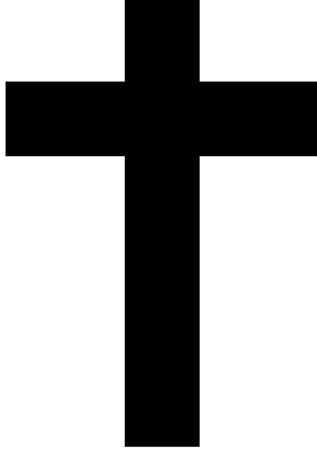

Gu ñio'ki'ñ gu Dios
na bhaan tu a'ga
guch xoi'kam

New Testament in Tepehuan, Southeastern (MX:stp:Tepehuan,
Southeastern)

Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch xoi'kam

New Testament in Tepehuan, Southeastern (MX:stp:Tepehuan, Southeastern)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Southeastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del sureste [stp], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Southeastern

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-05-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

0f8d31b9-5dd5-5a02-bb46-c2fd0a544e81

Contents

MATEO	1
MAARKOS	56
LUUKAS	91
JUAN	147
GU NOONBIÑ GUCH	
XOI'KAM	191
ROOMA KAM	243
1 KORIINTO KAM	267
2 KORIINTO KAM	290
GALAASIA KAM	304
EEPESO KAM	313
PILIIPOS KAM	322
KOLOOSAS KAM	328
1 TESALOONIKA KAM	334
2 TESALOONIKA KAM	339
1 TIMOTEO	342
2 TIMOTEO	349
TIITO	354
PILIMOON	357
ISRAEL KAM	359
SANTIAGO	380
1 PEEGRO	388
2 PEEGRO	397
1 JUAN	402
2 JUAN	409
3 JUAN	410
JUUDAS	411
NAT JAX TH TH GU JUAN	414

**GUX BHA'I'M KAI'CHDHAM
NI'OOK NA BHAAN TU A'GA
GUCH XO'I'KAM NAT TU
UA'NAK GU
MATEO**

*Gu bopxi'n'ñ guch Xoi'kam
(Lk. 3:23-38)*

¹ Gu Dabii gio gu Abraam jir di' pix am gu bopxi'n'ñ guch Xoi'kam. Ja'pni ja'k moo tu tu'ii':

² Gu Abraam maa'n tu mar kat na Isaak tügich. Mi' dhir ba' moo gu Isaak maa'n jup tu mar kat na Jakob jup tügich. Mi' dhir ba' moo gu Jakob ji'kchip tu maamar kat, maadit jir di' gui' na Judaa tügich. ³ Mi' dhir ba' gu Judaa gook jup tu maamar kat, maa'n Paaris tügich, gu jumai ba' Saara, gu ja naan ba' Tamaar jup tügich. Ba' gu Paaris maa'n jup tu mar kat, Isroom jup tügich. Mi' dhir ba' gu Isroom maa'n jup tu mar kat, Araam jup tügich. ⁴ Mi' dhir ba' gu Araam maa'n jup tu mar kat, Aminadaa jup tügich. Mi' dhir ba' gu Aminadaa maa'n jup tu mar kat, Nasoon jup tügich. Mi' dhir ba' gu Nasoon maa'n jup tu mar kat, Saloomoon jup tügich. ⁵ Ba' gu Saloomoon mi' dhir maa'n jup tu mar kat na Boos jup tügich, gu di'ii'n ba' Raab jup tügich. Ba' gu Boos mi' dhir maa'n jup tu mar kat, Obed jup tügich, gu di'ii'n ba' Rut jup tügich. Mi' dhir ba' gu Obed maa'n jup tu mar kat, Isayii jup tügich. ⁶ Mi' dhir ba' gu Isayii maa'n jup tu mar kat na pui' tügich Dabii. Mi' dhir ba' gu Dabii maa'n jup tu mar kat na Saloomoon jup tügich, gui' nar di'ii'n gui' na bi'ipi' dir jir binga'n kat gu Uriiyas.

⁷ Ba' gu Saloomoon mi' dhir maa'n jup tu mar kat, Roboam jup tügich. Mi' dhir ba' gu Roboam maa'n jup tu mar kat, Abiiyas jup tügich. Mi' dhir ba' gu Abiiyas maa'n jup tu mar kat, Asaa jup tügich. ⁸ Mi' dhir ba' gu Asaa maa'n jup tu mar kat, Josapaat jup tügich. Mi' dhir ba' gu Josapaat maa'n jup tu mar kat, Joraam jup tügich. Mi' dhir ba' gu Joraam maa'n jup tu mar kat, Usiiyas jup tügich. ⁹ Mi' dhir ba' gu Usiiyas maa'n jup tu mar kat, Jotaam jup tügich. Mi' dhir ba' gu Jotaam maa'n jup tu mar kat, Akaas jup tügich. Mi' dhir ba' gu Akaas maa'n jup tu mar kat, Esekiiyas jup tügich. ¹⁰ Mi' dhir ba' gu Esekiiyas maa'n jup tu mar kat na Manasees jup tügich. Mi' dhir ba' gu Manasees maa'n jup tu mar kat, Amoon jup tügich. Mi' dhir ba' gu Amoon maa'n jup tu mar kat, Josiiyas jup tügich. ¹¹ Mi' dhir ba' gu Josiiyas ji'kchip tu maamar kat jano' na mit pai' dhuuk ja u'uuk gu Israel kam ja'tkam mu ja'k Babiloonia. Ba' maadit

Jekoniyyas tügich gui' ji' nam jir maamra'n kat.

¹² Ba' mikkat gatuuk nam pai' dhuuk mu ja'k xi oi'ñkat Babiloonia, maa'n jup tu mar kat gu Jekoniyyas na Salatial jup tügich. Mi' dhir ba' gu Salatial maa'n jup tu mar kat, Robabeel jup tügich. ¹³ Mi' dhir ba' gu Robabeel maa'n jup tu mar kat, Abiot jup tügich. Mi' dhir ba' gu Abiot maa'n jup tu mar kat, Eliakiim jup tügich. Mi' dhir ba' gu Eliakiim maa'n jup tu mar kat, Asoor jup tügich. ¹⁴ Mi' dhir ba' gu Asoor maa'n jup tu mar kat, Sadook jup tügich. Mi' dhir ba' gu Sadook maa'n jup tu mar kat, Akiim jup tügich. Mi' dhir ba' gu Akiim maa'n jup tu mar kat, Eliob jup tügich. ¹⁵ Mi' dhir ba' gu Eliob maa'n jup tu mar kat, Eliasaar jup tügich. Mi' dhir ba' gu Eliasaar maa'n jup tu mar kat, Mataan jup tügich. Mi' dhir ba' gu Mataan maa'n jup tu mar kat, Jakob jup tügich. ¹⁶ Mi' dhir ba' gu Jakob maa'n jup tu mar kat na Josee jup tügich, gui' nar binga'n kat gu Mariiya gui' nar di'ii'n guch Xoi'kam gui' na Jesuus ti', gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa' jix dhaam dir.

¹⁷ Ba' jano' dir nat pai' dhuuk maaxir gu Abraam, mambhix daman maakob ai mit gu ja'tkam nat ba'p ba maaxir gu Dabii. Gio ba' mi' dhir gatuuk ja'kbui' aixkam jup ai mit na mit maaxir jano' dir nat pai' dhuuk gu Dabii maaxir mi' juugit na mit pai' dhuuk ja u'uuk gu Israel kam ja'tkam mu ja'k Babiloonia. Gio ba' mi' dhir jano' nam pai' dhuuk mu ja'k xi oi'ñkat Babiloonia gu Israel kam ja'tkam, ja'kbui'p ai mit mambhix daman maakob na mit maaxir gu ja'tkam mi' juugit nat pai' dhuuk maaxir guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa' jix dhaam dir.

*Nat jax ja'k maaxir guch Xoi'kam
(Lk. 2:1-7)*

¹⁸ Ja'pni ja'k jum duu guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk maaxir. Gu di'ii'n Mariiya tu taanda' am na sap bi'ma'n tu kiicha' maa'n gu chio'n na pui' ti' Josee, gu' ji na gu' bi'ipi' dir nat chakui bi'ma'n tu kiicha, di'ihl pix bar alhi'ch kiikam ka' gu Mariiya, sia kum ti' chakuri jum bipnagim, na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ I'i'mda' nat pui' ja'k bhaan jum tajaa na ba' di'ihl pix ba tigia' maa'n gu alhi. ¹⁹ Gu' ba' na gu' gu Josee jup jir jix bhai'kam ka', gui' na bi'ma'n jix chu kiicham ka' gu Mariiya, pui' bam aagit nam jix xi'lhim xim ji'dihlkada' git cham tu' bhaan ji chu a'gat, na gu'x joi'gi'n gu Mariiya, ba' cham aa' na ba' ji iattulhdha' ja bui gu ge'g'erkam jum aa'ndam, nam ba' cham tu chi'ña' nam mu'aa'. ²⁰ Ba' pui' bam aagik na moo mai' ba bua' git gu Mariiya, gu' ji nat gu' ba ti' maa'n gu nobii'n guch Gi'kora' tiitki' bhaan na sap jup titda:

—Aapi! Josee nap jir boxii'n gu Dabii, cha'p jax jum aagit bima'n xi chu kiichai gu Mariiya, na gu' gu alhii gui' na tigia', dhi' gux Dhuudu' kam jix Uaf' Ii'mda' pix nat pui' ja'k tu duu nat bhaan jum tajaa. ²¹ Ba' gui' jii' gu alhii na tigia' gu Mariiya, Jesusus jap tii'tigi', na gu' dhi' ja'p uaf'chuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam. Pui' ku ba'r am na pu'ni ja'k tii'nka'.

²² Ba' dhi' pu'ni ja'k tum duu jano' nat tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tii'nik bijik guch Gi'kora' nat bhaan jim ua'rgidhak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik, nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnim kai'ch:

²³ Diihlh pix ba tigia' gu alhii maa'n gu ubii tiyaa.

Emanoil jam ba' tii'tigi'.

Ba' dhi' ja'p kai'nikam jup jum kai'ch: Jich a'm ti nii'n gu Dios.

²⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba fiinia gu Josee, cham jax ji chi'nik bhai'p ji bhii gu Mariiya na jax ba titda gu nobii'n gu Dios. ²⁵ Ku gu' chakui maap jix bhai' tu oi'ncha mit ji ja'p na moo na jax no'm jir jum bipnagam. Dai gatuuk nat pai' dhuuk ba tii gu alhii gu Mariiya na mit ba' maap ba tu oi'ncha. Ba' gu Josee, Jesusus tii'ti gu alhii nat jax chia na tii'tigi' gu nobii'n gu Dios.

2

Nam ba tii'mpu' guch Xoi'kam gui' nam jix maadit ja nii'ndha' gu chiichia'

¹ Ba' gu Jesusus bhammi maaxir na pai' pui' ti tii' Beleen gui' na bhaan bipio' gu Judea dibii, ba' jano' maaxir na pai' dhuuk jir g'e'kam ka' gu Eroodis na ji'x jir Judea. Ba' jano' ji'kchi bhammip ba ji bubua mit Jerusalem gui' nam mu ja'k oi'nika' xia'lhui, gui' nam jix maadit ja nii'ndha' gu chiichia', na mit mui' ba tii'gim guch Xoi'kam nat ba maaxir. ² Ba' bhai' ba ti tikka am na sap pa ja'k jax chu'ii', jup kai'ch am:

—¿Pa ja'k jax chu'ii' guch Xoi'kam gui' nat ba maaxir, gui' na saak jir ja g'e'kam tuk ka' gu ya' kam dhi Israel? Maa'n tii' chich gu g'e' chi'ii' na pui'r jum duukam nat ya' pai' ba maaxir guch Xoi'kam. Pui' ku chich ba' aach moo bhai' xi jii na chich bhai' bha tu daanim bui'nor.

³ Ba' gampai' ji dhuu gu Eroodis nat pui' jii' ja kai, panaas kut giilhim jix buam jum ilh, gio gu jai' nam ji'k bhai' oi'dha' Jerusalem ba pui' ip. ⁴ Ba' ba ja bai gu Eroodis gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'nor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios, ba' bhai' ba ja tikka na pai' ba' pui' maaxilhia' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa' jix dhaam dir. ⁵ Ba' gui'p titda am:

—Dho mi' dho saak na pai'r Beleen gui' na bhaan bipio' ya' dhi Judea dibii, na gu' pui'm kai'ch gu nio'ki'n gu Dios mi' nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik, na ja'pnim kai'ch: ⁶ Ba' aapi'm na pim jii' mi' oi'dha' na pai' pui' ti tii' Beleen,

gui' na bhaan bipio' gu Judea dibii, cham tu' gampai' bipio' pim, sia ku gu' jai' kap tii g'e'ger jir kikcham ya' dhi Judea,

na gu' mi' aapi'm jam bui maa'n maaxilhia' gui' nar g'e'kam ka' ja bui gu' ja'tkam tuk Israel kam.

⁷ Ba' ba ja bai ip gu Eroodis gui' nam jix maadit nii'ndha' gu chiichia', ba' mu ja'p dilhkob jix xi'lhim ba ja tikka nam pai' ba' duuk mu pai' pu nii'n gu g'e' chi'ii' na bhaan jix maadit nat ba maaxir guch Xoi'kam. ⁸ Ba' daipu' nat xi ja tikkak mui' xi ja joot mu ja'k Beleen, jup ja titda:

—Ea na pim mu jimia' mu Beleen. Mi ja'p japim nai' tu gaa'ngimii' tigia' gu alhii gui' na pui'r jich Xoi'kam. Ba' no' pimit mi' pai' tii, ya' pim xi'ni aa'ndhidhat na pim pai' dhuuk gio ja'k jup ba suulhgia' na pai' silh jup tui'ka', naa' ba' aani mui'p jimia' naa' tu daanimira' bui'nor.

⁹ Ba' gui' daipu' nat jax pu'ni xi ja tii'n gu Eroodis, pu jii mit. Ba' gamai' gu bii'x boi nam mu jii'm, bii'p' gamai' ba jim gu g'e' chi'ii' bha ja'p jix dhaam, gui' na mit bii'p' dir mummy ja'k tii ja ki'aam na bha ja'p daa jix dhaam, ba' mui' pu jim bha ja'p jix dhaam gammiji nam jax jii'm gu bii'x boi. Ba' na mit pai' dhuuk ba ai mummy Beleen, bhai' pix ja'p ji dhaibu gu g'e' chi'ii' silh mi' na pai'p tu'ii' gu alhii gui' nar jich Xoi'kam. ¹⁰ Ba' joidham jix bhai'm ilh jamit gui' nam jix maadit ja nii'ndha' gu chiichia' na mit ba tii' gu g'e' chi'ii' nat bhai' pix ja'p ji dhaibu, nam gu'x maat na mi' bap tu'ii' guch Xoi'kam.

¹¹ Ba' na mit mui' ji baap miji ba'k chir, mi' pix ji chi' mit gu alhii na mi ja'p daa, gio gu di'ii'n. Ba' nam jax jii'm, ja o'lhia ki'n gu'kik bhai' ji chu daani mit bui'nor gu alhii gui' nar jich Xoi'kam, gio na mit xi chu kukpio'kak mi ja'p xi chu dalhxi gui' na mi' tu jim gui' nax dha'ram tu namik, pui' na jax gu di'oor, gio gui' na joidham uub, gio ba' gui' na ki'n tum kubhionda'. ¹² Gatuuk ba' dai na mit mi ja'p ba tibia. Ba' ba ti tii'tki mit na sap cham bhaai' nam mu ja'k ka jii'mda' bui'nor gu Eroodis, na gu'x bhaam bui'nor gu alhii gui' nar jich Xoi'kam. Ba' maakam ja'k bhii mit na mit pai' dhuuk ba jii mu ja'k ja ki'aam.

Gu Josee na mai' ba dai'niia' mu ja'k Ejipto na bhika' guch Xoi'kam nam ba' cham mu'aa'

¹³ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk ba jii gui' nam jix maadit ja nii'ndha' gu chiichia', ba

tii gu Josee maa'n gu nobii'n gu Dios tii'tki' bhaan, ba'p titda:

—Xi bamii' Josee, jix kii' bim duun kup mai' dai'n'nia' mu ja'k Ejipto, xi bhiji ap dhi alhii, gio gu di'ii'n jap biix jup xi baidhai. Mummip ba' moo pix daaka, aai' diilham bam aagi'ndha' na pai' dhuuk jix bhaai'n ka' nap gio bhai'p ba jimia', na gu' ya' gu Eroodis bha jimda' jia na bha gaa'mira' dhi alhii na ba' ya' mu'aa'.

¹⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba n'nia gu Josee, pu tukaa'n cha'm mi' bhii nat mai' ba mi' mu ja'k Ejipto, xi bhik gu alhii gio gu di'ii'n biix jup xi baidhak. ¹⁵ Mu ja'k ba' pu daaka' na ji'x duakat gu Eroodis. Ba' dhi' pu'ni ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k ti'ik gu G'e'kam jich Gi'kora' bhaan jim ua'rgidhak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik, nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnim kai'ch: "Mummi dir Ejipto nich bha ja'k bai gu'n mar."

Gu Eroodis na ba ja chi'nia' gu sandaarui'x chugi'n nam ja kooda' gu a'aalh, katti sap maadit jir di' ka' git guch Xoi'kam

¹⁶ Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Eroodis na mit maakam ja'k pix ba bhii gui' nam jix maadit ja ni'ndha' gu chiichia', giilhim bhai' ji bhaan, na gu' ti ka ja niirat nam saak gio bhai' bhiiya' git nam bhai' xi aa'ndhidha' git na pai'p tu'ii' guch Xoi'kam. Ba' mu ja joot gu sandaarui'x chugi'n mu Beleen nam sap ja kooda' biix gu a'aalh nam ji'k mi' jai'ch ka', sia gui' nam mu ja'p oi'ika' ju'ndharan. Ba' dai gui' nam ji'k jix io'm jir a'lhich tu chia nam ja kooda', gio gui' nam ji'k gook oidha' ba bia', na ji'x ilhii'n na bar g'e' guch Xoi'kam jano' dir nam pai' dhuuk tu aagi'n na mit tii gu g'e' chi'ii' gui' nam jix maadit ja ni'ndha' gu chiichia'. ¹⁷ Ba' dhi' pu'ni ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Jeremiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik na ja'pnim kai'ch:

¹⁸ Mu na pai' pui' ti tii' Ramaa pix giilhim tim tii nat bhai' ji chum susuani, panaas kum giilhim jix buam jum aagit g'e'ger ki'n suan, gu' bak gu Rakeel na suak na mit ba ja koi gu maamra'n.

Ba' cham ji'x ti jijikgir na gu' giilhim jix buam jum aa',

nam gu' ba ko'iix gu maamra'n na xi ja ni'i'n.

¹⁹ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk ba muu gu Eroodis gio bui'nor jup bam maax gu Josee gu nobii'n gu Dios na mu ja'k ka daa Egipto, ba'p titda:

²⁰ —Xi bamii' Josee. Xib ba' bax bhaai' nap giop ba jimia' bhammi ja'k Israel, xi bhiji ap dhi alhii gio dhi di'ii'n jap biix jup xi baidhai, na mit gu' ba koi gui' nam jaro'i kax bhaamkidhat dhi alhii.

²¹ Ba' gu Josee nat jax jup bam pu jii ip bhammi ja'k Israel, xi bhik gu alhii, gio gu di'ii'n biix jup xi baidhak. ²² Gu' ji na gu' nat chakui bhammi ai, pui' ba ti kai na gu Arkelao bhai'p bar g'e'kam na ji'x jir Judea, gui' nar maraa'n gu Eroodis kat. Ba' pui' cham mui' ka ai gu Josee, na gu' xibhii'n. Ba' gio bui'nor jup bam maax gu nobii'n gu Dios tii'tki' bhaan, ba' pui' titda na mu ja'k bhiiya' Galilea. Ba' gu Josee pu silh bhii ip mu ja'k na pai' tu aagi'n. ²³ Ba' nat jax mummi ai, mi' dhir mu ja'k jup bhii na pui' ti tii' Nasareet. Ba' dhi' pu'ni ja'k jum kuugalh gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, na saak guch Xoi'kam pui' ja'k jix mat ka' am gu ja'tkam: Jesusus Nasareet kam.

3

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam maa'n kap na pai'r gampix jix chu gak kir

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ba' jano' mu ja'p gampix jix chu gak kir gui' na bhaan bipio' gu Judea dibii, pix ba kai'ika' gu Juan ja'tkam bopkondam na oirit tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam, ² jup ja titdada':

—Ya' mam ai na pai' dhuuk maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui. Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.

³ Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam jir di' na aagit jum kai'ch gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nat pui' ja'k tu ua'nak na ja'pnim kai'ch: Maa'n gu maa'nkam mu ja'p gampix jix chu gak kir pix oirit ba tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam,

jup ja titdada':

"Gor jix kii' bim duun,

ja'p pik bhai' bar jimdam gu G'e'kam.

Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'."

⁴ Ba' gu Juan gu ti'dhar ga'n, kameeyo bapoo jir jup duin'xim ka', gio gu bhiisparu'n jir jo' ka' ip. Gio ba' gu koi'dhar ga'n, gu sossoi ip na ja da'ngit ja kua'da' gio ba' gu miibat gui' na mu ja'p gampix jix jai'ch ka'.

⁵ Ba' mui' ja'tkam mi' aajidha' am mi' na pai' oirida' gu Juan nam jix kaim ka' na jax tu a'gada', pui' na jax gu Jerusaleen kam, gio ba' gui' nam mu ja'p jup oi'ika' biix kap gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu Judea dibii, gio ba' gui' nam ji'k mi' ja'p amuub jup oi'dha' na pai'r Jordaam Ak. ⁶ Ba' pui' ba titdada' am gu Juan nam sap cham ka aa' nam pui' ja'k tu jimda' na jax biipi' dir nam biix aixim jum ua'tulhi'ndha', ba' gu Juan dai na xi ja bopkonda' suudai' ki'n mi' na pai'r Jordaam Ak.

⁷ Ba' jano' mui' mi'p ba ai mit gui' nam pariseos jum tii't'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum tii't'nda' nam pui'p xim bopkonamtu'. Ba'p ja titda gu Juan:

—¿Jaroo jam aagi'n na cham xiim jam tul-hiifichuda' gu Dios ku pim ba' ga'm ba jiim na pim jix aa' nañ jam bopkona' na ba' cham jam tulhiifichuda'? Giilhim gu' na pim jix bhaa'mna' ja'p na gu kooko'. ⁸ Gu' dhi' jam a'm jum aa' ji na pim ya' dir ja'p ja'k jix kii'p jum duukam bap tu buada' na ba' bhaan jix maati' ka' na pim silhkam mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios. ⁹ Cha'pim jax jum aa'nda': "Aach matgim jich a'm ti nii'n ji gu Dios, nach gu'r bopxi'n gu Abraam." Jax dhui na gu' gu Dios sia gu'ni joodai jix bhaai' na pui' ja duñia' nam jir bopxi'n ka' gu Abraam, aapi'm ba' ja'p xi jam dui no' pimit cham mi' pui' jii na jax jix aa'. ¹⁰ Ba' amuub ba kaat gu baiñdhas gui' na ki'n jum i'kia' gu takaa'n gu i'ix, na gu' gu jax chu'm i'ix no' cham kii' tu i'bhai'fchar, jix bhaai' nam iikii' mu baas buaji bhai' xi miidha'. ¹¹ Ba' aañ nañ xib ya' tu bopkon, jir suudai' ki'n pix, ja'ppix na bhaan jix maati' ka' nam ji'k mi' pui' jimiim na jax jix aa' gu Dios. Ba' gui' na gatuuk bha jim, gui' dho gi gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji na ki'n jam bopkona', gio ba' na biix miidha' gu jam ua'tulhdhara' ja'p tu'm na gu tai ki'n. Ba' gui'x io'm bixchu'x aichu'n na pu tu duñia', cham tu' pui' na jax aañ. Pu cham ji'x jir jupaabkamu'n iñ dho moo nam iam tu' suuska'n mui' ba ui'dhika' git. ¹² Ba' na pai' dhuuk bha jimda', pu ua'ka' gui' na ki'n jilhbida' gu tiriik, ba' xi ki'impigai dai ba ulhña' gui' na ji'k jix kii', gu tanaara' ba' mu ja'k xi ñu'aa' na pai' cham ji'xkat tuutki gu tai.

Gu Jesusus na bam bakuana'

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³ Ba' jano' ji' na mummí gampix jix chu gak kir oirit ja bopkon gu Juan gu ja'tkam, mi' dhir mui' ma jii Galilea gu Jesusus nat ba chiañim ip na pui'p bakuana'. ¹⁴ Ba' nat pai' dhuuk mummí ba ai, ja'kbui' kat bhai' bax aa' gu Juan na bakuana' gu Jesusus, jup titda:

—Gu' aañ pui' ilhii'n ji nap aap ja'kbui' kat jiiñ bakuana', gu' aap ja'kbui' kat bhai' bañ chiañim nañ jum bakuana'.

¹⁵ Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho gu'r am kat dho jia, gu' pix ji na gu'ch a'm jum aa' nach pui' ja'k tu kuugalhdha' na jax tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios.

Ba' pui' cham jax ka ti gu Juan, dai nat ba bakua gu Jesusus. ¹⁶ Ba' nat jax mi' dhir gamai' ji buus gu Jesusus suudai' chir, panaas kut joidham bhai' jim kukpio' gux dhaam, ba' ba ti gu Jesusus nat maaxik bhammi dir bhai' ji chim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p tu'm na gu gioda'. ¹⁷ Mi' dhir ba' bhai' ji chum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Dhi'ñir di' guñ mar nañ jix io'm jix dha', na ñich gu' pu bijik dir bhaan ti ti.

4

Gu ja'ook na tiix mai'chim ka' gu Jesusus

(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹ Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k xi jurtuda gu Jesusus na mu jimia' mummí gampix jix chu gak kir na sap ba' mi' mai'chia' git gu ja'ook.

² Ba' mam saabu gook oo'm tanoolh gio gook oo'm tukaa' nat pu cham tu' juu, ba' gatuuk jix io'm ti bax bhio'. ³ Ba' mi' ba ai gu ja'ook na ti bax mai'chim, jup titda:

—Eap pui' xi ja' ti'ñ dhi joodai na paan jup jum duñia' no'p baabui' silhkam Dios jir Maraa'n.

⁴ Ba'p titda gu Jesusus:

—Jax dhui nap jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na cham tu' dai tu' koi' ki'n dua gu maa'nkam, gu' ja'pji sia ji no' mi' pui' jim na ji'k jax jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios.

⁵ Ba' gatuuk ma baidhak gu ja'ook gu Jesusus bhammi Jerusaleen na ti ilhdhat na ma mai'chia' git. Ba' bhijimmi daam dir kuugaran gu g'e' chiop xi chisaa'ñdhak bhai' na pai'x io'm jix chu xidhuu ka', ⁶ jup titda ba' bhai' xi kisak kookba'n:

—Eap ya' dir mui' xi chuudañ no' pich moo baabui' cham muu, na ba'x maati' ka' no'p baabui' moo silhkam Dios jir Maraa'n. Na gu'p jum kai'ch mi' u'uan ta'm na tu ua'ñix na ja'pni mui' jim kiksa:

Gu Dios bham joochxidha' gu noonbi'ñ nam ba'm nuukdaidha',

gio nam jum noonob am tu daagii t'e'kob jum ua'ka' nap ba' cham jodai cha'm jutbui ilhia'.

⁷ Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Jax dhui na moo ja'pniip jum kai'ch ip mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios na ja'pni mui' jim kiksa: "Cham jir am nap mama'chikda' gu G'e'kam jich Gi'kora', na gu'x io'm jix xidhuu."

⁸ Ba' gatuuk maakam ja'k tiip baidhak gu ja'ook gu Jesusus maa'n kap na pai' t'e'kob jir oidha' ta'm, ba' bhammi kookba'n xi kisak mu ja'p nai' xi chu joojoi'ñchuda biix kap na ji'x jir oi'ñga'n na ba' ti tigia' na ji'k tu' nai' ja'p jix chu jai'ch. ⁹ Mi' dhir ba' moop titda:

—Dhi' biix nap ji'k tu' mu ja'p nii'n nax chu jai'ch, dhi' biix jir aañ ga'n. Ba' aañ biix tum makia' no' pich mi'ñi ja'p jum o'lhia ki'n xi kikkob bhai' xiñ dhaani.

¹⁰ Gu' ji na gu'p titda pix gu Jesusus:

—Mu bi jim ja'ook. Cha'p tu' ki'n kañ juanda'. Na gu'p jum kai'ch ip mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios na ja'pni mui' jim kiksa: "Xi chu daanit ap buiñor gu Dios gui' nar g'e'kam. Ba' dai gui' buiñor jap pix tu daanda', cham tu' jumai buiñor ip."

¹¹ Ba' pui' ma jii gu ja'ook, nat gu' cham ji'xkat ma'lich gu Jesusus. Ba' mi' ba ai mit

gu noonbi'ñ gu Dios nam ba' palhbuidha' gu Jesusu gu tu' na a'miram jum aa'nda'.

Gu Jesusu na tu ja a'gidha' gu ja'tkam
(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

¹² Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jesusu na mit ba kuu gu Juan ja'tkam bopkondam, pu jii mu ja'k Nasareet gui' na bhaan bipio' gu Galilea dibiiir. ¹³ Ba' mi' dhir mu ja'k jup bhii na pai' pui' ti tii' Kapernaum gui' na mummi bipio' na pai' g'e'g'er susda'ka' gu suudai', mi' na pai' jax bhaan bipio' gu ja dirba' gu bopxi'ñ gu Sabuloon gio ba' gu Neptalii. ¹⁴ Ba dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch:

¹⁵ Ba' mummi na pai' jax ti dirba' gu Sabuloon, gio ba' mi' na pai' jax jup ti dirba' gu Neptalii, mummi na pai' baasi'n dir ja'k bipio' mi' na pai'r Jordaankam, mummi nam pai' oi'dha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ¹⁶ Gu ja'tkam gui' na ja'p ji buusan nam jix chu tukgam tir ka oipot na pai'x chu muuki', ampix ja a'm ton gui' na ja'p ji buusan nax chu maax.

¹⁷ Ba' jano' dir mi' ji' dir bhai' ji chibgai gu Jesusu nat bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam, jup ja titdada':

—Ya' mam aifñ jaaduñ na pai' dhuuk saak maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui. Ba' dai na jam a'm jum aa' na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'.

Gu Jesusu na ba ja baidhika' maakob gu boptop bhiadam nam sap kaichgida'
(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

¹⁸ Ba' na mu ja'p ka jim gu Jesusu biiix ju'ñdharan gu g'e' suudai' gui' na Galilea bhaan bipio', ba' mi' ba ja tii' gook gu ja'tkam daim sispidhim nam mu ja'p buppaim suudai' chir maa'n gu g'e' asaak nam mi' tu bhibhia gu boptop. Ba' maadit dhi' ji' Simoon tii', gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka', gu jumai' ba' Anrees jup tii'. ¹⁹ Ba' ba ja baidhim gu Jesusu nam sap kaichgida', jup ja titda:

—Aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaaduñ na pim xib dir ja'p ja'k bañ kaichgida' na pim ba' bar ja'tkam bhiadam ka', na pim tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdha', pui' ji buusnia' na pim ba ja bhia' ja'p na gu boptop.

²⁰ Ba' gui' cham jax ji chi'iik jup ma oi mit. Mi' pui' pup tu tu'ii' gu g'e'g'er ja a'sak gui' nam ki'n ka tu bhiadat gu boptop.

²¹ Ba' gammiji gu biiix ju'ñdharan gu g'e' suudai' nam gamai' jiiim, jai' mi'p ba ja tii' gu Jesusu gook gu ja'tkam nam pui'p jir jum

sispidhim. Ba' maadit jir di' gu Jakoobo, gu jumai' ba'r Juan, gui' nam jir maamra'n gu Sebedeo. Ba' bhai' g'e' kanuub ta'm ji dharaat jix bhai' ka ja bua am gu g'e'g'er ja a'sak gui' nam ki'n tu bhiada' gu boptop. Ba' gu Jesusu pui'p ba ja titda nat jax ja tiiidak ja baidhak gu jai'. ²² Ba' gui' pui' cham jax ji chi'iik jup ma oi mit. Mi' pui' pup tu'ii' ip gu g'e' ja kanuub gui' nam bhaan ka tu bhiadat gu boptop, dai ba' gu ja taat mi' pup oiri.

Gu Jesusu na mui' kap ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam
(Lk. 6:17-19)

²³ Ba' mi' dhir biiix kap nai' ji chu a'ga gu Jesusu na ji'x bhaan bipio' gu Galilea dibiiir mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu dai Israel kam ja'tkam, na ja aa'ñdhidha' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook nam jax ja'k duuji buiñor aaya' gu Dios, gio ba' na xi ja dudua'ñdhidhat gui' nam ji'k jix kako'k ka' na biiix aixim tu'm ja e'eka' gu ko'kdai'. ²⁴ Ba' pix ja'x pui' tu a'gada' am gu ja'tkam biiix na ji'x bhaan bipio' gu Siiria dibiiir na gu Jesusu mu pai' pix oirir jix kii'p jum duukam jup tu bua. Ba' jai' dhit na biiix aixim tu'm ja e'eka' gu ko'kdai', mui' ma ja u'uuk jamit mummi na pai' oirida' gu Jesusu na mit ba chiañim na ja dudua'ñdha', pui' na jax gui' nam jix ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ñgida' gu cham kiki' i'ii'mda', gio ba' jai' gui' nam ampix tu kaammukda', gio ba' jai' gui' nam jix mama'mkulhi' ka'. Ba' biiix ja dudua'ñ gu Jesusu. ²⁵ Ba' mu ja'p na jax jimda' gu Jesusu, mui' ja'tkam pix chibip kattu'nda' am nam oi'ñchu'nda', pui' na jax gu mi' kam Galilea, gio ba' jai' gu Dekaapolis kam, gio ba' gu Jerusaleen kam, gio ba' gui' nam mu ja'p jup oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Judea dibiiir, gio ba' gui' nam baasi'n dir jup oi'ñka' mi' na pai'r Jordaankam, na pai' xia'lhbuu ja'k bipio' gui' gu dibiiir.

5

Gu Jesusu na oidha' ta'm jimii ba tu ja a'gidha' gui' nam kaichu'
(Lk. 6:20-23)

¹ Ba' na nai' xi ja nii'ñ gu Jesusu gu ja'tkam nam jix io'm nammii xi ju' nam mui' mi'p tu'ii', ba' maa'n kap oidha' ta'm xi jimiiik bha ja'p ji dhaibo. Ba' gu noonbi'ñ mui' ji ai mit amuub, ² ba' gu Jesusu bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

³ —Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k jix maat na ja a'm jum aa' nam mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' gammiji ja a'm ti ñiidhidha'.

⁴ Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k jix buam jum aa', nam gu'x maat na gu Dios gammiji ja guguuxi'ñdha'.

⁵ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k cham g'e'g'erkam jum taat, na gu' gu Dios ja makia' gui' nat tu' ja iimchuda.

⁶ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k ja'p ji buan nam jix bhio' gu ja 'li'i'mda' am bhaan, nam jix aa' nam gammiji mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, na gu' pui' tu duñia' na pui' ji buusnia' nam jax ilhii'ñdha'.

⁷ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k jix chu joi'gi'n, na gu' gu Dios pui'x joi'mdaip ja tigia'.

⁸ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k cham u'ua'tulhdhix gu ja jujur am bhaan, nam gu'x maat nar tu'p tu'm da' gu Dios.

⁹ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam ji'k gammijir jix bhabhai'kam ka', na gu' gu Dios pui' ja iim nam jir maamra'n.

¹⁰ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jim gui' nam giilhim jum tulhiñ nam jix ja bhaamki'ñ gu ja'tkam nam mi' pui' jii'm na jax jix aa' gu Dios, na gu' gammiji ja a'm ba ti niidhidha'.

¹¹ 'Ja'p moo joidham jix bhai' tu jam jimia' no' pim cham jax jum aa' nam pai' dhuuk giilhim jam titdada' gu ja'tkam, piam no'm buam pix jam bua, piam no'm bix aixim jam iattulhi'ñ nam xi jam bhaamkidhat na pim ti jii'gi'ñ aañ jiiñ bui. ¹² Ba' aapi'm cham jax jum aa'nda' sia kum cham jam kiigalhi'ñ gu ja'tkam, jix bhai' pim pix jum taat ka', na pim gu' mai'chia' gux dha'ram namkim bhammix dhaam. Na gu' sia gui' nam ji'k bijik ya ja'p bhaankam Jup tu a'gimik gu Dios pu'ñi cham Jup ja kiigalh jamit gu ja'tkam, dai na mit bix aixim ja buimik ja koi nam cham ja kaim ka' nam ti tu ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix aa' gu Dios.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'gidhai tu a'ga' gu on gio gux chu maax
(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

¹³ 'Ba' aapi'm ja'p ji buan ya' dhi oi'ñga'n na jax gu on. No' gu on mi' jotmoda' cham ka onkak, zjax japim dui ilhii'ñ na giop ka onkalhia'? Aañ pu kai'ch na cham ji'xkat ka onkalhia', pu cham tu' ka bhai' ka' dho ba', dai na mu ja'p xim nu'aa' d'irap. Mi' dho gu' pu kiyasa' am gu ja'tkam nam mi ja'p oipoda'.

¹⁴ 'Gio ba' moo ja'pni'p ji buan japim ya' dhi oi'ñga'n na jax gux chu maax, na gu' na pim jax bax maat jia pai' jax chu'm oidha' ta'm no' daa'ñxim jir g'e' kiicham, na gu' mik dir ja'p bhammix chu maax ka', ba' cham ji'xkat jum ixchu'. ¹⁵ Ni na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na xi miichdhai gu kañdhiir miji ja'p pai' xi chaa'bidha' tu' ki'n, gu' ja'ppi na bhammi ja'p xi kiisa' ji t'e'kob na ba'x chu maax ka' mi' nam pai'p tui'ka' gui' nam mi' darka'. ¹⁶ Ba' aapi'm pu'ñi ja'k Jup ji buan,

jam a'm jum aa' na pim jir jix bhabhai'kam ka' ja bui gu ja'tkam nam ba' ji jam tigi' jai' bhai'p ji chu dañia' buiñor guñ Gi'kora' gui' nax dhaam Jup tu'ii'.

Gu Jesusus na ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nat bhai' pix tu kuugalhdham na jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios

¹⁷ 'Aañ cham tu' pu kai'ñkam bha jii ji nañ ya' ja soo'mchulhdha' gu ja'tkam gu pui' nat jax ja'k ja chianik gu Moisees nam mi' pui' jii'mda' gio gu pui' na mit jax ja'k ja aa'ñdhak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gu' aañ ji ba'r di' na ñich bhai' ba tu kuugalhdham na mit jax tu daasak. ¹⁸ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titda, no' gux dhaam ka pup jai'ch gio dhi diñiir, chakui dho ji'xdhat jum pataasa' gu pui' nat jax ja'k ja titdak gu Moisees nam mi' pui' jii'mda' gu ja'tkam, jano' ji ba' na pai' dhuuk bix ba tum kuugalhdha'. ¹⁹ Ba' no' jaroi' cham tu' ka'm nii'ñ gu pui' nat jax ja'k ja titdak gu Moisees nam mi' pui' jii'mda' gu ja'tkam, sia ku moo mi' pai' maa'n kap ti cham pik jum aa', gio no' cham ja aagi'ñ gu ja'tkam nam ba' tu' ka'm nii'ñdha', dho gu' palhiip Jup jum duukam bhaan ji bi'ya' dho jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Ba' gu jaroi' no' tu' ka'm nii'ñ, gio no' xi ja aagi'ñ gu ja'tkam nam tu' ka'm nii'ñdha', dho gu' g'e'p jum duukam bhaan ji chu bi'ya' dho jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ²⁰ Ba' aañ pu jam titda, no' pim cham ja bhai'bhichu' gui' nam sap jix maat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum titi'nda', no' pim gu' cham mi' pui' jii'm na jax jix aa' gu Dios, dho gu' pu cham ji'xkat aaya' pim dhox dhaam na pai' daa gu Dios.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñ gui' nam kaichu' na cham jir am nam jix ja bhaamki'ñdha' gu ja'tkam
(Lk. 12:57-59)

²¹ 'Na gu' na pim jax bax maat jia gu pui' na mit jax ja'k tu ja daaxdhak gu jam bopxi kat nam ja'pni' ja titda: "Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam, na gu' gu jaroi' na pu'ñi ja koo'nda' gu ja'tkam, giilhim tulhiñchuda' gu Dios, na gu' bam ua'tulhdha'." ²² Ba' aañ ya' pu jam titda na sia ji nar ua'tulhdhara' gu jaroi' no'x bhaam pix buiñor gu jax chu'm ja'nni'ñ, piam no' giilhim titda na jax cham jir am. Pui' pix bax bhaai' nam daagi' mu bhiika' buiñor gu jax chu'm g'e'kam nam ba' mi' maap jum jumpada' tu a'gidha'. Piam no'x bhaamut jax titda gu ja'nni'ñ na cham juraa'n bia', dho gu' pu jimia' dho mu ja'k na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'.

²³ 'Ba' no' aapi'm maadit bax chu makgirxidham gu Dios, no' pich gu' ampik ba ti'ñcho nam buix bhaam gu jax chu'm jum jaduun', ²⁴ jum aa' nap bi'p' mu jimii xi chu a'gi'ñmirai na ba' cham ka bhaam

ka'm bui. Gatuuk jap ba' mi' øþji ba tu makgixidha' gu Dios.

²⁵ 'Piam ku gu' no' jaroi' ba xim iattulhdham buiñor gu jax chu'm gè'kam, jum aa' nap biþi' dir pu ba tu a'gidha' na ba' cham kam iattulhdha'. Na gu' no't pu mummi bam aich buiñor gu gè'kam, dho gu' dai dho na ba ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam jum kuupa'. ²⁶ Ba' aañ ya' pum titda nap cham ji'xkat buusnia' mi' pai' nam jum kuupa' no' pich cham tu namki nam ji'k bham taanda'.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam jix bhai' ja titdada' gu u'uub gui' nam ti bipna'

²⁷ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Cha'p jix bhai' ja titdada' gu u'uub gui' nam ti bipna', na gu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios."

²⁸ 'Ba' aañ ya' pu jam titda na sia ji nar ua'tulhdhara' gu jaroi' no' tii ti biina' no'x joidhat nii'ñ gu jax chu'm jumai ubii, na gu' pui' ji buusnia' na pu biima'n ba bo'ya' sia kut pui' pix jum aa'.

²⁹ 'Ba' no'p gu' gu jax chu'm jum bui ki'n jum ua'tulhi'ñ, jir am nap jupnai baas bua'. Cham jax bua sia kup maap dir pix ba tu bui, na gu' cham jir am no' mit binkam mu ja'k xim bua nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ³⁰ Piam ku gu' gu jax chu'm jum nob ki'n jum ua'tulhi'ñ ap, jir am ip nap iikii baas bua'. Cham jax bua sia kup maap dir pix tu nob, na gu' cham jir am no' mit binkam mu ja'k xim bua nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam mai' ja iabuda' gu ja bipna' gui' nam kaichu'

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

³¹ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na tu aagix ka': "Gu jaroi' no't mai' ba bua gu binga'n, jum aa' na biþi' xi chu ua'nai makia' na ba' bhaan jix maati' ka' nam cham kar jum bipnagim ka'." ³² Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na mai' bua' gu jaroi' gu binga'n no't cham jumai biima'n tii. Ba' gu ubii no't jumai tii xi oi gu chio'ñ, dho gu' dai na bam ua'tulhdha' buiñor gu Dios, gio gu chio'ñ ba pui' ip no't tii jumai bhai'p ji bhii gu ubii no' jumai ti biina'.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham jir am gu jaroi' buiñor tu da'nsada' gu Dios jax ñax tu duñiim ka'

³³ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup ja tiidak jamit gu jam bopxi kat: "Moop mi' pui' xi dhuñidhat nap jax ja'k tu daasa' buiñor gu Dios nap tu duñia'." ³⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na pim tu da'ñxi'ñdha' gu Dios na pim pu tu duñia' gu tu', na gu' giilhim jix xijai, cham pik jaroi' mi' pui'

xi dhuñia'. Cha'pim jax kai'chdha' na gux dhaam bhaan jix maati' ka' na pim pui' tu duñia', na gu' cham jir am, na gu' dhi'r di' na bhaan daa guñ Gi'kora'. ³⁵ Ni dhi oi'ñga'n ku pim bha aa'nda' na bhaan jix maati' ka' na pim pui' tu duñia', na gu' dhi' ya ja'p bhaan ti kiisap guñ Gi'kora'. Ni bhai' Jerusaleen ku pim cham bhai' tu aa'nda' na bhaan jix maati' ka', na gu' bhai'r kia'mi'ñ guñ Gi'kora'. ³⁶ Ni sia gu aapi'm diil jam mo' ku pim cham bha aa'nda', na pim gu' cham maat na pim jax dhui jix chuap duñia' gu jam kuup piam jix chuk, nim maa'n kuup dho moo kux bhai' na pim maakam tu'm jup duñia'. ³⁷ Ba' no' pim jax kai'ch na jii', pur maa'n ip na pim jax ti'ya', cham tu' na pim gatuuk maakam jup ba kai'chdha'. Piam no' pim jax kai'ch na cham, pur maa'n ip na pim jax ti'ya'. Na gu' no' pim biix aixim kai'ch, dhi' gux buam jum duukam pix pui' ja'k jix aa'nda'.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham jir am na jaroi' pui'p dooda' jax no't dooda gu jumai (Lk. 6:29-30)

³⁸ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Gu jaroi' no't jum bui am jum gii', jir am nap aap pui' bhai'p gii'bia' bui'ran. Piam ku gu' no't jum chiñ am jum gii', jir am ip nap aap pui' bhai'p gii'bia' chii'ran." ³⁹ Ba' aañ ya' pu jam titda na cham jir am na pim pui' bhai'p gii'bia' gu jaroi' no't jam gii', gu' ja'pji na pim pix am jix bhai' titdada' ji. Pui' na jax no't jum kaam am jum gii', ja'p dir jap mu ja'k jup xi dhaa'ñdha' ku bham gii'bia'. ⁴⁰ Piam kut gu' jaroi'm iattulh buiñor gu jax chu'm gè'kam, no' gu' bham taan gum kutuun nap makia', aap biix mu ja'k jup xi bhiidha' gu daam dir kam jum kutuun. ⁴¹ Piam no't gu' jaroi' jam chia na pim bhiidhika' ji'x juugit gu tu', aapi'm jix io'm gama ja'k pup xi aichulhdha'. ⁴² Piam ku gu' jaroi' tu' jam taan, aapi'm cham jax ji chi'ji xi makia', cham tu' na pim dai mi'p ka ji ñiokbo'. Piam ku gu' no' tu'm taiñbui'ñ, aapi'm cham jax ji chi'ji xi chaiñbuidha'.

Gu Jesusu na pui' ba ja tiada' gui' nam kaichu' nam jix bhai' pix ja titdada' gui' nam ji'k jix ja bhaamki'ñdha' (Lk. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jup jum tii ip na tu aagix ka' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ: "Dai gui' nam cham jam bhaamki'ñdha' pim jix bhai' ja titdada', gui' ba' nam xi jam bhaamki'ñ cham." ⁴⁴ Ku ba' gu' aañ ya' pu jam titda ji na cham jir am gu dhi' pu'ñi ja'k na pim tu jimda', gu' ja'pji na pim ja'kbui' kat pix am jix bhai' ja titdada' ji gui' nam ji'k xi jam bhaamki'ñdha'. Gio ba' pui' na jax gui' nam ji'k xi jam koodak ka', aapi'm ja a'mkam pix xi chu ja daa'ñdha' buiñor

gu Dios. ⁴⁵ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jir maamra'n ka' pim guñ Gi'kora' gui' nax dhaam Jup tu'ii', na gu' gui' pu'ñir jix bhai'kam jia, biix maa'n na jax ja ilhi'iñ gu ja'tkam. Ti'i' na biix ja bi'iñxi'iñ ki'n gu tanoolh gui' nam jix u'ua'tulhdhix gu gui' nam cham u'ua'tulhdhix, gio na biix ja dukxi'iñ ip, cham tu' ji'k pix. ⁴⁶ Na gu' no' pim aapi'm dai gui'x bhai' ja tida nam ji'k cham jam bhaamki'ñdha', dho gu' pu cham jam a'm ti niidhidha' dho guñ Gi'kora', na pim gu' ja'p pix ba ji buanda' na jax gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gē'kam Rooma kam. ⁴⁷ Piam ku gu' no' pim dai gu jam jaaduñ pix ja ñio'ki'iñ, dho gu' pu cham dho jam a'm ti niidhidha' dho guñ Gi'kora', na pim gu' ja'p pix ba ji buanda' na jax gui' nam cham tu' ka'm ni'i'ñ gu Dios. ⁴⁸ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jam a'm jum aa' na pim gammijir jix bhahbai'kam ka', ja'p na jax guñ Gi'kora' gui' nax dhaam Jup tu'ii' na gammijir jix bhai'kam.

6

Gu Jesusu na pui' ba ja tiida' gui' nam kaichu' na cham jir am nam maaxik ja ni'i'ñchudat gu ja'tkam tu ja maakda' gu tu' na ja a'm jum aa'nda' gui' nam cham tu' bia'

¹ 'Cha'pim maaxik ja ni'i'ñchudat gu ja'tkam tu ja maakda' gu tu' gui' nam ji'k cham tu' bia'. Na gu' no' pim pu'ñi ja'k tu jim, cham ji'xkat jam makia' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim. ² Ba' na pim pai' dhuuk tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia', cha'pim jaroi' aagi'ñdha' na pim it tu' ja onbai', na gu' dhi' gui' nam sap pik ba' tu' ka'm ni'i'ñ gu Dios na pu'ñi ja'k ja ko'raar nam mu ja'p pui' ba tu a'gidha' na pai' jax tum daanda' gio ba' mu ja'p irban gu gē' kiicham nam pai' oipoda' gu ja'tkam, sap nam ba' pui' ja bia'ka' gu ja'tkam nam joidham jir jix bhahbai'kam. Ba' aañ ya' pu jam tida na dai'pu' dhi' ki'n bar ja namki' gu pui' nam ji'k jax tu jim, cham tu' ka mai'chia' am jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim buiñor gu Dios. ³ Gu' ba' na pim pai' dhuuk tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia', cha'pim jaroi' aagi'ñdha', ni gu jax chu'm mia'n jam bhai' kai'chdham tuk dho moo. ⁴ Gu' ja'ppi jix ixchuixim ji na pim tu ja maakda', na ba' gu' guñ Gi'kora' maaxik jam makia' gu tu' na jam a'm jum aa'nda' na pu'ñi ji jam tiigi na pim jix ixchuixim jix bhai' tu bua.

Gu Jesusu na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k tu daanda' buiñor gu Dios (Lk. 11:2-4)

⁵ Gio na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios, cha'pim pui' ja'k tu daanda' na jax gui' nam sap pik ba' tu' ka'm ni'i'ñ gu Dios, na ja ko'raar nam gu'kat tu daanda'

mu ja'p na pai' jax tum daanda' gio ba' mu ja'p irban gu gē' kiicham nam pai' oipoda' gu ja'tkam, nam sap ba' xi ja ni'i'ñdha' nam sap pik ba' tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' aañ ya' pu jam tidañ jaaduñ na dai'pu' dhi' ki'n bar ja namki' ka' gu pui' nam ji'k jax tu jim, cham tu' ka mai'chia' am jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim buiñor gu Dios. ⁶ Ba' no' jaroi' aapi'm maadit bax chu daañim, jum aa' nap mu pai' dilhok xim kuupai jax chu'm ba'k chir na ba' cham jaroi'm ni'i'ñdha' nap tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' no' pu'ñim ni'i'ñ guñ Gi'kora' nap jix ixchuixim tu daan, jum makia' dho jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim.

⁷ 'Ba' na pim pai' dhuuk tu daanda', cha'pim pix pui' ji kai'chdha' jax ña pim ja'k tu daanda', na gu' dhi' gui' nam cham tu' ka'm ni'i'ñ gu Dios na pu'ñi ja'k ja ko'raar nam tu daanda', nam gu' ja'p jum aa'nda' na pu'ñi ja'k jix io'm jix bhai' ja kaaya' git gu Dios. ⁸ Ba' aapi'm cham pui' ja'k tu daanda' nam jax ja'k tu daan gui'am. Jax dhuu na gu' guñ Gi'kora' pu bi'pi' dir jix bhai' bax maat ka' na tu' jam a'm jum aa'nda', sia ku pimit chakui pu ti'. ⁹ Ba' ja'p japim kai'chdha' na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios: Aapi' Gē'kam jich Gi'kora' nap jix dhaam Jup tu'ii',

nap jix io'm jir jix uañ,

¹⁰ iam jap ja mattuda' gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n nam jax ja'k duuji mi' pui' jimia' nap jax jix aa',

ba' gammiji ja a'm ba ti niidhidha' ap.

Pui' tiich aa' ich ip nap git pui' joidham jix bhai'm duukam Jup tu buada' ja ya'p dhi oi'ñga'n bhaan,

ja'p nap jax jix bhai'm duukam Jup tu bua jix dhaam ja'k.

Ku gu' aap dilh ji no'p moo pui'p jix aa'nda' git,

aach pui' pix tiip jum kai'chu'n ji.

¹¹ Gio ba' dhich chutku' nam tu' ki'n Jup dudua,

aap gammiji nabap tanoolh xi ja maakidhat nam ba' ki'n jum guguuxi'ñdha'.

¹² Gio ba' nap iam tuch uañi'ñka' ip nach ji'x mach ua'tulhdha' aap jum bui,

nach gu' aach pui'p tu ja uañi'ñ gui' nam pui'p jum ua'tulhi'ñ aach jich bui.

¹³ Gio ba' nap gammiji jich a'm ti niidhidha' na ba' cham jich mai'chia' gux buam jum duukam.

Ja'pni dai'pu'.

¹⁴ 'Na gu' no' pim pu'ñi tu ja uañi'ñ gui' nam jum ua'tulhi'ñ aapi'm jam bui, dho gu' pui' dhop tu jam uañi'ñka' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam Jup tu'ii'. ¹⁵ Gu' no' pim cham tu ja uañi'ñ gui' nam jum ua'tulhi'ñ aapi'm jam bui, dho gu' pui' dho cham Jup tu jam uañi'ñka' guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' na jax ja'k jir am nam jum saabda'

¹⁶ 'Gio ba' moo ja'p jañ jup xi jam tïdam jiñ jaaduñ na pim cham tu' pui' ja'k tui'ka' na pim pai' dhuuk jum saabda' na jax gui' nam sap pik ba' tu' ka'm nii'ñ gu Dios, na ja ko'raarda' nam ja'p tui'ka' no'm jum saab na jax no'm jix buam jum aa', nam sap ba' xi ja nii'ndha' gu ja'tkam nam jum saab. Ba' aañ ya' pu jam tïda na daipu' dhi' ki'n bar ja namki' gu pui' nam ji'k jax tu jim. ¹⁷ Ba' no' pim aapi'm pai' dhuuk ba xim saabum, jum aa' na pim jix bhai' xim ikoimdhai, gio ba' na pim jix bhai' xim dui', ¹⁸ nam ba' cham machia' gu ja'tkam na pim jum saab, gu' ja'ppi daipu' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na ba'x mat ka' na pim jum saab. Ba' na pu'ñi jam nii'ndha' na pim jix ixchuixim jum saab, jam makia' dho jix dhaam ja'k gux dha'ram namkim.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' nar am nam daix dhaam ja'k jir jix chutumñigam ka'

(Lk. 12:33-34)

¹⁹ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, na pim cham tu' jumpadidha' gu tu'x dha'ram namkim ya' dhi oi'nga'n bhaan, nam gu' ya' ja'p jix jai'ch gui' nam xi chu xibua na ba' mi' dhir cham tu' ka bhaai'ñ ka', gio nam jix jai'ch gu i'xkum. ²⁰ Jix dhaam ja'k dho gi gu'r am ji na pim jir jix chutumñigam ka', nam gu' cham jai'ch gui' nam pu'ñi xi chu xibua, gio nam cham jai'ch gu i'xkum. ²¹ Na gu' pai' na pim tu' bia'ka' gu tu'x dha'ram namkim, mi' ja'k jup jujurtika' pim.

Gu Jesusus na bhaan ba tu a'ga' gu buupui na ja'p ji buusan na jax gu tu' no' gē' tanoor

(Lk. 11:34-36)

²² 'Ba' gu jam buupui ja'p ji buan na jax gu kañdhiir no' miim, na joidham gē' tanoorda' na nammix chu maax ka'. Ba' no' gu jam buupui joidham jix kiki', no' gu' cham ji'x jam ēē gu buupui ko'k, dho gu' joidham dho jix bhai'x chu maax ka' na pim nai' xi chi nii'ndha'. ²³ Gu' ji no' gu' gu jam buupui cham kiki', no' gu' jam ēē gu buupui ko'k, dho gu' pu cham tu maax ka' dho na pim nai' tii xi chi nii'ndha', ba' pu cham bhaai'ñ ka' dho na pim pai' ja'k bhüya', na gu' ja'p ji buusanda' na pim jix chu tukgam kir oipoda'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na dai gu Dios pix buiñor jix bhai' nach tu daanda', cham tu' nach ji'x gu tuumiñ bhaan jup jujurtika'

(Lk. 16:13)

²⁴ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tïdam jiñ jaaduñ, na pim dai gu Dios pix buiñor tu daanda', cha'pim gu tuumiñ bhaan jup jujurtika'. Na gu' na pim jax bax maat na cham tu' jaroi' jai'ch gu maa'nkam

na gook kap tu juan, na gu' jumai pix jix bhai'p ti'ya' gu gē'kam, gio gu tujuandam jumai pix jix bhai'p tu juañxidha', gio mikkat jumai ip. Mi' pum buada', pu cham ji'xkat jax chu'm jix bhai' tu juañxidha'. Ba' aapi'm pu'ñip ji buanda' no' pim tii buiñor tu daan gu Dios gio no' pim ji'x tuumiñ bhaan jup jujurtik.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' na gammiji ja a'm ti nii'ñ gu Dios

(Lk. 12:22-31)

²⁵ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tïdam ip jiñ jaaduñ, na pim cham jax jum aa'nda' sia ku pim cham ka bia' na pim tu' jugia', piam no' pim cham ka bia' na pim tu' i'ya', ni ku pim cham jax jum aa'nda' na pim tu' ti'ya' no't ma saaski gu jam jajannulh. Na gu' cham pik jum aa' gu jajannulh gio gu koi', gu' gui' ji nax io'm jum aa' na pim mi' pui' duñidha' na jax ja'k jix ki' ka'm nii'ñ gu Dios. ²⁶ Gu' matgim gu tu' na pim jugia', diñh jam makia' ji guñ Gi'kora'. ¿Jax japim gi ja nii'ñ gu'ñi u'ji' nam bha ja'p nini' jix dhaam? Jaiñ nam cham pai' ti isdat tu kua', ni nam cham pai' tu ba'pkichat mi'ji nammi ji chi kiis gu tu' nam kua', na gu' tu ja maak guñ Gi'kora' gui' nat ya' ja do'ñcho dhi oi'nga'n bhaan. Gu' gi ba' aapi'm nax io'm xi jam da' na pim jir ja'tkam, matgim jam makia' ji gu tu' na jam a'm jum aa'nda'. ²⁷ Gio na gu' cham ji'xkat jaroi' ja'kbui' oidha' duaka' na ji'k tii xi ilhi'i'ndha' diñh, sia chi moo tii biix juraa'n ki'n pui'm aa' na ja'kbui' oi'dha' duaka' git, na gu' cham jaroi' ji'xkat diñh jup duñia' gu ii'mda'.

²⁸ 'Ba' cha'pim jax jum aa'nda' sia ku cham ka jai'ch na pim tu' ti'ya' no't ma saaski gu jam jajannulh, na gu' diñh jam makia' guñ Gi'kora'. ¿Jax japim gi nii'ñ gu'ñi yooxi' na mi'ñi ja'p tuut? Diñh pix na joidham tu'm ba yoota' no' bar gē'gér, cham tu' nam gu' ka jip tu duñia' gu ja ti'aa, piam kum gu' mu pai' ka ji chu juanpu' nam ba' joidham jix a'bhar ma tim tii'dha'. ²⁹ Jax dhui na gu'r sai' pix na pim jax ba nii'ñ, ni kut iam pu'ñi joidham tu'm jix a'bhar tim tii'dhak gu Salomoon gui' na bijik jir gē'kam kat. Sia ku moo tii gux io'm jix a'bhar jajannulh xi chim tii'i'ndha', matgim gu yooxi' jix io'm ji nax a'bhar. ³⁰ Gu Dios dho mi ja'p ja i'xcha gux a'bhar yooxi'. Ba' no't ba yoo, ja'p ji buusnia' na joidham jix a'bhar ba tu ja tii'dha'. Tiir sai' pix gu' na pim jax ba nii'ñ, dai ji na gu' cham mu' juruuxi'ñ. Ji'k gook tanoolh pix juruufidha' piam ji'k baik, jumai buimgidhak jix gam mi ja'p tuutka'. ¿Gu ba' aapi'm cham pu'ñi joidham jix a'bhar jup tu jam tii'dha' aa guñ Gi'kora' no' pim biix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ buiñor? ³¹ Gu' ja'ppi na pim cham jax jum aa'nda' ji jiñ jaaduñ sia ku cham ka jai'ch na pim tu' jugia'. Cha'pim

jax kai'chdha': "¿Tu'ch ba' jugia' chi?" Piam ku gu' no' cham ka jai'ch na pim tu' i'ya', cha'pim jax kai'chdha': "¿Tu'ch ba' ka i'ya' chi?" Piam ku gu' na pim tu' t'ya' no't ma saaski gu jam jajannulh, aapi'm sia cham jax jum aa'nda'. ³² Na gu' diilh jix maat gu Dios na jax dhuuji jam makia' gu tu' na jam a'm jum aa'nda'. Na gu' no' pim jix buam jum aa', cham jir am, na gu' dhi' gui' nam cham maat gui' na jaroi' tu maak gu tu' nañ a'm jum aa'nda' nam ba' pu'ñi ja'k tu jim. Mi' cham ka bhaai'n ka' nam jax jum duñia' no'm cham ka bia' gu tu' nam jugia'. ³³ Dai pix ji na pim gammiji mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guñ Gi'kora' na ba' jam makiidha' gu tu' na jam a'm jum aagidha'. ³⁴ Cha'pim tu' bhaan jax jum aa'nda', dai gu Dios japim pix buiñor jix biiñak ka' gammiji nabap tanoohl na ba' jam a'm ti niidhidha'.

7

Gu Jesusus na pui' ba t'ya' nach cham tu' kin' juanda' gu jaroi' sia kut jix buam jich dhuu

(Lk. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Gio ba' moo ja'pni ja'k jañ jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ, na pim cham juanda' gu jaroi' sia kut jix buam jum duukam jup tu duu jam bui. Tu uañi'ñka' pim pix. ² Na gu' no' pim cham tu uañi'ñ gu jaroi', gu Dios pui' cham jup tu jam uañidha'. Ja'xbui' pui'p jam tiida' na pim jax tiida' gu jaroi'. ³ Aapi'm jax jix ñii'ñdha' gu jax chu'm jam jaduun' no't palhiip buupuiram suulh gu tanaara', aapi'm diilh gu' pu cham ñii'ñdha' ji na ge'ger iam bha bitka' jam buupui am. ⁴ Ba' cham jir am na pim jax tiida': "Bha ja'k jiñ jaduun' kuñ xim boosgidha' dhi tanaara' na bha biit jam buupui am", no' pim gu' aapi'm diilh pu cham ñii'ñ na ge'ger iam bha biit jam buupui am. ⁵ Biipi'm aa' na pim xi boosgai na pim ba'x bhai' ñii'ñdha' na pim jup boosgidha' gu jax chu'm jam jaduun'.

⁶ 'Cham jir am na pim ja aagi'ñdha' gux kii'p jum duukam gui' nam ja'p ji buan na jax gu go'ngox nam giilhim jix bhaa'mna', nam ba' cham bhaaku' ta'tak jup jam dooda', ni gui' nam ja'p ji buan na jax gu tatooxkolh ku pim cham jax ja titdada'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam sap tu daanda' jix dhaam ja'k
(Lk. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Gio ba' moo ja'pniñ jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ na pim tu daanda' buiñor guñ Gi'kora'. Ba' gu tu' na pim mu taanda', jam makia' dho, gio gu tu' na pim jix maachim ka', machia' pim dho, na gu' gui' diilh jam makia' gu matda'. Na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax no'ñ mu pai' kiicham paxiaraim nañ mui' xi chu ñio'kdha', na gu' bañ kupio'kdha' gu ki'ñgob gu kiokam, mi'

dhir ba' dai na bañ chiñia' nañ mu ja'k ba bakia'. ⁸ Ba' pu'ñi ja'k ji buusan no' pim tu' taan guñ Gi'kora' soi'm ilhdhat, jam makia' dho, na gu'x chu joi'gi'n. Gio gu tu' no' pim jix maachim, machia' pim dho, na gu' gui' diilh jam makia' gu matda'. Na gu' dhi' kai'ñkam ja'p ji buusan jia na jax no'ñ mu tu ñio'ki'ñ ki'ñgob, dai na bañ kupio'kdha' gu kiokam, mi' dhir ba' bañ chiñia' nañ mu ja'k ba bakia'.

⁹ 'Na gu' na pim jax bax maat jia na cham jaroi' jai'ch gu maraa' no' tu' taan nar jum makia' gu maraa' no' tu' taan nar jum kua'dam. ¹⁰ Piam ku gu' no' tu' batoop taan, ¿ka' ko' aa' pix mui' ba daagi'ñka'? ¿Jia na gu' cham jaroi' jai'ch na pu'ñi ja'k tu bua? Nam gu' bix pix jix ja da' gu ja maamar. ¹¹ Dho jaña nam jax joidham jix bhai' tu ja maakda' gu ja maamar gu ja'tkam, sia kum gu' cham tu' ka'm ti niñiñ. Gu' gi ba' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' na joidham jir jix bhai'kam, matgim bha jam joochxidha' ji gux kii'p jum duukam no' pim taan.

¹² 'Ba' pu'ñi jam a'm jum aa' na pim jix bhai' ja buada' gu ja'tkam, sia kum mu dir bha ja'k cham bhai' jam bua, na gu' pu'ñi ja'k tu aagix ja bui gu ya' kam dhi Israel, na mit gu' pui' ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios.

Gu Jesusus na pui' ba t'ya' na gu ilhi'ch ki'ñgob bhaan mu tum bapki nañ ba' aaya' buiñor gu Dios

(Lk. 13:24)

¹³ 'Ba' no' pim jix aa' jiñ jaaduñ na pim buiñor aaya' gu Dios, jum aa' na pim gu ilhi'ch ki'ñgob ka'm bhaan mu baapkia' na pim ba' aaya' buiñor gui'. Na gu' jumaip jix jai'ch jia gu ki'ñgob gui' nax io'm jir ge' na bhaan mu ja'k jup tum bapki na pai' gammijir tu tulhiñara', gio ba' maa'n jup jix jai'ch ip gu komaarak gu boi, na dhi' pix jir di' na bhaan mu tim bhibhi' mu ja'k. Ba' mui' gu ja'tkam dhi' ka'm bhaan mu baapkim am gu ge' ki'ñgob mu ja'k na pai' mai'x chi giixi'. ¹⁴ Ba'r ilhi'ch gu ki'ñgob gui' na bhaan mu tum bapki mu ja'k na pai' gammiji cham jir tu tulhiñara', gio gu boi jir irdi'ch gui' na bhaan mu tim bhibhi'. Ba' cham pik jaroi' xim guguuxi'ñ na dhi' ka'm bhüya'.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu i'ix gui' na tu i'bhai'ñchar
(Lk. 6:43-44)

¹⁵ 'Moo pim cham ja kek'eda' gui' nam sap pik ba' bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios, na ja ko'raarda' nam ja'p xim buada' nam panaas cham bhaa'mna' ja'p na gu kakas-nir, gu' gu ja jujur am bhaan giilhim ji nam jix buam tomaat ja'p na jax gu sisi' gux bhaa'mnagim. ¹⁶ Na gu'x maati' ka' jia nam jax ja'k tu jimda' na pim xi ja

niif'ndha'. Na gu' na pim jax bax maat na cham jax chu'm jai'ch gu' i'ix nax maikak tu i'bhai'f'char na moo gatuuk jix maimdagim jup ba iibhai'f'cha', ni gu' jax chu'm i'ix gui' na pux maimdagim tu i'bhai'f'char ku moo joidham jix maikak jup ba iibhai'f'cha' gatuuk. ¹⁷ Na gu' gui' nar jix kii' i'ix ka', joidham pux maikak tu i'bhai'f'charda', gio gui' na cham kii' ka' gu' i'ix, pu maa'n na jax jix maimdagim jup tu i'bhai'f'charda'. ¹⁸ Ba' pu maa'n na jax jix maikak tu i'bhai'f'charda' gux kii' i'ix, gio gui' na pux maimdagim jup tu i'bhai'f'char gu' i'ix, pu maa'n ip na jax chu'm tu i'bhai'f'charda'. ¹⁹ Ba' gu' jax chu'm i'ix no' pu'ni cham kii' tu i'bhai'f'char, jir am nam soif'chii mu baas buaji bhai' xi kixdha' gu tai'. ²⁰ Ba' pu'ni ja'k jup ji buan am gui' nam sap pik ba' bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios, jix maati' ka' nam jax ja'k tu jimda' na pim xi ja niif'ndha'.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' nam cham tu biix aaya' gu ja'tkam buiñor gu Dios
(Lk. 13:25-27)

²¹ Ba' cham tu biix aaya' am buiñor gu Dios gui' nam pui'ñ chitdada' nañ aañ jir gē'kam, gu' ja'pji dai ji gui' nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ G'i'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'. ²² Mui' pui'ñ chiiida' am jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'f'ga'n, jup kai'chdha' am: "Aach jum a'mkam tu a'gimik aapi' Gē'kam jich G'i'kora', gio nach jum a'mkam mai' ja joot-saimik gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam, gio ba' nach jum a'mkam joidham jix bhai' xi chu buimik nam tu' cham pai' niidhat gu ja'tkam." ²³ Ba' aañ ya' dir mu ja'k jup ja tiida': "Chaam ji nañ jam maat. Mu pim baas oipoda', na pim gu' cham tu' ka'm ti niif'ñ."

Gu Jesusu na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu maa'nkam gux chu matda' kam gio ba' gui' na cham tu matda' ka'
(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Ba' gu jaroi' no't jiiñ kē'ek mi' pui' ba jii gu dhi' pui' nañ jax kai'ch, ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no'x chu matda' na mi' kiisa' gu ba'ki'ñ na pai'r ai' cha'm. ²⁵ Ba' na pai' dhuuk jibiilh ki'n bhai' ji dhuuduya' gio na mui' ji milhia' gu suudai', pu cham jix'kat ilhia' gu ba'aak, na gu'x bhai' mi' kiika' bhaan gu ai'. ²⁶ Gu' ba' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii gu dhi' pui' nañ jax kai'ch, dhi' ja'p jup ji buusnia' na jax gu jaroi' na cham tu matda' ka' na mi' kiisa' gu ba'ki'ñ na pai'x chu moik bhaan gu o'ya. ²⁷ Ba' na pai' dhuuk jibiilh ki'n bhai' ji dhuuduya' gio na mui' ji milhia' gu suudai', pu maa'n na jax ilhia' gu ba'aak, na gu'x chu moik ka' mi' na pai' kiika' bhaan gu o'ya.

²⁸ Ba' nat pai' dhuuk tiimo gu Jesusu na pu'ni xi chu ja a'gidhimik, biix mi' pui' pup

tu'ii' am gu ja'tkam, na mit gu'x io'm joidham kai. ²⁹ Na gu' joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga, cham tu' pui' na jax gui' nam sap pik ba'x maat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam pui' tiip tu ja a'gi'ndha'.

8

Gu Jesusu na ba dua'ndha' gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n
(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

¹ Ba' nat pai' dhuuk ba jii gu Jesusu bhai' dhir oidha' ta'm, mui' ja'tkam pix chibip kattu' am nam oi'f'chu'. ² Ba' maa'n mi' ba ai buiñor gu Jesusu gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n, ba' mi' ja'p biipi' dir o'lhia'n ki'n xi kikkok jup titda:

—Aañ ja'p tii soi' bham tiidam jiiñ jaduun' no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap iam jiiñ dhua'ndha' git nañ ē' dhi ko'kdai'.

³ Ba' gu Jesusu bhai' xi dhaagik jup titda:

—Ea, jum dua'ndha' iñ dho.

Ba' mi' jotmoda' jix kii'p jum duu gui' na tootolhidhat bhai' ka gakiidhat gu tukga'n. Mi' dhir ba' moop titda ip gio gu Jesusu:

—Jaña, bax kii' ap dhoñ jaduun'. Cha'p jax kam aa'nda'.

⁴ Ba' xi soo'mchulhdhak ip na sap cham jaroi' aagi'ndha' nat dua'ñ, jup titda:

—Dai nap moo cham jaroi' aagi'ndha' na ñich aañ jum dua'ñ. Dai nap silh jimia' pix mu na pai'r chuo na pai' daa gui' na ja palh-bui'ñ gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na ba'm tigia' nap bax kii'. Xi chikkada' ap. Ba' no' jax kai'ch nap bax kii', dho gu' dai dho nap tu makgirta' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees nam ba' bax mat ka' gu ja'tkam na pich ba dua na kam ē'ekat gu ko'kdai'.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' gu tujuandam tugi'ñ gu ja gē'kam tuk gu sandaarui'x gu Rooma kam

(Lk. 7:1-10)

⁵ Ba' nat jax mummy ai gu Jesusu na pai'r Kapernaum, mi' ba ai buiñor maa'n gu ja gē'kam tuk gu sandaarui'x Rooma kam. Ba' soi' ba titda gu Jesusu, ⁶ jup titda:

—Aañ ja'p tii soi' bham tiidam jiiñ jaduun' no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap iam dua'ndha' git guñ chujuandam tuk nax io'm jix ka'ook. Pu cham bhaai' na bamgia', na gu'x io'm jix chu ko'k.

⁷ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Ea, mu jimia' iñ dho nañ dhua'ndhara'.

⁸ Ba' gio mui'p ji ñio gu ja gē'kam tuk gu sandaarui'x, jup kai'ch:

—Gu' pix ji nañ gu' cham jir jum ju-paabkam jiiñ jaduun' nap iam mu bakia' git jiiñ ki'aam, nap gu' aap jix io'm jir gē'kam. Ku ba' gu' aañ jix maat ji na dai no' pich pui' ba ti sia ya' dir, pu dodhia' guñ chujuandam tuk. ⁹ Nañ gu' aañ cham gē'kam jiiñ chaat,

nañ gu' bita'n jup tu'ii' ja bui gu gë'gërkam na mit ya'n dhai. Gui' pix mi' ja'k jup ja kaichu' iñ. Ba' pui'p ja bia' iñ ji'kchi gu sandaarui'x nañ pui'p tu ja chian, ba' xiñ këë am. No'n jaro'i' maadit mu pai' jootos, mu jimia' cham jax ji ch'i'ji. Piam no'n mu pai' dhir bai'n, mu jimia' ip. Bix guñ chujuandam tuk mi' pui' duñiidha' am nañ tu' ja chianda'.

¹⁰ Ba' mi' pui' pup tu'ii' gu Jesusu nat pu'ñi kai gu ja gë'kam tuk gu sandaarui'x. Mi' dhir ba' moop ja titda gu ja'tkam gui' nam oi'ñchu':

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na cham jaro'i' jai'ch gu Israel kam na ja'xbui' pui' bix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor gu Dios na jax dhiñ jaduun. ¹¹ Ba' aañ pu kai'ch nam mui' ka jai'chdhilhia' mu ja'k na pai' dhir jir xia'lhbui gui' nam pu'ñix biiñak ka' buiñor gu Dios, gio ba' jai' mu dir ja'k jurnip. Ba' gatuuk na pai' dhuuk ba tum kuugaldha' ya' dhi oi'ñga'n, maap ba darai'bu' am gu Abraam, gio ba' jai' gu Isaac, gio ba' gu Jakob, nam ba tu jugia' gu koi' jix dhaam ja'k na tu ja makia' gu Dios. ¹² Gu' ba' gu Israel kam ja'tkam nam tii aagix nam buiñor aaya' git gu Dios, mu ja'p pix ji bi'ya' am dhirap dir na pai' giilhim jix chu tukgam, ba' tii bhai' ji susuañia' am nam giilhim jix buam jum aa'nda' na mit cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios.

¹³ Mi' dhir ba' moop titda gu ja gë'kam tuk gu sandaarui'x:

—Ea ku gi na moo pui' tu tui'ka' nap jax kai'ch jiiñ jaduun. Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k cham jax jim aagit.

Ba' moo jano' pu dua gu tujuandam tugi'n, jix ki'p jum duu.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' gu daada'n gu Peegro

(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

¹⁴ Ba' gatuuk ma paxiaram gu Jesusu mu ja'p na pai' kioka' gu Peegro. Ba' mi' pix ji chii gu daada'n nam baxxidhat mi ja'p bo' na ëë gu toiñdhi'. ¹⁵ Ba' amuub xi ëëk mi' xi dhaa nobi'ran. Ba' jotmoda' jix bhai' ji chu tatdat, jix ki' dho gu'p jum duu na ka ëëkat gu toiñdhi'. Mi' dhir dho gu' dai nat bamgik ba tu ja onbai'.

Gu Jesusu na ba ja dudua'ndha' gux kako'kkam

(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

¹⁶ Ba' ja'xpix nat ba ji chuk, jix io'm mui' mi' ba aichulh jamit gu Jesusu gu ja'tkam gui' nam ampix pui'x ñanaanbi' ka' na pui' ja'k ja duuka' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ka', gio ba' jai' gui' nam ja'ppix jix kako'k ka'. Ba' gu Jesusu pix ja'x jup ji ja dudua'n, pu bix jix kiki'p jum duu mit. ¹⁷ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na bhaan

tu a'ga guch Xoi'kam na ja'pnim kai'ch: "Pu bix bhaan ji chu bii gu ko'kdai' na kach ëëkat."

Nam tiix aa'nda' gu ja'tkam nam kaichgida' gu Jesusu
(Lk. 9:57-62)

¹⁸ Ba' na mi ja'p nai' xi ja nai'ñ gu Jesusu nam jix io'm mui' mi' ba'p tu'ii' gu ja'tkam, nam gu' pix mi' ji aajim, ba ja baidhim gui' nam kaichu' nam sap baasi'n dir ja'k bhiiya' gu jumai ju'ñdharan gu gë' suudai'. ¹⁹ Ba' jotmoda' maa'n mi' ba ai gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba'p titda:

—Aañ ja'p ilhii'ñ jiiñ jaduun nañ aañ bix jup bam kaichgida' pai' nap ja'k oilhidha'.

²⁰ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Jax dhui na gu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, pu cham pai' bhaai' nañ git joidham xiñ jii'p'i'ka', cham pui' na jax gu kaxio, na gu' silh jimia' mu pai' nar chiob ka' no' bax kooxim. Gio gu u'ii' na gu' pui'p tu kos ka', dai na ba koxia' na pai' dhuuk ilhii'ñdha'.

²¹ Ba' maa'n mi' dhir ja'p mui'p ji ñio gui' nam kaichu', jup kai'ch:

—Aañ dho pui'p ilhii'ñ jiiñ jaduun nañ gammiji bam kaichgida'. Dai nap ka xiñ ñiira' nañ ka xi yaaspai guñ chaat no't ba muu.

²² Ba' gu Jesusu jup titda:

—Aap moo cham tu' bhaan jim tukgidhat xiñ kaichgida'. Matgim gu ja'tkam gammiji ko'iidhat jum yaaspaidha' am ji.

Gu Jesusu na ba ñio'kdha' gu jibülh gio gu suudai'

(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

²³ Ba' gatuuk na mi' pui' ji' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusu gu ja'tkam pu jii, dai nat jax bha tis bhaan gu gë' kanuub, ba' bix jup oi'ñchu' am gu noonbi'ñ. ²⁴ Ba' nammi gama ja'k irban gu gë' suudai' nam ba jiiim, ba koi gu Jesusu. Ba' jotmoda' pix jix io'm bhai' jib, bhai' ji gu'nguki gu suudai', pix bhai' ba jim tu'aim kanuub ta'm. ²⁵ Ba' gu noonbi'ñ mu jimik ba ñiññichu'n am gu Jesusu, jup titda am:

—iXi ñiñia jich jaduun! iYa' chich ba ji bha'iik! iJam xich palhbui'ñ nach ba' cham bhai'ko'!

²⁶ Ba' ñiñiak jup ja titda gu Jesusu:

—iKux moo ja'p chakui bix jam jujur ki'n jix biiñak japim aa aañ jiiñ bui ku pim ba' moo ja'p jup bax chotdöntu'?

Ba' pui' xi ch'iik bamgik xi ñio'k gu jibülh gio gu suudai'. Ba' mi' jotmoda' nai' ampix ji chu juu, pu cham pai' ka jibii, ni gu suudai' ku ka gu'nguk. ²⁷ Ba' gu noonbi'ñ mi' pui' pup tui'dhi' am, dai nam jup jum ti tida'im jix dhu'ñpi'i' ki'n:

—Ja'p moor gɛ'kam ji bak jia dhich jaduufi na ba' gam jibiihl gio suudai' jix jigi'ni!

Gu Jesusus na ba ja dudua'ndha' gook gu ja'tkam na ja a'm kap tui'ngida' gu cham kiki'i' i'ii'mda'

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

²⁸ Ba' pui' jim buidhat bhammi dir ba ai mit jumai ju'ndharan gu gɛ' suudai' gui' na Gadaara dibiiir bhaan bipio'. Ba' bhai' dhir ja'p mui' ba boopo' am gook gu ja'tkam nam jix nanaabi'chu', nam pui' ja'k ja duuka' gu cham kiki'i' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ngida', ba' mi ja'p ji guguu mit na pai'p tu'ii' gu Jesusus. Mu dir ja'k xi boopo' am nam pai'm yassapda' gu koi'nga'n, nam gu' mi'x joi'ndha' nam oipoda', gio pui'x dha'npakat ip. Ba' cham jaroi' mi ja'p bhiihida' nam gu'x ja bhii'ndha', nam gu' giilhim jix bhaa'mna' ka'. ²⁹ Ba' gɛ' ki'n jii'kit jup titda am gu Jesusus:

—Jaapi' Jesusus nap jir Maraa'n gu Dios, chakuip jich chulhiinchu'nda', nat gu' chakuim ai jano' nap pai' dhuuk jich chulhiinchuda'!

³⁰ Ba' mui' gu tatooxkolh amuub bha ja'p jup tum bipia'. ³¹ Ba' soi' ba titda am gu cham kiki'i' i'ii'mda' gu Jesusus na sap bhammi ja'k ka xi ja jootsa' nam ja a'm ka xi baapkia' gu tatooxkolh, nam ba' cham jimia' mu ja'k nam pai' giilhim jum tulhiina'.

³² Ba' gu Jesusus bhammi ja'k jup xi ja joot. Ba' gu cham kiki'i' i'ii'mda' jotmoda' bhai' dhir bubuakik bhammi ja'k pu baap jamit. Ba' gu tatooxkolh bhai' dhir ji boop jamit nai' gu a'nsap, pu mijimmi ji baap jamit suudai' chir, pu koi mit dho gu' bhai'kuk.

³³ Ba' gui' nam bhai' ka tu bipia'dat gu tatooxkolh, totdonik pu jiboi'niior jamit mu ja'k na pai' mui' daa'niim jir kikcham ka', ba' ba ja aagi'ni am gu ja'tkam na mit jax jum duu gu tatooxkolh gio gu gook gu ja'tkam na mit dudua nam kax nanaabi' kat na ja a'm jup tui'ngit gu cham kiki'i' i'ii'mda'. ³⁴ Ba' biix gu ja'tkam nam ji'k mi' maap oi'nika', mui' na jii mit na mit mu tiigim gu Jesusus. Ba' mu ji ɛɛk soi' ba titda am na sap ba jimia' mi' dhir, nam gu'x bhiihdhat ni'i'ni.

9

Gu Jesusus na ba dua'ndha' maa'n gux ma'mkulhi'

(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Ba' gu Jesusus pu jii ip nat jax bha tis bhaan gu gɛ' kanuub gui' na pu bhaan jim na mi ja'p sɛ' amuub suudai' jugii'ni, ba' silh pu bhii bhammi dir ja'k na pai' kioka'. ² Ba' cham ji'x miikim na mit maa'n mi' ba aichulh gux ma'mkulhi' bhaan gu bakxidhara'. Ba' gu Jesusus nat ba ja ti nam buiior

jix biihaktu' gui' nam mu ua', jup titda gux ko'kkam:

—Cha'p jax kam aa'nda' jii jaduufi. Ba ua'ndhudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'.

³ Ba' ji'kchi mi'p tu'ii' am ip gui' nam sap jix mat ka' gu niio'ki'ni gu Dios, ba'p jum aa' am ja jujur am bhaan: “Jax ba' ilhdhat jup kai'ch? Jax'xbui' aa sap ti gɛ'kam jup xim ilhii'ni na jax gu Dios?” ⁴ Gu' ji na gu' gu Jesusus jix bhai'x maat nam jax jum aa' gu ja jujur am bhaan, ba'p ja titda:

—Ni ji'x iam kur pui' na pim jax jum aa' gu jam jujur am bhaan. ⁵ Na gu' cham pik xijai jia no'ni jax kai'ch: “Ba ua'ndhudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'”, na gu' cham maati' ka' no' moopui' ji chu buusnia' ka' ba' gu' cham. Gu' ji no'ni jax kai'ch: “Xi bami', munip ja'p ba oirida'”, dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maati' ka' no't cham pui' ji chu buus. ⁶ Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ndha' ji dhiñ jaduufi nax ma'mkulhi' na pim ba'x mat ka' nañ aañ jir gɛ'kam nat bhañ joot gu Dios jix dhaam dir nañ ba' ya' ua'ndhuda' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam.

Ba' pui' xi chi'ik jup titda gux ma'mkulhi':

—Xi bami'ni jaduufi. Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k bhiiji ap dhim bakxidhara'.

⁷ Ba'x kii' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu ti'ni gu Jesusus. Mi' dhir ba' dai nat ba jii xi bhii' gu bakxidharu'n, mi' ba buus ja saagi'ni gu ja'tkam, gaammiji ji dhuu. ⁸ Ba' biix mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam na mit pui' ji' ti ti, na mit gu' bax chooto'n. Mi' dhir ba' dai na mit ma tu daani buiior gu Dios, nam gu' cham ji'xkat jaroi' pui' niidhat na tu dududhi'ni.

Gu Jesusus na ba baidhika' gu Mateo

(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Ba' ja'xpix nat mi' dhir buusnik ba jii gu Jesusus, na mu ja'p ka jim, mi' ba ti maa'n gu maa'nkam, Mateo tiigim, gui' nar tumiñ tutaandam tugi'ni ka' gux io'm gɛ'kam Rooma kam, na mi' daakat pix ji dhaagim gu tuumiñ gui' nam ji'k mi chu namkidhim. Ba' gu Jesusus mia'n xi ɛɛk jup titda:

—Aañ pui' ilhii'ni jii jaduufi nap xib dir gammiji: bañ kaichgida'.

Ba' gu Mateo nat jax jup kikbo pix mi'p daibu cham jax ji chi'ik, gammiji pix jiiim am.

¹⁰ Ba' mikkat mu ja'k daakat jup ba tu kua' gu Jesusus na pai' kio gu Mateo ja biim gu noonbi'ni, gio ba' mui' gui' nam jir tumiñ tutaandam tugi'ni ka' gux io'm gɛ'kam Rooma kam, gio ba' jai' gui' nam cham tu' ka'm ti ni'i'ndha' gu ja'tkam. ¹¹ Ba' gui' nam pariseos jum tiiti'nda', am jix bhaan na mit pui' ji' ti gu Jesusus, ba'p ja titda am gu noonbi'ni:

—Jax ku ba' ja biim tu kua' dhi jam gɛ'kam tuk dhi' nam jir tumiñ tutaandam

tugi'n gux io'm gɛ'lkam Rooma kam, gio dhi jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm ti ni'i'n? Giil-him nam jix u'ua'tulhdhix.

¹² Ba'p ja titda gu Jesusus, na gu' ja kɛɛ nam jax kai'ch:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu ja'tkam no'm jix kiki'i, na gu' cham tu' ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja dudua'ndha', gu' gui' ji nam jix kako'k ka' na ba' ja a'm jum aa'nda' na jaroi' ja dudua'ndha'.

¹³ Pu kagit na pim moo mu pai' jimii xi chu jiñkuidha' mi' na pai' tu ua'niix, mi' dhir japim ba' xim ga'ngada' na jax kai'nkam pui'm kai'ch mi' na pai' ja'pni tu ua'niix: “Gu' aañ nañ jix aa' ji na pim jix chu jo'gi'nda', cham tu' na dai na pim tuñ makgirxi'ndha' gu sasoi'.” Ba' aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n bhaan, cham tu' pu kai'nkam bha jii ñich nañ ba' ja baidhika' gui' nam pui'm aa' nam tu' ka'm ti ni'i'ñ, gu' gui' ji nam jix u'ua'tulhdhix na ñich bha ja baidham.

Gu Jesusus nam ba tikkada' na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'n (Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴ Ba' mi' ba ai mit gui' nam kaichgida' gu Juan ja'tkam bopkondam, ba' bhai' ba tikka am gu Jesusus na sap jax kum ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'n, jup titda am:

—Jax kum ba' cham jum saabda' dhim ja'tkam tuk? Nach ba' aach gammijich xaabda', gio gu pariseos ba pui' ip.

¹⁵ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax gu jaroi' no' mu pai' ba xim tiimom, nam gu' cham ji'x jum saabum jum ilhii'ndha' gu ja'tkam mi' jotmoda', nam gu'x chu nak ka' gu koi'. Mi' dhir ba' no't ba jii gui' na mi' xim tiimui nam dho gi ba' xim saabum bam ilhii'ndha' ji gu ja'tkam.

¹⁶ Cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na alhi'ch iiki' gu xibkam jannulh bhai' ja'k daaxdha' bhaan gu kilhii'ñga'n, na gu' maa'n na jax sarnia' bix xikoolh dhir na pai' dhuuk bhai' ji so'lhka' gu xibkam jannulh, mi' dhir dho gi ba' gu'x io'm bam duñia' ji, cham pui' kia' na jax biipi' dir. ¹⁷ Ni gu biiñ gux o'jo' ku cham mim tua'ba bhaan gu kikhii'ñga'n jajo' bopko, na gu' pu xi xipñia' no't jax dhuukat mim tua gux o'jo', bar tu' kub ka' ba' gu biiñ na bam nu'aa', gio gu jajo' bopko ba pui' ip na gu' ba saaskia', pu cham tu' ka bhai'n ka'. Pui' ku ba'm aa' na xixiibkam jajo' bopko bhaan jum tu'aidha' gu biñ gux o'jo' na ba' cham jax jum duñia'.

Gu Jairo na ba baidhidha' gu Jesusus na dua'ndhara' gu maraax (Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Ba' na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu Jesusus gu ja'tkam, mi' ba ai maadit gui' nam jir ja gɛ'gɛrkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba'

mi ja'p o'lhia'n ki'n ji kikkok soi' ba titda gu Jesusus, jup kai'ch:

—Aañ ja'p ti soi' bham tiidam jiñ jaduun no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap mu jimia' git jiñ ki'aam nap dua'ndhara' guñ maraax nat ma muu xib kia'pix.

¹⁹ Ba' gu Jesusus nat jax kikbo cham jax ji chi'nik pix mi'p daibu ja biim gu noonbi'ñ. ²⁰ Ba' maa'n gatuuk dir mui'p ja oi'ñchu' gu ubii na mambhiix daman gook oidha' bax ka'ook ka' na ampix mirda' gu i'ra'n. Ba' gatuuk dir mia'n xi ɛɛk bhai' xi dhaa ju'ndharan gu jannulhi'ñ gu Jesusus gui' na daam dir ti'chu', ²¹ na gu' ja'p jum aa': “Dai no'ñ ba dagia' git pix sia ju'ndharan gu jannulhi'ñ gui' na daam dir ti'chu', pu dodhia' iñ.” ²² Ba' gu Jesusus ja'k xi gisik jup titda gu ubii:

—Cha'p jax kam aa'nda'ñ jaduun. Pu ba dua pich ji matgam, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak.

Ba' mi' jotmoda' joidham jix bhai' bhai' ji chu tatdat gu ubii nat jax pu ti'n gu Jesusus, jix kii' dhop jum duu na ka mirdat gu i'ra'n.

²³ Ba' nat pai' dhuuk mu ba ai gu Jesusus mu na pai' kio gu Jairo, jix io'm tum suan, gio gu sasabdum nam mi'p tu'ii' nam bax yaaspapak gu alhii tiyax na mi' muukix. ²⁴ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Ea na pim alhio ka xi bubuakia'ñ jaaduñ, na gu' cham tu' muukix jia dhi alhii tiyax, gu' mi' pix ji na koos.

Ba' gui' dai na mit xi a'sik. ²⁵ Ba' bix xi ja bubuaxdhak gu Jesusus, diih ba' miji ji baa na pai' kaat gu alhii tiyax. Ba' mi' pix xi dhaa nobi'ran, pu joidham jix kii' bhai' ji bam. ²⁶ Ba' bix kap nai' pui' ba tim ti na ji'x bhaan bipio' gui' gu dibir gu dhi'pui' nat jax tum duu.

Gu Jesusus na ba ja dudua'ndha' gook gu ja'tkam nam cham ñiñña ka'

²⁷ Ba' nat jax kia'pix mi' dhir gamai' ji buus gu Jesusus, gook gu ja'tkam cham ñiñña kam gatuuk dir mui' ba jiñkuidhim am, jup titdaim am:

—iAapi'ch jaduun nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xich joi'mdai xich chiigi' xich dhudua'ndhai nach cham ñiñña!

²⁸ Ba' nammi gama ja'k nat miji ba baa jumai ba'k chir gu Jesusus, mui' ji ai mit mia'n gui' nam cham ñiñña ka', ba' bhai' ba ja tikka gu Jesusus no'm sap moo ti jii'gi'ñ nax bhaai' na ja dudua'ndha' nam cham ñiñña. Ba' gui'p titda am nam sap ti jii'gi'ñ. ²⁹ Ba' gu Jesusus bhai' xi ja daagik ja buupui am jup ja titda:

—Ea ku gi na moo pui' tu tu'ka' na pim jax kai'ch jiñ jaaduñ, na pim gu' aañ jiñ bui bax biiñak.

³⁰ Ba' mi' jotmoda' bhai' ji ñiññaata mit nat jax pu ja ti'n gu Jesusus, jix kiki' dho gu'p

jum duu mit. Ba' xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ndha' nat ja dudua'ñ, jup ja titda:

—Dai na pim moo cham jaroi' aagi'ndha' na ñich jam dudua'ñ.

³¹ Gu' ji na gu' moo jano' na mit jax mi' dhir bubua, mi ja'p pix ja'x pui' tu ja a'gi'ñ am gu ja'tkam. Biix pui' bax chu maat am nam ji'k mi ja'p oi'dha' bhaan gui' gu dibir.

Gu Jesusus na ba dua'ndha' maa'n gu maa'nkam na cham tu ñiokda'

³² Ba' moo jano' na mit jax kia'pix mi' dhir gamai' ji bubua gui' nam cham ñiñña kat, ji'kchi gu ja'tkam mi' ba aichull jamit gu Jesusus maa'n gu maa'nkam na cham tu ñiokda', na pui' ja'k duuka' maa'n gu cham kii' ii'mda' na bhaan jup tui'ka'. ³³ Ba' gu Jesusus pu mai' joot gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu maa'nkam. Ba' jotmoda' bhai' ji chu ñiokcha, jix kii' dho gu'p jum duu. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam na mit pui' ji' ti ti, dai nam jup jum ti titda:

—Mooch pik ja'p cham ji'xkat pui' ti niidhat ji ya' dhi Israel nach jax ti ni'ñ xib.

³⁴ Gu' ba' gui' nam pariseos jup jum tiiti'nda' jup kai'ch am ip:

—Ja g'e'kam tuk dho gu cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi maa'nkam, pui' ku ba'x bhaai' na mai' ja jootos gu bipnaga'n tuutu'm cham kiki' i'ii'mda'.

Gu Jesusus nax joi'mdat ja ni'ndha' gu ja'tkam

³⁵ Ba' biix kap ai gu Jesusus mu ja'p na pai' jax ñllich daa'ñxim jir kikcham ka', gio ba' mu ja'p na pai' jax ji'dilh jup jir kikcham ka', tu ja a'gidhidha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu daanda', na ja aa'ndhidha' nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios, gio ba' na xi ja dudua'ndhidhat gux kako'kkam na biix aixim tu'm ja e'eka' gu ko'kdai'. ³⁶ Ba'x joi'mdat ja niidhidha' gu Jesusus gu ja'tkam mu ja'p na pai' jax a'jidha', na gu' sap cham bhaai'n ka' nam jax xim buada', gio na cham jaroi' jai'ch na ja guguuxdha'. Ja'p ji buusan am na jax gu kakasnir no' cham jaroi' ja bipia'. ³⁷ Ba' pui' xim aagit jup ja titda gui' nam kaichu':

—Umri moo g'e'r gaa tir ya ja'p, gu' ba' gu ordam jir gook alh am. Nam gu'r mui' gui' nam tiix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ba' gui' nam tu a'ga, jir gook alh am. ³⁸ Ba' jam a'm jum aa' na pim pu tida' gu Dios gui' na ja'p ji buusan na ya' tu gaa, na jai' bhai'p ja jootsa' gui' nam ya ja'p tu ja a'gidha' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

10

Gu Jesusus na ba ja aaga' mambhiix daa-man gook gui' nam jir noonbi'ñ ka'

(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ Ba' ba ja bai gu Jesusus gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ, ba' pui' ba ja titda na sap bax bhaai' nam pui' mai'p ba ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam ampix pui'x ñanaanbi' ka', gio sap ba' bax bhaai'n ka' ip nam pui'p ba ja dudua'ndhidha' gux kako'kkam gui' na biix aixim tu'm ja e'eka' gu ko'kdai'.

² Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' gu noonbi'ñ gu Jesusus: Moo gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka', gio ba' gu ja'nni'ñ Anrees. Gio ba' moo gu Jakoobo ip, gio ba' gu ja'nni'ñ Juan, gui' nam jir maamra'n gu Sebedeo. ³ Gio ba' moo gu Piliip ip, gio ba' gu Bartolomee, gio ba' moo gu Tomaas ip. Gio ba' gu Mateo gui' na biipi' dir jir tumiñ tutaandam tugi'ñ kat gux io'm g'e'kam Rooma kam. Gio ba' moo gu jumai na pui'p ti' Jakoobo gui' na Alpeo jir maraa'n, gio ba' moo gu Tadeo ip. ⁴ Gio ba' moo gu jumai na pui'p ti' Simoon gui' na biipi' dir ka ja kaichgida' gui' nam Kananiistas jup tiiti'nda'. ⁵ Gio ba' moo gu Juudas Iskarioti ip gui' na gatuuk ja aa'ndhara' gu g'e'g'er kam jum aa'ndam na pai' oirida' gu Jesusus nam ba' daagi tu chiña' nam mu'aa'.

Gu Jesusus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Ba' mu ja'p nai' ba ja jootos gu Jesusus gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ nam sap tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios, jup ja titda:

—Chakui pim mu ja'k jimida' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ni mu ja'k ja bui gui' nam jir Samaaria kam. ⁶ Nai' ja'p ji na pim jimia' ja bui gui' nam jir Israel kam ja'tkam, gui' nam ja'p ji buan na jax gu kakasnir nam mai' suulhgix. ⁷ Xi ja aagi'ndha' pim nat bam ai nam pai' dhuuk machia' nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. ⁸ Gio ba' na pim xi ja dudua'ndhidhat ip gux kako'kkam pui' na jax gui' na tootolhidhat bha gakiidha' gu ja tutku'. Gio gui' nam ba ko'iix ka' pim sia xi ja dudua'ndhidhat. Gio ba' gu cham kiki' i'ii'mda' na pim mai' ja jootsaidha' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam ampix pui'x ñanaanbi' ka'. Ba' na pim pai' dhuuk pu'ñi xi ja dudua'ndhidhat, cha'pim bha ja taanda' gu tuumiñ, na gu' dhi' na pim tu' ki'n ja dudua'ndha', dhi' pui' pix jam maa jia gu Dios.

⁹ Ba' cham jum aa' na pim ua'ka' gu tumiñ gux uam totbikdam, ni gux chooto totbikdam, piam gui' nax chiido' totbikda'.

¹⁰Nix chu' asaak dho moo ku pim kusboda', gio gu jam sussak pu daipu' ip na pim jax ja aa'ntu'nda', cham tu' na pim gu' jai'p ja ua'ka' na pim mu pai' ba aada' no't ma juu. Ni gu oxia ku pim ua'ka' na pim ki'n oxia-akkidha', na gu' gu jaroi' na pu'ni tu juanda' bhaankam gu Dios, pu bix tu makiidha' am mu ja'p na jax a'jidha' gu tu' na a'miram jum aagidha'.

¹¹'Ba' mu pai' jax chu'm kiicham na pim aaya' na pai' mui' maap daa'nxim jir kikcham ka', mi ja'p japim nai' xi gaaga' gu jaroi' nar jix bhai'kam ka', mi' pim ba' xi juruufidhai buifior na pim jix juugit tiimo' na pim tu ja a'gidhimu' gu ja'tkam gui' nam mi ja'p oi'fika'. ¹²Ba' na pim jax mui' ji baapkia' mi' pai' jax chu'm kiicham, xi chu ja daa'xidhai pim mui' xi ja ñio'kdha' gui' nam mi' oi'fika'. ¹³Ba' no' mit jix kügalh gu pui' na pim jax ti'ya', dho gu' pui' dho ji chu buusnia' na pim jax ja'k tu ja daa'xidha'. Piam no' mit gu' cham kügalh gu pui' na pim jax ti'ya', dho gu' pu cham dho pui' ji chu buusnia'. ¹⁴Piam ku gu' no' ni jix'kum cham jam kügalhi'ñ, gio no'm pu cham jam kaim, pu jimia' pim mi' dhir maakam ja'k, dai na pim mi ja'p xi xiixkai gu jam tooton nat ji'x mi' bam tii gu dibiir na ba' bhaan jix maati' ka' na mit cham jam kügalh. ¹⁵Ba' aañ ya' pu jam titda nax io'm cham bhai' tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam jano' na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'figa'n bhaan, nam gu' giilhim jum tulhiina', cham tu' pui' na jax gu Sodooma kam gio gu Gomorra kam.

Gu Jesus na ba ja aagi'ndha' gu noonbi'ñ nam jax ja dooda' nam ka tu a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios

¹⁶'Ba' aañ mui' xi jam jootsa' ja'p na kakasnir mu ja'p ja bui gui' nam ja'p ji buan na jax gu sisi' nam giilhim jix bhaa'mna'. Ba' jam a'm jum aa' na pim jix chu matda' ka' na pim jax dhuim palhbuidha' ja'p na jax gu kooko' gui' nam jix chu matatda', gio ba' na pim cham bhakkuda' ja'p na gu giokda' nam cham bhaa'mna'. ¹⁷Moo pim cham jax jum aa'nda', nam gu' jam da'ngüi jam ui'ka' ji ja bui gu gē'gērkam jum aa'ndam, gio ba' nam jam gū'bia' mu ja'p nam pai' jax tu daanda'. ¹⁸Gio ba' gux io'm gē'gērkam ja buim jup jam ui'ka' no'm xi ilhi'iñ. Ba' dhi pu'ñi ja'k jiñ a'mkam tu ja a'gidha' pim gu gē'gērkam jum aa'ndam gio ba' gui' nam cham tu' kam ni'i'ñ gu Dios. ¹⁹Ba' nam pai' dhuuk mu ba jam aichdha' ja bui gu gē'gērkam, cha'pim jax jum aa'nda' na pim jax ja'k ti'ya', na gu' jam makia' jia gu matda' gu Dios na pim jax ja'k ti'ya' na pim pai' dhuuk mui' ji chu a'ga'. ²⁰Ba' cham tu' aapi'm mu tu a'ga', gu' gui' jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n guñ G'i'kora' na jam makia' gu matda'.

²¹'Ba' gui' nam ji'k ti jii'ndha' aañ jiñ bui, bhai' ji ja bhaamkidha' am gu ja jaaduñ. Pui' na jax gu ja maamar no' mit ti jii'ñ aañ jiñ bui, gu ja tataat jam bhai'p ji ja bhaamkidha'. Piam ku gu' no' mit gu ja tataat jiñ bui ti jii'ñ, gu ja maamar jam bhai'p ji ja bhaamkidha', ja kooda' am dho gu' no'm xi ilhi'iñ. ²²Ba' bix pix xi jam bhaamki'ndha' am gu ja'tkam na pim ji'k ti jii'ñ aañ jiñ bui. Ku ba' gu' jaroi' no' gammiji cham jax jim aagit pu ti jii'ñ aañ jiñ bui, jix bhai' tu jimia' ji, na gu' jimia' jix dhaam ja'k na pai' dhuuk mukia'. ²³Ba' nam pai' dhuuk bhai' ji jam o'bhai'ndha' mu pai' jax chu'm gē' kiicham, aapi'm mi' dhir pu ji jimia' maakam ja'k jumai gē' kiicham, na gu' aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri guñ G'i'kora', cham xiim gio bhai'p jim iñ, aapi'm chakui bix tiimo' na pim tu a'gimii na ji'k kap jir kikcham ya' dhi Israel.

²⁴'Na gu' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ, na cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na moo ja'xbui'p xim taat na jax gu jax chu'm gē'kam tugi'ñ, ni na cham jai'ch gu tujuandam na moo ja'xbui'p pui'p xim ilhi'i'ndha' na jax gui' na mi' buifior tujuanda'. ²⁵Gu' dai ji na kē'jidha' pix na jax ja'k tiidaidha' gui' na kaichgida', cham tu' na gu' mi' biipi' kat gē'kam jup bam taat ka', gio gu tujuandam na jax ja'k tiidaidha' pix ip gu gē'kam tugi'ñ, mi' pui' duñiidha'. Gio pui' na jax gu kiokam no'm jax titda na ja'ook bhaan jup tu'ii', çcham aa pim ilhi'i'ñ nam giilhim jix buam ja titdada' gui' nam ji'k maap mi' oi'fika'? Ba' aapi'm pu'ñip jam titdada' am gu ja'tkam na pim ti jii'ñ aañ jiñ bui.

Gu Jesus na pui' ba ja tida' gu noonbi'ñ na dai gu Dios jix bhaai' nam jix i'bhii'ndha' (Lk. 12:2-9)

²⁶'Ba' aañ ya' pu jam titda na pim cham ja i'bhii'ndha' gu ja'tkam, na gu' pui' pix cham ji'xkat jup jum ixchu' gu tu' na jax jum kai'chdha' ya' dhi oi'figa'n bhaan, pu maa'n nam jax machia' gu ja'tkam. ²⁷Ba' nañ jax jam titdada' gux ixchuixim, aapi'm maaxik bhaami ja'p ba'bhak dhaam xi gu'kii gē' ki'n pu ja tida' gu ja'tkam. ²⁸Cha'pim ja i'bhidhat gui' nam xi jam koodam ka', na gu' dai gu jam tutku' nam jam kooda', gu' gu jam i'ii'mda' pu cham ji nam jax ja dooda', na gu' pu cham bhaai' nam jax dhui ja kooda'. Gu' gui' ji Dios na pim ba'x i'bhii'ndha', na gu'x bhaai' na mu ja'k ja jootsa' gu jam i'ii'mda' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha' no' xi ilhi'iñ.

²⁹'Na gu' na pim jax bax maat jia, nam panaas cham mui' namiik gu u'ji' gui' nam mu ja'p jum ga'ra. No't jaroi' ji'k maakob tumñix ka'm ja saba'lh, mui' ja aichdha'. Ku gu' bix ja niidhat jup tu'ii' ji guñ G'i'kora', sia kum gu' tii cham mui' namiik. ³⁰⁻³¹Ba'

aapi'm jix io'm jix dha'ram jam ilhii'n gu Dios, cham tu' pui' na jax gu u'ji'. Biix sia jam kuup jix maat na ji'k aix, sia ku gu' tiix bii alh. Ba' aañ ya' pu jam titda na pim cham jax jum aa'nda' sia kum giilhim jam titda gu ja'tkam, na gu' jam a'm ti ni'i'n jia gu Dios.

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' gu noonbi'n nar am nam ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam silhkam kaichu'

(Lk. 12:8-9)

³² Ba' no'm ba jam tikka gu ja'tkam no' pim moo silhkam ti jügi'n aañ jiñ bui, ba' no' pimit cham jax ji chi'ik jup xi ja aagi'n nar silhkam, dho gu' aañ pui' dhop aagi'ndha' guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' na pim maaxik silhkam jiñ bui ti jügi'n na ba' jam a'm ti niidhidha'. ³³ Gu' ji no' pim gu'x ja iibhidhat cham ja aagi'n na pim ti jügi'n aañ jiñ bui, dho gu' aañ pui' pix jup tiida' dho guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' na pim maaxik pu cham ti jügi'n aañ jiñ bui.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' nat cham tu' pu kai'nikam bha jii na ba' ya' maa'n ni'ook jup ja duñia' gu ja'tkam

(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Cha'pim jax jum aa'nda' jiñ jaaduñ na ñich aañ panaas pu kai'nikam bha jii ya' dhi oi'nga'n bhaan nañ ba' ya' maa'n ni'ook jup ja duñia' gu ja'tkam nam ka xim bhabhaakui'ndha', gu' ja'kbui' kat ja'p ji buus ji na ñich bha ja kookdhichdham. ³⁵ Na gu' jai' dhit no'm ti ba ti jügi'n aañ jiñ bui, bhai' ji ja bhaamkidha' am gu ja maamar, piam gu ja maamar gu ja gi'kora'm bhai'p ji ja bhaamkidha', jai' ba' gu ja kaka'mda'm bhai'p ji ja bhaamkidha' gu ja dadaa'n. ³⁶ Diih dho gu' daim oi'dhagim nam cham maa'n ni'ook jup duuka'.

³⁷ Ba' gu jaroi' no' aañ jiñ bui ti ti jügi'n, no' gu' dai gu taata'n pix jix io'm jix dhaan, dhi' ja'p ji buusan na pu cham ti jügi'n aañ jiñ bui, na gu' cham pik jiñ buix biiñak ka'. Piam mu dir bha ja'k gu ja gi'kora' no'm dai gu ja maamar pix jix io'm jix ja da', pui' ja'p jup ji buusan nam pu cham ti jügi'ndha' aañ jiñ bui. ³⁸ Gio gu jaroi' no't dai ba ji choo'n no'm bax mu'aam na ti jügi'n aañ jiñ bui, pui' ja'p jup ji buusanda' na pu cham ti jügi'ndha' aañ jiñ bui. ³⁹ Na gu' gu jaroi' no' tiix aa' na gammijix bhai' tu jümada' ya' maaxik bhaan, gatuuk cham bhai' tu jimia', na gu' jimia' mu ja'k na pai' gammiji mi' pup jum tulliñdha'. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kəkəkədat gammiji pu ti jügi'n aañ jiñ bui sia ku mit ma mua, dai na ba jimia' pix jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na bhaan ba tu a'ga' gux dha'ram namkim
(Mr. 9:41)

⁴⁰ Ba' gu jaroi' no't jix bhai' jam tiidak jix bhai' ba jam duu, dhi' ja'p ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu. Piam ku gu' no't aañ jiñ bui ti jü'ndhak jix bhai' ba jam duu, dhi' ja'p jup ji buusnia' nat gu'x bhai' ba duu nat jaroi' bhañ joot jix dhaam dir. ⁴¹ Ba' gu jaroi' na pu'ñix bhai' tiidaix bhai' ba duñia' gui' na bhaankam tu a'gada' gu Dios, no' gu'x maat pix nat Dios bha joot, dho gu' pu chu'm dhop mai'chia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na jax chu'm mai'chia' gui' na bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. Piam pui' na jax gu jaroi' no'r jix bhai'kam, no't jaroi'x bhai' tiidak jix bhai' ba duu, dho gu' pu chu'm dhop mai'chia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na jax chu'm mai'chia' gui' nar jix bhai'kam ka'. ⁴² Ba' gu jaroi' no't pu'ñix bhai' tiidak jix bhai' ba duu maadit gui' nam pu'ñi ti jügi'ndha' aañ jiñ bui, sia tu' suudai' pix no't ba toi', dhi' ki'n ba mai'chia' gux dha'ram namkim jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', aañ moo ya' pu jam titda.

11

Gu Juan ja'tkam bopkondam na ja jootsa' ji'kchi gu ja'tkam tugi'n nam titkapu' gu Jesusus no'r di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dir

(Lk. 7:18-35)

¹ Ba' nat pai' dhuuk timo gu Jesusus na tu ja a'gidhimik gu mambhiix daman gook noonbi'n, pu jii mu ja'p na pai' i'lhich jir kikcham ka' gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu dibiar.

² Ba' bhammi na pai' kuupka' gu Juan ja'tkam bopkondam, pui' ba ti kai na mu pai' pix oirit jix ki'p jum duukam jup tu bua gu Jesusus. Ba' mui' ma ja joot ji'kchi gu ja'tkam tugi'n gui' nam kaichgida' ³ nam sap titkapu' no' sap moor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dir, piam ku gu' sap no' jax kai'ch nar jumai nam ba' niirada' gui'.

⁴ Ba' mummy jümdat pui'p ba titdaim am gu Jesusus. Ba' gui' cham ja aagi'n mi' jotmoda', dai nat xim jotma'n pix nat mi ja'p nai' xi ja dudua'n gux kako'kkam. Mi' dhir ba' moop ja titda:

—Ea na pim aa'ndhapu' gu Juan ja'tkam bopkondam gu pui' na pimit jax bañ chi' na ñich ja dudua'n dhiñ jaaduñ nam kax kako'k kat, gio ba' pui' na pimit jax bañ kai nañ ja aagi'n nam jax ja'k duñia' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ⁵ Ja'p japim tiida' na ñich tu ja ti'ñchoda' gui' nam cham niñña kat, gio ba' gui' na tootolhidhat ka gakiidhat gu ja tutku' na ñich biix jup ja dudua'n. Gio ba' gui' nam kax mama'mkulhi' kat nam pu cham tu oipot, biix japim jup xi aagi'ndha' na ñich ja dudua'n, gio ba' jai' gui' nam cham tẹ kəkəkət. Gio ba' jai' gui' nam ba

ko'liix kat na ñich bñix jup ja baapmi' ja dudua'ñdhak. Gio ba' nañ tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam cham tu' bia' nam gampa' tu'm, nam soi' pix jum ilhii'ñ, nañ ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor. ⁶ Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' pu gammiji ti jügi'ñ aañ jiñ bui.

⁷ Ba' pu jii mit gu ja'tkam tugi'ñ gu Juan ja'tkam bopkondam daipu' nat pu'ñi xi ja tii'ñ gu Jesusus. Mi' dhir ba' moop ja' titda gu Jesusus gu ja'tkam gui' nam ji'k mi'p tu'ñi:

—¿Tu' pimit mu tii'mpuk mummü gampix jix chu gak kir jano' na pimit pai' dhuuk mu jimik? ¿Gu junbo' aa na mi' joidham jum bua na bhai' xi jibüir? ⁸ ¿Ka' tu' ji pimit mu tii'mpuk na pimit ba' moom dikoo'ñ na pimit mu jii? ¿Ka' jaroi' aa mi oiri' ji chim tii'dhat gu jajannulh jix a'bhax jix dha'ram namkim? Moo chi gu' cham ji, na gu' na pim jax bax maat bo jia na gui' nam pu chu'm tim ti'il'ñka', dai mummix joi'ñdha' am nam darka' ja bui gux i'o'm gë'gërkam jum aa'ndam. ⁹ Moo chi gu' gui' ji na pimit mu tiigim gui' nax i'o'm jix bhai' xi buada' na tu a'gada', cham tu' pui' na jax gui' nam bijik bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios. ¹⁰ Gui' dho Juan ja'tkam bopkondam jañ aagat jup kai'ch, na gu' dhi' aagat jup kai'ch guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ na ja'pnim kai'ch:

Jumaiñ biipi' mu jootsa' na ba' ba ja mat-tuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba jim.

¹¹ Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam, aañ gë'kam ki'n bia' ja bui gu ja'tkam, nat gu' gë'kam ki'n bhaan ti tii' guñ Gi'kora'. Ku ba' gu' gu jaroi' no' mi' pui' ba jim na jax jix aa' guñ Gi'kora', pui' pix gë'kam ki'n jup bia'ka' iñ ji, na gu' ja'xbui' pui' bhaan jup ba ti ñiidhidha' guñ Gi'kora'.

¹² Ba' tiix mu'aam ka' am gu ja'tkam gu Juan ja'tkam bopkondam jano' dir nat pai' dhuuk ya ai, nam gu' tii' cham kaim ka' na tii' ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' na ba' ja a'm ba ti ñiidhidha' git gu Dios, gu' ji nam gu' dai xix bhaakut. ¹³ Ba' pu'ñi ti pu tu ja a'gi'ñdha' am gu ja'tkam gui' nam bijik bhaankam jup tu a'gimik gu Dios na jax ja'k tu ja a'gidhimik gu Juan ja'tkam bopkondam, gio ba' na mit tii' tu ua'nak gu ñio'ki'ñ gu Dios nam ba' jiñkuidhai mi' pui' ba jimia' git, gu' ji nam gu' ba pui' pix cham jup ti jügi'ñdha'. ¹⁴ Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam jir di' pix gu Eliiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na gu' pui' ja'k tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na saak pu'ñi gio ya'p ba aaya'. ¹⁵ Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda na pim ba' mi' pui' jimia' no' pim ti jügi'ñ nar silhkam.

¹⁶ ¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai tu jam aagidha' nam jax ja'k ji buan gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch? Ja'p ji buan am dho na jax gu a'aalh no' mit mui' maap xim daagik mu pai' ma titbim jax chu'm giotir. Ba' no' mit jai' bha ja'p ji dharaibuk ma tu saas, ba' nam pai' dhuuk xi saasbichui jup ja titda' am gu jai' ja bipna' a'aalh: ¹⁷ "Ni ji'x ku pimit iam ti nii na chich tii ma tu saas, ni ku pimit xi susuani na tii joi'mdam jum kai'chit gu saasab." ¹⁸ Pu'ñi ja'k ji buan am gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch. Tii' na gu' gu Juan ja'tkam bopkondam nat tii ya' xi ðek ja bui, pui' ai'chux jamit na ja'ook bhaan jup tui'ñgida', sia ku gu' gammiji tiim saabda' gio na tii cham pai' dhuuk i'oda' gu biiñ. ¹⁹ Gio ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', maakam jup jiñ ai'chux jamit, sia kuñ gu' tii cham pai' dhuuk jiñ xaabda'. Pui' kai'chdha' am nañ sap giilhim gë' tu kua' gio sap nañ giilhim jix i'muk, jix ja oi'ñ iñ sap gui' nam cham tu' ka'm ti ñii'ñ gio gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux i'o'm gë'kam Rooma kam. Ku ba' gu' gu Dios pix mattuda' ji gu jaroi' na tu' silhkam jix maachim ka' nañ jir tu'p tu'm da'.

Nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios gu Korasiñ oi'ñkam gio gu Betsaida kam (Lk. 10:13-15)

²⁰ Ba' bhaan bhai'p ji chu a'ga gu Jesusus gook kap na pai' mui' maap daa'ñxim jir kikcham ka', mi' nat pai' pik jix i'o'm mui'x kii'p jum duukam jup tu duu, gu' ji na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios. Ba'p kai'ch:

²¹ —[Ja'p moo cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim Korasiñ oi'dha' gio ba' aapi'm na pim Betsaida ja'k jup oi'dha', na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora'! Tii' ñich jam ñii'ñchudat joidham jix kii'p jum duukam jup tu duu jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk ñiidhat. Iam chi na pimit gu' tiigik mi' pui' ba jii. Na gu' no'ñ mu ja'k Tiuro pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu duñia' git, gio mu ja'k na pai' Sidoon jup ti tii', moo jano' git nam ti jii'ñdhai gu ja'tkam buiñor guñ Gi'kora' mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', ba' dai nam ba tim tii'dha' git gu jajannulh jix xaasak, ni kum bar tu batbiadam ka' git, gio nam mu ja'p pix ba daraaka' git na pai' jax kaat gu matai, ba' dhi' bhaan jix maati' ka' git nam jix i'o'm soi' bam ilhii'ñ. ²² Ba' xib tu' na jax chui'ka', jano' na pai' dhuuk tum kuugal-hdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na pai' dhuuk guñ Gi'kora' ja aagi'ñdha' bñix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii, aapi'm giilhim jam tulhii'ñchuda', cham tu' pui' na jax gu Sidoon kam ja'tkam gio gu Tiuro kam. ²³ Ba' aapi'm na pim Kapernaum oi'dha', ¿ja'p jum aa' pim aa na pim aaya' jix dhaam ja'k buiñor

guñ Gi'kora'? Matgim mu ja'k ji na xi jam jootsa' jix io'm tuukab ja'k na pai' gē' ti di', na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Na gu' no'ñ mu ja'k Sodooma pui' joidham jix ki'p jum duukam jup tu duñia' git, moo jano' a'it nam ti jii'ñdhai mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora', xib dho pui' mi'r kiicham ka' git. ²⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda na jano' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guñ Gi'kora' bix gu ja'tkam nam tu' jax buimii, aapi'm giilhim jam tulhi'ñchuda', cham tu' pui' na jax gu Sodooma kam kat.

Gu Jesusu na ba ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' nam ba' cham kam tulhi'ña'

(Lk. 10:21-22)

²⁵ Ba' mi' pui' xi kai'chamik gu Jesusu, bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch: —Taxchaab ba'ñ Gi'kora' nap jir Gē'kam jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na pich gu' ba ja mattuda gu ja'tkam gui' nam cham gē'gērkam jum ilhii'ñ na tu'r jix bhai'm duukam. Ja'p xi ja duuk japich gui' nam pui'm aa' nam panaas jix io'm jix maat gum ñi'ook, na gu' dai nam bhaan pix gē'gērkam jum ilhii'ñ. ²⁶ Pui' dhoñ Gi'kora', pui' ja'k jix aa' ap.

²⁷ Mi' dhir ba' moo ja'pni bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam, jup ja titda:

—Aañ bhañ joot guñ Gi'kora' jix dhaam dir nañ ba' bhaankam ya ja'p ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na tu'r jix bhai'm duukam. Ba' diilh pix jix maat guñ Gi'kora' nañ jir tu'p tu'm da', nañ gu'r Maraa'n, gio aañ ya' dir mu ja'k diilh pix jup jix maat ip guñ Gi'kora' nar tu'p tu'm da'. Ku ba' gu' gu jaroi' no' moo ja'p tu' silhkam ki'n jix maachim nach jir tu'p tu'm da' gook dit guñ Gi'kora', aañi' dho aagi'ñdha'. ²⁸ Bañ kaichgida' pim bix na pim ji'k jix xijaim tu jim, aañ jam aagi'ñdha' na pim jax ja'k duñia' na pim ba' cham pui' ja'k ka tu jimda'. ²⁹ Mi' pim pui' xi jimii nañ jax jam titda, cha'pim dai gē'gērkam jum taat ka', ja'p na jax aañ nañ gu' gampai'ñ ilhii'ñ, cham tu' gē'kam jii chaat iñ. Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jam a'm jup jum aa' na pim mi' pui' jimia' na pim ba'x bhai'm taat ka'. ³⁰ Ba' dhi' pui' nañ jax ja'k jam aagi'ñ na pim jii kaichgida', cham tu' pui'x xijai na pim mi' pui' jimia'.

12

Gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesusu nam tu kaip-gaidhat tu ko'iidha' gu tiriik sia ku jano' ti aagix na cham tum juanda'

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Ba' maa'nnim na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda' ja bui gu dai Israel kam ja'tkam, ma jii gu Jesusu, moo mi' bu-usnichu na pai' ti ix ka' gu tiriik. Ba' gu

ja'tkam tugi'ñ na ja bii'm mu jim, tu kaip-gaidhat tu ko'iim am gu tiriik, nam gu' bax bhio'. ² Gu' ba' nam gu' jai' mui'p jiiim jia gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ba' am jix bhaaktu' am nam ja ni'i'ñ nam pui' ji' tu buim gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesusu, ba'p titda am:

—¿Jax kum ba' tu kaipgaidhat tu ko'iim gu tiriik dhim ja'tkam tuk? ¿Kux cham maat am aa na xib aagix na cham tum juanda'?

³ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñki'ñ aa mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nat jax tu duu gu Dabii gio gu ja'tkam tugi'ñ jano' nam pai' dhuuk ba ua'maim? ⁴ Na mit tu juu bo gu paan gux xidhuu kam gui' na mi' tikiix kat gē' chiop na saak dai gui'x bhaai' nam kua'da' gui' nam mi' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, cham tu' gu tu' ja'ppix ja'tkam. ⁵ Gio ba' mi' nat pai'p tu ua'nak ip gu Moisees nap jum kai'ch ip na saak gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, saak cham tu'm ua'tulhi'ñdha' am sia kum pu tu jano' na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda' git. ⁶ Ba' aañ ya' pu jam titda na maadit ya oiri nax io'm jum aa' na pim tu' ka'm ni'i'ñdha', cham tu' pui' na pim jax tu' ka'm ti ni'i'ñ bhai' gē' chiop. ⁷ Cham dho bak maadit kē'p pim jia gu pui' na jax ja'k tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ja'pniim kai'ch: “Gu' aañ nañ jix aa' ji na pim jix chu joi'gi'nda', cham tu' na pim jax jum aa'nda' nañ aañ jix aa' na pim dai na pim tuñ makgixi'ñdha' pix gu tu' sasoi', dhi' ki'n mi' pui' ba jiiim japim nañ jax jix aa'.” Na gu' no' pim jix maadit kē'pē' git gu dhi' pui' ji' na jax ja'k jum kai'ch, cham tu' pui' kai'chdha' pim git nam jum ua'tulhi'ñ dhiñ ja'tkam tuk, sia kum gu' tii cham tu'm ua'tulhi'ñ. ⁸ Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' ya' pu jam titda na cham jax bua gu tu' no'ñ jax jix dhuñim jano' na pai' dhuuk aagix na tii cham tum juanda' git.

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam nax muuk ka' maap dir gu nobii'ñ (Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Ba' na mi' ji' pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusu gu ja'tkam, ma jii maa'n kap mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ¹⁰ Ba' moo maa'n mi'p jai'ch ka' gu maa'nkam na maap dir jix muuk ka' gu nobii'ñ. Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio ba' gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ba tikka' am gu Jesusu no' sap jix bhaai' na dua'ñdha' gu maa'nkam gui' na maap dir jix muuk gu nobii'ñ jano' na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda', sap ba' no' jax kai'ch nax bhaai' na dua'ñdha', dhi'

bhaan jix bhai' bhüya' am nam iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'.

¹¹ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusu:

—¿Kux aapi'm jaroo maadit moo daas na mi' pix xi ni'i'ñdha' gu soiga'n no't mi' pai' ba gii jax chu'm ti di'n kir, no' gu' jano' pik na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda'? ¿Cham aa gu' moo jano' mu jimii xi bhiaji ap, cham tu' nap gu' mi' pix xi ni'i'ñdha'? ¹² Gu' gi ba' dhi' nar maa'nkam, ¿cham aa gu'x io'm jum aa' nañ jix bhai' dhuñia', cham tu' pui' na jax gu' tu' soi'? Ja'ppi na moo pu cham jax bua ji no'ñ jax jix dhuñim gux bhai'm duukam, sia ku cham tum juan.

¹³ Ba' pui' xi chi'ñik jup titda gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Ea nap xi silhña' dhim nob jiñ jaduufñ.

Ba' gui' ja'p jup xi silh, jix kii'p jum duu mi' jotmoda' ja'p na jax gu' jax'p dur kam nobii'ñ, panaas ku moo pu cham pai' muuk kat. ¹⁴ Ba' gu' pariseos bhaakuk mi' dhir pu jii mit, ba' ba tu a'ga mit nam jax ja'k duñia' nam ba' tu chiñia' nam mu'aa' gu' Jesusu.

Na jax ja'k jix maati' na gu' Jesusu jir di' guch Xoi'kam

¹⁵ Gu' ji nat gu' pu jii gu' Jesusu nat jax pui' ti kai nam bax mu'aam, ba' mui' ja'tkam pix chu'p jum duu mit na mit ba oi. Ba' gammiji kikcham na jax a'jim, xi ja dudua'ñdhidhat biix gux kako'k kam nam ja'k mi ja'p jix jai'ch ka'. ¹⁶ Ba' xi ja soo'mchulhdhidhat nam sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat jaroi' ja dudua'ñ. ¹⁷ Ba' dhi' pu'ñi ja'k tum kuugalh gu' pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu' Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu' Dios, na ja'pnim kai'ch:

¹⁸ Dhi'ñi jir di' guñ mar na ñich bhaan ti ti, ba'x io'm jix dha' iñ gio nañ jix bhai'ñ chaat buiñor.

Ba' tajaaxidha' iñ gux Dhuudu' kam jix Uañ jiñ li'mda',

mi' dhir ba' dai na ba tu ja aagi'ñdha' gu' ja'tkam nam jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu ja jimia'.

¹⁹ Ba' cham pai' dhuuk jaroi' kokda', ni na cham pai' dhuuk am gè' ki'n jiñkui'ñdha' gu' jaroi',

ni mu ja'p dho moo na pai' jax gè' daa'ñxim jir kiicham ka' ku cham pai' pix am jaroi' kèkè' na am bhaamda' ki'n tu a'gada'.

²⁰ Gio ba' na biix pix jix ja kiigalhi'ñdha' gu' ja'tkam,

cham tu' jaroi' maadit gampai' bia'ka'.

Gio na gammiji pu tu ja aagi'ñdha' gu' ja'tkam nam jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu ja jimia'.

²¹ Ba' biix na ji'x jir oi'ñga'n bax mat ka' am nax bhaai' nam dai gui' buiñor pix jix biñak ka' nam ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu' Dios.

Gu' Jesusu nam pui' ba ai'chuxdha' gu' ja'tkam na ja'ook bhaan ti niidhim (Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²² Ba' ja'xpix mi' ba ai'chulh jamit gu' Jesusu maa'n gu' maa'nkam na bhaan jup tui'ñgida' gu' cham kii' ii'mda' na pui' ja'k duuka' na cham ñia ka' gio na cham tu ñiokda'. Ba' cham jax ji chi'ñik jup xi dhua'ñ gu' Jesusu, jix kii' dho gu'p jum duu, ba tu ñiok gio na bax ñia. ²³ Ba' gu' ja'tkam na mit pui' ji' ti ti, mi' pui' pup tu'ii' am, dai nam jup kai'ch:

—¿Dhi' aa chi ba' saak bar di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jimda' git, nar boxii'ñ ka' gu' Dabii'?

²⁴ Ba' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' na mit pui' ji' ja kai nam kai'ch, jup ja titda am:

—Cham tu' ji nar pui' na pim jax ilhii'ñ. Ja'ppi ja gè'kam tuk ji gu' cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi maa'nkam. Pui' kum ba'x juigi'ñdha' na mai' ja jootosda' gu' bipnaga'n tuutu'm cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu' ja'tkam.

²⁵ Ba'p ja titda gu' Jesusu, na gu'x bhai'x maat nam jax jum aagit jup kai'ch:

—Matgim cham tu' ji nar pui' na pim jax ilhii'ñ jiñ jaaduñ. Jax dhui na gu' gu' ja gè'kam tuk gu' cham kiki' i'ii'mda' ja'p pix ji buusan na jax pai' gè' kiicham no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk gu' tu' no'm ti jax jix dhuñik. Piam pai' no' palhüip jir kiicham piam ku gu' gu' dai maap jum oi'dhagim, no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk, dho pu cham tu' dho jax ji dhuñia' am, nam gu' daix bhaak ka'. ²⁶ Ba' pu'ñi ja'k jup ji buusan gu' ja gè'kam tuk gu' cham kiki' i'ii'mda' no't ti bhai' ji bhaam ja bui gu' bipnaga'n tuutu'm cham kiki' i'ii'mda', nam gu' cham maa'n ñi'ook kap duuka' nam gu' ba bhaaku' buiñor. ²⁷ Gu' ba' aapi'm na pim pui' kai'ch na pui' aañ jiñ aañ jup tui'dhi' gu' ja gè'kam tuk gu' cham kiki' i'ii'mda', ¿aapi'm ba' moo pu'ñi ip aa gu' jam ja'tkam tuk gui' nam jam kaichu', pu'ñi aa ja gè'kam tuk gu' cham kiki' i'ii'mda' ja a'm jup tui'dhi', nam ba'x ja juigi'ñdha' nam pu'ñi mai' ja jootosda' gu' cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu' ja'tkam? ¿Piam aa na gu' cham? Na gu' pu'ñi pix ja'k ji buusnia' nañ jax ba kai'ch. ²⁸ Gu' aañ matgim gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n ji gu' Dios nañ a'm jup tui'dhi', pui' ku ba'x bhaai' nañ mai' ja jootos gu' cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu' ja'tkam, na pim ba' ba machia' na dhi' ja'p jir jup duukam nat ya' bam ai na pim pai' dhuuk machia' na pim jax ja'k duñia' na ba' gammiji jam a'm ba ti ni'i'ñdha' gu' Dios.

²⁹ Na gu' cham jir am gu' jaroi' na mu baakii' ba'kiram ti iixdha' gu' bixchuga'n gu' maa'nkam jix oogim no'm gu' gook dit maa'n ñi'ook jup duuk. Dai no'm cham

maa'n ñi'ook jup duuk na ba'x bhaai' na xi buuprai ti ixdha' gu dixchuga'n.

³⁰ Gio pui' na jax gu ja'tkam ji'k gook no'm mu pai' tu or no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk. Ba' maa'n no' biix gaamuim gui' na ji'k oraidha', dhi' ja'p ji buusnia' na tu ja a'gidha' gu ja'tkam nañ jax ja'k ilhii'ñdha' aañ. Gu' ba' gu jumai no' mai' xi iabuidhat gui' na ji'k tiip oraidha', dhi' ja'p jup ji buusnia' na cham ji'xkat pui' tu ja a'gidha' gu ja'tkam nañ aañ jax jup ilhii'ñdha', gu' ja'kbui' kat maakam xi ja iatgi'ñdha' ji na diilh jax jup ilhii'ñdha'. Dhi' ba' ja'p jup ji buusanda' na cham maa'n ñi'ook jup duuk aañ jiñ bui.

³¹ 'Ba' aañ ya' pu jam titda na gu Dios jix bhaai' na tu ja uañdha' gu ja'tkam biix nam ji'k jax jix u'ua'tulhdhix ka' no'm soi'm ilhii'ñ buiñor. Piam no'm gu' gampai' pix bia' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, no' gu' ti ja mattu'n nam jix u'ua'tulhdhix, dho gu' pu cham dho tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', nam gu' cham soi'm ilhii'ñdha' buiñor. ³² Ba' no'm gu' gampai' pix jiñ bia' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', siax bhaai' na tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' no'm soi'm ilhii'ñ buiñor. Gu' ba' no'm gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios gampai' pix bia', dho gi' gu' pu cham ji'xkat tu ja uañdha' ji gu Dios gu ja ua'tulhdhara' sia pik nar jax ka' git, nam gu' cham soi'm ilhii'ñdha' buiñor.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu i'ix na cham kii' i'bhai'ñcha' no' mit cham bhai' moikxi

(Lk. 6:43-45)

³³ 'No' pimit jix bhai' moikxi gu jax chu'm jam i'ix, joidham jix kii' i'bhai'ñcha' dho. Piam ku gu' no' pimit cham bhai' moikxi, cham kii' i'bhai'ñcha' dho. ³⁴ Ba' aapi'm pu'ñi ip no' pim gu' cham jir kiki' ja'tkam, cham bhaai' na pim jax dhuix bhai' tu ñiokda' na jax ja'k jir am ka', na gu' dai pui' ja'k jam chiñ am dir buusnidha' na pim jax ja'k jum aa'nda' gu jam jurur am bhaan. ³⁵ Na gu' gu jaroi' no' diilh pur jix bhai'kam, joidham jix bhai' tu ñiokda', na gu' dai pui' ja'k jum aa'nda' jura'ran bhaan. Gu' ba' gu jaroi' no' pu diilh cham jir kii' maa'nkam, gi-ilhim jix buam tu ñiokda', na gu' dai pui' ja'k jup jum aa'nda' jura'ran bhaan. ³⁶ Ba' aañ ya' pu jam titda na biix matgilhia' jix dhaam ja'k na pim ji'k jax jix buam tu ñiokda', jano' na pai' dhuuk guñ Gi'kora' ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ³⁷ Na gu' no' pimit cham soi'm ilh buiñor na ba' tu jam uañdha' gu jam ua'tulhdhara', dai na pim pix am ti'ñchoka' na jam aa'ñdhai giilhim jam tulhiñchuda', no' pimit cham ja'p xi dhuuk gu dhi' pui' na pim jax jix buam tu ñiokda'.

Gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñdha' nam tiix aa'nda' nax bhai'm duukam jup tu duñia' gu Jesusus ja nii'ñchudat

(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

³⁸ Ba' jai' dhit gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñi'o'ki'ñ gu Dios, ba chian am gu Jesusus na sap maa'n jup tu duñia' jix bhai'm duukam ja nii'ñchudat. Jup titda am:

—Eap jix bhai'm duukam xip duuñ nach tu' cham pai' dhuuk nai'ñ.

³⁹ Gu' ji na gu'p kai'ch gu Jesusus:

—Tiix aa' am dhi ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'ñ nañ jix bhai'm duukam jup tu duñia' ja nii'ñchudat nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm nii'ñ, gu' ji nañ gu' aañ cham tu' pui' tu duñia', nam gu' cham tu' mi' pui' jimiik kat jup kai'ch na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Dai gatuuk nam jiñ chigia' nañ pui' ja'k jup jiñ dhuñia' nat jax jum duu bijik gu Jonaas. ⁴⁰ Ba' pu'ñi nat jax jum duu gu Jonaas nat baik tanoolh jup duu gio baik tukaa' na miji pu jim irban dir gu g'e' batoop, ba' aañ pu'ñi ip nat bhañ joot guñ Gi'kora', baik tanoolh gio baik tukaa'ñ mi' pu yaasapka' dibii' bita'. ⁴¹ Ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugaldhda' na ja aagi'ñdha' guñ Gi'kora' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan, gui' nam Niinibe oi'ñkat xi gu'kii pu ti'ya' am na pim maaxik pu cham tu' ka'm ti nii'ñ. Na gu' gu Niinibe oi'ñkam kat moo jano' cham jax ji chi'ik mi' pui' jii mit na jax jix aa' guñ Gi'kora' na pai' dhuuk pui' ba tu ja a'gi'ñ gu Jonaas. Ba' aañ nañ xib ya' oiri aapi'm jam bui, jix io'm jir g'e'kam iñ, cham tu' pui' na jax gu Jonaas. ⁴² Gio gui' na bijik jix io'm jup jir g'e'kam kat gu ubii na muni ja'k kiokat jurnip, pui'p xi kikboi pui' xi chi'ya' na pim maaxik pu cham tu' ka'm ti nii'ñ. Na gu' gui' ji' gu ubii jum dikoo'ñ nat mik dir bha jii nat bha kaim gu Salomoon gui' na ya'r g'e'kam kat, na pui' t'e' k'e'k'e' nax io'm jix chu matda' ka'. Ba' aañ nañ xib ya' oiri aapi'm jam bui, jix io'm jix chu matda' iñ, cham tu' pui' na jax gu Salomoon.

Gu Jesusus na bhaan ba tu a'ga' maa'n gu cham kii' i'mda'

(Lk. 11:24-26)

⁴³ 'Gu cham kii' i'mda' no't ba buus bhaan dir gu maa'nkam, ba jimia' mummy ja'p pai' gampix jix chu gak kir, tu gaagidha' na pa ja'k jix bhaai' na kiicha'. Ba' no't cham pai' ji chi' nar joidham na kiicha', jup jum aa'nda': ⁴⁴ "Gi no' ñich moo gio mui'p jii mummy nañ pai' kiokat." Ba' na gio bhaan jup ba bakia' gu maa'nkam, joidham ti tigia', na gu' ja'p ti ilhii'ñdha' na cham ka tu tanaara' ka' no' bax kii' gu maa'nkam. ⁴⁵ Ba' xi dhai'ñña' na jai'p ja bai'ñmira' gu bipnaga'n tuutu'm cham kiki' i'ii'mda' ji'k xijum gook pup aixim gui' nam giilhim xi chu xibua. Ba' nam pai'

dhuuk gio maap bhai'p ba baapkia' bhaan gu maa'nkam, giilhim bhai' jim naanbicha' dho gi ji ba', cham tu' pui' kia' na jax biipi' dir. Ba' pu'ni' ja'k jup tu' ja jimia' gu ja'tkam gui' nam jik' cham tu' ka'm ti' ni'i'ndha'.

Gu jajaa'n'ni'ñ gio gu di'i'ñ gu Jesusus nam mi' ba aaya' na pai' ka oivida'

(Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

⁴⁶ Ba' na pui' mi' ka tu' ja a'gi'ñchu' gu Jesusus gu ja'tkam, mi' ba ai' mit gu jajaa'n'ni'ñ gio gu di'i'ñ nam jix chu' a'gidhamtu', ba' mummija'p diirap dir pix ji' guguu mit. ⁴⁷ Ba' maadit mu ba aa'ndhim gu Jesusus, jup titda:

—Muni' mit ba ai' gum jaaduñ gio gum naan. Mui'p sap xi jimda' nam tum a'gidha'.

⁴⁸ Ba'p titda gu Jesusus gui' na mi' pui' ji' kai'ch:

—Jax dhui' nañ aañ cham tu' pui' ilhii'ñ nam dai gu'i'r jiñ jaaduñ gio na dai gu'i'r jiñ ñaan.

⁴⁹ Ba' nobii'ñ ki'n mui' xi ja aa' gui' nam kaichu' nam mi' ja'p daraa, jup kai'ch ba'.

—Gu' bix ji' sia dhi'ñi' nam jik' jiñ kaichu' nañ pui' ja' ilhii'ñ nam jir jiñ jaaduñ gio nam jir jiñ ñaan. ⁵⁰ Na gu' gu jaroi' na pu'ni' mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii', dhi' pui' ji buusanda' na bar jiñ jaaduñ ka' gio na bar jiñ ñaan ka'.

13

Na jax jum duña' gu tiriik na tu gii'ndha' maa'n gu maa'nkam

(Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Ba' moo jano' pu jii gu Jesusus mi' dhir kiicham mu ja'k na pai' gē' suu'nka' gu suudai', ba' mi ja'p ju'ndharan daakat bam jüpi'ñ. ² Ba' cham ji'x miikim na mit jix io'm mui' mi' mam jumaap gu ja'tkam, alh nammi ba xi ju' am. Ba' pui' bhai' ma tis gu Jesusus bhaan gu gē' kanuub na mi ja'p jup sē' amuub suudai' jugi'ñ, ³ bhai' ba' ji dhaakat ma tu ja a'gi' gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhak na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, jup ja titda:

—Maa'nmim maa'n gu maa'nkam ma tu gii'ndham gu tiriik. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk mui' ji chu gii', jai' mu ja'k suulh na pai' pix am boi ba katka' na mi ja'p tum oipoda' gu tu', ba' maa'n na mit jax jugio gu u'ji' nam mi ja'p nini'da'. ⁵ Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suulh na pai'r ai' cha'm nax komaalhim jir dibii; dhi' dho gi gu' tii jotmoda' bubua ji, nat gu' daaman jum yaas. ⁶ Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk bhaan mi' ji chotnorimi, maa'n nat jax gaa, nat gu' cham tuukab takta. ⁷ Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suulh na pai' tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', maa'n nat jax bhai'bich, jix u'uam mi' pup tuut gu tiriik, ba' pu cham tu' ka bhai'. ⁸ Ba' jai' nat ja'p ja'k iam jup suulh na pai'x kü' gu dibii; dhi' dho gi gu' joidham jix bhai'm duu ji. Alh ja'p

sa'sbar xim kaip, ji'ma'n moom kaip maa'n oo'm daman mambhix, jai' ba' baik oo'm, jai' jix chamaam oo'm, mi' pix pui'. ⁹ Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ji'k jiñ kēē na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam

(Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Ba' pui' ba titda am gu noonbi'ñ gu Jesusus na sap ja aagi'ndha' na jax kai'nkam pui' ja'k tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam na bhaan ji chu ua'rgidhat gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. ¹¹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Matgim aapi'm saalh ka jam mattuda' ji gu Dios na pim jax ja'k duña' na ba' gammiji jam a'm ba ti niidhidha', na pim gu' bañ kaichu'. ¹² Na gu' gu jaroi' no' pu'ni' ti jügi'ñ, jix io'm ba mattuda' guñ Gi'kora', ba'x io'm bax mat ka', cham tu' pui' na jax biipi' dir. Ba' gu jaroi' no' cham maachim, sia ku tii palhüp am jix maat, saalh pui' dho cham ka ti'ñchoka', miikkat pu cham ka mat ka'. ¹³ Pui' kuñ ba' aañ pu'ni' pix ja'k tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, na gu' sia kum tiñ ni'i'ñ gu bhai'm duukam nañ jup tu' bua, pu cham maati' ni'i'ndha' am, gio ba' no'm tiñ kēē nañ jax tu' ja a'gi'ndha', pu cham maati' jup jiñ kēēkē' am. ¹⁴ Ba' dhi' ja bui pui' ba tum kuugalh nat jax tu' ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch:

No'm tii tē kēē,

cham maati' kaaya' am,

gio no'm tii jax ti ni'i'ñ,

cham maati' tigia' am na jax jir jum duukam ka'.

¹⁵ Nam gu' diilh cham maati' tē kēēkē' dhi' dhi ja'tkam,

panaas ba' ku ja'p ji buusanda' nam pu cham ñiñña ka' gio nam pu cham tē kēēkē'.

gu' na ba' jax dhui' pix cham bhaai'n ka' nam jix maati' tē kēēkē'.

gio na cham bhaai'n ka' nam jix maati' ti ni'i'ndha'.

nam ba' cham maati' mi' pui' jimia' nañ jax jix aa'.

ba' aañ cham tu'p jiñ buixi'ndha' ja bui.

¹⁶ Ku gu' aapi'm jix bhai' tu jam jim ji, na pim gu'x maati' tē kēē gio na pim jix maati' ti ni'i'ñ. ¹⁷ Tu' silhkam ki'n jañ pu jam titda nam mui' gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios gio gui' nam ja'ppix jir jix bhabhai'kam kat, pu chu'm tiip jix chi tiigik kat am na pim jax ti ni'i'ñ gu xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti ti, gio nam pu chu'm tiip jix chi kaik kat na pim aapi'm jax tē kēē gu xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti kai.

Gu Jesusus nax bhai' ba tu aa'nda' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam

(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸ 'Ea na pim jix bhai' xiñ kaaya'nñ jaaduñ nar jam aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu tiriik nat tu gii' gu maa'nkam. ¹⁹ Ja'p jañ dho kai'ñkam jup kai'ch: Gu ja'tkam no' mit ti kai gu bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios na jax ja'k ja a'm ba ti niidhidha' git, no' mit gu' cham maatit kai, dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu tiriik nat mi' suullh boi cha'm na pai'x chu kabaak. Ba' na pai' dhuuk mi' ji e'jei gu ja'ook, maakam xi jurtuda', mi' pu cham tu' bhaan ka titi'ñchoka'. ²⁰ Gu' ba' gui' nat mi' ja'k jup suullh na pai'x komaalhim jir dibär nar ai' cha'm, dhi' gui' nam jotmoda' ti ti jii'ñdha' jix bhai'm ilhdhai, ²¹ gu' ji nam gu' pui' ji bubuakia' na jax gu tiriik nat cham tuukab takta. Ba' no' tu' jax ba ja duiñchu', mummy pui' giop suulhgia' am, nam gu' cham bix ja jujur ki'n ti jii'ñdha'. ²² Ba' gui' nat mi' ja'k jup suullh na pai' tuutka' gu tu'x bii u'uux jix jo'ii', dhi' gui' nam pui' ti joidham jup kaaya', gu' ji na gu' bhai' ji ja tukgidha' gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. Tu' nam pix bax joi'ñdha' nam bia'ka' jix dha'ram namkim, piam ku tu' nam pix jax bax dhuñim ka' na tu' cham jum aagidha'. ²³ Ba' gui' nat mi' ja'k jup suullh na pai' joidham jix kii' gu dibär nat jum kaip jix chamaam oo'm, gio jai' baik oo'm, gio ba' jai' maa'n oo'm daman mambhix, dhi' gui' nam bix ja jujur ki'n ti jii'ñdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora', ba' cham ji'xkat ja'k ka suulhgia' am, nam gu' gammiji buiñor bax biiñak ka'.

Gu Jesusus na tu a'ga' gio bhaan jup ji ua'rgidhai gu tiriik

²⁴ Ba' gio bhaan jup ji ua'rgidhak gu tiriik bhai' ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Gu jaroi' na bhaan ti niidhidha' gu Dios ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't mu pai' tu gii' gu tiriik pai' na tu ga'mbhar ka'. ²⁵ Ba' no't gu' moo jano' pu gui' gu tuka'a' bhaan na pai' dhuuk bix ka tum kookos ka', mi' ji e'ek gui' nax bhaamki'n daam dir mi'p xi gii'ñdhaak ba jii gu sai' gu kai'ñ gui' na cham bhai' bua gu tiriik. ²⁶ Ba' nat pai' dhuuk bhai' ji bubua gu tiriik, gatuuk dir bhai'p ji bubuakia' gu sai' gui' na cham bhai' bua. ²⁷ Ba' na mit pai' dhuuk ba ti gui' nam mi' tu juanda', mu jimik ba aagi'n am gui' nat mi' tu gii' gu tiriik, jup titda am: “Aapi'ch jaduun, gu tiriik na pich mu tu gii', ¿sai' binkam aa pich mi' i na ba' jai' mi'p tuut na cham bhai' bua gu tiriik? ¿Ka' jaroo ji chi mi' i?” ²⁸ Ba' gui' na mi' tu gaa jup kai'ch: “Jaroi' dho na xiñ bhaamki'n nat ba' mi' i dhi' pu chu'm.” Ba' gu tujuandam tugi'n ba

tikka am, jup titda am: “¿Cham jir am aa no' chich boopnik mu baas iabu?” ²⁹ Ba' gui' na mi' tu gaa jup kai'ch: “Cham ji nar am, na gu' na pim pai' dhuuk bhai' ji boopñia', bix bhai'p jim takbona' gu tiriik. ³⁰ Mi' pui' ji na ba gi'llhia' binkam, gatuuk ba' nañ pai' dhuuk ba ji chu oraa' nañ ba' tu chiñia' nam a'lhiok buuprai' miihdha', dai gu tiriik jañ ba' tu chiñia' nam ulhña' mi' na pai'm ulhiis.”

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' na mostaasa jum titi'

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ Ba' jumai bhaan ji ua'rgidhak gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Ja'pni ja'k jup ji buusan gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, na jax gu jaroi' no't mu pai' i gu mostaasa kai. ³² Cham jax chu'm ja'xbui'x jai'ch dho gu kaichuk na ji'x jir ilhi'ch gui', ku gu' no' ñich mi ja'p xi i, joidham g'e' gi'gi'r ji, cham tu' ja'xbui' na ji'x jup ti gi'gi'r gu jai' i'ix gui' na pui'p jir jum isdam. Jix bhai' nam bha ja'p maamragaran tu kakos ka' gu u'ji'.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na ki'n jappukar gu paan

(Lk. 13:20-21)

³³ Ba' ja'pni ja'k bhaan ji ua'rgidhak gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Ja'pni ja'k jup ji buusan ip gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, na jax gu jax chu'm ubii no't ba jip duu gu paan na palhiip binda' gui' na ki'n jappukar, sia ku gu' tiir g'e' gu tui'.

Na jax ja'k bhaan ji chu ua'rgidhimik gu Jesusus na tu ja a'gidhimik gu ja'tkam

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ba' dhi' pu'ñi ja'k tu ja a'gidhimik gu Jesusus gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan. Dai pu'ñi ja'k pix tu ja a'gi'ñdha' nam ba'x maatit kaaya'. ³⁵ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, na ja'pni'k kai'ch:

Aañ bix aixim bhaan ji chu ua'rgidhai tu a'ga' na tu'x maax dhi oi'ñga'n bhaan, ba' dhi' bhaan pix tu a'gat jup kai'chdha' iñ gui' nam tu' cham maat gu ja'tkam jano' dir nat jax jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n.

Gu Jesusus nax io'm jix bhai' ba tu aa'nda' na jax jir jum duukam gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik

³⁶ Ba' mi' dhir ba jii gu Jesusus xi ja ñio'kdhak gu ja'tkam, nammi ja'k gama ja'k ji baa ba'k chir. Ba' gui' nam kaichgida' mia'n xi e'ek pui' ba titda am na sap ja aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu sai'

gui' na cham bhai' bua gu tiriik nat ba' pui' bhai'p ji bubua mi' na pai'm gi' gu tiriik. ³⁷ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho gu tiriik giigi'ndham, dhi' aañ diilh jin aagat jup kai'ch, aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'. ³⁸ Gu' ba' gu gaabhar, dhi' gu oi'ñga'n jañ aagat jup kai'ch, gio ba' gu tiriik, dhi' gui' na ji'k ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios jañ ja aagat jup kai'ch. Gu' ba' gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik, dhi' gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ jañ ja aagat jup kai'ch. ³⁹ Gu' ba' gui' nat mi'p ii gu sai' gui' na cham bhai' bua gu tiriik, dhi' gu ja'ook jañ aagat jup kai'ch. Gio ba' gu maa'nkam gui' na tu oraa', dhi' jano' tu aagat jup kai'ch in na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' gui' nañ jup ja aa' nam jix bhai' dhuu ba ulhña' gui' na ji'k jum oraa' gu tiriik, dhi' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' nañ ja aagat jup kai'ch ip. ⁴⁰ Ba' pui' na jax gu sai' nam maap xi jumpadai bhai' xi kiixdha' gu tai, pu'ñi ja'k jup tum duñia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁴¹ Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', nai' ja jootsa' in gu noonbi'ñ nam maap ja jumpada' gui' nam ji'k ja chianda' gu jai' ja'tkam nam pu tu duñia' gu tu' nar jix buam jum duukam, gio ba' biix nam ji'k jix buam tu buada'. ⁴² Mi' dhir ba' dai nam mu ja'k xi ja iabu' na pai' gammiji cham tutki gu tai, ba' mi' pu tii suanda' am gammiji na giilhim tiix buam tu tatda'ka' na ja miidhidha' gu tai. ⁴³ Gu' ba' gui' nam ji'k gammiji mi' pui' jiidmat na jax jix aa' guñ Gi'kora', joidham tu'm jix a'bhar totbikdam jup jum duñia' am jano' nam pai' dhuuk bui'or bap tui'ka', ja'p tu'm jum maaxi'ñdha' am na jax gu tanoohl. Moo pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ji'k jin kēē na jax jir jum duukam gu dhi' pui' nañ jax jam titda.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' maa'n gux dha'ram namkim no' mi' pai' ixchuix

⁴⁴ Ba' gu jaroi' no' bhaan ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no't mu pai' ba ti gux dha'ram namkim na mu pai' ixchuix ka' jax chu'm dirbagaran gu jaroi'. Ba' jotmoda' gio mi'p xi ixchui xi dhai'ñña' na tu ga'rara' gu bixchuga'n na ji'k tu' bia'ka' na ba' ki'n ba saba'da' gu dibiiir mi' na pai' ixchuix ka' gux dha'ram namkim.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gux a'bhar joodai jix dha'ram namkim

⁴⁵ Gu jaroi' no' bhaan ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam no' mu ja'p pai' jiidmat tu saba'daim gu joodai gux a'bhar jix dha'ram namkim. ⁴⁶ Ba' no't maa'n mi' pai' ba ti gux io'm jix dha'ram namkim, xi dhai'ñña' na tu ga'rara' gu bixchuga'n na ji'k tu' bia'ka' na

ba' ki'n ba saba'da' gu joodaix abhaar jix dha'ram namkim, na ba' dhir ja'p ja'k ga'ra' jix dha'ram iam.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu gē' asaak gui' nam ki'n jum bhia gu boptop

⁴⁷ Gio ja'pni ja'k jup ji busaak gu jaroi' no' bhaan ti niidhim gu Dios, na jax gu ja'tkam no'm mu pai' tu bhia gu boptop, no' mit mui' xi bua suudai' chir gu gē' asaak nam biix aixim tu'm mim gaamu' gu boptop. ⁴⁸ Ba' nam pai' dhuuk suuduya' gu boptop bhaan gu gē' asaak, ba bhiika' am gui' nam mi' tu bhia da' mu ja'p ju'ñdharan gu gē' suudai'. Ba' mi' ja'p daraibui xi gaamuimi am baalh cha'm dai gui' na ji'k jix kii' gu boptop, gu' ba' gui' na ji'k cham tu' bhai' ka', mummy pai' baas xi iabui am. ⁴⁹ Ba' pu'ñi ja'k jup tum duñia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Nai' ja'p ji jimia' am gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' nam ja boosgapu' gui' nam ji'k cham tu' ka'm ti niidhidha' mi' dhir ja bui' gui' nam tu' ka'm ti niidhidha' mi' dhir ba' dai nam mu ja'k xi ja iabu' na pai' gammiji cham tutki gu tai, ba' mi' pu tii suanda' am gammiji na giilhim jix buam tu tatda'ka' na ja miidhidha' gu tai.

Na jax jir jum duukam gu jaroi' no' mi' pai' tu bia' gu bixchuga'n

⁵¹ Mi' dhir ba' moo bhai' ba ja tikka gu Jesusus, jup ja titda:

—Jix maatit aa pimit kai gu dhi' pui' na niich jax tu jam a'gi?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix maatit jachich dho kai.

⁵² Ba' gio mui'p ji ñio gu Jesusus, jup ja titda:

—No' maadit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba jii na jax pik ja'k bhaan ba ti niidhidha', ja'p ji buu-sanda' na jax gu jaroi' no' mi' pai' tu bia' gu bixchuga'n, na gu' biix pix joidham ti niidhidha', sia ku jai' tiiir kiklhi'ñga'n.

Gu Jesusus nam cham kügalhdha' gu Nasareet oi'ñkam

(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³ Ba' pu' jii gu Jesusus nat pai' dhuuk tiimo na mi' pu'ñi xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik na tu' ya ja'p jix chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, ⁵⁴ mummy ja'k ba' ba ai nat pai' pik ja'k gi'iir. Ba' mi' bhai'p ji chu a'ga mi' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam gui' nam mi' oi'ñka' jano' na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda'. Ba' mi' pui' pup tu'ii am na mit ba kai na joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga, ba'p jum ti titda am:

—J'paa chi ba' ji chum mamtuxdhak pui' pik joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga dhich jaduun? J'jax moo duukat jix aichu'n

nap tu bua gux bhai'm duukam? ⁵⁵ ¿Cham aa pin jir di' nar maraa'n gui' na u'uux tu jiidat jup tu buada' gu bixchu', na Mariiya jir di'hi'n, nam jir jum jajaa'nnim gu Jakoobo, gio gu Josee, gio gu Simoon, gio ba' gu Juudas? ⁵⁶ Gio gu u'uub jajaa'nmi'ñ, ¿cham ja pin ya' tu oi'dha' am aach jich bui? ¿Gu' jax ji chi ba' duukat jix chu matda' dhich jaduun'?

⁵⁷ Ba' pui' xi kai'chimik mi' pui' cham tu' kap jum buixi'ñ am. Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Gu jaroi' na tu a'gada' bhaankam gu Dios, cham kügalhi'ñdha' am gu ja'tkam mi' nar pai' kam ka', sia ji gu' gu mi' kia'mi'ñ kam. Dai no'r maakam ja'k kam nam ba' bixx kap jix kügalhi'ñdha'.

⁵⁸ Ba' cham tu' mui'x bhai'm duukam jup tu duu gu Jesusus mi' na pai'r Nasareet, nam gu' cham ti jügi'ñ gu mi' kam no' moop jir di' guch Xoi'kam.

14

Gu Eroodis na ba tu chiñia' nam ikia' gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam

(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹ Ba' jano' pui' ba ti kai gu Eroodis gui' na mi'r gē'kam ka' Galilea na mu pai' pix oirit tu ja a'gi'ñ gu Jesusus gu ja'tkam. ² Ba'p ja titda gui' nam maap mi'r gē'gērkam ka':

—¿Jir di' dho bak jia gu Juan ja'tkam bopkondam nat duadik giop ba bam mu dir koi'ñga'n tir? Pui' ku ba' pui' joidham jix bhai'm duukam jup tu bua.

³ Gu' nax choo'nñit jup kai'ch gu Eroodis, nat gu' bñipi' dir tu chia nam daagii kuupa' gu Juan buuphixim ki'n gu bapaifñm titropiñ, nat tu'm da'p duu gu Erodiyas gui' nar binga'n kat gu Piliip ja'nmi'ñ gu Eroodis, gu' ji nat gu' bhai' ji chi iix. ⁴ Ba' na pui' ti xi chitdada' gu Juan gu Eroodis na cham jir am na biima'n tu kioka' gu Erodiyas na gu' ja'nmi'ñ jir binga'n, gu' ji nat gu' dai bhai' ji bhaam.

⁵ Ba' cham bhaai'n ka' na jax dhui tu chiñia' gu Eroodis nam mu'aa' gu Juan na gu'x ja iibhi'ñdha' gu ja'tkam, nam gu' bixx pix jix bhai'x mat ka' na gu Juan bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. ⁶ Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk jum ai nar pai' dhuuk kam gu Eroodis, ma tu chia nam tu bhaidha' gu koi' nam ba' tu jugia'. Ba' nam mi' ka tu kua', mi' ba ai gu tiyaa maraa'n gu Erodiyas, ba' mi ja'p ma ti nü ja niñ'ñchudat gu ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba' iam ko'raaro gu Eroodis gu pui' nat jax ja'k ti ni, ⁷ ba' pui' ba titda na makia' na tu' ilhii'ñdha'. ⁸ Ba' gu tiyaa xi mü nat tikkam gu di'hi'n na tu' bha tañia', ba' ja'xpix gio mi'p ba ai, jup titda ba' gu Eroodis:

—Dho aañ jix aa' nap jiñ makia' jooxia' ta'm gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam.

⁹ Ba' nai' soi' jim duu gu Eroodis, giilhim jix buam jum ilh. Gu' ji nat gu' moo pui'p ba ti'ñ mi' ja kaixdhat gui' nam ji'k mi'p tu'ii' na makia' na tu' ilhii'ñdha', ¹⁰ ba' pui' ma tu joot nam iikpu' gu ma'oo'n gu Juan mu na pai' kuupka'. ¹¹ Ba' ja'xpix mi' ba aich jamit jooxia' ta'm, mi' xi maa mit gu tiyaa. Mi' dhir ba' gu tiyaa mu ja'k jup xi bhühdhak gu di'hi'n.

¹² Ba' na mit pui' ba ti kai gu ja'tkam tugi'ñ gu Juan na mit ba mua, mui' ma jii mit na mit bhiim gu tukga'n nam ba' yaaspa'. Mi' dhir ba' mu ja'k jup bhii mit na pai' oiri' gu Jesusus na mit aa'ñdham na mit ba mua gu Juan ja'tkam bopkondam.

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu paan tu ja makia' mui' gu ja'tkam

(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ba' pu jii gu Jesusus nat pai' dhuuk pui' ba ti kai na mit ba mua gu Juan ja'tkam bopkondam, baasi'n dir ja'k pu bhii na pai'r gampix ka' na cham jaroi' oirida', dai nat jax bha tis bhaan gu gē' kanuub na mi ja'p jup sē' amuub suudai' jugii'ñ. Ba' na mit ba maat gu ja'tkam gui' nam mi ja'p oi'ñka' ji'dilh kikcham nat pa ja'k bhii gu Jesusus, bhammi dir ja'p gakooll jamit ji bhüik bixx dibñir ta'm bhammi dir ba dar bñipi' dir. ¹⁴ Ba' nat pai' dhuuk bhammi dir ba ai gu Jesusus, nat jax mui' ji chim bhai' dhir bhaan gu gē' kanuub, bhai' pix ji ja ti gu ja'tkam nam jix io'm mui' nammii ju' nam bhai'p tu'ii' ju'ñdharan gu gē' suudai'. Ba'x joi'mdak ba ja ti, ba' bhai' ji ja dudua'ñ gux kako'kkam gui' nam ja ua'. ¹⁵ Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk ba ji jur, mu jimiiik jup titda am gu Jesusus gu noonbi'ñ:

—Ya' ba ji jur jich jaduun'. ¿Jax jach jich dhuñia', na gu' ya ja'p jir gampix? ¿Cham jir am aa nap ba ja jootsa' dhi ja'tkam kum ba jimia' mu ja'p pai' nar kikcham kum ba tu taañpu' gu tu' nam jugia'?

¹⁶ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Yaa' pim dho ka tu ja makia' aapi'm, ¿tu' gi pik ip? Cham jum aa' nam moop jimia'.

¹⁷ Ba' gui'p kai'ch am:

—¿Tu'ch gip ja makia', nach gu' cham tu' ua' gu tu' koi'? Dai siamri ji'k jix chamaam gu paan muni pai' pix ua' maadit, gio ba' gook gu boptop.

¹⁸ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dhii' dho ki'n ba kokba'n am. ¡Ka gor bhañ u'ii'ñ!

¹⁹ Ba' xi ja chia gu ja'tkam nam mi ja'p xi dharaibu' sai' dhaam, ba' xi dhaagik gu paan jix dhaam ja'k xi chi tügik xi chu taxchaabig buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' dai nat pix ta'tak mui' ji ja maa gu noonbi'ñ, gui' ba' mi' dhir pix mu ja'k jup ji ja maa mit gu ja'tkam. ²⁰ Ba' bixx tu juu mit nam ji'k mi'p tu'ii', sia kum gu'x io'm tiir mui', tu koi'mik am nam ji'x ilhii'ñ. Jai' mit pu

cham ka jugio. Pui' mit giop ma tu jumaap nat ji'k bii, mambhix daman gook bapaal dho moo giop suusu'n gu paan. ²¹ Ba' bhix dhi' na mit ji'k mi' tu juu gu ja'tkam, aix am jix chamaam mambbhix jix cha'tmam oo'm (5000) gu dai chichio'n, gu u'uub gu' cham aagix kam ji gam a'aalh.

Gu Jesusu na joidham suudai' dhaam pix jimda'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Mi' dhir ba' dai nat ba ja chia gu Jesusu gu noonbi'n nam bha tiisdia' bhaan gu ge' kanuub, bipi' ba' gamai' xi ja joot nam bhammi dir ba aaya' baasi'n dir ja'k jumai ju'ndharan gu ge' suudai'. Diihl ba' mi' pup oiri, na gu' mi ja'p ka tabuimgi'n gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii'. ²³ Ja'xpix ba' nat pai' dhuuk bhix xi ja tabuimgidhak, pu jii maa'n kap na pai'r oidha' ta'm bhammi na pai' cham jaroi' oirida' nat ba tu daa'nim bui'nor guch Gi'kora'. Diihl ba' bhai' pu tu daan, sia ku bax chukgam. ²⁴ Ba' gu noonbi'n jiiim am gammiji bhix suudai' dhaam bhaan gu ge' kanuub. Ba' na mit jix io'm miik ba bhii nammi pai' na bar irban gu ge' suudai', jix io'm bhai' ji jib mu dir ja'k nam pai' ja'k jiiim, ba' bhai' ji gi'nduki gu suudai', nai' te'k'kob ba baapmigim gu ge' kanuub. ²⁵ Ba' nammi na pai' bar katukgab, mui' ma jii gu Jesusu, bhammi dir pix chu'm duu nai' gu bhix a'nsap, mummy ba' ba ai ip gio ju'ndharan na pai' ge' suu'nka' gu suudai'. Mi' dhir ba' gamai' bhix suudai' dhaam pix chu'm duu nat ba jii mu ja'k nam pai' jiiim gu noonbi'n bhaan gu ge' kanuub. ²⁶ Ba' nat mi ja'p jupaaban ji bhii nam pai' jiiim gu noonbi'n, ba ti mit gu Jesusu na mi ja'p ba jim suudai' dhaam. Ba'x chotdonit ge'ge'r ki'n ba jii'n jamit, jup kai'ch am:

—j'kani gu tu' mi ja'p ba jim!

²⁷ Gu' ji nat gu' jotmoda' mu ñio gu Jesusu, jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. Aa'ni' pix jup tui'dhi'.

²⁸ Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—No'p baabui' silhkam aap jir di'n jaduun, pui'p xi chi'ya' nañ aañ ya' dir mui' xi jimia' bhix suudai' dhaam mi' nap pai' dhir bha jim.

²⁹ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Dho kap bhai' xi jim.

Ba' gu Peegro nat jax jup tim bhai' dhir bhaan gu ge' kanuub, gamai' pix chu'p jum duu bhix suudai' dhaam mu ja'k na pai' dhir bha jim gu Jesusu. ³⁰ Gu' ji nat gu' gama ja'k bhai' ji choo'n, na gu'x iibhidhat nii'n gu suudai' na bha silh gu'nguk. Ba' mi' gamai' ba ji baa gu Peegro, jup titda gu Jesusu ge' ki'n:

—jixiñ dhaa'ñ jaduun!

³¹ Ba' gu Jesusu jotmoda' xi dhaa ip, jup titda ba':

—¿Jax ku pich ba' dai ba ji choo'n? ¿Moo chakui bhix jum jur ki'n ti jigi'n ap aa aañ jiiñ bui'?

³² Ba' ja'xpix bhai' ba tiitis jamit bhaan gu ge' kanuub, ba' jotmoda' nai' pix ji kikbo gu jibiilh na jix io'm bhai' ka jib'ardat. ³³ Ba' gui' nam ji'k bha jiiim bhaan gu ge' kanuub, jotmoda' mi ja'p ja o'lhia ki'n gu'kik jup titda am gu Jesusu:

—Tu' silhkam ji bak aap jir di' gu Dios gu Maraa'n.

Gu Jesusu na ba ja dudua'ñdha' gux kako'k kam Genesareet kam

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Ba' ja'xpix bhammi dir ba tiitis jamit na pai' Genesareet bhaan bipio' gu dib'ar. ³⁵ Ba' gu ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' jix maatit ti mit na maadit jir di' gu Jesusu, ba' jotmoda' nai' xi boop jamit miji ja'p kikcham gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu dib'ar na mit tu aagam nat bhai' ba ai gu Jesusu. Ba' cham ji'x miikim jix io'm mui' bhai' ba aichulh jamit gu Jesusu gux kako'k kam, ³⁶ ba' soi' ba titdaim am nam sap palhiip bhai' xi dhagia' gu jannulhi'n nam ba' ba dudua'dhia'. Ba' na mit pai' dhuuk bhai' xi dhaa, pu dudua mit, bhix jamit dho gu'x kiki'p jum duu.

15

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na tu'r ua'tulhdhara' ja bui gu ja'tkam

(Mr. 7:1-23)

¹ Ba' jano' ji'kchi mi'p ba ji bubua mit bui'nor gu Jesusu bhammi dir ja'k Jerusaleen gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, ba'x bhaakut bhai' ba tikka am gu Jesusu, jup kai'ch am:

² —¿Jax kum ba' cham mi' pui' ka jiiim dhim ja'tkam tuk gu pui' nam jax ja'k tu jimdat guch bopxi kat? Ti' na mit cham mui' kim jum ikoimdhak ba ji chu juu.

³ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho pui' na jax aapi'm na pim gu' cham mi' pui' jiiim na jax ja'k tu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios, dai diihl na pim jax ilhi'i'n na pim ba' pu tu bua. Gu' na jax pik ja'k jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios, pu cham ji na pim mi' pui' jiiim. ⁴ Pui' na jax maa'n kap na ja'pni ti tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios: "Tu' ka'm jap niidhat gum taat gio gum naan." Gio ba' moo ja'pniip jum kai'ch ip: "Gu jaroi' na cham tu' ka'm nii'ndha' gu taata'n gio gu di'ñi', am ti'ñchoka' na joodai ki'n mai'yaxix kam muukix ka'." ⁵⁻⁶ Gu' ji na pim gu' aapi'm maakam ja titdada' gu ja'tkam na jax cham pui' ja'k tu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios, na pim pui' ja titdada' na cham kam aa' gu jaroi' na palhbui'ñdha' gu taata'n piam

gu di'i'n, dai sap na ja'pni pix xi chidai: "Ja'p moo cham jax kax bhaai' ji gu' nañ jax dhuim palhbuidha', na ñich gu' pui' ba ti'n gu Dios nañ biix mu tu'aa' chiop gu tu' nañ ji'k bia'ka'. Cham jax kax bhaai' nañ jax dhuim taiñbuidha', sia ku ja'p moo tiim a'm jum aa'." Jaiñ na pim gu' maakam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam, gu' ba' gu pui' na jax pik ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, biix ja'p xi dhuukat japim, diih japim ba' pu tu bua na pim jax ilhii'ñ. ⁷ Bak gu'r pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Isaiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na aapi'm jam aagit jup kai'ch, na ja'pnim kai'ch:

⁸ Dhi ja'tkam pui' tii xi kai'chdha' am nam sap aañ jiñ bui tu daan, gu' ji nam gu' cham tu' aañ jiñ bui jujurtikat jup kai'chdha'.

⁹ ¿Tu'm gi mi'p tigia' sia kum biix aixim tii tu jim?

Na gu' dai nam jax pix ja'k ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam ba' pu tu bua.

¹⁰ Ba' pui' xi chi'ik biix maap xi ja jumpadak gu ja'tkam gu Jesusu, jup ja titda: —Ka na pim moox bhai' xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tiida'. ¹¹ Jax dhuu na moo cham tu' xidhuu gu tu' koi' no' moo tu kua' pix gu jaroi'. Gu' ji no' giilhim kai'ch na jax cham jir am na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara'.

¹² Ba' gui' nam ji'k kaichu' mia'n xi ðek jup titda am gu Jesusu:

—¿Jix maat ap aa na mit giilhim bhaak gu pariseos na mit jum kai gu dhi' pui' ji' na pich jax tu a'ga?

¹³ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—¿Dho jax gip bua? Na gu' gu i'ix gu' nat cham ya i'xcha guñ Gi'kora', jix bhaai' na takbonai mu baas bua'. ¹⁴ Cha'pim jax jum aagit ja niñ'ñdha' dhi' dhi ja'tkam, nam gu' dhi' ja'p pix ji buan na jax gu cham ñiñña kam nam ja bai'ñchu' gu jai' cham ñiñña kam. Ba' gu jax chu'm cham ñia kam no' tii bai'ñchu' gu jumai cham ñia kam, maap jam dho mi' pai' suulhgia' jax chu'm ti di'n kir.

¹⁵ Gu' gu Peggio pui' ba titda gu Jesusu na sap ja aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi biipi' dir. ¹⁶ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—¿Kux aapi'm aa pui' cham maatit jup jiñ kèè nañ jax kai'ñkam jup kai'ch? ¹⁷ Ja'p jañ dho kai'ñkam jup kai'ch: Na cham xidhuu gu tu' koi' no' moo tu kua' pix gu jaroi', na gu' silh bhäya' bookaran ja'k, mi' dhir gatuuk dai na giop ba buusnia'. ¹⁸ Gu' ja'ppi no' giilhim kai'ch ji gu maa'nkam na jax cham jir am na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara'. ¹⁹ Na gu' ja jujur am dir bhaan gu ja'tkam nam gigi'lhi'ñ gux buam jum duukam, pui' na jax gu ja'tkam nam jix ja koodam ka', gio gui' nam jai' ja bia'ka' gu u'uub sia kum tii ti dipna', gio gui' nam jir

ganai' pix ka', gio ba' gui' nam ti iixi'ñdha', gio ba' gui' nam iatda', gio gui' nam giilhim ja titdada' gu ja'tkam na jax cham jir am. ²⁰ Dhi' ji' na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara' no'm pu tu bua. Gu' gu koi' pix no'm tu kua', chaam ji nax xidhuu, sia ku mit cham mui' kim jum ikoimdhak tu juu.

Gu ubii na buiñor jix biñak ka' gu Jesusu sia ku cham jir Israel kam

(Mr. 7:24-30)

²¹ Mi' dhir ba' ma jii gu Jesusu mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Tiuro diñir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Sidoon. ²² Ba' maa'n mi' ba jimchu' gu ubii gui' na pur mi' kam ka', ba' soi'm ilhdhat suakit jup titda gè' ki'n gu Jesusu:

—Aapi'ñ jaduun nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap jix joi'mdai xiñ chiigi xi dhua'ñdharai guñ maraax na ampix pui'x ñaanbi' ka' na bhaan jup tu'ii' gu cham kii' ii'mda'.

²³ Ba' gu Jesusu cham tu'p jum buixi'ñ sia ku jax kai'ch gu ubii. Ba'p titda am gu noonbi'ñ:

—Mu xi jootos dhi ubii ku mu ba jimia'. Bha ja'k jix oodam kai'ch.

²⁴ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho gu' aañ gu Dios bhañ joot ji nañ bha ja gaa'mira' dai gui' nam ji'k jir Israel kam ja'tkam nam ja'p ji buan na jax gu kakasnr no'm mai' suulhgix.

²⁵ Gu' ji nat gu' gu ubii jix io'm mia'n xi ðek mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkok jup titda gu Jesusu:

—No' pich gi moo iam dua'ñ guñ maraax.

²⁶ Gu' ji na gu'p titda pix gu Jesusu:

—Ja'ppi na gu' cham jir am no' ñich tiip xi dhua'ñ gum maraax jup jaduun, na gu' biipi' aagix gu Israel kam ja'tkam nañ jix bhai' ja duña'. Na gu' no' ñich aap biipi' jix bhai'm duu, ja'p ji buusnia' na jax gu a'aal no'm mu pai' ka tu kua' gu tu' no' ñich mi' dhir ja boppoidhak mu ja'k xi ja maa gu go'ngox.

²⁷ Ba'p kai'ch ip gio gu ubii:

—Dho gu'r pui' dat dho jia tiñ jaduun, gu' pix ji nañ gu' aañ soi'ñ ilhii'ñ. ¿Cham aa gu' cham jax jup bua no'p moo xiñ joi'mdaip jiñ chigia' git? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax gu go'ngox no'm mi' pai' ti tütib gu biimñiga'n gu koi' na iigisda' nam tu kua'da' gui' nam jaroi'r ja go'ngoxi' ka'.

²⁸ Ba'p titda ip gio gu Jesusu:

—Aa gu' moo ja'p tu' silhkam soi'm ilhii'ñ ap ji jiañ jaduun. Ea ku gi na moo pui' tu tui'ka' nap jax kai'ch.

Ba' moo jano' nat jax pui' ji' tii gu Jesusu, jix kii'p jum duu gu tiyax, pu dua na kax ñaanbi' kat na bhaan jup tui'ñgit gu cham kii' ii'mda'.

Gu Jesusus na ba ja dudua'ñdha' mui' gux kako'k kam

²⁹ Ba' mi' dhir giop ba jii gu Jesusus mu ja'k ju'ñdharan na pai' gè' suu'nka' gu suudai' na Galilea bhaan bipio'. Ba' maa'n kap oidha' daam xi jimiiik bha ja'p bam jii'p'i'ñ. ³⁰ Ba' cham ji'x miikim mui' gu ja'tkam pix ja'x ji ai mit mi' na pai'p tu'ii' ji ja ua'dat am gux kako'k kam, pui' na jax gui' nam jix mama'mkulhi' ka' nam cham tu oipoda', gio gui' nam cham ñiñña ka', gio ba' gui' nam jix mumuuk tu noonob ka', gio gui' nam cham tu ñiokda', gio ba' jai' mui' gui' na biix aixim tu'm ja e'eka' gu ko'kdai'. Ba' biix ja dudua'ñ gu Jesusus, jix kiki' mit jup jum duu. ³¹ Ba' gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii', mi' pui' pup tu'ii' am na mit ja ti na mit bhai' ji chu ñiokcha gui' nam cham tu ñiokdat, gio gui' nam jix muuk tu noonob kat na mit jix kiki'p jum duu, gio gui' nam jix mama'mkulhi' kat nam cham tu oipodat, gio gui' nam cham ñiñña kat. Ba' biix dhit bhai' ji chu daani mit buiñor gu Dios, nam gu'x bhai'm taat gu dhi' pui' ji' na mit jax ti ti.

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu koi' tu ja makia' ip gio mui' gu ja'tkam
(Mr. 8:1-10)

³² Ba' ba ja bai gu Jesusus gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Jix joi'mdat ja nii'ñ iñ dhi ja'tkam, na gu' cham jai'ch nam tu' ka jugia', na mit gu' baik tanoolh ya' ba juruuñ aañ jiñ bui. Gio gu' cham jup jir am no' ñich tiip xi ja joot nam ba jimia' ja ki'aam ja'k, nam gu' mu pai' tu kaamui mi' pup bitka' boi cha'm.

³³ Ba'p titda am gu noonbi'ñ:

—¿Dho tu'ch gip ja makia' aach ya', nach gu' cham gè' ua' gu koi'? Gio gu' ya ja'p jir gampix, ¿paach gip tu tañia'? Gio gu'r mui' am dhi ja'tkam, cham tu' tu'r gook alh am.

³⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Gu' aapi'm ji'k pix ua' gu paan na pim saak ua'?

Ba' gui'p titda am:

—Dho xijum gook dho pix, gio ba' ji'kchi ip gu boptop.

³⁵ Ba' xi ja chia nam pu ja tiida' gu ja'tkam nam mi ja'p xi dharai'bu'. ³⁶ Mi' dhir ba' dai nat xi dhaagik gu xijum gook gu paan gio ba' gu boptop, jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' dai nat pix mui' ji ja maa ta'tak gu noonbi'ñ, gui' ba' mi' dhir mu ja'k pix mui'p ji ja maa mit gu ja'tkam. ³⁷ Ba' biix tu juu mit nam ji'k mi'p tu'ii' sia kum jix io'm tiir mui', tu koi'mik am nam ji'x ñhii'ñ, jai' mit pu cham ka jugio. Ba' pui' giop ma tu jumaap jamit gu ta'tak ga'n nat bii, xijum gook bapaalh dho moo giop suusu'n. ³⁸ Ba' biix dhi' na mit ji'k mi' tu juu gu ja'tkam, aixim am maakob

mambhiix jix cha'tnam oo'm (4000) gu dai chichio'ñ, gu u'uub gu' cham aagix kam ji gam a'aalh. ³⁹ Ba' daipu' nat mi' pui' xi chu ja maakak gu Jesusus gu mui' ja'tkam, pu jii xi ja ñio'kdhak, dai nat jax bha tis bhaan gu gè' kanuub na mi ja'p jup sè' amuub suudai' jugii'ñ, silh bhii mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Magdaala dibiiir.

16

Gu pariseos nam tiix mai'chim ka' gu Jesusus no't sap moo baabui' silhkam Dios bha joot

(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

¹ Ba' ji'kchi mummip ba ji bubua mit buiñor gu Jesusus gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda'. Ba' ti bax aa' am na ja nii'ñchudat jup duñia' git gu tu' nar jix bhai'm duukam, gu' nam jax dhui pix jix mai'chim no't sap moo baabui' silhkam Dios bha joot. ² Gu' ji na gu'p ja titda pix gu Jesusus:

—¿Gu' jax dhuukat jix mat ka' pim na jax chu'm oidha' jimiiidha' na pim ba' gu'p kai'chdha' pai'ji jax chu'm jurnik: “Xib moox kii' oidha' jimiiim, ti' na gu'x bi'm maaxi'ñ gux dhaam”? ³ Gio ba' moop kai'chdha' pim ip pai'ji jax chu'm kabuimuk: “Xib moo cham kii' oidha' jimiiim. Jaiñ na gu'x bi'm maaxi'ñ gux dhaam gio nax chibaa'.” ¿Gu' ba' cham pu'ñix maatit jup jiñ ñii'ñ japim aa aañ nañ jir tu'p tu'm da'? Ti' na pim ba' gu'x maatit nii'ñdha' gu tu' na jax chu'm oidha' jimiiidha'. ⁴ Pu chuutu'm gu ja'tkam nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, aañ cham tu' ja ti'ñchuda' gux kii'p jum duukam, sia kum bhai' ti aa'. Dai gatuuk nam jiñ chigia' nañ iampix pui' ja'k jup jiñ dhuñia' na jax gu Jonaas.

Ba' daipu' xi ja tiidak pu jii.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ nam cham ja kèkèda' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda'

(Mr. 8:14-21)

⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mi' dhir ba jii baasi'n dir ja'k juma' ju'ñdharan gu gè' suudai', cham ka ti'ñcho am gu paan gu noonbi'ñ gu Jesusus nam git xi gaamui nam mu pai' ba jugia'. ⁶ Ba' tu ja a'gidhim gu Jesusus gu noonbi'ñ, jup ja titdaim:

—Moo pim cham ja kèkèda' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda', nam gu' joidham jix bhai' xi buada' nam ta a'gada', ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan na giilhim jix chu ia'ñdhara'.

⁷ Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusus dai paan bhaan jup tu a'gim am, jup kai'chim am:

—Bak gu' cham bhai' xi gaamuk jachich gu paan nach mu pai' ba jugia' git.

⁸Ba' ba ja kai gu Jesusu nam jax kai'chim, ba'p ja titda:

—¿Jax ku pim ba' moox buam jup bam aa'ntu' gu tu' paan na pim cham ua'? ¿Moo chakui biix jam jujur ki'n ti jüigi'n japim aa aañ jiñ bui nañ aañ jir g'e'kam? ⁹¿Chakui aa pim maatit jiñ ñii'n nañ jir tu'p tu'm da'? ¿Cham aa pim ti'ñcho na ñich aañ mui'dhalh gu paan gux chamaam na ñich tu ja maa gu mui' ja'tkam aixkam jix chamaam mambhiix jix cha'tmam oo'm? Na mit jai' cham ka jugio bo na pimit ba' aapi'm giop ma tu jumaap bapaalh cha'm. ¿Cham aa pim ti'ñcho na pimit ji'k ja susdui'? ¹⁰Gio ba' gatuuq na ñich giop mui'dhalh gu xijum gook gu paan na ñich giop tu ja maa bo gu ja'tkam gu maakob mambhiix jix cha'tmam oo'm aixkam, ba' jai' pui' cham jup ka jugio mit, ba' aapi'm giop ma tu jumaap bapaalh cha'm. ¿Cham aa pim ti'ñcho na pimit ji'k giop ja susdui'? ¹¹¿Gu' jax ji ku pim ba' cham maatit jiñ k'e'e' nañ aañ cham tu' paan aagidhat jup kai'chim? Gu' ja'pji gui' nam pariseos jum tiiti'nda' ji gio ba' gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda' nañ ja aagit jup kai'chim na pim cham mi ja k'e'k'e'eda', nam gu' joidham jix bhai' xi buada' nam pai' dhuuk tu a'gada', ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan na giilhim jix chu ia'ñdha'.

¹²Ba'x maatit ba kai mit gu Jesusu na cham tu' gui' aagit jup kai'ch na ki'n japukar gu paan, gu' ja'pji gui' ji nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda' na ja aagidhat jup kai'chim nam cham ja k'e'k'e'eda' gu pui' nam jax ja'k tu a'gada'.

Gu Peggio na pui' ba ti'ya' na gu Jesusu jir di' guch Xoi'kam

(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³Ba' mi' dhir giop ba jii gu Jesusu mu ja'k na pai' Sesarea Piliipo ti tüigim bhaan bipio' gu dibuur. Ba' ba ja tikka gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—¿Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam? ¿Jaroo sap da' iñ aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'? ¿Tu'ñ sap jir jup tu'm da'?

¹⁴Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap aap jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam. Jai' ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Eliiyas gui' nat saak pui' maaxik duakam jii jix dhaam ja'k. Jai'p ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Jeremiyas, gio ba' moo ji'x jup kai'chdha' am ip nap sap aap maadit jir di' gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios.

¹⁵Ba' diilh jup xi ja tikka gu noonbi'ñ gu Jesusu, jup ja titda:

—¿Aapi'm gi, xiñ maat japim aa nañ jir tu'p tu'm da'?

¹⁶Ba' mui' ji ñio gu Simoon gui' nam Peggio ki'n jup jix mat ka', jup kai'ch:

—Dho aapi' dhor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' git gu Dios.

¹⁷Ba'p titda gu Jesusu:

—Ja'p moo joidham jix bhai' tum jii Simoon aap nap jir maraa'n gu Jonaas, nat gu' cham tu' jaroi' ya' kam dhi oi'ñga'n jum aa'ñ gu dhi' pui' na pich jax ja'k ti nañ jir tu'p tu'm da' aañ, gu' guñ Gi'kora' ji gui' nax dhaam jup tu'ñ nat jum aa'ñ. ¹⁸Ba' xib aañ pum titda, aap nap Peggio ki'n jup ti'i', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nap jir jodai, aap ya' ka ja silhka'nda' gui' nam ji'k jiñ bui ti jüigi'n gu ja'tkam nam ba' gammiji mi' pui' jiidma' nañ jax tu jam a'gi'ñ. Ba' dhi' ja'p ji buusnia' nañ jodai cha'm ba kiisa' guñ chiop. Ba' cham ji'xkat jax dhooda' gux buam jum duukam, sia ku jax ti ilhii'ñdha' git. ¹⁹Jum makia' iñ gui' na bhaan jix maati' ka' na biix jum a'm ji chu bi'ya' gu tu' nap jax jix dhuñiim ka', jix dhaam dir jañ ya' tum aichulhdha'. Ba' jax ñap ti'iidha' ya' dhi oi'ñga'n, pui'p tu tui'ka' jix dhaam ja'k, gio gu tu' nap jax jix dhuñiim ka', pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k.

²⁰Mi' dhir ba' dai nat xi ja soo'mchulhdhak gu Jesusu gu noonbi'ñ nam sap chakui jaroi' aagi'ñdha' na dhi'r di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' git gu Dios.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' nam mu'aa' (Mr. 8:31-9 :1; Lk. 9:22-27)

²¹Ba' ba ja aagi'ñ gu Jesusu gu noonbi'ñ na sap bhammi ja'k jim Jerusaleen, sap ba' no't bhammi ba ai, tu chiñia' am nam tulhiiñchudai mu'aa' gu ja g'e'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ku ba' gu' sap baik tanoolh ki'n duadii mi' ji na jax ba oirida'. ²²Ba' gu Peggio mu ja'p dilhkob xi baakuk jup titda gu Jesusu na sap cham jir am gu pui' na jax kai'ch, jup titda:

—Chaan ji nar am gu pui' nap jax kai'ch jiñ jaduufñ. Jax dhui na moo cham pui' aa' gu Dios.

²³Gu' ji nat gu' jotmoda' ku' xi kikkob gu Jesusu jup titda:

—Moop cham tu' ki'n jiñ juanda' toobilhik, nap gu' cham pui' ilhii'ñ na jax jix aa' gu Dios, dai nam jax pix ja'k ilhii'ñ gu ja'tkam.

²⁴Mi' dhir ba' moop ja titda biix gu noonbi'ñ gu Jesusu:

—No' jaroi'x aa' na gammiji bañ kaichgida', jum aa' na ja'p xi dhuuji na diilh jax ilhii'ñdha', dai na pix bhaan ji bamgia',

cham jax bua sia kum jix mu'aam. ²⁵ Na gu' jaroi' no' tiix aa' na git jix bhai' tu jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan, cham bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kekēdat gammijiñ kaichu' sia ku mit ma mua, na gu'x bhai' tu jimia' mi' dhir ja'p ja'k. ²⁶ ζTu' gi mi'p tigia' gu jaroi' sia ku ti bixchu' tu bia' gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch? Na gu' cham ji'xkat palhbuidha' na tisdia' jix dhaam ja'k no't jotmoda' am xi muu. ²⁷ Na gu' aañ nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'nga'n bhaan, jix io'm gē'kam ki'n bha jimda' iñ, na gu'ñ a'm ti nidihidha' guñ Gi'kora', sia gu noonbi'ñ jam jiñ bñm jiidma'. Ba' ya' ja' makia' iñ bñx gu ja'tkam gu tu' nar ja mai'chik ka' bñx ji'ma'n nam tu' jax buimii ya' dhi oi'nga'n bhaan, no'm mi' pui' jiidmat na jax jix aa' gu Dios piam ku gu' cham. ²⁸ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na pim ji'k ya'p tu'ii' gu xib, na pim jai' dhit pui kapup duuaka' nañ gio ya' ēēji bar gē'kam ka' dhi oi'nga'n bhaan, aañ nañ bhaankam ya' oiri' guñ Gi'kora'.

17

Gu Jesusu na maakam tu'm jup jum duñia' gu buibsa'n gio ja'jannulhi'n
(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹ Ba' gatuuk ji'k xijum maa'n jurni'ñ ki'n ma jii gu Jesusu maa'n kap na pai'r oidha' ta'm nax io'm jir tē'kob, xi ja baidhak baik gu noonbi'ñ, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan ja'nni'ñ dhi' ji' dhi Jakoobo. ² Ba' na mit pai' dhuuk bhajimmi' ba titis daam dir gu oidha', jotmoda' maakam tu'm jup jum duu gu buibsa'n gu Jesusu, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tanoolh, gio gu ja'jannulhi'ñ joidham jix chooto totbikdam jup jum duu, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tu' no' maichdhix na joidham tanoorda'.

³ Ba' ba ja ti' mit gu noonbi'ñ gu Jesusu gook gu ja'tkam na mit mi' bam maax, maa'n jir di' gu Moisees, maa'n ba'r Eliiyas. Ba' mi' gu'kat tu a'gi'ñ am gu Jesusu nam mui' xi chi ni'i'ñ. ⁴ Ba' gu Peegro jotmoda' cham jum matda' ir mui' ba ñio, jup titda gu Jesusu:

—Umr moor am jiñ jaduun nach kapbhai' ya'p tu'ii' aap jum bui. Ji'ma'n jach jam tuttuidha' gu o'nam, maa'n moor aap ga'n ka', maa'n ba'r Moisees ga'n ka', maa'n ba'r Eliiyas ga'n ka'.

⁵ Ba' na mi' pui' ka kai'ch gu Peegro, jotmoda' bhai' ji chibgir, jix chutuap tum duu mi' nam pai'p tu'ii'. Ba' bhiji' dir ja'p tibaa'ñ cha'm bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Dhi Jesusu aañ jir jiñ mar, ba'x io'm jix dha' iñ. Aa'ni' ya' dir mu joot na pim ba' mi' pui' xi jimii na jax jam titda'.

⁶ Ba' na mit jax pui' ti kai gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, mi ja'p ja o'lhia ki'n pu guguu mit

na mit bax chooto'n, dñrap xi chu siisap gu ja moom. ⁷ Ba' gu Jesusu ja'xpix mu jimik mi' xi ja joiñdhak jup ja titda:

—Xi baapmi' gor. Cha'pim totdon ka'.

⁸ Ba' na mit pai' dhuuk gio mui'p ji chi ti, cham pai' tu jai'ch am gu ja'tkam gui' nam mi' ka gu'kat, dai dñlh gu Jesusu mi ja'p kñk.

⁹ Ba' giop ba jii mit bhai' dhir oidha' ta'm. Ba' nammi pai' a'nsap nam ba juurkichu', jup ja titda gu Jesusu nam sap chakui jaroi' aagi'ñdha' gu pui' na mit jax ti ti, jup kai'ch:

—Moo pim chakui jaroi' aagi'ñdha' gu dhi' pui' na pimit jax ti ti. Dai no' ñich muukik giop ba dua na pim ba' ba tu aa'nda'.

¹⁰ Ba' moo ja'pni bhai'p ba tikka am gu Jesusu gu noonbi'ñ, jup kai'ch am:

—ζJax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na gu Eliiyas bi'pi' ya' aaya' na ba' guch Xoi'kam ya'p ba aaya'?

¹¹ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho gu'r pui' dho na bi'pi' ya' aaya' gu Eliiyas na ya' ja silhkada' gu ja'tkam na ba' mi' dhir ya'p ba aaya' guch Xoi'kam. ¹² Ku ba' gu' ja'p moo gu tu'x matgim nañ ya' jam aagi'ñdha', matgim gu Eliiyas ya' ba ai ji, gu' ji na mit gu' cham ji'xkat maat gu ja'tkam no' moop jir di', dai na mit tu' pix ilh. Ba' aañ nañ xib ya' oiri' aapi'm jam bui nat bhañ joot guñ Gi'kora', pu'ñi tu' pix jup jiñ ilhdha' am gu ja'tkam.

¹³ Bax maatit ba kai mit gu Jesusu gu noonbi'ñ na gu Juan ja'tkam bopkondam aagit jup kai'ch nar di' gu Eliiyas.

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' maa'n gu biapma' na kax ñaabi' ka' na bhaan jup tui'ñgida' gu cham kii' i'nda'
(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Ba' na mit pai' dhuuk mummy ba ai nam pai' daraa gu mui' ja'tkam, maa'n mi' dhir ja'p mui' ji ai buiñor gu Jesusu, ba' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok soi' ba titda, jup kai'ch:

¹⁵ —Aañ ja'p ti kai'chidhat jiñ jaduun nap git iam dua'ñdha' dhiñ alhii chuk na giilhm jum tulhiiñ na tu kaammukda'. Ji'x tai chir ba gixia' piam suudai' chir. ¹⁶ Tii ñich ya ja aichulh dhi' nam jum kaichu', gu' ji na mit gu' cham ji'xkat dua'ñ, na gu' chix xijai jax ña ja'k.

¹⁷ Ba'p kai'ch gu Jesusu:

—ζMoo ja'p chakui bñx jam jujur ki'n jix biññak japim aa buiñor gu Dios? ζJi'x jañ ba' ya' pu oirit jup jam aagi'ñdha'? Bhai' gor jiñ bai'ñxi'ñbop gux ko'kkam ya'ni ja'k.

¹⁸ Ba' gui' xi bai'ñpuk mi'p ba aichulh jamit. Ba' ba ñiok gu Jesusu gu cham kii' i'nda' na bhaan jup tui'dhi' gu biapma', jup titda:

—Mup buusnia' bhai' dhir bhaan dhi biapma'. Cha'pui' ba'p tui'ñgida'.

Ba'x kii'p jum duu gu biapma' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n gu Jesusus.

¹⁹ Ba' gatuuk mu ja'p dilhkob ba tikka am gu Jesusus gui' nam kaichu', jup titda am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi ku chich ba' aach cham ji'xkat mai' joot gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu biapma'?

²⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na pim cham biix jam jujur ki'n ti jügi'n dho buiñor guñ Gi'kora'. Na gu' no' pim biix jam jujur ki'n ti jügi'n dha' git buiñor, sia ku pim gu' panaas cham tu' bhaigim tu'ii', ja'p na jax gu mostaasa kai na panaas cham tu' bhaigim tu'ii', aañ pu jam titda na sia dhi oidha' jix bhaai' na pim pu tiida' na maakam ja'k jimia', pui' dho ji chu buusnia' no' pim moo tu' silhkam ti jügi'n buiñor guñ Gi'kora'. ²¹ Ba' gu pu chuutu'm cham kiki' i'ii'mda', saabuix kam jum aa' na ba'x bhaai'n ka' nañ mai' ja jootosda', gio ba' nañ gammiji xi tu daanit buiñor gu Dios.

Gu Jesusus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²² Ba' nam pui'p maap mi' ka oipo na pai' bhaan bipio' gu Galilea dibür, jup ja titda gu Jesusus gu noonbi'n:

—Jum aaya' nam pai' dhuuk jin dhagia' gui' nam jin o'bhagi'n aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'. ²³ Mi' dhir ba' dai nam ba tu chiñia' nam jin mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n ya' ji nañ jax ba oirida'.

Ba' bhai'x buam jim ilh jamit gu noonbi'n na mit pui' ji' kai gu Jesusus.

Nam jaroi' aagix nam tu namki'ndha' gui' na ji'k bhaan bipio'da' gu g'e' chiop

²⁴ Ba' nat pai' dhuuk mummy ja'k jup ba ai gu Jesusus na pai'r Kapernaum ja biim gui' nam kaichu', mi' ba ji bubua mit buiñor gu Peegro gui' nam tu taanda' gu tuumiñ na ji'k aagix nam tu maakda' bhammi g'e' chiop. Ba' ja'pni bhai' ba tikka am:

—¿Tu namki'n aa gui' na pim kaichu' na ji'k bhaan bipio' gu g'e' chiop?

²⁵ Ba'p ja titda gu Peegro:

—Tu namki'n ji matgim.

Ba' xi mii nat tikkam gu Jesusus na jax ja'k jix bhai' gu dhi' pui'. Ba' na kia'pix mui' ji baakim miji ba'k chir, biipi' kat bhai' ba ñio gu Jesusus, jup kai'ch:

—¿Aap jax ilhii'n Simeon ja bui gux i'o'm g'e'gerkam jum aa'ndam nam jix jai'ch ya' dhi oi'nga'n bhaan? ¿Jaroo aagix nam ja namki'ndha', gu diilh ja ja'tkam tuk aa, ka' gu jai' aa momkoran kam no'm ja daam kiik?

²⁶ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Dho gui' dho nam jir momkoran kam.

Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch, gu' ba' gui' nam jir ja ja'tkam tuk ti cham tu' aagix nam

ja namki'ndha' git. ²⁷ Ba' aach pu'ñi ip, ti cham tu' aagix nach tu namki'ndha' git, nach gu' pui'p jir ja ja'tkam tuk. Ku ba' gu' ea nap mu jimia' mummy na pai' g'e' suu'n gu suudai' xi bhüji ap gu bhai'chdhakar, mup ba' xi bua' suudai' chir. Ba' gu jax chu'm na biipi' mi' sa'ya' gu batoop, maa'n tigia' ap gu tumiñ na mi jimda' chiñi'ran, aixkam na ji'k jum aa' nach ki'n tu namkidha' aap gio aañ. Ba' xi bhüji ap ki'n mu xi ja namki'ñimira' gui' nam pui' bham taan nam ba' cham tu' ki'n kach juanda'.

18

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' nam aa' na gampai'm ilhii'ndha' gu jaroi' na ba'r g'e'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ Ba' moo ja'pni bhai'p ba tikka am gu Jesusus gu noonbi'n, jup titda am:

—¿Jaroo chi ba'x i'o'm jir g'e'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios?

² Ba' xi bai'ñimirak gu Jesusus maa'n gu alhii mi ja'p ja saagi'n xi kiisak ³ jup ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam titda, gu jaroi' no' cham pui'm ilhii'n na jax dhi'ñi alhii, cham ji'xkat jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ⁴ Ba' gu jaroi' na pui'm ilhii'ndha' na jax gu alhii na soi'm ilhii'ndha', dhi' ji' ji na bar g'e'kam ka' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ⁵ Gu' ba' gu jaroi' no't jix bhai' ba duu gu jax chu'm alhii aañ jin a'mkam ja'p na jax dhi'ñi nañ ya' daa', ja'p ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham tu jimchu'n gu ua'tulhdhara'

(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ Ba' gu jaroi' no't maakam iatgidhak jix buam ba tu mamtux gu jax chu'm alhii pui' na jax dhi'ñi nañ ya' daa', no' gu' tii ka ti jii'ndhat aañ jin bui, jir am kat nam kuxboran buulhdhai gu mattur mu nui'ñña' mu pai' na g'e' suu'nka' gu suudai'. ⁷ Ja'p moox buam iam ja bui gu ja'tkam, nam gu' gammiji jai'ch ka' ja bui gui' nam ja baidhidha' nam jix buam jum duukam jup tu dui'pu'. Ku ba' gu' gu jaroi' na pu'ñi ja baidhidha' gu ja'tkam nam jum u'ua'tulhdhapu', giilhim joi'mdam jum duña' ji gatuuk na pai' dhuuk tulhiñchuda' gu Dios.

⁸ Gu' ba' no'p gu' aap gum nob ki'n jum ua'tulhi'n piang gum toon ki'n, jix bhai' nap iiki mu baas bua' nap ba' cham gammiji ki'n pup jum ua'tulhi'ndha', cham jax bua sia kup maap dir cham tu nobtu' piang kup cham tu toontu' nap pai' dhuuk ba aaya' jix dhaam. Na gu' xi' cham jir am no' mit gu' binkam mu ja'k xim bua na pai' gammiji cham tutki gu tai nap mi' pup jum tulhiñdha' gammiji, sia kup biix gook ti xi

chu noonobtu' piam kup bix gook ti tu tootontu'. ⁹ Piam ku gu' no'p gu' maap dir gum buupui ki'n jup jum ua'tulhi'n, jix bhai' ip pui' nap jupnai mu baas bua' nap ba' cham gammiji ki'n pup jum ua'tulhi'ndha'. Na gu' xi' cham jir am no' mit binkam mu ja'k xim bua na pai' gammiji cham tutki gu tai nap mi' pup jum tulhi'ndha' gammiji. Gu' cham ji no'p maap dir pix tu buupuichu' nap pai' dhuuk ba aaya' jix dhaam, cham jax bua, na gu'x bhai' ba tum jimia'.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kakasnir bipia'dam (Lk. 15:3-7)

¹⁰ 'Ba' aañ ya' pu jam titdañ jaaduñ na pim cham tu' pix ja ilhii'ndha' gu a'aalh ja'p na jax dhi'ni nañ ya' daa', ni jax chu'm dho moo, nam gu' dhi' ja a'm ti niidhat jup tu'ii' jia gu noonbi'n guñ Gi'kora' gui' nam jix dhaam jup tu'ii' buiñor. ¹¹ Nat gu' aañ pu kai'nikam bhañ joot jia guñ Gi'kora' ya' dhi oi'nga'n bhaan nañ ya' ja palhbuidha' nañ ja boosga' gui' nam ji'k mu ja'k bhichu' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhi'ndha'.

¹² 'Jax japim ilhdhat jiñ kē? Pui' na jax maa'n gu maa'nkam no' ja bia' gu kakasnir ji'k maa'n jix chamaam oo'm aix kam. Gu' ba' no't gu' jax dhuukat maa'n mai' ma bua mu pai' gampix no' ka tu bipia', çham japim ilhii'n na mi' ka xi ja do'ñchoi gu jai' xi dhai'ñña' na tu gaa'mira'? ¹³ Ba' na pai' dhuuk tigia', jix io'm jix dha'dam dagia', cham tu' pui' ilhii'ndha' na jax gu jai' na mu pai' xi ja do'ñchoi. ¹⁴ Ba' pu'ni ip guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii', cham aa' na jaroi' maadit mai' gixia' dhi' dhi a'aalh.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam jix bhaak ka' gu ja'tkam ja bui gu jai' (Lk. 17:3)

¹⁵ 'Gu' ba' no' jax dhuukat aapi'm maadit tu' jax ma jam duiñ gu jax chu'm jam jaduun, jix bhai' nap mu ja'p dilhkob xi baabui xi chu a'gidha' na cham bhai' na pui' tu buada'. Ba' no' jax kai'ch na cham pui' ka tu buada', dho gu' pui' dho na pim jax jix bhai' ba kai'chdha' na jax biipi' dir. ¹⁶ Piam ku gu' no't gu' jax dhuukat cham jum kai gu pui' nap jax tu a'gidha', jir am nap jumaip xi bai'ñmirai gu jaroi' piam ji'k gook na pim ba' baik dit tu a'gidha', katti iam jam kēji mi' pui' ba jimia'. ¹⁷ Piam ku gu' maa'n nat jax cham jam kai, dho gu' jai'p dho giop xi ja bai'ñmirai bix nam ji'k ti jügi'ndha' aañ jiñ bui na pim ba' mui' dhit tu a'gidha'. Ba' no' gu' maa'n nat jax cham jam kai, dho gu' pui'p dho cham ka juanda', dai nap pui' pix ba bia'ka' na jax gui' nam cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui, piam pui' na jax gui' nam jir tuumiñ tu taandam tugi'ñ gux io'm gē'kam Rooma kam nam cham tu' ka'm ti ni'i'ñ.

¹⁸ 'Ba' jax ña pim jix aa'nda' ya' dhi oi'nga'n bhaan, pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', aañ moo ya' pu jam titda. Piam na pim jax ti'iidha' gio na pim tu' cham aa'nda' na pui' tu tui'ka' ya' dhi oi'nga'n bhaan, pui' ja'k jup tu tui'ka' jix dhaam ja'k.

¹⁹ 'Ba' no' pimit ji'k gook maap xi chu a'gak ma tu daani buiñor guñ Gi'kora', jam makia' dho na pim tu' taanda', aañ moo ya' pu jam titda. ²⁰ Na gu' no'm ji'k gook piam ji'k baik mi' pai' tu daan gu ja'tkam aañ jiñ bui, aañ mi'p tui'ngida' ja bui.

²¹ Ba' gu Peggio mu jimik amuub bhai' ba tikka gu Jesusus, jup titda:

—çGu' ba' ji'kim jix bhai' nañ pu tiida' gu jax chu'm jiñ jaduun no't tu' jax jiñ duiñ nañ pui' pix ka tu uañi'ñka', ji'k xijum gookim aa'?

²² Ba' gu Jesusus jup titda:

—Ja'pji mui' kim ji nax bhai' nap pu tiida' nap pui' pix ka tu uañi'ñka', cham tu' gu tu' xijum gookim pix, gu' ja'pji ji'k baik oo'm daman mambhix ja'kbui' kim ji.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' nam palhbui'ndha' gu jax chu'm gē'kam gu tu' na jax buada'

²³ 'Ba' gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax maa'n gu jax chu'm gē'kam no't mu pai' ba ji chu ja'kilh nam ji'k ua'tu'nda' gui' nam ji'k palhbui'ndha' gu tu' na jax buada'. ²⁴ Ba' nat jax kia'pix mui' ji chu ja'kilh, ba ti na maa'n jix io'm mui' tuumiñ ua'tu'n. ²⁵ Ba' ba tu chia nam daagi ga'ra' biima'n gu binga'n, gio gu maamra'n, gio ba' na ji'k tu' bia'ka', nam sap ba' pui' pix tujuandam ki'n ji bi'ya' cham ji namkidhat na sap ba' pu'ni ja'k cham ka ua'tu'nda', na gu' cham bia'ka' na tu' ki'n tu namkidha' dhi' dhi maa'nkam. ²⁶ Gu' ji nat gu' jotmoda' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok bhai' soi' ji chü'n gu gē'kam gui' ji' gu maa'nkam na mui' tuumiñ ua'tu'nda', jup titda: “Ka tuñ uañi'ñka' ap jiñ jaduun. Aañ matgim jum namkidha' ji bix nañ ji'k jum ua'tu'n.” ²⁷ Ba' gu gē'kam jix joi'mdak ma kai, pui' cham ka juan sia ku ua'tu'n, dai nat ba tu chia nam giop do'ñcho'. ²⁸ Gu' ji na gu' moo jano' nat jax mi' dhir buus gui' ji' gu maa'nkam na tu ua'tu'ndat, maa'n mi ja'p jup ba ti' gui' nam maap tu juanda' na palhüp jup ua'tu'nda'. Ba' bhai' pu ji dhaa kuxboran, bhai' xi bhikchu'ntu' jup xi chitdat: “Bhai'p jiñ ñamkidha' gui' nap jiñ ua'tu'n.” ²⁹ Ba' pui' tiip xi chum uañ buiñor gui' na mi'x bhaam, jup titda: “Ka tuñ uañi'ñka' ap jiñ jaduun. Aañ matgim jum namkidha' ji bix nañ ji'k jum ua'tu'n.” ³⁰ Gu' ji na gu' cham pui' ilhii'ñ gui' na mi'x bhaam, ja'pji na bha taan ji na ji'k ua'tu'n. Tu chia dho gu' nam kuupa' na sap ba'

namkidha'. ³¹ Ba' na mit pui' jì' tii nat tu dooda gui' nam puip' jir tujuandam tugi'n ka' gu gè'kam, giilhim jix buam jum ilh jamit, ba' mu jimik ba aagi'n am gu gè'kam. ³² Ba' gu gè'kam mu tu joochxi na mu jimda' buiñor. Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai, jup titda: "Ja'p moo alh jix buam tomaat ap. Tii' aa na ñich aañ cham jax jum dooda nap jix io'm mui' tuumiñ jiiñ ua'tu'ndat, na ñich gu'x joi'mdak jum kai na pich bhai' soi' jiiñ chi'n. ³³ ¿Moo cham bhaai' aa nap pu'ñix joi'mdaip kaaya' gui' na pui'm ua'tu'n na ñich aañ jax xim joi'mdak jum kai nap soi' bañ chitda?" ³⁴ Ba' bhaamuk tu chia gu gè'kam nam tulhiñchuda' na ba' namkidha' ip gio gui' nat jì'k pui' tii ba tiidak na cham ka namkidha' git.

³⁵ Ba' mi' pix juugit tu a'ga gu Jesusu gu dhi' pu'ñi ja'k. Mi' dhir ba' moop ja titda:

—Ba' aapi'm pu'ñip jam dooda' guñ Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii' no' pim cham tu ja uañi'n gu jam jaaduñ biix jam jujur ki'n.

19

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na cham jir am nam mai' ja iabuda' gu ja bipna' gu ja'tkam (Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

¹ Ba' gatuuq na mi' pui' jì' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusu gu noonbi'n, pu jii mi' dhir na pai' bhaan bipio' gu Galilea dibii, mu ja'k jup bhii na pai' bhaan jup bipio' gu Judea dibii, maa'n kap na pai' iampix xia'lhui ja'k bipio' mi' na pai' bhix gu Jordaan Ak. ² Ba' cham jì'x miikim jix io'm mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam ji ja ua'dat am gux kako'kkam, ba' gu Jesusu cham jax ji chi'ik pix ja'x jup ji ja dudua'n. Biix jamit dho gu'x kii'p jum duu.

³ Ba' moo jì'kchi mi'p ba ai mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ba' bhai' ba tikka am gu Jesusu nam mi' pix jix mai'chim no' sap moo jax kai'ch na cham jir am nam ba' pui' ja'k iattulhdhai tu chi'ia' nam mu'aa', jup titda am:

—¿Jix bhaai' aa gu jaroi' no' cham ka joi'n gu binga'n na mai' xi buaji jumai bhai'p ji bhiiya', ka' gu' cham aa?

⁴ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—¿Kux aapi'm aa cham jì'xkat tu jiiñkui'n mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch nat guñ Gi'kora' pu kai'ñkam jup duu gu chio'ñ gio gu ubii nam ba' gammiji maap tu oi'ñka'? ⁵ Gio ba' moo ja'pniip jum kai'ch ip: "Ba' dilhkob ja'k ba tu kiicha' gu chio'ñ na pai' dhuuk bhiiya' gu ubii, cham tu mi' ka tu kioka' nam pai' oi'ñka' gu gi'korga'n. Ba' dhi gook ja'p ji buan am nam jir maa'n maa'nkam ka' pix gu chio'ñ gio gu ubii." ⁶ Pui' kuñ ba'p kai'ch nam cham tu' kar gooka'n ka', gu' maa'n pix ji. Ba' cham

jir am na jaroi' ja'p xi dhuuji gu pui' nat jax ja'k duu gu Dios nam gammiji maap tu oi'ñka' gu chio'ñ gio gu ubii.

⁷ Ba'p kai'ch am gui' nam pariseos jum tiiti'nda':

—¿Gu' jax ji nat ba' gu Moisees pui' ja'k ja chianik gu bijik dir kam na sap jix bhaai' gu jaroi' na palhiip xi chu ua'na' mi' xi makia' gu binga'n na ba' mi' dhir bhaan jix maati' ka' nam cham kar jum bipnagam ka'?

⁸ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Dho na gu' nam jax bar tuutu'm ka' ja'p na jax aapi'm nam cham maati' tē kēkēkē' ni jì'x, na gu'x kaapak ka' gu ja jujur, cham aa'nda' am nam mi' pui' jimia' na jax jir am. Pui' kut ba' pu'ñi ja'k ja chianik gu Moisees nax bhaai' gu jaroi' na mai' bua' gu binga'n, gu' biipi' dir cham tu' pui' ja'k tu jimdat am ji. ⁹ Ku gu' ja'p moo gu tu'x matgim nañ ya' jam aagi'ndha', ja'ppi na cham jir am ji na mai' bua' gu jaroi' gu binga'n no't cham biipi' jumai biima'n tii na bo'ka'. Na gu' no't jumai tii bhai' ji bhii gu chio'ñ gu ubii, cham tu' pui' ka ji buanda' am nam jir jum bipnagam, nam gu' ja'p pix ba tu jimda' panaas na jax gui' nam jir ganai' pix.

¹⁰ Ba' gu noonbi'n gu Jesusu jup titda am:

—Dho bak gu'r am kat ji na pu cham jaroi' maadi' bhii'ndha' gu ubii, na gu' no't jaroi' pu'ñi ma tii na jumai biima'n bo'ka' gu binga'n, cham jir am na gio mai'p ba bua'.

¹¹ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Jax dhui nam gu' cham tu' biix gu ja'tkam jix maat no'r am nam ti bipna' ka' piam ku gu' cham, dai jì'k pix ji gui' nat pu pui' ja'k ja a'm ti tii gu Dios nam ba'x maat. ¹² Ba' jai'p jix jai'ch am gu ja'tkam nam diilh jir pu chu'm nam cham ti bipna' ka', jai' ba' nam ja'p pix cham ja do'ñchoka', jai' ba' ja'p kai'ñkam cham jup ti bipna' ka' am nam gammiji mi' pui' duiñchu'nda' na jax ja'k jix aa' gu Dios. Aapi'm ba' diilh jix bhai' xim gaagidha' na pim jax ja'k tu'tu oi'ñka'.

Gu Jesusu na ja a'mkam ba tu dañia' gu a'aalh jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora' (Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Ba' moo ja'xpix gu ja'tkam mi'p ba aichulh jamit gu Jesusu gu ja a'aalh chuk nam jix aa' na bhai' xi ja daagii tu ja daañxidha' jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. Gu' ji nam gu' cham aa' gu noonbi'n, dai na mit bhai' ji ja ñiok, jup ja titda am nam sap cham mu ja'k ja ua'da' gu ja a'aalh chuk. ¹⁴ Gu' ji na gu' cham pui' ilhi'ñ gu Jesusu, jup ja titda:

—Cha'pim ja ñioki'ndha' dhich jaaduñ nam bha ja ua' gu ja a'aalh chuk, na gu' dhi' pik jix io'm ja a'm ti ñii'ñ gu Dios.

¹⁵ Ba' bhai' xi ja daagik ma tu daani buiñor guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' dai nat ba jii.

Gu biapma' jix chumñigam na ba tikkada' gu Jesusu na jax ja'k jix bhai' na tui'ñgida' na ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios
(Mr.10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶ Ba' moo maa'n mi'p ba ai gu biapma' mi' na pai' oiri gu Jesusu, ba' ja'pni bhai' ba tikka:

—Aañ ja'p tu'm bham tikkam jiñ jaduun nañ ja'p tē kēē nap jir jix bhai'kam, nañ tiix maachim nap jiñ aagi'ñdha' git nañ tu'x ki'p jum duukam pu duñia' nañ ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

¹⁷ Ba'p titda gu Jesusu:

—¿Gu' jax duukat jap jix maat jiñ jaduun nañ jir jix bhai'kam? Na gu' jumaip jix jai'ch jia gui' na pui'p jir jix bhai'kam, gui' dhoñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii'. Ba' no'p jix aa' nap jimia' buiñor, jum aa' nap bi'p' mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix.

¹⁸ Ba'p kai'ch gu biapma':

—¿Jax gi ja'k tu ua'ñix?

Ba' gu Jesusu jup xi aagi'ñ jup titda:

—Dho mi' na pai' ja'pnim kai'ch: “Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam. Gio nap cham mai' xi buaji gum biina' juma' bhai' ji bhüya' gu ubii. Gio nap cham nai' ti ixi'ñdha'. Gio nap cham nai' ja iatgi'ñdha' gu ja'tkam, ni jaroi' dho moo. ¹⁹ Gio ba' nap tu' ka'm niidhat gum taat gio gum naan. Gio ba' nap biix pix jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git, ja'p nap jax xim joi'gi'nda' aap diilh.”

²⁰ Ba'p kai'ch ip gio gu biapma':

—Dho gu' aañ biix mi' pui' ti duiñchu' ji gu dhi' pui' nap ji'k jax kai'ch jiñ jaduun. ¿Chi gu' moo cham ji jia?

²¹ Ba'p titda ip gio gu Jesusu:

—Dho gu' maa'n kam bi'iix ji nap pu tu duñia', pui' na jax gui' nap ji'k tu' bia' nap tu ga'rai ja makia' gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'. Ba' dhi' pu'ñi ja'k jir jix chumñigam ka' ap jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' dai nap gammiji bañ kaichgida' cham tu' bhaan jim tukgidhat.

²² Ba' giilhim bhai'x buam jim ilh gu biapma' nat pui'ji' kai gu Jesusu, jix buam jum aagit pix ba jii, na gu' ti cham aa' na tu ga'ra' gu bixchu' na tu bia', na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'.

²³ Ba'p ja titda gu Jesusu gu noonbi'ñ:

—Dho jaña nam jax jix xijaim ilhii'ñ gux chutumñigam nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' git. ²⁴ Gu kameeyo chi iam cham xijaim jup ilhii'ñ ji na buupuiram baakii gu soomkar ja'p dir ja'k buusnia', cham tu' pui' na jax gux chutumñigam nam giilhim jix xijaim ilhii'ñ nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora', nam gu' dai mu ja'k bhaan jix chutkagix ka' gu tu' nam bia'ka'.

²⁵ Ba' gu noonbi'ñ mi' pui' pup tu'ii' am na mit pui'ji' kai, cham bhaai' nam jax xim duñia', dai nam jup jum ti titda diilh:

—Dho bak gu' cham ji'xkat jaroi' aaya' ji buiñor gu Dios, na gu' bak pui' giilhim jix xijai nañ mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

²⁶ Ba'p ja titda gu Jesusu mui' xi ja tügik:

—Jax dhui na cham tu' xijai kam ilhii'ñ gu Dios gu tu' nam jix xijai kam ilhii'ñdha' gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

²⁷ Ba' gu Peegro mi' dhir ja'p mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—¿Aach ba' tu' mai'chia' jix dhaam ja'k, na chich gu' cham tu' kap jich buix gu tu' nach bia'kat jano' dir na chich pai' dhuuk jum kai?

²⁸ Ba' gu Jesusu jup ja titda biix nam ji'k jir gu noonbi'ñ:

—Dho gu' dai dho na pim jiñ biim ba daraibu' mambhüx kap daman gook bhai' nañ pai' ba daibu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ pai' dhir nai'r gē'kam ka', na joidham jix chu abhaar, jano' na pai' dhuuk jum aaya' na biix xixiibkam jup tum duñia' gu tu'. Ba' ba ja aagi'ñdha' pim gu ja bopxi gu mambhüx daman gook maamra'n gu Israel nam tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

²⁹ Gu' ba' gu jaroi' no't cham tu'p jim buixd-hak gammiji bañ kaichu', na cham bhaan ka titi'ñchoka' gu ba'ki'ñ, piam gu sispidhi'ñ, piam gu taata'n, piam gu di'ii'n, piam gu maamra'n, piam gu dirbaga'n, cham jax bua dho, na gu'x io'm mui' bhaan ba tu bi'ya' gatuuk, gio na pu jimia' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'. ³⁰ Gu' ba' gui' nam xib jir gē'gē'kam ya' dhi oi'ñga'n bhaan, kam aaya' gatuuk nam jir cham tu' ka', gu' ba' gui' nam xib jir ja'ppix ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n bhaan, gatuuk gē'gē'kam ki'n ji bi'ya' am jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

20

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam maa'n nam ji'k ja namkidha' sia ku mit jai' gatuuk ka tu jua

¹ Ba' gu jaroi' no' bhaan ba ti niidhim gu Dios, ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no' mu pai' ti i'ix gu bhaidha'. Ba' no' bar am na pai' dhuuk tu u'ya', kapbhüimuk ba ja umua'ñdhara' gu tujuandam nam tu u'ya' gu bhaidha'. ² Ba' na pai' dhuuk ba ja tigia', xi ja aagi'ñdha' na ji'k ja namkidha' gu maa'n tanoolh, ba' xi ja baidhai mi' xi ja chiñia' nam ti i'kia' gu bhaidha' na pai' ti i'ix ka'. ³ Ba' moo ja'xpix tē'kob pa' duuk iam, gio jai'p ma ja umua'ñdham gu tujuandam, ba' ba ja ti ip ji'kchi nam mummu ja'p pix daraa irban gu gē' kiicham nam cham tu' jax bua. ⁴ Ba' pui'p ba ja titda, jup kai'ch: “Aañ bha jam umua'ñdham jiñ jaaduñ na pim jiñ

palhbuidha' na pim ti i'kia' gu bhaidha' mu nañ pai' ti i'ix." Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit na mit tu juanam. ⁵ Ba' nat mi' xi ja do'ñchok, ja'xpix jix dhaam duuk jai' giop ma ja umua'ñdham. Ba' pui'p ba ja titda nat pai' dhuuk ba ja ti' nat jax ja tiidak ja baidhak gu jai'. Ba' xi ja baidhak mu xi ja do'ñchok ip. Mi' dhir ba' ja'xpix mia ji dhuniik, gio jai'p ma ja umua'ñdham. Ba' ba ja ti' ip jai', ba' pui'p ba ja titda nat jax ja tiidak ja baidhak gu jai'. Ba' pui'p xi ja baidhak mu xi ja do'ñchok ip. ⁶ Mikkat ba' nat jix io'm ba ji jur, jai' giop ma ja umua'ñdham mu ja'p irban gu g'e' kiicham. Ba' ba ja ti' ip jai' nam mi' pix ja'p daraa nam cham tu' jax bua. Ba' ba ja tikka' na sap jax kum ba' cham tu' juan, jup ja titda: "Jax ku pim ba' cham tu' juan jiñ jaaduñ? Ya' pix pu daraa japim bix chanoolh." ⁷ Ba' gui'p kai'ch am: "Dho na cham jaro'i'ch umuagi'ñ dho." Ba' gui'p ja titda ip gio: "Dho gu' aañ bha jam umua'ñdham dho na pim jiñ palhbuidha' na pim tu' u'ya' gu bhaidha' mu nañ pai' ti i'ix." Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup ma oi mit na mit tu' juanam. ⁸ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk ba ji chuk, jup titda gu tujuandam tugi'ñ gui' na mi' ti i'ix ka' gu bhaidha': "Eap ba' xib bhai' xi ja bai'ñ gui' na mit jich palhbui na mit ti i'ki gu bhaidha', mi'p xi ja namkidha'. Biipi'p bhai' ji ja namkidha' gui' na mit ji'k jix io'm gatuuk ya' ai, mu ja'k jap ji chi'mo' ja bui gui' na mit ji'k kabuimuk dir bhai' ji chu jua." ⁹ Ba' moo mi' ba ai mit gui' na mit ji'k jix io'm jurnik ka tu' jua, ba' mi' xi ja namki mit. Ba' maa'n na mit ji'k ja namki na ji'k tum namki'ñdha' gu maa'n tanoolh sia ku mit ti palhiip pix tu' jua. ¹⁰ Ba' moo ja'xpix mi'p ba ai mit gui' na mit kabuimuk dir bhai' ji chu jua. Ba' ti' ilhdhat am nam mui' pa' ja namkidha' git, gu' ji na mit gu' ja'kbui' pix jup ja namki na ji'k tum namki'ñdha' gu maa'n tanoolh. ¹¹ Ba' gatuuk na mit bix xi ja namki, bhai' ji ñiokbo mit buiñor gui' na mi' ti i'ix ka' gu bhaidha', ¹² jup titda am: "Jax ku pich ba' dhi' ja'kbui' pix jup ja namki na pich ji'k jich ñamki aach? Çham bhaai' aa nap mui' pa'ch ñamkidha' git aach, na chich gu' bix chanoolh jich chulhi na chich tu' jua, gio na bhax chatoñ? Gu' dhi' ti' palhiip pix tu' jua mit, na mit gu' jurnik ya' ka ai." ¹³ Ba'p kai'ch gui' na mi' ti i'ix ka' gu bhaidha': "Aañ cham pai' jax kai'ch jiñ jaaduñ nañ cham bix jam namkidha', nañ gu' pu jam aagi'ñ nañ pu ja'kbui' pix jam namkidha' gu maa'n tanoolh. ¹⁴ Ja'ppi na pim cham jax ji kai'chit xi gaamuñ dhi' tumuñ na ñich jam maa, na gu' dhi' aañ diilh jup jix maat na ñich ba' ja'kbui'p ja namki na ñich ji'k jam namki aapi'm. ¹⁵ Na gu' diilh jir jiñ chumñi' stañ jax bua. ÇKa' pim ji xiñ jügam aa nañ jir jix bhai'kam ja bui dhi' jaaduñ?"

¹⁶ Ba' mi' pix juugit tu' a'ga gu Jesusu gu

dhi' pu'ñi ja'k, mi' dhir ba' moop ja titda:

—Ba' pu'ñi ja'k jup tu' ja jimia' gui' nam xib jir g'e'g'erkam ya' dhi' oi'ñga'n bhaan, gatuuk cham tu' ki'n ji bi'ya' am. Gu' ba' gui' nam xib jir cham tu', gatuuk g'e'g'erkam ki'n jup ji bi'ya' am jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

Na bar baikim ka' na gio pui'p ba ti'ya' gu Jesusu nam mu'aa'

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷ Ba' na pai' dhuuk gamai' ba jimchu' gu Jesusu bhammi ja'k Jerusaleen, mu ja'p xi ja boosgak dilhkob gu mambhiix daman noonbi'ñ, jup ja titda:

¹⁸ —Xib jach ba' moo ba jiiimchu' bhammi ja'k Jerusaleen nach jax ya' ba jiiim gu xib. Ba' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', jiñ dhagia' am gui' nam xiñ bhaamki'ñ gu ja'tkam, mi' dhir ba' dai nam jiñ bhiika' mu ja'k nam pai' dhi' darka' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio ba' gui' nam jir ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu' daanda' buiñor gu Dios. Ba' maap xim daagi' ja chiñia' am gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam nam jiñ mu'aa'. ¹⁹ Ba' gui' bix aixim xiñ buimi' kuruus ta'm jiñ sissapai xiñ mu'aa' am. Ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n ya' ji nañ jax ba oirida', nañ gu' duadii giop bangia' mi' dhir koi'ñga'n tir.

Gu binga'n gu Sebedeo na tiix aa'nda' nam sonpan darka' git gu maamra'n na pai' daaka' gu Jesusu

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Ba' gu binga'n gu Sebedeo xi ja baidhak gu maamra'n mui' ji ai mi' na pai'p tu'lii' gu Jesusu, ba' mi' ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok soi' jim duu. ²¹ Ba' gu Jesusu xi chikka na tu' ba'x aagit mi' soi' ba tu'lii', ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ pui' ti' ilhi'ñ dho nap pui' xi chi'ya' git nam jum sanoop darka' dhiñ maamar jano' nap pai' dhuuk g'e'kam ki'n ba daaka', maa'n ki'n dir ja'k nap chiñia' na daaka', maa'n ba' o'nsop dir ja'k.

²² Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Matgim giilhim jix xijai ji na ba' pui' tu' tui'ka' gu dhi' pui' na pim jax ilhi'ñ, na gu' biipi'm aa' na pim giilhim jum tulhiña', ja'p na jax aañ. ÇKa' pim jix ñakoo' aa na pim jum tulhiña'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix ñakoo' ich ji matgim.

²³ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Dho gu'r am dho no' pim gu'x ñakoo' na pim jum tulhiña'. Ku ba' gu' aañ cham jax jam tiida' ji na moo pui' tu' tui'ka' gu dhi' na pim tu' bhaan tu' a'ga, na pui' maa'n ki'n dir ja'k jiñ xanoop daaka', gu jumai ba' o'nsop dir ja'k. Na gu' dai jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi' oi'ñga'n bhaan na

ba'x maati' ka' na jaroi' bhai' ji aaga' guñ Gi'kora'.

²⁴ Ba' gu jai' mambhix noonbi'n gu Jesusu am bhaak jamit ja bui gu jai' gook nam pui'p jir noonbi'n nam jir jum sispidhim na mit pui' ji' ja kai. ²⁵ Gu' ji nat gu' gu Jesusu jotmoda' maap xi ja jumpadak jup ja titda:

—Jax dhui na cham jir am na pim moo ki'n jup bax bhaak na pim jix aagit na pim jir g'e'g'erkam ka'. Na gu' dhi' ja'p pix ba ji buusan na jax gui' nam cham tu' ka'm ti ni'i'n, pui' na jax gui' nam jix kakai' ki'n dadarri nam xi' g'e'g'erkam jum taat ka' ja bui gu ja ja'tkam tuk, sia ji jum no'm jir miamdaga'n pix, g'e'g'erkam bam taat ka' am. ²⁶ Gu' aapi'm matgim cham jir am ji na pim moo pui' ja'k jup tu jimda' na jax gui' am. Gu' matgim no' pim moo baabui'x aa' na pim jir g'e'g'erkam ka', jum aa' ji na pim soi'm duukat ja palhbui'ndha' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. ²⁷ Ba' no' pu'ni aapi'm maadit jix aa' na pim jir g'e'g'erkam ka', jum aa' na pim pui'm ilhii'ndha' na jax gui' nam pui' pix tu juanda' nam cham ja namki'ndha'. ²⁸ Na gu' sia aai' nat bhañ joot guñ Gi'kora', cham tu' g'e'kam jii' ilhii'ñ in, na ñich gu' cham tu' pu kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'ña'g'a'tkam nam ba' ya'ñ palhbui'ndha' gu ja'tkam tu' na pix ki'n. Gu' ja'pji na ñich ja'kbui' kat bha ja palhbuidham ji nañ ja a'mkam mukia' na ba' mi' dhir ba tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara'.

Gu Jesusu na ba ja dudua'ndha' gook gu ja'tkam nam cham ñiñña' ka'

(Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

²⁹ Ba' nat pai' dhuuk mi' dhir gamai' ji jii gu Jesusu na pai'r Jerikoo ja biim gu noonbi'n, mui' ja'tkam pix chu'p jum duu mit na mit ba oi. ³⁰ Ba' palhii'p gama ja'k nam ba bhächu', mi' ba daraa am boi jugii'ñ gook gu ja'tkam nam cham ñiñña' ka'. Ba' na mit pui' ba ti kai na gu Jesusu mi ja'p jim mui' ja biim, mui' ji jiiñkui mit, jup titda am:

—iAapi' jich jaduun nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xich joi'mdai jich chigia'!

³¹ Ba' gu ja'tkam nam mui'p oi'ñchu' gu Jesusu, am jix bhaaktu' am, jup ja titda am nam sap cham ñiokat darka'. Gu' ji na mit gu' gui'x io'm ba xi jii nam g'e' ki'n mu jiiñak, jup kai'ch am:

—iAapi' jich jaduun nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xich joi'mdai jich chigia'!

³² Ba' gu Jesusu mi' gan ji kikbo, dai na mui' pup ti ni'i'n mu nam pai' dhir bha jiiñak gu ja'tkam gui' nam cham ñiñña' ka', ba' xi ja bai nam mu jimia'. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, jup ja titda:

—¿Tu'ni aa jam duuk jii jaaduñ na pim ba' bhañ jiiñkui'ñ?

³³ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho nach pui' ti ilhii'ñ dho nap xich dhudua'ndhai git nach cham ñiñña'.

³⁴ Ba' gu Jesusu cham jax ji ch'i'ik jix ja joi'mdak jup xi ja dudua'ndhak, dai nat bhai' pix xi ja daa ja buupui am, pux kiki'p jum duu mit mi' jotmoda'. Mi' dhir ba' dai na mit jai'p ma oi mu ja'k na pai' jim.

21

Gu Jesusu na Jerusaleen ba aaya'

(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12 :12-19)

¹ Ba' bhammi amuub ba ai gu Jesusu na pai'r Jerusaleen, maa'n kap na pai' pui' ti ti'i Betpajee, sonpan gu oidha' gui' nam Oliibus ki'n jup jix mat ka' gu ja'tkam. Ba' ba ja jootos gook gu noonbi'ñ nam tiimilhdhapu' maa'n gu bhuru'x, ² jup ja titda:

—Ea na pim mu jimia' bhammini na pai' pix ji'dilh jir kikcham na pim jii' chii'milhdhapu' maa'n gu bhuru'x. Mi' moo bulhka' na pim jax ya' dir mu aajidha'. Ba' dai na pim jax xi buplhio'kai bhai' pu tiimirika', biix sia gu maraa'n. ³ Gu' ba' no' gu' jaroi' ampik ba jam tikka na pim jax dhuña' gu bhuru'x, ja'p japim titda': "Dho gu G'e'kam nat bhach joot. Cham maat ich na tu' mi bhii'ñora', ku ba' gu' sap ja'xñi gio ya'p bam aichulhdha' ji."

⁴ Ba' dhi' pu'ni ja'k tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak maadit gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim kai'ch:

⁵ Xi ja aagi'ñ gor gu Sion oi'ñkam na soi' jim duiñchugit bhuru'x cha'm mui' ba jim gu ja g'e'kam tuk.

Jir bhi'ññordam gu bhuru'x na bhaan jim.

⁶⁻⁷ Ba' gu noonbi'ñ cham jax ji ch'i'ik mui'p ma jii mit mu nat pai' ja joot gu Jesusu. Ba' pui' ji chu buus na jax ja titda, mi' bulh gu bhuru'x na pai' tu ja aagi'ñ, ba' gui' dai na mit jax buplhio' xi chii'mirak jamit binkam gu maraa'n. Ba' mu ja aichdhak bhai' xi ja bakxi mit gu ja kuktun, ba' gu Jesusu maa'n bhai' xi dhai'buk gamai' pix chu'm duu biix boi. ⁸ Ba' gu ja'tkam joidham jix bhai' jim taatugit biipi' dir bapoi'dhat ja kookosidhat mi' ja iabuim am boi cha'm gu ja kuktun, nam gu'x io'm mui' mu jii'm nam oi'ñchu' gu Jesusu, gam jai' gu tua jaaja' nam omsaidhat mi' iabuim mi' na pai' jax bhijim gu Jesusu. ⁹ Ba' nam pui' xi chu buidhat pix jiiñak bittu am biix gui' nam ji'k biipi' dir jii'm gio gui' nam gatuuk dir jup jii'm, jup kai'chim am:

—iTaxchaab ba' guch Gi'kora' nat bhai' bach joochxi gu boxii'ñ gu Dabii'ñ gu' na bijik ya'r g'e'kam kat!

¹⁰ Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk bhammi ba ai gu Jesusu na pai'r Jerusaleen, cham maat am gu bhai' oi'ñkam nar jaroi' dha'. Nai' tiim ti tikka am, jup kai'ch am:

—¿Jaroo chi ba' da' dhi maa'ñkam?

¹¹ Ba' jai' dhit jup kai'ch am:

—Dho dhi' dhor di' gu Jesusu gui' na bhaankamu'n tu a'ga gu Dios, gui' na mummy kio Nasareet gui' na mi' bipio' na pai' jax jir Galilea.

Gu Jesusu na ja'k ba ja jootsa' gui' nam bhai' ka tu ga'rada' g'e' chiop

(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Ba' ja'xpix mu ja'k jup ba ai gu Jesusu na pai'r g'e' chiop, ba' mi' pix ji ja tii gu ja'tkam nam jix io'm mui' miji tu ga'ra gu bixchu'. Ba' biix mi' dhir ja'k ji ja aadi nam ji'k bhai' ka tu ga'ra gio gui' nam bhai' ka tu saba'n, ja ia'lhxichulh gu ja memees gui' nam bhai' bhaan ka tua' gu tuumiñ nam bhai' ja pataxiñ'ñ gu ja'tkam ki'n gu jai' tuumiñ, gio ba' gui' nam giokda' bhaan bhai'p ka ja kuup nam bhai' ka ja ga'ra, biix jup ja ia'lhxichulh. ¹³ Ba'p ja titda pui' xi ja doodak:

—¿Kux cham maat japim aa nap jum kai'ch gu ñio'ki'ñ guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix: “Dhi chiop nat mi'm kii, mi' dhir jix bhaai' nam bha tuñ a'gi'ñdha' gu ja'tkam soi' jim ilhdhat”? Aapi'm gu' ya ja'p tu'ii na jax pai' no'm jum jumpa'n gu i'xkum.

¹⁴ Ba' na pui' bhai' ka oiri gu Jesusu na pai'r g'e' chiop, bhai' ba ai mit ji'kchi gu ja'tkam nam cham ñiñña'ka' gio ba' jai' gui' nam jix mama'mkulhi' ka', ba' soi' ba titda am na ja dudua'ñdha'. Ba' gui' cham jax ji chi'ñik jix ja joi'mdak jup xi ja dudua'ñ, jix kiki' mit jup jum duu. ¹⁵ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na mit tii gu Jesusu nat ja dudua'ñ gux kako'k kam. Gio gu' gu a'aalh mi' dhir ja'p pix jiiñak jup biit am nam jix bhai'm taat buiñor gu Jesusu, jup kai'ch am: “Taxchaab ba' guch Gi'kora' nat bhai' bach joochxi gu boxii'ñ gu Dabii' gui' na bijik ya'r g'e'kam kat.” ¹⁶ Ba'p titda am gu Jesusu gu g'e'g'erkam jum aa'ndam:

—Ja'p xi ja tii'n nam cham ñiokda' dhi a'aalh. Moo ja'p ja k'e'p am pix nam jax kai'ch.

Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho jax gip bua siam jax kai'ch, na gu' pui'm kai'ch gu ñio'ki'ñ guñ Gi'kora' mi' na pai' tu ua'ñix na saak siax bhaai' gu a'aalh nam tu daanda' buiñor gu Dios, sia gui' nam ka xio'da'. ¿Cham aa pim ji'xkat tu jiiñkui'ñ mi' na pai' pu'ñim kai'ch?

¹⁷ Ba' daipu' xi ja tiidak gu Jesusu mi' dhir pu jii mu ja'k na pai'r Betaania, mi' ba' gan ji chibia.

Gu iigix na ba gokia' na ñiokdha' gu Jesusu
(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Ba' kabuimuk nat giop ba xia', ma jii ip gio gu Jesusu bhammi ja'k g'e' kiicham.

Ba' na gamai' ka jimchu', am jix bhiogim ba tu tatdatu'. ¹⁹ Ba' ba tii na mu ja'p kiik boi jugii'ñ maa'n gu iigix, ba' mui' ma jii nat tii'gim. Ba' na bha ja'p tii xi ñiñi'ñ, pu nim maa'n kut tii gu iibhai'ñga'n, ba'p kai'ch:

—Alh moo cham ji'xkat ka iibhai'ñcha' dhi iigix.

Ba' moo jano' nat jax pu tii'n, pu mi' nai' ji gaa gu iigix. ²⁰ Ba' mi' pui' pup tu'ii am gu noonbi'ñ na mit pui' ji' ti tii, ja'xpix ba' ba tikka am gu Jesusu nat jax dhuukat nai' ji gaa gu iigix nat jax pu tii'n na cham ka iibhai'ñcha', jup titda am:

—¿Jax chi kut ba' moo jotmoda' nai' ji gaa dhi iigix na pich jax pu tii'n na cham ka iibhai'ñcha'?

²¹ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho na bhaan jix maati' ka' na cham tu' daipu' pu'ñix bhaai' na pim pu tu duña' no' pim jix biññak buiñor guñ Gi'kora', gu' ja'pji sia ji gu'ñi oidha' no' pim jax titda: “Eap ya' ñar ja'k jim muni ja'k na pai' g'e' suu'n gu suudai'”, dho gu' pui' dho ji chu buusnia' no' pim biix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ na pui' ji chu buusnia' na pim jax ti'ya'. ²² Gu' ba' pu'ñi ip no' pim biix jam jujur ki'n jix biññak buiñor guñ Gi'kora', jam makia' dho tu' na pim taanda'.

Gu Jesusu nam tii ba tikkada' na jax kai'ñkam pui' tu bua bhai' g'e' chiop

(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Ba' gio mi'p ba ai gu Jesusu na pai'r g'e' chiop. Ba' na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam, mi' ba ai mit gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja g'e'g'erkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Ba' bhai' ba tikka am, jup titda am:

—¿Jax jap ba' kai'ñkam ya' pu tu bua? ¿Jaroom chianik bham joot nap ya' pu tu duña'ñ nap diilh jax ilhii'ñ?

²⁴⁻²⁵ Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Dho ea nañ aañ maa'n jup xi jam tikka' gu tu'x buadam na jax jir jum duukam. ¿Jaroo bha joot saak gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' diilh aa mit chia gu ja'tkam na ja bopkona'? Ea gor xiñ aagi'ñ nañ ba' aañ jup jam aagi'ñdha'.

Ba' gui' dai na mit ba jim ti tikka diilh, jup kai'ch am:

—¿Jax jach ja'k tiida'? Na gu' no'ch jax kai'ch nat gu Dios bha joot gu Juan, pui' dho ji chi'ya': “¿Gu' jax ji ku pimit ba' cham mi' pui' jii na jax tii pup tu jam a'gidhimik?”

²⁶ Gio no' chich jax tiip xi chi'ñ na mit diilh chia gu ja'tkam na ja bopkona', bhaakuim dhoch ma'yasai joodai ki'n jich kooda', nam gu' biix pix ti jii'gi'ñ na gu Juan bhaankam tu a'gimik gu Dios.

²⁷ Ba' pui' cham bhaai' nam jax tida', dai nam jup tida pix:

—Cham ji nach maat nat jaroi' bha joot gu Juan.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho bak aañ pui' cham jup jam aagi'ndha' ku gi nat jaroi' bhañ joot nañ ba' ya' pui' tu bua.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai ba tu a'ga' maa'n gu maa'nkam na mu pai' ja jootsa' gook gu maamra'n nam tu juanpu'

²⁸ Ba' moo mi' dhir ja'pni bhai'p ba ja tikka gu Jesusus, jup kai'ch:

—¿Aapi'm jax ilhdhat kēē? Pui' na jax maa'n gu maa'nkam no' gook tu maamar, ba' no' maa'n jax titda: “Ea nap mu jimia' mu gaa tir nap tu juanmira'.” ²⁹ Ba' no' gu' jax kai'ch pix gu maraa'n: “Aañ cham. Aañ moox oo'n. Cham pai' jimiim jiñ ilhi'iñ in.” Ba' na pui' xi kai'chimik ja'xpix siamri dikoo ma jii. ³⁰ Gu' ba' gu jumai pui'p ba titda ip, gui' dho gi gu'x bhai'm taatit jup kai'ch ji: “Ea ku gi nañ moo mu jimia'.” Ba' daipu' xi chi'nik pu cham mui' ba ji jii, pu cham ji'xkat dho gu' mu jii mu nat pai' joot gu taata'n.

³¹ Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesusus:

—¿Jax chu'm gu gook jii mu nat pai' joot gu taata'n nam tu juanpu'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gui' nat jax biipi' dir pu tii'n dho.

Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Dho aapi'm pu'ñip ji buusan na jax gui' nat pu cham jii mu nat pai' joot gu taata'n. Gu' ba' dhi' ja'p jir jum duukam nam biipi' jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gē'kam Rooma kam, gio gu u'uub gui' nam jir ganai' pix ka'. Gu' ba' aapi'm cham, sia ku pim pui' tii xi ilhi'iñ na pim aapi'm biipi' jimia' git jix dhaam ja'k, ³² na pimit gu' cham mi' pui' jii na jax tii pup tu jam a'gidhimik gu Juan ja'tkam bopkondam, dai na pimit tu' pix ilh. Gu' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gē'kam Rooma kam, sia kam giilhim tiix u'ua'tulhdhix, gio gu u'uub gui' nam jir ganai' pix ka', moo jano' soi' jim ilhdhak mi' pui' jii mit nat jax tu ja a'gi gu Juan. Gu' aapi'm pu cham mi' pui' jii ji, sia ku pimit tii kai nat jax tu a'ga gio na pimit jax tii nat joidham jix bhai' tu duu.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam na mit buam pix tu dooda

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ Mi' dhir ba' moo ja'pni bhaan ji ua'rgidhak bhai'p ji chu a'ga gu Jesusus, jup ja titda:

—Kani na pim moo jumaip xiñ kaaya' nañ tu' bhaan jup tu jam a'gidha'. Maa'nnim maa'n gu maa'nkam tu darsak gu uubas gio ba' nat tu kuu mi' nat ji'x juugit tu darai. Mi' dhir ba' moo tu echkai ip mi' na pai'x

bhai'n ka' nam ba kii'da', gio ba' nat mi' kii ip maa'n gu tēb bh'iñbak na ba' bhai' dhir bhaan daakat nai' ti nii'ndha' na tu nuuka'nda'.

'Gu' ji na gu' moo ampik jup bar jimdam mik ja'k. Ba' mi' ka xi ja do'ñchok ji'kchi gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda' pu jii ba'.

³⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba bhai gu uubas, mui' ba ja joot gu tujuandam tugi'ñ mu nat pai' ka xi ja do'ñchok gu jai' tujuandam tugi'ñ nam ua'pu' gui' na ji'k bhaan bipio'. ³⁵ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk tii mu ba ai gu tujuandam gui' nat mu ja joot, dai na mit bhai' ji ja da'ngi, ja gibimik am, jai' mit pu ja koi, jai' ba' dai na mit joodai ki'n xi ja ma'yasak gio pui' mijip xi ja joot. ³⁶ Ba' gatuuk jai' mui' tiip ja joot, mui' pa' iam, cham tu' ja'kbu' nat ji'k mu ja joot biipi' dir, gu' ji na gu' maa'n na mit jax ja dooda.

³⁷ 'Gu' ba' mikkat na cham ka jai'ch na jaroi' mui' ka jootsa', dai gu maraa'n pix ba bii gui' nax io'm jix dha'da'. Ba' pui' mui'p ma joot jup xi chi'nik: “Dhi' dho gi gu' chi'ni'ndha' am ji, nam gu'x maat na aañ jir jiñ mar.” ³⁸ Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus nat pai' dhuuk mu tiip ba ai gu maraa'n. Jup kai'ch am diilh jix dhu'np'iñ ki'n gu tujuandam: “Dhi' moo bhaan ji chu bi'ya' bix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch no't ba muu gu taata'n. Ja'ppi nar am ji nach mu'aa' na ba' aach jich a'm ji chu bi'ya' kapbhai' nat diilh ya' ka ai.” ³⁹ Ba' pui' xi chi'nik bhai' ji dhaa mit, baas dir ja'p koraar bi'bi' mit xi baidhak xi mu'aak.

⁴⁰ 'Gu' ba' aapi'm jax ilhi'iñ na ja dooda' dhi' dhi tujuandam na mit buam pix tu dooda na pai' dhuuk mi' aaya' gui' nat mi' tu darsak gu uubas?

⁴¹ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu' ja kooda' dho jia, jai' ba' mi' ja iabu' gu tujuandam, nam ba' mi' dhir ba maakidha' gui' na ji'k bhaan bipio'da' na pai' dhuuk bax bhai' ka' gu uubas.

⁴² Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—¿Cham aa pim ji'xkat tu jiñkui'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pni' kai'ch:

Gu' jodai na mit mai' xi buak gu bhibhi'ñbakchadam,

gu' ji nat gu' gio mi'p dai gu'ch G'kora' na ba' bhaan darka' gu jai' joodai,

na gu' pui' ja'k jix aa',

ba' aañ joidham jix bhai'ñ chaat buiñor gu dhi' pui' nat jax tu duu?

⁴³ Ba' aapi'm pu'ñip ji buusan na jax gu bhibhi'ñbakchadam na mit mai' xi buak gu jodai gux kii', ba' cham ji'xkat aaya' pim jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Dai gui' nam ji'k mi' pui' jiiim na jax jix aa' nam ba' jimia' buiñor. ⁴⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda na pu ta'tak jup jum duña' gu jaroi' no't bhaan jutbukia dhi' dhix kii' jodai. Piam ku gu' no't

jax dhuukak bhaan gi gu jaroi' no' mi' pai' ka oiri, pu matai dhop jum duñia'.

⁴⁵ Ba' tiix dhaagik am gu Jesusu gu g'e'g'kam jum aa'ndam, nam gu'x maat na dhi' ja aagit jup kai'ch nat tu a'ga bhaan ji ua'rgidhak gu tujuandam na mit buam pix tu dooda. ⁴⁶ Gu' ji nam gu' moop jix ja iibhi'ñ gu ja'tkam, nam gu' bix pix jix bhai'x mat ka' na gu Jesusu silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Ba' pui' cham ji'xkat jax dhooda mit gu mi' jotmoda'.

22

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam nam tiimo'

¹ Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam nam tiimo', jup ja titda:

² —Ba' na jax ja'k ja a'm ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusan na jax maa'n gu g'e'kam no' mu pai' ba xim tiimom gu maraa'n, ³ na ba ja jootsa' gu tujuandam tugi'ñ nam ja bai'ñpu' gu ja'tkam nam tu jugia' gu koi'. Gu' ji na gu' ni ji'x kum cham aa' nam pai' dhuuk mu ja'p pui' ti ba ja titdaim, pui' mit giop ba jii gu tujuandam tugi'ñ gu g'e'kam. ⁴ Ba' gatuuk jai' gio mui' tiip ja joot jup xi ja tiidak: “Ea na pim aapi'm mui'p jimia' na pim ja bai'ñpu' gu ja'tkam nam ya'ni tu jugia' gu koi'. Ja'p japim ja tiida' na ya' bax chu bhai, na ñich gu' tu chia gu tutuur gux dhudua kam nam ja koodai tu jidhoora' gu bakaax.” ⁵ Gu' ji na mit gu' sia cham aa gu ja'tkam nam mu tu koi'po' nam pai' dhuuk mu ja'p pui' ti ba ja titdaim gu tujuandam tugi'ñ gu g'e'kam. Maa'n dai nat mu ja'k ji dhuu na pai' tu ga'mbhar, maa'n ba' mu ja'k jup ji dhuu na pai' tu juanda'. ⁶ Gu jai' ba' dai na mit bhai' ji ja da'ngi gu tujuandam tugi'ñ gu g'e'kam, ja gibiimik jamit mi ja'p xi ja koodak. ⁷ Ba' gu g'e'kam giilhim bhai' ji bhaam na mit ja koi gu tujuandam tugi'ñ. Mu ja joot dho gu' gu sandaarui'x chugi'ñ nam pui'p ja kooda' gui' na mit jup tu dooda, gio nam pup xi ja mimiidha' gu ja ba'bhak. ⁸ Mi' dhir ba' moop ja titda gu jai' tujuandam tugi'ñ: “Dho gu' ya' ti bax chu bhaid dho dhi koi', gu' ji na mit gu' cham aa gui' na ñich mui' ti tu ja joochxi nam bha tu koi'po' git. ⁹ Ea na pim aapi'm mui'p jimia' mu ja'p irban gu g'e' kiicham na pim ja bai'ñpu' gu ja'tkam nam ya'ni tu jugia'. Bix japim bha ja baidhika' na pim ji'k mi ja'p ja tigia'.” ¹⁰ Ba' mui'p ma jii mit gu tujuandam tugi'ñ gu g'e'kam mu ja'p irban gu g'e' kiicham, ba' bix ja baidhak jamit na mit ji'k mi ja'p ja ti, sia gui' nam giilhim jix buam tomaat ka' gio gui' nam jir jix bhahai'kam ka'. Suu'n jamit miji ba'k chir mi' na pai'r koi'cham ka'.

¹¹ Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk mi' ba baa gu g'e'kam, ba ti na maa'n cham pu chu'm ti ti'chu' na jax chu'm tim titi' na ba'x bhaai'n ka' nañ mu bakia' mi' pai' no' pu'ñir koi'cham ka'. ¹² Ba'p titda: “Jax japich dhuuk ya baañ jaduun? Nap moo cham pu chu'm ti ti'chu' na jax chu'm tim titi' na ba'x bhaai'n ka' nañ mu bakia' mi' pai' no' pu'ñir koi'cham ka'.” Ba' cham ñiok gui' na mi' pui' titda. ¹³ Ba'p ja titda gu g'e'kam gui' nam mi' tu bhiijim gu koi': “Ea gor bu-uprak gu tootna'n gio gu noonbi'ñ mu buañ dñrap dhi maa'nkam mi' na pai' giilhim jix chukgam na ti suakda' na giilhim jix buam jum aa'nda'.” ¹⁴ Ba' pu'ñi tiip jix aa' gu Dios nam git mui' ti jii'ñdhai gu ja'tkam mi' pui' jimia' na jax jix aa', gu' ji na gu' ji'k pix nam ba'x aa' nam mi' pui' jimia'.

Gu Jesusu na pui' ba tiida' nar am nam gook kap tu namki'ñdha' gu ja'tkam
(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

¹⁵ Ba' bhaakuk mi' dhir pu jii mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda'. Ba' ti bix maap xim jumpadak ma tu a'ga mit nam jax dhuu mai'chia' git gu Jesusu na pu ti'ya' git na jax cham pui' ja'k tu aagix ka' nam ba' pui' ji chi'ji iattulhdhai tu chi'ña' nam mu'aa'. ¹⁶ Ba' mui' ti ja joot jamit ji'kchi gu ja ja'tkam tuk ja biim gu Eroodis gu ja'tkam tugi'ñ nam sap tikkapu' gu Jesusu, katti sap iam maakam pix ti'ya' git na jax cham pui' ja'k tu aagix ka' nam ba' pui' ji chi'ji iattulhdhai tu chi'ña' nam mu'aa'. Ba'p titda am mu ji e'ek:

—Jiiñ jaduun, aach ti jügi'ñ nap silhkam jup kai'chdha' nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam, jir silhkam nap jax ja titdada' na pui' ja'k jix aa' gu Dios, gio na maa'n nap jax ja ilhi'ñ gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. ¹⁷ Ba' aach ja'p tu'm bham tikkam jich jaduun, jir am aa nach namki'ñdha' gux io'm g'e'kam Rooma kam Seesar tiigim na ji'k aagix nach namki'ñdha', ka' cham aa?

¹⁸ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusu nam jax kai'ñkam jup titda, ba'p ja titda:

—Jax ku pim ba' moo ja'p ti xiñ mai'chim jiiñ jaduun? ¹⁹ Ea gor maa'n bhañ chaiñbu'i'ñ gu tuumiñ gui' na ki'n tum namki'ñ na ji'k aagix nam namki'ñdha' gux io'm g'e'kam Rooma kam.

Ba' gui' maa'n jup xi bhidham jamit gu tuumiñ. ²⁰ Ba' gu Jesusu xi dhaagik mi' xi chügik jup ja titda:

—Jaroo da' dhi' na ya' jupñix bhaan dhi tuumiñ, gio na jaroi' mi' ua'ñix na jax chi'?

²¹ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gux io'm g'e'kam Rooma kam dho. Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Dho pim xi maakidhat ku gi gux io'm gɛ'kam Rooma kam na ji'k bhaan jup bi-pio'da', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na ji'k bhaan jup bipio'da'.

²² Ba' pu cham ka ñio mit gui' nam mi' tikka, dai nam mi' pui' pup tu'ii' ji'x juugit. Mi' dhir ba' dai na mit ba jii cham jax ji chi'iiik.

Gu Jesusus nam tii ba tikkada' gu saduseos nam jax ja'k tu ja jimda' gu koi'ñga'n nam pai' dhuuk gio mu pai'p ba oipoda'

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

²³ Ba' moo jano' mi'p ba ai mit ip gui' nam saduseos jum tii'ti'nda', gui' nam cham ti jii'gi'ñdha' nam gio mu pai'p ba oipoda' gui' nam ji'k ba ko'iix ka' gu ja tutku' am bhaan. Ba' bhai' ba tikka am gu Jesusus, jup titda am:

²⁴ —Aach bhai' ma jii jich jaduun na chich bham tikkam gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees, na sap no't maa'n ba muu gu maa'nkam, no't diilh mi' ji bii gu binga'n, no' cham maa'n bhaan tu mar kat, jix bhai' na bhai' ji bhüya' gu sipdhi'ñ gui' na mia'n oi'ñdha' na ba' bhaan ba tu mar ka', na ba' ja'p ji buusnia' nar dhi' ka' gu xio'gi'ñ gui' na ba mukia'. ²⁵ Gu' ji nam gu' moo ja'pnip tu a'gada' gu ja'tkam nam sap mu pai' oi'ñkat xijum gook gu ja'tkam daim sispidhim. Sap ba' moo ti ba ti bhüna' kat gui' nar bhüpi' kam, gu' ji nat sap gu' am xi muu, pu cham sap maa'n bhaan tu mar kat gu ubii. Sap ba' gu sipdhi'ñ gui' na mia'n oi'ñ gui' nat ba muu, tiix bhai' ba tiidak gu nuuchixi'ñ. ²⁶ Gu' ji nat sap gu' pui' am jup xi muu, pui' sap cham maa'n jup tiigik jamit gu alhii. Gio gu ti'iraab kam sap pui' tiix bhai'p ba tiidak ip, gu' ji nat sap gu' pui' am jup xi muu. Pu bhüx dho sap koi mit gu xijum gook ti pup bhübhüjimik, pu cham sap jaroi' maadit bhaan tiigik gu alhii. ²⁷ Mikkat sap bhüx am jup xi muu gu ubii. ²⁸ Gu' ba' gu xijum gook gu ja'tkam nam tii pup bhübhüjimik gu ubii, çjax chu'm ba' pik gio bhai'p ji bhüya' jano' nam pai' dhuuk saak gio mu pai'p ba oipoda' sia ku mit ti ba koi gu ja tutku' am bhaan?

²⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho jax dhui na pim gu' cham maat gu pui' na jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, ni na pim jix maat na jax jir gɛ'kam na pu tu duñia' na jax ilhii'ñdha'. ³⁰ Gu' matgim gui' nam ji'k ko'iim nam gio mu pai'p ba oipoda', cham tu' bhaan ka tii'ti'ñchoka' am ji, na gu' dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan nam ba'x aa'nda' nam ti bipna' ka'. Gu' no'm maakam ja'k ba oipo, ja'ppix ba ji buanda' am ji na jax gu noonbi'ñ guñ G'i'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'. ³¹ Gio gu'x bhai'x maati' nam bhai' pai' aajim maa'n kap gui' nam ji'k ko'iim gu ja tutku' am bhaan, na gu' pui'm kai'ch bo gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix bhaan gu u'uan. çCham aa pim ji'xkat tu jiñkui'ñ?

Na ja'pnim kai'ch bo: ³² “Aañ jir di' gu Dios tugi'ñ gu Abraam, gio ba' gu Isaak, gio ba' gu Jakob.” Cham tu' na jax kai'ch: “Aañ jir ja Dios tuk kat”, gu' ja'pji na pui'm kai'ch ji na pui' ja Dios tuk ji. Dhi' bhaan jix maati' nam pui mu pai' oipo dhi' dhi ja'tkam, sia ku mit ba koi gu ja tutku' am bhaan.

³³ Ba' pu cham ka ñio mit bhüx gu ja'tkam, dai nam mi' pui' pup tu'ii' na mit pu'ñi kai gu Jesusus, na gu' joidham jix bhai' xi bua na tu a'ga.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax chu'm jix io'm jum aa' nañ mi' pui' duiñchu'nda' na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Ba' gu pariseos maap xim jumpadak giop ma tu a'ga mit na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai nat maa'n nat jax ja ma'iich gu Jesusus gu saduseos. ³⁵ Ba' maadit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mu jimik amuub na pai'p tu'ii' gu Jesusus, mi ja'p ji kikkok bhai' ba tikka, gu' na mi' pix tiix mai'chim ku ba'p kai'ch, jup titda:

³⁶ —çJax chu'm pik jix io'm jum aa' nañ mi' pui' duiñchu'nda' na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios?

³⁷ Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho mi' na pai' ja'pnim kai'ch: “Bhüx jum jur ki'n jap tu daanda' buiñor guch G'i'kora', gio nap ji'x jup jum taat.” ³⁸ Dhi' ji' ji na bhüpi' kat jix io'm jum aa' nap mi' pui' duiñchu'nda'. ³⁹ Gatuuk ba' moo mi' na pai' ja'pnip jum kai'ch: “Jix ja joi'gi'nda' ap bhüx gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git, ja'p nap jax xim joi'gi'nda' aap diilh.” ⁴⁰ Na gu' dhi' bhüx na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai dhi' pik dhi gok kap nax io'm bhaan tum a'gada', gio gui' nam bhüx bhaankam jup tu a'gimik gu Dios, dai dhi' bhaan jup tu ja a'gi'ñdha' am gu ja'tkam.

Gu Jesusus na ba ja tikka' gu pariseos na jaroi'r boxii'ñ guch Xoi'kam

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

⁴¹ Ba' nam pui mi' kap tu'ii' gu pariseos, ⁴² ba ja tikka gu Jesusus na sap jaroi'r boxii'ñ guch Xoi'kam, jup ja titda:

—çAapi'm jaroo ilhii'ñ jiñ jaaduñ nar boxii'ñ guch Xoi'kam?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho saak gu Dabii dho.

⁴³ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—çGu' jax ji na ba' gu' diilh gu Dabii nat pui' ja'k jurtuda guch Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pui' ja'k iim guch Xoi'kam nar gɛ'kam tugi'ñ? Mi' pai' na tu ua'ñix bhaan gu u'uan na ja'pni kai'ch gu Dabii:

⁴⁴ Jup titda gu Dios guñ gɛ'kam tuk:

“Ya'ni kü'n dir jiñ xanoop jap ka xi dhaibu' nañ ka xi ja tulhiñchuda' gui' nam xim bhaamki'ñ, nam ba' soi' bam ilhdha' aap jum bui.”

45 ¿Gu' ba' jax dhuukat pui' Dabii jir boxii'n ji guch Xoi'kam na ba' gu' diilh gu Dabii pui' ja'k iim nar g'e'kam tugi'n guch Xoi'kam?

46 Ba' pu cham jaroi' ka ñio, dai nam mi' pix pui' pup tu'ii'. Jano' dir ba' pu cham jaroi' tu' ka tikkada' gu Jesusu, nam gu'x maat na maa'n na jax ja mai'chia'.

23

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' nam buam pix tu jim gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios

(*Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47*)

1 Mi' dhir ba' moop ja titda gu Jesusu gu ja'tkam gio gu noonbi'n, jup kai'ch:

2 —Gui' nam sap pik ba' ti xix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios gio gui' nam pariseos jum tii'ti'nda', gammiji bhaan tu a'gada' am gu pui' na jax ja'k tu aagix mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees. 3 Ba' aapi'm cham jax ji kai'chit tu' ka'm xi ja niidhat nam jax jam titdada', dai ji na pim gu' cham pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jim diilh, na gu' jax ñam xi chi'ji maakam tu buidha' am nam diilh jax ilhi'ndha'. 4 Giilhim jix xijaim ja chianda' am gu ja'tkam nam mi' pui' jimia', sia kum gu' diilh pu cham mi' pui' jiidmat jup kai'chdha', ni palhiip dho moo. 5 Ja'p pix ba' dai nam bhaan pix g'e'gerkam jum taat ka' nam sap pik ba' panaas mi' pui' xi jiiim nam xi ja ni'ndha' gu ja'tkam, gu' pu paa gi mi' pui'p jiidma' am gu tu' silhkam. Gio na ja ko'raarda' ip nam bha ja'p ja kokobtai' am xi ja buupratu'nda' gu bapket gui' na mi' tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios, piam bha ja'p ja noonob am. Gio nam t'e'teb tim ti'ii'ñka' gui' na am tu bhabha'salh ka' gu jajannull. 6 Gio no' mu pai' tum kua', jix aa'nda' am ip nam jix kiki' a'toxkar ta'm xi dharka', gio mu ja'p na pai' jax tum daanda', jix aa'nda' am ip nam biipi' dir xi dharka'. 7 Gio nam jix aa'nda' ip nam soi'm duukat ja ñio'ki'ndha' gu ja'tkam mu ja'p irban gu g'e' kiicham, gio nam jix aa'nda' ip nam pui' ja tii'ti'nda' nam jir jix chu mamatdagim.

8 Ba' aapi'm cham pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jim gui'am. Cha'pim jix aa'nda' nam pui' jam tii'ti'nda' gu ja'tkam na pim jir jix chu mamatdagim, na pim gu' aapi'm ja'p ba ji buan na pim jir jum jajaa'nnim. Ba' maa'n pix jix jai'ch gui' nax dhaam jup tu'ii' na jam buir jix chu matdagim. 9 Gio na pim cham jaroi' pui' tii'ti'nda' ya' dhi oi'ñga'n nar jam gi'kora', na gu' maa'n pix jix jai'ch gui' nax dhaam jup tu'ii' nar jam Gi'kora'. 10 Ni na pim cham pui'm aa'nda' nam git g'e'gerkam jam bia'ka' gu ja'tkam, na gu' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ba'r jam g'e'kam tuk. 11 Ba' no' jaroi' aapi'm maadit jix aa' nar g'e'kam ka', jum aa' nax bhai' ja buada' gu ja'tkam sia

nar jaroi' ka' git. 12 Na gu' gu jaroi' no' dai g'e'kam jum taat, pu cham tu' dho tu' ki'n ji bi'ya', gu' no' gammiji soi'm ilhii'n, dho gi gu' g'e'kam ki'n ji bi'ya' ji.

13 Gu' ba' aapi'm na pim ji'k sap pik ba' tii'p xix maat gu ñio'ki'n gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tii'ti', cham bhai' tu jam jimia' na pim gu' cham silhkam ja aagi'n gu ja'tkam nam jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios, ni aapi'm diilh dho moo ku pim mi' pui' jiiim, ni na pim cham aa' nam mi' pui' jimia' jai' dhit gu ja'tkam gui' nam ji'k mi' pui' tii xix jimiik.

14 Jam aagi'n iñ moo na cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'n gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tii'ti', na pim gu' ja ixi'ndha' gu ja ba'bhak gu di'dilhdhim u'uub, ba' giilhim mik tu daanda' pim pui' xi chu bua't na ba' jax dhui cham maati' ka' git na pim tu' jax buada'. Ku ba' gu' kam aaya' ji na pim pai' dhuuk giilhim jum tulhiña'.

15 Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'n gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tii'ti', na pim gu' mu ja'p nai' jiidmat ja chiñiidha' gu ja'tkam nam mi' pui' jimia' na pim jax ja'k tu jim aapi'm diilh. Gu' ba' no't jaroi' maadit mi' pui' ba jii na pim jax ja aagi'ndha', aapi'm jix io'm maakam xi chiña' na mi' pui' jimda' sia ku jax cham pui' aa' gu Dios, gu' na ba' jax dhui mu ja'k bhiiya' na pai' cham tutki gu tai na ba' giilhim jum tulhiña', cham tu' pui' na jax aapi'm.

16 Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'n gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tii'ti', na pim gu' pui' kai'chdha' na cham jax bua sia kut cham pui' duu gu jaroi' no't pui' xi chi'ik na gu g'e' chiop bhaan jix maati' ka' na pui' tu duña' jax ña ja'k jix chu duñim ka' buiñor gu Dios. Gu' sap ba' no' jax kai'ch na gu di'oor gui' na miji jai'ch ka' miji irban dir gu g'e' chiop bhaan jix maati' ka' na pui' tu duña', dhi' dho gi gu' sap pik ba'x io'm jum aa' ji na pui' tu duña' sia nar jax ka' git. 17 Cham jam jur bia' pim dho jia ku pim ba' pui' kai'chdha', ja'p ji buan japim na pim cham ñiñña. Jax dhui na moox io'm jum aa' gu g'e' chiop, cham tu' pix gu di'oor na miji jai'ch ka' irban dir. 18 Gio na pim jup kai'chdha' ip na sap pik ba' cham jax bua no't cham pui' tu duu gu jaroi' jax ña ja'k tu daasa' buiñor gu Dios na pu tu duña', sia kut gu' pui' xi chi'ik na bhaan jix maati' ka' git gui' na bhaan bha tum makgirxi'n gu Dios. Gu' sap ba' no' gu' jax kai'ch na sap pik ba' bhaan jix maati' ka' gui' na ji'k bhaan bipio'da' gu Dios gu tu' gui' na bhai' bitka' bhaan gui' na bha tum makgirxi'n, na sap pik ba' dho gi gu'x io'm jum aa' ji na

pu duñia' sia nar jax ka' git. ¹⁹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ na pim ja'p ji buan na pim cham ñiñña, jax dhui nax io'm jum aa' gui' na bhaan bha tum makgixi'ñ gu Dios, cham tu' pik gui' nam bha makgirta'. ²⁰ Na gu' gu jaroi' no't pui' tii na bhaan jix maati' ka' gui' na bhaan tum makgixi'ñ gu Dios na tu' silhkam pui' tu duñia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka', cham tu' dai gui' aagit jup kai'chdha' na bhaan bha tum makgixi'ñ, gu' ja'pji bix ji sia na aagit jup kai'chdha' gui' na ja'k tu' bha ti bitka' bhaan. ²¹ Piam gu jaroi' no' jax kai'ch na gu g'e' chiop bhaan jix maati' ka' na silhkam pui' tu duñia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka' buiñor gu Dios, cham tu' dai gu g'e' chiop aagit jup kai'chdha', gu' ja'pji sia bix ji gu Dios gui' na bhaan mi' ti ñiñdha'. ²² Piam gu jaroi' no' jax kai'ch na gux dhaam bhaan jix maati' ka' na pui' tu duñia' jax ña ja'k jix chu duñiim ka' buiñor gu Dios, sia bix aagit jup kai'chdha' bhammi na pai'r g'e'lkam gu Dios.

²³ Ba' cham bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim sap pik ba' tiix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' cham bix mi' pui' duñichu' na ja'k jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai gui' na ja'k bhaan bipio'da' gu tu' gu Dios na pim ba' mi' aichdhidha' g'e' chiop. Gu' gu jai' bi'iix ji na pim pu duñia', pui' na jax na pim silhkam tu a'gada', gio na pim jix chu joi'gi'nda', gio na pim bix jam jujur ki'n buiñor jix biñak ka' gu Dios. Dhi' ji' ji na bix jum aa' na pim mi' pui' duñichu'nda', gio gu jai' na jax tu daaxix ba pui' ip. ²⁴ Ba' aapi'm na pim cham silhkam tu a'gada', jix ñi'ñ japim gu jaroi' no' am jum ua'tulhi'ñ, gu' aapi'm diil pu cham jum ñi'ñdha' na pim giilhim jum ua'tulhi'ñ.

²⁵ Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' dai daam dir xi ja bopkonat gu jam bapaas gio gu jam jajooxia'. Aapi'm jañ dho jam aagit jup kai'ch na pim giilhim jix u'ua'tulhdhix, na pim gu' na tu xi'ñdha' gu ja'tkam gam na pim bix aixim tu buada' na jax cham ki' ka'm ñi'ñ gu Dios. ²⁶ Gu' dhi'm aa' ji na pim sia bix irban dir ja'k ja bopkonda' gu jam bapaas na ba' pu'ñi ja'k jix kiki' ka' sia daam dir ja'k.

²⁷ Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' ja'p ji buan na jax mu nam pai'm yassap gu ja'tkam, na daam dir joidham jix chua ki'n xi mamxidhix ka' na ba'x abhaar ka', gu' irban dir ja'k jix io'm mui' mi chi bitka' ji gu kokkoidha' ja a'oo gam bixchu' gu tu' na cham kiki' na mix chu jai'ch ka'. ²⁸ Ba' aapi'm pu'ñi ja'k jup tu jim, panaas ku pim joidham jir jix bhahai'kam ka' ja bui

gu ja'tkam, gu' gu jam jujur am bhaan ni ji'x ji iam kur pui', gio na pim giilhim jix buam tomaat.

²⁹ Cham bhai' tu jam jimia' moo aapi'm na pim sap pik ba' tii xix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios gio aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na gu' jam ko'raar na pim jix bhai' tu buada' mi' nam pai' yassap gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, am tu yooxma'nda' pim ji gu' mi' nam pai' jax yassapka' gui' nam ja'k jir jix bhahai'kam kat. ³⁰ Jup kai'chdha' pim ba' moo: "Jir am kat no'ch git aach jano' bix mi'p oiopoda' git na mit pai' dhuuk gu bijik dir kam ja koi dhi' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. Aach ja a'mkam nokia' git ji nam ba' cham ja kooda' git." ³¹ Gu' ji na gu' sia ku pim pu'ñi tii kai'ch, jax dhui na gu'x bhai'x maati' na pim aapi'm jir ja bopxi gui' na mit ja koi, ³² gio na pim pui' ja'k tu kuugalhdhim na mit jax ja'k bhai' ji chibgai gu jam bopxi kat nam buam pai'r tu buada' na jax cham pui' aa'nda' gu Dios.

³³ Jax japim dui ilhi'ñ na pim cham mu ja'k bhiiya' na pai' gammiji cham tutki gu tai na pim mi' pui' jum tulhiñdha' gammiji? Na pim gu' giilhim jix bhaa'mna' ja'p na kooko'. ³⁴ Ba' aañ bhai' ka jam joochxidha' gui' nam bhaankam tu a'gada' gu Dios, gio ba' jai' gui' nam jix chu mamatda' ka', gio ba' jai' gui' nam bix aixim jup jix chu mat ka'. Ba' aapi'm ja da'ngii ja kooda', jai' ba' na pim kukrus ta'm ja sissapai ja kooda' ip pui', gio ba' jai' na pim ja gi'bia' mu ja'p na pai' jax tum daanda', jai' ba' na pim mu ja'p nai' ba ja gaagidha' na pai' jax ji'dilh i'lhich jir kikcham ka'. ³⁵ Ba' aapi'm jam a'm ji jimia' na ja a'mkam gu jam bopxi kat jam tulhiñchuda' gu Dios, na ba' pu'ñi ja'k bix tu namkix ka' na mit ja'k ja koi gui' nam jir jix bhahai'kam kat na bhai' tii ja jootosda' ya' dhi oi'ñga' bhaan nam ba' ya ja'p bhaankam tu a'ga'. Mummy dir bhai' ji jam kusbidha' na mit pai' dhuuk mua gu Abeel, mi' juugit na mit pai' dhuuk jup mua gu Sakariiyas maraa'n gu Berekiyas gui' na mit mi' saa'ñdhan mua na pai' kiik gui' na bhaan mi chum makgixi'ñ gu Dios, mi' na pai' kiik gu bhi'ñbak na mi chum daanda'. ³⁶ Jam aagi'ñ iñ moo na aapi'm jam a'm ji jimia' na ja a'mkam gu jam bopxi kat jam tulhiñchuda' gu Dios aapi'm na pim xib ya' dudua.

*Gu Jesusus nax buam bam aa'nda' ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam
(Lk. 13:34-35)*

³⁷ Ba' bhai' joi'mdara' ji ai gu Jesusus ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam, jup kai'ch:

—Aapi'm Jerusaleen oi'ñkam na pim ja koo'n gui' na bhai' tii jam joochxi'ñdha' gu Dios nam ba' ya ja'p tu jam a'gidha'

bhaankamu'n, gu' ji na pim gu' aapi'm joodai ki'n ma'yasimii mu'aa' gu' jaro'i' no't pu'ñi chu'm bhai' ti ba ji buus aapi'm jam bui. Ba' aañ ti pup xi jam aa'ñdhimik na jax ja'k jam a'm ba ti niidhidha' git gu' Dios, ja'p na jax gu' pippill no' ja bai'ñ gu' ja naan nam mu ja'k xi boopoya', gu' ji na pimit gu' ðiilh cham aa. ³⁸ Ba' aañ ya' pu jam titda na cham ya' ka ti ni'ñdha' gu' Dios ya' na pim pai' oi'dha'. ³⁹ Gio nañ gu' aañ jup ba jimia' nañ pai' dhir jup jim, ba' cham pai' kañ chigia' pim. Dai jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' na pim ba' giop bañ chigia', na pim pai' dhuukjup ti'ya': "Ja'p moo joidham iam na bhai' ba jim gui' nat bhach joochxi guch Gi'kora'."

24

Gu' Jesusus na pui' ba ti'ya' nam iara' gu' gē' chiop

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Ba' gatuu' na mi' pu'ñi xi chu a'gimik gu' Jesusus, ba buus mi' dhir gē' chiop. Ba' nat gamai' ba ji jii, mi ja'p amuub ji ēēk jup titda am gu' noonbi'ñ na sap joidham jix abhaar gu' gē' chiop na jax ja'k tu't bha bhi'ñbakchix. ² Ba'p ja titda gu' Jesusus:

—¿Jia na joidham jix abhaar na pim jax ba ni'ñ? Ku ba' gu' kam aaya' ji na pai' dhuuk am xim iara', pu nip pai' maa'n kap ku tukdhixim bi'ya' dhi joodai, aañ moo ya' pu jam titda.

Gu' Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ba tum buidha' na pai' dhuuk bar mia'n ka' nam tiimo' dhi oi'ñga'n

(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ba' nam mi' pui' xi chu a'gimik, moo silh bhii mit baasi'n dir ja'k oidha' ta'm bhai' nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka' gu' ja'tkam. Ba' jimdat bha ja'p ji dhaibu gu' Jesusus, ba' gu' noonbi'ñ mui' ji ai mit nam ðiilh jix chikkam, jup titda am:

—¿Paa ba' pik duuk pui' ba jim iara' gu' gē' chiop, gio na jax ba tum buidha' na pai' dhuuk bar mia'n ka' nam tiimo' dhi oi'ñga'n, gio nap pai' dhuuk aap saak gio bhai'p ba jimda'?

⁴⁻⁵ Ba'p ja titda gu' Jesusus:

—Dho gu' dai nam mui' ya' ba aaya' dho gui' nam pui' kai'chidha' nam sap aañ jir gui' ka'. Moo pim cham mi ja kēkēda' nam cham jam iatgidha'. Nam gu'p kai'chidha': "Aañ jir di' guch Xoi'kam." Ba' mui' ja'tkam pui' ja titdaimii ja iatgidha' am. ⁶ Gio ba' na pim pui' ba tē kēkē! na ba jigialhcha' ya ja'p gio ba' jai' kap, ku ba' gu' aapi'm cham totdon ka' ji. Na gu' dhi' biipi'm aa' na pui' tum duñia' na ba' pik moo bam tiimo' dhi oi'ñga'n, ku gu' chakuir jano' ka' ji na pai' pik duuk jum tiimo'. ⁷ Na gu' biipi' ja xim kuugalhdha' nam bhai' ji bhaaku' gu'

gē'gērkam jum aa'ndam ja biim gu' ja ja'tkam tuk nam ja kokda' gu' jai' gē'gērkam gui' nam jumai momkoran ja'k jup tui'ka'. Gio ba' na mui' kap bhio'gi' ba jimia', gio ba' jai' kap na ba joñia' dhi oi'ñga'n. ⁸ Ku ba' gu' dhi' na bhaan pix jix maati' ka' ji na ba miamlhdha' na pai' dhuuk pik tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

⁹ Ba' aapi'm na pim ji'k ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui, jam da'ngii jam ui'ka' am nam jam tulhiñchuda', gio ba' nam jam kooda' no'm xi ilhii'ñ, gio ba' nam biix cham jam kügalhi'ñdha' gu' ja'tkam no' pim aañ jiñ bui ti jügi'ñ. ¹⁰ Mui' dho gu' cham ka' ji na jügi'ñdha' am jano' aañ jiñ bui na pai' dhuuk pui' tum duñia', dai nam ðiilh bhai' jim bhabhaakuidha', ja kooda' am jai' dhit. ¹¹ Gio ba' nam mui' ya' ba aaya' gui' nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n tu a'gidha', ba' mui' ja'tkam ja iatgidha' am. ¹² Gio nam biix pix giilhim jix buam ba tomaat ka' gu' ja'tkam, cham tu' jaro'i' kar jix bhai'kam ka' jano'. ¹³ Ku ba' gu' gu' jaro'i' no' moo cham tu' bhaan jax jim aagit pu ti jügi'ñ aañ jiñ bui, cham tu' kam tulhiña' ji gatuu', na gu' pu jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu' Dios. ¹⁴ Ba' dhix bhai'm kai'chidham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k bhaan ti niidhidha' gu' Dios gu' jaro'i', dhi' biix kap na ji'x oi'ñga'n pui' ba tum a'ga' nam ba' biix kaaya' gu' ja'tkam nam ji'k jix jai'ch, na ba' mi' dhir dho gi ba' am xim tiimo' ji dhi oi'ñga'n.

¹⁵ Gio ba' moo ja'pni ja'k jup tum duñia' nat jax tu ua'nak gu' Daniel gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu' Dios nap jum kai'ch na sap jano' na pai' dhuuk pik ba jim tiimo' dhi oi'ñga'n, maa'n ya' ba aaya' gu' maa'nkam giilhim jix bhangim, ba' miji ji baakii gē' chiop pu tu dooda' na jax ilhii'ñdha'. ¡Moo pim xi chi'ñchokot dhi' pui' na ji'k jax tu ua'ñix na pim ji'k tu jiñkui'ñdha'! ¹⁶ Ba' gui' nam ji'k ya ja'p amuub ka oipoda' na pai' jax jir Judea, jum aa' nam ba ji boi'ñgia' mu ja'p u'xchir na ba' cham jax ja dooda'. ¹⁷ Pui' na jax gu' jaro'i' no' bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, jir am na bhai' dhir timni' pu jimiññolhia', cham tu' na mijip ka bapkida' ba'k chir na ba' tu' xi bhüji. ¹⁸ Piam no' jaro'i' mu pai' ka oiri gampix, jir am na mi' dhir pu jimiññolhia', cham tu' na tu' jajannulhi'ñ jai'p ka xi chu ua'rai na ba' pik ba jimiññolhia'. ¹⁹ Ja'p moo joi'mdam jum duñia' am gu' u'uub gui' nam a'aalh ki'n cham bhai'm taat ka' jano', gio gui' nam ilhi'ch xio'dam ka tu maamar ka' ba pui' ip. ²⁰ Ba' aañ ya' pu jam titda na pim gammiji tu daanda' buiñor gu' Dios, na ba' cham jano' pik pui' tum duñia' na pai' dhuuk jix io'm jix jüpi'ñ ka', piam na pai' dhuuk aagix na cham tum juanda'. ²¹ Na gu' jano' na pai' dhuuk pui' tum duñia', giilhim jir tulhiñara' ka' jia, cham tu' pui' na mit jax jum tulhiñak

ba bubua gu jai' jano' dir nat gu Dios jup duu dhi oi'ñga'n ya' juugit, gu' ja'p jix io'm ji na pui' tum duñia' na ba' pik pu bar daipu' ka'. Mi' dhir ba' cham j'xkat pai' dhuuk gio pui'p ka tum duñia' gatuuk, na gu' pu bñix ba tum kuugalhdha'. ²² Nat gu' moo pu pui' ti' ip gu Dios na sap jano' na pai' dhuuk ba ji chum kuugalhdha', cham tu' mik jir tulhiñara' ka', na gu'x ja joi'gi'n gui' nam ji'k ti' jügi'ñdha' buiflor, pui' ku ba' cham aa' nam mik ya' oipot giilhim jum tulhiñdha'. Na gu' no' cham tu' daasa' git na ji'x juugit jir tulhiñara' ka', pu bñix jam dho git ko'ya', na gu' cham jaroi' nakoo' na giilhim jum tulhiñara'.

²³ 'Gu' ba' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na pai' dhuuk tum kuugalhdha', no' jaroi' jax ba jam titda: "Muni ba ai guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'", piam no' jax kai'ch: "Muni dhaa guch Xoi'kam", aapi'm cham jügi'ñdha', na gu' cham tu' silhkam aañ jir di' ka'. ²⁴ Nam gu' kai'ñkam mui' ka jai'chdhilhia' jia gui' nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n jup xi chu a'gidha'. Ba' pui'x bhai'p xi chu buidha' am gui' na tu'r jix kü'p jum duukam ka', gu' nam jax dhui' pix ja iatgidha' ji gu' ja'tkam, sia ji gu' gui' nam ji'k ti' jügi'ñdha' aañ jiñ bui, jai' dhit mu ja'k jup ji ja kaaya' am. ²⁵ Mooñ pu ba jam aagi'ñ xib dir na pim ba' moox mat ka'. ²⁶ Piam no' jaroi' jax ba jam titda: "Maik gor jach kaipu' guch Xoi'kam. Muni sap pai' oiri gampix jix chu gak kir", aapi'm moo cham mi kékéda', na gu' cham tu' silhkam aañ jir di' ka' jia kai'ñkam. Piam no' jax jam titda: "Muni o'ñchix guch Xoi'kam. Maik gor jach kaipu'", aapi'm moo sia cham mu jimmida', na gu' kai'ñkam cham tu' aañ jir di' ka'. ²⁷ Na gu' aañ nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ G'i'kora', ja'p jiñ dhufia' iñ na jax gu' duuk na bipgia', na bhammini dhir xialhbui bhai' pu bhüya', mummni ja'k ji aaya' na pai'r jurnip. Dhi' bhaan jix maati' ka' nañ aañ jir di' ka'. ²⁸ Na gu' na pim jax bax maat bo jia na jax gu' nunnui no'm bhai' pai' pix xikoolh jüm, na gu' bhai' tu muukix ka'. Ba' aañ pu'ñi ip nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', dhi' bhaan jix mat ka' pim nañ aañ jir di' ka' no't bhai' ba tim bipgi.

Na jax tum duñia' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ 'Ba' gatuuk na pai' dhuuk pu'ñi bñix xi chum tulhiñaimi, nai' ji chukia' gu tanoolh gio gu masaa'n, jix chukgam jup tum duñia'. Gio gu chiichia' na bhai' ji iñ'ñxia' bhammi dir jix dhaam, gio nax io'm nai' ji gi'ndukia' dhix dhaam. ³⁰ Ba' gu ja'tkam giilhim tot-donai bhai' ji susañia' am. Mi' dhir ba' dai

nam bañ chigia' aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri guñ G'i'kora' nañ jix io'm g'e'kam ki'n bhai' ba jimda' bhammi dir jix dhaam bhaan gu tibaa', gio na g'e' joidham nammi tum tonnichu'nda'. ³¹ Mi' dhir ba' dai na g'e' ki'n ba tum kuichdha', ba' aañ jotmoda' nai' ja jootsa' gu noonbi'ñ guñ G'i'kora' mu ja'p na ji'x jir oi'ñga'n na ji'x juugit ju' kam tu'ii' dhix dhaam, nam ba' bñix maap ja jumpada' gui' nam ji'k ti' jügi'ñdha' aañ jiñ bui.

³² 'Ba' dhi ja'p ji buusnia' na jax gu i'ñix na pai' dhuuk bhai' ji i'puñia' na joidham pix ti'ñgilhidha' gu jaaga'n. Dhi' bhaan jix maati' ka' na bar mia'n ka' na pai' dhuuk ba ji chi'ngia'. Moo pim xi chi'ñchokak dhi' pui' nañ jax jam titda. ³³ Na gu' no' pu'ñi joidham ba tum buim nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, dhi' bhaan jix maati' ka' na bar mia'n ka' jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ G'i'kora'. ³⁴ Ba' dhi' bñix na pui' ka xi chum kuugalhdhai nam ba' mi' dhir am xi ko'ya' bñix gu ja'tkam nam ji'k ka duduaka' jano'. ³⁵ Ba' cham j'xkat jugia' dhiñ ñi'ook, dai dhi oi'ñga'n dho gi gu'm timo' ji gio dhix dhaam.

³⁶ 'Ba' dhi' pui' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, cham maati' na pai' pik duuk pui' tum duñia', na gu' dai diil guñ G'i'kora' nax maat nat pai' dhuuk tu dai na pui' tu duñia'. Sia gu noonbi'ñ gui' nam jix dhaam jup tu'ii' pu cham maat am, ni sia aañ nañ jir Maraa'n cham maat iñ, dai gui' diil ji na ba'x maat.

³⁷ 'Ba' jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib ya' oiri bhaankam guñ G'i'kora', pu'ñi ja'k jup tum duñia' nat jax tum duu jano' na pai' dhuuk gu Noee ti' pup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam na ti' ja aagi'ñdha' na jax ja dooda' gu Dios, gu' ji na mit gu' cham j'xkat kai. ³⁸ Dai nam xi chu kua'dat g'e'g'erkam jum taat ka', gio nam jix maik ka', gio nam jum titmodat tu oi'ñchaidha' jano' juugit nat pai' dhuuk tisaa'ñ gu Dios gu suudai', nat pai' dhuuk bha tis gu Noee bhaan gu g'e' kuanub gui' nat jup duu. ³⁹ Ni ji'x kum cham pum aagit gu ja'tkam na jax jup tum duñia', na gu' jotmoda' pix nat bhai' ji dhuu'n nam cham pum aa', ba' pu bñix kai mit bhai'kuk. Ba' pu'ñip tum duñia' jano' nañ pai' dhuuk aañ gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ G'i'kora'. ⁴⁰ Ba' jano' gook gu ja'tkam mu ja'p ka oipoda' am gampix, ba' maa'n am xi baidhai iñ, gu jumai ba' mi' pup oirida'. ⁴¹ Gio ja'p ja'k gook gu u'uub maap jup ka tu tua'da' am, maa'n am jup xi baidhai iñ, gu jumai ba' mi' pup bi'ya'.

⁴² 'Ba' aapi'm gammiji' cham kooksit darka', na gu' cham maati' nañ pai' dhuuk bha jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁴³ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu jaroi' no' moox maat

na jax chu'm tukaa' mi bakia' kia'mi'ñ gu ixkum, na gu' ti nii'ñdha' bix chukaa' na tu nuuka'nda' na ba' cham mi' baakii ti ñxdha' gu tu' na mi' bia'ka'. ⁴⁴ Ba' pu'ñi ip aapi'm, jum aa' na pim gammiji' cham kooksit darka', na gu' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', pu'ñiñ jotmoda' pix ya' ba aaya' na pim pai' dhuuk cham ilhii'ñdha'.

Gu Jesusu na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gux kii' tujuandam gio ba' maa'n gui na cham bhai' tu juanda' ip
(Lk. 12:41-48)

⁴⁵ Ba' gui' na jaro'r' jix kii' tujuandam ka' gio nax chu matda' ka', pui' na jax maa'n gu jax chu'm ge'kam no' ampik mu pai' bar jimdai, na mi' ka xi dho'ñchoi maa'n gu tujuandam tugi'ñ na bhaankam mi' ka tu ja maakda' gui' nam mi' pup bi'ya' kia'mi'ñ na ji'x juugit gio mi'p aaya'. ⁴⁶ Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu tujuandam no' mi' pui' tu dui'ñchu' na jax xi chiani' gu ge'kam tugi'ñ na pai' dhuuk ba tigia' na gio mi'p ba aaya'. ⁴⁷ Ba' aañ ya' pu jam titda na gu ge'kam tugi'ñ joidham jix bhai' maldhai pui' ja'k tu'm ki'n ba daasa' na biix ba tu nuukxi'ñdha' gu tu' na ji'k bia'ka'. ⁴⁸ Gu' ji no' gu' dhi' dhi' tujuandam buam pix tomaat na jax cham jir am, no' gu' jax jum aa' na cham ob mi' aaya' gu ge'kam tugi'ñ, ⁴⁹ ba' dai na bhai' ji ja gibichpaga' gu jai' tujuandam, gio ba' na bhai' ji maimu' ja biim gu jai' maikkam, gio na xi chu kua'dat na ji'x ilhii'ñdha'. ⁵⁰ Ba' na pai' dhuuk cham pum aa'nda', jotmoda' mi' pix ba kii'ka' gu ge'kam tugi'ñ, ⁵¹ dho gu' giilhim tulhii'ñchuda' dho, pui' xi chii'dai na pui' pix ja'k jup tu jimia' na jax gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ gu ja'tkam. Ba' giilhim tiix buam jum aa'nda'.

25

Gu Jesusu na ba tu a'ga' ja a'm ji ua'rgidhai ji'k mambhix gu u'uub titi'ya

¹ Ba' no' ja a'm ba ti niidhim gu Dios gu ja'tkam, ja'p ji buusan na jax ji'k mambhix gu titi'ya no' mit xi chi bi'ñdha' mi' pai' dhir gamai' ji jii, no' mit ba namkim maa'n gu bi-apma' na mi' aaya' na mi'm tiimo'. ² Ba' jai' ji'k jix chamaam gui' ji' gu titi'ya ampix pui' cham tu mamatda' ka' am, dai ba' gu jai'x chamaam joidham jup jix chu mamatda' ka' am. ³ Ba' gui' nam cham tu mamatda' ka' gu titi'ya, cham jai' pup xi bhik jamit gui' nam mi ja toi'dha' gui' nam ki'n ti bi'ñdhatu' no't am xi juum, pu daipu' gui' na ji'x mi jimchu'. ⁴ Gu' ba' gui' nam ji'k jix chu mamatda' ka' gu titi'ya, dhi' dho gi' gu' jai'p xi chu'aak jamit ji gui' nam mi ja toi'dha' no't ba ji chutki gui' nam ki'n ti bi'ñdhatu', gio ba' jai' na mi' pu jimchu'. ⁵ Gu' ba' nat gu' cham ob mi'p ji ai gu biapma' gui' na mi'm tiimo', mi' pui' ma kookoi mit gu titi'ya nam ti ti

nii'ra. ⁶ Nammix io'm iraab tukaa' nat ba' pui' ba tim ti, jup tum kai'ch: "Xib ba' bhai' ba jim gu biapma' gui' na ya'm tiimo'. Mui' gor xi ñamkibop." ⁷ Ba' gu titi'ya jotmoda' na mit jax baapam jix bhai' ba ja duu mit gui' nam ki'n ti bi'ñdhatu'. ⁸ Ba' gu jai'x chamaam titi'ya jup ja titda am gui' nam jix chu mamatda' ka' gu titi'ya: "Alhi'ch japim jich choi'dha' dhi' na ki'n mimi'imtu' dhi' nach ki'n ti bi'ñdhatu'. Jaiñ nat gu' ba ji chutki dhi' nach aach ja ua'." ⁹ Ba'p ja titda am gui' nam jix chu mamatda' ka' gu titi'ya: "Chaa'm ji nach jam toi'dha', na gu' ja'p moo dñil jich a'm kam aa'. Mu ja'p japim xi chu taañpui na pai' jax jum ga'ra na ba' pu'ñi ja'k biix dhit cham jich a'm jum aa'nda'." ¹⁰ Ba' na mit mu ja'k ka tu taañim na pai' jax jum ga'rada', mi' ja'k ba ai gu biapma' gui' na mi'm tiimo'. Ba' gui' nam ji'k mi'p tu'ii' gu titi'ya, gui' nam jix matda' na mit jax ja'k duu na ba' cham tutkia' gui' nam ki'n ti bi'ñdhatu', biima'n mui' ji baap jamit mu ja'k ba'k chir mi' na pai'r koi'cham ka'. Mi' dhir ba' dai nat jix bhai' bhai' xim kuu gu ki'ñgob. ¹¹ Ba' ja'xpix mi' ti ba ai mit gu titi'ya gui' na mit tu taañpuk gui' nam mi ja toi'dha' gui' nam ki'n ti bi'ñdhatu', gu' ji nat gu' pux bhai' bhai' bam kuu gu ki'ñgob. ¿Jax gi' dhuu mui' ka baapkia' am? Ba' ti mui' ba tu soon am jup xi kai'chit: "Xich kupio'ki'ñ jich jaduun kuch aach mui'p xi baapkia'!" ¹² Gu' ji na gu' gui' mi'ji dir jup ja titda: "Jax dhuu na gu' cham jax kax bhaai' na pim bha baapkia', na pimit gu' mik dir ba suulh'."

¹³ Ba' aapi'm pu'ñi cham kooksit darka' —jup ja titda gu Jesusu—, na pim gu' pu'ñi cham mat ka' nañ pai' dhuuk bha jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tuumiñ

¹⁴ Mi' dhir ba' ja'pni ja'k gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak gu tuumiñ, jup ja titda:

—Gio ba' moo ja'pni ja'k jup ji buusan ip no' ja a'm ti niidhim gu Dios gu ja'tkam na jax maa'n gu maa'nkam no' mik ja'k bar jimdam jumai momkoran, no't ja baidhak gu tujuandam tugi'ñ xi ja maakak gu tuumiñ pui' ba ja titda nam ki'n tu juana' na gui' ka jimia'.

¹⁵ Maadit mi' xi maa jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm gu bapañum tuumiñ, gu jumai ba' gook mambhix jix cha'tmam oo'm mi'p xi maa ip, maa'n ba' maa'n mambhix jix cha'tmam oo'm pix maa, na gu' na jax ja nii'ñ nam jax jix chu jujuanara' biix ji'ma'n. ¹⁶ Ba' gui' na mit jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm maa gu bapañum tuumiñ ki'n bhai' ji chu jua, ba' ja'kbu'i' aixim mi' pu buusai'

na mit ji'k mi' xi dho'ñchidhak, ba'x io'm mui' bap jum duu gu tumñiga'n gui' nat mi' do'ñchidhak. ¹⁷ Gio ba' gui' na mit gook jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm jup maa, pui' ki'n bhai'p ji chu jua ip, ba' ja'kbui' aixkam mi'p buusai' na mit ji'k mi' xi dho'ñchidhak. ¹⁸ Gu' ba' gui' na mit maa'n mambhix jix cha'tmam oo'm maa, dai nat xi u'uuk mu ja'p dibir bita' xi chi di'rak miji xi baapai, pu cham dho gu' ki'n ji chu jua gu tumñiga'n gu g'e'kam tugi'n.

¹⁹ Ba' mikkat jix io'm mui' jurni'n ki'n gio mi'p ba ai gu ja g'e'kam tuk dhi' dhi tujuandam, ba' giop ba tu ja joochxi nam sap mu ua'tulhi'ñdha' gu tumñiga'n na ba' tu ja'kilhdha' na mit ji'k mi' ba buusai' nam ki'n tu jua. ²⁰ Ba' moo biipi' mi' ba ai gui' nat jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm mi' xi dho'ñchidhak gu bapaifum tuumiñ, ba' mi ja'p ji kikkok jup titda gu g'e'kam tugi'n: "Pin jix chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm ya' xiñ dho'ñchidhak japich jia jiñ jaduun. Dho jaña, ja'kbui' aixim jañich pup mui'dhalh na pich ji'k ya' xiñ dho'ñchidhak." ²¹ Ba'p kai'ch gu g'e'kam tugi'n: "¡Aa gu' moo ja'p joidham jir jix ki' tujuandam ap ji jia! Ea nañ moo g'e'kam ki'n jum daasa! Jabaak bha ja'k ba'k chir nach ba' maap ya' joidham jix bhai'ch chaat ka." ²² Mi' dhir ba' moo mi'p ba ai gu jumai tujuandam tugi'n gui' nat gook mambhix jix cha'tmam oo'm mi' xi maakak gu bapaifum tuumiñ, ba' mi ja'p ji kikkok pui'p ba titda ip gu g'e'kam tugi'n, jup kai'ch: "Pin gook mambhix jix cha'tmam oo'm ya' xiñ dho'ñchidhak japich jia jiñ jaduun dhi bapaifum tuumiñ. Dho jaña, ja'kbui' aixim jañich pup mui'dhalh na pich ji'k ya' xiñ dho'ñchidhak." ²³ Ba'p titda gu g'e'kam tugi'n: "¡Aa gu' moo ja'p joidham jir jix ki' tujuandam ap ji jia! Ea nañ moo g'e'kam ki'n jum daasa! Jabaak bha ja'k ba'k chir kuch ya'ni maap joidham jix bhai'ch chaat ka."

²⁴⁻²⁵ Ba' ja'xpix mi'p ba ai gu jumai tujuandam tugi'n gui' nat mambhix jix cha'tmam oo'm pix mi' xi dho'ñchidhak gu bapaifum tuumiñ, ba' pui' mi ja'p ji kikkok pui'p ba titda gu g'e'kam tugi'n, jup kai'ch: "Ya'ni moo gum tumñi' jiñ jaduun. Cham jañich moo ki'n ji chu jua, nañ gu' xim ihhiñ, nañ gu'x maat nap giilhim jix bhanaa' sia palhup pix tu', pu duñia' ap jax no' pich ba ilh, sia kum gu' tii cham pu kai'ch gu ja'tkam. Pui' ku ñich ba' aañ mi ja'p xi chi di'rak dibir ta'm miji xi baapai dhim tumñi' na ba' cham mai' suulhgia'." ²⁶⁻²⁷ Ba'p titda gu g'e'kam tugi'n na mi' pui' titda: "Dho bak cham jir ki' tujuandam ap aañ nañ pai' jax kai'ch. ¿Moo cham bhai' aa nap muñ dho'ñchidha' git nam pai' mumui'dhalhi'ñ gu tuumiñ, na ba' mi' mui'dhidha' git nap ba' mi' dhir giop xi ua'rai ya' bañ do'ñchidha' git mui' pa' iam?

Jaiñ nap gu' moo pui' tiix maat nañ pui' giilhim jix bhanaa' sia palhup pix tu', gio nañ pu tu duñia' nañ jax ilhii'ñdha', sia kum tii cham pu kai'ch gu ja'tkam." ²⁸ Ba' pui' xi chi'ñik jup ja titda gui' nam mi ja'p jup guguuk: "Ea gor bha boosgiñ dhi tuumiñ na mi' dhaa', mu ja'k japim makia' dhi' nat mambhix ja'kbui' aixkam pup mui'dhalh. ²⁹ Na gu' gu jaroi' na pu'ñi joidham jix bhai' tu juanda', nam gu' dai dhi' pix ba ji umuagi'ñdha' gu ja'tkam. Gu' ji no't gu' gu palhup jup jum duukam cham mi' pui' duu no't mit tii umua', dho dhi' bhaan jam dho cham ka nini'i'ñdha' gu ja'tkam. ³⁰ Gu' ba' dhiñ chujuandam tuk nat cham pu dhuu nañ jax tii ilhdhat, ea gor daagik mu buañ dhirap mi' na pai' giilhim jix chukgam, mi' na pai' tii suakda' na giilhim jix buam jum aa'nda'."

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu ja jimia' gu ja'tkam jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan

³¹ Mi' dhir ba' moo ja'pni bhai'p ji chu ja a'gi ip gio gu Jesusu gu ja'tkam, jup ja titda:

—Ba' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri' guñ Gi'kora', jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan ja bim gu noonbi'ñ guñ Gi'kora', joidham mik ja'p tum tonnichu'nda'. Mi' dhir ba' dai nañ bhai' ba daibu' bhai' nañ pai' dhir nai'r g'e'kam ka', na pai' joidham jix chu abhaar. ³² Ba' bix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan mi' bam jupdam' am aañ jiñ bui, ba' aañ xi ja chiñia' nam jai' dilhkob ja'k xi gu'kuya', ja'p na jax ja'k tu buada' gu bipia'dam no't dilhkob ja'k xi ja sai gu dai kakasnr gio ja'p ja'k ip gu dai kakarbax.

³³ Ba' aañ pu'ñip tu duñia', xi ja chiñia' iñ gui' nam ja'p ji buanda' na jax gu kakasnr nam mi' dhir ja'k xi gu'kuya' ki'n dir ja'k mi' nañ pai' daaka', gu' ba' gui' nam ji'k ja'p jup ji buanda' na jax gu kakarbax, mi' dhir ja'k o'nsop dir ja'k jañ jup xi ja chiñia' nam gu'kuya' mi' nañ pai' daaka'. ³⁴ Ba' gui' nam ji'k ki'n dir ja'k gu'kuya' jup ja titda' iñ: "Gor ja e'e bha ja'k aapi'm nat ji'k jam a'm ti tii guñ Gi'kora'. Ya' pim ba' oi'ñka' na pai' jax jir g'e'kam, ya' na pim pai' pu iimchudhix jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n. ³⁵ Na pimit gu' joidham jix bhai' dhuu na pimit tuñ onbai' jano' nañ pai' dhuuk ba uamaidhat, gio na pimit jiñ choi' gu suada' jano' nañ pai' dhuuk ba tonmoidhat, gio na pimit jiñ chibiaptuda nañ mu ja'p ka paxiaraim aapi'm jam bui, ³⁶ gio ba' na pimit tuñ onbai' gu jajannullh jano' nañ pai' dhuuk cham ka bia' nañ tu' ti'ya', gio na pimit muñ chigim jano' nat pai' dhuuk ma tuñ ai gio na mit mañ kuu." ³⁷ Ba' bix dhi' ji' nam ji'k pu'ñir jix bhahai'kam ka' jup jiñ chiida' am: "¿Paa chi ba' duuk

pui' mu pai' tum onbai' chich jich jaduun nap pui' ba uamaidhat, nach gu' moo cham pai' dhuuk mu pai'm nüdhath, dai xib na chich ba' ya' bam tü, gio na chich pui'm toi' gu suudai' nap pui' ba tonmoidhat, ³⁸ gio ba' na chich pui'm tibiaptuda nap pui' mu ja'p ka jim aach jich bui, gio ba' na chich pui' tum onbai' gu jajannulh nap cham ka bia' kat nap tu' ti'ya', ³⁹ gio na chich pui' mum tügim mu pai' nat ma tum ai gio na mit jum kuu?" ⁴⁰ Ba' aafñ jup ja tüda' ip gio: "Dho gu' aafñ gui' ji nañ ja aagit jup kai'ch nam gampai'm ilhii'ñdha' gui' nam jiñ bui ti jügi'ñdha' na pimit pu'ñix bhai' ja duu, pui' kuñ ba'p kai'ch na pimit aafñ jix bhai'ñ dhuu. Na gu' dhi' pui' na pimit jax tu duu, dhi' aafñ jiñ a'mkam na pimit pui' tu duu."

⁴¹ 'Gu' ba' gui' nam o'nsop dir ja'k jup gu'kuya' jup ja tüda' iñ ip: "Ba' aapi'm na pim cham tu' ka'm ti nüññ, na pim cham tu' joi'gi'n, mu pim jimia' mu na pai' gammiji cham tutki gu tai, mi' na mit pai'p duñ gu ja'ook na ba' mi'm tulhiiña' ja biim gu noonbi'ñ jix io'm, ja biim ba' aapi'm na pim cham tu' ka'm ti nai'ñ. ⁴² Na pimit gu' cham tuñ onbai' jano' nañ pai' dhuuk tü ba uamaim, gio na pimit cham jiñ choi' gu suudai' jano' nañ pai' dhuuk tü ba tonmoim, ⁴³ gio na pimit cham jiñ chibiaptuda jano' na ñich pai' dhuuk mu ja'p tü bhii aapi'm jam bui, gio na pimit cham tuñ onbai' gu jajannulh jano' nañ pai' dhuuk cham ka bia' nañ tu' ti'ya', gio na pimit cham muñ chügim jano' nat pai' dhuuk ma tuñ ai gio na mit mañ kuu." ⁴⁴ Ba' gui' mu dir bha ja'k jup jiñ chüda' am ip: "Dho jax dhuip tum onbai'ñdha' ich, nach gu' cham ji'xkat pai' dhuuk mu pai'm nüdhath na jax xib na chich ya' bam tü. Jax gi dhuip tum onbai'ñdha' ich pai' nap duuk mu pai' tü pui' ba uamaim, gio na chich pui' cham jum toi' gu suudai' nap pui' tü ba tonmoim, gio na chich pui' cham jum tibiaptuda nap pui' mu ja'p pai' tü paxiaraim aach jich bui, gio na chich pui' cham jum onbai' gu jajannulh nap pui' cham ka bia' nap tu' ti'ya', gio na chich pui' cham mum tügim nat ma tum ai gio na mit jum kuu?" ⁴⁵ Ba' aafñ jup ja tüda' ip gio: "Dho gu' aafñ gui' ji nañ ja aagit jup kai'ch nam gampai'm ilhii'ñdha' nam aafñ jiñ bui ti jügi'ñdha' na pimit cham pu'ñix bhai' ja duu, pui' kuñ ba'p kai'ch na pimit cham bhai'ñ dhuu aafñ. Na gu' no' pim pu'ñi jix bhai' ja duña' git, dhi' pui' ji buusnia' git na pim aafñ jiñ a'mkam jix bhai' ja duña' git." ⁴⁶ Ba' biix dhi' nam ji'k pu'ñi buam pix tomaat ka', mu ja'k bhüya' am na pai' gammiji cham tutki gu tai, mi' nam pai' pup jum tulhiiñdha' gammiji. Gu' ba' gui' nam ji'k jup jir jix bhahai'kam, mu ja'k jup bhüya' am nam pai' joidham gammiji jix bhai' bam taat ka'.

26

Nam ba tu a'ga' gu g'e'g'er kam jum aa'ndam nam jax ja'k duña' nam dagia' gu Jesuus

(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Ba' gatuuk na mi' pu'ñi xi chu a'gimik gu Jesuus jup ja titda gu noonbi'ñ:

² —Xib moo gook tanoolh pix ba bii na pai' dhuuk jir piasta ka' bhaan Paaskua ta'm, na pim jax bax maat jiñ jaaduñ. Ba' aafñ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ampix jiñ dhagia' am gu' nam jiñ o'bhagi'ñ, gio ba' nam tu chiña' nam jiñ xissapa' kuruus ta'm.

³⁻⁴ Ba' jano' ji' na pui' ji' tu a'ga gu Jesuus, biix maap bam jumaap jamit gui' nam ji'k o'bhagi'ñdha', pui' na jax gu ja g'e'g'er kam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gu ja g'e'g'er kam tuk ip gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' ma tu a'ga mit mi' na pai' daaka' gu Kaipaas gui' nax io'm jir ja g'e'kam tuk ka', ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit nam jax ja'k duña' nam dagia' gu Jesuus, gio nam jax ja'k iattulhdhai tu chiña' nam mu'aa'. ⁵ Ku gu'p kai'ch am ip ji nam sap chakui juanda' jano' na pai' dhuuk jir piasta ka', na ka xi buusnia' sap nam ba' ba dagia', jup kai'ch am:

—Dai ji nach gu' chakui juanda' jano' na pai' dhuuk jir piasta ka'. Na ka xi buusnia' nach ba' ba dagia', nam ba' cham bhai' ji bhaaku' gu ja'tkam.

Gu ubii na bhai' ba toi'dha' mo'ran gu Jesuus gui' na joidham uub

(Mr. 14:3-9; Jn. 12 :1-8)

⁶ Ba' mu ja'k Betaania daakat jup ba tu kua' gu Jesuus buiñor gu Simoon gui' nam pui' ja'k jup jix mat ka' gu ja'tkam na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n. ⁷ Ba' cham ji'x miikim mi' ba ai maa'n gu ubii ji ua'dat maa'n gu alhi'ch ja'aa na mi jimchu' gui' na joidham uub nax io'm jix dha'ram namiiik. Ba' na jax jim xi kupio'kak bhai' xi choi' mo'ran gu Jesuus na mi' daakat ka tu kua'. ⁸ Ba' gu noonbi'ñ am bhaak jamit na mit pui' ji' tü, jup kai'ch am:

—J Cham jir tu' kub aa dhi' na joidham uub nat ya' ba nua dhi ubii? ⁹ Aixim nat mu ga'rak ja maa gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'.

¹⁰ Gu' ji nat gu' ba ja kai gu Jesuus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Cha'pim tu' ki'n juanda' dhiñ jaduun, nat gu' dhi'x bhai' ba duu nat bhai' bañ choi' dhi' na joidham uub. ¹¹ Matgim gu' dhi' na pim jaro' ja aa' nam pui' cham bia' gu tuumiñ na pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da', dhi' gammiji pix ya'x jai'ch ka' am ji aapi'm jam bui. Gu' aafñ dai xib ji nañ ya' oiri aapi'm jam bui, nañ gu' aafñ bar boi cha'm kam. ¹² Pui' kut ba' bhai' bañ choi' dhiñ

jaduuñ dhi' na joidham uub, na ba' cham xijai ka' nam jiñ yaaspa' nam pai' dhuuk jiñ mu'aa'. ¹³Ba' aañ tu' silhkam ki'n ya' pu jam titdañ jaaduñ, na pai' dhuuk tum a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook mu ja'p pai', biix jai' mi'p xim a'gada' dhiñjaduuñ nat jax tu duu nat bhañ choi' dhi' na joidham uub.

Gu Juudas na maaxik bax kiasam ka' gu Jesusus

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴ Ba' maadit gui' nam jir mambhiix daman gook noonbi'ñ gu Jesusus gui' nam Juudas Iskarioti ki'n jix mat ka' gu ja'tkam, xi miñ nat ja tikkam gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chio'p ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ¹⁵ jup ja titda mu ji e'ek:

—¿Ji'k japim jiñ ñamkidha' no' ñich jam aa'ñ na pai'r am ka' na pim dagia' gu Jesusus?

Ba' gui' mi' xi aagi'ñ am nam makia' maa'n oom' daman mambhiix gu bapañum tuumiñ jix chooto totbikdam. ¹⁶ Ba' jano' dir pix am niidhidha' gu Juudas gu Jesusu na pai' ja'k jax jimda' na ba' giop xi ja aa'ñdharu' gu g'e'g'erkam jum aa'ndam no't mi' pai' ti na oiri na pai'r am ka' nam dagia'.

Gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam ba tu bhaidha' gu koi' nam ba tu jugia' jurnik ja'k
(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11:23-26)

¹⁷ Ba' nat pai' dhuuk kia'pix mui' ba jim bhii na pai' dhuuk jir piasta ka', jano' na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan gui' na cham binka' gui' na ki'n jappukar, ba tikka am gu Jesusu gu noonbi'ñ na sap pa ja'k jix aa' nam tu bhaidha' gu koi', jup titda am:

—¿Paap ja'k jix aa'ch jaduuñ nach tu bhaidha' gu koi' nach ba' tu jugia' xib nat kapbhai' ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm?

¹⁸ Ba' gui'p ja titda:

—Dho bhai' dho g'e' kiicham na pai' kio maa'n gui' nañ jix maat. Ka na pim mu jimia' na pim pu ti'ñpu' na pim bhai' tu bhaidha' gu koi'. Ja'p japim tiida': "Aach ja'p jich chiidak bhach joot gu G'e'kam nap sap ya' pai' maa'n kap ka taiñbuidha' gum ba'aak pai' nax chu bhai'ñ ka' nach sap ba' ya' tu bhaidha' gu koi' na tu jugia' na bha jimda' ja'xñi ja biim gu noonbi'ñ, nat gu' ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm."

¹⁹ Ba' gui' cham jax ji chi'ñik mui'p ma jii mit na jax ja titda gu Jesusus, pui' dho ji chu buus na jax kai'ch. Ba' gui' dai na mit ba tu bhai'ñ gu koi' mi' na mit pai'm taiñbui gu ba'aak.

²⁰ Ba' ja'xpix nat pai' dhuuk ba jur, mi' ba ai gu Jesusus ja biim gu noonbi'ñ, ba' mi ja'p ji dharaibuk ma tu juu mit. ²¹ Ba' nam mi' ka tu kua', jup ja titda gu Jesusu gu noonbi'ñ:

—Xib dhi tukaa' maadit aapi'm maaxik jiñ kiasa' nam jiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'ñ.

²² Ba' nai' soi' jim duu mit gu noonbi'ñ nat pui' ji' xi ja ti'ñ gu Jesusus. Ba' gatuuk jix bhai' bhai' ba tikka am na sap jaro'i' pik jir di' na maaxik kiasa', jup titda am:

—¿Jaroo chi ba' moo pui' pik maaxik jum kiasa'ñ jaduuñ? ¿Ka' ba' moo aañi' aa chi?

Gio gu jumai pui'p kai'ch ip:

—¿Ka' moo aañi' aa chi?

Gio gu jai' biix nam ji'k jir noonbi'ñ maa'n nam jax kai'ch.

²³ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho gu' maa'n pix ji gu' na maaxik jiñ kiasa', maadit dhi' nach ji'k maap ti sissi bhaan dhi jooxia'. Dhi'r di' ka' na maaxik jiñ kiasa'. ²⁴ Ku ba' gu' dhi' na mi' pix pui' ba jim ji na jax dhuu pix pui' ja'k tum kuugalhdha' na mit jax tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios nam aañ jiñ aagit jup kai'chdha' nam saak pu'ñi bañ dhooda' aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora'. Ba' gui' na jaro'i' maaxik jiñ kiasa', giilhim jum tulhiña'. Jir am kat na moo pu cham jai'ch ka' git na ba' cham pu'ñim ua'tulhdhai bam tulhiña'.

²⁵ Ba' gu Juudas gui' na maaxik kiasa' gu Jesusus, jai' pui' xi kai'ch nam jax kai'ch gu jai' noonbi'ñ gu Jesusu na sap ba' jax dhuu bhaan cham xi maati' ka' git na tu' jax dhuña', jup titda gu Jesusus:

—¿Ka' moo aañi' aa chi pui' pik maaxik jum kiasa'ñ jaduuñ?

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho aapi' dhor di' nap jax ba kai'ch jiñ jaduuñ.

²⁶ Ba' nam pui' mi' daraat ka tu kua', jotmoda' nat jax dhaa gu Jesusu maa'n gu paan, xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mui' xi ja maa gu noonbi'ñ ta'tak jaisak, jup ja titda:

—Dhi'ñi pim mui'p xi jugia', na gu' dhi'r jiñ chuuku'.

²⁷ Gio ba' moo maa'n mi' dhir ja'p bhai' ji bhii ip gu alhi'ch ja'aa na mi suu'ntu' gu biññ gui' na uubas ki'n jup duñiix, ba' pui'p xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mu ja'k xi ja maa nam bha i'ya', jup ja titda:

—Dhi'ñi pim mui'p xi i'ya', ²⁸ na gu' dhi'r jiñ i'ñir na ba' bhaan jix maati' ka' na xib dir ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka' na jax jix aa' guñ Gi'kora', na milhia' guñ i'ñir na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' biix gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. ²⁹ Ba' cham pai' dhuuk giop ka i'ya' iñ dhi ja'p tu'm gu uubas baraa', nañ gu' aañ bar boi cha'm kam. Dai jano' nach pai' dhuuk gio maap bap tui'ka'x dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' nañ ba' giop ba i'ya', ku ba' gu' gux uañ ji gu uubas baraa', cham tu' dhi' ja'p tu'm.

Gu Jesusus na ba aagi'ndha' gu Peegro na gatuuk pu ti'ya' na cham tu' kaichu'

(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Ba' gatuuk nam mi' xi chu laalagimik buiñor gu Dios, ma jii mit bhammi ja'k oidha' ta'm bhai' nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka' gu ja'tkam. ³¹ Gu' ji na gu' gama ja'k nam ba jii'mchu', jup ja titda gu Jesusus gu noonbi'n:

—Ja'xñi tukaa' pu biix ji boi'ñgia' pim nam pai' dhuukjiñ dhagia' gui' nam jiñ o'bhagi'n nam tu chiñia' nam jiñ mu'aa'. Na gu' pui' ja'k jum kai'ch gu ñio'ki'n gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pni mui' jim kiksa: “Mu'aa' iñ gu bipia'dam, ba' gu kakasnir nai' pix ta'tak boopoya' am.” ³² Ku ba' gu' aañ nañ pai' dhuuk duadii giop ba bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir, biipi' kat mummy ba oirida' iñ ji Galilea na pim ba' aapi'm gatuuk mup ba aaya'.

³³ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—¿Cham aa gu' aañ moo chakui pik jup jimññolhia'n jaduunñ? ¿Dai chi dhi jai' jia no'm jiboi'ñgia'/? Aañ dho gi gu' cham ji.

³⁴ Ba'p titda gu Jesusus:

—Pui'p dho kai'ch gu xib, nat gu' chakui tu' jax jum duu. Gu' ja'xñi tukaa' pui' ji na ji chu buusnia' nañ jax jam titda, pui' na jax aap na kia'pix maa'nnim ba jiiñkia' gu takaarui', aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu'.

³⁵ Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro na pui' kai'ch, jup titda gu Jesusus:

—Aañ dho gi gu' pu ti'ya' dho gi ji nañ jum kaichu'n jaduun. Cham jax bua sia ku mit jum bindak jiñ mua.

Ba' biix sia gu jai' noonbi'n pui'p xi kai'ch am.

Gu Jesusus na mi' ji eñji Getsemanii ba tu daanda' buiñor guch Gi'kora'

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Ba' mi' pix ji ai mit na pai' Getsemanii ti ti'. Ba' gu Jesusus jup ja titda gu noonbi'n:

—Aapi'm moo ya'ni pix kañ ñiirada'n jaaduñ. Aañ moo bha'ñi ka jimia' nañ tu daanmira' buiñor guñ Gi'kora'.

³⁷ Ba' gammiji pix chu'm duu dai gu Peegro xi baidhak, gio ba' gu Jakoobo, gio ba' gu Juan. Ba' baasi'n na mit ba ai, bhai' gampai' jim duu gu Jesusus nam bhai' xi ñi'ñ gu noonbi'n gui' na ja bai'ñchu', panaas kux buam bam aa'. ³⁸ Ba'p ja titda:

—Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji, bax chaat iñ nam jiñ mu'aa'. Ba' aañ pui' ilhii'n na pim aapi'm ya' pix jup kañ ñiirada', aañ moo bha'ñi ka tu daanmira' buiñor guñ Gi'kora'. Dai na pim moo jai' xi chu daanda' ja'p na jax aañ, cha'pim koksoda'.

³⁹ Ba' palhiip baasi'n iam xi jimik mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kibkok jix io'm xi dhumaartik

na dñrap xi chu siisap gu ma'oo'n bhai' ji chu daani buiñor guch Gi'kora', jup kai'ch:

—Aapi'n Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', jiñ palhbuidha' ap nam ba' cham jiñ mu'aa' gui' nam jiñ o'bhagi'n, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku gu' cham tu' ji na moo pui' tu tui'ka' nañ jax kai'ch aañ, gu' ja'pji nap jax ilhii'ndha' ji aap jiñ Gi'kora'.

⁴⁰ Ba' daipu' pu'ñi ja'k xi chu daanik ba jii ip gio gu Jesusus mu ja'k nam pai' pup dar gu noonbi'n. Ba' nat mu ba ai, kookos am. Ba'p titda gu Peegro:

—¿Moo cham bhaai' aa na pim ti ñi'ndha' sia ji'x juugit na ñich jam chianik na pim jai' xi chu daanda' ja'p na jax aañ? ⁴¹ Gu' pim ji ti ñi'ndha' ji, cha'pim koksoda'. Tu daanda' pim na ba' cham jam mai'chia' gu ja'ook. Na pim gu' aapi'm dñih tiix aa' jia na pim mi' pui' jiiimda' git na jax jix aa' guñ Gi'kora', gu' pix ji na pim gu' giilhim jix xijaim ilhii'n na pim jum tulhiñña'.

⁴² Ba' daipu' xi ja titdak gio mu ja'k jup ji dhuu nat ba tu daañim ip gio. Ba' maa'n na jax kai'ch na tu daan na jax biipi' dir, jup kai'ch:

—Aapi'n Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', jiñ palhbuidha' ap nam ba' cham jiñ mu'aa' gui' nam jiñ o'bhagi'n, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku ba' gu' cham tu' ji na moo pui' tu tui'ka' nañ jax kai'ch aañ, gu' ja'pji nap jax ilhii'ndha' ji aap jiñ Gi'kora'.

⁴³ Ba' daipu' nat pu'ñi ja'k xi chu daanik giop ba jii mu ja'k nam pai' pup daraa gu noonbi'n. Ba' maa'n nam jax kookos nat gio mi'p ba ai, na gu' giilhim jix buam tu tatda' nam jix kookxik. ⁴⁴ Ba' gui' mi' pix xi ja tiigik giop ba jii nat ba tu daañim ip gio buiñor gu Dios, ba' maa'n na jax kai'ch nat jax ja'k tu daañmirak biipi' dir. ⁴⁵ Mi' dhir ba' giop ba jii mu ja'k na pai' gu noonbi'n, ba'p ja titda mu ji eñk:

—¿Jir maa'n aa na pim jax kookos? ¿Moo ja'p jix momgon japim aa? Aañ nañ xib bhaankam ya' oiri guñ Gi'kora', ya' bam ai nam pai' dhuuk jiñ mu'aa' gui' nam cham tu' ka'm ñi'ñ. ⁴⁶ Muni dhir bhai' ba jim mui' ja biim gui' na maaxik jiñ kiisa'. Xi baapmi' gor jach mui' xi ñamkia'.

Gu Jesusus nam daagi ba bhiika'

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ba' na mi' pui' ka' ja titda gu Jesusus gu noonbi'n, mi' ba ai gu Juudas gui' na maadit jir di' gu mambhix daman gook gu noonbi'n, ji ja baidhat mui' gu ja'tkam kukxir ji chu ua'kat gam u'uux jix kaapak na mit mui' ba daagim gu Jesusus, na mit mu ja joot gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu

jai' ja gē'gērkam tuk gu Israel kam ja'tkam.
 48 Ba' biipi' dir pu xi ja aa'ñdhak gu Juudas
 nam baas dir bhai' ka jiiim, jup ja titda:

—Gui' nañ jaroi' mi' xi ñio'kdha', dhi' jir' di' ka' gu Jesusu. Moo pim mi' pu dagia', jix bhai' pim buuprai pu bhika'.

49 Ba' pui'm duu ip jia, na jax jim gu Juudas pix jix bhai' kai'chim, jup titda gu Jesusu:

—jAach bha ja'k ip jiñ jaduun!

Gio ba' nat mi' xi ñio'ki pui' xi chidak.

50 Ba'p titda gu Jesusu:

—¿Pui'ñi ja'k japich maaxik bañ kiñ jaduun?

Ba' gui' na ja bai'ñchu' gu Juudas mi' pu daa mit gu Jesusu.

51 Ba' maadit gui' nam kaichu' gu Jesusu, jotmoda' nat jax baabu gu kuxiir bhai' pu soñiich naakaran maadit gui' na mit mi' ba daa gu Jesusu, gui' nar tujuandam tugi'ñ ka' gux io'm ja gē'kam tuk gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. 52 Gu' ji nat gu' jotmoda' soo'mchulh gu Jesusu, jup titda:

—Pui' pix ka tui'ka'ñ jaduun. Cha'p juanda'. Xi ulhña' ap dhim kuxiir. Na gu' gu jaroi' na pu chu'm ki'n tu kokdada', pu chu'm ki'n jup mu'aa' am jia. 53 ¿Cham maat ap aa na aañ jix bhai' nañ pu tiida' git guñ Gi'kora' na bhañ joochxidha' mui' gu noonbi'ñ nam ba'ñ a'mkam tu kokda' git?

54 Gu' ji na gu' dhi' mi' pix pui' ba jim na jax dhui pix jum kuugalhdha' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam ya ja'p tu a'gimik gu Dios nam aañ jiñ aagit jup kai'chdha' nam saak pu'ñi bañ dhooda'. Pui' kuñ ba'p jum titda nap cham ja juanda' dhi' na mit ya' bañ dhaa.

55 Mi' dhir ba' moop ja titda gui' na mit mi' ba daa:

—¿Gu' aapi'm jax ku pim ba' bixchu' kukxir ji chu ua'kat bha ja'k jiiim gam u'uux jix kaapak? ¿Tu' ixkum jiñ ilhii'ñ japim aa? ¿Moo cham bhaai' aa na pim bhammi puñ dhagia' git gē' chiop nañ moo bhai' pu oirit tu jam a'gi'ñdha' gammiji nabap tanoolh? 56 Ku ba' gu' na gu' dhi' mi' pix pui' ba jim na jax dhuiim kuugalhdha' gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios nam aañ jix aagit jup kai'chdha' na pim saak pu'ñiñ dhaagii tu chiñia' nam jiñ mu'aa'.

Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusu diilh mi' xi buak pu jilboi'ñor jamit.

Gu Jesusu nam mu ja'k ba aichdha' na pai' tum a'gada'

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Ba' mu ba aich jamit gu Jesusu mi' na pai' daaka' gu Kaipaas gui' nax io'm jir ja

gē'kam tuk ka' gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' bix mi'p tu'ii' am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba' gu jai' ja gē'gērkam tuk gu Israel kam ja'tkam. 58 Ba' biipi' dir na mit chakui mu aich gu Jesusu mu na pai' gu Kaipaas, gatuuk dir jum a'oo'ñchoidhat mui'p jimchu' gu Peegro, na gu'x ja iibhi'ñ nam dagia'. Ba' mi' pix ji ai nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris tugi'ñ gu Kaipaas, na gu' tiix chiigim gu Jesusu nam jax ba' ba ji dhooda'.

59-60 Ba' bix gu ja gē'gērkam tuk gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' gē'gērkam jum aa'ndam nam mi'p tu'ii', bhai' ji chu a'ga mit nam jax ja'k dui tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusu. Gu' ji na mit gu' bix aixim pix bhai' ji chii, jai' maakam jup kai'ch am, gio jai' maakam ip, nam gu' cham ji'xkat pai' dhuuk nui'ñ na mu pai' pix jix buam jum dhuuk jup tu bua gu Jesusu. Mui' mi' tiip tu'ii' am ip jai' gui' nam pui' tiip iattulhi'ñ. Mikkat jai' gook mi'p ba ai mit ip gu ja'tkam, pui' mi ja'p gu'kik bhai' tiip ji iattulh jamit, 61 jup kai'ch am:

—Dho gu' aach mi' pai' pui' kēē ji dhi maa'nkam nap kai'ch: "Alh jañ moo iara' dhi gē' chiop ga'n gu Dios, baik tanoolh ki'n jañ ba' moo gio ya'p kisa'."

62 Ba' gu Kaipaas xi kikkok ba tikka gu Jesusu, jup titda:

—¿Jax jap ilhdhat ja kēē dhi ja'tkam? ¿Jir pui' aa nam jax kai'ch, ka' cham aa?

63 Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesusu, mi' pix pu tu'ii'. Ba'p titda ip gio gu Kaipaas:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pum titda buiñor gu Dios nap jich aagi'ñdha' no'p moo silhkam aap jir di' guch Xoi'kam gu Dios gu Maraa'n gui' na saak bha jootsa' git jix dhaam dir.

64 Mi' dho gi gu' mui' ji ñio ji gu Jesusu, jup kai'ch:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun. Aañ jir di'. Ka na pim moo bañ chigia' gatuuk aañ nañ xib bhaankamu'n ya' oiri guñ Gi'kora', nañ bhammi sonpan ki'ñ dir ja'k ba daaka' buiñor gui' na jaroi' bixchu'x chu aichu'n na pu tu duñia', gio ba' na pim bañ chigia' ip jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan gu tibiaa'.

65 Ba' gu Kaipaas xi saassa gu kutuuna'n na sap ba' bhaan jix maati' ka' na giilhim cham jir am gu pui' nat jax ja'k ti gu Jesusu. Jup ja titda ba' gu ja'tkam gui' nam ji'k mi'p tu'ii':

—Dho jaña na jax kai'ch dhi maa'nkam. ¿Jarooch ba'p ka ñiira na tu aa'nda' na tu' bhaan kuiñcha bia', na chich gu' diilh jich ñaanak ki'n ba kai nat ya' bam ua'tulh buiñor gu Dios? ¿Cham aa gu' giilhim jir

ua'tulhdhara' gu dhi' pui' nat jax ja'k tii?
 66 ¿Ka' cham aar pui'n jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jir pui' ji matgim, ja'ppi na pim mu tu
 chiñia' nam mu mu'aa' dhi maa'nkam, na
 gu' giilhim bax ua'tulhdhix.

67 Ba' pui' xi chi'ñik bhai' ji dhaa mit, jai'
 mit bhai' ji xixbuidhimi buibsaran, jai' ba'
 na mit bhai' xi bulhdhak gu jannulh bu-
 upuiram bhai' xeeggib, 68 jup titda am ba'
 moo:

—Eap xich aagi'n na jaroi' bham gib no'p
 baabui' silhkam aap jir di' guch Xoi'kam gui'
 na saak Dios bha jootsa' jix dhaam dir.

*Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu
 kaichu' gu Jesuus*

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18,
 25-27)

69 Ba' gu Peegro mi' daakat juuka' mi'
 nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris.
 Ba' ja'xpix maa'n mi' ba ai gu ubii nar
 tujuandam tugi'n gu Kaipaas, ba' bhai' xi
 ñiidhimik jup titda:

—Aap dho maadit jir di' jia gui' nam
 kaichu' gu Jesuus Galilea kam.

70 Gu' ji na gu' cham tu aa' gu Peegro, dai
 nap kai'ch pix:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaduun. Pu
 cham maat iñ gu jaroi' nap aa'.

71 Ba' jotmoda' nat jax kikbo gu Peegro mi
 ja'p bhii, gama ja'k ki'ngob ji kikbo. Gu ba'
 na gu' mi ja'p tum oipo jia gu ja'tkam, jumai
 mi'p ba ti' na mi' kiik. Ba' bhai' xi ñiidhimik
 jup ja titda gu jai' nam mi ja'p jup oipo:

—Gu'ni dho bak maadit jup jir di' gui' nam
 kaichu' gu Jesuus Nasareet kam.

72 Gu' ji na gu' maa'n na jax kai'ch gu
 Peegro, jup kai'ch:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaduun. Aa'ñ
 diilh ji nañ jup oilhim. Pu cham maat iñ gu
 jaroi' nap aa'.

73 Ba' ja'xpix jup titda am ip jai' gu Peegro
 gui' nam mi'p tu'ñi, jup kai'ch am:

—Aap dho maadit jir di' gui' nam kaichu'
 gu Jesuus. Ti'ñ nap ba' moo ja'p pui' tu ñiok
 nam jax tu ñiok gu mu kam nar pai' kam gui'.

74 Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro na pui'
 kai'ch na cham maat gu Jesuus, jup ja titda:

—Chaam tu' ji matgim jiñ jaaduñ. Pu
 cham maat iñ gu jaroi' na pim aa'.

Ba' na mi' pui' ka kai'ch gu Peegro, ba
 kai gu takaarui' nat maa'n ba jiñ. 75 Ba' jotmoda'
 bhai' pup ti'ñcho na bak pin biipi' dir
 jup titda gu Jesuus: “Kia'pix maa'n ba
 jiñkia' gu takaarui' nap aap baikim pui' ba
 ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu'.” Ba' giilhim
 bhai'x buam ji chu tatdat gu Peegro, baas dir
 ja'p xi buusnik ma susua.

27

*Gu Jesuus nam mu ba aichulhdha' gux
 kai' Pilaato*

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

1 Ba' buimgidhak nat pai' dhuuk ba xia',
 biix maap bam jumaap jamit gu ja g'e'g'erkam
 tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha'
 gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda'
 buiñor gu Dios, gio ba' gu jai' ja g'e'g'erkam
 tuk gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui' ja'k ma
 tu a'ga mit nam sap tu chiñia' nam mu'aa' gu
 Jesuus. 2 Ba' ba tu chia mit nam buuphia'
 gu Jesuus, mi' dhir ba' dai na mit mui' ba
 baidhak buiñor gux kai' Pilaato gui' na mi'r
 nobii'ñ gux io'm g'e'kam Rooma kam.

*Gu Juudas nax buam jum ilhdhai ba
 mukia'*

3 Ba' gu Juudas gui' nat maaxik kii gu
 Jesuus, giilhim jix buam bhai' jim ilh na xi
 ñii'ñ gu Jesuus na mit ba bhiiik. Ba' giop xi
 u'uuk gu bapaiñum tuumiñ jix chooto tot-
 bikdam gui' na mit biipi' dir maa, xi mi' nat
 ja do'ñchidham gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam
 bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha' gu Israel
 kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios,
 gio ba' gu jai' ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam
 ja'tkam. 4 Ba'p ja titda mu ji e'ek:

—Aa'ñ tak g'e'kam ki'n mañ ua'tulh buiñor
 gu Dios na ñich maaxik jam kiix gu Jesuus
 na pim ba' tu chiñia' nam mu'aa', sia ku gu'
 tii cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum
 duukam.

Ba' gui'p titda am:

—¿Cham aa gu' dhi' aap diilh jir jum
 kuiñcha, cham tu' aach?

5 Ba' gu Juudas mi ja'p xi iabuk gu tuumiñ
 miji g'e' chiop ba jii nat bam sai'chdham mu
 ja'p gampix, pu muu dho gu'.

6 Ba' gu g'e'g'erkam jum aa'ndam maap xi
 jumpadak giop xi u'uuk jamit gu tuumiñ,
 jup kai'ch am ba':

—Cham kar am nach gio mi'p tu'aa' dhi
 tuumiñ mi' na pai'm tua'ba na ji'k bhaan
 bipio' gu Dios, na gu' cham ka kii', na gu' ki'n
 ba tu namkix gui' nach jaroi' tu chiñia' nam
 mu'aa'.

7 Ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook jup duu mit
 nam sap dibii' ki'n saba'da' mi' na pai' pui' ti
 tii' Bhi'ñ Kaat, nam sap ba' mi' ja yassapda'
 gu jai' ja'tkam nam cham jir mi' kam ka'
 gui' nam mi ja'p ko'da' ja bui. 8 Ba' mi' na
 mit pai' saba'lh gu dibii', Jix F'rma' Dibii'
 pup ti' tii' am gu ja'tkam, sia gu xib maa'n
 nam jax ti' tii'. 9 Ba' dhi' mi' pix pui' ba
 jim na jax dhuim kuugalhdha' gu pui' nat
 jax ja'k tu ua'nak gu Jeremiyas gui' na bijik
 bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'pnim
 kai'ch: “Ba' giop xi u'uuk jamit gu bapaiñum
 tuumiñ gui' na mit tii ja maakak gu Israel
 kam ja'tkam, 10 ba' dibii' ki'n saba'lh jamit

mi' na pai' pui' ti tii' Bhi'n Kaat pui' nat jax jiñ chia guñ Gi'kora'."

Gu Jesusus nam mu ba aichdha' buiñor gux kai' Pilaato

(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18 :33-38)

¹¹ Ba' mu ba aich jamit gu Jesusus buiñor gux kai' Pilaato gui' na mi'r gè'kam ka'. Ba' bhai' ba tikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Aapi' aar di' nap saak jir ja gè'kam tuk gu ya' kam dhi Israel?

Ba'p titda gu Jesusus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduun. Aa'ñ jir di'.

¹² Ba' gu gè'gè'kam jum aa'ndam biix aixim bhai' ji iattulh jamit gu Jesusus, gu' ji na gu' gui' cham ñiok sia kum jax kai'ch.

¹³ Ba'p titda gu Pilaato:

—¿Jir pui' aa ba' nam jax kai'ch dhi ja'tkam nap ba' moo ja'p cham ñiok?

¹⁴ Gu' ji na gu' sia cham ñiok gu Jesusus. Ba' mi' pu cham maat gu Pilaato na jax dhuñia' na ti xim ga'nga.

Gu Pilaato na baja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam kuruus ta'm sissapa' gu Jesusus

(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18 :38-19:16)

¹⁵ Ba' gu Pilaato jix joi'ñdha' ip na maa'n ba ji dho'ñcho' gui' nam mi kuupka' nabap maa'n oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, jax ñam tu'm jix aa'nda' gu ja'tkam. ¹⁶ Ba' jano' maa'n mi'p kuupka' gu maa'ñkam Jesusus Barrabaas tüigim. ¹⁷ Ba' gu Pilaato bhai' ba ja tikka gu ja'tkam gui' nam ji'k mi'x bhaak, jup ja titda:

—Aa'ñ pui' ilhii'ñ nañ maa'n do'ñcho' dhi' nam ji'k ya' kuup dhi ja'tkam. ¿Jaroo pim jix aa', gui' aa na Jesusus Barrabaas tii', ka' gui' aa jumai na pui'p tii' Jesusus gui' nam jich Xoi'kam jup tii'ti'?

¹⁸ Ba' gu Pilaato, guch Xoi'kam pik na tiix aagit jup kai'ch na do'ñcho' git, na gu'x bhai'x maat na ja'p pix nam jix bhaamki'ñ na mit ba' mi aichulh, cham tu' na moo gu tu' nat jax dhuu nar jix buam jum duukam.

¹⁹ Ba' moo jano' na pui' mi' ka daa gu Pilaato mi' na pai'r gè'kam ka', mui' ba tu joochxi gu binga'n nam sap jup tii'da' na cham juanda' gu Jesusus, nat gu' sap pui' ti tii'tki tukaa' na cham bhai' tu jimia' no't tu chia nam mu'aa'.

²⁰ Gu' ji na gu' gu gè'gè'kam jum aa'ndam biix pui' ja'k ba ja tii'n jamit gu ja'tkam nam sap gu Jesusus Barrabaas tüigim bhai' ji aaga' na do'ñcho' gu Pilaato na pai' dhuuk gio bhai'p ji ja tikka', dai sap ba' gu Jesusus gui' nar jich Xoi'kam tu chiñia' nam mu'aa'.

²¹ Ba' pui'm duu dho, nat pai' dhuuk gio bhai'p ji ja tikka gu Pilaato, jup ja titda:

—¿Gu' jaroo pim bax aa' nañ do'ñcho'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Barrabaas dho.

²² Ba'p ja titda gu Pilaato:

—¿Gu' dhi' gi ba' Jesusus nam jich Xoi'kam tii'ti', jax jañ dhuñia'?

Ba' gui'p kai'ch am ip gio:

—Dho nap tu chiñia' dho nam kuruus ta'm sissapa'.

²³ Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—¿Gu' tu' gi moo gè'kam ki'n jix buam jum duukam jax jam duuñ ku pim ba' moo ja'p jup jix bhaamki'ñ?

Gu' ji nam gu' gui' cham tu' kè'kè'è, dai nam jup kai'ch gè' ki'n:

—jTu chian kum mu sissapa' kuruus ta'm!

²⁴ Ba' ba tu joot gu Pilaato nam alhi'ch bhii'ñpu' gu suudai' na ba' ki'n jum ikoimdha' na bhaan jix maati' ka' na cham tu'r kuiñcha'n ka' na tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus, jup ja titda ba':

—Aapi'm diilh jir jam kuiñcha ka' nam mu'aa' dhi Jesusus, cham tu' aa'ñ.

²⁵ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho cham jax bua dho sia ku aach jir jich kuiñcha ka' ja biim guch maamar.

²⁶ Ba' ba ja chia gu Pilaato gu sandaarui'x chugi'ñ nam do'ñcho' gu Barrabaas, dai ba' gu Jesusus xi chu chia nam gibii'pu' gio nam sissappu' kuruus ta'm.

²⁷ Ba' pui'p tu buim am gu sandaarui'x nat jax ja chia gu Pilaato, ba baidhak jamit gu Jesusus maa'n kap na pai' gè'x chi gi'ñir. Ba' biix maap ba ja jumaap jamit gu jai' sandaarui'x gui' nam ji'k mijj ja'p jup tu'ii' nam sap ba' tigia' nam jax dhooda' gu Jesusus. ²⁸ Ba' jax ña mit pix bhai' ji buimi, jumai mit ba tii' gu jannulh jix ñakaabma' xi chu kookoxdhak jamit gu diilh jajannulhi'ñ. ²⁹ Gio ba' gu tu'x jo'ii' xi xikoolhkadak jamit bhai' xi dhaax mo'ran ja'p na kuruuu, gio ba' maa'n gu oxia mit mi'p xi dhaa'ñchuda nobi'ran. Gio ba' na mit mi ja'p ja o'lhia ki'n xi gu'kik jax ñam pix titda, jup kai'ch am:

—jJa'p moo joidham jix bhai'ch chaat ich na ya'p tu'ii' dhi ja gè'kam tuk gu ya' kam dhi Israel!

³⁰ Gio ba' nam bhai' xi xixbui'ñ pui' xi chitdat, gio nam bha gib mo'ran ki'n gu oxia gui' na mit mi' xi dhaa'ñchudak. ³¹ Ba' gatuuk nam pu'ñi biix aixim xi buimik giop xi kuañdhak jamit gu jannulh gux ñakaabma', gu diilh jajannulhi'ñ jamit ba' giop xi chi tii'dhak. Mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak bhammi ja'k nam pai' sissapa' kuruus ta'm.

Gu Jesusus nam kuruus ta'm ba sissapa'

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Ba' nam gama ja'k ba bai'ñchu' gu Jesusus na pai' bar diir dir mi' gu gè' ki-icham, mi' ba ja nam maa'n gu maa'ñkam Simoon tüigim nar mu ja'k kam ka' Sireene. Ba' gu sandaarui'x mi' dhir ja'k buak gamai' chia mit na mootika' gu kuruus, nat gu' ba magoo gu Jesusus na ti mooto'.

³³ Ba' na mit bhammi ba ai oidha' ta'm bhai' na pai' pui' ti tii' Golgota, na ja'p kai'fikam jup jum kai'ch: Kakoi' Mo' Daa, ³⁴ ba' bhai' tii' i'chu'n am gu Jesusu gu uubas baraa' na sap ba' ki'n cham pik tu taat ka' git nam sissapa', gu' ji nat gu' ba dii nar tu' da', ba' cham bha ii.

³⁵ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk bhai' xi sissapak bhaan gu kuruus, xim mama'chik jamit gu sandaarui'x a'lhiok xi chu u'uuk gu jajannulhi'n. Pui' ji chu buus nat jax tum ua'nak bijik, nap jum kai'ch: "A'lhiok jamit xi chu u'uuk guñ jajannulh."

³⁶ Mi' dhir ba' dai nam mi ja'p daraat ba tu nuuka'n nam ba' cham mu aaya' gu ja'tkam. ³⁷ Ba' amuub daam dir ja'p na pai' mo'tik gu Jesusu, maa'n bha siis jamit gux komaal-hik taa'mla na g'e'g'er ki'n bha tu ua'f'ix na bhaan jix maati' na jax kai'fikam bhai' sissap gu Jesusu, jup jum kai'ch: "Dhi'fir di' gu Jesusu gui' nar ja g'e'kam tuk gu ya' kam dhi Israel."

³⁸ Ba' gook bixxik dir jup ja sissapa mit gu i'xkum jai' kukrus ta'm, maa'n ki'n dir ja'k, jumai ba' o'nosop dir ja'k. ³⁹ Ba' gui' nam j'i'k mi ja'p amuub buan gu ja'tkam, jax fiam pix xi chitdadhag tu Jesusu, ⁴⁰ jup kai'chdha' am:

—jjaña nap jax chu'ii! Nap saak iara' gu g'e' chiop, gio nap saak baik tanoolh ki'n gio jumai bhai'p ki'sa'. Eap xi chimiiñ bhai' dhir bhaan dhi kuruus nach xim nii'ndha' no'p baabui' moo silhkam Dios jir Maraa'n, ka' ba' gu' nap pui' pix kai'chdha'.

⁴¹ Sia ji gu' jai' gu g'e'g'er kam jum aa'ndam gui' na mit tu chia nam sissapa', jai' pui'p xi chitda am gu Jesusu, jup kai'ch am:

⁴² —¿Gu' ba' moo cham jup bhai' ji jia na diih bhai' dhir ji chimiiñ bhaan dhi kuruus, nat ba' gu' jup jai' ja'tkam jix bhai' ja duu? No' baabui' pui' silhkam jir ja g'e'kam tuk gu ya' kam dhi Israel. ⁴³ Na gu'p kai'chdha' na saak Dios jir Maraa'n, nat gu' sap pik ba' bhaan ti tii nar jix kii' maa'nkam. ¿Cham bhaai' aa na bha jimii bhai' dhir ji chibaañdha' gu Dios no' baabui' moo silhkam jix io'm jix dha' na jax ba kai'chdha'?

⁴⁴ Bix ji gu' sia jai' pui'p xi chitda am gu i'xkum gui' nam mi' dhir ja'p bixxik dir jup sissap jai' kukrus ta'm.

Gu Jesusu na ba mukia'

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Ba' nat jix dhaam ba ji dhuu, nai' ji chum tukgamta, pu cham ka tu maax, nammi jix io'm mia ji dhuniik nat ba' gio bhai'p jix chu maaxir. ⁴⁶ Ba' jotmoda' g'e' ki'n ba jiiñ gu Jesusu, jup kai'ch:

—Elii, Elii, ¿lama sabaktani? —na ja'p kai'fikam jup jum kai'ch: Aapi' Dios jiiñ

Gi'kora', panaas kup cham jiiñ a'm ka ti niidhim.

⁴⁷ Ba'p kai'ch am jai' dhit gui' na mit kai nam j'i'k mi'p tu'ii':

—Kani na ti bai'ñ gu Eliiyas gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios.

⁴⁸ Ba' maadit jotmoda' xi mii nat bhiim maa'n gux moik ja'p tu'm na tok, ba' xi ba'nnidhak ki'n gu uubas baraa' gux j'i'ik uux cha'm xi buraak kuugaran mui' xi ñamkich chiñ'ran gu Jesusu na sap ba' xio'pna' git na ki'n kapup xi dhuatgida' git j'i'x juugit. ⁴⁹ Gu' ji na mit gu' xi soo'mchulh gu jai' nam mi'p tu'ii', jup titda am:

—Cha'p juanda'. Ya'ch pix ka ti niirada', ea no't moo ya' ba ji ai gu Eliiyas na tibiaañdha' bhai' dhir bhaan dhi kuruus.

⁵⁰ Ba' gio g'e' ki'n jup xi jiiñkik gu Jesusu dho gi ba' nai' ji muu ji. ⁵¹ Ba' gu jannulh gui' na bhai' g'e' chiop se'ka', daam dir mui' pu sar silh rban. Gio ba' nat jix io'm bhai' ji gi'nduki gu oi'ñga'n, jai' pu jaiki gu joodai, ta'tak mat ja'p pup daraa. ⁵² Gio ba' na mit duduadik pu baapam gu koi'ñga'n mi' dhir nam pai' yassapakat gui' na mit j'i'k ti jiiñ'ndhak ba ko'iiik buiñor gu Dios. ⁵³ Ba' nat pai' dhuuk duadik giop bam gu Jesusu mi' dhir koi'ñga'n tir, maap mui' ji ai mit bhai' g'e' kiicham na pai'r Jerusaleen, ba' mui' ja'tkam ja tii mit.

⁵⁴ Ba' gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x ja biiim gui' nam maap mi' tu nuuka'n, giilhim bhai' ji chooto'n jamit nat pai' dhuuk bhai' ji gi'nduki gu oi'ñga'n gio na bix aixim tum bua nam nai' xi chi nai'ñ, ba'p kai'ch am:

—Bak ji gu' moo silhkam Dios jir Maraa'n ji dhich jaduun na chich ya' ba mua.

⁵⁵ Ba' mui' gu u'uub mik pa' gu'kat mui'p ti nii'ñ am, gui' na mit mummi dir Galilea mui' pu oi nam palhbui'ñchu'nda' gu Jesusu tu' na pix ki'n, ⁵⁶ na maadit jir di' gu Mariiya Magdaleena, gio ba' gu jumai Mariiya gui' nar di'ii'n gu Jakoobo gio gu Josee, gio ba' gu jumai gui' nar ja naan gu Sebedeo gu maamra'n.

Gu Jesusu nam ba yaaspa'

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Ba' miikkat nat pai' dhuuk ba ji chuk, mi' ba ai maa'n gu maa'nkam nar jix chumñigam ka' Josee tiigim, nar mu ja'k kam ka' Arimatea, na maadit jir di' gui' na pui'p kaichu' gu Jesusu. ⁵⁸ Ba' dhi' j'i' dhi Josee mui' ma jii buiñor gux kai' Pilaato nat tikkam no' moox bhaai' nam tibiaañdhai yaaspa' gu Jesusu. Ba' pix cham jax jup tii gux kai' Pilaato na pai' dhuuk pui' ba titda. ⁵⁹ Ba' gu Josee mu jimiiik ba tibiaañ gu Jesusu bhai' dhir bhaan gu kuruus, mi' dhir ba' dai nat ba bhiib ki'n gu g'e' jannulh jix dha'ram namkim. ⁶⁰ Mi' dhir ba' dai nat mu ba tikaam gai di'n kir mi' nat pai' kia'pix

tu chia nam ti di'ra' jix moik ai' cha'm, nat chakui jaroi' maadit mi'm ja'bsu gu tukga'n. Ba' mi'ji xi chikaak maa'n gē' jodai ki'n bhai' xi kuupak ba jii. ⁶¹ Ba' bi'x jup jii'm am gu Mariiya Magdaleena gio gu jumai Mariiya, ba' mi' pup daraa am mi' na pai' dhir mu tum bapki mi' na mit pai' tii gu Jesusu.

Gu sandaarui'x nam mi' tii tu nuuka'nda' na pai' yaasapka' gu Jesusu

⁶² Ba' buimgidhak na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda', gio mui'p ma jii mit gu gē'gērkam jum aa'ndam ja biim gu pariseos na mit ñio'kdham gux kai' Pilaato, ⁶³⁻⁶⁴ jup titda am mu ji ēēk:

—Aach moo gio bhai'p ma jii jich jaduufi na chich bhai' pui'm tiidam nap ja chifia' gum sandaarui'x chuk nam mi' ka tu nuuka'nda' mi' nat pai'm tii gu tukga'n gu Jesusu gui' na nai' ja iatgi'ndha' gu ja'tkam, na chich gu' ba ti'ñcho na bak pin jup kai'ch na sap baik tanoolh ki'n duadii giop bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir. Pui' kuch ba'p kai'ch nap ka tu chifia' nam mi' tu nuuka'nda' sia gu baik tanoolh pix juugit nam ba' cham tukaa' mi' ji ēēji gu noonbi'ñ xi bhiji gu tukga'n pui' ba ti'ya' nat giop dua. Na gu'x io'm bhai' jim gi'ldha' nam nai' pui' ji ja iatgidha' gu ja'tkam, cham tu' pui' na jax biipi' dir.

⁶⁵ Ba' gu Pilaato pix cham jax jup tii, dai nat xi ja chia nam ja baidhai gu sandaarui'x chugi'ñ ja biim mu xi chu nuukdapu' mu na pai' yaasap gu Jesusu. ⁶⁶ Ba' gui' dai na mit xi ja baidhak mu jii na mit tu nuukdam. Ba' mu ji ēēk jix io'm jix bhai' bhai' xi kuu mit gu ki'ñgob, gio ba' na mit bhai' pup xi matgilh na bhaan jix maati' ka' na cham bhai' na jaroi' mu ja'k bapkada'. Mi' dhir ba' giop ba jii mit pui' xi chu duuk, dai ba' gu sandaarui'x jamit mi' xi ja chianik nam tu nuuka'nda'.

28

Gu Jesusu na duadii giop ba bamgia' mi' dhir na pai' ka yaasapka'

(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Ba' na bar jumai buimgidhak nat kia'pix ba ji chu maaxir, nat pai' dhuuk ba buus jano' na pai' dhuuk aagix ka' na cham tum juanda', nat kia'pix mui' ba jim bhii gu maa'n simaan, mui' ma jii gu Mariiya Magdaleena gio gu jumai Mariiya na mit ba ti tii'gim mu na mit pai' yaas gu Jesusu. ² Ba' na mit chakui mu ai, jotmoda' jix io'm bhai' ji chum gi'nduki mi' na mit pai' yaas gu Jesusu. Bak gu' gu nobii'ñ guch Gi'kora' nat mi' ba ai jix dhaam dir, ba' mui' ji ai mu ja'k na pai'r ki'ñgob, ba' daagik ja'p ja'k xi nu'ya gu gē' jodai gui' na ki'n bha kuup, ba' mi' ja'p xi chikaak daam dir bhaan bhai' ji dhaibu. ³ Ba' gu buibsa'n jix chua totbikdam jum

maaxi'ñ ja'p tu'm na jax gu duuk na bipgia', gio ba' gu jajannulhi'ñ pui'x chooto ip, ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu jabook kib. ⁴ Ba' gu sandaarui'x gui' nam mi' ka tu nuuka'n, giilhim jix chooto'n jamit na mit tii gu nobii'ñ guch Gi'kora' nat mi' bam maax, ba' ji gi'bokik mi' ja'p nai' ji ia'r'i mit, mi' ja'p pup biit am na mit ba tu kaam. ⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mummy ba ai gu u'uub mi' na pai' ka yaasapkat gu Jesusu, jup ja titda gu nobii'ñ guch Gi'kora':

—Cha'pim totdon ka'ñ jaaduñ. Aañ jix maat jia na pimit gu Jesusu bhai' ba gaagam gui' na mit kuruus ta'm sissapa. ⁶ Xib cham tu' ya' kap tu'ii', nat gu' duadik giop bam pui' na jax ba jam titda biipi' dir. Ka gor mi'ji tii xi chi tii' na cham tu jai'ch mi' na mit pai' ka tikaak. ⁷ Ba' gu xib dai na jam a'm jum aa' na pim xi boopoya' na pim ja aa'ñdhapu' gu noonbi'ñ, ja'p japim ja tiida': "Jup jich chitda gu nobii'ñ guch Gi'kora' nat sap duadik giop bam gu Jesusu, sap ba' biipi' kat mummy ba oirida' na pai' Galilea dibii'r bhaan bipio', mummy sap ba' tigia' pim." Ba' aañ dhi' pu kai'ñkam pix bha jii na ñich bha jam ti'ñchoidham gu dhi' pu'ñi.

⁸ Ba' gu u'uub jotmoda' na mit jax bubua mi'ji dir na pai' ka yaaspich gu Jesusu, xi boop jamit na mit ja aa'ñdham gu noonbi'ñ ji gi'bokidhat nam gu' pui'p jix chotdontu', ku gu'x bhai'm taattu' am ji. ⁹ Ba' gamai' gu bi'x boi nam mui' ka boopo', mi' ja'p biipi' dir jim maaxdhak gu Jesusu mui' xi ja ñio'ki. Ba' gui' amuub xi ēēk mi' ja'p ja o'lhia ki'n xi gu'kik mi' xi komkik jamit gu tootna'n bhai' ji chu daani bui'ñor. ¹⁰ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Cha'pim totdon ka'ñ jaaduñ, nat gu' pu cham tu' jax jum duu. Cha'pim jax jum aagit xi boopoya' na pim pu ja tii'npu' gu jai'ñ jaaduñ gui' nam pui'p jiiñ kaichu' nam mu jimia' Galilea nam ba' mummyñ chigia'.

Gu sandaarui'x nam ba ja aagi'ndha' gu gē'gērkam jum aa'ndam nat jax jum duu gu Jesusu

¹¹ Ba' na mit chakui ai gu u'uub mu na mit pai' ja'k ba ja aa'ñdham gu noonbi'ñ gu Jesusu, ji'kchi gu sandaarui'x kia'pix jum titii'ñchok mi' dhir baapmigik xi boop jamit bhammi ja'k gē' kiicham na mit ja aa'ñdham gu ja gē'gērkam tuk gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'ñor gu Dios. ¹² Ba' gui' mi' dhir jotmoda' xi boop jamit ip na mit ja aa'ñdha' gu jai' ja gē'gērkam tuk gu Israel kam ja'tkam. Ba' bi'x maap xim jumpadak maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap mui' tuumiñ ja namkidhai ja soo'mchulhdha' gu sandaarui'x nam cham tu aa'nda' nat giop dua gu Jesusu. ¹³ Ba' pui' ba ja titda am gatuuk, jup kai'ch am:

—Aapi'm moo ja'p ja tiida' gu ja'tkam na mit diih gu noonbi'n gu Jesus jam iix gu tukga'n tukaa' na pim pai' dhuuk ka kookos. ¹⁴Gu' ba' no't jax dhuukat ma maat gux kai' Pilaato gu dhi' pui' nach jax jam titda, aach pu tiida' na cham tu' aapi'm jir jam kui'ncha na ba' cham jax jam dooda'.

¹⁵Ba' gu sandaarui'x pui'p tu duu mit nam jax ja titda gu g'e'g'erkam jum aa'ndam, dai na mit xi gaamuk gu tuumi'n gui' na mit ja maa. Ba' gammiji mi' pui' pup tu daa'ñchu' am gu Israel kam ja'tkam, sia gu xib pui' pui' kai'chdha' am nat sap cham tu' giop dua guch Xoi'kam.

Gu Jesus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'n nam tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ni'ook

(Mr 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶Ba' gu noonbi'n gu Jesus mui' ma jii mit ip mummì Galilea, maa'n kap na pai'r oidha' ta'm mi' na pai' tu ja aagi'n nam tigia'. ¹⁷Ba' jotmoda' pix mi ja'p bam maax ja bui, ba' gui' mi ja'p ja o'lhia ki'n xi gu'kik bhai' ji chu daani mit bui'or, sia kum gu' jai' cham pik ti jii'gi'n no' moo silhkam jir di' gu Jesus ka' ba' gu' cham. ¹⁸Ba' gu Jesus amuub xi e'ek jup ja titda:

—Guñ Gi'kora' g'e'kam ki'n jiñ dhai jix dhaam ja'k gio ya' dhi oi'nga'n bhaan. ¹⁹Ba' xib dai na jam a'm jum aa' na pim nai' xi chu ja a'gi'npu' gu ja'tkam biix kap na j'i'x oi'nga'n nam ti jii'ndhai aañ jiñ bui mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', gio ba' na pim xi ja bopkonidhat bhaankam guñ Gi'kora', gio ba' aañ nañ jir Maraa'n, gio ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ip. ²⁰Gio ba' na pim xi ja aa'ndhidhat ip nam tu' ka'm xi niidhat gu pui' na ñich jax ja'k jam aa'n aapi'm na pim mi' pui' jii'mda'. Ba' aañ gammiji nabap tanoohl jam buip tui'ngida' siat ba' am xim tii'mo dhi oi'nga'n.

**GUX BHAI'M KAI'CHDHAM
ÑI'OOK NA BHAAN TU A'GA
GUCH XOI'KAM NAT TU
UA'NAK GU
MAARKOS**

Gu Jesusu na mi' ba aaya' na pai' ja bopkonda' gu Juan gu ja'tkam

(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ja'pni ja'k bhai' jim tibgai dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, ² nat tu ua'nak bijik gu Isaiyas jano' nat pai' dhuuk bha ñi'o'kdhak gu Dios, na sap jup titda guch Gi'kora' gu Maraa'n:

Jumaiñ bñipi' mu jootsa' na ba' ba ja mat-tuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba jim.

³ Na mu ja'p pix ba tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam gampix jix chu gak kir nap ja titdada': "Gor jix ki' bim duuñ.

Ja'p pik bhai' bar jimdam gu Gê'kam. Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'."

⁴ Ba' pui'p jum duu ip, mummu ja'p pix ba oirida' gu Juan na pai'r gampix jix chu gak kir, ja bopkonda' gu ja'tkam pui' xi ja titdat na sap jir am nam xim bopkonai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora', na sap ba'x ja joi'mdai ba uañchuda' gu ja ua'tulhdhara'. ⁵ Ba' mui' ja'tkam mi' aa-jidha' am gu bhammi dir kam Jerusalem na pai'r gê' kiicham, gio ba' jai' mui' kap dir na jix Judea dibñir bhaan bipio', nam jix kaim ka', na gu' giilhim joidham jix bhai' xi buada' na tu a'gada'. Ba' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' na silhkam jir pui' na jax tu ja a'gi'ñdha', pui' ba titdada' am nam sap cham ka aa' nam jix ua'tulhdhix ka'. Ba' gu Juan dai na xi ja bopkonda' mi' na pai' mirda' gu suudai' Joraa'n Ak.

⁶ Ba' gu Juan gu tii'dharga'n, kameeyo gu bapoo'n jir jup duñxim ka', gio ba' gu bhisparu'n jir jo' ka' ip. Ba' na pai' dhuuk bax bhio'n ka', dai gu sossai na tu da'ngit tu kua'da' gio ba' gu miibat gu gampix kam. ⁷ Ba' na tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam jup ja titdada':

—Gatuuk dir bha jim gui' nax io'm jir gê'kam, cham tu' pui' na jax aañ, na ni'jix kuñ cham jir jupaabkamu'n nañ dhumarti' tu' suska'n jup ba kookoxdha' git. ⁸ Ba' aañ xib suudai' ki'n pix ka jam bopkon, gu' ba' gui' na pai' dhuuk ya' aaya', pui'p ji buusnia' na jam bopkona', na gu' ba jam tajaan'dha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios.

Gu Jesusu na ba chiñia' gu Juan na bakuana'

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

⁹ Ba' jano' mui'p ma jii gu Jesusu mummu dir Nasareet na pai' Galilea dibñir bhaan bipio'. Ba' mummu ba ji buus Joraa'n Ak mi' na pai' oirir ja bopkon gu Juan gu ja'tkam, ba' mi' pui' ba titda ip na sap bakuana'. ¹⁰ Ba' nat pai' dhuuk mui' ji buus mi' dhir suudai' chir gu Jesusu na ba bakuañixchu', ba tii' nat bhai' jim kupio' gux dhaam, gio ba' nat bhai' ji chim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p tu'm na gioda', ba' nai' ji jaa bhai' bhaan. ¹¹ Gio ba' nat ba kai nat bhai' ba tum a'ga bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aap jir di' nap jir jiñ mar nañ xim kigalhi'ñ, gio nañ gê'kam ki'n jix bhai'ñ chaat aap jum bui.

Gu ja'ook na tiix mai'chim ka' gu Jesusu
(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

¹² Ba' gatuuk mi' dhir ma jii gu Jesusu mummu ja'k maa'n kap na pai'r gampix, nat gu' pui' ja'k jurтуда gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ¹³ Ba' mi' juruufi maa'n masaa'n daman mambhix tanoolh, miji ja'p pu oirida' dñilh na pai' cham jaroi' oirida'. Dai gu tu' jingiarum na mi ja'p tum oipoda', gio ba' guch Gi'kora' gu noonbi'ñ nam guguxi'ñdha'. Ba' mi' ba ai gu ja'ook na ilhdhat na moo mi' mai'chia' git, gu' ji nat gu' cham jax dhooda.

Gu Jesusu na kia'pix ba ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam
(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

¹⁴ Ba' mikkat na mit pai' dhuuk ba kuu gu Juan, ma jii gu Jesusu bhammi ja'k Galilea nat ba tu ja a'gidham gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'o'ki'ñ gu Dios. ¹⁵ Ba'p ja titdada' bhammi ja'p ji oirir:

—Ya' mam aiñ jaaduñ na pai' dhuuk tu daaxix na maaxik jum maaxdha' gu Dios aapi'm jam bui, na pim ba' bax mat ka' nax chu joi'gi'n sia kux io'm jir gê'kam. Ba' dai na jam a'm bam aa' na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', gio ba' na pim ti jii'ñdha' na bhai' ji chu jam a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñi'o'ki'ñ.

Gu Jesusu na ba ja baidhika' maakob gu boptop bhiadam
(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

¹⁶ Ba' ma jii gu Jesusu mummu ja'p ju'ñdharan na pai' gê' suu'nka' gu suudai' gui' na Galilea dibñir bhaan bipio'. Ba' mi' ba ja tii' gook gu boptop bhibihiadam daim sispidhim nam mi ja'p buppaim suudai' chir maa'n gu gê' asaak. Maa'n Simoon tiigim, jumai ba' Anrees. ¹⁷ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaaduñ na pim xib dir gammiji bañ kaichgida', na pim ba' jai'ñ palhbuidha' nañ tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Bar ja'tkam bhibihiadam ka' pim pix ba', cham tu' boptop bhibihiadam kia', na gu' gui' nam ji'k ba ti jii'ñdha' na pim ji'k jax tu

ja a'gidha', dhi' ja'p ji buusnia' na pim ba ja bhia'.

¹⁸ Ba' gui'p ma oi mit cham jax ji chi'i'ik. Mi' xi iabok jamit gu ja a'sak.

¹⁹ Ba' palhiip gama ja'k iam xi jii mit biix ju'ndharan, mi'p ba ja tii mit gu Jakoobo gio gu Juan, maamra'n gu Sebedeo, nam mi' daraat kanuub ta'm ka ja jiisom gu ja a'sak gui' nam ki'n tu bhibia gu boptop. ²⁰ Ba' pui'p ba ja titda nat jax ja tiidak ja baidhak gui' na ja biim ba jim. Ba' gui' pui' cham jax ji chi'i'ik ma oi mit ip, mi' xi buak jamit gu ja taat Sebedeo ja biim gu tujuandam tugi'n.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' maa'n gu maa'nkam na kax ñaanbi' ka'
(Lk. 4:31-37)

²¹ Moo mit mummu ja'k bhii Kapernaum na pai'r kikcham na ba' moo bam aaya' na pai' dhuuk cham ka tum juanda'. Ba' jano' nat pai' bam ai, mui' ma jii gu Jesusu mu nam pai' tu chiopi' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' baakik bhai' ji chu ja a'gi. ²² Alh ni jaroi' ku ñiok, mi' pui' pup tu'ii' am na mit ba kai, na gu'x io'm bhai' xi bua na xi chu a'ga, cham tu' pui' na jax gui' nam jup kai'chdha' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios. ²³ Ba' maa'n mi'p oirida' gu maa'nkam na ampix jix ñaanbi' ka', na bhaan baax ka' gu cham kii' ii'mda'. Ba' na mi' ka tu ja a'gi'n gu Jesusu gu ja'tkam, mi' baakik chiop g'e' ki'n mui' ba ñio gux ñaanbigim, na gu' pui' ja'k jurtu'ntu' gu cham kii' ii'mda', jup kai'ch:

²⁴ —¿Jax japich bhai' bach dhoodam Jesusu Nasareet kam? ¿Ka'p ti bhai' bach koodam aa? ¡Aañ jix maat jia nap aap jir di' gu Dios gu maaxik duakam!

²⁵ Gu' ji na gu' maa'n nat jax ñiok gu Jesusu, jup titda:

—¡Cha'p ñiokda' cham kii' ii'mda' nap naanbichu'n dhi'n jaduun! ¡Mup buusnia' bhai' dhir bhaan! ¡Cha'p bhai' pu tui'ngida'!

²⁶ Ba'x io'm xi bhii gu maa'nkam nat pai' ba ji buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan. G'e' xi jiin'kik nat ba' pik ba buus.

²⁷ Ba' dappaam mi' pui' pup tu'ii' am dho gi ji ba'x io'm gu ja'tkam, dai nam nai' tiim ti tikka'n diilh jix dhu'np'i'n ki'n, jup kai'ch am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi dhi' pui'? Gi nach cham ji'xkat pai' dhuuk pui' chi niidhat na jax tu buim dhi Jesusu. Tii' na sia gu cham kiki' i'ii'mda' tu' pix ja ilhi'n, jix jigi'n am.

²⁸ Ba' cham miikim na mit biix pui' ba ti kai gu ja'tkam na ji'x jir Galilea na ji'k jax tu buim gu Jesusu.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' gu daada'n gu Simoon Peegro
(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)

²⁹ Ba' ja'xpix nat ba buus gu Jesusu mi' dhir chiop, na xi chu ja a'gidhimik gu

ja'tkam, silh jii mummu gama ja'k nam pai' tu ba'aak gu Simoon gio gu Anrees. Ba' biix jai' xi jiim am gu Jakoobo gio gu Juan. ³⁰ Ba' gu daada'n gu Simoon mji ka bo' ba'k chir jum bakxidhat na e'e' gu toi'ndhi'. Ba' nat jax mu ai gu Jesusu, ba aagi'n am gu mi' oi'fikam nax ka'ook. ³¹ Ba' mui' ji ai gu Jesusu mi' na pai' bo', ba' daagik nobi'ran xi bamii'. Jix kii' bhai' ji bam mi' jotmoda' pix, ba' dai nat ba tu ja onbai'.

Gu Jesusu na ba ja dudua'ndha' mui' gux kako'kkam
(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)

³² Ba' nat pai' ba bhii'n gu tanoohl, na pui' bax dhidimp'u, mui' ja'tkam pix ja'x ji ai mit mi' ba'aak kiik na pai' daa gu Jesusu ji ja baidhat gux kako'kkam, jai' gui' nam ampix jix ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ka' gu cham kiki' i'ii'mda'. ³³ Gilhim mui' mit mi' mam jumaap ki'n'gob gu mi ja'p oi'fikam na ji'x jir kiicham. ³⁴ Ba' pix ja'x ji ja dudua'n gu Jesusu gux kako'kkam, na gu' mi ja'p moo biix aixim tu'm jup t'e' e'ka' gu ko'kda'. Jai' gui' nam ampix jix ñanaanbi' ka', biix ja'k ja joot gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir. Pu cham ja do'ñcho nam jax bha tu a'ga gu cham kiki' i'ii'mda', na gu'x bhai'x maat na no't jax dhuuk xi ja do'ñcho nam bha tu a'ga, mi' maaxik ba kiisa' am nar tu'p tu'm da'.

Gu Jesusu na ba jimia' mu ja'p na ji'x jir Galilea na tu ja a'gi'n'mira' gu ja'tkam
(Lk. 4:42-44)

³⁵ Ba' bijik ba bam gu Jesusu na kapup jix chukgam, ba' ma jii nammi gama ja'k na pai'r gampix. Mi' ba' bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. ³⁶ Ba' ja'xpix nat pai'x bhai' ba xia', mui'p ma gaagam gu Simoon bamgik ja biim gui' nam takaab dir maap jii mit gu Jesusu. ³⁷ Ba' nammi pix ji chi' mit na pai' ka oiri, ba'p titda am:

—Bhammi tiim ga'nga' am mui' gu ja'tkam.

³⁸ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusu:

—Gatuuk jach dho gio bhai'p aaya', na gu' ka tum aagim. Maik gor kia' mijini ja'p na jax jir kikcham, sia dai ya ja'p mia'n kia', nam ba' gu' biix jup jix mat ka' gu ja'tkam nañ ji'k jax tu a'ga, na ñich gu' pu kai'fikam bha jii.

³⁹ Bhai' ba' pu oirida' na ji'x jir Galilea na tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam bha ja'p nam jax tu chichiopi'. Gio ba' na ja'k ja jootsaim gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gui' nam jix ñanaanbi' ka'.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' maa'n gux ko'kkam na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukgan'
(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

40 Ba' maa'nnim mu ba ai maa'n gux ko'kkam na pai' oirida' gu Jesus, na tootolhidhat bha gakiidha' gu tukga'n. Ba' mi' o'lhia'n ki'n ji kikbuk biip'i' dir jup titda:

—Aa'n ja'pni moo soi' bham tiidam ji'n jaduun naa'n ja'p tē kēē nap bixchu'x aichu'n nach chu' cham pai' nū'i'n, nap iam ji'n dhua'fidha' no'p moo pui'p ilhii'fidha' git.

41 Ba'x joi'mdak ba ti'i gu Jesus, ba'p titda bhai' xi dhaagik:

—Jir am dho, naa'n gu' pu kai'fikam ya oiri. Jai'n, ba dua pich. Cha'p jax kam aa'nda'.

42 Ba' dai nat pui' ji' xi chi'i'n, jotmoda'x bhai' bhai' ji chu taatdat. Jix kii'p jum duu, pu cham pai' ka tu ko'k. 43 Ba' gu Jesus tii xi soo'mchulhdhak ba joot na cham tu aa'nda' nat jax dhuuk dua, jup titda:

44 —Dai nap moo cham jaroi' aagi'fidha' na fiich aa'n jum dua'fi. Dai nap silh jimia' bhammi na pai' daa gui' na jai' ja palhbu'i'fidha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'for gu Dios, na ba'm tigia' na pich ba dua. Xi chikkada' ap. No' jax kai'ch nap bax kii', dai nap tu makgirtai titikia' na jax ja'k aagix nat tu ua'nak gu Moisees, nam ba' bax mat ka' gu ja'tkam nat ba buus gu ko'kdai' dhi' nap ki'n kax ka'ook kat.

45 Gu' ji na gu' gui' moo jano' nat jax jii, pix ja'x ja aagi'fi gu ja'tkam. Gilhim biix pui' bax chu maat am. Ba' pui' mi' pup oiri gu Jesus gampix, miji ja'p tibiappuda', na gu' cham ka aa' na maaxik bhammi ja'p oirida' gē'gē' kikcham. Ku gu' pui' pix mui' mi'p aajidha' am ji na pai' oirida'.

2

Gu Jesus na ba dua'fidha' maa'n gux ma'mkulhi'

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

1 Ba' gatuuk ji'kchi jurni'fi ki'n gio mi'p ba ai gu Jesus Kapernaum. Mi' pai' maa'n kiicham pix ba kaidha' na tibiap. 2 Ba' jotmoda' pix ja'x ji ai mit gu ja'tkam, giilhim mui' mi' mam jumaap jamit. Jix kabkam suu'n jamit miji ba'k chir, pu cham jir buusan mi ki'ngob, na gu' mi' dhir dirrap dir nammi ja'p jup xi ju' am. Gu Jesus ba' dai na tu ja a'gi'fi'chu'. 3 Ba' ja'xpix maa'n mi' ba aich jamit gux io'm jix ma'mkulhi' maakob dit. 4 Ba' ilhdhat am nam jii mit miji pu baapkia' git ba'k chir na pai'p tu'ii' gu Jesus, gu' ji na gu' cham bhaai', nam gu' giilhim jix kabkam suuda' gu ja'tkam. Pui' mit alhi'ch ma digaar gu ba'aak daam dir na mit ba' mu tisaa'fidhak bhai' dhir mu tibiaa'n bakxidhar ta'm miji na pai'p tu'ii' gu Jesus. 5 Ba' nat ba ja ti'i gu Jesus nam bui'for jix bii'aktu', jup titda gux ma'mkulhi':

—Cha'p jax kam aa'nda'fi jaduun. Ba ua'fchudhix ji matgam gum ua'tulhdhara', na fiich gu' aa'n pui' ba ti'i.

6 Ba' ji'kchi mi'p daraa am gui' nam sap jix mat ka' gu fiio'ki'fi gu Dios, ba'p jum aa' am ja jujur am bhaan: 7 “Jax ba' ilhdhat jup kai'ch? JJa'xbui' aa sap tii gē'kam jup xim ilhii'fi na gu Dios? JJaroo gip ba ua'fchuda gu tu' ua'tulhdhara' gu jaroi' ya' kam pu chu'm ip jix ua'tulhdhix kam? Dios dho gi jii' ji.” 8 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesus jura'ran bhaan nam jax jum aa', ba'p ja titda:

—Ni ji'x iam kur pui' na pim jax jum aa' gu jam jujur am bhaan. 9 Na gu' cham pik xijai no'fi jax kai'ch: “Ba ua'fchudhix ji matgam gum ua'tulhdhara'”, na gu' cham maati' ka' no' moo pui' ji buusnia' piam ku gu' cham. Gu' ji no'fi jax kai'ch: “Xi bamii', munip ja'p ba oirida' bhii'ji gum bakxidhara'”, dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maati' ka' no't cham pui' ji buus. 10 Ku ba' gu' aa'n xib ya' dua'fidha' ji dhi'fi jaduun nax ma'mkulhi' na pim bax mat ka' na aa'n nat bha'fi joot gu Dios, jir gē'kam i'fi naa' ba' ya' tu ua'fchuda' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'fi'ga'n.

Ba'p titda gux ma'mkulhi' pui' xi chi'fik:

11 —Aapi'fi jaduun nap jix ma'mkulhi', xi bamii'. Ba jimia' ap jum ki'aam, bhii'ji ap dhim bakxidhara'.

12 Ba'x kii' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu ti'i'n gu Jesus. Ba' dai nat ba jii xi bhii'k gu bakxidharu'n, mui' ba buus ja saagi'fi gu ja'tkam gaammiji ji dhuu. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am biix, mi' dhir ba' ma tu daani mit bui'for gu Dios, jup kai'ch am:

—iMooch pik cham ji'xkat pui' ti niidhat ji jich Gi'kora'!

Gu Jesus na ba baidhika' ip gu Lebii

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

13 Ba' mikkat gio'p ma jii gu Jesus mummu ja'p ju'ndharan na pai' gē' suu'nka' gu suudai'. Ba' mui' ja'tkam mi' mam jumaap jamit na pai' ka oiri, ba' xi chu ja a'gidhimik. 14 Ba' ja'xpix nat giop ba jii, nat nammi ba ji bhii' jupaaban na pai' tum namki'fi no'fi gē' tu bhii'for, mi' pix ji chi' gu Lebii, maraa'n gu Alpeo, gui' nar tuumi'fi tu taandam tugi'fi ka' gux io'm gē'kam Rooma kam, Seesar tiigim, na mi' daakat pix ji dhaagim gu tuumi'fi gui' nam mi' tu namkidhim. Ba' mui' ji ai gu Jesus, mi ja'p amuud xi kikbuk jup titda:

—Aa'n pui' ilhii'fi ji'n jaduun nap xib dir gammiji ba'n kaichgida'.

Ba' gui' nat jax kikbuk pix chu'p jum duu cham jax ji chi'fik, gammiji pix ko'kmar jiiim am.

Gu Jesus na ja biim ba tu jugia' gui' nam cham tu' ka'm ti nū'i'fidha' gu ja'tkam

15 Ba' gatuuk ma ja baidhak gu Lebii gu ja'tkam mummu kia'mi'fi nam mi' tu jugia' bui'for. Moo jimchu' gu Jesus gio

gu ja'tkam tugi'n, gio jai' gui' nam jir tu-
 umiñ tutaandam tugi'n ka' gux io'm g'e'kam
 Rooma kam Seesar tugi'm, gio gui' nam pui'
 ja bia'ka' gu g'e'g'e'kam jum aa'ndam nam
 sap cham tu' ka'm ti ni'i'n. Ba' gu Jesusu
 jix bhai'm taatit bhai' ji chu juu ja biim, nam gu'
 mui' ba kaichu'. ¹⁶ Ba' ji'kchi gui' nam sap
 jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios gio gui' nam
 pariseos jum tüti'nda', am bhaak jamit na
 mit tii gu Jesusu na ja biim tu kua' gui' nam
 jir tuumiñ tutaandam tugi'n ka' gux io'm
 g'e'kam Rooma kam, Seesar tugi'm, gio gui'
 nam pui' ja bia'ka' nam sap cham tu' ka'm
 ti ni'i'n. Ba' ja'p ja'k xi ja boosgak jamit gu
 ja'tkam tugi'n gu Jesusu, jup ja titda am:

—¿Jax ku ba' ja biim tu kua' dhi jam
 g'e'kam tuk dhi tuumiñ tutaandam gio dhi'
 nam cham tu' ka'm ti ni'i'n?

¹⁷ Gu' ji na gu' ja k'e'e gu Jesusu nam jax
 kai'ch, ba'p ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu
 ja'tkam no'm jix kiki', na gu' cham ja a'm
 jum aa'nda' na jaro'i ja duduadhi'ndha', na
 gu' dai nam g'e'g'e'kam jum taat ka'. Gu' gui'
 ji nam ji'k jix kako'k ka' na ba' ja a'm jum
 aa'nda', nam gu' soi'm ilhii'ndha' nam jix
 dhuuduadhim ka'. Ba' aañ na ñich bha jii
 ya' dhi oi'nga'n bhaan, cham tu' pu kai'fikam
 bha jii ñich nañ ba' ja baidhika' gui' nam
 g'e'g'e'kam jum taat, nam pui'm aa' nam tu'
 ka'm ti ni'i'n, gu' ja'pji gui' ji nam ji'k bax
 maat nam jix u'ua'tulhdhix, nam gu' soi'm
 ilhii'n buiñor gu Dios. Dhi' ji' ji nañ ba' ja
 baidhika'.

*Gu Jesusu nam ba tikka' na sap jax kum
 ba' cham jum saabda' gu ja'tkam tugi'n
 (Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)*

¹⁸ Ba' maa'nnim ji'kchi gu ja'tkam mui'
 ma tikkam jamit gu Jesusu na sap jax kum
 ba' cham ji'xkat pai' dhuuk ja ni'i'n nam jum
 saab gu ja'tkam tugi'n. Na gu' gui' nam
 kaichu' gu Juan gio gui' nam pariseos jum
 tüti'nda', gammiji pix ja ni'i'ndha' am nam
 jum saabda'. Ba'p titda am tummu e'ek:

—¿Jax ku ba' aap gum ja'tkam tuk cham
 ji'xkat pai' dhuuk ja ni'i'n ich nam jum saab?

¹⁹ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na
 jax no' jaro'i mu pai' ba xim tumum, nam
 gu' cham jum saabum jum ilhii'ndha' gu
 jajaa'nni'n, nam gu'x chu nak ka' gu koi'.
 Ba' pu'ñip ji buusan ja bui dhiñ ja'tkam tuk,
 cham jum saabum jum ilhii'n am gu xib,
 nam gu'x bhai'm taat nañ ya' kap tu'ii' ja
 bui. ²⁰ Ku gu' kam aajim ji nam pai' dhuuk
 jiñ dhagia' gui' nam boiñ bhai'ndha', jano'
 dho gi ba' bam saabum am ji.

²¹ Na gu' dhi' ja'pni ji buusan jia na jax
 gu jaro'i no't alhi'ch i'kik gu xibkam jannullh
 tii xi dhaax gu ti'dharga'n no'r kilhii'nga'n.
 Maa'n na jax giop sarnia' biix xikoolh dhir,

na gu' bhai' ji so'lhka' gu xibkam jannullh
 na pai' dhuuk xi bakuaana'. ²² Piam ja'p na
 jax gu biññ, nam gu' xixiibkam jajo' bopko
 bhaan tu aidha' gu buusai'ñdham, na gu'
 no'r kilhii'nga'n, maa'n na jax xixiipña', pu
 biix jum nu'aa' dho gu', na gu' giilhim jix
 o'jo' ka'. Pui' kum ba' xixiibkam jajo' bopko
 ta'm bhaan tu aidha' gu biññ gui' na kia'pix
 buusnidha'.

*Gu Jesusu gu ja'tkam tugi'n nam tu kaip-
 gaidhat tu ko'iidha' gu muraan ga'n gu tiriik
 (Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)*

²³ Ba' maa'nnim na pai' dhuuk cham tum
 juanda', ma jii gu Jesusu nammi gama ja'k
 maa'n kap, moo mi' buusnichu' na pai' ti
 ix gu tiriik. Ba' gu ja'tkam tugi'n na ja
 biim jimchu', xi u'iidhat gu muraan ga'n
 xi kaipgaidhat tu ko'iim am. ²⁴ Ba' pix am
 bhaak jamit ji'kchi gui' nam pariseos jum
 tüti'nda', na mit gu' ja tii nam ka tu u'iim gu
 tiriik muraada'. Ba' mu boopok jup titda am
 gu Jesusu:

—¿Jax kum ba' pui' tu buim dhim ja'tkam
 tuk? ¿Kux cham maat am aa na xib cham
 tum juan?

²⁵ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñku'i' aa
 mi' u'uan ta'm nat jax tu duu gu Dabii gio
 gu ja'tkam tugi'n jano' maa'nnim nam pai'
 dhuuk ba ua'maim? ²⁶ Na mit tu juu bo gu
 paan gui' na mi' tikiix kat g'e' chiop, nat ja
 maa gu Abiatar gui' na mi'r ja g'e'kam tuk
 ka' jano' gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu
 Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor
 gu Dios, na saak dai gui'x bhaai'n ka' nam
 kua'da' git.

²⁷ Ja'pni ba' moop ja titda jia:

—Pui' kuñ ba' aañ cham pai' jax ja titda
 dhiñ ja'tkam tuk, sia kuñ ja ni'i'n nam jax
 tu buim. Na gu' na pai' dhuuk cham tum
 juanda', dai nañ jiñ jiipi'rika' no'n jix aa'
 cham jax ji kai'chit. Piam kuñ gu' tu' jax jup
 jix dhuñiim, ¿jax gip bua? Na gu' dhi tanoolh
 cham tu' jax kai'fikam pui' ja'k jum duu nañ
 bixchu' jix chu xidhuutu'n ka'. ²⁸ Na gu' pur
 cham tu' gu pui' na pim jax ja'k tii xi ilhii'n
 aapi'm. Aañi' ji nañ jix maat, nat gu' pu
 kai'fikam bhañ joot guñ G'kora' nañ ba' ya'
 ja aagi'ndha' gu ja'tkam biix nam ji'k tu' jax
 buada', sia na pai' dhuuk cham tum juanda'.

3

*Gu Jesusu na ba dua'ndha' maa'n gu
 maa'nkam nax muuk ka' gu nobii'n
 (Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)*

¹ Ba' mikkat nat giop bam ai na pai' dhuuk
 cham tum juanda', gio mui'p ma jii gu Je-
 suus maa'n kap nam pai' tu daanda' gu
 Israel kam ja'tkam, ba' jimdat mijiji baa. Ba'
 maa'n mijip daa gu maa'nkam nax muuk
 ka' gu nobii'n. ² Ba' pix niidhim am gu

Jesuuſ gu'i nam pariſeos jum tii'ti'nda', ea no't ſap moo ba ji dhua'ñ gu'i nax muuk ka' gu nobii'ñ, na ſap ba' dhi' bhaan jix bhaai'n ka' nam jax ti'ya' nam iattulhdha'. Na gu' jano' aagix ka' na cham tum juanda', nam cham tu' jax buada' gu ja'tkam. ³ Ba' mui' ba bai'ñ gu Jesuuſ gu'i nax muuk ka' gu nobii'ñ, jup titda:

—Eap bhai' xi jim jiñ jaduun. Ya'ni ja'p jap xi kikkbu' amuub.

⁴ Ba' pui' xi chiidak jup ja titda ip gu jai' gu'i nam mi'x bhaamut nii'ñ:

—ǂJax pin jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix? ǂTu' pin jix bhaai' nach jax buada' na pai' dhuuk cham tum juanda', nach jix bhai' tu buada' aa pin, ka' pin nach jix buam tu buada' aa? Pui' na jax gu jaro'i no'x io'm jix ka'ook, ǂJax ja'k jum aagidha', nañ dhua'ñdha' aa, ka' nañ mi' pix xi ñii'ñdha' aa no' mi ja'p ba mumki jiñ chaagiob?

Alh pu ni jaro'i ku ñio'k, mi' pix pu tu'ii' am.

⁵ Ba' nai' xi ja nai'ñ gu Jesuuſ bii'x xikoolh gu ja'tkam jix buam jum ilhdhat, ji'x tii am jix bhaamum jum ilhii'ñ, na gu' ni ji'x ku ja jujur am baapak na jax tii tu ja a'gi'ñ. Ba'p titda ip gio gu maa'nkam gu'i nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Eap xi silhiiñ dhim nob jiñ jaduun.

Ba' gu'i ja'p jup xi silh, jix kii'p jum duu na ja'p xi joi'ñi'ñ, panaas ku moo pu cham pai'x muuk kat. ⁶ Ba' bhaakuk jotmoda' jii mit gu'i nam pariſeos jum tii'ti'nda' bhammi ja'k ja bui gu ja'tkam tugi'ñ gu Eroodis gu'i na ſap jir gē'kam ka', nam ſap ba' bhai' xi chu a'gai maap nam jax ja'k duuji mu'aa' gu Jesuuſ.

Gu Jesuuſ na ba ja dudua'ñdha' mui' gu'x kako'kkam mummu ju'ñdharan na pai' gē' suu'nka' gu suudai' gu'i na Galilea bhaan bipio' gu dibii'

⁷ Gu' ji nat gu' ba jii gu Jesuuſ ja bii'm gu ja'tkam tugi'ñ mummu ja'k na pai' gē' suu'nka' gu suudai' na Galilea bhaan bipio' gu dibii'. Ba' mui' ja'tkam pix chu'p tui'dhi' am nam mu oi'ñchu', moo gu Galilea oi'ñkam gio gu Judea kam. ⁸ Gio jai'm mui'p jimchu' gu bhammi dir ja'k kam Jerusaleen, gio gu Idumea kam, jai' gu baasi'n dir ja'k kam xialhbuu na pai' bhii'x gu Jordaen Ak, gio gu'i nam bii'x xikoolh oi'dha' mummu na pai' gē'gē'r jir kikham na pai' Tiuro ti tii' gio ja'p ja'k na pai' Sidoon ti tii', nam gu' pui' tē kē'ē na gē'gē'r jup jum duu'nkam jix bhai' tu buim gu Jesuuſ. ⁹ Ba'p ja titda gu Jesuuſ gu ja'tkam tugi'ñ nam ſap maa'n jix io'm ju'ñdharan ja'k xi buusaichulhdha' gu kanuub, na ſap ba' bhaan bha tisdia' nam cham mi' ki'spa' gu ja'tkam no' mi' pix ja'p kiik diirap. ¹⁰ Nam gu' giilhim mui' pix ji aajim gu'x kako'kkam, gio nam gu' alh na ji'x ki'n nam amuub jix aik na pai'p tu'ii',

pix am jum tutki'ñ am, aa'nda' git nam jax pik jum duñia', nam gu' pui' tē kē'ē nat mui' ba ja dudua'ñ. ¹¹ Ba' ji'ma'n mi'p oipo am gu ja'tkam na ja a'm jup tui'ñgida' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja naanbichu'nka'. Ba' nam jax tigia' gu Jesuuſ, mi' ja o'lhia ki'n ji gu'nguk am bii'pi' dir, ba' gē' ki'n mui' pu nokia' gu maa'nkam, na gu' pui' ja'k jurtu'nda' gu cham kii' ii'mda', jup ti'ya':

—Aap jir di' nap jir Mara'a'n gu Dios.

¹² Gu' ji na gu' pu ja sosbhichulhi'ñ gu Jesuuſ nam mui' tii ji ñokia' nam ſap cham mi' maaxik kiisa' nar tu'p tu'm da'.

Gu Jesuuſ na ba ja aaga' mambhii'x daman gook gu ja'tkam tugi'ñ nam jir noonbi'ñ ka'

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³ Ba' gatuuk ma jii gu Jesuuſ maa'n kap na pai'r oidha' ta'm, xi ja baidhak ji'kchi gu ja'tkam tugi'ñ na jax chu'm jix aa' dihl na ja bii'm jimda', ba' gu'i ma oi mit ip. ¹⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi tii'tis oidha' daam, bhai' ji ja aa nam jax chu'm bar noonbi'ñ ka' gammiji, mambhii'x daman gook moo aich. Dhi' ſap ba' bhaankamu'n nai' ja jootsa' nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios, ¹⁵ gio nap ja titda nam pui'p ba ja dudua'dhi'ñdha' gu'x kako'kkam, gio nam mai' ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam gu'i nam jix ñanaanbi' ka'. ¹⁶ Ba' gu Simoon maadi't jir di' na bar nobii'ñ, gu'i na gook ki'n jix mat ka' gu Jesuuſ, Simoon Peegro tii'ti'nda'. ¹⁷ Mi' dhir ba' moo gu Jakoobo gio gu Juan, daim sispidhim, maamra'n gu Sebedeo, gu'i nax joi'ñdha' na Boarnerjes ja tii'ti'nda' gu Jesuuſ, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Jix bhaa'mnagim. ¹⁸ Gio ba' mi' dhir moo gu Anrees, Piliip, Bartolomee, Mateo, Tomaas, gio gu jumai' Jakoobo, maraa'n gu Alpeo, gio gu Tadeo, gio ba' gu jumai' Simoon, gu'i na ja kaichgida' gu'i nam kananiistas jum tii'ti'nda', ¹⁹ gio ba' gu Juudas Iskarjote, gu'i na gatuuk ja aa'ñdharan' gu gē'gē'rkam jum aa'ndam na pai' oirida' gu Jesuuſ nam ba' boi bhii'chdha'.

Gu Jesuuſ gu jajaa'nni'ñ nam ja'p jum aa'nda' na cham juraa'n ka bia'ka'

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Ba' gatuuk na mit ja'k suulhgik bhammi dir na mit pai' jimik, gio mi'p ji ai mit nam pai'x joi'ñdha' nam tibiappuda'. ²⁰ Ba' cham ji'x miikim gio pix ja'x jup ji ai mit gu ja'tkam, giilhim mui' mi' mam jumaap jamit, pu cham jax jix bhaai' na tu jugia' gu Jesuuſ ni gu noonbi'ñ, na gu' dai nam tii ja palhbui'ñchu' gu'x kako'kkam. ²¹ Ba' pui' ba ti kai mit gu jajaa'nni'ñ gu Jesuuſ na cham bhaai' na jax tu jugia'. Ba' bhai' ma jii mit mummu dir nam pai' oi'dha' na mit bhai'

ba baidham, nam gu' ja'p jum aa' na cham juraa'n ka bia'.

Gu Jesusu nam maakam ba ai'chuxdha' gu ja'tkam na sap jajo'k gu ja gɛ'kam tuk bhaan jup tui'ngida'

²² Gu' ba' gu Jerusaleen kam na mit mi'p ai gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, maakam jup ai'chuxi'ñ am gu Jesusu, jup kai'ch am na sap jajo'k gu ja gɛ'kam tuk bhaan jup tui'dhi', pui' sap kum ba'x jii'gi'ñ gu cham kiki' i'ii'mda' na mai' ja jootos ja a'm dir gu ja'tkam jix ñanaanbigim. ²³ Gu' ji na gu'x maat gu Jesusu nam jax kai'ch, ba' maap ja jumpadak bhai' ji chu ja a'gi bhaan ji chu ua'rgidhidhat gu tu' na ya' dhi oi'ngan jix chu jai'ch nam sap ba'x maatiit kaaya'. Jup ja titda jia:

—Ni ji'x iam kur pui' na pim jax kai'ch. Jax dhui na cham ji'xkat mai' ja jootsa' gu ja'ook gɛ'kam jum aa'ndam gu bii'ma'n tutu'm jajo'k, nam gu' maa'n ii'mda'p duuk. Na gu' no't maadiit tii mai' xi joot, ja'p ji busunia' na diihl mai'm jootsa'. ²⁴ Na gu' dhi' ja'pni na jax gu dai gɛ'gɛ'kam jix kakai' no'm cham maa'n ñi'ook jup duuk, no'm ji'ma'n tu' tii jax jix dhuñim na jax ja'k jir joidham, no'm gu' jai' maakam jup kai'chim, mi' pu cham tu' jax ji dhuuji mam pataasa' am. ²⁵ Piam ja'p na jax gu ja'tkam no'm jir maap jum oi'dhagam no'm daim kokda, nam gu' mi' pui' xi kai'chimii gammiji pix ta'tak jimia'. ²⁶ Pu'ñip jum duñia' git gu ja'ook gɛ'kam jum aa'ndam no' jax dhuukat bhai' ji bhaamu' git ja bui gu bii'ma'n tuutu'm jajo'k, na gu' mi' pix ja'p ji bi'ya' git ba', cham ka nini'i'ndha' am git gu noonbi'ñ, nam gu' ba bhaaku' git buiñor.

²⁷ 'Gu' matgam gu ja'ook gɛ'kam jum aa'ndam cham aa' ji na jaroi' tu' ki'n ja juanda' gu bii'ma'n tuutu'm jajo'k. Na gu' dhi' ja'pni ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam jix oogim jix bhangim no' mi' pai' kio, nam bii'x pix jix iibhi'ñdha' gu ja'tkam nam amuub aaya', sia kum tiix chi iixdham gu bixchuga'n. Dai gu jaroi' no'x maat nax io'm jix oo' na ba' mu jimii xi buuprai bha ja'p xi dhaasai na ba' ba ti iixdha' gu bixchuga'n. Ba' aañ xib pu'ñip ji buusan na jax gu' nax io'm jix oo', na gu' pur cham tu' aañ jiñ bui gu ja'ook gɛ'kam jum aa'ndam, pu ni ji'x dho moo kur jiñ jupaabkam.

²⁸ 'Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', bii'x na ji'k ja'tkam jix bhaai' na jax ja'k duuji uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara', sia kum giilhim jix buam tu' ñiok, dai na bi'pi'm aa' nam soi'm ilhdha' buiñor guñ Gi'kora'. ²⁹ Gu' ba' gui' nam ji'k jix ki'ñ gu x Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', dai nam pix am ti'ñchuka' nam gammijim tulhiña', na gu' cham ji'xkat ka ofiia' gu ja ua'tulhdhara'.

³⁰ Ba' dhi' na pui' ji' titda, na mi' pix ja aagi'ñ na gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' bhaan jup tui'dhi', cham tu' na tu' jajo'k gu ja gɛ'kam tuk nam jax ai'chuxi'ñ gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Nam mi' ba aaya' gu Jesusu gu jajaa'nni'ñ gio gu di'ii'n

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

³¹ Ba' ja'xpix mi' ba ai mit dho gi ji ba' gu jajaa'nni'ñ gu Jesusu gio gu di'ii'n, mummu ja'p ji guguu mit gama ja'k, na gu' cham bhai' nam jax mia'n aaya', nam gu' giilhim mui' mi jumpax gu ja'tkam bii'x xikoolh dhir mi' na pai'p tu'li'. Ba' miji xi chu joochxi mit na sap mu jimda'. ³² Ba' pui'p ba titda am gui' nam mi ja'p mia'n daraa bii'x xikoolh dhir:

—Mi' sap pai' ba ai mit gum jaaduñ gio gum naan, sap jum gaagim am.

³³ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Jax japim ba' ilhdhat pui' kai'ch? Jax dhui nañ aañ cham tu' pui' ilhii'ñ nam dai gu'i'r jiñ jaaduñ gio guñ ñaan.

³⁴ Ba' pui' xi chi'ñik nai' xi ja tiigik gui' nam mi ja'p daraa bii'x xikoolh dhir, jup ja titda:

—Na gu' aapi'm jai' dhit na pim ya' daraa, pui'p bar jiñ jaaduñ japim. ³⁵ Na gu' jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' na jax jix aa' gu Dios, dhi' bar jiñ jaduun ka' gio nar jiñ ñaan ka'.

4

Gu Jesusu na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu tiriik giigi'ñdham

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Ba' mikkat ji'kchi jurni'ñ ki'n gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam, mummu ɛɛk ju'ñdharan na pai' gɛ' suu'n gu suudai' na Galilea bhaan bipio' gu dibii'r. Ba' gook alh mi' ka jumpax am nat jax bhai' ji chu a'ga, gu' ji na gu' cham ji'x miikim giilhim mui' mi' mam jumaap jamit. Pui' bhai' ma tis kanuub ta'm, na gu' mi ja'p amuub jup sɛ' suudai' jugi'ñ. Bhai' ba' ji dhaakat bha tu ja a'gi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii' dhirap. ² Bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat na ya' dhi oi'ngan jix chu jai'ch nam sap ba'x maatiit kaaya'. Ba' maa'n ja'pni moo mui' ji kii nat mui' ji chu a'ga:

³ —Ea na pim moo bii'x jam jujur ki'n xiñ kaaya' nañ jax jam tiida'. Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu moikdak mummu pai'p ka' ji, ji'kchi moo xi jur na mi' pix katka' gu moikda'n. Gu' ji na gu' mi ja'p tum oipoda', jotmoda' pix am boi ba kaat mi moika'n tir. ⁴ Ba' gatuuk nat mui' ji chu gi' gu tiriik, maa'n na mit jax jugio gu u'ji' nam mi ja'p nini' gui' nat mi' suulh na pai' pix am boi ba kaat, na gu' maaxik pix dharaat, na gu' bax chu kabaak. ⁵ Ba' jai' ja'p ja'k ai' cha'm jup suulh ip na pai'x

komaalhim jir dibür. Dhi dho gi gu' tii jotmoda' bubua ji, nat gu' daaman jum yaas. ⁶ Gu' ji na gu' maa'n nat jax mi'i'n gu' tanoolh nat bhaan mi' ji chotnorimi, nat gu' cham tuukab takta, dai nat ba gaa pix. ⁷ Ba' jai' nat ja'p ja'k jup suulh na pai'x joi'ndha' na tuutka' gu' tu'x bii u'uux jix jo'ii', ba' pui' tii bhai'p ji bubua. Gu' ji na gu' jotmoda' bhai'p ji i'pu gu' u'uux jix jo'ii', maa'n nat jax bhai'bich, jix u'uam mi' pup tuut gu' tiriik, pu cham tu' ka bhaai'. ⁸ Ba' gu' jai' nat ja'p iam jup suulh na pai'x ki'i' gu' dibür, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai'm duu ji, alh ja'p sa'sbar jum kaip. Ji'ma'n moom kaip maa'n oo'm daman mambhix, jai' baik oo'm, jai' jix chamaam oo'm, mi' pix pui'.

⁹ Ba' mi' dhir na pui' ji' xi chu ja' a'gidhimik, jup ja' titda ip gio:

—Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maatit ji'n kèè.

Gu' Jesus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu' tiriik nat tu' gi' gu' maa'nkam

(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Ba' ja'xpix na mit pai' ba jii gu' mui' ja'tkam gui' na mi' tu' ja' a'gidhimik gu' Jesus, ba tikka'n am gu' mambhix daman gook gu' noonbi'n gio gu' jai' gu' nam pui'p kaichu' na sap ja aagi'ndha' na tu' aagit jup kai'ch gu' tu' tiriik gi'gi'ndham. ¹¹ Ba'p ja' titda gu' Jesus:

—Matgam aapi'm saalh ka maachim ji na jax ja'k jix bhaai' na jam a'm ti nui'ndha' gu' Dios, na pim gu' bañ kaichu'. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ji'n kaim nañ bhaankam tu' a'ga guñ Gi'kora', pu'ni' pix ja'k ja'n tu' ja' a'gi'ndha' bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ya' kam dhi oi'nga'n. ¹² Na ba' sia kum tiñ ñi'i'n nañ jax tu' buada', pu cham maatit ji ñi'i'ndha' am, piam no'm tiñ kèè nañ jax tu' ja' a'gi'ndha', pu cham maatit ji'n kèèka' am. Ja'pni' dhuuji ba' matgillia' nam pu cham aa' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu' Dios, ba' dai nam pix am ti'ñchuka' na ja' tulhiñchuda' gu' ja' ua'tulhdhara'.

Nax bhai' ba tu aaga' gu' Jesus na jax kai'nkam jup jum kai'ch gu' tiriik gi'gi'ndham

(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Mi' dhir ba'p ja' titda ip gio:

—ÇCham aa' pim maatit ji'n kèè? ÇJax japim ba' duuji jix maatit jup kaaya' gu' jai' nañ pai' dhuuk giop tu' ja' a'gidha' gu' ja'tkam bhaan ji chu ua'rgidhai gu' tu' ya' kam dhi oi'nga'n? ¹⁴ Ja'pni'n dho kai'nkam jup kai'ch: Gu' jaroi' na tu' ja' a'gidha' gu' ñio'ki'i' gu' Dios gu' ja'tkam, ja'p ji buusnia' na jax no't ba tu' gi'i' gu' tiriik. ¹⁵ Ba' ji'ma'n no' mit cham bix ja' jujur ki'n kai' sia kum ji'x tii kapup xi chi'ñchutgit palhüp, na pai' dhuuk mi' èéji gu' ja'ook maakam xi jurtuda', mi' pu cham tu' kap jum buixi'ndha'. Dhi ja'p ji buusnia'

na jax gu' tiriik gui' nat boi cha'm suulh. ¹⁶ Gu' ba' gui' nam jotmoda' ti jii'ndha' jix bhai'm ilhdhai, dhi' ja'p ji buusnia' na jax gui' nat mi' suulh na pai'x komaalhim jir dibür nar ai' cha'm nat ti jotmoda' bubua, dai nat cham tuukab takta. ¹⁷ Ba' maa'n nam jax gio mummu pui'p suulhia' no' tu' ba ja' duiñchu', nam gu' palhüp pix nürda', na gu' mi' pix tu' ja' mamai'chikda' no'm baabui' moo tu' silhkam ti jügi'n buiñor guñ Gi'kora'. ¹⁸ Gio gu' jai' gui' nam pui' tii joidham jup kaaya', dhi' ja'p ji buusnia' na jax gui' nat mi' suulh na pai'x joi'ndha' na tuutka' gu' tu'x bii u'uux jix jo'ii'. ¹⁹ Na gu' no' mit ti ba ti jii'ñ, bhai' ji ja' tukgidha' gu' tu' na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch. Tu' nam pix bax joi'ndha' nam bia'ka' jix dha'ram namkim, piam ku tu' nam pix jax bax dhuñik ka' na tu' cham jum aagidha', nam jax dhui pix mi' bhaan jim iatat cham mi' pui' ka' tu'i'ngida' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Ba' cham tu' pui' ka' kia', na gu' nai' pix ji jugidha' gux Ua'ñ li'mda'. ²⁰ Ba' gui' nam bix ja' jujur ki'n ti jii'ndha', mi' pui' ba jimia' am na jax ja'k jix aa' guñ Gi'kora', cham ji'xkat ja'k ka suulhia' am, nam gu' gammiji buiñor bax biñak ka'. Dhi' ja'p ji buusnia' na gui' nat mi' suulh na pai' joidham jix ki'i' gu' dibür, nat jum kaip maa'n oo'm daman mambhix, gio jai' ja'p na jax gui' nat baik oo'm jum kaip, piam ja'p na jax gui' nat jix chamaam oo'm jum kaip.

Gu' Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu' kañdhiir miimdam

(Lk. 8:16-18)

²¹ Ja'pni' ba' moop ja' titda:

—ÇJaroo pim nui'ñ nat xi miichdhak gu' kañdhiir miji ja'p pai' xi kii' tu' ki'n xi chaa'bidhak no'x chukgam? ÇPiam aa' na cham? Jax dhui na gu' cham tu' maax ka' no' miji pai' taa'bidhix, dai no' tē'kob kiik tu' ka'm na ba'x bhai'x chu maax ka'. ²² Ba' xib pu'ni' pix ilhii'ñ am gu' mui' ja'tkam, nam gu' cham maatit ji'n kèè nañ jax kai'nkam jup ja' titda. Ja'p jum aa' am nañ iam pix jix ixchuixim tu' a'ga, gu' tii cham ji. Ku ba' gu' kam aaya' ji nam pai' dhuuk bix ka machia' na jax jir jum duukam. ²³ Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maatit ji'n kèè.

²⁴ Ba' mi' dhir nat pui' ji' xi chi'ñik, jup ja' titda ip gio:

—Jix bhai' pim moo xim ga'ngada' na pim jax ja'k duuji jix maatit kaaya' no'ñ pu'ni' pai' tu' a'ga ja'p na xib. Na gu' no' pim moo soi'm ilhdhat jix maachik, dihl pix bhai' ji machia' pim, na gu' xi jam joi'mda' ba jam mattuda' gu' Dios na jax jir jum duukam ka'. ²⁵ Gu' ba' gui' nam ji'k cham soi'm ilhii'ndha', no'm cham maachik, mi' pix gana' jix ooda' am, panaas kum ja'p jix xijaim ilhii'ndha', nam gu' cham biñak ka' buiñor guñ Gi'kora'.

Na cham mat ka' gu isdam na jax ja'k bhai' ji g'i'lhia' gu tu' ixchuk

²⁶ Ja'pni ba' moop ja titda mi' na pai' tu ja a'gidhimik gu Jesusu gu ja'tkam:

—Iam pix pui' ji buusan na pai' dhuuk ja a'm ba ti nii'ndha' gu Dios gui' nam ji'k buifor bax biiñak ka', ja'pni na jax gu jaroi' no't ba ti ii gu ixchukga'n, no' mi' pai' bia'kat. ²⁷ Na mi' pix xi isai, mi' dhir dai na ka nirda' ji'k tanoolh, diihl bha bubuakia', tukaa'ñi cha'm piam tataab, pai' na pix dhuuk cham daaxix kam. Mi' pix ba tuutka' na pai' dhuuk ba tigia' gu isdam, pu cham mat ka' na jax ja'k bhai' jim duña' na jax kia'pix bhai' ji bubuakia', piam na jax bua't g'i'lhidha'. ²⁸ Na gu' mi' no't ba bubua dibir ta'm dir, mi' dhir dai na bhai' ji sa'sarka' gu jaaga'n, gio na ba muraa'nta', gio na ba kaicha', suuduya' bhai' na ji'x jir muraa'nga'n ka'. ²⁹ Ba' na pai' bax kabaak ka', dai na jik'ai xi kaipgai ba' ulhña'.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na mostaasa jum titi'
(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

³⁰ Ba' mi' dhir gio mui'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam, jup ja titda:

—¿Tu'ñi git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ndha' na jax ja'k duuji ja a'm ti nii'ndha' gu Dios gui' nam buifor bax biiñak ka'? ³¹ Ja'pni dho ji buusan na jax gu mostaasa kai nar ilhi'ch alh, pu ni jax chu'm kaichuk kur ja'xbui'. ³² Ku ba' gu' no' ñich mi ja'p xi ii, giilhim g'e'p jum duña' ji na pai' dhuuk bhai' ji buusnia', jix io'm t'e'kob tu jimmi, cham jax chu'm ja'xbui' tu jimmi gu jai' na pui'p jir jum isdam. Joidham xi boorak jup jum bua, gu u'ji' ja ko'raar nam bha tu kakos ka'.

Gu Jesusu na bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik tu ja a'gidhimik gu ja'tkam
(Mt. 13:34-35)

³³ Ja'pni ja'k ba' tu ja a'gidhimik gu Jesusu gu mui' ja'tkam bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik na ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch. Nam pai' cham ka kaim nat ba' cham ka tu a'ga. ³⁴ Pu cham maa'nnim tu ja a'gi nat cham tu' bhaan ji chu ua'rgidhak, gu' ja'ppi pu biix nat ji'x juugit tu a'ga na bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhimik. Ku ba' gu'x bhai' ja aagi'ñi ji dai gui' nam ji'k kaichu' na jax jir jum duukam.

Gu Jesusu na ba ñiokdha' gu jibiñh gio gu suudai'
(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

³⁵ Ba' moo jano' jurnik nat pai' ba ji dhidimpu, jup ja titda gu Jesusu gu noonbi'ñ:

—Maik gor jach jimia' bhammi baasi'n dir ja'k dhi g'e' suudai'.

³⁶ Ba' gamai' ji jii mit biix suudai' dhaam pu guai' gu kanuub ta'm na bhai' dhir bhaan daakat bha tu ja a'gidhimik gu Jesusu, dai na mit jax xi ja tabuimgidhak gu mui' ja'tkam. Ba' gatuuk dir mui'p ji jii mit gu jai' gui' nam pui'p kaichu' pui' kaknub ta'm ip. ³⁷ Ba' na mit nammi ba ji bhii irban, giilhim jix io'm bhai' ji jib, gio nat bhai' ji gu'nguki gu suudai', pix bhai' jim tu'aim kanuub ta'm. ³⁸ Ba' gu Jesusu mi' dhir ja'p kuu' dir gu kanuub kooxchu' jim mo'xdhat. Ba' ma ñiñiich jamit gu noonbi'ñ, jup titda am:

—Aapi'ñ jaduun', ñi ñiñia! ¡Tii' na jax jum bua gu suudai'! ¿Cha'ch ba' ya' bhai'ku'?

³⁹ Ba' gu Jesusu bamgik ba ñiok gu jibiñh, jup titda:

—¡Cha'p bha ja'k buam jum buada'!

Gio ba' gu suudai' jup titda ip:

—¡Cha'p joiñat suu'nka'!

Ba' jotmoda' nai' ampix ji chu juu, pu cham pai' ka jibir. ⁴⁰ Ba' mi' dhir jup ja titda gu noonbi'ñ:

—¿Jax ku pim ba' ja'p xi' pik jup jix chot-don? ¿Moo chakui biix jam jujur ki'n jix biiñak japim aa aañ jiñ bui'?

⁴¹ Ba' mi' pui' pup tui'dhi' am, ja'x moo xi miikim pa', na gu' cham bhai' nam jax ti'ya'. Dai nam jup kai'chim jix dhu'npi'ñ ki'n:

—¡Ja'p moor g'e'kam ji bak jia dhich jaduun' na ba' gam jibiñh gio suudai' jix jii'gi'ñ!

5

Gu Jesusu na mai' ja jootsa' mui' gu cham kiki' i'ii'mda' bhai' dhir bhaan maa'n gu maa'nkam

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

¹ Ba' bhammi dir ba ai mit na pai' giop bar ju'ñdharan, Gadaara ti tiigim. ² Ba' nat jax mui' ji chim gu Jesusu bhai' dhir kanuub ta'm, ba ti na mu ja'p ba jim maa'n gu maa'nkam na cham kii' tu ii'mda', ampix jix ñaabi'ka'. Mu dir ja'k jim nam pai' m yassap gu koi'nga'n, ³ na gu' pui' ti ilhii'ndha' nar kia'mi'ñi pai' no'm jum yassap gu koi'nga'n. Pu cham bhaai'n ka' ip moo nam jax dhuu buuphliha' sia tu' baiñum tirbiñ ki'n, na gu' giilhim jix oo' ka'. ⁴ Pai'ji ti ma buuphliha' am baiñum tirbiñ ki'n sia tootnaran, gu' ji na gu' maa'n na jax i'kida', ba' pui' cham ka juanda' am. ⁵ Ba' nabap tanoohl gio nabap tukaa' mummu ja'p oirit jiiñakda' u'xchir gio nam pai' jax jum yassap gu koi'nga'n, ⁶ Ba' nat ba ti na mu ja'p oiri gu Jesusu, jotmoda' mu miraak mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu biipi' dir, ⁷ jup titda g'e' ki'n:

—¿Jax japich bhai' bañ dhoodam Jesusu nap jir Maraja' gu Dios gux io'm G'e'kam?

Cha'p tu' ki'n jiñ juanda'. Ka tuñ uañi'ñka' ap gu xib.

⁸ Gu' nax choo'nnit na ba' pui' kai'ch, nat gu' maa'nnim pu ba ñiok gu Jesusu, jup titda:

—Mu buusañi cham kii' i'i'mda' bhai' dhir bhaan dhiñ jaduñ.

⁹ Ba' ba tikka'n gu Jesusu gux ñaanbigim, jup titda:

—¿Jax jap tii'?

—Lejion jañ dho tii' —jup kai'ch gux ñaanbigim—, nach gu'r mui' gu cham kiki' i'i'mda'.

¹⁰ Ba' soi'm duuk gio bhai'p ji ñio mit gu cham kiki' i'i'mda' bhai' dhir bhaan gux ñaanbigim nam jup kai'ch na sap chaku' mu ja'k ja jootosda' mu pai' nam giilhim jum tulhiiña'. ¹¹ Ba' ampik mia'n oipot jup ka tu kob am mui' gu tatooxkolh bha ja'p juurap oidha' ta'm. ¹² Ba'p titda am gu cham kiki' i'i'mda' gu Jesusu:

—Bhammini gu'ñi tatooxkolh bhaan jap ka xich jootsa' nach ja a'm ka xi baapkipu'.

¹³ Ba' siamri pui' ma ja tii'n gu Jesusu nax bhaai' nam bhammi ja'k ka xi baapkipu'. Ba' gu cham kiki' i'i'mda' jotmoda' bubuakik bhai' dhir bhaan gu maa'nkam bhammi ja'k pu baapkim jamit. Ba' bhai' dhir ji boop jamit gu tatooxkolh na mit jax bha baap ja a'm, bha ja'p bhii mit gu bix a'nsap, boopok mijimmi pu baap jamit na pai' gè' suu'nka' gu suudai', mi' mit pu koi dappaam bhai'kuk. Gook mambhix jix cha'tmam oo'm kat am gu tatooxkolh.

¹⁴ Ba' gui' nam ka ja bipia'dat gu tatooxkolh, totdonik pu jiboi'ññor jamit na mit ja aa'ñdham gu ja'tkam gu mummu gè' kii'cham oi'ñkam, gio gui' nam mu ja'p oi'dha' ji'dilh mi'mik. Ba' bhai' ma jii mit ip na mit bha ti tiigim no' baabui' moor silhkam na jax tum kai'ch. ¹⁵ Ba' na mit mi' ba ai na pai'p tu'ii' gu Jesusu, mi' pix ji chii mit nax kii' juraa'n bia'kam mi ja'p daa gui' nam mui' bhaan kap tui'ngit gu cham kiki' i'i'mda', bam ti'ii'ñ, na gu' gammiji jix dhaapat mu ja'p ka oirida'. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamit. ¹⁶ Ba' gu jai' gui' nam ji'k nii'ñ nat jax ja'k dua'ñ gu maa'nkam gui' na kax ñaanbi' kat, gio na mit jax dhuuk koi gu mui' gu tatooxkolh, mi' dhir jup ba ja aagi'ñdha' am gui' nam ji'k kia'pix mi' aajidha'. ¹⁷ Mi' dhir ba' bix na ji'k ja'tkam nam mi'p tu'ii' soi'm duuk jup titda am gu Jesusu na ba jimia' mi' dhir:

¹⁸ Ba' nat jax bha tis kanuub ta'm ba jii ip. Ba' tiix oidhamit gui' nat dua'ñ na kax ñaanbi' kat, ¹⁹ gu' ji na gu' cham aa' gu Jesusu, dai nat jup xi chüidak:

—Ja'p ji nap ba jimia'ñ jaduñ jum ki'aam ja bui gum jaaduñ. Ja aagi'ñdha' ap nat maadit jix joi'mdak jum tiigik jum dua'ñ gui' na bhaankam ya oiri gu Dios.

²⁰ Ba' ma jii ip gu maa'nkam nat tu aagam nat jax dhuuk dua'ñ gu Jesusu, mu ja'p ji bhii mui' kap na Dekapolis bhaan bipio'. Ba' bix nat ji'k kap ai, mi' pui' pup tui'ka' am na ba ja aagi'ñdha'.

Gu Jairo na ba umuagi'ñdha' gu Jesusu na dua'ñdhara' gu maraa'n

(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

²¹ Ba' nat gio bhammi dir jup ba tis gu Jesusu baasi'n dir ja'k mi' na pai' gè' suu'nka' gu suudai', giilhim mui' mi' mam jumaap jamit ip gio gu ja'tkam, ba' mi' pup oiri ju'ñdharan. ²² Ba' mi' ba ai maa'n gu maa'nkam Jairo tiigim gui' na mi'r gè'kam ka' maa'n kap nam pai' tu daanda' gu Isra-rael kam ja'tkam. Ba' mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu biipi' dir gu Jesusu, ²³ ba'p titda soi'm ilhdhat:

—Aañ ja'p tii kai'chit jiñ jaduñ nap iam mu jimia' git jiñ ki'aam nap dua'ñdhara' guñ maraax, umri moo ba muukim. Aañ jix maat na dai no' pich xi dhaa, pu dodhia'.

²⁴ Ba' gu Jesusu cham jax ji chi'ñik mui'p ma oi.

Gu ubii na pu dodhia' na bhai' pix xi dha-gia' gu jannulhi'ñ gu Jesusu

Ba' mui' ja'tkam pix chu'p tui'dhi' am, pix am kiki'spaim am. ²⁵ Ba' maa'n mui'p jimchu' gu ubii na mambhix daman gook oidha' bax ka'ook. Nat pai' dhuuk ai gu masaa'n, pui' ja'k pu bi, cham ka duduarda', gammiji pix ba mirda' gu i'ra'n. ²⁶ Mui' ko'k'dai' mamtim tii ba ja umua', pui' na jax ba tu'ii'. Bix tii ba tu ga'ra gu tu' na bia'kat na tiix dhuudhim ka', gu' ji na gu' jix io'm bhai' ji bhühüida'. ²⁷ Gu' ji na gu' pui' ba tē kēē gu ubii na tu dudua'ñdhim gu Jesusu, ba' xi' mui' xi jimchu' mijii ja'tkam tir na mia'n jix bhiim na pai' jax jimchu'. Ba' mia'n bhik bhai' xi dhaa gu jannulhi'ñ, ²⁸ na gu' pui' pix kai'ñkam ba' xi' mui' xi jii nap jum aa': “Dai pix no' ñich ba daa gu jannulhi'ñ gu Jesusu, pu dodhia' iñ.” ²⁹ Ba' jotmoda' pu kikbu gu i'ra'n, gio nat jix bhai' bhai' ji chu tatdat na kax chu ko'k kat. ³⁰ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusu nat maadit ba dua'ñ gu jaroi' nat jax bha dhaa jannulh- hiran, na gu'x io'm jir gè'kam. Ba' ja'k gisik jup ja titda gu ja'tkam:

—¿Jaroo bhañ dhaa jiñ jannulh am?

³¹ Ba'p titda am gu noonbi'ñ:

—¿Jaroo bhañ dhaa jiñ jannulh am sap! ¿Jax jap gi dhuip machia'? Na gu' mui' ja'tkam ya tum jiiimchu', pix am jum kiki'spaim am.

³² Gu' ji na gu' gu Jesusu jix bhai' gan xi ja nii'ñ, panaas ku cham xi maat nat jaroi' bha dhaa. ³³ Ba' gu ubii jix choo'nnit gi'bukidhat mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu biipi' dir gu Jesusu, na gu'x maat na dhi' aagit jup kai'ch. Ba'

bhix ba aagi'n nat jax kai'nikam bha dhaa jannullhiran. ³⁴ Ba'p titda gu Jesusus:

—Pu ba dua pich ji matgam jiñ jaduun, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak. Ba jimia' ap, cha'p jax kam aa'nda'. Cham tu' ja'k ka gixia' gu ko'kdai' nam e'ekat.

Gu Jesusus na ba dua'ndha' gu maraa'n gu Jairo

³⁵ Ba' na mi' ka tu a'gichu' gu Jesusus, mi' ba ji bubua mit ji'kchi gu ja'tkam mummu kam nar pai' kam gu Jairo, ba'p titda am:

—Ba muu ji matgam gum mar. Jax gip kax bhaai' sia kup mui' ti ba bai'nichu' dhi g'e'kam?

³⁶ Gu' ji na gu' gu Jesusus ja k'e'e nam pui' ji' titda gu Jairo, ba'p titda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda'. Diih jup kai'ch am ji matgam. Aa'ñ jiñ bui pix jap jix biiñak ka'.

³⁷ Ba' mi' cham ka aa' gu Jesusus na ja biim ka jimda' gu mui' ja'tkam. Dai gu Peegro, gio gu Jakoo'bo, gio ba' gu Juan sipdhi'n gu Jakoo'bo, xi ja baidhak mu ja'k ji dhuu na pai' kio gu Jairo. ³⁸ Ba' na mit mummu ba ai, giilhim tum kai'ch, g'e' ki'n tum suan, gio nam giilhim jix buam jum aa' nat ba muu gu tiyax. ³⁹ Ba' gu Jesusus mu baakik ba'k chir jup ja titda:

—JTu' ma jam duu jiñ jaaduñ na pim ba' moo ja'p giilhim kai'ch? G'e'g'e'r suan japim. Jax dhuu na cham tu' muukix gu tiyax, matgam mi' pix ji na koos.

⁴⁰ Ba' dai na mit xi a'sik nat pui' ji' xi ja ti'i'n, nam gu' cham jii'gi'n, ja'p jum aa' am na pix ja'p kai'ch. Ba'p ja titda nam sap ka xi buuakia' mi' dhir ba'k chir. Ba' gui' pix jup ji bubua mit, dai ba' gu taata'n gio gu di'i'i'n gu tiyax mi' ji bii mit, gio ba' gu noonbi'n gui' na pu ja biim jimchu'. Ba' mui' ji ai mit mi' na pai' kaat gu mukdha'. ⁴¹ Ba' gu Jesusus nobi'ran xi dhaagik jup titda:

—Talita kumi —na ja'p kai'nikam jup jum kai'ch: Xi bamii' tiyax.

⁴² Ba' nat jax pu ti'i'n, bhai' ji bam gu tiyax, mi ja'p pix gan ba oiri' na gu' bar g'e', mambhix daman gook oidha' bia'kam. Ba' mi' pui' pup tum tu'ii' na mit pui' ti ti, am cham bhaai' nam jax jum du'nia', nam gu'x io'm jix bhai'm taat. ⁴³ Ba' xi ja soo'mchulhdhak gu Jesusus nam sap cham jaro'i' aagi'ndha' nat jax dhuuk dua'n gu tiyax, dai nat xi chianik gu diidi'n na ba tu makia'.

6

Gu Jesusus nam cham kii'galhdha' mummu Nasareet

(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

¹ Ba' giop ba jii gu Jesusus ja biim gu noonbi'n mummu ja'k Nasareet nar pai' kam. ² Ba' nat bam ai na pai' dhuuk cham

tum juanda', mui' ma jii maa'n kap mu nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' e'ek bhai' ji chu ja a'gi gui' nam ji'k mi'p tu'ii'. Bix mi' pui' pup tu'ii' am na mit kai, na gu' giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Ba'p kai'ch am diih:

—J'Paa ba' ji chum mamtuxdhak pui' pik joidham jix bhai' xi bua? Jax moo duukat jix aix na jax ti'ya? Ti'i' na gu' bixchu' pix nar jix bhai'm duukam jup tu buim. ³ J'Cham aar di' gui' na u'uux ka tu jibda' na bixchu' kap tu buada', na Mariiya jir di'i'i'n, nam jir jum sispidhim gu Jakoo'bo gio gu Josee gio gu Juudas gio ba' gu Simoon? Gio gu u'uub sispidhi'n, j'cham aa pin ya' tu bipna' am?

Mi' pui' xi kai'chimik gan ji i mit, nam gu' ja'ppix maa'nkam ihii'n. ⁴ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusus:

—Cham dho jii'gi'ndha' am gu mia'n jum oi'dhagim gu jaro'i' no' ti xi chu ja a'gi'n bhaankam gu nio'ki'n gu Dios, gu' chi ba' pik no'm jir jum jaja'nnim. Dai no'm jir mik kam nam ba' siamri jii'gi'ndha'.

⁵ Ba' mi' xi ja dudua'ndhak ji'kchi gux kako'kkam, dai na bhai' pix xi ja da'ngi, pu duduar am. Cham pai' moo maa'n jup duu gu tu' nax io'm jix bhai'r jum duukam, na gu' ampix jix chum bhaak. ⁶ Gampai' ji dhuu gu Jesusus, na gu' ni ji'x kum bui'or jix biiñak gu mi' oi'nikam. Pui' ma jii mi' dhir mummu ja'p jai' kap, na ji'x jir mia'n pa', na pai' jax jir kikcham, na tu ja a'gidhim gu ja'tkam.

Gu Jesusus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'n nam tu ja a'gi'npu' gu ja'tkam

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

⁷ Ba' maa'nnim maa'n kap maap ja jumpadak gu mambhix daman gook gu noonbi'n gu Jesusus, nai' ja joot go'gok nam jai' nai'p xi chu ja a'gi'npu' gu ja'tkam. Jup ja titda na sap ja palhbuidha' guch Gi'kora', na ba'x bhaai'n ka' nam bhaankamu'n mai' ja jootsaidha' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam gui' nam ji'k jix nanaanbi' ka'. ⁸ Gio ba' nap ja titda na cham bhaai' nam kusbioda' tu' asaak, nich chu' koi' kum ua'da', nich chu' tuumiñ, dai uux tapoorak nam ki'n oxiaakkidha'. ⁹ Gio gu ja sussak daipu' nam jax aa'ntu'nda', gio gu ja jajannulh pu daipu' nam jax ti tiichgida', cham bhaai' sap nam jai'p tu ua'da'. ¹⁰ Ja'pni ba' moop ja titda:

—Pai' kikcham na pim aaya', no' ampik maadit jam tibiapputu'n gu jaro'i', mi' pim xi juruunhdhai, na pim pai' tii'mu' tu ja a'gidhimai gu mi' oi'nikam na pim ba' giop ba jimia'. ¹¹ Piam ku pimit gu' mi' pik ai nam pai' cham jam kii'galh'ndha', nam cham ji'x jam kaim ka', pu jimia' pim maakam ja'k, dai na pim xi xiixkai gu dibir mi jam tooton am na pim jax gamai' ji jimia', na ba' bhaan jix maati' na mit cham jam kii'galh. Tu'

silhkam ki'n jañ ya' jam aagi'ndha', cha'pim jax jum aa'nda' sia kum jai' cham jam kaim. Na gu' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n nam ba' pui' tii bam aa'nda', nam gu' giilhim jum tulhiña' jix io'm, cham tu' pui' na gu' Sodooma kam gio gu' Gomorra kam.

¹² Ba' gui' ma jii mit ip nai' ja'p na jax jir kikcham na mit tu ja a'gidham gu ja'tkam, jup ja titdaim am nam sap mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora'. ¹³ Gio ba' na mit mui' mai' ja joot gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gux ñanaanbigim, gam na mit mui' ja dudua'n gix kako'kkam, dai nam bhai' pix xi ja julhi'ndhim gu tu' joidham jix xuu'ngi'.

Na mit jax dhuuk mua gu Juan ja'tkam bopkondam

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

¹⁴ Ba' gu Eroodis gui' nar gè'kam ka' pui' ba ti kai na mu pai' oir'it jix bhai' tu bua gu Jesus, nam gu' pix ja'x pui' tu a'ga gu ja'tkam. Ba'p kai'chdha':

—Dhi' bak gu Juan ja'tkam bopkondam gio duadik jup ba buus mu dir koi'nga'n tir, pui' ku ba'x io'm jix bhai' ba tu buim gu tu' nax bhai'r jum duukam.

¹⁵ Jai'p kai'chdha' am:

—Ja'pji Eliyas ji chi, gui' nat saak maaxik tis jix dhaam ja'k.

Jai' maakam jup kai'chdha' am:

—Ja'pji chi maadit pix jir di' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios.

¹⁶ Ba'p kai'ch gu Eroodis na pui' ba tè kèkè nam pui' ji' kai'chdha':

—Ja'pji Juan ji nat gio duadik jup ba buus mu dir koi'nga'n tir, gui' na ñich tu chia na mit ii gu ma'oo'n.

¹⁷ Ba' giilhim bax choodon pui' xi kai'chit, nat gu' dhi' tu'm da'p duu na mit pai' dhuuk daa gu Juan jano' nat baiñum tirbiñ ki'n bu-uprak tu chia nam mu kuupp' nam pai'm kukpa gu ja'tkam, na mit gook dit maap jim daagik gu binga'n Erodiyas tiigim, gui' na biip' dir kar binga'n kat gu Piliip nam jir jum sispidhim gu Eroodis, gu' ji nat gu' bhai' ji ix, sia kum tir jum sispidhim. ¹⁸ Ba'p titdada' gu Juan:

—Cham jir am nap bi'ma'n tu kioka' dhi ubii jii' jaduun', na gu' moo mia'n jir jum jaduun' ga'n.

¹⁹ Ba' giilhim bhai' ji bhaam gu Herodiyas bui'or gu Juan nat pui' ti kai na sap pui' ji' kai'chdha', tiix chu chiañin ka' nam mu'aa'. ²⁰ Gu' ji na gu' soo'mcholhi'rika' gu Eroodis, na gu'x i'bh'i'ndha', na gu'x mat ka' na bhaan ti nii'ndha' guch Gi'kora' gu Juan, na gu' gammiji tu' ka'm ti nii'ndha', gio na gu'x io'm jix bhai' xi buada' na xi chu a'gi'ndha'. Ba' joidham kèkè' gu Eroodis, sia ku tii cham pik maatit kèkè' na jax kai'rikam jup titdada', pui' ku ba' cham aa'

nam mu'aa', pui' pix tii ka xi kuu. ²¹ Gu' ji na gu' moo jano' pik bhai'p jir koi'cham kat nat bhai' tu chia gu Eroodis nat tum bhai'ñ gu koi' nat sap jum ai gu oidharga'n. Ba' ma tu juu ja biim gu o'rosiiris tugi'ñ, gio gu sandaarui'x chugi'ñ, gio jai' gu Galilea kam gui' nam pui'p jir gè'gè'kam jum aa'ndam ka'. Ba'x bhai' pix jum ilh gu Herodiyas, na gu' bax maat nat noonbiran ba gi' gu ki'darga'n. Ba' dai na mit xi chu a'gak gook dit gu tiyaa maraa'n nam jax ja'k duuji jix bhai' bhiiya' gu Eroodis na ba' mi' bhaan jim tukgidhai aaga' na tu chiña' nam boi bhiihdha' gu Juan. ²² Ba' mi' dhir ja'xpix nam mi' ka tu kua', mi' ba baa gu tiyaa, ba' mi ja'p ma chi nii ja nii'ñchudat gu ja'tkam. Alh iam ko'raaru gu Eroodis pui' nat jax ja'k ti nii, gio gui' nam mi'p tu'ii' bi'ma'n ba pui' ip. Ba'p titda gu Eroodis:

—¿Tu'm a'm jum aa'? Ya'ñ dhop tu'ii' no'p tu'x aa' nañ jum makia'.

²³ Jix bhai' moo xi chitda na ba' jii'gi'ndha', jup titda:

—Ja'p ji moox gi'm jañ ya' pum titda. Jum makia' iñ dho nap tu' ilhi'i'ndha', sia dibii' jañ dhom makia' irban juugit gui' na ji'x bhaan bipio' ya' nach pai'p tu'ii'. Cham jax bua, nañ gu' biix ja daa' gu ja'tkam.

²⁴ Ba' xi mi' gu tiyaa nat tikkam gu di'ii'n, jup titda mu èkè:

—Jup jii' chitda gu ya' kiokam na sap jii' makia' nañ tu'x aa'nda'. ¿Tu'ñ bha taña'?

Ba'p titda gu di'ii'n:

—Ja'p jap titda' na iiki' bham makia' gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam.

²⁵ Ba' jotmoda' gio mijip xi mi' gu tiyaa mu na pai' daa gu Eroodis, ba' mu èkè jup titda:

—Aañ jix aa' nap jii' makia' jooxia' ta'm gu ma'oo'n gu Juan ja'tkam bopkondam, xib ip moo.

²⁶ Ba' nai' soi' jim duu gu Eroodis, giilhim jix buam jum ilh. Gu' ji nat gu' moo pui'p ba tii'n mi' ja kaichdhat gui' nam ji'k mi'p tu'ii' na makia' na tu' ilhi'i'ndha'. ²⁷ Ba' pui' tiix buam jim aagit mu' ma joot maa'n gu sandaarui'x chugi'ñ na iikdharu' gu ma'oo'n gu Juan. ²⁸ Ba' mui'p ma jii maa'n gu sandaarui'x nat iikim gu ma'oo'n. Ba' ja'xpix mi' ba aich, mi' xi maa gu tiyaa. Mi' dhir ba' gu tiyaa mu ja'k jup xi bhiihdhak gu di'ii'n. ²⁹ Ba' pui' ba ti kai mit gu noonbi'ñ gu Juan na mit ba mua, ba' mui' ma jii mit na mit bhiiim gu tukga'n nam yaaspa'.

Gu Jesusu na mui'dhalhdhai gu paan tu ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ba' gio maap jup bam jumaap jamit gu noonbi'ñ gu Jesusu na mit ja'k suulhgik mu ja'p pai' nam jax oipimik, ba' ba aagi'ñ am na mit ji'k tu'x bhai' tu duu, gio nam jax ja'k

ja titdaim gu ja'tkam nam tu ja a'gidhim.
³¹ Ba'p ja titda gu Jesusu:
 —Maik gor pai' na cham jaroi' oiri na pim
 ba'm jii'pdha'.

Nam gu' giilhim mui' ja'tkam mi'p oipo,
 jai' jimiim am, jai'm mi'p aajim, pu cham
 bhai' nam jax tu jugia'. ³² Ba' diil' dai na mit
 jax bha tiitis kanuub ta'm na mi ja'p jup s'e'
 suudai' jugii'n, pu cham xi chu tabuimgid-
 hak pu jii mit jotmoda' baasi'n dir ja'k na
 pai'r gampix. ³³ Gu' ji na mit gu' sia ja ti mui'
 jai' dhit, jix maatit ti mit na biix gu Jesusu
 bhammi pix daichu' nam mui' xi chi nii'n.
 Ba' bhiji' ja'p pu boop jamit biix ju'ndharan gu
 suudai', bhii' kat bhammi dir bap tu'ii' am
 na mit ba' gui' bhammi dir jup ba ai. Ja'x
 xikoor jumpax am, nam gu' jano' pik mui'
 mi'p oipo jai' kap dir, sia mik dir kam. ³⁴ Ba'
 nat mui' ji chim gu Jesusu bhai' dhir kanuub
 ta'm, nammi ja'p xi ju' am gu ja'tkam nat ba
 ja ti. Ba'x ja joi'mdat ja ti, nam gu' sap ja'p
 ji buusan na jax gu kakasnir no' cham jaroi'
 ja bipia'. Ba' bhai' ji chu ja a'gi biix aixim na
 jax ja'k jir am nam tui'ngida'. ³⁵ Ba' ja'xpix
 jurnidhak mu ja'p ba baabu mit gu noonbi'n
 gu Jesusu, jup titda am:

—Jax jach jich dhu'nia'? Tii' nat ya' pix
 ba ji jur. JCham aach ba jimia' nach ba tu
 koi'po'? Na gu' ya' cham bhaai' nach pai'
 tu jugia', na gu' ya'r gampix. ³⁶ Dai nap xi
 ja jootsai dhi jaadu'n kum ba tu taa'pu' gu
 koi' miji ja'p pai' na jax jir kikcham, nam gu'
 cham tu' ua' gu tu' nam jugia', gio na gu' ya'
 cham bhaai' nam pai' tu saba'da'.

³⁷ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Yaa' pim dho ka tu ja makia' aapi'm.
 JTu' gi pik?

Ba'p kai'ch am ip gio:

—Jax dhui na gu' sia kut maadit ti ma
 chu jua ji'k xijum baik masaa'n, pu cham ja
 aix nam tu jugia' siat ti ma chu saba'lh biix
 ka'm na ji'k mai'chia' gu tuumi'n.

³⁸ Ba' ba ja chia nam ja tikka' no'm sap
 cham jai' dhit iam ua' gu koi', jup ja titda:

—Ea gor xi ja tikka' no'm iam jai' dhit ua'
 gu koi'.

Ba' gui' miji ja'p jup xi ja tikkapuk jup titda
 am gu Jesusu:

—Muni ti ua' maadit, dai nar gook alh, jix
 chamaam gu paan gio ba' gook gu boptop.

³⁹ —Dhii' dho ba ja kokba'fichu'n —jup
 kai'ch gu Jesusu.

Ba'p ja titda gu noonbi'n nam sap xi ja
 chi'nia' nam mi ja'p xi dharaibu' xi'xkor
 gu ja'tkam sai' dhaam na joidham jix chi
 tidu'. ⁴⁰ Ba' pui'p xi ja ti'n jamit, ba' mi
 ja'p jup ji dharaibu mit xi'xkor. Ji'kchi kap
 moo gui' na mit maap daraiibu nam aix
 jix chamaam oo'm, jai' kap ba' gook oo'm
 daman mambhiix, mi' pix pui'. ⁴¹ Ba' gu
 Jesusu nat jax dhaa gux chamaam gu paan
 gio gu gook gu boptop, jix dhaam ja'k xi

chi tiigik xi chu taxchaabgidhak pix mui'
 ji ja maa gu noonbi'n ta'tak jaisaidhat, ba'
 gui' mi' dhir nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam.
 Na mit pai' biix xi ja maakak gu paan, gio
 gu boptop nai'p ji ja maa mit. ⁴² Biix chu
 juu mit nam ji'k mi'p tu'ii', tu koi'mik am
 nam ji'x ilhii'n. ⁴³ Jai' mit pu cham ka jugio,
 pui' mit ma chu jumaap ip gio, mambhiix
 daman gook bapaalh jamit ja susdai', ku gu'
 binkam ji gu boptop, cham tu' moo dai gu
 paan. ⁴⁴ Alh moo mui' ja'tkam na mit mi' tu
 juu, jix chamaam mambhiix jix cha'tmam
 oo'm (5000) aixim gu chichio'n, gu u'uub gu'
 cham daaxix kam ji gam a'alh.

*Gu Jesusu na joidham suudai' dhaam pix
 jimda'*

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Mi' dhir ba' nat jax ja chia gu Jesusu
 nam bha tisdia' kanuub ta'm gu noonbi'n,
 miji xi ja joot bhii' kat nam ba jimia' Bet-
 saida ja'k. Ba' gui' mi' ji bii, na gu' mi ja'p
 ka ja tabuimgi'n gu mui' ja'tkam. ⁴⁶ Ba'
 ja'xpix nat pai' biix xi ja tabuimgidhak, pu
 jii bhijimii' pai' oidha' daam nat tu a'gam
 jix dhaam ja'k bui'for guch Gi'kora'. ⁴⁷ Ba'
 kia'pix irban ba ji bhik jamit gu noonbi'n
 nat ba tuk, gu Jesusu pui bhammip tu'ii'
 oidha' daam. ⁴⁸ Ba' na bhammi dir mui' xi
 chi nii'n, ba ja ti nam mummu ti ti bhii,
 cham ka jimmi gu kanuub, nat gu' giilhim
 jix io'm bhai' ji jib mu dir ja'k nam pai'
 ja'k ti ka jii'mit. Ba' nammi na pai' bar
 katukgab, mui' ma jii gu Jesusu, bhammi
 dir pix tu tui'dhi' biix a'nsap, mi' ba ai ip
 gio na pai' ge' suu'nka' gu suudai'. Mi' dhir
 ba' biix suudai' dhaam pix chu'm duu, ja'p
 gai dhir pa' moo bhii'chu' nam pai'p tu'ii'
 gu noonbi'n kanuub ta'm. Ba' nat mi ja'p
 jupaaban ji bhii, ⁴⁹ ge'ge' ba jii'n jamit jix
 xusua'fim na mit ba ti na mi ja'p ba jimchu'
 suudai' dhaam. Ja'p jum aa' am na tu' mi'
 bax ja naa. ⁵⁰ Giilhim jix chotdonit mui' ba
 ti nii'n am, gu' ji nat gu' jotmoda' bha'no, jup
 ja titda:

—iCha'pim totdon ka! iAa'ni' pix jup
 tui'dhi'!

⁵¹ Ba' mui' ji ai. Ba' nat jax bha tis kanuub
 ta'm, nai' ji kikbu gu jibih. Ba' gui' mi' pui'
 pup tu'ii' am, nam gu' giilhim jix juraapgix,
⁵² nam gu' chakui maat no'r ge'kam gu Je-
 suus, sia kum ti nii'n nat mui'dhalh gux
 chamaam gu paan, nam gu' cham biix ja
 jujur ki'n xim ga'nga na jax jir jum duukam.

*Gu Jesusu na ja dudua'ndha' gux
 kako'kkam nu Genesareet*

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Ba' ja'xpix bhammi dir ba tiitis jamit
 ju'ndharan na pai' Genesareet ti ti, mia'n
 Betsaida. Ba' bha ja'p xi buraak jamit gu
 kanuub ⁵⁴ mui' ji chii'tim. Gu' ji nam gu'
 ampik mui'p ti nii'n gu ja'tkam, jix maatit ti

mit na maadit jir di' gu Jesusus. ⁵⁵ Jotmoda' mit nai' xi chu aagam miji ja'p na jax jix chum kako'k, gio jai' na mit mu'i' ji ja u'uuk na pai' oiri' gu Jesusus. ⁵⁶ Ba' nat miji ja'p xi jii na jax jir kikcham, pup xim ja booso' am gu kako'kkam miji dir ja'p ba'pki chir, ba' soi' titdada' am na sap sia palhiip nam bhai' xi dhagia' ju'ndharan gu jannulhi'ni, pu dudua' dhia' am. Pui' ba'p ji buus, pu dudua mit biix gui' na mit ji'k daa gu jannulhi'ni sia gu palhiip.

7

Gu Jesusus nap kai'ch na cham jir am nam jax tu jimdat gu bijik dir kam
(Mt. 15:1-20)

¹ Ba' jano' na mi' ka oiri' gu Jesusus, mi' ba ai mit bhammi dir ja'k Jerusaleen gui' nam pariseos jum titi'nda' gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ni gu Dios. ² Ba' moo ampik jup ba ji chu juu mit gu ja'tkam tugi'ni gu Jesusus, ba' ba ja tii mit na mit jai' dhit cham mui'kim jum i'koim, na gu' sap jix xidhuu ka' no' cham mui'kim ikoimdhix gu jaro'i'. ³ Na gu' gui' nam pariseos jum titi'nda' gio gu jai' Israel kam ja'tkam, pui' mi' pui' tu daa'ñchu' am nam jax ja'k tu jimdat gu bijik dir kam kat, na sap no'm cham mui'kim ikoimdhix, cham jir am nam gan tu kua'da', nam gu' sap jum ua'tulhdha'. ⁴ Gio jai' cham daaxix kam, pui' na jax gu jaro'i' no't jii pai' na bixchu' tum ga'ra, jum aa'nda' sap na mui'kim batbia' ja'k giisii, na gu' sap jix xidhuu na tu jugia' no't jax dhuuk cham mui'kim batbia. Gio gam gu tu' na bhaan tu io'da' na mui'kim ja bopkonda', gio gu bhi'mkar, gio ba' gu tu' na bhaan dadarrida' na pai' dhuuk ba ji chu jugia'. ⁵ Mi' dhir ba' bhai' ji chikka mit gu Jesusus gui' nam pariseos jum titi'nda' gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ni gu Dios, jup titda am:

—¿Jax kum ba' dhim ja'tkam tuk cham mi' pui' ka jimchu' nam jax tu jimdat guch bopxikat? Tii' nam cham mui'kim jum i'koimdhax tu kua'.

⁶ Ba'p ja titda gu Jesusus:
—Dho pui' na jax aapi'm na pim gu' cham tu' mi' pui' jiiim na pim jax ja'k tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam nam tui'ngida'. Bak gu'r pui' nat jax tu ua'nak mi' u'uan ta'm gu Isaiiyas gui' nat mui'kim bha ñio'kdhak guñ Gi'kora', nap jum kai'ch:

Dhi ja'tkam pui' xi kai'ch am nam sap tu' ka'm jii' ñii'ni,
gu' ji na gu' gu ja jujur mik ja'k jup tu'ii' aai' jii' bui.

⁷ ¿Tu'm gi mi'p tigia' siam biix aixim tu daan? Nam gu' cham tu' mi' pui' jiiim nañ jax jix aa',

gio na gu' nam ji'k jax tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam,

diih pix nam jax ilhii'ndha'.

⁸ 'Jix matgam dho —jup kai'ch gu Jesusus—, na pim gu' ja'p xi dhuukat na jax jix aa' gu Dios. Dai na pim mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu jimdat gu bijik dir kam kat nam mui'kim ja bopkondat gu tu' nam bhaan tu io'da', gio jai' cham aagix kam ku pim pu tu buim.

⁹ 'Gu' ba' na jax jix aa' gu Dios, tu' pix ilhii'ni japim. Dai na pim mu ja'k jix chutk-agix na pim jax ilhii'ni diih. ¹⁰ ¿Moo ja'p cham jam a'm baapak aa? Gi nat ja'pni tu ua'nak bo gu Moisees nap jum kai'ch mi' u'uan ta'm: “Tu' ka'm jax niidhat gum taat gio gum naan.” Gio ba' moo ja'pni jum kai'ch ip: “Gu jaro'i' na cham tu' ka'm ñii'ndha' gu taata'n piam gu di'ii'n, pix am ti'ñchoka' na joodai ki'n ma'lyaxix kam muukix ka'.” ¹¹ Gu' ji na gu' aapi'm jix io'm maakam ba xi buim, ja'p jum aa' pim nar am na ja'p tiida' gu jaro'i' gu taata'n piam gu di'ii'n: “Pui' ba tii'ni jañich gu Dios nañ biix mu tu tu'aa' chiop nañ ji'k tu bia'. Cham ka bhaai' nañ jax dhuim taiñbuidha', sia ku ja'p moo tiiim a'm jum aa'.” ¹² Dai no't pu'ni ba tii'n gu taata'n piam gu di'ii'n, aapi'm pui' ba ti'ya' na mi' pui' ba jimchu' na jax jix aa' guñ Gi'kora', ja'p moo silhkam xi kai'chdha' pim. ¹³ Ba xi jii pimit na pim biix aixim tu' bua bhaan jim iatat nam jax tu jimdat gu bijik dir kam. Gu' ba' na jax jix aa' gu Dios, gampai' pix bia' pim, panaas ku pu cham tu' bhai', gio jai' cham aagix kam ku pim pu tu buim.

Gu Jesusus nap kai'ch na cham xidhuu gu jax chu'm koi'

¹⁴ Ba' gu Jesusus maap ja jumpadak gu mui' ja'tkam jup ja titda:

—Ka na pim moox bhai' xiñ kaaya' biix na pim ji'k ya'p tu'ii' nañ jax jam tiida'. ¹⁵ Jax dhuu na gu' cham tu' xidhuu no' moo tu kua' pix gu jaro'i', gu' ji no'x bhaamut nai' titii'ñcho, piam ku jax ña pix jum aa' na jax cham jir am na ba'x xidhuu, na gu'r ua'tulhdhara'. ¹⁶ Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maaitit jii' k'k'.

¹⁷ Ba' mi' pui' xi ja titdaimik pu jii mummy na pai' tibiapka'. Ba' nat mu ba ai, ba tikka am gu noonbi'ni na jax kai'fikam jup kai'ch gu pui' na jax ja titda gu mui' ja'tkam. ¹⁸ Ba'p ja titda:

—¿Aapi'm aa pui' cham maaitit jup t' k'k'?

Ja'p jañ dho kai'ch na cham tu' xidhuu no' moo tu kua' pix gu jaro'i', ¹⁹ na gu' silh bookaran ja'k bhiiya' gu koi', mi' dhir dai na giop ba buusnia', cham tu' na jura'ran ja'k baapki' mi'x buam ba jurtu'nka'.

Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Jesusus, ja'p kai'fikam jup kai'ch na sap cham tu' xidhuu

gu tu' koi', pu ni jax chu'm. ²⁰ Ba' ja'pnip ja titda:

—Gu' ji no'x bhaamut nai' titi'ñichu gu jaroi' piam ku jax ña pix jum aa' nax buam jir tum duukam na ba'x xidhuu, na gu'r ua'tulldhara'. ²¹ Na gu' kai'ñkam ja jujur am dir gu ja'tkam na bhai' jim gigi'lhi'ñ gux buam jum duukam, jax ñam pix bam aa'nda', ja'p na jax gui' nam jai' jix bhai' ja titdada' gu u'uub sia kum ti' ti bipna', gio gu u'uub ba pui' ip. Gio gui' nam cham timui'x ka', siam ti maap tu oi'dha'. Gio gui' nam ja'tkam ja koo'nda'. ²² Gio gui' nam ti iixi'ñdha'. Gio gui' nam jix bhaamut nai'ñdha' gu jaroi' no' tu' bia', nam jai' pui'p jix aagit. Gio gui' nam jax ñam pix tu buada' na jax cham jir am. Gio gui' nam iatda'. Gio gui' nam jotmoda' pix jix bhai' tida' gu ubii, mi' dhir jumai ip. Gio gui' nam jix chi jügak ka'. Gio gui' nam giilhim tu ñiok. Gio gui' nam jix buam ja a'gada' gu ja'tkam. Gio gui' nam gē'gērkam jum taat ka'. Gio gui' nam biix aixim tu buada', panaas kum cham ja jujur bia'ka'. ²³ Biix dhi'ñi na ji'k jix buam jir jum duu'ñkam, ja jujur am dir jum gigi'lhi'ñ gu ja'tkam. Dhi' ji na ba' pui'm kai'ch nax xidhuu, na gu' giilhim jir ua'tulldhara'.

Maa'n gu ubii na cham jir Israel kam na umua'ñdha' gu Jesusus na dua'ñdha' gu maraa'n

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Mi' dhir ba' ma jii gu Jesusus mummu maa'n kap, mia'n pix iam na pai' gē'r kiicham Tiuro ti tügim. Ba' mi' nat pai' ai, ti' cham pai' jimmda' na ti' cham aagit na jaroi'x mat ka' na pa ja'k jax chui'ka'. Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus, moo jano' pui' ba tim ti. ²⁵ Mi' ba jimchu' maa'n gu ubii nat jax pui' ti kai, na sap cham kii' tu ii'mda' ka' maa'n gu maraa'n, ampix pui'x ñaanbi' ka', ba' mi' o'lhia'n ki'n ji kikbu biipi' dir gu Jesusus. ²⁶ Gui' gu ubii cham tu'r Israel kam ka', pur mi' kam ka' Peniisia, na Siiria bhaan bipio' gu gu dibür. Ba' soi' xi chitda, jup titda na sap iam mai' jootsa' gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu tiyax. ²⁷ Gu' ji na gu'p titda gu Jesusus:

—Ea nañ biipi' ka xi ja palhbuidha' gu Israel kam ja'tkam nañ ba' aap jup bam palhbuidha'. Na gu' no' ñich aap biipi'm palhbui, ja'p ji buusnia' na jax gu a'aalh no'm ka tu kua' gu tu' koi' no' ñich mi' dhir ja boppoidhak mu xi ja maa gu go'ngox.

²⁸ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Dho gu' pui' dat do jia ti, gu' ji nañ gu' aañ soi'ñ ilhii'ñ. ¿Cham aa gu' cham jax jup bua no'p moo xich joi'mdai jich palhbuidha' git? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax no'm ti titib gu go'ngox gu biimuñga'n na iigisda' pai' nam tu kua'da' gu a'aalh.

²⁹ Ba'p titda gu Jesusus:

—Ja'ppi moo silhkam jia nap soi'm ilhii'ñ jiiñ jaduun. Ba buus ji matgam gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gum maraax. Cha'p jax kam aa'nda', ba jimia' ap.

³⁰ Ba' ba jii ip gu ubii. Nat pai' dhuuk mu ai kia'mi'ñ, jix kii' mi ja'p bo'm bakxidhat gu tiyax, pu ba buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n kax ñaanbi' kat.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gui' na cham tē kēkē' gio na cham tu ñiokda'

³¹ Ba' mi' na pai' daakat gu Jesusus mia'n gē' kiicham Tiuro ti tügim, mi' dhir giop ma jii, moo bhai' buus na pai' Sidoon ti tü', na pui'p jir gē' kiicham. Bhai' dhir ja'p gakooll bhik mummu ba buus na pai' Dekaapolis bhaan bipio' gu dibür. Mu ji ai mia'n na pai' gē' suu'nka' gu suudai', na Galilea bhaan ba bipio'. ³² Ba' mi' ba bai'ñichu' am gu ja'tkam maa'n gux ko'kkam na cham tē kēkē' gio na cham tu ñiokda', ba' soi' titda am na sap palhüip bhai' xi dhagia' na ba' dodhia'. ³³ Ba' gu Jesusus ja'p ja'k xi baidhak diilhkob palhüip bhiji xi kii'mpi naankaran, gio ba' nat xi xixbuidhak gu nobii'ñ palhüip bhai' xi dhaa niiniran. ³⁴ Gio ba' nat jax jix dhaam ja'k xi chi tügik ii'mdaga'n xi buak jup kai'ch:

—jEpaata! —na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: jXim kukpio'k!

³⁵ Ba' joidham bhai' jim kukpio' gu naanka'n gui' na cham tē kēkēkat, gio gu niiniran pu dua ip, jix bhai' ba tu a'ga. ³⁶ Ba'p ja titda gu Jesusus gui' nam mi'p tu'ii' nam sap cham jaroi' aagi'ñdha' nat jax dhuuk dua'ñ, gu' ji nam gu' gui' moo jano' nai' pix ja'x pui' tu ja a'gi'ñ, sia kut ti xi ja soo'mcholldhak. ³⁷ Ba' gu ja'tkam gui' nam pui' tu ja a'gi'ñdha' mi' pui' pup tu'ka' am, ja'xpix dai nam jup kai'chdha':

—joidham dho bak jia! Jaiñ na gu' pui' ja dudua'ñdhim gui' nam cham tē kēkē gio gui' nam cham tu ñiok.

8

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu koi' giop tu ja makia' mui' gu ja'tkam

(Mt. 15:32-39)

¹ Ba' mi' na pai' ka oiri' gu Jesusus, gio mui' mi'p ma ai mit gu ja'tkam. Ba' baik jurni'ñ ki'n ma juu gu koi' nam tu ua'dat. Ba' maap xi ja jumpadak gu noonbi'ñ, jup ja titda:

² —Jix joi'mdat ja niñ'ñ iñ dhi ja'tkam, na mit gu' bai'k tanoolh ya' ba ji juruun. Cham ka tu ua' am gu tu' nam jugia'. ³ Na gu' no' ñich pui' cham tu ja maakak ba ja joot ja ki'aam ja'k, mu pai' ua'ma' am boi cha'm, nam gu' jai' mik dir tu jim.

⁴ Ba'p titda am gu noonbi'ñ:

—jJax gi dhuu jaroi'p ba tu ja maa, na gu' ya'r gampix? ¿Paach gip tu saba'da' gu tu' nach ja makia'?

5 Ba' ba ja tikka'n, jup ja titda:
 —¿Gu' j'k japim pix ua' gu paan na pim saak ua'?

Ba' gui'p titda am:
 —Xijum gook dho pix.
 6 —Dhi'ch dho ta'tak jaisai ja makia' —jup kai'ch gu Jesusu.

Mi' dhir ba'p ja titda nam sap xi ja chiñia' gu ja'tkam nam xi dharaibu'. Ba' gui' pui'p xi ja ti'n jamit, ba' pix mi ja'p jup ji dharaibu mit. Ba' gu Jesusu nat jax dhaa gu xijum gook gu paan xi chu taxchaabgidhak pix mui' ji ja maa gu noonbi'n ta'tak jaisaidhat, ba' gui' mi' dhir pix nai'p ji ja maa mit ip gu ja'tkam. 7 Gio ba' gu boptop j'kchip ua'dat am. Nat jax jup daa, pui'p xi chu taxchaabgidhak pix mui'p ji ja maa gu noonbi'n, mi' dhir ba' gui' pix nai'p ji ja maa mit ip gu ja'tkam. 8 Dappaam tu juu mit, tu koi'mik am nam j'x ilhii'n. Jai' mit pu cham ka jugio, pui' mit ma chu jumaap, xijum gook bapaalh susda gu ta'tak ga'n nat bii. 9 Maakob mambhix jix cha'tmam oo'm (4000) aix am gu ja'tkam na mit mi' tu juu. Mi' dhir ba' dai nat jax xi ja tabuimgidhak, 10 nat jax bha tis bhaan gu kanuub, pu jii ja bii'm gu noonbi'n baasi'n dir ja'k maa'n kap na pai' Dalmanuuta bhaan bipio' gui' gu dibii'r.

Gu pariseos nam jix aa'nda' na maa'n jup duñia' gux bhai'm duukam gu Jesusu ja nii'nchudat

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

11 Ba' na mit bhammi dir ba ttitis, bhai'p ba ai mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda'. Ba' pix am bhakku am buiñor gu Jesusu, bhax aa' am na sap jup duñia' gu tu' nar jix bhai'm duukam ja nii'nchudat, na sap ba' bhaan matgillhia' no't baabui' silhkam bha joot gix Gi'kora'. 12 Gu' ji na gu' gu Jesusu cham aa', dai nat jix buam jum aagit ii'mdaga'n xi buak jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba'x aa' nañ jup duñia' maa'n gu tu' nar jix bhai'm duukam? Na pim gu' gammiji pu nii'ndha'. Aa'ñ pu kai'ch tu' silhkam ki'n nañ cham tu' duñia' dai aapi'm jam nii'nchudat, na pim gu' cham j'ixkat ti' jii'ndha' aañ jii' bui, sia kuñ jix bhai' ti' tu bua.

13 Daipu' xi ja tiidak nat jax bha tis kanuub ta'm, pu jii ip gio baasi'n dir ja'k mi' na pai' gē' suu'nka' gu suudai'.

Na cham jir am pui' nam jax ja'k tu a'gada' gu pariseos gio gu Eroodis
 (Mt. 16:5-12)

14 Ja'p moo cham jup ka ti'ñchu' am nam xi chu gaamui git gu tu' nam tu jugia' gu noonbi'n gu Jesusu, maa'n pix bha ua' am gu paan kanuub ta'm. 15 Ba' nammi gama ja'k nam ba jii'mchu', jup ja titda gu Jesusu:

—Moo pim cham ja kēkēda' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio gui' nam kaichu' gu Eroodis. Nam gu' ja'p ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan, giilhim jix chu ia'ñdharal'.

16 Ba' bhai' jim ti tikka mit dñih jix dhu'ñpi'n ki'n, jup kai'ch am:

—¿Jax ba' ku ba'p kai'ch? Gu' bak nach cham ka ti'ñchu gu paan nach bha ui'ka'.

17 Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusu nam jax kai'ch, jup ja titda ip gio:

—¿Jax ku pim ba' dai gu tu' paan bhaan tu a'gim na pim cham ua'? Nañ gu' aañ cham tu' tu' koi' aagit jup kai'chim. ¿Moo ja'p cham maatit tē kēē pim aa'? ¡Moo ja'p jix kaapak ji jia gu jam jujur! 18 ¿Ka' pim ji cham tu buupui aa, ka' cham tu naanak japim aa? ¿Kux moo ja'p cham tiiti'ñchura' pim aa? 19 ¿Ji'k japimit bapaalh ja susdui' gu paan gu ta'takga'n nat bii jano' na ñich mui'dhalhdhak tu ja maa gux chamaam mambhix jix cha'tmam oo'm gu ja'tkam?

Ba' gui'p titda am:

—Mambhix daman gook bapaalh dho.

20 —Jano' gi na ñich pai' dhuuk mui'dhalh gu xijum gook gu paan, na ñich tu ja maa gu maakob mambhix jix cha'tmam oo'm, ¿ji'k japimit bapaalh ja susdui'?

Ba' gui'p titda am:

—Xijum gook bapaalh dho.

21 Ba'p ja titda:

—¿Gu' jax ji ku pim ba' moo ja'p cham maatit tē kēē, ni ku pim xim ga'nga na jax jir jum duukam? Nañ gu' aañ cham tu' tu' koi' a'gidhat jup kai'chim, ja'pji gui' nam pariseos jum tiiti' gio gui' nam kaichu' gu Eroodis nañ ja aagit jup kai'chim, na cham jir am nam jax ja'k tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam.

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam Betsaida kam

22 Ba' mi' dhir mui' ma jii gu Jesusu mummu na pai'r gē' kiicham, Betsaida ti tii'gim. Ba' mi' ba bai'ñchu' am maa'n gu maa'nkam na cham ñia ka', ba' soi' ba titda am na sap palhiip bhai' xi dhagia' na ba' dodhia'. 23 Ba' gu Jesusu am xi ñobchik gammiji pix chu'm duu, nammi baas ju'ñdharan xi baabuk palhiip bhai' xi julh gu chiñbur ga'n buupuiran gio nat palhiip bhai' xi dhaa, ba' xi chikka no' sap moo bax chu maax na nai' xi chi nii'n. 24 Ba'p kai'ch gu cham ñia kam nai' xi chi niidhat:

—Bax chu maax pa' dho. Ja'p tu'm jum maaxi'n am gu ja'tkam na gu tutua.

25 Ba' gio bhai'p xi dhaa buupuiran, jix bhai' bhai' ji ñiata, pu dua, sap joidham jix bhai'x chu maax na nai' xi chi nii'n. 26 Mi' dhir ba' dai nat ba joot kia'mi'n ja'k, jup titda:

—Ba jimia' ap jum ki'aam ja'k. Gakoohl jap moo bhiiya' mi' dhi gɛ' kiicham nam cham bam tikkada' gu mi' oi'nikam na pich jax dhuuk dua.

Gu Peegro na ba tu aa'nda' na gu Jesusu jir di' guch Xoi'kam

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

²⁷ Ba' mikkat giop ma jii gu Jesusu ja biim gu noonbi'n mummy ja'k ji'kchi kap na pai'r kikcham, mia'n gɛ' kiicham na Sesarea Pili-ipo ti ti'. Ba' nam nammi ka jimchu' biix boi, ba ja tikka, jup ja titda:

—Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam? Jaroosap da' iñ? JTu'n sap jir jup tu'm da'?

²⁸ Ba' gui'p titda am:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap aap jir di' gu Juan gui' na ja'tkam ja bopkon-dat. Jai' ba'p kai'chdha' am ip nap sap aap jir di' gu Eliiyas, gui' nat saak maaxik jii jix dhaam ja'k. Gio ba' jai'p kai'chdha' am ip nap sap aap maadit jir di' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guch Gi'kora'.

²⁹ Ba' diihl jup xi ja tikka gu Jesusu, jup ja titda:

—Aapi'm gi, Jxiñ maat japim aa nañ jir tu'p tu'm da'?

Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Dho aapi' dhor di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' git guch Gi'kora'.

³⁰ Ba' xi ja soo'mcholhdhak nam sap cham jaroi' aagi'ndha', diihl jam sap pix pui'x chu mat ka'.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' nam bamu'aa'
(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹ Mi' dhir ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu noonbi'n, jup ja titda:

—Giilhim kañ chulhiina' iñ, ku ba' gu' cham jax bua ji, nat gu' pu kai'nikam bhañ joot guñ Gi'kora'. Cham jiñ kiigalhdha' am gui' nam jir ja gɛ'gɛ'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, tu chiñia' am nam jiñ mu'aa'. Ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

³² Dhi' pui' dho gi gu'x bhai' ja aagi'n ji, cham tu' pai' tu' bhaan ji ua'rgidhat. Ba' gu Peegro ja'p ja'k diihkob xi baabuk jup titda na sap cham jir am gu pui' na jax kai'ch. ³³ Gu' ji na jax gu Jesusu jotmoda' kuu' kikbu, mu ja'k ti niidhat nam pai' pup daraa gu jai' gu noonbi'n, jup titda:

—JCha'p tu' ki'n jiñ juanda' toobolhik! Nap gu' cham pui' ilhii'n na jax jix aa' gu Dios. Pui' pix ja'k ilhii'n ap nam jax ilhii'n gu ja'tkam.

³⁴ Ba' maap xi ja jumpadak gu noonbi'n gio gu ja'tkam, jup ja titda:

—No' jaroi'x aa' na gammiji bañ kaichgida', jum aa' na ja'p xidhui na diihl jax ilhii'ndha', dai na pix bhaan ji bamgia', cham jax bua sia kum jix mu'aam. ³⁵ Na gu' gu jaroi' no' tii bañ kaichgit, no't dai mi' ba ji choo'n no'm bax mu'aam, cham bhai' ka tu jimia', na gu' cham ji'xdha' ka tisdia' jix dhaam ja'k. Gu' cham ji no' gu' cham tu' ji kɛkɛdat gammijiñ kaichu', no' mi' pui' xi jimchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guñ Gi'kora', jix bhai' dho tu jimia', na gu' pu jimia'x dhaam ja'k, sia ku mit ba mua. ³⁶ JTu' gix bhai' sia ku jaroi' bixchu' tu bia' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch? Na gu' pui' pix cham jup palhbuidha' na jax dhui tisdia' jix dhaam ja'k, ³⁷ gu' ji na soi'm duujim uana' no'x aa' na cham jum tulhiina'. Na gu' cham jum aa' na mu pai' tu namki'ndha', dai na pu tiida' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k na uana' gu ua'tulhdhar ga'n. ³⁸ Gu' ba' gu jaroi' no' jax dhuukat tii ba ti jii'gi'n jiñ bui, aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', no' gu' daix xi'ir nañ a'mkam tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam chakui ti jii'gi'ndha' nam jix ua'tulhdhix ka', pix am ti'ñchuka' nam cham baidhika' jix dhaam ja'k, jano' nañ pai' dhuuk bhammi dir gio ya'p ba aaya' ya' dhi oi'ñga'n ja biim gu noonbi'n guñ Gi'kora', nam ba' ampix machia' biix gu ja'tkam nañ jir gɛ'kam.

9

¹ Ja'pni ba' moop ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', jai' dhit na pim ji'k ya'p tu'ii' xib, ka tigia' pim na pim tu' cham pai' nui'n na ba' bhaan matgilhia' nañ aañ ja'xbui'p jir gɛ'kam na jax gu Dios, ba' bhaankam bhañ joot nañ ya' ja'p jup tui'ngida' ja bui gui' nam ji'k jix biiñak ka' buiñor na ba' cham tu' ja duñia'.

Gu Dios na ba tu mattuda' nar gɛ'kam gu Jesusu

(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

² Ba' gatuuk xijum maa'n jurni'n ki'n ma jii gu Jesusu ja biim baik gu noonbi'n, moo gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan, bhammi mit ba tittis maa'n gu gɛ' oidha' ta'm. Ba' bhai' jotmoda' maakam tu'm bhai'p jim duu, ³ bhai' ji chothiki gu jajan-nulhi'n, jix chuaap jum duu, ni na cham ja'p jix chua na jax gu jabook kib no' bhaan mi chanoor. Ja'p jix io'm jix chua ji, na moo sia ku diihl pux chua gu jannulh, cham ji'xkat pu chu'm oñia', siat mui'kim tiim bakua. ⁴ Ba' bhai' bam maax gu Eliiyas gio gu Moisees, bixxik dir guguukat tu a'gi'n am gu Jesusu na mit ba tii gu noonbi'n. ⁵ Ba' mui' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—JUmri moor am na pich bhach baidhak jiñ jaduun nax ya'p tui'ka' jum biim! Xib ba' tu' na jax chui'ka', ji'ma'n jach jam

o'namdha', maa'n jir aap ga'n ka', jumai ba'r Moisees ga'n ka', jumai ba'r Eliiyas ga'n ka'.

⁶ Cham jum matda'ir pui' ba tii gu Peegro, na gu' giilhim jix juraapgix, gio gu jai' ba pui' ip. ⁷ Ba' jotmoda' bhai' ji chi iika dai mi' nam pai'p tu'ii, silh bhai' jim gi'ihl gu tibaa' na pai' dhir bha tanoor. Ba' bhijimmi dir tibaa'n chir bhai' ji chum nio, jup tum kai'ch:

—Dhi'r jiñ mar na pim ba' moox mat ka'. Mi' pim pui' xi chui'ngit na jax jam tiidaidha'.

⁸ Ba' jotmoda' mu ti tii mit na pai'p tu'ii' gu Jesusu, cham pai' ka tu jai'ch am gui' nam biima'n mi' ka gu'kat. Diilh pix mi' ba kiik. ⁹ Mi' dhir ba' dai na mit giop ba jii. Ba' bhammi dir a'nsap nam bhai' ba juurkim, jup ja titda gu Jesusu:

—Moo pim chakui jaroi' aagi'ndha' gu xib pui' na pimit jax ti tii. Jano' ba' nañ pai' dhuuk muukii ya' nañ jax ba oirida' aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora'.

¹⁰ Ba' gu'i' cham jaroi'p aagi'ndha' am, diilh pix pui'x chu mat ka' am. Dai nam tiim ti tikka'nda' diilh na sap jax kai'nikam jup ja titda na pui' muukii mi' na jax ba oirida'. ¹¹ Mi' dhir ba' moop ba tikka am, jup titda am:

—Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios na pui' biipi' ya' aaya' gu Eliiyas na ba' guch Xoi'kam ya'p ba aaya'?

¹² Ba'p ja titda:

—Jir pui' dho, na gu' pui'm kai'ch mi u'uan ta'm gu nio'ki'n gu Dios. Biipi' bha jimia' gu Eliiyas na ba' ya' ba ja mattuda' gu ja'tkam na bhai' ba jim gui' na bha jootsa' guñ Gi'kora'. Dai ji na gu' giilhim jum tulhiina', ja'ppix maa'nkam ilhdha' am gu ja'tkam, na gu' pui' ja'k jup jum kai'ch mi u'uan ta'm. ¹³ Ku ba' gu' ja'p moo gu tu'x matgam ba tum kuugalh ji, nat gu' ya' tii ai gu Eliiyas, gu' ji na mit gu' tu' pix ilh gu ja'tkam pui' na jax jup jum kai'ch mi u'uan ta'm gu nio'ki'n gu Dios. Juan ja'tkam bopkondam jañ aagit jup kai'ch na pui' ji buusan na jax gu Eliiyas.

Gu Jesusu na mai' jootsa' maa'n gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan maa'n gu biapma' (Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Ba' ja'xpix nat mummu ba ai gu Jesusu ja biim gu baik gu noonbi'n, mi' na mit pai' pup bii gu jai' noonbi'n, ba ja tii nam ja'x xikoor guguuk gu ja'tkam xikoolh dhir, mi' niokbotu' am ja biim gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios, nam gu' mi'p oipo. ¹⁵ Ba' gu ja'tkam na mit ba tii gu Jesusu na mi' amuub ba aajim, joidham jix bhai'm ilh jamit. Jotmoda' mit mu boop, baas jamit namkik ba nio'ki. ¹⁶ Ba' nat mi' ba ai na pai'

pix tu' tum kai'ch, ba ja tikka gu noonbi'n nam tu' a'gat pix tu' kai'ch, jup ja titda:

—JTu' pim ba' ki'n niokbo ja biim dhi jaaduñ?

¹⁷ Ba' mi' dhir ja'p bhai' ji nio maadit gu jaroi', jup kai'ch:

—Aa'ni' dhoñ a'm jup tu'ii' jiñ jaduun na niich bhai' ma baidhak guñ mar nap kapbhai' yiji pai' pix kaidha' nap oiri, nap git iam mai' jootsa' gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n cham tu' niok. ¹⁸ Pai'ji jix io'm ba xi bhuya', jotmoda' iari' bhai' jim totbhiopa', gio na bhai' ji choksolhia' gu chiñii'n, gio ba' na kio'fcho'nda' gu taatmu'n. Ja'p ba' moox gak pix ba'. Tii niich ba ja umua' dhiñ jaaduñ dhi' nam jum kaichu' nam mai' jootsa' git, gu' ji na gu' chix xijai, jax na ja'k.

¹⁹ Ba'p ja titda gu Jesusu biix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Jax ku pim ba' moo ja'p cham ji'x buiñor jix biinak guñ Gi'kora'? Jji'x jañ ba' ya' ja'p oirit jup tu jam aagi'ndha'? Bhai' gor xiñ bai'ni'ñibup gux ko'kkam.

²⁰ Ba' ma bai'ni'xidham jamit. Ba' nam amuub ba bai'ni'chu', bhai' jim bhaamtuda gu cham kii' ii'mda' nat ba tii gu Jesusu na mi'p tu'ii'. Ba xi bhii gu biapma', mi ja'p nai' ji ia, giilhim bhai' jim totbhiopa, gio nat bhai' ji choksogir gu chiñii'n. ²¹ Ba' xi chikka gu Jesusu gu taata'n gu biapma', jup titda:

—J'Paa duuk dir pui' bam bua?

Ba' gui'p kai'ch:

—Alhi'ch dhim dir do. ²² Pai'ji pu'ni' bhai' jim bhammutu'nda' gu cham kii' ii'mda' na jax xib, mi' ba gixia' tai chir dhiñ mar piam pai' suudai' chir. Ja'p moo tiip mumua'da' dho, kux ba' gu joidham aa. Pui' kuñ ba' soi'm titdañ jaduun no'p moo pui'p ilhii'ndha' git nap xich joi'mdai mach palhbuidha'.

²³ Ba'p titda gu Jesusu:

—Dho gu' no'p gu' bax biinak ka' buiñor guñ Gi'kora', xib dho pui' ji chu buusnia', na gu' gui' cham tu' xijaichu'n.

²⁴ Ba' gu taata'n gu biapma' xi'kam mu nio ip gio, jup kai'ch:

—Dho gu' aañ chiix biinak ji panaas, gu' chi moo chakuir pui' ji jia. Aa' nap mañ aa'ndha'n jaduun nañ ba'x bhai' machia' nañ jax ja'k jix io'm bax biinak ka' buiñor.

²⁵ Ba' pix ji aajim am gu ja'tkam na ja ni'i'n gu Jesusu, ba' xim jotma'n nat mai' joot gu cham kii' ii'mda', jup titda:

—Aapi' cham kii' ii'mda' nap mi' naanbichu'n dhiñ jaduun na ba' cham tu' niok gio na cham tē kēē, mu buusaiñ bhai' dhir bhaan. Cha'p ba' gio bhai'p ka bapkada'.

²⁶ Ba' panaas kut jix io'm ba xi bhii gu biapma' nat pai' dhuuk ba ji buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan, panaas kut nai' ji muu. Ba' xeej jiiñkik gu cham kii' ii'mda'

nat ba' pik ba buus. Ba' jai' dhit jup kai'ch am gu ja'tkam:

—Pu muukik jup jum duu ji dhi'.

²⁷ Gu' ji na gu' gu Jesusus nat jax nobi'ran daa, xi bamii'. Joidham bhai' ji bam, jix kii'p jum duu.

²⁸ Ba' mikkat nat gio mummup ba ai gu Jesusus na pai' tibiapka', ba tikka am gu noonbi'n, jup titda am:

—Jax ku chich ba' aach cham jax dhooda gu cham kii' ii'mda' nach tiip titda na buusnia' git bhai' dhir bhaan gu biapma'?

²⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho na gu' gui' pu chu'm gu cham kii' ii'mda', saabuix kam jum aa', gio nañ gammiji xi chu a'gat jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' na ba'x bhaai'n ka' nañ mai' jootsa'.

Gu Jesusus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

³⁰ Mi' dhir ba' giop ma jii mit, mummu mit ba bubua na pai' Galilea bhaan bipio' gu dibiiir. Ba' ti' cham aagit gu Jesusus na jaroi'x mat ka' na mi' buusnichu', ³¹ na gu'p ja titdaim gu noonbi'n:

—Aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora', jum aaya' gu tanoohl naa' mi' pix ji buusnia' nam pai'n o'bhagi'ndha' gu ja'tkam g'e'g'erkam jum aa'ndam. Mi' puñ dhaagi' tu chiñia' am nam jiiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoohl ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

³² Gu' ji na mit gu' cham maatit kai na jax kai'nkam jup ja titda. Ti' xix chikkam ka' am, gu' ji nam gu'x iibhi'ndha'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam jaroi' jir g'e'g'erkam ka'

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³ Ba' mummu ba ai mit g'e' kiicham na pai' Kapernaum ti' ti'. Ba' nam mi' ka daraa nam pai' tibiapka', ba ja tikka gu Jesusus gu ja'tkam tugi'n nam tu' a'gim bhiji bix boi nam pai' dhuuk bha jimchu', jup ja titda:

—ZTu' pim ba' a'gim bhiji bix boi nach bha jim na pim ba'x dhu'np'i'n ki'n pix chu' kai'chim?

³⁴ Pu cham jaroi' ñiok, nam gu'x xi'ir, nam gu'm ti' tikkaim na jaroi' jix io'm jir g'e'kam gui' nam ji'k bha jimchu' dai gui' nam ji'k kaichu'. ³⁵ Ba' maap ja jumpadak gu mambhiix daman gook gu noonbi'n, mi ja'p ji dhaibuk jup ja titda:

—No' jaroi'x aa' nax io'm jir g'e'kam ka', jum aa' na soi'm ilhii'ndha' gio na ja palh-bui'ndha' gu ja'tkam, sia nar jaroi'.

³⁶ Ba' maa'n gu alhii nat jax nobchik mi ja'p ba kii' ja saagi'n. Mi' dhir ba' xi dhaagik jup ja titda:

³⁷ —No't jaroi'x bhai' ba duu maa'n gu alhii jiiñ a'mkam ja'p na dhi'ni nañ ya' daa', pui' ji buusnia' nat aañ jix bhai' bañ dhuu.

Ku ba' gu' cham tu' ji na moo dai aañ nax bhai'n dhuñia', gu' ja'pji bix ji sia guñ Gi'kora' gui' nat bhañ joot.

Gu jaroi' na mi' pui' ba tu da'ñchu'nda' na jax gu ja'tkam tugi'n guch Xoi'kam

(Lk. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Ba' bhai' ji ñio gu Juan, jup kai'ch:

—Aañ chii xim tikkam na chich maa'n ti' gu maa'nkam nam a'mkam mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam. Aach ba' xi soo'mcholhdhak, na gu' cham jich biiim oiri.

³⁹ Ba'p kai'ch gu Jesusus:

—Jax ku pimit ba'p soo'mchulh? Na gu' cham ji'xkat jiiñ a'mkam jix bhai' tu duñia' gu jaroi' no' cham ti' jii'gi'n aañ jiiñ bui. ⁴⁰ Na gu' gu jaroi' no' cham jix buam jich a'ga, mi' pui' tu da'ñchu'nda' na jax aach. ⁴¹ Ba' gu jaroi' no't tu jam maa gu koi', piam sia dai suudai' no't jam toi', no'x maat na pim jiiñ kaichu', tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', dhi' bhaan ba ti' ni'ndha' guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na cham tu jimchu'n gu ua'tulhdhara'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² Gu' ba' gu jaroi' no't maakam iatgidhak jix buam ba tu mamtux maadit gu alhii pui' na dhi'ni, no' gu' ti' ka ti' jii'gi'ndhat aañ jiiñ bui, piam sia kur g'e' maa'nkam no't kia'pix ba ji chi jii'ndhak, aañ pu jam titda na dhi' ba' pui'm kai'ch na cham jir kii'. Dhi' ba' pui' pix bax bhaagit nam bha bulhdhai gu mattur kuxburan mijimmi pai' bua' suudai' chir, na ba' cham gammiji pup jum ua'tulhdhidha', gio nam ba' cham mi' ji k'e'ji gu jai' mi' bhai'p jim ua'tulhdha'. ⁴³ Gu' ba' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu nobii'n chu'm da'p duu, pui' pix bax bhai' na tu chiñia' nam iikdha' na ba' cham pix ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pix tu nob, no' ti' jii'gi'n buiñor guñ Gi'kora', cham tu'm tulhiiña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham ti' jii'gi'n, sia ku ti' bix gook jix kiki' gu noonbi'n, mu ja'k pu bhiiya' dhox chu tukgam kir na pai'r tulhiiñara' gammiji, na pai' cham tutki gu tai, ⁴⁴ mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ndharan gu g'e'kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bitka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu tu' dibaalhga'n na mi chu suulhgidha', gio ba' na gammiji ti' miijidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'. ⁴⁵ Piam ku gu' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu toona'n tu'm da'p duu, pui' pix bax bhai' ip na tu chiñia' nam iikdha' na ba' cham pix ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pix chu toon, no' ti' jii'gi'n buiñor guñ Gi'kora', cham tu'm tulhiiña' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham ti' jii'gi'n,

sia ku ti biix gook jix kikii' gu tootna'n, mu ja'k dho pu bhiiya' jix chu tukgam kir na pai'r tulhiifara' gammiji, na pai' cham tutki gu tai, ⁴⁶ mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ndharan gu ge' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bitka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu dibaalgha'n na mi chu suullghidha', gio ba' na gammiji ti miijidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'. ⁴⁷ Piam ku gu' no't jax dhuuk mam ua'tulh gu jaroi', no't gu' gu bui'ñ tu'm da'p duu, pui' pix jup bax bhai' ip na tu chiñia' nam jupñidha' na ba' cham pix ba jim ua'tulhdhidha'. Na gu' cham jax bua sia ku maa'n pix tu bui, no' ti jügi'ñ buiñor guñ Gi'kora', cham tu'm tulhiifara' no't bam ja'bsu gu tukga'n, pu jimia'x dhaam ja'k. Gu' gi ba' no' gu' cham ti jügi'ñ, sia ku ti biix gook jix kikii' gu buupui'ñ, mu ja'k dho pu bhiiya' jix chu tukgam kir na pai'r tulhiifara' gammiji, na pai' cham tutki gu tai, ⁴⁸ mu na pai' ja'p ji buusan na jax pai' ju'ndharan gu ge' kiicham na tum nu'aidha' gu tanaarada', nam giilhim mui' mi bitka' bo gu botpoda' nam tu kua'da' gu tu' dibaalgha'n na mi chu suullghidha', gio ba' na gammiji ti miijidha' dai mi', na gu' mim kuusdaidha'.

⁴⁹ 'Gu' ba' gui' nam ji'k jiñ kaichgida', jax ña pix ba tu tadtaka' pai'ji, panaas ku tu' na pix jax ba ja duñia', ja'p ji na jax dhuu ja ti'ñchuixi'ñka' nam ba'x io'm mui' xim biifkada' buiñor guñ Gi'kora'. Ba' dhi' iampix ja'pniñ ja'k ua'rgidhat jup kai'ch na jax gu bijik dir kam nam tu makgirtarda' na ba' ja uañdhidha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', biipi'm mi' xi buidhai ge' gu on nam ba' ba miidha'. Ba' gu xib gui' nam ji'k jix aa'nda' na oñia' gu ja ua'tulhdhara', ja a'm jum aa' nam jix io'm xim biifkada' aañ jiñ bui na ba' ja'p ji buusnia' na jax gu makgir gu bijik dir kam kat, cham tu' kam aa' nam moo pui'p tu buidha' kia'. ⁵⁰ Na gu' gui' nam ji'k mi' pui' ba jimchu'nda', no'm cham tu' bhaan jim banoosat tu oi'dha', dhi' ja'pni ja'k ji busaak na jax gu koi' no' ampix jix onkak. Gu' ba' no' mit gu' dai mi' bixchu' bhaan ba jim banoosa, no'm gu' cham pui' ilhii'ñ gu jai', dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu on gui' nar jai' pa' no't maa'nnim ba ba'n, na cham tu' ka bhai'n ka', na gu' cham pui' ka onkak ka'.

10

Gu Jesusu nap kai'ch na cham bhai' nam mai' ja iabuda' gu ja'tkam gu ja bipna'
(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹ Ba' giop ma jii gu Jesusu mi' dhir Kaper-naum munmu ja'k maa'n kap na pai' Judea bhaan bipio' gui' gu dibir. Mikkat ba' baasi'n dir ja'k gu Jordaana Ak xi jii, iampix

xia'lhbuu ja'k, na pai' maakam ja'k ba bipio' gui' gu dibir. Ba' mui' bhai' mam jumaap jamit gu ja'tkam, ba' bhai' xi chu ja a'gidhimik, pui' na jax ba tu ja a'gi'ñidha' gammiji na jax ja'k jix bhai' nam tu'ñgida'. ² Ba' moo bhai'p ba ai mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda', ba' ba tikka'n am gu Jesusu no' sap jix bhaai' gu jaroi' no' cham ka joi'ñ gu binga'n na mai' xi buaji jumai xi bhiji. Nam mi' pix mamti, ee jax pik sap ti'ya'. ³ Ba' xi ja tikka ip gu Jesusu, jup ja titda:

—Jax gi ja'k jum kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak gu Moisees?

Tiix maat, gu' ji na gu' pix jap ja titda. ⁴ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho saak dai na palhiip tum ua'na' u'uan ta'm na bhaan jix maati' ka' nam cham tu' kar jum bipnagam ka'.

⁵ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Jax japim ba' ilhdhat ke'e gu pui' nat tu ua'nak? Panaas kur joidham aa? Ja'pni dho kai'ñkam pui' ja'k tu ua'na, na gu' giilhim jix kaapak ka' gu ja jujur gu bijik dir kam, cham ji'xkat mi' pui' jii mit na jax ti pik tu ja a'gidhimik. Ba' aapi'm alh ja'p moox ja oi'ñ. ⁶ Gu' matgam ja'piani ja'k na aagix jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n, na gu' pui' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ mi u'uan ta'm nap jum kai'ch: "Gook pix ya ja do'ñcho gu ja'tkam, maa'n chio'ñ gio maa'n ubii." ⁷ Gio ba' moo ja'pniip jum kai'ch ip: "Na pai' dhuuk ba ti biina' ka' gu jaroi' maadit, jix bhai' na maakam ja'k ba tu kiicha' biina'n gu binga'n, cham tu' mi' ka kioka' nam pai' oi'ñka' gu gi'korga'n. ⁸ Ba' maa'n ii'mda'p duuka' am gook dit daim bipnagam." Ba' dhi' ja'pniip jum duukam, na ba' ja'p ji buusnia' na bar maa'n maa'nkam ka', sia kum jir gook. ⁹ Na gu' gu Dios cham tu' aa' gu pui' ja'k nam xim u'ji gatuuok giop bam ji'dilhkada'.

¹⁰ Ba' na mit pai' dhuuk gio mummup ba ai nam pai' tibiapka', ba tikka am gu noonbi'ñ na jax kai'ñkam jup ja titda gu pariseos mi' na pai' xi chu ja a'gidhimik. ¹¹ Ba'x bhai' xi ja aagi'ñ gu Jesusu, jup ja titda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch na gu jaroi' no't mai' xi buak gu binga'n jumai bhai' tiip ji bhii, cham tu' pui' ka ja bia'ka' guñ Gi'kora' nam jir jum bipnagam ka', pui' pix bar tuutu'm ka' am gu' buiñor na jax gui' nam jir ganai' pix ka'. ¹² Gio gu ubii no't mai' xi buak gu binga'n jumai tiip xi oi, cham tu' pui'p ka ja bia'ka' guñ Gi'kora' nam jir jum bipnagam ka', pui' pix ja'k jup ba ji buusanda' buiñor nañ jax ba kai'ch.

Gu Jesusu na ja a'mkam tu a'ga' gu a'alh jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'
(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³ Mi' dhir ba' mukkat mi' ba ai mit gu ja'tkam na pai'p tu'ii' gu Jesusus, ji ja ua'dat am gu ja a'aalh chuk na sap ba' bix ji'ma'n xi ja daagii tu a'ga' ja a'mkam jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'. Gu' ji nam gu' gu noonbi'ñ cham aa', ba ja ñiok jamit, jup ja titda am na cham bhai' nam mu ja'k ja ua'da'. ¹⁴ Gu' ji nat gu' gu Jesusus ba ja kai gu noonbi'ñ nam ja ñioki'ñ gu ja'tkam nam pi'x ji aajim, ba'x buam jum ilh, ji'x chii pi'x am jix bhaamum jum i'ñhi'ñ, ba'p ja titda:

—Cha'pim ja ñioki'ñdha' dhi jaaduñ nam bha ja ua' gu ja a'aalh chuk, na gu' no'm soi'm ilhii'ñ gu ja'tkam, ja a'm ti ñi'ñdha' gu Dios. Nam gu' ja'p ji buusanda' na jax gu a'aalh no'm chakui tu' bhaan titi'ñchu nax buam jir jum duukam. ¹⁵ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida, gu jaroi' no'x aa' na bhaan ti niidhidha' gu Dios, jum aa' na soi'm duuka' gio na soi'm ilhii'ñdha' gammiji. Ba' dhi' ja'p ji busaak na jax gu alhii no'x chi kēē nam tu' chianda'.

¹⁶ Daipu' xi ja tiidak, mi' dhir ba' dai na jax ja da'ngi gu a'aalh, mui' xi chu a'ga ja a'mkam jix dhaam ja'k.

Maa'n gu biapma' jix chumñigam na ba tikkada' gu Jesusus na jax ja'k jix bhai' na tui'ñgida'

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Ba' maa'nnim nat ba jii gu Jesusus, nammi gama ja'k ba ai mirdat maa'n gu biapma'x chumñigam, ba' mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkuk biipi' dir jup kai'ch:

—Aañ ja'p tē kēē nap joidham jir jix bhai'kam jiñ jaduun. Ba' bhai' ma mii ñich na ñich bham tikkam na jax ja'k jix bhai' nañ duuji mi' pui' jimia' na saak jax jix aa' guch Gi'kora' nañ ba' buiñor bap tu'ika', na ba' gammiji jiñ a'm ba ti ñi'ñdha'.

¹⁸ Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Jax jap duukat jix maat nañ jir jix bhai'kam jiñ jaduun? Na gu' jumaip jix jai'ch gui' na ja'xbui' pui'p jir jix bhai'kam na jax aañ, gui' dhoñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii'. Gui' ji' ji na ba'm baidhika' jix dhaam ja'k, ¹⁹ no'p dho ji mi' pui' jimia' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm gu ñi'ki'ñ nap jum kai'ch: “Cha'p jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub nap pai' dhuuk ba ti biina' ka'. Gio nap cham ja koo'nda' gu ja'tkam. Gio nap cham ti iixi'ñdha'. Gio nap cham iatda'. Gio nap tu' ka'm ti ñi'ñdha', pui' na jax gum taat nap moo tu' ka'm xi niidhat gio gum naan.”

²⁰ Ba'p kai'ch ip gio gu biapma':

—Dho gu' aañ moo ti cham pai' dhuuk mu pai' jax tu bua ji na ñich dhir bhai'ñ jur ji bhii. Bix jañ mi' pui' jimchu' nap jax ba kai'ch.

²¹ Ba'x joi'mdat ba ti gu Jesusus, na gu'x maat nar pui' na jax kai'ch. Ba'p titda:

—Maa'n ka bi'iix ji matgam nam a'm jum aa' nap mi' pui' jimia', nap bix tu ga'ra' gui' nap ji'k tu' bia', ja makia' ap ba' gu tuumiñ gui' nam alh cham bhai' nam pai' dhir u'ji tu' ki'n tu saba'da'. Na gu' cham jax bua no'p bañ kaichu' sia pich pui' ji bii gu xib, na gu'x dhaam ja'k pui' nap jax bar jix chumñigam ka'.

²² Ba' gampai' jim duu gu biapma' nat pui' ji' xi chii'n. Giilhim jix buam jum aagit ba jii, na gu' dai mu ja'k bhaan jix chukgix, na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam tugi'ñ na giilhim jix xijai nam ti jii'ñdha' buiñor gu Dios gux chutumñigam

²³ Ba' gu Jesusus bhai' xi ja tiigik gu ja'tkam tugi'ñ nam mi ja'p guguuk bix xikoolh dhir, jup ja titda:

—¿Jax japim ilhdhat ti ñi'ñ jiñ jaaduñ? Ti'ñ na jax jix xijai na ti jii'ñdha' buiñor gu Dios gu jaroi' no'r jix chumñigam.

²⁴ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am nat pui' ji' xi ja ti'i'n. Ba'x bhai' xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch jiñ jaaduñ. Giilhim jix xijaim ilhii'ñdha' na bhaan titi'ñchuka' gu Dios gu jaroi' no'r jix chumñigam, na gu' dai mu ja'k bhaan jix chukgix ka' gu tu' na tu bia'ka'. ²⁵ Na gu' ja'p ji busaak na jax gu soomkar na alhi'ch alh tu bui. ¿Jax dhui mu baaki ja'p dir ja'k ji buusnia' gu tu' no' giilhim jir gē, ja'p na jax gu kameeyo? Pu'ñip ji buusan gu jaroi' no'r jix chumñigam.

²⁶ Jix io'm mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam tugi'ñ nat gio pui' ji'p xi ja ti'i'n. Nai' tiim ti tikka am diih, jup kai'ch am:

—Dho bak gu' cham ji'xkat jaroi' tisdia' jix dhaam ja'k, na gu' bak pui' giilhim jix xijai nañ gammiji bhaan titi'ñchoka' na jax ja'k jix bhai'r jum duukam.

²⁷ Ba' gu Jesusus bhai' xi ja tiigik jup ja titda ip gio:

—Dho gu' gu ja'tkam giilhim jix xijaim ilhii'ñ am dho. Gu' gu Dios buiñor pur cham tu', na gu' bixchu'x bhaai' nap tu duñia'.

²⁸ Ba' bhai' ji ñio gu Peegro, jup kai'ch:

—Dho gu' aach chii bix ja'p xi dhuuk ji gu tu' palhiip nach bia'kat na chich pai' dhuuk dir bhai' ji chii ji'ñ aap jum bui.

²⁹ Ba'p kai'ch gu Jesusus:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida, gu jaroi' no't ja'p xi dhuuk gu tu' na tu bia'ka', pui' na jax gu ba'pki'ñ, piam gu xiixio'gi'ñ, piam gu sispidhi'ñ, piam gu taata'n, piam gu di'ii'n, piam gu binga'n, piam gu maamra'n, piam gu dippir pai' nar ga'n ka', no't aañ jiñ bui ba ti ji'ñ na ba' mi' dhir dai nañ a'mkam ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, ³⁰ jix io'm mui' tu makia' guñ Gi'kora', jix chamaam oo'm pup. Cham tu' ja'kbui' na ji'k ja'p xi dhuu ji, gu' ja'ppi mui' ji na

ja'k iabuidha' gu ba'bhak, gio gu xiixio'gi'ñ, gio gu sispidhi'ñ, gio gu ddiidi'n, gio gu maamra'n, gio gu dippir, sia ku gu'x buam tu tadtaka' pai'ji. Ku ba' gu' na pai' dhuuk ja'bsuñia' gu tukga'n, pu jimia' ji jix dhaam ja'k. ³¹ Gio ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, gui' nam xib jir g'e'g'erkam jum aa'ndam, ja'ppix ja'tkam ji bi'ya' am, gu' ba' gui' nam xib panaas jir ja'ppix ja'tkam, bar g'e'g'erkam ka' am jano'.

Gu Jesusus na gio pui'p ba ti'ya' nam mu'aa'

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³² Ba' nam bhammi ba tiisdim nam Jerusaleen ja'k ba jium, biipi' jimchu' gu Jesusus, gatuuk dir ba' mui'p jiumchu' am gu ja'tkam tugi'ñ. Mi' pix pu tui'dhi' am, cham tum ñiokim, jix chotdoutu' am, nam gu'x maat nam bhai' o'bhagi'ñ. Ba'x io'm baasi'n ja'p xi ja boosgak dilhkob dai gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ ba ja aagi'ñ nam jax dhooa', ³³ jup ja titda:

—Ba aajim ich jia Jerusaleen na pim jax ba ti ni'i'ñ. Moo mam ai na pai' dhuuk tu daaix nam jiñ dhagia' gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' bui'ñor gu Dios, gio gui' nam sap jix maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' ja chiñia' am nam jiñ mu'aa' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ³⁴ Ba' gui' jax ñam pix jiñ buimii, jiñ gibiimii am, gio nam bhañ xixbuidhimii. Ja'pnim jiñ buimiiñ mu'aa', ku ba' gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

Gu Jakoobo gio gu Juan nam ba tikka' gu Jesusus no' ja aa'ñdha' nam jax ilhii'ñdha'

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Ba' gu Jakoobo gio gu Juan, maamra'n gu Sebedeo, moop ba tikka am gu Jesusus nam jax ilhii'ñ, jup titda am:

—Aach tii xim tikkam jich jaduun no'p moo cham jax ti'ji jich aa'ñdha' git nach aach jax jup ilhii'ñ.

³⁶ Ba' xi ja tikka gu Jesusus, jup ja titda:

—¿Jax gi ja'k ilhii'ñ japim jiñ jaaduñ? ¿Tu' pim jix aa' nañ jax dhuñia' aapi'm jam bui'?

³⁷ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho nach ja'p ti ilhdhat nap bixxik dir jich dharsa' jum sanoop nap pai' daaka' aap jich jaduun, maa'n ki'i'n dir, jumai ba' o'nsop dir, jano' na pai' dhuuk saak maaxik bax maati' ka' nap jix io'm jir g'e'kam.

³⁸ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Kux ilhii'ñ japim aa na cham xijaiñ jaaduñ ku pim ba' bixxik dir jix aa' na pim daraibu' jiñ xanop? ¿Katti no' pim gu'x ñakoo' jia na pim tu i'ya' gux xibu' nam aañ jax chu'm jiñ ichdha', gio nam jam bopkona' ki'n gui' nam aañ jax chu'm ki'n jiñ bakuana' gu? Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch nar

tulhiiñara' na pim ba' ba mai'chia' na pim jax jix aa'.

³⁹ Ba' gui'p kai'ch am:

—Jix ñakoo' ich dho.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho ea na pim pix am ti nirda' ku gi nam jam ichdha' gux xibu', gio nam jam bopkona' pui' nam jax ja'k jiñ bakuana' aañ. ⁴⁰ Gu' ba' dhi' na pim tu'ñ chikka na pim bixxik dir jix aa' na pim daraibu' jiñ xanop, maa'n ki'i'n dir, gio jumai o'nsop dir, cham maati' ji gu xib. Gu' jano' ji na pai' dhuuk tum kuugalhdha' na ba' bax maati' ka' na jaroi' bhai' ji ja aaga' guñ Gi'kora'.

⁴¹ Ba' gu jai' gu mambhiix gu noonbi'ñ gu Jesusus am bhaak jamit ja bui' gu gook, Jakoobo gio gu Juan, nam ja k'e'e' nam pui' ji' kai'ch. ⁴² Gu' ji nat gu' gu Jesusus jotmoda' maap xi ja jumpadak jup ja titda:

—Jax dhuu na cham jir am na pim moo ki'n jup bax bhaak na pim jix aagit na pim jir g'e'g'erkam ka'. Na gu' dhi' ja'p pix ba ji buusan na jax gui' nam cham tu' ka'm ti ni'i'ñ, pui' na jax gui' nam jix kakai' ki'n dadarri, nam dai giilhim g'e'g'erkam jum taat ka', sia ji gu' gui' nam miamdaga'n ki'n dadarri. ⁴³ Gu' matgam no' pim aapi'm jix aa' na pim jir g'e'g'erkam ka', jum aa' ji na pim soi'm duukat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam, sia nar jaroi', ⁴⁴ sia pik jax ka' git. No' pix maadit jix aa' ji gu jaroi' nar g'e'kam ka', jum aa' moo na soi'm duuka' gio nar jix bhai'kam ka', panaas ku moo pu cham jir g'e'kam ka' git. ⁴⁵ Tii pik aañ nañ jix io'm jir g'e'kam, cham pai' iam jax jiñ aa' iñ nañ pix am cham ja niñi'ñdha' gui' nam alh gampai' tuutu'm. Na ñich gu' cham tu' pu kai'ñkam bha jii nañ ya' p'e'ji dai g'e'kam bañ chaat ka', nañ moo pix chu' ja titdada' biix na ji'k ja'tkam nam mi' pui' jimia' nañ jax ilhii'ñdha'. Gu' ja'pji nañ jix ja joi'gi'n na ñich ba' bhai' ma jii nañ ba' ya' maaxik jiñ kiisa' nam boiñ bhiichdha', na ba' tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara' bui'ñor guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu cham ñia kam Bartimeo tiigim

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Ba' bhammi ba ai mit na pai'r kikcham Jerikoo ti tiigim, alhiom bhai' xi oiipimik. Ba' ja'xpix nat gamai' ji jii gu Jesusus ja biim gu noonbi'ñ gio jai' mui' gu ja'tkam, baasi'n ju'ñdharan nam ba bubuakim, bha ja'p daakat tu taan gu tuumiñ maa'n gu cham ñia kam Bartimeo tiigim. ⁴⁷ Ba' nat ba maat na dhi' gu Jesusus Nasareet kam mu jim, g'e' ki'n ba jiñak, jup kai'ch:

—Aapi' G'e'kam Jesusus nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xiñ dhua'ñdhai no'p moo xiñ joi'gi'nda' git.

⁴⁸ Ba' pix am bhaak jamit gu ja'tkam bui'ñor, jup titda am na sap cham ñiokat

daaka'. Gu' ji nat gu' gui'x io'm ba xi jii na gɛ' ki'n mu jiiñak, jup kai'ch:

—Aapi' nap jir boxii'ñ gu Dabii, iam jap xiñ dhua'ñdhai no'p moo xiñ joi'g'i'nda' git.

⁴⁹ Ba' mi' pup kiik gu Jesusus nat kai na mu pai' dhir bha jiiñkai'ñ gu jaroi', ba' mi'ji xi chu joot nam bai'ñxi'ñpu'. Ba' mui'p ma boop jamit gu ja'tkam, jup titda am mu ɛ'ɛk:

—Cha'p jax kam aa'nda'ñ jaduuiñ. Bha tum joochxi gu Gɛ'kam nap jaroi' jiiñkai'ñ. Xib jach jum nobchi' mum aichdha'.

⁵⁰ Ba' gui' jotmoda' nat jax jum tii'bhio', mi ja'p xi buak gu sa'ua'n kikbuk ga'm pi'x chu'm duu ja biim gui' nam bha nobchichu'. Bhai' mit ba aich nat pai' dhir mu tu joochxi gu Jesusus, ⁵¹ ba' xi chikka gu Jesusus, jup titda:

—ɛTu'n iam duuk jiñ jaduuiñ nap ba' bhai' jiiñkai'ñ?

Ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ ja'p tii ilhdhat no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nap iam xiñ dhua'ñdhai git nañ cham ñia.

⁵² Ba'p titda gu Jesusus:

—Bax kii' ap'ji matgam, nap gu' aañ jiñ bui bax biiñak. Cha'p jax kam aa'nda'.

Ba' dai nat pui' ji' xi chii'n, bhai' ji chi tii gui' na cham ñia kat, jix kii' dho gu'p jum duu. Mi' dhir ba' dai nat ba oi bhammi ja'k nat pai' ba jii gu Jesusus ja biim gu jai'.

11

Gu Jesusus na Jerusaleen ja'k ba aaya'

(Mt. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12 :12-19)

¹ Ba' bhammi ba ai mit na pai' Betpajee ti tii', bhai' na pai' ja'p iam Betaania ti tii' ip, sonpan maa'n gu oidha' nam Oliibus ki'n jix chu mat ka', nam ba' pik moo ba aaya' Jerusaleen. Ba' biipi' mi'ji xi ja joot gu Jesusus gook gu noonbi'ñ, ² jup ja titda:

—Aañ ja'p tii kai'chit jiñ jaaduñ na pim mu jimia' muni na pai'r kikcham na pim jiñ chii'milhdhapu' maa'n gu jigiarum bhuru'x na chakuir jum ulhisdam. Mi' moo bulhka' na pim jax ya' dir mu aajidha', dai na pim jax bulhio'kai bha tii'mirika'. ³ No' moo jaroi' ba jam tikka, no' jax jam titda: “ɛJax japim ba' duñia' dhi bhuru'x ku pimit ba' gamai' ba ji chii'mirak?”, ja'p japim tii'da: “Bhach joot gu Gɛ'kam. Tu' chi na mi bhiiñora'. Ku gu' sap gio ya'p aichdha' ji ja'xñi.”

⁴ Ba' gui' mui' ma jii mit, pui' dho ji buus. Nam jax kia'pix mu aajim, mi' bulh maa'n gu bhuru'x mia'n ki'ñgob maa'n gu ba'aak. Ba' na mit jax bulhio', ga'mpix chu' dooda mit. ⁵ Ba' jai' dhit nam ja ñii'ñ, ba ja tikka am, jup ja titda am:

—ɛJax japim ba' duñia' dhi bhuru'x ku pimit ba' gamai' ba ji chii'mirak cham ji aa'ñdhak gui' nar jaroi' ga'n?

⁶ Ba' gui' dai na mit pui' xi ja tii'dak nat jax mu ja tii'n gu Jesusus nam ti'ya', ba' pui' cham ka ja tikka mit. ⁷ Ba' mummu ba aichulh jamit. Ba' pui' bhai' bax dhaibum kat gu Jesusus, gu' ji na gu' gu noonbi'ñ siamri bhai' xi bakxi mit gu tɛ'tɛb ja kuktun, gui' nam daam dir ja tii'chu'nda', nat ba' bhai' xi dhaibuk gamai' ji jii. ⁸ Ba' gu ja'tkam tugi'ñ biipi' dir boopok mi' ba tu iabu mit gu jaaja' na pai' jax bhii'chu'. Ba' gu jai' mui' ja'tkam na mit ji ja tii'gik, pup xiim mi chu iabu mit ip tu o'msak gu jaaja', jai' gu tɛ'tɛb ja kuktun. ⁹ Ba' jai' biipi' jii mit jai' gatuuk dir pi'x jiiñak biit am, jup kai'chim am:

—ɛTaxchaab ba' guch Gi'kora' nat bhai' bach joochxi nach jaroi' niirat! ¹⁰ ɛTaxchaab ba' guch Gi'kora' gui' nax dhaam jup tu'ii'! Na gu' dhi'r di' nat ya' ba ai nat bha joot, dhi' ya' bar gɛ'kam ka' ja'p na jax gu Dabii. Iam git ba' moo gammiji bhaan ti ñii'ñdha' guch Gi'kora'.

¹¹ Ba' bhai' ba ai gu Jesusus Jerusaleen. Jimdat mijimmi ji baa gɛ' chiop, alhio mi'ji ja'p xi oilhimik biix xikoolh na ti niidhim na tu' jax jum bua. Mi' dhir ba' dai nat ba jii Betaania ja'k ja biim gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ, nat gu' pu ba jur.

Gu Jesusus na ba ñiokdha' maa'n gu iigix

(Mt. 21:18-19)

¹² Ba' buimgidhak na mit ba jii mi' dhir Betaania, Jerusaleen ja'k ip gio, chi gu' am jix bhio'gim tu tatda' gu Jesusus. ¹³ Ba' na nai' gan xi chi niidhim, ba tii na mu ja'p pi'x kiik maa'n gu iigix joidham xiboorak jix jaagam, jix iibhaidha' kam tu'ii'. Ba' mui' ma jii gu Jesusus nat tii'gim, gu' ji na gu' pu nim maa'n ku bha dhaa na bha ja'p tii xi ñini'ñ, bak gu' jano' pik cham jup iibhai'ch. ¹⁴ Ba'p titda ja kai'xdhat gu noonbi'ñ:

—ɛAlh jap moo cham ji'xkat ka iibhai'ñcha' xib dir ja'p ja'k!

Gu Jesusus na biix ja'k jootsa' bhai' dhir gɛ' chiop gui' nam mi' tu ga'rada'

(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen, mi'ji ji baakik gu Jesusus irban dir gu gɛ' chiop, biix ja'k ja joot mu ja'p dhirap gui' nam bhai' ka tu ga'rat gu bixchu', gio gui' nam bhai' tu saba'n. Gio ba' gui' nam bhai' ja pataaxi'ñ gu tuumiñ gu ja'tkam, ja ia'lhxichulh gu ja memees. Gio ba' gui' nam bhai' ka tu ga'ra gu giokda', pu biix jup ja ia'lhxichulh gu ja a'toxkar, mi'ji ja'p pi'x ja'x tu da'nsa. ¹⁶ Gio nat cham ka ja do'ñcho na jaroi' bixchu' tu ua'dat mu ja'k jimda' irban dir gu gɛ' chiop, ¹⁷ dai na tu ja a'gi'ñ mi oirit, jup ja titda:

—ɛJax ku pim ba' ya' pu tu bua? Na pim gu'x maat gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi' tu ua'ñix u'u'an ta'm nap jum kai'ch: “Dhi' dhi chiop nat mi' bam kii, mi' dhir jix bhaai' nam

bha tuñ a'gi'ndha' soi'm ilhdhat bñx na jì'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam." Ja'pni bo nam kai'ch, ¿cham maat japim? Aapi'm gu' ya ja'p tu duuk na pai' chiob nam jum jumpa'n gu i'xkam.

¹⁸ Ba' giilhim bhaak jamit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Maap jim daagik ma chu a'ga mit nam jax dhuuji tu chiñia' nam mu'aa', nam gu'x iibhidhat jix jügam, na gu' joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Mi' pix pui' ba tu'ii' am na jì'k ja'tkam, ¹⁹ gu' ji na gu' ja'xpix nat pai' dhuuk ba tuk, pu jii gu Jesusus mi' dhir gè' kiicham.

Na ba gokia' gu iigix gui' nat bñpi' dir ñio'k gu Jesusus

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Ba' buimgidhak jix dha'npam ji chu maaxirik gio mui'p ba jiiim am Jerusaleen ja'k. Ba tii mit nax gak mi kük gu iigix na joidham jix chiidu' mi' ka kükat takaab dir, bñx chakaa'n jix gak. ²¹ Ba' ba ti'ñchu gu Peegro nat bak pin ñio'k gu Jesusus, ba'p titda:

—Kagit jii' jaduun nat ba gaa dhi iigix na pich ñio'k takaab. Attiiru dho moox gak sia gu takaa'n.

²² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho pu'ñi ku pim jix io'm mui' xim biiñkada' buiñor gu Dios. ²³ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', no' jaroi' jax titda dhi oidha': "Ja'k jim ya' dir, mup jimia' na pai' gè' suu'n gu suudai'", no' moo ja'p tu' silhkam jix biiñak bñx juraa'n ki'n, no' moo pix pum aa' nar pui' ka' na jax ti'ya', pui' dho ji chu buusnia', kux ba' cham ip. ²⁴ Aa'ñ moo jam aagi'ñ no' pim tu' ya' dir mu taan guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k soi'm ilhdhat, no' pim moo pix pum aa' nar pui' ka' na pim jax tiida', pui' dho ji buusnia'. ²⁵ Ba' na pim pai' dhuuk tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora', no' pim ampik ti'ñchu na pim jix bhaamut nii'ñ gu jaroi', cha'pim bhaamut ka ti'ñchuka', tu uañi'ñka' pim pix na ba' guñ Gi'kora' pui'p tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'. ²⁶ Na gu' no' pim aapi'm daix bhaamut niidhat ti'ñchu gu jaroi', no' pim cham tu uañi'ñ, guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' pui' cham jup tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'.

Nam ba tikka' gu Jesusus na jax jir jum duukam nat ba' pui' tu dooda mi' gè' chiop

(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷ Ba' gio mi'p ba ai mit Jerusaleen. Ba' na miji ja'p ka oiri gu Jesusus gè' chiop, mi' ba ai mit gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio jai' gui' nam jir ja gè'gèrkam tuk ka' gu Israel kam

ja'tkam. Ba' mi ja'p soo'mdhak ²⁸ ba tikka am, jup titda am:

—¿Jax jap ba' kai'ñkam ya' pu tu bua? ¿Jaroom chianik bham joot nap ya' pu tu dooda' nap jax ilhii'ñ?

²⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho bak aañ maa'n jup jam tikka' gu tu'x buadam na jax jir jum duukam, no' pim moox maat na pim jii aagi'ndha' nañ ba' aañ jup jam aagi'ndha'. ³⁰ ¿Jaroo bha jootsak gu Juan nat ja bopko gu ja'tkam? ¿Dios aa, ka' diilh aa mit chia gu ja'tkam? Ea gor xiñ aagi'ñ.

³¹ Ba' dai na mit ba jim ti tikka diilh, jup kai'ch am:

—¿Jax ja'k jach tiida'? Na gu' no'ch jax titda nat Dios bha joot, pui' ji chi'ya': "¿Gi jax ji na pimit ba' cham ti jii'ñ na jax tii tu jam a'gidhimik?" ³² Cham dho bhai' jia no' chich pui' ja'k tii'ñ. Na gu' no'ch jax jup titda na mit diilh chia gu ja'tkam, pui' cham jup jir am.

Cham aa' am nam tu aaga', nam gu'x bhai'x maat nam mui' ja'tkam ti jii'ñ na gu Juan bhaankam tu a'gimik gu Dios. ³³ Mi' pui' cham ka bhai' nam jax ti'ya', dai na mit jup xi chiidak gu Jesusus:

—Cham ji nach maat nat jaroi' bha joot gu Juan.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho bak gu' aañ pui' cham jup jam aagi'ndha' nat jaroi' bhañ joot.

12

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam buam pix tu dooda'

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ Mi' dhir ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu i'xchadam, jup ja titda:

—Maa'n gu maa'nkam tu darsak gu uubas, gio ba' nat tu kuu mi' nat jii'x juugit tu darai. Mi' dhir ba' moop ti kii'mpi na pai'x bhaai'n ka' nam ba kii'ndha', gio ba' nat mi kii maa'n gu tēb bhi'iñbak na ba' bhai' dhir bhaan nai' ti nii'ndha' na tu nuuka'nda'. Gu' ji na gu' moo ampik jup bar jimdam mik ja'k, ba' mi' xi ja do'ñchok jii'kchi gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda', pu jii ba'.

² Ba' nat pai' dhuuk ba bhai gu uubas, mui' tii joot maa'n gu tujuandam tugi'ñ mi' nat pai' ka xi ja do'ñchok gu jai' tujuandam tugi'ñ, na sap mu ua'ra' gui' na jì'k bhaan bipio'. ³ Gu' ji na gu' nat jax mi' ai, dai na mit bhai' ji dhaa gui' nam mi' tu juan, gibichpagak pui' miji' xi joot jamit ip gio. ⁴ Jumai ba' mui'p joot. Dho gi ba' joodai ki'n ma'yasa mit ji, giilhim ko'ktolh jamit gu ma'oo'n, gio nam bñx aixim titdaimik nam jax ilhii'ñ, pui' mit mijip xi joot. ⁵ Ba' jumai mui' tii'p joot. Dho gi ba' pu mua mit ji. Jai'

ba' mui' tiip ja joot gatuuk. Pui' mit jup ja dooda, jai' mit ja ko'ktolh pix, jai' mit pu ja koi.

⁶ Ba' mikkat na cham jaroi' ka jai'ch na mu jootsa', dai gu maraa'n pix ba bii gui' nax io'm jix dha'da', pui' mui'p ma joot jup xi chi'iiik: "Dhi' dho gi gu' jii'ndha' am ji, nam gu'x maat na aai' jir jii' mar." ⁷ Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk ti' mi' ba ai, jup kai'ch am diihl jix dhu'npai'ni ki'n gu tujuandam: "Dhi' moo bhaan ji chu bi'ya' bix gu tu' na ji'k ya'x chu jai'ch no't ba muu gu taata'n. Jir am nach mu'aa', kapbhai' nat diihl ya' ka ai na ba' aach jich a'm ji chu bi'ya'." ⁸ Ba' pui' xi chi'iiik bhai' ji dhaa mit, pu mua mit dho, baas dir ja'p koraar biihhi' mit xi buak.

⁹ Ba' nat pai' xi chiimuk na pu'ni xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus, ba' moop xi ja tikka, jup ja titda:

—Jax japim ba' ihii'ni na ja dooda' gu kiokam? J Cham aa na mi' e'ji pui'p ja kooda', jai' ba' mi ja iabu' gu tujuandam? ¹⁰ J Kux cham tu jii'kai'ndha' pim aa gu nio'ki'ni gu Dios mi u'uan ta'm? Nap jum kai'ch:

Gu jodai na mit ti' mai' xi buak gu bhibhi'ni bakhadam, xib dhi' pik bhaan jix oo' bix gu jai'.

¹¹ Ba'x bhai'ch chaat ich nat pui' ji' tu duu guch Gi'kora'.

¹² Ba' tiix dhaagik am gu Jesusus gu g'e'gerkam jum aa'ndam, nam gu'x maat na dhi' ja aagit jup kai'ch nat tu a'ga bhaan ji ua'rgidhak gu i'xchadam. Gu' ji nam gu'x ja i'bhii'ni gu mui' ja'tkam, pui' cham juan am, dai na mit ma jii pix.

Gu Jesusus na pu ja tiida' gu pariseos nar am nam gook kap tu namki'ndha' (Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Ba' mikkat gu g'e'gerkam jum aa'ndam mu joochxi mit gu Jesusus ji'kchi gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ji'kchi ip gu Eroodis gu ja'tkam tugi'ni nam sap tikkapu', sap ba' no't moo jax ji chii na cham jir am gu tu' nam tikka', bax bhaai'n ka' nam jax dhuuji iattulhdha'. ¹⁴ Ba' mu e'ek jup titda am:

—Aach bhai' ma jiih jaduun nap jich aagi'ndha' no'r am nach aach jax ihii'ni, nach gu'x maat nap aap silhkam jup kai'chdha' nap pai' dhuuk tu a'gada', gio nap cham jax ti ihii'ni sia kum giilhim jum a'ga, nap gu' bhaankam tu a'ga na jax jix aa' gu Dios, cham tu' nam jax ja'k ihii'ni gu ja'tkam. Ti' nap gu' moo cham jaroi' i'bhii'ni, sia ku tiir g'e'kam. Ba' ja'p tu'm jachich bham tikkam: J Jir am aa nach namki'ndha' gux io'm g'e'kam Rooma kam Seesar tiigim gui' na ji'k aagix nach tu namki'ndha', ka' cham aa? Dhi' pix ki'n jachich moo bhai' xi jii, no'r am nach namki'ndha' piam ku gu' cham.

¹⁵ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusus nam cham mi' pui' jiiimchu' nam jax tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam. Ba'p ja titda:

—Jax ku ba' ja'p moo jam ko'raar aapi'm na pim iatda'? Ea gor maa'n bhiiup gu tuumiñ nañ xi chigia' na jax jir tu'm da'.

¹⁶ Ba' maa'n bhii'npuk mi' xi maa mit. Ba' mi' xi chiigik jup ja titda:

—Jaroo da' dhi' na ya' jupniix?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Seesar gux io'm g'e'kam Rooma kam.

Ba'p ja titda ip gio:

—Dhi' gi na ya' tu ua'niix, jax jum kai'ch?

Ba' gui'p kai'ch am ip gio:

—Dho dhi' na jax chi'.

¹⁷ Ba'p ja titda:

—Dho pim xi maakidhat ku gi gu Seesar na pui'r jam g'e'kam tuk na ji'k bhaan bi-pio'da', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na ji'k bhaan jup bi-pio'da'.

Ba' mi' pui' pup tu'ii' am nat pui' ji' xi ja ti'ni, na gu' joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Cham jaroi' pui' k'e'ket am.

Nam ba tikka' gu Jesusus gui' nam cham ti jii'ndha' no'm gio mu pai'p ba oipoda' gui' na ba ja'bsuñia' gu ja tutku' (Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

¹⁸ Ba' moo mi'p ba ai mit ji'kchi gui' nam saduseos jum tiiti'nda', nam cham ti jii'ndha' no'r silhkam nam gio mu pai'p ba oipoda' gui' na ba ja'bsuñia' gu ja tutku'. Ba' bhai' ji chu a'gi mit gu Jesusus, jup titda am:

¹⁹ —Aach bhai' ma jiih jaduun na chich bham tikkam ja'p tu'm na cham jir jich jur. Nach gu' aach mi' pui' tu daa'fchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees na sap no't maa'n ba muu gu maa'nkam, no't diihl mi' ji bii gu binga'n, no' cham maa'n bhaan tu mar kat, jix bhai' na bhai' ji bhiiya' gu sipdhi'ni na mia'n oi'ndha' na ba' bhaan ba tu mar ka', na ba' ja'p ji buusnia' nar di' ka' gu xio'gi'ni na mukia'. ²⁰ Gu' ji nam gu' moo ja'pniip tu a'gada' gu ja'tkam, sap mu pai' oi'nikat am xijum gook gu ja'tkam daim sispidhim. Sap ba' ti ba ti biina' kat gui' nar biipi' kam, gu' ji nat gu' sap am xi muu, pu cham sap maa'n bhaan tu mar kat gu ubii. ²¹ Sap ba' gu sipdhi'ni na mia'n oi'ni ip gui' nat ba muu, tiix bhai' ba tidak ip gu nuuchixi'ni, gu' ji nat gu' sap pui' am jup xi muu, pui' sap cham maa'n jup tiigik jamit gu alhii. Gio' tu'irab kam sap mi'ji dir tiip jimii, bhai' sap tiix bhai'p ji chii'n, pui' sap pix jup jum duu. ²² Bix sap pu koi mit gu xijum gook ti' pik bhibhimik, pu cham dho sap moo maadit bhaan tiigik gu alhii. Mikkat sap pui' am jup xi muu gu ubii. ²³ J Gu' ba' jax chu'm pik gio bhai'p ji bhiiya' jano' nam saak pai' dhuuk gio mu pai'p ba oipoda', sia kut ti' bam ja'bsu gu

ja tutku'? Jaiñ nam gu' pui'r xijum gook ja'tkam kat.

²⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Jix maat japim aa na pim pai' jax chu't jup kai'ch? ¿Kux gu' ilhui'ñ japim aa na pui' kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' na pai' tu ua'ñix? Cham tu'r pui' ip ji siamri. Gu' matgam gu Dios tu' na pix jix aichu'n ji, gu' ji na pim gu' aapi'm cham maat. ²⁵ Na gu' gui' nat ji'k bam ja'bsu gu ja tutku', cham tu' bhaan ka titi'ñchuka' am gu pui' ja'k jano' nam pai' dhuuk gio maakam ja'k jup ba oipoda', nam pai' chakui tu mat ka' gu xib. Nam gu' ja'p ji buusanda' na jax gu noonbi'ñ gu Dios nam bhammip tu'ii' jix dhaam, cham tu' nam jup kax aa'nda' nam ti bipna' ka' na jax ya' maaxik. ²⁶ Gu' dhi' na pim jax ja'k ti xi ilhui'ñ na pim cham ti jügi'ñ nam maakam ja'k ba oipoda', cham tu'r pui' ji, na gu' diilh pix na pim pui'm aa', cham pai' pui' tu ua'ñix. ¿Kux cham ji'xkat tu jiiñkai'ñ japim aa mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'na gu Moiseses jano' nat pai' dhuuk bha ñio'kdhak gu Dios? Nap titda bhaan jim ua'rgidhak gux bi u'ux: "Aañ jir di' pix gu Dios nam jax jiiñ bui bax biiñak gu jam bopxi kat Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gu Jakob." Ja'pni bo nam kai'ch, ¿moo cham jup ti'ñchu pim? ²⁷ Ja'p jum aa' pim na cham tu' bhaan ka ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam no't bam ja'bsu gu ja tutku'. Matgam jir maa'n ji na jax ja a'm ti niidhidha', na gu' pui' nam jax buiñor bax biiñaktu'nda' na jax maaxik nam ya' oipoda'. Ja'p dho moo cham maat japim na pim pai' jax chu't jup kai'ch, ni palhüp ku iam jir pui' na pim jax ti xi ilhui'ñ.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ja'k jix io'm jum aa' nam tui'ñgida' gu ja'tkam (Mt. 22:34-40)

²⁸ Ba' maa'n gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi ja'p kikat jup tē kēē nam jax kai'ch, ba' joidham kai pui' na jax ja'k tu a'ga gu Jesusus. Ba'x io'm mia'n xi kikkuk xi chikka, jup titda:

—¿Jax ba' tu'm pik jix io'm jum aa' nañ mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Gi'kora' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm?

²⁹ Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Na jax chu'm jix io'm jum aa' aa na ji'k mi' tu ua'ñix? Gui' dho na ja'pni kai'ch: "Gor xi chi kai Israel kam ja'tkam, maa'n pix jix jai'ch gu Dios nax io'm jir gē'kam. ³⁰ Tu daanda' pim biix jam jujur ki'n jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', gio biix na ji'x jam i'ii'mda' ki'n. Dai gui' pim pix ti'ñchuka' gammiji, mui' pim xim biiñkada' na pim ji'x pup jum taat." Dhi' ja'pni moo biipi' kat jum aa' nam tui'ñgida' gu ja'tkam. ³¹ Gio ba' gu jumai na iampix pui' ja'k jup tu ua'ñix nap jum kai'ch: "Moo pim xim ga'ngada' na tu' ja a'm jum aa'nda' gu jai', panaas ku moo

aapi'm jam a'm jum aa'nda'." Ja'pni ja'k jum kai'ch. Dhi' ji' dhi gook na jax jum kai'ch moox io'm jum aa', sia pik jax ka' git.

³² Ba'p kai'ch gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios:

—Umri moor pui' nap jax kai'ch jiiñ jaduun na maa'n pix jix jai'ch gu Dios nax io'm jir gē'kam, cham tu' jumaip jix jai'ch.

³³ Jir am dho nach tu daanda' biix jich jujur ki'n na ji'k ja'tkam jix dhaam ja'k, gio biix na ji'x jich i'ii'mda' ki'n. Dai gui'ch pix ti'ñchuka' gammiji, gio nach mui' xich biiñkada' nach ji'x pup jich chaat. Gio nach xich ga'ngada' na tu' ja a'm jum aa'nda' gu jai', panaas ku moo aach jich a'm jum aa'nda'. Moo dho gu'x io'm jix bhai' ji busaak gu pui' ja'k, gui' bak gu' cham pik tu' bhai' ji nañ mu pai' tu makgirtat ti tikkada'.

³⁴ Ba' gu Jesusus na gu'x maat na iampix mi' pui' jimchu' na jax tu ua'ñix, ba' mui' xi guguux, jup titda:

—Alhi'ch pix bam aagit jiiñ jaduun nap buiñor bap tui'ka' gu Dios na ba' gammiji jum a'm ba ti nii'ñdha'.

Mi' pui' cham jaro' tu' ka tikka'n, nam gu' bax xi'rgi'ñ, na gu'x io'm jix matda' na jax ja'k ti'ya'.

Gu Jesusus na ba ja tikka' gu gē'gē'kam jum aa'ndam

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam pu mi' pui' irban dir gu gē' chiop, xi ja tikka'n na sap jax jir jum duukam na ba' pui' Dabii jir boxi'ñ. Jup ja titda:

—¿Jax kum ba'p kai'chdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na guch Xoi'kam Dabii jir boxi'ñ? ³⁶ ¿Gu' jax ku ba' gu Dabii pui'p kai'ch nax io'm jir gē'kam guch Xoi'kam? Ja'pni bo nat tu ua'na jano' nat pai' dhuuk pui' ja'k jurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nap jum kai'ch:

Jup titda gu Dios guñ Gē'kam tuk gui' nar jich Xoi'kam:

“Ya'niñ xanoop jap xi dhaibu' nañ aañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam xim bhaamki'ñ nam ba' soi'm ilhdha' aap jum bui.”

³⁷ ¿Gu' jax jam ba' duukat pui' ja'k iimchu'n na pui'r boxii'ñ, na ba' gu' gu Dabii jup kai'ch nar Gē'kam tugi'ñ guch Xoi'kam?

Alh iam tiix xi'ir am gui' nam mi' gē'gē'kam jum taat, nam gu' jano' mui' ja'tkam mi'p tu'ii' nam kēē na joidham tu a'ga gu Jesusus. Ba' pu cham ka bhaai' nam jax tiida'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam jax ja'k tu jim gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios (Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Mi' dhir ba' maakam bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusus, jup ja titda:

—Moo pim cham ja kəkəđat gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' ja'p moo ja ko'raarda' bo nam nai' jiiimda' t'et'eb ji chim tiidhat nam sap ba' g'e'g'erkam ja ilhii'ñdha' gu ja'tkam. Gio nam jix aa'nda' nam tu' ka'm ja ni'i'ñdha', jum aa'nda' sap na xi kuanai gu bonma'n na ja ñio'kdha' gu jaroi' mu ja'p nam jax jiiimda'. ³⁹ Gio nam jix joi'ñdha' nam ja'xbui' pui'p xim taat ka' na jax gu g'e'g'erkam jum aa'ndam. Jai' mijimmip xi dharka' am nam pai' darka' mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, piam pai' nam jax tu piastatda'. ⁴⁰ Gio ba' nam jix joi'ñ nam ja iatgidhat ja boosgi'ñdha' gu ja bixchu' gu u'uub di'dilhdhim. Mi' dhir ba' mik tu ñiokidha' am nam pai' dhuuk ba ji chu nokia', na ba' jax dhuu cham maati' ka' nam tu' jax buada'. Ku gu' dhi' kam tulhii'ña' am ji ja'p jix io'm jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' nam ba' mi' xi aaya'.

Gu ubii na cham jir jix chumñigam na mi chu'aa' gu tuumiñ chiop
(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Ba' ja'xpix miji daakat g'e' chiop jup ba ja ni'i'ñ gu Jesusus gu ja'tkam nam pix mi' ji chu'aim gu tuumiñ na pai'm tua'ba. Jai' moo mui' mi chu'aim am, nam gu'r jix chutumñigam. ⁴² Ba' moo mi'p ba ai maa'n gu ubii na cham jir tu bia'kam ka' gio nat muu gu binga'n, ba' mi'p xi chua gook gu tuumiñ na cham pik tu' bhaigim tu'ii'. ⁴³ Ba' gu Jesusus maap xi ja jumpadak gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', dhi ubii na cham jir jix chumñigam nat gook pix mi chua gu tuumiñ, ja'p ji buusan nat jix io'm mui' mi chua, nat gu' soi'm ilhdhak mi chua. Gu' ba' gu jai' na mit panaas mui' mi' tii xi chua, pur cham tu', ⁴⁴ na gu' gui' na ji'k cham ja a'm kam aa' nam ba' mi chu'aim. Gu' gu ubii bix mi' pu tua na ji'k ua'dat, sia ku gu' daipu' bia'kat na ki'n ka tu saba'da' git.

13

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam iara' gu g'e' chiop
(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Ba' ja'xpix nat ba buus gu Jesusus miji dir g'e' chiop, jup titda maadit gu nobii'ñ:

—jKagit na jax joidham tu'm dhi bhi'ñbak jiñ jaduun! Jupaaban sobkoñxim gu joodai bha bhi'ñbakchix.

² Ba'p titda gu Jesusus:

—Ya' dho pui' ka tu'ii' gu xib nap ni'i'ñ. Ku gu' dhi' kam aaya' ji na pai' dhuuk jum iara', pu cham pai' maa'n kap tukdhixim bi'ya' gu joodai.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ja'k ba tum buidha' na bar mia'n ka' nam tii'mu' dhi oi'ñga'n

(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Mi' dhir ba' pu jii mit amuub baasi'n dir ja'p oidha' ta'm nam Oliibus ki'n jix chu mat ka', na silh jix chu maax bhai' dhir g'e' chiop. Ba' gu Jesusus bhammi' tisdik mi ja'p ji dhaibu. Ba' gu Peegro gio gu Jakoobo gio gu Juan gio ba' gu Anrees, mui' ji ai mit mu na pai' daa, ba' ba tikka am jix dhu'ñpi'ñ ki'n, ⁴ jup titda am:

—Aach ja'p tu'm tiix maachim jich jaduun no'p moo cham jax ji chi'jich aagi'ñdha' git. ¿Paa ba' duuk pui'm iara' saak gu'ñi g'e' chiop nap jax ba kai'ch biipi'? ¿Jax ja'k ba tum buidha' na bhaan jix maati' ka' na bar mia'n nam iara'?

⁵ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho dai na pim ti niidhat oipoda' na cham jaroi' jam iatgidha'. ⁶ Nam gu' mui' ya' aaya' nam pui' ja titdaidha' gu ja'tkam nam aañ jir gui' ka', jup kai'chidha' am: “Aañ jir di' guch Xoi'kam.” Ba' giilhim mui' ja iatgidha' am.

⁷ Gu' no' moo bar mia'n, pui' ba ti kaaya' pim ji na jigialhcha' mi' pai' na pim jup tui'ka' piam maakam ja'k. Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji, na gu' dhi' pui' ji chu buusnia' sia pik jax ka' git, giilhim jix buam tum buidha', ku gu' chakuir dhi' ka' ji na pai' dhuuk pik tum kuugalhdha'. ⁸ Bix aixim ka xi chum duña' ji matgam. Bhai' ji bhaaku' am gu ja'tkam g'e'g'er kikcham dir ja bui gu jai' na pui'p jir g'e'g'er kikcham ka', jum kokda' am, jum mama'yasa' am. Gio na joña' dhi oi'ñga'n mui' kap, gio ba' na bhio'gi' jimia'. Ku gu' dhi' na bhaan pix ba pup xi chum tulhii'ñdha' ji, na bhaan jix maati' ka' na ba tum kuugalhdhidha'.

Gu Jesusus nap kai'ch nam ja o'bhai'ñdha' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor

⁹ Ja'pni ba' moop ja titda:

—Moo pim cham jum o'joldhat ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui. Nam gu' jam da'ngii jam u'ji jam gi'bia' gu tutpill mu ja'p nam pai' jax tu chichiopi' ka'. Gio nam mu jam ui'ka' nam pai' darka' gux kakai' gio jai' ja bui gu g'e'g'erkam jum aa'ndam, mi'm ba' bhai' ji jam tikka' no'r silhkam na pim ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui. ¹⁰ Ba' nam pai' bix ka xi kaaya' na ji'k ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na ba' pik moo ba tum kuugalhdha'. ¹¹ Ba' na pim pai' dhuuk mu suulhgia' nam pai' darka' gu g'e'g'erkam jum aa'ndam, cha'pim jax jum aa'nda' na panaas ku cham ka bhaai'n ka' na pim jax ti'ya', ni ku pim jax jum aa'nda': “¿Jax jañ ba' ja'k ti'ya' chi'?” Matgam diilh pix ya' dir ja'p ji buusnia' ji gu ñi'ook, na gu' jam a'm jup tui'ñgida' gux Dhuudu' kam jix

Uaŋ Ii'mda'. Gui' piŋ jup tu duiŋchu'nda', cham tu' aapi'm duih, panaas ku gui' pik tu a'gidha', na gu' jam maakidha' gu matda' na pai' dhuuk ba xi chum aagidha'. ¹² Ja'p na pai' jigialhi' chir jup tum tui'ka' dho gu' panaas, na gu' biix piŋ jix chum bhaak ka' gui' nam ji'k cham ti jügi'ndha' aŋ jüŋ bui. Duih jum i'attulhdha' am gu ja'tkam siam sispidhim, jai' gu ja maamar nam bhai' ji ja bhaamkidhai ja iattulhdha' no'm ba ti jügi'n aŋ jüŋ bui, jai' gu ja tataat nam ja iattulhdha' nam ba'x bhai' ja bhüya' gu g'e'g'kam jum aa'ndam nam ja kooda' no'm xi ilhi'n. ¹³ Biix na ji'k ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nüi'ndha', cham ja kaim ka' am gio nam cham ja nüidham ka' gui' nam ji'k ba ti jügi'ndha' aŋ jüŋ bui. Ku ba' gu' gu' jaro!' na cham jim o'joldhat gammiji ti jügi'ndha', cham jax bua ji sia mit ma mua, na gu'x dhaam ja'k bhüya'.

Gu Jesusu na bhaan tu a'ga' maa'n gu maa'nkam na giilhim jir jix bhangim

¹⁴ Ja'pni moop tum duŋia' nat jax tu ua'nak gu Daniaal, gui' na bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guŋ Gi'kora', nap jum kai'ch na jano' na pai' dhuuk pik ba ji chum kuugalhdha', ya' ba aaya' maa'n gu maa'nkam giilhim jix bhangim, iibhidham tu buidha' nam ba tigia' gu ja'tkam. Bhai' baakii g'e' chiop pu tu dooda' na jax ilhi'ndha'. —Moo pim ti'ñchukat dhi'ni na jax ya' tu ua'ñix, aapi'm na pim ji'k tu jüŋkai'ndha'—. Ba' aŋ pu kai'ch na gui' nam ji'k ya ja'p mia'n jup tui'ka' jano', pui' na jax ya' dhi Judea, jir am nam ba ji boi'ngia' mu ja'p pai' oi'dha' ta'm na ba' cham ja tulhiñchuda'. ¹⁵ Piam no' jaro!' bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, jir am na bhai' dhir timnü pu jimüññolhia', cham tu' na mijip ka bapkida' irban dir na ba' tu' xi bhüji. ¹⁶ Piam no' jaro!' mu pai' ka oiri ga'ran, jir am na mi' dhir pu jimüññolhia', cham tu' na tu' jajannulhi'n jai'p ka xi chu ua'rai kia'mi'n na ba' pik ba jimüññolhia'. ¹⁷ Ja'p moo joi'mdam tum duŋia' ji jano', kux ba' gu' pui' aa! Nam gu' giilhim jum tulhiñna' gu u'uub gui' nam a'aalh ki'n cham bhai'm taat ka', gio jai' nam i'lhich ja tu maamar ka' xio'dam. ¹⁸ Ba' aŋ pu kai'ch na pim gammiji tu a'gada'x dhaam ja'k buiñor gu Dios na ba' cham jano' pik pui' tum duŋia' na pai' dhuuk jix jüpi'n ka'. ¹⁹ Na gu' jano' na pai' dhuuk pui' tum duŋia', giilhim jir tulhiñnara' ka' jix io'm, cham tu' pui' na mit jax jum tulhiñak gu jai' bijik, jano' nat dir jup duu gu Dios dhi oi'nga'n. Gu' ja'ppi jix io'm ji na ba' pik bar daipu' ka', cham ji'xkat pui' ka tum duŋia' gatuuk, na gu' ba tum kuugalhdha'. ²⁰ Nat gu' pui' pu ti ip gu Dios na jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha', cham mik jir tulhiñnara' ka',

na gu'x ja joi'gi'n gui' nam ji'k ba ti jügi'n buiñor, cham aa' nam mik ya' oipot giilhim jum tulhiñndha'. No' gu' cham tu daasa' git na ji'x juugit jir tulhiñnara' ka', biix jam dho pu ko'ya' gi't. ¿Jaroo gip jix ñakoo' na giilhim jum tulhiñndha'?

²¹ Ba' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na tum kuugalhdha', no' jaro!' jax jam titda: “Muni dhaa guch Xoi'kam. Maik gor jax kaipu’”, piam no' jax kai'ch: “Muni ba ai guch Xoi'kam”, cha'pim jügi'ndha'. ²² Nam gu' mui' jai'chdhihia' gui' nam pui' xi kai'chidha': “Aaŋ jir di' guch Xoi'kam”, gio jai' nam pui' xi kai'chidha' na maadit jir di' ka' gui' nam bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik guŋ Gi'kora'. Pui'x bhai'p xi chu buidha' am gui' nax bhai'r jum duukam ka', nam jax dhuu piŋ ja iatgidha' gu ja'tkam, sia gui' nam ji'k ti jügi'ndha' aŋ jüŋ bui. No'm gu' cham pik biix ja jujur ki'n jix biññak, jix bhai' ja bhüya' dho gu'. ²³ Ba' aŋ pu kai'ch na pim cham ja ke'ke'edat, nam gu' tu iatgidhidha' piŋ. Mooñ ba jam aagi'n xib dir.

Na jax ja'k tum duŋia' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴ Mi' dhir ba' na xi chum tulhiñnai, dai na bhai' ji chum tukgamta'. Cham ji'xkat ka tonnia' ki'n gu tanoolh, ni na cham ji'xkat ka masbagia'. ²⁵ Gio gu chiichia' nam bhai' ji i'i'ñxia', na gu' giilhim jix io'm gi'ndukia' gux dhaam. ²⁶ Ba' aŋ nat bhañ joot guŋ Gi'kora', bañ chigia' pim nañ bhijimmini dhir bhai' ji buusnia' tibaa'n chir, nam ba' ba machia' biix na ji'k ja'k ta'm nañ aŋ pui'p jir g'e'kam na jax guŋ Gi'kora'. ²⁷ Ba' nai' ja jootsa' iñ gu noonbi'n guŋ Gi'kora' na ji'x jir oi'nga'n, pui' na jax mummñi' na'p na pai' am ju'kam tu'ii' dhih dhaam, nam ba' ja jumpada' gu ja'tkam gui' nam ji'k ti jügi'ndha' aŋ jüŋ bui.

²⁸ ¿Cham ji'xkat nüi'n japim aa gu iigix na pai' dhuuk bhai' ji iipoñia', na joidham piŋ ti'ngilhidha' gu jaaga'n? Dhi' na bhaan jix maati' ka' no't ba ji chaa'm, na pai' dhuuk ba ji chu juuka'. ²⁹ Ba' iam piŋ pu'ñip ji buusnia' dhi' pui' nañ ji'k jax ba kai'ch. Piŋ am ti'ñchuka' pim no't ba jim tiimu dhi oi'nga'n, bax maati' ka' na bar mia'n ka' nañ bha jimda'. ³⁰ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida, biip' pu'ñi xi chum duuji nam ba' pik ba ko'ya' dappaam gu ja'tkam gui' nam ji'k ka duduaka' jano'. ³¹ Dai dhi oi'nga'n nam tiimu' gio gux dhaam, gu' guŋ ñi'ook cham ji'xkat jum tiimu' ji.

³² Ku ba' gu' dhi' cham maati' ji na pai' dhuuk pik pui' tum duŋia', na gu' dai duih guŋ Gi'kora' nat tu dai na pui' tum duŋia'. Cham maat am gu noonbi'n, sia kum bhammip tu'ii'x dhaam, ni aŋ kuñ

cham maat nañ jir Maraa'n, dai gui' dñlh nax maat.

³³ 'Ba' gu xib tu' na jax chui'ka', aañ pu kai'ch na pim gammiji tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor puñ G'i'kora', cha'pim jix'x mik buppada', na pim gu' cham maat na pai' dhuuk tu daaxix. Gu' dhi' jotmoda' pix pui' tum duñia' cham jum ilhdham. ³⁴ Na gu' dhi' ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't ka paxiaram mu pai' ja'k mik, no't mi' ka xi ja do'ñchok jai' gu ja'tkam nam mi' ka tu juanda', dai na xi ja chianii nam jax ja'k tu juanda', pui' na jax mi' na pai' tuutka' gu ba'pki'ñ, na gu' maa'n mi'p xi chianii na ka tu nuuka'nda'. Ba' gui' dai na pix am ti nürka' na pai' dhuuk gio mi'p aaya', na gu' bhai' ji o'bhai'ñdha' no' mi' pix cham tu jai'ch. ³⁵ Ba' aapi'm pu'ñi ip, pix am ti nürka' pim, na pim gu' cham maat nañ pai' dhuuk ya' aaya', no' jaxji ji dhidimpugidhak, piam irab tukaa', piam ku gu' katukgab na pai' dhuuk ba jiiñkia' gu takaarui', piam ku gu'x dha'npam ji chu maaxirik. ³⁶ Mooñ ba jam aagi'ñ xib dir na pim ti'ñchukat. Cha'pim moo kooksit darka', nañ gu' jotmoda' ya' pix ji buusnia' cham jum ilhdham. ³⁷ Bix dhi'ñi pui' nañ ji'k jax jam titda aapi'm, dappaam na ji'k ja'tkam jañ jup ja titdat jup kai'ch: Nam cham kooksit darka', gammiji pix ti'ñchuka' am nañ jax ba kai'ch.

14

Nam ba tu a'ga' gu g'e'g'erkam jum aa'ndam nam jax ja'k duuji mu'aa' gu Jesusu (Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Ba' nat gook tanoolh pix ba ji bii na ba' moo bam aaya' na bar piasta ka' bhaan Paaskua ta'm, gio jumai na mia'n oi'ñ nam pai' dhuuk jix basdak tu kua'da' gu paan gakhdi'ñchix kam, iampix ja'p tu'm na ariin timkalkh. Ba' jano' gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ti moom ga'nga' am nam jax ja'k duuji iatgidhai tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusu. Aa'nda' git am nam ba dagia', ² gu' ji na gu' sap cham jax jix bhaai', na gu' kar piasta ka'. Ba' ja'pni pix ka xi chi'ñik jamit:

—Mooch chakui juanda' na kar piasta ka', no't ba buus ba'. Na gu' no' chich xib daagik mi ja'p pai' jax ba buim ja niil'ñchudat gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaaku' am jich bui.

Gu ubii na bha toi'dha' mo'ran gu Jesusu gui' na joidham uub

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Ba' ja'xpix gu Jesusu jimñik mummup ba tu kua' Betaania, na pai' kio gu Simoon gui' na tootlhidhat ka gakiidhat gu tukga'n. Ba' moo mi'p ba ai maa'n gu ubii ua'dat maa'n gu ilhi'ch jix moik gu jodai ja'aachix

kam, nam alabaastro ki'n jix mat ka', na mi suu'ntu' gu osbhaga'n gui' nam nardo ki'n jix mat ka' nax dha'ram namñik, na joidham uub. Ba' nat jax kukpio'kak bhai' xi choi' mo'ran gu Jesusu, pu bñx ip moo nat bha toi'. ⁴ Ba' ji'kchi gu ja'tkam nam mi'p tu'ub' bhai' ji bhaak jamit, jup kai'ch am:

—Jax ba'm aagit pui' tu bua dhi ubii? Tiñ nat bñx xi dhoodak dhi' na tu'x dha'ram namkit. ⁵ Jcham bhai' aa na tu chiñia' git nam ga'ra' nam ba' ja makia' git gui' nam alh cham jir tu bia' kam, nam attiiru cham bia' nam tu ki'n tu saba'da'? Jaiñ na gu' ja'kbui' busaakdat gu tuumiñ na jax no' ñich maa'n oidha' ba tu jua.

Ba' pui' ji' xi kai'chimik am bhai' ji ñiok jamit gu ubii, ⁶ gu' ji nat gu' jotmoda' ja soo'mcholph gu Jesusu, jupa ja titda:

—Cha'pim tu' ki'n juanda' dhiñ jaduun, na pim gu' cham maat nat jax kai'ñkam bhañ juulh dhi' na pim tu' bhaan ba ji chu a'ga. ⁷ Gu' matgam gu jaaduñ na pim ja aa', gammiji ya' jam buip tui'ka' am ji, xi ja maakat japim dho nam alh ki'n jup xia'ñdhidha'. Gu' aañ nañ bar boi bhai' kam ⁸ nat ba' bhai' bañ choi' dhi ubii dhi' na joidham uub, na ba' cham xijai ka', dai nam bañ yaaspa'. ⁹ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tiida', na pai' dhuuk bhai' ji chum a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook ya' dhi oi'ñga'n, bñx jup jum a'gidha' dhi ubii na ba' bhaan jix maati' ka' nat jix bhai' dhuu nat bhañ choi' dhi osbhaga'n gu nardo na joidham uub.

Gu Juudas na maaxik kñisa' gu Jesusu nam mu'aa'

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Ba' maadit gu mambhñx daman gook gu noonbi'ñ, gui' na Juudas Iskariote ti'ka', xi miñ nat ja aa'ñdham gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na ba' maaxik kñisa' nam boi bhñichdha' gu Jesusu. ¹¹ Ba' joidham jix bhai'm ilh jamit na ba ja aagi'ñ, jup titda am nam mui' namkidha' na mu ja baidhika' gu ja o'rosiiris tuk na pai' silh oirida' gu Jesusu. Ba' gu Juudas ba jim gaa na jax ja'k jix bhai' ji buusnia' nam jix bhai' bhñiya', nam ba' cham xijaichdha' nam daagii boi bhñichdha'.

Nam ba tu bhaidha' gu koi' bhaan Paaskua ta'm gu ja'tkam tugi'ñ gu Jesusu

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11:23-26)

¹² Ba' buimgidhak biipi' dir na ba' moo mui' jim kñisa' ja'xpix na pai' dhuuk kasnir bakaax tum jugia', gio ba' gu jumai na mia'n oi'ñ nam jix basdak tu kua'da' gu paan gakhdi'ñchix kam, ba' moop ba tikka am gu noonbi'ñ gu Jesusu, jup titda am:

—¿Paap ja'k jix aa' nach jimii tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi nat ya' bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm?

¹³ Ba' gu Jesusus gook miji xi ja joot bhammi gè' kiicham, jup ja titda:

—Aañ ja'p tii kai'chit na pim mu jimia' aapi'm gook bhammi gè' kiicham. Bhai' pim tigia' maa'n gu chio'ñ nar tujuandam na mi ja'p ba tu bai'ntu'nda' maa'n gu bai'ñdhakar ta'm. Ba' aapi'm mui' xi oidha' gatuuk dir, pix niidhidha' pim na mummu ji aaya' kiicham. ¹⁴ Ba' aapi'm cham xi'irdat mui' xi aaya', ja'p japim tida' gu mi' kiokam: “Aach ja'p jich chüdak bhach joot gu Gè'kam nap sap taiñbuidha' maa'n kap jum ba'aak pai' na tu bio', na sap ya' tu jugia' ja biiim gu noonbi'ñ nat bam ai gu piasta bhaan Paaskua ta'm.” ¹⁵ Ba' guui' tu jam tii'ñchuda' bhiji ja'p tè'kob, na pai' ti kii'mpigix gio na gè'x chu bhai'. Bhai' pim ba' tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi.

¹⁶ Ba' mui'p ma jii mit gu gook gu noonbi'ñ, bhammi mit ba ai gè' kiicham. Pui' dho ji chu buus na ji'k jax ja titda gu Jesusus. Cham xijaich jamit, dai na mit xi chu bhaidhak gu koi' nam tu jugia'. Ja'xpix ba' giop ka xi jii mit mummu nat pai' dhir bha ja joot.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ na maadit maaxik kisa' nam boi bhichdha'

¹⁷ Ba' ji chugik mi' ba ai gu Jesusus ja biiim gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ. ¹⁸ Mi' ba' bhai' ji chu juu mit. Ba' nam mi' daraat ka tu kua', jup ja titda:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tida', maadit aapi'm na pim ya'p tu'ii', maaxik jiñ kisa' ja bui gu gè'gèrkam jum aa'ndam nam boiñ bhichdha'.

¹⁹ Ba' gui' gampai' ji dhuu mit, ba' pix bhai' ji chikka mit ji'ma'n, jup titda am:

—¿Aañi' aa chi?

Gio gu jumai:

—¿Ka' aañi' aa chi?

²⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Maa'n pix ji gu' aapi'm mambhix daman gook na pim ya'p tu'ii', nach ji'k maap ya ti sissi dhi jooxia' ta'm nañ jax chu'm ka'm tu kua' aañ. ²¹ Jir am kat na pu cham jai'ch ka' git gu jaroi' na maaxik jiñ kisa' nam boiñ bhichdha'. Tiix joi'gi'ñ iñ, na gu' giilhim jum tulhiña' maaxik xiñ kisa'. Ku ba' gu' dhi' mi' pix pui' ba jimda' ji, na bhaan pix jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios, na pu'ñi ja'k jiñ dhooda' am aañ nat bhañ joot.

Gu Jesusus na ba tu daasa' na jax ja'k aagix ka' nam ba' bhaan ti'ñchuka' gui' nam ji'k ti'ji'gi'ñdha' buiñor na ja a'mkam mukia'

²² Ba' mi' pui' nam tu kua', nat jax dhaa ip gio gu Jesusus jai' gu paan, xi chu taxchaabgidhak jix dhaam ja'k ta'tak xi jaisaidhat pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Dhi'ñi pim pup mui' xi jugia', na gu' dhi'r jiñ chuuku'.

²³ Gio ba' maa'n mi' dhir ja'p bhai'p ji bhii gu alhi'ch ja'aa na mi suu'ntu' gu biiñ gui' na uubas ki'n jup duñiix, ba' mu ja'k xi ja maakak xi ja chia nam i'ya'. Ba' gui' bhai'p xi ii mit ji'ma'n kaam. ²⁴ Na mit xi i'chuk ba'p ja titda:

—Dhi' na pimit tu ii, dhi'r jiñ i'ñir na ki'n xib dir maakam aagix ka' na jax ja'k jix aa' guñ Gi'kora' nam mi' pui' jiiimda' gu ja'tkam, na gu' ka milhia' guñ i'ñir na ba' tu namkix ka' gu ja ua'tulhdhara', na ba'x bhai' tu ja jimia'. ²⁵ Tu' silhkam ki'n jañ ya' pu jam tida', daipu' dhi maa'n kaam nañ xi io'ji dhi uubas baraa' gu xib, nañ gu' moo bar boi cha'm kam. Jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdha' nañ ba' giop ba i'ya' jix dhaam ja'k, ku gu' gux uañ ji, cham tu' dhi' pu chu'm.

Gu Jesusus na ba aagi'ñdha' gu Peegro na pui' ti'ya' gatuuk na cham tu' kaichu'
(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Mi' dhir ba' maa'n xi laalagik tii ma jii mit bhammi ju'ka oidha' ta'm, nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka'. ²⁷ Gu' ji na gu' na mit baas ba ji bhii, jup ja titda gu Jesusus:

—Ya' moo mam ai nam kuugalhdha' na jax tu ua'ñix mi u'uan ta'm nap jum kai'ch: “Mu'aa' am gu bipia'dam, ba' gu kakasnir jum ji'dilhkada' pix cha'tak boopoya' am ji'ma'n.” Ba' dhi' na pui' ji' tu ua'ñix, aapi'm jam aagit pui' ja'k jum kai'ch, na pim pu jiboi'ñgia' xib dhi tukaa' nam bañ dhagia' gui' nam bha ja jootsa' gu gè'gèrkam jum aa'ndam. Na gu' cham tu' dai nam jiñ kuupa' pix, gu' ja'ppi nam pu tu chiñia' nam jiñ mu'aa'. ²⁸ Ku ba' gu' aañ gatuuk yaa' ji nañ jax ba oirida'. Kagit nañ bii'pi' mu ba oirida' Galilea na pim ba' aapi'm mup ba aaya'.

²⁹ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Aañ dho gi chakui' jimiññolhia' ji, sia mit dhi jai' jiboi'ññor. Cham jax bua sia ku mit jum bindak jiñ dhaa.

³⁰ Ba'p titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam ki'n jañ ya' pum tida' na gookim ka jiiñkia' gu takaaru' xib dhi tukaa', aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham jiñ kaichu'.

³¹ Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro, jup kai'ch:

—Aañ dho gi pu ti'ya' ji nañ jum kaichu', cham jax bua sia mit jum bindak jiñ mua.

Ba' bii'x pui'p ji chii mit gu jai' noonbi'ñ.

Gu Jesusus na mi' è'ji Getsamanii tu a'ga' jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora'
(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Ba' mi' pix ji ai mit na pai' Getsamanii ti tii', ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Ya'ni pim ka darka'. Aaŋ bha'ŋi ka tu a'gara' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'.

³³ Ba' baasi'n iam xi jimik baik pix xi ja baidhak gu noonbi'ñ, dai gu Peegro, gio gu Jakoobo, gio ba' gu Juan. Ba' gampai' jim duu nam bhai' xi ñii'ñ, panaas kux buam jum aa', ³⁴ ba'p ja titda:

—Aaŋ moo cham pui' ka tu tatda' ji, bax chaat iñ nam mia'n ba jiiim gui' nam boiñ bhiichdha'. Aaŋ ja'p ilhii'ñ na pim ya' pix kañ ñiirda' ip aapi'm, dai na pim moo cham kooksoda', ti ñii'ñdha' pim.

³⁵ Ba'x io'm baasi'n iam xi jimik mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbuk xi dhumartik, ñirap na xi chu siisap gu ma'oo'n. Ba' mui' ji chu a'ga jix dhaam ja'k buiñor guch Gi'kora', na tikka'n no' sap jix bhaai' na palhbuidha' nam ba' cham boi bhiichdha', ³⁶ jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', nap bixchu'x bhaai' nap pu tu duña', xiñ palhbui'ñ nam cham boiñ bhiichdha', na gu' dhi' ja'p ji buusan na jax gu tu' na gi-ilhim jix xibu' nañ tu i'ya'. Piam jap xiñ guguuxdha' nañ ba' cham jax jiñ aa'nda' no'p gu'x aa' nam kuugalhdha' nap aap jax ilhii'ñ. Ku gu' aañ cham tu' ji nañ moo cham aagit jup kai'ch.

³⁷ Ba' ja'xpix nat ja'k gi' mi' nat pai' xi ja chianik nam ka darka' gu baik gu noonbi'ñ, mi' pix kookos am nat ba ja ti. Ba'p titda gu Jesusu gu Peegro:

—Simoon, ¿moo ja'p jix kooxim ap aa? Ti ñii'ñdha' ap. Moo pich chi moo jano' koi na ñich jax jii. ¿Ka'p ji siamri ji'x xi chi ñiidhimik aa? ³⁸ Gu' pim ji ti ñii'ñdha' ji, gio na pim tu a'gada' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' na ba' cham jam mai'chia' gu ja'ook. Pui' dho pix ti xi chu tatda' jia na pim nakga' git na pim jum tulhiiña' na jax aañ, gu' ji na pim gu' cham nakoo'.

³⁹ Ba' dai nat xi ja ñii'ñichdhak gio mu ja'k jup ji dhuu nat tu a'gam jix dhaam ja'k, jir maa'n na jax kai'chim nat jax ja'k tu a'ga biipi' dir. ⁴⁰ Ba' ja'xpix nat gio ja'k jup gi, kookos am nat giop ba ja ti, pu cham ñiok am na ti xi chu ja a'gi'ñ, nam gu' giilhim jix kookxik. ⁴¹ Ba' na bar baikim nat xi chu a'garak jix dhaam ja'k nat gio mi'p ba ai, maa'n nam jax kookos nat ba ja ti, ba'p ja titda:

—¿Kux ba' moo ja'p jix kookxik japim aa? Gi nañ jup jam titda na pim ti ñii'ñdha' nañ ji'x ka tu daan. Xib na gu' cham kam aa' na pim ti ñii'ñdha', nat gu' bam ai na pai' dhuuk tu daaxix na aañ nat bhañ joot guñ Gi'kora' boi bañ bhiichdha' am gui' nam cham tu' ka'm ti ñii'ñ. ⁴² Mummuni dhir bhai' ba jimchu' mui' ja biim gui' nañ jaro'i jam aagi'ñ biipi' na maaxik jiñ kiisa'. Maik gor jach mui' xi ñamkia'.

Gu Jesusu nam daagii ba bhiika'
(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18 :2-11)

⁴³ Ba' na pui' ji' ka ja titda gu Jesusu gu noonbi'ñ, mi' ba ai ji gu' gu Juudas, gui' na maadit jir di' gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ, ja biim mui' gu ja'tkam kukxir ji chu ua'dat am, jai' gu u'uux jix kaapak, na mit bha ja joot gu ja g'e'g'er kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja g'e'g'er kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. ⁴⁴ Ba' gu Juudas biipi' dir xi ja aa'ñdhak nam baas dir ka jiiim na jax ja'k duña' nam ba' ba machia' na jax chu'm jir di' ka', jup ja titda:

—Gui' nañ jaro'i mi' xi ñio'kdha', dhi'r di' ka'. Ba' aapi'm jotmoda' mi' pu dagia', jix bhai' pim buuprai pu bhiika'.

⁴⁵ Pui' dhom duu. Na mit jax mi' ai, pix jix bhai' kai'chim gu Juudas, jup titda gu Jesusu:

—Aach bha ja'k ip jiñ jaduun'.

Gio ba' nat mi' xi ñio'ki. ⁴⁶ Ba' gui' jotmoda' mi' pu daa mit, buuprak gamai' pu bhich jamit.

⁴⁷ Ba' maa'n gu maa'nkam tugi'ñ gu Jesusu, nat jax baabuk gu kuxiiru'n bhai' ti soñiich maadit gui' na mit mu ja joot gu ja g'e'g'er kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios. Gu' ji nat gu' cham ai, nat gu' ja'p xi ñiira, dai naaka'n pix ai palhiip. ⁴⁸ Ba'p ja titda gu Jesusu gui' na mit ba daa:

—¿Jax ku pim ba' bixchu' kukxir tu ua'dat bha ja'k jiiim gam u'ux jix kaapak? ¿Tu' ixkuu jiñ ilhii'ñ japim aa? ⁴⁹ ¿Jax ku pimit ba' cham mummu puñ dhaa g'e' chiop nañ moo mi' pu oirit tu jam a'gi'ñdha' nabap tanoolh? Ka' ba' na gu' dhi' na bhaan pix jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ gu Dios.

⁵⁰ Ba' diil mi' xi buak jamit gu Jesusu gu noonbi'ñ pu jibo'i'ññor.

Na ba jimiññolhia' maa'n gu biapma'

⁵¹ Ba' nam nammi gama ja'k ba ua' buuplhxim gu Jesusu, gatuuk dir mui' ka jimchu' maa'n gu biapma' dai t'eb kutuun ji chii'chg'it. Ba' o'bhai'ñdhak ti daa mit, ⁵² gu' ji na mit gu' cham bhai' daa, kuuññanor pix daa mit. Jum junpak pu jimiiññor jix dhaapkat.

Gu Jesusu nam mu ba aichdha' na pai' tum a'ga'

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18 :12-14, 19-24)

⁵³ Ba' mummu ba aich jamit gu Jesusu na pai' kioka' gui' nax io'm jir ja g'e'kam tuk ka' gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios.

Ba' b̄ix maap bam jumaap jamit gu jai' gui' nam cham pik jir ja ḡ'ḡ'erkam tuk ka', gio ba' gui' nam jir ja ḡ'ḡ'erkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁵⁴ Ba' gu Peegro gatuuk mi'p ba ai, na gu' gatuuk dir pix mui' ji jim jix choo'nnit. Mi' dhir ja'p diirap pix ji dhaibu mi' na pai' miim gu tai, nam pai' tu naadat juuka' gu o'rosiiris.

⁵⁵ Ba' gu ḡ'ḡ'erkam tiim ti tikka'n am nam jax ja'k duuji iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesus, gu' ji nam gu' cham ji'xkat ni'ñ na mu pai' giilhim tu buim, ni nam pai' dhuuk pui' t̄' k̄'ē. Mi' dho gu' pu cham bhaai' nam jax ti'ya'. ⁵⁶ Ba' jai' dhit ti xi iattulhi'ñ am, gu' ji nam gu' pui' pix cham jup ja jūgi'ñ, na gu' maa'n maakam jup kai'chdha', gio gu' jumai maakam ip. Mi' pui' cham ka nokia', mi' dhir jumai bhai' tiip ji chu a'ga'. ⁵⁷ Jai' gu'ngukit ti xi iattulhi'ñ am, jup kai'ch am:

⁵⁸ —Dho gu' aach mi' pai' pui' kai ji nap kai'ch: "Alh jañ moo ka iara' dhi ḡ' chioip ja'tkam jup ja duiñ, baik tanoolh ki'n jañ ba' gio jumai ya'p kiisa', dhi' ba' Dios bap jir duñi'ñ ka', cham tu' tu' ja'tkam."

⁵⁹ Ni gu' pui' kum cham maa'n ñi'ook jup bua, sia kum panaas ti silhkam kam xi kai'ch.

⁶⁰ Ba' gux io'm ja ḡ'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, xi kikbuk xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham ñiokda', ba' ba tikka gu Jesus, jup titda:

—Jax jap ilhdhat ja k̄'ē dhi jaaduñ? Jir silhkam aa nam jax kai'ch, ka'm ji iat aa? Eap xi chu a'ga nach xim k̄'ēka'.

⁶¹ Gu' ji na gu' cham ñiok gu Jesus, mi' pix pu daa. Ba' giop xi chikka jix bhai' pix, jup titda:

—Jir silhkam aa nap saak aap jir di' guch Xoi'kam, nap saak jir Maraa'n gu Dios gux io'm Ḡ'kam?

⁶² Mi' dho gi ba' bhai' ji ñio ji gu Jesus, jup kai'ch:

—Aañi' dhor di'. Kani na pim bañ chigia' nañ bhijimmini dhir bhai' ji buusnia' t̄'baa'ñ chir gatuuk nañ bhammix dhaam xi dhaakat sonpan gu Dios ki'ñ dir.

⁶³ Ba' gux io'm ja ḡ'kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ais saassa gu jannulhi'ñ na sap ba' bhaan jix maati' ka' na cham jir am pui' nat jax ti gu Jesus, jup kai'ch ba':

—jDho jaña! Jarooch ba'p ka ñira nax bhai' tu aa'nda'? Ti' nat diilh ya' maaxik bam kii. ⁶⁴ Jax japimit gi ilhdhat kai? JCham aa pim ilhi'ñ na giilhim jir ua'tulhdhara' gu pui' nat jax ti, na moo ja'xbui' ḡ'kam jup xim taat na jax gu Dios?

Ba' b̄ix bhai' ji bhaak jamit nam ji'k mi'p tu'ii', pui' ji chi mit na sap pui' pix bax bhaai' nam tu chiñia' nam mu'aa'.

⁶⁵ Ba' bhai' ji dhaa mit pui' xi ch'i'ik. Jai' mit bhai' ji xixbuidhimi, jai' na mit bhai' xi bulhdhak gu jannulh buupuiran bhai' xi gib, gio ba' nam xi chikka, jup titda am:

—Jaroo bham gi'/? Eap xich aagi'ñ.

Mi' dhir ba' gu o'rosiiris jai' bhai'p ji gibiimi mit buibasaran.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesus

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Ba' gu Peegro na mi' ka daa cham joiñat, bhiji dir ja'p timnik t̄'kob mi' ba ai maa'n gu tiyaa na mi'r tujuandam ka'. ⁶⁷ Ba' mi' pix ji chi gu Peegro na mi' daakat ka juuka' taikob, ba' bhai' xi ñiidhimik jup titda:

—JAp aa maadit jir di' nap kaichu' gu Jesus Nasareet kam?

⁶⁸ Gu' ji na gu' gu Peegro cham tu aa', dai nap kai'ch:

—Cham. Aañ diilh ji nañ jup oilhim jiñ jaduun'. Pu ni nañ jix maat gu jaroi' nap aagit jup kai'ch.

Ba' mi' dhir jimik gama ja'k jup ba kiik ki'ñgob. Ba' mi kiikat jix buam jum aa', ba' moo maa'nnim ba jiñ gu takaarui'. ⁶⁹ Ba' gu tiyaa mui' xi ñiidhimik ip gio, jup ja titda gui' nam mi'p tu'ii':

—Gu'ñi dho bak maadit jir di' na kaichu' gu Jesus.

⁷⁰ Gu' ji na gu' gu Peegro jir maa'n na jax kai'ch. Ba' ja'xpix bhai'p ji chikka mit gui' nam ji'k mi'p tu'ii', jup titda am:

—JAp aa moor silhkam nap cham tu' maadit jir di' gui' nam kaichu' gu Jesus Nasareet kam? Chi moo ti kaichu' ap ji, gu' ji nap gu' cham tu aagam. Jax dhui na pim gu'r mia'n jum oi'dhagim. JKa' cham aa aap jir Galilea kam? Ti' nap ba' moo ja'p pui' tu ñiok nam jax tu ñiok gu mu kam.

⁷¹ Gu' ji na gu' xi kiik gu Peegro, dai nat bhai' pix ji bhaam nam tiix bhai' pix xi chikka. B̄ix aixim ja titda na jax ilhi'ñ, jup kai'ch no' gu' sap cham jir pui' na jax kai'ch, ku gammiji pu dooda' ku gi gu Dios na jax ilhi'ñdha'. Ja'pni moo kai'ch:

—No' gu' cham jir pui' ku gi nañ jax jam titda, ku puñ dhooda' ku gi gu Dios na jax ilhi'ñdha', nañ gu' aañ ti ba jam aagi'ñ nañ diilh jup oilhim. Gio pu cham jup ni'ñ iñ na jax chu'm ti ni'ñ gu jaroi' na pim miji pai' aa'. Jax japim ba' duukat pui' ja'k ilhi'ñ nañ aañ kaichu'?

⁷² Ba' daipu' xi ja tiidak gio mi ja'p gam-pai'p jim duu. Ba' giop ba jiñ gu takaarui', bar gookim nat giop ba jiñ. Ba' bhai' pup ti'ñcho gu Peegro na bak pin pu'ñi titda gu Jesus biipi' dir: "Gookim ka jiñkia' gu

takaarui' nap aap baikim pui' ba ti'ya' nap cham jiñ kaichu'." Ba' bhai' ji susua, nat gu' giilhim bhai'x buam ji chu tatdat na pui' xim aa'.

15

Gu Jesusus nam mu ba aichdha' na pai' gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18 :28-38)

¹ Ba' buimgidhak nat jax pix bhai' ji chu maaxir, gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' gui' nam jir ja g'e'gerkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, xi chu a'gak jamit nam jax ja'k duuji tu chiñia' nam boi bhüichdha' gu Jesusus. Ba' ja'xpix na mit pai' maa'n ñi'ook xip duuk, dai na mit mui' ba bhüik jix bhai' buupl-hixim mu na pai' daa gux kai' Pilaato. ² Ba' gu Pilaato xi chikka'n gu Jesusus na mit jax mu aichulh, jup titda:

—¿Aapi' aar di' nap saak jir ja g'e'kam tuk ya' dhi Israel kam ja'tkam?

Ba'p titda gu Jesusus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduuiñ.

³ Ba' gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, bix aixim ti iattulhi'ñ am gu Jesusus. ⁴ Ba' gio bhai'p ji chikka gu Pilaato, jup titda:

—Jir silhkam chi moo pui' nam jax kai'ch nam bix aixim jum iattulhi'ñ dhi ja'tkam. Tii' nap ba' cham ñiok. ¿Pui' aap ba' cham tu' bhaan jum palhbuidha'? Tii' nam jax kai'ch dhi ja'tkam.

⁵ Gu' ji nat gu' cham ka ñio gu Jesusus nat gio tiip xi chikka. Ba' mi' pu cham maat gu Pilaato na jax dhuñia' na ti xim ga'nga.

Gu Pilaato na ba tu chiñia' nam sissappu' kuruus ta'm gu Jesusus

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18 :38-19:16)

⁶ Ba' ja'pni ja'k moop tu jimda' gux kai' Pilaato: Nabap oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, maa'n dado'ñcho' gu maa'nkam gui' nam ji'k kuupka', dai na gu' gu jaroi' na ilhii'ndha' nam cham pik bhaamki'ndha' gu ja'tkam. ⁷ Ba' jano' maadit mi'p kuupka' gu maa'nkam Barrabaas tügim, gui' na bix jimdat biipi' dir na mit pai' dhuuk ja koi ji'kchi gu ja'tkam na mit ja kokda gu g'e'gerkam. ⁸ Mi' dhir ba' mi'm jumpadak gu ja'tkam jup titda am gux kai' Pilaato, na sap jix bhaai' na do'ñcho' maadit gui' nam miji kuup nam pai'm kukpa gu ja'tkam. ⁹ Ba'p ja titda gu Pilaato:

—Aañ ja'p ilhii'ñ nañ do'ñcho' dhi Jesusus, na gu'p kai'ch nar jam g'e'kam tuk bix

aapi'm ya' dhi Israel. ¿Jir am aa, ka' cham aa? ¿Jax japim ilhii'ñ aapi'm?

¹⁰ Ba' dhi' na pui' ji' ja titda gu Pilaato na mi' pix mamti, ee jax pik ti'ya' am. Na gu'x maat na gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, nam jix bhaamkid-hat jamit ba' mu aichulh gu Jesusus na sap ba' mi' dhir ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam mu'aa', nam gu' giilhim jix jügam. ¹¹ Gu' ji na gu' gui' pu biipi' dir ba ja iatgi mit gu ja'tkam, jup ja titda am nam sap pui' ti'ya' na cham dado'ñchoda' gu Jesusus, Barrabaas jamit ja chia nam bhai' ji aaga' na do'ñcho'. ¹² Ba' xi ja tikka'n gu Pilaato nax bhai'x maachim no'm sap cham iam jax ti'ya' na do'ñcho' gu Jesusus, jup ja titda:

—¿Jax japim ba' ja'k ilhii'ñ nañ tu chiñia' nam dooda' dhi Jesusus? Na gu' kai'ñkam pui' kai'ch nar jam g'e'kam tuk bix aapi'm ya' dhi Israel.

¹³ Ba' gu ja'tkam pix jüñak suulh jamit, jup titda am g'e' ki'n:

—jMu ja chian gum sandaarui'x chukcum sissappu' kuruus ta'm!

¹⁴ Ba' gio ti mui'p ka xi ñio gu Pilaato, jup ja titda:

—¿Tu' gi moo jax dhuu mu pai' ku pim ba' moo ja'p jix ki'ñ'n?

Gu' ji nam gu' gu ja'tkam cham t'e k'e'e. Jix io'm g'e' ki'n pui' ba xi chitda am:

—jMu ja chian gum sandaarui'x chukcum sissappu' kuruus ta'm!

¹⁵ Ba' pui' ma do'ñcho gu Pilaato gu Barrabaas nam ba' cham bhaaku' gu ja'tkam, nam gu' dhi' bhax aa'. Mi' dhir ba' pui' ma ja chia gu sandaarui'x chugi'ñ nam gi'bia' chipliin ki'n gu Jesusus nam ba' mi' dhir ba sissappu' kuruus ta'm.

Gu sandaarui'x nam bix aixim dooda' gu Jesusus

¹⁶ Ba' gu sandaarui'x chugi'ñ gu Pilaato na mit pai' xi gibiimik gu Jesusus, mu ja'k jup bhüik jamit g'e' bhii'ñbak chir, mi' na pai' g'e'x chi gi'ñir, nax bhaai' na mi ja'p tum oipoda' gu ja'tkam bix xikoolh. Ba' gu sandaarui'x gui' na mit gi' gu Jesusus, bix bhai' ji ja bai mit gu jai' sandaarui'x nam mi ja'p jup tu'ñi', ¹⁷ ba' xi chi ti'ñdhak jamit jix ñakaabma', gio na mit bhai' xi dhaaxdhak gu joi' kuruuñchix kam mo'ran. ¹⁸ Giilhim bhai' ji chitdaimi, jup titda am:

—¿Gammiji aap ti ilhdhat nap jir ja g'e'kam tuk ka' git gu ja'tkam ya' dhi Israel?

¹⁹ Gio na mit bhai' ji gibiimi mo'ran maa'n gu uux tapoorak ki'n, gio nam bha xixbui'ñ. Gio ba' nam ja o'lhia ki'n gu'ngukit biipi' dir pix am tum uañi'ñ, tu' ka'm ni'ñ am chi sap panaas, gu' ja'pji nam mi' pix xi'irappu. ²⁰ Ba' ja'xpix nam mi' pui' xi buimik, giop xi chu kookoxchulhdhak jamit gux ñakaabma'

na mit bëipi' dir ti tii', dhih jajannulhi'n jamit ba' xi chi ti'dhak ip gio, na mit ba' moo baabuk mij'i dir gë' bhi'nibak chir ba bhük na mit ba sissapam kuruu ta'm.

Nam ba sissapa' gu Jesusu kuruu ta'm
(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Ba' nam baasi'n ba ua' gu Jesusu na mit ba sissapam, maa'n bhai' ka jimchu' gu maa'nkam Sireene kam Simoon tügim, nar taata'n gu Alijaanru gio ba' gu Ruupu, sap mu pai' dhir ja'k jimchu' gampix. Ba' gu sandaarui'x bhai' dhir ja'k buak gamai' chia mit na mootika' gu kuruu, nat gu' ba magoo gu Jesusu.

²² Ba' bhammi ba aich jamit gu Jesusu na pai' Golgota ti tii', na ja'p kai'nikam jup jum kai'ch: Kakoi' Mo' Daa. ²³ Ba' ji'kchi gu ja'tkam bhammi êék tii maak am gu uubas baraa', binkam gu osbhaga'n gu u'uux gui' nam mirra ki'n jix mat ka', na sap ba' ki'n cham pik tu ko'k ka', na gu' cham pik tu taat ka' gu tukga'n, gu' ji na gu' cham aa' na i'ya' gu Jesusu. ²⁴ Ba' gu sandaarui'x xi chu kookoxchulhdhak jamit gu jajannulhi'n, na mit ba' bhai' ba sissapa kuruu ta'm. Mi' dhir ba' dai na mit xim mamai'chik a'lhiok xi chu u'uuk.

²⁵ Bhammini ja'p moo të'kob pa' ba ji dhuu na mit pai' dhuuk bhammi sissapa. ²⁶ Ba' daam dir iam na pai' mo'tik gu Jesusu, maa'n bhai'p siis jamit gu taa'mla alhi'ch komaarak pa', gë'gër ki'n bha tu ua'niix na sap ba' bhaan jix maati' ka' na mit tu' ki'n jup dooda. Ba' ja'pnim kai'ch gui' na bha tu ua'niix: "Dhi'ni jir di' gui' nar ja gë'kam tuk bëix gu ja'tkam ya' dhi Israel." ²⁷ Ba' gook i'xkum jamit bëima'n bhai' sissapa bixxik dir jai' kukrus ta'm. ²⁸ Ba' dhi' nat pui' ji' tum duu, nat jax dhuuk pix jum kuugalh gu ñio'ki'n gu Dios na jax tu ua'niix mi u'uan ta'm nap jum kai'ch na guch Xoi'kam tu' pix ilhdha' am gu ja'tkam, pui' na jax gu jaroi' no' cham tu' ka'm ti ni'i'n.

²⁹ Ba' jai' dhit gu ja'tkam mi ja'p amuub buanit giilhim titdaidha' am bhai' xi ñiidhidhat, am gagai buppaidha' am gu ja moom. Ja'pnim moo titda:

—Jaña nap jax chu'ii' aap nap saak iarai gu gë' chiop baik tanoohl ki'n gio jumai bhai'p kaisa'. ³⁰ Eap xi chimii'n bhai' dhir dhi kuruu ta'm nach xim ni'i'ndha' no'p baabui' moox io'm jir gë'kam.

³¹ Ba' gu ja gë'gër kam tuk gui' nam jai' ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, ba xi jii mit ip nam giilhim a'ga gu Jesusu, jup kai'ch am gë' ki'n ja kaixdhat:

—Gi jax ji nat ba' gu' gu jai' ja'tkam ja palhbui, dhih ba' moo ja'p cham jup bhai' ji jia na jax dhuim palhbuidha' xib na bhai'

sissap. ³² No' git jich ñii'ñchudat bhai' dhir bhai' ji chimña' dhi' na saakjir jich Xoi'kam, na saak jir jich gë'kam tuk bëix aach ya' dhi Israel, dho gi gu' bëix ti ji'i'ndha'ch git ji buiñor.

Ba' gui' nam bhai' bëima'n sissap pix am jup bhakku' am buiñor, jax ñam pix chitda.

Gu Jesusu na ba mukia'

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Ba' nat jix dhaam ba ji dhuu, bhai' ji chum tukgamta, pu cham pai' ka tu maax ja'p na jax no'r tukaa', attiiru pui' mia ba ji dhuu nat ba' giop ba tu maaxir. ³⁴ Ba' nat jax kia'pix gio bhai'p ji chu maaxir, gë' ki'n jup kai'ch gu Jesusu:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani? —na ja'p kai'nikam jup jum kai'ch: Dios jiñ G'i'kora', ¿jax kup ba' cham jiñ a'm ka ti niidhim? Ti'i' na mit jax jiñ dhooda.

³⁵ Ba'p kai'ch am gui' nam mi'p tu'ii' nam kë'ë:

—Ka git na tii bai'ñ gu Eliiyas gui' nat bijik ya ja'p bhaankam tu a'gimik gu Dios.

³⁶ Ba' maadit gui' nam mi'p tu'ii' jup kai'ch:

—Ea nach nürada' gu Eliiyas no' bha jim na tibiaañdha'.

Na gu' ja'p jum aa' na dhi' bai'ñ gu Jesusu nat gë' ki'n tu a'ga. Ba' pui' xi chi'nik, jotmoda' xi ba'nnidhak maa'n gux moik ja'p na tok ki'n gu uubas barga'n jix ji'nik, uux cha'm xi ixkunak mui' xi maa chiñi'ran gu Jesusu na sap ba' xio'pna' na ki'n kapup xi dhuatgida'. ³⁷ Gu' ji nat gu' nai' ji muu, dai nat gë' ki'n xi jiiñkik. ³⁸ Ba' nat jax muu gu Jesusu, gu jannulh gu gë'x kabook na mu së'ka' irban dir gu gë' chiop, pu irban sar. Daam dir dir mui' ji sar, mijimmi ji chim. ³⁹ Ba' gui' nar ja mo' ka' gu sandaarui'x ni'i'ñ nat gë' ki'n xi jiiñkik gu Jesusu nat ba muu, ba'p kai'ch:

—Bak ji gu' silhkam ji na Dios jir Maraa'n kat dhi jaduun na ba' saak pui' kai'ch nar gë'kam.

⁴⁰ Ba' jai' gu u'uub mik pa' guguukat mui'p ni'i'ñ am. Maadit moor di' gui' na Mariiya Magdalena ti'i', gio gu jumai Mariiya, gui' nar ja naan gu Josee gio gu Jakoobo, gui' nam gatuuk kam ki'n jix mat ka', gio ba' jumai ip gu ubii Salomee tügim. ⁴¹ Ba' dhi' dhi u'uub jir di' am gui' nam gammiji bëix jup xi jiiñda' mu ja'p Galilea, na pai' jax tu ja a'gidhidha' gu Jesusu gu ja'tkam, nam palhbuidhidha' nam mu bhaidhidha' na tu'm aagidha'. Gio jai' mui' gu u'uub nam mi'p tu'ii', gui' na mit bha oi ip jano' nat jax bha ai Jerusaleen.

Nam ba yaaspa' gu Jesusu

(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Ba' mikkat nat pai' ba tuk nam ba' moox kii' bam duña' gu Israel kam ja'tkam, na

gu' buimgidhak cham ka tum juanda', ⁴³ mi' ba ai maa'n gu maa'nkam Arimatea kam, Josee tügim. Dhi' maadit jir ja gë'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam. Jir jix bhai'kam ka', na gu' pui' tiip nürada' guch Xoi'kam na pai' dhuukya' aaya' dhi oi'ñga'n. Ba' juraa'n xi dhaasak mui' ma jii na pai' daa gux kai' Pilaato, nat tikkam no'x bhai' na tibiaañdhai yaaspara' gu Jesusus. ⁴⁴ Ba' bhammi eëk pui' ba titda. Mi' pui' pup tu'ii' gu Pilaato, na gu' cham ilhdhat no' jotmoda' mukia' git. Ba' ba bai'ñ gui' nar ja mo' ka' gu sandaarui'x, nat mi' ai ba' xi chikka no'r silhkam nat ba muu gu Jesusus. ⁴⁵ Ba' gui'p kai'ch nar silhkam. Ba'p titda gu Pilaato gu Josee nax bhaai' na tibiaañdhai ba bhii'ka'. ⁴⁶ Ba' gu Josee xi saba'dak maa'n gë' gu jannulh jix dha'ram namkim, ki'n xi bhii'gak mummu tikaam jamit gai di'n kir, mu nat pai' tim digaar biipi' dir jix moik ai' cha'm, gio ba' na mit bhai' xi kuupak maa'n gu gë' jodai ki'n. ⁴⁷ Ba' gu Mariiya Magdalena, gio gu jumai Mariiya gui' nam jax maap ba jii'mda', nii'ñ am na mit pai' ti' gu tukga'n gu Jesusus.

16

Gu Jesusus na gio mi'p ba oirida' gatuuk maaxik sia ku mit mua

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Ba' mikkat nat ba buus gu tanoohl na cham tum juanat, gu Mariiya Magdalena, gio gu jumai Mariiya gui' nar di'ii'n gu Jakoo'bo, gio ba' gu jumai gu ubii gui' na Salomee ti'i', ba tu saba'lh jamit gui' na joidham uub nam sap mu juulhdhapu' gu tukga'n gu Jesusus mu na pai' kaat, na sap ba' cham giilhim uub ka' na bhai' ji dhü'baa'. ² Ba' tumiifku ta'm jix ki'nkob nat kia'pix bhai' ba ji chon, mui' ma jii mit mummu di'n kir, nam gu' ja'p jum aa' na pui mu kaat gu Jesusus. ³ Ba' nam nammi gama ja'k ba jii'mchu', jup kai'chim am:

—¿Jarooch ba' umua'ñdha' na ja'k daasa' gu jodai gui' na ki'n bha kuup? Nach gu' aach cham nakoo' nach jax dhui ja'k daasa'.

⁴ Gu' ji na gu' na mit mu ba ai, mi' pix kupio'kix, ja'p gai dhir pix dhaa gu jodai gu gë' na ki'n bha kuupich. ⁵ Ba' gui' dai na mit jii'mit pu baap bhiji di'n kir, ba' mi'ji pix ji chii mit na daa maa'n gu biapma' tēb kutuun am jix chua, ki'n dir daa mi' na pai' kaatit gu Jesusus. Ku gu' cham tu'r maa'nkam ji, ja'pji gu nobii'ñ guch Gi'kora' jix dhaam kam. Ba' giilhim jix chooto'n jamit, ⁶ gu' ji nat gu' jotmoda' bha ñio, jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. ¿Jesusus Nasareet kam aa pimit ti' gio bhai'p ba tügim, gui' na mit bas takaab bhammi sissapa kuruus ta'm? Ba jii ji bo, nat gu' giop ba dua. Cham tu' ka muukix. Ka gor mi' xi chi ti' na pai' kaatit na cham pai' tu' jai'ch. ⁷ Cham tu' ji na

pim jix buam jum aagit yiji ka ti' ninii'ñdha' di'n kir, ja'pji dai na pim ja aa'ñdhapu' gu noonbi'ñ, pui' na jax gu Peegro. Ja'p japim tiida' nat giop ba dua gu Jesusus, mummu ja'k japim ba tigia' Galilea na ba oirida', pui' na jax ba jam titda biipi' dir nam ba' moo daagii ba mu'aa'.

⁸ Ba' gui' bubuakik pu jii'oi'ññor jamit gi'bukidhat, na mit gu' giilhim jix chooto'n. Pu cham jaro'i' aagi'ñ am na mit jax ti' ti, nam gu' daix juraa'p'gixchu'.

Gu Jesusus na mi' bam maaxdha' ja bui baik gu ja'tkam tugi'ñ

(Jn. 20:11-18; Lk. 24:13-35)

⁹ Ba' ja'xpix cham miikim mu bam maax gu Jesusus bui'ñor gu Mariiya Magdalena, gui' nat xijum gook mai' joochxi gu cham kiki' i'ii'mda' bhai' dhir bhaan na ki'n jix ñaanbi' kat. ¹⁰ Mi' dhir ba' xi mi' nat ja aa'ñdham gu jai' gui' nam pui'p ti' jügi'ñ bui'ñor gu Jesusus mu nam pai' daraat suan nam jix buam jum aa' nat sap muu. ¹¹ Ba' mu eëk ti' ba ja aagi'ñ nat giop ba dua. Tiip ja titda nat maaxik ti, pu cham jügi'ñ am.

¹² Ba'x io'm ja'xpix mummu ja'k jup bam maax gu Jesusus ja bui gook gu ja'tkam tugi'ñ nam mu ja'p ka jii'mchu' biix boi. Dai na maakam tu'm, cham ob maatit ti' mit. ¹³ Ba' gui' tiip xi boop jamit na mit ja aa'ñdham gu jai'. Pui' cham jup jügi'ñ am.

Gu Jesusus na mi'm maaxdhai ja bui gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'ñ ba tu ja a'gidha'

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Ba' mikkat mummu bam maax dho gi ji ba' gu Jesusus ja bui gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'ñ, mu nam pai' daraat ka tu kua'. Ba' pix am ja ñioki'ñ, tu' sap ku ba' moo ja'p jix kaapak gu ja jujur nam ba' cham ja jügi'ñ nam ti' ja aagi'ñ gui' na mit biipi' dir ti' nat giop ba dua. ¹⁵ Mi' dhir ba'p ja titda:

—Ba' xib dir tu' na jax chui'ka', nai' pim xi jimia' jiiñ jaaduñ na ji'x oi'ñga'n na pim tu ja a'gi'ñpu' jiiñ a'mkam dappaam na ji'k ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. ¹⁶ Ba' gui' nam ji'k ti' jii'ñdhai bam bopkona', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti' jügi'ñdha', pix am ti'ñchuka' am nam gammijim tulhiña'. ¹⁷ Gam gui' nam tu' silhkam ti' jügi'ñdha' aañ jiiñ bui, ja makia' iñ gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nam ba' ki'n mai' ja jootsa' jiiñ a'mkam gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam, gio ba' nam ki'n tu' a'gada' jai' gu ñi'ook na ba' bhaan jix maati' ka' nañ aañ ja a'm ti' nüidhidha'. ¹⁸ Gio ba' na cham ji'xkat ia'ñdha' no't tu' ko' ba kii maadit. Piam no't jax dhuuk juu gu pa'ch, cham tu' maim-tuda'. Gio ba' nam ja duduadhi'ñdha' gux

kako'kkam, dai nam bhai' p̄ix xi ja da'ngida',
 pu duduarda' am.

Gu Jesus na ba tisdia' jix dhaam ja'k
(Lk. 24:50-53)

¹⁹ Ba' daipu' na jax pui' ji' xi chu ja
 a'gidhimik gu Jesus, pu jiix dhaam ja'k,
 ba' bhammi ji dhaibu ki'n dir sonpan
 gu Dios. ²⁰ Ba' gu noonbi'n nai'p ji jii
 mit na mit tu ja a'gidham gu ja'tkam gux
 bhai'm kai'chdham ni'ook na jax ba' ba tum
 a'gichu' sia gu xib. Jix bhai' dho tu buimik
 am gu tu' nax bhai'r jum duukam, na gu'
 guch Xoi'kam p̄ix jup tu duiñchu' na jax ba
 ja titda biip' dir nat ba' moo ba jii jix dhaam
 ja'k.

**GUX BHAI'M KAI'CHDHAM
NI'OOK NA BHAAN TU A'GA
GUCH XOI'KAM NAT TU
UA'NAK GU
LUUKAS**

Gu Luukas na bax chu ua'ñixidham ka' gu Tiopil

¹ Mui' dhit gu ja'tkam tu u'uantu' am nam tu daasaim na ji'k tu' jax buimik guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik aach jich bui. ² Pui' ja'k tu daasaim am nam jax ja aagi'ñ gui' na mit maaxik ja buupu' ki'n ti ti nammi dir nat jax bhai' ji oilhimi guch Xoi'kam, nat gu' dhi' ba' ja a'm bii nam nai' pui' tu ja a'gidha' gu ja'tkam, pui' kuch ba' aach pui'p bax chu maat jai' dhit. ³ Gu' ba' aañ jup mañ guguux nañ tum ua'ñixidha' aap jiñ jaduun Tiopil nañ kaphbai' bax maat nat jax tu duuk guch Xoi'kam gio nat jax pik ja'k jum duu diilh, na ñich gu'x bhai' xi chi tikkaimik. ⁴ Pu'ñi ja'k'jap dho gi ba' gu'x io'm jix bhai' pui' bax chu mat ka' ji nam jax jup tum a'gi'ñ jai' dhit.

Gu nobii'ñ nat Dios na ba aagi'ñdha' gu Sakariiyas na ba maaxilhia' gu maraa'n Juan ja'tkam bopkondam

⁵ Jano' na gu Eroodis bhair' gē'kam ka' na ji'x Judea bhaan bipio' gu dibii'r, maa'n jano'p jix jai'ch ka' gu maa'nkam Sakariiyas tiigim na ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam bhammi gē' chiop. Ji'k jam maap jim daagit dai pu chuutu'm Abiiyas jum tiiti'nda', nam gu' r' bopxi'ñ ka' gu Abiiyas. Ba' Isabeel ti'ñka' gu binga'n gu Sakariiyas, dhi'r boxii'ñ ka' ip gu Aroon. ⁶ Ba' daim bipnagim mi' pui' jiimda' am na jax jix aa' gu Dios, mi' pui' tu duiñchu'nda' am na jax tu aagix ka', nam gu' tu' ka'm ni'i'ñdha' gu Dios. Sia biix gu ja'tkam jai'p jix mat ka' am nam tu' ka'm ti ni'i'ñdha', cham ba' pai' jaroi' tu' ki'n jax ja titdada'. ⁷ Ba' cham jup tu maamar ka' am, na gu' gu Isabeel cham jir ai'ñ ka' gu a'aalh, ku gu' bar jagi'gir ka' am ji.

⁸ Ba' maa'nnim giop mam ai na pai' dhuuk mu jimia' gu Sakariiyas bhammi gē' chiop nam gio maap jup jum jumpada' gui' nam ji'k maap jum daa'nka' dai pu chuutu'm. ⁹ Ba' bhammi na mit biix maap xim jumpadak, biip'p' mit xim mamai'chik na ba' bhaan matgilhia' nam tu' jax dhuñia' biix ji'ma'n, nam gu' pui' ja'k pu buada' gammiji nam biip'p' xim mamai'chii. Ba' bhaan ji bii gu Sakariiyas na bhiji tu kubhion' na pai'x chu xidhuu ki'n gui' na joidham uub. ¹⁰ Ba' na pai' bhiji ba tu kubhion gu Sakariiyas, gu ja'tkam mi' dhir ja'k tu daañchu' am nam pai' pum jumpa'nda' gammiji, na gu' tuukab

ja'k bipio' na pai'x chu xidhuu. ¹¹ Ba' jotmoda' maa'n mi' bam maax gu nobii'ñ gu Dios na pai' ka tu kubhion gu Sakariiyas, ki'i'n dir ja'k jum maax mi' na pai' kiik gu gē' kubhionkar. ¹² Ba' giilhim jix choo'n nat ba ti, cham ka bhai' na jax jum duñia', dai na bhai' pup ni'i'ñ. ¹³ Ba'p kai'ch gu nobii'ñ gu Dios:

—Cha'p toodon ka' Sakariiyas, na ñich gu' aañ bhai' pix jum aa'ñdham nat gu Dios jum kai na pich jax pui' ti'i'n. Ba' tigia' maa'n gu alhii gum biina', Juan jap ba' tiitga' na pai' dhuuk maaxilhia'. ¹⁴ Aap gē'kam ki'n jix bhai'm ilhdha' jano' na pai' dhuuk maaxilhia', sia mui' gu ja'tkam pui'x bhai'p jum ilhdha' am ja'p na jax aap, ¹⁵ na gu' gu jam alhii chuk ya'r gē'kam ka' bhaankam gu Dios. Gio cham ji'xdha' i'ya' gu jax chu'm biin, gio na pu biip'p' dir bhaan bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n gu Dios na iraab dir kap tui'ñgida' gu di'i'n na ba' mi' dhir ba maaxilhia'. ¹⁶ Dai ba' na bhai' ji chu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios gui' na pur ja Dios tuk bijik dir. ¹⁷ Dhi' ba' ja'p ji buusnia' na biip'p' ya ja'p ba tu boi'nta' na ba' cham ka xijai ka' na ya' bhiiya' gux io'm Gē'kam na cham xiim bhai'p jim gatuuk dir. Na gu' ampik maa'n ñi'ook bap ja duñia' gu ja'tkam nam ka xim bhabhaaku'i'ñdha', pui' na jax no'm ja bui kax bhaak gu ja maamar, piam ku gu' mu dir bha ja'k gu ja maamar ja bui kax bhaak am gu ja tataat. Sia biix gui' nam jix bhaak ka' pix nam cham ji aagit nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na ja jiji'gida' mi' ja tuttu' na pai'x bhai' ba tu ja jimda'. Gu Juan bhaan tajaañixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n gu Dios, pu chu'm ip na jax chu'm bhaan tajaañixchu'ndat bijik gu Eliiyas gui' na bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Gam na bixchu'x bhai'n ka' gu tu' na jax dhuñia', na ni jaroi' ku cham ji'xdha' pu duñia' gu diilh pix, na gu' sia pu chu'm bhaan jup tajaañix ka' na jax chu'm Eliiyas bhaan jup tajaañix kat bijik.

¹⁸ Ba'p kai'ch gu Sakariiyas:

—¿Siamri chi ba'r silhkam aa na pui' tigia' gu alhii gu biina'? Jax dhui nach gu' moo xi' pik jup bar jagi'gir.

¹⁹ Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup titda:

—Ja'ppi nañ gu' aañ silhkam ya' pui'm titda, cham tu'p jax jum aa'ñdha' nañ pui' pix kai'ch. Jir nobii'ñ iñ gu' aañ gu Dios. Aañ jir di' nañ Gabriel ti'. Gui' pix bhañ joot nañ ya'm aagi'ñdha' na jax jix bhai' kai'ch. ²⁰ Gu' xib ba' tu' na jax chui'ka', nap gu' cham jiñ jii'gi'ñ, cham ka tu' ñiokda' ap jano' juugit na pai' dhuuk maaxilhia' gu jam alhii chuk.

Ba' pu jii gu nobii'ñ gu Dios pui' xi chidak gu Sakariiyas.

²¹ Gu' ba' gu ja'tkam gui' nam baas dir ja'p jup ka tu daanit, ti pix gan bam juan am na cham pai' dhir ka buusnim gu Sakariiyas. Tii bam ti tikka am na sap jax kut ba' ba mii'kim. ²² Mikkat ba' siamri' bhiji dir ba ji buus. Pu cham bhaai' na jax dhui tu a'ga', dai gu noonbi'ñ ki'n pix ja'p ti tu bua na tu ja a'gi'ñ. Ba' gu ja'tkam jotmoda' pui'm aa mit ip nat jax ji nat ti ñi bhiji na ka baax na pai'x io'm jix chu xidhuu kut ba' pui'm duu, cham tu' gu ja'p pix. Pui' ba' cham tu ñiokda' gu Sakariiyas, dai noonbi'ñ ki'n pix ja'p tu buada' na pai' dhuuk tu a'gada'.

²³ Ba' nat pai' dhuuk jum ai na ji'k tanoolh tu daaxix ka' nam bhai' juruufñdha' g'e' chiop nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, ba jii ip gio mu kia'mi'ñ gu Sakariiyas. ²⁴ Ba' ji'k jurni'ñ ki'n bar alhi'ch kiikam gu binga'n Isabeel, dai ba' nat cham pai' ka paxiarax chamaam masaa'n nat dir pui' jim duu. Ba'p jum aa'nda': ²⁵ "Gu Dios pix jup tu duu nañ ba' bar alhi'ch kiikam, na gu' dhi' pu'ñi ja'k ba' cham gampai' kañ ilhi'ñdha' am gu ja'tkam no'ñ maa'n ba tu mar."

Gu nobii'ñ gu Dios na ba aagi'ñdha' gu Mariiya na ba maaxilhia' gu Jesusu

²⁶ Ba' na pai' xijum maa'n masaa'n ba ua' nar alhi'ch kiikam gu Isabeel, gu Dios gio mu ja'k jup joot gu nobii'ñ Gabriel na pai' Nasareet ti tii', na Galilea bhaan bipio' gui' gu dibii'. ²⁷ Mu joot na paxiartu'nmira' maa'n gu ubii' tiyaa Mariiya tiigim, gui' nat pui' ba tii'n maa'n gu biapma' Josee tiigim na biima'n jum tiimo' nam maap tu oi'ñicha'. Gu Josee jir boxii'ñ ka' gu Dabii' gui' nax io'm jir g'e'kam kat bijik. ²⁸ Ba' mummi ba ji buus na pai'p tu'ii' gu Mariiya, jotmoda' bha ja'p bam maax mi ba'k chir. Ba'p titda:

—Aañ bha ja'k ip jiñ jaduufñ. Aañ bham aa'ñdham nat gu Dios g'e'kam ki'n jum a'm ba ti tii na cham jax chu'm ubii' ja'xbui' pui' g'e'kam bhaan ti niniidhat.

²⁹ Ba' giilhim jix choo'n gu Mariiya nat ba tii, gio nat gampai' ji dhuu pui' nat jax ja'k tiidak ñio'ki. Mi' jotmoda' tii xim ga'nga na jax jir jum duukam. ³⁰ Ba'p titda ip gio gu nobii'ñ gu Dios:

—Cha'p jax jum aa'nda' Mariiya. Jix bhai'p pix bam taat ka', nat gu' g'e'kam ki'n jum a'm ba ti tii gu Dios. ³¹ Ba' tigia' ap maa'n gu alhi' chio'ñ, xib dir jap mui' jir alhi'ch kiikam ka'. Jesusu jap ba' tiitga' na pai' dhuuk maaxilhia'. ³² Dhi' jix io'm jir g'e'kam ka' ya' dhi oi'ñga'n, na gu' gu Dios pix diilh g'e'kam ki'n daasa' na jax gu boxii'ñ Dabii' nat pui' g'e'kam ki'n jup daasak bijik. Ba' maraa'n gu G'e'kam Dios ki'n jix mat ka' am gu ja'tkam. ³³ Ba' gammiji pup jir ja g'e'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, cham ji'xkat jum tiimo' nar g'e'kam ka'.

³⁴ Ba' gu Mariiya xi chikka gu nobii'ñ gu Dios, jup titda:

—Jax jañ ba' dui tigia' gu alhi, nañ gu' aañ chakui chio'ñ biima'n daa?

³⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup titda:

—Dho na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jum a'm jum tajaana' nar ikkiga'n gu G'e'kam Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan na jax gu tibiaa' na ti ikgi'. Gu Dios pix diilh jup tu duñaia', na gu'x io'm jir g'e'kam, bixchu'x bhaai' na pu tu duñaia'. Pui' kum ba' G'e'kam Dios maraa'n ki'n machia' gu ja'tkam dhi' dhi alhi' chio'ñ jano' na pai' dhuuk maaxiri' ya' ba oirida', na gu' kam nax uañ ki'n ya oirida'. ³⁶ Gio gu Isabeel na pim iam pix jir jum jajaa'nnim, pui'p bar alhi'ch kiikam, xijum maa'n masaa'n ba ua' na dir pui' ba tu'ii', sia ku gu' panaas tii bar jagi', gam nam jup a'gada' gu ja'tkam na cham jir ai'ñ gu a'aalh. ³⁷ Jax dhui na gu' gu Dios cham tu' xijai kam ilhi'ñ gu tu' na jax dhuñaia'.

³⁸ Ba'p kai'ch gu Mariiya:

—Ea na pui' tu duñaia' gu Dios nap jax jiñ chitda, nañ gu' aañ jir tujuandam tugi'ñ pix.

Ba' pu jii gu nobii'ñ gu Dios nat pui' xi chiidak gu Mariiya.

Gu Mariiya na mui' ba jimia' na pai' kio gu Isabeel

³⁹ Ba' jano' xim jotma'ñ nat mu jii gu Mariiya maa'n kap na pai' mui' daa'ñxim jir kikcham gam na g'e'r jukgam, Judea bhaan bipio' gui' gu dibii'. ⁴⁰ Mu jii nat paxiartudam gu Isabeel nam iam pix jir jum jajaa'nnim gook dit, na gu' bhammi kioka' gu Sakariiyas. Ba' bhammi nat e'ek gu Mariiya, mu baakik ba'k chir mui' xi ñio'ki gu Isabeel. ⁴¹ Ba' nat kai gu Isabeel nat mu tu ñio'ki gu Mariiya, jotmoda' joi gu alhi na iraab dir ua'. Ba' mi' jotmoda' joidham jix bhai' bhai' jim ilh gu Isabeel, nat gu' g'e' bhaan bam tajaax gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. ⁴² Ba'p kai'ch g'e' ki'n:

—jAa gu' g'e'kam ki'n bhaan ti niidhim ji jia gu Dios gum alhi' chuk nap jum iraab dir ua'! Ja'p moox bhai' tum jii, na gu' cham jax chu'm ubii' ja'xbui' pui' g'e'kam ki'n bhaan ti niniidhat na jax aap. ⁴³ jAañ ba' jax jup jiñ ilhi'ñ nat ba' ja'kbu' kat bhai'p jiñ chigim gu di'ñi'ñ guñ G'e'kam tuk? ⁴⁴ Na gu' na ñich jum kai na pich bha tu ñio'ki, jotmoda' joi guñ alhi' chuk nañ jiñ iraab dir ua' nat jix bhai'm ilh. ⁴⁵ jA'p moo joidham jix bhai'm duu na pich bix jum jur ki'n tu ji'ñ na pui' tum duñaia' na jax jum titda guch G'e'kam tuk!

Gu Mariiya na tu a'ga' na jax jir tu'm kam gu Dios

⁴⁶ Ba'p kai'ch ip gu Mariiya:

Dho gu' aañ jiñ ii'mda' bhaan g'e'kamtu'n ji gu Dios,

47 nañ gu'x bhai'ñ chaat nat ba uana guñ ua'tulhdhara',

48 gam nat g'kam ki'n jñ a'm ti ti nañ ti gampai' tu'm aañ nañ jir tujuandam tugi'ñ.

Ba' xib dir gammiji ja'k pui' pup jñ chitdada' am gu ja'tkam nat joidham jix bhai' tuñ jii.

49 Bixchu' g'g'er jup tum duu'nkam jñ bui bap tu duu gu' gu Dios na bixchu'x bhaai' na pu tu duña'a',

na gu' giilhim jir jix uañ gui' na pui' ti' Dios.

50 Na gu'x ja joi'mdat ja a'm ti niidhidha' gu Dios gui' nam mi' pui' jiidma' na jax jix aa'.

51 Jix io'm jir g'kam gu', bixchu'x bhaai' na pu tu duña'a' na jax ilhii'ñdha'.

Tii' nat mik ja bui'ñchulh nam jax kam aa'nda' gui' nam ja'p pix g'g'erkam jum taat ka'.

52 Gam nat bhammi dir ji ja tiipxi gui' nam g'g'erkam ki'n ka daraat, pu cham tu' ki'n ji bii mit.

Gui' ba' nam jir cham tu' dat, g'g'erkam ki'n xi ja darsak.

53 Gio gui' nam giilhim kar jix chutumñigam kat,

pui' gammiji xi ja joot xi chu ja boosgidhak gu ja bixchu',

tu ja maa ba' gui' nam soi' tu'ii' nam cham tu' bia' ni ji'x.

54 Nat gu' ba ti'ñicho nat bam ai nat pai' dhuuk tu dai nax ja joi'mdaix bhai' ja duña'a' gu Israel kam ja'tkam,

na gu'r ja'tkam tugi'ñ gio nam jir tujuandam tugi'ñ.

55 Pui' pu xi ja tiidak ji gu' bijik guch bopxi kat,

pui' na jax gu Abraam maadit jir di' nat pui' tiidak.

56 Pu'ñi ja'k ba' ti ip gu Mariiya. Mi' juruñ ji gu' ji'k baik masaa'n bui'ñor gu Isabeel nat ba' ba jii ip gio mu ja'k kia'mi'ñ.

Na ba maaxilhia' gu Juan ja'tkam bopkondam

57 Ba' nat pai' dhuuk jum ai gu tanoolh, ba maaxir gu maraa'n gu Isabeel. 58 Ba' gu jajaa'nni'ñ gio gui' nam cham jax iim nam ja'p pix jix ja mat ka', ba maat jamit nat ba ti' gu alhii, ba maat jamit sia nat gu Dios pix jix joi'mdak tiigik maa gu alhii. Ba' mi e'ek jup titda am nat joidham jix bhai' tu jii.

59 Ba' nat pai' aich gu xijum baik tanoolh gu alhii, dai na mit ba tit gio na mit matgill nar Israel kam. Ba' jai' dhit tiix aagit am na git pui'p ti'ñka' na jax gu taata'n Sakariyas. 60 Gu' ji nat gu' cham aa gu di'ñi'n, jup kai'ch pix:

—Juan ji nañ jix aa' na ti'ñka' dhiñ alhii chuk.

61 Ba' tiip titda am gui':

—Jax dhui na cham jax chu'm iam pui' ti' na pim ji'k jir jum jajaa'nnim.

62 Ba' gu taata'n ba tikka am ip na jax ja'k jup jix aa' na ti'ñka' gu maraa'n, ja noonob ki'n ja'p ba buixi'ñ am nam tikka. 63 Ba' xi ja taa nam bha bhaidha' maa'n gu uux komarak sobkoñxim alhi'ch pa' na bhaan mi dhaasa' na jax ja'k jix aa' na ti'ñka'. Ba' ja'pni mi' xi dhai: “Juan jach titga' dhiñ alhii chuk.” Ba' gui' gampai' ji dhuu'n jamit, nam gu' cham ilhdhat na jai' pui' ja'k jup ilhii'ñ na jax gu binga'n. 64 Ba' mi' jotmoda' bhai' ji chu ñiokcha ip gio gu Sakariyas, jix bhai'm taatit xi g'kam tu'n gu Dios jix dhaam ja'k. 65 Ba' giilhim jix chooto'n jamit gui' nam mi'p tu'ii', gio nai' ja'p pix pui' tim ti nat jax tum duu na ji'x jir tujukgam na Judea dibir bhaan bipio'. 66 Ba'p jum aa'nda' am gui' nam pui' t'e' k'e'k'e'k'e':

—E Tu' chi ba'r jup tu'm da' ka' gu alhii nat mu pai' pu maaxir?

Na gu' biix aixim joidham jix bhai' tu buada' gu Dios bui'ñor gu alhii nam xi ch'e' k'e'e', dhi' bhaan ba' ti xim ga'ngada' am na tu'r jup tu'm da' ka'.

Na tu a'ga' gu Sakariyas na jax jir tu'm kam gu Dios

67 Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' g'e' bhaan bam tajaa gu Sakariyas, taata'n gu alhii, ba' bhai' ji chu a'ga na jax jir tu'm kam gu Dios, jup kai'ch:

68 ja'p moor jix bhai'kam ji tu' silhkam ki'n gu G'e'kam Dios!

Tii' nat moo bha jii ya' ja bui gu ja'tkam tugi'ñ Israel kam na ba' ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'.

69 Bhach joochxi maa'n gui' na bixchu'x bhaai' na pu tu duña'a'.

Dhi' ba'ch boosga' mi' dhir bhaan gu boi nach bhaan mu ja'k ka jii nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha'.

Maadit jir di' gu boxii'ñ gu Dabii gui' na Dios jir tujuandam tugi'ñ kat bijik.

70 Pui' pu xi ja tiidak ji gu' gu Dios gui' nam bijik bhaankamu'n jix u'uañ ki'n ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam,

71 na sap pu'ñi ka daasaim na pai' dhuuk jich palhbuidha' nam cham kach juanda' biix gui' nam xich bhaamki'ñ.

72 Jum aaya' sap na pai' dhuuk g'e'kam ki'n jix joi'mdai ja tigia' biix guch bopxi kat,

cham sap ba' ji'xkat mik bua' pui' na jax ja titda.

73 Guch boxii'ñ Abraam maadit jir di' nat pui' tiidak gu Dios,

74 na sap pu'ñich palhbuidha' nam cham kach juanda' gui' nam xich bhaamki'ñ

nach ba' mi' dhir cham tu' bhaan ka totdonit dai gui' bar tujuandam tugi'n ka',

⁷⁵ nach cham tu' bhaan kach ua'tulhdhat mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa' gammiji nach jix ya duduaka' dhi tutku' bhaan,

na ba' bhammi dir bha ja'k pui'ch a'm jup ti niidhidha'.

⁷⁶ Ba' aap jii' chio'fi,

jup ti'ya' am gu ja'tkam nap aap maadit jir di' gui' nam bijik ya ja'p tu a'gimik bhaankam gu Dios gui' nax io'm jir ge'kam,

nap gu' aap biipi' ya ja'p ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam na ba' mi' dhir ya'p ba aaya' gux io'm ge'kam,

ja'p ji buusnia' nap biipi' ya' ba tu boi'nta'.

⁷⁷ Nap gu' ba ja mattuda' gu ja'tkam tugi'n na jax ja'k jix bhaai' nam dui cham mu ja'k ka bhuya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha',

na gu' ba ja ua'ndha' gu ja ua'tulhdhara'.

⁷⁸ Nat gu' gu Dios jich Gi'kora' ge'kam ki'n ba xich joi'gilh,

ya' bach aichulh jix dhaam dir maa'n gui' na ge' ma'ntu'.

Dhi' ja'p ji buus jich bui nat kia'pix bhai' ba tu kobxi gu tanoolh xia'lhbuu dhir.

⁷⁹ Ba' biix jich a'm tonnia',

sia gui' nam jix io'm jix chu tukgam tir jup tu'ii'.

Joidham bax chu maax ka' nach ti niidhidha' nach jax ja'k joidham jix bhai'ch chaatit mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios.

⁸⁰ Pu'ni ja'k ba' tu a'ga gu Sakariiyas. Ba' pix ji gi'lhidha' gu alhii, ti bhijidha' na jax jir tu tu'm kam ya' dhi oi'nga'n. Ba' nax io'm pa' bar ge'ka', mu ja'p pix ba oirida' gampix jix chu gak kir. Jix io'm mikkat nat ba' nai' ji chu ja a'gi gu Israel kam ja'tkam.

2

Na ba maaxilhia' gu Jesusu (Mt. 1:18-25)

¹ Jano' gu Auguusto Seesar biix kap jir ge'kam ka' na ji'k Rooma bhaan bipio' gu dippir, ba' dhi' ja' chia nam jum daasa' biix gu ja'tkam nam ji'k dhi' bhaan tu oi'dha'. ² Jano' kia'pix jir maa'nnim ka' nam jum daasa', nam gu' cham pai' dhuuk jum da'nsat biipi' dir. Jano' gu Sireenoo jir jix kai' ka' ip mi' ja'k na pai' Siiria bhaan bipio' gu dibir. ³ Ba' pui' ja'k duu gu Auguusto Seesar nam aa'nda' na mi'm daasa' gu jaro' nar pai' kam ka' gu bijik dir kam boxii'fi. ⁴ Pu'ni duuk ba' gu Josee ma jii mi' dhir Nasareet na Galilea bhaan bipio' gu dibir, bhammi ja'k bhii Beleen na pai' Judea bhaan bipio' ip gui' gu dibir, nat gu' bhai' maaxir gu boxii'fi Dabii nar ge'kam kat bijik. ⁵ Sia gu Mariiya

biix jup xi baidhak nam gook dit jum daasa', gui' nat pui' ba ti'n na biima'n jum tiimo' nam maap tu oi'ficha'. Ku gu' pu bar dakoo pix tu'n da' ji ba' gu Mariiya ki'n gu alhii. ⁶ Ba' jano' pik jup mam ai gu tanoolh na pai' dhuuk maaxilhia' gu alhii nam bhai' ka oipo Beleen. ⁷ Cham jup ja ai gu' mi'ji na pai' tim tibiappu na git mi' dodhia' gu Mariiya, na mit gu' suu'n gu ja'tkam na mit mui' bham jumaap. Mu ja'k jamit ba' jii nam pai' kuupka' biix aixim tu'm gu sasoi'. Mi' ba' dua gu Mariiya ki'n gu biipi' kam maraa'n, jajannulh ki'n xi bhiihgak bhai' xi boo'n bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua'.

Gu nobii'fi gu Dios na ba ja aagi'ndha' gu kakasnr bipia'dam nat ba maaxir guch Xoi'kam

⁸ Ba' ji'kchi gu ja'tkam bhammi baasi'n dir ja'p jup tibiapka' am gampix nam bhai' darkat tu bipia'da' gu ja kakasnira' nam ja bia'ka'. ⁹ Ba' cham pum aa' am nat jotmoda' ge' nammii ja'p ba tu maaxir mi' biix xikoolh nam pai'p tu'ii', gu' gu nobii'fi gu Dios nat mi' bam maax ja bui nat ge' ton nam ba' bhaan machia' na dhi'r di' gui' na bhaankam oiri gu Dios. Gu' gui' giilhim jix chooto'n jamit. ¹⁰ Ba' gu nobii'fi gu Dios jup ja titda:

—Cha'pim totdon ka'. Aa'ñ jam ua'tulhi'fi ji maa'n gu ni'ook na pim bhaan joidham jix bhai'm ilhdha', sia biix gu ja'tkam pui'x bhai'p jum ilhdha' am nam pai' dhuuk machia'. ¹¹ Ja'pni' tu'm jam ua'tulhi'fi: Maa'n bha'fi dhir maaxir gu alhii xib dhi tukaa' na pai' kiokat bijik gu Dabii. Dhi'r di' gui' na pim niira na saak bha jootsa' gu Dios ya' dhi oi'nga'n na jam palhbuidha'. ¹² Kani gor ti ti'mbop na bha ja'p bo'ka' bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua' jajannulh bhiihgixim ki'n.

¹³ Ba' jotmoda'x io'm mui' bhai' bam maax jamit gu noonbi'fi gu Dios nat jax pix mi' ji tiimo' nat tu a'ga gu maa'n, ba'p kai'ch am biix dhit nam ge'kamtu'n gu Dios:

¹⁴ iAach jix bhai'ch chaatit ge'kamtu'n gu Dios nach ji'k mia'n jup tu'ii' buiñor! Nat gu'x joi'mdak jix bhai' ba ja duu gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n, dai ba' na ja a'm ba ti niidhidha' gui' nam ji'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'.

¹⁵ Ba' na mit pai' jiiix dhaam ja'k gu noonbi'fi gu Dios, gu kakasnr bipia'dam jup jum ti titda am:

—Each mu jiiim Beleen nach ti'mpo' gu alhii nat pui' maaxir na jax jich chitda guch Gi'kora'.

¹⁶ Ba' na mit jax guguu mi' bhii mit na mit tiigim. Mummy mit ba ji bubua na pai'p tu'ii' gu Mariiya gio gu Josee, gu alhii bha ja'p bo' bhaan gui' nam sasoi' mi tu kua'. ¹⁷ Ba' na mit pai'x bhai' xi chiihgik gu alhii

gu kakasnir bipia'dam, ba ja aagi'n am gui' nam jik' mi'p tu'ii' nar tu'p tu'm da' ka' gu alhii, xi ja aagi'n am na maa'n gu nobii'n gu Dios pui' ja titda. ¹⁸ Ba' gui' mi' pui' pup tu'ii' am nam ba ja aagi'n nar tu'p tu'm da' ka'. ¹⁹ Gu Mariiya ba' dai jura'ram jup xim ga'nga ti na jax jir jum duukam pui' nam jik' jax kai'ch gu kakasnir bipia'dam. ²⁰ Ba' ba jii mit ip gio gu kakasnir bipia'dam xi g'e'kamtudidhat gu Dios, xi laalagidhat am jix gu alabaa'n, jix bhai'm taattu' am gu' na mit pui' ti ti na jax ja aagi'n gu nobii'n gu Dios.

Nam mui' ba bhika' gu Jesusus g'e' chiop

²¹ Ba' nat pai' aich gu xijum baik tanoolh gu alhii, dai na mit ba tit gio na mit matgilh nar Israel kam. Jesusus jamit tit na jax ja'k pu aagi'n gu nobii'n gu Dios gu Mariiya bi'p' dir na ba' moo bar alhi'ch kiikam ka'.

²² Ba' pui' ja'k jup tu aagix ka' nat tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios, nam cham pai' buanda' jik' tanoolh gu u'uub mi' dhir ja ki'aam no' mit pu'ni kia'pix dudua a'aalh ki'n. Pui' duu ip ba' gu Mariiya, cham pai' buus jik' tanoolh. Nat pai' xi aichdhak na jik' aagix ka' na mit ba' ba bhik gu alhii bhammi Jerusaleen, bhai' na pai' kiika' gu g'e' chiop nam ba' bhai' dhir iimchuxdha' gu Dios. ²³ Na gu' sia pui' ja'k jup tu aagix ka' nat pui'p tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios. Ja'pnim kai'ch: "iimchuxdhidha' pim gu Dios gu a'aalh chichio'n gui' nam bi'p' maaxilhidha'." ²⁴ Pu'ni ba' kai'nikam mu bhik jamit bhammi Jerusaleen. Ba' sia pui' ja'k jup tu aagix ka' nam aa'nda' nam tu makgixidha' gu Dios gu u'uub no' mit pu'ni kia'pix ja ti gu a'aalh, jup jum kai'ch na sap sia tu' gio'nda' gook piam gook gu joojoi.

²⁵ Ba' maa'n gu maa'nkam bhai'p kioka' Jerusaleen, Simeon tiigim, na mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, gammiji tu daanda'. Ba' jai' pui' tiip ti niirada' na pai' ba' duuk pui'x ja joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios gu Israel kam ja'tkam nam ja tulhi'ichu'nda' gu jai' ja'tkam maakam dir ja'k kam. Ba' na gu' bhaan jup tui'figida' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda', ²⁶ gui' pix pui' jurtu'nka' na chakui mukia' na ya' ba aaya' guch Xoi'kam na Dios bha jootsa'. ²⁷ Ba' gui' pix jix Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' pui' jurtu'na na mu jimia' g'e' chiop, mummi ba ji buus. Maap pix mi' ji aajim am gu Jesusus gu gi'korga'n na mit mi' pui'p ba tu du'niim na jax tu aagix.

²⁸ Ba' xi dhaagik gu Simeon gu alhii ma tu a'gax dhaam ja'k bui'no' gu Dios, jup kai'ch: ²⁹ Taxchaab dho ba'ch Gi'kora' na pich bhai' bach joochxi gui' nap saak pui' bha jootsa' na pich jax ja tiidak guch bopxi bijik.

Ba' aa'n xib cham tu' bhaan jax ka'n aa' sia pich ba' ba'i dho'icho na'i ba mukia' na'i jir jum tujuandam tuk,

³⁰ na ni'ch gu' ya' ba ti'i buupui ki'n gui' na ya' ja ua'ndha' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam.

³¹ Xib japich ba' mui' ba ji kii nap jax jix aa' di'lh jich Gi'kora' nap tu du'nia' xi ja ni'i'chudat bi'x gu ja'tkam nam jik' jix jai'ch ya' dhi oi'nga'n.

³² Na gu' dhi' ba'r di' gui' na joidham g'e' tanoor na ja bi'ni'xidha' bi'x gu ja'tkam nam jik' jix jai'ch,

ba' mi' dhir dai nam pix jix bhai' ba ja aa'nda' gum ja'tkam tuk Israel kam na pich jix bhai' ba ja duu.

³³ Ba' gu Josee gio gu Mariiya gampai' ji dhuu'n jamit nat gu ja mar bhaan tu a'ga gu Simeon jix dhaam ja'k, mi' pix pui' pup tu'ii' am. ³⁴ Ba' bi'x gook xi chu ja daa'ni'xidhak gu Simeon na sap ba'x bhai' tu ja jimda'. Mi' dhir ba' moop titda dai gu Mariiya:

—Kani nap xi'i kaaya' na'i jax jum tiida'. Dhi alhii bhammi dir bha ja joochxi gu Dios gu Israel kam ja'tkam. Jai' mi' pui' jimia' am na jax ja tiida', jai' ba' cham. Jix io'm jir mui' ka' am gui' nam cham mi' pui' jimia', ³⁵ sia kum gu' tiix maatit kaaya' na jax kai'nikam jup ja tiida', gu' pix ji nam gu' di'lh jix bhaamut kaaya', dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nam di'lh cham aa'nda'. Aap ba' giilhim jix buam jum aa'nda' ti, ja'p tu tatdaka' panaas na jaro'i' kuxiir ki'n bham sissida'.

³⁶ Ba' maa'n gu ubii jagi' bhai'p oirida' Aana tiigim na bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam nam jax ja'k mi' pui' jimda'. Gu taata'n Panuel tiigich, maadi' jir di' kat gui' nam Aaseer jir bopxi'n. Ba' dhi Aana alhii pa' oidhak maa'n gu chio'n, gu' ji na mit gu' xijum gook oidha' pix maap tu oi'icha, ma muu ip gu binga'n. ³⁷ Di'lh ba' pup oir' nar di' di'lh bii, maakob oo'm daman maakob oidha' bap duu jano' dir. Gu' ba' mi' pix ja'k ji ai chiop na pai' ba' pup jir tujuandam tugi'n gu Dios, cham pai' maakam ja'k ka buus. Gammiji tu juanda' mi' dhi chiop nabap tanoolh gio nabap tukaa', gam nam saabda', gio na tu daanda'.

³⁸ Ba' gui' ji' Aana jai' mi'p ba ji buus na pai' gu gi'korga'n gu Jesusus, jai' ba'p ma taxchaabgi gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' nai' pui'p ba ja tiida'im gui' nam pui'p ti niira na pai' ba' duuk pui'x ja joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios gu Israel kam ja'tkam, pui' ja tiida'im nat ya' ba ai gui' nam jaro'i' niira.

Gu Mariiya gio gu Josee nam ba jimia' ip gio mu ja'k Nasareet

³⁹ Ba' na mit bi'x pui' xi chu duuk gu gi'korga'n gu Jesusus na jax ja'k aagix na tu ua'ni'x gu nioki'n gu Dios, giop ba jii mit

mu ja'k Nasareet nam pai' oi'dha', na pai' Galilea bhaan bipio' gui' gu dibir. ⁴⁰ Ba' gu alhii pix ji gi'lhidha', jix io'm bax chi bhii'n ka' gio nax io'm bax oo' ka', gam nax bhai'm taat ka', na gu' bhaan ti niidhidha' gu Dios.

Gu Jesus na mi' daaka' ge' chiop

⁴¹ Ba' gu gi'korga'n gu Jesusu mui' pu jimmida' am bhammi Jerusaleen nabap oidha' na pai' dhuuk jum aajidha' bhaan Paaskua ta'm. ⁴² Ba' nammi nat giop bam ai, gio mit mui'p ma jii, biix jamit xi baidhak gu Jesusu, na gu' mambhiix daman gook oidha' ba bia'ka'. ⁴³ Ba' nat pai' buus gu bhaan Paaskua ta'm, gio ja'k jup ba suulhgichu' am mu ja'k ja ki'aam, gu' ji nat gu' bak gu Jesusu bhammi pup bii Jerusaleen. Pu cham maat am gu gi'korga'n no't bhammi pai'p bii, ⁴⁴ ja'p jum aa'ntu' am gu' na mi' pai' ja saagi'n jim gu ja'tkam nam giilhim mui' mu jiiim. Maa'n tanoolh gu' pu ba jii mit na mit ba' nai' ti ba ji gaa mi ja'p ja bui gu jajaa'nni'n gio mi ja'p ja bui gui' nam ji'k jix ja maat. ⁴⁵ Cham pai' ti mit. Ba' gio mi' dhir ja'k jup ma suulh jamit na mit gaagam bhammi Jerusaleen.

⁴⁶ Nammi baik tanoolh ki'n ba' ka ti mit bhai' ge' chiop na ja saagi'n daa gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios, ja ke'e nam aagi'n gu nio'ki'n gu Dios na bha ja tikka. ⁴⁷ Ba' ji'x gampai' ji dhu'ntikda' am biix gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nam sap cham pai' dhuuk jax chu'm alhii pui' ke'eket nax io'm jix chu maat. ⁴⁸ Ba' na mit ba ti gu gi'korga'n na pai' daakat pix chu' kai'ch, gampai' ji dhuu'n jamit ip sia, nam gu' cham ji'xkat pai' dhuuk pui' niidhat gu jax chu'm alhii na jax ja'k tu jim gu Jesusu. Ba'p titda gu di'ii'n:

—Jax ba'n chio'n ku pich ba'ch o'ni'xi? Nai'ch chiim gaa'fichu' gook dit dhim taat jix buam jich aa'ntugit.

⁴⁹ Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Jax ku pim ba' moop ji'n ga'nga? Na gu' aani' ji'n a'm jum aa' nañ machia' na jax jir tu'm kam gu'i'kora'. Jum aa' nañ ya'p tui'ka' na pai' ba'kchudhix.

⁵⁰ Pu cham maatit kai mit gu gi'korga'n nat jax kai'nikam jup ja ti'n.

⁵¹ Ku gu' pu ja oi' ji ba' gu Jesusu mu ja'k Nasareet pui' xi ja tiidak, na gu'x ja ke'eket tu' nam chianda'. Ba' pui' pix jum aa'nda' jura'ram bhaan gu di'ii'n na jax ba'r jum duukam na jax ja'k tu jim gu Jesusu, tiim ga'ngada'. ⁵² Ba'x chi bhii'n kam gi'lhidha' gu Jesusu, gam nax bhai'm taat ka', na gu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, gio gu ja'tkam joidham pix jix bhai' aa'nda' am.

3

Gu Juan na ja bopkonda' gu ja'tkam
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Ba' jumaip bar ge'kam ka' biix kap na ji'k Rooma bhaan bipio' gu dipir, Tibeeriu ba ti'nka' gui' na bar ge'kam ka'. Mambhiix daman jix chamaam oidha' bhai' pu bap duu na ba' gu Poonsio Pilaato mi'p bar jix kai' ka' dai mi' na ji'x Judea bhaan bipio' gu dibir. Mu ja'k Galilea ba' Eroodis tiigim mi'p jir jix kai' ka' jano'. Mu ja'k Iturea ba' gio Trakoniite, maa'n Piliip tiigim mi'p jir jix kai' ka' dhi gok kap, jir jum jajaa'nnim ka' am gook dit gu Eroodis. Ba' mu ja'k na pai' Abiliinia ti ti', maa'n Lisaanias tiigim mi'p jir jix kai' ka'. ² Gu' ba' maa'n Anaas tiigim gio jumai' Kaipaas, jix io'm jir ja ge'gerkam tuk ka' am gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Dhi' ji' ba' biix nam ge'gerkam ki'n ka darka', gu Dios mummy ja'k ba tu a'gi gu Juan gui' na Sakariiyas jir maraa'n. Mummy tu a'gi gampix jix chu gak kir na pai'x joi'ndha' na oirida', jup titda na ampix bax bhaai' na pai' dhuuk jir am na ba tu ja a'gi'nmira' gu ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu oi'dha'. ³ Ba' gui' ma jii ip nat tu ja a'gidham, mu ja'p ji bhii' biix ju'ndharam gu Jordaam Ak ge' na mi' bhiiix, jup ja titdaidha' nam soi'm ilhdhai bam bopkona' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na mit mi' pui' ba jii na jax jix aa' gu Dios, ba' dai na ba ua'fchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. ⁴ Ba' pui' ji chu buus na jax jum kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak bijik gu Isaiiyas gui' nat bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gidhak gu ja'tkam. Jup jum kai'ch:

Maa'n gu maa'nkam mu ja'p gampix jix chu gak kir ji jimdat jup ja titdaim ge' ki'n gu ja'tkam:

“Gor jix ki' bim duuñ,

bar mia'n na bhai' ba jim gu Ge'kam.

Mi' pim sap pui' ba jimia' na jax jix aa'.

⁵ Na pim gu' ja'p pix tu'ii' na jax gu boi no' giilhim ge'ger jix kakolhbik gam no'x ñoonolh na jax ja'k cham bhai' tum oiri.

Jam a'm jum aa' ba' na pim mi' pui' jimia' na ba' tim ki'impiga' jam i'ii'mda' ir bhaan nax chu buichik.

⁶ Na gu' maaxik ya aaya' gui' na Dios bha jootsa',

biix dhit tigia' am gu ja'tkam.

Dhi' ba' ya' ja ua'ndha' gu ja ua'tulhdhara' nam biix aixim tu'm ki'n jix u'ua'tulhdhix.”

⁷ Mi' ba' Jordaam Ak ja bopkonda' gu Juan gu ja'tkam. Mui' pix mi' ji aajidha' am nam xim bopkonamtu'nda'. Ba'p ja titdada' gu Juan:

—Jaroo ba' moox bhai'p ba duu na ba jam aagi'n na pim jax ja'k dui cham jum tulhiina', na cham xiim bam aajim na tu tulhiinchuda' gu Dios ku pim ba' ga'm ba jiiim? Ja'p ji buusan gu' na pim jir kooko' gux bhaa'mnagim na pim cham mi' pui' jiiim

na jax jix aa' gu Dios. ⁸ Ku gu' no' pim silhkam cham aa' na pim jum tulhiña', jum aa' ji na pim pui' ja'k ba tu jimda' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim soi' bam ilhii'ñ buiñor gu Dios na ba' gui' xi jam joi'mda' ip. Cha'pim jax jum aa'nda' na pui' pix jup xi jam joi'mda' na pim chi panaas xir bopxi'ñ gu Abraam. Jax dhuu' na gu' gu Dios sia joodai bopxichuda' gu Abraam no't xi ilh, no' pim aapi'm cham mi' pui' tu daa'ñchu' na jax ja'k tu daa'ñchugit bijik gu Abraam. Na gu' tu' na pix jix bhaai' na pu duña' gu Dios na jax ja'k ilhii'ñdha' gu tu', na gu'r gē'kam. ⁹ Gio gu' ja'p ji buusan na pim aapi'm jir i'ix gui' nam i'bhai'ñcharat jix maikak bhēbhē. Ba' no' maadit cham kiki' i'bhai'ñchar, piam ku pu cham tu i'bhai'ñchar, amuub dho ba kaat gu baiñdhas na ki'n jum iarai xim bi-imsai maap xim jumpada' mi' xim kixdha' gu tai ku mu jagia', daman pup bix takaa'n xim boosga' bhai' xim iabu' na ba' cham jai' bhai'p ka i'punda'.

¹⁰ Ba' gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' bhai' ba tikka am, jup titda am:

—¿Gu' jax jach ba' ja'k xi chu buada' nach ba' cham jich chulhiña' jich jaduun'?

¹¹ Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim jix ja joi'mda' ja tigia' gu ja'tkam gui' nam gampai' tu'ii' nam cham tu' bia'. Ji'ma'n japim ja makia' gu jam jajannulh no' pim go'gok ja bia'. Gio no' pim jaroi' ni'ñ na uamaim, xi onbai'ñdha' pim gu koi' no' pim aapi'm bia'.

¹² Ba' gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gē'kam Rooma kam ji'k mi'p ai mit nam pui'p xim bopkonam. Ba' pui' bhai'p ba tikka am gu Juan, jup titda am:

—¿Aach gi, jax ja'k jup xi chu buada' jich jaduun' na ba' pui' cham jup jich chulhiñchuda' gu Dios?

¹³ Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim cham ja'p pix ja chianda' gu ja'tkam nam mui' tu namki'ñdha' na pim jix aagit na jai' jam a'm bi'iidha', daipu' ji na ji'k pix aagix nam tu namki'ñdha'.

¹⁴ Ba' ji'k ip gu sandaarui'x mi' dhir ja'p bhai'p ba tikka am, jup titda am:

—¿Aach gi, jax ja'k jach jup xi chu buada' na ba' pui' cham jup jich chulhiñchuda' gu Dios?

Ba' gu Juan jup ja titda:

—Dho na pim cham jaroi' ja'p pix bha taanda' gu namki' no' pim jix maat nat cham tu' jax dhuu, ni ku pim cham tu' ki'n ji iattulhdhai mu pai' ba kiksaidha' na pim tañiidha'. Ja'kbui' pim pix ki'n jix bhai'm taat ka' na pim ji'k mai'chik.

¹⁵ Ba' gu ja'tkam am nai' ti ni'ñdha' am nam ja'p jim aagit na tu' pik jax ba ji dhuña' gu Juan nam cham pai' dhuuk pu chu'm ni'ñdha', xim ti tikkat am no' sap ba'r di' guch Xoi'kam nat bhai' ba joot gu Dios gui'

na pui' saak bha jootsa', ka' ba' gu'r jumai. ¹⁶ Gu' ji na gu' bix jup ja titda gu Juan nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aañ xib dai suudai' ki'n pix nañ ya' ka jam bopkon na pim jax jim ñii'ñ, matgim maa'n gatuuk dir bhai'p jim ji gui' nax io'm jir gē'kam, cham tu' pui' na aañ. Cham ji'x iam jir jupaabkamu'n iñ nañ git tu' suuska'n jup xi kookoxchulhdha'. Gui' dho gi gu' jam bopkona' ji ki'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gio tai ki'n, na gu'x io'm bixchu'x bhai' na pu tu duña' na jax ilhii'ñdha'. ¹⁷ Gio gu' sia ja'p jup ji buusan japim na gu tiriik. Ba' pu ua' gui' na ki'n jam jilhbida' na pim jix chanaara', ja'p ja'k dikhkob ji bi'ya' gux kii', gio gu tanaara' ja'p ja'k ip. Ba' dai gux kii' ulhña' maa'n kap na pai' dai gu tiriik jum ulhiis, gu tanaara' ba' miidha' na pu cham ji'xkat ka tukia' gu tai.

¹⁸ Pu'ñi ja'k ba' ja titdada' gu Juan gu ja'tkam na tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñi'ki'ñ gu Dios, gam bix aixim nam jax ja'k jum guguuxdha' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁹ Ba' gu Juan ji'kchi kim jup ñiok gux kai' Eroodis na sap cham jir am nat gan bhii gu Erodiiyas, sia ku tiir binga'n gu sipdhi'ñ Piliip. Bix pui'p xi chitdada' na ji'k tu'x buam tu buada'. ²⁰ Gu' ji nat gu'x bhaamut pix kai gu Eroodis, dai nat ba tu chia nam kuupa' na sap gan buam titda, alhi'ch pup xim ua'tulh.

Gu Jesus nat tu chia nam bakuana'
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Ba' ja'pnip tum duu jano' na mit chakui kuupak gu Juan na mummy oirit Jordaan Ak ka ja bopkonda' gu ja'tkam. Bix gu Jesus chia ip na mi' bakuana'. Mi' nat xim bakuanak mui' ji chu daani buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' joidham bhai' jim kupio' gux dhaam mi' pui' na ka tu daan. ²² Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' maaxik bhammi dir bhai' ji' chim ja'p tu'm na gu gioda'. Gio ba' nat bhammi dir bhai' ba tum a'ga, jup tum kai'ch:

—Aap jir di' guñ mar nañ joidham jix io'm xim da', na ñich gu' gē'kam ki'n jum a'm ti ti dai aap.

Gu bijik dir kam bopxi'ñ gu Jesusus
(Mt. 1:1-17)

²³ Ba' nai' ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam na ba bia'ka' ji'k maa'n oo'm daman mambhix oidha'. Ba' pui' ilhii'ñdha' am gu ja'tkam nar taata'n ka' gu Josee, gio mi' dhir gu Josee, Elii jup jir taata'n kat. ²⁴ Gio mi' dhir gu Elii, Matat jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matat, Lebii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Lebii, Melki jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Melki, Jana jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jana, Josee jup jir taata'n kat. ²⁵ Gio mi' dhir gu Josee, Matatiyas jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matatiyas,

Amoos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Amoos, Naum jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Naum, Elsi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Elsi, Nagai jup jir taata'n kat. ²⁶ Gio mi' dhir gu Nagai, Maat jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Maat, Matatiyas jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matatiyas, Semei jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Semei, Josee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Josee, Judaa jup jir taata'n kat. ²⁷ Gio mi' dhir gu Judaa, Joanan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Joanan, Reesa jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Reesa, Sorobabeel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Sorobabeel, Salatiel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Salatiel, Neeri jup jir taata'n kat. ²⁸ Gio mi' dhir gu Neeri, Melki jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Melki, Aadi jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Aadi, Kosam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Kosam, Elmadam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Elmadam, Er jup jir taata'n kat. ²⁹ Gio mi' dhir gu Er, Josue jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Josue, Elieser jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Elieser, Jorim jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jorim, Matat jup jir taata'n kat. ³⁰ Gio mi' dhir gu Matat, Lebii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Lebii, Simeon jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Simeon, Judaa jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Judaa, Josee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Josee, Jonaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jonaan, Eliakiim jup jir taata'n kat. ³¹ Gio mi' dhir gu Eliakiim, Melea jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Melea, Mainaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Mainaan, Matata jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matata, Nataan jup jir taata'n kat. ³² Gio mi' dhir gu Nataan, Dabii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Dabii, Isayii jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Isayii, Obed jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Obed, Boos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Boos, Salmoon jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Salmoon, Nasoon jup jir taata'n kat. ³³ Gio mi' dhir gu Nasoon, Aminadab jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Aminadab, Aram jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Aram, Arni jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Arni, Esrom jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Esrom, Paaris jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Paaris, Judaa jup jir taata'n kat. ³⁴ Gio mi' dhir gu Judaa, Jakob jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jakob, Isaak jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Isaak, Abraam jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Abraam, Taree jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Taree, Nakor jup jir taata'n kat. ³⁵ Gio mi' dhir gu Nakor, Serug jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Serug, Ragau jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Ragau, Peleg jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Peleg, Eber jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir

gu Eber, Sala jup jir taata'n kat. ³⁶ Gio mi' dhir gu Sala, Kainaan jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Kainaan, Arpajad jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Arpajad, Sem jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Sem, Noee jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Noee, Lamek jup jir taata'n kat. ³⁷ Gio mi' dhir gu Lamek, Matusaleen jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Matusaleen, Enok jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Enok, Jared jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Jared, Mahalaleel jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Mahalaleel, Kainaan jup jir taata'n kat. ³⁸ Gio mi' dhir gu Kainaan, Enoos jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Enoos, Set jup jir taata'n kat. Gio mi' dhir gu Set, Adaan jup jir taata'n kat. Ba' mi' dhir gu Adaan, gu Dios jup bar taata'n, nat gu' dhi' bi'pi' ya do'ñicho gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan.

4

*Gu ja'ook na tiix mai'chim ka' gu Jesusu
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)*

¹ Ba' mi' Joridaan Ak nat jum bakua gu Jesusu, gē' bhaan jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uaāñ Ii'mda'. Mi' dhir ba' pu silh mu ja'k bhii maa'n kap gampix jix chu gak kir na pai' pu cham jaroi' oiri, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uaāñ Ii'mda' pix nat pui' jurtuda. ² Pu kai'ñkam pix mu ja'k bhii nat mi'm saabum gook oo'm tanoolh gam gu bix chukaa', pu cham tu' nat juu. Ba' nat pai' pu ba aich gu ja'kbui' tanoolh gio gu bix chukaa' nam saab, gu ja'ook mi' ba ai. Tii ilhdhat na mi' mai'chia' git na kapbhai' mi' kax bhio', ³ jup titda:

—No'p silhkam aap Dios jir maraa'n, eap ja'p ti'i'n dhi jodai na paan jup jum duñia' no't moo pui'm duu.

⁴ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Jax dhui nap jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nax io'm jum aa' na mi' pui' jimda' gu maa'nkam na jax jix aa' gu Dios na ba'x bhai' tu jimda', cham tu' gu tu' koi' ki'n.

⁵ Mi' dhir ba' maa'n oidha' kuu' am xi baidhak xi chu joojoi'ñchuda biix kap na ji'x gē'gē' jir kikcham na ji'x jir oi'ñga'n. ⁶ Ba' p' titda:

—Jiñ a'm jup tu tu'ii' biix dhi' nap ji'k tu' ni'i'ñ, pu bijik dir jiñ a'm tu bii nat dir ya' ji tum kikchamta dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' aañ ya' dir ja'p ja'k pui'p jix bhaai' nañ tu makia' gu jaroi' nañ ilhii'ñdha', ⁷ pui' na jax aap tum makia' iñ no' pich mi'ñi ja'p jum o'lhia ki'n kikkok pui' xi chii nañ aañ jir gē'kam. Biix jum a'm ji chu bi'ya'.

⁸ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Jax dhui na gu'p jum kai'ch ip mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na dai gu Dios jix bhai' nach gē'kamtu'nda', cham tu'

jumai. Dai gui' pix jach jir tujuandam tugi'n ka'.

⁹ Ba' bhammi ja'k jup baidhak Jerusaleen bhai' na pai' kiik gu g'e' chiop, kuugaram xi k'isak jup titda:

—Eap ya' dir mu tuudaiñ no' silhkam jum a'm ti niidhim gu Dios nap saak pui'r maraa'n. ¹⁰ Gio gu'p jum kai'ch mi' pai' na mit tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gu Dios bha ja jootsa' gu noonbi'n nam jum nuukdaidha' gammiji na cham tu'm duñia'.

¹¹ T'e'kob jum bapmi'ndhidha' am nap ba' cham mi' pai' jax chu'm jodai cha'm jutbui ilhia'.

¹² Ba' gu Jesusu jup titda:

—Jax dhui nap jum kai'ch ip sia mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nax xidhuu no' jaroi' mamai'chik gu Dios, na gu'r g'e'kam.

¹³ Ba' cham ka bhaai' gu ja'ook na jax dhui ka mai'chia' gu Jesusu, pui' ma jii ip gio. Ku gu' gatuuok gio tiip mai'chia' ji.

Na kia'pix ba ji chu ja a'gidha' gu Jesusu gu ja'tkam mi' Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ba' gu Jesusu giop ba jii mu ja'k Galilea, pu maa'n na jax g'e' bhaan tajaani'xchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Ua'n Ii'mda', gam na bixchu' bax chu bhaai' na pu tu duñia' gu tu' na jax ilhii'ndha'. Ba' bix na ji'x Galilea dibir bhaan bipio' pix ja'x pui' kai'chdha' am gu ja'tkam na mu pai' joidham jix bhai' tu bua gu Jesusu. ¹⁵ Mi ja'p ba' pu tu ja a'gi'ndha' chichiop gu Israel kam ja'tkam nam pai' jax jum jumpa'nda' nam tu daanda' buiñor gu Dios. Ba' joidham k'e'k'e' am, pix jix bhai' aa'nda' am.

Gu Jesusu nam cham k'ugalhdha' gu ja'tkam mi' Nasareet

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Mi' dhir ba' mu ja'k ba ai gu Jesusu Nasareet na pai' gi'lhix. Ba' nat giop bam ai nam pai' dhuok cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, mu ba ai chiop nam pai'm jumpa'nda' ip nam tu daanda' gu mi' kam. Ba' xi chia mit na kikboi xi ja jiñkaixdha' gu ñio'ki'n gu Dios, ¹⁷ xi maa mit gu u'uan gui' nat Isaiyyas tu ua'nak, gui' na bijik bhaankam gu Dios tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Ba' nat bhai' ji silh, ba ti mi' na pai' ja'pnim kai'ch:

¹⁸ Gux Dhuudu' kam jix Ua'n Ii'mdaga'n gu Dios jiñ a'm tajaani',

nat gu' diilh gu Dios jiñ a'm ti t'igik jiñ tajaani' nañ ba' ya ja'p tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gui' nam soi' tu'ii' nam cham tu' bia' ni ji'x,

gio gui' nam ji'k kuup jañ xi ja do'ñchoi xi ja chiñia' nam jix bhai'm taatit mu ja'p ba oipoda',

gio gui' nam cham ñiñña ka' nañ tu ja ti'i'ñhoda'.

Bix gui' nam ji'k jum tulhiiñ jañ jix bhai' ja duñia',

¹⁹ xi ja aagi'ndha' iñ nat ampix jum ai oidha' nat jix joi'mdak ja a'm ba ti tii gu Dios.

²⁰ Ba' nat tiimok gu Jesusu nat ja jiñkaix, giop xi ñansapak gu u'uan mu ja'k xi maakak gui' na mi'r tujuandam chiop mi ja'p ji dhaibu ip gio. Gu' ji nam gu' bha ti ni'i'n gu ja'tkam nam ti niira na ja aagi'ndha' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi' nat pai' ja jiñkaix. ²¹ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dhi' na pimit ji'k jax kai na ñich jam jiñkaix gu ñio'ki'n gu Dios, xib ya' pui' ba tu tui'dhi'.

²² Ba' pix jix bhai'm taat am bix gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' nam joidham k'e'k'e' na tu a'ga gu Jesusu, pix jup jum ti titda am:

—¿Dhi' aa gu Josee gu maraa'n?

²³ Ba' gu Jesusu jup ja titda ip gio:

—Ja'p japim dho chiñ chiida' nam jax kai'chdha' ya' gu ja'tkam na saak jix bhaai' na diilh xim dua'ndhai no' bax ka'ook gu jaroi' nax maatit ja duduadhi'ndha' gu ja'tkam. Gam chi ja'pni: “Pui' na chich jax ti kai na pich joidham jix bhai' tu duu mu Kapernaum, pui'p jup xi chu duñia' ya'm dirba' am na pich pai' gi'ñir.”

²⁴ Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesusu, jup ja titda:

—Jax dhui nam gu' cham jiigi'ndha' gu ja'tkam gu jaroi' no' tii bhaankam gu Dios tu ja a'gi'n gu ñio'ki'n no'r mi' kam, aañ moo ya' pu jam titda. ²⁵ Jax japim gix maat jano' na gu Eliiyas ya' xi oilhimik na pui' bhaankam jup tu a'gimik gu Dios, maa'nnim bo nat ya' giilhim bhioji' ma jii bix kap na ji'x jir Israel, cham duu'n baik oidha' daman taak. Mui'x jai'ch ka' am gu' tii gu di'dilhdhim u'uub ya' dhi Israel, ²⁶ gu' pix ji nat gu' gu Dios mummy ja'k joot gu Eliiyas na pai' Sarepta ti tii', na mia'n bipio' gama ja'k na pai' Sidoon jup ti tii' nax io'm mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, na gu' mi'x jai'ch ka' maa'n gu ubii dilhdhim. Tii' na gu'r maakam ja'k kam gu dilhdhim ubii nat buiñor joot gu Dios gu Eliiyas, cham tu' iam jir Israel kam. ²⁷ Gio jano' na gu Eliseo pui' bhaankamu'n gu Dios ya'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, jano' giilhim ma tu ai gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku' gu ja'tkam bix kap ya' na ji'x jir Israel. Tii' nat gu' gu Namaan pix dua'ñ nar mummy ja'k kam Siiria, ni kut iam maadit gu ya' kam Israel dua'ñ.

²⁸ Ba' na mit pui' kai, giilhim bhai' ji bhaak jamit bix gui' nam ji'k mi'p tu'ii'. ²⁹ Daagik jamit xi buusaidhak diirap bhai' bhich gu tai' na pai' tai'gim jir kikcham, nammi baas dir ja'p amuub kookba'n ba aichdhidhat am na pai'x babaa' nam sap ba' mi' dhir

mijimmi xi ñui'ñña' git. ³⁰ Gu' ji nat gu' gu Jesuus mi' buus ja saagi'ñ, gaammiji ji dhuu.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na kax ñaanbi' ka'

(Mr. 1:21-28)

³¹ Mu ja'k ba' pu bhii gu Jesuus Kaper-naum na pai' Galilea bhaan bipio' gu dibiiir, ba' mi' pu tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam chiop jano' nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam. ³² Ba' joidham kə̀kə̀' am, na gu'x gi'm tu ja a'gi'ñdha', cham tu' jaaxmada' ki'n.

³³ Ba' mi' dhi chiop maa'n mi'x jai'ch ka' gu maa'nkam na bhaan jup tui'ñgida' gu cham kii' i'i'mda', ampix pui'x ñaanbi' ka'. Ba' gə̀' ki'n bhai' dhir ja'p mui' ba jiiñ na ka tu a'ga gu Jesuus, jup kai'ch:

³⁴ —Jax japich bhai' bach dhoodam Jesuus Nasareet kam? ¿Nap ya'ch kooda' aa? Cham ji nap pui'ch buada'. Jix maat iñ gu' nap aap jir jix uañ nap bhaankam ya oiri gu Dios.

³⁵ Gu' ji nat gu' gu Jesuus pu ñiok, jup titda: —iCha'p ñiokda' cham kii' i'i'mda' nap bhai' bhaan baaxchugit naanbichu'n dhiñ jaduun! Mup buusnia' bhai' dhir, cha'p bhai' pu tui'ñgida'.

Ba' mi ja'p ji ia gu maa'nkam ja taagiob gui' nam mi'p tu'ii', nat gu' gu cham kii' i'i'mda' pui' xi dhoodak nat ba' pik ba buus bhai' dhir bhaan. Gio ba' bhai'p ji bam gu maa'nkam, dai na bax kii', cham tu' ka naanbi'. ³⁶ Ba' gu ja'tkam giilhim bax chot-don am biiix nam ji'k mi'p tu'ii' nam jax ti ni'i'ñ, pix jup jum ti titda am diilh:

—iAa gu'x io'm jir gə̀'kam ji bak jia dhich jaduun nam ba' gam cham kiki' i'ii'mda' jix jügi'ñ na ja ñioki'ñ!

³⁷ Ba' nai' pix ja'x pui' tum kai'chdha' na ji'x jir Galilea na mu pai' joidham tu buada' gu Jesuus.

Gu Jesuus na ba dua'ñdha' gu daada'n gu Simoon Peegro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Ba' mi' dhir nat buusnik chiop gu Jesuus, silh jii gama ja'k na pai' tu ba'aak gu Simoon Peegro. Gu' ji na gu' jano' pik jup jix ka'ook toiñdhi' ki'n gu daada'n gu Simoon Peegro, miji bo' ba'm bakxidhat ba'k chir. Ba' biiix dhit soi' ba titda am gu Jesuus gui' nam mi oi'dha' na iam dua'ñdha'. ³⁹ Ba' mui' ji ai ip gu Jesuus amuub na pai' bo', ba' bii'p! xi mugia'tik nat ba' mi' dhir xi ñiok gu ko'kdai' na toiñdhichu'n. Jix kii'p jum duu gu daada'n gu Simoon, mi' dhir dai nat bamgik ba tu ja onbai'.

Gu Jesuus na mui' ja dudua'ñdha' gu ja'tkam

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ba' nat pai' pu ba jur, nat ampix bhii' ji bhii'ñ gu tanoolh, mui' gu ja'tkam pix mi' ji ai mit na pai' gu Jesuus ji ja baidhat gux kako'kkam biiix aixim tu'm na ja kə̀ka' na ba' ja dudua'ñdha'. Ba' gu Jesuus pix jup ji ja dudua'ñ, dai na bhai' pix xi ja da'ngim.

⁴¹ Mui' mit mi'p ja aich gui' nam ampix jix ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ñgida' gu cham kiki' i'ii'mda'. Ba'p titdada' am gu Jesuus gə̀' ki'n:

—Aap jir di' gu maraa'n gu Dios.

Gu' ji na gu' maa'n na jax ñiokdhai pu mai' jootsa' gu Jesuus bhai' dhir bhaan gu maa'nkam, na gu' dhi' pix na pui' jurtu'nka' na ba' mi' dhir pui'p kai'chdha'. Jix maat am gu' nar di' gui' na bhaankam ya oiri gu Dios.

Gu Jesuus na nai' tu ja a'gidhidha' gu ja'tkam

(Mr. 1:35-39)

⁴² Ba' cham jaroi' ji aa'ñdhak gu Jesuus kapbhuumuk ba jii mi' dhir na pai' mui' daa'ñxim jir kikcham, nammi ja'k bhii maa'n kap na pai' cham jaroi' oiri. Gu' ji na mit gu' nai' ji ga'ngimi gu ja'tkam na mit pai' dhuuk ti na cham tu jai'ch, mummy ba ji bubua mit na pai' ka oiri. Ba' tiix aagit am nam git gio ja'k jup bua', gu' ji na gu' cham aa' gu Jesuus, ⁴³ jup ja titda:

—Jax dhui nat gu' aañ pu kai'ñkam bhañ joot gu Dios nañ biiix kap ja aa'ñdha' gu ja'tkam nat jix ja joi'mdak ja a'm ba ti ti, sia ku gu'x io'm jir gə̀'kam.

⁴⁴ Ba' nai' ja'p pu tu ja a'gi'ñdha' gu Jesuus gu Israel kam ja'tkam biiix kap chichiop nam pai'm jumpa'nda' nam tu daanda'.

5

Gu Simoon Peegro gio gook ja biiim nam mui' ja bhia' gu boptop

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Ba' mummy ja'k Genesareet jup ba tu ja a'gi'ñ gu Jesuus gu ja'tkam, ju'ñdharam gu gə̀' suudai' Galilea kam. Giilhim mui' mim jumaap jamit gu ja'tkam nam jix kaim na jax tu a'ga gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba ki'sap pix ba'. ² Ba' ba ja ti gook gu kaknuub jup tuutu'm na mu ja'p nangia' suudai' jügi'ñ, na mit gu' tiitmigik mi' ja'p jup ka ja bopkon gu gə̀'gə̀' a'sak gu boptop bhiihiadam. ³ Ba' gui' na Simoon Peegro jir kanuub ga'n bhaan xi chisdik jup titda na palhiip kuu' xi jimiiichdha' mi' dhir ju'ñdharam, bhai' ba' dir daakat bha tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam mui' nam mi'p tu'ii'. ⁴ Ba' nat pai' tiimok na tu a'gimik, jup titda gu Simoon Peegro:

—Ea nap mummy ja'k xi jimiiichdha' dhi kanuub na pai'x io'm jix chuuk gu suudai', mi' pim ba' xi iabu' dhi gə̀'gə̀' jam a'sak nam mim iicha' gu boptop.

⁵ Ba'p kai'ch gu Simoon Peegro:

—Jax dhui nam cham jai'ch gu boptop ya ja'p jiiñ jaduufñ. Aach bix chukaa' ya ja'p tii pu ja iabuim dhi g'e'g'er a'sak, nim maa'n ku chich bhia. Ka' ba' nap gu' aap pui' ba kai'ch jiñ jaduufñ, ea nach mu ja iabupu' dhich a'sak.

⁶ Ba' mui' xi ja iabuk jamit gio bhai' tiip ji ja boosolh. Giilhim jix bii'pit, nam gu' mui' mi jium gu boptop, pix am kikkrunim gu a'sak nam mu ja baissinim. ⁷ Ba' cham bha aajim gu dai maa'n ka'm gu kanuub, ma ja bañio'ra mit gui' nam mummi ju'ndharam oipo nam mu bhika' gu ja kanuub nam jai' tu iicha'. Jupaaban jamit xi ja ju'ñ gu boptop bhaan gu gook kaknub ta'm, pix jix baap-kimtu' nam mu ja'k ba ja ua' ju'ndharam. ⁸ Ba' gu Simoon Peegro mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikkok jup titda gu Jesusu:

—Cham jir am nañ jum biim oirida'ñ jaduufñ, nañ gu' aañ giilhim jix ua'tulhdhix.

⁹ Jix choo'n gu' gu Simoon Peegro ja biim gui' nam gammiji' maap pu tu bhibihiada' bhaan gu kanuub ga'n, nam gu' cham jix'xkat ja'kbui' ja bhiadat gu boptop. ¹⁰ Sia gui' mit jup jix chooto'n na mit ja bai nam jai' tu iicha', na Jakoobo tii' gio jumai Juan, jir maamra'n maa'n Sebedeo tügim. Gu Jakoobo gio gu Juan maap gu Simoon Peegro nai' pu tu bhibihiidha' am bhaan gu diilh ja ka'knubi'. Ba' gu Jesusu jup titda:

—Cha'p ka toodon ka', nap gu' aap xib dir ja'p ja'k dai gu ja'tkam pix ba ja bhiada' ja'p na gu boptop.

¹¹ Ba' biix gui' nam ji'k maap tu bhiadat gu boptop, mi ja'p xi ja tu'aak jamit gu ja kaknub suudai' jugii'ñ pu oi gu Jesusu. Cham jamit tu' kap jum buix nam bhaan ka tu juanat.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' maa'n gui' na tootolhidhat gakiidha' gu tukga'n

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Maa'nnim gu Jesusu maa'n kap ka oiri na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikkham. Mi ja'p ba jim maa'n gux ko'kkam na e'eka' gui' na tootolhidhat gakiidha' gu tukga'n. Ba' nat ba tü na mi ja'p ba jim gu Jesusu, mu miraak bii'pi' dir mi o'lhia'n ki'n ba kikko, diirap xi chu siispich gu kobaa'n na soi'm ilhii'ñ na dua'ndha', jup titda:

—Aapi'ñ jaduufñ, iam jup jiñ dhua'ndha' nañ jix ka'ook no'p iam pui'p ilhii'ñdha' git.

¹³ Ba' gu Jesusu jix joi'mdak tü, bhai' xi dhaagik jup titda:

—Jum dua'ndha' iñ ji matgim, cha'p jax jum aa'nda'. Jaña, bam dua'ñ jañich.

Ba'x ki'p jum duu mi' jotmoda', daipu' nat xi chi'ñ gu Jesusu, pu cham pai' matgir gui' na ki'n kax ka'ook kat. ¹⁴ Ba' xi soo'mchulhdhak gu Jesusu na cham jaroi' aagi'ndha' nat dua'ñ, jup titda:

—Cha'p jaroi' aagi'ndha' na ñich aañ jum dua'ñ. Silh jap pix jimia' mu chiop na pai' daa' gui' na ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na ba'm tigia' na pich ba dua. Ba' no' jax kai'ch nap bax kii', ti tikia' ap na jax ja'k aagix nat tu ua'nak gu Moisees nam ba' bhaan machia' gu ja'tkam na cham tu' kam e'e' gu ko'kdai' dhi' na jax chu'm jum e'ekat.

¹⁵ Ba' sia ku pu'ñi tii xi ja sosb-hichulhi'ndhat gu Jesusu gui' na ja dududhii'ndha' nam cham jaroi' aagi'ndha' nat jaroi' ja dudua'ñ, pix na ja'p ji kai'ñchaidha' cham matgim na ji'k jax joidham tu buada'. Pix ji mui'dhidha'm ba' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mim jumpa'nda' na pai'p tui'ka' gu Jesusu nam jix kaim ka' na tu a'gada', gio jai' nam jix dhuduadhik ka' nam jix kako'k ka'. ¹⁶ Ku' gu' ba jimia' ji gu Jesusu mummi ja'p gampix na pai' cham jaroi' oirida' na ba tu daa'ñmira' bui'ñor gu Dios.

Gu Jesusu na dua'ndha' maa'n gux ma'mkulhi'

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Ba' ji'k jurni'ñ ki'n maakam ja'k jup ba tu ja a'gi'ñ gu Jesusu gu ja'tkam. Mui' mi'p tu'ii' am gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', mui' kap dir mi ai mit gu' gu ja'tkam na ji'x jir Galilea gio na ji'x jir Judea dir, sia Jerusalem dir jamit mi'p xi ai. Ba' gu Jesusu jix maati' ka' na biix aixim jix bhaai'n ka' na pu tu duña'ia na jax ilhii'ndha', na gu' ja dududhii'ndha' gux kako'kkam. ¹⁸ Ba' ji'kchi gu ja'tkam mi'p dir ja'p ba aich jamit maa'n gux io'm jix ma'mkulhi' baxkidhar ta'm. Tiim sap jii mit bhiji pu baasa' git ba'k chir na pai'p tu'ii' gu Jesusu na dua'ndha', ¹⁹ gu' ji na gu' pu cham jir jim bha ki'ñgob, nam gu' giilhim jix kabkam suuda' gu ja'tkam. Ba' pui' mit alhi'ch ma digaar gu ba'aak daam dir na mit ba' mu tisaa'ndhak bhai' dhir mu tibiaañ baxkidhar ta'm mi'p na pai'p tu'ii' gu Jesusu. ²⁰ Ba' nat ba ja tii gu Jesusu nam bui'ñor jix biiñaktu', jup titda gux ma'mkulhi':

—Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'ñ jaduufñ, na ñich gu' aañ pui' ba ti.

²¹ Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', jup jum aa'am ja jujur am bhaan: "¿Jax ba'm ilhdhat pui' kai'ch dhi maa'nkam? ¿Dios aam ilhii'ñ? ¿Jax gi dhuip ba uañchuda' gu ua'tulhdhara' gu jaroi' ya' kam pu chu'm ip jix ua'tulhdhix kam? Dios dho gi jii' ji."

²² Gu' ji na gu'x maat gu Jesusu nam jax jum aa', ba'p ja titda:

—¿Jax ku pim ba' pui'm aa' jam jujur am bhaan? ²³ Jax dhui na cham tu' xijai no'ñ jax kai'ch: "Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara'", na gu' cham maati' ka' no'

moo pui' ji buusnia' piam ku gu' cham. Gu' ji no'n' jax kai'ch: "Xi bamii', munip ja'p ba oirida'", dho gi gu'x xijai ji, na gu'x maati' ka' no't cham pui' ji buus. ²⁴ Ku ba' gu' aañ xib ya' dua'ñdha' ji dhiñ jaduun' nax ma'mkulhi' na pim ba' bhaan machia' nach gook dit maap jich kəkəkə gu' Dios, gio na bixchu'x bhaai' nañ pu tu duña' nañ jax ilhii'ñdha'. Jix bhaai' ba' nañ tu uañdha' gu' ua'tulhdhara' ya' dhi oi'ñga'n.

Ba'p titda gux ma'mkulhi' pui' xi chi'ñik:
—Aapi'ñ jaduun' nap jix ma'mkulhi', xi bamii', ba jimia' ap jum ki'aam bhiji dhim bakxidhara'.

²⁵ Ba'x kii' bhai' ji bam gui' na kax ma'mkulhi' kat nat jax pu ti'ñ gu' Jesusus, xi bhik gu' bakxidharu'n gamai' ba buus ja saagi'ñ gu' ja'tkam gaammiji ji dhuu xi taxchaabgidhidhat gu' Dios. ²⁶ Ba' giilhim jix chooto'n jamit biix, mi' pui' pup tu'li' am. Jup kai'ch am soi'm ilhdhat buñor gu' Dios:

—Xib jachich dho gi ba' ma ti ti' ji nach tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti niidhat.

Gu' Jesusus na ba baidhika' gu' Lebii
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Ba' ja'xpix nat mi' dhir buusnik gu' Jesusus, mummi gaaka ja'k ja'p jup ba jim maa'n kap na pai' daakat pix ji iichaim gu' tuumiñ maa'n Lebii tigiim, na gu' maadit jir di' gu' tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gə'kam Rooma kam. Ba' gu' Jesusus mi' ja'p mia'n xi ɛ'ek jup titda:

—Jiñ jaduun', maik, bañ kaichgida' ap.

²⁸ Ba' gu' Lebii nat jax kikbo pix mia'n bhii ip gu' Jesusus cham tu'p jim buixdhak gui' na mi' bhaan ka tu' juañat, mi' pui' pup tu' tu'ii'.

²⁹ Mikkat ba' ma tu' piastata mu' kia'mi'ñ gu' Lebii nax bhai'm taat na ba kaichu' gu' Jesusus. Mui' ja' bai' gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ ka' gux io'm gə'kam Rooma kam, gio jai' mui' gu' ja'ppix ja'tkam. Ba' nam biix mi' maap daraat ka tu' kua' biima'n gu' Jesusus, ³⁰ bax bhaak am gui' nam sap jix mat ka' gu' ñio'ki'ñ gu' Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda' na mit ba ja' ti, jup ja' titda am gui' nam kaichu' gu' Jesusus:

—Jax ku pim ba' gan ja' biim tu' kua' dhi tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm gə'kam Rooma kam gio dhi jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm ti ni'ñ? Giilhim jix u'ua'tulhdhix am.

³¹ Ba' gu' Jesusus jup ja' titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni na jax gu' ja'tkam no'm jix kiki', na gu' cham jum aa'nda' na jaro'i' ja' duduadhi'ñdha', gu' gui' ji nam jix kako'k ka' na ba'm aa'nda' na jaro'i'x bhai' ja' dui' ja' duduadhi'ñdha'. ³² Ba' aañ pu'ñi ip na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pu' kai'ñkam bha jii ñich nañ ja' baidhika' gui' nam pui'm aa' nam panaas cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix, gu' gui' ji nam soim' ilhdhai

machia' nam jix ua'tulhdhix nam ba' mi' dhir pui' ba' titda' gu' Dios na ja' uañdha'. Dhi' ji' ji pu' chu'm gu' ja'tkam nañ ja' baidhika'.

Nam pui' ba' titda' gu' Jesusus nam cham jup saabda' gu' ja'tkam tugi'ñ
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Ba' ja'pniip titda am gu' Jesusus:

—Jax kum ba' cham ji'x jum saabum jum ilhii'ñdha' dhim ja'tkam tuk. Gammiji ja' ni'ñdha' ich nabap tanoolh nam tu' kua'da' gam nam tu' ichgida' gu' tu' nar jum io'dam. Matgim gui' nam pariseos jir ja' ja'tkam tuk gio gui' na Juan ja'tkam bopkondam jup jir ja'tkam tugi'ñ, gammiji ji nam jum saabda' gio nam gammiji tu' daanda'.

³⁴ Ba' gu' Jesusus jup ja' titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni na jax gu' jaro'i' no' mi' pai'm titmo nam cham ji'x jum saabum jum ilhii'ñdha' gu' ja'tkam mi' jotmoda', nam gu'x chu nak ka' gu' koi'. ³⁵ Gio na gu' cham tu' gammiji mi' oir'it jum titmot tu' ja' maakda', daipu' ji maa'nnim na biix maa'n jimdam mi' pu tu' ja' makia', nam gu' ba' baidhika' na xi chu ja' maakai. Mi' dhir dho gi ba' gu' cham jax ka' bua' ji sia mit ba' bam saabu, na gu' bar cham tu' ka'. Pu'ñi ip ba' dhiñ ja'tkam tuk, cham jum saabum am gu' xib, nam gu'x bhai'm taat nañ ya' kap tu'li' ja' bui.

³⁶ Ba' bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu' janulh xi ja' aagi'ñ nam sap ba'x maati' kaaya', jup ja' titda:

—J'Paa pim ni'ñ gu' maa'nkam nat taak iikik gu' xibkam kutuuna'n mu' ja'k daax bhaan gu' kilhi'ñga'n kutuuna'n? Pu' nip pai' dho jia. Jax dhuu na gu' cham abhaak ka' no' taak dir jir xibkam gio no' taak dir jir kilhi'ñga'n, tu' kub pix ba' na xi chui'dha' gu' xibkam kutuuna'n. ³⁷ Ni' gu' biñ gux o'jo' ku cham jaro'i' bhaan tua'ba gu' kiklhi'ñga'n jajoo', pu' xixiipñia' gu' no't jax dhuuk bhaan tua, na gu' cham ka' kaapak ka', tu' kub ba' gu' biñ nam nu'aa' gio gu' jajoo' na ba' xixiipñia'. ³⁸ Pui' kum ba' xixiibkam jajoo' bhaan tu' aidha' gu' biñ gux o'jo' gui' nam biñ cha'm tu' juañ na ba' cham xixiipñia'. ³⁹ Gio gu' gu' jaro'i' no' pu' gammiji io' gu' biñ gux o'jo', cham tu' joidham diikda' gu' kuuga'n no' tiip xi io', na gu' cham pui' mat ka'. Jup kai'chdha' gu' no' jaro'i' ti xi maak: "Cham ji na' i'oob dhi kuuga'n, gux o'jo' ji nañ joidham diik."

6

Gu' ja'tkam tugi'ñ gu' Jesusus nam tu' kaip-gaidhat gu' mura'a'n ga'n gu' tiriik tu' ko'iidha' jano' pik na pai' dhuuk cham tum juanda'
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Maa'nnim bhaan gu' tanoolh cha'm nam pai' dhuuk cham tu' juanda' dai gu' Israel kam ja'tkam, maa'n kap ka' jim gu' Jesusus ja'

biiim gui' nam kaichu' na pai' ti ix gu tiriik. Gu' ba' dai gui' nam kaichu' xi u'iidhat am gu tiriik xi kaipgaidhat tu ko'iim. ² Ba' ji'k jup jiiim am gui' nam pariseos jum tiiti'nda', bax bhaak am ja bui na mit ja ti, jup ja titda am:

—¿Jax ku pim ba' gan ti i'kidhat tu kaipgaidhat tu ko'iim dhi tiriik? ¿Kux cham maat japim aa na xib cham tum juaan?

³ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkai'ñ aa mi u'uan ta'm na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga nat jax tu duu gu Dabii gu biiim gu ja'tkam tugi'ñ maa'nnim nam pai' dhuuk ba ua'maim? ⁴ Na mit saak tu juu bo gu paan jix xidhuu kam gui' na chiop tikiix kat. Tiñ daipu'x bhaai' nam kua'da' gui' nam ja a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios gu Israel kam ja'tkam, cham tu' gu ja'ppix ja'tkam.

⁵ Mi' dhir ba'p ja titda:

—Gio gu' aañ jir g'e'kam nañ bhaankam ya oiri gu Dios, jix maat iñ ba' na tu'x bhaai' nañ pu buada' gio na tu' cham na pai' dhuuk pu'ñi cham tum juanda'. Pui' kuñ ba' cham pai' jax ja titda dhiñ ja'tkam tuk sia kuñ ja nii'ñ nam jax tu buim.

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' gu nobii'ñ maa'n gu maa'nkam jano' pik na pai' dhuuk cham tum juanda'

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ba' nat giop jum ai gu tanoohl nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, mu ba ai ip gio chiop gu Jesusus, mi' ba' bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' maa'n mi'p jix jai'ch ka' gu maa'nkam na kü'n dir jix muuk ka' gu nobii'ñ. ⁷ Ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', pix am ti ñira am no't sap moo ba ji dhua'ñ gu Jesusus sia ku ti cham tum juaan. Sap ba' no't dua'ñ, dai nam ba iattulhdha' ja bui gu ja g'e'g'er kam tuk. ⁸ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusus nam jax jum aa', ba'p titda gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Aapi'ñ jaduun nax muuk gum nob, bhai' xi jim, ya'nip ja'p xi kikbo' biipi' dir.

Ba' gui' nat jax jup kikbo, mu jimik mi'p ba kiiik. ⁹ Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesusus dai gui' nam mi'x mai'chim:

—Jiñ aagi'ñdha' pim nañ maa'n ñi'ook jam tikka'. ¿Tu' daix bhaai' nañ jax buada' na pai' dhuuk pu'ñi cham tum juanda'? ¿Nañ jix bhai' tu buada' aa, ka' nañ jix buam tu buada' aa? ¿Gu jaroi' aañ xi ñii'ñdha' pix sia ku jax jix io'm jix ka'ook, piam ku mi ja'p ba mumkiñ chaagiob? ¿Cham aa nañ jix bhai' dui dua'ñdha'?

¹⁰ Cham ñiok am gui'. Ba' biiix nai' xi ja tiigik gu Jesusus nam ji'k mi'p tu'ñi na ba' mi' dhir jup titda gui' nax muuk ka' gu nobii'ñ:

—Eap xi silhiñ dhim nob.

Ba' gui' xi silh ip, jix kü'p jum duu, panaas ku pu cham pai' muuk kat. ¹¹ Ba' bhai' ji bhaak jamit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda'. Tiñ ma tu a'ga mit na jax ja'k jix bhaai' nam doodaa' gu Jesusus.

Gu Jesusus na ja aaga' mambhix daman gook gu ja'tkam tugi'ñ nam jir noonbi'ñ ka'

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ba' mi' dhir ji'k jurni'ñ ki'n maa'n kap jup jii oidha' daam gu Jesusus nat tu daañim buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Bix chukaa' tu daani, bhai' pu xi'aa'ñ. ¹³ Ba' nat pai' ton, maap xi ja jumpadak biiix gui' nam kaichu' pix ji ja aa gui' nam ji'k jir noonbi'ñ ka', mambhix daman gook ja aich. ¹⁴ Gu Simoon maadit jir di' nat aa nar nobii'ñ ka', gui' na gook ki'n jix mat ka' gu Jesusus, Simoon Peegro tiiti'nda'. Mi' dhir ba' gu Anrees jup aa, gui' nam jir jum jajaa'nnim gu Simoon Peegro. Mi' dhir ba' gu Jakoobo. Mi' dhir gu Juan. Mi' dhir gu Piliip. Mi' dhir gu Bartolomee. ¹⁵ Mi' dhir gu Mateo. Mi' dhir gu Tomaas. Mi' dhir gu jumai Jakoobo, maraa'n gu Alpeo. Mi' dhir gu jumai Simoon ip, gui' na ja kaichgida' gui' nam kananii'ñ jum tiiti'nda'. ¹⁶ Mi' dhir gu Juudas, maraa'n gu Jakoobo. Mi' dhir gu Juudas Iskariote, gui' nat gatuuk iattulh gu Jesusus nat ja aa'ñ gu g'e'g'er kam na pai' oiri.

Gu Jesusus na tu ja a'gi'ñdha' mui' gu ja'tkam

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Ba' bhai' dhir ja biiim giop ba jii gu Jesusus oidha' daam gui' nat noonbi'ñ ki'n xi ja darsak gio gu jai' nam ja'p pix kaichu'. Gama ja'k ba' ji ai bitaa'n maa'n kap na pai'x gio', nam gu' mi'p daraa gu jai' ja'tkam nam pui'p kaichu', gam jai' kap dir na ji'x jir Judea nam mi'p tu'ñi mui' gu ja'tkam, pui' na jax gu Jerusalem kam, gio mu dir ja'k kam ju'ñdharam gu g'e' suudai' na pai' Tiiri ti tii', gio jai' gama ja'k kam iam na pai' Sidoon jup ti tii' na pui'p jir ju'ñdharam gu g'e' suudai'. Pu kai'ñkam pix mi ai mit nam jix kaim gu Jesusus na tu a'ga, gam jai' nam jix aa' na ja dudua'ñdha' nam jix kako'ktu'. ¹⁸ Ba' gu ja'tkam gui' nam ampix jix ñanaanbi'chu'nda' na ja a'm jup tui'ñgida' gu cham kiki' i'ii'mda', pu biiix ja dudua'ñdhidha' gu Jesusus, pu mai' ja jootsaihdha' gu cham kiki' i'ii'mda'. ¹⁹ Ba' nam nii'ñdha' gux kako'kkam na pix ji ja dudua'ñdhidha' gu Jesusus gu jai'x kako'kkam, pix jum tutki'ñdha' am nam bhax dhaagik ka', na gu' sia kut jaroi' bhai' pix xi dhaa, pu maa'n jimdam dodhia', na gu' jax ña pix ja'k jix bhaai' na pu dui dua'ñdha' gu jaroi' gu Jesusus, na gu'r g'e'kam.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu ja jimia' gatuuk gui' nam tu' ka'm ti tigia' gio gui' nam ji'k cham

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus mui' xi ja tiigik dai gui' nam ji'k kaichu':

—Aapi'm na pim cham tu' bia' ni ji'x, joidham jix bhai' tu jam jim, na gu' pu'ni chu'm gu ja'tkam nax ja joi'mdat jam a'm ti niidhidha' gu Dios, sia ku jax jix io'm jir g'e'kam.

²¹ 'Cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim panaas xib ua'maim, na gu' bam aajim na pim pai' dhuuk kokbada'.

Joidham jix bhai' tu jam jimia' gatuuk sia ku pim gu' xib suan, na pim gu' gatuuk joidham jix bhai'm taatit ba jiumda'.

²² Joidham jix bhai' tu jam jimia' sia no'm gu ja'tkam xi jam bhaamki'n, sia mit chi mi' pai' dhir ji jam joot jax chu'm chiop piam jax chu'm kiicham, piam kum ja'p pix jix bhaamut jam ni'i'n sia gu mik dir pu kai'rikam pix na pim jii' bui ti jii'gi'n aai' naa' bhaankam ya oiri gu Dios dhi oi'nga'n bhaan. ²³ Aapi'm jix bhai' pix jum taat ka' no'm pui' jam bua, na gu' no' pimit nakoo, g'e'p jum duukam tu mai'chia' pim jix dhaam. Nam gu' pu'ni'p ja buimik gu bijik dir kam jich bopxi kat nam bhaankam tu a'gimik gu Dios, dhi' pu chu'm gu ja'tkam jam pu'ni'p ja tulhiinchudimik.

²⁴ 'Ba' aapi'm na pim xib giilhim jir jix chutumngam, cham bhai' tu jam jimia' gatuuk, na pim gu' pu ya'x bhai' bam taat ki'n gu tuumi'n na pim ji bia'kat.

²⁵ 'Cham bhai' tu jam jimia' na pim dai aapi'm jix kokba'n, gatuuk ua'ma' pim gu'.

'Gam na pim jix bhai'm taatit jii'm xib, cham bhai' tu jam jimia' sia, gatuuk jix buam jum aagit ba suanda' pim.

²⁶ 'Sia cham bhai' tu jam jimia' na pim jix bhai'm taatit pix g'e'g'e'kam jum taat ka' no'm tu' ka'm jam ilhdhat pix jix bhai' kai'ch jam bui mui' gu ja'tkam. Pu'ni'p ja buimik am gu' bijik gu ja'tkam gui' nam sap pik ba' bhaankam tu a'gada' gu Dios.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' nam jix bhai' pix ja titdada' gui' nam jix bhaak ka' ja bui

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Ku gu' aai' ya' pu jam titda ji aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii' na pim jii' k'e'e', na pim jix bhai' ja titdat gui' nam xi jam bhaamki'ndha', siam chi diilh ti mu dir bha ja'k xi jam bhaamki'n. ²⁸ Xi chu ja daa'xidhat japim bui'nor gu Dios na ba'x bhai' tu ja jimda', sia kum tiix bhaakut jam a'ga piam kum gu' maaxik giilhim jam titda mi' pai'. ²⁹ No't jaroi' bhai' mam gi'i'm kaam am, ja'p dir jap mu ja'k jup xi dhaa'ndha' gu jumaim kaam na bham gi'i'bia'. Piam no't gu' jaroi' mam iixdhak gux kabook jum kutuun nap daam dir

ti'chgida', bii'x gux komaalhiik jum kutuun nap tuukab ti'chgida'p jotmoda' kuanai mu makia'. ³⁰ Cha'p taanda' gu jaroi' no't tu'm iixdhak. Gio gu jaroi' no' tu' bam taan, cha'p jax ji chi'ji makia'. ³¹ Pui' pim ja'k jix bhai' ja buada' bii'x pix gu ja'tkam na pim jax ja'k jix aa'nda' aapi'm diilh nam git jix bhai' jam buada'.

³² 'Na gu' no' pim aapi'm dai gui'x ja joi'gi'n nam jaroi' xi jam joi'gi'nda' aapi'm, z'jax ba' duip jix maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm ni'i'n gu Dios? Na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti ni'i'n nam pui' ja'k tu jim. ³³ Gio no' pim dai gui'x bhai' ja bua nam jaroi'x bhai' jam buada' aapi'm, sia cham maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm ni'i'n gu Dios, na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti ni'i'n nam pui' ja'k tu jim. ³⁴ Sia cham maati' ka' na pim aapi'm silhkam tu' ka'm ni'i'n gu Dios no' pim dai gui' ja tai'nbui'ndha' gu tu' nam jaroi' jam tai'nbui'ndha' ip aapi'm gu tu', na gu' sia gui' nam cham tu' ka'm ti ni'i'n nam pui' ja'k tu jim. ³⁵ Bii'x pix ji na pim jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam, jix bhai' pim ja buada' sia gui' nam xi jam bhaamki'ndha'. Ja tai'nbui'ndha' pim gu tu' nam jum tai'nbui'ndha', cha'pim niirat mu dir bha ja'k nam pui'p du'nia'. Pu'ni'p ja'k dho gi gu' pui' bam kai'chdha' ji na pim jir maamra'n gu Dios gui' nax dhaam jup tu'ii', na siax ja joi'gi'n gui' nam cham bui'nor titi'ficho gam gui' nam cham tu' ka'm ti ni'i'n. ³⁶ Pu'ni'p pim bii'x pix jix ja joi'gi'nda' gu ja'tkam ja'p na jax gu Dios na bii'x pix jix ja joi'gi'n.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am na jaroi' ja'k buppi'ndha' gu jumai sia kut jix buam tu duu

(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Cha'pim ja'k buppi'ndha' gu jaroi' sia kut tu'x buam jam duin, tu ua'ni'rika' pim pix, na gu' cham ji'xkat tu jam ua'ndha' gu Dios no' pim aapi'm cham tu ja ua'ni'ni gu ja'tkam. ³⁸ Gu jaroi' no' tu' ba jam taan, xi iichulhdha' pim cham jax ji chi'ji na ba' gu Dios pui'p jam maakidha' gu tu' nam aa'nda'. Ja'xbui'p jam iichulhdha' gu Dios na pim ji'x iichulhdha' gu jaroi', dai na joidham xiixkilim jix kabkam jimdam gio jupaaban.

³⁹ Ba' gu Jesusus bii'x aixim bhaan ji chu ua'rgidhak gu tu' na ya' dhi oi'nga'n jax jum buada' ba ja aagi'n, jup ja titda:

—z'Paa pim ni'i'n gu maa'nkam cham nia kam na bai'fichu' gu jumai na pui' cham jup nia ka'? Jia na pu cham pai'. Jax dhui nam gu' bii'x gook mi' pai' pu suulhgia' jax chu'm ti di'n kir. ⁴⁰ Gio ja'pni ip, gu jaroi' no' tu' bhaan tum mamtuxi'ni, ja'xbui'p pix juugit tu machia' na ji'x jix chu mat ka' gu jaroi' na tu mamtuxdha'.

⁴¹ 'Giox ñii'ñdha' pim no't palhiip buupuiram gii gu tanaara' gu jax chu'm jam jaduun, aapi'm diil pu cham ñii'ñ na g'e'g'er iam bha biit jam buupui am. ⁴² No' pim gu' aapi'm cham ñii'ñ na g'e'g'er iam bha biit gu tanaara' diil jam buupui am, cham jir am na pim jax titdada' gu jam jaduun: "Bha ja'k jii' jaduun kuñ xim baabuidha' dhi tanaara' na bha kaat jam buupui am." Biipi' pim diil xi boosgai gu diil jam buupui am buupui am dir na pim ba'p ba baabuidha' gu jam jaduun.

Gu Jesusu na bhaan ba tu a'ga' gu i'ix gui' na tu i'bhai'ñchar

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Cham jax chu'm jai'ch gu i'ix gui' nam jix maikak i'bhai'ñchar dat bhēbhē na mi' dhir jix maimdagim iibhai'ñchaip ba bhaaya', ni gui' na pux maimdagim i'bhai'ñchar dat bhēbhē ku mi' dhir jix maikak iibhai'ñchaip ba bhaaya'. ⁴⁴ Biix pix jix maati' gu' gu i'ix nam jax jir tu'm, pui' na gu iigix na gu' cham uupar ta'm jup jum bua, ni gu uubas ku cham kokma' u'uux cha'm nangia'ka'. ⁴⁵ Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch, gu maa'nkam no'r jix kii', joidham jix bhai' tu ñiokda', na gu' pui' ja'k jura'ram dir buusnidha'. Gu' ba' gu maa'nkam no' cham jir kii', giilhim jix buam tu ñiokda', na gu' pui' ja'k jura'ram dir buusnidha' ip. Na gu' jaroi' na jax ja'k jum aa'nda' jura'ram bhaan, pui' ja'k chiñ'ram dir buusnidha' ip.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai'gook gu ja'tkam nam tu ba'pkicha'
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ 'Jax ku pimit ba' cham mi' pui' ba ji jii nañ jax jam aagi'ñ na pim tui'ñgida'? Aapi'm dai pui' xi kai'chit nañ aañ jir g'e'kam. ⁴⁷ Kani nañ bhaan ua'rgidhai'gook gu ja'tkam jam aa'ñdha' na pim ba'x maatiit jii kaaya' na jax ja'k ji buusan gu jaroi' no't mi' pui' jii gio gu jaroi' na cham. ⁴⁸ Gui' na mi' pui' jimia' nañ jax tu a'ga, ja'p ji buusnia' na ai' cha'm ti di'ngarsai mi kisa' gu ba'ki'ñ. Ba' cham jax jum duña' sia kut giilhim jix io'm bhai' ji dhuu'n jibiil ki'n, siat chi tē'kob xi juu gu suudai'. Ni ku cham palhiip iam xi joiñdha', na gu'x bhai' mi kika'. ⁴⁹ Gu' ba' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii nañ jax tu a'ga, dhi' ja'p jup ji buusnia' na tii tu ba'kcha' ip, dai na pui' mi ja'p o'yatam gio pui' kai'chdixim. Ba' na pai' dhuuk jix io'm bhai' ji dhuudu' jibiil ki'n, pu maa'n jimdai nammi ja'p xi iabu' gu u'uux, pu bi'ññika' ba' gu suudai' na pai' dhuuk mui' ji dhai'ñña'.

7

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' gu tujuandam tugi'ñ gu g'e'kam sandaarui'x Rooma kam
(Mt. 8:5-13)

¹ Ba' mi' dhir pu jii gu Jesusu mu ja'k Kapernaum nat pai' tiimok nat xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam. ² Ba' mi' Kapernaum maa'n jix jai'ch ka' gu g'e'kam sandaarui'x Rooma kam, giilhim jix io'm ma tu ai gu tujuandam tugi'ñ gui' nax dha'da', dakoo pix ba duatu'. ³ Ba' pui' ba ti kai gu g'e'kam sandaarui'x na mi' pai' amuub oiri' gu Jesusu na tu duduadhi'ñ, ba' mi' jii xi ja joot ji'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix mamatda' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam sap soi' tiidai mu baidhika' na dua'ñdha' gu tujuandam tugi'ñ. ⁴ Mummi ba'p ba ji bubua mit na pai' oiri' gu Jesusu, ba' soi'm duuk jup titda am:

—Iam jap dua'ñdhara' gu tujuandam tugi'ñ gu g'e'kam sandaarui'x nax ka'ook, soi'ch jum titda nap palhbuidha'. ⁵ Na gu' dhi' dhi sandaarui'x jix ja joi'g'in gu ja'tkam nam ya ja'p tu oi'dha', pui' na jax gu chi'p mi' nach pai'ch jumpadat daan guch Gi'kora', dhi' nat jich chiañxi nam jich kiixdha'.

⁶ Ba' ma ja oi gu Jesusu nat ba dua'ñdham gux ko'kkam. Ba' nat ba maat gu g'e'kam sandaarui'x nam amuub ba jii, gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' mijip xi ja joot nam bhaankam jup tiida' gu Jesusu:

—Amuub pix kia'ñ jaduun, nañ gu cham jir jum jupaabkam nap git iam yiji bakia'ñ ba'gir. ⁷ Pui' ku ñich ba' cham jii guguux nañ diil jum gaa'mirai soi'm tiida' nap dua'ñdha' guñ chujuandam tuk. Mi' dhir jap pix pui' xi chi'ya' na ba dodhia' guñ chujuandam tuk. ⁸ Nañ gu' aañ cham tu' g'e'kam jii chaat, jix maati' gu' nañ bitaa'n jup tu'ii' ja bui guñ g'e'g'er kam tuk, daipu' pix jañ ba' pui' tu duñim nam jax jii chidaim. Gio aañ diil ya' dir ja'p ja'k jañ ja'xbui' pix ki'n jup tu ja chian guñ sandaarui'x chuk nañ jix'x pix ki'n g'e'kam daa, xiñ kēkē' am ip ba'. Jimia' gu jaroi' maadiit no'ñ pai' jootos, piam no'ñ jaroi' maadiit mu pai' dhir bai'ñ, mu jimia' ip. Sia guñ chujuandam tuk no'ñ tu' chian, mi' pui' duña' ip.

⁹ Ba' gampai' ji dhuu gu Jesusu nam pui' ba titda gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' gu g'e'kam sandaarui'x, na gu' sap cham pai' jaroi' jumai ja'xbui' pui'p jix biññak na jax dhi'. Ba' mui' xi ja tiigik gu ja'tkam nam oi'ñchu' jup ja titda:

—Cham jaroi' iam maadiit gu Israel kam ja'xbui' pui'x biññak buiñor gu Dios na jax dhi sandaarui'x, sia ku gu' tiir Rooma kam, aañ moo ya' pu jam titda.

¹⁰ Ba' mi' dhir ja'k ba gi ip gio gu Jesusu. Dai gui' nam maap jix bhai' kai'chdha' gu g'e'kam sandaarui'x jamit mu ba ai ip gio, ba' ba tii mit nax kii' mi oiri' gu tujuandam tugi'ñ na kax ka'ook kat.

Gu Jesusu na ba dua'ñdha' maa'n gu alhii biapma' nam nukxikam ka ua'ka' gu ja'tkam

¹¹ Ba' mi' dhir mu ja'k pu bhii gu Jesusu maa'n kap na pai' Naiin ti tii', biix jiiim am sia gui' nam kaichu' gio jai' mui' gu ja'tkam. ¹² Nammi nam amuub ba aajim na pai'r kikcham, gu Jesusu ba tii' maa'n gu mukdha' nam mi ja'p ba ua' bakxidhar ta'm na mit ba yaaspam. Daipu' maa'n tu mar kat maa'n gu dilhdhim ubii nat muu gu binga'n. ¹³ Ba'x joi'mdat tii' gu Jesusu gu ubii nax buam jum aa'ntugit suakim, jup titda mui' xi e'ek mia'n: —Cha'p ka suakda'.

¹⁴ Mi' dhir ba' mu ja'k xi e'ek jup xi dhaa gu bakxidharu'n gu maraa'n nam bhaan ua' nam ba' gu'kuya' gui' nam mu ua'. Ba' gui' xi guguu mit ip. Ba'p titda gu mukxikam:

—Alhii biapma', aapi' nap muukix, xi bamii'.

¹⁵ Ba' bhai' silh ji dhaibu gu alhii biapma', ba tu a'ga mi dhaakat. Ba' gu Jesusu xi aagi'n gu di'ii'n na mi ja'p kiik. ¹⁶ Ba'x chooto'n jamit biix gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii' nam ti niil'n, xi g'e'kamtu'n am gu Dios jup ji kai'chit:

—Dhi' bak bhaankam ya oiri gu Dios, g'e'kam ki'n bhaan ti niidhim ba'. Tii' na jax bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'.

Gio ba' ja'pnp kai'ch am:

—Ya' ba ai gu Dios nat bha ja palhbuidham gu ja'tkam tugi'n.

¹⁷ Ba' biix gu ja'tkam nam ji'k Judea dibii' bhaan oi'dha' pui' ti kai mit nat joidham tu duu gu Jesusu, sia mit pui' ti kai gui' nam jix io'm gama ja'k ja'p oi'dha' na pai' cham Judea bhaan bipio' gu dibii'.

Gu Juan ja'tkam bopkondam na mu ja jootsa' gook gu ja'tkam tugi'n mu na pai' oirida' gu Jesusu
(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Ba' gu Juan ja'tkam bopkondam pui' ba ti kai ip nat mu pai' joidham tu duu gu Jesusu, nam gu' ba aagi'n gui' nam kai'chu' diih gu Juan. Ba' gook xi ja baidhak ¹⁹ jup ja titda nam mu jimia' na pai' oiri gu Jesusu nam tikkapu' no' sap silhkam jir di' gui' na saak bha jootsa' gu Dios jix dhaam dir, piam ku gu' cham sap nam ba' niirada' gui'. ²⁰ Ba' mijip ji dhuu mit, mummy mit ba ji bubua na pai' oiri gu Jesusu, ba'p titda am:

—Aach bhach joot gu Juan ja'tkam bopkondam nach jum tikka' no'p sap silhkam aap jir di' gui' na pui' saak bha jimda'x dhaam dir, piam ku gu' cham sap kuch niirada' gui'.

²¹ Ba' cham jax ja titda mi' jotmoda' gu Jesusu, dai na xi ja dudua'ndhim pix gu ja'tkam na ka ja e'eka' biix aixim tu'm gu ko'kdai', sia gui' nam ampix pui' kax ñanaanbi' ka' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kiki'i' i'ii'mda'. Mui' mi' tu ja tii'ndhoda ip gu cham ñiñña kam. ²² Ba' nat pai' biix xi ja

dudua'ndhak, jup ja titda gui' nat Juan mu ja joot:

—Ba jimia' pim ip gio bhammi na pai' gu Juan, aagi'ndha' pim na pimit jii' chii na ñich ja dudua'ñ gu ja'tkam nam jix kako'k kat, biix japim xi aagi'ndha' na pim ji'k jax t'e' k'e'e' na ñich chu duu jai' kap. Ja'p japim tii'da' na mit dudua gu cham ñiñña kam, gio gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku', gio gui' nam kax mama'mkulhi' kat, gio gui' nam cham t'e' k'e'e'k'e't. Gio jai' gui' nam tii' ba ko'ix kat jañich ja dudua'ndhak jup ja baapmi'. Gio gui' nam cham tu' bia' ni ji'x nañ tu ja a'gi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k cham kam tulhiidha'. ²³ Ja'p moox bhai' ba tu jimda' gu jaroi' no' pu gammiji ti jii'ndhat bhaan ba tu daa'ñchu' na dai aañ jix bhaai' nañ palhbuidha' sia tu' na pix bhaan.

²⁴ Ba' daipu' nat xi ja tii'n gu Jesusu, pu jii mit gui' nat Juan mu ja joot. Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesusu gu ja'tkam bhaan ji chu a'gat gu Juan ja'tkam bopkondam:

—Jano' na pimit mu jii mummy gampix jix chu gak kir, ztu' pimit mu tiigim? ¿Jumbo' aa mi' joidham jum bua na bhai' xi jibii'r? ²⁵ ¿Ka' maa'nkam aa mi oiri ji chim tii'dhat gu jajannulh jix a'bhax nau dha'ram namii'k? Moo chi cham. Jax dhuu na pim gu'x maat nam mummy ja'p jix joi'n nam pai' darka' gux io'm g'e'g'erkam jum aa'ndam gui' nam pu chu'm tim t'ii'ñka' nam sap ba' joidham xi chui'ka' nam xi ja niil'ndha' gu ja'tkam. ²⁶ ¿Jaroo ji pimit ba' mu tiigim na pimit ba' mu jii? ¿Ka' maadit aa mi oiri gui' na bhaankam tu a'ga gu Dios? Dhi' ji' ji na pimit mu tiigim na pimit ba' mu jii, cham tu' gu tu' na mi' joidham jum bua. Dhi' g'e'kam ki'n bhaan ti tii' gu Dios, cham tu' pui' na jax gu bijik dir kam nam pui' bhaankam jup tu a'gimik. ²⁷ Gu Juan ja'tkam bopkondam aagit jup kai'ch in. Pu dhi' aagit jup kai'ch gu Dios mi' pai' na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ nap jum kai'ch: “Maa'n jañ biipi' mu jootsa' na ba' ampik ba ja mattuda' gu ja'tkam nap jootom mui' ba jim.” ²⁸ Ba' aañ jix io'm g'e'kam bia' dhi Juan ja'tkam bopkondam, cham tu' ja'xbui' na ji'x gu jai' ja'tkam. Ku ba' gu' buiñor gu Dios jix io'm jir g'e'kam ka' ji gui' nar cham tu' ka', dai pix no' soi'm ilhdhat mi' pui' jim na jax jix aa'.

²⁹ Na gu' gui' na mit ji'k chia jano' gu Juan na ja bopkona', soi'm ilhdhak jamit chia biix, sia gui' nam jir tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm g'e'kam Rooma kam, na mit gu' ba maat nar mi' pui' ka' jax no't ba tii gu Dios. ³⁰ Dai ba' gui' nam pariseos jum tii'nda' gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham kiigalh jamit gu Juan, nam gu' cham ti jigi'ndha' na tii ja aagi'ndha' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba

ti niidhidha' gu Dios, pu cham chia mit ba' na ja bopkona'.

³¹ '¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ñdha' nam jax ja'k ji buan gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch? ³² Ja'pnim dho ji buan na jax gu a'aalh no' mit mui' maap jim daagik ma titbim mi' pai' giotir. Ba' jai' bha ja'p ji daraibui ma tu saasbia' am titrimiax ki'n, ba'p ja tüda' am gu jai' ja bi'pna' a'aalh xi saasbichui: "Ni ji'x ku pimit iam ti nii na chich ba tu saas, ni ku pimit susuani na ti joi'mdam jum kai'chit guch xaasab." ³³ Pu'ñi ja'k ji buan am gu ja'tkam gui' nam xib jix jai'ch, nam gu' jax ñam pix aichuxdhidha' sia jaroi'. Ti' gu Juan ja'tkam bopkondam pui' aichux jamit na ja'ook bhaan jup tui'dhi', sia ku ti cham ji'xkat gè' tu kua' ni ku cham ji'xkat io' gu jax chu'm biiñ. ³⁴ Ba' aañ na ñich ya'p ai, pui'p jiñ aichux jamit nañ gè' tu kua' gio nañ gè' io' gu biiñ. Gam sap jir ja bñim tu'm iñ gu tuumiñ tutaandam jax kai'ñkam pui' gè'kam Rooma kam gio gu jai' ja'tkam nam cham tu' ka'm ti ni'ñ, nañ gu' sap ja bñim oirida', gio nañ ja bñim tu kua'da'. ³⁵ Ku gu' dhi' matgillhia' ji gatuuk na jax kai'ñkam pui' ja'k bua gu Dios, na gu' dhi' nam jax pix ti niidhim nam pu kai'chim, cham tu' nam iam xim ga'nga no'x bhai' ji chu buusnia' gatuuk piam ku gu' cham.

Gu Jesusu na ba tu koi'ra' buiñor maa'n gu pariseo

³⁶ Ba' gu Jesusu ma tu ko'iim buiñor maa'n gu pariseo Simoon tiigim, nat gu' baidhak na bñima'n tu koi'ra' mu kia'mi'ñ. Ba' na mi' daakat ba tu kua', ³⁷ maa'n mi' ba baa gu ubii nar ganai' pix ka' ji dhaa'ñchugit maa'n gu alhi'ch jix jaikgam ja'aa, na mi jim suu'ngim gui' na joidham uub. Amuub jup kio gu', pui' ku ba'x maat na mi'p tu'ii' gu Jesusu buiñor gu pariseo. ³⁸ Ba' suakidhat mi' ji tobii'ñichi na pai' tootnatik gu Jesusu, xi bopkoñdhak buupui barga'n ki'n giop xi uañdhak kuupa'n ki'n nat ba' mi' dhir mi' xi chiñixidhak mi' xi choi' gui' na joidham uub. ³⁹ Ba'p jum aa' gu pariseo jura'ram bhaan: "No' silhkam baabui' pui' bhaankam ya oiri gu Dios dhi jaduun', ¿cham aa moox mat ka' git na jax jir tu'm dhi ubii na mi dha'ngi tootnaram? Giilhim jix ua'tulhdhix." ⁴⁰ Ba'p titda gu Jesusu na mi' pui' kam aa':

—Simoon, aañ maakam xim tiidam.

Ba'p kai'ch gui':

—Eap xiñ aagi'ñ jiñ jaduun'.

⁴¹ Ba' xi aagi'ñ gu Jesusu, jup titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam ja taiñbui gu tuumiñ gook gu ja'tkam, maa'n taiñbui jix chamaam jix cha'tmam oo'm, maa'n ba' gook oo'm daman mambhix. ⁴² Gu' ji na gu' cham bhaai' nam jax dhu ka namkidha' gatuuk, pui' ba' max ja joi'gilh

gui' nat ja taiñbui, jup ja titda na pui' ba tui'ka', cham kam aa' nam namki'ñdha'. ¿Ba' jaroop ilhii'ñ nat jix io'm jix bhai'm ilh gu gook ja'tkam nam tu ua'tdat, gui' aa nax io'm mui' tu ua'tdat, ka' gui' aa na gook alh?

⁴³ Ba'p kai'ch gu pariseo:

—Aañ ilhii'ñ na gui' nax io'm mui' tu ua'tdat.

Ba' gu Jesusu jup titda:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch.

⁴⁴ Ba' mi' xi chigik gu Jesusu gu ubii jup titda ip gio gu pariseo:

—Dhi ubii nap jax ba ni'ñ, buupui barga'n ki'n jiñ bopkoñ guñ chooton, kuupa'n ki'n ba' xiñ gaki'ñixidhak. Na pich gu' aap cham jiñ choi' gum suu'ngi' na ñich jax ya ai nañ ki'n xi bopkonai git guñ chooton nañ ba' ya' ba bakia'm ki'aam. ⁴⁵ Ni ku pich cham tu' ka'm jiñ chüidak jiñ ñio'ki ja'p nap jax nai'ñ dhi ubii nat pu cham jum jüip na mi' puñ chiñxi'ñichu'ñ chooton am nañ ji'x ya' ba daa. ⁴⁶ Ni gu asait ku pich cham jiñ choi' ya'ñ mo' am na na jax ja'k jum bua no' jaroi' paxiaraim, dhi ubii ba' dai bañ choi'ñ chooton am dhi' na joidham uub. ⁴⁷ Ba' aañ pum titda na biix ba uañchudhix gu ua'tulhdhar ga'n, sia ku jax gè'm ua'tulh, na gu' pui' nat jax jix bhai' bañ dhuu, dhi' bhaan jix maati' nat soi'm ilhdhak bha jiñ bui. Xib dir ja'p ja'k ba' dai nax bhai' bam taat ka', na gu' nañ jax bam titda na gu jaroi' no' mui' tu ua'tu'n, giilhim jix bhai'm ilhdha' no' jax titda gu ua'tdam tugi'ñ na pui' ba tui'ka'. Gu jaroi' ba' na pu gook alh tu ua'tu'nda' no't pui'p ti'n gu ua'tdam tugi'ñ na pui' ba tui'ka', palhüip pix jix bhai' tu tatdachia', na gu' pu cham pai' pik jax jum aa'nda' sia ku tu ua'tu'n, na gu'r gook alh ka'.

⁴⁸ Ba'p titda gu ubii pui' xi chi'ñik:

—Ba uañchudhix ji matgim gum ua'tulhdhara', aañ ya' pum titda.

⁴⁹ Ba' gu jai' nam mi'p tu'ii' nat pui'p ja bai gu pariseo nam tu jugia', jup jum ti titda am: —¿Jax ba'm ilhdhat jup kai'ch dhi maa'nkam na ba' gam ua'tulhdhara' xi chu uañchu'n? ¿Dios aam ilhii'ñ?

⁵⁰ Gu' ji na gu' xi chu a'g'i'ñchu' gu Jesusu gu ubii, jup titda:

—Giop jup ba jimia' cham jax jum aagit jiñ jaduun'. Diilh jum palhbui pich gu' na pich tu' silhkam buiñor ti jüi'ñ na dai aañ jix bhaai' nañ jum palhbuidha'. Ba' cham tu' mu ja'k ka jim ap nap pai' gammiji git mi' pup jum tulhiiñdha'.

8

Gu u'uub nam palhbui'ñchu'nda' gu Jesusu

¹ Ba' ji'k jurni'ñ ki'n nat mi' pui' xi chu duuk gu Jesusu, ma tu ja a'gidham ip gu

ja'tkam. Nai' ja'p ji bhii na pai' jax mui' daa'ñxim jir kikcham, gio na pai' jax jidilh jir kikcham, ja aa'ñdhim gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdai ja a'm ti' tigia' gu Dios. Bix oi'ñchu' am gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ, ² gio jikchi gu u'uub gui' nat bhpi' dir ja dudua'ñ, nat ja a'm dir mai' ja joot gu cham kiki' i'ii'mda' nam ja a'm jup tui'ñgit. Maadit jir di' gui' na Mariya ti', nam Magdalena ki'n jup jix mat ka'. Dhi' jix jum gook gu cham kiki' i'ii'mda' bhaan jup tui'ñgit am. ³ Gio ba' jumai Juana tiigim ip, Kuusa gu binga'n. Gu Kuusa jir di' na ja aa'ñdhat gu tjuuandam tugi'ñ gu Eroodis nam jax ja'k tu duñiidha'. Gio ba' jumai Susaana tiigim jup jimda', gam jai' mui' gu u'uub. Bix gui' gu u'uub tu saba'daidhat gu koi' diilh ja tumñi' ki'n tu ja ua'tulhi'ñdha' am bix gui' nam ji'k maap jiidma'.

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu tiriik giigi'ñdham ja aa'ñdha' gu ja'tkam
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Maa'nnim maa'n kap ka oiri gu Jesusus na mit mui' mi' mam jumaap gu ja'tkam nam jix chiigik, nammi ja'p mik xi juu mit mi' na pai'p tu'ii'. Nai' ja'p dir mi ai mit na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham. Ba' gu Jesusus mui' ji chu ja a'gi bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu tiriik giigi'ñdham, ja'pni mui' ji ki:

⁵—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu moikdak mui' ji chu gi' gu tiriik, ba' jai' mu ja'k ma suulh boi cha'm na mi ja'p amuub bhix. Ba' nai' ji biimki nam kiissapda' gu ja'tkam nam mi bhibhida', mikkat jamit mi eek xi jugiokak gu u'ji'. ⁶ Ba' jai' ja'p ja'k joodai chir suulh ip na pai'x komaalhim kaat gu dibir, ba' nat pai' dhuuk bhai' ti' ji bubua, gio nai'p ji gaa, nat gu' cham tuukak takcha. ⁷ Ba' jai' ja'p ja'k suulh ip na pai'x joi'ñdha' na buanda' gux bii u'uux jix jo'ii'. Ba' pui' ti' bhai'p ji bubua, gu' ji nat gu' maa'n nat jax bhai'bich gux bii u'uux jix jo'ii' nat bhai'p ji bubua, mi' pu bhai'ku gu tiriik, jix u'uam mi' pup tuut, pu cham ji'xkat gi'rik kaicha. ⁸ Ba' gu' nat mi' suulh na pai'x kii' gu dibir, dhi' dho gi gu' giilhim joidham jix bhai'm duu ji, ji'ma'n jix chamaam oo'm kaichuk xim kaip gu maa'n tiriik.

Ba' mi' dhir nat pui' xi chu ja a'gidhak, jup ja titda ge' ki'n:

—Jix bhai' pim xim ga'ngada' na pim ba'x maatit kaaya' na jax jir jum duukam dhi' na niich bhaan tu jam a'gi.

Gu Jesusus nam ba tikka' gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Ba' na mit pai' jii gu mui' ja'tkam, ba tikka am gu Jesusus gui' nam kaichu' na jax jir jum duukam gu tiriik giigi'ñdham nat bhaan tu a'ga. ¹⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Jax dhuu na gu' aapi'm pux bhai' jam aa'ñxim gu Dios na pim jax ja'k duiñchu'nda' na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ti' niidhidha', na pim gu' bañ kaichu'. Gu' gui' ji nam ji'k cham jiiñ kaichu' nañ ba' bixchu' bhaan tu ua'rgidhat tu ja a'gi'ñ, nam gu' cham tu' bix ja jujur ki'n jix maachik ka' nañ jax kai'chdha'. Pu cham ba' maatit jiiñ kēēkē am sia kum tiix bhai'ñ kēē gu tu' nañ a'gada', ni kum cham ji'xkat machia' nañ pai' dhir jimdat ba' ja oiri, sia kum tiñ ñii'ñ.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na tu' aagit jup kai'ch nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Ba' ba ja aagi'ñ gu Jesusus gui' nam kaichu' na tu' aagit jup kai'ch nat bhaan ua'rgidhak gu tiriik giigi'ñdham tu a'ga. Jup ja titda:

—Ja'pniñ dho kai'ñkam jup kai'ch bhpi' na ñich bhaan tu a'ga gu tiriik giigi'ñdham. Gu jaroi' no't tu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ja'p ji buusnia' na tu gi'ñdha' gu tiriik. ¹² Ba' gui' nat boi cha'm suulh, gui'ñ ja aagit jup kai'ch nam ti' kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai ji na gu' na pai' dhuuk mi eēji gu ja'ook maakam xi ja jurtuda' nam sap ba' cham ti' jii'ñdhai cham kam tulhiña', mi' ba' pu cham ka ti'ñchoka' am na pin jax jum ti'ya', gio mummy pui'p suulhia' am ba'. ¹³ Ba' gui' nat joodai chir suulh, gui'ñ ja aagit jup kai'ch ip nam ti' joidham kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' pix ji nam gu' cham tu' bix ja jujur ki'n ti' jii'ñdha' pui' na jax jum kai'chdha', ba' dhi' pui'm kai'ch na mit cham tuukak takcha. Ji'xpix jam ti' xi chi jii'ñdha', gu' pix ji na gu' na pai' dhuuk ja mai'chia' gu ja'ook, maa'n nam jax gio mummy pui'p suulhia'. ¹⁴ Ba' gui' nat mi' suulh na pai' buanda' gux bii u'uux jix jo'ii', gui'ñ ja aagit jup kai'ch ip nam ti' joidham kēēji ti' jii'ñdha' na jax jum ti'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, pix ji nam gu' mikkat saalh jum o'joldhai nai' cham tu'p ka jim buixdha' nam pai' dhuuk bhai'x buam jim ilhdha', nam jix chu aagit nam git bix aixim tu'm xi chu bia'ka' gux dha'ram namkim na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, ba' dhi' pui'm kai'ch na ja bhai'bchij ja bhai'ktuda' gux bii u'uux jix jo'ii'. Mi' pu cham tu' kap jum buixdha'm ba' na jax jum ti'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, giom mummy pui'p suulhia' na jax bhpi' dir. ¹⁵ Ba' gui' nat mi' suulh na pai' joidham jix kii' gu dibir, gui' ja aagit jup kai'ch iñ nam bix ja jujur ki'n pu gammiji ba ti' jii'ñdha' na jax jum ti'ya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham ji'xkat ja'k ka suulhia' am ba'. Ba' dhi' pui'

bam kai'ch ip nat giilhim joidham jix bhai'm dunaak mui'm oo gu tiriik.

Gu Jesusu na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kañdhiir
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Ba' ja'pnip ja titda gu Jesusu:

—Aañ cham ji'xkat jaroi' pai' nai'n gu maa'nkam na xi miichdhai gu kañdhiir miji ja'p xi ixchu' bopto' bita', piam ku tu' ki'n xi soo'mdhai mi ja'p xi kiisa'. Gu' ja'pji bhammi ja'p na pu xi kiisa' t'e'kob na ba'x chu maax ka' nam mi ja'p oipoda' gu ja'tkam. ¹⁷ Gio gu' cham ji'xkat jum ixchu' gu tu' sia ku tii ixchuix panaas, ni ku cham ji'xkat na moo cham jup matgilhia' sia ku tii cham tu aa' gu jaroi'.

¹⁸ 'Jix bhai' pim xim ga'ngada' nañ pai' dhuuk pu'fii bixchu' bhaan tu ua'rgidhat tu a'gada' na pim ba' machia'. Na gu' no' pim tu' silhkam jix maachik kat xim ga'nga, jam makia' gu Dios gu matda' na pim ba'x maatit kaaya' gu tu'. Gu' ji no' pim gu' pu cham maachik, sia ku pim palhiip tii pix am jix maatit k'e'e, sia dho dhi' pu cham ka ti'ñchoka' pim gatuuk.

Gu di'ii'n gio gu jajaa'nmi'n gu Jesusu nam mi' ba aaya' na pai'p tui'ka'
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Ba' mi' ba ai gu di'ii'n gu Jesusu gio gu jajaa'nmi'n na pai'p tui'ka'. Mi' dhir ja'p pix ji ai mit ja biibhi' gu ja'tkam, nam gu' giilhim mui' xikoor mi jumpax, pu cham bhaai' nam jax mia'n aaya' nam tiix chu a'gidham.

²⁰ Ba' maadit gu maa'nkam mu jimiiik na pai' gu Jesusu, jup titda:

—Mi'ni dhir ba ai gum naan ja biim gum jaaduñ, xi chum a'gidham am sap.

²¹ Ba'p titda gu Jesusu:

—Jax dhui na sia gui' nam mi' pui' ba jiim na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios nañ pui'p ja ilhii'ñ na jax guñ ñaan gio guñ jaaduñ.

Ba' pui' xi chi'iiik miji xi ja kaim.

Gu Jesusu na ñiokdha' gu jibiilh gio gu suudai'

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Ba' maa'nnim gu Jesusu maa'n kanuub ta'm xi chisdik ji'k ja biim gui' nam kaichu', jup ja titda:

—Maik gor jach jimia' bhammi baasi'n dir dhi g'e' suudai'.

Ba' gamai' ji jii mit. ²³ Nammi irban gu g'e' suudai' na mit ji bhii, ba koi gu Jesusu mu dir ja'k xi jimiiik kuu' dir gu kanuub. Ba' moo jano' bhai' ji jib gam nat tibgirik bhai' ji dhuu'n tirnidam, gam nat bhai' silh ji gu'nguki gu suudai', pix bhai' ba jim tu aim kanuub ta'm. Bax chotdoutu' am gui' nam kaichu' nam pui' xim aa' no't jotmoda'

am xi baa gu kanuub. ²⁴ Ba' mu jimiiik ba ñiññichu'n am gu Jesusu, jup titda am:

—Jich jaduun, bi ñiñia. Tii' na jax jum bua gu suudai'. ¿Cha'ch ba' ya' bhai'ku'?

Ba' gu Jesusu bamgik xi ñiok gu jibiilh gio gu suudai', jotmoda' ba' ampix jup ji chu juu, pu cham pai' ka jibiir. ²⁵ Mi' dhir ba'p ja titda gui' nam kaichu':

—¿Gi na pim saak biix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ aañ jiiñ bui? ¿Jax jup jum duu?

Gui' cham ñiok am, dai nam jix chotdon, ji'x bhai'x bhai' jim ilhii'ñ na mit jax tii gu Jesusu nat tu duu, jup jum ti titda am jix dhu'npii'ñ ki'n:

—Ja'p moor g'e'kam ji bak jia dhich jaduun. Tii' na sia jibiilh gio suudai' pui'p jix jii'gi'ñ am nat xi ja ñiok.

Gu Jesusu na mai' ja jootsa' mui' gu cham kiki' i'ii'mda' bhaan dir maa'n gu maa'nkam
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Ba' siamri ma ai mit bhammi dir jumai ju'ñdharam gu g'e' suudai' na pai' Ger-aasa bhaan bipio' gu dibiir, na Galilea dir silh bhammxi chu maax. ²⁷ Ba' nat mui' ji chim gu Jesusu bhai' dhir kanuub ta'm, ba tii maa'n gu maa'nkam jix ñaanbigim nat mummy dir ja'k bhai' ji buus na pai' dhir mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, bhaan jup tui'ngida' am gu cham kiki' i'ii'mda' nam ba' mi' dhir naanbichu'n ka'. Mui' oidha' ba ua'ka' dhi' dhi maa'nkam na nai' pix pu oirida' pui'x dhaapkat. Mi' pik jix joi'ñdha' nam pai'm yassapda' gu koi'nga'n. Ba' nat amuub ba bhii, ²⁸ ba tii gu Jesusu na mi' kiiik. Ba' jotmoda' mu miraak mi o'lhia'n ki'n biip' dir ba kikko, ba'p titda g'e' ki'n:

—¿Jax japich bhai' bañ dhoodam Jesusu maraa'n gu G'e'kam Dios? Cha'p jiiñ chul-hiññichu'nda'. Ka tuñ uai'ñka' ap gu xib.

²⁹ Na gu' chian gu Jesusu gu cham kii' ii'mda' na mu buusnia' bhai' dhir bhaan gu maa'nkam na ba' pui' tum uai'ñ. Mui'kim jix io'm ba ji ko'ktulh gu', tii buupurda' am gu ja'tkam bapaiñum jix kaapak ki'n na ba' cham nai' pix mirda' git, gu' ji na gu' xi i'kii' mi' dhir ji dhai'ññia' ip gio, mummy ja'p ba' pix mimlhidha' gampix jix chu gak kir. Gui' pix cham kii' ii'mda' na pui' ja'k duiññichu'nda'. ³⁰ Ba' xi chikka gu Jesusu, jup titda:

—¿Jax jap tii'?

—Lejion dho —jup kai'ch gux ñaanbigim.

Ba' ja'p kai'ñkam jup kai'ch nam giilhim jir mui' gu cham kiki' i'ii'mda' nam bhai' baapxichu' bhaan gu maa'nkam. ³¹ Ba' soi' tii'n jamit biix dhit gu Jesusu na chakui mu ja'k ja jootosda' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiññidha'. ³² Gu' ba' na gu' ampik mui' bha ja'p jup tum bipia' gu tatooxkolh oidha' ta'm, jup titda am na bhai' ja'k ka xi ja jootsa' nam ja a'm ka xi baapkia'. Ba' gu Jesusu

bhai' ja'k xi ja joot. ³³ Jotmoda' mit ba' bubuakik bhai' dhir bhaan gu maa'nkam bhammi ja'k pu baap. Ba' bhai' dhir ji boop jamit gu tatooxkolh nai' gu a'nsap, mijimmi pu suulh jamit suudai' chir, pu biix koi mit bhai'kuk.

³⁴ Ba' totdonik bhai' dhir jup ji boop jamit gui' nam ka tu bipia'dat gu tatooxkolh, silh boop jamit nammi gama ja'k na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikhcham na mit ja aa'ñdham gu ja'tkam, sia gui' nam ji'k ja tiigim gu ja'tkam pu xi ja aa'ñdhidhat am na mit jax ti ti. ³⁵ Ba' gui' bhai'p jii mit ip na mit bha ti tiigim no' sap moor silhkam nam jax kai'ch, mi' ba ji bubua mit na pai'p tu'ii' gu Jesusu. Ba'x kii' juraa'n bia' kam mi ja'p daa gui' nam mui' bhaan kap tui'ñgit gu cham kikii' i'ii'mda' na mit ba ti, gio ba ti ti'dhix gu jajannulh, pui'x dhaapkat ka oirida' gu'. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamit. ³⁶ Ba' gu jai' gui' na mit ti ti nat jax tum duu nat ba' pik ba dua gu maa'nkam na kax ñaanbi' kat, mi' dhir jix bhai'p ba ja aa'ñdhidha' am gui' nam kia'pix mi aajidha'. ³⁷ Ba' soi' tiidak ba joot jamit gu Jesusu biix gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nam Geraasa dibii'r bhaan oi'dha', nam gu' bax iihhi'ñ. Ba' gu Jesusu nat jax bhai'p tis kanuub ta'm ba jii, gaammiji ji dhuu. ³⁸ Ba' tiix oidhamut gu maa'nkam gui' na kax ñaanbi' kat, gu' ji na gu' cham aa' gu Jesusu. Xi jootsak pix na ba jimia' mu nam pai' oi'dha' gu jajaa'nni'ñ, jup titda:

³⁹ —Ba jimia'p ji matgim mu nam pai' oi'dha' gum jaaduñ. Ja aagi'ñdha' ap nat jax ja'k jix joi'mdak jum tiigik jix bhai'm duu gu Dios.

Ba' ba jii ip gu maa'nkam nat tu aagam nat jax ja'k duuk dua'ñ gu Jesusu. Biix kap ai na ji'x jir kikhcham mi' Geraasa.

Gu Jairo na ba umua'ñdha' gu Jesusu na dua'ñdhara' gu maraa'n
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ba' nat pai' dhuuk gio bhammi dir jup ba ai gu Jesusu jumai ju'ñdharam gu gē' suudai' na pai' Galilea bhaan bipio' gu dibii'r, joidham pix jix bhai'm ilh jamit gu ja'tkam gui' nam bhai' dhir oi'dha', nam gu' nira na gio bhammi dir jup tisdia'. ⁴¹ Ba' moo jano' mi'p ba ai gu maa'nkam Jairo tiigim. Dhi' maa'n kap jir gē'kam ka' nam pai' tu chichiopi' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' o'lhia'n ki'n xi kikhok biipi' dir na pai' gu Jesusu soi' ba titda na sap iam mu jimia' kia'mi'ñ ⁴² na dua'ñdhara' gu maraa'n tiyax na dakoo pix ba duatu'. Daipu' maa'n tu mar gu' sap, chi ji'k mambhiix daman gook oidha' bia'kam gu tiyax. Ba' ma oi ip gu Jesusu, biix gu ja'tkam pix chu'p jum duu mit, pix maap sulhikgim am nam gamai' jiiim, giilhim mui' am gu'.

⁴³ Maa'n bak ba' mui'p jimchu' gu ubii na mambhiix daman gook oidha' dir bax ka'ook. Pu cham ka dua maa'nnim nat ka xi ai gu masaa'n, gammiji pix pup mirda' gu i'ra'n. Mui' ti ba ja umua' gu ko'kdai' mamtim nam jix jai'ch, pu cham jaro'i maadit iam ba dua'ñ. Gam gu tu' na bia'kat pu biix tu ga'raimik na ki'n ti tu umuagi'ñdha' na jaro'i dua'ñdha'. ⁴⁴ Ba' gatuuk dir mui' xi ai mia'n na pai' gu Jesusu na ba' cham tigia', bhai' xi dhaa ba' ju'ñdharam gux kabook jannulhi'ñ na daam dir tii'chu'. Ba' jotmoda' mi' pum kii'ñdha, pu cham pai' ka mir gu i'ra'n.

⁴⁵ Ba' gu Jesusu nai' ba ja tikka gu ja'tkam nam mu jiiim, jup ja titda:

—¿Jaroo bhañ dhaa'?

Gui'p kai'ch am na cham pai' jaro'i da'ngi. Ba' mi' dhir ja'p jup kai'ch gu Peegro:

—¿Kux ba' jaro'i bhai'p jum da'ngim jiñ jaduuiñ? Ja'ppi nam jum a'm sulhikgim gu ja'tkam nam jix kobkom ya jiiim.

⁴⁶ Gu' ji na gu' gu Jesusu jix maat nat jaro'i maadit jix ko'kkam bha dhaa, jup kai'ch:

—Ja'ppi gu' moo maadit jix ko'kkam nat bhañ dhaa, taat iñ gu' nat jiñ a'm dir buus gui' nañ ki'n bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia'.

⁴⁷ Ba' cham ka bhaai' na jax jum duñia' gu ubii na ti xix ixchu nat dhi' bha dhaa, pui' gi'bokidhat mi o'lhia'n ki'n xi kikhok biipi' dir ba aagi'ñ na tu' ki'n jix ka'ooktugit kut ba' bha dhaa, xi aagi'ñ nat cham pai' ka mi' gu i'ra'n, dai nat xi dhaa pix gux kabook jannulhi'ñ. Biix xi chē kēē am gu ja'tkam na mi' pui' kai'ch. ⁴⁸ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Pu ba dua pich ji matgim jiñ jaduuiñ, na pich gu' biix jum jur ki'n ba ti jii'ñ jiñ bui. Jix bhai'p jum taattugit ba jimia'.

⁴⁹ Ba' pui ka tu a'gichu' gu Jesusu nat maa'n mi' ba ai gu maa'nkam, jup titda gu Jairo:

—Cham ji na jax kax bhaai' sia kup mui' ti ba bai'ñchu' dhi gē'kam, jax dhui nat ba muu gum mar.

⁵⁰ Gu' ji na gu' kēē gu Jesusu na jax titda, ba'p titda gu Jairo:

—Cham ji nap jax jum aa'nda'ñ jaduuiñ, dodhia' ji matgim gum mar. Aap ti jii'ñdha' pix na dai aañ jix bhaai' nañ jum palh-buidha'.

⁵¹ Ba' mummy ba ai mit kia'mi'ñ gu Jairo. Gu Jesusu xi ja chianik gu mui' ja'tkam nam mi' dhir pix ka gu'ka' diirap. Dai gu Peegro xi baidhak, gio gu Jakoobo, gio gu Juan, gio ba' gu gi'korga'n gu tiyax nat pui' kia'pix muu, miji ji baap jamit ba' ba'k chir. ⁵² Giilhim tum suan nat muu gu tiyax. Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Cha'pim suanda'. Jax dhui na gu' dhi tiyax mi' pix koos, cham tu' na muukix.

⁵³ Ba' gui' xi a'sik jamit pix, nam gu' cham ti jii'gi'n na jax ja titda gu Jesusus, maaxik nii'n am gu' nat muu gu tiyax. ⁵⁴ Ba' xi nobchik gu Jesusus jup titda g'e' ki'n:

—Aapi' tiyax, xi bamii'.

⁵⁵ Ba' bhai' ji dhua nat jax pu tii'n gu Jesusus, jix kii' bhai' ji bam. Mi' dhir dai nat xi ja chia gu Jesusus nam tu makia'. ⁵⁶ Ba' cham bhaai' nam jax xim duñia' gu gi'korga'n gu tiyax nam jix bhai'm taat nat ba dua. Xi ja soo'mchulhdhak ip ba' gu Jesusus nam cham jaroi' aagi'ndha' nat dua'n gu ja mar.

9

Gu Jesusus na nai' ba ja jootsa' gu noonbi'n nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Maa'nnim gu Jesusus maap xi ja jumpadak gu mambhiix daman gook gu noonbi'n, xi ja tajaafi ba' gui' na ki'n jix bhaai'n ka' nam ja a'm dir gu ja'tkam mai' ja jootsa' biix aixim tu'm gu cham kiki'i' li'i'mda', gio ba' nam ja dudua'ndha' gui' nam ja'p pix jix kako'k ka' biix aixim tu'm ki'n. ² Ba' nat xi ja tajaafi dhak nai' ba ja jootos nam ja aa'ndhapu' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, gio ba' gux kako'kkam nam ja dudua'ndhapu', ³ jup ja titda:

—Cham jum aa' na pim tu ua'kat gu koi' mu pai' jii'mda', nix chu' ja'ppix a'sak ku pim tu kusbioda', nix chu' jam o'xia ku pim ja ua'ka', nix chu' tuumiñ ku pim gaamtu'nda'. Gu jam jajannulh pu daipu' pim ti tiichgida' na pim jax ba ti tii'chu'. Cham tu'm aa' gu' na pim biixchu' tu ua'kat mu pai' jii'mda'. ⁴ Ba' gu jaroi' no' pimit buiñor ai na cham jam bhaamki'n, pu mi' buiñor japim ji dharkat biix tu ja a'gidha' gu mi ja'p oi'ñkam, cham tu' na pim nai' pix tibiappuidha' jai' kikcham. ⁵ Ba' no'm cham jam kiigalhi'n mu pai' jax chu'm kikcham, moo jano' pim pu jimia' mi' dhir, dai na pim ja nii'ñchudat xi xiixkai gu dibii' na mi' ba gixia' jam tooton am, nam ba' dhi' bhaan ti'ñcho' ip gio gatuuk na diilh jir ja kuiñcha na mit cham jam kiigalh.

⁶ Ba' gui' ma jii mit ip, mu ja'p jamit ji bhii na pai' jax ji'dilh jir kikcham, nam ja aa'ndhim gu ja'tkam nam jax ja'k duñia' nam cham mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha', gam gux kako'kkam nam xi ja dudua'ndhidhat.

Gu Eroodis na cham mat ka' nar jaroi' dha' ka' gu Jesusus
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ba' gux kai' Eroodis pui' t'e' ke'ke'ke' ip na mu pai'x bhai' tu buada' gu Jesusus. Dai pix ji na gu' cham bhai' mat ka' nar jaroi' pik da' ka', nam gu'p kai'chdha' gu ja'tkam na sap pik ba' panaas jir di' gu

Juan ja'tkam bopkondam nat giop buus duadik mu dir na mit pai' yaas. ⁸ Jai'm ba'p kai'chdha' ip na sap dhi'r di' gu Eliiyas gui' na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam gio ya'p ba ai. Jai'm ba'p kai'chdha' ip na sap maadit pix jir di' gui' nam pui' bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, dai nat duadik giop ba buus mu dir nam pai' yassap kat. ⁹ Ba' cham mat ka' gu Eroodis na jaroi' ba' pik jir di' ka', jup kai'chdha' tii:

—Aa'ni' tu chia nam ikia' gu Juan gu kuxbo'n, çgu' ba' paa dir ja'k jup jim gu jaroi' na mu pai' pu biix aixim jix bhai' tu bua?

Tii ba'm agada' diilh gu Eroodis na jax ja'k dui tigia' maaxik gu Jesusus.

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu paan ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Ba' na mit gio ja'k jup ba suulh gu noonbi'n gu Jesusus na mit tu ja a'gi'ñpuk gu ja'tkam, ba aa'ndhim am na mit ji'k tu'x bhai' dhuu mu ja'p na mit jax bhii. Ba' mi' dhir dai gui' dilhkob ja'p ja'k jix ixchuixim xi ja boosgak, mi' dhir ba' mu ja'k pu ja baidhak maa'n kap gampix na pai' Betsaida mia'n bipio'. ¹¹ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk tii gu ja'tkam na cham tu jai'ch gu Jesusus, gatuuk dir jamit mui' pu ardi, mummi ba ji bubua mit na pai'p tu'ii'. Ba' cham pai' jax ja titda gu Jesusus, dai nat bhai' ji chu ja a'gi na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, gam gux kako'kkam nat xi ja dudua'ndhak.

¹² Ba' ja'xpix nat pai' ba ji jur, mia'n xi e'ek jamit biix gu mambhiix daman gook gu noonbi'n na pai'p tu'ii' gu Jesusus, ba'p titda am:

—Ya' pix ma ji jur jich jaduuiñ. ÇCham jir am nap ba ja jootsa' dhi jaaduñ kum bam jii'pdhapu' mu ja'p pai' kikcham? Ba tu taañpu' am gu koi' nam cham ya ua'ma' gampix na pai' cham tu jai'ch.

¹³ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Aapi'm dho ya' ka xi chu ja makia', çtu' gi pik?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Jax dhui nach jix chamaam pix ua' gu paan gio gu gook boptop, pu daipu'. Jir mui' am gu' dhi ja'tkam. Jii' ji no'ch jai'p tu taañpu' nach ba' biix maa'n jimdai mu ja makia' nam ji'k ya'p tu'ii'.

¹⁴ Maaxik giilhim jir mui' am gu' gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii', aixkam chi ji'k gook oo'm daman mambhiix jix cha'tmam oo'm (5000) dai gu chichio'ñ, gu' cham aagix ji gu u'uub gam a'aalh. Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus gu noonbi'n:

—Ea na pim xi ja chiñia' nam xi'xkor daraibu', ji'k go'gok oo'm daman

ma'mambhix aixim nam ji'dilh xi'xkor daraibu'.

¹⁵ Ba' gui'p xi ja chia mit gu ja'tkam nam daraibu' nat jax ja chia gu Jesusus. ¹⁶ Mi' dhir ba' xi dhaagik gu Jesusus gux chamaam gu paan gio gu gook boptop, jix dhaam ja'k xi chi tiigik xi chu taxchaabgidhak pix mui' ji ja maa gu noonbi'n ta'tak jaisaidhat. Ba' gui' mi' dhir pix mui'p ji ja maa mit gu ja'tkam nam tu jugia'. ¹⁷ Biix tu koi'mik am nam ji'x ilhi'i'n. Jai' mit pu cham ka jugio na mit xi' ba ka koob. Gio ba'p ma jumaap jamit gui' nat bii, mambhix daman gook bapaalh jamit ja susdui'.

Na pui' ba ti'ya' gu Peegro na gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Maa'nnim gu Jesusus maa'n kap dilhkob xi chu dañimik jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na ba' mi' dhir jup ja titda gui' nam kaichu' nam jup oi'ñchu':

—Jax jam kai'chdha' gu ja'tkam na pim ja kēēkē? Jaroñ sap da'? ĆPaañ sap dir ja'k jim?

¹⁹ Ba' maadit jup titda:

—Dho ji'ma'n jup kai'chdha' am nap sap pik ba' panaas aap jir di' gu Juan ja'tkam bopkondam nat giop buus duadik mu dir na mit pai' yaas. Jai'm ba'p kai'chdha' ip nap sap aap jir di' gu Eliiyas gui' na bijik bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam gio ya'p ba ai. Jai'm ba'p kai'chdha' ip nap sap maadit pix jir di' gui' nam pui' bhaankamu'n gu Dios ya ja'p jup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, dai nat duadik giop ba buus mu dir nam pai' yassap.

²⁰ Ba' diilh jup xi ja tikka gu Jesusus, jup ja titda:

—Aapi'm gi, Ćxiñ maat japim aa nañ jir jaro'i' dha' gio nañ pai' dhir ja'k jim?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Dho aap jir di' guch Xoi'kam nach jaro'i' niirat na bhach joochxidha' gu Dios jix dhaam dir.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nam mu'aa'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Ba' gu Jesusus xi ja soo'mchulhdhak nam sap cham jaro'i' aagi'ñdha' nar di' guch Xoi'kam, diilh pix sap jix mat ka' am. ²² Ba' pui' xi ja tiidak jup ja titda ip:

—Aañ matgim giilhim kañ chulhiñ'a' ji gatuuk. Xiñ bhaamkidha' am gu ja gē'gēkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Tu chiñia' am nam jii mu'aa', ku gu' aañ baik tanoolh ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

²³ Ba' ja'xpix mui' ja'tkam jup ba tu ja a'gi'ñ, jup ja titda:

—No' jaro'i'x aa' na gammuji' bañ kaichgida', jum aa' na cham tu' bhaan kap jum buixi'ñdha' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, sia chi moo jax jum tulhiñaim, na gu' dhi' ba' ja'p ji buusanda' nañ oi'ñchu'nda' ji mootot gu kuruus. ²⁴ Na gu' gu jaro'i' no' dai bhaan titi'ñcho gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, cham ji'xkat palhbuidha' na jax ja'k jix bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no' gu' cham tu'p jim buixdhat mi' pui' xi chu duñim nañ jax jix aa', jix bhai' ji na tu jimia'. ²⁵ ĆGio gu' tu'p jix bhai' sia ku ti jaro'i' biix tu bia' na ji'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n bhaan, no' gu' ja'xpix ba mukia'? Ni ku ji palhbuidhai na jax ja'k jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios. ²⁶ Gio gu jaro'i' no'x xi'ir nañ a'mkam tu ja a'gidha' gu ja'tkam, aañ pui'p jix xi'irai cham tu'p jiiñ buixdha' buiñor jano' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda' gē'kam ki'n ja biim gu noonbi'n guñ Gi'kora', jano' nam pai' dhuuk biix machia' gu ja'tkam nañ jax jir gē'kam. ²⁷ Ba' aañ pu kai'ch na pim aapi'm jai' dhit pui' duduaka' jano' na pai' dhuuk jix bhai' matgilhia' na tu' silhkam jix ja joi'mdat ja a'm ti ni'iñ gu Dios biix gu ja'tkam, chakui pim moo biix ko'ya'.

Na maakam tu'm jup jum duñia' gu Jesusus

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Ba' ji'k jix jum baik tanoolh xip duu mi' na pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusus gu ja'tkam nat ba' mi' dhir giop jii maa'n kap xi ja baidhak baik gu noonbi'ñ, moo gu Peegro, gio gu jakoobo, gio ba' gu Juan, maa'n kap jamit tiitis gē' oidha' ta'm. Ba' bhammi na mit ba ai oidha' daam, ja'p ja'k dilhkob xi jimik gu Jesusus mui' ji chu daanix dhaam ja'k buiñor gu Dios. ²⁹ Ba' mi' pui' na ka tu daan, jotmoda' maakam tu'm bam maax gu buibsa'n, jix chua totbikdam ba ti ni'iñ. Sia gu ti'i'dhar ga'n jix chua totbikdam jup jum duu. ³⁰ Mi' dhir ba' mi' bam maax jamit gook gu ja'tkam bixxik dir na pai'p tu'ii', pui' joidham jix a'bhar jup totnor gu ja ti'i'dhara', joidham ja'x xikoolh tum tanoor mi' nam ji'x guguuk, jir di' gu Eliiyas gio gu Moisees. ³¹ Aagi'ñ am ba' gu Jesusus nam jax chu't tulhiñchudai mu'aa' gu ja'tkam bhai' Jerusaleen. ³² Ba' gu Peegro gio gu jai' gook nam maap jiiim, xi chi ni'iñ am sia kum jax jix kookxik, pui' kum ba' ni'iñ na joidham jix abhaar tobiik gu Jesusus gio gu gook na ja biim jup tu'ii'. ³³ Ba' nat ba ji jii gu Moisees gio gu Eliiyas, jup kai'ch gu Peegro:

—Umrir am jii jaduun nach ya' ka xi juruñdha'. Aach jam o'namdha', maa'n jir aap ga'n ka', maa'n ba'r Moisees ga'n ka', maa'n ba'r Eliiyas ga'n ka'.

Cham jum matda'ir pix pui' ti' gu Peegro, pu cham maat na jax kai'ñkam jup kai'ch.

³⁴ Ba' jotmoda' maa'n gu tibaa' mi' pu ja ii biix na pui' ka kai'ch gu Peegro. Ba' mi' giilhim bhai' ji chooto'n jamit nam irban dir bap tu'ii' gu tibaa'. ³⁵ Ba' bhai' ba tum ñio bhiji dir; jup tum kai'ch:

—Aañ dhi'r jiñ mar. Gê'kam ki'n bhaan ti tii ñich. Mi' pim pui' xi jiimit na jax jam tiidaidha'.

³⁶ Ba' nat pai' gio ampix jup ji chu juu, diilh mi kiik gu Jesusu na mit gio mui'p ti tii. Ba' cham pai' jaroi' aagi'ñ am gu moo jano' pui' na mit jax ti tii, diilh pix jix mat ka' am.

Gu Jesusu na mai' jootsa' maa'n gu cham kii' ii'mda' bhaan dir maa'n gu biapma'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Ba' buimgidhak ba jii mit ip gio bhai' dhir oidha' daam. Nammî na mit jax pix ji juur sonpan gu oidha', mui' gu ja'tkam mi' ba nam jamit gu Jesusu. ³⁸ Ba' maadit mijî dir ja saagi'ñ gu mui' ja'tkam bhai' ba jiinak, jup kai'ch:

—Jiñ jaduun, gi no' pich iam dua'ñ guñ alhii chuk. Ti' na jax jum bua. Daipu' maa'n tu mar iñ gu'. ³⁹ Bhaan jup tui'dhi' maa'n gu cham kii' ii'mda'. Pai'jix io'm pu'ñi ba xi bhiiya', bhai' jim totbhiopa', gio na bhai' ji choksolhia' gu chiñii'ñ, gio ba' na jiinakda'. Giilhim gê' dho gu' ba ko'ktulh. Cham ji'x busaak bhai' dhir bhaan. ⁴⁰ Aañ ya' tii soi' ja titda dhi' nam jum kaichu' nam iam mai' jootsa' git gu cham kii' ii'mda' na pui' ja'k duuk, gu' ji na gu' chix xijai, çjax ña ja'k?

⁴¹ Ba'p kai'ch gu Jesusu:

—çMoo ni ji'x aa ku pim jum guguuxi'ñdha' na pim buiñor jum biinakada' guñ Gi'kora'? çJi'x jañ ba' ya ja'p oirit jup jam a'gi'ñdha' na pim jax ja'k duñia'? Ea gor bhai' xiñ bai'ñidhak dhix ko'kkam ya'ni ja'k amuub.

⁴² Ba' nam amuub ba bai'ñchu' gu biapma' na pai' kiik gu Jesusu, gio mi ja'p nai'p ji ia, nai' xim totbhiopaim, gu cham kii' ii'mda' gu' na pui' ja'k duuk. Gu' ji nat gu' gu Jesusu pu ñiok gu cham kii' ii'mda', maa'n jimdâm pu buus ba' bhai' dhir bhaan. Ba'x kii' juraa'n bia' kam bhai' ji bam gu biapma'. Mi' dhir ba' mu ja'k xi joochxi gu taata'n na mi ja'p kiik. ⁴³ Ba' biix mi' pui' pup tu'ii' am gu ja'tkam nam cham pai' dhuuk pui' ti niidhat nat jax jix bhai'm duukam bap tu duu gu Dios nax io'm jir gê'kam.

Gu Jesusu na giop ba tu aa'nda' nam mu'aa', bar gookim ka' ba' dhi' ki'n

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ba' mi' pui' nam joidham jix bhai'kam taat gu ja'tkam nat jix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesusu, mi' dhir jup ja titda dai gui' nam ji'k kaichu':

⁴⁴ —Aañ ja'pni xi jam tiidam jiñ jaaduñ, moo pim cham mik buppada' dhi' nañ jax jam tida'. Aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, jum aaya' gu tanoolh nam pai'

dhuuk jiñ dhagia' gu ja'tkam gui' nam xiñ bhaamki'ñ.

⁴⁵ Gu' ji na mit gu' pu cham maatit kai na jax kai'ñkam jup kai'ch gu mi' jotmoda' gui' nam kaichu', na gu' gu Dios pix diilh tu soobhi'ñ nam chakui mamtida'. Panaas kum jix iibhi'ñdha' ip gu' gu Jesusu nam git jix bhai' xi chikka' na jax kai'ñkam jup kai'ch.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nar tu'm ka' gu jaroi' no'x aa' nar gê'kam ka'

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Ba' maa'nnim ma ji ñiokbo mit ip diilh dai gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusu, jup kai'ch am na jaroo ba' pikjix io'm jir gê'kam dai gui' nam ji'k kaichu'. ⁴⁷ Gu' ba' gu Jesusu na gu'x maat ja jujur am bhaan nam jax xi kai'chamik, maa'n xi ñobchik gu alhii ⁴⁸ jup ja titda:

—No' jaroi' maadit aapi'm jiñ buix biiñak kat jix bhai' ba duu maa'n gu alhii ja'p na dhi'ñi, dhi' aañ nax bhai'ñ dhuñia'. Gu' ba' gu jaroi' na aañ jix bhai'ñ dhuñia', guñ Gi'kora' nax bhai' duñia' ip nat bhañ joot jix dhaam dir. Ba' dhi' ja'pniñ kai'ñkam jup jam titda na gu jaroi' no'x aa' nar gê'kam ka' ja bui gu jai', jum aa' na cham tu' jii' jim ilhdhat jix bhai' ja buada' gu jai', dhi' ba' pui' bam kai'ch nar gê'kam.

Gu Jesusu na pui' ba ti'ya' na gu jaroi' no' pui' ja'k jup duiñchu' nam jax ja'k tu duiñchu' diilh, dhi' bhaan jix maati' ka' na ja biim jup tui'dhi'

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Ba' gu Juan jup titda gu Jesusu:

—Jiñ jaduun, aach maa'n tii gu maa'nkam nam a'mkam mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam. Aach ba' xi soo'mchulhdhak, na gu' cham jich biim jup tui'dhi'.

⁵⁰ Ba' gu Jesusu jup titda:

—çJax ku pimit ba'p soo'mchulh? Jax dhui nach biim jup tui'ngida' pui' ji chu't gu jaroi' no' cham bhaamut jich aa'.

Gu Jesusu na ja aagi'ñdha' gu Jakoobo gio gu Juan na cham jir am nam jax kai'ch

⁵¹ Ba' na ba miamlhim na pai' dhuuk tu daaxix na giop ji jimia' gu Jesusu jix dhaam ja'k, juraa'n ba dai na mu jimia' Jerusaleen. ⁵² Biipi' mui' xi ja joot gui' nam kaichu' maa'n kap na pai' ji'dilh jir kikcham na Samaaria bhaan bipio' gui' gu dibii; nam ti tikka' no'x bhaai' nam mi' xi chibiapuidhat. ⁵³ Gu' ji nam gu' cham aa' gu mi oi'ñkam, nam gu'x maat nar Israel kam gu Jesusu ku ba' Jerusaleen ja'k jim. ⁵⁴ Ba' gu Jakoobo gio gu Juan jup titda am gu Jesusu:

—çDho gi aap jax kai'ch jich jaduun no' chich moo pui'p tii na ja a'm tai mi dhuudu'

kum bñix mu ko'ya' gu mi oi'ñkam? ¿Tu' gi kum ba' cham aa'? Tii' nat gu' gu Elliias pui'p tu duu bijik.

⁵⁵ Ba' gu Jesusus ja'k gñisik jup ja titda:

—Aapi'm ðiil pu cham maat no'x kii' ii'mda' jam a'm tajaañix gu pui' na pim jax kai'ch, ka' ba' gu' cham. ⁵⁶ Jax dhuu na gu' aañ na ñich bhaankam bha jii gu Dios ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' nañ ya' ja tulhiñchuda' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ ja'kbuu' kat ja aagi'ñdha' nam jax ja'k duñia' nam ba' cham jum tulhiña'.

Ba' mi' dhir pu maakam ja'k bhii mit na pui' ji'ðil jup jir kikcham nam ba' mi' xi chibiapuidhat.

Gu ja'tkam nam tiix aa'nda' nam gammiji ba kaichgida' gu Jesusus

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Ba' gamai' nam jii'mchu' bñix boi, maa'n mi' dhir ja'p jup titda gu maa'nkam gu Jesusus:

—Aañ jai' tiip jix aa' nañ git jup jum kaichgida'ñ jaduun' nañ ba' git jai'p xi jimda' pai' nap ja'k oilhidha'.

⁵⁸ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jax dhuu na aañ nañ bhaankam ya oir' gu Dios, pu cham pai' bhaai' nañ joidham xiñ jipdha' git, cham pui' na gu kaxio na silh jimia' mu pai' na chio' na ba kooxmira' pai' na duuk jix kooxim ka', piam pui' na gu u'ii' na silh jimia' pai' na tu kos ka' na pai' dhuuk jup jix kooxim ka'.

⁵⁹ Ba' ðiil gu Jesusus ja'p ja'k jup titda jumai:

—Aañ ja'p ilhii'ñ jii' jaduun' nap bañ kaichgida' xib dir ja'p ja'k.

Ba'p kai'ch gui':

—Dho ea nañ ka xi yaaspai guñ chaat no't ba muu nañ ba' mi' dhir bam kaichgida' gammiji.

⁶⁰ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Ja'pji nap nai' xi ja aa'ñdhara' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duñia' na ba'x joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, cha'p tu' bhaan jup jim buixdhat gu ja'tkam gui' nam ja'p ji buan nam ko'iix. Matgim dhi' ya' pum yaaspaidha'm ji dai koi'ñga'n.

⁶¹ Ba' jumai mi' dhir ja'p jup titda ip gu Jesusus:

—Aañ dho gi gu'x aa' ji nañ tu' silhkam bam kaichgida', jix aa' iñ nañ jai'p xi jimda' pai' nap ja'k jimda'. Dai pix ji nañ ka xi ja tabuimgi'ñmirai bñix guñ jaaduñ muñ ki'aam, mi' dhir dho gi ba' gu' bar cham tu' ka' ji.

⁶² Ba' gu Jesusus jup titda:

—¿Aap paa duuk nii'ñ gu maa'nkam gui' na tu juantu'nda' jaraar ta'm na kuu' ja'k ti niidhim? Pu'ñi dhop ji buusan gu jaroi' no' dai bhaan titi'ñcho gu tu' na gatuuk dir bi'iidha', pu cham tu' ba' bhaai'n ka' na

jax dhuu mi' pui' jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'.

10

Gu Jesusus na bhü'p' mui' ba ja jootsa' baik oo'm daman mambhñix gook gui' nam kaichu'

¹ Ba' mikkat baik oo'm daman mambhñix gook maap xi ja jumpadak gu Jesusus gui' nam kaichu', go'gok ba' miji xi ja joot bhü'p' nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam gammiji na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na pai' bhü'ya'. ² Jup xi ja tiidak bhü'p' dir nat ba' moo ba ja joot:

—Gé'gér dhor ga'n tir ya ja'p na pim jax bax maat, gu' pix ji nam gu' gu ordam jir gook alh. Jum aa' ba' na pim soi' titdada' guñ Gi'kora' na ya' tu gaa na jai' bhai'p ja jootsa' gu ordam nam ba' ya' tu oraa'. ³ Ku gu' ea na pim aapi'm ka xi chu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Xim nuukdat japim na cham tu' jam duñia', na pim gu' ja'p ji bubuakia' na jax gu kakasnr nam mi' pik aaya' nam pai'x jai'ch ka' gu sisii'. ⁴ Cham jum aa' na pim gaamtu'nda' tu' tuumiñ, nix chu' asaak ku pim kusbioda'. Gu jam sussak pu daipu' na pim jax ja aa'ntu'nda'. Gu jaroi' no't ampik mu pai' jam nam boi cha'm, daipu' na pim xi ñiokdhai maa'n na pim jii'mda', cha'pim tu a'gi'ñdha'. ⁵ Pai' jax chu'm kiicham na pim jix aik ka', ja'p japim ti'ya' na pim ja ñio'kdha' gu mi oi'ñkam: “Moo git xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' gu Dios.” ⁶ Ba' no'm gu' joidham jir jix bhabhai'kam gu mi oi'ñkam, gammiji dho pui'x joi'mdat ja a'm ti niidhidha' gu Dios, gu' ji no' gu' cham, cham dho ja a'm ti niidhidha'. ⁷ Cha'pim nai' pix tibiappuidha' kikcham, mi' ji na pim juruun'dha' pai' nam jam aichdha'x bhai' jam tiidai. Na pim pai' bñix xi chu ja a'gidhai gu ja'tkam gui' nam mi ja'p jup oi'ñka' na pim ba' ba jimia' mi' dhir. Gio gu koi', mi' pui' tu kua'da' pim tu' nam jam maakda', gio gu suudai' mi' jam toi'dhidha' am, na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' tu' bhaan tu juan, mi buusnidha' gu mai'chik ga'n. ⁸ Ba' mu pai' mui' kam tir na pim aaya', na mui' pa' daa'ñxim jir kikcham ka', no' mit joidham jam tiidak ma tu jam onbai' gu ja'tkam, aapi'm xi chu jugai gu tu' nam jam bhü'udha'. ⁹ Gux kako'kkam japim jup xi ja dudua'ñdhai no'm ampik mi'p jix jai'ch. Ja'p japim ja tiida' bñix gu ja'tkam: “Ya' ma miamri na pim pai' dhuuk ampix machia' na pim jax ja'k duñia' na ba' xi jam joi'mdai jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios.” ¹⁰ Ba' no' pimit mi' pik ai kikcham nam pai' cham jam kügalhi'ñdha' gu ja'tkam, ja'p japim xi ja tiida' pu jimia' mi' dhir: ¹¹ “Jam nii'ñchudat jach ya' xi xiixkai dhi ðibñir nat ji'x ya' bam bhü'is jich chooton am gu ya' jam ki'aam kam, ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pimit cham ji'x jich kügalh. Dai ba' nach ja'p pix

xi jam tiidam nat bak ya' mam ai na pim pai' dhuuk ampix machia' na pim jax ja'k duñia' na ba' xi jam joi'mdai jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios." ¹² Ba' aañ ya' pu jam titda nax io'm cham bhai' tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam jano' na pai' dhuuk jum aaya' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pui' na gu Sodooma kam ja'tkam.

Nam cham mi' pui' jümnda' gu ja'tkam Korasiin oi'ñkam gio Betsaida (Mt. 11:20-24)

¹³ Ba'x buam jum aagit ba ja aa' gu Jesuus gu Korasiin oi'ñkam gio gu Betsaida kam, jup kai'ch:

—Aañ jix buam jiñ aa' ja bui gu Korasiin oi'ñkam gio gu Betsaida kam, na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Tii ñich jix bhai' tu duu ja niñ'ñchudat nam jax ja'k cham pai' dhuuk pui' ti niidhat. No'ñ git Tiuro gio Sidoon pui'x bhai' tu duñia' sia kum cham jir Israel kam, moo jano' git soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' am. Jajan-nulh jix xaasak jam git pu tim ti'dha', ni kum ka batbiada', ja'kbui' kat jam matai bhai' xim buidhidha' na bhaan jix maati' ka' nam silhkam soi'm ilhii'ñ. ¹⁴ Ba' tu' na jax chui'ka', jix io'm tulhii'ñara' tir suulhgia' am jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh na ja aagi'ñdha' guñ Gi'kora' biix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax xi buimi' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pui' na gu Sidoon oi'ñkam gio Tiuro. ¹⁵ Gu' ba' gu Kapernaum oi'ñkam, ja'p jum aa' am nam jix dhaam ja'k jiiim buiñor guñ Gi'kora'. Matgim mijimmi ja'k ji nam ja iabu'x io'm tuukab na pai' gē' ti di'.

¹⁶ Ba' aapi'm nañ jam jootos na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, gu jaroi' no' joidham cham jax ji kai'chit jam kēē na pim tu a'gi'ñdha', dhi' aañ na joidham jiñ kēēkē'. Gu' ba' gu jaroi' na cham jam kaim ka', dhi' aañ na cham jiñ kaim ka' ip. Ku gu' cham tu' ji na dai aañ na cham jiñ kaim ka', gu' ja'ppi sia guñ Gi'kora' nat bhañ joot ya' dhi oi'ñga'n.

Nam ja'k ba suulhgia' gu baik oo'm daman mambhix gook gui' nam kaichu' gu Jesuus

¹⁷ Ba' gio pix ja'x jup ji ai mit gu baik oo'm daman mambhix gook gui' nam kaichu' gu Jesuus na mit ja'k ba suulh na mit tu ja a'gi'ñpuk gu ja'tkam. Jix bhai'm taattugit ba aagi'ñ am na mit tu' joidham tu duu mu ja'p, jup titda am:

—Jiich jaduun, giilhim xich jügi'ñ am gu cham kiki' i'ii'mda' nach jum a'mkam mai' ja jootos ja a'm dir gu ja'tkam! jotmoda' pu buan am!

¹⁸ Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho na gu' aañ cham tu'r jiñ jupaabkam gu ja'ook, pui' ku ba' xiñ jügi'ñ. Tii ñich gu' nat bha ji buax dhaam dir guñ Gi'kora'

jano' nat pai' dhuuk giilhim jum ua'tulh buiñor, ja'p jum duu na jax gu duuk no't bippi. ¹⁹ Pui' ku ñich ba' aañ jam tajaan' gui' na pim ki'n jum palhbuidhidha' na cham tu' tu' jam duñia', siat chi moo tu' naksir cham tu jimchu'ndam jam kii, piam jax chu'm jumai ko'x maimdagim. ²⁰ Dai pix ji na pim gu' cham dhi' ki'n jix bhai'p bam taat ka', gu' ja'ppi na pim ba ua'ñix u'uan ta'm jix dhaam na pim jax chii' na pim ki'n jix bhai'm taat ka', na gu' dai gui' nam ba ua'ñix ka'x dhaam na ja baidhika' gu Dios na pai'p tu'ii'.

Nax bhai'm taat ka' gu Jesuus

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ba' mi' jotmoda'x bhai' bhai' jim ilh gu Jesuus, nat gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pix pui' ja'k duu na bhaan tajaan'ix. Ba'p kai'ch:

—Aañ jix bhai'ñ chaat jum buiñ Gi'kora', aap nap jir gē'kam jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n, na pich gu' ba ja mattuda gu ja'tkam gui' nam gampai' tu'm na pich tu' ja ixchuix xim amatdagim jum aa'ndam. Ba' aañ jix bhai'ñ chaat jiñ Gi'kora', nap gu' pui' ja'k jix aa'.

²² Ba'p ja titda gui' nam mi'p tu'ii':

—Aañ biix tuñ maa guñ Gi'kora' na ji'k tu'x chu jai'ch, na gu' dai aañ jix bhai' xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da', nañ gu'r maraa'n. Gio aañ ya' dir mu ja'k dai aañ diilh pix jup jix maat guñ Gi'kora' nar tu'p tu'm da'. Gu' ba' gu jaroi' no'x maachim nach jir tu'p tu'm da' gook dit, aani' dho aagi'ñdha'.

²³ Ba' mu ja'k xi ja tiigik jup ja titda dai gui' nam kaichu':

—Joidham no'm biix pui'p ti tigia' git gu ja'tkam na pim aapi'm ji'k tu' joidham jix bhai'm duukam ti niñ'ñ nañ jup tu bua. ²⁴ Na gu' gui' nam bhaankamu'n gu Dios ya ja'p tu ja a'gidhimik gu ja'tkam bijik, gio gux io'm gē'gē'kam kat Israel kam, pui' tii joidham tu'm jup jix chi tiigik kat am na pim aapi'm jax joidham tu'm ti niñ'ñ xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti tii. Sia pui' joidham tu'm jup jix chi kaik kat am ti na pim aapi'm jax joidham tu'm tē kēē xib, gu' ji na mit gu' cham pu chu'm ti kai.

Gu Jesuus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam Samaaria kam

²⁵ Ba' maadit gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mu jimik bhai' ba tikka gu Jesuus, na mi' pix jix maachim no' sap moo pui' pix jup ji bua na jax ilhii'ñ diilh. Jup titda:

—Jiñ jaduun, aañ ja'p tu'm bham tikkam nap iam jiñ aagi'ñdha' git nañ ja'p tē kēē nap bixchu' pix jix maat. ζTu'ñ jax dhuñia' nañ ba' gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios?

²⁶ Ba' gu Jesuus jup titda:

—¿Dho jax gim kai'ch nap tu jifkai'ñdha' mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam na tu' pik jix io'm jum aa' nach pu duña'?

²⁷ Ba'p kai'ch:

—Dho sap nach gammiji tu' ka'm nai'ñdha' gu Dios, gio nach gammiji ti'ñchoka' biix jich jujur ki'n gio na ji'x jich i'ii'mda' ki'n, biix nach ji'x pup jich chaat. Gio sap ba' nach jix joi'mdai tiigüix bhai' dhuña' gu jaroi' no' tu' bhaan jum tulhiñ, panaas ku sap moo aach pix jir gui' ka'.

²⁸ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Dho pu'ñi pix nap duña'ñ jaduun' nap ba' gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios.

²⁹ Gu' ji nat gu' gio bhai'p ka xi chikka gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios na sap ba' cham jax jum aa'nda' gu Jesusus na ja'p pix bha tikka sia kux maat, jup titda:

—Dho ja'pji nañ cham maat na jax chu'm ja'tkam ba' ja aagit jup kai'ch gui' nañ pui'x ja joi'mdaix bhai' ja duña' no'm tu' bhaan jum tulhiñ.

³⁰ Ba' gu Jesusus mui' ji chu a'ga bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam, jup kai'ch:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam Jerusaleen kam ti ma paxiaram mu ja'k Jerikoo. Gu' ji na mit gu' gama ja'k daagik gibiimik gux i'xkum, ti pu' mukxikam jamit mi ja'p xi buak boi cha'm, xi chi iixdhak jamit ba' biix gui' na ji'k tu' tu ua'kat. Daman gu jajannulhi'ñ pup jamit xi chu kookoxchuldhak xi chu u'uuk na ka ti ti'chgít, pui'x dhaapak jamit mi' xi buak.

³¹ Ba' ampik mi'p bhüichu' maadit gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' ba ti na mi' kaat, ni ji'x kut iam jix joi'mdat ti. Mi' dhir ja'p gakooll xi bhüik maa'n na jimchu'. ³² Ba' ja'xpix mui'p ba jimchu' maadit gui' nam jir tujuandam mu ja'p chichio'p nam pai' tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui'p ba ti na mi' kaat boi cha'm, gu' pix ji nat gu' pui' cham joi'mdat jup ti sia, mi' dhir ja'p gakooll xi bhüik pui' maa'n na jimchu' ip. ³³ Ba' siamri maa'n gu maa'nkam Samaaria kam mi ja'p jup ka jim dhi' ka'm gu boi. Dhi' dho gi gu'x joi'mdak ti ji na mi' soi' tu'ii', ³⁴ mui' pu ji ai mia'n. Ba' xi chu juulh na pai' jax jix ko'ktulhdhix gu tukga'n, gio nat xi chu bhüibgi jajannulh saaski' ki'n. Ba' bhai' xi dhaasak bhaan gu bhuru'x na ua' ba bhüik maa'n kap na pai' tim tibiappu, ba' xi chu namkidhak mi' ba boom'n. Mi' ba' pu daakat nuuka'n bix chukaa'. ³⁵ Ba' buimgidhak gu Samaaria kam maa'nkam jup titda gui' nar ga'n mi' na pai' tim tibiappu: “Ya'p kañ ñii'ñxi'ñka' dhiñ jaduun' na mi' bo', jix bhai'p ka buada'. Ya'ni gook gu tuumiñ nap ki'n saba'ñxidha' gu tu' no' bam aa'. No' pich jax dhuuk jai' dhih jum tumñi' ki'n tu namki gu tu', aañ ja'k jum iabuidha' nañ gio ya'p

buusnia' nañ ja'k ba giixchu'nda'.” ³⁶ Dho jaña, ¿jax chu'm dhi baik ja'tkam na mit mi' bubuax joi'mdak tiigik jix bhai' dhuu gu maa'nkam na mi' tulhiñix boi cha'm?

³⁷ Ba' gui' na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios jup kai'ch:

—Dho gu Samaaria kam.

Ba' gu Jesusus jup titda:

—Dho pu'jani pix ja'k jum aa' nap duña'ñ jaduun', jix bhai'p ja buada' biix pix gu ja'tkam, sia moo nar pai' kam ka' git.

Gu Jesusus na mi' ba aaya' kia'mi'ñ gu Maarta gio gu Mariiya

³⁸ Ba' pui' xi chu a'gidhat jimchu' gu Jesusus. Nammi gama ja'k maa'n kap ba ai na pai' jumai ji'dilh jup jir kikcham. Ba' maa'n mi' kioka' gu ubii Maarta tiigim, joidham cham jax ji chi'üik aich na sap mi' xi chibiapui. ³⁹ Ba' maa'n ti siipi'ñ ka' gu Maarta, Mariiya tiigim. Dhi Mariiya mi ja'p ji dhaibuk amuub kēē na tu a'ga gu Jesusus.

⁴⁰ Ba' gu Maarta bha ja'p jix bhai' tu bua biix aixim gu tu'. Ba' na gu' cham palhbui'ñ gu sipdhi'ñ, mu jimüik amuub jup titda gu Jesusus:

—No' pich mi' dhir iam ja'p ti'ñ dhiñ xiku' na jai' xiñ palhbuidha' nañ tu'x bua. Mi' pix pu daa. ¿Ka'p ji cham joi'mdat jiiñ ñii'ñ aañ jaduun'?

⁴¹ Ba' gu Jesusus jup titda:

—¿Jax kup ba' moo bhaan jix buam jup jum aa' Maarta gu tu' nap biix aixim ji chu bua't? ⁴² Jax dhui na maa'n pix jix io'm jum aa' nap pu duña', nap ya'ni ja'p daibui xiñ kaaya' na jax dhi Mariiya. Dhi' ji' ji nax io'm jum aa'. Ba' cham jir am nañ mui'p bam joochxi'ñdha' dhi Mariiya, nat gu' dhi' ya' ba ai na pai' pik jum aa'.

11

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k tu daanda' buiñor gu Dios (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Maa'nnim maa'n kap xi jimüik gu Jesusus ma tu daani jix dhaam ja'k buiñor gu Dios, biix jam jup oi'ñchu' gui' nam kaichu'. Ba' nat timok na xi chu dañimik, maadit mi' dhir ja'p jup titda gui' nam kaichu':

—Jich aagi'ñdha' ap jich jaduun' nach jax ja'k tu daanda'x dhaam ja'k buiñor gu Dios, ja'p nat jax gu Juan ja'tkam bopkondam jup ja aa'ñdhak gui' nam kaichgit.

² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho ja'p japim kai'chdha' na pim pai' dhuuk tu daanda' buiñor gu Dios:

Aapi'ch Gi'kora' nap jix dhaam jup tu'ii', aap nap gammijix uañ ki'n pur jum tiitgidam ka'.

Iam jap ja'xbui' pui'p xi chu buada' ya' dhi oi'ñga'n ja'p nap jax tu buada'x dhaam ja'k.

Ku gu' aap ji no'p dñlh pui'p ilhii'ñdha' git, aach pui' pix soi'm kaichu'n ji.

³ Gio dhich chuuku' na tu' ki'n jup dua, gammijip xi maakidhat nabap tanoolh na ba' ki'n jix bhai' tu tatda ka'.

⁴ Gio ba' nap iam tuch uañi'ñka' nach ji'x mach ua'tulhdha' jum bui, pui' nach jax jup tu ja uañi'ñ aach gui' nam jup jum ua'tulhi'ñ jich bui.

Gammijip iam jich a'm ti niidhidha' na cham jich mai'chui gu ja'ook jumai boi bhaan jich bhüchdha' na pai' mai'x chi giixi'.

⁵ Ba' ja'pnip ja titda gu Jesusus:

—Kani nañ jam aagi'ñdha' na jax pik ja'k tu tu'ii' dhi'. No' maadit aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii', iraab tukaa' mui' ba tu soon jum ki'aam gu jaroi' na mi' dhir ja'p jup kioka', no' gu' jax jum titda: “Jiñ jaduñ, iam gook jiñ chaiñbui'ñ gu paan ⁶ nañ onbai'ñdha' maa'n guñ jaduñ nat mik dir mi ai. Giilhim sap bax bhio'ntu', aañ gu' pu cham bia' gu tu' nañ iam onbai'ñdha' git.”

⁷ Ba' no'p gu' aap miji dir jup titda: “Kux cham jir gē' tukaa' aa ku pich ba' moo bhai'p bañ ñiñiichdham. Bha siisap ip gu' ku ki'ñgob, gio ya' ja saagi'ñ bo' iñ guai' a'alh chuk. Cham dho ba' jax jix bhaai' nañ bamgia', dampan ji ba' no' giop ba xi chum aagim.”

⁸ Gu' ji no' gu' pix ji küsaim na soi' kai'ch nam taan, ma ji bamgia'p ji matgim nap tu makmira' büx gu tu' na aa'nda'. Ku gu' aañ ya' pu jam titda ji na cham tu' na moo nap jix mat ka' kup ba' tu makia', gu' ja'ppi na pix ji küsaidha' na soi' kai'chdha' kup ba' tu makia'. ⁹ Ba' aañ pui'p jam titda, gu tu' na pim taanda' guñ Gi'kora', jam makia' dho. Piam gu tu' na pim ga'ngada', jam aagi'ñdha' ip. Gio no' pim pix ji küsaim na pim bha tu soon ki'ñgob, jam kupio'kdha' ip. ¹⁰ Na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' pix ji küsaim na tu taan gu tu', makia' am. Piam no' tu' ga'nga, tigia' ip. Gio no' pix bhai' ji chu soon bhai' pai' ki'ñgob, kupio'kdha'm ip.

¹¹ ¿Aapi'm daas aa na pim jodai makia' gu jax chu'm jam mar no' paan jam taan? ¿Piam ku pim gu' ko' mui' ba maak no' batoop jam taan? ¹² ¿Piam ku pim gu' naksir mui' ba daagi'ñ no' lankiiyus jam taan? ¹³ ¿Jia na pim gu' büx pix jir jix bhahbai'kam ja bui gu jam maamar, sia ku pim jax jir jix u'ua'tulhdhix kam ja'tkam? ¿Guñ Gi'kora' gi ba' na giilhim jir jix bhai'kam nax dhaam jup tu'ii'? Tajaan'dha' ji matgim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu jaroi' na taanda'.

Nam pui' ai'chuxdha' gu Jesusus na gu ja gē'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' bhaan jup tui'dhi'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Maa'nnim gu Jesusus maa'n mai' ba jootos gu cham kii' ii'mda' bhaan dir maa'n

gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi'. Cham tu ñiokda' dhi' dhi maa'nkam, na gu' gu cham kii' ii'mda' pix na pui' duuka'. Ba' joidham bhai' ji chu ñiokcha gu maa'nkam nat pai' ba buus gu cham kii' ii'mda' bhaan dir. Ba'x bhai'm ilh jamit jai' gu ja'tkam na mit pui' ti tii. ¹⁵ Jai' ba'p kai'ch am:

—Ja gē'kam tuk ji gu cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' dhi', pui' nam ba'x jüigi'ñ.

¹⁶ Ba' jai'p titda am na sap xip duñia' gu tu' nam cham pai' dhuuk pu chu'm niñi', nam jax dhui mi' pix jix mai'chim no' sap moo bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. ¹⁷ Gu' ji na gu'x maat gu Jesusus nam jax jum aagit jup titda, siax maat nam jax ai'chuxi'ñ gu jai'. Ba'p ja titda büx:

—Gu jax chu'm gē'kam no' cham maa'n ñi'ook jup duuk ja bui büx gui' nam maap tu juanda', cham ji'xkat tu' jax dhuñia' am, nam gu' jai' maakam kai'chdha', gio jai' maakam ip. Mikkat mi' pix pu bhaakui mam kooda' am dñlh. ¹⁸ Pu'ñip jum duñia' gu ja gē'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' no't jax dhuuk bhai' ji bhaam ja bui gu tujuandam tugi'ñ, nam gu' cham maa'n ñi'ook kap duuka'. Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na ni'jix kur pui' na pim jax jiñ ai'chuxi'ñ jai' dhit. Jup kai'ch japim nañ a'm jup tui'dhi' gu ja gē'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' nam ba' xiiñ jüigi'ñ. ¹⁹ ¿Aapi'm ba' pui' ja gē'kam tuk gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm jup tui'dhi' aa gui' nam jam kaichu' nam ba'x ja jüigi'ñ nam mai' ja jootos ja a'm dir gu ja'tkam? ¿Jia na gu' cham? Pu dhi' bhaan jix maati' na cham ji'x jir pui' na pim jax jiñ ai'chuxi'ñ. ²⁰ Matgim aañ gu Dios ji nañ bhaankam ya oirit mai' ja jootos gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm dir gu ja'tkam. Gu Dios pix dñlh jiñ a'm ti niidhim, pui' kum ba' xiiñ jüigi'ñ. Ba' dhi' bhaan jup jix maati' nat bam ai na pim pai' dhuuk ampix machia' na pim jax ja'k duñia' na ba'x joi'mdat jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios.

²¹ Gu ja'ook ja'pni ja'k jup ji buusan na jax maa'n gu maa'nkam jix oogim na mu pai' tu bia'ka' gu bixchuga'n jax chu'm ba'k chir. Ba' mi' tu nuuka'nda' ji dhaagit gui' na ki'n jum palhbuidha' no' jaroi' bax chi iixdham, sia ku gu'p jix oo'. ²² Gu' ji no't gu'x dhupii'ñ mu ai gu jumai maa'nkam nax io'm jix oo' ka', cham tu' pui' na gui', mi' dho daagii xi iixdhai gu tu' na ka daa'nka' na git ki'n jum palhbuidha', pui' ba' xi gibiiimii gammiji xi ardimia'. Gu bixchuga'n ba' büx bhaan ji chu bi'ya' na miji ka tu bia'ka' ba'k chir.

²³ Na gu' gu jaroi' no' cham pui'p ilhii'ñ nañ aañ jax ilhii'ñdha', dhi' bhaan jix maati' ka' na xiiñ bhaamki'ñdha'. Gio gu jaroi' no' cham jiñ palhbui'ñ nañ tu jumpa'nda', dhi' bhaan jix maati' ka' ip na ja'kbui' kat ti ji'dilka'nda'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax jum buada' gu cham kii' iimda' (Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Gu cham kii' iimda' no't bhaan dir ba buus gu maa'nkam, ba jimia' mummii ja'p gampix jix chu gak kir na tu gaa'mira' na pai' kiicha'. Ba' no't cham pai' ti tii nar joidham, jup jum aa'nda': "Gi no' ñich giop jii bhammi nañ pai' kiokat, na gu' cham pai'r joidham ya ja'p." ²⁵ Ba' joidham ti tigia' na gio bhammip ba bakia' bhaan gu maa'nkam, jix chi kii' ka', joidham tu boxkix ka', na gu' pui' ji buusanda' no'x kii' gu maa'nkam. ²⁶ Ba' xi dhai'ñña' na ja bai'ñmira' ji'k xijum gook pup gu bipnaga'n cham kiki' i'ii'mda', nam jix io'm xi chu xi buada', maap jam ba' bhai' ba baapkia'. Mi' dhir dho gi ba' gu'x io'm bam duña' ji gu maa'nkam, cham tu' pui' na bii'p' dir.

Gu Jesusus na ba aagi'ñdha' maa'n gu ubii na sia jaroi' na pix jix bhai' ba tu jimda' no' mi' pui' ba jim na jax jum ka'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios

²⁷ Ba' na mi' pui' ka tu a'ga gu Jesusus, maa'n gu ubii miji dir ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam jup titda ge' ki'n:

—Moo git joidham jix bhai' tu jimda' gum naan na pich bhaan dir maaxir, gio nat magoonik bam gi'ñilh.

²⁸ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Ja'ppi sia ji gui' nam kēēji mi' pui' ba jimda' na jax jum kai'chdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios na pui' gammijix bhai'p ba tu ja jimda'.

Nam pui' ba tiida' gu Jesusus gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti ñi'ñ nap duña' na tu'r jix bhai'm duukam nam cham pai' ñi'ñdha' (Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Ba' giilhim mui' pix ja'x ji aajim am gu ja'tkam mi' na pai'p tu'ii' gu Jesusus, nammi ja'p ba xi ju' am. Ba'p ja titda:

—Jai' dhit gu jaaduñ nam ya'p tu'ii' tiix aa' am nañ sap tu' jax xi dhuña' nam cham pai' dhuuk pu chu'm ñi'ñ, gu' ji na gu' cham tu' pu chu'm ja a'm jum aa', nam gu' giilhim jix u'ua'tulhdhix. Ku gu' aañ jir dhi' pu chu'm ka' ji nam jax chu'm jix aa' nam tigia', pui'ñ jup jiiñ dhuña' nat jax jum duu bijik gu Jonaas. ³⁰ Gu ja'tkam Niinibe oi'ñkam bhaan dir maat jamit gu Jonaas na bax ja tulhiñchudam gu Dios. Aañ ba' pu'ñi ip ya' ja bui xib gu ja'tkam, aañ pix jiiñ a'm dir machia' am na jax ja'k cham ja tulhiñchuda' gu Dios gatuuk ja'p na jax jano' gu Jonaas.

³¹ Jano' na pai' dhuuk jum aaya' na guñ Gi'kora' ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam ji'k tu' jax buimii ya' dhi oi'ñga'n, gu ubii gui' na bijik jix io'm jir ge'kam kat mi' dhir ja'k jurrip, jano' xi kikboi pui' ti'ya' na pim cham tu'r kiki' ja'tkam, na pimit gu' cham mi' pui' jii na maadit ti pu ya' jam aa'ñdhimik na pim

pai' oi'dha' na pim jax ja'k mi' pui' jimia'. Gu' gui' gu ubii mik dir jum dikoo'ñ nat bha jii nat bha kaim gu ge'kam Saloomoon na giilhim jix chu matda' ka'. Ku gu' gui' na maadit xib ya oiri, jix io'm jix chu maat jii gio nax io'm jir ge'kam, cham tu' pui' na jax jano' gu Saloomoon. ³² Sia gu ja'tkam Niinibe oi'ñkam xi gu'kii pui'p ti'ya' am jano' na pim maaxik cham jir kiki' ja'tkam. Na gu' gu ja'tkam Niinibe oi'ñkam moo jano' pu soi'm ilh jamit buiñor gu Dios nat jax pui' tu ja a'gi gu Jonaas na cham bhai' tu ja jim. Ba' gui' na maadit xib ya oiri, jix io'm bhaan ti ñidhim gu Dios, cham tu' pui' na gu Jonaas.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na gu buupui ja'p ji buusan na ge' tanoor (Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Aañ cham ji'xkat jaroi' pai' ñi'ñ gu maa'nkam na xi miichdhai gu kañdhiir miji ja'p xi kiisa' na pai' cham tu maax ka', piam ku tu' ki'n xi chaa'bidha'. Gu' ja'ppi bhammi ja'p na pu xi kiisa' tē'kob na ba'x chu maax ka' nam mi ja'p oipoda' gu ja'tkam. ³⁴ Dhich buupui pu'ñip ji buusan na jax gu kañdhiir na joidham ge' tu maaxi'ñ ka' tukaa' no' bi'ñdhix, nach gu' ki'n ti ñi'ñ. Mui' pix pux chum tukgam ka' gu' no'm cham kiki' dhich buupui. ³⁵ Ba' aapi'm jix bhai' xim duukat na cham tutkia' dhi jam buupui. ³⁶ Na gu' no' joidham jix kiki', jix bhai' ñi'ñdha' pim gu jam tutku' na jax chui'ka'. Pui' na jax gu kañdhiir no'x bhai' miim, na gu'x bhai' tu maaxi'ñ ka', pu cham pai' maa'n kap pix am jix chi iika' ka'.

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' nam cham bhai' tu jim gu pariseos gu gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

³⁷ Ba' nat pai' timo na tu a'ga gu Jesusus, maa'n gu pariseo ba baidhak na tu koi'ra' kia'mi'ñ. Ba' gu Jesusu ma oi ip, jimdai mi' ji dhaibuk ba ti ñiir nam tu bhiidha' na pai' tum kua'. ³⁸ Ba' gu pariseo cham jir juraa'n nat tiñ nat cham jum ikoim, na gu' panaas nax maad dilih, jum aa' na xim ikoimdhai gu jaroi' no't ba ji chu juu. ³⁹ Ba' gu Jesusus na gu'x maat na cham juraa'n daa gu pariseo, jup titda:

—Ja'p moo tiix u'uañ jum ilhi'ñ japim aapi'm na pim pariseos jum tii'ti'. Gu' dai daam dir na pim tii xi ja bopkon gu jam ja jooxia' gio jam bapaas, irban dir ja'k gu' giilhim mi bhi'sap ji gu jam ua'tulhdhara', na pim ti iixi'ñdha' gam biix aixim na pim tu buada' na tu' cham jir kii'. ⁴⁰ Cham jam jur bia' pim dho jia ku pim ba' pui' ja'k tu jim. ¿Jax jum aa' pim aa na cham ti ñi'ñ gu Dios jura'ram gu maa'nkam? Jax dhuñ nat gu' biix jup duu na ji'x jir tuuku', sia irban dir, sia daam dir. ⁴¹ Ba' tu' na jax chui'ka' ya' dir ja'p ja'k, tu' silhkam japim jix ja joi'mdat

ja palhbui'ndha' gu ja'tkam gui' nam cham tu' bia' ni ja'x. Pu'ni ja'k dho gi' bu' ba ofia' ji sia irban dir ja'k gu jam ua'tulhdhara'.

⁴² Tiin jix buam jin aa' jam a'mkam aapi'm na pim pariseos jum tiiti', na pim gu' cham bhai' ja bua gu ja'tkam gui' nam bix aixim bhaan jum tulhiin. Aapi'm dai sap pik ba' gammiji mi tu aichdhidha' chiop na ja'k bhaan jup bipio' gu Dios gu tu' na pim ti is, gu' ba' gu ja'tkam cham ja ninii'n japim sia kum mi ja'p soi' tu'ii' jam taagiob. Dhi' ji ba' pik biipi'm aa' na pim jix ja joi'mdaix bhai' ja du'nia', gatuuk japim ba' pui'p ba du'nia' gu tu' nam aa'nda'.

⁴³ Gio ba' na pim ge'gerkam jum taat ka', biipi' dir japim jix dharaibuktu'nda' na pai' tum daanda', ni ja'x ku pim iam gatuuk dir xix dharaibuktu'nda'. Gam na pim jix aa'nda' nam bix gu ja'tkam tu' ka'm jam niidhat jam nio'kdhidha' mu ja'p na pim jax jiidma'.

⁴⁴ Ja'p pix ji buan japim na jax gu maa'nkam no' bijik dir mi' pai' ba yaasap na cham ka tu maati' ka', siam chi daam dir mi oipo gu ja'tkam. Pu ni kum jix mat ka' no' tu' maa'nkam bita'n jup dibaalhchik.

⁴⁵ Ba' maadi' gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios mi' dhir ja'p jup kai'ch:

—Jin jaduun, jax bix jup jich ia'n pui' na pich jax ti, panaas jap sia aach jich aagit jup kai'ch.

⁴⁶ Ba' gu Jesus jup titda:

—Sia dho tiix buam jin aa' in jam a'mkam aapi'm na pim sap pik ba'x maat gu nio'ki'n gu Dios. Ja'p ji buusan gu' na pim tu ja bhiinoldhathu' gu ja'tkam na pim dai gui' ja chianda' nam mi' pui' jiidma' na jax jum kai'ch gu nio'ki'n gu Dios, gam na pim jax ilhii'n diih. Aapi'm diih gu' pu cham mi' pui' jiiim.

⁴⁷ Gio na pim jix bhai' xi chu buada' nam pai' yassap gu bijik dir kam gui' nam ya ja'p tu a'gimik bhaankam gu Dios, gu' gu jam bopxi kat na mit ja koodak mi' ja yaas nam jix bhaamut ja ke'ke' nam ti tu ja a'gi'ndha' na jax jir mi' pui'. ⁴⁸ Ba' dhi' bhaan jix maati' na pim jix bhai'm taatit am jix bhai' tu bua mi' na mit pai' ja yaas.

⁴⁹ Pui' pu ti ji gu' gu' Gi'kora' na giilhim jix chu maat nam sap cham ja kiigaldha' gui' nam pu'ni bhaankamu'n ya ja'p tu a'ga, jai' ja kooda' am. ⁵⁰ Ba' aapi'm pik jix io'm jam o'bhai'ndha' gu Dios na pim xib ya oipo na mit ba ja koi gu jam bopxi kat gui' nam bijik bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik.

⁵¹ Nammi dir bhai' ji jam kusbidha' bhaan gu Abel na mit biipi' mua, ya' juugit na pai' gu Sakariyas, gui' na mit mi irban mua na pai' kiik gui' na bhaan tum makgirxi'n gu Dios, gio gu ba'aak nam pai' dhir tu daan gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Jam aagi'n in moo na aapi'm

jai'p jam o'bhagi'n gu Dios na mit tu koi gu jam bopxi kat jano' dir.

⁵² Gio gu' aapi'm na pim sap pik ba'x maat gu nio'ki'n gu Dios, ja'p ji buusan na pim aapi'm ua' gui' na ki'n jum kukpio'k mi' pai' na tum mamta na jax ja'k jir am na pim mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios, gu' ji na pim gu' cham ja kukpio'ki'n gu ja'tkam, ni aapi'm diih ku pim mi baapak.

⁵³ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu nio'ki'n gu Dios na pui' ja titda gu Jesusus. Bix aixim bhai' ba tikka am maap jim daagik ⁵⁴ nam mi' pix mama'chik no' sap moo pui'p ilhii'n nam jax ilhii'n diih gu tu', piam ku gu' sap cham, dai nam ba ja aagi'ndha' gu ja ge'gerkam tuk.

12

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gui' nam kaichu' nam cham ja jii'ndha' gu pariseos

¹ Ba' giilhim mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam na pai'p tu'ii' gu Jesusus, nammi ja'p xi ju' am. Giox kabkam ki'sap am jai' miji ja'p, nam gu'x kobkom mi guguuk. Ba' biipi' mui' ji chu ja a'gi' gui' nam kaichu', jup ja titda:

—Moo pim cham mia'n ja a'jida' gui' nam pariseos jum tiiti'. Giilhim jix kaidha' gu' gu ja ni'ook, ja'p jir tu'm am na jax gui' na ki'n jappukar gu paan, pu cham mi' pui' jiiim am diih nam jax ja aagi'ndha' gu ja'tkam. ² Ku gu' kam aajim ji na pai' dhuuk matgilhia' nam jax jir tu'm, sia kum gu' xib diih pix pui'x chu maat. Na gu' cham ji'xkat jum ixchu' gu tu' sia ku ti ixchuix panaas, ni ku cham ji'xkat na moo cham jup matgilhia' sia ku ti cham tu aa' gu jaroi'. ³ Ba' aapi'm pu'ni ip no' pimit tiix ixchuixim mu pai' tu a'ga gu tu', maa'n na jax matgilhia' gatuuk. Sia pimit chi moo tiix kabkam xim kuupak mu pai' jax chu'm ba'k chir, nai' pix ja'x chum jii'nakda' na pui' tum kai'chdha' gatuuk.

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' gui' nam kaichu' nam cham ja ibhi'ndha' gui' nam tu koo'n

(Mt. 10:28-31)

⁴ Ba' ja'p ja'n jup xi jam tiidam jin jaadu'n na pim cham ja ibhi'ndha' gu ja'tkam gui' nam jir tu koo'n kam, cha'pim totdon ka' sia kum xi jam koodak. Na gu' no' mit moop ma jam koi, dai gu jam tutku' nam ja kooda', gu jam i'ii'mda' pu cham nam jax dhooda'.

⁵ Gu Dios ji na pim jix ibhidhat oipoda', na gu' gui'x bhaai' na xi jam koodai mu ja'k xi chu chii'ia' nam ja iabu' gu jam i'ii'mda' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiin'dha' no' pim cham tu' ka'm niin. Tu' ka'm japim moo niidhat, aa'n moo ya' pu jam titda.

⁶ Cham da'ram namiik am dho gux bii u'ji' nam mu ja'p jum ga'ra, jix chamaam aix

am gu gook tumñix cha'm. Gu' ji na gu' gu Dios jix dha'ram ja ilhii'ñ sia kum cham tu' bhaigim tu'm panaas. ⁷ Aapi'm gi ba' na pim jir ja'tkam jam jur bia' kam, ¿ja'p jum aa' pim aa na cham da'ram jam ilhii'ñ gu Dios? Matgim giilhim ji nax dha'ram jam ilhii'ñ, sia jam kuup jix bhai' ja'kilhdhix kam bia' na ji'k bha tuut jam moom am. Ba' cha'pim jax jum aa'nda', na gu'x io'm jix dha'ram jam ilhii'ñ gu Dios, cham tu' pui' na gu u'ji'.

Gu Jesusus na pui' ba ja tida' gui' nam kaichu' nam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam kaichu'

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ No'm ba jam tikka gu ja'tkam no' pim jiñ kaichu', xi ja aagi'ñdha' pim na pim jiñ kaichu', aañ ba'p ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' na pim silhkam jiñ kaichu'.

⁹ No' pim cham ja aagi'ñ, aañ pui' pix jup ja tida' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora' na pim pu cham tu' silhkam jiñ kaichu'.

¹⁰ Ba' no't jaroi' giilhim jiñ chii'n aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, jum ua'tulhdha', dai pix ji na gu' giop tu uañdha' gu Dios no't soi'm ilhdhak pu ti na cham pui' ka kai'chdha'. Gu' cham ji'xkat tu uañdha' ji kia' no't gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' giilhim ti'n na jax cham jir am, na gu' dhi' buiñor jix io'm jir ua'tulhdhara' no' jaroi' jaaxmam kai'ch.

¹¹ No' mit pai' dhuuk jam da'ngik mu ja'p pai' ba jam tuttuim chichioop piam mu ja'p pai'x kakai' ja bui, cha'pim jax jum aa'nda' sia ku panaas cham bhaai' na pim jax ba ji chi'ya' ja bui. ¹² Jax dhui na gu' diilh pix bhai' ji bhaigia' na pim jax ti'ya' no' pim bhaan bap tui'dhi', na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jam makia' gu matda' na jam a'm tajaanixchu'nda'.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham jir am no' jaroi' gan jix aa' nar jix chumñigam ka'

¹³ Maadit ba' miji dir ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam jup titda gu Jesusus:

—Jiñ jaduun', mi' dhir jap iam ja'p jiñ chii'ñixidha' guñ xiix na tuñ makia' na ji'k jiñ a'm jup tuñ bipio' gu bixchuga'n guñ chaat kat. Ni ji'x ku xi chuñ maakim.

¹⁴ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jax dhui nañ aañ cham tu' gē'kam ki'n daaxix nañ mu pai' ja maakda' gu ja'tkam na ji'k ja a'm tu bipio' gu tu'. ¿Ka' paa pimit duuk pu chu'm ki'n gē'kam jiñ dhai kup ba'x maat na pu chu'm jir jiñ a'mkam?

¹⁵ Ba'p ja titda bix gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ñi':

—Cha'pim dai bixchu'x chu aa'nda' na pim git xi chu bia'ka', na gu' cham tu' gu bix aixim na tu bia'ka' gu jaroi' na ba'x bhai' tu jimda'.

¹⁶ Ba' xi ja aa'ñ bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu maa'nkam jix chumñigam nat jax tu jii, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam giilhim gē' ma ti gu tiriik. Giilhim jir jix chumñigam ka' gu', gē'gēr ja bia'ka' gu dippir. Ba' nammi ji kii nat pai' dhuuk ti bhii gu tiriik. ¹⁷ Ba' cham gē'gēr jup tu ba'bhak ka', i'lhich mi' ja tuttu ka'. Ba'p jum aa' jura'ram bhaan: “¿Paañ ba' ja'k ulhña' dhi jai' tiriik na bi'ya' sia ku ñich jai' mi ulh dhi i'lhich ba'pki chir, na gu' cham bix mi aix?” ¹⁸ Ba' ja'xpix jup jum aa' ip gio: “Ja'ppi nañ ja ia'rsai dhi i'lhich ba'bhak gē'gēr mi' ja tuttu na jii' maa'n jimdam bix mi aaya'. Guñ bixchu'ñ bhai' dhir ja'p gai dhir jup xi chu ulhña'. ¹⁹ Mi' dhir ba' dai nañ bañ jii'pi'ñka', tu kua'da' iñ jix bhai'ñ chaatit gio nañ jix maim ka'. Mui' oidha' mi bütka' gu' dhi tiriik.” ²⁰ Ba' na mi' pui' kam aa' gu maa'nkam, jup titda gu Dios: “Joidham ti ti ilhii'ñ ap ja. ¿Jaroo ba' bhaan ji chu bi'ya' dhi' nap tu' bhaan tu a'ga? Nap gu' aap ja'xñi tukaa' cham tu' ka duaka'. Cham jum jur bia' ap kup ba'p kai'ch.” ²¹ Pu'ñi pix ja'k ba' tu jimia' gu jaroi' sia kut ti joidham ti ilhdhak nammi ji chi kii gux dha'ram tu namkim ya' kam dhi oi'ñga'n, pix ji no' cham jir jix chumñigam ip buiñor gu Dios.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' na ja a'm ti niidhim gu Dios gui' nam jir maamra'n

(Mt. 6:25-34)

²² Ba' mikkat gu Jesusus jup ja titda dai gui' nam kaichu':

—No' pim pai' dhuuk cham ji'x ka bia' gu koi' piam tu' jannull na pim ti'ya', cha'pim jax jum aa'nda'. ²³ Na gu' cham tu' pik jum aa' gu koi' ni gu jannull, gu' gui' ji jam i'ii'mda' gio dhi jam tutku' nax io'm jum aa', dhi' pik japim gaa'ñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' tu ja jimda'. ²⁴ Gio gu' ja ni'ñ japim gu kokkon. Cham pai' mu pai' or am gu tu' nam kua', nam gu' pu cham ti is. Ni kum pai' tum bipi'ñ jax chu'm ba'k chir, jax dhui nam gu' pu cham tu ba'bhak. Gu' ji na gu' gu Dios tu ja maak nax joi'mdat ja ni'ñ. Dho jaiñ, ¿aapi'm ba' cham jix io'm jup xi jam joi'mdat jix bhai'p jam duñia' aa gu Dios na pim jir ja'tkam? ²⁵ Gio gu' cham ji'xkat ja'kbui' oidha' aichdha' na duaka' gu jaroi' na ji'k ti xi ilhii'ñdha', na gu' cham jaroi' diilh jup bua gu ii'mda', siat chi moo ti bix juraa'n ki'n pui'm aa na ja'kbui' oidha' aichdha' git. ²⁶ Ba' dhi' pu'ñi ip, cham jir am na pim ja'p pix jix chu aa'nda' gu tu' na cham jum aa', na gu' cham ji'xkat jaroi' alhi'ch pup jup duñia' gu ii'mda' na ba' ja'x pup xi dhuaka', sia kut bam ai na pai' dhuuk mukia'.

²⁷ Ja ni'ñ japim ip gu yooxi' nam nai' yoot bix aixim tu'm jix a'bhhar. Cham tu'

diih jup tu bua am gu tu' nam ki'n jum a'bhartu'n, ni kut iam pu chu'm jix a'bhartim tii'dhak gu Salomoon gui' nax io'm jir gē'kam kat bijik, sia ku ti joidham jix bhai' xim duuka'. Gu yooxi' gu' gu Dios na pu chu'm tu ja ti'ii'ñka', cham tu' diih. ²⁸ Ba' no' gu yooxi' pui'x a'bhartu' na ja ti'ii'ñ gu Dios sia kur gampix kam gio na buimgidhak bax gak ka', çgu Dios aa ba' cham jix a'bhartu' jup tu jam tii'dha' na xi jam joi'gi'n na pim jir ja'tkam dudua kam jum jur bia' kam? Tu jam tii'dha' ji matgim, dai ji na pim biix jam jujur ki'n buiñor ti jüigi'ñdha'. ²⁹ Ba' cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim cham ka bia' gu tu' na pim jugia', ni gu tu' na pim i'ya' no't ma gaa gu suudai'. ³⁰ Pui'm dho tu'ii' ji gui' nam chakui maat gu Dios, biix dhi' pu chu'm jam bhaan jix buam jum aa'. Gu' matgim aapi'm bax maat ji na jaroi'r jam Gi'kora', gu Dios dho. Gio gu' gui'x mat ka' na tu' jam a'm jum aa'nda'. ³¹ Aapi'm dai ji na pim mi' pui' xi dhuifñchu'nda' na jax jix aa' na ba'x joi'mdat jam a'm ti niidhidha'.

Gu Jesusu na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam jax ja'k jir jix chutumñigam ka'x dhaam ja'k

(Mt. 6:19-21)

³² Cha'pim tu' bhaan totdon ka' aapi'm na pim ja'p ji buan na pim jir jiiñ kakasnira', na gu' sia ku pim jir gook alh, guñ Gi'kora' xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhim. ³³ Cha'pim jax jim aagit xi ja maakat gu tuumiñ gu ja'tkam gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. Xi chu ga'rat japim gu tu' na pim bia' na pim ba' mi' dhir ja maakda'. Na gu' no' pim pu'ñi ja'k duiñchu', aapi'm jum tutumñigamtaidha' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na pai' gux ixkum cham ji'xkat aaya', ni gu tu' na ti di'nbalhchu'n ku cham ji'xkat aaya'. ³⁴ Na gu' gu jaroi' mu pai' no' bia' gu tuumiñ, dai mummi titii'ñchoka'. Ba' pu'ñi aapi'm no' pimit bam tutumñigamtax dhaam buiñor gu Dios, dai bhammi ja'k japim ba titii'ñchoka'. Dhi' pu'ñi ja'k jum aa' na pim duñia'.

Gu Jesusu na ba ja aagi'ñdha' gui' nam kaichu' nam gammiji mi' pui' xi jii mit na jax jix aa' gu Dios

³⁵ Gammiji pim gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu Dios. ³⁶ Ja'p japim tui'ka' na jax gu tujuandam no't gu gē'kam xi ja chianik nam mi' darka' kia'mi'ñ nam kupio'kdha' na pai' dhuuk mi aaya' na jax maa'nnim bha tu soosnia' na xim tiimorai mu pai'. ³⁷⁻³⁸ Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gu tujuandam no'm ti ni'i'ñ na pai' dhuuk mi aaya' gu ja gē'kam tuk, siat iraab tukaa' mi ai, piam katukgab, piam jix dha'npam ji chu maaxirik. Aañ ya' pu jam titda nax bhai' m ilhdhai gu ja gē'kam tuk xi ja chiñia' nam daraibu' na ba' tu ja bhiidha' nam tu jugia'. ³⁹ Gio gu' ja'pnip tu

tu'ii', pu cham mat ka' am gu tujuandam na pai' dhuuk mi aaya' gu ja gē'kam tuk, ja'p na jax gu jaroi' na gu' pu cham mat ka' na pai' dhuuk mi çē'ji ti iixdha' gux ixkum kia'mi'ñ, joidham no' gu' pu biipi' dir bax mat ka' git na ba' mi' pix ba tu nuuka'nda' nam cham ti iixdha'. ⁴⁰ Ba' aapi'm pu'ñi, jix bhai' pim jum duuka', mi' pim pui' xi jii'mit na jax jix aa' guñ Gi'kora', na gu' cham maati' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jim ya' dhi oi'ñga'n nañ jam baidhika'. Cham jum ilhdham pix ya aaya' iñ gu'.

Gu Jesusu na tu a'ga' bhaan ji ja ua'rgidhai gook gu tujuandam
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Ba' gu Peegro bhai' ba tikka, jup titda:

— Jiñ jaduun, çdai aa nach ji'k bam kaichu' nap jup jich chitdat jup kai'ch dhi' na pich tu' bhaan tu a'ga? çKa' biix aa dhi' pai' nam ya'p tu'ii'?

⁴² Ba' gu Jesusu jup titda:

— Dho pui' na maa'n gu gē'kam ip no't mik ja'k bhii na mi' xi dho'ñchoi maa'n gu tujuandam kia'mi'ñ, na mi' ka tu ja maakda' gu maamra'n gana'i jajaa'nni'ñ na pai' dhuuk jum aajidha' nam tu kua'da'. ⁴³ Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu tujuandam no't mi' pui' duu na jax chiñia' gu gē'kam tugi'ñ, ⁴⁴ na gu' gu gē'kam joidham jix bhai'm ilhdhai daasa' na ti ni'i'ñxi'ñka' biix na ji'k tu' tu bia'ka', tu' silhkam jañ moo ya' pu jam titda. ⁴⁵ Gu' ji no't gu' gu tujuandam jax jim aa nat pai' dhuuk jii gu gē'kam tugi'ñ: “Kapbhai' nat mik ka jii gu gē'kam, aañ ya' xi chu koi'mi' nañ ji'x ilhi'i'ñ, xi maimukimii iñ, xi ja gibichpagai iñ dhi oi'ñkam gio dhiñ biim tuutu'm tujuandam nam ya oip, gammiji biix aixim nañ jax ilhi'i'ñ jañ pui' xi chu buimii.” Ba' pui'p ji chu duu gammiji biix aixim nat jax ilh. ⁴⁶ Na pai' dhuuk mi' pix ba kiika' gu gē'kam tugi'ñ na cham pum aa'nda', giilhim dhox io'm tulhiñchuda' bhaamui, ja'xbui' pui'p tulhiñchuda' na jax gui' nam cham ji'x tu' ka'm ti ni'i'ñdha'.

⁴⁷ Na gu' gu jax chu'm tujuandam no't tii xi aa'ñdhak gu gē'kam tugi'ñ na tu' cham jir am na pu buada', gu' ji no't gu' tu' pix ilhdhak pu dhuu, na pai' dhuuk mi çē'ji gu gē'kam tugi'ñ giilhim gibimii chipliiñ ki'n. ⁴⁸ Ba' gu tujuandam no't pu cham aa'ñdhak gu gē'kam tugi'ñ na tu' cham jir am na pu buada', cham tu' mui' gi'bia' sia kut pu dhuu gu tu' na cham jir am, na gu' pu cham mat ka'. Gio gu jaroi' no' mit biix aixim chiä gu tu' na jax dhuñia', biix jum aa' na tu aa'nda' no't jix bhai' mi pu tu duu. Gu' ba' gu jaroi' nam ji'k pix tu chiñia' ip, dai ja'kbui' aa'nda' ip na bhaan tu aa'nda' no't jix bhai' mi' pui'p duu.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' nat cham tu' pu kai'ñkam bha jii naya' pui' ja duña' nam jax ja'k maa'n ñi'ook bap duuka' gu ja'tkam (Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Aa'ñ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n, ja'p ji buus na ñich bha tu kuusdam, tiñ bax aa' na git ba ti miijidha'. ⁵⁰ Gu' ji na gu' biip'i'm aa' nañ jiñ chulhiña' na ba' pui' ba tum duña'. Tiix buam tu tatda' ip ba' nañ ti ñiira nañ jiñ chulhiña', aa'nda' git nañ mi' dhir ba buusnia'. ⁵¹ Cham tu' ñich pu kai'ñkam bha jii nañ pui' ja duña' gu ja'tkam nam jix io'm jix bhai' ba kai'chdha', gu' ja'ppi nam jix io'm ba xim bhahaaku'i'ñdha'. ⁵² Na gu' pui' na jax no'm jix chamaam maap mi' pai' ka tu oi'dha' gu ja'tkam, no'm gu' gook ba ti jügi'ñ jiñ bui, gu baik nam cham ti jügi'ñdha' bhai' ji bhaaku' am ja bui gu gook. Piam kum gu' gu baik ti jügi'ñ jiñ bui, bhai' ji bhaaku' am ip gu gook nam cham jiñ bui ti jügi'ñdha'. ⁵³ Piam gu ja maamar bax bhaak ka' am ja bui gu ja tataat gio gu ja nanaan, piam ku gu' mu dir bha ja'k bhai' bax ja bhaamki'ñdha' am gu ja maamar. Piam gu ja bha' bhar a'oo', piam gu ja kaka'mda', jax ña pix ja'k.

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' gu ja'tkam na jax kum ba' cham maat na jaroi' ja bui oiri nam pui'x maatiit ti ñi'ñ gio nam jix maatiit tu taat

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesusus biix gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii':

—Na pim pai' dhuuk ñi'ñdha' gu tibaa' na bhai' ba tiisdia' jurnip dir, bax mat ka' pim na bax kibaarum ka', ba' pui' pi' chu buusnia' na pim jax ilhi'ñdha'. ⁵⁵ Gio no't jix juuk ba jib, bax mat ka' pim ip nax chato'ñdhim ka', ba' pui' pi' chu buusnia'. ⁵⁶ ¿Gu' jax ba'r jum duukam ku pim ba' cham maatiit ñi'ñ maadiit gui' na ya oiri jam biim na pai' dhir ja'k jim gio na jax kai'ñkam ya oiri? ¿Kux cham bhaai' aa na pim pu'ñip jix mat ka' git? Pui' pix kai'chdha' pim dho bak.

Gu Jesusus na pui' ba ti'ya' na cham bhai' ka tu jimia' gu jaroi' no't cham biip'i' dir pu tu'ñ na namkidha' gu ua'tdam tugi'ñ

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Diñlh japim mi' pui' xi jimii na jax jix aa' gu Dios, diñlh japim xim ga'ngidhat na tu'r jix ki' gio na tu' cham jir ki'. ⁵⁸ Na gu' dhi' ja'pni pix tu tu'ii' na jax ya' dhi oi'ñga'n bhaan no' jaroi' mu' tu ua'tu'n, na buuprai ba bhiika' gu ua'tdam tugi'ñ na ba kuupmira' no' cham namki'ñ. Gu' ji no't gu' biip'i' dir pui' ba ti'ñ gu ua'tdam tugi'ñ na namkidha', nam chaku' aaya' na pai' daaka' gu g'e'kam, mi' dhir dho pu ja'k suullgia' am nam jix bhai' maa'n ñi'ook xip dui, ba' cham tu' mu ka aaya' am na pai' daaka' gu g'e'kam. Na gu' buiñor gu g'e'kam dai nam xi aa'ñdha'

nam jax kai'ñkam ua'tulhi'ñ, pu miji ja'p xi kuupa', cham tu' na jax jup ka kai'chdha'. ⁵⁹ Cham dho ji'xdha' buusnia' mi' dhir no't cham tu namki nam ji'k bha taanda', aañ moo ya' pu jam titda.

13

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' ji'kchi gu ja'tkam na ja a'm jum aa' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios

¹ Ba' ji'kchi gu ja'tkam mi'p ba aa'ñdhim am gu Jesusus, nat sap gu Pilaato tu chia bhai' Jerusaleen nam ja kooda' ji'kchi gu ja'tkam Galilea kam, nam bhai' oipot g'e' chiop ka tu makgixi'ñ gu Dios. Sap ba' gu ja i'ñr ki'n tum jupsusa biix xikoolh bhai' na pai' tum makgixi'ñ gu Dios, na pai' gu sasoi' gu ja i'ñr ki'n jup tum jupsus. ² Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—¿Gu' ba' aapi'm ja'p jum aa' aa nam dai gui'x io'm jix u'ua'tulhdhix kat na mit ba ja koi, gu' ba' panaas cham pik gu jai' nam pui' mup oi'dha' Galilea? ³ Matgim biix ji nam pui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix, pui'p ja tulhi'ñchuda' gu Dios no' mit cham soi'm ilh buiñor, sia aapi'm no' pimit cham soi'm ilh. ⁴ Gio jano' na mit mambhiix daman xijum baik gu ja'tkam koi, nat ja tiim gu t'eb bhi'ñbak nat ia bhai' Siloe, ¿ja'p jum aa' pim aa nam dai gui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix kat kut ba'p tu ja dooda, gui' ba' panaas cham pik u'ua'tulhdhix am nam bhai'p oi'dha' Jerusaleen? ⁵ Biix ji nam pui'x io'm jup jix u'ua'tulhdhix, sia pui'p ja tulhi'ñchuda' gu Dios no' mit cham soi'm ilh buiñor, sia dho aapi'm nañ jax ba kai'ch.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu iigix na cham i'bhai'ñchara'

⁶ Ba' bhaan ji ua'rgidhak gu Jesusus maa'n gu iigix, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam ti i'ñx ka' maa'n gu iigix mu na pai' ti i'ñx ka' gu uubas, gu' ji na gu' cham i'bhai'ñchara'. Maa'nnim ba' giop ma tiigim no' cham iam bax iibhaidha' nat jumai oidha'p ba aich. Nim maa'n ku bha dhaa na bhai' ti ba ñiñi'ñ. ⁷ Ba'p titda gui' na mi'x bhai' buada' gu uubas: “Iara' ap dhi iigix, na gu' cham i'bhai'ñchar. Silh pix na bha ja'k cham bhai'. Bas maaki'n dir ti bhai' ba ñiñi'ñ iñ no' cham iam bax iibhaidha', pu nim maa'n ku bha daaka', na gu' chi bak cham tu i'bhai'ñchar.” ⁸ Ba'p kai'ch gui' na mi'x bhai' buada' gu uubas: “Ea nach dai xib pix dhi oidha' ba ñiira' no't cham iam ba iibhai'ch. Aa'ñ ka xi moikxidha' gio nañ mi tu buidhimii gu tu' na ki'n jix bhai'm duña'. ⁹ Mi' ba' no't gu' cham ba ji iibhai'ch, dai nañ ba iara'.”

Gu Jesusus na ba dua'ndha' maa'n gu ubii jano' pik na pai' dhuuk cham tum juanda'

¹⁰ Maa'nnim gu Jesusus ma jii maa'n kap nam pai' tu chiopi' ka' gu Israel kam ja'tkam, jano' mu jii nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' mi' bhai' ji chu ja a'gi gui' nam ji'k mi'p tu'ii'. ¹¹ Ba' maa'n mi'x jai'ch ka' gu ubii jagi' na g'e'x kaboarak ka' komi'ram dir. Ampix jix dhumaaram tu oirida', gio na bhaan pix jix ka'ook ka', pu cham bhaai'n ka' na jax jum silhña'. Maa'n gu cham kai' ii'mda' pui' ja'k duuka'. Mambhix daman xijum baik oidha' bap duu na dir pui' ba tu'ii'. ¹² Nat pai' dhuuk ti gu Jesusus na mi ja'p daa, mu ja'k xi baidhak amuub jup titda:

—Xiib ya' dodhia' ap ji matgim jiiñ jaduun dhi' nap tu' ki'n jix ka'ook. Cha'p jax kam aa'nda'.

¹³ Ba' palhiip bhai' xi dhaa komi'ram. Jotmoda' mi' bhai' jim silh, jix kai'p jum duu. Ba' gu ubii ma taxchaabgi gu Dios jix dhaam ja'k. ¹⁴ Ba' bhai' ji bhaam gui' na mi'r g'e'kam ka' chiop nat ba tu dua'n gu Jesusus na ti cham tum juan. Jup ja titda bix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Jano' pim bha jimmda' na pai' dhuuk tum juanda' no' pim jix dhuduadhik, cham tu' xib na pai' dhuuk aagix nach cham tu' jax buada'. Tu' ka'm japim xi chi nii'ndhat.

¹⁵ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Pui' pix kai'ch ap ji matgim. ¿Kux aapi'm aa cham ji'xkat i'chdhapu' gu jam bhuru'xi' piam tu' jam tuuru' no' jano' pik giilhim bax chanoom na pai' dhuuk ti cham tum juanda'? ¹⁶ Pu'ni dhop ji buusan dhiñ jaduun nar boxii'ñ gu Abraam, gu cham kai' ii'mda' pui' ja'k duuka' nax dhumaaram tu oirida'. Mambhix daman xijum baik oidha' ba tulhiin'chuda. ¿Cham aa gu'r am ba' na dodhia' sia na pai' dhuuk cham tum juanda'?

¹⁷ Ba'x xi'iraak mi' pui' pup tu'ii' gui' na mi'r g'e'kam ka' chiop nat pui' ti'n gu Jesusus, bix gu jai' mit jup jix xi'ira nam pui'p kax bhaakut buiñor. Gu jai' ja'ppix ja'tkam nam mi'p tu'ii' dho gi gu' giilhim joidham jix bhai'm ilh jamit ji, nam gu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñ nat g'e'p jum duukam bap tu duu gu Jesusus.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu kai'ñ gu mostaasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Ba'p ja titda ip gu Jesusus gu ja'tkam:

—¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ndha' na jax ja'k ji busaak gu jaroi' no't jix joi'mdak bhaan ba ti ti gu Dios? ¹⁹ Ja'pni dho ji busaak na jax gu mostaasa no't jaroi' ii, no't giilhim g'e' xiboarak gi'ir sia ku gu'r ilhi'ch gu kai'ñ, u'ji'm bhai' xi chu kakoska' maamragaram.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gui' na ki'n jappukar gu paan

(Mt. 13:33)

²⁰ Gio ba' ja'pnip ja titda:

—¿Tu'ñ git bhaan ji ua'rgidhai jam aa'ndha' ip na jax ja'k jup ji busaak gu jaroi' no't jix joi'mdak bhaan ba ti ti gu Dios? ²¹ Ja'pni dho ji busaak ip na jax gui' na ki'n jappukar gu tui' no't jaroi' ba jip duu gu paan, joidham g'e' bhai' ji jabka' sia kut ti palhiip pix mi bui'ñ.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gu ja'tkam na gook jix jai'ch gu bapoi

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Ba' pui' xi chu ja a'gidhidhat gu Jesusus gu ja'tkam mi ja'p na pai' jax ji'dih jir kikcham gio na pai' jax mui' pa' daa'fixim jup jir kikcham, jimchu' Jerusaleen ja'k. ²³ Ba' maadit gu maa'nkam ba tikka, jup titda:

—Jiiñ jaduun, ¿jir gook alh ka' am aa gui' nam buiñor ja'k bhuya' gu Dios, ka' mui' aa?

Ba' gu Jesusus jup titda:

²⁴ —Dho daipu' gui' nam ji'k ja jur daasai bhai' bhaan bubuakia' gu ki'ngob na pai'r ilhi'ch. Aa'ñ jix maat gu' nam mui' bhai' tiix bubuakik ka' bhaan dhi ilhi'ch ki'ngob, gu' ji nam gu'x xijaim ilhdha'. Ba' aapi'm pu'ni, jam jur japim xi dhaasai xi gaaga' na pim jax ja'k dui bhai' bhaan bubuakia' dhi' dhi ki'ngob. ²⁵ Gio gu' cham tu' gammiji bhai' pu kupio'kix ka' dhi' dhi ki'ngob. Aaya' ji matgim gu tanoolh na pai' dhuuk kuupa' gu kiokam. Cham ji'xkat ka jam kupio'kdha' no' pimit diirap dir ba bii, sia pim chi ti gatuuq mui'p ba tu soon. Gui'p jam tiida' mi'ji dir: “Jax dhuu nañ aañ cham jam maat na pim jir jaroi' dha'.” ²⁶ Ba' no' pim gu' jax kai'ch: “Dho aach jir di' nach jum biiim tu koi'mik gio nach jum biiim tu i'mik, mi ja'p jap oirit pu tuch a'gi'ndha' nach pai' jax oi'ñka'.” ²⁷ Ba'p jam tiida' ip gio: “Jax dhuu nañ gu' ba jam aagi'ñ nañ cham jam maat na pim jir jaroi' dha'. Cha'pim bha ja'k mia'n a'jida', na pim gu' cham jir kiki' ja'tkam.” ²⁸ Ba' giilhim jix buam jum ilhdhai bhai' ji susuañia' pim aapi'm. Ba tigia' pim ip gu' gu Abraam, gio gu Isaak, gio gu Jakob, gio jai' mui' gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios bijik nam buiñor jup tui'ka', aapi'm gu' pu diirap dir ba bi'ya' na pim pui' xim aa'nda'. ²⁹ Bix kap dir na ji'x oi'ñga'n gu' gu ja'tkam nam buiñor jum jumpada' gu Dios. Dai ip gui' nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa' nam buiñor aaya', maap jam ba' tu jugia' bix, g'e'r koi'cham ka' joidham. Gio gu' cham tu'r Israel kam ka' am dhi' dhi ja'tkam. ³⁰ Ba' dhi' pik biipi' xi dharka' am jai' dhit nam xib cham tu' kam jum ilhi'i'ñ, ba' jai' dhit nam xib tu' kam jum ilhi'i'ñ, gatuuq dir ja'k daraiibu' am.

Gu Jesusus nax buam jum aa'nda' ja a'mkam gu Jerusaleen oi'ñkam (Mt. 23:37-39)

³¹ Ba' jikchi gu pariseos jum tiitgidam mi'p ba ji bubua mit na pai' oiri gu Jesusus. Ba'p titda am:

—Cha'p mu ja'k jimda' Jerusaleen, na gu' bhai'm o'bhagi'ñ gu Eroodis na sap jum mu'aa'.

³² Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Ja'p jum ilhi'i'ñ dho gu Eroodis na gu kaxio. Ja'p japim tiida' nañ dai xib gio kabuimuk pix ya ja'p ba ja dudua'ñdha' gu ja'tkam nam jix kako'k, gio jai' nañ ja a'm dir mai' ka xi ja jootsa' gu cham kikii' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'dhi'. Maaxdhi'ñ ba' ba tiimo', ³³ kuñ ji gu' mu ja'k jimda' ji pui' xi chu dudua'ñdhidat. Xib jañ jix' bhiiya', gio kabuimuk, gio maaxdhi. Bhammi ja'p jañ ba ji buusnia', na gu' gu jaroi' no' pu'ñi bhaankam tu a'ga gu Dios, jum aa'nda' nam bhai' mu'aa' Jerusaleen, cham tu' maakam ja'k.

³⁴ Aapi'm ja'tkam Jerusaleen oi'ñkam, ja'p pix na pim ja koo'n gui' nam bhaankam tu a'gada' gu Dios. Tii jam aa'ñdhidha'm pix na pim jax ja'k duñia' na ba'x bhai' ba tu jam jimda'. Aapi'm ja ma'yasat ja koo'nda' joodai ki'n, gu' gu Dios pix na bhai' tii ja jootosda' nam ba' ya' tu jam a'gidha'. Ja'p na aañ na ñich mu'ikim tii ji jam aa'ñ na pim mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ba ti ñiidhidha' git, gu' ji na pim gu' cham aa'. Dhi' ja'p ji buus na jax gu takaaru' no' tii pup biix xix ja boi'spam kat gu maamra'n no' bax ja naa gu tu', gu' ji nam gu' cham mu ja'k a'jida' diilh. ³⁵ Ba' xib ya' dir ja'p ja'k, cham pai' pim kañ kaaya' nañ pu chu'm tu jam a'gi'ñdha', ni ku pim cham pai' kañ chigia' maaxik. Jano' pim maaxik kañ chigia' na pim pai' dhuuk jup ti'ya': “Jir gē'kam gio nax uañ ki'n kiik dhi' na bhaankam bhai' ba jim gu Dios!”

14

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na kax baigik ka'

¹ Maa'nnim nam pai' dhuuk cham tu juanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gu Jesusus tu ko'iim buiñor maa'n gu gē'kam pariseo, nat gu' bai na buiñor tu koi'ra'. Ba' sia mi'p daraa am gu jai' pariseos nam jix mai'chim gu Jesusus. ² Maa'n jup bai mit gu' gu maa'nkam na e'ka' gu baigiki' na ja biim jup tu jugia', bhai' dhir ja'p jup daa ba'. ³ Ba' nat ba tii gu Jesusus, ba ja tikka gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam mi'p daraa. Jup ja titda:

—Jix bhaai' aa nañ xib dua'ñdha' dhi'ñ jaduun nax ka'ook sia ku cham tum juan, ka' gu' cham aa'?

⁴ Gui' cham ñiok am, dai nam mi' pix pu tu'ii'. Ba' gu Jesusus mu jimik xi dhua'ñdhak gux ko'kkam xi joot na ba jimia' kia'mi'ñ.

⁵ Ba'p ja titda ip gio gu pariseos:

—No't maadit aapi'm tu' jam alhii chuk piam tu' jam tuuru' mu pai' ma gii jax chu'm ti di'n kir jano' pik na pai' dhuuk cham tum juan, ¿mi' pix jap xi ñii'ñdha'? ¿Cham aa nap jotmoda' mu dai'ññi baabu'?

⁶ Ba' gui' bhai' pix xi ñii'ñ am, na gu' cham bhaai' nam jax ja'k jup xi chüida'.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam jax ja'k cham jum xi'rappuda' ja bui gu jai' ja'tkam

⁷ Ba' gu ja'tkam gui' nam kia'pix mi aajim nat pui'p ja bai gu gē'kam pariseo nam jai' biima'n jup tu jugia', biip' dir pix ji dharaibuim am amuub na pai' daa na xi ja ñii'ñ gu Jesusus. Ba' xi ja aagi'ñ na cham jir am nam pui' ja'k tu jimda', jup ja titda:

⁸ —No' jaroi' mu pai' bam titmo, ba' pu'ñi ma jam bai na pim buiñor tu jugia', cha'pim amuub dadaarrida' na pai' daaka' gui' na mi'm titmoda', na gu' cham maati' ka' no' aapi'm mi' jam bi'ii'ñka' gu a'toxkar, ka' ba' gu jai' na palhiip iam jix io'm pa'x kii' ka'm ja ñii'ñdha'. ⁹ Mi' dhir dho ji jam jootsa' no' pu'ñi jai' mi' ja bi'ii'ñ no' aapi'm cham pik kii' ka'm jam ñii'ñ. Ba' pui'x xi'rai ja'p ja'k ma jimia' pim na pai' cham pik tu' bhaigim tu tui'ka'. ¹⁰ Gu' ja'pji no' mit pai' dhuuk pu'ñi jam bai na pim tu jugia', nammi dir ju'ñdharam japim pix pu ji dharaibuidha' na pai' cham pik tu' bhaigim tu tui'ka'. Mi' ba' diilh no' jax kai'ch gu jaroi' na jam baidha' na pim mu ja'k daraibu' amuub, mu ja'k japim dho ba'p ba jimia'. Ba'x bhai'm taatit japim mi'p ba darka' biima'n gio ja biim gu jai' na mi'p ja chiñia', ba' biix pix jix bhai' jam aa'nda' am gu ja'tkam nam mummy dir ja'p darka' na pim biima'n xi chu kua'da' gui' na mi'm titmoda'. ¹¹ Na gu' gu jaroi' no' gampai'm ilhi'i'ñ, joidham jix kii' ka'm ñii'ñdha' am gu ja'tkam, gu' cham tu' kii' ka'm ñii'ñdha' am ji no' dai gē'kam jum taat.

¹² Ba' nat pui' xi ja tiidak gu Jesusus gu ja'tkam, jup titda ip diilh gu gē'kam pariseo nat bai na biima'n tu jugia':

—Gio aap jiñ jaduun nap jir kiokam, nap pai' dhuuk ja bai'ñdha' gu ja'tkam nam jum biim tu jugia', cha'p dai gui' ja bai'ñdha' nap jaroi' ilhi'i'ñdha' nam pu chu'm ki'n ja'k jup jum buidha', pui' na jax gui' nam jir jix bhabhai'kam ka' jum bui, piam gum jaaduñ, piam gux chutumñigam nam ya ja'p amuub oi'dha' nap pai' kio. ¹³ Gu' gui' ji nap ja baidha' nam cham tu' bia' ni ji'x, gio gui' nam jix mama'mkulhi', gio gui' nam cham ñii'ñia. ¹⁴ Mi' dhir ba' dai nap jix bhai' pix bam taat ka', na gu' ja'k jum buidha' gu Dios jano' nam pai' dhuuk dududii baapmigia'

gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'nda', sia kum gu' dhi' cham ja'k jum buidha' gu ya' jotmoda'.

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai na g'e'r koi'cham ka'

¹⁵ Ba' maadit gu maa'nkam nat kai gu Jesusus nat koi' bhaan tu a'ga gux dhaam kam, jup kai'ch:

—Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam bui'no' aaya' gu Dios nax io'm jir g'e'kam! ;Biima'n tu jugia' am gu'!

¹⁶ Ba' gu Jesusus jup kai'ch:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix aa' na tu jugia' jurnik kam mui' ja biim gu ja'tkam. Gu tujuandam tugi'n miji ja'p xi joot na pu ja ti'i'nmira' gu ja'tkam nar koi'cham ka'. ¹⁷ Ba' nat pai' dhuuk bam ai nam tu jugia', gio miji ja'p jup xi joot gu tujuandam tugi'n na mui' ba ja baidhika' gui' nat biipi' dir ba ja aa'n nar koi'cham ka', mi' pu ba tu bhiix. ¹⁸ Gu' ji na gu' na mu ja'p ti' pui' ba ja titdaim ip gio, cham ka aa' am. Jup kai'ch gui' nat biipi' pui' ti' xi chii'n: “Aa'n kia'pix alhi'ch saba'llh maa'n kap gu dibii'r. Mu ja'k ja'n ba' ka ti'i'mira'. Ka xi chuñ uafii'nka' ap nañ cham mu jim.”

¹⁹ Ba' jumai ja'p ja'k pui' tiip ba titdaim, jup kai'ch pix ip: “Aa'n kia'pix ja saba'llh gook gu tutuur nañ ki'n tu juana'. Mu ja'k ja'n ba' ka matmira' no'm moox o'jo'. Cham ja'n ba' moo mu jim, ka xi chuñ uafii'nka' ap.”

²⁰ Ba' jumai ja'p ja'k pui' tiip ba titdaim, jup kai'ch pix ip: “Ja'p moo xib pik sap muni pai' kañ chii'mo' iñ. Cham ja'n ba' moo mu jim, nañ gu' mu ja'k ka bhiiya'. Ka xi chuñ uafidha' ap.” ²¹ Ba' pui' dii'lh giop ma jii gu tujuandam ti' pup xi ja baidhimik, bhammi ba aa'ndhim gu g'e'kam tugi'n. Ba' gui' ti' ma bhaan nat cham jaroi' mu jii, ba'p titda ip gio: “Dhop xi dhai'ñia' ku gi nap ja bai'ñimira' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x miji ja'p nam jix jai'ch dhi g'e' kiicham, sia gui' nam jix mama'mkulhi' nam miji ja'p daraa, gio gui' nam cham ñiññia.” Ba' xi mi' ip gu tujuandam nat ja baidham. ²² Ja'xpix ba' gio mi'p ba ai ji ja baidhat, jup titda gu g'e'kam tugi'n: “Ya' ñich ba ja aich gu ja'tkam na pich jiñ joot, gu' ji na gu' g'e' ka tu bio' ya ba'k chir.” ²³ Ba'p titda gu g'e'kam tugi'n: “Dho giop jup xi dhai'ñia' nap ja bai'ñimira' gui' nam mu ja'p daraa ju'ndham dhi g'e' kiicham. Sol'p xi ja titdada' nam ba' bham oidha'. Biix jap am pup ja baidhai gui' nam mi' pai' darka' boi jugi'ñ. Jix aa' iñ gu' nam suudu' ya' dhiñ ba'kgir. ²⁴ Ni maadit gu' ku ka tu jugia'ñ biim gui' na ñich biipi' dir ti' ja bai, aañ nañ pai' jax kai'ch.”

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam jax ja'k duiñchu'nda' no'm ba kaichu'

²⁵ Ba' na gamai' ba jimchu' gu Jesusus, mui' gu ja'tkam mu oi'ñchu' am, pix chibiip kattu' am. Ba' mui' xi ja tügik jup ja titda:

²⁶ —No' tu' silhkam jix aa' na jaroi' gammiji bañ kaichgida', jum aa' na biix juraa'n tkam xiñ dhaanda' gammiji. Na gu' no'x io'm jix dhaan gu taata'n, piam gu di'i'in, piam gu jajaa'nñi'ñ, piam gu maamra'n, piam ku gu' dii'lh jix io'm xim joi'gi'n, cham tu'r am nañ kaichgida'. ²⁷ Gu' cham ji no' gu'x io'm xiñ dhaanit jiñ kaichu', na gu' cham tu' bhaan jup jum buixi'ndha' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, sia chi jax jum tulhiin biix aixim tu'm ki'n. Dhi' ba' ja'p ji buusanda' na gammijiñ oi'ñchu'nda' ji mootot gu kuruus. ²⁸ Na gu' dhi' ja'pni na jax no' maadit aapi'm mu pai'x kiasam maa'n gu t'e'b bhi'ñbak, çcham aa gu' biipi' xi dhaibui xim ga'ngada' ap no' moo aix gu tuumiñ nap ki'n timo'? ²⁹ Nam gu' bhai' jim a'ga' gu ja'tkam no' pich xi chu kookbik dai joodai mi' xi baapsak mi' dhir mi' pui' pup tu'ii'. ³⁰ Jax kai'chdha' am dho gu': “Cham ka aich dho chi gu tuumiñ gu jaduun na ki'n timo' dhi bhi'ñbak kut ba' ja'xbui' pix ji bua.” Tiip ba' bax xi'irda'. ³¹ Piam ja'pni ip, no'm gook gux io'm g'e'g'e'kam ba xim koodak, ba' no' gu' maa'n gook alh ja bia' gu sandaarui'x, gu jumai ba' mui', çcham aa gu' biipi' xi dhaibui xim ga'ngada' gui' na gook alh ja bia'ka' gu sandaarui'x, no' ja'kbui' ki'n mamai'chik gu jumai na mui' ja bai'ñchu'nda'? ³² Gu' ba' no' gu' ja'kbui' kat mamai'chik na pui' xim aa', miji dho xi jootsa' gu tujuandam tugi'n na aa'ndhara' gu jumai g'e'kam na pui' ba tui'ka', nam chakui maap jum naankia'. Ba' mi' pui' cham tu' kam kokda' am. ³³ Pai'ñi ip ba' aapi'm, jum aa' na pim cham tu' bhaan jujurtika' gu tu' na pim bia'ka' no' pim jix aa' na pim gammiji bañ kaichgida', gio na pim tu' silhkam xiñ dhaanda'.

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu on

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ ;Aapi'm jax ilhi'i'ñ no' jax dhuukat mi' jotmoda' cham ka onkag gu on no' jaroi' g'e' mi' pai' ka bia'? ;Jax dhuu giop ka onkalia' na ba' gio ki'n jup bax chu io'b ka'? ³⁵ Aa'n ja'p kai'ch na pu cham tu' ka bhai'n ka', ni gu i'ix ku ki'n kax joi'ndha' sia kut ti' mi'p xim bui'ñ. Mi' pim pui' ba jimia' ji'k na pim jix maatit jiñ k'e'e' nañ jax kai'ñkam jup kai'ch.

15

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu kasnir bipia'dam

(Mt. 18:10-14)

¹ Ba' mui' mi aajidha' am gu tuumiñ tu taandam tugi'ñ gux io'm g'e'kam Rooma

kam na pai' oirida' gu Jesusus, nam jix kaim ka' na tu a'gada', sia gu jai' ja'ppix ja'tkam nam cham tu' ka'm ti niii'n. ² Ba' gu pariseos gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' dhir ja'p jix bhaamut a'gichu' am gu Jesusus, jup kai'ch aa:

—Jai'ñ dhi' na saak mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, joidham cham jax ji ja ilhdhat ja bii'm tu kua' gux u'ua'tulhdhix kam.

³ Ba' gu Jesusus xi ja aa'ñ bhaan ji ua'rgidhak maa'n gu kasnir bipia'dam, jup ja titda:

⁴ —No' jaroi' maadit aapi'm ja bia' maa'n jix chamaam oo'm gu kakasnir, ba' ma tu bi'aam japich mummy pai' nax xa'ii', gu' ji no' gu' cham tu jai'ch maa'n nap ba ja niii'ñ mi' øøk, ba' aap jix buam jum ilhdhak ma tu gaagam ip gio mi' xi ja kuupak gu jai'. ⁵ Ba' siamri nammi pai' ma tii' pich jax chu'm bapaikkam, ba'x bhai'm ilhdhak japich xi io'mdak xi mootok ba jii ip gio. ⁶ Ba' mu na pich ai kiicham, xi dhai'bus japich na pich ja baidham gu ja'tkam gui' nap jik' jix ja maat, ba' jax ja titda ap mi' maap ji ja jumpadak: “Aañ maa'n mai' buak gu kasnir na ñich tu bia'rak. Giilhim jañich jix buam jii'ñ ilh na ñich pai' dhuuk maat na maa'n cham tu jai'ch. Ba' ma tu gaagam jañich, siamri ñich giop tii' nammini maa'n kap bapaikkam. Xib jañ ba' giilhim jix bhai'ñ chaat. Dhi' pu kai'ñkam jach ba' ya' maap tu jugia', na pim ba' aapi'm pui'x bhai'p jum taat ka'ñ bii'm nat jix bhai' tuñ jii.” ⁷ Pu'ñi ip dhox dhaam ja'k, giilhim gè'r koi'cham ka' no't jaroi' soi'm ilhdhak pui' ba tii'n gu Dios na uañdha' gu ua'tulhdhar ga'n, nam gu' bii'x jix bhai'm ilhdha' gui' nam jix dhaam jup tu'ii' buiñor gu jaroi' na soi'm ilhdha'. Jix io'm jix bhai'm ilhdha' am dhi' buiñor, cham tu' pui' na jax gui' nam bii'p' dir pu soi' bam ilhdha'.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu ubii na mai' bua' gu tuumiñ

⁸ Piam ja'pni ip. No' jik' mambhii'x aixim gu bapaiñum tuumiñ bhai' pai' ka bia' maa'n gu ubii, gu' ji no' gu' cham tu' ja'kbui' ka aix na pai' dhuuk tii' ba ja'kilhi'ñ, ba'x buam jum ilhdhak nai' ji chu gaa gè' ji chi bi'ñdhak, pix am tu boxkaidhat tu gaagim mi ja'p dhirap gio bhiji ja'p sasoosna'n. Ba' no't gu' siamri ma tii' na mi' pai' kaat, ⁹ joidham dhox bhai'm ilhdhai xi dhai'ñia' ip na ja bai'ñmira' gu bipnaga'n u'ubub gui' na jik' jix ja mat ka', pui' na jax gui' nam mi' dhir ja'p amuub oi'ñka'. Ba' no' gu' jax ja titda' mi' maap ji ja jumpadak: “Aañ maa'n mai' buak gu tuumiñ, mambhii'x aixim jañ bha'ñi ka bia'kat dai bapaiñum. Ba' tu ga'ngimik jañich ma tii' dakoo. Xib jañ ba' joidham jix bhai'ñ chaat. Dhi' pu kai'ñkam jach ba' ya' maap tu jugia', na pim ba' aapi'm pui'x

bhai'p jum taat ka'ñ bii'm nat jix bhai' tuñ jii.” ¹⁰ Pu'ñi ip dhox dhaam ja'k, giilhim gè'r koi'cham ka' no't jaroi' soi'm ilhdhak pui' ba tii'n gu Dios na uañdha' gu ua'tulhdhar ga'n. Bii'x jix bhai'm ilhdha' am gu' gu noonbi'ñ guñ Gi'kora'.

Gu Jesusu na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu biapma' na mik ja'k bhii'ya'

¹¹ Ba' jumai bhaan jup ji chu ua'rgidhak mui' ji chu ja a'gi gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam gook tu maamar ka' biipibop. ¹² Gu gatuuk kam jup titda gu taata'n: “Xi chuñ maakai ap jii' chaat gum bixchu' na jik' jii' a'm jup tu bipio'.” Ba' maa'n jimdam bii'x gook xi chu ja maakak gu ja taat na jik' ja a'm tu bipio'. ¹³ Ba' jik' pix jur nat bii'x xi chu ga'rak gu gatuuk kam nat jik' tu' tu maa gu taata'n, mik ja'k bhii' ba' jumai momkoram xi u'uuk gu tuumiñ. Bhammi dir pu jugio bii'x na jik' ua'kat, na gu'x maim ka' ganai' bii'x aixim na tu buada' na jax ilhii'ñdha'. ¹⁴ Ba' jano' pik giilhim bhio'gi' ma jii' bhammi dir na ka oiri, gio gu' pu ba juu gu tumñiga'n. Cham ka jai'ch na tu' jugia', dai na ba uamaim pix. ¹⁵ Ba' maa'n gu maa'nkam buiñor ma tu jua na bipi'ñxi'ñdha' gu tatooxkolh na ja bia'ka'. Mummy ja'p chianda' na bipi'ñxi'ñka' na pai' tu ga'mbhar ka' gui' gu maa'nkam. ¹⁶ Tii'x ñaakit nii'ñdha' gu tatooxkolh ja koi'dhara' nam ja maakda' mi kiicham, giilhim uamaidha' gu'. Aa'nda' git nam jax tii'da' na jai' palhup jup xi jugia' na ki'n jix' jup bam guguuxdha', gu' ji nam gu' cham pai' jax jup titdada'. ¹⁷ Ba' mikkat jup jum aa': “Bhammi chi giilhim gè' na ja bipio' gu koi' gu tujuandam tugi'ñ guñ chaat, aañ gu' ya' ja'k giilhim uamaim sia kuñ pui'p jir tujuandam. ¹⁸ Gi no' ñich gio mui'p jii' bhammi, ja'p jañ chiida' guñ chaat na ñich mañ ua'tulh buiñor Dios gio buiñor diilh. ¹⁹ Ja'p jañ chiida' na cham pui' kañ iimda' nañ jir maraa'n, na ñich gu' buam pix alhio. Ja'p jañ chiida' na ja'p pix bañ bia'ka' na jax maadit gu tujuandam tugi'ñ.” ²⁰ Ba' pui'm aagik pix kiko bii'x boi nat ba jii' bhammi buiñor gu taata'n.

‘Ba' yammi dir ja'p mui' ba jim nat ba tii' gu taata'n, mu dai'bus nat namkim. Io'mdak xi koom gio nat chiñxi, nat gu'x joi'mdak tii' na yammi dir ja'p mui' soi' ba tui'dhi' na mui' ba jim. ²¹ Ba'p kai'ch gu maraa'n: “Jii' chaat, aañ gè'kam ki'n mañ ua'tulh buiñor gu Dios gio aap jum bui. Cha'p pui' kañ iimda' nañ jir jum mar, na ñich gu' buam pix jum alhio.” ²² Gu' ji na gu' gu taata'n cham pui' ilhii'ñ, jup ja titda gu tujuandam tugi'ñ: “Gor xi chi tii'ñ dhiñ chio'ñ gu jajannulh gux kiki', xi chu ua'pui' pim mi'ji na naangia' ba'k chir. Suusak japim jup xi aa'ñdha', gio maa'n

aniiyu pim jup xi dhaaxdha' nobi'ram. ²³ Xi boopoya' pim ip ba' na pim saa'npu' gu tuur jax chu'm nax dhua. Mi' pim ba' xi mu'aa' kuch ya' tu jugia'. ²⁴ Giilhim jix bhai'n chaat iñ gu' na ñich giop ba tii dhiñ chio'ñ nat mui' tanoolh mai' gëisik, panaas ku muukix kat gio duadik ya'p ba oiri." Ba' ja'xpix giilhim mi' bar koi'cham.

²⁵ Ba' gu biipi' kam maraa'n mummi ja'k jup ka oiri ga'mbhar tir nat gu sipdhi'n mi' ja'k ba ai. Miji pix gë' ki'n tum sab na mui' ba jimchu', pu cham maat na jax kai'fikam miji tum sab, tim nai'chu' kam tum kai'ch. Ba' nax io'm amuub ba jimchu', ²⁶ maa'n gu tujuandam xi baidhak xi chikka na tu' jax jum bua. ²⁷ Ba'p titda: "Dho sap nat giilhim jix bhai'm ilh gum taat nat gio ya'p ba ai gum xiku' nat mi' mik pix pup kük. Cham jix kii' ya ai. Tu chia ba' nam mu'aa' maa'n gu tuur jix dhuakam nach tu jugia'. Mi' dho ba' bhaajim xib." ²⁸ Ba' gui' dai nat bhai' ji bhaam. Mummi ja'p mik pix pup kük. Cham mui' ka ai. Ba' mu jiumük gu taata'n tii soi' ba titda na mu aaya'. ²⁹ Jup kai'ch gu maraa'n: "¿Nap ba' aañ cham pu'x bhai'n buañ chaat nañ gammiji ya'm palhbui'n gu tu' nap jax bua? Tii' nañ tii' pix bhaan ji bamgidha' nañ tu juantu'nda', pix cham jiñ jii'pdhidha' iñ. Jumai oidha' bap duñia', ya' pui' nañ jax jum biim bap tui'ngida'. Chakui ñich moo pai' dhuuk maa'nnim cham jum kai. Mi' pui' tu duñiidha' iñ gu tu' nap jiñ chianda'. Ni kup cham pai' dhuuk jax kai'ch nap iam tu' karbax xiñ makia' nañ ja biim jup tu jugia' gui' nañ ji'k jup jix ja maat. ³⁰ Gu' dhi' gi ba' gum tumñi' nat xi ja onbai'ñdharak gu oipodam u'uub bhai' ga'm ba jim, mi' xi mui' pich ji gu' gu tuur jix dhuakam sia kup tiix maat nat jax jum alhio." ³¹ Ba'p kai'ch gu taata'n: "Ba tum iimchudhix ji matgim jiñ chio'ñ nañ ji'k tu' tu bia', biix bar tu aap ga'n, nap gu' maaxik gammiji ya'p tui'ngit jiñ palhbui'ñ gu tu' nañ jax bua. ³² Dai pix ji na gu' xib jich a'm jum aa' nach biix maap jix bhai'ch chaatit tu jugia' nat ya' ba ai gum xiku' nat mui' tanoolh mai' gëisik, panaas ku muukix kat gio duadik ya'p ba oiri."

16

Gu Jesusus na tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gui' na iampix gë'kam ki'n daaka' jabui gu jai' tujuandam

¹ Ba' gu Jesusus diilh jup xi chu ja a'gi dai gui' nam ji'k kaichu' pui' bhaan jup xi chu ua'rgidhak, jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix chumñigam maa'n bia'ka' gu tujuandam na mi' dhir jup tu ja chianda' gu jai' tujuandam tugi'ñ. Ba' cham mi' pui' tu duñichu'nda' dhi' dhi tujuandam na jax chianda' gux chumñigam. Ba' gu jai' tujuandam ba aagi'ñ

am gux chumñigam na cham mi' pui' tu duñichu'. ² Ba' gux chumñigam xi chu joochxi na mu jimda' na tikka' no'r silhkam. Ba' mummip ba ji buus, jup titda: "¿Jir silhkam aa nap cham mi' pui' duñichu' nañ jax jum aagi'ñ? Eap tu ua'mir gu u'uan gui' nap bhaan tu daasaim nañ xi chigia' no'p mi' pui' tu duñichu', piam ku gu' cham kuñ aañ ya' dir jum buusaidha'." ³ Ba' nat mi' dhir buusnik gamai' ba jimchu' gu tujuandam, jup jum aa'ntu': "¿Tu'ñ ba' bhaan ka tu juana', na gu' bañ buusaidha' gu kiokam na ba tigia' guñ u'uan? Cham tu' bhai' iñ gu' nañ tu juana' jaraar ta'm nañ git jup ba ti xia'. Jix xi'ir iñ ip nañ pui' nai' ja tañiidha' gu ja'tkam gu tuumiñ. ⁴ Aa, bax maat iñ nañ jax ja'k duñia'. Ja'p jañ ja tiida' gui' nam ua'tu'n gu kiokam nam ji'k pix namkidha' nam ba' dhi'x bhai'ñ dhuñia'." ⁵ Ba' ji'ma'n pix bhai' ji ja bai gui' nam ua'tu'n gux chumñigam. Jup titda gui' nat biipi' mi ai: "¿Ji'k jap moo ua'tu'n gu kiokam?" ⁶ Ba'p kai'ch gui': "Maa'n jix chamaam oo'm kastaañ dho gu oliibus baraa'." Ba'p titda: "Dhop mi'ñi ja'p xi dhaibui atoxkor ta'm jumai'p duñia' gui' na bhaan jix maati'. Ya'ni gu u'uan. Gook oo'm daman mambhiix kastaañ jap pix mi dhaasa'." ⁷ Ba' jumai mijip xi chu joochxi na mu jimda', jup titda ip nat mi' ba ai: "¿Aap ji'k jup ua'tu'n gu kiokam?" Ba'p kai'ch gui': "Maa'n jix chamaam oo'm janee' dho gu tiriik." Ba'p titda ip: "Dhop mi'ñi ja'p xi dhaibui jumai'p duñia' gui' na bhaan jix maati'. Ya'ni gu u'uan. Maakob oo'm janee' pix jap mi dhaasa'." ⁸ Ba' gux chumñigam gatuuk ba maat nat jix aich nat jax ja'k duu gu tujuandam tugi'ñ kat na ba' cham mu ja'p pix mai' gëixix ka'. Maaxik pui' ja'k tu jim am gu' gui' nam cham mi' pui' jiim na jax jix aa' gu Dios, jix io'm jix aichu'n am nam jax ja'k duñia' gu tu' na diilh jir jup ja duñi' ka', cham tu' pui' na gui' nam mi' pui' jiimda' na jax jix aa' gu Dios.

⁹ Jir am ip dho na pim mui' mai'chia' gu tuumiñ ya' kam dhi oi'ñga'n nax chu ua'tulhdhix, na pim gu' dhi' ki'n ba' ja mai'chia' jai' gu ja'tkam, nam jaro'i'x bhai' jam tiidai jam aichdha' maa'n kap nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka', jano' na gu tuumiñ ya' kam dhi oi'ñga'n cham pai' ka matgilhia'.

¹⁰ Na gu' na pim jax bax maat gu jaro'i' no't mi' pu tu duu gu tu' palhiip jup jum duukam no' mit chia, dhi' bhaan jix maati' ka' ip na sia gu gë'p jum duukam mi' pui'p duñia' no' mit chia. Gu' ji no't gu' gu palhiip jup jum duukam cham mi' pu duu, pu dhi' bhaan jup jix maati' ka' na cham mi' pui'p duñia' gu gë'p jum duukam. ¹¹ Ba' pu'ñi ip aapi'm no' pim cham mi' pui' duñiim gu tuumiñ na jax ja'k jum aa' na pim duñiidha',

dhi' bhaan jix maati' ka' na pim sia cham tu' mi' pui'p duñia' na pai' dhuuk tu jam makia' gu Dios gui' nax dhaam ja'k jix chu jai'ch na cham ji'xkat tu ju'ngi. ¹² Piam pui' na jax sia gu jaroi' no' pim cham mi' pui' tu duñiim gu tu' na ti jam chiñia', çtu' pim ba'p nürda' nar jam namki' ka'?

¹³ 'Gio gu' na pim jax bax maat na cham jir am na gu jax chu'm tujuandam gok kap tu juanda' maa'n jimdam, na gu' cham tu' bix gook jix bhai' tu ja juañdha', jumai dho pix jup bhaamkidha' gu jaroi' na buiñor tu juanda', mikkat jumai ip, mi' pum buada'. Dhi' ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na cham bhai' mi' pui' jimda' gu jaroi' na jax jix aa' gu Dios, no' daix chu aa' na git xi chu bia'ka' gux dha'ram namkim na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch.

¹⁴ Ba' gu pariseos dai na mit xi a'sik gu Jesus na pui' kai'ch, nam gu' dai tuumiñ jix joojoi'ñdha'. ¹⁵ Ba'p ja titda gu Jesus:

—Aapi'm na pim pariseos jum tiiti' sap pik ba' panaas joidham mi' pui' xi jium japim na jax jix aa' Dios, gu' ji na gu' dai nam xi jam ni'ñdha' pix gu ja'tkam, nam sap ba' pix jix bhai' jam aa'nda'. Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Dios jam jujur am na pim jax pik ja'k jir tu'm, sia ku pim gu' ya' ja bui gu ja'tkam ti pui' xi chu'ii' na pim jir kiki'. Na gu' ya' ja bui gu ja'tkam, sia kum moox ki' ni'ñ panaas gu tu', gu Dios cham ki' ni'ñdha'.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' nam aa' na pui'm duñiñdha' na ji'k jax tu aagix

¹⁶ 'Gui' nat ji'k Moisees tu ua'nak na jax ja'k tu aagix ka', mi' pix juugit dhi' bhaan tu a'ga mit gui' nam bhaankam ya oipimik gu Dios na pai' gu Juan ja'tkam bopkondam. Mi' dhir bha ja'k maakam tu'm bhai' ji chum a'ga na jax ja'k tu't jix joi'mdat ja a'm ba ti niñdhidha' gu Dios. Ba' dhi' na jax chu'm tum a'ga, bix tiix maachik kat mi' pui'x jimiik am gu ja'tkam.

¹⁷ 'Ku gu' bix mi' pui'm duñichu'nda' ji na ji'k jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees bijik, na gu' bix jum aa', cham tu' pui' na dhi dibür gio dhix dhaam na cham pik jum aa' siat chi cham pai' matgir jax chu'm tanoolh.

Gu Jesus na pui' ba ti'ya' na cham tu' pui' ka ja bia'ka' gu Dios nam jir jum bipnagim ka' gu jaroi' no't mai' xi buak gu büpi' kam binga'n jumai bhai'p ji bhii

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'No't jaroi' mai' xi buak gu büpi' kam binga'n jumai bhai'p ji bhii, cham tu' pui' ka ja ilhii'ñdha' gu Dios nam jir jum bipnagim ka'. Gio gu ubii na mai' buix ka' no't jaroi' bhai'p ji bhii, pui' cham tu' pui'p ja ilhii'ñdha' gu Dios nam jir jum bipnagim ka'. Ja'p pix ba ja ilhii'ñdha' na jax gui' nam jir ganai' pix.

Gu Jesus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu maa'nkam jix chumñigam gio maa'n Laasar ti'gim na cham tu' bia'ka'

¹⁹ 'Maa'nnim maa'n gu maa'nkam jix jai'ch ka' giilhim jix chumñigam. Gammiji joidham jix bhai' xim duuka' ki'n gux dha'ram namkim gu jajannulh, gio gammiji nabap tanoolh jix bhai' tu kua'da'. Nammi ji chi kiiska' gu koi' gam na joidham xi chu yooxmadhix ka' bha ja'p. ²⁰ Ba' maa'n jup jix jai'ch ka' gu maa'nkam Laasar ti'gim na gammijix ka'ook ka' ki'n gu bippri'x na çka'x kobkom bix na ji'x tukga'n. Pu cham jir tu' bia' kam ka' ip. Dhi' ba' gammiji mi' daaka' ki'ñgob na pai' kioka' gux chumñigam, ²¹ na ti nürda' na iam ba makia' git sia gui' na bhai' dhir iigisda' na pai' tu kua'da'. Ba' gu go'ngox mi a'jit jup tuspuni'ñdha' am gu Laasar na pai' jax jix bippri'xi' ka'. ²² Ba' maa'nnim ampix muu gu Laasar pui' xim tulhiiñaimik, baidhak jamit ba'x dhaam ja'k gu noonbi'ñ gu Dios na buiñor bap tui'ka' gu Abraam na pai' joidham jix chu abhaar. Ba' ji'k jurni'ñ ki'n jup ma muu gux chumñigam, dhi' dho gi gu' joidham jix bhai' duñixim yaas jamit ji, gu' ji nat gu' pu jii mu ja'k na pai'm tulhiiña'. ²³ Ba' giilhim jix buam tu tatda' gux chumñigam na bam tulhiiñ ja biim gui' na mit pui' koi cham mi' pui' ji jimik na jax jix aa' gu Dios. Ba' mijimmi dir ba ti gu Laasar na biima'n jup tu'ii' gu Abraam. ²⁴ Ba'p kai'ch ge' ki'n: "Jiñ boxii Abraam, iam xiñ palhbui'ñ nañ ya'ñ chulhiiñ tai chir. Xi chiñia' ap dhi Laasar na iam xi bargidhai gu dee'n ga'n bhañ juulhdhara'ñ ñin am. Giilhim jix buam tu tatda' nañ jix chanoom." ²⁵ Ba'p kai'ch gu Abraam: "Jax dhui nat jix bhai' tum jii aap jiñ boxii nap duakat jum tuuku' bhaan, gu' dhi Laasar jum tulhiiñaimik. Pui' ku ba' xib ya oiññ biim na pai'x bhai' tu tatda' gammiji, na gu' pu'ñi ja'k jir mai'chik ga'n. Aap ba' mi' ja'k jum a'm bipio' nap pai' ba' bam tulhiiñ. ²⁶ Gio gu' cham bhaai' na jaroi' ya' dir mu ja'k buusnia', ni mu dir bha ja'k, na gu' giilhim ge' irban jix chi'ñik. Jumai momkoram jup tu'ii' ap aap, gio aach jumai ka'm ip." ²⁷ Ba'p kai'ch gux chumñigam: "Dho piam jap mu ja'k jootsa' na pai' kio guñ chaat. ²⁸ Mi' dharaa am jix chamaam guñ jaaduñ na ja aagi'ñdha' na jax ja'k jix bhai' nam dui cham bha ja'k bhüya' ya tai chir nañ pai' bañ chulhiiñ aañ. Giilhim jix buam tu tatda' gu'." ²⁹ Ba' gu Abraam jup titda: "Jax dhui nam bia' gui' nat Moisees tu ua'nak, gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios. Gui' ka'm tu daa bix na tu'm aa' nam pu duñia' nam ba' cham mi' ja'k bhüya'. Dai ji nam ti jii'ñdhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch." ³⁰ Ba'p kai'ch gux

chumñigam: “Pui' dho tii nap jax kai'ch jiñ boxii, dai pix ji nam gu' cham tu' jax ji ch'i'ji ti jii'ñdha' no't jaroi' muukik gio duadik jup ba tu ja a'gidhim.” ³¹ Ba' gu Abraam jup titda: “Pui' pix ip ji matgim sia kut tu' maa'nkam muukik gio duadik mi ja'p jup ba kiiik, pix ji no'm cham ti jii'gi'ñ nat jax tu ua'nak gu Moisees, gio gu jai' nam bhaankamu'n gu Dios tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, nam gu' diihl cham mi' pui' jimiik ka'.”

17

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na jax ña pix dhuim ua'tulhdha' gu jaroi'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu gui' nam kaichu':

—Gammiji pix jix jai'ch ka' am gu ja'tkam nam tu baidhidha' mu ja'k na pai'x chu ua'tulhdhix. Tiiñ jix buam jiñ aa'nda' bhaankam gu jaroi' no't jax dhuukat maadit aapi'm mu ja'k jam bhiich na pim kia'pix jiñ bui ba ti jii'gi'ñ, na gu' mi' dhir cham bhai' ka tu jimia' na pui' xi jam doodai. ² Iam chix bhai'p tu jimia' ji nam bii'p' dir mu pu ba bua' suudai' chix, bha bulhdhai gu ge' mattur na chakui maadit jam iatgidha'. ³ Ba' aapi'm xim nuukdat na cham jaroi' jam iatgidha'.

'No't jax chu'm jam jaduun' mam ua'tulh jam bui, xi aagi'ñdha' pim na cham pui' ja'k tu jimda'. Gu' ba' no' gu' jax kai'ch na cham pui' ka tui'ka', aapi'm jup tu uañi'ñka'. ⁴ Sia chi moo xijum gookim gu tanoolh jum ua'tulh jum bui, tu uañi'ñ ka' ap no't ja'kbui' kim pui'p jum ti'i'n na cham pui' ka tui'ka'.

Gu Jesusu na pui' ba ja tiida' gu noonbi'ñ nam cham iam ja'xbui'x biiñak buiñor gu Dios na ji'x gu kai'ñ gu mostaasa

⁵ Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusu jup titda am:

—Jich jaduun', jich aagi'ñdha' ap nach jax ja'k jix io'm buiñor jix biiñak ka' gu Dios.

⁶ Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—Jax dhuu na pu ni palhiip ku pim iam jix biiñak buiñor gu Dios. Kani no' pim sia ja'xbui' buiñor jix biiñak ka' git na ji'x gu kai'ñ gu mostaasa, ba' no' pim jax titda dhi tua na mi'ñi kiiik na diihl jum takbunai mummim daasa' na pai' ge' suu'n gu suu-dai', pui' dhop ji buusnia' git.

Gu Jesusu na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'r tujuandam

⁷ 'No' jaroi' maadit aapi'm bia' gu tujuandam, ba' no't gu' tu bia'rak gu baak piam kut tu moikdarak, ni kup iam jax tiida' na pai' dhuuk mi' ba aaya' kiicham: “Bi chu ju'. Bha'ñi bax chu bhai.” ⁸ Gu' ja'pji ja'kbui' kat nap mi chiñia' na tu bhaidhai tum makia'. Nap pai'x bhai' xi koi'choi nap ba'p ba chiñia' na tu jugia'. ⁹ Ni kup jup xi taxchaabgi'ñdha' nax bhai' tum

buixi'ñdha'. ¹⁰ Ba' aapi'm pu'ñi na pim jir tujuandam buiñor gu Dios. Na pim pai' dhuuk tiimoidha' gu tu' na jam chianda', ja'p japim kai'chdha': “Ni ji'x kuch cham jir kiki' tujuandam buiñor gu Dios, nach gu' cham tu' diihl jai' tu' pup jax xi bua, daipu' na jax pix jich chian.”

Gu Jesusu na baja dudua'ñdha' mambhiix gui' nam tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku'

¹¹ Ba' gu Jesusu na Jerusalem ja'k jim, mi ja'p a'jim na pai' jax Galilea bhaan bipio' gu dibii' gio na pai' jax Samaaria bhaan jup bipio'. ¹² Ba' na maa'n kap ba aajim na pai' ji'dilh jir kikcham, yammii dir ja'p mui' ba ti nii'ñ am mambhiix gux kako'kkam na ja e'ka' gui' na tootolhidhat gakiidha' gu ja tutku'. ¹³ Ba' mui' ba jiiñkai'ñ am gu Jesusu, jup kai'ch am:

—iXich dhudua'ñdhak jich jaduun'! iJam jap xich joi'mdat xich chigia'!

¹⁴ Ba' nat ba ja tii gu Jesusu, jup ja titda:

—Ja bui pim xi jimia' gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam bhai' ge' chiop, nam jam tigia' na pim bax kiki'.

Ba' nam gamai' ka jii'mchu', joidham jix bhai' bhai' ji chu tatdat, bax kiki' gu ja tutku' nam xim nini'i'ñ. ¹⁵ Ba' maadit mi' dhir pu ja'k gi'i nat bam tii na bax kii' xi taxchaabgidhidhat gu Dios ge' ki'n. ¹⁶ Silh jii ip gio mu na pai' gu Jesusu, ba' mi' o'lhia'n ki'n xi kikkok ba taxchaabgi'ñ nat ba dua'ñ. Jir Samaaria kam gu maa'nkam. ¹⁷ Ba'p kai'ch gu Jesusu:

—¿Kux cham tu'r mambhiixi'ñ am aa gux kako'kkam na ñich ja dudua'ñ? ¿Pu jii mit aa ba' gu xijum maakob? ¹⁸ Dai bak ba' dhi' na cham jir Israel kam bhai' xi jii nat bha taxchaabgidham gu Dios.

¹⁹ Ba'p titda gu maa'nkam pui' xi chi'iik:

—Pu ba dua pich ji matgim jiñ jaduun', cha'p jax kam aa'nda', na pich gu' bii'x jum jur ki'n ti jii'ñ buiñor gu Dios. Ba jimia' ap xi kiki'oi.

Gu pariseos nam ba tikkada' gu Jesusu na pai' ba' duuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios jix ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu ja'tkam
(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ba' gu pariseos bhai' ba tikka' am gu Jesusu na pai' ba' duuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios jix ja joi'mdat ja a'm ti tigia' gu ja'tkam. Ba'p ja titda:

—Jax dhuu na pim cham tu' maaxik tigia' na pai' dhuuk gu Dios jix joi'mdat ja a'm ti tigia' gu ja'tkam. ²¹ Cham tu' pim jax ti'ya': “Jaña, mi'ñi ba ai.” Piam ja'pni: “Bhai' sap pai' ba ai.” Gu' gu Dios pu xib na ya'x joi'mdat ja a'm ba ti naidhim gu ja'tkam.

²² Ba'p ja titda dai gui' nam ji'k kaichu':

—Aapi'm jax chu'm tanoolh gio tiip ba xiñ chigik ka' maaxik ja'p na jax xib, gu' ji na pim gu' cham pai' kañ chigia'. ²³ Jai' dhit

bhai' ji jam iatgi'ndha' am gu ja'tkam, jup kai'chdha' am: "Mi'ni ba ai guch Xoi'kam." Piam moo jax kai'chdha' am: "Muni sap pai' ba ai guch Xoi'kam." Cha'pim mi' ja juigi'ndha', na gu' cham jir silhkam ka'.²⁴ Na gu' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ja'p tu't ya aaya' iñ na jax gu duuk no't bippi na jotmoda' mui' kap tum tonnia'.²⁵ Ku gu' biipi'm aa' ji nam jin chulhiñchuda' gu ja'tkam nam xib ya'x jai'ch, nam gu' cham jin kiigalhda'.²⁶ Ba' jano' na ba miamlhidha' nañ gio bhai'p jimda', cham tu'p jum buixi'ndha' am gu ja'tkam, pu cham juigi'ndha' am gu jaro'i' sia ku tii ja aagi'ñ. Pui' ip na jax jano' nat tis gu suudai', na tii pup ja aa'ndhimik gu Noee gu ja'tkam na jax tum duñaia',²⁷ gu' ji nam gu' pu cham juigi'ndha'. Cham tu'p jum buixdhat tu kua'da' am, jix maik ka' am, gio nam jum titmoda'. Jano' ba' tii pix gan ti tii mit nat pai' dhuuk giilhim jix io'm bhai' ji dhuu'n, gu' ji na gu' gu Noee pu irban dir jix bhai' ba' kuupchu' bhaan gu kanuub. Pu koi mit dho gu' biix bhai'kuk.²⁸ Gio jano' ip na gu Lot, dai gui' mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios. Gu jai' ja'tkam cham tu'p jum buixdhat ti isdat tu kua'da' am, sia ku pui' tiip ja aagi'ndha'. Jix maik ka' am, jai' tu saba'nda' am, jai' tu ga'rada' am, jai' tu ba'pkichaidha' am.²⁹ Ba' dai tai pix mi' ba duu'n nam cham pum aa', mi' pix pu tum totpok dibir ta'm. Gu Lot gu' pu biipi' dir ba jimifñor mi' dhir Sodooma nat chakui tai duu'n. Ba' pu biix koi mit gui' nam mi oi'ñkat, nim maa'n kut bii.³⁰ Aañ ba' pu'ni ip jano' nañ gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu'p jum buixi'ndha' am gu ja'tkam sia kum jai' dhit tii ja aagi'ñ. Ya' pix pu bañ maaxdha' iñ nam cham pum aa'nda'.

³¹ Ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' gui' gu tanoolh, no' jaro'i' maadit aapi'm bhai' pai' ka daa ba'k dhaam, bhai' dhir jap timniñ pu jimifñolhia'. Cha'p miji ka bapkida' ba'k chir nap tu' xi bhiji. Piam no' jaro'i' mu ka oiri ga'ram, mi' dhir gammiji ja'k pu jimifñolhia'. Cham tu' na jax jum aa'nda' na mummi ka xi ñogira' kia'mi'ñ na ba' pik ba jimifñolhia'.³² Jax japim gix maat nat tu dooda bijik gu Lot gu binga'n, pu'ni dhop tu jam dooda' no' pim dai bhaan titi'ñcho gu jam bixchu'.³³ Na gu' gu jaro'i' no' dai bhaan titi'ñcho gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch, cham jixat palhbuidha' na jax ja'k jix bhai' tu jimia' gatuuq. Gu' ji no't gu' cham tu'p jim buixdhak mi' pui' xi chu duu na jax jix aa' gu Dios, jix bhai' ji na tu jimia'.

³⁴ Ba' no' jano' pik jir tukaa' nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', no'm gook maap mi' pai' ka boobok gu ja'tkam, maa'n pix jañ baidhika', gu jumai ba' mi' pup bi'ya'.³⁵ Piam no' ñich gu' tataab ja'k ya' ai, no'm gook maap mi' pai' pa' tu tua' gu u'uub,

maa'n pix jañ jup baidhika', maa'n mi' pup bi'ya'.³⁶ Piam no'm gook gu ja'tkam mu pai' ka oipo gaa tir, pui' maa'n pix jañ jup baidhika', gu jumai mi' pup bi'ya'.

³⁷ Ba' bhai' ba tikka am gui' nam kaichu', jup titda am:

—¿Jich jaduññ, ya' aa ba' pui' tum duñaia', ka' maakam ja'k aa?

Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho na pim jax bax maat no'm pai' pix xikoolh jium gu nunnu na gu' bhai' tu muukix ka', pu'ñip jix maati' ka' jano' na pai' dhuuk pui' ba tum duñiidha'.

18

Gu Jesusus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' maa'n gu ubii gio maa'n gu g'e'kam

¹ Ba' gu Jesusus bhaan ji chu ua'rgidhak maa'n gu ubii gio maa'n gu g'e'kam, ba ja aagi'ñ gui' nam kaichu' na bhaan ja guguxi'ñ nam cham jim o'jolhdhat gammiji tu daanda' buiñor gu Dios.² Jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam maa'n kap jir g'e'kam ka', na pai' mui' pa' daa'ñixim jir kikcham ka'. Cham tu' ka'm ja niñ'ndha' gu ja'tkam dhi' dhi g'e'kam, ni gu Dios ku tu' ka'm niñ'ndha'.³ Ba' mi'p jix jai'ch ka' maa'n gu diilhdhim ubii nat muu gu binga'n. Dhi' mi' tii aljida' na pai' daaka' gui' gu g'e'kam na pu titdada' na bhaankam nokia' nam kokdada' gu ja'tkam mu na pai' kio,⁴⁻⁵ gu' ji na gu' cham tu'p jum buixi'ndha'. Mui' tanoolh jup duu na cham tu'p jum buixi'ndha' gu g'e'kam buiñor gu diilhdhim ubii. Ba' maa'nnim jup jum aa': "Gi no' ñich a'mkamun' jup ñio dhi ubii ku cham kañ juanda', sia kuñ tii cham tu' ka'm ja niñ'ñ gu ja'tkam, ni gu Dios kuñ tu' ka'm niñ'ñ. Jir maa'n na bha ja'k jin chooñ'ñ."

⁶ Ba' pui' xi chi'ñik jup ja titda ip gio gui' nam kaichu':

—Dho jaña nat siamri dakoo a'mkam ma ñio gu g'e'kam gu diilhdhim ubii na cham jum jupi'ñka' na pu titdada', sia ku gu' tii cham tu' ka'm tu' niñ'ñ gui' gu g'e'kam.⁷ ¿Aapi'm ba' cham pu'ñip jam kaaya' aa jax no' pim titda gu Dios nat jam a'm ti tii na pim jir ja'tkam tugi'ñ ka', no' pim gammiji pui' titda nabap tanoolh gio nabap tukaa'? ¿Ka' gu' ka ji miikidha' aa panaas na ba' pik jix joi'mdat ba jam tigia'?⁸ Matgim moo jano' ji na jam palhbuidha', cham tu' na gu' miikidha', aañ moo ya' pu jam titda. ¿Siamriñ chi ba' gio ya'p ja tigia' aa gu ja'tkam dhi oi'ñga'n bhaan nam jin bui ti juigi'ndha' jano' nañ gio bhai'p jimda'?

Gu Jesusus na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai maa'n gu pariseo gio maa'n gu tuumiñ tutaandam tugi'ñ gux io'm g'e'kam Rooma kam

⁹ Ba' jai' dhit gu ja'tkam gɛ'gɛrkam jum taat ka' am nam chi sap panaas mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios, gu' ba' gampai' ja ilhii'ndha' am gu jai' ja'tkam. Ba' gu Jesusu jumai bhaan jup xi chu ua'rgidhak ba ja aagi'n nam ba'x maatiit kaaya', jup ja titda:

¹⁰ —Maa'nnim gook gu ja'tkam ma jii mit maa'n kap chiop na mit tu daa'niim jix dhaam ja'k bui'nor gu Dios. Maa'n jir pariseo, jumai ba' maadit jir di' gui' nam jir tuumi'n tutaandam tugi'n gux io'm gɛ'kam Rooma kam. ¹¹ Ba' gu pariseo pui' ki'kat jix dhaam ja'k xi chi tiigik mui' ji chu daani bui'nor gu Dios, jup kai'ch: "Moo taxchaab ba' Gɛ'kam Dios nap jii palhbui'ndhu' nañ mi' pui' jim nap jax jix aa'. Cham jañ tu'r jix ixkum na jax jai' gu ja'tkam nam giilhim jix i'xbi', ni kuñ jir pu chu'm na jax jai' nam mai' xi ja iabut gu ja bipna' jai' bhai' ji ja u'. Cham jañ pai' dhuuk jix buam jum duukam jup tu bua. Jum taxchaabgi'n in ip sia na pich cham tu' pu chu'm ya'n dho'ndho dhi oi'nga'n bhaan nañ jir tuumi'n tutaandam tugi'n ka' gux io'm gɛ'kam Rooma kam, ja'p na dhi' na bhai' dhir kiik. Giilhim jix u'ua'tulhdhix am gu' gu pu chuutu'm. ¹² Aa'ngookim jii xaabda' na giop bam aaya' na pai' dhuuk cham tum juanda'. Gio gu tu' nañ mai'chidha' nañ tu juanda', gammijim maakidha' in na ji'k jum a'm jup bipio'." ¹³ Ba' gu tuumi'n tutaandam tugi'n gux io'm gɛ'kam Rooma kam ja'x mik pa' ji kikbo, ni ku iam xim guguuxi'n nax dhaam ja'k xi chi tigia', dai na bhai' xim gibdat bhaastu'n jup kai'ch: "Aapi' Gɛ'kam Dios, xiñ joi'mdaip iam jii ua'ndha' guñ ua'tulhdhara' nañ gi-ilhim jix ua'tulhdhix." ¹⁴ Ba' aañ ya' pu jam titda nat gu tuumi'n tutaandam tugi'n gux io'm gɛ'kam Rooma kam ba jii kia'mi'n ua'ndhudhix kam gu ua'tulhdhar ga'n, gu' ba' gu pariseo cham. Na gu' cham tu' joi'mdat nii'ndha' gu Dios gu jaroi' no' dai gɛ'kam jum taat, gu' gui' ji na soi'm ilhii'ndha' na ba'x joi'mdat nii'ndha'.

*Gu Jesusu na tu ja daa'ndha' gu a'aalh
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)*

¹⁵ Ba' jai' dhit gu ja'tkam mui'p ba aichulhdhim am gu Jesusu gu ja a'aalh chuk nam jix aa' na ja a'mkam tu ja daa'ndha'. Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ja ti gu noonbi'n gu Jesusu, ba ja ñiok jamit pix gu jai' nam mui' tiip ba ja ua'kat gu ja maamar. ¹⁶ Ba' diilh gu Jesusu xi ja baidhak gu noonbi'n jup ja titda:

—Cha'pim ja sosbhichulhi'ndha' dhi ja'tkam nam bha ja ua' gu ja maamar, na gu' pu'fi chu'm ja a'm jum aa' gu ja'tkam nam jir tu'm ka' na ba'x joi'mdat ja a'm ti niidhidha' gu Dios. ¹⁷ Cham ji'xkat jaroi' aaya' bui'nor gu Dios no't cham pui'm ilh na jax gu alhii, aañ moo ya' pu jam titda.

*Gu maa'nkam jix chumñigam na ba tikkada' gu Jesusu na jax ja'k mi' pui' jimda'
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

¹⁸ Ba' maadit gui' nam jir ja gɛ'gɛrkam tuk gu Israel kam ja'tkam jup titda gu Jesusu:

—Aañ ja'p tu'm xim tikkam jii jaduun, aap nap jir jix bhai'kam. Jax ja'k jix bhai' nañ xi chu duña' nañ ba' mai'chia' nañ jimia' bui'nor gu Dios nañ gammiji bui'nor bap tui'ka'?

¹⁹ Ba'p titda gu Jesusu:

—J'a'p kai'nkam jup kai'ch ap aañ jaduun nañ aañ ja'xbui'p jir jix bhai'kam na gu Dios? Na gu dai gui' nar jix bhai'kam. ²⁰ Gio gu' gui' nap tu'n chikka, jix maat ap na jax tu aagix na tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios nap tu' jax dhuña'. Ja'pni bom kai'ch: "Cha'p nai' pix ja biim boppoda' gu u'uub, daipu' gu jax chu'm nar jum biina' ka'p pu biina'n tu kioka' gammiji nap ji'x duaka'. Gio nap cham ja koo'nda' gum bipna' ja'tkam. Ni kup cham ti ixi'ndha'. Ni kup cham iatbi' ka'. Gum taat jap tu' ka'm jup nii'ndha' gio gum naan."

²¹ Ba'p kai'ch gu gɛ'kam:

—Dho biix jañ pui' ti pu tu dui'ndhu' na ñich dho bhai'ñ jur ji bhii.

²² Ba'p titda gu Jesusu nat pui' tii:

—Ka bi'ix ji gu' maa'n nap pu duña'. Biix jap tu ga'rai nap ji'k tu' tu bia' ja makia' gu tuumi'n gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, bhai'p ba' xi jimia' nap bañ kaichgida'. Pu'ni ja'k jap ba' bar jix chumñigam ka'x dhaam bui'nor gu Dios.

²³ Ba' gampai' ji dhuu gu gɛ'kam nat pui' xi chi'n gu Jesusu, jix buam jum ilh, na gu' giilhim jir jix chumñigam ka'. ²⁴ Ba' na bhai' xi nii'ñ gu Jesusu nat jix buam jum ilh, jup kai'ch:

—Ja'p moox xijaim ilhii'ñ am gux chutumñigam nam mi' pui' jimia' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios! ²⁵ Gu kameeyo chi iam cham xijaim jup ilhii'ñ ji na bhai' baaki bui'ram gu soomkar ja'p dir ja'k buusnia', cham tu' pui' na gux chutumñigam nam jix xijaim ilhii'ñ nam mi' pui' jimia' na jax ja'k jix joi'mdat ja a'm ba ti niidhidha' git gu Dios.

²⁶ Ba' jai' dhit gui' nam tɛ kɛɛ, jup titda am gu Jesusu:

—jDho bak gu' cham ji'xkat jaroi' bui'nor aaya' gu Dios, na gu' pui'x xijai nach mi' pui' jimia' na jax jix aa'!

²⁷ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Jax dhui na cham tu' xijaim ilhii'ndha' gu Dios gu tu' nam gu ja'tkam jix xijaim ilhii'ndha', na gu' bixchu'x bhai' na pu tu duña'.

²⁸ Ba' gu Peegro mi' dhir ja'p jup titda:

—Dho pui' na jax aach na chich cham tu' kap jich buix gu tu' nach ka bia'kat jano' na

chich pai' dhuuk ti jii'ndhak jum biim ba jiiñ jaduun.

²⁹ Ba'p ja titda biix gu Jesusus:

—No't jaroi' cham tu' bhaan kap jum buix gu taata'n gio gu di'ii'n, piam gu xiixiogi'n, piam gu sispidhi'n, piam gu binga'n, piam gu maamra'n, piam gu tu' na bia'ka', pui' na gu ba'ki'n, ganai' biix aixim, ba' dai nat pix bhaan ji bam na pui' ba tu duñiim na jax ja'k jix joi'mdat bhaan ba ti niidhidha' gu Dios, aañ ya' pu jam titda na cham jax bua. ³⁰ Na gu'x io'm mui' ba tu iimchuxdha' gu Dios pu ya' na ka duaka' dhi oi'nga'n bhaan, cham tu' ja'kbui' na jir'k cham tu' bhaan jum jum buixdha' biipi' dir. Gio daman pup na xi baidhika' jix dhaam na buiñor bap tui'ka' gammiji.

Gu Jesusus na giop ba tu aa'nda' nam mu'aa', bar baikim ka' ba' dhi' ki'n
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Ba' ja'p ja'k dilhkob xi ja boosgak gu Jesusus dai gu mambhiix daman gook gu noonbi'n jup ja titda:

—Xib jach ba' silh mui' pu ba jimia' Jerusaleen, bhai' na pai' pui' ba tum duñia' ba' na mit ji'k jax tu ua'nak nam aañ jiiñ aagit jup kai'ch gui' nam bijik bhaankam ya ja'p tu a'gimik gu Dios. ³² Gu Israel kam ja'tkam jam maaxik jiiñ kiisa' ja bui gui' nam cham jir Israel kam, gui'm ba' biix aixim jiiñ buimi nam jax ilhii'n, bhañ xixbuidha' am, jiiñ asdam ba' pui' xiñ bua't. ³³ Gio nam jiiñ gibiiimii, mi' dhir jam ampix jiiñ mu'aa'. Ku ba' gu' aañ baik tanooll ki'n yaa' ji nañ jax ba oirida'.

³⁴ Ba' gu noonbi'n pu ni ji'x ku mit jix maatit kai na jax kai'nikam jup kai'ch, pu cham maatit kai mit na jax kai'nikam jup ja titda. Na gu' pui' na jax ja titda gu Jesusus, jix xijai na jaroi'x maatit kaaya' gu mi' jotmoda'.

Gu Jesusus na ba dua'ndha' maa'n gui' na cham ñia ka'

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ba' nammii na mia'n ba aajim gu Jesusus na pai' Jerikoo ti tiñ, maa'n gu maa'nkam cham ñia kam mi ja'p daakat boi jugii'n tu taan gu tuumiñ nam onbai'ndha'. ³⁶ Ba' nat ba ja kai nam mui' mi ja'p pix kai'ch gu ja'tkam nam buan, ba ti tikka na tu' jax jum bua. ³⁷ Ba'p titda am na Jesusus Nasareet kam mi ja'p jim mui' ja biim gu ja'tkam. ³⁸ Ba' ba jiiñak gē' ki'n gu cham ñia kam, jup kai'ch:

—Jesusus, boxii'n gu Dabii! ¡lam jap xiñ joi'mdai xiñ chüigi xiñ dhua'ndhai!

³⁹ Ba' gu ja'tkam gui' nam biipi' dir jiiim, jup titda am ti na cham ñiokak daaka', gu' ji na gu' gui'x io'm gē' ki'n mui' ba xi jiiñak, jup kai'ch:

—¡Boxii'n gu Dabii! ¡lam jap xiñ joi'mdai xiñ chüigi xiñ dhua'ndhai!

⁴⁰ Ba' mi' pup kiik gu Jesusus nat kai, mijii xi chu joot ba' nam mu bai'ñixhidha'. Ba'p titda na mit mi' ba aich:

⁴¹ —¿Tu'ni aañ ki'n jum palhbuidha'n jaduun?

Ba' gui'p kai'ch:

—Dho nañ tiix aa'n jaduun nap jiiñ dhudua'ñxidha' dhiñ buupui nañ cham ñia. Tiix chi tüigim iñ.

⁴² Ba'p titda gu Jesusus:

—Pu bax kiki' ji matgim jiiñ jaduun, na pich gu' biix jum jur ki'n jiiñ bui ba ti jii'n.

⁴³ Ba' bhai' ji chi ti gu cham ñia kam nat pui' xi chi'n gu Jesusus, jix kii'p jum duu. Ba' dai nat ba oi gu Jesusus xi taxchaabgidhidhat gu Dios jix dhaam ja'k. Sia pui'p xi taxchaabgidhim am gu Dios gui' na mit ji'k ti nat dua'n gu Jesusus.

19

Gu Sakeo na baidhika' kia'mi'ñ gu Jesusus

¹ Ba' mi' ba ai gu Jesusus na pai' Jerikoo ti tiñ, mui' ji bhii irban na pai'r kikcham. ² Ba' maa'n mi'p kioka' gux chumñigam Sakeo tüigim, dhi' maadit jir di' ka' gui' nam jir ja gē'gē'kam tuk gu tuumiñ tutaandam tugi'n gux io'm gē'kam Rooma kam. ³ Ba' tiix chüigim gu Jesusus na mi ja'p jim, gu' ji nam gu' güllhim jix kobkom mu jiiim gu ja'tkam. Gio na gu' cham jir tēb ka' gu Sakeo, ja juraab pix ju'nka' gu ja'tkam. Miji dir ja'p ba' ti mimlhim ja biibhi', gu' ji na gu' cham pai' dhir jir joidham na tigia'. ⁴ Pui' ba' biipi' dir dai'ñnik maa'n tua ta'm tis na sap ba' bhai' dhir tigia' na mi ja'p ji buusnia'. ⁵ Ba' am pup ti gu Jesusus gu Sakeo na bhai' dhaa tua ta'm nat mi ja'p ji buus, ba'p titda:

—Sakeo, xi chimnik bhai' dhir tua ta'm mai' xiñ baidhak mum ki'aam kuñ mi' xi chibiapui.

⁶ Ba' jotmoda' xi chimnik bhai' dhir tua ta'm gu Sakeo ba baidhak gu Jesusus mu na pai' kio cham jax ji ch'ik. ⁷ Ba' bhai' ji bhaak jamit biix gu ja'tkam nam ji'k jiiim, sap nat gan mi ai gu Jesusus buiñor gux ua'tulhdhix kam. ⁸ Ba' gu Sakeo xi kikbok jup titda gu Jesusus:

—Aañ ja'pni ilhii'n jiiñ jaduun. Biix nañ ji'k tu' tu bia', irban juugit jañ ja makia' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. Gu' ba' no' ñich jaroi' tu' iix, maakobim ja'kbui'ñ ja'k buidha' ji'k nañ ti iixdha'.

⁹ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Pu'jani ja'k jir tu'm ka' am gui' nam tu' silhkam jir bopxi'n ka' gu Abraam. Aap ba' xib ya' dir ja'p ja'k cham tu' mu ja'k ka jim nap pai' gammiji git mi' pup jum tulhiidha'. ¹⁰ Dhi' ji' ji na ñich bha ja gaagam na mit jumai boi bhaan bhii na pai' mai'x chi güxi',

aañ na ñich bhaankam bha jii gu Dios. Ba' gui' nañ jì'k ja tìigim, gio mi'p ja tuttuim iñ bhaan gu boi na pai' cham mai' ka ti gèxi'.

Gu Jesuus na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu tuumiñ

¹¹ Ba' gu ja'tkam tē kēē am na mi' pui' tu a'ga gu Jesuus. Ba' xi chu ua'rgidhak bhai' ji chu ja a'gi, nam gu' ja'p jum aa' na dai pix no't bhammi ba ai gu Jesuus Jerusaleen, dai na gē'kam ki'n ba daasa' gu Dios na ba' gē'kam ki'n bhai' ji chi silhkada'. ¹² Jup ja tìtđa:

—Maa'nnim maa'n jix jai'ch ka' gu maa'nkam na giilhim jir jix chumñigam ka'. Ba' dhi' dhix chumñigam jumai momkoram dir bai'ñ am nam gē'kam ki'n daasa', gio ba' bhai'p jimia' dai nam gē'kam ki'n xi dhaasa'. ¹³ Ba' maap xi ja jumpadak mambhix gu tujuandam tugi'ñ, xi ja maakak ba' mui' gu tuumiñ bix jì'ma'n, jup xi ja tìidak: “Aapi'm ya' ki'n ka tu juanda' dhi tuumiñ. Jix io'm mui' pim ba mui'dhalhdha' nañ gio ja'k jup gixia'.” Ba' ba jii pui' xi ja tìidak. ¹⁴ Ba' gu mi' kam ja'tkam cham jup kiigalhi'ñdha' am, biipi' mit ba' mi' xi ja joot jai' nam bhammi pu ti'ya' nam cham aa' na dhi'r ja gē'kam tuk ka'. ¹⁵ Gu' ji na mit gu' sia pui' gē'kam ki'n dai, gio ba' bhijip ji dhuu. Ba' mi' ēēk nai' ji chu ja joochi bix jì'ma'n gu tujuandam tugi'ñ na bax maachim na mit jì'k mui'dhalh gu tumñiga'n nat mi' ja do'ñchidhak. ¹⁶ Ba'p kai'chim gui' nat biipi' mi' ai: “Ya'ni ba' gum tumñi'. Mambhix ja'kbui' pup jañich mui'dhalh na pich jì'k ya'ñ dho'ñchidhak.” ¹⁷ Ba' gu gē'kam jup tìtđa: “iAa gu' joidham ji jia! Jir jix kii' tujuandam ap dho bak. Ea nañ jum daasa' nap jir jix kai' ka' mambhix kap na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham, na pich gu' mi' pu dhuu gu palhup jup jum duukam.” ¹⁸ Ba' jumai nat mi'p ai, jup kai'chim ip: “Ya'ni ba' gum tumñi'. Jix chamaamim ja'kbui' ñich pup mui'dhalh na pich jì'k ya'ñ dho'ñchidhak.” ¹⁹ Ba'p tìtđa gu gē'kam: “iAa gu' joidham ji jia! Jir jix kii' tujuandam ap dho bak. Ea nañ jix chamaam kap jum daasa' nap jir jix kai' ka' na pai' jax mui' pa' daa'ñxim jir kikcham.” ²⁰ Ba' gu jumai nat mi'p ai, jup tìtđa pix gu gē'kam tugi'ñ: “Ya'ni ba' gum tumñi' na pich ya'ñ dho'ñchidhak. Aañ cham tu' ki'n tu jua. Jannull cha'm jañich pix xi bhiibgak bha ja'p xi gaamuk nañ pu'ñiñ aa' nañ giop bham makia' no' pich ya' ba ai. ²¹ Nañ gu' xim iñbhi'ñ nap jii ñiokdha' no' mit mañ iix, piam ku ñich dailh mai' ma iabu. Nañ gu'x maat nap giilhim jix bhanaa' tu' na pix bhaan sia palhup jup jum duukam, pu duña' ap jax no' pich ba ilh, sia kum cham pu kai'ch gu ja'tkam.” ²²⁻²³ Ba' gu gē'kam jup tìtđa: “Dho cham tu'r jix kii' tujuandam ap aañ nañ pai' jax kai'ch. ζCham

bhaai' aa nap muñ dho'ñchidha' git nam pai' mui'dhalhi'ñ jai' dhit gu ja tumñi' nap pui' xiñ iñbhi'ñ, nap gu' pui'x maat nañ pu tu duña' pix jax no' ñich ba ilh sia kum cham pu kai'ch gu ja'tkam? Siamri gu' jì'k jup ba mui'dha' git na ñich jì'k juruufi'.” ²⁴ Ba' pui' xi chiidak jup ja tìtđa gu jai' nam mi ja'p guguuk: “Boosgidhai pim gu tuumiñ mu ja'k makia' gui' nat mambhix ja'kbui' pup mui'dhalh.” ²⁵ Ba'p kai'ch am ti' gui': “Jax dhui na dhi' mui' ba bia', mambhix ja'kbui' pup na pich jì'k ya' do'ñchidhak?” ²⁶ Ba'p ja tìtđa gu gē'kam: “Dho na gu' gu jaroi' no't pu'ñi mui'dhalh gu tu' nam chiña', jix io'm mui' bhaan ji chu bi'ya' gu tu'. Gu' ji no't gu' pu'ñi cham jì'x iam xim guguux na mui'dhalhdha' sia gu palhup, boosgidhaim dho gu jì'k nam ti' makia' na git ki'n tu juana' mu ja'k makia' gu jaroi' nax io'm jix chu juanar ka', aañ moo ya' pu jam tìtđa.” ²⁷ Bhai' pim jup ja ua'pui mi'ñi ja'p xi ja kooda' gui' nam jì'k cham aagit nañ jir gē'kam ka'.

Na ba aaya' Jerusaleen gu Jesuus

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Ba' nat tiimok gu Jesuus na mi' pui' xi chu a'gimik, ba jii ip gu Jerusaleen ja'k na pai' ja'k jim. ²⁹ Ba' maa'n kap soosna' ba ai na pai' daa gu oidha' Oliibostam, na pai' mia'n bipio' na pai' Betpajee ti' tii', gio na pai' palhup ja'p ja'k Betaania ti' tii' ip. Ba' gook gui' nam kaichu' maa'n kap ba ja jootos, ³⁰ jup ja tìtđa:

—Jii chiimilhdhapu' pim maa'n gu jigiarum bhuru'x bhammini dhir na pai' pix jì'dilh jir kikcham nach pai' ja'k jiiim, chakui jaroi' maa'nnim ulh gui' gu bhuru'x. Bhai' bulhka' na pim jax ya' dir mu aajidha'. Dai na pim jax bulhio'kai bhañ chiimilhdhika'. ³¹ No' jax duukat jaroi' ba jam tikka na jax ku pimit ba' bulhio'kak ba ji chiimirak, ja'p japim tìtđa' nat gu Gē'kam mu jam joot.

³² Ba' mi'ji ji dhuu'n jamit, pui' ji chu buus nat jax ja tii'n gu Jesuus. ³³ Ba' ja tii mit gui' nar ja bhuru'xi' nam mi' ka buplhio'k, jup ja tìtđa am:

—Jax ku pimit ba' gamai' ba ji chiimirak dhich bhuru'xi'?

³⁴ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu Gē'kam nat bhach joot nach mu tiimilhdhika'.

³⁵ Ba' bhai' xi bakxidhak jamit gu tē'tēb ja kuktun nam daam dir ja tii'chu' ba tiimirak mu na pai' gu Jesuus, dai ba' na mit xi chia na bha daibu'. ³⁶ Ba' na gamai' tu jimchudim, biipi' dir ji bapoi'dhat mi' ja iabuim am gu ja'tkam boi cha'm gu tē'tēb ja kuktun nam daam dir ja tii'chu'. ³⁷ Ba' nammī baas dir nam ba' moo gammiji ja'k a'nsap ba juurkia' bhaan gu oidha' Oliibostam, jix bhai'm taattugit pix jiiñak ba kattu' am bix

gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusu, taxchaabgid-him am gu Dios jix bhai'm taattugit nam ti nii'ndha' na biix aixim joidham tu'm jup tu buada' gu Jesusu, nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ndha'. ³⁸ Jup kai'chim am:

—Jix oi'm jir g'e'kam dhi' na bhaankam ya oiri gu Dios, gam na joidham jix uañ ki'n kiik! jix bhai'ch chaatit jach g'e'kamtu'nda' gu Dios jix dhaam nat xich joi'mdak bach chii!

³⁹ Ba' ji'kchi gu pariseos nam jup jiiim, mji dir ja'p ja saagi'n gu ja'tkam jup titda am gu Jesusu:

—Jich jaduun, ja ñiokdhaiñ dhim ja'tkam tuk. Jax ñam pix kai'chim.

⁴⁰ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Jax gi dhui nam gu' dhi joodai pix jiiñak jup suulhgia' na mi'ni ja'p daraa no' ñich tiip xi ja ñiok nam cham ñiokda' dhiñ ja'tkam tuk, aañ moo ya' pu jam titda.

⁴¹ Ba' nat bhammi dir ba tu maaxir Jerusaleen na pai' g'e' daa'ñxim jir kikcham, bhai' ji susua gu Jesusu, ⁴² jup xi kai'chit:

—joidham git no'm pu xib dhi tanoolh jix maatit jiñ chigia' nañ jir jaro'i dha' biix gu Israel kam ja'tkam nam bhai' oi'dha' Jerusaleen, ba'ñ k'e'ji git mi' pui' ba jimia' am na jax ja'k jix bhai' tu ja jimia' gatuuk! Gu' ji nam gu' cham maatit t'e' k'e'e', ni nam jix maatit ti nii'ñ, ja'p ji buusan nam tu' ki'n taa'bidhix. ⁴³ Jum aajim gu' gu tanoolh na pai' dhuuk cham bhai' tu ja jimia', gu ja sandaarui'x chuk gui' nam jix ja bhaamki'ñ bhai' ji ja kikooldhama' am, maap jam ji ja soo'mdhai pu biix maa'n jimdam ja kooda' nam ji'k bhai' oi'ñka'. ⁴⁴ Dhi ja ba'bhak pu cham ji'k tuukdhixim bi'ya' gu joodai, na gu' gu ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam nar ja kuiñcha ka' nam cham aaga' nam mi' pui' jimia' na jax ja'k git jix joi'mdai ja palhbuidha' gu Dios.

Gu Jesusu na mi' dhir ja'k ji ja jootsa' g'e' chiop gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'rada'
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Ba' mikkat mu ba baa gu Jesusu g'e' chiop. Mi' dhir ji ja aadi gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'ra irban dir, ⁴⁶ jup xi ja titdak:

—Jax ku pim ba' ya' pu tu duuk? Jax cham maat japim aa gu ñio'ki'ñ gu Dios na tu ua'ñix nap jum kai'ch: “Dhiñ ba'aak nat mi'm kii, mi' dhir jix bhai' nam jiñ dhaanda' gu ja'tkam soi'm ilhdhat”? Aapi'm gu' ya ja'p tu duuk na mu pai' chioh nam pai'm jumpa'n gux i'xkum.

⁴⁷ Ba' mi' pu tu ja a'gi'ndha' gu Jesusu gu ja'tkam g'e' chiop gammiji nabap tanoolh. Gu' ba' gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gu ja'ppix ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam, tii maap tu

a'gada' am nam tu' bhaan git xi iattulhdhai tu chiñia' nam mu'aa'. ⁴⁸ Joidham k'e'k'e' am gu' gu ja'tkam na jax tu a'gada' gu Jesusu, sia kum gu' gui' tiix bhaamut k'e'k'e'. Jix ja iibhidhat gu ja'tkam ba' cham juanda' am gu Jesusu.

20

Nam ba tikka' gu Jesusu gu ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam na jaro'i' ba' bhaankam biix aixim ja aagi'ñ gu ja'tkam na dñilh jax ilhii'ñ

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Maa'nnim na mi' ka tu ja a'gi'ñ gu Jesusu gu ja'tkam g'e' chiop, na ja aagi'ñ nam jax ja'k duñia' na ba'x joi'mdat ja a'm ti tigia' gu Dios, mi' ba ji bubua mit gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba' gu ja'ppix ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam. ² Ba'p titda am:

—Jax chu'm g'e'kam jap bhaankam ya' biix aixim tu bua? Jir pa ja'k kam gui' nat pui' ja'k jum chia?

³ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho aañ jup jam tikka' no' pim jiñ aagi'ndha' nañ ba' aañ jup jam aagi'ndha'. ⁴ Jaro'o bha joot gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam? J Dios aa, ka' ya' pai' dhir aa gu ja'tkam chia mit? Ea gor xiñ aagi'ñ.

⁵ Ba' bhai' jim ti tikka mit dñilh, jup kai'ch am:

—Jax jach ti'ya'? Na gu' no'ch jax kai'ch nat Dios bha joot, pui' ji chi'ya': “J Gu' jax ji na pimit ba' cham mi' pui' jii na jax tii jam titdaimik?” ⁶ Gio gu' no'ch jax kai'ch na mit ya' pai' dhir chia gu ja'tkam, bhai' ji bhaaku' am ip jich bui biix gu ja'tkam, nam gu' biix jix bhai'x maat na gu Juan bhaankam tu a'gimik gu Dios. Jich kooda'm dho gu' joodai ki'n jich ma'yasimii.

⁷ Ba' pui' ma tii'n jamit nam cham maat nat jaro'i' bha joot gu Juan na ja bopkona' gu ja'tkam. ⁸ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho aañ pui' cham jup jam aagi'ndha' nat jaro'i' bhañ joot, na pim gu' cham jiñ aagi'ñ aapi'm.

Gu Jesusu na ba tu a'ga' bhaan ji ua'rgidhai gu tujuandam nam jix buam tomaat ka'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Ba' gu Jesusu mui' ji chu ja a'gi biix gu ja'tkam bhaan xi chu ua'rgidhak na tu' jax jum buada' ya' dhi oi'ñga'n nam sap ba'x maatit kaaya'. Jup ja titda:

—Maa'nnim maa'n gu maa'nkam xi chu darsak gu uubas mik ja'k pu bhii, dai gu tujuandam ji'k mi' xi ja do'ñchok nam mi'x bhai' buixi'ndha' gu i'xi'ñ. ¹⁰ Ba' nammii na pai' dhuuk jix maat na bh'e'bh'e' gu uubas,

bhammi dir bhai' tii ba joot jumai gu tujuandam tugi'ñ mi' nat pai' ja do'ñchok gu jai' tujuandam tugi'ñ, nam git mu makia' na ji'k bhaan jup bipio'. Gu' ji na gu' na mi' pui' tii ba ja titdaim, dai na mit bhai' ji dhaa, gibiimik jamit pui' miji xi joot ip gio. ¹¹ Ba' jumai bhammi dir bhai' tiip joot. Pui' mit giilhim jup xi chitdaimik xi gibiimik pui' miji xi joot ip sia. ¹² Jumai ba' bhammi dir bhai' tiip joot. Maa'n na mit jax dhooda, xi gibiimik jamit jix i'rsu' mi' dhir jup ji aadi, pu cham tu' mit maa.

¹³ Ba'p jum aa' gui' nat tu darai gu uubas: “¿Gi jarooñ ba' mu jootsa' nam ba' cham jax ji chi'ji bha makia' gu uubas na ji'k jiñ a'm jup bipio'? Gi no' ñich mu joot dhi diilñ jiñ mar, kat jam chi iam tu' ka'm tiigig makia', nam gu'x maat nañ giilhim jix dha'.” ¹⁴ Gu' ji na gu' nat pai' dhuuk tii mu ba ai gu maraa'n, jup jum ti titda am diilñ gu tujuandam: “Dhi' dho ba'r di' gui' na bhaan ji chu bi'ya' bñix na ji'k ya'x chu jai'ch na pai' dhuuk mukia' gu taata'n. Ja'pji nach ya' mu'aa', kapbhai' nat ya' ba ai. Aach ba'ch a'm ji chu bi'ya' na ji'k ya'x chu jai'ch.” ¹⁵ Ba' pui' xi chi'ñik bhai' ji dhaa mit. Nammi gama ja'k ja'p jamit xi bñiik xi mu'aak na pai' cham ti ix gu uubas. ¿Aapi'm ba' jax ilhii'ñ na ja dooda' gui' gu tujuandam na mit ba mua gu maraa'n gui' nat mi' tu darsak gu uubas? ¹⁶ Mu jimii dho ja koodai jai'p mi' ja iabu' gu tujuandam.

Ba'p kai'ch am gu ja'tkam na pui' kai'ch gu Jesusus:

—Iam git moo cham ji'xkat pui' tuch dhooda'!

¹⁷ Gu' ji nat gu' gu Jesusus jix bhai' mui' xi ja tiigig jup ja titda:

—¿Gu' jax japim ba' ilhdhat kèè ji gu ñio'ka'ñ gu Dios mi' na pai' ja'pnim kai'ch?:

Gu jodai gui' na mit tii mai' xi buak gu bñi'ñi'ñbakchadam nam jup jum aa' na cham tu' bhai',

xib dhi' pik bhaan jix o'jo' gu jai' joodai.

¹⁸ Jix ñbhidhara' dho dhi jodai. Nñdhat japim na pim cham dhi' pik bhaan ia'lhia'. Na gu' no' pimit jax dhuuk bhaan ia'ri, ta'tak mi ja'p pup darka' pim. Piam no't jax dhuuk jam tiim, mataip jam dooda'.

¹⁹ Ba' mi' jotmoda' tiix dhaagik am gu Jesusus gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ji nam gu'x ja ñbhi'ñ gu ja'tkam, cham juan am ba'. Jix maatit kai mit gu' gu Jesusus na gui' pix ja aagit jup kai'ch, nat bhaan tu a'ga gu tujuandam nat mi' xi ja do'ñchok gui' nat xi chu darsak gu uubas, gu' ji nam gu' cham tu'r kikii' tujuandam.

Gu Jesusus na pui' ba ja tiida' gu ja'tkam nam gok kap tu namki'ñdha'

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

²⁰ Ba' gui' nam jix bhaamki'ñ gu Jesusus, jix xi'lhim jamit mui' xi ja joot jai' gu ja'tkam nam xir jix bhahhai'kamtu'nda' buiñor, nam tikka' no' pui'p ilhii'ñ nam jax ilhii'ñ diilñ. Gu' sap ba' no' cham pui' ja'k kai'ch, dai nam daagii ba bñiika' buiñor gux kai'. ²¹ Jup titda am gui' na mit mu ja joot:

—Aapi'ch jaduun, aach ti jügi'ñ na maaxik jir silhkam pui' nap ji'k jax ja titda gu ja'tkam. Jir mi' pui' na jax jich chian gu Dios nach chui'ñgida', cham pai' pui' ja'k ja aagi'ñ ap panaas nap diilñ jax ilhii'ñ. ²² Ba' ja'p jach tu'm jup xim tikkam: ¿Jir am aa nach namki'ñdha' gux io'm gè'kam Seesar Rooma kam na ji'k aagix nach namki'ñdha', ka' cham aa?

²³ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusus nam mi' pix mamai'chik, ba'p ja titda:

²⁴ —Ea gur maa'n xiñ chaiñbui'ñ gu tumiñ. ¿Jax jum kai'ch ya'ni na pai' tu ua'ñix, gio dhi' na ya' jupñix, jir jaroo da'?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho dhi' gux io'm gè'kam Seesar na mi' jupñix, ba' dhi' na mi' tu ua'ñix mi' dhaa na jax chi'.

²⁵ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho pim xi namkidhat gu Seesar na ji'k aagix na pim namki'ñdha', gio gu Dios japim jup xi maakidhat na ji'k bhaan jup bipio'.

²⁶ Ba' cham pai' jax kai mit gu Jesusus nam tii mamai'chik nam ba' git dagia', na gu' silhkam jir pui' na jax kai'ch. Gui' dai nam mi' pui' pup tu'ii' nat am ja bui'ñ, pui' ba' cham ka juan am.

Nam mi' ba aaya' na pai' gu Jesusus gui' nam cham ti jügi'ñdha' nam gu koi'ñga'n gatuuk gio maakam ja'k jup ba oipoda'

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Ba' ja'xpix ji'kchi mi'p ba ai mit gu saduseos, nam cham ti jügi'ñdha' nam gatuuk gio duduadii maakam ja'k jup aaya' gui' nam ji'k ko'ya' ja tutku' bhaan. Jup titda am gu Jesusus mi' èèk:

²⁸ —Jich jaduun, aach bha jii na chich bham tikkam no'p iam jich aagi'ñdha' git ja'p tu'm na cham jir jich jur. Gui' nat Moisees tu ua'nak jup jum kai'ch na sap no't maadit muu gu maa'nkam cham maa'n ji chüigik gu alhii bhaan gu binga'n, mi' dhir jix bhai' na bhüji gu sipdhi'ñ na mia'n oi'ñdha' bhaankam tigia' gu alhii, ba' ja'p ji buusnia' na gu xio'gi'ñ pix jir maraa'n ka'. ²⁹ Ba' ja'p jach jup jix chu maat aach. Maa'nnim maa'n kap oi'ñkat am xijum gook gu ja'tkam daim sispidhim. Ba' gu bñipi' kam tii ba bñiik maa'n gu ubii, gu' ji nat gu' am xi muu cham maa'n ji chüigik gu alhii bhaan gui' gu ubii. ³⁰⁻³¹ Ba' gu sipdhi'ñ na mia'n oi'ñ tii bhai'p ji

bhii gui' gu ubii, gu' ji nat gu' pui' jotmoda' am jup xi muu, pu cham maa'n jup tii ip sia gu alhii bhaan gui' gu ubii. Ba' gu ti'iraab kam tii bhai'p ji bhii, pui' pix jup jum duu. Bix koi mit gu xijum gook tii pui' bhiihii'ik gui' gu ubii, pu cham jaro'i' iam tii gu alhii bhaan gui' gu ubii. ³² Mikkat sap pui' am jup xi muu diihl gu ubii. ³³ Jaroo ba' pik jir binga'n ka' jano' nam saak duduadii gio mu pai'p ba oipoda'? Jaiñ nam gu' pui'r xijum gook ja'tkam kat.

³⁴ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Jax dhui na dai ya' dhi oi'nga'n bhaan nam ti bipna' ka' gu chichio'i' gio gu u'uub, dai nam ka duduaka' ja tutku' bhaan. ³⁵ Gu' matgim gui' nam mi' pui' jimii ko'ya' ja tutku' bhaan na jax jix aa' gu Dios, cham tu' bhaan jup ka titi'i'ñchoka'm' ji jano' nam pai' dhuuk maakam ja'k aaya', ³⁶ nam gu' ja'p pix bar tu'm ka' na jax gu noonbi'ñ gu Dios. Ni kum cham tu' kar tu ko'dam ka', na gu' gu Dios pix diihl na giop ja dudua'ñdhai ja baidhika' nam buiñor bap tui'ka', ba' gammiji pu bar maamra'n ka'. ³⁷ Gio gu'x bhai'x maati' nam maa'n kap aajim gui' nam ko'iim ja tutku' bhaan nam mi' pui' jimii na jax jix aa' gu Dios. Pui'm kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Moisees, na bhaan tu a'ga jano' nat tu a'gidhak gu Dios taip jim duuk bhaan dir gux bii u'uux. Gu Dios jup titda diihl gu Moisees na dhi' pix jir di' gu Dios na jax gammiji pu buiñor bax biiñak gu Abraam gio gu Isaak gio ba' gu Jakob, cham pai' jax kai'ch nam jix biiñak kat pix buiñor. ³⁸ Na gu' maaxik gu Dios cham tu' koi'i'nga'n na ja a'm ti niidhidha', gu' gui' ji nam dudua'ka'. Na gu' gui' cham tu' pui' ilhii'ñ nam jup ko'ya' gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', gu' matgim gui' buiñor bix ji nam dudua'.

³⁹ Ba' ji'kchi gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' dhir ja'p jup titda am gu Jesusus:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jich jaduun'.

⁴⁰ Ba' gui' cham ka juan am, daipu' na mit xi chidak.

Na ba ja tikka' gu Jesusus gu ja'tkam na jaro'i'r boxii'ñ

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ba' bhai' ji ja tikka ip gu Jesusus gu ja'tkam, jup ja titda:

—Jax ku pim ba'p kai'chdha' na guch Xoi'kam jir boxii'ñ gu Dabii? ⁴² Na ba' gu' gu Dabii diihl pui'p kai'ch nar gē'kam tugi'ñ guch Xoi'kam. Ja'pnim kai'ch mi Salmos ta'm nat pai' tu ua'nak diihl gu Dabii:

Jup titda gu Dios guñ gē'kam tuk:

“Ya'ni ki'i'n dir jii xanoop jap ka xi dhaibu'

⁴³ nañ aañ ka xi ja mattuda' gui' nam xim bhaamki'ñ

nap aap jir gē'kam nam ba'm bui soi'm ilhdha'.”

⁴⁴ Gu' jax ji pim chi ba' duukat pui' iimchu'n na pui'r boxii'ñ, na ba' gu' gu Dabii pui'p kai'ch nar gē'kam tugi'ñ guch Xoi'kam?

Na ba tu aa'nda' gu Jesusus nam jax ja'k jir tu'm gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵ Ba' bix tē' kē'ē' am gu ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba'p ja titda gu Jesusus dai gui' nam kaichu':

⁴⁶ —Cha'pim ja jūgi'ñdha' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam gu' dhi' ja'ppix gē'gē'kam jum taat ka'. Jix joojoi'ñdha' am nam tē'tē'eb ji chim tii'dhat nai' jiiimda', jix aa'nda' am nam tu' ka'm ja niidhat ja ñio'kdhidha' bix gu ja'tkam mu ja'p nam jax jiiimda'. Gio bii'p' dir jam jix dharaibuktu'nda' na pai' tum daanda' gio nam pai' jax tu kua'da', ni ji'x kum iam gatuuk dir xix dharaibuktu'nda'. ⁴⁷ Gam nam tu' bhaan xi ja iatgidhat ja boosgi'ñdha' gu ja ba'bhak gu di'dilhdhim u'uub nam ba ko'iix gu ja bipna', sap ba' mik xi chu daanda' am buiñor gu Dios nam xi ja ni'i'ñdha' gu ja'tkam, na sap ba' panaas bhaan jix maati' ka' nam cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix. Gu' dhi' ji ba' pik jix io'm ja tulhi'i'ñchuda' gu Dios, na gu' cham ki' ka'm ni'i'ñ gu pui' nam jax ja'k tu jim.

21

Gu tuumiñ na mi tu'aa' chiop gu ubii gui' na cham jir jix chumñigam

(Mr. 12:41-44)

¹ Ba' ja'xpix mi' ja'k jup ba ja ni'i'ñ gu Jesusus gu ja'tkam gui' nam jir jix chutumñigam, nam pix mi' ji chu'aim gu tuumiñ mi' na pai'm tua'ba nam maakim gu Dios na ji'k bhaan jup bipio'. Mui' mi' xi chu'aim am. ² Ba' maa'n jup ba tii gu ubii diihldhim na ba muukix gu binga'n, pu cham tu' bia' ni ji'x gu tu' na jax gu jai'. Ba' mi'p xi chua gook gu tuumiñ na cham pik tu' bhaigim tuutu'm. ³ Ba'p ja titda gu Jesusus bix gui' nam mi'p tu'ii':

—Aañ ya' pu jam titda tu' silhkam ki'n nat dhi ubii jix io'm mui' mi tua gu tuumiñ, sia ku panaas cham tu' bhaigim tu'ii' dhi' nat mi tua. ⁴ Na gu' gui' na mit panaas mui' mi tua, daipu' gui' na ji'k cham kam aa' na mit mi tua. Gu' dhi ubii pu bix mi tua na ji'k bia'kat, ni kut iam jax xim aa na pai' ba' dir u'ji ki'n saba'da' gu tu' na jugia', na gu' cham jir jix chumñigam.

Na ba tu aa'nda' gu Jesusus nam iara' gu gē' chiop

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Ba' ji'kchi gui' nam kaichu' gu Jesusus mi ja'p bhaan ba ji chu a'ga mit gu gē' chiop, jup kai'ch am na joidham tu'ii' na joidham tu't

sobkoñxim bha bhi'ñbakchix gu joodai. Ba'p ja titda gu Jesusu na ja kəp:

⁶—Ya' dho pui' ka tu tu'tii' xib. Matgim jum aaya' ji gu tanoolh na pu cham pai' maa'n kap tuukdhixim bi'ya' dhi joodai.

Na ba tu aa'nda' gu Jesusu na jax ja'k ba tum buidha' no' bar mia'n nam tiimo' gu oi'ñga'n

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷Ba' gui' bhai'p ba tikka am na pui' ja titda gu Jesusu, jup titda am:

—Jich jaduufi, zpa ba' duuk pik pui' tum duñia'?" zTu' jax bam buidha' na bhaan bax maati' ka' na bar mia'n?

⁸Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Na pai' dhuuk bar mia'n ka' na pui' ba ji chum duñia', mui' pix ya' ba ji e'eda' am gui' nam pui' kai'chdha' na sap panaas aañ jir gui' ka' am. Jup kai'chdha' am: "Aañ jir di' guch Xoi'kam. Bam ai nañ pai' dhuuk ya aaya'." Aapi'm cham ja jügi'ñdha', nam gu' jam iatgi'ñdha'. ⁹Gio pui' ba ti kaaya' pim na ba jigialhcha'. Aapi'm cham totdon ka', na gu'm aa' na bi'pi' jigialhcha' na ba' pik bam tiimo' dhi oi'ñga'n. Ku gu' chakui pik jir di' ka' ji sia kut ba jigialhch.

¹⁰Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesusu, jup ja titda:

—Maap jam jim daagii dai g'e'g'erkam ja biim biix gu ja ja'tkami' mui' ji chu kokda' ja bui gu jai' g'e'g'erkam nam jai' momkoram jup tu'ka'. Giilhim ba' bar jigialhi' ka'. ¹¹Gio ba' na mui' kap diih pix ba joiñdha' dhi oi'ñga'n. Gam na bhio'gi' bhai' ji jimia'. Gio gu ko'kdai' na bhai' ji chu aaya'. Gio bha ja'p jix dhaam biix aixim jix i'bhidham jax ña pim pix ba ti nii'ñdha' na pim tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti nii'ñdha'. Gam jai' biix aixim ku pim pui' ti tigia'. Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na ba miamlhidha' na bam tiimo' dhi oi'ñga'n.

¹²Ba' bi'pi' na ba' moo bhai' ji jigialhcha', aapi'm na pim j'k ti jügi'ñdha'ñ bui, jam da'ngii jam ui'ka' am gu ja'tkam mu ja'p nam pai' jax tu chichiopi' ka', mi' ba' bhai' ji jam tikka' am na pim jax kai'ñkam mi' pui' tu daa'ñchugit mi' pui' jiiim na jax aañ. Mi' dhir ba' mu ja'p ba jam u'aidha' am nam pai' jax darka' gux kakai' gio jai' ja bui gu g'e'g'erkam. ¹³Ba' kapbhai' nam bhai' ba jam tikkada', aapi'm xi ja aagi'ñdha' na pim jax kai'ñkam jiiñ kaichu', xi ja aagi'ñdha' pim sia nañ jir tu'p tu'm da'. ¹⁴Ba' no' pim cham maat na pim jax ja'k ti'ya' ja bui gu g'e'g'erkam, cha'pim jax jum aa'ntu'nda', ¹⁵nañ gu' aañ jam makia' gu matda' na pim jax ja'k ja tiida' no' pim bhaan bap tu'i'dhi'. Diilh pix ya' dir ja'p ji bubuakia' gu ñi'ook na pim jax ja'k ja tiida', gui' pu cham ka bhaai'n ka' nam jax jam tiida'. ¹⁶Ku gu' biix pix bhai' ji jam bhaamkidha'm ji gui' nam cham jiiñ bui ti

jügi'ñdha', sia gu jam tataat no'm cham jiiñ bui ti jügi'ñ, sia gu mia'n jam jaaduñ, sia gu mik dir kam jam jaaduñ, sia gu jaro'i' na pim tii gook dit jix bhai' ka kai'chdha'. Dhi' ba' maaxik jam tuttu' am ja bui gu g'e'g'erkam, ba' jai' dhit jam kooda' am no'm xi ilhii'ñ. ¹⁷Biix jam xi jam bhaamki'ñdha' gu ja'tkam gui' nam cham ti jügi'ñdha' aañ jiiñ bui. ¹⁸Ku ba' gu' cham jax bua ji, na gu' gammiji jam a'm ti niidhidha' gu Dios, nim maa'n jam kuup ku mai' giixix ka' jam mo' am dir. ¹⁹Ba' cha'pim jax jum aa'ntugit mi' pui' xi chu duñiidha' na jax jix aa' gu Dios sia pui' jim tulhiñaidhat, na ba' jam baidhika' na pai'p tu'ii'.

²⁰Ba' no' pimit ba ja ti nam biix xikoolh dhir ba daraa gu sandaarui'x ya' Jerusalem, am ti'fichoka' pim na cham xim cham pai' matgilhia' dhi ba'bhak ja biim gui' nam ya' oi'dha', sia ku gu' jax g'e'r kiicham. ²¹Gu' ba' no'm gu ya' kam mu ja'p ka paxiar jai' kap na pui' Judea bhaan jup bipio' gu di'biir, mi' dhir jam ba jiboi'ñgia' bhiji ja'p oi'dha' ta'm na jax jix u'xi', cham tu' nam bha ja'k boopoda'. Gio jai' no'm ya' ka oipo Jerusalem, ya' dir jam bubuakii ba jiboi'ñgia' mu ja'p gampix. Gio jai' no'm mu ja'p ka oipo ja gagaa am, mi' dhir jam gammiji ja'k pu ba jiboi'ñgia', cham tu' nam yammip ka xi ñoongii nam ba' pik ba jiboi'ñgia'. ²²Bam aaya' gu' gu tanoolh na pai' dhuuk giilhim jix io'm tulhiñara' ja daam jimia' biix gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti tigia', ba' pui' ba tum duñia' na jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. ²³Ti joi'mdam jum buada' am jano' gu u'uub gui' nam a'aalh ki'n cham bhai'm taat ka', gio gui' nam kia'pix ja tigia' gu a'aalh. Giilhim jix ko'kom jum buada' am biix pix gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, ja daam ba jimia' gu' gu tulhiñara' dhi' dhi ja'tkam. ²⁴Ba' jai'm ya' pu xi ja sissii kukxir ki'n, jai'm ba' ja buuprai nai' ba ja u'aidha' jai' momkoram nam pai' jax dar gux io'm g'e'g'erkam. Ba' ya' dhi Jerusalem gampai' tu dooda' am gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ku gu' tu ja daaxdha' ip ji gu Dios dhi' dhi ja'tkam nam pai' dhuuk jup ja kooda', cham tu' nam pui' bi'ya'.

Na jax ja'k tum duñia' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵Mui' xi chu ja a'gi'ñchu' gu Jesusu, jup ja titda:

—Ba' mi' dhir biix aixim bhai' ji chum duñia' bha ja'p jix dhaam. Gu tanoolh nai' ji chukia', gio gu masaa'n cham ka tu masbagi'ñdha', gio gu chiihia' cham pai' bhai' pai' ka darka', gio gu g'e'g'er suudai' na mu ja'p suusu'n ju'ñdharam dhi g'e'g'er dippir,

gê'gêr ba tiroonda'. Cham ka bhaai'n ka' nam jax jum duñia' bïix gu ja'tkam, giilhim bax chotdon ka' am. ²⁶ Tu kaamui nai' ji ia'lhia' am nam pui' xim aa'nda' na bam tïmo dhi oi'ñga'n. Bïix tu ii'ñxia' gu' dhi' na tu' xib bha ja'p jix maax jix dhaam, panaas ku jaroi' bha tu xiixka'. ²⁷ Ba' mi' dhir aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios, bañ chigia' pim nañ bhammi dir bhai' ba jimda' bhaan maa'n jix chua tibiaa'ñ cha'm giilhim gê'kam ki'n, joidham am nammi ja'p jix chu maax-chu'nda'. ²⁸ Ba' na pai' dhuuk pu'ñi ba ji chum duñia', cha'pim jix buam jum aa'nda'. Am gan ba ti ni'ñdha' pim ji, na gu' gu Dios cham xiim ya' dir ba jam baapmi'ñdha'.

²⁹ Ba' bhaan xi chu ua'rgidhak xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Na gu' na pim jax bax maat maa'n gu iigix piam jax chu'm jumai i'ïix, ³⁰ no't ii'nsik gu jaaga'n jai' ba i'po, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham xiim ba ti'ngia'. ³¹ Ba' pu'ñi ip no' pim bïix aixim ba ti ni'ñ na ba tum bua, dhi' bhaan bax mat ka' pim na cham xiim xi jam joi'mdaix bhai' ba jam duñia' gu Dios.

³² Puix jai'ch ka' am gu ja'tkam Israel kam jano' na pai' dhuuk pui' tum duñia', aañ moo ya' pu jam titda. ³³ Na' gu' aañ nañ pai' jax kai'chdha', pui' ji chu buusnichgida', cham tu' pui' na dhi dibiir gio dhix dhaam na jax chu'm tanoolh cham pai' matgilhia'.

³⁴ 'Ba' aapi'm cham tu' bhaan jum tukgi'ñka' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch na cham tu' mim nini'ñ. Cha'pim maik ka', dai ji na pim mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' gu Dios na ba' cham ya' pix ³⁵ pu ba jam tulhiiñchuda' na pim jum jur bhïya', ja'p na jax gu tu' na jotmoda' pix tiigi'ñ chir ba gixia' na cham pum aa'nda'. Na gu' pu'ñi ja'k jum duñia' am gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios, nam gu' dai gam irda' kia'. ³⁶ Gu' aapi'm gammiji tu daanda' ji buiñor gu Dios jix dhaam ja'k na pim ba' cham jum tulhiña' na jax gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios, gam na pim ba'x bhai'm taatit baasi'n bañ ñamkia' nañ bhai' ba jimda'.

³⁷ Ba' gu Jesus dai tataab ja'k mi' tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam gê' chiop, jurnik ja'k ba' ba jimia' na ba tibiapmira' baasi'n ja'p oidha' ta'm Oliibostam. ³⁸ Na jax pix ji chonnidha'm mi' ba aaya' gu ja'tkam gê' chiop nam jix kaim ka' gu Jesus na tu ja a'gi'ñdha'.

22

Na mui' ba jimia' gu Juudas ja bui gu gê'gêrkam gui' nam jix bhaamki'ñ gu Jesusus
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Ba' bam aajim gu piasta na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan jix basdak gakkdhi'ñchix

kam, gio na pai' dhuuk jum jum kua' gu kasnir bakaax. ² Gu ja gê'gêrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, tii maap tu a'gada' am nam jax dhui git tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus, nam gu'x ja ñbhi'ñdha' gu ja'tkam nam ba' tii cham juanda'.

³ Gu' ji na gu' maadit gu mambhïix daman gook gu noonbi'ñ gu Jesusus bhaan baa gu ja'ook, gui' na Juudas tii', nam Iskarioti ki'n jup jix mat ka'. ⁴ Xi mi' mu nam pai' darka' gu ja gê'gêrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir o'rosiiris bhai' gê' chiop, ba ja aagi'ñ na sap gui' ja aagi'ñdha' na pai' dhuuk jir am ka' nam daagi'ñ tu chiñia' nam mu'aa' gu Jesusus. ⁵ Ba' gui' giilhim jix bhai'm ilh jamit na pui' ja titda, jup titda am nam namkidha' no't ja aa'ñ. ⁶ Ba' gu Juudas pix jix bhai'p jum ilh nam aagi'ñ gu tuumiñ, ba gaagidha' ba' na pai' dhuuk jir am ka' na ja aa'ñdha' nam dagia' gu Jesusus.

Nam ba tu bhai'ñpu' gu noonbi'ñ gu Jesusus bhaan Paaskua ta'm

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11:23-26)

⁷ Ba' nat bam ai na pai' dhuuk jum kua' gu paan jix basdak gakkdhi'ñchix kam gio gu kasnir bakaax, ⁸ gu Jesusus ba ja jootos gu Peegro gio gu Juan nam tu bhai'ñpu' nam maap tu jugia' jurnik kam, jup ja titda:

—Mu jimia' pim aapi'm gook na pim tu bhai'ñpu' bhai' dhir gê' kiicham nach tu jugia' ja'xñi jurnik nat bam ai dhi piasta bhaan Paaskua ta'm.

⁹ Ba' gui' bhai'p ba tikka am, jup titda am:

—¿Jax chu'm ba'k chir jap jix aa' nach tu bhaidha'?

¹⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho bhai' na pai' ji aaya' maa'n gu maa'nkam tu bai'ntugit bai'ñdhakar ta'm, ba tigia' pim na ya' dir mui' ba tu bai'ntu'nda' na pim jax mu aajidha' bha kikcham. Mui' pim pu oidha' bhammi juugit maa'n kap kiicham na ji aaya'. ¹¹ Ja'p japim ba' tida' gu kiokam: "Jup kai'ch guch gê'kam tuk nap sap pai' taiñbui'ñ taak dir dhim ba'aak, na mi' tu jugia' ja bïim gu noonbi'ñ ja'xñi jurnik dhi bhaan Paaskua ta'm nat bam ai." ¹² Tu jam tii'ñchoda' ba' bhiji ja'p daam dir na pai' joidham jix chi kii' gio gê'x chi gi'ñir. Bhai' pim ba' ba tu bhaidha' nach tu jugia' ja'xñi jurnik.

¹³ Ba' gamai' bhii mit na mit tu bhaidham. Pui' ji chu buus na jax ja titda gu Jesusus, ba' dai na mit bhai' ji chu bhai'ñ.

¹⁴ Ba' ja'xpix jurnik nat bam ai na pai' dhuuk tum kua' gu bhaan Paaskua ta'm, mi' ba ai gu Jesusus ja bïim gu jai' noonbi'ñ nam pai' tu jugia', pix mi ja'p ji dharaibu mit.

15 Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesusus bñx gu noonbi'ñ:

—Ja'p jañ ti bax aagit na git pu'ñi bam aaya' dhi piasta bhaan Paaskua ta'm nañ ba'x bhai'ñ chaatit jam bñm xi chu jugai daipu' maa'nñim pix ba', nam gu' aañ bañ mu'aa'! 16 Cham jañ pai' dhuuk ob ka tu jugia' joidham jix bhai'ñ chaatit na jax xib. Na pai'm aaya' jano' na pim pai' dhuuk buiñor aaya' guñ Gi'kora' nañ ba' giox bhai'ñ chaatit jam bñm jup ba tu jugia', nach gu' jano' bñx maap tu jugia' bñma'n guñ Gi'kora'.

17 Ba' xi dhaagik gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biññ gui' na uubas ki'n jup duñiix, xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' mu ja'k xi ja bhai'ñ gu noonbi'ñ jup xi ja tiidak:

—Dhi'ñi pim ji'ma'n kaam xi i'ya' bñx.

18 Aañ daipu' xib pix jix bhai'ñ chaatit jam bñm ba i'ya' dhi biññ. Na pai'm aaya' jano' na pim pai' dhuuk buiñor aaya' guñ Gi'kora' nañ ba' giox bhai'ñ chaatit jam bñm jup ba i'ya', nach gu' jano' bñx maap tu i'ya' bñma'n guñ Gi'kora'.

19 Mi' dhir ba' gu paan jix basdak gakkdhi'ñchix kam jup xi dhaagik puip' xi chu taxchaabgi buiñor gu Dios jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' ta'takjaisak mui' xi ja maa, jup xi ja tiidak:

—Dhi'ñi pim mui'p xi jugia'. Dhi'r jiñ chuuku' gui' nam mu'aa' gu ja'tkam na ba' jam a'mkam ki'n tu namkix ka' gu jam ua'tulhdhara'. Pui' pim buada' na pim bhaan jiñ chi'ñchoka' na ñich jam a'mkam tu namki.

20 Ba' na mit xi jugaak gu paan jix basdak gakkdhi'ñchix kam, jumai bhai'p ji bhii gu Jesusus gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biññ gui' na uubas ki'n jup duñiix. Ba' mui' xi ja maa, jup xi ja tiidak:

—Dhi biññ jup jir jiñ i'ñir gui' na milhia' na ki'n jam a'mkam tu namkix ka' gu jam ua'tulhdhara'. Gam na dhi' bhaan pup jix maati' ka' na xib dir maakam pup tu aagix nam jax ja'k buiñor bax biññak ka' gu Dios gu ja'tkam, cham tu' pui' na jax bijik dir.

21 'Ba' gui' na maaxik jiñ kñisa' nam jiñ dhaagiñ mu'aa', ya'ñ bñm tu kua' xib, 22 na gu'm aa' nañ mi' pui' bhñya' nat jax kai'ñkam bhañ joot guñ Gi'kora'. Tiix joi'gi'ñ iñ gui' na maaxik jiñ kñisa', na gu' cham bhai' tu jimia' na pu'i'ñ dhooda'.

23 Ba' ti bhai' jim ti tikka mit bñx gu noonbi'ñ na jaro'i' ba'r di' gui' na maaxik kñisa'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jax jir tu'm ka' gu jaro'i' na ba' pui' bam ilhii'ñdha' nar g'e'kam

24 Ba' diñh mi' pix chu' ba ji chi' mit ip gu noonbi'ñ gu Jesusus na sap jaro'i' ba' pik jix

io'm jir g'e'kam dai gui' am. 25 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Cha'pim pui' tu jimda' na jax gu ya' dhi oi'ñga'n kam gu g'e'g'erkam nam maa'n kap pix ji dharaat tu ja chianda' nam tu' jax buada' gu ja ja'tkami', ba' cham tu' iam jax jum kai'chdha' na mit diñh gu ja'tkam tu' jax dhuu. Gu' ja'pji gu ja g'e'g'erkam tuk nam pix jix bhai' kai'chdha' ja bui, nam gu' sap gui'x maati' pui' ja chianda' gu tu'. 26 Gu' matgim no' jaro'i' maadi' aapi'm jix aa' nar tu' ka' ja bui dhi jai', jum aa' ji na gampai'm ilhii'ñdha' ja'p na gu alhii na kia'pix gi'lhidha', piam na tu-juandam pix jum ilhii'ñdha'. 27 Nam gu' ya' gu ja'tkam pui' ilhii'ñ na gu jaro'i' na daibui ba ti ñirada' nam tu bhiidha', dhi' sap ba'r g'e'kam ka' pannaas, gu' sap ba'r jaro'i' na mu tu bhiidha', jir tujuandam ka' pix. Gu' matgim aañ cham tu' ji nañ pui' ilhii'ñ, ja'kbui' kat tujuandam ki'n pix ya oiri' iñ aañ nañ jax ba' ya' ba jam palhbui'ñ bñx aixim tu'm ki'n.

28 'Gu' ba' na pim gu' aapi'm gammiji puñ bñm jup tui'dhi' sia pui' xich chulhiññidhat bñx aixim bhaan, 29 aañ g'e'g'erkam ki'n jam darsa' bñx ji'ma'n jano' na pai' dhuuk jum tiimo' dhi oi'ñga'n. Pui'ñ g'e'g'erkam ki'n jup jam darsa' ja'p na jax aañ guñ Gi'kora' nat g'e'kam ki'n jiñ dhai. 30 Maa'n kap jañ ba' jam darsa' na pim pai' dhir ja tikka' bñx gu Israel kam ja'tkam no' mit mi' pui' jii na jax jix aa' guñ Gi'kora' piam ku gu' cham. Gio ba' na pim jiñ bñm tu kua'da' gammiji gio na pim jiñ bñm tu io'da' tu' na pim ilhii'ñ.

Gu Jesusus na ba aagi'ñdha' gu Simoon Peegro na gatuuk jup ti'ya' na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13 :36-38)

31 Ba' gu Jesusus jup titda ip gu Simoon Peegro:

—Simoon, aañ ja'pni xim tiidam. Gu ja'ook jup titda guñ Gi'kora' na sap aapi'm bñx ji'ma'n jam mai'chia' tu' bhaan na pim ba' gai suulhgia'. Guñ Gi'kora' ba' pui'p ti'ñ nar am na sap ba' bhaan machia' no' pim bax ñakoo'. 32 Gu' ji na gu' aañ soi' titdatu' ip guñ Gi'kora' na aap jix io'm jum palhbuidha' nap ba' gatuuk gioñ buip ba ti jüigi'ñdha', sia kup gu' ji'x ti cham xi chi jii'ñdhat jiñ bui. Ba' nap pai' dhuuk gioñ buip ba ti jüigi'ñdha', ja aagi'ñdha' ap dhi jai' nam gammiji bñx ja jujur ki'n jiñ bui ti jüigi'ñdha', cham tu' nam ampix jum o'johlhi'ñdha'.

33 Ba'p kai'ch gu Simoon Peegro:

—Jax dhuu nañ bñx jiñ jur ki'n jum bui ti jüigi'ñ. Pu cham jax jiñ aa' iñ sia ku mit jum bindak jiñ kuu, piam ku mit jum bindak jiñ mua.

³⁴ Ba'p titda gu Jesusu:

—Jax dhui nap moo ja'xñi baikim pui' pu ba ti'ya' nap cham jiñ maat na kia'pix maa'nim ba jiiñkia' gu takaaru'. Pum titdañ moo Peegro.

Na pui' ba ja ti'da' gu Jesusu gu noonbi'ñ nam ba tu ua'ka' gu tu' nam aa'

³⁵ Mi' dhir ba'p ja titda gu Jesusu biix gu noonbi'ñ:

—Jano' na ñich pui' jam joot na pim nai' tu ja a'g'iñpu' gu ja'tkam, jano' bo nañ jup jam titda na cham jum aa' na pim ua'da' tu' tuumiñ, nich chu' a'sak, nich chu' jam sussak ku pim jai' ja gaamtu'nda', ¿jia nat gu'x bhai' tu jam jii sia ku pim pui' jiiimit?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Matgim jix bhai' ji nat tuch jii.

³⁶ Ba'p ja titda ip gio:

—Dho xib jañ ba' ja'p jup jam titda na pim ba ja kusbio' gu a'sak no' pim ja bia', gio gu tuumiñ japim jup ba gaamu' no' pim bia'. No' jaro'i' maadit cham bia' gu kuxiir, xi ga'rai dho gux kabook kutuuna'n maa'n ki'n saba'da'. ³⁷ Nat gu' xib ba' bam ai na pui' ba tum duñia' na jax jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: "Ja'p pix jamit pui' ja'k xi aichuxdhak mua na sap cham ji'x tu' ka'm ti ni'i'ñ, panaas ku pui'p jir tu'm kat na jax gui' nam tu' silhkam cham tu' ka'm ti ni'i'ñ." Na gu' biix na mit ji'k jax tu ua'nak gu bijik dir kam nam aañ jiñ aagit jup kai'ch, biix pui' ji chu buusnia' sia pik nar jax ka' git.

³⁸ Ba' gui'p kai'ch am:

—Ya'ni biit gook gu kukxir jich jaduuiñ.

Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Cham tu' ji na pim maatit jiñ kèè. Cha'pim jax ka kai'chdha'.

Gu Jesusu na mi èjji Getsemanii tu dañia' buiñor gu Dios jix dhaam ja'k

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Ba' mi' dhir buusnik ba jii ip gio gu Jesusu ja biim gu noonbi'ñ mu ja'k sonpan gu oidha' Oliibostam, na pai' pux joi'ñ na a'jida'. ⁴⁰ Ba' na jax pix mi' ji aajim, jup ja titda biix gu noonbi'ñ:

—Xi chu dañia' pim jix dhaam ja'k buiñor gu Dios na cham tu jam mai'chia'.

⁴¹ Ba' diilh ja'x xi jimik o'hia'n ki'n xi kikkok mui'p ji chu daanix dhaam ja'k buiñor gu Dios, ⁴² jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora', xiñ palhbui'ñ nam cham jiñ mu'aa', na gu' dhi' ja'p ji buusan nañ i'ya' gu tu' na giilhim jix xibu'. Ku gu' no'p aap jix aa' ji, aañ pui' pix ti soi'm titda ji.

⁴³ Ba' jotmoda' maa'n mi' bam maax gu nobii'ñ gu Dios nat bha tajaañdham gui' na ki'n nakga' gu tulhiñara'. ⁴⁴ Ba' giilhim jix buam tu tatda' gu Jesusu na bhaan bam tajaanaim gui' na ki'n tu nakga', gu' ji na gu'

cham jum o'joldhat xi chu daañchu' buiñor gu Dios. Gio i'ñir bhai' ji boorat, gè'gèr mi ja'p ba iigis dñrap.

⁴⁵ Ba' mikkat kikkok ba jii ip gio mu nam pai'p tu'ii' gu noonbi'ñ nat ji'x xi chiimok na xi chu dañimik. Ba' mi' pix kookos am nat mu ba ai ip gio, ja kookxich gu' nam bhaan jix buam jum aa' nam pui' mu'aa' gu Jesusu. ⁴⁶ Ba'p ja titda:

—¿Gor xi ñiñña! ¿Jax ku pim ba' dai kookos? Xi baapmigi' pim xi chu dañia' buiñor gu Dios na cham tu jam mai'chia'.

Nam daagii ba bhiika' gu Jesusu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ba' na mi' pui' ka ja titda gu Jesusu gu noonbi'ñ, mi' dhir ja'p mui' ji bubua mit mui' gu ja'tkam. Gu Juudas pik biipi' xi jim, gui' na ti maadit jir di' gu mambhiix daman gook gu noonbi'ñ. Ba'x io'm amuub xi èèk na pai' gu Jesusu bhai' xi chiñxi kaamaram. ⁴⁸ Ba'p titda gu Jesusu:

—Juudas, ¿pu kai'ñkam aa pich bhañ chiñxi nap maaxik jiñ kiksa nam jiñ dhagia' dhi ja'tkam nam ya' jiiim aañ nañ bhaankam ya oiri gu Dios?

⁴⁹ Ba' gu noonbi'ñ gu Jesusu, na gu' cham kar am nam jax ti ni'i'ñ, jup titda am:

—¿Jich jaduuiñ, cham jach gu' tu kokda' dhich kukxir ki'n nach ja ua', ka'ch ji gu' cham joiñat gu'ka' aa?

⁵⁰ Ba' maadit nat jax dhaa gu kuxiir bhai' ti soñiich gu tujuandam tugi'ñ gux io'm ja gè'kam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gu' ji nat gu' dai naaka'n pix ai, mu ja'p ji sai. ⁵¹ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Cha'pim ja juanda'. Bax bhai'.

Ba' pui' xi ja tiidak giop xi dhua'ñdhak gu naaka'n gui' na mit soñiich. ⁵² Mi' dhir ba' gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir o'rosiiris bhai' gè' chiop, gio ba' gu ja gè'gèrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba' kukxir ji chu ua'dat bha ja'k jiiim gam u'uux jix kaapak? ¿Jir jix ixkum iñ aa panaas? ⁵³ ¿Gio gu' cham bhai' aa na pim git bhai' puñ dhagia' gè' chiop nañ moo bhai' oirit pu tu jam a'gi'ndha' nabap tanoolh na pim git ba' cham pu'ñi yammii ja'p bañ gaagidha'? Ku gu' dhi' na jax dhui mi' pix pui' ba jim ji, nat gu' xib ba' kam ai na pai' dhuuk jam daam jimia' gux chukgam.

Na pui' ba ti'ya' gu Peegro na cham kaichu' gu Jesusu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Ba' daagik jamit pu bhik gu Jesusu bhammi na pai' kio gux io'm ja gè'kam tuk biix gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' gu Peegro mik dir

mu ja oi'ñchu'. ⁵⁵ Ba' mijj irban dir ba tu nai mit gu o'rosiiris, mi ja'p na pai' gē'x chi gi'ir; mi'm ba' daraat bix xikoolh ba juuka', bix gu Peegro mi'p ji dhaiju ba sanoop. ⁵⁶ Ba' na mi' ka juuka' gu Peegro, maa'n gu ubii gui' na mi'r tujuandam ka' mi' dhir ja'p bhai' ba ni'i'ñ na mamti, ba'p ja titda gui' nam mi'p daraa:

—Dhi'ñi dho bix jup kaichu' gu Jesusu.

⁵⁷ Gu' ji na gu' gu Peegro cham tu aa', jup kai'ch:

—¿Jax jap ba' kai'ch? Jax dhui nañ pu cham maat gu jaroi' nap aa'.

⁵⁸ Ba' ja'xpix jumai gu maa'nkam pui' bhai'p xi ñiidhimik jup titda:

—Moo chi aap pui'p kaichu' gu Jesusu, ¿ka' cham?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Cham tu' ji matgim jiñ jaduun'. Diih ji nañ jup oilhim.

⁵⁹ Ba' ja'x xi miikim pa' nat jumai gu maa'nkam mi'p ba ai na pai' kiik gu Peegro, ba' pui' bhai'p xi ñiidhimik jup ja titda gu jai' nam mi'p tu'ii':

—Jai'p kaichgit moo dhi' gu Jesusu, jix maati' na jax chu'ii', gio gu'r mu kam Galilea.

⁶⁰ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—¿Jax jap ba' kai'ch jiñ jaduun'? Jax dhui nañ moo pu cham maat gu jaroi' nap aa'.

Ba' na pui' ka kai'ch gu Peegro, ba jiñ gu kilhii takaarui'. ⁶¹ Ba' gu Jesusu jotmoda' mu ti' gu Peegro. Gu Peegro bhai' pup ti'ñcho na pin biip'i' dir jup titda gu Jesusu: “Jax dhui nap moo ja'xñi baikim pui' pu ba ti'ya' nap cham jiñ maat na kia'pix maa'nnim ba jiñkia' gu takaarui'.” ⁶² Ba'x buam jum ilh gu Peegro. Buusnik baas dir ja'p diirap ma susua.

Gu Jesusu nam jax ñam pix buada'

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ba' gu o'rosiiris gui' nam mi' daraat nuuka'n gu Jesusu, jax ñam pix bua. Bha gib am, as am ba' pui' xi bua't. ⁶⁴ Xi bupprat am jannulh ki'n gu buupui'ñ nam bha gib, jup titdada' am ba':

—¿Jaroo bham gib?

⁶⁵ Bix aixim na jax aa' kum pu titda gu Jesusu.

Nam mu ba aichdha' gu Jesusu na pai' tum a'ga

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Ba' buimgidhak nat ba tu maaxir, maap jamit bam jumaap gu ja gē'gērkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja gē'gērkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba bhiik jamit ba' gu Jesusu mu na pai' tum a'ga, ba' mu aichdhak bhai' ba tikka am, jup titda am:

⁶⁷ —Ea nap jich aagi'ñdha' nach ja'p tu'm xim tikkam. ¿Ja'p aa silhkam aap jir di' guch Xoi'kam?

Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Jax dhui na pim cham tu'ñ jiigi'ñdha' sia kuñ tiip jam aagi'ñ nañ aañ jir di'. ⁶⁸ Gio no'ñ tu' tiip xi jam tikka, sia cham jiñ aagi'ñdha' pim. ⁶⁹ Ku gu' aañ xib dir sonpan ba daaka' ji ki'i'n dir guñ Gi'kora' na giilhim bixchu'x bhaai' na pu tu duña'.

⁷⁰ Ba'p titda am bix dhit nam ji'k mi'p tu'ii':

—¿Ja'p kai'ñkam jup kai'ch ap aa ba' nap Dios jir Maraa'n?

Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Dho aañ jir Maraa'n maaxik, gio gu' aapi'm diih pui'p kai'ch.

⁷¹ Ba'p kai'ch am diih gui':

—¿Dho jaiñ? ¿Jaroi' aach pup ka niira' nach aagi'ñdha' no'x buam kai'ch piam ku gu' cham? Diih chiñi'i'ñ ki'n ba kai chich gu' na jax kai'ch.

23

Nam mi' ba aichdha' gu Jesusu na pai' gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ba' mi' dhir na mit jax guguu ip gio, ba bhiik jamit gu Jesusu mummi na pai' gu Pilaato. ² Mu buiñor ba iattulhi'ñ am ba', jup titda am:

—Aach ja'p tu'm ki'n ya'm ua'tulhi'ñ dhi maa'nkam. Mu ja'p oirit ja kokdhichu'n guch ja'tkami', jup ja titda nam sap cham namki'ñdha' gux io'm gē'kam Rooma kam. Gio na pui' ja titda na sap jir di' guch Xoi'kam, na ja'p kai'ñkam jup ji kai'chit na dhi'r di' gux io'm jich gē'kam tuk.

³ Ba' gu Pilaato xi chikka diih gu Jesusu, jup titda:

—¿Aapi' aax io'm jir ja gē'kam tuk gu Israel kam ja'tkam?

—Aañi' dho —jup kai'ch gu Jesusu.

⁴ Ba'p ja titda gu Pilaato gu ja gē'gērkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gu ja'tkam nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aañ cham tu' buam kēē dhi maa'nkam pui' na jax kai'ch.

⁵ Ba'x io'm gē' ki'n jup kai'ch am gui':

—Ja'pji aach na cham jich ko'raar na maakam ja mamtuxdhim guch ja'tkami'. Mummi dir bhai' ji ki' Galilea, saalh pui' yammi ja'p ba ja iatgidhim Judea.

Nam mu ba aichdha' gu Jesusu na pai' gu Eroodis

⁶ Ba' nat ja kai gu Pilaato na mit Galilea dir bhai' ji chu aa, ba ja tikka no'r Galilea kam gu Jesusu. ⁷ Gui'p xi aagi'ñ am nar Galilea kam. Ba' mu ja'k xi joochxi gu Eroodis, gui'

na mur g^hkam ka' Galilea. Jano' pik bhai'p oiri' Jerusaleen. ⁸ Ba' giilhim jix bhai'm ilh gu Eroodis nat ba tii gu Jesusus, na gu' pui'm aa'nda' na chiñia' na tu' jax xi dhuuñdha'x bhai'm duukam na tu' cham pai' dhuuk pu chu'm niifn na pai' dhuuk pu'ñi tigia'. Pui' t^e k^ek^e gu' gu Eroodis na gu Jesusus mu ja'p pai' joidham jix bhai'm duukam jup tu buada', nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti niifn gu ja'tkam. ⁹ Bix aixim ba' bhai' tii ji tikka, gu' ji nat gu' pu cham ñio gu Jesusus. ¹⁰ Ba' bix mi'p tui'dhi' am gu ja g^hg^hkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Dhi' pik pup xim taattu' am gu' nam iattulhdhim gu Jesusus. ¹¹ Ba' jax ña pix xi bua't as gu Eroodis gu Jesusus, tu' pix ilhi'ñ. Sia gu sandaarui'x chugi'ñ jam jai' pui'p xi bua. Xi chii' mit ip ba' gu jannulh gux dha'ram namkim nam jax chu'm ja ti ti' gux io'm g^hg^hkam, ma a'si mit ba' xi chii'dhak. Mi' dhir ba' gio mu ja'k jup xi joochxi gu Pilaato. ¹² Ba' jano' gui' gu tanoolh cha'm dir bhai'x bhai' ji chii' mit gu Pilaato gio gu Eroodis, nam gu' biipi' dir ka xim bhahhaakui'ñdha'.

Nam pui' ba ti'ya' bix gu ja'tkam nam mu'aa' gu Jesusus

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18 :39-19:16)

¹³ Ba' gu Pilaato maap xi ja jumpadak gu ja g^hg^hkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam jir ja g^hg^hkam tuk gu Israel kam ja'tkam, ¹⁴ ba'p ja titda:

—Aañ cham tu' tu' bhaan buam k^ee dhi maa'nkam na pimit gio ya'p bañ aichulh na pui' mu ja'p pai' oirit ja kokdhichu'n gu jam ja'tkam. Tii ñich bix aixim ba tikka na pim jax jiiñ k^ee, cham tu'r jix buam panaas aañ jiiñ bui na j'k jax kai'ch. ¹⁵ Sia chi gu Eroodis pui' cham pai' buam jup kai na jax kai'ch, tii' nat gio bhai'p xiiñ joochxi. Cham tu' ji matgin na tu' bhaan kuiñcha bia' nach moo bhaan jup ba ji mu'aa'. ¹⁶ Xi chu chiñia' iñ nam gi'bia' chipliiñ ki'n, mi' dhir jañ xi chu chiñia' nam do'ñcho'.

¹⁷ Ba' nabapoidha' na pai' dhuuk pu'ñi aajidha' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, maa'n jup dado'ñchoda' gu Pilaato gui' nam kupka' nam ba' bhaan jix bhai'm taat ka' gu ja'tkam. Gu' ba' gu Pilaato tiix aa' na gu Jesusus do'ñcho', ¹⁸ gu' ji na mit gu' bix dhit pix jiiñak gii gu ja'tkam, jup kai'ch am:

—Tu chiañiñ nam mu'aa' dhi Jesusus, gu Barrabaas jap ba' do'ñcho'.

¹⁹ Gu Barrabaas bhai' kuupka' mua'da' ki'n, gio na ja bintatgit gui' na mit buiñor bhaakuk tu kokda gux io'm g^hg^hkam Rooma kam bhai' Jerusaleen. ²⁰ Gu' ba' na gu' gu Pilaato tiix dho'ñchom gu Jesusus, tii gio pui'p

xi ja tii' na cham tu' bhaan kuiñcha bia'. ²¹ Gu' ji nam gu' gui'x io'm g^h ki'n ba xi jiiñak, jup kai'ch am:

—Tu chiñia' ap nam sissapa' kuruus ta'm dhi Jesusus!

Gookim mi'mia'n jamit pu tii' na sap tu chiñia' nam kuruus ta'm sissapa' gu Jesusus.

²² Ba' gio pui' tiip xi ja tii' gu Pilaato, jup ja titda:

—Jax dhui nat cham tu'x buam duu gu tu' g^hkam ki'n kuch moop ba tu chian nam mu'aa'. Xi chu chiñia' iñ nam gi'bia' chipliiñ ki'n, mi' dhir jañ xi chu chiñia' nam do'ñcho'.

²³ Gu' ji nam gu' gui' pix ji kiasaim nam chian na tu chiñia' nam sissapa' kuruus ta'm. Nat pai' pu tii gu Pilaato na pui' tu duñia' nam jax kai'ch na mit ba' cham ka ñio,

²⁴ sia ku gu' tii pup cham xi aagimik nam mu'aa' gu Jesusus. ²⁵ Ba' xi chu chia nam do'ñcho' gu Barrabaas na mua'da' ki'n bhai' kuup, gio na ja bintatgit gui' na mit buiñor bhaakuk tu kokda gux io'm g^hkam Rooma kam bhai' Jerusaleen, dai ba' nat xi chu chia nam diil pu dooda' gu Jesusus nam jax pui'x aa' gu Israel kam ja'tkam.

Gu Jesusus nam sissapa' kuruus ta'm

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19 :17-27)

²⁶ Ba' nam gamai' ba ua' gu Jesusus na mit ba sissapam, maa'n gu maa'nkam Simoon tiigim jamit gamai' chia na mootika' gu kuruus oidhat dir gu Jesusus. Jir Sireene kam gui' gu maa'nkam, kia'pix mu pai' dhir jimdat gampix mui' ka aajim.

²⁷ Ba' mui' mu jiiñchu' am gu ja'tkam nam oi'ñchu' gu Jesusus, suañim am gu u'uub nam jix ko'kom niidhim. ²⁸ Ba'p ja titda gu Jesusus bhai' xi ja tiigik:

—Aapi'm u'uub Israel kam, cha'pim jiiñ xuañdhidha' aañ, na gu' aañ jix bhai' tuñ jim. Aapi'm ji diilh na pim jum suañi'ñdha' gio gu jam maamar. ²⁹ Na gu'm aajim gu tanoolh na pim pai' dhuuk jup kai'chdha' tii: "Joidham jix bhai' tu ja jii' gui' na cham jir ja ai gu a'aalh, na mit cham ji'xkat tu xi'iich, ni ku mit cham ji'xkat jum a'lhich chuutkamta."

³⁰ Ba' mi' dhir bix gu Israel kam ja'tkam tiix aa'nda' am nam git maa'n jimdam ko'ya'. Jup ja titdada' am ti gu oi'dha': "Gor iam bhai'ch a'm xi ia'lh." ³¹ Na gu' nam jax jiiñ chulhiñchu'n aañ xib, ja'p pix ji buusan na jax gux baa' ku'aa' na cham miidha' sia ku tii mijim, nañ gu' aañ cham tu' kuiñcha bia'. Gu' gi ba' gui' nam jix u'ua' tulhdhix ka', jax japim ilhi'ñ na tu ja dooda' jano' nam pai' dhuuk jup jum tulhiñha'? Na gu' ja'p ji buusnia' na jax gux gak ku'aa' na maa'n jimdam miya'.

³² Ba' gook pup mui'p ja ua' am gu ja'tkam nam pui'p ja sissapa' maap gu Jesusus kukrus ta'm. Dhi gook ja'tkam

iixdhara' ki'n ja kooda' am. ³³ Ba' bhammi na pai' Kakoi' Mo' Daa ti tii', bhai' mit ba sissapa kuruus ta'm gu Jesuus. Ba' gu jai' gook ja'tkam nam jup ja ua', bixxik dir jamit ja sissapa, irban ba' ji bii gu Jesuus. ³⁴ Ba'p kai'ch gu Jesuus:

—Jiñ Gi'kora', chakuip tu'p jum buixi'ndha' ja bui dhi ja'tkam, nam gu' cham maat no'm jup jum ua'tulhi'ñ jum bui.

Ba' gu sandaarui'x mi ja'p ma titbia mit mi ja'p ji chu darsak amuuh gu jajannulhi'ñ gu Jesuus na sap ba' gu jaroi' na tu mai'chia', bhaan ji chu bi'ya'. ³⁵ Gu ja'tkam ba' mu ja'p gu'kat bha ja ni'i'ñ am gui' nam bhai' sissap. Ba' jai' gu ja g'e'g'er kam tuk gu Israel kam ja'tkam jax ñam pix a'ga gu Jesuus, jup kai'ch am:

—Diih dho jia xim palhbuidha'. Tii' nat ba' jai' gu ja'tkam bixchu' pix bhaan ja palhbui. ¿Gu' diih aa ba' cham jup bhaai'? Gio gu' saak jir di' guch Xoi'kam nat bhaan ti tiigik bha joot gu Dios bhammi dir jix dhaam. Bhai' dhir dho ji chimñia' no' baabui'r silhkam.

³⁶ Sia gu sandaarui'x pui' jax ñam pix jup xi bua't as gu Jesuus, bha i'chu'n am gu biiñ jix ji'ii'k. ³⁷ Gam nam jup xi chitdat:

—¿Gi nap saak aap jix io'm jir ja g'e'kam tuk gu Israel kam ja'tkam? ¿Kux cham bhaai' aa nap diih bhai' dhir ji chimñia' na pui' bixchu'x bhaai' nap pu tu duñia'?

³⁸ Ba' bhai' mo'bon gu Jesuus maa'n bha siis jamit gu taa'mla alhi'ch komaarak na g'e'g'er ki'n bha tu ua'ñix, jup jum kai'ch: “Dhi'ñir di' gux io'm ja g'e'kam tuk bix gu Israel kam ja'tkam.”

³⁹ Ba' maadit gui' nam bixxik dir jup sissap kukrus ta'm, jai' pui'p xi chitda gu Jesuus, jup kai'ch:

—No'p baabui' silhkam aap jir di' guch Xoi'kam nat Dios bham joot, diih jap dho bhai' dhir ji chimñia', sia aach jap jai'p xich palhbuidha' nach ya'ch chulhiñ.

⁴⁰ Ba' gu jumai na ja'p dir ja'k jup sissap jup titda gu bima'n tu'm:

—¿Kux aap moo cham jax jum aa' aa na tiim tulhiñchu'n gu Dios ja'p na jax aañ? Aach maaxik ya' pui' ba tu'ii' gu' na jax ja'k jich a'm jum aa', na chich gu' maaxik jich ua'tulh na chich pui' ji chu dunaak na tu' cham jir ki'i'. ⁴¹ Gu' dhiñ jaduunñ tii cham tu' jax dhuu na ya' pui' tu'ii'.

⁴² Mi' dhir ba'p titda gu Jesuus:

—Aapi' Jesuus, siamrip xiñ ch'i'ñchoi xiñ baidhai nañ jum bui bap tui'ka' nap pai' dhuuk jix io'm g'e'kam ki'n ba daibu'.

⁴³ Ba'p titda gu Jesuus:

—Xib jap bhammip tui'ka'ñ bim na pai' joidham jix chu abhaar. Aañ ya' pum titda.

Na ba mukia' gu Jesuus

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19 :28-30)

⁴⁴ Ba' jotmoda' bhai' ji chum tukgamta. Kia'pix jix dhaam ba ji dhunaak nat pui' tum duu, nammi ja'p mia ba duu nat pai' dhuuk gio bhai'p ji chu maaxir. ⁴⁵ Diih pix nai' ji chuu gu tanoolh. Ba' gu g'e'x kabook jannulh na mu se'ka' irban dir gu g'e' chiop, pu irban sar. ⁴⁶ Ba'p kai'ch gu Jesuus g'e' ki'n:

—Jiñ Gi'kora', ba bhaika' ap dhiñ ii'mda' kum bui bap tui'ka'.

Ba' pui' xi ch'i'ik nai' ji muu.

⁴⁷ Ba' gui' nar ja g'e'kam tuk ka' bix gu sandaarui'x, ni'i'ñ nat g'e' ki'n pui' xi ch'i'ik ba muu gu Jesuus. Ba' joi'mdara' bhai' ji chum suulh nat pui' kai, ba'p kai'ch soi'm ilhdhat bui'or gu Dios:

—Maaxik cham tu' ji na tii kuiñcha bia'kat dhi jaduunñ.

⁴⁸ Ba' gu mui' ja'tkam na mit mi'p jum duu, jix buam jum ilhdhak ba jii mit bhai' xi gibidhat gu ja bhaasut. ⁴⁹ Dai ba' gui' nam ji'k jix io'm jix kigallhdhat gu Jesuus mummy ja'p gu'kat bhai' pup ni'i'ñ am, gio jai' gu u'uub na mit mummy dir bhai' pu oi Galilea.

Nam ba ulhña' gu tukga'n gu Jesuus

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19 :38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ba' maa'n jix jai'ch ka' gu maa'nkam Josee tiigim, jir Arimatea kam na pai' bhaan bipio' gu Judea kam dibii'r. Joidham jir jix bhai'kam ka', na gu' jai' pui' tiip ti ñirada' na git bam aaya' na gu Dios ja silhkada' bix gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n, nam ba' mi' pui' ba jiidma' na jax jix aa'. Ba' dhi' jai' maadit jup jir dhi' ka' nar ja g'e'g'er kam tuk ka' bix gu Israel kam ja'tkam, gu' ji nat gu' cham tu' maa'n ñi'ook jup duu ja bui jano' na mit pai' dhuuk tu a'ga nam bax mu'aak gu Jesuus. ⁵² Dhi' ji' ba' Josee mu jimii'k pu ti'ñ gu Pilaato no'x bhaai' na tibiaañdhai ulhñara' gu tukga'n gu Jesuus. Ba' gu Pilaato cham jax ti'ik jup xi chia. ⁵³ Ba' xi chibiaañdhak bhai' dhir kuruus ta'm ba ulhñam, dai nat xi bhiibgak jannulh ki'n xibkam jix dha'ram namkim. Maa'n kap ba' ulh na pai'x chio-bim ja'k ti di', mi' nam pai' pu pui' ja'k ti di'ngaras ai' cha'm nam ba' pu'ñi mi' ja ulhñaidha' gu koi'ñga'n. Dai nat mi' chakui jaroi' maa'nnim mim ulhñak nat pai' bam ulh gu tukga'n gu Jesuus. ⁵⁴ Ba' jano' bam ai ip gu tanoolh nam jix bhai' tu duñia' bix gu Israel kam ja'tkam, na gu' buimgidhak cham tum juanda' gui' ja bui.

⁵⁵ Ba' gu u'uub gui' na mit mummy dir bhai' pu oi gu Jesuus Galilea, bix jup jiiim am na mit ulhñam gu tukga'n. Ni'i'ñ am ba' na mit jax ja'k mi' tii gio na mit jax chu'm chioh tii. ⁵⁶ Ba' mu dir na mit ja'k

suulhgik, jix bhai' mit pu xi dhuuk gui' na joidham uub, nam ba' mu juulhdhapu' tukgaram gu Jesusu na jax pix xi buusnia' gu tanoolh na pai' dhuuk cham tum juanda', na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios. Dai ba' nam jum jüpi'n buimgidhak gu bix chanoohl.

24

Gu Jesusu na giop dodhia'

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ba' kapbhuiumuk na pai' dhuuk giop ba tum juan, mu jii mit ip gio gu u'uub mummy nat pai'm tii gu tukga'n gu Jesusu. Ka pup jix iika' na mit mu jii, dai na mit xi ja u'uuk gu 'llich jaja' na mi jim gui' na joidham uub, na mit pu bas takaab dir jix bhai' ba ja duu. ² Ba' na mit mummy ba ai, bhai' pix pu ti di' bhiji na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesusu, ja'p ja'k dilhkob pix kük gu g'e' jodai gui' na ki'n bha kuupich. ³ Ba' mu' ji baap jamit miji irban dir. Cham pai' tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusu na mit ba tii. ⁴ Ba' mi' bhai' ji chooto'n jamit, cham ka bhaai' nam jax jum duña'. Gan jam ti xi chi ni'ñ am nat pai' ba' jax jum duu. Ba' mi' pix ja'p ji ja tii mit nam gugukook gu ja'tkam jix chooto ti ti' kam tobiikdam. ⁵ Ba' giilhim jix chotdonit nai' ji mungia mit gui'. Ba'p ja titda am gu gook ja'tkam:

—Jax dhui na cham tu' ya' kap tu'ii' koi'nga'n tir gui' na pim jaroi' ga'nga. ⁶ Duadik buus ip gio na jax jam titda jano' na mummy kapup oiri Galilea jam biim. ÇCham aa gu' ti'ñcho pim? ⁷ Jup jam titda bo na saak gui' na bhaankam ya oiri gu Dios dhi oi'nga'n, jum aaya' gu tanoolh nam pai' dhuuk daagii mu'aa' maa'n kuruus ta'm gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam, saak ba' gio baik tanoolh ki'n ya' na jax ba oirida'.

⁸ Ba' gui' bhai' pup ti'ñcho mit na bak pin pu'ñi ja titda jano' gu Jesusu. ⁹ Ba' mi' dhir bubuakik pu jii mit bhammi nam pai' daraa gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'ñ gu Jesusu, gio gu jai' nam ja'p pix kaichu', bhammi ba ja aa'ñdhim am na mit jax ti tii. ¹⁰ Ba' gui' gu u'uub maadit jir di' gu Mariiya Magdalena, jumai ba'r Juana, gio ba' gu jumai Mariiya nar di'ii'n gu Jakoobo, gio jikchi pup gu u'uub jam maap jiiim. ¹¹ Gu' ji nam gu' gu noonbi'ñ gu Jesusu cham ja jügi'ñ nam ti ba ja aagi'ñ na mit jax ti tii, ja'p jum aa' am nam diilh jax ñam pix ba ti ni'ñ.

¹² Gu' ji nat gu' gu Peegro mui' ma dai'bus nat ti tiigim mummy na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesusu no' sap moor silhkam nam jax kai'ch gu u'uub piam ku gu' cham. Pui' dho ji chu buus nat mummy ba baa, cham pai' tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusu, dai jajannullh pix mi biit na ki'n bhiibgich. Ba' giop ba jii jix buam jum aa'ntugit bhammi nam pai'm

jüpi'ñ, tii xim ga'ngim nat pai' ba' ja'k jax jum duu gu tukga'n gu Jesusu.

Gu Jesusu na gook ja bui bam maaxdha' gui' nam kaichgida' nam mu ja'k ka jiiimda' Emauus

(Mr. 16:12-13)

¹³ Ba' pu gui' gu tanoolh cha'm mu ja'k jup ka jiiim am Emauus gook gui' nam kaichu' gu Jesusu, tii pup chix dhaam ji dhuñiidhak jum a'ji bhai' dhir Jerusaleen. ¹⁴ Gammiji jii mit tu a'gim am na tu' ba' ku mit ba' mua gu ja'tkam gu Jesusu. ¹⁵ Ba' mi' pui' nam xi ñiokbuidhat ka tu a'gim, gatuuk dir mui' ji ai gu Jesusu, saalh pui' gammiji ko'kmar ba jiiim am. ¹⁶ Ba' sia ku mit tii ba tii na gamai' ba jim ja biim, pu cham maatit ni'ñ am no'p jir di', panaas ku tu' ja soobhi'ñ nam ba' cham maatit tigia'. ¹⁷ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—ÇTu' pim ba' a'gidhat pix nammim k'e'jim jiiñ jaaduñ?

Ba' gui' gan ji guguu mit pux buam jim aa'ntugit. ¹⁸ Mi' dhir ba'p kai'ch gui' na Kleopas ti':

—Dai aap dho bak chakui maat jiiñ jaduñ nat tu' jax jum duu bhai' Jerusaleen sia kup bhai'p xi paxiaraimik.

¹⁹ Ba'p titda gu Jesusu:

—ÇTu' gi jax jum duu?

Ba'p titda am:

—Dho gu Jesusu Nasareet kam kat na bhaankam gu Dios tu ja a'gidhat gu ja'tkam. Bixchu'x bhaaigit na pu tu duña' na ni jaroi' ku cham ji'xkat pu tu duña' sia chi pik jax chu'm g'e'kam ka' git, na gu' gui' bhaan ti niidhidhat guch Gi'kora'. ²⁰ Gu' ji na mit gu' cham bhai' dhuu gu ja g'e'gerkam tuk gui' nam ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam aach jir jich g'e'gerkam tuk, daagik tu chia mit nam mu'aa' maa'n kuruus ta'm. ²¹ Aach jup jich aagit ji na gui' ba' pui' saak jir di' ji na ya'r ja g'e'kam tuk ka' biix gu Israel kam ja'tkam, na ba'ch palhbuidha' nam cham kach chulhiin'chunda' gui' nam cham jir ya' kam. Ku gu' baik tanoolh bap duu ji na mit dir jup dooda. ²² Jai' dhit gu u'uub nach bhammi maap jich jüpi'ñ maakam jup jich i'ñkia mit. Biipi' kapbhuiumuk na kapup jix iika' mit miji xi boop na mit ti tiigim mummy nat pai'm tii gu tukga'n gu Jesusu. ²³ Jup jich chitda am na mit mu dir ja'k suulhgik na sap cham tu jai'ch gu tukga'n mu nat pai'm tii. Sap ba' mi' pix ba gugukook am gook gu noonbi'ñ gu Dios, ja'p sap kai'ch am na cham tu' muukix gu Jesusu, dua ji sap. ²⁴ Gio jai' dhit gu chichio'ñ nach pui' maap jup tu'ii' mijip xi chi tiigim jamit no' sap baabui'r silhkam nam jax kai'ch gu u'uub. Pui' ji sap na tu tu'ii' na mit mummy ji bubua nam jax kai'ch gu u'uub. Cham pai' sap tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusu.

²⁵ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Jam a'm jum aa' dho na pim jix bhai' xim ga'ngada' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi u'uan ta'm na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. ²⁶ Na gu' pu pui' ja'k tu ua'ñix bijik dir na sap pu'ñi biipi'm tulhiña' gui' na Dios bha jootsa' na ba' mi' dhir giilhim jix io'm gɛ'kam ki'n ba daibu'.

²⁷ Ba' xi ja aagi'ñ gu Jesusus pui' mo'ram dir xi boosgaidhat na pai' ja'p pui'm kai'ch nam dhi' aagit jup kai'ch na mit tu ua'nak gu bijik dir kam. Mummi dir bhai' ji kii nat pai' gu Moisees tu ua'nak, mi' dhir ba' gu jai' na mit pui'p tu ua'nak nam sia dhi' pix aagit jup kai'ch.

²⁸ Ba' na mit mummi ba ai Emaus, gu Jesusus am biipi' mui' xi jii, panaas ku gui' maa'n na jimda' kam xim duu. ²⁹ Gu' ji na mit gu' gui' gio ja'k jup bua, nat gu'p ba jur, jup titda am:

—Jich jaduufi, ya'ch ka xi chibiapui maap jix gi'giram. Jix chukgam ji matgim gammiji' boi cha'm. Kabuimuk jap ba' giop ba jimia'.

Ba' gu Jesusus cham jax ji chi'ñik ba ja oi ip mu nam pai' tibiapu'. ³⁰ Ba' nam mi' ba daraa na pai' tum kua' na mit ba ji chu juu gu jurnik kam, gu Jesusus maa'n xi dhaagit gu paan xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios irban jaiñak mui' xi ja maa. ³¹ Ba' bhai' pup maat jamit na dhi'r di' gu Jesusus, panaas kut jaroi' jak bhii' gui' na ki'n ja soobhi'ñkat nam ba' cham maatit tigia'. Gu' ji nat gu' jotmoda' cham pai' matgir gu Jesusus. ³² Ba' bhai' ji chu a'ga mit dai gook, jup kai'ch am:

—Gu' bak ji pur di' ji gu Jesusus. Pui' ku ba' giilhim joidham jix bhai' tu tatdatu' biipi' na mu dir bhach aa'ñdham na mit jax kai'ñkam pui' tu ua'nak gu bijik dir kam. Jix bhai'x maatit kɛ'ejim ich na jax jich aa'ñdham.

³³ Ba' na mit jax guguu mi' bhii' mit ip gio nam pai' dhir jiiim, pu cham ka tibia mit. Bhammi mit ba ji bubua Jerusaleen nam pai' daraa gu mambhiix daman maa'n gu noonbi'ñ gu Jesusus, gio gu jai' nam ja'p pix kaichu'. ³⁴ Ba' gui' chakui tu aa' am nam jax jix chu mattu', dai gui' nam bhai' pu daraa jup ja titda am:

—Jir silhkam dho bak nat giop dua guch gɛ'kam tuk. Mu sap pai'm maax buiñor dhi Simoon.

³⁵ Ba' mi' dhir diilh jup ba tu aa' am nam jax jup jix chu maat, xi ja aagi'ñ am na jax ja titdaim gamai' biix boi nam jiiim, gio ba' na mit mummix maatit ka ti Emaus na dhi'r di' gu Jesusus nat xi ja jaix gu paan.

Gu Jesusus na mi' bam maaxdha' ja bui biix gui' nam kaichgida'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ba' nam mi' pu chu'm ka tu a'ga, mi' pix bam maax gu Jesusus ja saagi'ñ. Ba'p ja titda:

—Aañ bha ja'k ip gor jiñ jaaduñ.

³⁷ Gui' pu cham ñiok am, dai nam giilhim bax chotdon. Ja'p jum aa' am na dai ii'mdaga'n mi ja'p oirit ja i'ñkiat. ³⁸ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Jax ku pim ba' giilhim bax chotdon? ÇCham aa pim jix' ti jigi'ñ na ñich maaxik giop dua? ³⁹ Jax dhuu nañ aañ pix jir di' maa'n na jax. Kani gor jix bhai' xiñ chi'. Ya' pui'x maati'ñ ñoonob am gioñ chooton am nañ pai' sissapich. Xiñ dha'ngida' pim ip, kani nam da'ngi dhiñ chuuku'. Matgim pu cham ji nañ jiñ dha'ngida' no'ñ jir ii'mda' pix ka' git, pu cham tatda'ka'ñ git.

⁴⁰ Xi ja nini'ñchu'n ba' noonbiram gio totnoram na pai' sissapich na pui' xi ja titdat. ⁴¹ Gu' ji nam gu' chakui bhai' ti jigi'ñ no' maaxik jir silhkam na jax ja titda piam ku gu' cham. Ku gu' jix' bhai'x bhai' jim i'li'ñ am ji. Ba' xi ja tikkka gu koi' no'm cham bia' na sap ba' ja ni'ñchudat tu jugia' nam ba'x io'm ba jigi'ñdha' nar di' pix, jup ja titda:

—ÇCha'pim iam bia' tu' koi' nañ xi chu jugia'? Am jix bhio' iñ.

⁴² Ba' maa'n xi maa mit gu batoop gai'xim, panaalhi'x mihta' mit jup xi maa. ⁴³ Ba' ma tu juu gu Jesusus ja ni'ñchudat biix nam jik mi'p tu'ii'. ⁴⁴ Ba'p ja titda ip gio nat xi koi'chok:

—Pu'jani na tuñ dhooda' kuñ ba'p jam titdada' nañ mu ja'p jam biim oirida', nam aaya' gu tanoolh na pai' dhuuk pui' ji chu buusnia' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees na aañ jiñ aagit jup kai'ch, gio gu jai' na mit pui' bhaankamu'n gu Dios jup tu ua'nak nam sia aañ jiñ aagit jup kai'ch, pui' na mi' Salmos ta'm.

⁴⁵ Ba' diilh gu Jesusus pui' xi chu duu nam jix maatit kaaya' mi ja'p na pai' jax ja aagi'ñ. ⁴⁶ Ba'p ja titda ip gio:

—Biix nam jik aañ jiñ aagit jup kai'ch na mit tu ua'nak gu bijik dir kam, pu pui' ja'k tu dai mit na aañ nañ bhaankam ya oirida' gu Dios dhi oi'ñga'n bhaan, jum aa' nañ pu'ñi muuki giop dodhia' baik tanoolh ki'n na ñich jax bañ dhuu ba'. ⁴⁷ Ba' aapi'm jiñ a'mkam nai' xi chu ja a'gidha' biix gu ja'tkam nam jik jix jai'ch. Ya' dir japim mui' ji kiisa' Jerusaleen. Ja'p japim ja titdaidha' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'.

⁴⁸ Pui' pim xi ja titdaidha' na pim jik jax jix chu maat na pimit jiñ chi' na ñich jiñ dhuu. ⁴⁹ Ku ba' gu' ya' pix ka xi darka' pim ji xib Jerusaleen, nañ gu' bhai' ka jam joochxidha' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gui' nat jiñ Gi'kora' jam iimchuda na jam tajaandha'. Dhi' ba' ki'n biixchu' bax bhaai'n ka' na pim pu tu duña'.

*Gu Jesusus na ba tisdia'x dhaam ja'k
(Mr. 16:19-20)*

⁵⁰ Ba' pui' xi ja tiiidak ba ja baidhak nammi gama ja'k na pai' Betaania ti tii'. Ba' mi' bhai' ji tu ja daa'xi bui'ñor ja'k gu Dios xi baapmi'ñdhak gu noonbi'ñ. ⁵¹ Ba' pui' ja a'mkam ji chu dañiidhat gamai' ji bam jix dhaam ja'k, bhijimmi ji bhi'ñ, gui' ba' mi' pup bii mit. ⁵² Ba' gui'p xi dhañiimik am na mit ba'p ba jii ip gio bhammi ja'k Jerusaleen joidham jix bhai'm taattugit. ⁵³ Ba' gammiji nabap tanoohl mi aajidha' am gè' chiop nam daanda' gu Dios.

**GUX BHA'I'M KAI'CHDHAM
ÑI'OOK NA BHAAN TU A'GA
GUCH XOI'KAM NAT TU
UA'NAK GU
JUAN**

*Nat maa'nkam jup jum duuk ya' oilhimik
guch Xoi'kam na ja'xbui'p jir g'e'kam na gu
Dios*

¹ Bijik dir jumai pux jai'ch na ja'xbui'p jir g'e'kam na gu Dios, nam gook dit maap pum k'e'k'e'. Ba' gui' mi' dhir bha ja'k jup jich mattu'n na jax jir tu'm kam gu Dios. ² Gui' mit ba' gook dit bap duu gu Dios dhi oi'nga'n, ³ gam biix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch. Nix chu' kux jai'ch ya' dhi oi'nga'n bhaan nat cham gui'p duu, na mit gu' pu gook dit maa'n ñi'ook xip duuk jup tu duu biix. ⁴ Gu jumai jir di' pix gui' na ja maak gu i'i'mda' nam ki'n dudua biix gu ja'tkam. Jir di' pix ip nam ki'n jix chu maax kir ji bi'ya', na gu' gui' na i'i'mda' tu maak joidham g'e' tanoor. ⁵ Sia tu tonni'n mu ja'p ja bui gu ja'tkam nam jix chu tukgam kir jup tu'ii', ba' cham ji'xdha' tu saa' gux chukgam dhi' na joidham g'e' tanoor.

⁶ Ba' pu kai'nkam pix bha joot gu Dios maa'n gu maa'nkam Juan tiigim, ⁷ na sap ba' ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam gui' na joidham g'e' tanoor, nam sap ba' cham xijaichdha' no't ya' ba ai, dai nam ba ti jii'ndha' buiñor biix ja jujur ki'n. ⁸ Ku gu' jup Juan cham tu'r jupaabkamu'n ji, gu' ja'pji nat jax dhuuk pix bhaan matgir ji nat bam ai na pai' dhuuk nai' ji chu a'aga' gui' na joidham g'e' tanoor. ⁹ Nat ba' biipi' xi chu mattuda gu Juan nat ba' moo mi' dhir diilh nai'p ji chu a'ga' gui' na joidham g'e' tanoor, nam ba'x chu maax kir ji bi'ya' gu ja'tkam.

¹⁰ Gu' ji na mit gu' cham kiigal gu ja'tkam nat ya' ti ba ai maaxik maa'nkam jup jum duuk, na mit gu' cham xim gaa ja jujur am bhaan nam iam ba machia' git na dhi' pix jir di' gui' nat jup duu dhi oi'nga'n gio na ji'k tu'x chu jai'ch bhaan. ¹¹ Ya' ti ai ja bui gu Israel kam ja'tkam nam pai' saak ti jii'ndha' buiñor guch Gi'kora'. Pu cham kiigal jamit, tu' pix ilh jamit ja jaaxmakar. ¹² Ji'ma'n siamri ti jii'n jamit buiñor nam ji'k joidham k'e' na jax tu a'ga. Daipui' ba'x joi'ndak xi ja aagi'n nam cham tu' mai' ka suulhgix, nam gu' sap bar maamra'n gu Dios. ¹³ Ku gu' na pui' ji' na titda nam bar maamra'n, cham tu' jax kai'nkam jup ja titda ji na jax gu jaroi' no' mit ba xim ja joojoi gook dit maa'n gu tiyaa nam maap oi'fichai mikkat ba ja tigia' gu a'aalh nam ja maamar jum tiiti'nda', gu' ja'pji no't jaroi' ba ti jii'n

buiñor gui' na joidham g'e' tanoor na ba'r maraa'n ka' gu Dios.

¹⁴ Na gu' maaxik ya' xi oilhimik gui' na joidham g'e' tanoor maa'nkam jup jum duuk. Jir di' pix gu jumai na ja'xbui'p jir g'e'kam na guch Gi'kora'. Aach jai' dhit jix bhai'x maat, nach gu' biima'n oipimik na ji'x juugit ya' oilhimik. Jix bhai' tiigik jachich na cham tu'r ja'ppix maa'nkam, nat gu' cham ji'xkat iatda' tu a'gimik, dai na joidham jix chu joi'gi'nda' pix. ¹⁵ Pu dhi' pix niidhat jup kai'ch gu Juan jano' nap ja titda gu ja'tkam:

—Gu'jani nañ aagit jup kai'ch nat muni ba ai, nañ jup jam titda ba na jumai bha jim gatuuk dir na giilhim jir g'e'kam, na pu ni'ji'x kuñ jir jupaabkamu'n. Na gu' gui' bijik dir pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tiir biipi' kam pa' gu ya' maaxik.

Ja'pni bo na ja titda. ¹⁶ Jir silhkam dho na giilhim jir g'e'kam, pui' ku ba' giilhim jir jix bhai'kam gio nax chu joi'gi'n. Jaiñ na gu' aach nach ji'k ba ti jii'ndha' buiñor, gammiji' pix jix bhai' ba tu tatda' na gu'ch a'm ti niidhim. ¹⁷ No' chakui ya' aaya' git, chakui machia' ich git na jax ja'k jix bhaai' nach dhuuji jir jix bhabhai'kam ka' gam nach jix chu joi'gi'nda'. Nach gu' cham maatit k'e'k'e't na jax kai'nkam jup jum kai'chdha' mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Moisees, daipu' na jax ja'k jix aa' guch Gi'kora' nach chui'ngida' nach ba' siamri pux maatit pa' k'e'k'e'. Jano' ji na pai' dhuuk maaxik ya' xi oilhimik guch Xoi'kam na chich ba' bhai' ji maat na bach aagi'n. ¹⁸ No' chakui jich aagi'ndha' git, pu chakui machia' ich git. Gu' ji nat gu' siamri xich joi'ndak bhai' xich guguuxdharak, sia ku' ja'xbui'p jir g'e'kam na guch Gi'kora', na gu' diilh gu Dios cham ji'xkat ya' pai'm maaxdha' maaxik nach git iam jup ba machia' na jax jir tu'm kam.

*Gu Juan ja'tkam bopkondam na ba ja
mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch
Xoi'kam*

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:15-17)

¹⁹ Ba' gu Judea kam ja'tkam nam bhammi oi'fika' Jerusaleen, mu ja' joot jamit ji'kchi gui' nam mu ja'p jir g'e'gerkam ka' chichiop nam pai' tu daanda', gio jai' gui' nam jir bopxi'n gu Lebii nam jir tutpilh ka', nam sap tikkapu' gu Juan ja'tkam bopkondam nar tu'p tu'm da'. Ba' gui' mu e'ek jup ba tikka am, jup titda am:

—Aach ja'pnich chiidak bhach joot jamit gu g'e'gerkam nap sap jich aagi'ndha' nap jir tu'p tu'm da' na pich ba' ya' pix ba ji kai'ficha nap ja bopkon gu ja'tkam cham jum ilhdham.

²⁰ Ba' gui' cham jax ji chi'ik jup xi ja aagi'n, jup ja titda:

—Dho gu' aañ pur cham tu' ji moo gux matgam. Cham tu' na pim jax jum aa'nda'

nañ aañ jir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jootsa' guch Gi'kora' jix dhaam dir:

²¹ Ba' giop xi chikka am jix bhai' pix na sap ba' ja aagi'ndha', jup titda am:

—¿Ja'p moo gux gi'm jir tu'p tu'm da' ap jiñ jaduun? ¿Ka' aap aar di' gu Eliiyas gui' na saak bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nat saak biix tukga'n binkam baidhak jix dhaam ja'k?

Ba' gu Juan jup ja titda:

—Cham tu'r di' iñ, jir jumai iñ ji aañ.

Ba' gio bhai'p ji chikka mit, jup titda am:

—¿Ka' aap aar di' gui' na saak jai'chdhilhia' gatuuk na bhaankamu'n jup tu a'ga' guch Gi'kora' ja'p na jax gu bijik dir kam?

Ba'p ja titda:

—Cham. Jir jumai iñ ji matgam.

²² Gio mit moop ka xi chikka, jup titda am:

—Gi no'p moop xich aagi'n jiñ jaduun nap jir tu'p tu'm da', nach ba' ja aagi'ndha' gui' na mit bhach joot nap cham tu' ja'p pix ya' pui' tu bua.

²³ Ba' gui'p ja titda:

—Aañi' dhor di' gui' na saak mu ja'p gampix jix chu kak kir ba tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam nat jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora', nap ja titdaidha' bo saak: “Gor jix kii' bim duun na pim mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guch Gi'kora'. Bam aajim na pai' dhuuk bha jim. Ja'p ji buusnia' na pim jix bhai' ba ti kii'mpiga' mi' na pai' bhiiya'.”

²⁴ Ba' gui' na mit mu ja joot gu gē'gērkam nam pariseos jum tii'nda', ²⁵ jup titda am ip gio gu Juan:

—Ja'pnich ba' tiip kai'chit jiñ jaduun nap jich aagi'ndha' na jax jir jum duukam nap ba' ja bopkon suudai' ki'n dhi ja'tkam, nap pui' saak cham jir di' guch Xoi'kam, ni gu Eliiyas, nix chu' gu jumai na saak jai'chdhilhia'.

²⁶ Ba'p ja titda gu Juan:

—Dho gu' dhi' cham pik tu'm a'ga ji nañ ya' tu bopkon dhi suudai' ki'n, matgam jumai ya' oiri ji na pim aapi'm chaku maat nar gē'kam. Gu' dhi' nañ ya' pui' tu bua na pim bhaan pix machia' ji. ²⁷ Pu kani git na gu' bhai' ka jim gatuuk dir, sia ku gu' gu xib cham pai'm mamxi'ñ. Ku gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n ji nañ iam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' git, sia kuñ gu' tiir biipi' kam pa' gu ya' maaxik.

²⁸ Ja'pni tum duu mummy mia'n Betaania ja'pni dhir ja'k xia'lhui na pai' bhix gu Jordaan Ak, na pai' oirit ka ja bopkon gu ja'tkam gu Juan.

Gu Jesusus nach a'mkam mukia' sia ku ja'xbui'p jir gē'kam na gu Dios

²⁹ Ba' buimgidhak mi' ba ai gu Jesusus na pai' ja bopkon suudai' ki'n gu ja'tkam gu

Juan. Ba' nat ba tii gu Juan na mui' ba jim gu Jesusus, jup ja titda gu ja'tkam:

—Dhi'ñir di' na muni dhir bhai' ba jim gui' nat Dios bha joot nach a'mkam mukia' biix na ji'k ja'tkam ya' dhi oi'nga'n, na ba' pu'ñi dhuuji tu namkix ka' guch ua'tuldhara'. Dhi' pui' ji buusan na jax maa'n gux kii' kasnir, na gu'm makgarta' gatuuk. ³⁰ Dhi' pix aagit jup kai'ch iñ takaab nañ jup jam titda bo: “Jumai bha jim ji matgam gatuuk dir na giilhim jix io'm jir gē'kam, cham tu' pui' na aañ, na pu ni ji'x kuñ jir jupaabkamu'n, na gu' gui' bijik dir pux jai'ch, sia kuñ gu' aañ tiir biipi' kam pa' gu ya' maaxik.” ³¹ Aañ pui' chakuip maatit jia na jax ba' moo tu'm jir di', pui' ku ñich ba' moo xiñ jotma'n na ñich bha ja bopkonam gu Israel kam ja'tkam, na ba' mi' dhir pu'ñi ba matgilhia' na jax chu'm jir di'.

³² Jix bhai' moo xi ja aagi'ñ, jup ja titda:

—Jix maatit jañ moop jam titda, na ñich gu' tii gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat bhammini dhir bhai' ji cham jix dhaam ja'p tu'm na gioda', bhai' ba' nai' jim tajaan bhaan. ³³ Dhi' ñich ba' bhaan ba maat na dhi'r di', na gu'p jiñ chitda gui' nat bhañ joot nañ ya' ja bopkona' gu ja'tkam: “Gu jaro'i na bhaan timni gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bhai' jim tajaan, dhi'r di' ka' gui' na ja tajaan dha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu ja'tkam. Ba' ja'p ji buusnia' na ja bopkona' suudai' ki'n.” ³⁴ Xib jañ dho gi ba' moo bax maat ji na dhi'r di', ba' aañ ya' pu jam titda, na dhi' Dios jir Maraa'n.

Gui' nam biipi' ba kaichgida' gu Jesusus

³⁵ Ba' buimgidhak na gio mup ba oiri gu Juan ja bii'm gook gui' nam kaichu', ³⁶ ba tii gu Jesusus na gama ja'k ja'p ba jimchu'. Ba'p ja titda gui' nam kaichu':

—Dhi'r di' na muni ja'p ba jim gui' nañ jam aagi'ñ takaab na ja'p ji buusan na maa'n gux kii' kasnir nat Dios bha joot nam matgarta' gatuuk jich a'mkam.

³⁷ Ba' gu gook ja'tkam nam kaichu' gu Juan, pu mi'ji xi oi mit gatuuk dir gu Jesusus na mit jax kai na pu'ñi ji' kai'ch gu Juan. ³⁸ Ba' nammi gama ja'k na ba jimchu' gu Jesusus, ba ja tii nam gatuuk dir mu oi'ñ gook gu ja'tkam, ba'p ja titda:

—¿Tu' pim gaagim jiñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Cham tu'. Ya' chich pix bham tikkam nap pai' kioñ jaduun.

³⁹ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho mummuni. Pu kani gor maik na pim ba' ti tigia'.

Ba' gui'p ma oi mit mu kia'mi'ñ gu Jesusus. Mi'm ba' xi dharaat alhio, na gu' pu pui' ba jurnim, dumaalh pix ba duu na mit mu ai.

⁴⁰ Gui' ji' gook ja'tkam nam kaichgit gu Juan na mit oi gu Jesusus, Anrees tii' maa'n

nar ja'nni'n gu Simoon Peegro. ⁴¹ Ba' xim jotma'n gu Anrees nat gaagam gu ja'nni'n Simoon. Ba' nammi gama ja'k tügik ba aagi'n, jup titda:

—Ampix maat jachich dho gi ji ba' guch Xoi'kam gui' na saak Dios bha jootsa'. Kani maik jach tü'mpu'.

⁴² Ba' mui' ba bai'nchu' gu Anrees gu ja'nni'n Simoon mu na pai' kio gu Jesusus na ba' tigia'. Ba' nam jax kia'pix mu ji aajim, jup titda gu Jesusus gu Simoon:

—iAa gu' aapi' jip tui'dhi' jia Simoon nap jir maraa'n gu Juan! Xib dir'ja'p moo Peegro jup ba tü'ka'. —Peegro ja'p kai'fikam jup jum kai'ch: Jodai.

Gu Jesusus na ba guguxdha' gu Piliip gio gu Natanail nam ba kaichgida'

⁴³ Ba' buimgidhak ma jii gu Jesusus maa'n kap na pai' Galilea bhaan bipio'. Bhammi pix ji chii' gu Piliip na oiri. Ba'p titda:

—Bañ kaichgida' ap jiñ jaduun'.

⁴⁴ Gu Piliip jir Betsaida kam nar pai' kam gu Anrees gio gu Peegro. ⁴⁵ Gu Piliip jup ma gaagam gu Natanail, jummi gama ja'k nat ba tü' jup titda:

—Ampix maat jachich dho gi ji ba' xib gui' na saak bha jimda' jix dhaam dir nat jax tu ua'nak gu Moisees gio gu jai' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nam dhi' aagit jup kai'ch. Gu Jesusus bak jir di', maraa'n gu Josee Nasareet kam.

⁴⁶ Ba' bhai' ji ñio gu Natanail, jup kai'ch:

—¿Siamri aa chi moo bhai' dhir jup ba ji buusnia' ja bui gu Nasareet kam ja'tkam gu tu' nar jix kii'p jum duukam?

Ba'p titda gu Piliip:

—Dho na ba'. Kani git maik jach tü'mpu' nap ba'n jii'gi'ndha'.

⁴⁷ Ba' nam kia'pix mummu ji aajim, jup ja titda gu Jesusus gui' na mi' ja bii'm jup tu'ii' kaixdhat gu Natanail:

—Dhi'jani nat ya'ni ba ai na tu' silhkam jir Israel kam, na jax chu'm jix kii'galhi'n gu Gi'kora', na cham pai' dhuuk itatda' tu a'ga.

⁴⁸ Ba' gu Natanail jup kai'ch:

—¿Jax jap ba' duukat moop jix maat jiñ jaduun' nañ jax jir tu'm kam, nach gu' chakuich mamaat?

Ba' gu Jesusus jup titda:

—Dho nañ gu' aañ pu bii'pi' dir jum nii'n ji na jax mu daa iigix bita' nat ba' dhi Piliip mu øk bhai'p bam baidhak.

⁴⁹ Ba'p kai'ch ip gio gu Natanail:

—Xib jañ dho gi baxmaat ji nap aap jir di' gu Maraa'n gu Dios jiñ jaduun'. Tii' nap gu' jax bixchu'x chu matda'. Aap bak ba' ya' bar ge'kam ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam.

⁵⁰ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Ku gu' cham tu'r daipu' ji gu xib nañ jax jum titda. Bixchu' ka tigia' ap ji matgam jix bhai'm duukam no'p moo cham oodat xif

kaichu'. Tii' nap gu' bii'x jum jur ki'n ba ti jii'gi'ñ jiñ bui na ñich pui' xim tii' nañ pu bii'pi' dir jum nii'n nap mu daa iigix bita'.

⁵¹ Ba' mi' dhir jup ja titda gu Jesusus bii'x nam ji'k mi'p tu'ii':

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tüda', na kam aajim na pim pai' dhuuk ja tigia' gu noonbi'n guñ Gi'kora' nam bhijimmini dhir bhai' ji chii'tmi'nda', silh jii'mda' am pai' nañ jup tu'ka' aañ nat bhañ joot, na gu' cham xii'm ka kupio'ka' dhi'x dhaam.

2

Na bar koi'cham ka' mu Kanaa na pai'm tü'mo maa'n gu maa'nkam

¹ Ba' mi' dhir baik jurni'n ki'n dhi' pui', mam tü'mo maa'n gu maa'nkam bii'ma'n gu tiyaa mu Kanaa, na pai' Galilea bhaan bipio' gui' gu dibii'. Ba' bii'x mup oiri gu di'ii'n gu Jesusus ² gio diilh gu Jesusu ja bii'm gui' nam kaichu', na mit gu' ja bai nam sap jai' mui' xi jii'mda' nam jai' tu jugia'. ³ Ba' ja'xpix nam ka tu kua', mi ja'p jix buam bam aa' am jai' dhit gu ja'tkam nat ba juum gu biiñ. Ba' gu di'ii'n gu Jesusus jup titda palhii'p ja'p xi baabuk:

—Cham ka bia' am gu biiñ dhi'ch jaaduñ.

⁴ Ba' gu Jesusus jup titda gu di'ii'n:

—Dho jax jach gi pup duun' jiñ ñaan, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam machia' dhi jaaduñ nañ jir tu'p tu'm da'.

⁵ Ba' gu di'ii'n gu Jesusus daipu' xi chii'dak mu ja'k jup ba ja aa'ndhim gu koi' bhii'dam, jup ja titda:

—Moo pim alh mi' pui' xi chu duñiidha' na ji'k jax jam tüdaidha' gu'ñii' chio'ñ.

⁶ Ba' mi' ja'p jup ja bia'ka' am gu oi'ñkam xijum maa'n gu ge'ge' jaja' nar jix mamoi'k joodai sobkoñxim, na chi gook ka' ba' baik bapai'ndhakar bhi' gu suudai' bii'x ji'ma'n, gui' nam bhaan tua'ka' gu suudai' nam ki'n jum ikoimi'ndha' gammiji nam pai' dhuuk ba ji chu jugia', nam gu' pui' ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁷ Ba'p ja titda gu Jesusus gu koi' bhii'dam:

—Ea gor mi' xi chua' gu suudai' dhi ge'ge' jaja' ta'm na muni daraa, susdagim moo.

Ba' gui' mi'p xi ja susdui' mit jupaaban.

⁸ Ba'p ja titda ip gio:

—Xib japim ba' alhi'ch baxbhai mui' xi choi'dhika' gui' na ya' umua'ndhix na tu ja makia' dhi ja'tkam.

Ba' gui' alhi'ch baxbhak mui'p xi bhii'dhak jamit. ⁹ Ba' na bhai' xi dhi'nka, jir jix kii' biiñ jix o'jo'. Ku gu' pu cham maat ji no'p jir suudai' kat nat biiñ jup jum duu, dai gu bhii'dam nam mi' palhbu'i'ñ nam ba'x maat nar suudai' kat pix, na mit gu' dhi' tu tua gu suudai', pix ji nam gu' am cham jax kai'ch. Ba' nat xi dhi'kak nar biiñ, ja'p xi baabuk ¹⁰ jup titda gui' na mi'm tü'mu:

—¿Kux cham aar am kat nach dhi'ñix kii' biin biip' ja toi'dha' git dhi ja'tkam? Gi na gu' pui' ja'k jum bua. No'm jix io'm bax biina' nach ba' gu kuuga'n mui'p ba ja toi'dha' git. Jañ nap gu' ti pu bia' bak, xib na pich ba' bhai' ba ji bax.

¹¹ Ba' dhi' nat pu'ñix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesusus, bhaan bhai' ji matgir na ja'xbui'p jir g'e'kam na guch Gi'kora'. Ba' pu biix ja jujur ki'n ti jii'ñ jamit gui' nam kaichu' na mit ti nat jax tu duu.

¹² Ba' mi' dhir ba jii gu Jesusus mu ja'k Kapernaum ja biim gui' nam kaichu' gam gu jajaa'nni'ñ gio ba' gu di'ñin, mi' mit xi juruuñdhak ji'k tanoolh.

Gu Jesusus na ba ja soo'mchuldha' gu ja'tkam nam cham mi' tu ga'rada' irban dir gu g'e' chiop

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

¹³ Ba' na gu' bam aajim nam pai' dhuuk tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam bhaan paaskua ta'm nam bhaan ti'ñchoka' jano' nat pai' dhuuk ja palhbiu gu Dios na mit bha bubua mu dir Ejipto, mui' ma jii gu Jesusus bhammi Jerusaleen na bhammi ja'k buusaidha' gu bhaan Paaskua ta'm. ¹⁴ Ba' nat bhammi g'e'k mui' ji baa bhiji g'e' chiop, miji ja'p pix jiiñak biit am gu bhui'myax ga'radam, gio gu kakasnir ga'radam, gio ba' gu giokda' ga'radam. Gio gui' nam tuumiñ pataasda' mi ja'p pix jax jup daraa am. ¹⁵ Ba' gu Jesusus nat jax tirbi maa'n gui' na ki'n tim gib na ja'p tu'm na chipliin, ki'n pix cha'tak ja jimchu'n gu bhui'myax ga'radam gio gui' nam kakasnir tu ga'ra. Gio gu tuumiñ pataasdam pu ja ia'lhxichulh gui' nam bhaan ka tua'kat gu ja tuumñi'. Biix ja bubuax miji ja'k ðirap. ¹⁶ Gio gu giokda' ga'radam jup ja titda:

—iMu pim ja bubuaxdha' ðirap dhi giokda'! ¿Jax gi ku pim ba' yiji pu tu duuk na cham tu' pu kai'ñkam ya' tu ba'aak guñ Gi'kora' na bixchu' yiji tum ga'rada'?

¹⁷ Ba' gui' nam kaichu' gu Jesusus ba ti'ñcho mit na bak pin pu'ñi tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' nat pai' tum ua'nak nap jum kai'ch: "Aañ tiix aagat na dai nam ya' dir jum daanda' git pix nap pai' tu chiopi'ñ Gi'kora', cham tu' na biix aixim ya' tum buada'."

¹⁸ Ba' gu g'e'g'erkam Israel kam biix maap jim daagit jup titda am gu Jesusus:

—Eap jix bhai'm duukam xip tu duuñ jich ñii'ñchudat nach ba' moom jii'ñidha' nap silhkam g'e'kam kat ya' pu tu bua.

¹⁹ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho kani gor iaraiñ dhi chiop nañ aañ baik tanoolh ki'n giop kúsa'.

²⁰ Ba' gui'p kai'ch am:

—iñi chi gu' moo baik tanoolh ki'n jup ba kii pich dho gi ji! Mui' ja'tkam jam saak

ya' tu juanaimik na mit pai' dhuuk kii dhi chiop ku mit gook oo'm daman xijum maa'n oidha' ki'n ka timo. Gu' aap ðiih gi ba', ¿paa duuk japich jup ba timo?

²¹ Gu' na mit gu' pu cham maatit kai kum ba'p titda. Ja'p jum aa' am na silhkam dhi' aa' gu chiop mi' nam pai' dhir tu daan. Gu' gu chiop na aa' gu Jesusus, gu tukga'n ji na aagat jup kai'ch. ²² Sia gui' nam kaichu' pu cham maatit kai mit gu mi' jotmoda'. Mikkat ji nat pai' dhuuk muukik gio duadik jup ba bam na mit ba ti'ñcho na pin pu'ñi ja titda nam duñaia'. Mi' dhir ba' ba ti jii'ñ jamit na ji'k jax ja titda, na mit gu' ba maat nar pui' nat jax tum ua'nak bijik gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Gu Jesusus nax bhai'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan

²³ Ba' jano' na bhammi oiri Jerusaleen gu Jesusus bhaan Paaskua ta'm na bhai'r piasta, mui' ja'tkam ti xi chi jii'ñ jamit buiñor gu bhai' jotmoda' nam nii'ñ nat jix bhai' tu duu na tu'r jix bhai'm duukam. ²⁴ Gu' ji na gu' cham ja jii'ñ gu Jesusus, na gu'x bhai'x maat nam pix jax jum bua. ²⁵ Na gu' giilhim jix bhai'x mat ka' nam jax jum aa'nda' gu ja'tkam ja jujur am bhaan, cham jaroi'm aa' na mi' dhir jup aagi'ñdha' nam jax jir tu'm ka'.

3

Gu Jesusus na ba tu a'gidha' gu Nikodeemo

¹ Maa'n gu maa'nkam Nikodeemo tiigim bhai' kioka' Jerusaleen, na maadit jir di' ka' gu ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam nam pariseos tum tiiti'nda'. ² Ba' maa'nnim mui' mam dikoo gu Nikodeemo nat mui' ma jii tukaa'ñ cha'm mu na pai' tibiap gu Jesusus. Mummu ba ji buus, ba'p titda:

—Bax maat ich jiiñ jaduun' nat aap Dios bham joot nap ya' tuch a'gidha' nach jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', nach gu' cham pai' jaroi' pui' niidhat nax bhai' tu bua na tu'r jix bhai'm duukam no' cham bhaan ti niidhim gu Dios ja'p na jax aap nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñaia'.

³ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Tu' silhkam jañ ya' pum tiida', na gu jaroi' no' cham xim ga'nga na jax ja'k duuji giop maaxilhia', cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios.

⁴ Ba'p kai'ch gu Nikodeemo:

—¿Jax gi dhuip kax bhaai' nañ giop maaxilhia' no'ñ pui' bar g'e' maa'nkam? Na gu' cham ka bhaai' nañ jax dhui ilhi'ch jup jiiñ dhui mi' baakii irban guñ ñaan giop maaxilhia'.

⁵ Ba'p titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pum tiida', na gu jaroi' no'x aa' na gammiji bhaan ti niidhidha' gu Dios, biipi'm aa' na xim

ga'ngada' na jax ja'k duuji tajaafndhix ka' gux Dhuudu' kam jix Uafñ Ii'mda', na ba' mi' dhir ja'p ji buusnia' na ba bakaufñix ka' suudai' ki'n. ⁶ Gu' dhi tuuku' na ya' maaxilhia', ya' pur tuuku' ka' ji. Gu' aafñ gux Dhuudu' kam jix Uafñ Ii'mda' ji nañ aagit jup kai'ch, no't bhaan bam tajaa gu jaroi' no' ba ti jüigi'ñ aafñ jiñ bui na ja'p ji buusnia' na giop ba maaxilhia'. ⁷ ¿Giilhim jix xijaim kai'ch iñ aa panaas kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Matgam bñix ja a'm jum aa' ji gu ja'tkam nam giop maaxilhia' no'm moo pui'p ilhii'ñdha' git nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. ⁸ Dhi' ja'p ji buusan jia na jax gu jibñil nap pu cham mat ka' na pai' dhir bha jibñirda' sia ku ya'ni ja'p pix kuu, ni nap jix mat ka' na pa ja'k jax jum duñiidha'. Pu'ñip ji buusan gu jaroi' no' ba tajaafndhix gux Dhuudu' kam jix Uafñ Ii'mda', panaas ku giop ba maaxilhia'.

⁹ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Nikodeemo, jup kai'ch:

—Chaam ji nañ maatit jum kēē ni ji'x na jax jir jum duukam nap jax kai'ch jiñ jaduufñ.

¹⁰ Ba' gu Jesusus jup titda:

—¿Gi jax jum duu pich jiiñ jaduufñ? Nap saak aap maadit jir di' gu ja gē'gērkam tuk gu ja'tkam ya' dhi Israel, na ba' pui' ni ji'x kup jix maatit jiñ kēē nañ jax kai'ñkam jup jum titda. ¹¹ Tu' silhkam jañ ya' pum tida', na aafñ bñix nañ ji'k jax tu a'ga, niidhix kam jup kai'ch iñ, cham tu' nañ jax aajim pix nañ pui' tu a'gim. Mui' dhit jam dhox chu maat nañ aafñ cham tu' iatda' tu a'ga, gu' ji na gu' aapi'm na pim ji'k jir gē'gērkam ja'p xi dhuukat, ni ji'x ku pim cham jiñ jüigi'ñ. ¹² Tii' na pim gu'p kai'chdha' na pim cham maatit jiñ kēē nañ pai' dhuuk ti tu jam a'gi'ñdha' bhaan ji ua'rgidhat gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. ¿Jax japim ba' duujix maatit jup kaaya' git no'ñ dai gu tu' nar jix dhaam kam bhaan ji ua'rgidhai bhai' ji chu jam a'gidha' git?

¹³ Na gu' aafñ jix dhaam dir jimdat jup kai'ch na pai' cham jaroi' ti niñ'ñ, dai aafñ nañ jir bhammi kam nat ba' bhafñ joot guñ Gi'kora'. ¹⁴ Jiñ xissapa' am ba' kuruus ta'm ja'p na jax gu ko' gup duñiixim nat uux cha'm sissapak bijik gu Moisees mummy na pai' oilhimik gampix ja biim gu Israel kam ja'tkam. ¹⁵ Na ba' gui' nam ji'k ti jüigi'ñdha' aafñ jiñ bui gammiji ja a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', nam ba' cham kam tulhiña', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k.

Gu Dios nat jix ja joi'gilh gu ja'tkam

¹⁶ Na gu' giilhim tix ja joi'gi'n gu Dios bñix na ji'k gu ja'tkam, pui' kut ba' bha joot gu dai maa'n maraa'n ya' dhi oi'ñga'n, na sap ba' bñix gui' nam ji'k ti jüi'ñdha' buiñor, cham tu' kam tulhiña' am, dai nam ba jimia' jix

dhaam ja'k. ¹⁷ Cham tu' nat jax kai'ñkam bha joot gu Dios gu maraa'n na ya' ēēji ja tulhiñchuda' gu ja'tkam, gu ja'pji na ya' tu ja uafñdha' ji gu ja ua'tulhdhara' nam ba' pu'ñi duuji cham kam tulhiña'.

¹⁸ Na ba' gu jaroi' no't ba ti jüi'n pu'ñi buiñor gu Maraa'n, cham tu' ka tulhiñchuda' guch Gi'kora'. Gu' ji no't gu' jax dhuuk cham ti jüi'ñ buiñor, dho gi gu' pix am ti'ñchoka'ji na tulhiñchuda'. ¹⁹ Na gu' giilhim jix io'm jum tulhiña' gu jaroi' no' cham ti jüigi'ñ buiñor gui' na joidham gē' tanoor na ya' tii oiri. Ba' xib gui' nam pu cham ti jüigi'ñ buiñor, giilhim jamit dho gē' bam ua'tulh, na gu' dai nam jix joi'ñ nam bñix aixim tu bua na tu'r jix buam jum duukam. ²⁰ Ba' cham kiigalhi'ñ am gu' na joidham gē' tanoor pui' xi chu bua't. Pu cham pai' mi' pai' gu'nguk am ba' taa'ban nam jix xi'irdat, na gu' pu ja tida' na cham jir am gu pui' nam ji'k jax tu bua. ²¹ Dai gui' nam ji'k tu' ka'm ni'ñ nam ba' buiñor xip tu'i'ñdha' gui' na joidham gē' tanoor. Dhi' ba' bhaan jix maati' nam mi' pui' jiiimchu' na jax jix aa' gu Dios.

Gu Juan na giop ba ja mattuda' gu ja'tkam na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

²² Ba' mi' dhir na pui' ji' xi chu a'gidhimik gu Nikodeemo, ba jii gu Jesusus ja biim gu noonbi'ñ mummy ja'k maa'n kap na pai'x jai'ch gu suudai' na Judea bhaan bipio' gui' gu dibñir. Mi' mit ba' juruufñ ji'k tanoolh nam ja bopkonda' gu ja'tkam gui' nam ji'k ti jüi'ñdhidha' na ji'k jax tu ja a'gi'ñdha'. ²³ Gu Juan mummy ja'k Enoon jup ja bopkonda' mia'n na pai' Salim ti tii', na gu' ja'p moo joidham sabaar jup mirda' mummy gu suudai'. Diñh pix ji aajidha' am ji gu' gu ja'tkam nam xim bopkonak ka', nam gu' ti jüigi'ñdha' na ji'k jax tu ja a'gi'ñdha'. ²⁴ Jano' chakui kuu mit gu Juan.

²⁵ Ba' ji'kchi gui' nam cham kaichu' gu Juan ma ja ñio'kbuix jamit gui' nam kaichu' gu Juan nam pui' ji kai'chit na pui' ja'k tu daaxix nam mui'kim jum ikoimi'ñ nam pai' dhuuk ba ji chu jugia'. Cham jum aa' nam moop jum bopkona', nam gu' sap maakam tu jim. ²⁶ Mi' pui' xi kai'chimik mummy ja'k maakam jup ba tu a'gidhim am gu Juan gui' nam kaichu', jup titda am:

—Gui' nap aa' jano' na bhammi dir oiri baasi'n dir gu Jorda'an Ak, gui' bo na pich saak bha ja mattudam gu ja'tkam nar tu'p tu'm da', xib pui'p ba ja bopkon gu ja'tkam. Pui' mui'p ba kaichu' am.

²⁷ Ba'p ja titda gu Juan:

—Dho gu' bhaan ti niidhim ji guch Gi'kora' ku ba'p tu bua, cham tu' na moo ja'p pix na mu pai' pui'p ba tu bua diñh pix na jax ilhii'ñ. ²⁸ ¿Kux cham ti'ñcho pim aa nañ jup kai'ch jano': Aafñ cham tu'r di' guch Xoi'kam? Matgam aafñ bhai' pix jiñ joot

ji guch Gi'kora' nañ biipi' kat ya ja'p ba ja mattuda' gu ja'tkam na cham xiim bha jim. Dhi' dhor di' na pim mu pai' aa'. ²⁹ Ba' aañ xib giilhim jix bhai'n chaat nat ya' ba ai. Ja'pniñ jix bhai'n chaat na jax gu jaroi' na umua'ndhix ka' na bhaankamu'n tu ja maakda' gu ja'tkam na pai' dhuuk bar bhaan ka' na bam timo' gu biapma' biima'n gu tiyaa'. ³⁰ Gu' ba' gu xib aañ pur cham tu' dho kia', nat gu' bam kuugalh na jax tu daaxix kat nañ jax tu ja a'gidhimik gu ja'tkam. Dai ji nam mui' xim dikoo'ndha' nam mui' xi kaaya' gui' nar g'e'kam nat ya' ba ai. Cham jax bua sia fiich aañ ya' pix ja'p ji bii, nañ gu' aañ cham tu'r jupaabkamu'n.

Gui' nat jix dhaam dir bha jii

³¹ Gui' nat jix dhaam dir bha jii na giilhim jir g'e'kam, biix jix chu maat na jax tu tu'ii' bhammi. Cham tu' pui' na jax gu ja'tkam nam dai gu tu' ya ja'p kam dhi oi'nga'n bhaan jim iat at g'e'g'kam jum ilhii'ndha', gu' gui' ji nat jix dhaam dir bha jii na ba' pui'm tiiti' nar g'e'kam. ³² Na gu' biix jix chu maat na ji'k tu' bhammxi chu ja'i'ch jix dhaam nach aach tu' cham maat. Gu' ji nam gu' mui' ja'tkam cham ti juigi'n, nam gu' ja'p jum aa' na pix jap kai'ch, ³³ nam gu' cham ti juigi'n na jax kai'ch gu Dios bhaan gu u'uan ta'm na tu ua'fiix. No'm gu' moo ti juigi'ndha' git na jax jum kai'ch, matgam ba ti ju'i'ndha'm git ji buiñor gui' nat jix dhaam dir bha jii. ³⁴ Nat gu' pu kai'nkam bha joot gu Dios maakak gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' g'e' cham daaxix kam, na ba' ya' bhaankamu'n tu a'ga'. ³⁵ Ba' na gu'x dha'dat jix kiigalhi'n guch Gi'kora' gu Maraa'n bax kam ma'a na tu' ilhii'n. Dai gui' bhaan jup tu tu'ii' gu xib biix nach ji'k tu' cham ilhii'n aach. ³⁶ Ba' gu jaroi' na ti ju'i'ndha' buiñor gu Maraa'n gu Dios, pu baidhika' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii'. Dai gu jaroi' no' cham ti juigi'n buiñor dho gi gu' cham tu' baidhika' ji, dai na pix am ti'ñchoka' na tulhii'ñchuda'.

4

Gu Jesusu na ba taanda' gu suudai' gu ubii Samaaria kam

¹ Ba' ba maat gu Jesusu nam pui' ba t'e k'e'e' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' na amuub oiri, sap jup kai'chdha' am gu ja'tkam: "Pui'p ba ja bopkon gu Jesusu gu ja'tkam, dai gui' pix jam ba' mu ja'k ba kaichu' biix, gu Juan mi' pix ja'p ji bi'im." ² Ku gu' pui' pix ilhii'n am ji na gu Jesusu ja bopkon gu ja'tkam, sia ku gu' ti gu noonbi'ñ pix na ja chian. ³ Ba' pui' ma jii gu Jesusu mi' dhir Judea, silh mummu ja'k bhii Galilea.

⁴ Mi' ba' moo buusnichu' na pai' Samaaria ti ti'. ⁵ Ba' mummu ba ai na pai'r kikcham, Sikaar ti tiigim, na Samaaria dibii bhaan bipio', mia'n nat pai' iimchudak gu dibii

gu Jakob gu maraa'n Josee, ⁶ nat pai' kolhbixdhak gu suudai'. Ba' gu Jesusu jimdat mi ja'p jim juip na pai' kolhbixdhix gu suudai' na bax magoontu' nat gu' mik ba jii, nat gu' pui'x dhaam ba ji dhuu nat ba' mi' ka bhii. ⁷ Ba' mi' pui' na kam juipi'ñ gu Jesusu, mi' ba ji buus maa'n gu ubii nat mui' ba bai'gam nar mi' kam Samaaria. Ba' gu Jesusu jup titda:

—No' pich mi' dhir iam alhi'ch bhañ baxbhi gu suudai'ñ jaduun na pich kapbhai' ya' ba ai. Mooñ pik ja'p ba tonmoim ji kux ba' pui' aa.

⁸ Gu' na gu' dhiil mi'p ka daa gu Jesusu na mit ka tu taanim gu koi' gui' nam kaichu' mu g'e' kiicham. ⁹ Ba' nam gu' iam pix cham jum kiki'galhi'ndha' gu Israel kam ja'tkam gio gu Samaaria kam, pui' ku ba'p kai'ch pix gu ubii na ti taan gu suudai' gu Jesusu:

—¿Jax jap ba'm aagit bhai'p bañ chaan gu suudai' nañ jum baxbhidha'? Nap gu' aap jir Israel kam, cham tu'r ya' kam ap Samaaria. Nap gu'x maat nam cham jum kiki'galhi'ñ bo gu Israel kam gio gu ya' oi'nkam.

¹⁰ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Aap gu' moo cham jax ji kai'chit alhi'ch xiñ baxbhidha' jiiñ jaduun, nap gu' cham maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ nañ ya'm taan gu suudai', ni kup jix maat na tu'm makia' gu Dios no'p moo soi'm ilhdhai ba taanda' git. Pu kani no' pich aap soi'm ilhdhak jiiñ chaa gu suudai', jix ki' ji nañ jum makia' na jax chu'm ki'n jix bhai' ba tum jimda' no' pich ba ii.

¹¹ Ba' gio bhai' ji chu a'ga gu ubii, jup kai'ch:

—¿Tu'p ba' ki'n ilhii'ñ nap baxbha', na gu'r tuukab mijimmi na pai' suu'n dhi suudai'? T'e' jum aa' gu tu' nañ ki'n gi'a'rgidhai mu baasa' gu bai'ndhakar nañ ba' ba tu bai'gia'. Aap gi ba' nap cham ua' na tu' ki'n, ni nap tu' ka'm baxbha'. ¿Ka' paap gi niidhat jup kai'ch ji gux kii' gu suudai' na pui' ki'n jix bhai' ba tuñ jimda' no' fiich ba ii? ¹² Ja'p moo nap pix jap kai'ch dho jia nap g'e'kam ti xim ilhii'ñ nap ilhdhat nañ moop bam kaaya', ja'p na jax guch boxii kat Jakob nach kaichgit, gui' nat ya'ch iimchudak dhi suudai' kolhbixdhak. Na gu' gui' ya' tu ba'ii'ndat ja biim gu maamra'n, gam gu sasoiga'n na ya' tu i'chdat. ¿Ka' giilhim g'e'kam tu tatda' aa panaas?

¹³ Ba'p titda gu Jesusu:

—Aa gu' matgam dhi suudai' nap aa' aap, cham tu'm a'ga ji, na gu' dhi' cham tu' am tu ju'ngi'ñ, na gu' ja'xpix giop bax chanoom ka' gu jaroi' sia kut ti xi ii. ¹⁴ Gu' gu suudai' nañ aañ jax chu'm tu maak, cham tu' ka tanoom ka' ji gu jaroi' no't ba ii, na gu' gammiji pu bhaan ba ba'punda', na gu' bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na ba' cham tu' ka

tulhiinçhuda', dai na ba baidhika'x dhaam ja'k.

¹⁵ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Eap alhi'ch jin maak ku gi gu suudai' gu pu chu'm nap pui' tu maak nañ ki'n cham ji'xdha' ka tanoom ka', kat jañ chi iam cham bhai' ka jimmida' nañ bha tu ba'ii'nda' ya'.

¹⁶ Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Dho eap bai'ñmir gui' nap biima'n daañ jaduun'. Xib jañ ya' maa'nira biix gook.

¹⁷ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Jax dhui nañ aañ cham ti biina'. ¿Paañ gi dhir bhai'p baidha'?

Ba' gu Jesusus jup titda:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jin jaduun' nap pui' cham ti biina'. ¹⁸ Na pich gu'x chamaamim mai' ba ja iabu, jumaip pix jix bhai'p ba tiida' gu maa'nkam gio jumai. Gu' ba' dhi' nap xib oi'ñ, cham tu' dhor jum biina'. Jir silhkam dho nap jax kai'ch.

¹⁹ Ba'p kai'ch ip gio gu ubii:

—¿Jax jap duukat jix bhai'x maat jin jaduun'? Aap ji bak bhaankamu'n jup ba tu a'ga jia guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam nam bhaankamu'n tu a'gimik. ²⁰ Gu'p bak bax aa' nach bhammi ja'k tu daanda' Jerusaleen na pai' saak aagix na pim jax ba kai'chdha' aapi'm na pim ji'k jir Israel kam. Gu' ji na gu' aach mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu jimdat guch bopxikat nam bha'ñi dhir tu daanda' gu'ñi oidha' daam nach pai' dhir tu daan aach xib.

²¹ Ba'p titda gu Jesusus:

—Ea nap jix bhai' xiñ kaaya' biix jum jur ki'n jin jaduun' nañ ji'k jax jum tiida'. Kam aajim na pai' dhuuk cham kam aa'nda' na pim dai bhai' dhir dhi oidha' daam mu daanda' guñ Gi'kora', ni bhammi dir ja'k Jerusaleen. ²² Aapi'm gu' ja'p jum aa' nar am na pim jax tu daan. Chaam tu'r pui' ji matgam, na pim gu' cham maat no' moop jir di' guñ Gi'kora' na pim daan. Gu' aach matgam jix maat ji, gam na pu'ñi bhai' dhir buusnia' ja bui gu Israel kam ja'tkam gui' na uana' gu ja ua'tuldhara' biix na ji'k ja'tkam. ²³ Ba' xib ya' bam ai nam pai' dhuuk ampix machia' gu ja'tkam nam jax ja'k biix ja jurur ki'n ba tu daanda' buiñor guñ Gi'kora', na gu' ka ja tajaanidha' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' na ja guguxdhatgida' nam gammiji tu daanda' jix dhaam na pai'p tu'ii'. ²⁴ Gu Dios pu cham maax jia, na gu' giilhim jir jix uañ. Ba' biipi'm aa' nam buiñor ti jii'ndha' gu ja'tkam biix ja jurur ki'n na ba' bhai' ji ja mattuda' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' nam jax ja'k tu daanda'.

²⁵ Ba' gio bhai'p ji ñio gu ubii, jup kai'ch:

—Dho gu' aach ya' pix ti niira ji guch Xoi'kam na saak bha jimda' na ba' ya' tuch a'gidha' na jax ja'k jix bhai' nach tui'ñgida'.

²⁶ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Aañi' dhor di' nañ ya' tum a'gi'ñ.

²⁷ Ba' moo mi'p ba ai mit gui' nam kaichu' na mit ja'k ba suull mu dir ja'k na mit tu taanpuk gu koi'. Ba' mi' pui' pup tu'ii' am na mit ba ti gu Jesusus na gu ubii biima'n tu a'gichu', ku gu' cham maadit jum guguux ji na moo xi chikka' git nam tu' tu a'ga, na jax tiida' git: “¿Tu'p ba' tikka'n dhi ubii?” Piam na jax tiida' git: “¿Tu' pim ba' tu a'ga?” ²⁸ Ba' pu cham ji chu bai'gik gu ubii pui' mi ja'p xi dhaasak gu bai'ñdhakaru'n pu jii mummu na pai'r kikcham nat ja aa'ñdham gu ja'tkam na ji'k jax titda gu Jesusus, jup ja titdaim:

²⁹ —Muni dhaa maa'n gu maa'nkam na pai' tum ba'ii' na giilhim biix jix bhai'x maat nañ jax jin bua't oirida'. ¿Cham aa chir di' guch Xoi'kam gui' na saak bha jimda'? Pu ka gor maik jach ti'mpu'.

³⁰ Ba' gu ja'tkam mi' oi'ñkam pix chu'p jum duu mit na mit ba tiigim no' moor silhkam na jax ja titda gu ubii. ³¹ Gu' ba' gui' nam kaichu' gu Jesusus, mu ja'k ti tu aagi'ñ am gu koi' soi' titdat jup titda am:

—Ya' jai' bi chu ju'ñ jaduun'. ¿Cham bax bhio' ap?

³² Gu' ji na gu' gu Jesusus jup ja titda pix:

—Aañ matgam bia' ji nañ tu' jugia' na pim aapi'm cham maat jin jaaduñ.

³³ Ba' mi' pu cham bhaai' nam jax ka tiida' gui' nam kaichu'. Tiim ti tikka' am diilh, jup kai'ch am:

—¿Jaroo ba' ya' tu aichulh chi gu koi' dhich jaduun' ku ba' pui' bia' na tu' jugia'?

³⁴ Gu' ji na gu'x bhai' xi ja aagi'ñ gu Jesusus, jup ja titda:

—Matgam cham ji na tu bhio'moda' no'ñ moo tu' silhkam soi'ñ ilhi'ñ ja'p na jax aañ xib, nañ gu' cham pai' iam pix am jix bhio', na gu' dai nañ tiix jotma nañ ba tiimo' git nat jax jin chidak bhañ joot guñ Gi'kora'. ³⁵ Gu'p kai'chdha' am gu ja'tkam na maakob masaa'n ki'n jir o'rabhak ka', gu' ja'ppi pu xiih ji na ya' bar bhaan, nat gu' dhi'x bhai' ba kabka. Gu ja'tkam jañ dho ja aagat jup kai'ch na biix ja a'm bam aa' nam kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham tu' gu tu' na ya' ja'p tim is. ³⁶ Na ba' gu' nam pai' dhuuk ba ti jii'ndha' aañ jin bui, no' jaroi' mu ja'p pai' ba tu ja a'gidhim gu ñio'ki'ñ guñ Gi'kora' jin a'mkam, jix bhai' bhai' jim ilhdha' am, nam gu' bhai' ji machia' na ja a'm ba ti naidhidha' guñ Gi'kora' na ba' mi' dhir cham tu' ka ja tulhiinçhuda', dai na ba ja baidhika'x dhaam ja'k. Gio gu jaroi' na tu ja a'gi'ndha', pui'x bhai'p jum taat ka' ja biim. Ba' dhi' iam pix ja'p ji buusan na jax gu jaroi' no't gè' ti ii nax bhai'm taat ka', gio jai' dhit no'm niu'ñ nax bhai' tu kaibhaim, pui'x bhai'p jum taat ka' am, nam gu' jai' mi' ba tu bagiata'. ³⁷ Pui' nam jax ba kai'chdha' ip ya' gu ja'tkam, na saak sia kut diilh mi' pai' ti ii maadit, ja'p ji buusnia' nam mui' ja'tkam jup jum duña' na pai' dhuuk bhai' ji chu oraa'. ³⁸ Ba' aañ

xib jam guguuxi'n jiñ jaaduñ na pim nai' xi jimia' na pim tu ja a'gi'npu' gu ja'tkam mu ja'p nam pai' tu ja a'gidhimik gu jai' bijik. Na gu'm aa' nam jai' nai'p xi jimia' nam ja guguuxdha' nam ba' pik moo ba ti jii'ndha' aañ jiñ bui j'i'k nam jix aa'nda', na pim ba' pui' ji bubuakia' na gu bagiatdam.

³⁹ Ba' jai' dhit gu ja'tkam mummu pu ti jii'ñ jamit buiñor gu Jesusu gu mi' oi'ñkam Samaaria na ba ja aagi'n gu ubii, nap ja titda: "Giilhim biix jix bhai'x maat nañ j'i'k jax jiñ bua't oirida'." ⁴⁰ Ba' ja'xpix mi' ba ai mit na pai'p tu'ii' gu Jesusu gu' na mit mu tiigim, ba'p titda am na sap mi' xi juruunñdhai ja bui. Gu Jesusu ba' mi'p xi juruunñdhak gook tanoolh. ⁴¹ Jix io'm mui' ba ti jii'ñ jamit dho gi ji ba' buiñor nat bhai' ji chu ja a'gi, sia gu jai' biix ba ti jii'ñ jamit gui' nam cham jii'gi'ñdhat gu ubii na ti ja aagi'n biipi' dir na jax titda gu Jesusu. ⁴² Ba'p titda am gu ubii:

—Xib jach dho gi ba ti jii'gi'ñ ji nar dhi' guch Xoi'kam na ya' uañchuda' guch ua'tulhdhara'. Ku gu' cham tu' ji na moo dai aap nap jup jich chitda na pui'x bhai'x maat nap jax jum buada', ja'ppi na chich diilh ba kai na giilhim joidham xi bua na xi chu a'ga.

Gu Jesusu na ba dua'ndha' gu maraa'n gu nobii'ñ gu g'e'kam

⁴³ Mi' dhir ba' nat mi' xi juruunñdhak Samaaria gu Jesusu gook tanoolh, giop ba jii mu ja'k Galilea nat pa ja'k ba jii, ⁴⁴ sia ku tiix maat nam cham pik kiigalhi'ñ na jax ba kai'ch, nam saak cham jii'gi'ñdha' gu jaroi' no'm jir maap jum oi'dhagim, sia kux ja joi'ndat ti ja aagi'ñ gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora'. ⁴⁵ Ku ba' gu' nat pai' dhuuk mu ai Galilea, siamir pix ja'x jup ji chi jii'ñ jamit ji gu mi' oi'ñkam, cham tu' na moo pu ni j'i'x, nam gu' biipi' dir pu ba nii'ñ nam bhammi oipimik Jerusaleen nat jix bhai'm duukam jup tu duu, na gu' ampik biix bhammip oilhimik gu Jesusu na bhai'r piasta kat gu bhaan Paaskua ta'm.

⁴⁶ Mi' dhir ba' moo nai' ja'p bhii nammi ja'k Kanaa ti tiigim na pai' maa'n na jax Galilea bhaan bipio', nat pai' biipi' dir biiñ jup duu gu suudai'. Ba'x io'm ja'pni ja'k mik na pai' Kapernaum ti ti', mi'x ka'ook gu maraa'n gu nobii'ñ gu g'e'kam. ⁴⁷ Ba' pui' ba ti kai gu nobii'ñ gu g'e'kam na gio mi'p ba oiri gu Jesusu Galilea ja'k giisik mu dir ja'k Judea na xi oilhimik. Ba' mui' ma jii nat gaagam mi' na pai' oiri, mi' ji buusnik soi' ba titdaim na sap iam dua'ndhara' gu maraa'n na ba muukim nax io'm jix ka'ook. ⁴⁸ Ba'p titda gu Jesusu:

—Jax dhui na pim cham ji'xkat ti jii'ndha' aañ jiñ bui no'ñ cham jam nii'ñchudat jup tu bua gu tu' nar jix bhai'm duukam.

⁴⁹ Ba' gu nobii'ñ gu g'e'kam jup titda gu Jesusu na pui' ka kai'ch:

—Gi no' pich moom guguux jiñ jaduun nach mui' xi jimii muñ ki'aam na cham ba mukia' guñ alhii chuk, na gu'x io'm ba xi bhii'chu'.

⁵⁰ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiñ jaduun. Ja'k jap ba gixia' cham jax jim aagit.

Ba' gui' pu jii ip nat jax pu ti'ñ gu Jesusu, na gu'x maat na silhkam jup titda, cham tu' na pix jap kai'ch. ⁵¹ Ba' buimgidhak na nammi ba jimchu' na iam pix ba aajim nu kia'mi'ñ, mi' ba nam jamit gu diilh tujuandam tugi'ñ, ba' mi' ba aagi'ñ am nat ba dua gu maraa'n, jup titda am:

—Bax kii' gum alhii chuk jiñ jaduun.

⁵² Ba' gui' xi ja tikka na pai' dhuuk dir bax kii', jup ja titda:

—¿Paa duuk dir bax kii'?

Ba' gui'p titda am:

—Takaab dho mia duuk dir cham ka jibaamuk.

⁵³ Ba' xi chi ti'ñcho gu taata'n gu alhii, jir bhai' ja'p duuk na pai' dhuuk jup titda gu Jesusu: "Bax kii' ji matgam gum alhii chuk jiñ jaduun." Ba' dai nat ba ti jii'ñ biix juraa'n ki'n buiñor, gio gu jajaa'nni'ñ dappaam jamit pu ti jii'ñ ip.

⁵⁴ Ba' dhi' nat pui' ji' tu duu gu Jesusu nat ja'k giisik mi' ba ai Galilea mu dir ja'k Judea na xi oilhimik, dhi' ki'n ba' bar gookim nat jix bhai'm duukam jup tu duu.

5

Gu Jesusu na ba dua'ndha' maa'n gux ma'mkulhi' bhammi Betesda

¹ Ba' mikkat giop ma jii gu Jesusu bhammi ja'k Jerusaleen, nat gu' bam ai nam pai' dhuuk tu piastat gu Israel kam ja'tkam. ² Ba' nat bhammi ba ai ju'ñdharan gu g'e' kiicham na pai' xikoolh tu kuup, moo bhai' dhir mu baakim nam pai' Kakasir tu Ki'figobi' ki'n jix chu mat ka' gu bhai' oi'ñkam, mi' na pai' dhir bar mia'n gama ja'k na pai' suu'nka' gu suudai' nam ebreo ñi'ook ki'n Betesda ti tiiti'nda', mu na pai' joidham biix xikoolh dhir ti ikgidhix ka' nax bhaai' nam mi'm jippi'ñdha' gu ja'tkam no'm mi ja'p oipo. ³ Ba' gu Jesusu jimdat mi' pix ji ja ti' mui' gu cham ñiññaia kam, jai'x mama'mkulhi' gam jai' gui' nam jix xoso'solhik ka' nam dikoo pix tu oipoda'. Biix aixim tu'm ki'n jix kako'k kat mi ja'p pix ja'x boobok am nam sap mi' niira na gu'ngukia' gu suudai'. ⁴ Na gu' pai' ji' gu'ngukda' na sap mi' timiikda' gu nobii'ñ guch Gi'kora', na sap ba' gu jaroi' na biipi' mi bakia' na ka gu'ngukda', pu dodhia' gu jax chu'm ko'kdai' na ki'n kax ka'ook ka'. ⁵ Ba' maa'n mi ja'p jup bo' gu maa'nkam na iam pix gook oo'm oidha' ba aichdhim na dir bax ka'ook, gook oidha' pix bam aagit na ba aichdha'. ⁶ Ba'x joi'ndak ti gu Jesusu na mi'

soi' tu'ii', na gu'x maat nat mui' oidha' bap duu na dir bax ka'ook. Ba'p titda:

—¿Tii aap jix dhuadhimiñ jiiñ jaduuiñ?

⁷Ba' gux ko'kkam bhai' ji ñio, jup kai'ch:

—Tii dho, gu' ji na gu' cham jaroi' jai'ch ka' nañ git iam ba umua'ñdha' na muñ baasa' suudai' chir na pai' dhuuk bhai' ji gu'ngukia', na gu' jumai' biipi' mi' ba bakia' nañ aañ kia'pix ya' dir mu ji jimia'.

⁸Ba' gu Jesusu jup titda:

—Dho xib ba' bi bamiññ jaduuiñ. Muni pa'p ba oirida' tu u'ji dhim bapaxxidhara'.

⁹Ba'x kii' bhai' ji bam gux ko'kkam nat jax pu tii'ñ gu Jesusu, tu baapmi'ñdhak gu bapaxxidharu'n mu ja'p xi oiri. Gu' ji na gu' moo jano' pik cham jup tum juanda'. ¹⁰Ba' pu ñiok jamit gu gē'gē'kam Israel kam gui' nat dua'ñ gu Jesusu na mit ba tii na mi ja'p ba jimchu' tu ua'dat gu bapaxxidharu'n, jup titda am:

—¿Jax kup ba' ya' pu tu duiñchu' dhim bapaxxidhara'? ¿Kup jix cham maat aa na xib cham tum juan? Jix maat ap na pui' tu daaxix na saak cham jaroi' tu baapmigi'ñdha' sia gu tu' palhup jup jum duukam.

¹¹Ba' gu maa'nkam jup ja titda:

—Jax dhui na cham pai' jax jiiñ chitda gui' nat jiiñ dhua'ñ no' tu'p jix xidhuu xib na saak cham tum juan. Dai nap jiiñ chitda: “Munip ja'p ba oirida' tu u'ji dhim bapaxxidhara'ñ jaduuiñ.”

¹²Ba' bhaakuk jix bhai' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jaroo ba' da' gu jaroi' na pui'm titda nap pui' mu ja'p ba oirida' tu u'ji gum bapaxxidhara'?

¹³Gu' ji na gu' cham maat gu maa'nkam no'p jir di' gu Jesusu nat dua'ñ. Mi' pu cham bhaai' na jax dhuuji ja aagi'ñdha' nam tiix bhai' bhai' ba tikka, nat gu' mi'ji ja'p pai' ji dhuu gu Jesusu nat jax xi dhua'ñdhak. Pu cham maati' gu' na pa ja'k oiri, na gu' mui' mi ja'p tum oipo. ¹⁴Mikkat ji na mit ba' giop bam titgi bhammi ja'k gē' chiop na ba'p titda gu Jesusu:

—Xib jap moo tu' ka'm xi chi niidhat jiiñ jaduuiñ na pich kapbhai' ba dua, na ba' cham gio tu'p bam duñia' jix io'm jix buam jum duukam no'r maa'n nap jax jum ua'tulhi'ñ.

¹⁵Mi' ji nat ba' ampix maat gu maa'nkam nar di' gu Jesusu gui' nat dua'ñ, mi' dhir dho gu dai nat ba ja aa'ñdham gu gē'gē'kam Israel kam. ¹⁶Ba' gui'x bhai' pix jup jum ilh jamit na ba ja aagi'ñ, dai dho gu' nam bax chu chianik nam mu'aa'. Jotmoda' nai' xi jii mit mi'ji ja'p na mit gaagam na pa ja'k oiri. Ba' nammi gama ja'k ji chügik ba tikka am na sap jax kut ba' dua'ñ gu maa'nkam, na gu'x maat na jano' cham tum juan. ¹⁷Ba' gu Jesusu jup titda:

—Dho na gu' guñ Gi'kora' cham pai' dhuuk daaxix na cham tu' jax bua no' moo ja'p xi chum aagaim ja'p na jax xib. Ba' aañ pu'ñi ip, cham jiiñ jüpi'ñ iñ.

¹⁸Ba' giilhim jix io'm bhaak jamit nat pui' xi ja tii'ñ, aa'nda' git nam ba tu chiiñia' nam mu'aa'. Nam gu' ja'p jum aa' na diilh pix gē'kam jum taatit cham tu' ka'm ni'ñ na pai' dhuuk cham tum juanda', nam gu' cham ti jügi'ñ na ja'xbui'p jir gē'kam na gu Dios ku ba' pui' iim nar Gi'korga'n.

Guch Xoi'kam na ja'xbui'p jir gē'kam na guch Gi'kora'

¹⁹Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tii'da'ñ jaaduñ, ni jix kur pui' iam na pim jax jum aa'. Na gu' aañ cham tu'p tu bua gu tu' nar jix bhai'm duukam gu aañ diilh pix, sia kuñ jir maraa'n gu Dios, gu' ji no't pui' ba tii guñ Gi'kora' nañ tu' jax duñia' nañ ba' aañ mi' dhir pui'p tu duñia' bhaankamu'n. Na gu' biix na jik tu' jax buada' guñ Gi'kora', aañ mi' dhir bhaankamu'n pui'p tu duñidha'. ²⁰Ka git na pim gu' ka tigia' palhup gama ja'k iam na pim tu' cham pai' ni'ñ, na gu' kap tu duñia' guñ Gi'kora' bhaan jim ua'rgidhai aañ jiiñ bui, na gu' giilhim xiñ kiigali'ñ. Mi' pim dho pui' pup tui'ka' no' pimit ba tii. ²¹Ja'p na jax gu koi'ñga'n na gu' ja dudua'ñdhat ja baapmigi'ñ guñ Gi'kora' na ba' mi' dhir ba ja baidhika'x dhaam, ba' aañ xib pu'ñi ip, ja dudua'ñdhat jañ dho ja baapmigi'ñ gu koi'ñga'n nañ ba' mi' dhir ba ja baidhika' ip. ²²Na gu' aañ pix bhaankamu'n ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam jik mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' guñ Gi'kora', gio nam jik cham mi' pui' jii'mda', cham tu' gui' diilh. ²³Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nañ ja'xbui'p jir gē'kam na guñ Gi'kora' nam ba' pu'ñi dhuuji tu' ka'm jiiñ ñii'ñdha' gu ja'tkam. Ba' gu jaroi' no' cham tu' ka'm jiiñ ni'ñ, biix guñ Gi'kora' nat bhañ joot cham tu' ka'm ni'ñdha'.

²⁴Tu' silhkam jañ ya' pu jam tii'da', gu jaroi' nax maatiñ jiiñ kē'ē' nañ jax kai'ñkam jup kai'ch, jir am na mi' pui' ba jimia' gio na ba ti jii'ñdha' buiñor gui' nat bhañ joot, na ba' gammiji bhaan ba ti niidhidha', na ba' mi' dhir cham ka tulhiñchuda', dai na ba baidhika' jix dhaam ja'k. Na gu' no't pu'ñi ba ti jii'ñ gu jaroi', cham jixdha' ka mukia' gu ii'mdagaram bhaan, na gu'x chu maax kir bap tui'ñgida'. ²⁵Tu' silhkam jañ ya' pu jam tii'da' aañ nañ jir maraa'n gu Dios, kam aaya' nam pai' dhuuk maaxik jiiñ chügi kañ kaaya' gu ja'tkam, gui' nam ja'p ji buusan nam ko'iix, nam jix chukgam kir jup tu'ii'. Pu xib dho gu' ya' bam ai, cham tu' na pai' dhuuk. Tii' nat gu' pix ya' ja'p jim tii. Ba' gui' nam jiiñ kē'ē' mi' pui' ba jimia', gammiji pu ba duduka' am gu ja i'ii'mda'

am bhaan, ²⁶ na gu' guñ Gi'kora' na tajaafi'n fi na gu' guñ Gi'kora' nat bhañ joot, tii pu jam mattu'nka' ip nañ aañ ja'xbui'p jir g'e'kam, sia ku gu' cham tu' moo gu maaxik na ya' pai' jimdat ba tu jam a'gidhim, na gu' giilhim jir jix uañ, pu cham maax gu'. ³⁸ Dai gu u'uan ta'm na bhaan jim ua'rgidhat tii jam aagi'n na pim jax ja'k tui'ngida'. Gu' ji na pim gu' aapi'm ja'p xi dhuukat gu ñio'ki'n na pim gu' cham bix jam jujur ki'n ti jügi'n buiñor. Ja'pni dhuukat japim ba' pui' cham jup ti jügi'n nat gui' bhañ joot, ³⁹ sia ku tiir maa'n na pim tu jiiñkui'ñdha' gu ñio'ki'n guñ Gi'kora' na pim sap pik ba' tiix maachik na jax ja'k gammiji jam a'm ti niidhidha'. Matgam g'e'e' jam a'm kam aa' ji na pim ba'x bhai' ba machia'. Tii' na pim gu' chaku maati' k'e'e' na aañ jii' aagit jup kai'ch mi u'uan ta'm na tu ua'ñix, ⁴⁰ pui' ku pim ba' cham aa' na pim jii'ñdha' aañ jii' bui. Gu' no' pim ti jügi'ñdha' git, aañ dho jam aagi'ñdha' git na jax ja'k jix bhaai' na pim duñia' na ba' gammiji jam a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

Na jax ja'k jix maati' nar silhkam na ja'xbui'p jir g'e'kam guch Xoi'kam na guch Gi'kora'

³⁰ Ja'pni ba' moop ja titda gu Jesusus:
 —Aañ pix bhaankamu'n guñ Gi'kora' ya' ja mattuda' gu ja'tkam nam ji'k mi' pui' jiiim na jax jix aa', gio nam ji'k cham mi' pui' jiiim. Ku gu' cham tu' aañ dñilh ji nañ jax ilhii'ñdha', gu' ja'pji dai na jax jiiñ chiidaidha' pix gui' nat bhañ joot. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam nañ jax tu a'ga, ³¹ na gu' tu' gi kuñ bap tu a'gada' git no'n cham bhaankamu'n tu a'gada' git guñ Gi'kora', na gu'r iatda' ka' git pix jia. ³² Ja'pji na gu'x maati' nar silhkam nañ jax tu a'ga, na gu' gui' nat bhañ joot pui'p jam mattu'n. ÇCham aa dhi' kat bap jum kai'ch? ³³ Na gu' jano' na pim it mu tu joot nam tikkapu' gu Juan nar tu'p tu'm da', jir silhkam nap kai'ch na bar mia'n nañ bha jim bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ³⁴ Ku gu' aañ cham tu'ñ a'm jum aa' ji nañ a'mkamu'n ñiokda' gu jaroi' ya' kam dhi oi'ñga'n. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham maat nañ jir g'e'kam, gu' ba'm aa' na jaroi' jam mattuda' na pim ba'x chu maax kir bap tui'ngida', na gu' ba ua'ñchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara' no' pim jix aa'nda' git. ³⁵ Ja'p na gu Juan nax chu maax kir jup tui'ngit jano' nat pai' dhuuk ya ja'p tu mattudak nañ jir g'e'kam, na gu' ja'p ji buusanda' na gammiji ti bi'ñdhatgida', pui' nam ba' bix pix joidham k'e'k'e't na jax tu a'gimik. ³⁶ Ku gu' cham tu' ji na dai dhi' bhaan jix maati' na jax tu a'gimik gu Juan, matgam japim ji ba ni'i'ñ ji nañ jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam nat jax jiiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'. ÇCham aa dhi' silhkam kat bap jum kai'ch?

³⁷ Gio na gu' guñ Gi'kora' nat bhañ joot, tii pu jam mattu'nka' ip nañ aañ ja'xbui'p jir g'e'kam, sia ku gu' cham tu' moo gu maaxik na ya' pai' jimdat ba tu jam a'gidhim, na gu' giilhim jir jix uañ, pu cham maax gu'. ³⁸ Dai gu u'uan ta'm na bhaan jim ua'rgidhat tii jam aagi'n na pim jax ja'k tui'ngida'. Gu' ji na pim gu' aapi'm ja'p xi dhuukat gu ñio'ki'n na pim gu' cham bix jam jujur ki'n ti jügi'n buiñor. Ja'pni dhuukat japim ba' pui' cham jup ti jügi'n nat gui' bhañ joot, ³⁹ sia ku tiir maa'n na pim tu jiiñkui'ñdha' gu ñio'ki'n guñ Gi'kora' na pim sap pik ba' tiix maachik na jax ja'k gammiji jam a'm ti niidhidha'. Matgam g'e'e' jam a'm kam aa' ji na pim ba'x bhai' ba machia'. Tii' na pim gu' chaku maati' k'e'e' na aañ jii' aagit jup kai'ch mi u'uan ta'm na tu ua'ñix, ⁴⁰ pui' ku pim ba' cham aa' na pim jii'ñdha' aañ jii' bui. Gu' no' pim ti jügi'ñdha' git, aañ dho jam aagi'ñdha' git na jax ja'k jix bhaai' na pim duñia' na ba' gammiji jam a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

⁴¹ 'Ku gu' aañ cham tu' ji nañ jix aagit pui' jam titda na pim pui'n chiit'n nañ jir g'e'kam. ⁴² Nañ gu'x maat na pim jax jir tutu'm, pu cham tu' ka'm ni'i'ñ japim gu Dios. ⁴³ Gu' aapi'm gu' iatda' ji na pim joidham ilhii'ñ no' jaroi' ya ja'p pai' ba tu a'gim dñilh pix na jax ilhii'ñdha', gu' ba' gu jaroi' no' tii silhkam xi chu a'ga, gampai' pix bia'ka' pim. Ja'p na jax aañ xib nañ bhaankamu'n ya ja'p tii ba tu a'ga guñ Gi'kora', tu' pix jiiñ ilhii'ñ japim jam jaaxmakar. ⁴⁴ Ja'p jum aa' pim na pim tu' pik mi chigia' na pim dñilh xi chu a'gat na pim jax ilhii'ñdha', gu' ba' na jax jix aa' gu Dios ja'p xi dhuukat japim, panaas ku pu cham tu' bhai'. ⁴⁵ Ku ba' gu' kam aaya' ji na pai' dhuuk jam tulhii'ñchuda' guñ Gi'kora', na gu' ka matgilhia' na pim cham tu' ka'm ni'i'ñ, na gu' ka aagi'ñdha' gu Moisees na pim cham tu' mi' pui' jiiimchu' nat jax tu ua'nak. Sia kuñ gu' aañ tii cham aagi'ñ, gui' dho gi gu'x bhai' aagi'ñdha' ji. Gu xib pui'm aa' pim na pim panaas mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak. Chaam tu'r pui' ji matgam. ⁴⁶ Gu' no' pim mi' pui' jiiimda' git nat jax tu ua'nak, ba ti jii'ñdha' pim git ji aañ jiiñ bui cham jax ji chi'ji. Na gu' gu' Moisees aañ jiiñ aagit jup kai'ch mi u'uan ta'm na tu ua'nak na saak pu'ñi jumai bha jimda' nax io'm jir g'e'kam ka'. ⁴⁷ Gu' ji na pim gu' ja'p xi dhuukat nat jax tu ua'nak, pui' ku pim ba' cham ti jügi'ñ nañ jax ti tu jam a'gi'ñ.

6

Gu Jesusus na mui'dhalhdhai gu koi' tu ja makia' gu mui' ja'tkam

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

¹ Ba' gatuuk na pui' ji' xi chu a'gimik gu Jesusus, ma jii baasi'n dir ja'k nam pai'

gook ki'n jix chu mat ka', suudai' gɛ' suu'n na Galilea bhaan bipio', gio ba' suudai' gɛ' suu'n na Tibeeriyas bhaan bipio'.² Ba' mui' ja'tkam mu oi'ñchu' am, nam gu' biip'i' dir ba nii'ñ nax bhai' tu bua na tu'r jix bhai'm duukam, pui' na jax gux kako'kkam na ja duduadhi'ñdha'.³ Ba' gu' Jesuus jimii'k bhammi jim jüip oidha' juraab na pai'x kotbora' ja bii'm gui' nam kaichu'.⁴ Ba' moo jano' pik jup bar mia'n bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu piastat gu Israel kam ja'tkam.⁵ Ba' mui' pix jax ji ai mit gu ja'tkam nat ba ja ti' gu Jesuus gui' nam gatuuk dir mu jii'mchu'. Ba' gu' Jesuus xi chikka gu Piliip, jup titda:

—Jax jach ba' dui tu ja makia' dhi ja'tkam? ¿Tu'ch ki'n tu saba'da' gu koi' nach ja makia'?

⁶ Ku gu' pix jap titda ji, ea jax pik sap ti'ya', na gu' pux maat gu Jesuus na jax dhui tu ja makia'.⁷ Ba' p kai'ch gu Piliip:

—Dho pu ni jax dhui dho, nach gu' cham mui' ua' gu tuumiñ. ¿Tu'ch gi ki'n jup tu saba'da' gu koi'? Sia ku chich chi moo ti' ma chu jua ji'k xijum baik masaa'n, pu cham dho ja aix gu koi', sia ñich chi biix ka'm tu saba'lh nañ ji'k mai'chia' gu tuumiñ.

⁸ Ba' gu' jumai mi' dhir ja'p bhai'p ji ñio Anrees tügim, na pui'p jir nobii'ñ gu Jesuus, nar sipdhi'ñ gu Simoon Peegro, jup kai'ch ip:

⁹ —Muni ti' ua' ji maa'n gu alhii jix chamaam gu paan gio gook gu boptop. ¿Tu' gip ja aix, nam gu' giilhim jir mui' dhi jaaduñ?

¹⁰ Ba' gu' Jesuus jup ja titda:

—Ea na pim xi ja chiñia' nam biix xi dharaibu'.

Ba' gui' xi ja chia mit ip. Ba' pix mi ja'p jup ji dharaibu mit sai' dhaam gu ja'tkam, na gu' ja'p moo joidham jup jix xa'ii' ka' bhai'. Alh moo siamrir mui' am dho ba' ji gu ja'tkam, jix chamaam mambhiix jix cha'tman oo'm (5000) aix am dai gu chichio'ñ, gu u'uub gu' cham daaxix kam ji gam a'aalh.¹¹ Ba' gu' Jesuus nat jax daa gu paan xi chu taxchaabgidhak jix dhaam ja'k pix mui' ji ja maa gu noonbi'ñ. Ba' gui' mi' dhir pix nai'p ji ja maa mit gu ja'tkam nam mi ja'p pix ja'x dharaa. Gio mi' dhir gu boptop biix pix mui'p ji ja maa mit. Biix jam tu koi'mik nam ji'x ilhii'ñ.¹² Ba' ja'xpix na xi ja nii'ñ gu Jesuus nam jai' mi ja'p cham ka jugio'kkar na mit xi' ba kakoob, jup ja titda gu noonbi'ñ:

—Jumpada' pim gu ta'tak na mit cham jugio jai' dhit miji ja'p, na cham tu' kub mi' mai' gixia'.

¹³ Ba' gui'p ma chu jumaap jamit, mambhiix daman gook bapaal' jamit ja susdui' gu ta'tak. Giilhim mui'p jum duu gux chamaam gu paan gio gu gook gu

boptop.¹⁴ Ba' gu ja'tkam na mit ti' nat pui' ji' tu duu gu Jesuus, jup kai'ch am:

—Dhi' ji bak jir di' gui' na saak bha jimda' na ya' bhaankamu'n tu a'ga' guch Gi'kora'.

¹⁵ Biix aixim ba ji chii mit, jup kai'ch am na sap jir am nam gɛ'kam ki'n daasa' sia ku cham aa'. Gu' ji na gu'x maat gu Jesuus nam jax kai'ch, ba' pu jii cham ji ja aa'ñdhak baasi'n ja'k jix io'm oidha' daam na pai' cham jaro' oiri.

Gu Jesuus na joidham suudai' dhaam pix jimda'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ba' ja'xpix nat pai' ba ji dhidimpu, ba jii mit gu noonbi'ñ gu Jesuus bhai' dhir oidha' juraab na pai'x kotbora'. Mummu mit ba juur na pai' gɛ' suu'n gu suudai'.¹⁷ Mi' dhir na mit jax bha tiitis kanuub ta'm, gamai' pu bhii mit biix suudai' dhaam silh baasi'n dir ja'k Kapernaum. Jix io'm bax chukgam ji gu'. Gu Jesuus pui bhammi pai' pix mai'ch, cham pai' joiñ ba'.¹⁸ Ba' na mit nammi gama ja'k ba ji bhii, giilhim jix io'm bhai' ji jib, bhai' ji gu'nguk i gu suudai'.¹⁹ Jix io'm gama ja'k'irban pix iam na mit ba ji bhii nam pai' cham pum aa', ba ti' mit gu Jesuus na joidham biix suudai' dhaam pix tu' tui'dhi' na mui' ba jim, amuub ba ji bhii mi' nam pai' jii'mchu'. Gui' giilhim bhai' ji chooto'n jamit,²⁰ gu' ji nat gu' jotmoda' mu ñio gu Jesuus, jup ja titda:

—j'Cha'pim totdon ka! Aañi' pix jup tui'dhi'.

²¹ Ba' gu' noonbi'ñ jix bhai'm ilhdhak jup titda am na bhai' xi chisdia' kanuub ta'm. Ba' gu' Jesuus bhai'p xi chis, jotmoda' mit pu baasi'n dir ai cham jum ilhdham.

Gu ja'tkam nam ba ga'ngada' gu Jesuus

²² Ba' buimgidhak bhammi dir ti' nira am gu Jesuus gu ja'tkam gui' na mit bhammi dir pup bii baasi'n dir, nam gu' ja nii'ñ na mit diil' bhiji ja'k ji dhuu gu noonbi'ñ, cham tu' biix bha tis kanuub ta'm gu Jesuus gui' na mit bhaan bha jii. Ba' cham ilhii'ñ am no't gatuuk dir diil' bha jii, nam gu' daipu' maa'n mi' ka niidhat na sɛ' suudai' dhaam gu kanuub.²³ Ba' moo ampik jai' gama ja'k jup ba ai mit gu ja'tkam kaknub ta'm nam mu dir ja'k jiiim Tibeeriyas, nar mia'n bhai' dhir oidha' juraab na pai'x kotbora', nat pai' xi chu taxchaabgidhak gu Jesuus nat tu ja maa gu ja'tkam.²⁴ Gu' ba' na gu' cham pai' aajim gu Jesuus nam ti' nira, ni gu noonbi'ñ kum cham pai' joiñ nam mu namkipu', ba' na mit jax bha tiitis kaknub ta'm, pu jii mit bhammi dir ja'k Kapernaum na mit ba gaagam.

Gu Jesuus nap kai'ch nar jix dhaam kam gu koi'

²⁵ Ba' na mit jax bhammi dir tiitis baasi'n dir gu ja'tkam, bhai' pix ja'p ji chii' mit gu Jesuus, ba'p titda am:

—¿Paa pich dhuuk yammi dir ja'k tis jiñ jaaduñ? Aa' bhammi dir tiim niraaimik.

²⁶ Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida' na pim jax kai'nikam jiñ gaagim jiñ jaaduñ, na pim giop bax bhio' dho. Gu' ni ji'x ji ku pim xim ga'nga na jax jir jum duukam nañ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña' na tu'r jix bhai'm duukam, no'n jaxji g'e'kam kat ba' pui' tu bua, ka' ba' gu' cham. ²⁷ Moo pim cham gam irdat opoda'n jaaduñ. Xim ga'ngada' pim na pim jax ja'k duuji bia'ka' gu koi' na cham tu ju'ngi, cham tu' na pim dai bhaan titi'ñchoka' gu koi' na ampix tu ju'ngi na ki'n jum guguuxi'ñ dhi jam tutku'. Gu' ja'pji na pim xim ga'ngada' ji na jax ja'k gammiji jam a'm ba ti niidhidha' guñ Gi'kora' na pim ba' ba bia'ka' gu koi' gui' na cham tu ju'ngi. Aa'ñi' dho tu maak no' jaroi' soi'm ilhdhat jiñ chaan, nat gu' pui'ñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'.

²⁸ Ba' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jax gi ja'k jix bhaai' nach dhuuji mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios?

²⁹ Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Dho dai na pim biix jam jujur ki'n ti jiigi'ñdha' aañ jiñ bui nar silhkam nat gui' bhañ joot.

³⁰ Ba'p titda am ip gio:

—Dho ea nap maa'n jup duña' gu tu' nar jix bhai'm duukam jich ñi'i'ñchudat nach tu' cham pai' ni'i'ñ, nach ba' ti jiigi'ñdha' aap jum bui no' baabui'r silhkam nap jax kai'ch. ³¹ Ja'p na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm nat tu ua'nak gu Moisees na saak mu pai' oirit gampix ja biim gu jai'ch bopxikat nabap tanoolh ja maakda' gu dhaam kam gu koi' gui' na saak manaa ti'i'ka'.

³² Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', matgam dhi' alh ja'p moo pu cham jum a'ga ji na pim aapi'm tu' aa'. Na gu' cham tu' diih gu Moisees na ja maakda' gux dhaam kam gu koi', guñ Gi'kora' ji na ja maakda', ku gu'r maa'n ji na jax ju'ngida'. Gu' matgam dhi' nañ aañ xib ya' aa' nañ jax chu'm tu maak bhaankamu'n guñ Gi'kora', jir jix kii' koi' ji na pu cham tu ju'ngi. ³³ Ba' gu koi' na Dios tu maak, jir bhammi kam jix dhaam. Aa'ñ ba' ya' ja mattuda' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaai' nam duña' na ba' ja makia' gu Dios gux dhaam kam gu koi' gui' nam ki'n gammiji pu ba duduaka' gu ja i'i'i'mda' bhaan.

³⁴ Ba'p titda am:

—Ea nap jich makia' gu tu' pux kii' koi' nap aa'.

³⁵ Ba'p ja titda gu Jesuus:

—Aa'ñi' dhor di' gux kii' koi' nar jix dhaam kam. Ba' gu jaroi' no't ba ti ji'i'ñ aañ jiñ bui, ja'p ji buusnia' na cham ka bhio'm ka', ni ku cham ka tanoom ka', na gu' gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ³⁶ Ku gu' jai' dhit cham ti jiigi'ñ jam jim ji no't gui' bhañ joot, sia kuñ gu' ti jam ni'i'ñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam. ³⁷ Dai gui' nat ji'k pui' ja'k ja jujurtuda guñ Gi'kora' nam ba' siamrim guguuxi'ñ nam ti ji'i'ñdha' aañ jiñ bui, ba' aañ mi' dhir ja guguuxdha' cham jax ji ch'i'ji. ³⁸ Na ñich gu' aañ cham tu' jax kai'nikam bha jii bhammi dir jix dhaam nañ ya' e'jeji biix aixim ba ji chu buimia' nañ jax ilhii'ñ diih, gu' ja'pji nat jax pix jiñ chii'n ji gui' nat bhañ joot. ³⁹ Na gu' guñ Gi'kora' ja'pni ja'k jix aa', na gui' nat ji'k pui' ja'k ba ja jujurtuda nam ba ti ji'i'ñdha' aañ jiñ bui, jix aa' nam gammiji bañ kaichgida', na ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, cham ja tulhiin'chuda' iñ, dai nañ pu ja baidhika'x dhaam ja'k. ⁴⁰ Gio ba' ja'pni ja'k moop jix aa' guñ Gi'kora' nat bhañ joot, na biix gui' nam ji'k jix maatit jiñ k'e'e, no' mit ba ti ji'i'ñ nar silhkam nañ jax tu a'gada', gammiji ja a'm ba ti niidhidha'. Aa'ñ ba' ja baidhika'x dhaam ja'k na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n.

⁴¹ Ba' pix am bhaak jamit gu g'e'g'e'rkam Israel kam nap ja titda gu Jesuus: “Aa'ñ jir di' gux kii' koi', nañ gu' bhammi dir jim jix dhaam.” ⁴² Bhai' ji ñiokko mit, jup kai'ch am:

—¿Jax ku ba' pui' kai'ch dhi jaaduñ? ¿Cham aar di' gu Jesuus tiigim, maraa'n gu Josee, gio gu di'i'i'n jach jup jix maat ip? ¿Jax gi ji ku ba'p jich chitda: “Aa'ñ bhammi dir jim jix dhaam?”

⁴³ Gu' ji na gu' ja k'e'e gu Jesuus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Moo pim cham tu' bhaan ñiokboda'ñ jaaduñ. ⁴⁴ Na gu' cham ji'xkat ti ji'i'ñdha' gu jaroi' aañ jiñ bui no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gi'kora' nat bhañ joot, nañ ba' aañ mi' dhir baidhika' git jix dhaam ja'k jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. ⁴⁵ Na gu' pui' ja'k tu u'a'ñix mi u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankamu'n ya' ja'p tu a'gimik guñ Gi'kora' bijik, nap jum kai'ch: “Gu Dios biix ka ja mattuda' na ji'k ja'tkam gu ñio'ki'ñ.” Ba' dhi' ja'pni kai'nikam jup jum kai'ch, na gui' nam ji'k biix ja jujur ki'n jix biñak ka' buiñor guñ Gi'kora', diih pix bhai'x maatit ji kaaya' am nañ jax tu ja a'gi'i'ñ.

⁴⁶ Ku gu' guñ Gi'kora' cham jaroi' ni'i'ñ ji gu maaxik, na gu' giilhim jir jix uañ. Dai aañ ji nañ ba' ni'i'ñ, nañ gu' bhammi dir jim jix dhaam na pai'p tu'ii'. ⁴⁷ Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no't ba ti ji'i'ñ aañ jiñ bui, gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', ⁴⁸ na gu' aañ jir di' gux kii' koi' gux dhaam kam. ⁴⁹ Jir silhkam dho nam

tu koi'mik gu manaa gu bijik dir kam jano' nam mummu oipimik gampix, ku gu' pui' pix jup koi mit ji. ⁵⁰ Gu' aafi gux dhaam kam gu koi' nañ aagit jup kai'ch, pu cham tu ju'ngi ji. Ba' gu jaroi' na tu jugia', cham ka tu mumkida' gu iimdagaram bhaan. ⁵¹ Na gu' kai'nikam aafi pix jir di' gux kii' gu koi' nar jix dhaam kam, na ba' gu jaroi' no't pu'ni ba tu juu, gammiji ba duaka' gu iimdagaram bhaan. Na gu' dhi'ni dhi koi' nañ aafi tu maak, jir jii' chuuku' na ñich bha ja maakim nam tu jugia' bix na ji'k gu ja'tkam, nam ba' ki'n gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan.

⁵² Ba' gio bhai'p ji ñio mit gu g'g'erkam Israel kam, jup kai'ch am:

—Jax ba'm aagit jup kai'ch dhi jaduun'? Jax gi dhuip jich makia' gu tukga'n nach tu jugia'?

⁵³ Gu' ji na gu' ja k'k' gu Jesusus na mit giop ba ji ñio kbo, ba'p ja titda:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida', gu jaroi' no't cham tu juu dhiñ chuuku' gio no't cham tu ii guñ i'ir, aafi na ñich jix dhaam dir bha jii, cham tu' bhaan ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ⁵⁴ Na gu' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ir, gammiji bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora', nañ ba' aafi mi' dhir cham tu' ka tulhiinchuda', dai nañ pu baidhika'x dhaam jano' na pai' dhuuk tum kuugaldha' ya' dhi oi'nga'n. ⁵⁵ Na gu' dhiñ chuuku' gio dhiñ i'ir, jir di' pix gux kii' koi'. ⁵⁶ Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ir, maap bach k'k'k'k' ich gook dit. ⁵⁷ Ba' pui' na jax guñ Gi'kora' na cham tu mumki, aafi pui' cham jup tu mumki, nañ gu' bhammi dir jim jia. Ba' gu jaroi' no't ba tu juu dhiñ chuuku' gio no't ba tu ii guñ i'ir nañ jax ba kai'ch, cham ka tu tu mumkida' ip gu iimdagaram bhaan. ⁵⁸ Aafi' ji nañ ba'r di' gux kii' koi' nañ bhammi dir jim jix dhaam, cham tu' pu chu'm na gu manaa nam jax chu'm koi'mik gu bijik dir kam gu jam bopxikat na pui' pui' pix jup koi. Gu' matgam no't jaroi' ba tu juu gu koi' nañ aafi jax chu'm tu maak, gammiji ba duaka' ji gu iimdagaram bhaan.

⁵⁹ Ja'pni tu ja a'gi gu Jesusus gui' nam mi'p tu'ii' Kapernaum nam pai' tu chiopi' gu Israel kam ja'tkam.

Gu Jesusus na ba ja aagi'ndha' gu ja'tkam na jax ja'k jix bhaa' na gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Gi'kora'

⁶⁰ Ba' mui' jai' dhit gui' nam kaichu' gu Jesusus giilhim jix xijaim ilhii'ñ am gu pui' nat jax tu a'ga, jup kai'ch am:

—Jaroo gix maait jup ba kai, na gu' giilhim jix xijaim kai'ch?

⁶¹ Gu' ji na gu'x bhai'x maat gu Jesusus nam giilhim jix xijaim ilhii'ñ na jax tu ja a'gidhimik, ba'p ja titda:

—Giilhim jix xijaim kai'ch iñ aa panaas na pim xiñ k'k'? ⁶² Jax japim ba'm duña' no' gu' aafi nat bhañ joot guñ Gi'kora' nañ ya' ka tu a'ga, jotmoda' bha'ni pu tis jañich bhijimmini ja'k jix dhaam na ñich pai' dhir bha jii? ⁶³ Dhi' moo jam a'm jum aa' ji na pim ti jii'ndha' bix jam jujur ki'n nañ jax jam titda na ba' jam tajaan'dha' guñ Gi'kora' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na pim ba'x mat ka' na jax ja'k jam a'm ti niidhidha'. Na gu' gu diilh pix cham ji'xkat machia' pim, na gu' dai gu tu' ya' kam dhi oi'nga'n na pim bhaan titi'ñcho. ⁶⁴ Pui' na jax aapi'm jai' dhit na pim gu' cham tu' bix jam jujur ki'n ti jügi'ñ aafi jii' bui.

Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Jesusus, na gu' bii'p' pux bhai'x mat ka' nam jax chu'm cham bix ja jujur ki'n ti jügi'ndha', ja'p na jax jui' na jaroi' maaxik kiisa' nam boi bhichdha'. ⁶⁵ Mi' dhir ba' giop xi ja ti'ñchoix na jax ba ja titda, jup kai'ch:

—Kai'nikam cham ji'xkat ti jii'ndha' aafi jii' bui gu jaroi' no' cham pui' ja'k jurtu'n guñ Gi'kora'.

⁶⁶ Ba' jano' dir mui' cham ka kaichgida' am gu Jesusus gui' nam ka kaichgit, cham pai' ka a'jida' am. ⁶⁷ Mi' dhir ba' ja'xpix na mit diilh mi' ji bii gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ gu Jesusus, xi ja tikka no'm pui'p bax oo'n nam kaichgida', jup ja titda:

—Aapi'm aa pui' cham jup kam guguuxi'ñ na pim jii' kaichgida'?

⁶⁸ Ba' bhai' ji' ñio gu Simoon Peegro, jup kai'ch:

—Paach gi chi ba' ja'k jup bhiiya'? Na gu' cham jaroi' ja'xbui'r g'k'am na jax aap jich jaduun' nach aagi'ndha' na jax ja'k gammijich a'm ti niidhidha' guch Gi'kora'. ⁶⁹ Gu' aach dai aap pix bhai' bam niidhim ji, na chich gu' bix jich jujur ki'n ba ti jii'ñ aap jum bui, nach gu' bax maat nap aap jir di' guch Xoi'kam nap jir Maraa'n gu Dios nat bham joot.

⁷⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho pu kai'nikam jañich dho jam guguux aapi'm mambhix daman gook na pim jir jii' ñoonob ka'. Gu' ji na gu' maait cham pui' ilhii'ñ, na gu' dai mu ja'k tukgi'ñ gu ja'ook.

⁷¹ Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Jesusus, gu Judas Iskariote maraa'n gu Simoon Iskariote na aagit jup kai'ch, na gu' dhi'r di' maait gu mambhix daman gook gu noonbi'ñ na maaxik kiisa' gatuuk nam boi bhichdha'.

7

Gu jajaa'nni'ñ gu Jesusus nam cham ti jügi'ndha' bui'ñor

1 Bhai' ba' pu oirida' gu Jesusus Galilea, cham jimmida' bhammi ja'k Judea, na gu'x maat nam bhai' ga'ngada' gu gē'gērkam Israel kam nam jix chu chiañik nam mu'aa'.
 2 Ba' moo jano' pik jup bam aajim nam pai' dhuuk tu o'namtarda' gu Israel kam ja'tkam, nam soi'm ilhdhat tu piastatda' xijum baik tanoolh. 3 Ba'p titda am gu jaa'nni'ñ gu Jesusus:

—¿Gu' aap jax kup ba' ya' oiri? ¿Cham bhai' aa nap mui' xi jimia' bhammi Judea nam ba' gu'p jum ni'ñdha' gu ja'tkam nap ji'k tu' jax bua gui' nam kia'pix bam guguuxi'ñ nam jum kaichgida'? 4 Na gu' cham tu' ixchuixim tu a'gada' gu jaroi' no'x aa' nam kaichgida'. Aap dho pik saak jir gē'kam ji, dho gu' dhi'm aa' ji nap mu jimii' bñix aixim tu duña' ja ni'ñchudat gu mui' ja'tkam nam ba' ti'ji'ñdha' aap jum bui.

5 Ba' dhi' nam pui' ji' titda, nam cham ti' jigi'ñ buiñor sia kum ti' mia'n jir jum jajaa'nnim. 6 Ba' bhai' ji ñio gu Jesusus, jup ja titda:

—Chakuim ai ji matgam na pai' dhuuk tu daaxix nam machia' gu ja'tkam nañ jir gē'kam. Gu' pui'ñ ilhi'ñ japim na jax aapi'm na pim mu ja'p pai' xi jimia' pai' na pim duuk ilhi'ñdha'. 7 Aañ matgam giilhim xiñ bhaamki'ñ am ji gu ja'tkam nañ xi ja aagi'ñdha' nam jix buam pix tu buada' na jax cham jir am. Gu' no' cham tu' bhaan tu a'ga jaroi' ja'p na jax aapi'm, ¿tu'm gi ki'n bia' nam bhai' ji jam bhaamkidha'? 8 Aapi'm diñh mui' xi jimia' bhammi na pai' tum o'namta' no' pim mur jiidmad kat jup kai'ch. Aañ ya' pix ka oiri sia bhiji pai' jax tum bua, nat gu' kai'ñkam chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix na matgillhia' nañ jir gē'kam.

9 Dai pu'ñi pix xi ja titdak mi' ji bii Galilea.

Gu Jesusus na bhammi ba aaya' na pai' tum dar o'nam tir

10 Ba' diñh bhammi ja'k ji dhuu mit gu jajaa'nni'ñ, gu Jesusus ba' gatuuk mui'p ma jii jix ixchuixim na ba' cham jaroi' mat ka'.
 11 Ba' gu gē'gērkam Israel kam bhammi ja'k ti' ga'nga am, jup kai'ch am bha ja'p oipot:

—¿Paa ja'ik jax chu'ii' gui' na ja'p moo gē'kam jum taat ka'? ¿Cham aa ya' pai' oiri?

12 Gam gu ja'ppix ja'tkam bha ja'p oipot jum ñiñiokboixi'ñ am. Ji'ma'n jup kai'ch am: "Joidham jir jix bhai'kam." Jai'm maakam jup ilhi'ñ, jup kai'ch am: "Cham tu', ja'ppi na jax dhuu ja iatgi'ñ gu ja'tkam."

13 Ku gu' gu ja'tkam nam a'ga gu Jesusus, cham tu' ji nam ji ja kaixdhat gu gē'gērkam, nam gu'x ja iñhi'ñ.

14 Ba' na pai' bar irban na bhai' tum dar o'nam tir, bhammi ba ai gu Jesusus gē' chiop, miji baakik bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam.
 15 Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu gē'gērkam na

mit kai na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga, ba'p kai'ch am:

—¿Jax ba' duukat bixchu'x chu maat dhi jaduun nach moo cham ji'xkat ya' pai' ni'ñ na tum mamtuxi'ñ?

16 Gu' ji na gu' ja kēē gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Dho gu' cham tu' aañ diñh ji nañ jax ilhi'ñ nañ ya' tu jam a'gi'ñ, gu' matgam gui' ji nat bhañ joot nar ñio'ki'ñ dhi' nañ ji'k jax tu a'ga. 17 No' jaroi'x maachim na mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na tui'ñgida', ba mattuda' na Dios jir ñio'ki'ñ nañ jax tu a'ga, cham tu' aañ diñh pix nañ jax ilhi'ñ. 18 Na gu' jaroi' no' diñh pix nai' tu a'gim na jax ilhi'ñ, cham tu' r pui' ka', na gu' dai nax aa'nda' nam pix bha niidhidha' gu ja'tkam. Gu' ji no't jumai mu joot, no' mi' pui' tu daa'ñchu' na ba'r silhkam ka' na jax kai'chdha', na gu' bhaankamu'n pix tu a'gidha'.

19 Ja'p na jax gu Moisees nat bhaankamu'n tu ua'nak guñ G'i'kora' na pim jax ja'k tui'ñgida', gu' ji na pim gu' sia gui' ja'p xi dhuukat, cham tu' mi' pui' jiiim japim nat jax tu ua'nak. Gu' ba' aañ pu'ñi ip xib, tu' pix jam jaaxmakar jiiñ ilhi'ñ japim, na na pim bax chu chiañik nam jiiñ mu'aa'.

20 Ba' bhai' ji ñio mit gu ja'tkam, jup kai'ch am:

—Iat ap dho. ¿Jaroo gi pai'p jix chu chiañim nam jum mu'aa'? Ja'ppi nam a'm jup tui'dhi' gu ja'ook na ba' jax ña pix ba tu tatda'.

21 Ba'p ja titda gu Jesusus:

—¿Gu' jax ji na ba' jano' na pai' dhuuk cham tum juanda' na ñich xi dhua'ñ maa'n gu jaduun mi' pui' pup tu'ii' pim? 22 ¿Na ba' gu' aapi'm sia ja matgillhi'ñdha' gu a'aalh pui' xi kai'chit na cham tum juanda'? Na gu' dai na pim mi' pui' tu daa'ñchu' nam jax tu bua't gu bijik dir kam gu jam bopxikat nat ba' moo gu Moisees jup ba tu ua'na. 23 ¿Gu' aapi'm ba' cham jum ni'ñ ji jia gu pui' na pim tu buada'? ¿ilhi'ñ japim aa na cham xidhuu, ka' dai aa gui' nañ tu' jax buada' aañ na ba'x xidhuu na pimit ba' giilhim bhaak jano' na ñich xi dhua'ñ gu jaduun nax ka'ook kat? 24 Niidhix kam ji na pim a'gada' gu tu' no' pim ilhi'ñ na cham jir am, cham tu' na pim kuupit tu a'gada'.

Gu ja'tkam nam tiim ti tikkada' no' gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam

25 Ba' jai' dhit gu bhai' kam Jerusaleen jup kai'ch am:

—¿Cham aar di' nam saak ti' gaa'ñchu' nam jix chu chiañik nam mu'aa'? 26 Ti' nam ba' cham juan na mi' tu a'gichu'. Moo chi ba ti' jigi'ñ am gu gē'gērkam nar di' guch Xoi'kam. 27 ¿Gi jax dhuukat ba'p jix maati' nar pai' kam? ¿Cham aa gu' cham maati' ka'

git na pai' dhir buusnia' no'r di' ka' git guch Xoi'kam?

²⁸ Ba' na mi' ka tu a'gichu' gē' chiop gu Jesus, ba ja kai nam jax kai'ch, ba'p ja titda gē' ki'n nam ba' bix kaaya':

—Cham tu' ji na pim jiñ maat matgam nañ jir pai' kam, na pim gu' cham maat na ñich jumai bhaankamu'n bha jii, na pim aapi'm cham maat nax bhai' nam buiñor jix biñak ka' bix na ji'k ja'tkam. ²⁹ Dai aañ na ñich bhammi dir bha jii na pai'p tu'ii' nat bhañ joot nañ ba'x maat.

³⁰ Ba' jai' dhit cham ja ko'raaru nat pui' ji' xi chii gu Jesus, aa'nda' git nam mi' pu buuplhia', gu' ja'pji na gu' panaas ku alh ja'p cham jax jix bhaai' nam dooda', gu' ja'pji nat chakuim ai na pai' dhuuk daaxix nam dagia'. ³¹ Kum ti gu' pui' pix mui' ja'tkam jup ti jii'ñ ji buiñor, jup kai'ch am:

—¿Jax gi chi ja'k tu buidha' guch Xoi'kam na pai' dhuuk ya aaya'? ¿Cham aa pu'ñi pix na jax ba tu bua dhi jaduun na ji'k tu'r jix bhai'm duukam?

Gu pariseos nam mu ja jootsa' gu tulpilh nam buuprapu' gu Jesus

³² Ba' ampix ja kai mit gui' nam pariseos jum tiiti'nda' nam mi' ka tu a'ga gui' nam kia'pix am ba ti jügi'ñ buiñor gu Jesus. Ba' gui' nam jir ja gē'gērkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichio'p gio gu pariseos, maap jum daagik mu ja joot jamit gu tulpilh nam sap buuprapu'. ³³ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesus na mit mu ba ai nam tii bax buuprak:

—¿Jax japim ba'p jiñ dhuñia', nañ gu' ya' pix buusnichu'? Ja'p pik ba ji jiiñ chi matgam bhammi ja'k buiñor gui' nat bhañ joot, ³⁴ na pim pai' cham kañ chigia' sia pim tii bañ ga'nga. Na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhuuji aaya' nañ pai' bap tui'ka'.

³⁵ Ba' ni ji'x ku mit jix maatit kai gu gē'gērkam Israel kam na jax kai'ñkam jup ja titda. Mi ja'p jam tiim ti tikka diilh, jup kai'ch am:

—¿Paa ba' ja'k tu aagat jup kai'ch na jimia' kuch ba' pui' cham ka tigia' sia kuch tii ba ga'nga? ¿Ka' moo bhammi dir ja'k aa bhaya' momkoran nam pai' ja'k oi'dha' gui' nam pui'p tu jim na jax aach ya' kam Israel, gui' nam griago ñi'ook ki'n jup tu a'ga, na ba' jai' bhammi dir ji kiichai bha ja'p nai' ji chu ja a'gidha'? ³⁶ ¿Ka' jax gi kai'ñkam jup kai'ch ji na ba'p jich chitda: "Na pim pai' cham kañ chigia' sia pim tii bañ ga'nga, na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhuu aaya' nañ pai' bap tui'ka'?"

Gux kü' gu suudai' gui' na cham ga'ki

³⁷ Ba' jano' nam ba' moo ba tiimu' nam tu piastat gu Israel kam ja'tkam, mi ja'p kikbuk jup ja titda gu Jesus gē' ki'n nam ba' bix kaaya':

—No' jaroi'x chanoom, jum aa' na soi'm ilhdhaiñ chañia' gu suudai' na ba' tu i'ya'.

³⁸ Na gu' gu jaroi' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, gammiji bhaan ba ba'punda' gux kii' gu suudai' na cham tu ga'ki, na ki'n cham ka tu mumkida' gu iimdagaram bhaan, na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak bijik.

³⁹ Ba' dhi' na pui' ji' ja titda gu Jesus, gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na aagat jup kai'ch na bhaan bam tajaana' gu jaroi' no't ba ti jii'ñ buiñor. Na gu' chaku' ja a'm tajaani'x ka' jano', nat gu' chaku' muukik giop bam mu dir koi'ñga'n tir gu Jesus.

Nam ba bhaaku' gu ja'tkam nam cham maa'n ñi'ook jup duuka'

⁴⁰ Ba' jai' dhit miji ja'p sasgidhan jup kai'ch am na mit kai na pui' ji' ja titda gu Jesus:

—Dhi' dho bak jir di' na saak jai'chdhilhia' na bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam.

⁴¹ Ji'ma'n maakam jup ilhii'ñ am, jup kai'ch am:

—Ja'pji na pur dhi' guch Xoi'kam.

Gu' ji nam gu' jai' cham ti jügi'ñ, jup kai'ch am:

—¿Jax dhui mi' pai' dhir jup ba ji buusnia' Galilea guch Xoi'kam? ⁴² Na gu' pum kai'ch mi u'uan ta'm gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' na saak guch Xoi'kam Beleen maaxilhia' nar pai' kam gu Dabii' gui' nar gē'kam kat bijik, gio na saak maadit jax chu'm nar boxii'ñ.

⁴³ Ba' cham maa'n ñi'ook jup bua am nam tii xi chu a'ga, nam gu' jai' ti jügi'ñ nar silhkam na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam, jai' gu'x bhaamut pix kēē am ji, ⁴⁴ dai nam pix am jix buuprak nam gu' cham kaim gu pui' na jax ja'k tu a'ga. Ku gu' cham jum guguux jamit ji nam buuplhia'.

Na giilhim joidham xi buada' gu Jesus na tu a'gada'

⁴⁵ Ba' pui' gio mi'p ba ai mit gu tulpilh na mit mui' tii ja joot gui' nam jir ja gē'gērkam tuk gui' nam mu ja'p tu juan chichio'p gio gui' nam pariseos jum tiiti'nda', nam sap buuprai mu bhika' git gu Jesus. Ba'p ja titda am:

—¿Jax ku pim ba' pui' bha ja'k jii'm? ¿Gi nach jup jam titda na pim buuprai bha bhika'?

⁴⁶ Ba'p kai'ch am gu tulpilh:

—Jax dhui na giilhim jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Cham ji'xkat jaroi' pui' kēēkēt ich.

⁴⁷ Ba'x bhaakut bhai' ji ñio mit gu pariseos, jup kai'ch am:

—¿Aapi'm aap ba jam iatgi? ⁴⁸ ¿Jaroo pim gi ñii'ñ na ba ti jügi'ñ buiñor gui' nam ji'k jir gē'gērkam piam gu pariseos? ⁴⁹ Dai gui' nam ji'k cham maatit kēē gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' nat jax tu ua'nak gu Moisees mi

u'uan ta'm nam ba' alh ja'p jix kaim gu ja bii'm tu'm. Ku gu' dhi' cham maati' ji na tu' jax ja du'nia', na gu' ka ja tulhiifichuda' guch Gi'kora'.

⁵⁰ Ba' mi' dhir ja'p bhai' ji ñio gu Nikodeemo na pui'p ja kaichgida' gu pariseos, gui' nat maa'nnim tukaa'ñ cha'm mu jimii'k nat ti'i'mirak gu Jesusu mu na pai' tibiaput, jup ja titda:

⁵¹ —¿Gu' jax japim ba' ti' xi ilhii'ñ na pim dooda' git? Na gu' maakam ja'k tu daaxix mi u'uan ta'm na saak cham bhai' nach pu ti'ya' na cham jir am nat tu' jax dhuu gu jaroi' no' cham diilh tu aa'.

⁵² Ba' giilhim bhaak jamit nat pui' xi ja ti'i'n, jup titda am:

—¿Aap jup jix ja oi'ñ aa gu Galilea kam ja'tkam? Jix bhai'p tu jiñkai'ñdha' gu ñio'ki'ñ guch Gi'kora' nap ba'x mat ka' nat chakui jaroi' mi' dhir buus na bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. ¿Ka' xib ba' moop bax bhaai' aa nat mi' dhir ba ji buus?

Gu ubii nat mai' xi buak gu binga'n jumai oi

⁵³ Mi' ba' pui' xi kai'chimik ma tu kookxim jamit mu ja'p ja kiikia'am.

8

¹ Gu' ba' gu Jesusu jup ba tibiapum baasi'n ja'k oidha' ta'm nam pai' Oliibus ki'n jix chu mat ka', na pai'm jii'pi'ñka'. ² Ba' buimgidhak jix dha'npam jix chu maaxirik giop mi'p ba ai g'e' chiop. Ja'xpix ba' na mit jix io'm mui' mi' xi ai gu ja'tkam bui'ñor, mi ja'p ji dhaibuk bhai' ji chu ja a'gi. ³ Gu' ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gu'i' nam pariseos jum tiiti'nda', mu pai' ji chüigik jamit maa'n gu ubii na jumai pix ba oi'ñchu' gu maa'nkam, cham tu' gui' nat jaroi' oi bii'p' dir. Mi ja'p ba küs am ja saagi'ñ, ⁴ ba'p titda am gu Jesusu:

—Aach bha baidhak dhi'ñi ubii nach ñii'ñ na cham jir am na pui'm bua't oirida'. Na gu' dhi' ti bii'na', dai nat mai' xi buak jumai ba oi'ñchu' gu maa'nkam. ⁵ Na gu' gu Moisees nat tu ua'nak pui'm kai'ch nach sap ja koo'nda' ja ma'yasat joodai ki'n gu pu chu'm gu u'uub. ¿Aap jax kai'ch, mu'aa'ch aa?

⁶ Ba' dhi' nam pui' ji' titda gu Jesusu nam mi' pix mamti no't sap moo bhai' bhaankamu'n ji ñio, nam ba' ba iattulhdha' ja bui gu g'e'g'erkam Israel kam no't jax dhuuk cham pui' ja'k ti na jax tu daaxix. Gu' ji na gu' cham ñio'k gu Jesusu, dai nat gan ji mugia, mi' pix ja'p xi chu u'uan nobii'ñ ki'n dibir ta'm. ⁷ Gu' ji nam gu' küsaim nam tikkatu'. Ba' bhai' xi ja tüigik jup ja titda:

—Aa dho bhai' xi mai'ñña' ku gi bii'p' gu jaroi' maadi't na cham ji'x ua'tulhdhix.

⁸ Mi' dhir ba' pui' xi chi'ii'k gio nai'p ji mugia, maa'n na jax tu u'uantu'. ⁹ Gu' ba'

na mit kai nat pui' ji' ti gu Jesusu, gampai' ji dhuu mit, nam gu'x maat nam giilhim jix u'ua'tulhdhix. Cham jamit ba' pai' ka tikka, dai na mit pix ji bubuax xi'lhim bii'p' kat gui' nam jir jagi'gir. Bii'x jamit pu bubua, diilh dai gook jamit mi' ji bii gu Jesusu gio gu ubii. ¹⁰ Ba' nat gio bhai'p ji chi'ii'k gu Jesusu, ampix tu ju', nim maa'n maa'nkam ku pai' tu jai'ch gu mui' nam mi' kap tu't, dai diilh gu ubii pix mi' kiik. Ba'p titda:

—¿Paa mit ja'k bhii gui' nam ya' pix jix baabui'm ka kai'ch nam saak xim bhaamki'ñ? Cham dho bak jax ka xim doodam am ja.

¹¹ Ba'p kai'ch gu ubii:

—Cham dho chi ja.

Ba'p titda gu Jesusu:

—Dho aañ ba pui' ip, cham bia' iñ nañ jax jum tiida'. Ba jimia' ap, dai nap cham kam ua'tulhi'ñdha'.

Gu Jesusu na joidham g'e' tanoor ya' dhi oi'ñga'n

¹² Ba' gio bhai'p ji chu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam, jup ja titda:

—Aañ jir di' gui' na joidham g'e' tanoor ya' dhi oi'ñga'n. Gu jaroi' na bañ kaichgida', cham tu'x chukgam kir kap tui'ñgida'. Joidham jix chu maax kir ba oirida', na gu' ba machia' na jax ja'k mi' pui' jimda' na jax jix aa' guñ Gi'kora'.

¹³ Ba'p titda am gui' nam pariseos jum tiiti'nda':

—Jax dhui na gu' aap diilh nap jum a'mkam ñio'k. Dhi' cham tu'r pui' ji matgam, na gu'r iatda' ka' no'ñ diilh jiñ a'mkam tu a'gim.

¹⁴ Gu' ji na gu'p ja titda gu Jesusu:

—Dho gu' cham jax bua ji sia kuñ diilh jiñ a'mkam ñio'k, na gu'r pui' nañ ji'k jax kai'ch, nañ gu'x maat na ñich pai' dhir bha jii gio nañ pa ja'k jim. Aapi'm na pim gu' cham maat nañ pai' dhir ja'k jim gio nañ pa ja'k bhii'chu'. ¹⁵ Gu' ja'p jum aa' pim na pui' na jax aapi'm na pim pu tu buada' na pim diilh jax ilhii'ñdha', cham tu' na jax jix aa' guñ Gi'kora'. Gu' aañ matgam cham tu' pui' ji, ¹⁶ na gu' nañ ji'k jax ilhii'ñ nañ ti'iidha' sia nar pai' dhuuk, jir pui' ka', na gu' cham tu' aañ diilh jup kai'chidha', gu' matgam guñ Gi'kora' ji nat bhañ joot. ¹⁷ Dho na pim jax bax maat mi u'uan ta'm na tu ua'ñix na saak gu jaroi' no't tu' jax dhuu jix buam jum duukam, cham ti jii'gi'ñdha' am gu g'e'g'erkam no' maa'n diilh ti' xi iattulhi'ñ, dai no'm gook ja'tkam pui' ba kai'ch na ba'. ¹⁸ Ja'p na jax xib nañ diilh jiñ a'mkam ñio'k gio guñ Gi'kora' nat bhañ joot, gook jach dho bap jich bua.

¹⁹ Ba'p kai'ch am gu pariseos:

—¿Paa ba' jax chu'ii' gum Gi'kora'?

Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Jax dhui na gu' ni aañ ku pim xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da', chi ba' pikjup bax maat japim guñ Gi'kora'. No' pim gu' xiñ maat ka' git aañ, pui' pim dhop jix maat ka' git guñ Gi'kora'.

²⁰ Ja'pni tu ja a'gi gu Jesusus miji gè' chiop mi sonpan ji kikbuk na pai'm tua'ba' gu tuumiñ. Ku gu' cham jaroi' juañ ji, nat gu' chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix nam dagia'.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nax xijai na aaya' jix dhaam gu jaroi' no' cham ti jügi'n buiñor

²¹ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Aañ matgam ya' pui' xi kai'chimii ba jimia' ji. Sia ku pim aapi'm ti bañ ga'nga gatuuk, cham pai' kañ chigia' pim. Ya' pim pix pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam, na gu' giilhim jix xijai na pim jax dhui aaya' bhammi nañ pai' bap tui'ka'.

²² Ba'p kai'ch am diilh gu gè'gèrkam Israel kam:

—¿Paa ba' ja'k ti xi ilhii'n na bhüya' git? ¿Ka' ba' moo xim mu'aam aa chi diilh ku ba' pui'x xijai nach jax dhuuji aaya' na pai' bap tui'ka'?

²³ Gu' ji na gu' ja kèè gu Jesusus nam jax kai'ch, ba'p ja titda:

—Na pim gu' aapi'm jir ya' kam dhi du-maahl kiisap bhaan, gu' aañ matgam jir tè'kob kam ji. Aapi'm jir ya' kam jia dhi oi'nga'n bhaan, aañ gu' matgam cham tu'r ya' kam ji. ²⁴ Pui' kuñ ba'p jam titda na pim ya' pu ko'ya' jix u'ua'tulhdhix kam no' pimit cham ti jü'iñ nañ aañ jir di' nañ bijik dir pux jai'ch bi'ma'n guñ Gi'kora'. Ya' pup jir bi'xim ka' pim jix u'ua'tulhdhix kam.

²⁵ Ba'p titda am:

—¿Jir tu'p tu'm da' ap gi nap ba' pui' kai'ch nap bijik dir pux jai'ch?

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho nañ jax ba kai'ch na ñich jax dhír ya' ai. ²⁶ Mui'x jai'ch nañ tu' tu jam a'gidha', na pim gu' cham mi' pui' jüimchu' na jax jir am. Ku gu' cham tu' ji na aañ diilh nañ jax ilhii'n, gu ja'ppi na jax jix aa' gui' nat bhañ joot. Ja'pniñ ba' pix tu jam a'gi'n, nañ gu' aañ jix maat nar silhkam nat jax jiñ chü'n gui' nat bhañ joot.

²⁷ Gu' ji na mit gu' cham maatit kai na guch Gi'kora' aagit jup kai'ch gu Jesusus.

²⁸ Ba'p ja titda ip gio:

—Jano' ji na pim pai' dhuuk bañ xissapa' kurruus ta'm na pim ba' ba machia' nañ aañ jir di' nañ bijik dir pux jai'ch bi'ma'n guñ Gi'kora', nañ cham tu' aañ diilh pix pui' tu bua nañ jax ilhii'n, gu' ja'ppi na jax pix jiñ chüdaim ji guñ Gi'kora' nañ tu jam a'gi'n. ²⁹ Na gu' ya'ni ja'p jiñ xanoop jup tui'dhi' guñ Gi'kora' gui' nat bhañ joot. Cham ji'xkat

pai'n dho'ñcho' diilh, nañ gu' aañ mi' pui' xi chu buim na jax ja'k jix aa'.

³⁰ Ba' mui' ja'tkam ti jü'iñ jamit buiñor nat pai' dhuuk pui' ji' tu ja a'gi gu Jesusus.

Gu ja'tkam na dai mu ja'k ja tukgi'ñka' gu ja ua'tulhdhara'

³¹ Ba'p ja titda gu Jesusus gui' nam ji'k ba ti jügi'n buiñor:

—No' pim mi' pui' jüimchu' nañ ji'k jax tu jam a'gi'n, bhaan bax maati' ka' na pim bañ kaichu'. ³² Ba' cham jaroi' jam a'mkam aa'nda' na pim bha niidhidha' na jax jam tüdaidha', na pim gu' bax mat ka' na jax ja'k jir am na pim tui'ñgida'.

³³ Ba'p kai'ch am:

—¿Jax jap ba' duukat pui'ch chitda na pui' cham jaroi' jich a'mkam aa'nda' nach bha niidhidha' na jax jich chüdaidha'? Nach gu' aach pui' mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu jimdat guch boxii kat Abraam, cham tu' jaroi' bha niidhim ich.

³⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' jam aagi'ñdha', biñx gui' nam ji'k jum ua'tulhi'n, dhi' kat pui' bam kai'ch nam dai pix bha niidhim gu ua'tulhdhara' na mu ja'k ja tukgi'n. ³⁵ Ja'p na jax gu jaroi' no' mi' pai' pix tu juañ buiñor maa'n gux chumñigam, na pix bha niidhidha' no' pui mamka na tu' ka'm tu juana'. No' gu' cham ka mamka, dho gu' dai dho na ba jimia' kia'mi'n. Piam no' gu'r maraa'n, cham pai' jimia' dho, sia ku cham ka jai'ch na tu'm ka'm tu juana', na gu'r mi' kam ka'. ³⁶ Gu' ba' gu xib no' pim moox aa'nda' git na pim cham bhaan kam tutkagi'ñka' gu jam ua'tulhdhara', piam na pim ba' cham mu ja'k ka niidhidha', jam a'm jum aa' na pim soi'n chüda' aañ nañ jir Maraa'n gu Dios nañ ba' jam boosga' mi' dhír jix chu tukgam kir na pim pai'p tu'ii'. ³⁷ Jix maat iñ dho nar jam boxii kat gu Abraam, ku pim ji gu'x chu chiañik ji nam jiñ mu'aa', na pim gu' cham kaim nañ ji'k jax tu jam a'gi'n. ³⁸ Sia ku ti dai nañ ji'k jax ni'iñ gio na jax jiñ chüdaim guñ Gi'kora' nañ tu jam a'gi'n, ja'p xi dhuukat japim pix ji gu', na gu' aapi'm dai mu ja'k kaichu' gu jam taat.

Gu Jesusus nap ja tüda' gu gè'gèrkam Israel kam na ja'ook jir ja taat

³⁹ Ba' bhai' ji ñio mit, jup kai'ch am:

—¿Jaroo gi ba'p jir jich chaat? Abraam dho.

Ba'p ja titda gu Jesusus:

—No' baabui' Abraam jir jam taat ka' git, mi' pui' jüimda' pim git ji na jax tu jimdat. ⁴⁰ Tiñ' na pim ba' gu'x chu chiañik nam jiñ mu'aa' sia kuñ ti tu a'gim na jax pix jiñ chüdaim gu Dios. Jax dhui na gu' Abraam cham tu' pui' tomaatit na jax aapi'm. ⁴¹ Na gu' kai'ñkam aapi'm dai na pim mu ja'k

kaichgit mi' pui' tu daa'ñichu' jia na jax tu jim gu jam taat.

Ba'p titda am:

—Jix maat ich dho ip na jaroi'r jich chaat, cham tu' nach moor sai' chir kam. Dios dhor jich chaat.

⁴² Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Matgam no' Dios jir jam taat ka' git, xiñ kügalhi'ñdha' pim git ji, na ñich gu' aañ bhammi dir bha jii na pai'p tu'ii'. Cham tu' nañ diilh pix ya ja'p jimdat pui' ba tu jam a'gidhim, gu' ja'pji gu Dios nat bhañ joot. ⁴³ Gu' aapi'm ja'p jum aa' nañ pix jap kai'chim, pui' ku pim ba' cham maatit jiñ kēē nañ jax tu jam a'gi'ñ, na pim gu' cham xim ga'nga na jax jir jum duukam. ⁴⁴ Na gu' aapi'm ja'ook jir jam taat, ja'p moo gu tu'x matgam, pui' ku pim ba' mu ja'k kaichgit pui'p tu buim na jax jam tiidaim. Na gu' gu ja'ook bijik dir pur tu mua'kam nat dir maaxir, cham pai' dhuuk mi' pui' jim na jax jir am, gam na giilhim jix iatbi' tu' na pix bhaan. Cham pai' dhuuk silhkam tu a'ga, dhi'r ma'oo'n gu iatda'. ⁴⁵ Gu' ba' aañ nañ ti silhkam tu a'ga, cham jiñ jügi'ñ japim. ⁴⁶ ¿Aañ japim paa duuk jiñ ñii'ñ na ñich tu' jax ba duu na cham jir am, nar ua'tulhdhara'? ¿Piam aa na gu' cham? Nañ gu' aañ silhkam tu a'ga, gu' ji na pim gu' cham ti jügi'ñ. ⁴⁷ Na gu' cham tu' Dios jir jam Gi'kora', pui' ku pim ba' cham kaim. Gu' matgam gu jaroi' no' moo silhkam Dios jir Gi'korga'n, jix kaim ka' ji gu ñio'ki'ñ.

Gu Jesusus nap kai'chdha' na pux jai'ch bijik dir na ba' gu Abraam maaxiri' gio cham jup ka jai'ch ka'

⁴⁸ Ba' bhai' ji ñio mit gu gē'gērkam Israel kam, jup titda am gu Jesusus:

—Xib jachich dho gi ba' ampix jix bhai' maat ji nap jir Samaaria kam gio nam a'm ti niidhim gu ja'ook. Tii' nap jax kai'ch.

⁴⁹ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Ja'pji dai nañ gammiji daan guñ Gi'kora', cham tu' ji na tu' ja'ook jiñ a'm ti niidhim. Gu' ji na pim gu' aapi'm cham tu' ka'm jiñ ñii'ñ, giilhim pix kai'chdha' pim. ⁵⁰ Ku gu' aañ cham tu' ji nañ jix aagit jup kai'ch na pim jiñ dhaanda', gu' ja'pji guñ Gi'kora' nax aa' na pim jiñ bui tu daanda', na gu' gui' no't jax ba tii, jir pui' ka'. ⁵¹ Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', gu jaroi' no' mi' pui' ba jimchu' nañ ji'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkida'.

⁵² Ba' gio bhai'p ji ñio mit gu gē'gērkam Israel kam, jup kai'ch am:

—Jaiñ dho pik tu' aa'ch ji na ja'ook jum a'm jup tui'dhi'! Tii' nat ba' gu Abraam muu no' baabui', gio gu jai' nam bhaankamu'n jup tu a'gimik guch Gi'kora'. Pui' pix jup koi mit, gu' aap jax ilhdhat pui'ch chitda nap ba'p kai'ch: "Gu jaroi' no' mi' pui' ba

jimchu' nañ ji'k jax tu a'ga, cham ka tu mumkida'." ⁵³ ¿Giilhim gē'kam tu tatda' aa panaas? Cham tu' pui' na jax guch boxii kat Abraam nat pui' pix jup muu, gam gu jai' nam bhaankamu'n tiip tu a'gimik guch Gi'kora' na mit pui' pix jup koi. Gu' aap chi ba' pik, jii'x jup tii'.

⁵⁴ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Kux ba' no' gu' aañ diilh pix ya ja'p tu a'gada' git nañ pui' kai'chdha' nañ jir gē'kam, ¿tu' gi mi'p jum nini'i'ñ? Gu' ja'pji gu Dios na pim aapi'm jaroi' aa' na pui' tiip jir jam Gi'kora' na pui' ja mattu'n gu ja'tkam nañ ja'xbui'p jir gē'kam na diilh. ⁵⁵ Ku gu' aapi'm cham maat ji nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' cham xim ga'nga na jax ja'k jix aa'. Aañ dho gi gu'x bhai'x maat ji, nañ gu' mi' pui' tu buim na jax pix jiñ chüidaim. No'ñ gu' jax kai'chdha' git nañ cham maat, ja'p dho pix ba ji buusanda' iñ git na jax aapi'm na pim giilhim jix iatbi'. ⁵⁶ Matgam no' pim mi' pui' jüimda' git na jax jir am, jix bhai'm ilhdha' pim git ji na ñich ya' ba ai, ja'p na gu Abraam nat jix bhai'm ilh nat pai' dhuuk maat nañ pu'ñi gatuuik bha jim.

⁵⁷ Ba'p titda am gu gē'gērkam Israel kam:

—Jüi, saak jap ba' pin cham iatda' tu a'ga! ¿Jax jap ba' duukat jup ñii'ñ gu Abraam? Nap gu' chakui ji'k gook oo'm daman mambhüix oidha' bia'.

⁵⁸ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tiida', biipi' dir pux jai'ch iñ aañ nat ba' gu Abraam ya' maaxirik gio cham jup ka jai'ch.

⁵⁹ Ba' giilhim bhaak jamit nat pui' xi ja tii'n. Jotmoda' tii u'aam jamit gu joodai nam sap ki'n ma'yasai mu'aa' git. Gu' ji nat gu' miji ja'p xi baa ja'tkam tir gu Jesusus, pu jii mi' dhir gē' chiop. Mi ja'p ba buus ja saagi'ñ, gammiji ji dhuu.

9

Gu Jesusus na ba dua'ñdha' maa'n gu maa'nkam na cham ñia ka'

¹ Ba' nammi gama ja'k na ba jimchu' gu Jesusus, ba tii maa'n gu maa'nkam cham ñia kam na mi ja'p daa, na diilh pur pu chu'm nat dir maaxir. ² Ba' xi chikka am gu noonbi'ñ, jup titda am:

—Jiñ jaduuiñ, ¿diilh aam ua'tulh dhi jaduuiñ nat ba' cham ñia kam maaxir, ka' gu gi'korga'n aa?

³ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Cham tu' ji na tu' ja ua'tulhdhara' gu gi'korga'n pui' dhuuk am dhi', nix chu' gu diilh ua'tulhdharga'n. Ja'pji nat pui' ja'k pu duu gu Dios na ba' gatuuik dua'ñdha' na bhaan matgilhia' na cham tu' xijaichu'n na pu tu duñia'. ⁴ Ba'ñ a'm jum aa' nañ xip tu buimii nat ji'k jax jiñ chüi'ñ gui' na bhañ joot, kapbhai' na kax chu maax, na

gu' no' bax chukgam, cham jax kax bhaai'n ka'. ⁵ Na gu' xib nañ maaxik ya' ka oiri dhi oi'nğa'n bhaan, joidham gē' tanoor iñ na ki'n jix chu maax kir bap tui'nğida' gu jaroi' no' moox aa'nda' git.

⁶ Ba' pui' xi chi'iik mi ja'p xi xixbuk dibür ta'm palhiip xi dha'munak bhai' xi juulh buupuiram gu cham ñia kam. ⁷ Mi' dhir ba'p titda:

—Xib jap ba' xim ikoimdharā' gum buibas muni Siloe, na pai' kolhbixdhix gu suudai'. —Siloe ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nat jumai mu jootsak.

Ba' mam ikoimdham gu cham ñia kam mu na pai' tu aagi'n gu Jesus. Joidham bhai' ji ñiata nat jax jum ikoim, jix ki' mummy ja'k ba ai kia'mi'n. ⁸ Ba'p kai'ch am gu mi ja'p oi'ñkam gio gui' nam mu ja'p ka ni'i'ñdha' na cham ñia kam mi ja'p daakat ka tu taanda' gu tuumiñ nam onbai'ñdha':

—¿Cham aar di' gu ya'ni kiokam nax joi'ñdha' na mi ja'p daakat ka ja taanda' gu ja'tkam gu tuumiñ?

⁹ Ba' ji'ma'n jup kai'ch am:

—Dhii' dhor di'.

Gu' ji nam gu' jai' cham ti jüigi'n nar di', jup kai'ch am:

—Jir jumai ji dhi', gu' ji na gu' pu chu'm jup ti ni'i'n.

Ba' dñilh jup ba tu aa' gui' na cham ñia kat, jup kai'ch:

—Aañi' dhor di'.

¹⁰ Ba'x bhai' bhai' ji chikka mit, jup titda am:

—¿Gu' jax ba' moo duuk joidham jup ba ji dhudua dhim buupui nap cham ñia kat?

¹¹ Ba' gui'p ja titda:

—Dho maa'n gu jaduun gui' na saak Jesus ti' nat ja'p jix bhai' dhuu nat jñ dhuā'n. Mi ja'p pix xi xixbuk dibür ta'm palhiip xi dha'munak ya' xiñ juulhdhak jñ buupui am jup jñ chitda: “Xim ikoimdhamir ba' xib muni Siloe.” Aañ ba' mu jimik jup xiñ ikoim, pu joidham bhai' ji ñiata ñich.

¹² Ba' giop xi chikka am, jup titda am:

—¿Paa ba' ja'k bhii nach machia' nar jaroi' dha'?

Ba' gui' na cham ñia kat jup ja titda:

—Dho cham maat iñ nat pa ja'k bhii.

Nam pix bhai' ji chikkada' gu pariseos gui' na cham ñia kat nat jax dhuuk dua

¹³ Mi' dhir ba' nam mi' pui' xi kai'chimik, ba baidhak jamit gui' na cham ñia kat bhammi nam pai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum ti'i'nda', ¹⁴ nam gu'x maat na jano' cham tum juanda' nat pai' dhuuk dua'n gu Jesus, nat palhiip xi dha'munak gu dibür chiñborga'n ki'n bhai' xi juulh buupuiram.

¹⁵ Ba' na mit bhammi ba aich ja bui gu pariseos, bhai' ji chikka mit ip nat jax dhuuk dua na cham ñia kat. Ba' gui'p ja titda:

—Dho dai nat palhiip xi dha'munak gu dibür ya' xiñ juulh jñ buupui am gui' nañ jaroi' ba aa', gio ba' na ñich xiñ ikoimdham, pu joidham bhai' ji ñiata ñich na pim jax bañ ñii'n.

¹⁶ Ba' mi' ba ji ñiokbo mit dñilh gu pariseos, ji'ma'n jup kai'ch am:

—Cham ji nach ilhii'n nat Dios bha joot gu jaroi' nat pui' dua'n dhich jaduun, na ba' cham tu' ka'm ni'i'n na pai' dhuuk cham tum juan.

Jai' maakam bhai'p ji chii mit, jup kai'ch am:

—¿Gu' ba' ilhii'n japim aa na gu jax chu'm ja'ppix maa'nkam jix ua'tulhdhix kam pui'p ba tu buada' na tu'r jix bhai'm duukam?

Ba' mi' pui' xi kai'chimik cham maa'n ñi'ook kap duuk am. ¹⁷ Ba' xi chikka am ip gio gui' na cham ñia kat, jup titda am:

—¿Aap gi jax ilhii'n jñ jaduun? ¿Tu' chir jup tu'm da' gu jaroi' nat pui'm dua'n nap cham ñiakat?

Ba' gui'p ja titda:

—Aañ ilhii'n na dhi' bhaankamu'n jup ba tu a'ga guch Gi'kora' ja'p na jax saak gu bijik dir kam nam bhaankamu'n tu a'gimik.

¹⁸ Gu' ji na gu' gu gē'gē'kam Israel kam cham ti jüigi'n am na dhi'r di' gui' na cham ñia kat, na gu'x kiki' gu buupui'n nam bhai' xi ni'i'n. Pui' mit ma tu ja joochxi gu gi'korga'n nam mu jümda'. ¹⁹ Ba' gui' mui'p ma jii mit. Ba' na mit bhammi ba ai, ba ja tikka am, jup ja titda am:

—¿Dhi'ñi aar di' gu jam mar nat saak cham ñia kam maaxir na pim jup kai'chdha'? ¿Jax dhuuk dua'?

²⁰ Ba' bhai' ji ñio mit gu gi'korga'n, jup kai'ch am:

—Dho gu' jax gip bia' ich nach ti'ya', nach gu'x maat na dhi'r jich mar nat cham ñia kam maaxir. ²¹ Gu' nat jax dhuuk jum ki'i'ñdha, cham bhaai' ji nach jax dhu' jax aagi'ñdha'ch jaaduñ, no't jaxji jaroi' dua'n nat ba' bhai' jim kigidha gu buupui'n, cham jach dho ba' maat. Jix maat ji dñilh na pim xi chikka' na jam aagi'ñdha', na gu' bar gē' maa'nkam juraa'n bia' kam.

²² Ba' dhi' nam pui' ji' kai'ch gu gi'korga'n, nam jix ja ñi'ñi'n gu gē'gē'kam Israel kam, nam gu' biip' dir pu pui' ba tē kēē nam sap jup kai'chdha' nam cham ka do'ñcho' gu jaroi' na mu bakia' nam pai' jax tu daanda' no' jax kai'ch na gu Jesusu jir di' guch Xoi'kam. ²³ Pui' kum ba'p kai'ch pix: “Jix maat ji dñilh na pim xi chikka', na gu' bar gē' maa'nkam juraa'n bia' kam.”

²⁴ Ba' xi baidhak jup titda am ip gio gui' na cham ñia kat:

—Xi chum uañdha' ap buiñor gu Dios na pich ba dua, cham tu' gu jaroi' buiñor nat pui' panaas jum dua'n. Nach gu' aach

jix maat nat giilhim bam ua'tulh gui' gu maa'nkam.

²⁵ Ba' bhai' ji ñio gui' na cham ñia kat, jup ja titda:

—Aañ cham jup maat ji no'x ua'tulhdhix, daipu' ji nañ jix maat nañ aañ cham ñia kat. Xib jix kiki' guñ buupui nat jiñ dhua'ñ.

²⁶ Ba' gio bhai'p ji chikka mit, jup titda am:

—¿Jax moo duuk jum dua'ñ? ¿Jax bhai' ji chu duu na ba' bax kiki' dhim buupui?

²⁷ Ba' gui'p ja titda ip gio:

—Dho gi nañ gu' tii ba jam aagi'ñ, gu' ji na pim gu' cham jiñ jügi'ñ. ¿Ka' na pim jix aa' aa na pim ti jüñ'dha' buiñor ku pim ba'x aa' nañ pix mu dir bhai' ji kiksada' nañ jam aagi'ñdha'?

²⁸ Ba' pix am bhaak jamit nat pui' xi ja ti'ñ, giilhim titda am na jax cham jir am kat nam tida', jup kai'ch am:

—Aap chi no'p jix aa' jia nap mu ja'k kaichgida' gum biim tu'm. ¿Jaroo gip jum daa' siap mu kaichu'? Aach nach gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, ²⁹ nach gu'x maat nat Dios bha ñio'kdhak na ba' bhaankamu'n tu a'gimik. Gu' gui' gu maa'nkam, pu cham maat ich ji na pai' dhir ja'k jimdat ya ja'p pu tu buim.

³⁰ Ba'p ja titda:

—Ja'p moo joidham cham jum ilhdham jup bañ dhua'ñ jia gu jaduun, sia ku pim cham maat na pai' dhir ja'k jim. Ti'ñ nax kiki' xib guñ buupui. ³¹ ¿Jax japim ba' duukat maakam ilhii'ñ? ¿Jax dhui moo joidham jup ba ji palhbuidha' gu Dios gu jaroi' no'x ua'tulhdhix, sia ku ti xi ilhii'ñ nap tu duña' gu tu' nar jix bhai'm duukam? Dai no' tu' ka'm ni'ñ gu Dios gio no' mi' pui' jimchu' na jax jix aa' na ba' pui' ji chu buusnichgida' na jax ilhii'ñdha'. ³² ¿Paa gi dhuuk jaroi' mu pai' pix ba kaidha' nat ba dua'ñ gu jax chu'm cham ñia kam? ³³ Gu' dhi'x maati' ji nat Dios bha joot. ¿Jax dhui pui'p ba tu buidha' git no' dailh pix?

³⁴ Ba' bhai' ji ñio mit gu g'g'g'kam, jup titda am:

—¿Gu' aap ba ilhii'ñ aa nap ya' bach aagi'ñdha' nach jax ja'k tui'ñgida' na pich pux ua'tulhdhix kam maaxir?

Pui' xi chiidak gammiji xi joot jamit.

Gui' nam ja'p ji buan nam cham ñiñña

³⁵ Ba' nat pui' ba ti kai gu Jesusu na mit mai' joot gui' nat dua'ñ na cham ñia kat, ma gaagam. Nammí gama ja'k tigiik jup titda:

—¿Ti jügi'ñ ap aa buiñor gu Maraa'n gu Dios?

³⁶ Ba'p kai'ch gui' na cham ñia kat:

—¿Jaroo gi dha'? No' pich iam jiñ aa'ñ jiñ jaduun nañ ba' ti jüñ'dha' buiñor.

³⁷ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Aañi' dhor di' nañ ya' tum a'gi'ñ. Xib japich ba' bañ maat.

³⁸ Ba' gui' na cham ñia kat nat jax o'lhia'n ki'n kibbuk jup titda:

—Ti jügi'ñ in dho bix jiñ jur ki'n aap jum bui.

³⁹ Ba' mi' dhir jup titda gu Jesusu:

—Dho gu' aañ bhai' pix ja mattudam ji gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n nam jax chu'm mi' pui' jiim na jax jix aa' guñ Gi'kora' gio gui' nam jax chu'm cham mi' pui' jiim, nam ba' bhai' ji chi tigia' gui' nam cham ñiñña. Gu' ba' gui' nam pui'm aa' nam jix ñiñña, nai' ji chutkia' gu ja buupui.

⁴⁰ Ba' ji'ma'n gu pariseos nam mi ja'p gu'kat k'k' nat pui' ji' tii gu Jesusu, jup titda am:

—¿Aach jap bix jich aagit jup kai'ch nach cham ñiñña?

⁴¹ Ba' gu Jesusu jup ja titda:

—No' pim aapi'm cham ñiñña ka' git, cham tu' kuiñcha bia'ka' pim git ji ki'n gu jam ua'tulhdhara'. Gu' ji na pim gu'p kai'ch na pim jix ñiñña, giilhim jix u'ua'tulhdhix japim.

10

Gu Jesusu na bhaan ji ua'rgidhai tu a'ga' gu kakasnir bipia'dam

¹ Ba'p ja titda gu Jesusu:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida'ñ jaaduñ, gu jaroi' no't cham mi' dhir mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir gu kakasnir, no't gu' ja'p dir ja'k mu baa, dhi'r di' ka' gux ixkum na mi'x chi iixdham ka' gu kakasnir nam mi kuup. ² Gu' no't mi' dhir ja'k mu baa na pai' kiidha' gu ja chikiir, dho gi gu'r di' ka' ji gu bipia'dam gui' na jaroi' ja nuuka'n, ³ na gu'x maati' ni'ñdha' gui' na mi' tu nuuka'nda' na pai' kiidha' gu chikiir no'r di' gu bipia'dam, piam ku gu'r jumai. Ba' dai na ba ja kupio'kdha' gu kakasnir no' gu'r dhi', gui' ba' dai na pix ji ja baidha' nam jax chi' bix ji'ma'n gu kakasnir tugi'ñ. Ba' pix mui'p ji bubuakia' am, nam gu'x maati' kaaya' na dhi'r di' gui' na gammiji ja bipia'da'. ⁴ Mi' dhir ba' nam pai' dhuuk bix mu bubuakia', dai na b'p' mui' xi jimia' gu bipia'dam pai' na ja'k jix ja bia'ram ka' na joidham jix xa'ii', gu kakasnir tugi'ñ ba' dai nam gatuuk dir pix mia'n bhüya' nam mu oidha', nam gu'x dhaanda'. ⁵ Dai no'r jumai gu bipia'dam dho gi gu' cham ji'xdha' mu oidha' am dho gi ji sia kut mi' k'k' tii ja baidhim, piam ku gamai' tii ja sasda'. Pu jiboi'ñña' am dho totdoni nam gu'x iibhi'ñdha' na cham jir di' ka' gui' na gammiji ja bipia'da', nam gu'x maati' k'k' nar jumai ka' na pai' dhuuk tii xi ja bai'ñdha'.

⁶ Ja'pni tu ja a'gi gu Jesusu gu ja'tkam bhaan ji ua'rgidhak gu kakasnir, gu' ji na mit gu' pu cham maati' kai na gu ja'tkam

ja aagit jup kai'ch, nam pui' ji buan na gu kakasnir.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nar di' gux kii' bipia'dam

⁷Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Tu' silhkam jañ ya' pu jam tida', aañ jir di' gu ki'ngob bhai' nam pai' dhir mu baapak gu kakasnir miji ja'k ja chikiir am. ⁸Dai gui' na mit biipi' ya' tii ai dho gi gu'r di' am ji gux i'xkum nam ilhdad nam ti iixdha' git gu kakasnir, gu' ji na mit gu' cham jax ja dooda. ⁹Gu' xib aañ jir di' ji gu ki'ngob bhai' na pai' dhir mu tum bapki miji ja'k irban dir, na ba' gu jaroi' no't jum guguuxdhak bhai' dhir mu baa dhi' bhaan gu ki'ngob, joidham jix bhai' ba tu jimia', na gu' bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'. Ja'p ji buusnia' na jax maa'n gu kasnir na buusaidhai miji dir chikiir tir gu bipia'dam ba bia'ra' pai' na joidham jix xa'ii' ka', na ba'x kii' ka' jix dhuakam.

¹⁰'Gu' matgam gui' nañ ja aa' nam ja'p ji buan na gux i'xkum na mit biipi' ya' tii ai, ja'p ji buus ji na mit bha ja koodam gu ja'tkam gam na mit bha tu ja iixdham. Gu' aañ matgam bha jii ji ya' dhi oi'nga'n bhaan nañ ya' ja palhbuidha' gu ja'tkam, nañ ja aagi'ndha' nam jax ja'k duña' nam ba' xib dir gammiji pu ba duduaka' gu ja i'ii'mda' bhaan, na gu' ja a'm ti niidhidha' guñ Gi'kora'. ¹¹Aañ jir di' pix ip gux kii' bipia'dam nañ gammiji ba ja nuuka'nda' guñ kakasnira', cham jax bua sia ñich pui' ma muu nañ tii pup xi ja palhbuidhimii no't tu' ba ji ja oi. ¹²Cham tu' pui' na jax gu jaroi' no' umua'ndhix pix na tu bipia'da', siam tiix bhai' namkidhat chian na ja nuuka'nda' gu kakasnir. Biipi' kat dho mi' dhir ji dhai'ñña' no' mui' ba jim gu bhan piam gu sii'. Cham ja joi'ndai mi' xi ja iabui gu kakasnir, na gu' cham jir diilh ga'n ka'. Gu bhan ba' dai na ba ja da'ngia' ji'k na ilhii'ndha', jai'm pu pai' nam ja'k boopoya' totdonii. ¹³Na gu' gui' na pu'ñi umua'ndhix ka' pix, cham tu' ja'xbui' pui' ja da'da' gu kakasnir na jax gui' na diilh jir kakasnir tugi'ñ ka'. Pu'ñi dho ba' na biipi' kat ba jimiiññolia' no't mi' ba ai gu sii' piam gu bhan. Tu' gi na gu' bhaan pix mai'chikda' gu tuumiñ.

¹⁴'Gu' aañ matgam tu' silhkam ji nañ jir jix kii' bipia'dam, cham jum aa' na jaroi'ñ ñamki'ndha'. Jix bhai'x ja mat ka' iñ ip gui' nam ji'k jir jiiñ kakasnira' ka', gio gui' mu dir bha ja'k pui'x bhai'p xiiñ mat ka' am. ¹⁵Ja'p na guñ Gi'kora' nat bhañ joot na gu'x bhai' xiiñ maat aañ, gio aañ ya' dir mu ja'k pui'x bhai'p jix maat. Aañ ba' pu'ñix bhai'p jix ja mat ka' gui' nam ji'k bañ kaichu' nam ja'p ji buan nam jir jiiñ kakasnira', gam nañ jix ja joi'ndat jix ja da'da'. Pui' kuñ ba'ñ guguuxi'ñ nañ mukia' ja a'mkam. ¹⁶Ku gu' cham tu' dai pu' ja'kbui'ñi pix am ji gui' nam

ja'p ji buan nam jir jiiñ kakasnira' nañ ji'k ja bia' xib, jai' pup ka jai'ch am ji matgam gu ja'tkam nam pui'p ji buan nam jir jiiñ kakasnira', nam gu' pui'p ba ti jii'ñdha' aañ jiiñ bii. Dai ji na ñich chakui ya' ja aich jiiñ chikiir am, kuñ ji gu' ka ja saa'nmira' ji nañ maap ja biinda' dhi jai'ñ kakasnira'. Maa'n kap jañ ba' pix ba ja kukpada', nañ gu' aañ diilh bar bipia'dam ka' xib dir.

¹⁷Ba' guñ Gi'kora' gē'kam ki'n xiñ dha'dat xiñ kii'galhi'ñ nax bhai'm taat nañ aañ diilh boiñ bhichdha' ja a'mkam gu ja'tkam, gio nax maat nañ muukii duadii giop bangia'. ¹⁸Ku gu' aañ chakui jaroi'ñ mu'aa' na gu' diilh pix no'ñ aañ cham aa', gu' ja'ppi aañ diilh nañ ba xi chuñ maakim nam boiñ bhichdha'. Mukia' iñ ja a'mkam gu ja'tkam, mi' dhir jañ giop bangia' duadii, nat gu' pu'ñi ja'k jiiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora' nañ tu duña'.

¹⁹Ba' gu gē'gērkam Israel kam cham maa'n ñi'ook kap duuk am na mit pui' ji' kai na kai'ch gu Jesusus, nam gu' jai' dhit tii pix am ti jii'gi'ñ. ²⁰Jai' gu'x bhaamut pix kēē am ji, jup kai'ch am:

—Cha'pim mi kēēkē' dhi maa'nkam. Naas ku tu'r jix kii'. Bhaan baax ji dhi' gu cham kii' ii'mda'. Tii' na jax pik jix ñaanbim kai'ch.

²¹Gu' ji nam gu' jai'p kai'ch:

—¿Kux ba' pui' ja'k jup tu a'gada' aa gu jaroi' no' cham kii' ii'mda' bhaan jup tui'dhi'? ¿Cham aa gu' maakam tu a'gada' git no' pui'? ¿Jax ji na ba' gu' dhi' daix bhai'm duukam bhaan tu a'ga, gio na ja duduadhi'ñ gu cham ñiñña kam?

Gu gē'gērkam Israel kam nam cham kii'galhi'ndha' gu Jesusus

²²Ba' jano' na pai' dhuuk bax jii'pdharda', ma tu piastat jamit gu Israel kam ja'tkam bhammi Jerusaleen, nat gu' giop bam ai nam pai' dhuuk piastatu'n gu gē' chiop bhai' nam pai' dhir tu daan, nam bhaan ti'ñchoka' jano' na mit pai' dhuuk tiimu na mit kii. ²³Ba' gu Jesusus am pip bhijip ka oiri bhai' na pai' irdi'chim tu kuup biix xikoolh dhir gu gē' chiop na pai' tim jippi'ñ, nam Saloomoon ga'n jix mat ka' gu ja'tkam. ²⁴Ba' gu gē'gērkam Israel kam mi' ji soo'mdhak bhai' ba tikka am gu Jesusus, jup titda am:

—Gi no'p jup bach aagi'ñ no'p aap jir di' guch Xoi'kam na saak bha jimda'. ¿Ji'x jach ba' mik jup ka ti niira' nach ba' pik ba machia'? Kuch cham tu' bhaan ka titii'ñchoka'.

²⁵Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho gi nañ gu' tii bijik dir pu chu'm ba tu a'ga, ja'ppi na pim gu' aapi'm cham jiiñ jii'gi'ñ. Nii'ñ japim ip nañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ¿Kux cham aa dhi' pui' kai'ñkam bap jum kai'ch? ²⁶Gu' ji na pim gu' aapi'm cham ti jii'gi'ñ sia

kuñ tii jam nii'ñchudat jup tu bua na tu'r jix bhai'm duukam, na pim gu' cham tu'r dhi' gui' nam ja'p ji buan nam jir jiñ kakasnira'.²⁷ Gu' matgam gui' ji nam ji'k ti jii'ñdha' aañ jiñ bui nam ba' pui' ba ji bubuakia' nam bar jiñ kakasnira', pux maatit jiñ kaaya' am ip no'ñ ba ja bai'ñ, nam gu'x bhai' xiñ mat ka', gio aañ ya' dir mu ja'k pui'x bhai'p jix ja mat ka', ba' dai nam gammiji bañ kaichgida' mi' pui' jiiimit.²⁸ Aañ ba' mi' dhir xi ja aa'ñdhai xi ja guguuxdha' nam mi' pui' ba jimia' na jax ja'k jix aa' guñ Gi'kora' na ba' ja a'm ba ti niidhidha', na ba' cham ka ja tulhiñchuda' gatuuok. Ba' cham ji'xdha' jaro'i kañ ixdha' sia tii ilhiñdha' git.²⁹ Na gu'x io'm jir gè'kam guñ Gi'kora', cham ji'xdha' jaro'i ka ixdha' gu' ji'k no' mit jiñ kè'ek nañ jax tu a'ga pui' pui' ba jii na jax jix aa', na gu' ja a'm ba ti niidhidha'.³⁰ Na gu' aañ gio guñ Gi'kora' maa'n ii'mda' pix jup duuk ich gook dit.

³¹ Ba' gu' gè'gèrkam Israel kam na mit jax da'ngi gu' joodai bax ma'yasak kat am na mit kai na pui' ji' kai'ch.³² Gu' ji na gu'p ja titda gu' Jesuus:

—Jax ba' ku pim ba' bhai' bañ ñii'ñchu'n gu' joodai? Na pim gu' tiñ ñii'ñ nañ jix bhai'm duukam jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora'. ¿Dhi' ki'n aa pim ba' moo ya' ba xiñ ma'yasam?

³³ Ba' gu' gè'gèrkam Israel kam jup kai'ch am:

—Ja'pji na chich jum kai nap maakam pix ba kai'ch nap tii tu a'ga na jax ja'k cham ki'i ka'm nii'ñ gu' Dios, nap pui' kai'ch na pim saak gook dit maa'n ii'mda'p duuk gu' Dios. Na gu' dhi' panaas pui' kat pix bap jum kai'ch nap jai' Dios jup jum ilhi'ñ, sia kup jir ja'ppix maa'nkam. Cham ji nach jum juanda' git siap jix bhai'm duukam jup tu bua, dai no'p cham pui' ja'k kai'chdha' git.

³⁴ Ba' gu' Jesuus jup ja titda ip gio:

—¿Kux aapi'm cham ji'xkat tu jiñkai'ñ aa mi' na pai' tu ua'ñix gu' ñio'ki'ñ gu' Dios, nap jum kai'ch: “Aapi'm ja'p ba ji bubuakia' na didios”?³⁵ ¿Cham aa gu' dhi' cham tu' pix jap tu ua'ñix gu' ñio'ki'ñ? Gu' ja'pji maaxik ji pui' ja tiidak gu' Dios gu' bijik dir kam jam bopxi kat nam sap pu'ñi ja'p ji' bubuakia' nam jir didios ka' gui' nam ji'k silhkam tu' ka'm nii'ñ.³⁶ Gu' ba' aañ pu'ñi ip xib, mi' pui' xi chu duñiim iñ nat ji'k jax jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Gu' ji na pim gu' aapi'm ya' pui'ñ chitda nañ gè'kam ki'n jiñ ua'tulhi'ñ buiñor nañ pui' xi jam titda nañ gui'r maraa'n nat bhañ joot.³⁷ ¿Kux ba' gu' aañ tu'x bhai'm duukam jup tu buada' git aa no' cham guñ Gi'kora' bhañ jootsa' git? Tu' ku pim ba'p jiñ jiigi'ñdha' git nañ jax tu a'ga no'ñ cham jix bhai'm duukam jup tu buada' git.³⁸ Piam no' pim gu' moo ja'p cham ji'x jiñ kaim nañ jax tu a'ga, sia dai dho

na pim xi chi nii'ñdha' gux bhai'm duukam nañ jup tu bua bhaankamu'n guñ Gi'kora' na pim ba' mi' dhir ba machia' na silhkam jiñ buip tui'dhi' nañ ba' bhaankamu'n jix bhai'm duukam jup tu bua, cham tu' gu' aañ diih pix, gam na pim ba' ba machia' nañ aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip.

³⁹ Ba' giilhim jix bhaak am na pui' ji' ja titda gu' Jesuus. Tii aa'nda' git nam mi' pu buuphia', gu' ji nat gu' mi' dhir ja nakoo gu' Jesuus, pu jii.

⁴⁰ Silh pu bhii bhammi baasi'n dir ja'k na pai'r Jordaán Ak, ja'pni xia'lhbuu dhir na pai' ja bopkonimik gu' ja'tkam gu' Juan, bhai' ba' pu oirida'.⁴¹ Mui' ja'tkam mu jimida' am ji gu' na pai' oirida' gu' Jesuus nam jix kaim ka' na joidham tu a'gada', jup xi kai'chit am:

—Gu' bak ji moor silhkam ji na jax tu a'gada' gu' Juan nap kai'chdha' na saak pu'ñi bha jimda' dhich jaduun na bixchu'x aichu'n. Sia kut gu' diih gu' Juan cham tu' jax dhuuk na tu'r jix bhai'm duukam, ku gu'r silhkam ji na jax tu a'gada'.

⁴² Ba' mui' ti jii'ñ jamit gu' mi' oi'ñkam buiñor gu' Jesuus.

11

Na ba mukia' gu' Laasar

¹ Ba' bhammi baasi'n dir na pai' Betaania ti tii', bhai'x ka'ook ka' maa'n gu' maa'nkam Laasar tiigim, nar ja'nni'ñ gu' Mariiya gio gu' Maarta.² Dhi'r di' pix gu' Mariiya nar ja'nni'ñ gu' Laasar gui' nat jano' mu ai na pai' ka daa gu' Jesuus ji ua'dat gu' na joidham uub nat mi' xi choi'dhak tootnarán gio mi'p xi gakii'ñxi kuupa'n ki'n.³ Ba' gu' Mariiya gio gu' sipdhi'ñ Maarta miji xi chu joot jamit nam sap aa'ñdhapu' gu' Jesuus mu na pai' oiri nax ka'ook gu' ja jaduun Laasar. Ba' gui' na mit mu ja joot mummup ba aa'ñdhiim am gu' Jesuus, jup titda am:

—Ma chu ai gu' na pim gook dit maap jix bhai' kai'chdha'ñ jaduun. Jix ka'ook.

⁴ Ba'p kai'ch gu' Jesuus nam ba aagi'ñ:

—Cham tu' pu mukia' ji matgam guñ jaduun no't moo ja'p jix io'm jup ma ai gui' gu' ko'kdai' na jax chu'm éé. Matgam gu' dhi' na bhaan pix matgilhia' ji na giilhim bixchu'x aichu'n na pu tu duñia' gu' Dios, gam na bhaan matgilhia' ip nañ aañ ja'xbui'p jir gè'kam na guñ Gi'kora' nat bhañ joot.

⁵ Ba' sia kux ja joi'ndat jix ja da' gu' Jesuus gu' Mariiya gio gu' Maarta gio ba' gu' Laasar nam maap jix bhai' kai'chdha',⁶ cham tu' ob mu jii bhammi nam pai' oi'dha' sia kum tii ba aagi'ñ nax ka'ook gu' Laasar. Gook tanoolh mi' kapup xi juruun na pai' jax ba oiri.⁷ Gatuuk ji na ba' mui'p bar jimdam, jup ja titda gu' noonbi'ñ:

—Maik gor ip gio bhammi ja'k Judea na chich pai' dhir bha jii.

⁸ Gu' ji nam gu' am cham aa' gu noonbi'n, jup kai'ch am:

—¿Moo cham ja ðbhi'n ap aa jin jaduun gu Israel kam g'e'gerkam kup ba' moo gio mui'p bar jimdam? Na mit moo bhai' tiip jum ma'yasa joodai ki'n jano' nach bhammi xi oipimik.

⁹ Ba' gu Jesusus jup ja titda:

—Dho na gu' dhi' ja'pni jia na jax gu jaroi' no' tataab mu pai' jimchu' na cham ji'xdha' moo jutbuip ba ilhia' mu pai', na gu' mu ti niidhidha' na pai' jax ti kiispaiddha', na gu'x bhai'x chu maax ka'. ¹⁰ Gu' ji no't gu' ba tuk na mu pai' ti jim, dho gu' dai dho na jutbui ba ilhia' piam ku gama ja'k pix ba jimda', na gu' cham tu maax ka' na mui' ti ti niidhidha', na gu'x chukgam ka' no't pix ba bhi'n gu tanoolh.

¹¹ Ba' mi' dhir jup ja titda ip gio:

—Mui' tiir jimdam in bhammi Betaania nañ ñiñiichdhara' gu Lasaar gui' nach maap jix bhai' kai'ch, nat tak am xi koi.

¹² Ba' gu noonbi'n jup titda am:

—¿Cham aa gu' dhih ba ñiñia' pai' na duuk buusnia' gu kooxmoda'? Cham jum aa' nap moop ñiñiichdha'n jaduun.

¹³ Ba' dhi' na pu'ñi ja titda gu Jesusus, ja'p kai'rikam pui' ja titda nat sap ba muu ji gu Laasar, gu' ji na mit gu' cham maatit kai gu noonbi'n, ja'p jum aa' am na silhkam gu kooxmoda' bhaan tu a'ga na jax nañ koosii giop ba ñiñia'. ¹⁴ Ba' silhkam xi ja aagi'n gu Jesusus, jup ja titda:

—Ja'pji muu ji guch jaduun Laasar kat, ja'p moo gux gi'm nañ ya' jam aagi'n. ¹⁵ Ku gu' aañ jix bhai'n chaat ji nañ moo ampik cham bhampip tu'ii' nat pai' dhuuk pui'm duu, na pim ba' pu'ñi dhuuji mi' dhir biix jam jujur ki'n ti jii'ndhai bax biñak ka' aañ jin bui no' pimit ba ti ði nañ tu' jax dhuñia'. Pu kanich mu jiiim.

¹⁶ Ba' gu Tomaas, gui' nam Gook Dim ki'n jup jix mat ka', jup ja titda gu jai' noonbi'n gu Jesusus:

—Each mu jiiim no'm moo ja'p jix bhaak gu g'e'gerkam. Bhai'ch dhop ko'ix ka' biima'n dhi Jesusus, ¿jax giop bua?

Gu Jesusus nap kai'chdha' nar di' gui' na ja dudua'ndhat ja baapmigi'n gu koi'nga'n

¹⁷ Ba' nat bhammi ba ai Betaania gu Jesusus, bha ja'p pix jax pui' tum kai'ch nat sap maakob tanoolh bap duu nat dir jum yaas gu Laasar. ¹⁸ Gu' ba' na gu' bhai' dhir Jerusalem amuub baasi'n dir ja'p bipio' gu Betaania, ni ku chakui ji'x miikidha' nañ ba aaya', ¹⁹ ba' mui' pix ji e'eda' am gu Israel kam ja'tkam bhammi dir kia'mi'n gu Mariiya gio gu Maarta nam guguuxi'ndha' nam cham pik moo jax xim aa'nda' nat muu gu

ja jaduun Laasar. ²⁰ Ba' nat pui' ba ti kai gu Maarta na mu pai' dhir mui' ba jim gu Jesusus, miji xi mii nat namkim, gu Mariiya ba' mi' pup daa kiicham. ²¹ Ba'p titda gu Jesusus gama ja'k nat pai' ba nam:

—¡Ee ja! No'p moo ya'p tui'ka' git jin jaduun, mo' ch chakui pui' tui'ngida' git guñ xiix Laasar. ²² Ku ba' gu' nañ gu' aañ jix maat na gu Dios jum k'e'ke' nap pai' dhuuk taanda' gu tu', pui' ji chu buusnia' jax no' pich ba ti'n.

²³ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Giop dodhia' ji matgam gum xiix. Aap moo cham jax jum aa'nda'.

²⁴ Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Aa jii', jano' jia na pai' dhuuk tum kugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, nam pai' dhuuk duduañ giop baapmigia' biix na ji'k gu koi'nga'n. Jix maat in dho.

²⁵ Ba'p titda ip gio gu Jesusus:

—Ja'pji pu xiib ji, nañ gu' ya' bap tu'ii', aañ nañ jaroi' ja dudua'ndhat giop ja baapmigi'n gu koi'nga'n. Na gu' gu jaroi' no't pu'ñi jotmoda' ma muu no' ti jii'ndhat aañ jin bui, aañ giop bamii'ndha' dua'ndhai, ba' mi' dhir gammiji pu ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan. ²⁶ Gu' ba' gu jaroi' no't chakui tu' duu, na ya' kapup oiri dhi oi'nga'n bhaan, no' pui'p ti jii'gi'n aañ jin bui, cham pai' dhuuk ka mukia', gammiji pu ba duaka' gu ii'mdagaram bhaan, ja'pji no'p ti jii'gi'ndha' git pix nañ jax jum titda.

²⁷ Ba'p kai'ch gu Maarta:

—Ti jii'gi'n in ji biix nap ji'k jax kai'ch jin jaduun, nañ gu' aañ jix maat jia nap aap jir di' guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, gui' na saak bha jimda' ya' dhi oi'nga'n.

Gu Jesusus na susuakia' mi' na pai'yaasap gu Laasar

²⁸ Ba' daipu' pu'ñi xi chiidak gu Jesusus nat jax ja'k gi' bhai' pu bhii ip gio gu Maarta nat baidham gu xio'gi'n Mariiya bhammi kiicham. Bhammi e'ek jix dhupii'n ba aagi'n na ba' cham jaroi' kaaya', jup titda:

—Ya' ba ai ba' xib guch jaduun Jesusus. Muni dhir bhai' ba jim. Bha chu joot nap sap mu jimda'n xiix.

²⁹ Ba' moo jano' nat jax pui' ti kai, mi' pu bhii gu Mariiya nat ba namkim gu Jesusus mu na pai' dhir bha jim. ³⁰ Nat gu' chakui mu ai kiicham tir gu Jesusus, gama ja'k pix kam jii'pi'ñ ju'ndharan gu g'e' kiicham nat pai' nam gu Maarta bi'pi' dir na jax bhai' ka jim. ³¹ Ba' nam gu' mui' mi'p ka daraa gu Israel kam ja'tkam kia'mi'n gu Mariiya nam mi' ka guguuxi'ñ na ba' cham pik moo xi'x buam xi chu tatda' ka' nat muu gu ja'nni'n, jai' pix mia'n jup bhii mit nat mi' dhir jotmoda' gamai' bhii gu Mariiya, nam gu' ja'p jum aa' nat mummu ba jii di'n kir na pai' yaasap gu

ja'nuni'n, na chi sap ba' mu e'jeji suakimii na ji'x am jum ju'ndha'.

³² Gu' ba' nat mu ba ai gu Mariiya na pai'm jii'pi'n gu Jesusus, mi o'lhia'n ki'n kikkbuk bi'ipi' dir jup titda soi'm ilhdhat:

—Aach tak moo ya' cham pui' tu'ch doodañ jaduufñ. Chi gu' moo chakui pui' tui'ngida' git ji guñ xiix no'p ya'p tui'ka' git aap.

³³ Ba' gu Jesusus jai' bhai' joi'ndara'p ji chum suulh na joi'ndam ke'e gu Mariiya na suakit mi o'lhia'n ki'n ba kiik nax buam jum aa', gio gu Israel kam ja'tkam nam mi ja'p gu'kat jai' tiip suan. ³⁴ Ba' xi ja tikka gu Jesusus, jup ja titda:

—¿Paa pimit ba' yaas?

Ba' gui'p xi aagi'n am, jup titda am:

—Dho mummuni. Pu kani maik jach ti tii'mpu'n jaduufñ.

³⁵ Ba' nat mu ba ai gu Jesusus na pai' yaasap, bhai' ji susua ip jai'. ³⁶ Ba' kai'ch am gu Israel kam ja'tkam nam nii'n na suak:

—Jai' dho bak alh tiix buam jup jum aa', nam gu' chi gook dit maap jix bhai'm daagich.

³⁷ Jai' ba'p kai'ch am:

—Chakui dho chi pui' tui'ngida' git dhi Laasar kat no' ya' oirida' git dhich jaduufñ, na gu' pu dua'ndha' git jia nat jax bhai' ji chu ai, ja'p na jax gui' na cham ñia kat nat dua'nñ. Aañ ilhii'n na moo dhi' pu'ñi git ip, gu' ji na gu' jano' pik cham ya'p oiri.

Na duadii giop bamgia' gu Laasar na ka muukix ka'

³⁸ Ba'r jix moik ai' di'n kir bhiji na mit pai' yaas gu Laasar, jodai komarak ba' ki'n bha kuup. Ba'x io'm mia'n mui' xi ai gu Jesusus bhai' na pai' yaasap gu mukdha', sia pui' ji ñakgat nax buam tu tatda'. ³⁹ Ba'p kai'ch:

—Ea gor mi' dhir ja'k xi bua dhi komarak jodai na ki'n bha kuup.

Ba' gu Maarta gui' nar ja'nuni'n gu Laasar kat, jup kai'ch:

—¿Kux ba' gu' chi giilhim bax uub ji? Na gu' maakob tanoolh ba ua' nat dir jum yaas.

⁴⁰ Ba' gu Jesusus jup titda:

—Matgam gu Dios cham tu' xijaichu'n ji nax bhai'm duukam jup tu duñia'. Ja'ppi aapi' no'p jix biñak kat aañ jiiñ bui biix jum jur ki'n ti jii'gi'n na pui' ji chu buusnia' jax ñap ilhii'ndha', nañ jax bam titda bo bi'ipi'.

⁴¹ Ba' ja'k xi bua mit ip gu komarak jodai na ki'n bha kuupich bha gai di'n kir na pai' yaasap gu Laasar. Ba' gu Jesusus jix dhaam ja'k xi chi tiigik bhai' ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Jum taxchaabgi'n iñ jiiñ Gi'kora', aap nap bhammi dir bhañ ke'e'x dhaam. ⁴² Nañ gu' aañ jix maat nap gammijiñ ke'e'ke'ñ Gi'kora' sia nar pai' dhuuk, nañ gu' aañ jum a'mkam pix ya'p oiri. Ba' xib jiiñ a'm jum aa' nañ jix bhai'm duukam jup tu duñia' ja

nii'nchudat dhi ja'tkam nam kapbhai' mui' ya'p tu'ii', nam ba' machia' na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'ngan'.

⁴³ Ba' pui' xi chi'ik jup titda gu mukdha' g'e' ki'n:

—Jiiñ jaduufñ Laasar, xi buusaiñ bhiji dir di'n kir!

⁴⁴ Ba' moo jano' bhiji dir ba ji buus gu Laasar nat jax mu jiiñkai gu Jesusus, pu pui' na jax ba bhiibgichu' gu tootna'n gio gu noonbi'n, gio gu buibsa'n bhai' pu iñixchu' komarak jannulh ki'n na mit jax dhuuk bhiji pu bai di'n kir. Ba'p ja titda gu Jesusus gui' nam mi'p tu'ii':

—Gor xi bhippio'k ku mu ja'p ba' oilhia'.

Nam tii chu a'gada' gu g'e'gerkam na jax dhui mu'aa' gu Jesusus

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

⁴⁵ Ba' mui' jai' dhit ti jii'n jamit gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusus na mit tii nat pui' ji' tu duu, gui' na mit mu dir bha oi kia'mi'n gu Mariiya nam ampik mi'p ka daraa nam ka guguuxi'n. ⁴⁶ Jai' gu' dai ji na mit xi boop na mit ja aa'ndham gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' nat jax tu duu gu Jesusus. ⁴⁷ Ba' gui' nam jir ja g'e'gerkam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, maap xim daagik gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' ma tu a'ga mit mu xi jimiik nam pai' tu a'gada' gu daix a'aixkam, biix jamit jup xi ja baidhak gu g'e'gerkam jum aa'ndam, jup kai'ch am:

—¿Jax jach ba' duñia' gu maa'nkam? Tii' na gu' oidhim nax bhai'm duukam jup tu bua. ⁴⁸ Nam gu' dhi' biix mu ja'k ji kaaya' gu ja'tkam no'ch mi' pix xi ñii'n. Ba' gu g'e'gerkam Rooma kam dai nam bhai' ji bhaaku' no' mit ba maat, bha jimiim dho gu' ya'ch kooda' biix dappaam maa'n jimdam nach ji'k ya' oi'dha', gio nam jich ialhchulhdha' dhich chiopi'.

⁴⁹ Ba' gu Kaipaas gui' na jano' pik gui' gu oidha' jir ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

—¿Aa gu' aapi'm cham maat ji jia na jax ja'k jir am? ⁵⁰ Ni ku pim jax xim aa' panaas nar am na maa'n maa'nkam pix mukia' jich a'mkam biix na ji'k ja'tkam ya' dhi Israel, nam ba' cham biix jich kooda'.

⁵¹ Ku gu' gu Dios ji nat pui' ja'k jurtuda gu Kaipaas na ba' pu'ñi ja titda gu jai' g'e'gerkam, na gu' jano' gui' gu oidha' pui'p jir ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na pui' ji' kai'ch, gu Jesusus na aagit jup kai'ch na ja a'mkam mukia' gu Israel kam ja'tkam, ⁵² gam sia gu jai' nam mu ja'p oi'dha' biix kap na ji'x oi'ngan', ba' ja'p ji buusnia' na biix maap ba ja jumpada'

gui' nam ji'k ti jügi'n buiñor guch Gi'kora'.
 53 Ba' pui' ja'k maa'n ñi'ook'jup duu mit nam
 xi chu a'gimik gu g'e'g'erkam Israel kam nam
 sap mu'aa' gu Jesusu no' mit pai' tii.

54 Ba'x ixchuixim pix ba oirida' gu Jesusu,
 na gu'x maat nam jax tu a'ga gu g'e'g'erkam.
 Ba jii' bhai' dhir Judea nammí baas ja'k na
 pai' Eprain ti tii' na g'e' pa'r kiicham, na
 amuub bipio' na pai'r gampix jix chu gak'kir.
 Mi' ba' pu oirida' ja bii'm gu noonbi'n nam
 jax ba oi'n.

55 Ba' moop ba miamlhim nam pai' dhuuk
 tu piastatda' bhaan paaskua ta'm gu Israel
 kam ja'tkam. Mui' pix ba ji e'e am bhammi
 Jerusaleen mu dir ja'p kam na jax a'lhich
 jir kikcham, nam sap ba' bii'pi' dir bhai'
 soi' bam ilhii'ñdha' ampik nam aaya' nam
 pai' dhuuk bhai' ji chu piastata' gu bhaan
 paaskua ta'm. 56 Ba' bii'x nam ji'k pu'ñi
 bhammi aajim Jerusaleen gu ja'tkam, bha
 ja'p ti ti tikka' am gu Jesusu na pai' ja'k jax
 chu'ii'. Tiim ti tikkada' am bhiji' ji baapki g'e'
 chiop, jup kai'chdha' am:

—¿Paa chi ba' moo ja'k bhii? ¿Ka' ba' iam
 ya' aaya' aa chi jano' na pai' dhuuk pik bar
 piasta ka'? ¿Jax japim ilhii'ñ aapi'm?

57 Nam gu' gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam
 bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu
 Israel kam ja'tkam, gio gui' nam pariseos
 jum tiiti'nda', pui' pu ja titda am bii'x gu
 ja'tkam na sap no' jaroi' maadit pai' ñii'ñ na
 oiri gu Jesusu, jotmoda' ja aagi'ñdha' nam
 ba' dagia'.

12

*Gu ubii na mi choi'dha' gui' na joidham
 uub tootnaran gu Jesusu*

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Ba' na xijum maa'n tanoolh pix ba
 bi'chu' na ba' moo bam aaya' gu bhaan
 Paaskua ta'm, mui' ma jii gu Jesusu bhammi
 Betaania na pai' kio gu Laasar gui' nat
 dua'ñdhak giop bamii' na ba muukix kat.
 2 Ba'x bhai'm taatim ma chu bhai'ñ jamit
 gu koi' gu jurnik kam nam tu onbai'ñdha' gu
 Jesusu, nam gu'x bhai'm taat nat mi' ba
 ai. Gu Laasar jai'p ma chu juu bii'ma'n gu
 Jesusu maap ji dharai'buk mi sonpan gui' na
 bhaan tum kua', gu Marta ba' dai nat pix
 mui' ji ja bhii'ñ. 3 Ba' gu Mariiya mi' ba ai
 na pai'daakat tu kua' gu Jesusu ji ua'dat gui'
 na joidham uub nax dha'ram namiik, ba'
 mi' xi choi'dhak tootnaran giop xi gakii'ñixi
 kuupa'n ki'n. Joidham ba tu uub ji gu' miji
 ba'k chir nam pai' daraa, nat gu' bii'x kap
 miji ja'p jim tiimo. 4 Ba' gu Juudas Iskari-
 iote na maadit jir dhi' gu mambhii'x gook
 gu noonbi'ñ gu Jesusu na gatuuk maaxik
 kiisa' nam boi bhichdha', jup kai'ch mi ja'p
 daakat:

5—¿Uu gu' alh ja'p moor tu' kub ji ba' dhi'!
 ¿Cham bhai' aa na alh jum ga'rai ji'k baik
 jix cha'tmam oo'm aixim ki'n gu tuumiñ
 mu ja'k ja makia' gui' na alh cham bhai'
 nam pai' dhir u'ji ki'n tu saba'da'? Na gu'
 dhi'x dha'ram namiik, na gu' giilhim joid-
 ham uub.

6 Ku gu' dhi' na pui' ji' kai'ch gu Juudas,
 cham tu' ji na moo silhkam jix ja joi'ndat jup
 kai'ch gui' nam cham tu' bia', ja'pji na diilh
 tiix gaamum gu tuumiñ ku ba' tii aa'ndagit
 nam ga'ra' gui' na joidham uub. Na gu'
 pui' pu tu buada' na tii umua'ñdhix ka' na
 kusbioda' gu ja tumñi' gu jai' noonbi'ñ gu
 Jesusu, diilh xi gaamui ji'k na ilhii'ñdha'.
 7 Ba'p titda gu Jesusu:

—Aap moo cham jax kai'chdha' jiiñ
 jaduun'. Matgam gu' dhi Mariiya pu pu
 kai'ñkam ulhiiñ kat ji dhi' na joidham uub
 na ba' pu'ñi mi' bañ choi'dha'ñ chooton
 am no' ñich ya' ba ai, nat gu' xib pui' ba ji
 buus nam bañ yaaspa' gu ja'tkam. 8 Gu'
 gui' nam cham tu' bia', matgam gammiji
 ya'p tui'ka' am ji jam bui na pim alh jup xi
 ja palhbuidhat ku gi ki'n gu tu' na ja a'm
 jum aagaidha', nam gu' cham pai'm ti'ñcho.
 Gu' aañ matgam ya' pix ja'p bhichu' ji dhi
 oi'ñga'n bhaan, ja'p pik ba ji jiiñ chi gu'.

*Gu g'e'g'erkam nam bax mu'aak ka' gu
 Laasar*

9 Mui' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam pui'
 ba ti kai mit na bhai' dhir oiri Betaania
 gu Jesusu. Ba' mui' ma jii mit na mit ti
 tügim no' moo silhkam bha oiri, gam na mit
 bhaan jim iatak nam jix chiigik gu Laasar
 gui' nat dua'ñdhak giop bamii' gu Jesusu na
 tii ba yaaspich mukxikam. 10 Ba' giilhim jix
 bhaak am gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai'
 g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel
 kam ja'tkam, jup kai'ch am nam sap bii'x
 mu'aa' gu Laasar bii'ndai gu Jesusu, 11 na gu'
 sap dhi'r kuiñcha'n na gan mumki nam ba'
 mui' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam mu ja'k
 pix ba kaichu' gu Jesusu na mit ji chiigik nat
 dua'ñ, gui' ba' mi' pix ja'p ji bi'iim am.

*Na g'e'kam ki'n bhammi ba aaya'
 Jerusaleen gu Jesusu*

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

12 Mui' ja'tkam bhai'p tu'ii' am ji gu'
 Jerusaleen nam tu piastat gu bhaan
 paaskua ta'm. Ba' buimgidhak pui' ba ti
 kai mit na sap mu ja'k ba jim gu Jesusu
 bhammi ja'k Jerusaleen. 13 Ba' na mit jax i'ki
 gu ko'kmarak jaaja' miji xi ji dhuu'ñ jamit
 na mit namkim mu na pai' dhir mui' ba jim
 jup xi kai'chidhat g'e' ki'n:

—¿Ja'p moor jix uañ ji tu' silhkam dhi'
 na jaroi'r jich g'e'kam tuk ya' dhi Israel,
 na jaroi' bhaankamu'n ya ja'p oiri guch
 Gi'kora'!

¹⁴ Ba' gu Jesusus maa'n xim taiñbuidhak gu bhurru bhai' xi dhaibuk mui'p ba tu jim-chudim na mit ba tii gu ja'tkam. Pui' ji chu buus na j'i'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'n gu Dios mi' nat pai' tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: ¹⁵ Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum aa'nda' ji Jerusaleen oi'ñkam.

Pu kani git na mi'ñi dhir bhai' ba jimda' gu jam g'e'kam tuk alhi'ch bhurru ta'm.

¹⁶ Ku gu' gu Jesusu pu cham maatit k'e'k'e' am ji na jax ba'r jum duukam biix na j'i'k jax tu buada', ni kum cham maatit k'e'k'e' ip gu' mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nam dhi' aagit jup kai'ch. Nammi ji nat pai' dhuuk muukig gio duadik jup ba jiix dhaam na mit ba' bhai'x maatit ji kai na bak biix pui' tu ua'ñix ji ti na j'i'k jax tu buimik gu Jesusus, pix ji nam gu' cham maatit k'e'k'e'.

¹⁷ Ba' biix gui' na mit j'i'k tii gu Jesusus nat dua'ñdhak giop bamii' gu Laasar na tii ba yaaspich muxkikam, mu ja'p pix ja'x pui' tu ja a'gi'ndha' am gu jai' nam chakui maat. ¹⁸ Pui' ku mit ba'x bhai'm ilhdhak mui' xi ñam gu Jesusus mu na pai' dhir mui' ba jim, nam gu' pui' ba t'e' k'e'p na joidham jix bhai'm duukam jup tu bua. ¹⁹ Gu' gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' gu' giilhim jix bhaak am ji, jup jum ti titda' am mi ja'p oiopot.

—Jho jaiñ na pim jax ti nii'ñ! ¿Jax jachich gip ba doodaa siach chii o'bhagi'ñ? Nam gu' giilhim biix pix mu ja'k ba kaichu'.

Nam ba ga'ngada' gu Jesusus j'i'kchi gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'ga

²⁰ Ba' j'i'kchi bhai'p oiopo am Jerusaleen gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada' nam pai'p tu'ii' gu mui' ja'tkam, nam bhai' dhir tu daan xi chu piastatdat gu bhaan Paaskua ta'm ja bim. ²¹ Ba' dhi' ji' nam griago ki'n tu a'ga, mu ja'p ji chiigik ba tikka am gu Piliip gui' nar Betsaida kam na Galilea dibii' bhaan bipio', soi' xi chitda am na ba' ja aagi'ndha', jup titda am:

—¿Paa ja'k jax chu'ii' gu Jesusus? No' pich iam jich aa'ñi jiiñ jaduun'. Aach tiix ñio'kdhak ji.

²² Ba' gu Piliip mu jimik ba aa'ñdhim gu Anrees nam tu' tikka gu ja'tkam, gook dit jamit ba' mui' ma jii na mit aa'ñdham gu Jesusus mu na pai'p tu'ii' nam ti tikka gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'ga. ²³ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho nat gu' xib ya' bam ai jia nañ pai' dhuuk muukii' giop bamgia' kum ba' ba xiiñ maachim nañ jir tu'p tu'm da' guñ jaaduñ. Ya' bar bhaan gu' nañ pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam na pai'x io'm g'e'kam ki'n bañ dhaasa' guñ Gi'kora'. ²⁴ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' gu kai'ñ gu tiriik, na cham ji'xdha' mui'dha' no' mu pai' pix pu ulhñix, gu' dhi'm aa'nda' ji na mu ja'p jum ixia'

dibii' ta'm na ba' mi' dhir buusni mui' ba kaicha'. Pu'ñi ip ba' aañ, biip'm aa' nañ jiiñ chulhiññai mukia' ja a'mkam gu ja'tkam nam ba' mi' dhir pu'ñi bhai' ji machia' nañ jir tu'p tu'm da'. ²⁵ Ba' gu jaro'i' no' daix aa' na gammijix bhai' tu jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, am ti'ñchoka' na cham bhai' tu jimia' gatuuk. Gu' ji no' gu' cham tu' bhaan jax jim aagat ti jii'gi'ñ aañ jiiñ bui, siat chi biix aixim jix buam jum duukam bhai' a'miram ji chu jii, dho gi gu'x bhai' tu jimia' ji gatuuk, nañ gu' pu baidhika'x dhaam na pai' gammijix jikgim bap tui'ka'. ²⁶ Ba' gu jaro'i' no'x aa' nañ kaichgit jiiñ a'mkam ba tu juanda', jum aa' na biix juraa'n ki'n ti jii'ñdhat mi' pui' xi jimda' nañ j'i'k jax tu a'ga, na ba' ja'p ji buusnia' na gammijiiñ bim jup tui'ñgida' sia nar pai' dhuuk, na gu'x kiigaldhat bhaan ba ti niidhidha' guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus na ba tu aa'nda' na jootom mukia'

²⁷ Aañ moo cham pui' ka tu tatda' ji xib, ampix pui'x buam tu tatda'. Chi na ñich gu' pu kai'ñkam pix bha jii ya' dhi oi'ñga'n, cham bhaai' nañ jax jup ba ji chiida' guñ Gi'kora': “Jiiñ palhbuidha' ap jiiñ Gi'kora' nam cham j'i'xkat jax jiiñ hooda' gui' nam xiiñ bhaamki'ñ.” Jax dhuu na ñich gu' pu kai'ñkam bha jii nañ ya' pui' tu kuugalhdha' nat j'i'k jax jiiñ chii'n. Gu' ja'piani nañ titda': “Jiiñ palhbuidha' ap jiiñ Gi'kora' nañ ba' pai' tu kuugalhdha' na pich j'i'k jax jiiñ chiidak bhañ joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap aap giilhim jir g'e'kam.”

²⁸ Ba' mi' dhir bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k jup kai'ch:

—Xiiñ palhbuidha' ap jiiñ Gi'kora' nañ pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiiñ chiidak bhañ joot, nam ba' machia' gu ja'tkam nap aap giilhim jir g'e'kam.

Ba' g'e' ki'n bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam jup tum kai'ch:

—Matgam jañich pu pui' ba duu ji. G'e'kam ki'n jix bhai'ñ chaat iñ nap mi' pui' tu kuugalhdhim nañ jax jum titda. Jix io'm jañ jix bhai' bañ chaat ka' no' pich biix pui' ba tu kuugalh.

²⁹ Ba' gu ja'tkam nam mi'p tu'ii' na mit kai nat bha tum ñio jix dhaam dir, jup kai'ch am nat sap tu' pix g'e' tir. Jai' ba' maakam jup tii mit, jup kai'ch am:

—Nobii'ñ guch Gi'kora' ji nat bha tu a'gi.

³⁰ Ba'p ja titda gu Jesusus:

—Dho aapi'm na bha jam guguuxi'ñ dhi' nat bha tu a'ga, cham tu' aañ, na pim sap ba' ya' dir ja'p ja'k cham jax kam aa'nda'. ³¹ Nat gu' xib ya' bam ai na pai' dhuuk ja aagi'ndha' gu Dios biix gu ja'tkam nam j'i'k mi' pui' jimia' na jax jix aa', gio nam j'i'k cham mi' pui' jimia'. Gio gu ja'ook na ya' tu daam kii'k dhi oi'ñga'n, mi' pix ja'p ji bi'ya' xib dir. ³² Na

gu' aañ nam pai' dhuuk jiñ xissapa' kuruus ta'm, mui' bhai' ji chi jii'ñdha' am aañ jiñ bui.

³³ Ba' dhi' pu'ñi ja'k ja titda gu Jesusu gu ja'tkam na ja aagi'ñ na jax ja'k jum duuji mukia'. ³⁴ Ba'p titda am gu ja'tkam:

—¿Gi na ba'p jum kai'ch mi u'uan ta'm nach tu jiñkui'ñdha' nat pai' tu ua'nak gu Moisees na saak guch Xoi'kam na Dios bha jootsa', cham pai' dhuuk mukia' no't pu'ñi ya' ba ai? ¿Jax ji kup ba'p kai'ch nam aap jum sissapa' kuruus ta'm? ¿Ka' gui'p jir ju-maich Xoi'kam aa na bhaan tu a'ga mi u'uan ta'm na saak cham pai' dhuuk mukia'?

³⁵ Ba' gu Jesusu jup ja titda ip gio:

—Aañ pix ba jam aagi'ñ iñ jiñ jaaduñ nañ jax jiñ dhuñia' jootom, cham jañ moo pui' pix jam titda. Ba' no' pim jix aa' na pim jix chu maax kir bap tui'ka', mi' pim pui' ba jimia' nañ ji'k jax tu a'ga, na gu' aañ ja'p ji buusan nañ joidham gē' tanoor nañ ji'x ya' kapup oiri. Cham maat japim gu' na pim pa ja'k bñiichu' na pim gu'x chu tukgam kir jup tu'ii'. ³⁶ Ba ti jii'ñdha' pim aañ jiñ bui nañ ya' kap tu'ii' jam bui nañ tu jam bi'ñxi'ñ, na pim ba'ñ bñim bap tui'ka' na pai' joidham jix chu maax.

Ba' mi' na pui' xi chu ja a'gidhimik gu Jesusu, mi' pix ja'p ji bñi, pu jii o'ñchixim. Cham pai' ka ti mit.

Na jax jir jum duukam nam ba' cham ti jügi'ñ gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusu na ti tu ja a'gi'ñ

³⁷ Ba' pu cham ti jügi'ñ am gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusu sia ku ti ja ni'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua.

³⁸ Pui' ji chu buus nat ji'k jax tu ua'nak gu Isaiiyas gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, nap jum kai'ch:

Cham ji'xkat jiñ jii'ñ jamit gu ja'tkam jiñ Gi'kora' nañ alh ti pup tu ja a'gidhimik,

ni sia kuñ chii ja ni'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua.

³⁹ Gio ba' ja'pnip tu ua'nak gu Isaiiyas kum ba' cham ti jügi'ñ gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusu, na ja'pni mui' ji kiksa:

⁴⁰ Gu Dios pix jup tu duu ji gu' nam ba' cham maatit ti ni'ñdha' sia kum ti ti ni'ñ na tu' jax jum bua,

panaas ku moo kuukup ka' gu ja buupui, ni nam cham maatit kēēkē' na jax jir jum duukam ka' sia kum ti kēē na ji'k jax tum a'ga gu ñio'ki'ñ,

nam jax dhui pix cham soi'm ilhdha' buiñor na ba' cham tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara'.

⁴¹ Pux maat jia gu Isaiiyas na guch Xoi'kam giilhim jir gē'kam, pui' kut ba' pu'ñi ja'k tu ua'nak na dhi' aagit jup kai'ch na ji'k jax tu duñia'.

⁴² Kum ti gu' moo siamri mui' ti jii'ñ ji gu Israel kam ja'tkam buiñor gu Jesusu, kux gu' iam, gam sia jai' dhit gui' nam jir ja gē'gē'kam tuk. Dai ji na gu'x ixchuixim pix nam cham machia' gui' nam pariseos nam tiiti'nda', nam gu'x ja iñbhi'ñ nam ja iattulhdhai ja bui gu jai' gē'gē'kam pu mai' ja ardimia' mi' dhir gē' chiop no' mit jax dhuuk maat. ⁴³ Nam gu' kax joojoi'ñ nam mi' pui' jiiimda' nam jax ja'k jix ki' ka'm ni'ñ gu ja'tkam, cham tu' na jax ja'k jix aa' gu Dios, gam nam kax aa' nam mu dir bha ja'k bñix pix tu' ka'm ja niidhat pix jix bhai' ta titdada' gu ja'tkam. Gu' no' mit ba maat nam ba kaichu' gu Jesusu, pu maa'n jimdam ja bhaamkidha' am jia.

Gu Jesusu nap kai'chdha' nam jum tul-hiña' gatuuk gui' nam ji'k cham mi' pui' jimia' na jax tu a'ga

⁴⁴ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu gē' ki'n nam ba' kēēkē':

—Gu jaro'i' no't ba ti jii'ñ aañ jiñ bui, bñix buiñor ti jii'ñdhaip jum duñia' guñ Gi'kora' nat bhañ joot. ⁴⁵ Piam no't jaro'i'x bhai' bañ maat nañ jir tu'p tu'm da', bñix gui' nat bhañ joot jup ba machia' nar tu'p tu'm da', cham tu' dai aañ. ⁴⁶ Na ñich gu' aañ bha jii jia ya' dhi oi'ñga'n nañ ya' tu ja bi'ñxidha' gu ja'tkam nam jix chu tukgam kir jup tu'ii', na gu' aañ ja'p ji buusan nañ joidham gē' tanoor, na ba' gu jaro'i' na ba ti jii'ñdha' aañ jiñ bui, jix chu maax kir ji bi'ya'. ⁴⁷ Cham tu' nañ aañ ya' ēēji pui' xi ja titdaimi nam giil-him jix u'ua'tulhdhix ba ja tulhiñchuda', gu' ja'pji nañ ja'kbui' kat ya' ja palhbuidha' ji nam jax dhuuji cham jum tulhiña' gatuuk. Mi' dhir jam ba' diilh jup bam tigia' no' mi' pui' jimia' nañ ji'k jax tu ja a'gidha', piam ku gu' cham. Diilh ba' bax maat guñ Gi'kora' na jax ja dooda'. ⁴⁸ Piam kum jai' dhit cham jiñ kaim nañ ji'k jax ti tu a'ga nam cham jiñ kiigalhdhat, cham jax bua dho. ¿Jax jañ gip ja tiida' aañ? Jumaix jai'ch ji gu' gui' na pik ja aagi'ñdha' nam kuiñcha bia' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, dai na xi ja aa'ñdhai na mit silhkam cham mi' pui' jii nañ ji'k jax tu ja a'gi'ñ xib. ⁴⁹ Nañ gu' aañ cham tu' diilh pix pui' tu a'ga jia gammiji nañ diilh jax ilhii'ñ, ja'pji daipu' nat ji'k jax pix jiñ chidak bhañ joot guñ Gi'kora'. ⁵⁰ Na ba' gu jaro'i' no't jiñ kēēkē' mi' pui' ba jii nañ ji'k jax tu a'ga, pu baidhika' guñ Gi'kora' jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', na gu' gui' pix jir ñio'ki'ñ dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ, nat gu' pu'ñi ja'k xiñ aa'ñdhak bhañ joot.

13

Gu Jesusu na ba ja bopkoñdha' gu ja tooton gui' nam ji'k kaichu'

¹ Ba' takaab dir na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk

tu piastatda' gu Israel kam ja'tkam, pux bhai' bax maat gu Jesus nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor guch Gi'kora' nat pai' dhir bha jii. Cham jax bua sia ku mit diñh ya' ji bii gui' nam ji'k kaichu', na gu' pui' na jax jix ja joi'ndat bax ja da'da' sia kut ba jii nat jax jix ja joi'gilh ya' dhi oi'ñga'n na ja biim oilhimik. ² Ba' na mit pai' dhuuk ba ji chu juu gu jurnik kam, gu ja'ook pui' ja'k ba jurtuda gu Juudas Iskariote maraa'n gu Simoon Iskariote na sap maaxik kisa' gu Jesus nam boi bhichdha', dai pui' pix bam aa' mi' dhaakat na ti tu kua'. ³ Gu Jesus pui' pix xim aa' jura'ram bhaan nat bam ai na pai' dhuuk giop ba jimia'x dhaam buiñor gu Dios nat jaroi' bha joot. Pux bhai'x maat gu' na biix bhaan ji chu bi'ya' sia nar tu', gam na biix tu daam ba kiika' ya' dhi oi'ñga'n. ⁴ Pui' xim aagat ba' moo jotmoda' nat jax kikbo mi' na pai' daakat ka tu kua' gu jurnik kam, bhai' ji kua gu tɛb kutuuna'n na daam dir ti'chu', mi ja'p xi dhaasak bhai' ji bhi maa'n gu jannulh joidham jix moik. Mi' dhir ba' bha ja'p xi buraak jurban ⁵ bhai' ji ja bopkoñ gu ja tooton gu noonbi'ñ, dai nat jax ja'aa ta'm tua gu suudai', gu jannulh ki'n ba' xi ja gakii'ñxidhidhat gui' nat bha ja'p xi buraak jurban.

⁶ Ba' na pai' dhuuk gu Peegro tiip bax bopkoñdham gu tootna'n, cham aa', jup kai'ch pix:

—¿Aañ aap moo pui' pik ba jiñ bopkoñdha' guñ chooton jiñ jaduun?

⁷ Ba' gu Jesus jup titda:

—Matgam gu' saalh ka maachim ap jiñ jaduun na jax jir jum duukam nañ ba' jam bopkoñi'ñ gu jam tooton. Gu xib gu' chakui ji nap maat.

⁸ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch: —¿Cham aa' gu' aañ moo chakuiñ bopkoñdha' ap tu'ñ chooton? Nap gu' aap giilhim jir gɛ'kam, cham tu'r jum jupaabkam iñ.

Ba'p titda gu Jesus:

—Dho bak gu' cham tu'ñ bui kap tui'ñgida' ap no'p cham aa' nañ jum bopkoñdha' dhim tooton.

⁹ Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup kai'ch: —Xiñ bopkoñi'ñ ku giñ jaduun. Biix xia dhiñ ñoonob jap jiñ bopkoñdha' gio ba' dhiñ mo'. Aañ jix aa' ji nañ gammijim buip tui'ñgida'.

¹⁰ Ba' gio mui'p ji ñio gu Jesus, jup titda:

—Jax dhui nax kiki' gu jam noonob gio gu jam moom, na pimit gu' kia'pix bathia. Cham jum aa' nañ jam bopkoñdha', dai ji dhi jam tooton nat ba dirbat na pim ki'n jiim nañ ba' ya' jam bopkoñi'ñ, sia ku pim cham tu' moo biix jix bathia na pim ji'k jiñ kaichu'.

¹¹ Na gu' pu bax maat gu Jesus na maadit maaxik kisa' nam boi bhichdha'. Pui' ku

ba'p ja titda nam cham tu' biix bathia nam ji'k kaichu'.

¹² Ba' nat pai' biix ja tiimo nat ja bopkoñ gu ja tooton, gio mup ji dhaibu sonpan gui' na bhaan tum kua' xi chi'ñik ip gio gu tɛb kutuuna'n. Mi' dhir ba'p ja titda:

—¿Jix maat japim aa na jax jir jum duukam na ñich ba' jam bopkoñ gu jam tooton? ¹³ Aañ silhkam dhor gɛ'kam na pim jax bañ chii'ti', gio nañ bixchu'x aichu'n. Cham tu'r gama ja'k na pim jax kai'ch jiñ jaaduñ. ¹⁴ Kuñ chi gu' jam bopkoñ ji gu jam tooton sia kuñ giilhim jir gɛ'kam gam nañ bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña' na pim jax bañ ñii'ñ. Aapi'm ba' diñh ya' dir ja'p ja'k pui'p xim bopkoñdhat gu jam tooton biix ji'ma'n. ¹⁵ Na pim jax bañ ñii'ñ aañ na ñich jam duu, pu'ñi ja'k japim ba'p tu kuugalhdhidha' aapi'm gammiji ti'ñchokat.

¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu tujuandam na mi' pui' xi chu duñidha' na ji'k jax ti'daidha' gui' na buiñor tu juanda', na gu' bita'n jup tui'ka', cham tu' ja'xbui'p jir gɛ'kam ka' gu' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'. Gio ba' ja'pni ip na jax gu jax chu'm tujuandam no' mit pai' joot na jimia', mu jimia' dho na gu'x mat ka' jia nar tujuandam ka' pix, cham tu' pui' na jax gui' na mu jootsa'. Aapi'm ba' pu'ñi ip jiñ jaaduñ. ¹⁷ Mi' pim pui' xi chu duñidhat na pim jax jiñ ñii'ñ nañ jam bua gio nañ tu jam a'gi'ñ no' pim jix maat na jax jir jum duukam, na pim ba'x jijikgim jup tui'ka'.

¹⁸ 'Sia kuñ gu' cham tu' moo biix jup jam titdat jup kai'ch na pim ji'k ya'p tu'ii', nañ gu' aañ jix maat nañ ji'k pix ja daa' gui' nam gammiji bañ kaichgida'. Na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: “Maadit bhai' jiñ bhaamki gui' na mit ji'k jiñ biim tu juu.” ¹⁹ Xib dir jañ pui' ba pup xi jam titdañ jaaduñ na pim ba' ba pup jix mat ka', ampik na pui' tum kuugalhdha', na pim ba'x io'm ba ti jigi'ñidha' no't pui' ba tum duu na aañ pix jir di' guch Xoi'kam nañ jax pu bar di' sia bijik dir. ²⁰ Pu ka nañ moo silhkam ya' pu jam ti'da', na gu jaroi' no't jix kiigal gu jax chu'm jiñ chujuandam tuk, no' mu ja'p pai' jimdat jiñ a'mkam tu a'gim, ja'p ji buusnia' na aañ na xiñ kiigalhdha'. Gu' ba' gu jaroi' na xiñ kiigalhdha' aañ, guñ Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii' nax kiigalhdha' ip nat jaroi' bhañ joot.

Gu Jesus na ba tu aa'nda' na sap gu Juudas maaxik kisa' nam boi bhichdha' (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹ Ba' mi' na pu'ñi xi kai'chimik gu Jesus, bhai' pix joi'ndara' ji chum suulh, jix buam bhai' jim ilh ii'mdagaram bhaan. Ba'p ja titda gu noonbi'ñ:

—Maadit aapi'm moo maaxik jiñ kiisa' nam boiñ bhüchdha' gu ja'tkam. Aań moo ya' pu jam titda.

²² Ba' gu noonbi'ñ bhai' pix xim ninii'ñ am, nam gu' cham maat na jaroi' ba' aagat Jup kai'ch na pui' maaxik kiisa'. ²³ Ba' maadit gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusu mi' dhir ja'p daa sonpan. ²⁴ Ba' gu Peegro ja'p xi dhuifñxi na sap mi' dhir tikka' na jaroi' ba' aagat Jup kai'ch na pui' maaxik kiisa', na kapbhai' mi sonpan daa. ²⁵ Ba' gui' amuub dir Jup ba tikkax dhupii'ñ ki'n, Jup titda:

—¿Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum kiisa'ñ jaduun? ¿Jax chu'm jir di'?

²⁶ Ba' gu Jesusu Jup xi aagi'ñ, Jup titda:

—Dho nap pix niifñdha' nań jaroi' ti bi'ñxidhai mu ja'k xi makia' gu timkallh. Dhi'r di' ka'.

Ba' pui' xi chi'ñik, nat jax daa gu timkallh, xi chi' bi'ñxidhak mu ja'k xi maa gu Juudas Iskariote, maraa'n gu Simoon Iskariote. ²⁷ Ba' nat kia'pix maa'n bhai' ba kii, bhaan pu baa gu ja'ook. Ba'p titda gu Jesusu:

—Xib jap ba' ba jimda' Juudas nap jax pui'x chu duñiim saak, dai na moo jotmoda' git.

²⁸ Ba' pu ni maadit gu biix nam ji'k mi dharaa kut jix maatit kai gu Jesusu na jax kai'ñkam pui' titda gu Juudas. ²⁹ Ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam Jup titda na ba tu taañmira' gu tu' nam tu bhaidha' gu bhaan paaskua ta'm, piam ku na ba ja makia' ji'k gu tuumiñ gui' nam cham tu' bia', nam gu'x maat na gui' umua'ñdix na kusboda' gu ja tumñi' biix nam ji'k jir noonbi'ñ gu Jesusu. ³⁰ Ba' nat jax pix mi' ji jugio gu timkallh nat maa gu Jesusu, mi ja'p pu bhii gu Juudas nat jax kikbo pui' cham jax ji chi'ñik. Bar tukaa' ji ba' gu'.

Gu Jesusu na ba tu daasa' nam sap xim ja joi'g'nda' gui' nam kaichu'

³¹ Ba' mi' dhir Jup kai'ch gu Jesusu nat pai' pu ba jii gu Juudas:

—Xib dho gi ba' ampix jum ai ji nam pai' dhuuk am xi machia' gu ja'tkam nań aań ja'xbui'p jir g'e'kam na guń Gi'kora' nat bhań joot. ³² Na gu' nań pai' dhuuk duadii gop bamgia' mu dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan bax maati' ka' na gu'i'ñ buip tui'dhi' na giilhim jir g'e'kam. Pu'ñi duuji ba' ba matgilhia' ip nań aań ja'xbui'p jir g'e'kam na guń Gi'kora', pui' kuń ba' bixchu'x aichu' nań pu tu duñia' bhaankamu'n. ³³ Ba' xib am ti pup ba jir boi cha'm kam iń jiń jaaduń, cham jań tu' mui' ya' ka juruufñdha' jam bui. Aapi'm chi ba' nai' ti ji chu gaaga' na pim gio ti ba xiń chüigik ka', ji na pim gu' cham pai' kań chigia', na pim gu' cham ji'xdha' aaya' nań pai' ja'k bap tui'ka' no' ñich ya' dir ba jii, pui' nań jax Jup ba ja titda jano' gu Israel kam g'e'g'erkam. ³⁴ Dai nań ja'pni ja'k

xi chu daasai aapi'm jam bui na tu aagix ka' xib dir, na pim joidham xim ja joi'ndat jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' biix ji'ma'n, ja'p na jax aań nań xi jam joi'ndat xi jam da' biix ji'ma'n aapi'm, ³⁵ nam ba' bhai' ji machia' gu ja'tkam na pim aapi'm joidham jir jix bhahbai'kam na pim ji'k bań kaichu'.

Gu Jesusu nap tida' gu Peegro na sap pu ti'ya' na cham tu' kaichu'

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶ Ba' gu Peegro bhai' ba tikka gu Jesusu, Jup titda:

—¿Paap gi moo ja'k bhüya'ñ jaduun kuch ba' pui' cham pai' kam tigia'?

Ba'p titda gu Jesusu:

—Dho maakam ja'k dho, na pai' ja'k cham bhaai' nap jax jiń oidha' gu xib nań gamai' ji jimia'. Ku ba' gu' aap cham jax jum aa'nda' ji, nap gu' saalhim bhai' pix pui'p bhüya', bhammip Jup ba ji buusnia' nań pai'p tui'ka'.

³⁷ Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Pu xiib ji nań pix mi dhaibu aań nap pai' dhuuk gamai' ji jimia'ñ jaduun. ¿Kux ba' gu' aań pai'p bi'ya' diilh? Daas iń dho nań mukia' jum a'mkam no'ñ xi ilhii'ñ.

³⁸ Ba' gu Jesusu Jup titda:

—¿Paap gip daas nap mukia'ñ a'mkam Peegro? Pu ka git nap ja'xñi pu baikim pui' ba ti'ya' nap cham tu'ñ kaichu' na ba' pik moo ba jiññika' gu takaarui', aań moo ya' pum titda.

14

Gu Jesusu nap kai'chdha' na gui'r di' gux ki' boi

¹ Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jum aa'nda'ñ jaaduń, Dios japim pix ti'ñchokat buiñor jix biññak ka' gammiji, gio ba' aań jiń bui ip. ² Matgam bhammi na pai'p tu'ii' guń Gi'kora', mui' kap jir ba'pki chir ji na pai'x bhaai' na pim oi'ñcha' biix ji'ma'n, aań moo ya' pu jam titda. ¿Kux ba' gu' aań pui'p ba jam titdada' git aa gu ja'p pix no' cham jir silhkam ka' git? Chakui ji nań pui' jam tida' git. Ba' aań biipi' mui' xi jimia' xib nań ba ti kii'mpiga' bha ja'p na pim jax aaya' biix ji'ma'n. ³ Gioń ba' bhai'p jim nań ji'x jix bhai' xi chu dui nań bha jam bai'ñmira' na pim bhammi ja'k ba oi'ñchapu' jiń biim nań pai' kio, na pim ba' gammiji jiń biim Jup tui'ka'. ⁴ Xib japim dho ba' bax maat jiń jaaduń na pim jax dhui aaya' nań pai' ja'k jim, nań gu' ba jam aagi'ñ.

⁵ Ba' bhai' ji ñio gu Tomaas, Jup titda gu Jesusu:

—Pu cham maat ich jax dhui nap pa ja'k bhüchu'ñ jaduun. ¿Jax jachich gi dhuip ba ai gu diilh bhammi pai' nap tu aa', nach gu' cham maat gu boi nach pai' jax ji bhüya'?

6 Ba' gu Jesusus jup titda:

—Aañi' dhor di' gux kái' boi na bhaan jum bhíbhí jix dhaam ja'k na pai' cham ka tu muuki'. Jum aa' na aañ jiñ bui ti jii'ndha' gu jaroi' na ba' jimia' jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora'. 7 Na gu' no' pam jiñ bui ti jii'ndhat jix bhái' ba xiñ maat nañ jir tu'p tu'm da' aañ, bíx bhái' ji machia' pim na ji'x jir g'e'kam guñ Gi'kora' bhammi na pai'p tu'ii'. Pui' na jax xib na pim gu' bax maat na ji'x jir g'e'kam, na pim gu' díilj jam buupui ki'n ba níi'ñ.

8 Ba' gu Piliip bhái'p ji ñio, jup titda ip gu Jesusus:

—Eap xich chíi'ñchodak gu Dios na jax chu'm ti níi'ñ jiñ jaduun, nach ba' cham jax jich aagit dai gui' bhaan titii'ñchoka' pix ba'.

9 Ba'p titda gu Jesusus:

—¿Kux chakui aap jiñ maat Piliip nañ moo mui' chanoohl jam bíim ba oiri? Gi nañ jup jam titda na gu jaroi' no't jix bhái' bañ maat aañ nañ jir tu'p tu'm da', bíx bhái'p ji machia' nar tu'p tu'm da' guñ Gi'kora'. ¿Jax ji kup ba'p kai'ch nañ pui' jam tíi'ñchoda' na jax chu'm ti níi'ñ? 10 ¿Ka'p ji cham ti jügi'ñ aa Piliip nañ jup kai'ch nañ aañ buiñor jup tui'dhi' guñ Gi'kora', gio na guñ Gi'kora' mu dir bha ja'k jiñ buip tui'dhi' ip? Jax dhui nañ moop jam titda ip nañ aañ cham tu' pui' tu a'ga gammiji nañ díilj jax ilhii'ñ pix, daipui' ji na jax pix jiñ chíidaim guñ Gi'kora' nañ buip tui'dhi'. Gui' pix jiñ a'm dir jix bhái'm duukam jup tu bua, nach gu' gook dit maa'n ii'mda'p duuk. 11 ¿Ka' moo ja'p jix xijai aa na pim ti jii'ndha' na silhkam aañ jiñ buip tui'dhi' guñ Gi'kora', gio nañ aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip? Ja'pji na pim ba ti jii'ndha'ñ jaaduñ, na pim gu' ba ti níi'ñ nañ joidham jix bhái'm duukam jup tu bua bhaankamu'n, nach gu' kai'ñkam gook dit maa'n níi'ook jup duuk. 12 Pu ka nañ moo tu' silhkam ya' jam aagi'ndha'ñ jaaduñ, na gu jaroi' no' bíx juraa'n ki'n ti jügi'ñ aañ jiñ bui, pui' bíxchu'p bax chu aichu'nda' na pu tu duñia' jix bhái'm duukam ja'p na jax aañ. Jix io'm g'e'g'er jix bhái'm duu'nkam ba xip tu buada' no' ñich aañ ba jiix dhaam buiñor guñ Gi'kora'. 13 Ba' no' ñich pu'ñi ba jii, bhammi dir dai nañ bhái' ba jam joochxi'ndha' gu tu' na pim ya' dir mu taanda' guñ Gi'kora' aañ jiñ bui jix bíiñak kat, na ba' bhaan jix maati' ka' nach silhkam gook dit maa'n ii'mda' pix jup duuk guñ Gi'kora' na giilhim jir g'e'kam. 14 Ti'ñchokak japim moo na pim aañ jiñ bui pix jix bíiñak kat mu taanda' guñ Gi'kora' gu tu' na jam a'm jum aagaidha'. Aañ ba' pu maa'n jimdam bha jam joochxidha', nañ gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichu'.

Gu Jesusus nap kai'chdha' na bha ja joochxidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ I'i'mda'

gui' nam ji'k ba kaichgida'

15 'Gu' ba' xib na pim bañ kaichu', dai na pim mi' pui' xi jiimit nañ ji'k jax jam titda, no' pim dho ji baabui' silhkam jix aa' na pim tu' ka'm bañ níi'ndha' ya' dir ja'p ja'k, píam ku gu' cham. 16 Aañ ba' bhammi ééxi soi' tíida' guñ Gi'kora' na bha jam joochxidha' gui' na gammiji jam buip tui'ñgit jam nuukdaidha' na cham tu' jam duñia', gam na jam guguuxdhatgida', na gu' gui' cham pai' ka jimia' no't pix ya' ba ai, cham pui' na jax aañ nañ bar boi cha'm kam. 17 Gux Dhuudu' kam jix Uañ I'i'mda'ñ dho aagit jup kai'ch na jam a'm bam tajaana' no't bhái' ba jam joochxi guñ Gi'kora' dai aapi'm na pim ji'k bañ kaichu'. Gui' nam ji'k cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui dho gi gu' cham ji'xdha' ja a'm jum tajaana' jir, nam gu' cham mat ka' nar tu'p tu'm da'. Aapi'm na pim gu'x bhái' bax maat nar tu'p tu'm da'. 18 Ku ba' gu' cham tu' ji nañ moo gammiji pu díilj ya' xi jam iabui no' ñich ya' dir ba jii, gioñ bhái'p jim ji matgam ya' aapi'm jam bui, pui' nañ jax jam bíim ba oirida'. 19 Dai gui' nam ji'k cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui dho gi gu' pu cham pai' kañ chigia' am ji no' ñich pix ya' dir ba jii. Aapi'm na pim ji'k bañ kaichu' dho gi gu' pux bhái'ñ níi'ndha' ji maa'n na jax, nañ gu' jam buip tui'ñgida', gam na pim gammiji pu ba duduaka' ya' dir ja'p ja'k gu jam i'i'mda' bhaan ja'p na jax aañ. 20 Jano' dir nañ pai' dhuuk duadi giop bangia' mu dir koi'ñga'n tír, jix bhái' ba machia' pim na silhkam jiñ buip tui'dhi' guñ Gi'kora', gio aañ ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'dhi' ip. Bíx japim bhái'p ji machia' nañ aañ jam buip tui'dhi' na pim ji'k bañ kaichu' na pim jiñ bui ti jügi'ñ. 21 Na gu' gu jaroi' no't jiñ kéék mi' pui' ba jii nañ ji'k jax jam titda, dhi' bhaan bax maati' ka' na silhkam jix aa' na tu' ka'm jiñ níidhat ba xiñ kügalhi'ndha' gammiji, mi' dhir ba'x bhái' bhái' ji machia' nañ jir tu'p tu'm da', gio ba' nax joi'ndat ba tigia' guñ Gi'kora' no' pu'ñi mi' pui' ba jim nañ ji'k jax tu a'ga.

22 Ba' gu Juudas gui' na cham tu' Iskariote jum da'nsa bhái' ba tikka gu Jesusus, jup titda:

—¿Jax ku ba' cham jup bhaai' nam machia' nap jir tu'p tu'm da' gui' nam cham ti jügi'ñ aap jum bui ku ba' moo dai aach pix jup jix mat ka' nach ji'k jum kaichgida'?

23 Ba' mui' ji ñio gu Jesusus, jup titda:

—Dho nam gu' cham jiñ maachim ka' jia, nam gu' cham jiñ kügalhi'ndha' nam cham ji chí jii'ndhat ka' aañ jiñ bui. Gu' gui' no' ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui ba xiñ maachim ka' ji nañ jir tu'p tum da', pui' ku ba' mi' pui' ba jimda' nañ ji'k jax tu a'ga xib, ba' guñ Gi'kora' jix joi'ndat tíigi bax kügalhi'ndha' ip. Ba' mi' dhir dai nach buiñor bap tui'ñgida' gammiji bíma'n guñ Gi'kora', ja'p ji buusnia' nach bhái' pu ba oi'ñka' bhaan. 24 Ba' gu jaroi' no'

pu'ñi cham jiñ kiigaldhat cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham ji'xdha' mi' pui' jimia' nañ ji'k jax tu a'ga xib bhaankamu'n guñ Gi'kora'. Na gu' nañ jax ba jam titda bo jia na guñ Gi'kora' jir ñio'ki'ñ dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ, cham tu' aañ diihl nañ jax ilhii'ñ.

²⁵ 'Aañ daipu' pu'ñi ja'k pix xi jam aa'ñdhai nañ jax ba jam titda nañ ji'x ya' kap tu'ii' jam bui. ²⁶ Gu' no't jiñ a'mkam bhai' ba jam joochxi guñ Gi'kora' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bixchu' ji na bhai' ji jam mattuda' nañ tu' cham jam aagi'ñ xib, gio na gammiji jam ti'ñchoxi'ñka' dhi' nañ ji'k jax tu jam a'gi'ñ na pim ba' cham mik bua'.

²⁷ 'Ba' aañ dhi' bhaan pui' jam guguuxi'ñ, na pim ba' moo joidham jix jijikgim jup tui'ka' no' ñich aañ ba jii, na pim ba' cham tu' bhaan jax jim aagat jix chotdon ka'. Cham pui' na jax gui' nam cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui nam tu' na pix bhaan jix buam jum aagit jix chotdon ka', ji'x pix jam ti sap pik ba'x bhai' bam taat ka'. ²⁸ Gio na gu' nañ jax ba jam titdañ jaaduñ nañ jup kai'ch bo nañ alhio pix bhammi xi ñorigirai buiñor guñ Gi'kora' gio ya'p aaya' jam bui nañ jam büm oirida'. Gu' ji na pim gu' aapi'm panaas jix buam bam aa' nañ pui' xi jam titda nañ bar boi cha'm kam. ¿Aa ku pim ji gu' pix jix bhai'm ilhdha' ji nañ ba jam aagi'ñ nañ bar jimdam jix dhaam buiñor guñ Gi'kora' nax io'm jir gø'kam, cham tu' pui' na jax aañ, no' pim baabui' tu' ka'm jiñ ñiidhat ba xiñ dhaan na pim bax maat nañ jir tu'p tu'm da'? ²⁹ Ku ba' gu' dhi' pui' tum duñia' ji kia', sia ku pim gu' ya' cham pik jiñ jügi'ñ. Xib dir jañ moo pui' ba pup xi jam titda na pim ba'ñ jügi'ñdha' no't pui' ba tum kuugalh.

³⁰ 'Xib jañ cham tu' mik ka tu a'ga' aapi'm jam bui, na gu' amuub ba jimchu' gui' na ya' tu daam kiik na ji'x oi'ña'n, sia ku gu' ti cham tu'r jiñ jupaabkam. ³¹ Gu' ji na gu'm aa' na pui' tum kuugalhdha' nañ jax ba jam titda, nam ba' machia' gu ja'tkam nañ aañ tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' bix pui' tu kuugalhdha' nat ji'k jax jiñ chüdak bañ joot. Ja'pni dho. Maigor jach ba jümda'.

15

Gu Jesusus nap kai'chdha' na gui' pui' ji buusan na i'ix

¹ 'Aañ pui' ji buusan jia na jax maa'n gu i'ix gui' na jax chu'm jix iibhai'ñchalhi', guñ Gi'kora' ba' pui'p ji buusan nar i'xchadam, nax bhai' bua gam na mi chui'chxidhat mi bapga na ba' cham gokia'. ² Ba' no' maa'n cham i'bhai'ñchar gu mamraga'n dhi i'ix, iikii mai' bua' guñ Gi'kora'. Piam ku gu' i'bhai'ñchar, dai na ja'p jix bhai' xi ki'mpiga'

dho, gio na xi kuu'mpiga' na ba' joidham xiboorkai jix io'm muil' ba iibhai'ñcha'. ³ Aapi'm pu'ñip ji buan jiñ jaaduñ na jax gu mamraga'n gu i'ix, na pim gu' ba ki'mpigix gu jam jujur am bhaan na pim ba' ti jügi'ñ bix nañ ji'k jax jam titda. ⁴ Ba' xib ya' dir ja'p ja'k dai na pim pix bhaan ji baapmigia' na pim gammijiñ buix biiñak ka', ja'p na jax aañ nañ gammiji jam buip tui'dhi', nach ba' pu'ñi duuji gook dit maa'n i'i'mda'p duuka'. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax maa'n gu mamraga'n gu i'ix no' iikix kam mummu ja'p pai' pix kaat mik, dai na bhai' pix ji gokia'. No' bha chu daa' ji toonaram gu i'ix na ba' i'bhai'ñcharda'. Aapi'm ba' pu'ñip ji buan jiñ jaaduñ, cham ji'xdha' tu' jax dhuñia' pim jix bhai'm duukam gu aapi'm diihl pix no' pim cham aañ jiñ buix biiñak kat. Jum aa'nda' ji gu' na pim büp'i'x biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' pui' ji chu buusnidha' jax ña pim jix chu duñiik ka'.

⁵ 'Aañ xib pui' ji buusan na jax gu i'ix nañ jax ba kai'ch, aapi'm ba' na pim ji'k bañ kaichu' ja'p ji buan na gu mamraga'n. Ba' no' pim moo jax dhuuk gammiji mi' pui' jümit jix biiñak aañ jiñ bui, aañ gammiji jam buip tui'ñgida' ip. Ba' mi' dhir bixchu' bax chu aichu'nda' pim na pim pu tu duñia' na tu'r jix bhai'm duukam, ka' ba' gu' no' pim aañ jiñ buix biiñak kat jup tu bua ji na ba' pui' tum duñia'. No' pim gu' aapi'm diihl pix pui' tiix chu duñiik, dho gi' gu' pu cham tu' jax dhuñia' pim ji. ⁶ Piam no' gu' jaro' maadit cham mi' pui' jimdat jiñ buix biiñak, dho gu' pu cham tu'ñ dho buiñor kap tui'ñgida'. Dhi' ba' ja'p ji buusnia' na jax gu i'ix gu mamraga'n no' cham ka i'bhai'ñchar na iiki mu baas bua' gu i'xchadam. Mi' dhir na pai' xi gokia', dai na ba müdha'.

⁷ 'Gu' no' pim moo mi' pui' jümit nañ jax tu jam a'gi'ñ gammijix biiñak kat aañ jiñ bui, jam kø'kø't jam maakidha' ji guñ Gi'kora' sia tu' na pim ya' dir mu taanda'. ⁸ Gio na gu' joidham jix bhai'm taat ka' no' pim aapi'm pu'ñi joidham bix jam jujur ki'ñ jix biiñak kat aañ jiñ buix bhai'm duukam jup tu bua jiñ a'mkam, aapi'm ba' bar di' ka' gui' nam tu' silhkam bañ kai'chgida'. ⁹ Aañ xi jam joi'ndat xi jam da' jia jiñ jaaduñ na pim ji'k bañ kaichu'. Ja'p na jax xiñ dha' aañ guñ Gi'kora', pu'ñiñ jup xi jam da'da' aapi'm no' pim gammijiñ buix biiñak. ¹⁰ Pu kani git no' pim aapi'm moo mi' pui' jümit nañ jax ba tu jam a'gi'ñ pix bhaan ji baapmigmim na pim jiñ buix biiñak, xi jam joi'ndat jañ dho xi jam da'da' maa'n na jax, ja'p na jax aañ na gu' xiñ dha' guñ Gi'kora', na gu'x maat nañ mi' pui' xi jim na jax ja'k jix aa' gam nat jax jiñ chüdak bhañ joot.

¹¹ 'Dhi'ñ pix bhaan jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ nañ jax ba jam titda, na pim ba' moo gammijix jijikgim pix jup tui'ka' aañ

jiñ bui, ni palhüp ku pim am tu' bhaan jix buam jum aa'nda'. ¹² Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ na pim siamrix bhai' kai'chit tu oi'ñka', gam na pim xim jajoi'gi'nda' bix ji'ma'n, cham tu' na pim tu' bhaan xim bhahkaui'ñdha'. Pui' ja'k japim jup xi chu jimda' na jax aañ nañ xi jam joi'ndat xi jam da' bix ji'ma'n. ¹³ Na gu' dhi' ja'pni jia no'ñ moo tu' silhkam baabui'x chu joi'gi'n, no' mit ba ji gii' piam kum bax mu'aak gui' nach maap jix bhai' kai'chdha', aañ dho miji dir jup ji dhai'ñña' nañ palh-buidha', cham jax bua sia ku mit mañ mua bhaankamu'n. Dhi' ba' bhaan bax maati' ka' nañ tu' silhkam jix chu joi'gi'n. ¹⁴ Aapi'm ji ba' bar dhi'ñ jaaduñ gui' nach tu' silhkam maap jix bhai' bach dhaa', na pim gu' mi' pui' ba jii'm nañ ji'k jax jam tiidaim. ¹⁵ Cham jañ tu' pui' ka jam bia'ka' na pim jir jiñ chujuandam tuk, nañ gu' bix ba jam aagi'ñ nañ jax jir tu'm kam aañ gio ba' na jax jir tu'm kam guñ Gi'kora'. Kux ba' no' pim jir jiñ chujuandam tuk ka' git pix, pu cham ji nañ jam aagi'ñdha' git nañ jax jir tu'm kam, ni nañ ji'k tu'x maat, daipu' nañ tu' jam chiaanda' git palhüp tu' mi ja'p, ja'p na jax gu' jax chu'm tujuandam, na gu' pu cham mat ka' na tu' jax jup buada' gui' na mi' buiñor tu juanda'. ¹⁶ Aañ biipi' jam tiigik jam daa jia bix ji'ma'n na pim bañ kaichgida' xib, cham tu' na pimit aapi'm biipi'ñ chügik bhai' jiñ kai. Ba' aañ xib pui' ilhiu'ñ na pim nai' xi jimia' bix kap na pim jix bhai'm duukam jup tu duiñpu' jiñ a'mkam. Gammiji pim pix bhaan ji baapmiglia', na ñich gu' pu chu'm ki'n jam a'm ti tiigik ba jam daa bix ji'ma'n. Ba' guñ Gi'kora' diilh jam maakidha' jiñ a'mkam gu' tu' na jam a'm jum aagaidha' na pim pai' dhuuk mu taanda'. ¹⁷ Ti'ñchokat japim na pim joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka', cha'pim tu' bhaan xim kokdat, gu' ja'ppi na pim joidham xim jajoi'gi'nda' ji bix ji'ma'n.

Gu Jesusus nap kai'chdha' nam sap bhai' ji ja bhaamkidha' gu ja'tkam gui' nam kaichu' na mit jax bhaamki diilh

¹⁸ No' mit jax dhuuk cham jiñ kügalhdhak jiñ bhaamki gu ja'tkam, aapi'm jam bix cham jam kügalhdhai bhai'p ji jam bhaamkidha'. Ti'ñchokat japim moo dhi'. ¹⁹ Na pim gu' aapi'm cham tu' kar ya' kam dhi oi'ñga'n. Jii' ji no' pim pui' ya' kam ka' git, dho gu' ya'ni ja'p jam dho pix jix bhai' jam titdada' gu ja'tkam nam cham jiñ bui ti jügi'ñ. Gu' ji na ñich gu' aañ ya' çek ba jam umua' na pim ji'k gammiji bañ kaichgida' aañ nam cham jiñ kügalhi'ñ. Dho' gu' bix jam dho ba' bhai' ji jam bhaamkidha' aapi'm nam xi jam ni'ñdha' na pim cham pui' ja'k ka tu jimda' na jax gui' am. ²⁰ ÇCham aa gu' ti'ñcho pim nañ jup jam titda na gu

jax chu'm tujuandam jir çekkam ka' pix, cham tu' ja'xbui'p xim taat ka' na jax gui' na mi' buiñor tu juanda'? Gu' ba' xib pu'ñi ip no' mit aañ cham jiñ kügalh gu ja'tkam, aapi'm jam pui' cham jup jam kügalhdha', nam gu'x mat ka' na pim aañ jiñ kaichgida'. Piam ku mit gu' jai' dhit cham jax ji chi'ñik mi' pui' ba jii na pim jax tu ja a'gidha' jiñ a'mkam, dhi' ba' ja'p ji buusnia' nam aañ xiñ kügalhdhai çekji mi' pui' ba jimda' nañ jax tu a'ga xib. ²¹ Pu'ñi ja'k moo tu jam jimia' jiñ jaaduñ na pim ji'k bañ kaichu', jam bhaamkidhai cham jam kügalhdha' am gu ja'tkam nañ jax ba kai'ch, nam gu' cham mat ka' gui' nat jaroi' bhañ joot. Ja'p jum aa'nda' am nañ diilh pix jup kai'chdha'.

²² Ku ba' gu' dhi' cham maati' ji na tu' ja duñia' no'm cham jiñ jügi'ñ nañ jax ti tu ja a'gi'ñ, nam gu' xib dir jix io'm kuñcha ba bia'ka', na ñich gu' aañ ya' çek ti ba tu ja a'gi. No' aañ chakui ya' aaya' git, dho gi' gu' pui' ba bia'ka' git guñ Gi'kora' nam cham u'ua'tulhdhix, na gu' jaroo gi pui'p ba tu ja a'gidha' git dhi' pui' ja'k nañ jax ba ja titda. ²³ Gu' ji na mit gu' bhai' pix cham jiñ kügalh, jix bhaamut pix kai mit nañ tiip ba ja aagi'ñ. Ku ba' gu' bix ji guñ Gi'kora' nam cham kügalhi'ñ, sia kum gu' ja'p jum aa' nam panaas dai aañ cham jiñ kügalhi'ñ. ²⁴ Jaiñ nam gu' pui' pix jup xich bhaamki'ñ gook dit guñ Gi'kora', sia kuñ ti ya' oirit ja ni'ñchudat jix bhai'm duukam jup tu bua nam jaroi' cham pai' dhuuk pui' ni'ñ na tu bua. Iam chi na mit gu'p ba ti jii'ñ soi'm ilhdhak na mit bañ chi nañ bixchu'x aichu'n. ÇGu' paa gi ba' tu'? Ja'kbui' kat jamit dho ba' bhai' ba jiñ o'bhai' ji. Pui' kuñ ba'p kai'ch nam xib dir jix io'm kuñcha ba bia'. ²⁵ Ku ba' gu' dhi' mi' pix pui' ba jim ji na bhaan pix jum kuugalhdha' na jax jum kai'ch mi u'uan ta'm nat pai' tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: "Ja'p pix ji gu' moo na mit bhai' jiñ bhaamki."

²⁶ Ku ba' gu' no't ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nañ bha jam joochx-idha' bhaankamu'n guñ Gi'kora', jix io'm bhai' ji jam mattuda' ji nañ ji'k jax jir tu'm kam aañ, na gu' jam a'm tajañix ka', gammiji na jam nuukdaidha' gam na jam guguuxdhatgida'. ²⁷ Gio na pim gu' aapi'm diilh pu bax maat pa' nañ jax jir tu'm kam gam nañ jir tu'p tu'm da', na pim gu' bijik dir jiñ biim ba oipo na pimit jax jiñ kai. Xib ba' moo dai na pim nai' xi jimia' na pim ja aa'ñdhapu' gu ja'tkam na pim jax jix chu maat nañ ji'k jax tu jam a'gidhimik.

16

¹ Pu xib dir jañ moo xi jam aagi'ñ bix dhi' pui' na pim ba' gammiji ti jii'ñdhat aañ jiñ buix biñak ka', na pim ba' cham buimuk gu maaxdhi jix oodai cham tu'

kap jam buixdha'. ² Nam gu' bhai' ji jam bhaamkidha' jia gui' nam bhai' gē' chiop ja a'mkam ñiokda' jix dhaam gu ja'tkam, no' mit ba maat na pim aañ jiñ kaichu'. Mai' jam aadimia' am no'm xi ilhii'ñ mi' dhir jam chichiopi' am na pim jax tu daanda'. Gio gu' kam aaya' ip gu tanoolh nam pai' dhuuk boi jam bhichdha' no' mit moop xi ilh, pui'm xim aagat nam Dios bhaankamu'n pui' jam dooda', nam gu' ja'p jum aa'nda' nam dai gui' mi' pui' jiiim na jax jix aa', aapi'm ba' cham. ³ Gu' ja'pji nam pu cham jich mat ka' ji nach jir tu'p tu'm da' gook dit guñ Gi'kora' kum ba' pui' jam dooda', cham tu' nam mo silhkam xich mat ka'. ⁴ Xib dir jañ moo pu ba jam aagi'ñ, na ba' no't pui' ba ji chu jam dooda, ba machia' pim nañ cham tu' pix jap jam titda.

Gu Jesusus na tu aa'nda' na jax ja'k tu buada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' no' bhaan ba tajaanix gu jaro'

'Pui' kuñ ba' cham pai' pui' jam aagi'ñ dhi' pui' ja'k moo jano' na ñich jax ya' ai, nañ gu'x maat nañ mui' ya' ka xi juruuñdhai jam bui. ⁵ Xib ji nañ ba' pui'p ba jam titda nañ pai' moo bar jimdam dho ji jix dhaam buiñor gui' nat bhañ joot. Gu' ji na gu' ni ji'x ku pim xim guguuxi'ñ na pim jix bhai' xiñ chikka' nañ pai' ba' moo ja'k silh tu aagit jup kai'ch nañ bhiiya', ⁶ na gu' dai na pim jix buam bam aa' nañ ti xi jam aagi'ñ nañ bar boi cha'm kam. ⁷ Gu' aañ mi'x bhai' jam titda ji. Na gu' no'ñ ya' pu oiri, cham ji'xdha' bha jimia' gui' nañ aa' na gammiji jam buip tui'ka' na jam nuukdaidha' gio na jam guguuxdhatgida'. Gu' cham no' ñich mu jii, nañ gu' bhammi e'ejji bhiji xi jam joochxidha'. ⁸ No't gui' ya' ba ai dho gi ba' gu' bhai' ji ja mattuda' ji gu ja'ppix ja'tkam nam cham jiñ bui ti jügi'ñ nam silhkam jix u'ua'tulhdhix, nam gu' cham mi' pui' jiiim na jax ja'k jix kü' ka'm ni'i'ñ guñ Gi'kora' nañ jax ba tu ja a'gi'ñ, gio na bhai' ji ja mattuda' na guñ Gi'kora' ja tulhiiñchuda' no' mit jax dhuuk cham tu' ka'm tii. ⁹ Gui' bhai' ji ja mattuda' nar ua'tulhdhara' no'm cham aa' nam ti jii'ñdha' aañ jiñ bui. ¹⁰ Nañ gu' aañ ja'xbui'p jir gē'kam kat ya' oirit ti tu ja a'gi'ñ na jax ja'k jix kü' ka'm ni'i'ñ gu Dios nam tui'ñgida'. Dhi' bhaan ba matgillhia' nañ pu'p jir tu'm na guñ Gi'kora', nañ gu' pu jimia'x dhaam buiñor, na pu cham jaro' pai' kañ chigia'. ¹¹ Bii'x bhai'p ji ja mattuda' na guñ Gi'kora' jax chu'm tanoolh ja aa'ñdhai nam kuñcha bia' ja tulhiiñchuda' bii'x nam ji'k cham tu' ka'm tigia', nat gu' xib dir pui' ja'k ba ti na bii'x daagi' tulhiiñchuda' ip gui' na ya' tu daam kük dhi oi'ñga'n na ja iatgi'ñ.

¹² Bii'x aixim jañ ti xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, gu' ji na pim chi gu' moo cham ji'xdha' bii'x jix maatit kaaya', sia ku ñich ti

pix jup ji bhii'ch. ¹³ Gatuuk ji chi ba' no't ya' ba ai gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ba'x bhai' ba jam aagi'ñdha' dhi' nañ ji'k jax ti xi chu jam a'gidham kat xib. Na gu' gui' gammiji jam buip tui'ñgida na jam aa'ñdhidha' na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax ja'k jix kü' ka'm ni'i'ñ gu Dios. Daipu' pui' jam jurtudidha' na jax pix tiidaidha' guñ Gi'kora', cham tu' na dñilh jax ilhii'ñ, gio ba' na ba jam aagi'ñdha' bii'x na ji'k jax tum duña' gatuuk. ¹⁴ Ku gu' joidham jix bhai'm taat ka' ji aañ jiñ bui, na gu' bii'x jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, mi' dhir ba' na ja'k jup jam aagi'ñdha' aapi'm. ¹⁵ Ja'p na jax aañ nañ gu' bii'x jix chu maat na ji'k tu'x maat guñ Gi'kora', pui' kuñ ba'p jam titda na gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bii'x jix chu mat ka' nañ ji'k tu'x maat aañ, gio na pui' bixchu'p jix chu aichu'nda'. Mi' dhir mu ja'k jup jam aa'ñdhidha' aapi'm na gu' jam buip tui'ñgida'.

Gu Jesusus nap ja titdada' gu noonbi'ñ nam sap ji'k tanoolh jix buam xim ilhdhai gio bhai'x bhai'p jim ilhdha'

¹⁶ Aañ cham xiim ya' dir pix piidha' gixia', cham japim pai' ob kañ chigia'. Ji'kchi tanoolh ki'n nañ ba' moo gio ya'p ba aaya' jam bui na pim ba' pik moo giop bañ chigia'. Mi' dhir jañ dho gi ba' moo bhai' pu ba bhiiya' ji jix dhaam ja'k buiñor guñ Gi'kora' nañ gio ja'p jup jimia', dho gi ba' cham ob kañ chigia' pim ji.

¹⁷ Bai' jai' dhit gui' nam kaichu' mi ja'p tiim ti tikka' am, jup kai'ch am:

—Jax chi ba' kai'ñkam jup kai'ch gu dhi' pui' na ji'k jax jich chitda, na pui' cham xiim pix piidha' gixia', gio nap kai'ch nach ji'k tanoolh ki'n gio ya'p ba tigia', na ba' pui' mi' dhir moo ba jimia'x dhaam buiñor guch Gi'kora'? ¹⁸ Pu cham maatit kēē ich na jax ba'r jum duukam na pui' cham xiim ya' dir pix piidha' gixia'.

¹⁹ Gu' ji na gu'x maat gu Jesusus nam tiix chikkamut jup kai'ch nam ba' dñilh tiim ti tikka, nam gu' cham jum guguuxi'ñ nam moo bhai' ji chikka'. Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—ÇCham aa pim maatit jiñ kēē nañ jax kai'ñkam pui' jam titda nañ cham xiim ya' dir pix piidha' gixia', gio ba' nañ jup kai'ch na pim ji'k tanoolh ki'n gio ya'p bañ chigia'? Na pim ba' panaas ti am xiñ chikkam kam kai'ch. ²⁰ Tu' silhkam jañ dho ya' jam aagi'ñdha'ñ jaaduñ na pim aapi'm giilhim tiix buam jum ilhdhai bhai' ji susuaña' nam pai' dhuuk jam ni'i'ñchudat mi ja'p pix tu'ñ dhooda' jix bhai'm ilhdai gu ja'tkam nam cham jiñ bui ti jügi'ñ nam bañ mua'pu'. Ku ba' gu' ja'xpix giok bhai' bhai'p jim ilhdha' pim ji. ²¹ Ja'p na jax ba' jia maa'n gu ubii no't bam ai na pai' dhuuk tigia' gu alhii,

na gu' giilhim jix chu ko'klhia' na bhai' ji maaxilhia'. Mi' dhir gu' ji'k tanoolh jurni'n ki'n joidham jix bhai' bhai' jim ilhdha' ji na pui' xim aa'nda' na joidham maa'n ba xi chu mar, panaas ku moo pu cham pai' tu ko'klhia'. ²² Pu'ni ip ba' aapi'm, pui' dhox buam ka xi chu tatda' xib na pim bax maat nam jax ji'n dhooda'. No' pimit giop bañ chü' gu' joidham ji na pim jix bhai' bhai' jim ilhdha' nañ jax ba jam titda. Cham ji'xdha' jaroi' ka jam soo'mchulda' sia chi ti xi jam bhaamki'n na pim joidham jix jijikgim jup tu'ii'.

²³ 'Jano' pim dho gi cham tu' bhaan jax jim aagit tu'p ka xiñ chikkam ka' ji no' ñich gio ya'p ba ai duadik, na gu' dai na pim pu'ni joidham jix bhai' bam taat ka'. Ba' mi' dhir no' pim tu' ba taan guñ Gi'kora' aañ jiñ buix biiñak kat, jam makia' dho maa'n jimdám jiñ a'mkam. ²⁴ Pui' na jax no' pimit chakui tu' mu taa, bar am dho na pim mui' xi chañia' gu tu' na jam a'm jum aa'. Tu' gi na pim gu' aañ jiñ bui bax biiñak, na pim ba'x io'm g'kam ki'n jix bhai' bam ilhdha' no't ba jam maa guñ Gi'kora'.

Gu Jesusus nap kai'chdha' na sap gampai' ji bi'ya' gui' na ya' tu daam kük dhi oi'nga'n

²⁵ 'Dai xib jañ pu'ni ja'k ka tu jam a'gi'n bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ya' kam dhi oi'nga'n, na gu' kam aaya' nañ pai' dhuuk silhkam ba jam aagi'ndha' na jax jir tu'm kam guñ Gi'kora', cham tu'ñ tu' bhaan ji ua'rgidhat ka tu jam a'gi'ndha' na pim ba'x maatit kaaya'. ²⁶ Cham tu' kam aa'nda' nañ aañ soi' ti'ntu'nda' guñ Gi'kora' na ba' jam makia' gu tu' na pim ya' dir mu taanda', ja'ppi no' pim aañ jiñ buix biiñak pix, pu jotmoda' jam makia' gu tu' na pim tañia'. ²⁷ Na gu' pui'p xi jam joi'gi'n jia guñ Gi'kora', na pim gu' tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' ba jiim nañ jax tu a'ga, gam na pim ba ti jügi'n nañ aañ bhammi dir jim buiñor nat bhañ joot. ²⁸ Xib jañ dho gio am bhai' ja'k jup ba ti nai'ñ buiñor na ñich pai' dhir bha jii, nat gu' alhio pix bhañ joot ya' dhi oi'nga'n.

²⁹ Ba'p kai'ch am gui' nam kaichu':
—Xib jach dho gi büx jix maatit ke'je ji nap ji'k jax tu a'ga jiñ jaduun, nap gu' cham tu' bixchu' bhaan ji chu ua'rgidhat ka tuch a'gi'n. ³⁰ Ba ti jügi'n ich ba' xib nap bhammi dir jim buiñor gu Dios. Ti' nap gu' jax joidham bixchu'x chu maat. Jix bhai'x maatit ba ke'je ich gu' büx nap ji'k jax tu a'ga. Cham jum aa' nach kam tikkada' nap jich aagi'ndha' na jax jir jum duukam.

³¹ Ba'p ja titda gu Jesusus:
—Xib aa pim ba' panaas büx jam jujur ki'n ba ti jügi'n aañ jiñ bui nañ ba jam aagi'n? Moo chi alh cham. ³² Pu ka git na pim xiib ya' dir pix cha'tak boopoya' nam pai' dhuuk bhai' jiñ bhäpu' gui' nam jiñ

o'bhagi'n, diilh japim dho ya' xiñ bua ji. Ku ba' gu' guñ Gi'kora' ya'p tui'ngida' ji na gu'ñ a'm ti ñiidhim, aapi'm gu' pu pai' ji na pim ja'k boopoya' jix o'ñichixim, sia ku pim gu' xib ya'x baabui'm kai'ch. ³³ Dhi'ñ pix bhaan jam guguxi'ñ jiñ jaaduñ na pim ba' moo aañ jiñ bui pix jix biiñak kat cham tu' bhaan jax jum aa'nda'. Xi ñakoo'nda' pim siat büx aixim jix buam jum duukam bhai' jam a'm ji chu jii. Aañ japim pix jiñ bui tii'ñchoka', na ñich gu' aañ ba ma'lich gui' na ya' tu daam kük dhi oi'nga'n, mi' pix ja'p ji bi'ya' xib dir.

17

Gu Jesusus na ja a'mkam tu a'gada' gui' nam kaichu' jix dhaam ja'k

¹ Ba' na pu'ni xi ja tidaimek gu Jesusus gui' nam kaichu', bhai' ji chu a'ga jix dhaam ja'k xi chi tügik, jup kai'ch:

—Aapi'ñ Gi'kora', ya' moo mam ai na pai' dhuuk daaxix nam boiñ bhiichdha' gu ja'tkam. Jiñ palhbuidha' ap nañ jax dhui pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiñ chüdak bhañ joot. Xi ja mattuda' ap dhi ja'tkam nam ba' machia' nap jir tu'p tu'm da' aap gio aañ, gio nam machia' nañ aañ ja'xbui'p jir g'kam na jax aap jiñ Gi'kora'. ² Na pich pui'ñ chüdak bhañ joot nañ aañ ya' ja a'mkam mukia' dhi ja'tkam, nam ba' mi' dhir pu'ni bhai' ji machia' nap jir tu'p tu'm da'. Ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' nañ ja baidhika'x dhaam ja'k na pich ji'k pix pu ja dai bijik dir nam pu'ni jup bui da' aaya', ³ ku gu' no' mit bam maat jiñ Gi'kora' nap dai aap jir g'kam na ji'x oi'nga'n, gio aañ no' mit bañ maat nañ jir tu'p tu'm da' na pich bhañ joot nañ mi' pu ja baidhika'. ⁴ Aañ jum a'mkam ya'x bhai'm duukam bap tu duu jiañ Gi'kora' ja nai'ñchudat gu ja'tkam na pich ji'k jax jiñ chüdak bhañ joot. ⁵ Xib ba' dai nañ ba ti ñir nap jiñ bamii'ndha' mu dir koi'nga'n tir no' mit bañ yaas, nañ ba' gio mui'p ba jimia' bhammi aap jum bui nap giilhim jir g'kam, nach ba' gio maap bap tu'ka', nam ba' mi' dhir ba machia' gu ja'tkam nañ aañ ja'xbui'p jir g'kam na jax aap, sia pu bijik dir na chich ba' mi' dhir bap duu dhi oi'nga'n.

⁶ Büx jañich pui' ba ja mattuda gu ja'tkam nap jax jir tu'm kam jiñ Gi'kora' na pich ji'k pix pu ja dai bijik dir nam pu'ni bañ kaichgida', nañ ba' mi' dhir pu'ni ba ja aagi'ndha' nap jir g'kam. Ba' xib dai nam mi' pui' ba jiim nañ jax tu ja a'gi'n jum a'mkam, nañ gu' aañ pu kai'ñkam ya' oiri ja bui. ⁷ Bax maat am nañ aañ pui'p jir tu'm kam na jax aap nap giilhim jir g'kam, pui' kuñ ba' bixchu'x aichu'n nañ pu tu duña'. ⁸ Nañ gu' ja aagi'n büx na pich ji'k jax jiñ chüdak bhañ joot, ba' ba ti jügi'n am büx ja jujur ki'n nañ aañ silhkam bhammi dir jim

aap jum bui na pich bhañ joot, gio nam mi' pui' ba jiim na pich ji'k jax jiñ chia nañ tu ja a'gidha'.

⁹ Ba' aañ dhi' ja a'mkam soi'n ilhiu'n nam ji'k bañ kaichu' nam jiñ bui ba ti jüigi'n, cham tu' gui' nam cham jiñ küigaldhat cham jiñ bui ti jüigi'n. Na gu' gui' nam ji'k aañ jiñ bui ba ti jüigi'n, bix jam aap jum buip ti jüigi'n jiñ Gi'kora'. ¹⁰ Na gu' gui' nam ji'k aañ jiñ bui ti jüigi'n, jir di' pix am gui' nam aap jum bui ti jüigi'n. Na gu' gu tu' no'r aañ ga'n, bix jup jir aap ga'n ka', gio gu tu' no'r aap ga'n jiñ Gi'kora', bix jup jir aañ ga'n ka'. Xib bix bax maat am dhi' nam jiñ kaichu' nañ aañ jir ge'kam kat ya ja'p oiri.

¹¹ 'Aap ba' ja a'm ka ti niidhidha'n Gi'kora' dhi' nam ji'k bañ kaichu' nam diilh ya' ji bi'ya' dhi oi'nga'n bhaan, nañ gu' aañ gio mu ja'k jup ba bñichu' aap jum bui, nam ba' cham tu' bhaan jax jim aagat maa'n ñi'ook jup duukat gammiji' mi' pui' jiidma' nap jax jix aa' aapi' Ge'kam nap giilhim jix uañ ki'n kiik, ja'p na jax aach nach maa'n ñi'ook jup duukat maap jich dhaa'. ¹² Na gu' aañ nañ ji'x ja biim oilhimik, siamri cham tu' maa'n jiñ ñakgak mai' gü ji, nañ gu'x bhai' ja nuuk-daidhat gam nañ ja palhbui'ñchu'ndat bix aixim bhaan. Dai dho siamri gui' na maaxik jiñ kisa' nam boiñ bhüichdha' na ba' mai' ba giixix, na jax pu pu chu'm ki'n daaxix na ba' bhaan jum kuugaldha' nat jax tum ua'nak bijik nam dhi' aagat jup kai'ch.

¹³ 'Pu'ñiñ ja'k ti kai'chit jiñ Gi'kora' ja a'mkam dhi' nam ji'k bañ kaichu', nam ba'x jijikgim jup tui'ka' ja'p na jax aañ, xib nañ kaphbai' ya' kap tu'ii' ja bui alhio pix ba' nañ ba' pik moo mui' ba jimia' bhammi nap pai' daa'. ¹⁴ Nam ba' cham pik moo jax xim aa'nda', nam gu' bix pix gu ja'tkam bax ja bhaamki'ñ nam aañ bañ kaichu', gam nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax tu jim diilh, nam gu' dai pui' pix ja'k ba tu daa'ñchu' nañ jax ja'k ja aagi'ñ gum ñi'ook na pich ji'k jax jiñ chü'n. ¹⁵ Ku gu' cham tu' ji nañ moo jax kai'ñkam jup kai'ch nap pu xib ba ja baidhika' ya' dir dhi oi'nga'n, ja'pji dai nap ka ja nuukdaidha' pix na cham pai' dñir jimat jup ba ja iatgidha' gux iatkum. ¹⁶ Nam gu' dhi' bar jai', cham tu' pui' ja'k ka tu jim am na jax gui' nam cham jiñ bui ti jüigi'n. Dai nam mi' pui' ba tu daa'ñchu' nap ji'k jax jix aa' jiñ Gi'kora', ja'p na jax aañ nañ mi' pui' xi jim nap ji'k jax jix aa'. ¹⁷ Aap ba' xi ja niidhat ka ja nuukdaidha', nam gu' ti jüi'ñdhat mi' pui' ba jiim na pich ji'k jax jiñ chü'n nañ tu ja a'gidha', bax maat am na cham tu'r iatda' gum ñi'ook. ¹⁸ Ba' dhi' nam ji'k bañ kaichu', nai' ja joot jañich nam tu ja a'gi'ñpu' gu jai' ja'tkam nam chaku' ti jüigi'ñ aañ jiñ bui. Ja'p na jax aañ na pich bhañ joot nañ ya' tu ja a'gidha' gu ja'tkam dhi oi'nga'n bhaan, pu'ñiñ ja'k jup ja titda dñiñ jaaduñ.

¹⁹ Ba' aañ xib pui' xi chu kuugaldha' na pich ji'k jax jiñ chüidak bhañ joot jiñ Gi'kora', nam ba'ñ chüigi' pui' ja'k jup tu kuugaldha' dhi' nam ji'k bañ kaichu' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, nañ gu' ba ja aagi'ñ nap jax ja'k jix kü' ka'm ni'i'ñ.

²⁰ 'Ku gu' cham tu' ji nañ moo dai dhi' ja a'mkam soi'm titdañ Gi'kora' nam ji'k bañ kaichu' xib, ja'pji sia gui' nam ji'k ti jüi'ñdha'ñ bui gatuuk nam pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gidha' dhi' na ñich nai' ja joot nam tu ja a'gi'ñpu'. ²¹ Aap ba' pui' xi ja niidhat ja nuuk-daidha'ñ Gi'kora' nam ba'x bhai' kai'chit bix dñit maa'n ñi'ook jup duuka' nam ji'k ba ti jügi'ñdha'ch bui, ja'p na jax aach nach maa'n iil'mda'p duukat maa'n ñi'ook pix jup duuk, nam ba' pu'ñi duuji bhai' ji machia' gu jai' ja'tkam nam cham ti jüigi'ñ na pich silhkam aap bhañ joot nañ ya ja'p pui' tu ja a'gidha' gum ñi'ook, gam nam ba machia' ip nap aap jiñ buip tui'dhi', gio aañ ya' dir mu ja'k jum buip tui'dhi' ip. ²² Nañ gu' aañ pui'p jix ja joi'gi'n dhi' nam bañ kaichu', pui' ip nap jax xiñ joi'gi'n aap jiñ Gi'kora'. Aañ pu chu'm jix bhai'm duukam jup ja maa na pich jax chu'm jiñ maa aañ, nam ba' ki'n jix bhai' kai'chit maa'n ñi'ook jup duuka' gammiji', ja'p na jax aach nach maa'n iil'mda'p duukat maa'n ñi'ook jup duuk. ²³ Ba' pui' ti ilhiu'n iñ jiñ Gi'kora' nañ gammiji' ja buip tui'ñgida' gu ja i'i'i'mda' bhaan, ja'p na jax aap nap jiñ buip tui'dhi', nam ba'x jijikgim jup tu't maa'n iil'mda'p duuka' ja'p tu' silhkam, nam ba' bhai' ji machia' dho gi ji ba' gui' nam cham ti jüigi'ñ na pich aap bhañ joot ya' dhi oi'nga'n nañ pui' tu ja a'gidha' nap ja'xbui'p jix ja joi'gi'n gui' nam ji'k ba ti jügi'ñ jiñ bui nap jax xiñ joi'gi'n aañ.

²⁴ 'Ba'x aa' iñ jiñ Gi'kora' nam bix bhammi aaya' gatuuk nañ pai'p tui'ka' gui' na pich ji'k pui' ba ja jujurtuda nam jiñ bui ti jüi'ñdha', nam ba' machia' nañ aañ ja'xbui'p jir ge'kam na jax aap jiñ Gi'kora', gam nañ bijik dir pux jai'ch na ba' moo dhi oi'nga'n jup ba jai'chdñilhia'. ²⁵ Ba' gui' nam ji'k cham ti jüigi'ñ na pich aap bhañ joot, pu cham dhom maat am jiñ Gi'kora', nam gu' cham ji'xdha'm tigia' gu maaxik, nap gu' giilhim jix uañ ki'n kiik. Dai gui' nam ji'k ba ti jüigi'ñ na pich aap bhañ joot nam ba' xim maat, ja'p na jax aañ nañ jix bhai' xim maat jiñ Gi'kora'. ²⁶ Bix jañ ba ja aagi'ñ nap jax jir tu'm kam jiñ Gi'kora' gam nap jir tu'p tu'm da', pui' na pich ji'k jax jiñ chü'n. Gio nañ jup ja titda na sia ku ñich ba jii aañ ya' dir, bha jootsa' iñ jumai nañ a'mkam ya' ja guguuxi'ñdha' gam na ja mattu'nka' nam jax ja'k mi' pui' jiidma' nap jax jix aa', nam ba' mi' dñir ja'p ja'k pui'p jix ja joi'gi'nda' gu jai' ja'p nap jax xiñ joi'gi'n aañ.

18

Nam ba dagia' gu Jesusu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹ Ba' mi' dhir na pu'ñi xi chu a'gimik gu Jesusu, pu jii ja biim gui' nam kaichu' nam jax ba oi'ñ, silh pu bhii baasi'n dir ja'k na pai'r akki'n na Sedroon ti tii'. Bhai' mit ji ai na pai' xikoolh tu kuup na bixchu' mi chi i'xchix. ² Ba' gu Juudas gui' na iattulhi'ñ gu Jesusu ja bui gu g'e'g'erkam, jix bhai'x chu maat mi' nat pai' ai gu Jesusu ja biim gui' nam kaichu', na gu' pu ba ti nii'ñ biipi' dir, na gu' bhai' pux joi'ñdha' na a'jida' gu Jesusu na jax biix maap ka ja bai'ñchu'nda' nam ji'k kaichu', biix gu Juudas. ³ Gu' ba' pu silh jimchu' gu Juudas ja baidhat gu sandaarui'x gam jai' ji'kchi gu ja o'rosiiris tuk gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, gam gu ja tujuandam tuk gui' nam pariseos jum tii'nda', ji chu ua'dat am gui' nam ki'n tu kokda, pix nammi ja'k jix chu maaxchu' nam ti bi'ñdhatu', na gu' bar tukaa'. ⁴ Gu' ji na gu' pux maat gu Jesusu nam jax kai'ñkam mu jiiim gu ja'tkam, na gu' pix pum aa' nam jax dhooda'. Ba'p ja titda na mit mi' ba ai:

—¿Jaroo pim gaagim?

⁵ Gui'p kai'ch am:

—Dho gu Jesusu gui' na saak jir Nasareet kam.

Ba' gu Jesusu jup ja titda ip gio:

—Dho aañ jir di'. ¿Tu' git?

Biix mi ja'p eek kiik ji gu' gu Juudas Iskarioti ja biim gu sandaarui'x na mi' maaxik kiksa gu Jesusu nam boi bhii'chdha'. ⁶ Ba' nat pai' dhuuk jup ja tii'ñ gu Jesusu: “Aañi' dhor di’”, mui' pu ku' boop jamit gu sandaarui'x gio gu jai', pu ia'ri mit, panaas kut jaroi' mu ja nu'yasa. ⁷ Ba' giop xi ja tikka gu Jesusu, jup ja titda:

—¿Jarooni aa pim ga'nga?

Gui'r maa'n nam jax kai'ch, jup kai'ch am:

—Dho kai'ñkam gu Jesusu gui' na saak jir Nasareet kam.

⁸ Gu Jesusu jup ja titda ip gio:

—Dho kai'ñkam aañ jir di'. Bañ chi' pimit ba' xib na pim pui'ñ ga'nga. Dai na pim cham ja juanat dhi' nañ ja biim jim, na pim gu' saak dai aañ jiiñ gaagim.

⁹ Dhi' ba' bhaan pui' ba tum kuugalh na jax pu ba kai'ch biipi' dir diihl gu Jesusu, nap kai'ch: “Siamri cham maa'n maadit mai' gi' ji gui' na pich ji'k pui' ja'k ja jujurtudañ G'i'kora' nam gammiji bañ kaichgida'.”

¹⁰ Ba' gu Simoon Peegro nat jax baabu gu t'eb kuxiiru'n na baastu', bhai' pu soñiich gu ki'n dir kam naaka'n gui' na Malko tii', nar tujuandam tugi'ñ gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu

Israel kam ja'tkam, na gu' biix jup jim ja biim gu sandaarui'x nat mu joot. ¹¹ Gu' ji na gu'p titda gu Jesusu gu Peegro:

—Pui' pix ka tui'ka'ñ jaduun'. Ka xi baasa' ap dhim kuxiir. Aap gu' baabuk ki'n jup ba iikchulh gu naaka'n dhiñ jaduun'. ¿Jax jach gi pup duun'? Na gu' dhi'm aa' nañ jiiñ chulhiña' nat jax jiiñ chidak bhañ joot guñ G'i'kora', sia kuñ aañ tii cham aa'. Na gu' dhi' ja'p ji buusan jia na bhañ i'chdha' guñ G'i'kora' gu tu' na giilhim jix xibu'.

Gu Jesusu nam mu ba aichdha' gu sandaarui'x na pai' gu Anaas

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹² Ba' gui' nar ja mo' gu sandaarui'x xi chu chia nam dagia' gu Jesusu. Ba' gu sandaarui'x gio gu ja o'rosiiris tuk gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji dhaa mit gu Jesusu, ba bu-upra mit. ¹³ Ba' mi' dhir pu bhii'k jamit, mummu mit ba aich bui'ñor gu Anaas nar ooga'n ka' gu Kaipaa' gui' na jano' gui' gu oidha' jir ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. ¹⁴ Dhi Kaipaa' jir di' pix gui' na biipi' dir jup ja titda gu ja g'e'g'erkam tuk gu Israel kam ja'tkam nar am na maadit pix mukia' ja a'mkam biix gu ja'tkam.

Gu Peegro na pui' ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesusu

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵ Ba' gu Peegro gio jumai bi'ma'n na pui'p kaichu' gu Jesusu, gatuuk dir mu ja oi'ñ am na mit ba bhii'k nam jix chügik, ea jax pik sap dooda' am. Gui' nam maap jiiim gu Peegro na pui'p kaichu' gu Jesusu, jix mat ka' gui' nar ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam. Cham juan am ba' sia kut jai' mup ji baa kia'mi'ñ na mit pai' ji bai gu Jesusu. ¹⁶ Gu Peegro ba' mi' pix ji bii diirap dir, cham tu' mu baa, na gu'x choodon. Ba' gui' nam maap jiiim nax maat gui' nar ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, na pui'p kaichu' gu Jesusu, mu xi baakik irban dir gio mui'p ma jii mu nat pai' pup bii gu Peegro nat pu tiidam gu ubii' gui' na mi' tu nuuka'nda' ki'ñgob na sap jup kai'ch gu kiokam nax bhaai' na biix mu bakia' gu Peegro. ¹⁷ Ba' nat mui' ba ji baa gu Peegro miji ba'k chir, bhai' ji ñio gu ubii' gui' na mi' tu nuuka'nda' ki'ñgob, jup titda:

—¿Aap aa maadit jir di' gui' nam kaichu' dhi' jaduun' nat miji ja'k jim bai ba'k chir?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Chaam. Aañ diihl jup jim ji.

¹⁸ Ba' gu tujuandam gio gu o'rosiiris mi ja'p xi chu naadat juuka' am, na gu' jano' pik

ja'k jup jix jüpi'n. Gu' ba' gu Peegro mi' pix jup ji juukgi ja biim, na gu'x jii'm.

Gu ja gë'kam tuk gui' nam bhai' gë' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam na ba tikkada' gu Jesusu na jax jir jum duukam na jax tu a'ga

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

¹⁹ Ba' gu ja gë'kam tuk gui' nam bhai' gë' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji chikka gu Jesusu na sap jax ku ba'x ixchuxim pix tu ja mam-tuxi'ndha' dai gui' nam ji'k kaichu', gio na jax ba' ja'k tu ja a'gi'ndha'. ²⁰ Ba' gu Jesusu jup titda:

—¿Kux chakui aap maat jiñ jaduun nañ moo ya ja'p oirit pu tu ja a'gi'ndha' nam jax tu chichiopi' biix gu Israel kam ja'tkam? Gio ya'ñ oirit pu tu a'gada' ip dhi gë' chiop nam pai'x io'm mui' ya'm jumpa'nda' gu ja'tkam Israel kam na jax jir silhkam. Aañ cham pai' dhuuk maakam tu ja a'gi'ñ na jax cham jir pui'. ²¹ Jix chu maat am dho gu ja'tkam nañ ji'k jax tu a'ga', nañ gu' ja aagi'ñ, nañ gu' kai'ñkam ya' oirit pu tu ja a'gi'ndha' jia. Ja'ppi gui' nap xi ja tikka'ñ jaduun no'p jix maachim na ñich ji'k jax ba tu a'ga. Jum aagi'ndha' am dho.

²² Ba' nat pui' ji' xi chii gu Jesusu, maadit gui' nam jir o'rosiiris bhai' pu kapia nakpan gu Jesusu jup xi chidak:

—¿Jax kup ba' moo ja'p giilhim pix ji kai'ch nam mi' tum a'gi'ñ? ¿Paa duuk jañ ba' moo pui' pik jup titda tu' gë'kam? Naas kup cham maat na dhi'r ja gë'kam tuk gui' nam bhai' gë' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

²³ Ba' gu Jesusu jup titda gui' nat bha gii':

—¿Moo ja'p xi' gë'kam ki'n jix buam ma chii ñich aa na jax cham pui' tum ñiok ku pich ba' moo maa'n bhai'p bañ gii'? Panaas jañ tii ya' pix tu aa' na jax jir am.

²⁴ Ba' mi' dhir mu ja'k xi chu joot gu Anaas nam bhiika' gu Jesusu buiñor gu Kaipaas gui' na pui'p jir ja gë'kam tuk ka' gui' nam bhai' gë' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam.

Gu Peegro na gio pui'p ba ti'ya' na cham tu' kaichu' gu Jesusu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

²⁵ Gu Peegro gu' gam juuka' ji mi taikob ja biim gui' nam mi' tu naa'n. Ba' moo bhai'p ba tikka' am, jup titda am:

—¿Ka' gu' aap maadit jir di' gui' nam kaichu' dhi maa'nkam na mi' buupulh'?

Gu' ji na gu' cham tu aa' gu Peegro, jup kai'ch:

—Cham tu'. Aañ diih ya ja'p oirit jup paxiar ji.

²⁶ Gu' ji na gu' maadit gui' nam jir tujuandam tugi'ñ gu ja gë'kam tuk gui' nam bhai' gë' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, nar ja'nmi'ñ pix iam gui' nat naakaram soñiich gu Peegro, jup titda:

—Kaichu' ap ji. ¿Nap ba' biix mu oiri biima'n na pai' bixchu' ti' ixchix na chich pai' dhir bha bhiik no' baabui'?

²⁷ Gu' ji na gu' kiik gu Peegro na pui' kai'ch na cham tu' kaichu' gu Jesusu. Ba' mi' na pui' ka kai'ch, ba jiñ gu kilhii takaarui'.

Gu Jesusu nam mu ja'k ba aichdha' buiñor gu Pilaato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

²⁸ Ba' mi' na mit xi aichdhak gu Jesusu buiñor gu Kaipaas, mu ja'k jamit jup bhiik buiñor gux kai' Pilaato Rooma kam. Pux dha'npam ba tu maaxilhim ji gu', kum ti gu' cham mu baap ji bhiji' ba'k chir na pai' dhaa gux kai', na gu' jano' pik jup bam aajim nam pai' dhuuk tu piastatda' gu bhaan Paaskua ta'm. Jix xidhuutu'nda' am gu' nam mia'n aaya' gu jaroi' no' pu'ñi cham jir Israel kam, na gu' pui' ja'k tu daaxix ka'. Na gu' sap no' mit mia'n xi ai gu jaroi' no' cham jir Israel kam, ja ia'ndha' gu ua'tulhdharg'a'n, ba' cham ka bhaai'n ka' nam jax tu piastata' gu bhaan Paaskua ta'm. ²⁹ Mu dir ja'p jam ba' pix guguuk diirap, ba' diih mui' ma buus gux kai' Pilaato nat ja tikkam, jup ja titda:

—¿Tu' jax dhuu dhi jaduun ku pim ba' yammi ja'p jup ba u'aim?

³⁰ Gui'p kai'ch am:

—Dho gu'ch jix maatit ba' yammi ja'p pui' ba duiñchu' ji na cham jir am na ji'k tu' jax bua, cham tu' na moo gu' na'p pix.

³¹ Ba'p ja titda gu Pilaato:

—Aa dho, mu pim xi bhiika' ku gi. Aapi'm ba' diih jix maat na pim jax dhooda', no' pim mu'aa' piam ku gu' cham, no't dho ji baabui' tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, ka' pim ji ba' gu' pix bap kai'ch.

Gu' ji nam gu'p kai'ch gu gë'gërkam nam ua' gu Jesusu:

—Dho ja'ppi na gu' pui' ja'k tu daaxix aapi'm jam bui na saak cham bhai' nach mu'aa' gu jaroi' no't tu' jax dhuu aach nach ji'k jir Israel kam.

³² Ba' dhi' pu'ñi ja'k kai'ch am na jax dhui pix pui'm kuugalhdha' na jax pu ba kai'ch diih gu Jesusu nam saak kuruu ta'm sissapa gu ja'tkam nam pai' dhuuk mu'aa', nam gu' pu'ñi ja'k tu jimda' gu Rooma kam ja'tkam, kuruu ta'm jam ja sissapda' gui' nam jix buam tu buada'. ³³ Ba' pui' xi ja tiidak gio miji ja'k jup ji baa ba'k chir gux kai' Pilaato, ba' diih mu ja'k xi baidhak ba tikka gu Jesusu, jup titda:

—¿Aapi' aar ja gë'kam tuk gu Israel kam ja'tkam?

³⁴ Ba' gu Jesusu jup titda:

—¿Jaroo pix am pui' tum a'gi'n̄ jiiñ jaduufi?
¿Jaroi' aa nax bhai' xiñ maat, ka' diilh pix aa
nap jix maachim kup ba'n̄ chikka?

³⁵ Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—Dho ja'pji nañ cham maat ji na tu' ba'
kum ba' yammi ja'p bam u'a'im jiiñ bui dhim
jaduufi na pim tii maap jir jum oi'dhagim
dai Israel kam. Tii' nam gu' jax pik jix bhaa-
mut jum aa' dhi' nam jir ja g'e'kam tuk gui'
nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda'
dai gu' Israel kam ja'tkam. Cham maat iñ
dho ba' na tu' ba', nañ gu' cham maat na pim
jax jir tuutu'm, nañ gu' aañ cham jir Israel
kam.

³⁶ Ba' gu' Jesusu jup titda:

—Dho nam gu' cham maat jia no'n̄ jir
g'e'kam kat jup oilhim, ja'p jum aa' am nañ
jir ja'ppix maa'nkam. Gu' aañ tiir g'e'kam ji,
gu' ji na gu' cham tu' gu' ya' maaxik bhaan
ja bui dhi ja'tkam, na mit gu' cham tu' ya'
pai' g'e'kam ki'n̄ jiiñ dhai. Pui' kum ba' cham
maat no'n̄ jup jir g'e'kam. ¿Kux ba' gu' ya'
pai' pui'p bañ dhuiñchu'nda'm git aa dhi
Israel kam ja'tkam no'n̄ aañ ya'r' g'e'kam ka'
git maaxik? Nañ gu' ja bia'ka' git gui' nam
tu kokda'n̄ a'mkam. ¿jax jam gip jiiñ dhooda'
git? Gu' ji nam gu' cham maat no'n̄ jup jir
g'e'kam, pui' kum ba' pui'n̄ bua.

³⁷ Ba'p titda ip gio gu Pilaato:

—Jir g'e'kam ap dho bak jia, cham tu'r
ja'ppix maa'nkam ap.

Ba' gu' Jesusu jup kai'ch:

—Dhor g'e'kam iñ ji kai'rikam nap jax ba
kai'ch. Aañ jix dhaam dir bha jii jia ya'
dhi oi'n̄ga'n̄ nañ ba' ya' maaxiri' ja'p na
maa'nkam bhai' ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam
na jax pik ja'k jir silhkam, nam ba' maatii
mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' guñ G'kora'.
Ba' xib dai gui' nam ji'k pu mi' pui' jiiim na
jax jir silhkam xiñ kaim am nañ jax tu' a'ga.

³⁸ Ba'p kai'ch ip gio gu Pilaato:

—¿Tu' da' nap ja aagi'n̄dha' na jax pik ja'k
jir silhkam jiiñ jaduufi?

*Nam bax mu'aak ka' gu Jesusu
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)*

Pui' xi chüdak gio mijip ji buus diirap
gu Pilaato nam pai'p tu'ii' gu ja'tkam nam
iattulhi'n̄ gu Jesusu. Ba'p ja titda:

—Cham ji nañ ti jügi'n̄ nax buam tomaat
dhi jaduufi na pim ya ja'p u'a'im. ¿Jax jach
gip ba ji dhooda'? ³⁹ ¿Ka'ch ji do'n̄cho' ku ba
jimia'? Nagu'r jam g'e'kam tuk biix na pim
ji'k jir Israel kam ja'tkam. Gio na pimit gu'
pui' ja'k tu dai aapi'm diilh nañ saak maa'n
do'n̄choidha' gui' nam kuup na pai' dhuuk
pu'n̄im aajidha' gu piasta bhaan Paaskua
ta'm. ¿Cham aa dhi'ch ba' xi dho'n̄cho'?

⁴⁰ Gu' ji nam gu' gui' cham tu' pui' ilhii'n̄,
jup kai'ch am g'e' ki'n̄:

—Dhi' cham ji. Gu Barrabaas ji nach jix
aa' nap do'n̄cho' no'p moo maa'n jup jix
dho'n̄chom.

Gu Barrabaas jix ixbi' ka' ku mit ba' kuu.

19

¹ Ba' gux kai' Pilaato pui' ma tu chia nam
güi'bia' gu Jesusu. ² Mi' dhir ba' maadit gu
sandaarui'x nat jax ii gu bappandam joi'
kuruun xip duuk bhai' eek kixx gu Jesusu,
gio maa'n gu t'eb kutuun jamit jup xi chii' jix
chukuun jix bi'. ³ Ba'p titda am mia'n dir
bhai' ji nüidhat:

—Jaña alh na jax xi chu'ii' dhi ja g'e'kam
tuk gu Israel kam ja'tkam.

Bhai' eeg gib am ba' buibsaram pui' xi
chitdat.

⁴ Ba' gu Pilaato gio mijip ji buus diirap nat
ja tikkam gu ja'tkam nam sap jax ilhii'n̄, jup
ja titda:

—Bhai'n̄ xi buusaidha' gu jaduufi na
pimit ya'n̄ aichulh. ¿Jax jañ gip ba ji
dhooda'? Na gu' panaas tii cham tu' jax
tomaat. Cham jup maati' gu' no' moo
silhkam tu' jax jam duiñ, ka' ba' gu' tii cham.

⁵ Pui' xi chü'ik gio mu ja'k jup ji baa
gu Pilaato nat baidham gu Jesusu. Ba'
ja'xpix bhiji dir bhai' ji buusai' mit gu Jesusu
xi chii'chu' gu t'eb jannulh na mit tii' nax
chukuun jix bi', gio gu bappandam joi' jup
xi küstu' na mit bha dhaax mo'ram kuruun
xip duuk. Ba' mi' dhir jup ja titda gu Pilaato:

—Jaiñ, ya' ba' dhi jam ki'dara'.

⁶ Ba' gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai'
g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel
kam ja'tkam, gio gu o'rosiiris pix jiiñak gi'
mit na mit ba tii gu Jesusu nat mui' ji buus,
jup kai'ch am g'e' ki'n̄:

—iMu tu chianiñ nam sissapa' kuruus
ta'm! ¿Cha'p mi' pux joi'gi'nda'!

Ba'p ja titda gux kai' Pilaato:

—Dho pim mu xi bhüika' aapi'm. Diilh
japim ba'x maat no' pim sissapa' kuruus
ta'm, no' pim moo ja'p jix bhaamki'n̄. Aañ
nañ gu'x maat nat tii cham tu' jax dhuu nar
jix buam jum duukam.

⁷ Ba'p kai'ch am ip gio gu Israel kam
ja'tkam:

—Ja'pji nach gu' aach mi' pui' tu daa'n̄chu'
na jax jum kai'ch mich u'uan am na pai' tu
daaxix na jax tu aagix aach jich bui nach
ji'k jir Israel kam. Na mi' pai' pui' mui' kai'ch
maa'n kap na saak jir ua'tulhdhara' no'
jaroi' jax kai'ch nar maraa'n gu Dios. Jaiñ
gu' dhi' ja'p pix na pui' kai'ch nar g'e'kam,
gio na sap jir maraa'n gu Dios na jax dhui
pix bhaan jum ua'tulhi'n̄. Pui' dho ba' pix
bax bhai' nach mu'aa'.

⁸ Ba' giilhim jix io'm bhai' ji choo'n gu Pi-
laato nat pui' ji' ja kai nam kai'ch gu ja'tkam
nam mu jiiñak. ⁹ Ba' gio bhiji ja'k jup xi

baidhak ba'k chir gu Jesusus, gio ba'p ba tikka, jup titda:

—¿Gir pa ja'k kam aap jiñ jaduun ja'p moo gux gi'm? No'p moo silhkam jup xiñ aagi'ñ.

Cham ñio gu Jesusus na tii tikka. Mi' pix pu tu'ii'.

¹⁰ Ba'p titda ip gio gu Pilaato:

—¿Jax kup ba' cham jiñ aagi'ñ? ¿Cham maat ap aa nañ aañ jir g'e'kam kat ya' pum titda? Jix bhai' nañ jum do'ñcho' no'ñ xi ilhii'ñ, piam ku gu' nañ tu chiñia' nam jum sissapa' kuruus ta'm. Aap gu' ya' cham jiñ aagi'ñ nañ tu' taim tikka.

¹¹ Ba' gio bhai'p ji ñio gu Jesusus, jup titda gu Pilaato:

—Pui'p dho kai'ch, nat gu' gu Dios jiñ Gi'kora' pui' ba tii jia nañ ba' ya' ji' soi' ba tui'ka' jum bui. No' git chakui pu ti'ya' guñ Gi'kora', ¿jax jap gip jiñ dhooda' git siap chi pu'ñi kai'chdha' git? Ku ba' gu' aap cham tu' bhaan kuiñcha bia' ji gu xib, gui' ji nat jaro!' maaxik jiñ kii nat ba' g'e'kam ki'n jum ua'tulh.

¹² Ba' nat pui' ji' giop xi chi'n gu Jesusus gux kai' Pilaato, cham bhaai' na jax kam duñia', dai na taim ga'nga na jax pik dui do'ñcho' git gu Jesusus. Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim mu jiiñak, jup kai'ch am:

—No' pich jax dhuuk do'ñcho dhi maa'nkam nach jum chian nap mu'aa', bhaan bax maati' ka' nap bak cham tu' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm g'e'kam Rooma kam. Na gu' gu jaro!' no' diilh g'e'kam jum taat na jax dhi maa'nkam, cham tu' ki' ka'm nii'ñ gu Seesar gux io'm g'e'kam.

¹³ Ba' nat ja kai gu Pilaato nam pui' ji' kai'ch gu ja'tkam, xi chu chia nam busaidha' gu Jesusus mu diirap. Mi' dhir ba' jimik mu ji dhaibu na pai' dadarri na pai' dhuuk ja silhka'nda' gu ja'tkam, na Gabaata tim tiiti' gu ebreo ñi'ook ki'n, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na joodai sobkoñxim mi baapax. ¹⁴ Ba' takaab dir na ba' buimgidhak bam aaya' gu piasta bhaan Paaskua ta'm, jup ja titda gu Pilaato gu Israel kam ja'tkam:

—Ya' ba' dhi jam g'e'kam tuk.

¹⁵ Gio pix jiiñak jup tim gii, jup kai'ch am:

—¡Mu gor mu'aiñ! ¡Sissapa' pim kuruus ta'm!

Ba' gio bhai'p ji ñio gux kai' Pilaato, jup ja titda:

—¿Kux moo aa nañ ba ji chu chiñia' ba' nam sissapa' kuruus ta'm dhi jam g'e'kam tuk?

Ba'p kai'ch am gui' nam jir ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam:

—Aach daipu' ji gu Seesar nar jich g'e'kam tuk. Cham tu' jumai ip.

¹⁶ Ba'x choo'nnit pui' ma tii gu Pilaato nam mu bhiji sissapa' kuruus ta'm ku gi gu Jesusus nam pui'x bhaamki'ñ. Miji ja'p jamit ba' xi bhik na mit ba sissapam.

Gu Jesusus nam ba sissapa' kuruus ta'm
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43)

¹⁷ Ba' na mit jax mootoi' gu kuruus gu Jesusus, gamai' pix biipi' nu' yasim am na mit ba sissapam baasi'n daam dir na pai' Kakoi' Mo' Daa ti tii', nam Golgota ki'n jup jix chu mat ka' gu ebreo ñi'ook ki'n. ¹⁸ Bhammi na mit aichdhak dho gu' dai na mit ba sissapa kuruus ta'm. Gio jai' gook jamit bixxik dir jup ja sissapa pui' kukrus ta'm ip, irban ba' gu Jesusus. ¹⁹ Ba' gux kai' Pilaato nat jax dhaa maa'n gu taa'mla alhi'ch komaarak pa', mi' xi chu ua'na, jup jum kai'ch: “Gu Jesusus Nasareet kam, ja g'e'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.” Mi' dhir ba' xi chu chia nam bhammi siispapu' mo'bon gu Jesusus na pai' sissap. ²⁰ Mui' gu Israel kam ja'tkam tii mit gu dhi' pui' na jax bha tu ua'ñix mo'bon gu Jesusus, na gu' amuub ju'ñdharan gu g'e' kiicham na mit sissapa kuruus ta'm. Baik ñiñio'k ki'n bha tu ua'ñix: Griago ñi'ook ki'n, gio ba' ebreo ñi'ook ki'n ip, gio ba' gu latiin ki'n. ²¹ Ba' gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' dai gu Israel kam ja'tkam, pix am bhaak jamit na mit ba tii na pu'ñi ja'k bha tu ua'ñix mo'bon gu Jesusus. Mu jimik jup titda am gux kai' Pilaato:

—¿Jax ku pich ba' pui' ja'k bha tu ua'na taa'mla ta'm na pui' gu Jesusus jir jich g'e'kam tuk biix nach ji'k jir Israel kam ja'tkam? Ja'ppi nap siisbhio'kai gio bhai'p tu ua'na', ja'pni nam kai'chdha': “Dhi'ñir di' gui' na pui'm ilhii'ñ na sap jir ja g'e'kam tuk gu Israel kam ja'tkam.”

²² Gu' ji na gu'p ja titda pix gu Pilaato:

—Puui' ji na bhai' ba tu ua'ñix ka' na ñich jax bhai' ba tu ua'na. ¿Jax gi moop jum duñia'?

²³ Ba' gu sandaarui'x na mit sissapa kuruus ta'm gu Jesusus, xi chu jumpadak jamit gu jajannulhi'ñ na ti tii'chg'it a'lhiok xi chu u'uuk. Ji'k jup tu u'uuk maa'n gio gu jumai, nam gu'r maakoba'n. Gu' ba' gu t'eb kutu-una'n na daam dir tii'chg'it gu Jesusus, cham bhai' nam jax i'lhiok ui'ka' nam mi' tii xi nii'ñ, na gu' mui' pum daa'. ²⁴ Ba'p jum ti titda am:

—Cham jach saasasda', ja'ppi nach jich mamai'chia', ea jaro!'x pik bhaan ji bi'ya'.

Ba' dhi' bhaan pui' ji chum kuugalh nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch: “A'lhiok jamit xi chu u'uuk guñ jajannulh, gio gu t'eb jiñ kutuun jamit xim mamai'chik xi bhik.” Pui' mit dho tu dooda gu sandaarui'x na ji'k jax jum kai'ch.

²⁵ Ba' gu di'ii'n gu Jesusus mi ja'p amuub gam kiiik na pai' sissap kuruus ta'm gu maraa'n, biiima'n gu dhixii'n Mariiya nar binga'n gu Kleopas, gio ba' gu Mariiya Magdalena. ²⁶ Ba' gu Jesusus mi' pix ja'p ji chii na kiiik gu di'ii'n biiima'n maadit gui' nam pui'p kaichu' nax io'm jix dha'da' gu Jesusus. Ba'p titda gu di'ii'n:

—Dhiñ jaduun na mi'm sanoop kiiik jiñ ñaan, jum mar tu'm ki'n ji buusnia' xib dir.

²⁷ Ba' gui' na kaichu' jup titda ip:

—Xib dir jum naan tu'm ki'n ji buusnia' dhiñ ñaan na mi'm sanoop kiiik jiñ jaduun, nap ba' moo xi kua'ñdhat, nañ gu' aañ bar boi cha'm kam.

Ba' gui' am jup xi baidhak gu di'ii'n gu Jesusus mu ja'k kia'mi'ñ, na gu' pui' titda gu Jesusus.

Na ba mukia' gu Jesusus

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49)

²⁸ Ba' mi' dhir na gu'x maat gu Jesusus nat biix pui' ba tum kuugalh nat ji'k jax tum ua'nak bijik, maa'n kap pix ba bii na pui' tum kuugalhdha', ba'p kai'ch:

—Tiix chanoom iñ.

²⁹ Ba' moo ampik mi'p bia' maadit gu kuuga'n gu biiñ jix ji'ik alhi'ch ja'aa ta'm. Ba' dai na mit jax ba'nni gu tok ki'n gu biiñ, uux cha'm xi buraak bhammi xi dhaax chiñi'ram gu Jesusus na ba' xio'pna'. ³⁰ Ba' pix muuk sai gu Jesusus, na gu'x chanoom. Mi' dhir ba'p kai'ch nat xi i'chok:

—Xib dho gi ba' biix pui' ba tu kuugalhdhix ji nat ji'k jax tum ua'nak bijik.

Daipu' xi chi'ik nai' ji mugia, pu muu.

Gu sandaarui'x na ba sixia' jano'maram gu Jesusus

³¹ Ba' takaab dir na ba' moo bam aaya' gu bhaan Paaskua ta'm nam pai' dhuuk tu pi-astatda' gu Israel kam ja'tkam, mu jimii'k jup titda am gu Pilaato na sap ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam ja o'mxichulhdha' gu ja kaakai gui' nam bhammi sissap kukrus ta'm nam ba' jotmoda' ko'ya' kum xi ja yasapai ampik na jurnia', na gu' buimgidhak cham ka tum juanda', dai ji nam ba tu pi-astatda' gu bhaan Paaskua ta'm, nam gu' cham aa' nam bhai' pu sissap ka' buimgidhak bix chanoohl. ³² Ba' gux kai' Pilaato mijip xi ja joot gu sandaarui'x chugi'ñ, ba' gui' mu jimii'k jup ja o'mxichulh jamit gu ja kaakai dai gu gook nam bixix dir sissap na pai' gu Jesusus. ³³ Na gu' ba muukix nam bhai' xi ñii'ñ gu Jesusus, pui' mit ba' cham ka o'mxichulh gu kaakai'ñ.

³⁴ Gu' ji nat gu' maadit gu sandaarui'x bhai' ees sii jano'maram gu Jesusus ki'n gu tɕb uux jix mu'uuk na ua', sia ku ti ba muukix. Ba' bhai' ji mii gu suudai' i'ñir binkam. ³⁵ Tiigik moop kai'ch gui' na pui'

tu a'ga biix dhi' pui', cham tu' na pix jap kai'ch, na gu' mi'p tu'ii' na ti ñii'ñ nat pai' dhuuk pui' tum duu, na pim ba' aapi'm pui'p ti jii'ñdha' nat silhkam pui' tum duu. ³⁶ Ba' gu dhi' pui' nat tum duu, bhaan jum kuugalh nat jax tum ua'nak gu ñio'ki'ñ gu Dios bijik nap jum kai'ch: "Ku gu' cham tu' maa'n a'oo'n omñia' ji nam pai' dhuuk mu'aa'." ³⁷ Gio ja'p iam nap jum kai'ch: "Mui' ja'tkam tigia' am nam pai' dhuuk jix ko'kom dooda'."

Nam ba yaaspa' gu Jesusus

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸ Ba' mi' dhir nat pu'ñi ba muu gu Jesusus, gu Josee gui' nar Arimatea kam mui' ma jii buiñor gux kai' Pilaato nat kaim no'x bhaai' na tibaañdhai bhiika' gu tukga'n gu Jesusus. Gu Pilaato jup kai'ch nax bhaai'. Gu' na gu' gu Josee pui'p kaichgit gu Jesusus, dai nax ixchuxim, na gu'x ja iibhi'ñdha' gu gɕ'gɕ'kam jum aa'ndam. Ba' mu jimii'k tibaañdhak xi bhii'k gu tukga'n gu Jesusus. ³⁹ Gook dit am gu Nikodeemo gui' nat biip' dir tukaa'ñi cha'm mu jimii'k mu na pai' tibiap gu Jesusus nax chu a'gidham. Gu Nikodeemo gɕ' ji kusbiot gui' na joidham uub na mirram tiiti' gio ba' gui' na aaloep jum tiiti'. ⁴⁰ Ba' mi' dhir dai na mit ba juulh gui' na joidham uub gu tukga'n gu Jesusus, gio ba' na mit jix bhai' bhiih jajannulh ki'n nam jax ja'k ba tu jimda' gu Israel kam ja'tkam nam pu'ñi ja'k ja bua't ja yassapda' gui' nam ji'k ko'iidha'. ⁴¹ Ba' amuub mi' na mit pai' sissapa kuruus ta'm gu Jesusus, maa'n kap xikoolh tu kuup ka' na bixchu' mi' ti i'xchix. Mi' irban dir ba' moo maa'n kap jup di'lhix gux moik ai' nam jax chu-utu'm kir ja baapas gu koi'ñga'n, dai nat chaku maa'n mijim ja'bsu gu tuuku', mi' pix pui' tui'ka', nat gu' jano' pik chaku maa'n jup muu. ⁴² Mi' mit ba' ulh gu tukga'n gu Jesusus na kapbhai'r amuub, na gu' moo ja'p jup bam aajim nam pai' dhuuk cham ka tu juanda' gu Israel kam ja'tkam. Jotmoda' pix jamit ba' mi' xi yaaspak.

20

Gu Jesusus na duadii giop bangia'

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

¹ Ba' mummu nat pai' buus na pai' dhuuk cham ka tum juanda' na bar tumii'ñku ta'm, kapbhuimuk nat jax kia'pix jix dha'npam bhai' ji chu maaxir, gio mu'p ma jii gu Mariiya Magdaleena mu ai' di'n kir na mit pai' ulh gu tukga'n gu Jesusus. Ba' mu nat ba ai, bhai' pix pu ti di' bhiji di'n kir, mu pix ja'p kaat gu komaarak jodai na ki'n bha kuupich. ² Ba' nat jax ja'k gi, dai'bus nat aa'ñdham gu Simoon Peegro gio gu jumai

gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusu na pui'p kaichu', jup ja titda mu e'ek:

—Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam gu tukga'n guch G'e'kam tuk. Cham pai' tu jai'ch mu na chich pai' tii. ¿Jax nach ba' dui ka tigia'?

³ Ba' gu Peegro gio gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesusu, mui' ma jii mit mu na mit pai' tii gu Jesusu na mit ti tiigim no' moor silhkam, daipu' na mit jax pui' ti kai, ⁴ boopo' am. Ba' gama ja'k dir jix io'm kuudam mui' xi mii gu jumai nam maap jium gu Peegro, biipi' kat jummi ba ai na mit pai' ulh gu tukga'n gu Jesusu. ⁵ Ku gu' cham tu' mu baa ji miji irban dir, mi' dhir pix diirap dumaalh jum tikaak mui' xi chi nii'n miji na mit pai' tii. Cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannulh mi biit na ki'n bhiibgich. ⁶ Gu' ba' gu Simoon Peegro ja'x dhir mi'p ba ai. Gui' dho gi gu' mirdat mijimmi pu baa ji di'n kir na mit pai' tii gu tukga'n gu Jesusu. Ba tii ip na cham pai' tu jai'ch, dai gu jajannulh pix mi ja'p tu giopan na ki'n bhiibgich. ⁷ Gio gui' na mo'ram bhiibgix kat, mummu ja'p pix daa dilhkob pui' xikoolh bhiibgix kam na jax bha tu't mo'ram gu Jesusu, cham tu' maap biit gu jai' jajannulh na ki'n jup bhiibgich gu tukga'n. ⁸ Ba' gu jumai na pui'p kaichu' gu Jesusu nat biipi' mi' ai, jai' mui'p ji baa di'n kir nat ji chügig gu Peegro nat mirdat mijimmi ji baa. Mijimmi baakix jix bhai' mi ja'p xi chi nini'i'n ip jai', moo gu' maaxik ji na dai gu jajannulhi'n pix mi biit na ki'n bhiibgich gu tukga'n gu Jesusu. Ba' pu ti jii'n nat silhkam duadik giop bam mi' dhir, pui' xim aa' na cham tu' pai' ka muukix. ⁹ Nam gu' biix gui' na ji'k kaichu' gu Jesusu, chaku' maatit ke'ket am na jax kai'nikam jup jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na pu'niim kai'ch na duadii giop bamgia' sia ku mit mua. ¹⁰ Mi'm ba' tii pup xi chi niniidhimik pui' giop ma jii mummu nam pai' tibiapka', nam pai'p tu'ii' gui' nam pui'p kaichu' gu Jesusu.

Gu Jesusu na mi' bam maaxdha' bui'ñor gu Mariiya Magdaleena
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Gu' ba' gu Mariiya Magdaleena diilh mi' ji bi'ik suaak mi ja'p kiikat nax buam jum aa' na cham tu jai'ch gu tukga'n gu Jesusu. Gu Peegro gu' ba jii gio gu jumai nam maap jium. Ba' mi' pui' na ji suakat gu Mariiya gio bhijip ka xi chi tii di'n kir dumaalh jum tikaak. ¹² Bhijimmi pix ji ja tii nam daraa gook gu noonbi'n gu Dios jix chooto tii' kam na mit pai' ka tikaak gu tukga'n gu Jesusu, maa'n ja'pni dhir ja'k daa na pai' mo'tikat, gu jumai ba' mi' dhir ja'k na pai' tootnatikat. ¹³ Ba'p titda am gu Mariiya na mu dir diirap bha ti niidhat suak:

—¿Tu'p ba' ki'n moo ja'p jix buam jum aa'n jaduun nap ba' suak?

Ba'p ja titda gu Mariiya:

—Dho nat tak gu jaroi' ya' dir baabuk pai' nat ja'k jax dhuu gu tukga'n gui' nar jich g'e'kam tuk kat. Cham pai' tu jai'ch. Cham maat ich dho ba' nat pai' ja'k tii.

¹⁴ Ba' nat pui' xi chi'ik bhai' silh ji kikbo, na gu' dumaalh kaatit bhijimmi ka ti nii'n di'n kir, mi' pix ja'p ji chii na kiik gu Jesusu. Ku gu' pu cham maat ji gu Mariiya no'p jir di' gu Jesusu, ja'p jum aa' nar jumai. ¹⁵ Ba' bhai' ji ñio gu Jesusu, jup titda gu Mariiya:

—¿Tu' mam duun jaduun kup ba' moo ja'p suak? ¿Tu'p tii ga'nga?

Ba'p titda gu Mariiya:

—Dho gu tukga'n guch g'e'kam tuk kat na mi' pix cham tu jai'ch bhijini na chich pai' tii. Jaroi' bak baabuk maakam ja'k tikaam. ¿Ka'p ti aap aa iam baabuk maakam ja'k tikaam? Jiñ aagi'ñdha' ap jiñ jaduun na pich pai' tii no' pich aap bhik kuñ bhirai gio ya'p tikia'.

Gu' na gu' cham maat gu Mariiya no'p jir di' gu Jesusu, ja'p jum aa' na gu jaroi' na mi' tu nuuka'n gu i'ix na mi ja'p ti i'xchix mi' ba kiik.

¹⁶ Ba'p titda gu Jesusu:

—¿Cham aap kañ maat Mariiya?

Ba' gu Mariiya mia'n dir jix bhai' bhai' xi nii'n, jir di' gu Jesusu. Ba'p titda ebreo ñi'ook ki'n bhai' xi koomkik:

—jRabuuni! ¿Aapi' aar di'?

Rabuuni ja'p kai'nikam jup kai'ch na sap bixchu'x chu maat.

¹⁷ Ba' gu Jesusu jup titda:

—Aañi' dhor di' na ñich giop dua. Xi dhai'ñña' ap jiñ jaduun nap ja aa'ñdharu' gu jai'n jaaduñ nam jiñ kaichu' mu nam pai' tibiap. Ja'p jap ja tii da' na ñich aañ ba jiix dhaam bui'ñor guñ Gi'kora' gui' na aapi'm jup jir jam Gi'kora' gio ba' nar jam Dios tuk, nañ jax pu ba jam titda biipi' dir.

¹⁸ Ba' gu Mariiya Magdaleena mi' pu bhii nat ja aa'ñdham nat jax pu tii'n gu Jesusu. Mummu e'ek nam pai' tibiap biix gui' nam ji'k kaichu', ba ja aagi'ñ nat giop ba dua gu Jesusu, biix jup xi ja aagi'ñ na ji'k jax titda mu nat pai'm maax bui'ñor.

Gu Jesusu na mi' bam maaxdha' ja bui' gui' nam kaichu'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹ Ba' moo jano' gamai' nat ji jur, na gu' kia'pix gio mui'p bam bhichu' na pai' dhuuk giop ba tum juanda', maa'n kap ba'k chir jamit bam jumaap biix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusu. Dai na mit jix bhai' bhai' xi siispak gu ki'ñgob nam gu'x chotdon no' mit mi' ji bubua gu ja o'rosiiris tuk gu g'e'gerkam Israel kam, nam gu' ja'p jum aa'

nam ja u'ji ja kuupa', pui' kum ba'x bhai'm kuupat mi'ji daraa. Ba' gu Jesusu mi' jim maaxdhak irban dir nam pai' daraa mui' ba ja ñio'ki, jup ja titda:

—Aañ moo jai' ya ja'p ip jiñ jaaduñ.

²⁰ Ba' xi ja ñiniñ'ñchu'n gu noonbi'ñ mi' na pai' ti diidi' na sissapich gio bha jano'maram na mit sii. Ba' gui'x bhai'm ilh jamit na mit ba ti, na mit gu' ba maat na dhi'r di' gu Jesusu nat duadik giop bam. ²¹ Ba'p ja titda ip gio gu Jesusu:

—Jix bhai' pim jum taat ka' na ñich ya' ba ai. Aañ bhai' pix pui' jam tiidam na pim jix bhai'm ilhdhai nai' xi jimia' biix kap na pim tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. Ja'p na jax aañ na ñich bha jii ya' dhi oi'ñga'n na ñich bha tu jam a'gidham nat pai' dhuuk bhañ joot guñ Gi'kora', pui' kuñ ba' aañ ya' dir jup jam jootos aapi'm.

²² Pui' xi ja tiidak nai' xi ja buxcha biix, ba'p ja titda:

—Jaiñ. Dhi'ñix Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' jam a'm jup tu'i'ñgida' ya' dir ja'p ja'k ²³ na jam mattudidha' na pim jax ja'k tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdha' na pim ji'k jax tu ja a'gidha', ba' uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jii'ñdha', cham tu' ja uañchudhix ka', pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka', nam gu' cham ji'xdha' uana' gu diilh pix.

Gu Tomaas na ba ti jii'ñdha' nat silhkam giop dua gu Jesusu

²⁴ Ba' gu Tomaas gui' na maadit jir di' gu mambhix gook gu noonbi'ñ gu Jesusu, gui' nam Gook Dim ki'n jup jix mat ka', jano' pik cham mi'p tu'ii' nat pai' dhuuk mi' ai gu Jesusu ja bui gui' nam kaichu'. ²⁵ Ba' gui' xi aagi'ñ am, jup titda am:

—Giop ba dua guch Gê'kam tuk. Ba ti chich.

Ba'p ja titda gu Tomaas:

—Chaañ ji nañ ti jii'gi'ñ nar di'. Jii' ji no' ñich moo diilh ti gu noonbi'ñ mi' na pai' sissapich nañ ba' jam jii'gi'ñdha', nañ mi' xi bapsada' guñ dhe'e'n mi' na pai' ti diidi' gio bhai' ja'k jano'maram na mit pai' sii. Xib jañ ji chakui ti jii'ñdha' ji sia ku pim jax jiñ chitda.

²⁶ Ba' gatuuk xijum baik tanoolh jurni'ñ ki'n gio mit maap jup mam jumaap biix gui' nam ji'k kaichu' gu Jesusu maa'n kap ba'k chir jix bhai' xim kuupak. Jano' dho gi ba' biix mi'p tu'ii' ji gu Tomaas. Ba' ja'xpix nam mi' ka tu a'gichu', mi' dhir ja'p pix bhai' ji ñio ja saagi'ñ gu Jesusu, jup ja titda:

—Aañ gio bha ja'k ip jiñ jaaduñ.

²⁷ Mi' dhir ba'p titda dai gu Tomaas:

—Aañ pix jir di' na ñich giop duañ jaduun. Kanip xi chii' na diidi' guñ ñoonob mi' nañ pai' sissapich. Mi'p xi bapsada' gum dee'n

nap ba' cham jax ti'ya' nar iatda', gio yammuni ja'k jap jup xi bapsada'ñ jano'm am na mit pai'ñ xii. ¿Ka' moo ja'p jix xijai aa nap biix jum jur ki'n ti jii'ñdha' nañ aañ pix jir di' na ñich giop dua?

²⁸ Ba' giilhim jix bhai'm ilh gu Tomaas, jup kai'ch:

—jAaja guñ Gê'kam tuk! Giop dua ji bak gu' silhkam gu Dios jiñ Gi'kora'.

²⁹ Ba'p titda gu Jesusu:

—Na pich pai'x bhai' xiñ chii Tomaas na pich ba' ba ti jii'ñ nañ aañ jir di' na ñich giop dua. Gu' cham ti jii'ñdhat ap ji na pich chakui tiigik guñ ñoonob. Jai' joidham pu ti jii'gi'ñ am na ñich silhkam giop dua nat jax pui' tim ti, sia ku mit cham pai'ñ chii gu maaxik.

Nat jax kai'ñkam tum ua'na dhi ñioki'ñ gu Dios

³⁰ Mui' ji gu' nat tiix bhai'm duukam jup tu duu gu Jesusu ja ñii'ñchudat gui' nam ji'k kaichu', ja'pji na gu' cham biix ya daaxix dhi u'uan ta'm. ³¹ Daipu' dhi' na ji'k pix ya' tu daa na pim ba ñii'ñ, na pim ba' tu jiñkuidhai ti jii'ñdha' na gu Jesusu jir di' guch Xoi'kam na maaxik ya' xi oilhimik dhi oi'ñga'n bhaan, nar Maraa'n gu Dios nat bha joot. Na ba' gu jaro' na ti jii'ñdha' buiñor baidhika'x dhaam ja'k na pai' gammiji' pu ba duaka'.

21

Gu Jesusu na ja bui bam maaxdha' xijum gook gui' nam kaichu'

¹ Ba' gatuuk ji'kchi tanoolh jurni'ñ ki'n gio mummip bam maax gu Jesusu ja bui xijum gook gui' nam kaichu', mummu ju'ñdharan gu Gê' suudai' na Tibeeriyas ti ti'. Ja'pnim duu. ² Maap mi' ka oipo am gu Simoon Peegro, gio ba' gu Tomaas gui' nam Gook Dim jup jix mat ka', gio gu Natanail gui' nar Kanaa kam na Galilea dibir bhaan bipio', gio ba' gook gu maamra'n gu Sebedeo, gio jai' gook pup nam pui'p kaichu' gu Jesusu. ³ Ba' maa'nnim jup ja titda gu Simoon Peegro gu jai':

—Aañ chi moo xib tu bhia' gu boptop.

Ba' gui'p kai'ch am ip:

—Aa dho aach biix jum oidha'. Aach pui'p jix chu bhiak ji chii.

Ba' mi' pu bhii mit na mit ba tu bhiam, dai na mit jax bha tiitis kanuub ta'm. Bix chukaa'm mu ja'p ti bupaim gu Gê' asaak suudai' chir nam ja'p jum aa' nam joidham pix mi' jim gaamu' git gu boptop. Gu' ji na gu' pu nim maa'n kut mim gaam, pui' mit dho pu cham maa'n bhia gu bix chukaa' nam mu ja'p tii chu bhibhiijimik. ⁴ Ba' nammi nax dha'npam bhai' ba tu maax-ilhim, baasi'n dir ja'p pix ba kiik gu Jesusu ju'ñdharan gu suudai', ku gu' gui' nam

kaichu' pu cham maat am ji no'p jir dhi'.
 5 Ba' mui' xi ja jifkai gu Jesusus, jup ja titda:
 —¿Ji'k japimit ba ja bhia gu boptop jif
 jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Pu nim maa'n dho. ¿Paa gi ip?

6 Ba'p ja titda ip gio gu Jesusus:

—Ea gor gio mui'p xi bua suudai' chir
 gu jam asaak ja'pni dhir ja'k kü'n dir dhi
 kanuub, ea no' mit cham iam mim gaam.

Ba' gui'x oodam gio mijip xi bua mit gu
 asaak, paa gi ba' tu'. Gu ja'xpix na mit gio
 bhai' tiip ji baabu, giilhim jix biit ji, cham
 bhaai' nam jax ka baabu' nam ti baissin, na
 mit gu' giilhim mui' mim iicha gu boptop.

7 Ba' gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesusus na
 pui'p kaichu', jup titda gu Simoon Peegro:

—Dhi'r di' guch Gê'kam tuk na bhammi
 dir kiik ju'ndharan.

Ba' nat jax pui' ti kai gu Peegro na dhi'r
 di' gu Jesusus, tim ti'dhak gu jajannulhi'n
 mummu pu gi suudai' chir, mui' pu ti gi biix
 suudai' dhaam baasi'n dir ja'k ju'ndharan na
 pai' kiik gu Jesusus. 8 Gu' jai' m ba' saalh
 gatuuk dir mu jium gu kanuub ta'm pui' ji
 chimirat gu gé' asaak nam mi iichixchu' gu
 boptop, nam gu' cham tu' moo ja'p jix io'm
 irban gu suudai' jup tu'ii', chi ji'k gook oo'm
 daman mambhiix obrasaa'n jir mik mi' dhir
 ju'ndharan. 9 Ba' nam jax pix bhammi dir ji
 chüsdim ju'ndharan, ba ti mit na joidham gé'
 tu naa'n gu Jesusus, maa'n batoop mi' dhir
 ja'p jup xi chik tuupalh dhaam na tu gé', gio
 timkalkh gook mi ja'p jup xi chua'. 10 Ba'p ja
 titda gu Jesusus:

—Bhai' gor xi u'uuk gu boptop na pimit ja
 bhia kuch ya'ni tu ga'ya'. Bax chuplhi' gu
 tai.

11 Ba' gu Simoon Peegro gio mui'p xi jii
 bhammi kanuub ta'm nat ja palhbuidham
 gu jai' nam bha tiimir gu asaak nam mi
 gaamixchu' gu boptop, na gu' giilhim jix biit
 nam mui' mi' jium giilhim ja'x pik gé'gêr, xi-
 jum gook oo'm daman mambhiix baik jamit
 dho mim gaam. Kut ji gu' siamri joidham
 cham jup sar ji gu asaak sia kum jax jir
 mui', pui' mit tiimirat bhammi dir pu tisaa'n
 ju'ndharan. 12 Ba' mi' dhir jup ja titda gu
 Jesusus:

—Ya' gor bi chu ju' ba' xib. Bax bai gu
 batoop.

Ku ba' gu' gui' nam kaichu' pux bhai'x
 maat am ji na dhi'r di' gu Jesusus. Cham pai'
 jax kai'ch am ba' nam jup ba tikkada' git nar
 jaro' dha', nam gu' bax maat. 13 Ba' pui' xi
 ja tiidak gu Jesusus mui' xi ja maa biix ji'ma'n
 gu timkalkh gio ba' gu batoop gai' nam ki'n tu
 bisda'.

14 Dhi' ki'n ba' bar baikim nat ja buim
 maax gu Jesusus gui' nam kaichu' jano' dir
 nat muukik duadik giop bam.

*Gu Jesusus na ba tikkada' gu Peegro no' tu'
 ka'm niidhat jix kügalhi'n*

15 Ba' mi' na mit xi koi'chok, bhai' ba tikkada
 gu Jesusus gu Peegro, jup titda:

—Aapi' Simoon nap jir maraa'n gu Jon-
 aas, ¿jix io'm aap tu' ka'm jif niidhat xiñ
 kügalhi'n, cham tu' ja'xbui' na ji'x dhi jai'?

Ba'p kai'ch gu Peegro:

—Jix io'm ji nañ tu' ka'm jum niidhat xim
 kügalhi'n jif jaduun nap jax bax maat.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho aap bak ba'n a'mkam ya' ka ja
 guguuxi'ndha' dhi' nam ji'k bañ kaichu'. Ja'p
 ji buusnia' nap ja nuuka'nda'.

16 Pui' xi chüdak gio bhai'p ji chikka, jup
 titda:

—¿Ja'p aa moo silhkam xiñ kügalhdhat tu'
 ka'm jif niñ' ap Simoon nap jir maraa'n gu
 Jonaas?

Ba'p kai'ch ip gio gu Peegro:

—Dho silhkam jañ tu' ka'm jum niñ' jif
 jaduun nap jax bax maat nañ jif aa' dhiñ jur
 am bhaan.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dho no' silhkam jir pui' nap jax kai'ch,
 aap jif a'mkam ya' ka ja guguuxi'ndha' biix
 gui' nam ji'k ba ti jügi'n aañ jif bui nam ja'p
 ji buan nam jir jif kakasnira'.

17 Ba' gio pui'p ba ti'n, bar baikim ba'
 moo, jup titda:

—¿Silhkam aap moox io'm tu' ka'm
 jif niidhat xiñ kügalhi'n Simoon nap jir
 maraa'n gu Jonaas?

Ba' gu Peegro bhai'x buam jim ilh nat
 baikim ba ji chikka gu Jesusus no' sap
 silhkam tu' ka'm niñ'. Ba'x xusuakim gio
 bhai'p ji ñio, jup titda:

—Dho jif jif jaduun nañ jax ba kai'ch, nap
 gu'x bhai'x maat jia nañ silhkam jup kai'ch
 nañ jax jum titda. Jix bhai'x maat ap nañ
 cham tu' pix jap kai'ch.

Ba'p titda gu Jesusus:

—Dhop kañ niñ'ñi'ñka' ap ku gi dhi' nam
 ji'k ba ti jügi'n jif bui nañ jax bam titda, nam
 ba'x jijikgim pix jup tui'ka' gammiji. 18 Pu
 kani nañ moo silhkam ya'm aagi'ndha' Pee-
 gro, jano' nap pai' dhuuk jir biapmagich,
 joidham nai' pix jimda' ap pai' nap ja'k
 ilhi'ndha' jix kiki' xi chim ti'dhai gu jajan-
 nulh, ba' cham jaro' jax jum tiidak. Ku ba'
 gu' no' pich am xi jagi'ta, cham tu' pui' ji
 kia', jumai pix ba tim ti'dha' gum jajannulh,
 cham tu' aap diilh kia'. Mi' dhir dai nam
 bam bhiika' gu ja'tkam mu ja'k nap pai' ti
 cham aa'nda' nap jimia'. ¿Jax gip kax bhaai'
 ka' jano'?

19 Ba' dhi' na pui' ji' titda gu Jesusus gu
 Peegro, ja'p kai'ñkam jup titda nam sap mui'
 tigia' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mu'aa',
 ba' cham ji'xdha' ja'k gixia' sia ku mit tul-
 hiiñchuda, pui' na jax bax biññak ka' buiñor
 guch Xoi'kam, ba' joidham jix kügalhdha'

gu Dios no't bhammi ba aix dhaam. Ba' ja'xpix jup titda ip gio:

—Ba' gu xib pui' ilhii'ñ iñ nap gammiji pu bañ kaichgida' cham tu' bhaan jax jim aagat.

Gu Jesus na bhaan ba tu a'ga' gu jumai nax io'm jix dha'da' na pui'p kaichu'

²⁰ Ba' ja'xpix na mit ba jii mi' dhir na mit nammi gama ja'k ba ji bhi, kikkuk mui' ka xi chi tii gu Peegro mu dir ja'k nam pai' jiiim, ba tii na gatuuk dir mu jim gui' nax io'm jix dha'da' gu Jesus na pui'p kaichu', jir di' pix gui' na jano' sonpan xi dhaa na mit pai' dhuuk tu juu gu bhaan Paaskua ta'm na mit ba' moo ba mua, na xi chikka nap titda: “¿Jaroo ba' da' gui' na pui' maaxik jum kiisa'ñ jaduun?” ²¹ Ba'p titda gu Peegro gu Jesus nat tiigik gu jumai na gatuuk dir mu jim:

—¿Dhi'ñi giñ jaduun na ya'ni dhir gatuuk dir jim, jax ja'k jup tu jimia' gatuuk?

²² Ba'p titda gu Jesus:

—Dho gu' dhi' ba aagix ip dho na jax ja'k jup tu jimia'. Piam no'ñ jix aa'nda' git na ya' pu duaka' jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oirida' git jia, ¿jax gip bua? Ku gu' dhi' aañ dñil jup bax maat nañ jax ja'k jup tu daaxdha' na tu jimia'. Aap gu' dai ji nap mi' pui' xi jimdat gammiji xiñ kaichgida'.

²³ Ba' maakam pix ilhdhat kai mit gu jai' nam pui'p kaichu' gu Jesus na pu'ñi kai'ch, ja'p jum aa' am na jax kai'ñkam jup kai'ch na cham ji'xkat pai' dhuuk ka mukia' gui' na jaroi' aa'. Gu' ja'pjani pix na kai'ch gu Jesus: “No'ñ aañ jix aa'nda' git nañ pui' tu duña' na ya' pu duaka' jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda', ya' dhop oirida' git jano' juugit. Ku gu' dhi' aañ dñil jup bax maat ji. Aap gu' dai ji nap xiñ kaichgida' pix cham jax ji kai'chit.”

²⁴ Dhi' ba'r di' gui' na pui'p kaichu' gu Jesus nat ba tii gu Peegro na gatuuk dir mu ja oi'ñ, na ya' pui' tuch a'gi'ñ nat ji'k jax ti tii gio na ji'k jax jix chu maat, nat ba' ya' tu ua'na dhi u'uan ta'm. Jix maat ich nar silhkam dhi' nat ji'k jax tu ua'na, nat gu' dñil buupui'ñ ki'n ti tii nat jax tu duuk guch Xoi'kam.

²⁵ Mui' ji gu' nat tiix bhai'm duukam jup tu duuk gu Jesus, gu' ji na gu' no' bñix dappaam tum ua'na' git na ji'k jax tu buimik, jir mui' ka' git gu u'uan na bhaan tu daaxix ka', pu cham ya' aixka' git bñix kap na ji'x jir oi'ñga'n, na gu' nammi ji chuutka' git gu u'uan. Daipu' ba' dhi' tum dai na ji'k ya' tu ua'ñix u'uan ta'm.

NAM TU' JAX BUIMIK GU NOONBIÑ GUCH XO'I'KAM

*Dhi'ñi jir di' gu ua'na' gu Luukas nat
giop tu ua'ñixidhak gu Tiopil*

¹ Gu biipi' kam jiñ u'uan na ñich tum ua'ñixidhak jiñ jaduun' Tiopil, biix jañich pui' ja'k mi chu dai na ji'k tu' jax xi buimik gu Jesuus gio na jax ja'k xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam, sia gu pu jano' dir nat jax bhai' ji chibgai, ² mi' juugit nat pai' dhuuk jiix dhaam ja'k.

*Gu Jesuus na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ
na gatuuk ja a'mkam tajaana' gux Dhuudu'
kam jix Ua'ñ Ii'mda'*

Ba' biipi' dir nat chakui jiix dhaam ja'k, pui' ja'k pu ba ja jujurtuda ki'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nam tu' jax dhuñia' bhaankamu'n gui' nat ji'k pu ja a'm ti ti nam jir noonbi'ñ ka'. ³ Gio ba' nat ja buim maax biix ji'ma'n jano' nat pai' dhuuk muukik giop ba bam mi' dhir koi'ñga'n tir, gio ba' na xi ja a'gi'ñ ip na sap giop bax ki', cham tu' ka muukix. Ba' maa'n masaa'n daman mambhiix tanoolh ja bui xi oilhimik gio na xi chu ja a'gidhimik na jax ja'k ja a'm ti niidhidha' gu Dios.

⁴ Ba' na pui bhai' kap tu'ii' gu Jesuus ja bui gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Chakui pim jimmida' mi' dhir Jerusaleen. Ka xim ñirada' pim na ka xim kuugalhdha' gu pui' nat jax ja'k ba tu dai guñ Gi'kora' na pu tu duñia' aapi'm jam bui, gu pui' dho nañ jax ba tu jam a'gi'ñ biipi' dir. ⁵ Dho gu' gu Juan pui' tu bopkonak dho, ku ba' gu' gu suudai' ki'n pix ji, gu' aapi'm gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' ji na pim ki'n jum bopkona' na jam a'm jum tajaana' cham ji'k jurni'ñ ki'n.

Gu Jesuus na ba tisdia' jix dhaam

⁶ Ba' biix gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor gu Jesuus ja'pni bhai' ba tikka am:

—Xib ba' bam ai aa jich jaduun' nap aap ya'p bam g'e'kamta' biix kap na ji'x jir Israel?

⁷ Ba' gu Jesuus jup ja titda:

—Cham jam a'm jum aa' ji na pim moop jix mat ka' na pai' dhuuk pui' tu duñia' guñ Gi'kora', na gu' dai gui' no't pui' ba ti na ba' pui' tum duñia'. ⁸ Ku ba' gu' na pai' dhuuk jam a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda', bax bhaai'n ka' ji na pim pu tu duñia' aañ jiñ a'mkam biix aixim na tu'r jix ki'p jum duukam, ba' nai' ji chu ja a'gi'ñpu' pim gu ja'tkam. Mi' dhir japim mui' ji kiisa' Jerusaleen, mi' dhir ba' biix kap na ji'x juugit bhaan bipio' gu Judea dibii'r, gatuuk ba' mu ja'k ip na pai' ji'x juugit bhaan jup bipio' gu

Samaaria dibii'r, mi' dhir ba' nai' ja'p biix kap na ji'x juugit jir oi'ñga'n.

⁹ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja titdak gu Jesuus gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor, pu gamai' ji chis jix dhaam ja'k, ba' bhammi pix ji baa tibaa'ñ cha'm, pu cham pai' ka ti mit. ¹⁰ Ba' nam pui mi' gu'kat bhammi ja'k ka ti ni'ñ nat pai' ji bhi'ñ gu Jesuus, mi' bam maax jamit gook gu ja'tkam joidham jix chooto titi' kam, ¹¹ ba'p ja titda am mi ja'p ji gu'kik:

—Aapi'm jich jaaduñ Galilea oi'ñkam, zjax ku pim ba'x buam jum aagit bhammi ja'k pup ti ni'ñ jix dhaam ja'k? Matgim gu' dhi Jesuus nat ya' dir ba jii aapi'm jam bui, na ya' xi oilhimik jam biim, gu' dhi' matgim gio bhai'p ka jim ji gatuuk. Ba' pu'ñi ja'k jup tui'ñgida' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nat jax jum duu gu xib nat ya' dir ba jiix dhaam ja'k.

*Gu Mattiias na maadit bar di' ka' gui'
nam jir noonbi'ñ guch Xo'i'kam*

¹² Ba' bhai' dhir oidha' daam Oliibus ti tiigim, ba jii mit gu noonbi'ñ gu Jesuus mu ja'k na pai'r Jerusaleen, na gu' bhai' dhir mia'n bipio' jia, ja'xbui' na ji'x juugit aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam nam oipoda' jano' na pai' dhuuk jum a'jida' gu tanoolh na cham tum juanda'. ¹³ Ba' na mit pai' dhuuk mummy ba ai g'e' kiicham, mi' ba baap jamit nam pai' tibiapka', bhiji ja'p ji chii'tis jamit daam dir. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Peegro, gio gu Juan, gio gu Jakoobo, gio gu Anrees, gio gu Piliip, gio ba' gu Tomaas, gio ba' gu Bartolomee, gio ba' gu Mateo, gio gu jumai na pui'p ti' Jakoobo, gui' na Alpeo tiigim jir maraa'n ka', gio ba' gu Simoon ip gui' na biipi' dir nai' ka ja kaichgida' ji'kchi gu ja'tkam nam nai' tu a'gidha' nam tiix ja pataasak ka' gu g'e'g'erkam jum a'ndam Rooma kam, gio ba' gu Juudas ip gui' nar maraa'n gu Jakoobo. ¹⁴ Ba' biix dhi' ja'kbui' gammiji maap jum jumpadat tu daanda' am ja biim gu jajaa'nni'ñ gu Jesuus, gio ba' gu di'hi'n Mariiya ja biim ip jai' gu u'uub.

¹⁵ Ba' maa'nnim na mit mui' maap mam jumaap gui' nam ji'k ti jigi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, ji'k xijum maa'n oo'm aixkam, bhai' ji chu ja a'gi gu Peegro nat jax kikbo mi' ja saagi'ñ, jup ja titda:

¹⁶ —Ya' mam kuugalh jiñ jaaduñ gu pui' nat jax ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gu Dabii' nat ba' pui' ja'k tu ua'nak na saak pu'ñi ba ji chu buusnia' gatuuk, na bhaan tu a'ga gu Juudas kat gui' nat boi bhiich gu Jesuus nat iattulhdham, ¹⁷ sia ku gu' pui' tiip kaichgit gu Jesuus ja'p na jax aach nach jir noonbi'ñ. ¹⁸ Ba' gu Juudas dibii'r ki'n xi saba'dak gu tuumiñ na mit maa gui' nam jaroi'x bhaamki'ñdha' gu Jesuus, gu' ji nat gu' gatuuk ma ji gii, ma'oo'n ki'n mi' pu kikbo, gio ba' nat pu xip ip gu

tukga'n, gio ba' moo nat pu juupki ip gu jijii'n̄. ¹⁹ Ba' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jerusaleen oi'ŋkam, pui' pup ti t̄iti' am nar Dib̄ir jix I'rma' mi' nat pai' muu gu Juudas kat. ²⁰ Na gu' na mi' pix pui' ba jim gu pui' na jax ja'k tu ua'ŋix bhaan gu u'uan mi Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch: Cham jaroi' mi' ka kikiicharda' mi' na pai' kiokat,

mi' pui' bar gampix ka' pu gammiji. Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ip: Jumai ba' bhaankam jup ji bi'ya' gu tu' na bhaan tu juanat.

²¹ Ba' gu xib aañ ja'pni ilhii'n̄ jiñ jaaduñ, kapbhai' nam ya'p tu'ii' dhi jai'ch jaaduñ dhi' nach jaroi' pu gammiji maap xi oipimik guch Xo'i'kam Jesusus na ji'x juugit ya' xi oilhimik, ²² jano' dir nat gu Juan buiñor jum bakuanak mi' juugit nat pai' dhuuk jii jix dhaam ja'k. Dho gu' dhi' dho maadit jir am na pui' bhaankam jup ba tu a'gada' gu Jesusus nat jax ja'k jum duu nat duadik giop bam mi' dhir koi'ŋga'n tir, ja'p nach jax ja'k tu a'gada' aach.

²³ Ba' bhai' ji ja aa mit gook pik, na pui' t̄ii' maa'n Josee, gui' nam Barsabaas ki'n jup jix mat ka' gio ba' Juusto ki'n ip. Mi' dhir ba' moo jumai bhai'p ji aa mit ip, Matiiyas t̄igim. ²⁴ Mi' dhir ba' dai na mit ma tu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch am:

—Aapi' jich Gi'kora', jich aagi'ñdha' ap nap jaroi' bhaan ti ninii'n̄ dhi gook gu ja'tkam, na gu' aap dai nap jix maat gu ja jujur am bhaan nam jax ja'k jum aa', ²⁵ na ba' gu' dhi' maadit bar nobii'ñ ka' guch Xo'i'kam bhaankam gu Juudas, nat gu' gui' jii na pai' ja'k jir tulhiifara' nat cham am ji buak nat jum ua'tulh.

²⁶ Ba' mi' dhir dai na mit xim mamai'chik nam bhaan machia' na jaroi' bhaan ji bi'ya'. Ba' gu Matiiyas bhaan ji bii. Jano' dir ba' giop bar b̄ixi'ñ am gu mambh̄ix daman gook gu noonbi'ñ guch Xo'i'kam.

2

Na jax ja'k ja a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ I'mda' ja bui' gui' nam buiñor ti j̄igi'ñdha' guch Xo'i'kam

¹ Ba' nat pai' dhuuk bam ai gu piasta bhaan Pentekostees ta'm, b̄ix maap jumpaxich ka tu daan am gui' nam ji'k ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam. ² Ba' jotmoda' pix giilhim tim t̄ii bhammi dir jix dhaam silh mi' nam pai' jumpaxich ka tu daan, pix am tu kuichu'n mi' na ji'x jir ba'k chir, ja'p kai'ch na jax gu jib̄ilh no't jix io'm bhai' xi jib. ³ Ba' ja a'm bhai' ji mimii' ja'p tu'm na gu tai, na pix am ninbhik ja moom am b̄ix ji'ma'n, ⁴ na gu' dhi' bak gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ I'mda' nat b̄ix ja a'm bam taja. Mi' dhir ba' dai na mit bhai' ji

chu ja a'gi gu ja'tkam jai' ñiifio'k ki'n b̄ix aixim na jax ja'k ja mattu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ I'mda'.

⁵ Ba' nam gu' jano' pik mui' kap dir bhammip ka oipo Jerusaleen gui' nam jix io'm mi' pui' j̄iimda' nam jax ja'k tu j̄imda' gu Israel kam ja'tkam. ⁶ Ba' na mit kai nat pix giilhim tim t̄ii, mui' ji ai mit na mit ti t̄igim. Ba' na mit ba ja kai nam tu a'ga ja ñiifio'k ki'n gui' nam ti j̄igi'ñ buiñor guch Xo'i'kam, mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu'x maatit ja k̄e'e. ⁷ Ba' dai nam jup jum ti titda d̄ilh, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax ja k̄e'e, jup kai'ch am:

—¿Kux cham aa pin jir Galilea oi'ŋkam am dhi ja'tkam b̄ix nam ji'k ya' tu a'ga? ⁸ ¿Gu' jax ji chi kum ba' aach jich ñiifio'k ki'n pix chu' kai'ch nam xi chu a'ga nach xi ja k̄e'e? ⁹ T̄ii' nach gu' moo t̄ii mui' kap dir ya' oipo, pui' na jax gu Partia kam, gio gui' nam jir Meedia kam, gio gui' nam jir llam kam, gio gui' nam jir Mesopotaamia kam, gio gui' nam jir Judea kam, gio ba' gui' nam jir Kapadoosia kam, gio gui' nam jir Ponto kam, gio gui' nam jir Aasia kam, ¹⁰ gio ba' gui' nam jir Priiijia kam, gio gui' nam jir Panpiilia kam, gio ba' gui' nam jir Ejipto kam, gio gui' nam jir Liibia kam nam amuu' oi'dha' na pai' Sireene ti t̄ii', gio jai' ya'p oipo am ip gui' nam Rooma dir ja'k j̄iim. ¹¹ Ji'ma'n jach jir Israel kam, jai' gui' nam pui' ja'k jup ba tu jim na jax aach. Gio jai' ya'p oipo am ip gui' nam Kreeta dir ja'k jim, gio jai' gu Araabia kam. T̄ii' nach gu' moo b̄ix jix maatit ja k̄e'e nam xi chu daan buiñor gu Dios na jax ja'k joidham jir jix bhai'kam.

¹² Ba' mi' pix pu tu'ii' am nam pui' xi kai'chit, dio na cham bhai' nam jax xim buada'. Dai nam nai' tiim ti tikka pix na jax ba'r jum duukam gu dhi' pui', jup kai'ch am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi gu dhi' pui'?

¹³ Ba' jai' maakam jup ja ai'chuxi'ñ am, jup kai'ch am:

—Ja'pji nam jix maikut jup kai'ch ji dhi ja'tkam.

Gu Peegro na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam cham tu'x maikut jup kai'ch

¹⁴ Ba' gu Peegro nat jax kikbo ja b̄im gu mambh̄ix daman maa'n noonbi'ñ guch Xo'i'kam, jup ja titda ḡe' ki'n gu ja'tkam b̄ix nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aapi'm jiñ jaaduñ Israel kam b̄ix na pim ji'k mik dir ja'k j̄iim, gio ba' aapi'm na pim ji'k ya' pu oi'dha' Jerusaleen, xiñ kaaya' pim alhio b̄ix jam jujur ki'n nañ jax jam t̄ida', ¹⁵ nañ ja'pni xi chu jam a'gidham dho nach aach cham tu'x maikut jup kai'ch na pim aapi'm jax jum aa'. ¿Jax gi dhuip bax maik ka' ich, na gu' kia'pix kar kabuimuk? ¹⁶ Gu' matgim dhi' nat ya' pix pui' bam kuugalh ji gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu

Joel gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pnim kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak na sap jup kai'ch gu Dios:

17 Ja a'm jañ ba tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bix na ji'k ja'tkam, sia kum jai' cham jir Israel kam, jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdhidha' ya' dhi oi'ñga'n. Ba' gu ja maamar nai' ji chu ja a'gi'ñpu' am gu ja'tkam aañ jiñ a'mkam, gu chichio'ñ gio pui' na jax gu u'uub, gio ba' gu biipibop bañ chigia' am nañ ja bui bañ maaxdha', gio ba' gu jagi'gir ttitki' bhaan jup bañ chigia' am.

18 Gio ba' gui' nam ji'k jiñ a'mkam tu juanda' gu chichio'ñ gio pui' na gu u'uub, pui' ja a'm jup ba tajaana' iñ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', mi' dhir ba' dai nam nai' ji chu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam aañ jiñ a'mkam.

19 Gio ba' nañ bix aixim iibhidham ba tu duñia' bha ja'p jix dhaam, dhi oi'ñga'n ba' dai na bhai' ji mi'ya', ja'p tu'm jup jum duñia' na gu i'hir, gio na ya' pix pux jikma' ka' ki'n gu kuubhix.

20 Gio ba' gu tanoolh na nai' ji chukia', gio ba' gu masaa'n jix bi' bhai' pup daaka' ip. Mi' dhir ba' moo dai na ya' ba aaya' gu Gē'kam jich Xo'kam.

Ba' ba tigia' am gu ja'tkam nam tu' cham ji'xkat pai' niidhat.

21 Gu ba' gui' nam ji'k soi'm ilhdhai pui' ba tida' guch Xo'kam na ba ja uañchuda' gu ja ua'tulhdhara', cham tu' ka ja tulhiñchuda'.

22 Pu kagit na pim moo alhio kapup xiñ kaaya' jiñ jaaduñ Israel kam nañ jax jam tida'. Dho gu' gu Jesusus gui' nar Nasareet kam, jir di' dho guch Xo'kam nat Dios bha jam joochxi aapi'm jam bui. Pui' ku ba' joidham jix bhai' xi chu buimik na tu'r jix kii'p jum duukam na ji'x juugit ya' xi oilhimik bhaan dhi oi'ñga'n. 23 Gu' ji na pimit gu' pu dooda nat jax ja'k ti'ñik gu Dios bijik na pim saak pu'ñi ba tu chiñia' nam mu'aa' guch Xo'kam. Pui' ku pimit ba' daagik ja chia nam kuruus ta'm sissapa' gui' nam cham tu' ka'm ti ni'iñ gu ja'tkam. 24 Ku ba' gu' gu Dios giop dua'ñ ji, nat gu' dñilh pui' ja'k tu duu na cham mi'm tulhiñdha', ba' mi' dhir cham ji'xkat jax ka dooda' gu muuki'. 25 Pui' kut ba' gu Dabii gui' na bijik jir gē'kam kat tu ua'nak bhaan ji ua'rgidhat gu Jesusus, na ja'pnim kai'ch:

Gammiji ni'iñ iñ guñ Gi'kora' nañ buip tui'ñgida', sia pai' nañ ja'k jimda'. Gui' mi' dhir ja'p jup jimda' jiñ xanoop kii'n dir ja'k, ba' cham ji'xkat jax jiñ dhooda' gux buam jum duukam.

26 Pui' kuñ ba' aañ joidham jix bhai'ñ chaat ka' guñ jur na bhaan, gio nañ jix jikgit tu laala'nda', nañ gu' gui' buiñor gammijix biññak ka'.

27 Nañ gu'x maat nañ dhua'ñdhai giop jiñ bamii'ñdha' mi' dhir koi'ñga'n tir nañ pai' yaasapka', gio na pui' tu duñia' na cham tu'm ja'bsuna' guñ chuuku', nat gu' pu kai'ñkam jiñ a'm ti ti nañ bhaankamu'n tu a'gada'.

28 Gio nat gu'ñ aañ na jax ja'k jir am nañ mi' pui' jimda' nañ ba' gammijix kii' boi cha'm bhichgida', ba' gammiji gē'kam ki'n jix bhai'ñ chaat ka' iñ, nañ gu' pui' xiñ aa'nda' nach maap jup tui'dhi'.

29 Ba' dhi' pu'ñi nat jax ja'k tu ua'nak gu Dabii, cham tu' dñilh jum aagit jup kai'ch. Pu kagit na pim moo alhio ka pup xiñ kaaya' jiñ jaaduñ nañ ya' jam aagi'ñdha' nat jax ja'k jum duu. Dho gu' gu Dabii cham tu' giop dua dho, na gu' mi' pu yaasap gu tukga'n sia gu xib mi' na mit pai' yaasap jano' nat pai' dhuuk muu. 30 Gu' na pu bax maat pix ji na jaroi' pui' ja'k jum duñia', pui' kut ba' pu'ñi ja'k tu ua'nak, na gu' gu Dabii maadit jir di' kat jia gui' nam jix bhai' kēēkēt gu Dios gio nam bhaankamu'n tu a'gimik, ba' pu ba aagi'ñ na gatuuk maa'n jir gē'kam ka' gu boxii'ñ. 31 Pui' ku ba'x ni'i'ñdham xi kai'ch nat tu ua'nak na bhaan tu a'ga guch Xo'kam na giop bangia' mi' dhir koi'ñga'n tir, gio sap na cham tu'm ja'bsuna' gu tukga'n.

32 Dho gu' pui'm duu dho gu Jesusus nat pu'ñi gio dua'ñdhak jup bamii' gu Dios mi' dhir koi'ñga'n tir. Ba' aach bix ni'i'ñ gu dhi' pui' nat jax jum duu. 33 Mi' dhir ba' gatuuk dai nat ba jii jix dhaam ja'k na ba' bhammi ba daaka' sonpan gu Dios mi' dhir ja'p kii'n dir, gio ba' nat bhaan ji bii guch Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nat gu' ba tajaana'xi guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' aach jich a'm jup ba tajaa nat jax xi chi'ñik biipi' dir na ya' ka oiri. Ba' dhi' pix pui' ja'k jich jujurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach ba' pui' ja'k tu a'ga gu xib na pim jax bach kēē nach ya' tu a'ga. 34 Nat gu' cham tu' gu Dabii jia nat gio duadik jup tis jix dhaam ja'k, na gu' cham tu' dñilh jum aagit jup kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak, na ja'pnim kai'ch:

Jup tida gu Dios guñ Gē'kam tuk: "Ya'ni dhir ja'p jiñ xanoop jap ka xi dhaaka' kii'n dir ja'k,

35 nañ ka xi ja tulhiñchuda' gui' nam ji'k cham jum kigalhi'ñ, nam ba' soi' bam ilhdha' aap jum bui."

36 Ba' dhi' bhaan jix maati' jiñ jaaduñ aapi'm na pim jir Israel kam, na dhi'r di' gu Jesusus na aagit jup kai'ch, gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapa', nat

gê'kam ki'n dai gu Dios na ba' pu'ñir jich Xoi'kam ka'.

³⁷ Ba' na mit pui' jì' kai gui' nam jì'k mi'p tu'ii', bhai'x buam jim ilh jamit, ba' soi'm ilhdhat ba tikka am gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ gu Jesuus, jup ja titda am:

—Aapi'm jich jaaduñ, çtu'm aa' nach jax dhuñia' na ba' cham kach chulhiñchuda' gu Dios?

³⁸ Ba' gu Peegro jup ja titda:

—Dho gu' na pim mi' pui' ba jimia' dho na jax ja'k jix aa' gu Dios, na pim ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Mi' dhir ba' dai na pim bam bopkona' biix jì'ma'n na ba' gu' gu Dios xi jam joi'mdai uañchudai gu jam ua'tulhdhara' jam a'm ba tajaana' gux Dhu-udu' kam jix Ua'ñ li'mda'. ³⁹ Na gu' biipi' dir pu ba jam iimchudhix, gio ba' gu jam maamar ba pui' ip, gio ba' gui' nam jì'k mik ja'p jup tu'ii', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na sia gui' na jì'k ja a'm ti tigia' gu Gê'kam jich Gi'kora'.

⁴⁰ Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k jup xi ja tiidak gu Peegro:

—Dai ji na gu' jam a'm jum aa' na pim cham pui' ja'k jup ka tu jimda' nam jax ja'k tu jim jai' dhit gui' nam cham tu' ka'm ni'ñ gu Dios, na ba' cham ji jam bindai maap jam tulhiñchuda'.

⁴¹ Ba' mui' ti jii'ñ jamit gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi gu Peegro, aixkam jì'k baik miil. Mi' dhir ba' dai na mit bam bopko, gio ba' na mit ba ja binat gui' nam jì'k pu biipi' dir ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁴² Mi' dhir ba' dai nam gammiji maap bam jumpa'nda' nam tu daanda' gio nam tu kua'da', gio ba' nam gammiji mi' pui' jii'mda' nam jax ja'k ja aagi'ñ gu noonbi'ñ guch Xoi'kam.

Nam jax ja'k joidham jir jix bhabhai'kam ka' gui' nam jì'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam

⁴³ Ba' biix gu Jerusalem oi'ñkam mi' pui' pup tui'ka' am nam pai' dhuuk ba ja tigia' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam joidham jix bhai' xi chu buada' gux kii'p nam duukam. ⁴⁴ Ba' biix nam jì'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, joidham maa'n ñi'ook jup duuka' am, gio ba' nam cham ji chu da'dat tum a'onbagi'ñdha' gu tu' nam bia'ka'. ⁴⁵ Pui' na jax jai' nam xi chu ga'rat gu ja dippira' gam jai' gu tu' nam bia'ka', mi' dhir ba' gu tuumiñ na jì'k mi buusnidha', ja maakidha' am gui' nam jì'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ⁴⁶ Gio ba' nam gammiji maap jim jumpadat tu daanda' bhai' nam pai' gê' tu chiopi' ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' nam gammiji maap tu kua'da' mu ja'p ja kiikia'am joidham jix bhai' jim taatit, nam gu' cham tu' gê'gê'kam jum ilhii'ñdha' gu ja jujur am bhaan. ⁴⁷ Ba' nam gammiji pu'ñi tu daanda' buiñor gu Dios, joidham jix ja kiigalhi'ñdha' am gu ja'tkam. Ba' nabap

tanoolh pix jup ji çhi jii'ñdhidha' am buiñor guch Xoi'kam gui' na jì'k ja a'm ba ti tigia' guch Gi'kora'.

3

Na jax ja'k ba dodhia' maa'n gu maa'nkam na kax ma'mkulhi' ka'

¹ Ba' maa'nnim mia duuk na pai' dhuuk jum a'jida' na tum daanda' bhai' na pai'r gê' chiop ka', ma jii gu Peegro gio gu Juan na mit ba tu daañim. ² Ba' moo maa'n bhai'p daaka' gu maa'nkam bhai' na pai'r ki'ñgob ka' bhai' nam pai' pui' ti tiiti'nda': Joidham jix chu Abhaar Kir, bhai' na pai' dhir jax muu' ji chum bapkida' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' dhi' jì' dhi maa'nkam jix ma'mkulhi' ka', ilhi'chdham dir pu cham tu oirida'. Ba' gammiji mi' ai'chu'nda' am nabap tanoolh, mi'm ba' daaska' ki'ñgob na sap ba' mi' bha ja taanda' gu tuumiñ gui' nam jì'k muu' ji baapkidha'. ³ Ba' nam pu'ñi muu' ba jii'm gu Peegro gio gu Juan, nam kia'pix muu' bax baapkiktu'ndat mu ja'k na pai' tum daan, ba ja ti gux ma'mkulhi', ba' bhai' ba ja taan gu tuumiñ. ⁴ Ba' gui' mi' pix ji guguu mit na mit ti na mi ja'p daakat bha ja taan gu tuumiñ. Ba' gu Peegro muu' ji ñio, jup titda:

—Çjix aa' ap aa jich jaduun nach jum makia' gu tu'?

⁵ Ba' gux ma'mkulhi' mi' pui' pup tu'ii', dai na bha ja ni'ñ no' mit moo tu' ba ji maa. ⁶ Ba' gio muu'p ji ñio gu Peegro, jup titda:

—Cham ua' iñ dho gu tuumiñ nañ jum makia' git jiiñ jaduun. Ku ba' gu'm makia' iñ ji gui' nap tu' cham ilhii'ñdha'. Kap xi kikbo'ñ jaduun. Aa' ja' pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam gu Nasareet kam, nap xib dir ja'p ja'k ba tu oirida'.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ñi xi çhidak gu Peegro xi dhaagik nobi'ran gu kii'ñ dir kam xi kikbuich gux ma'mkulhi'. Ba' pu mi' jotmoda' bhai' ji o'jo'ta gu tootna' gio gu kéké'elhi'ñ, ⁸ ba' am té'kob tuu'nik mi ja'p pup kii'k. Jano' dir ba' pu bhai' ji chu oilhich, cham tu' kax ma'mkulhi'. Mi' dhir ba' dai nat ba ja oi' gu Peegro gio gu Juan na mit muu' ji baap mu ja'k na pai' tum daanda', am tuu'nkim gio na xi chu daañim buiñor gu Dios. ⁹ Ba' biix gui' na mit jì'k ba ti na tu oiri' gio na xi chu daan buiñor gu Dios, ¹⁰ mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu'x bhai'x maat na dhi'r di' gu maa'nkam gui' na kax ma'mkulhi' kat na tu taandat gu tuumiñ bhai' ji dhaakat ki'ñgob, bhai' nam pai' pui' ti tiiti'nda' Joidham jix chu Abhaar Kir.

Gu Peegro na ba ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax dhuuk dua gui' na kax ma'mkulhi' kat

¹¹ Ba' gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, cham ka ja dadoo'ñcho gu Peegro gio gu Juan, maa'n na ja oi'ñchu' nam bha ja'p xi oipo. Ba' gu ja'tkam na mit ji çhiigik

nax kii' dhi' ji' na kax ma'mkulhi' kat, mui' mu boopok mi' jim jumaaj jamit maa'n kap sonpan gu g'e' chiop nam pai' ja'pni ti titi'nda': Tootnam Bhi'ñbaki'ñ gu Salomoon, nam jix bhai'x ja tüigim gu Peegro gio gu Juan nam mi'p tu'ii' bii'ma'n gui' na kax ma'mkulhi' kat, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax ti nii'ñ. ¹² Ba' gu Peegro nat ba ja tii nam mi ja'p gu'kat bhai' ba ja nii'ñ, jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba' bhai' bach nii'ñ jich jaaduñ Israel kam? ¿Ja'p jum aa' pim aa nach aach dñil pix bixchu'x chu ai'chu'n nach pu tu duñia', pui' ku chich ba' dua'ñ dhich jaduun na kax ma'mkulhi' kat na cham tu oir'it, piam ku gu' panaas nach a'm ti nii'ñ pix gu Dios na chich ba' pui' tu duu? ¹³ Gu' dhi' matgim gu Jesusu ji na chich bhaankamu'n dua'ñ, gui' nar maraa'n gu ja Dios tuk guch bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gui' nar Jakob, nat gu' g'e'kam ki'n dai na ba' bix aixim jix ai'chu'n na pu tu duñia'. Ba' dhi Jesusu jir di' na pimit jaroi' ja chia gu g'e'gérkam nam mu'aa', gui' bo na gatuuk ti bax dho'ñchom kat gu Pilaato, gu' ji na pim gu' aapi'm cham ji'x aa' na do'ñcho'. ¹⁴ Iam chi na pim gu' jax chi'ya' git na ba do'ñcho' gui' nar jix uañ gio nar jix bhai'kam. Aapi'm gu' dai gu tu' tu mua'kam xi chu chia nam do'ñcho'. ¹⁵ Gui' pimit ba' xi chu chia nam mu'aa' na kach guguuxi'ñdhat nach mi' ja'k bhiichgida' jix kii' boi cha'm na pai' ja'k jup tu'ii' gu Dios. Ku gu' gu Dios giop dua'ñ ji, ba' aach bix nii'ñ dñil jich buupui ki'n gu dhi' pui' nat jax jum duu. ¹⁶ Gu' ba' dhich jaduun na ya' kii' na pim nii'ñ gio na pim jix maat nar jaroi' dha', dho gu' dhi' na soi'm ilhdhat jix biiñak dho buiñor gu Jesusu, pui' kut ba' dua na kax ma'mkulhi' kat. Ba' dhi' pu'ñi pix ja'k jir jum duukam jiñ jaaduñ.

¹⁷ Ba' aañ xib bax maat jiñ jaaduñ na pim bak pu cham maatit na pimit jax kai'ñkam tu chia ja bii'm gu jam g'e'gérkam tuk nam mu'aa' gu Jesusu. ¹⁸ Gu' dhi' nat jax dhuukat pix pui' ja'k ba tu kuugalh ji gu Dios na jax pui' pu ba kai'chdha' bijik dir ja a'm jim ua'rgidhat gui' nam bhaankamu'n tu a'gada', nam pu'ñi kai'chdha' na saak gatuuk pu'ñi jich a'mkam bam tulhiña' guch Xoi'kam. ¹⁹ Ba' gu xib dai na bam aa' pix na pim soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' ba uañchuda' gu jam ua'tulhidhara', gio ba' na ba jam tajaañdha' gui' na pim ki'n gammiji jix jijikgim bap tu'ka'. ²⁰ Gatuuk ba' dai na gio bhai'p ba jam joochxidha' gu Jesusu, gui' nat jaroi' pu bijik dir bhaan ti ti na pu'ñir jich Xoi'kam ka'. ²¹ Ku ba' gu' xib jootom chakui ob bha jim ji guch Xoi'kam, dai no't bix ba tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k ti'kik gu Dios ja a'm jim ua'rgidhak gui' nam bhaankam tu

a'gimik. ²² Pui' na jax gu Moisees nat bhaan jim ua'rgidhak pui' tu ja a'gidhak guch bopxi kat, na ja'pni ja titda: “Gu G'e'kam jich Gi'kora' pui' ba tu duñia' na gatuuk jam bui dhir maaxilhia' maa'n gui' na bhaankam tu a'gada' gu Dios ja'p na jax aañ. Moo pim mi' pui' xi jimii na jax jam tiida'. ²³ Na gu' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii na jax kai'chdha' gui' ji' na bhaankam tu a'ga' gu Dios, dho gu' dai na ja'k joota' dho gu Dios mi' dhir ja bui gu Israel kam ja'tkam, na gu' cham ka kii'galhi'ñdha' gio na cham bhaan ka ti niidhidha'.”

²⁴ Ba' bix gui' nam ji'k bhaankam tu a'gimik gu Dios jano' dir nat pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga gu Samuel, pu'ñi bhaan tu a'gada' am na jax ba ji chu buusnichu' gu xib. ²⁵ Ba' dhi' pui' nat jax ja'k tu daasak gu Dios ja a'm jim ua'rgidhat gui' nam bhaankam tu a'gada', dho gu' aapi'm dho jam aagit jup kai'chdha'. Gio gu pui' nat jax ja'k jup tu ja daaxdhak guch bopxi kat nat bhaan jim ua'rgidhak gu Abraam na ba' ja'pni ja titda: “Bix na ji'x oi'ñga'n ja a'm ba ti niidhidha' gu ja'tkam, nam gu' mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', nam gu' pui' ja'k ba ja aagi'ñdha' gui' nam gatuuk ka maaxilhia' nam jir jum bopxi ka'.” ²⁶ Pui' kut ba' gu Dios aapi'm bii'p' ba jam mattada nat jax jum duu jano' nat pai' dhuuk giop dua guch Xoi'kam, na pim sap ba' ba machia' na jax ja'k jam a'm ti niidhidha' gu Dios na pim sap ba' cham kam ua'tulhi'ñdha' bix ji'ma'n aapi'm.

4

Gu Peegro gio gu Juan nam ja bui ba suulhgia' gu g'e'gérkam jum aa'ndam

¹ Ba' gu Peegro gio gu Juan nam pui mi' ka tu ja a'gi'ñchu' gu ja'tkam, mi' ba ai mit gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ji ja baidhat am gui' nam saduseos jum titi'nda' gio ba' gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' tu nuuka'nda' chiop. ² Ba' giilhim jix bhaaktu' am, nam gu' ti cham aa' nam mi' tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gu Peegro gio gu Juan, nam pui' ja titda nam gu koi'ñga'n gatuuk duduadi' giop baapmigia' mi' dhir nam pai' ka yassapka', pui' nat jax jum duu gu Jesusu nat duadik giop bam mi' dhir na pai' ka yaaspich. ³ Ba mi' pu ja da'ng' mit, gu' ji na gu' moo pu pui' bar jurnik ip, ba' cham ka aix nam tu ja a'gidha'. Ba' ka xi chu chia mit pix nam ja kuupa' mu ja'p nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. ⁴ Ku gu' mui' ti jii'ñ jamit ji buiñor guch Xoi'kam gui' na mit ji'k ja kai na mit jax tu ja a'gi gu Peegro gio gu Juan. Ba'x io'm bar mui' am gui' nam ji'k ti jigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ji'k jix chamaam miil jam dho moo aix gu dai chichio'ñ.

⁵ Ba' buimgidhak maap bam jumaap jamit bhammi Jerusaleen gui' nam jir ja gē'gērkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' jai' gui' nam jik' jir jix a'aixkam ka', gio ba' jai' ip gui' nam sap jix mat ka' gu űio'ki'ñ gu Dios. ⁶ Gio ba' moo bix bhai'p ai ip gu Anaas, gui' nax io'm jir ja gē'kam tuk ka' gui' nam bhai' gē' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ji ja baidhat gui' nam jik' jir jum maap oi'dhagim ka', pui' na jax gu Kaipaas tiigim, gio ba' moo gui' na Juan jup tii'nka', gio ba' moo gu Alijaanru. ⁷ Mi' dhir ba' dai na mit xi chu chia nam mui' xi ja bai'ñidhika' gu Peegro gio gu Juan. Ba' na mit pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'ñ, jup ja titda am:

—Jax dhuukat japimit dua'ñ dhi maa'nkam? Jarooni aa bhaankam japimit dua'ñ?

⁸ Ba' gu Peegro mui' ji űio, na gu' gē' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', jup ja titda:

—Dho gu' ea na pim xiñ kaaya' jñ jaaduñ, aapi'm na pim jir ja gē'gērkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio aapi'm na pim jir jix a'aixkam. ⁹ Dho gu' kapbhai' na pim ya' bach chikka na pim jix maachim nat jax dhuuk dua dhich jaduñ na kax ma'mkulhi' kat, ¹⁰ dho gu' jam aagi'ñdha' ich dho nam ba' jai' pui'p bax chu mat ka' gu ja'tkam bix nam jik' jir Israel kam. Dho gu' dhi' dua dho dhich jaduñ na kax ma'mkulhi' kat na pim jax ba nui'ñ, ba' aach bhaankamu'n dua'ñ dho guch Xoi'kam Jesusu gui' nar Nasareet kam, gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruu ta'm sissapai mu'aa', nat Dios giop dua'ñ. ¹¹ Ba' dhi' ji' dhi Jesusu pui' ji buus na jax gu jodai, aapi'm ba' ja'p jup ji bubua na jax gu bhibi'ñbakhadam, na pimit mai' xi buak dhi' ji' dhi jodai na pim pui' ilhi'ñ na panaas cham tu' bhai', gu' ji nat gu' dhi' ba' pik gē'kam ki'n ji bii. ¹² Ba' cham tu' jumaip jix jai'ch gui' na jaroi' uañchu'n gu ua'tuldhara', nat gu' gu Dios cham tu' jumai bhai'p joot ya' dhi oi'ñga'n na jaroi' uañchuda' guch ua'tuldhara'.

¹³ Ba' mi' pui' pup tu'li' am gu gē'gērkam jum aa'ndam na mit ji ja kēēk nam joidham jix bhai' xi bua nam tu a'ga gu Peegro gio gu Juan, nam gu'x maat na mit tii cham pai' tum mantux, gio gu' gampai' tuutu'm am nam xi ja nui'ñ. Ba' ba ilh jamit nam jir di' gui' nam kaichgit gu Jesusu Nasareet kam. ¹⁴ Ba' pui' cham bhai' nam jax ka ja tida', gio na gu' moo mi'p kiik ja biim gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, Jax gi dhuip ja űio'kda' am? ¹⁵ Pui' dho ba' cham jax ji ja tiidak giop ka xi chu chia mit nam alhio ka xi ja boosga' mi' dhir nam pai' ka tu a'gat. Diilh jamit ba' mi' ji bi'ik ma tu a'ga nam tiim ti tikka nam jax ja'k ja duñia', ¹⁶ jup kai'ch am:

—Jax ba' ja'k jix bhai' nach ja duñia' dhi ja'tkam? Nam gu' moo bix pui'p bax chu maat gu ja'tkam gu ya' kam Jerusaleen na mit dua'ñ gui' na kax ma'mkulhi' kat. Jax gi dhuip ja iattulhdha' ich? ¹⁷ Ku gu'x bhai' ji nach ja soo'mchulhdha' nam ba' cham nai' bhaan ka tu a'gidha' gu Jesusu, na ba' cham gammiji pup tum a'gichgida' pu chu'm.

¹⁸ Ba' pui' xi kai'chimik am giop ba tu ja joochxi mit. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, ja űio'kda' pui' ba ja titda am nam cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesusu. ¹⁹ Gu' ji na gu' gu Peegro gio gu Juan jup ja titda am pix:

—Aa dho gu' dai na pim biipi' xim ga'ngada' dhoñ jaaduñ no' moox kii' ka'm nui'ñ gu Dios nach aapi'm tu' ka'm jam nui'ñdha', ka' ba' gu' gui' na jax ja'k jich jurtudidha'. ²⁰ Dho gu' aach cham ji nach jich gu'nguxi'ñ nach moo cham jup ka ji chu a'ga' gu pui' nach jax ja'k niidhimik gu Jesusu nax bhai' xi chu buimik gio na jax ja'k xi chu a'gimik.

²¹ Ba' giilhim jix bhaakut pix ja kai mit gu gē'gērkam jum aa'ndam gu pui' na mit jax chii. Ba' tii bax ja tulhi'ñchudam kat am, gu' ji nam gu' cham bia' nam jax ji chu'ji ja tulhi'ñchuda' git, nam gu' bix pix tu daan gu ja'tkam buiñor gu Dios nam xi ja kēēk, nam jix bhai' jim taatit nat dua gui' na kax ma'mkulhi' kat. Pui' dho ba' cham jax ji ja doodak ba ja joot jamit nam ba jimia' mi' dhir. ²² Ba' gui' nat joidham dua na kax ma'mkulhi' kat, bia'ka' jik' gook oo'm oidha'.

Nam ba tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam jik' ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

²³ Ba' na mit pai' dhuuk xi ja do'ñcho gu Peegro gio gu Juan, pu silh jii mit mu ja'k ja bui gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ am nam jax ja titda gu ja gē'gērkam tuk gui' nam bhai' gē' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam jir jix a'aixkam ka'. ²⁴ Ba' na mit pai' dhuuk tiimo nam pu'ñi xi chu ja a'gidhimik, ma tu daani mit bix maap buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Aapi'ch Gi'kora' na pich jup duu dhix dhaam, gio ba' dhi dibir, gio ba' gu suudai' na nai' suu'n bix kap na jix' jir oi'ñga'n, gio ba' bix na jik' tu' ya'x chu jai'ch bhaan dhi oi'ñga'n, ²⁵ na pich pui' ja'k jurtudak gu Dabii ki'n gux Dhuudu' kam jix Uañ jum li'mda' nat ba' pui' ja'k tu ua'nak mi u'uan ta'm na ja'pni' kai'ch:

Jax kum ba' dai nam bhai' ji bhaaku' gu ja'tkam,

gio nam cham ja matda' ir tu a'gichu'nda' nam jax ja'k tu duñia'?

²⁶ Pui' na jax gui' nam jix io'm gē'gērkam ki'n daraa ya' dhi oi'ñga'n,

gam gui' nam cham pik g'e'g'erkam ki'n daraa,

maap ba tu a'ga mit nam jax ja'k dui tu soo'mdha' na ba' cham jaroi' bhaankam ka tu a'gada' guch Gi'kora' gio gui' nat bhaan ti tii,

na saak bha jootsa' ya' dhi oi'nga'n.

²⁷ 'Dho gu' pui' dho ji chu buus nat gu Eroodis biima'n gu Poonsio Pilaato, gio ba' ja biim ip gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam cham jir Israel kam, ya' maap jim jumpadak jamit na pai'r Jerusaleen mua gum tujuandam tuk gui' nax io'm jir jix uan, gui' na pich pu bijik dir bhaan ti tii na saak gatuuk pu'fich a'mkam soim' du'nia' nam mu'aa'. ²⁸ Ba' dhi' pu'ni ja'k dooda mit nap jax pui' pu ba kai'chdha' bijik pai' dhuuk dir na saak gatuuk pu'ni ja'k ba tum kuugalhdha'. ²⁹ Ba' gu xib dai nach a'm bam aa' nap jich nuukdaidha' nam ba' cham jax jich dhooda' gui' nam jaroi' xich bhaamki'ni, gio ba' nap pui' tu du'nia' nach cham ji chotdonit nai' tu ja a'gi'fichu'nda' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham jum ni'ook. ³⁰ Gio ba' nap pui' ja'k jup tu du'nia' nach ja dudu-adhi'ndha' gux kako'kkam bhaankamu'n gu Jesuu' gui' nar jum mar, gio ba' na biix aixim jix bhaai'n ka' nach pu tu du'nia' gux kii'p jum duukam. Ja'pni daipu'.

³¹ Ba' na mit pai' dhuuk tiimo nam xi chu daa'nimik, pix am tum gi'nduki mi' nam pai'p tu'ii', bak gu' gux Dhuudu' kam jix Uan li'mda' nat ja a'm bam taja' biix ji'ma'n. Mi' dhir ba' dai nam cham ji chotdonit tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham fio'ki'ni gu Dios.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ji'k ti jigi'ndha' bui'nor guch Xoi'kam

³² Ba' biix gui' nam ji'k ti jigi'ndha' bui'nor guch Xoi'kam, maa'n nam jax jum aa'nda' gu ja jujur am bhaan, sia kum gu' tiir mui'. Ni jaroi' maadit ku am jix chu da'da' gu tu' nam bia'ka', nam gu' pui' ilhii'ndha' nar ja biix ga'n ka' pix. ³³ Ba' gu noonbi'ni guch Xoi'kam gammijix io'm bhaan xi chu ja a'gi'ndha' am gu pui' nat jax ja'k jum duu diihl guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk duadik giop bam. Ba' gu Dios pui' xi chu duu nam biix pix bia'ka' gu tu' na ja a'm jum aa'nda'. ³⁴ Ba' cham jaroi' maadit bhaan jum aa'nda' gu tu', na gu' jai' dhit gui' nam bia'ka' gu dippir xi chu ga'rat am, piam tu' na pix no'm bia'. Ba' gu tuumiin na ji'k mi buusnidha', ³⁵ ja maakidha' am gu noonbi'ni guch Xoi'kam nam ba' gui' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³⁶ Pui' na jax maadit gui' nam jir bopxi'ni gu Lebii, Josee tiigim, nar mu ja'k kam ka' na pai' pui' ti tii' Chipre, gui' na mit Bernabee ja'k ji chitgik gu noonbi'ni guch Xoi'kam, na ja'p kai'nkam jup jum

kai'ch: Gui' na ja guguuxi'ndha' gu ja'tkam. ³⁷ Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam nat pu'ni ma tu ga'ra gu dirbaga'n na bia'kat ja maa gu tuumiin gu noonbi'ni guch Xoi'kam gui' nat ji'k mi buus.

5

Na mit jax ja'k jum ua'tulhdhak gu Ananiyas gio gu Sapiira

¹ Ba' moo maa'n gu maa'nkam Ananiyas tiigim pui'p ma tu ga'ra gu dirbaga'n biima'n gu binga'n Sapiira tiigim. ² Gu' ji na mit gu' maa'n ni'ook xip duuk daim bipnagim, jai' xi bi'aak jamit gu tuumiin gui' nat ji'k mi buus na mit tu ga'ra. Ji'k pix ba' xi u'uuk ba jii gu Ananiyas nat ba ja maakim gu noonbi'ni guch Xoi'kam. ³ Gu' ji na gu'p titda gu Peegro nat pai' dhuuk ti ba maa:

—Jax ba' jii' jaduun' Ananiyas kut ba'm jur am ji baakik gu ja'ook pui' ja'k jum jur-tuda nap ba' bha jimii' ya' iatgidha' gux Dhuudu' kam jix Uan li'mda', nap pui' kai'chim na pimit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu jam dirba' na pich ji'k ya' ba aich dhi tuumiin, sia ku pimit jai' xi bi'aak? ⁴ Dho gu' cham jax jup bua't dho no'p moo pu' cham jax jup ji kai'chidhat ya'p ba aichdha' git sia gu ja'kbui', na gu'r aapi'm diihl ga'n gu dibir na pimit ga'ra. Cham jax bua't sia pim jax bua gu jam tumni' na pim jax ilhii'ndha'. Gu' ja'ppi nap moo pui'p kai'chim ji nar biixi'ni nat ba' bhaan cham am ka gi, na gu'r ua'tulhdhara'. Na gu' cham tu' gu ja'tkam na pich ya' ba ja iatgi, gu' gu Dios ji.

⁵ Ba' nat jax pui' ji' tii'n gu Peegro, mi ja'p iarik pu gan ji muu gu Ananiyas. Ba' giilhim jix chooto'n jamit gui' na mit ji'k pui' ba ti kai. ⁶ Ba' ji'kchi gu biipibop xi bhiibgak ba yaaspaam jamit gu tukga'n gu Ananiyas kat.

⁷ Ba' moo ja'xpix mi'p ba ai gu Sapiira binga'n gu Ananiyas kat, pu cham maat no' tu' jax jup jum bua. ⁸ Ba' bhai' ji chikka gu Peegro no' moor silhkam na mit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu ja dirba', jup titda:

—Jir silhkam aa na pimit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu jam dirba' na ji'k bua aa' gum biina'?

Ba' gui' maa'n na ji'k jup aa', jup kai'ch:

—Jee', ja'kbui' ki'n pix dho.

⁹ Ba' gio mui'p ji' fio gu Peegro, jup titda:

—Jax ba' ku pimit ba' maa'n ni'ook jup duu daim bipnagim na pim ba' pu'ni ya' ji' e'je' iatgidha' gux Dhuudu' kam jix Uan li'mda'? Na gu' tii cham jir kii', na gu'r ua'tulhdhara'. Kani nam muni dhir bhai' ba jiiim gui' na mit bhiik gum biina' na mit yaaspaapuk. Ba' xib aap jup jum bhiika' am nam jum yaaspaapu'.

¹⁰ Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n gu Peegro, mi ja'p taa'ban ji iarik pu gan ji muu ip gu Sapiira. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba

ai gu biipibop, mi' pix ji chü mit na muukix kam mi ja'p kaat. Ba' ma bhüi jamit ip na mit yaaspaam mi' dhir ja'p sonpan na mit pai' yaas gu binga'n. ¹¹ Ba' na mit pui' ba ti kai gui' nam ji'k ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, giilhim jix chooto'n jamit, gio gu jai' ba pui' ip na mit ji'k pui'p ba ti kai.

Nam jax ja'k joidham jix bhai' xi chu buada' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹² Ba' bha ja'p ji oipot Jerusaleen gu noonbi'ñ guch Xoi'kam joidham jix bhai' xi chu buada' am ja bui gu ja'tkam nam jax ja'k cham ji'xkat pai' pui' ti niidhat, nam sap ba' ji chügi ba ti jii'ndha' nar silhkam gu pui' nam jax ja'k tu ja a'gi'ndha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Gio ba' nam gammiji ba jim jumpada' bix nam ji'k ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam tu daanda' bhai' gë' chiop, maa'n kap nam pai' pui' ti tiiti'nda': Tootnam Bhi'ñbaki'ñ gu Saloomoon. ¹³ Ba' gui' nam ji'k chakui ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam cham jix ja bintam ka' am, sia kum gu' tiix ja kiigalhi'ndha'. ¹⁴ Ku gu' gatuuk siamri pix ja'x ji chi jii'ñ jamit ji buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gu chichio'ñ gam u'uub. ¹⁵ Mi' dhir ba' dai nam ja boosaidhat mu ja'p ba ja darsaim gux kako'kkam bix ba'bhak soosnap bhaan gu bapaxidhara', nam pui'm aa' na jai' ja a'm bhüya' gu ikgiga'n gu Peegro na pai' dhuuk bha buusnia' nam sap ba' pu dud-uadhia'. ¹⁶ Gio ba' jai' mui' bhai'p aa-jidha' am Jerusaleen gu ja'tkam gui' nam mu ja'p ji'dilh oi'dha'ka' ji ja ua'dat am gux kako'kkam, jai' dikoo pix ji dhuduatu' am na ja a'm jup tui'ñgidat gu cham kiki' i'ii'mda'. Ba' bix ja dudua'ñdhidha' am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, jix kiki' dho gu' ba jimia' am.

Nam ba ja kuupa' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹⁷ Ba' gu ja gë'kam tuk gui' nam bhai' gë' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji bhaam ja biim gui' nam saduseos jum tiiti'nda'. ¹⁸ Ba' bhai' pu ja da'ngik ja kuu mit gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhai' nam pai' pu ja kukpada' gu ja'tkam. ¹⁹ Gu' ji nat gu' tukaa' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhai' ji gë'k bix kap tu kukpio' gu kiki'ñgob, ba' xi ja boosgak jup ja titda:

²⁰ —Ea na pim moo giop mui'p jimia' mu chiop, mi' pim xi gu'ki' ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam na ba'x bhai' ba tu ja jimda' gammiji.

²¹ Ba' gui' pui'p jum duu mit na jax ja titda gu nobii'ñ gu Dios. Kabuimuk jamit mu ji baapki chiop bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam.

Ampik na gu ja gë'kam tuk gui' nam bhai' gë' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ja biim gui' nam ji'k maap jix bhai'm daa'nka', kia'pix nai' ja'p ka tu

ja joochxi'ñ am nam bhai'm jumpada' bix gui' nam ji'k jir jix a'aixkam gu Israel kam, nam sap ba' maap bhai' ja iattulhdha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, nam gu' pu cham maat no' mit jup ba bubua. Ba' na mit pai' dhuuk bix bhai' bam jumaap, xi ja joot jamit gu o'rosiiris nam ja bai'ñpu' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam mu na mit pai' ka ja kuupak. ²² Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk mu ji gë'k xi kukpio'kak miji ja'p ti xi chi nini'ñ, chaam pai' tu jai'ch am mi' na mit pai' ka ja kuupak. Pui' dho ba' gu' giop ba jii mit na mit ba ja aa'ndham gui' na mit jaroi' mu ja joot, ²³ jup ja titdaim am mu ji gë'k:

—Cham pai' tu jai'ch am gui' na pimit jaroi' ti much joot nach ja bai'ñpu'. Tii mi' pu kuukup gu kiki'ñgob na chich jax mu ai, gio gu sandaarui'x mi' ti pu guguuk am ip nam tu nuuka'n.

²⁴ Ba' nat pui' ji' ja kai gu ja gë'kam tuk gui' nam bhai' gë' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gu jai' nam pui'p jir gë'gë'kam, gio ba' gui' nar ja gë'kam tuk ka' gui' nam bhai' gë' chiop tu nuuka'nda', nai' ti pup jum ti tikka am na mit jax ba'm duu gui' na mit bhai' ka ja kuupak. ²⁵ Ba' moo jano' bhai'p ba ai maa'n gu maa'nkam, na jax jim jup ja titda:

—Gui' na pimit saak ja kuu, mu chiop ji gu'kat tu ja a'gi'ñchu' am gu ja'tkam.

²⁶ Ba' nat jax pui' ti kai gu ja gë'kam tuk gui' nam bhai' chiop tu nuuka'nda', mu dai'bus nat ja gaagam xi ja baidhak gu o'rosiiris tugi'ñ. Ba' na mit pai' dhuuk ba ja ti, jix bhai' pix ja tiidak ba ja baidhak jamit, nam gu'x ja iibhi'ñ gu ja'tkam, nam gu' bhaakui mi' ja ma'yaasa' joodai ki'n no' mit mi ja'p ba ji ja gibimi ja ni'iñchudat.

²⁷ Ba' pu silh ja bai'ñchu' am mu ja'k nam pai' jumpax gui' nam jix bhaak. Ba' na mit pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'ñ, bhai' ji ja ñiok gu ja gë'kam tuk gui' nam bhai' gë' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

²⁸ —Gi nach jup jam titda na pim cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesus. Aapi'm gu' bix kap ba tiimo na ji'x jir Jerusaleen na pim tu a'gimik, na pim jix aagit nam jich bhaamkidha' gu ja'tkam na chich tu chia nam mu'aa'.

²⁹ Ba' gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam mui' ji ñio mit, jup kai'ch am:

—Dho gu' ja'ppi na gu'ch a'm jum aa' nach tu' ka'm ni'i'ndha' gu Dios, cham tu' gu ja'tkam. ³⁰ Ba' dhi' dhi Dios jir di' nam jaroi' daanit guch bopxi kat, jir di' pix ip nat giop dua'ñ gu Jesusu gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruos ta'm sissapai mu'aa'. ³¹ Mi' dhir ba' dai nat ba baidhak jix dhaam ja'k, sonpan kü'n dir ja'k ba' chia na daaka'. Gio ba' nat gë'kam ki'n dai na ba'x bhaai'n ka' na tu uañchu'nda' gu ua'tulhdhara', na ba' pu'ñi

duuk ba ja uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam no'm mi' pui' ba jii'm na jax jix aa'. ³² Ba' aach jix bhai'x maat gu dhi' pui', na gu'ch mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uaň Ii'mda' gui' nat ja a'm tajaa gu Dios bñx nam ji'k tu' ka'm ni'i'n, gio dñlh jachich jup tñ nat jax jum duu gu Jesuus na ya' xi oilhimik.

³³ Ba' giilhim jix bhaakut pix ja kai mit gu gē'gērkam, mi' dho gu' bax ja koodak am gu noonbi'n guch Xo'i'kam. ³⁴ Gu' ji na gu' moo ampik mi'p tu'ii' ja bui maa'n gu pariseo, Gamalial tiigim, na sap jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, gio nam bñx pix tu' ka'm ni'i'ndha' gu ja'tkam. Ba' dhi' ji' dhi Gamalial jotmoda' nat jax kikbo xi chu chia nam alhio mi' dhir ka xi ja bubuaxdha' gu noonbi'n guch Xo'i'kam. ³⁵ Mi' dhir ba' moop ja titda gu gē'gērkam nam mi'p tu'ii'.

—Ea xib japim ba' xiñ kaaya'n jaaduñ Israel kam nañ ja'p xi jam tñdam, na pim chakui ja juanda' dhi ja'tkam, na pim biipi' ka xim ga'ngada' no' moor am na pim ja kooda' ka' ba' gu' cham. ³⁶ Na gu' na pim jax bax maat jia nat jax jum duu gu Teudas kat jano' nat pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam, na tii gē'kam xim ilhi'i'ndha', ba' mui' ba kaichgit am, ji'k gook mambhñx oo'm aixim. Ba' na mit pai' dhuuk mua, nai' pix ji'dilh jii mit, pu ampix ji chu juu dho gu'. ³⁷ Gio ba' moox io'm xib pa' ip, na pai' dhuuk ja daasaidha' gu ja'tkam gu gē'kam Rooma kam, pu'ñi bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu Juudas kat gui' nar Galilea kam kat. Ba' tii ji'k jup ba kaichgit am, gu' ji na mit gu' gatuuk ampix mua, ba' gu ja'tkam tuu'ñi nai' pix ji'dilh jii jii mit, pu ampix ji chu juu ip pui'. ³⁸ Nañ ba' ki'n jup jam titda jiñ jaaduñ na pim cham ja juanda' dhi ja'tkam, nach gu' cham maat nam jax kai'ñkam pui' ja'k tu' a'ga. Na gu' no'm ja'p pix pui' ja'k tu' a'gada' git, çcham aa gu' ji'x pix juugit pui' ja'k jup tu' a'gada' am git, mi' dhir pu nai' ampix ji chu jugia' git na mit jax bam duu gu jai' gui' nañ jaro'i' ba ja aa'? ³⁹ No' gu' dhi' gu Dios pui' ja'k ja juurtu'n nam tu' a'ga, dho gi' gu' pu ni jax dhuu ji ku pim cham ji'xkat ja soo'mchulhdha', sia pik nar jax ka' git. Moo pim xim ga'ngada' nañ jax jam titda. Cha'pim maa'n na pim jix bhaak ka', jaiñ no't gu' jax dhuukat buiñor gu Dios ja'k ji chu buus.

Ba' gu gē'gērkam mi' pui'p jii mit nat jax ja tñ'n gu Gamalial. ⁴⁰ Dai na mit xi chu chia pix nam ja bai'ñpui xi ja gi'i'bia' chipliin ki'n gu noonbi'n guch Xo'i'kam. Mi' dhir ba' dai na mit xi ja soo'mchulhdhak ba ja joot nam cham nai' bhaan ka tu' a'gada' gu Jesuus. ⁴¹ Ba' gu noonbi'n guch Xo'i'kam mi' dhir jup ba jii mit ja bui gu gē'gērkam joidham jix bhai'm taattugit, nam gu'x maat na gu Dios pui' ja'k jix aa' nam jum tulhi'i'ndha' bhaankamu'n gu Jesuus. ⁴² Ba' gammiji

cham iikix ka' nam tu' a'gada' bhai' gē' chiop gio mu ja'p kikcham, nam bhaankamu'n tu' a'gada' gu Jesuus jich Xo'i'kam gui' na saak Dios pu'ñi gatuuk bha jootsa'.

6

Gu noonbi'n guch Xo'i'kam nam pui' ba ti'ya' na cham jir am ka' no'm cham ka tu' a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios

¹ Gu' ba' nam gu' jano' pix ji mui'dhidha' gui' nam ti jii'ndhidha' buiñor guch Xo'i'kam, ba' jai' dhit dhi' ji' nam ba ti jii'ndhidha' nam griago ñi'ook ki'n tu' a'gada', pui' ba ja titda am gui' nam ebreo ñi'ook ki'n jup tu' a'gada' nam sap cham pik bhai' tu ja maakda' gu di'dilhdhim u'uub gui' nam pui' griago ki'n jup tu' a'gada'. Ba' pui' ja titda am jia nam sap siamri jix bhai' xi chu ja maakat gu tu' nam ja onbagi'ndha' gammiji nabap tanoolh. ² Ba' jai' dhit dhi' ji' nam ebreo ñi'ook ki'n tu' a'gada' nam jir di' gu mambhñx daman gook noonbi'n guch Xo'i'kam, ba' tu ja joochxi mit bñx nam ji'k ti jii'ndhidha' buiñor guch Xo'i'kam nam sap ba' maap jum jumpadai xi chu a'ga' maa'n ñi'ook jup duña' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui'. Ba' na mit pai' dhuuk bñx maap bam jumaap, bhai' ji chu ja a'gi mit, jup ja titda am:

—Aa dho gu' aach ja'p kai'ñkam tu jam joochxi dhoch jaaduñ nach xi jam aa'ñdham nach aach cham kach gu'nguxi'ñ nach jam palhbu'i'ndha' nach jix bhai' jam buada' nach tu jam maakda' gu tu', nach pui' cham pik bhai' tu jam maakda' jai' dhit, nach gu' aach nai' ka tu' a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, nat gu' pui' ja'k jich a'm ba ti tii. Ba' cham jir am no' chich moo cham jup ka ji chu a'ga. ³ Ba' aach pu jam titda na pim jai' xi ja gaagai gui' nam jaro'i'x bhai' jam buada'ç jaaduñ, nam tu jam maakda' gu tu' na jam a'm jum aagaidha', ya' aapi'm dñlh jai' dhit na pim ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xo'i'kam, nam aixka' ji'k xi jum gook ja'tkam, gio nam jir jix bhahai'kam ka', gio ba' nam jir jix chu mamatdagim ka', gio ba' na gē' ja a'm tajaañix ka' gux Dhuudu' kam jix Uaň Ii'mda', nach ba' pui' ja'k ya ja darsa' aapi'm jam bui nam jich a'mkam jix bhai' jam buada', ⁴ nach aach gu' moo nai' ka tu' a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, gio ba' dai nach ka xi chu daanda' buiñor ja'k jam a'mkam bix na pim ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xo'i'kam.

⁵ Ba' bñx pix pui' ji chii mit na sap jir am gu pui' nam jax kai'ch gu noonbi'n guch Xo'i'kam. Ba' moo bhai' ji aa mit gu Teeban, na gu' sap dhi'x io'm jix biiñak ka' buiñor guch Xo'i'kam, gio sap na gē' bhaan tajaañix ka' gux Dhuudu' kam jix Uaň Ii'mda'. Mi' dhir ba' gu Piliip bhai'p ji aa mit, gio ba' gu

Prookoro ip, gio ba' gu Nikanoor ip, gio ba' gu Timoon ip, gio ba' moo gu Parmeenas ip, gio ba' Nikolaas ip gu Antiokiya kam, gui' na jai' pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁶ Mi' dhir ba' dai na mit ba ja baidhak mu ja'k ja bui gu noonbiñ guch Xoikam, ba' gui' dai na mit bhai' xi ja da'ngik ja moom am ma tu daani jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

⁷ Ba' gux bhaim kai'chdham ñio'kiñ gu Dios jix io'm pix mik ja'p jim kēējidha'. Ba' mui' ja'tkam pix ja'x jup ji chi jiiñdhidha' am buiñor guch Xoikam gu bhaim kam Jerusalem, ba'x io'm mui' ba aixka' am. Daman gui' nam bhaim gē' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam jai' pui'p xi chi jiiñ jamit buiñor guch Xoikam.

Nam ba dagia' gu Teeban gux a'aixkam jum aa'ndam

⁸ Gu' ba' na gu' gu Dios bhaan ti ñi'ñdha' gu Teeban, ba' joidham jix bhaim xi chu buada' gux ki'p jum duukam ja bui gu ja'tkam nam tu' cham jixkat pai' pui' ti niidhat, nam ba' bhaan jix mat ka' nar silhkam gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ñdha'. ⁹ Gu' ji na mit gu' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam nam mu ja'p tu chiopi' ka' dilhkob ja'k, gui' na mit ja do'ñcho nam tu ja juantudimik pui' pix cham ja namkidhat, giilhim bhaim ji bhaak jamit dhi' jai' ja biim gui' nam mu ja'k oi'ñka' Sireene, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' Alijandriya, gio ba' jai' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dibiiir, gio ba' moo gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' Aasia bhaan jup bipio' gu dibiiir. Ba' dhi' biix bhaim ji ñiokko mit buiñor gu Teeban. ¹⁰ Ku gu' diilh gui' am cham bhaim ji nam jax ja'k xi chitdada' git na ba' cham ka tu a'gada' git, na gu' gui' giilhim joidham jix bhaim xi bua na xi chu a'ga nam xi kēē, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na mattu'n na jax ja'k ti'ya' na tu a'ga'. ¹¹ Ba' pui' ma ja umua' mit ja namkidhak jix'kchi gu ja'tkam nam sap ja iatgi'ñpu' gu ja'tkam mu ja'p nam pui' ja titdaidha', na sap pui' kai'ch gu Teeban na pur cham tu' gu gē' chiop bhaim nam pai' tu daanda' gio gu pui' nat jax ja'k tu daasak gu Moisees na tu aagix ka'. ¹² Ba' nam pai' dhuuk mu ja'p ba ja iatgidhim gu ja'tkam, giilhim bhaim ji bhaak jamit dho gu', pui' na jax gu ja gē'gērkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'kiñ gu Dios. Bhaim dho gu' pu daa mit gu Teeban, mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak mu ja'k na pai' tum a'gada' gu gē'gērkam ja bui. ¹³ Jai' mit jup xi ja umua'ñdhak gui' nam iattulhdha' gu Teeban, sia kum gu' tii cham kēē no' moo pui' kai'ch piam ku gu' cham. Ba' na mit pai' dhuuk biix maap xim

jumpadak bhaim ji chu a'ga, mui' ji ñio mit dhi' ji' na mit jaroi' ja umua', jup kai'ch am:

—Dho gu' aach pui' kēēkē' ji dhi maa'nkam na gammiji pui' kai'chdha' na sap pur cham tu' ya' dhi gē' chiop gio ba' gu pui' na jax ja'k tu aagix nach tu jimda', ¹⁴ na pui' kai'chdha' na sap gu Jesusu Nasareet kam ka iara' dhi gē' chiop, gio sap ba' na maakam tu daasa', cham tu' sap pui' ja'k ka tu jimda' ich nat jax ja'k tu daasak aach jich bui gu Moisees.

¹⁵ Ba' nam bhaim xi ñii'ñ gu gē'gērkam gio ba' biix gui' nam jix mi' daraa, ja'p tu'm ti ñii'ñ gu Teeban nam jax chu'm ti ñii'ñ gu noonbiñ gu Dios.

7

Na jax ja'k ba tu ja a'gidha' gu Teeban gu gē'gērkam jum aa'ndam

¹ Ba' gux io'm ja gē'kam tuk gui' nam bhaim gē' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam xi chikka gu Teeban no' sap moor silhkam nam jax chitda gu ja'tkam ka' ba' gu' cham.

² Ba' gu Teeban mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Ea na pim xiñ kaaya'ñ jaaduñ biix na pim jix ya'p tu'ii'. Ja'pjaniiñ kai'ñkam pix jup kai'chdha' aañ nat gu gē'kam jich G'kora' Dios buiñor jum maaxdhak guch boxii kat Abraam jano' na mu ja'k ka kioka' Mesopotaamia, biipi' dir na ba' moo ba kichmira' mu ja'k Araan. ³ Ba'p titda jia jano' jii' nat buiñor jum maax: "Jimia' ap maa'n kap nañ pai' tum aagi'ñdha'. Ya' pui' ba tui'ka' dhim dirba' gio dhim jaaduñ." ⁴ Ba' gu Abraam mi' dhir Kaldeeya jup ma jii jia, mu ja'k ba' pu kiicham Araan. Ba' mikkat jup ma muu ip gu taata'n kat. Mi' dhir ba' gatuuk bha ja'k jup joot gu Dios gu Abraam ya' dhi dibiiir ta'm na pim pai' oi'dha' gu xib aapi'm jiiñ jaaduñ. ⁵ Ku gu' cham pai' iam xi iimchudak ji na pai' ba' bhaan ji bi'ya' git gu Abraam, sia na mi' ti kiisap kai' git maa'n toona'n ki'n. Ku gu' siamri pui' titda ji na gatuuk iimchuda' na ba' ja a'm ji bi'ya' gu bopxi'ñ na pai' dhuuk ba mukia', sia ku gu' jano' tii chakuu tu maamar ka' gu Abraam. ⁶ Gio ba' nap titda ip jia gu Dios gu Abraam nam sap gu bopxi'ñ mi' dhir maakam ja'k jimii oi'ñchapu' ja dirba' am ja'k gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka'. Ba' dhi' jii' dhi ja'tkam bhaim ji ja tulhiñchuda' am nam mi' bhaim ji ja chiiña' nam tu ja juañxidha' maakob jix cha'tmam oo'm oidha' juugit. ⁷ Ku ba' gu'p titda ip ji gu Dios na sap pui'p ja tulhiñchuda' gui' nam tu ja juantu'nda', mi' dhir sap bhaim dai nam bha jimii ya' ja'k ba tu daanda' buiñor. ⁸ Gio ba' na mit maa'n ñi'ook jup duu gook dit gu Dios gio gu Abraam, na pui' titda na sap ja matgilhdhidha' gu a'aal chichio'ñ gui'

nam ji'k kia'pix maaxilhidha' na ba'x maati' ka' nam jir Israel kam ka'. Pui' kut ba' xi jum baik tanoolh ki'n ba matgilhchuda nat pai' dhuuk maaxir gu maraa'n Isaak. Mi' dhir ba' gu Isaak pui' ja'k jup duu ip gu maraa'n Jakob nat pai' dhuuk ba maaxir. Gio ba' gu Jakob mi' dhir pui' ja'k jup dunaak ip bix gu mambhix gook maamra'n gui' na mit bhaan dir mui'dhak gu Israel kam ja'tkam.

⁹ Ba' dhi' ji' nam jir maamra'n gu Jakob nam jir jich bopxi kat, bhaamkidhak ga'ra mit gu ja xiku' Josee, mu ja'k jamit ba' baidhak na pai'r Ejipto. Ku gu' gu Dios gammiji bhaan ti niidhidha' ji gu Josee, ¹⁰ ba' joidham jix bhai' tu jimda', pui' na jax nax chu matda' ka', gio ba' nat jix kiigalhdhak gu Paraoon gui' nar ge'kam kat mumm'i Ejipto. Ba' ge'kam ki'n daasak gu Josee na ji'x jir Ejipto, gio ba' mi' na pai' daaka' gu ge'kam.

¹¹ Ba' gatuuk bhai' bhioigi' ji jii bix kap na ji'x bhaan bipio' gu Ejipto dibir, gio ba' ya ja'p na ji'x jir Kanaan. Ba' guch bopxi kat cham ka bia'ka' am nam tu' jugia'. ¹² Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jakob na gu tiriik jix jai'ch mumm'i Ejipto, mui' ma ja joot gu maamra'n gui' nam jir jich bopxi kat nam tu' taa'pu'. Ba' dhi' na mit mu jimik, kia'pix jir maa'nnim ka'. ¹³ Ba' gatuuk na mit gio mui'p jii, dho gi ba' ba ja aagi'n ji gu Josee gu jajaa'nni'n na dhi'r di' gu ja xiku' gui' na mit ga'ra bii'p' dir. Jano' ba' ba maat gu Paraoon nar pa ja'k kam gu Josee. ¹⁴ Mi' dhir ba' mikkat dai nat ba tu joot gu Josee nam bai'ipu' gu taata'n Jakob mu ja'k Ejipto, gio bix ip gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagam nam aix baik oo'm daman mambhix pup gio ba' jix chamaam pup. ¹⁵ Ba' dhi' pu'jani dhuukat mu ja'k kiokat gu Jakob na pai'r Ejipto. Mi' ba' pu muu jagi'tak, gio gu maamra'n ba pui' ip gui' nam jir jich bopxi kat. ¹⁶ Dai ba' gu ja tutku' ja u'uuk jamit mu ja'k na pai'r Sikeem na mit ja yaaspam mi' nat pai' saba'dak gu Abraam gu dibir na mit mi' ga'lhidhak gu mi' kam Sikeem, nam jir maamra'n gu Amoor tiigim.

¹⁷ Gu' ba' na pai' dhuuk bam kuugalhdhim gu pui' nat jax ja'k tu daaxdhak gu Dios gu Abraam, jix io'm pix ji mui'dhim am gu Israel kam ja'tkam mi' na pai'r Ejipto. ¹⁸ Ba' jano' juma' ge'kam ki'n mi' ba dai mit gu Paraoon mi' na pai'r Ejipto na pu cham maatit gu Josee. ¹⁹ Ba' dhi' dhi ge'kam jia bhai' buam pix ji ja dooda guch bopxi kat, gam na ja chianda' nam mai' ja iabuidha' gu chichio'n ja maamar gui' nam ji'k kia'pix maaxilhidha' nam sap ba' ko'iidha' nam cham ka mui'dhidha'. ²⁰ Ba' jano' ji' kia'pix ba maaxir gu Moisees, ba' dhi' dhi alhi' ge'kam ki'n jix kiigal gu Dios. Mi' ba' pu gi'lhidhidha' am gu gi'korga'n ja ki'aam baik masaa'n juugit. ²¹ Gatuuk ba' na mit pai' dhuuk ba ixchu mu ja'p gampix, mi' ba ti

gu ubii maraa'n gu Paraoon. Ba' xi bhik mu ja'k kia'mi'n, mi' ba' gi'lhdhidha' ja'p na diih maraa'n. ²² Ba' dhi' pu'ni dhuukat jai' pui' ja'k jup jix chu maatit gu Moisees nam jax ja'k jix chu mat ka' gu Ejipto kam ja'tkam, ba'x ai'chu'nda' na jax ja'k ti'ya' gio na pu tu du'nia' jax na ilhi'i'ndha'.

²³ Ba' na pai' dhuuk ba bia'ka' gu Moisees gu gook oo'm oidha', ma ja paxiaram gu jajaa'nni'n Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' jax oi'dha'ka'. ²⁴ Gu' ji na gu' na mu ja'p ka jim, ba ti maa'n gu Ejipto kam maa'nkam na mu ja'p gibchu' maa'n gu Israel kam maa'nkam. Ba' gu Moisees mu jimik ma palhbui gu Israel kam, xi mu'aak gu Ejipto kam maa'nkam ba jii. ²⁵ Gu' na ti ja'p jum aa' ji gu Moisees nam git ba machia' gu jajaa'nni'n Israel kam ja'tkam na dhi'r di' na ja palhbuidha' bhaankamu'n gu Dios, gu' ji na mit gu' pu cham maat ni ji'x. ²⁶ Ba' buimgidhak na gio mu ja'p jup ba jim gu Moisees, ba ja ti ip nam mu ja'p jum gibichu' gook gu dai Israel kam ja'tkam. Ba' na tiix aa' gu Moisees nam git cham jum kokkada', mu jimik ti xi ja soo'mchulh, jup ja titda: "i'Cha'pim jum kokkada', na pim gu' moor jum jajaa'nnim!" ²⁷ Gu' ji na gu' gui' na pik mi' gibchu' gu ja'nni'n mu ja'p xi nu'ya gu Moisees, jup titda ba' moo: "Jaro' ge'kam ki'n jum dai ya' aach jich bui kup ba' bha ja'k puch chitdaim? ²⁸ Ka' gu' ya' ba xii mu'aam ap aa ja'p na pich jax mua takaab gu ya' kam Ejipto?" ²⁹ Ba' gu Moisees nat jax pu'ni kai, pu jimii'for mi' dhir maakam ja'k, mu ja'k ba' pu bhii na pai' bhaan bipio' gu Madian dibir. Mi' ba' pu ji kiicha biima'n maa'n gu ubii, gook jamit ba' ja tiigik gu a'alh.

³⁰ Ba' gatuuk jix io'm mikkat nat gook oo'm oidha' bap duu, na mumm'i ja'p ka oiri gu Moisees na pai'r gampix jix chu gak kir amuub mi' na pai'r oidha' tu'nam Sinaii ti tiigim, mi' bam maax bui'for maadit gu nobii'n gu Dios na ja'p tu'm jum maaxi'n na jax gu tai na bha ja'p pix nammi kikka na mijim bhaan gux bii u'uux. ³¹ Ba' gu Moisees mi' kiikat mui' pup ti ni'i'n bha ja'p na pai' mijim gu tai, na gu' cham maat nar tu' da'. Ba' ja'xpix na mui' xi niidhimik, mui' ji jii nat ba tiigim no' moo silhkam jir tai ka' ba' gu' cham. Gu' ji nat gu' ba kai gu Ge'kam jich Gi'kora' nat bhai' dhir bhai' ba' no, jup titda: "Aa'n jir di' gu Dios gui' nam daanit gum bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gu Isaak, gio ba' gu Jakob." Ba' gu Moisees giilhim bhai' ji gigiib nat bhai' ji choo'n, pu cham dho gu' mui' ka ni'i'n gu tai na bha ja'p mijim bhaan gu tu'x bii u'uux, na gu' bax maat na bak jir di' gu Dios na bhai'p tu'ii'. ³³ Ba' dhi' ji' dhi Ge'kam jich Gi'kora' na bhai' dhir bha tu' a'gi'n, jup titda ip gio: "Xi kookosa' ap dhim sussak, na gu' mi' nap pai'

kiik giilhim jir jix chu uañ jia.”³⁴ Mi' dhir ba' moop titda ip gio: “Dho gu' aañ ja'p kai'fikam pix bha jii dho na ñich bhai' pui'm tiidam nap mu jimia' jiñ a'mkam mu Ejipto nap ja boosgara' guñ ja'tkam tuk, nam gu' giilhim ja tulhiñchu'n gu mi' kam nañ xi ja nui'ñ. Ba' tii tu daanda' am aañ jiñ bui nañ ja kēē nam pui' kai'chdha' nañ ja palhbuidha'.”

³⁵ Ba' daipu' xi chüidak mui' xi joot na ja boosgara', sia ku mit gu' biipi' dir tii ñiok na ka ja sosbhichulhi'ñ nam cham jum gigiübda' git daim jajaa'nnim, nam pui' titda na cham tu' ki'n ja juanda' nat gu' cham jaroi' gē'kam ki'n dai ja bui. Ku ba' gu' gu Dios nat bha joot maadit gu nobii'ñ nat buiñor jum maax bhaan gux bii u'uux, gē'kam ki'n mu joot ji na ja palhbui'ñmira' na ja boosgara' mi dir Ejipto nam pai' giilhim jum tulhiñ. ³⁶ Ba' dhi'r di' dho gu Moisees nat mummi dir ja boosgak Ejipto guch bopxi kat. Jir di' pix ip na joidham jix kiip jum duukam jup tu buimik ja bui gu Israel kam ja'tkam nam tu' cham pai' niidhat gu gook oo'm oidha', pui' na jax mummi na pai' gē' suu'nka' gux bi' suudai', gio pui' na jax mummi gampix jix chu gak kir. ³⁷ Jir di' pix ip gu Moisees na ja'pni ja titda bo gu Israel kam ja'tkam: “Gatuuk pui' ba tu duñia' gu Dios na maa'n aapi'm jam bui dhir ba maaxilhia' gui' na tu a'gada' bhaankam ja'p na jax aañ.” ³⁸ Gio dhi' pix jup jir di' gu Moisees na ja biim xi oilhimik guch bopxi kat mummi na pai'r gampix jix chu gak kir, gio nat ñio'kdhak maadit gu noonbi'ñ gu Dios mummi na pai'r oidha' ta'm Sinai ti tügim. Gui' ba' Moisees tu ua'nak na jax ja'k aagi'ñ gu nobii'ñ gu Dios nach jax ja'k cham jich chulhiña' gatuuk, na ba' mi' dhir jup bach aagi'ñdha' aach.

³⁹ Gu' ji na gu' guch bopxi kat ni ji'x ku mit mi' pui' jii, dai na mit ja'p xi dhuuk ja'k bax xuulhgik mu ja'k Ejipto. ⁴⁰ Gio nam ba chian gu Aroon na maa'n jup ja duiñdha' gu dios, jup titda am: “Maa'n jap jup jich duiñdha' gu dios na ba'ch a'm ti nui'ñdha', nach gu' cham maat nat pa ja'k bhiü gu Moisees, gui' nat jich boosolh mu dir Ejipto.” ⁴¹ Ba' gu Aroon cham jax ji chi'üik jup ja duiñ ip maa'n gu dios ja'p tu'm na bheseer. Ba' giilhim jix bhai'm taat am gu Israel kam ja'tkam, ma tu piastat jamit, gio na mit ma tu koi gu ja sasoi' nam tu makgixidha' buiñor dhi' ji' dhi dios na mit tu chia nam jup ja duiñdha'. ⁴² Ba' gu Dios cham tu' ja a'm ka ti nui'ñ, nam gu' cham mi' pui' ka jiim na jax jix aa'. Cham tu' ba' kap jum buixi'ñ ja bui, siam ja daan gu chiichia' gux dhaam kam. Na gu' biipi' dir pui' ja'k pu ba tu ua'ñix jia bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios bijik, na ja'pnim kai'ch bo:

Aapi'm Israel kam,

iam chi na pim aañ jiñ makgixidhimik gu jam sasoi' gu gook oo'm oidha' na pimit mummi juruuñ na pai'r gampix jix chu gak kir,

gio na pim aañ jiñ maakidha' git gui' na ji'k jiñ a'm jup bipio'da' gu tu' na pim bia'ka'.

⁴³ Gu' ji na gu' aapi'm dai gu didios jup duiñxim xi chu ja makgixidhimik,

pui' na jax gui' na Molok tii',

gio pui' na jax gui' na pu chu'm na jax gu chi'ii' na pui' tii' Repaan.

Diih na pimit jup ja duu dhi' dhi didios na pim ba' pu'ñi ja daanda'.

Ba' tu' na jax chui'ka',

jam jootsa' iñ ya' dir na pim mu ja'k oi'ñchapu' jix io'm gammiji ja'k na pai'r Babiloonia.

⁴⁴ Ba' guch bopxi kat mummi bia'ka' am ip gu jannulh ba'aak na pai'r gampix jix chu gak kir gui' nat jup dunaak gu Moisees ja'xbui' nat ji'x chia gu Dios, nam ba' mi' bia'ka' gu joodai gui' na mi chu ua'ñix ka' gu pui' na mit jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu gook dit gu Dios. ⁴⁵ Ba' dhi' dhi jannulh ba'aak ja a'm ji bii gatuuk gu ja maamar guch bopxi kat. Bha bhüik jamit ba' ya' ja'k gui' na mit ji'k biima'n bha jii gu Josue jano' na mit pai' dhuuk ya' ja kokdak gui' nam ya' oi'ñkat, gui' nat ya' dir ja'k ja ardi gu Dios nam sap ba' gu Israel kam ja'tkam ya' oi'ñka'.

Ba' ya' pu bia'ka' am dhi' dhi jannulh ba'aak, sia gu jano' na pai' dhuuk ya' bar gē'kam ka' gu Dabii. ⁴⁶ Ba' gu Dabii gui' nar gē'kam kat bhaan jup ti niidhat gu Dios, na gu' mi' pui' jimdat na jax jix aa'. Ba' tiix aagit na maa'n jup duiñdha' git gu bhi'ñbak chiop na sap ba' jup ti niidhat' git gu Dios gui' na Jakob bix jup daanit, gu' ji nat gu' ba muu cham tu' jax ji dhuuk. ⁴⁷ Mi' dhir ji ba' gu maraa'n Salomoon nat ba'p duiñdhak gu Dios gu bhi'ñbak chiop, ⁴⁸ sia ku gu' cham bhai' na mi kioka' gu Dios bhaan gui' nap jir ja duiñ gu ja'tkam, na jax bam kai'ch bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios bijik, na ja'pnim kai'ch bo jia na sap jup kai'ch guch Gi'kora:

⁴⁹ Gux dhaam jir jiñ atooxkor,

gu oi'ñga'n ba' nañ bhaan tuttu guñ chooton.

¿Jax gi dhui jax chu'm ba'aak jup bañ dhuiñ jamit?

¿Paa gip jix bhai' nañ jiñ jüpdha' aañ?

⁵⁰ Na ñich gu' aañ pix jup tu duu bix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch.

⁵¹ Mi' dhir ba' moop ja titda ip gio gu Teeban, jup kai'ch:

—Gu' ji na pim gu' aapi'm ni ji'x ku pim cham maait tē kēē. Tii tu naanak japim dho gi ji sap, gu' ji na gu' ni ji'x ku pim cham jam jujur ki'n xim ga'nga na jax ja'k jix aa'

gu Dios, ni jix ku pim jix aa' na pim mi' pui' jimia' na jax ja'k tii jam guguuxi'ndha' gux Dhuudu' kam jix Uaŋ Ii'mda'. Jix ja oi'n japim dho gu jam bopxi kat nam pu'ni ja'k tu jimdat bijik, ⁵² na mit ja koi gui' nam ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, nam ja aagi'ndha' gu ja'tkam na gatuuk bha jim gui' na giilhim jir jix bhai'kam. Ba' gu xib nat pai' dhuuk ya' tiip xi e'ek gui' na jaro'i'r jix bhai'kam, aapi'm dho gu' iattulhdhak tu chia dho nam mu'aa'. ⁵³ Aapi'm biipi' kat cham tu' ka'm ni'i'n gu pui' nat jax ja'k tu daasak gu Moises na tu aagix ka' na mit pui' ja'k aa'ndhak gu noonbi'n gu Dios.

Nam ba mu'aa' gu Teeban

⁵⁴ Dho jano' ji ba' giilhim jix io'm bhai' ji bhaak jamit nat pu'ni xi chu ja a'gi gu Teeban, giilhim bhai' ji kirmi mit gu ja taatam nam giilhim bax bhaak. ⁵⁵ Gu' ji na gu' gui' cham jax jum aa', na gu' ge' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uaŋ Ii'mda'. Dai nat bhammi ja'k pix xi chi tii jix dhaam, ba' ba tii gu Dios na bhammi daa, gio gu Jesuu na mi' dhir ja'p kiik sonpan ki'n dir ja'k. ⁵⁶ Ba' tii xi ja aagi'n gui' nam mi' giilhim bax bhaak, jup ja titda:

—Kani na ŋich ba tii guch Xoi'kam gui' nat ya' e'ek dhi oi'nga'n bhaan, na bhammi kiik sonpan ki'n dir ja'k bui'nor gu Dios, bhammi nat pai' dhir bha joot.

⁵⁷ Gu' ji nam gu' gui' cham tu' xi ke'e, dai na mit ge' ki'n jii'ndhidat mu' ji boop bui'nor gu Teeban. ⁵⁸ Ba' na mit jax daa, gamai' bhich jamit mu ja'k dirap dir mi' gu ge' kiicham. Ba' mi' bhai' ji ma'yasa mit joodai ki'n gui' nam mi' xi iattulhdhimik biipi' dir. Mi ja'p jamit xi chu darsak gu daam dir kam ja kuktun, xi chianik jamit maa'n gu biapma' Saulo tiigim na sap mi' ka ja ni'i'xi'ŋka'. ⁵⁹ Ba' nam mi' ka ma'yastu' gu Teeban, bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch:

—Aapi' Jesuus nap jir jich Xoi'kam, ba baidhika' ap dhi' i'mda' bhammi ja'k aap jum bui.

⁶⁰ Mi' dhir ba' o'lhia'n ki'n xi kikkok gio bhai'p ji chu daani jup kai'ch ge' ki'n:

—Aapi' jich Xoi'kam, cha'p ja tulhi'ndha' dhi' nam xib ya'm ua'tulhi'n.

Ba' daipu' xi chi'ik pu nai' gan ji muu.

8

Gu Saulo na bax ja kuupam ka' gui' nam ti'jugi'ndha' bui'nor guch Xoi'kam

¹ Ba' gu Saulo mi ja'p kiikat mu ti ni'i'n na mit mi' ba mua gu Teeban, jup jum aa' na giilhim joidham jix bhai' ji chu buusnichu'.

Ba' gatuuk na mit xi mu'aak, jai' nai'p ji ja gaa mit biix nam jik ti' jugi'ndha' bui'nor guch Xoi'kam gu bhai' kam Jerusaleen. Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai nam ja o'bhagi'n, ba' jai' bhai' dhir mai' ma boop jamit mu

ja'k Judea, gio ba' jai' mu ja'k Samaaria. Dai ba' gu noonbi'n guch Xoi'kam bhai' pup bii mit. ² Gu' ba' gu Teeban na mit mua, yaas jamit gu tukga'n jikchi gu ja'tkam nam jir jix bhabhai'kam ka', gio ba' nam tii suan nam jix joi'gi'n. ³ Gu Saulo gu' milchui' ji na ja gaa'ndha' gui' nam jik ti' jugi'ndha' bui'nor guch Xoi'kam, mi' ji ja'p ba'pki chir baapkidhat ja tibiapput bha ja boosgaim gu chichio'ni gio gu u'uub. Mi' dhir ba' dai na ja u'tikat ja kuupaim bhai' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam.

Nam ba kaaya' gux bhai'm kai'chdam ni'ook gu Samaaria kam ja'tkam

⁴ Gu' ba' guch Xoi'kam jugi'ndham gui' na mit jik bhai' dhir mai' boop Jerusaleen, tu ja a'gi'ndha' am gu ja'tkam mu ja'p kikcham nam jax a'jim nam ja aa'ndhim na jax ja'k jix bhaai' nam du'nia' nam ba' cham jum tulhi'na' gatuuk, na pai' dhuuk ja'bsuna' gu ja tutku'. ⁵ Ba' maadit dhi' ji' nam mu ja'p tu a'gidha', Piliip tii', nat mu ja'k bhii na pai'r ge' kiicham Samaaria ti' tii'gim. Mi' bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu mi' kam na ja aagi'ni gux bhai'm kai'chdam ni'ook na bhaan tu a'ga' guch Xoi'kam. ⁶ Ba' mui' ja'tkam mi aajidha' am mi' na pai' tu a'gada' gu Piliip nam jix kaim ka', na gu' joidham jix bhai' xi buada' nam xi ke'e'ke'. Ba' biix ja jujur ki'n ke'e'ke' am no't ba ji chu a'ga, nam gu' ti' jugi'ndha' gu pui' na jax kai'chdha', nam gu' ni'i'ndha' na joidham jix ki'p jum duukam jup tu buada' nam tu' cham pai' ni'i'ndha'.

⁷ Pui' na jax gux kako'kkam nat mu' ja dudua'ndhak gui' na ja a'm jup tui'ngit gu cham kiki' i'i'mda', gio ba' gui' nam jix mama'mkulhi' kat pui' biix jup ja dudua'ni ip. Gu' ba' gu cham kiki' i'i'mda' nam pai' dhuuk ba ji bubuakia' ja a'm dir gu ja'tkam, ge' ki'n xi jii'ki' am nam ba' pik moo ba bubuakia'. ⁸ Ba' joidham ge'kam ki'n jix bhai'm ilh jamit gu ja'tkam gu mi' kam na mit pu'ni ti' tii.

⁹ Ba' moo maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Simoon tiigim nax jibo'niara' ka' nat biipi' dir pui' ja'k jum mamtuxdhak. Ba' mui' ja'tkam ba ja iatgidhak gu mi' kam Samaaria na pui' ja titda' nam ge'kam ki'n daasa'. ¹⁰ Ba' giilhim jix jugi'ndha' am sia gu ge'gerkam gio gui' nam cham jir ge'gerkam, jup kai'chdha' am:

—Ja'xbui' dho bak jup jir ge'kam dhich jaduun na jax gu Dios.

¹¹ Gu' gu jibo'niara' ki'n ji na ja iatgi'ndha' gu Simoon, na gu' pui' ja'k tum mai'chki'ndha', pui' kum ba' jugi'ndhat na ja iatgidhimik mui' oidha'. ¹² Gu' ji na mit gu'p ma ti' jii'n gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ndha' gu Piliip na ja aagi'ndha' na jax jir tu'm kam gu Dios guch Xoi'kam, mi' dhir ba' dai na mit bam bopko mui' gu chichio'ni gio gu

u'uub. ¹³ Gio ba' gu Simoon jai' b'hiix jup xim bakua, mi' dhir ba' dai na ba kaichu' gu Piliip. Ba' giilhim joidham nii'ñdha' gux kii'p jum duukam nap tu buada' na tu' cham pai' nii'ñdha'.

¹⁴ Gu ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui' na mit bhammi bii Jerusaleen pui' ba ti kai mit na mit ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gu mumm kam Samaaria. Ba' mui' ma joot jamit gu Peegro gio gu Juan nam tu ja daa'xi'ñpu'. ¹⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mumm ba ai Samaaria, bhai' ji chu ja daa'xi mit gui' nam ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam na ba' ja a'm jum tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'. ¹⁶ Nat gu' chakui jaroi' maadit bhaan jum taja jia, dai na mit kam bopko pix buiñor gu Jesus nar g'e'kam. ¹⁷ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' xi ja da'ngi b'hiix ji'ma'n gu Peegro gio gu Juan, pu ja a'm jum taja gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'.

¹⁸ Gu' ba' gu Simoon nat pu'ñi ti ti nat ja a'm bam taja gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gui' nam ji'k ti jii'ñ na mit pai' dhuuk bhai' xi ja da'ngi gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba ja saba'n tuumiñ ki'n gui' nam tu' ki'n pui' xi chu bua, ¹⁹ jup ja titda:

—Aa'ñ japim jup ji'ñ ga'lhidha'ñ jaduun dhi' na pim tu' ki'n pui' xi chu bua, na ba' pu'ñi gu jaroi' na'ñ bhai' xi dhagia', pu bhaan jum tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'.

²⁰ Gu' ji na gu' gu Peegro jup titda pix:

—Jum tulhiiñchuda' dho gu Dios ki'n gum tumñi' nap pui' kai'ch. Na gu' cham bhai' nap saba'nda' gui' na tu' Dios pui' pix tu maak no'x maakim gu jaroi'. ²¹ Gu' aap ji'ñ jaduun dho gi gu' cham ji na bhai' nam a'm bi'ya' gu dhi' pu chu'm, na gu' ni ji'x kur silhkam nap jax jum aa' buiñor gu Dios jum jur am bhaan. ²² Cha'p bhaan ka titi'ñchuka' dhi' na tu'r jix buam jum duukam. Soi' pix jap ba tiida' gu Dios na pui' pix ka tum ua'ñi'ñka' gu pui' na pich jax ba ti, katti iam pui' ji chu buusnia'. ²³ Ja'p dho ji na'ñ gu' pui'm nii'ñ ji'ñ jaduun nap giilhim jix buam tomaat, gio na ja'p ji buusan na gux buam jum duukam mu pai'm kuup, na gu'm tukgi'ñ.

²⁴ Ba' gu Simoon giop mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Dho bak gu' dai na pim ji'ñ a'mkam xi chu da'ña' buiñor guch Gi'kora' na ba' cham pui' ji chu buusnia' na pim jax ji'ñ chitda.

²⁵ Ba' gatuuk na mit xi chi'muk gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam tu a'gimik gu ñio'ki'ñ gu Dios, mi' dhir nai' ja'p jup ji chu a'ga mit mu ja'p na pai' i'lhich daa'ñxim jir kikcham ka' na dhi' pix bhaan bipio' gu Samaaria dibir. Gatuuk ba' dai na mit ba jii bhammi ja'k Jerusaleen.

Gu Piliip na ba aagi'ñdha' gu Etiopiya kam maa'nkam

²⁶ Ba' maa'nnim gu Piliip buiñor bam maax maadit gu noonbi'ñ gu Dios, ba'p titda:

—Ea nap mu jimia' mumm na pai' buusan gu boi' gui' na bhammi dir Jerusaleen mu ja'k b'hiix na pai'r Gaasa, gui' na mumm buusan na pai'r gampix jix chu gak kir.

²⁷ Ba' gu Piliip dai nat jax jix kii'p jum duu gamai' b'hi na ba jii mu ja'k nat pai' joot gu nobii'ñ gu Dios. Ba' mumm pai' na ka jim, mi' ba nam maa'n gu maa'nkam nar mu ja'k kam ka' Etiopiya. Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam jir tujuandam tugi'ñ ka' maa'n gu ubii nar g'e'kam ka', nax bhai' tu buixi'ñdha' gu tu', pui' na gu tuumiñ. Ba' dhi' dhi maa'nkam kia'pix bhammi dir ja'k jim Jerusaleen nat tu daa'ñmirak buiñor gu Dios. ²⁸ Ba' kia'pix gio ja'k jup ba giixchu' mu ja'k kia'mi'ñ bhaan gu karreet. Ba' ti tu ji'ñkuidhim bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'p tiigich Isaiiyas. ²⁹ Ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' pui' ja'k xi jurtuda gu Piliip nax io'm mia'n mui' xi aaya' gui' ji' na mui' ba jim bhaan gu karreet. ³⁰ Ba' nat pai' dhuuk jix io'm mia'n mui' xi ai gu Piliip, ba kai gu Etiopiya kam na mi' tu ji'ñkuidhim nat pai' tu ua'nak gu Isaiiyas. Ba' ba tikka no' sap moox maatit k'e'e, jup titda:

—¿Siamrix maatit k'e'e ap aa ji'ñ jaduun dhi u'uan mi' nap pai' tu ji'ñkuidhim?

³¹ Ba' gu Etiopiya kam jup kai'ch:

—Dho gu' cham ji na'ñ maatit k'e'e, na gu' cham jaroi' jai'ch na iam ji'ñ aagi'ñdha' git.

Ba' gu Piliip pui' ba titda na bhai' xi chisaa'ñdha' bhaan gu karreet na ba' mi ja'p sonpan xi dhaibui aagi'ñdha' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch.

³² Ba' mi' na pai' tu ji'ñkuidhim gu Etiopiya kam, ja'pnim kai'ch:

Mi' pix pu tu'ii' na mit pai' dhuuk ba ji mua, ja'p na jax gu kasnir na cham ñio'kda' no'm jii' gu bapoo'n.

³³ Ti' cham tu' jax bua gu' gu tu' nar jix buam jum duukam, gu' ji na gu' ni ji'x kum iam xix joi'gi'n gui' na mit ba ji mua.

Gio gu' cham jaroi'p jai'ch na bhaankam nokia' git,

daman chakui tu maamar kat jano' ji' na mit pai' dhuuk mua.

³⁴ Ba' bhai' ba tikka gu Etiopiya kam, jup titda:

—Ea nap moo iam ji'ñ aagi'ñdha' git ji'ñ jaduun na jax kai'ñkam jup jum kai'ch dhi' nat jax chu ua'nak gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, na'ñ tiix maachim dho no' moo di'ñ jum aagit jup kai'ch, ka' ba' gu' jumai.

³⁵ Ba' gu Piliip mi' xi chüigik gu u'uan mi' na pai' tu jiiñkuidhim gu Etiopiya kam, xi aagi'n ba' na dhi' aagat jup kai'ch gu Jesuus na mit pu'ñi dhooda jano' na mit pai' dhuuk mua aach jich a'mkam. ³⁶ Ba' palhüp gama ja'k na mit ji bhii na pai' gë' suu'nka' gu suudai', jup kai'ch gu Etiopiya kam:

—Gi no' pich xiñ bakuanak jiñ jaduun na kaphhai' na ya'ni pix suu'n dhi suudai'.

³⁷ Ba' gu Piliip jup kai'ch:

—Baabui' jia. Dho gu' ja'ppi no'p ti jüigi'n ji bix jum jur ki'n buiñor guch Xoi'kam.

Ba'p kai'ch gui':

—Tu' silhkam ti jüigi'n iñ dho na guch Xoi'kam jir Mara'a'n gu Dios.

³⁸ Xi chu chia ba' nam küsa' gu karreet gui' na bhaan jim. Mi' dhir ba' dai na mit jax chüitim mui' ji juur jamit mu ja'k suudai' chir, mi' ba' ba bakua gu Piliip. ³⁹ Ba' na mit pai' dhuuk giop ba bubua mi' dhir suudai' chir, mi' jotmoda' cham pai' kam maax gu Piliip, nat gu' maakam ja'k ba bhik gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mdaga'n guch Gi'kora'. Ba' nai' ti pup ti ni'i'n gu Etiopiya kam, na gu' cham maat nat pa ja'k bhii. Mi' dhir ba' dai nat giop ba jii joidham jix bhai'm taattugit. ⁴⁰ Ba' mummy ja'k amuub Asooto ti tüigim giop bam maax gu Piliip. Ba' mi ja'p bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam na pai' jax jir kikcham ka' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gatuuk ba' mu ja'k jup ba ai na pai' pui' ti tüi' Sesareeya.

9

Gu Saulo na ba ti jü'ndha' buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ba' gu Saulo cham ji'x jum jüpi'ñka' na nai' miñchu'nda' na ja da'ngit ja kuupaidha' gui' nam ji'k ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam pui' xi ja titdat na ja kooda' no'm gan ti jüigi'ñ. Ba' maa'nnim na jai'p ba ja o'bhagi'ñ, mu jimik buiñor gu ja gë'kam tuk gui' nam bhai' gë' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ² pui' ba titda na makia' gu u'uan na ba' ki'n jix bhaai'n ka' na mu jimia' mummy Damaasko ja bui gui' nam mu ja'p chichio'p tu daanda', nam ba' mi' dhir maap xi chu a'gai ja da'ngia' gui' nam ji'k ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, nam ba' ja u'i'ka' bhammi ja'k Jerusalem, pui' na jax gu chichio'ñ gio gu u'uub. ³ Gu' ji na gu' mummy amuub na ba aajim mia'n Damaasko, jotmoda' bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam dai mi' na pai' jim gu Saulo. ⁴ Ba' mi' pu ia gu Saulo, ba' ba kai nat bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi' Saulo, çax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'?

⁵ Ba' gu Saulo mui' ji ñio, jup kai'ch:

—çJir jaroop gi dha', aapi' Gë'kam nap bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ?

Ba' bhammi dir jix dhaam gio bhai'p ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Aa dho aañ jir di' gu Jesuus gui' nap jaro'i o'bhagi'ñchu'. Ku gu' nap jax dhui pix jum ko'ktulhi'ñ ji aap diñh, nap gu' ja'p ji buusan na gu tuur no' ñich giilhim ba ko'ktulh nañ ti bha sissi no' cham aa' na tu juana'.

⁶ Ba' gio mui'p ji ñio gu Saulo, jix choo'nnit dho gi ji ba', jup kai'ch:

—Gu' ba' gu xib, çtu'p jix aa' nañ jax dhuñia' aapi' Gë'kam?

Ba' gu Jesuus na bhammi dir bha tu a'ga jup kai'ch:

—Aa dho gu' dai nap xi bamgi' mui' xi aaya' mi' dhi gë' kiicham nap pai' ja'k jim. Mi'm ba'm aagi'ndha' nap tu' jax dhuñia' aañ jiñ a'mkam.

⁷ Ba' gui' nam biima'n jiiim gu Saulo giilhim jix chotdon am, na mit gu' bix jum kai nat bha tum a'ga bhammi dir jix dhaam, gio nam gu' cham ni'i'ñ na jaro'i'p kai'ch. ⁸ Ba' nat pai' dhuuk ti bhai' ji bam gu Saulo na gan ti xi chi ni'i'ñ, pu cham ñia ni ji'x. Ba' pui' nobchik ma baidhak jamit mu ja'k Damaasko gui' na ja biim jim. ⁹ Mi' ba' pu juruun baik tanoolh na pu cham ñia ka' gio nat pu cham tu juu, nich chu' suudai' dho moo kut ii.

¹⁰ Ba' mi Damaasko maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Ananiyas tüigim na pui'p ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' maa'nnim buiñor bam maax gui' ji' jich Xoi'kam, ba'p titda:

—Aapi' Ananiyas.

Ba' gu Ananiyas jotmoda' mu ñio, jup kai'ch:

—çTu' git jiñ Gë'kam tuk?

¹¹ Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho nap xi bamgia' dho, mu jimia' ap maa'n kap na pai' daa'ñixim jir kikcham, na sakaalh mu tuut gu ba'bhak. Mu na pai' kioka' gu Juudas jap ba' xi chi tikkada' maa'n gu maa'nkam Saulo tüigim nar mu ja'k kam Tarso, mi' moo tu daan aañ jiñ bui. ¹² Maa'n ti gu maa'nkam Ananiyas tüigim nat sap mu ji gë'k ba'k chir bhai' xi dhaa na ba' giop bax ñia ka'. Pui' kuñ ba' mum jootos nap mu jimia'.

¹³ Ba' nat pui' ji' kai gu Ananiyas jup kai'ch:

—Dho gu'r am kat dho jia, gu' pix ji nam gu' mui' pui' tuñ a'gi'ndha' gu ja'tkam nat jax jix buam ja dooda bhammi Jerusalem gui' nam ji'k ti jüigi'ñ aap jum bui. ¹⁴ Ba' gu xib pu kai'ñkam ya' ja'k jup ba ai ji ua'dat gu u'uan na mit bha maa gu ja gë'gë'kam tuk gui' nam bhammi gë' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam, na ba' ki'n jix bhaai'n

ka' na ja da'ngi mu ja ui'ka' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' aap jum bui.

¹⁵ Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aap gu'p moo xi jmdat ji mu ja'k nañ pai'm joots, na ñich gu'p aañ bhaan ba ti tii jia dhi' dhi maa'nkam na ba' nai' ja'p jiñ a'mkam tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam biix kap na ji'x jir oi'ña'n, pui' na jax ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam cham jir Israel kam, gio ba' biix ip sia gu ja g'e'g'er kam tuk. ¹⁶ Ba' aañ ba mattuda' na jax ja'k jum tulhiña' aañ jiñ a'mkam.

¹⁷ Ba' gu Ananiyas mui'p ma jii mu na pai' tibiap gu Saulo. Ba' na jax jim bhai' xi dhaagik jup titda:

—Aapi'ñ jaduñ Saulo, aañ jup jiñ chiidak bhañ joot gu G'e'kam gui' na Jesuus tii', gui' nat jum buim maax ga'm gu biix boi nap bhai' ka jim, nañ sap bhai' xim dagia' nap ba' giop bax ñia ka', gio sap ba' nam a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'.

¹⁸ Ba' mi' jotmoda' ja'p tu'm na gu kokso' bhai' dhir ji ii' buupuuran gu Saulo. Ba' na ja'p xi chi ñii'ñ, joidham giop bax ñia. Mi' dhir ba' dai nat bangik ba tu chia nam bakuana'. ¹⁹ Gatuuk ba' dai nat ba tu juu, mi' dhir ba' gio bhai'p ji oo'nta gu tukga'n. Mi' ba' pup oiri, ji'kchi tanoolh moo mi' juruun' ja bui gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam mi' oi'ñka' Damaasko.

Gu Saulo na ba tu ja a'gidha' gu Damaasko oi'ñkam

²⁰ Mi' dhir ba' dai nat bhai' ji chu ja a'gi gu Saulo gu Israel kam ja'tkam bha ja'p nam pai' jax tu daanda', na pui' ja titdada' na gu Jesuus silhkam jir di' ji bak gu Dios gu Maraa'n. ²¹ Ba' biix gui' nam ji'k ba kaaya' na pu'ñi tu a'gada', mi' pui' pup tui'ka' am, dai nam tiim ti tikkada' diilh, jup kai'chdha' am:

—Kux cham tu' aa pin jir di' gui' na saak bhammi Jerusaleen oirit ja da'ngit ja kukpada' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio nat saak bha jii ya' na ja da'ngia' gui' nam ji'k pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na ba' ja ui'ka' bhammi ja'k Jerusaleen ja bui gu ja g'e'g'er kam tuk gui' nam bhammi g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam?

²² Gu' ji na gu' gu Saulo jix io'm mui' xi chu ja a'gi'ñchu'nda' biix nam ji'k jir Israel kam ja'tkam nam mi' oi'ñka' Damaasko, na pui' ja titdada' na gu Jesuus silhkam jir di' ji bak gui' na saak gatuuk pu'ñi bha jootsa' gu Dios. Ba' pu cham bhaai'n ka' nam jax xi kai'chdha', na gu' giilhim joidham jix bhai' xi buada' nam k'e'k'e'.

Gu Saulo nam tiix mu'aam ka' gu Israel kam ja'tkam

²³ Ba' mui' tanoolh xi jur na mit dho gi ba' moo bhai' ba ji bhaak ji gu Israel kam ja'tkam gui' nam ji'k cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap mu'aa' gu Saulo. ²⁴ Gu' ji nat gu' pui' ba ti kai gu Saulo nam o'bhagi'ñ, ba' cham tu' mu ja'p pai' ja taagiob ka kikkada', na gu' bax maat nam jax dhooda'. Gu' ba' na gu' biix xikoolh dhir ja'p t'e'kob jup tu kuupka' mi' dhi g'e' kiicham na bha bhi'ñbakchix ka' gu joodai, ba' miji dir ja'p biix xikoolh na pai' jax jir kiki'ñgob ka' tii ñiirada' am gu Israel kam ja'tkam nam sap mi' pu mu'aa' git no' mui' ba jmda' nit. Gu' ji nat gu' cham pai' ji buus, ²⁵ na mit gu' tuka' jix ixchuixim ja'p dir ja'k buusai' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bhai' dhir ja'p jamit mu tisa'a'ñdha' ja'p dir ja'k tibiaañ bhaan gu g'e' baalh na mit mi' xi gaamuk. Ba' pu jii bhammi ja'k Jerusaleen. Pui' dho ba' pu cham jax dhooda' mit gui' nam mi' kax mu'aam kat nat gu' ba ja nakoo.

Gu Saulo na Jerusaleen ja'k ba oirida'

²⁶ Ba' nat pai' dhuuk bhammi ja'k jup ba ai gu Saulo na pai' Jerusaleen, tii mui' ma jii ja bui gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' giilhim jix iibhi'ñ, nam gu' chakui maat no' moo biix jup ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²⁷ Gu' ji nat gu' gu Bernabee mui' ma baidhak ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ na pui' biix jup ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sap buiñor jum maax mummi biix boi amuub mia'n Damaasko na mui' ka jim, gio ba' na jax titda nat bha tu a'gi bhammi dir jix dhaam, biix jup xi ja aagi'ñ ip nat jax ja'k tu ja a'gi gu Israel kam ja'tkam gui' nam mummi oi'ñka', nat bhaan tu ja a'gi gu Jesuus, na pui' ja titda na silhkam jir di' ji bak guch Xoi'kam.

²⁸ Ba' jano' dir cham ka iibhi'ñ am gu Saulo, nam gu' bax maat na silhkam biix jup ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Bhai' ba' pup oiri ja bui, ²⁹ dai ba' na tu ja a'gi'ñdha' bha ja'p ji oirit gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na ja aagi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gui' nam griago ñi'ook ki'n jix maatii tu a'gada', na pui' ja titdada' na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' jix bhaamut pix k'e'k'e', ba' maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap mu'aa'. ³⁰ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam bax mu'aam gu Saulo, ma baidhak jamit mu ja'k Sesareeya na pai' ju'ñdharan gu g'e' suudai', mi' dhir jamit ba' diilh bhammi dir ja'k xi joot na pai' pui' ti tii' Tarso bhaan gu g'e' kanuub.

³¹ Ba' biix gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gui' nam mu ja'p oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Judea

dib'ir, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' jax bhaan jup bipio' gu Galilea dib'ir, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' jax bhaan jup bipio' gu Samaaria dib'ir, joidham jix bhai' tu ja jimda', gio nam jix io'm bha biñkaidha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' nam mi' pui' jiidma' na jax jix aa'. Gio ba' nam pix ji mui'dhidha', na gu' nabap tanoolh nam pix ji chi jii'ñdhidha' gu ja'tkam buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ja'k ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'.

Gu Peegro na ba dua'ñdha' gu Eneeyas

³² Gu ba' na gu' gu Peegro mu ja'p jup ja paxiaraidha' gui' nam ti' jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ja guguuxdhidha' nam jax ja'k mi' pui' jiidma'. Ba' maa'nnim jup ma jii ip mu ja'k na pai' pui' ti' ti' Liida nat ba ja guguuxdham gui' nam mu ja'k jup oi'ñka'. ³³ Ba' nat pai' dhuuk mumm' ba ai, mi' ba ti' maa'n gu maa'nkam Eneeyas tügim na pu cham bapmi'nda' mi' dhir na pai' jax bo'ka', na gu'x ma'mkulhi' ka', nat ji'k xijum baik oidha' bap duu na mi' pu tui'ka'. ³⁴ Ba' gu Peegro jix joi'mdak ba ti', ba'p titda:

—Aapi'ñ jaduun' Eneeyas, guch Xoi'kam xib ya'm dua'ñdha'. Kanip xi bamii', jix kii' bi' dhuun' dhim bakxidhara' nap bhaan bo'.

Ba' gu Eneeyas mi' jotmoda' jix kii' bhai' ji bam nat jax pu ti'i'n gu Peegro. ³⁵ Ba' büx gui' nam ji'k mi' oi'ñka' Liida, gio ba' gui' nam ji'k mu ja'k jup oi'ñka' na pai' pui' ti' ti' Saroon, na mit ti' gu Eneeyas nat jix kii' bhai' ji bam, pu ti' jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam, gio ba' na mit cham tu' pui' ja'k ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat bi'p' dir.

Gu Peegro na ba dua'ñdha' gu Dorgas

³⁶ Ba' jano' maa'n mu ja'k jup kioka' gu ubii na pai' pui' ti' ti' Joopi, na pui'p ti' jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na Tabiita ti', na gu griago ñi'ook ki'n ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch Dorgas. Ba' dhi' dhi ubii gammiji joidham jir jix bhai'kam ka', tu' na pix ja onbagi'ñdha' gui' nam cham tu' bia'ka'. ³⁷ Gu' ji nat gu' maa'nnim ma tu ai dhi' ji' dhi Dorgas tügim, ba' moo pu muu ip. Ba' gu tukga'n dai na mit xi batbichdhak bhijimmi xi chi jix io'm daam dir mi' gu ba'k chir. ³⁸ Ba' mi' dhir Joopi mia'n jup bipio'da' mi' na pai'r Liida, mi' na pai' oirida' gu Peegro. Ba' na mit pui' ba ti kai gui' nam ti' jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na mi' oirida' gu Peegro, mui' ma ja joot jamit gook gu ja'tkam nam sap jup tiida mu baidhika':

—Aach jap soi' bham tiidam jich jaduun' nap moo cham jax ji chi'ji jich oidha' git mu ja'k Joopi nap dua'ñdha' maa'n gu ubii jich jaduun' nat ma muu. Xib git alh moo.

³⁹ Ba' gu Peegro cham jax ji chi'ñik jup ma ja oi nam pai' dhuuk pui' ba titda. Ba' na mit pai' dhuuk mumm' ba ai, pu silh bai'ñchu' am bhammi t'e'kob na pai' kaat gu Dorgas.

Ba' nat bhammi ba tis, büx gu di'dilhdhim u'uub suañidhat mi ja'p büx xikoolh ji gu'kik ba aagi'ñ am gu Peegro na sap giilhim jir jix bhai'kam kat gu Dorgas. Mi' xi ñini'ñchu'n am ji gu' gu ja'ipur mui' nat tu ja onbai'ñdhak na ka duakat, gam gai' gu ja'ppix jajannulh. ⁴⁰ Ba' gu Peegro alhio ka xi ja chia nam bubuakia' mu ja'p diirap, diilh ba' mi' ji bi'ñik o'lhia'n ki'n xi kikbuk ma tu daani jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' dai nat jax kikbok mi' xi chügik gu Dorgas na mi' muukix, jup titda:

—Aapi'ñ jaduun' Tabiita, xi bamii'. Ba dodhia' ap.

Ba' mi' jotmoda' jix kii' bhai' ji chi ti' nat jax pu ti'i'n gu Peegro. Ba' nat ba ti' na mi ja'p kii' gu Peegro, bhai' ji bam, silh mi ja'p ba daa. ⁴¹ Ba' gu Peegro nobchik xi kikbuichdhak xi ja bai gui' nam ti' jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gio ba' gu di'dilhdhim u'uub, mi ja'p ba' xi ja kix jix kii'. ⁴² Ba' mui' ja'tkam ti' jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam gu mi' kam Joopi na mit pui' ji ch'e'kej nat giop dua gu Tabiita na ba muukix kat. ⁴³ Mi' ba' pup oiri' gu Peegro, ji'kchi moo tanoolh mi' xi juruun' buiñor maa'n gu maa'nkam, gui' na bapket jup tu buada', Simoon tügim.

10

Gu Peegro na buiñor ba aaya' gu Korneelio

¹ Ba' maa'n gu maa'nkam Korneelio tügim mu ja'k jup kioka' na pai' pui' ti' ti' Sesareeya, na mi'r ja g'e'kam tuk ka' ji'kchi gu sandaarui'x Italia kam. ² Ba' dhi' dhi maa'nkam gammiji tu daanda' buiñor gu Dios ja biim gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka', gio ba' na mui' tu maakda' gu tuumiñ nam sap ba' mi' dhir jup ja maakidha' gu Israel kam ja'tkam, gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³ Ba' maa'nnim mia duuk na ka tu daan, ba ti' maa'n gu nobii'ñ gu Dios nat buiñor bam maax na mi' dhir ja'p mui' ba jim mu ja'k na pai' ka tu daan, jup xi chitdaidhat:

—jAapi' Korneelio!

⁴ Ba' gu Korneelio mi' pui' pup tu'ii', dai na bhai' pup ni'i'n gu nobii'ñ gu Dios. Ja'xpix ba' moox choo'nnit jup titda:

—zTu'p gaagim jii' jaduun'?

Ba' gu nobii'ñ gu Dios gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich bhai' pix jum aa'ñdham dho na gu Dios gammijim k'e'k'e' nap pai' dhuuk buiñor tu daanda', gio ba' nax bhai'm taat ka' nap gammiji tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ⁵ Ba' gu xib, dai nam a'm jum aa' nap jaro' mu jootsa' mu ja'k Joopi na pu tiida' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka' na bha jimda' ya' aap jum bui.

⁶ Mi' moo daa gu xib buiñor gui' na pui'p ti'i Simoon, gui' na bapket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu gē' suudai'.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ñi xi chiidak gu nobii'ñ gu Dios, pu cham pai' ka matgir. Ba' gu Korneelio ba ja bai gook gu tujuandam tugi'ñ gio ba' maa'n gu sandaarui'x chugi'ñ gui' na gammiji tu' ka'm ni'ñdha' gio ba' na pui' gammijip tu daanda' buiñor gu Dios. ⁸ Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, ba ja aagi'ñ nat buiñor jum maax maa'n gu nobii'ñ gu Dios gio ba' na jax titda. Mi' dhir ba' gatuuk dai nat mu'i' ba ja joot mu' ja'k Joopi nam sap bai'ñpu' gu Simoon.

⁹ Ba' nam kia'pix mummy ba aajim Joopi, na bar buimgidhak na kia'pix jix dhaam ba duu, gu Peegro bhammi ba'k dhaam ji chisdik bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k. ¹⁰ Ba' na bhai' ka ti naira na ka tu bhaajim na ba' moo ba tu jugia', na gu' bax bhio', ¹¹ ba ti na bhai' ba timñim bhammi dir jix dhaam gu tu' iam gē' komaarak ja'p tu'm na gu jan-nulh na buuplhichu' kuukgaran dir titropiñ ki'n biix maakob kap dir, panaas ku moo jaroi' bhammi kiikat bha tibaañdhim. ¹² Ba' dhi' ji' na ja'p tu'm na jax gu gē' jannulh na bhammi dir bha timñim jix dhaam, biix aixim tu'm bhaan mi chu jiim am gui' nam gampix ja'k jix chu jai'ch gu sasoi', gio ba' jai' mi'p jiim am ip gui' nam jum sasoi'at, pui' na jax gui' nam maa'mkob tu tooton, gio ba' jai' mi'p jiim am ip gu kooko' gam u'ji'. ¹³ Ba' ba kai gu Peegro nat bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi' Peegro, xi bamii', xi chu koo'n dhi sasoi' kup tu jugia'.

¹⁴ Ba' gu Peegro mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Moo chi cham ji nañ jiñ gu'nguxi'ñ nañ tu jugia', nam gu' cham jir jum kua'dam dhi' ja'p tuutu'm, na gu'x xidhuu no' gan jaroi' ja kua'.

¹⁵ Ba' gui' na bhammi dir bha ñiok jix dhaam jup kai'ch:

—Cha'p pui' ja'k kai'chdha' nax xidhuu, nat gu' gu Dios pui' ba ti na cham tu' ka xidhuu ka' ya' dir ja'p ja'k.

¹⁶ Ba' baikim pui' ji chi ti gu Peegro, mi' dhir ba' dai nat ba tis jix dhaam gui' na ja'p tu'm na jax gu gē' jannulh. ¹⁷ Ba' bhai' pui' pup tu'ii' gu Peegro, tim ga'nga na jax ba'r jum duukam gu dhi' pui' nat jax ti ti. Ba' jano' pik mi' ja'k ki'ñgob ba ai mit gui' nat mu' ja joot gu Korneelio, ti tikkaim am na pai' kio gu Simoon. ¹⁸ Ba' na mit jax mi ai ki'ñgob, gē' ki'n bhai' ba ti tikka am gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka'.

¹⁹ Ba' na pui' bhai' daakat kam ga'nga gu Peegro na jax ba'r jum duukam gu pui' nat jax ti ti, ba mattuda gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ I'i'mda' na mit mi' ba ai baik gu ja'tkam nam gaagim. ²⁰ Ba' pui' ja'k xi jurtuda na xi kikkui mui' xi chimñia' mi' na mit pai' ba ai

gu ja'tkam na ba' cham jax ji chi'ji mu jimia' mu ja'k nam pai' baidhidha', nat gu' sap gui' pix pui' ja'k tu duu nam ba' mu bai'ñpu'. ²¹ Ba' gu Peegro dai nat jax jup tim bhai' dhir ba'k dhaam xi ja ñio'kdhak jup ja titda:

—Aañi' dhor di' gui' na pim jaroi' gaagim jiñ jaaduñ. ʔTu' ki'n japim giñ gaagim?

²² Ba' gui'p kai'ch am:

—Aa dho gu' nat bhach joot dho maa'n gu ja gē'kam tuk gu sandaarui'x na Korneelio ti'i. Ba' dhi' dhi maa'nkam joidham jir jix bhai'kam, gio na gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' nam biix pix jix kiigalhi'ñ gu Israel kam ja'tkam. Ba' maa'nnim buiñor jum maax gu nobii'ñ gu Dios, ba' pui' titda na sap jaroi' bha jootsa' na bham bai'ñmira' nap mu jimia' mummy kia'mi'ñ na sap ba' mi'm kaaya' nap jax tu a'gidha'.

²³ Ba' xi ja chia gu Peegro nam mui' xi baapkia' mu ja'k ba'k chir. Mi' ba' pu gan ji chibia mit, kabuimuk ba' maap ba jii mit mu ja'k nam pai' baidhim. Ba' jai' dhit jup ma ja oi mit gu mi' kam Joopi gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Xo'i'kam.

²⁴ Ba' na bar jumai buimgidhak, mummy ba ai mit na pai' pui' ti ti'i' Sesareeya, mi' na pai' ti naira gu Korneelio ja biim gu jaa'nni'ñ gio jai' gui' nam maap jix bhai' kai'chdha', nat gu' ja bai nam mi'p tui'ka'.

²⁵ Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Peegro mi' na pai' pik kio gu Korneelio, mui' ji jii nat ba namkim. Ba' na jax jim mi ja'p biipi' dir o'lhia'n ki'n ji kikko nat mi' ba ji chu daani buiñor gu Peegro. ²⁶ Gu' ji nat gu' gu Peegro xi dhaagik xi kikkbuichdhak jup titda:

—Xi kikko'ñ jaduun, cha'p jum o'lhia ki'n kikkada'. Aa'ñ jir ja'ppix maa'nkam jia ja'p na jax aap, cham tu'r Dios iñ.

²⁷ Mi' dhir ba' maap jix bhai' xi kai'chidhat mui' ji baap jamit mu ja'k ba'k chir. Ba' mi' pix ji ja ti gu Peegro nam giilhim mui' mi'p tu'ii' gu ja'tkam, ²⁸ ba'p ja titda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na pui' ja'k tu aagix aach jich bui nach jir Israel kam ja'tkam nax xidhuu no'ch maap tu a'gat maa'n ñi'ook jup bua ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia no'ch gan mi' pai' pix a'ji ja ki'aam. Ku ba' gu' gu Dios pui' ja'k jiñ aagi'ñ ji na sap cham tu' kax xidhuu no'ñ tu a'ga gu jaroi' buiñor no' cham jir Israel kam. ²⁹ Pui' ku ñich ba' aañ cham jax ji chi'ñk bhai' xi jii nam bhai' bañ baidhim dhim jaaduñ. Ba' gu xib aañ tiix maachim na pimit jax kai'ñkam mu tuñ joochxiñ jaaduñ.

³⁰ Ba' gu Korneelio mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich ja'pni ti ti dho maa'nnim nat kia'pix ji'k maakob tanoolh bap duu nañ ya' ka tu daan mia duuk ja'kia'nni na xib. Ya' bam maax jiñ bui maa'n gu maa'nkam na joidham jix chua

totbikdam ti tai'chu',³¹ ba'p jiiñ chitda mi ja'p ji kikbok: "Aapi' Korneelio, gu Dios gammiji jum kēkē' nap pai' dhuuk tu daanda' buiñor, gio ba' nax bhai'm taat ka' nap pai' dhuuk tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'.³² Ba' gu xib dai nam a'm jum aa' pix nap jaroi' mu jootsa' mu Joopi na mu jimia' na bai'ñimira' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka'. Mi' moo tibiap buiñor gui' na pui'p tii' Simoon gui' na bapket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu gē' suudai'." ³³ Ba' aañ cham jax ji chi'ñik mui'p ma tu joot ip nam jum bai'ñipu', ba' aap pui' cham jax ji chi'ñik bhai'p ma jii dho chiñ' jaduufi. Ba' gu xib ya'p tu'ii' ich dho buiñor gu Dios nach xim kaim nat jax ja'k pui' bham joot nap tu'ch a'gidha'.

Gu Peegro na ba tu a'ga' buiñor gu Korneelio

³⁴ Ba' gu Peegro bhai' ji chu ja a'gi, jup kai'ch:

—Xib jañ ba' bax maat jiiñ jaaduñ na bak cham tu' jai' kam ja ilhii'ñ gu Dios gui' nam cham jir Israel kam. ³⁵ Gu' bak ji siax ja kiigalhi'ñ ji, dai no'm tu daan pix ji bak buiñor, gio ba' no'm jix ki'ip jum duukam jup tu bua. ³⁶ Dho gu' gu Dios pui' tu ja a'gidhak dho gu Israel kam ja'tkam na pui' ja titdada' na sap guch Xoi'kam gui' nar gē'kam ja bui bix na ji'k ja'tkam, jix bhai' nam buiñor jum palhbuidha' nam ba' cham kam tulhiña' gatuuk. ³⁷ Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ nat jax chum duu bhammi ja'p ja bui gu Israel kam ja'tkam, nat bhammi dir nai' jim tibgai bo Galilea, gatuuk bo na pai' dhuuk gu Juan bha ja'p oirit pui' ja titdada' gu ja'tkam na sap jum aa' nam jum bopkona'. ³⁸ Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ, nat gu Dios gē'kam ki'n bhaan ti tii gu Jesus Nasareet kam gio nat gē' bhaan tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda', pui' ku ba' joidham jix bhai'm duukam xip tu buimik gu Jesus, gio ba' na bha ja'p oirit ja dudua'ñdhidha' gui' nam ji'k kam tulhiñdhat nam jix kako'k ka' na pui' ja'k ja duuka' gu ja'ook. Ba' dhi' pui' nat ji'k jax tu duu, dhi' gu Dios na bhaan ti niidhidha', pui' ku ba'x bhaai' nat pu'ñi tu duu. ³⁹ Ba' aach maaxik tii dhih jich buupui ki'n gu dhi' pui' nat ji'k jax tu duu gu Jesus bhammi ja'p na pai' jax jir Judea dibir, gio ba' bhammi ja'k na pai' jax jir Jerusaleen. Gatuuk ba' am xi mua mit, bhaan gu kuruu ta'm jamit xi sissapak. ⁴⁰ Ku ba' gu' gu Dios giop dua'ñ ji baik tanoolh ki'n, gio ba' nat pui' tu duu na giop bam maaxdha' aach jich bui. ⁴¹ Ku ba' gu' cham tu' ji nat moo bix ja buim maax gu ja'tkam, gu' dai aach ji nat ji'k pu bijik dir pu

pui' ja'k jich a'm ti tii gu Dios nach pu'ñi tigia' na jax jum duña'. Ba' aach biima'n xi chu koi'mik gio nach xi chu i'mik gatuuk nat pai' dhuuk duadik giop bam mi' dhir koi'ñga'n tir. ⁴² Mi' dhir ba' dai nat nai' xich jootsak nach sap nai' tu ja a'gi'ñipu' gu ja'tkam nach pui' ja titdaidha' nat sap gu Dios gē'kam ki'n ba dai ja bui gui' nam ka dudua gu ja'tkam gio gui' nam ba ko'iix. ⁴³ Ba' gui' nam ji'k bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, pu pu'ñi pu bhaan tu a'gada' am gu Jesus, gio ba' nam pui' kai'chdha' ip na sap gu jaroi' na buiñor ti jii'ñdha', cham tu' ka tulhiñchuda' gu Dios.

Na ja a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

⁴⁴ Ba' na pui' mi ka tu ja a'gi'ñchu' gu Peegro, bix ji'ma'n ja a'm bhai' jim tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gui' nam ji'k mi' kēkē na tu a'ga. ⁴⁵ Ba' gu Israel kam ja'tkam gui' na ja biim jim gu Peegro nam pui'p ti jii'ñ buiñor gu Xoi'kam, mi' pui' pup tu'ii' am, na gu' cham jir ja jujur gu pui' na mit jax ti tii nat ja a'm jup bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ⁴⁶ Gio na gu' nam xi ja kēkē jai' ñiñio'k ki'n pix ba tu a'ga am nam tu daan, cham tu' pui' ja'k ka tu ñiok am na jax biip' dir. ⁴⁷ Ba'p ja titda gu Peegro gui' na ja biim jim:

—Jax japim ilhii'ñ jiiñ jaaduñ? ¿Cham aa moor am nam jum bopkona' dhich jaaduñ, nat gu' ja a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' ja'p na jax aach?

⁴⁸ Ba' pui' xi chi'ñik ba ja chia nam jum bopkona', nam gu' sap ba ti jii'ñ buiñor gu Xoi'kam. Ba' gui' soi' ba titda am gu Peegro na sap ji'k tanoolh mi' ka xi juruñdhai ja bui.

11

Gu Peegro na ba tu aa'nda' nat jax kai'ñkam tu ja a'gi'ñmirak gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

¹ Ba' gui' na mit ji'k bhammi pup bii Judea gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, gio ba' gu jai' gui' nam pui'p ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pui' ba ti kai mit na mit bix jup ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nat tu ja a'gi gu Peegro gu ñio'ki'ñ gu Dios. ² Ba' nat pai' dhuuk bhammi ba ai gu Peegro Jerusaleen, bhai' ji ñiok jamit jai' dhit dhi' ji' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ³ jup titda am:

—Jax ba'ch jaduufi ku pich ba' mu jimik ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam? Nap gu' moox maat nax xidhuu, gam jap ja biim xi chu koi'mik.

⁴ Ba' gu Peegro xi ja aagi'ñ nat jax ti tii biip' dir gio nat jax kai'ñkam mu jimik ja bui

gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jup ja tida:

⁵ —Aa dho gu' na ñich ja'pni ti tii dho maa'nnim nañ mu ja'k ka oiri Joopi nañ ka tu daan. Ba tii ñich jix dhaam maa'n gu tu' iam ge' ja'p tu'm na jax gu ge' jannulh na bhai' ba timñim silh mi' nañ pai' ka tu daan, ba' buuphlichu' kuukgaran biix maakob kap dir, panaas kum ja'tkam bhammi gu'kat bha tibiaañdhim titropiñ ki'n. ⁶ Ba' nañ jix bhai' mu'i xi niñ'n gui' ji' na ja'p tu'm na jax gu ge' jannulh na bhammi dir bhai' ba timñim jix dhaam, ba ja tii ñich nam mi jium biix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu gampix kam, gio ba' jai' gui' nam jum sasoi'gat, gio ba' jai' gui' nam maa'mkob tu tooton, gam jai' gu kooko' mi'p xi jium am ip, gam u'ji'. ⁷ Ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch: "Aapi' Peegro, xi chu koo'n dhi sasoi' kup tu jugia'." ⁸ Ba' aañ jup tida na cham jir am nañ gan ja kua'da', nam gu' cham jir jum kua'dam, na gu'x xidhuu. ⁹ Gu' ji na gu' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam jup kai'ch: "Cha'p pui' ka ilhi'ñdha' nam cham jir jum kua'dam dhi' nañ tu'm aagi'ñ nap tu jugia', na gu' cham tu' kax xidhuu, nat gu' pui' ja'k ba tii gu Dios." ¹⁰ Ba' ji'k baikim pui'ñ chi'n, mi' dhir ba' giop ba tis jix dhaam gui' ji' na ja'p tu'm na jax gu ge' jannulh. ¹¹ Ba' moo jano' mi' ba ai mit baik gu ja'tkam mi' nañ pai' tibiapka' na mit sap mu ja joot mu dir Sesareeya nam muñ bai'ñpu'. ¹² Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jotmoda' pui' ja'k xiñ jurtudak nañ sap cham jax ji chi'ji mu'i xi jimia' mu ja'k nam pai'ñ baidhidha'. Ba' aañ cham jax ji chi'jik mu'i'p ma jii dho. Ba' jai'p mañ oi mit dhi'ñ jaaduñ nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dhi xijum maa'n aixim nam ya'p tu'ii'. Ba' na chich pai' dhuuk mummi ba ai na pai' kio gui' ji' nat jaroi' mu tuñ joochxi, biix jachich miji baap kia'mi'ñ. ¹³ Ba' dhi' ji' dhi kiokam bach aagi'ñ nat sap tii maa'n gu nobii'ñ gu Dios mi kia'mi'ñ na ka tu daan, na sap jup tida mi ja'p ji kibkob: "Jaroi' maadit jap mu jootsa' mu ge' kiicham Joopi na bai'ñmira' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka' na bha jimda' ya' aap jum bui, ¹⁴ na ba' ya' tum a'gidha' nap jax ja'k cham kam tulhiña' gatuuk nap pai' dhuuk mukia' aap gio gum jaaduñ." ¹⁵ Ba' na ñich pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi, joidham bhai' ja a'm jim tajaax gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' pui' ja'k jup jum duu nat jax jum duu jano' nat pai' dhuuk jich a'm jum tajaax aach. ¹⁶ Ba' aañ mi' jotmoda' bhai' pup ti'ñcho na bak gu' pin pup u'ñi kai'ch ji guch Xoi'kam jano' na pai' dhuuk ya' ka oiri, na ja'pni kai'ch: "Dho gu' gu Juan tu bopkonak dho gu suudai' ki'n, gu' aapi'm gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji na pim

ki'n kam bopkona'." ¹⁷ Gu' ba' no' gu' gu Dios diih jup bax ja maakim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gu pu chu'm nat jax chu'm jich maa aach jano' na chich pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, çjax jañ bia' nañ jup ba ji chi'ya' aañ, nañ gu' cham jir jupaabkamun gu Dios?

¹⁸ Ba' mi' pup cham ñiook am gu bhammi kam Jerusaleen gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dai na mit bhai' pix ji chu daani buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Dho bak gu' diih pui' ja'k ba tu duu ji gu Dios na siax bhaai'n ka' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', nam ba' cham kam tulhiña' gatuuk nam pai' dhuuk ko'ya', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k buiñor.

Nam jax ja'k ba ti jü'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Antiokiya kam

¹⁹ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk xi mu'aak gu Teeban, jai' nai'p ji ja gaa mit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam. Ba' gui' bhai' dhir mai' ma boop jamit, mu ja'k bhii mit jai' na pai' pui' ti tii' Piniisia, jai' ba' mu ja'k Chipre, jai' ba' mu ja'k Antiokiya. Ba' dhi' biix kap na mit ji'k kap ai, mi ja'p pu bhai' ji chu ja a'gi mit gu Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, gu' ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, cham tu' tu ja a'gi mit. ²⁰ Ba' jai' dhi' na mit mi'p ai Antiokiya gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam bhammi dir ja'k jup jium na pai' pui' ti tii' Chipre, jai' ba' mu dir ja'k na pai' pui' ti tii' Sireene, mi ja'p bhai'p ji chu ja a'gi mit gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, nam pui' ti tida na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' nar Ge'kam. ²¹ Ba' mu'i' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor gu Ge'kam jich Xoi'kam, gio ba' na mit cham tu' pui' ja'k ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat biipi' dir, na gu' gui' na mit jaroi' tu ja a'gi, giilhim joidham jix bhai' xi buada' am na mit tu ja a'gi, na gu' ja a'm ti niñ'n guch Gi'kora'.

²² Ba' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jerusaleen oi'ñkam gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, mu'i' xi joot jamit gu Bernabee na sap jix io'm xi ja guguuxdharai' gui' na mit kia'pix ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²³ Ba' nat pai' dhuuk mummi ba ai gu Bernabee, joidham jix bhai'm ilh nat ba ja tii' gui' nam ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' sap ja a'm ba ti ñii'ñ gu Dios. Ba'x io'm xi ja guguux nam sap biix ja jujur ki'n jix biñañ kat gammiji pu ti jügi'ñdha' buiñor gu Ge'kam jich Gi'kora'. ²⁴ Gu' ba' na gu' gu Bernabee joidham jup jir jix bhai'kam ka' gio na ge' bhaan tajaañichu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', ba' mu'i' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor gu Ge'kam jich Gi'kora'.

²⁵ Mikkat ba' mi' dhir ma jii gu Bernabee nat ba gaagam gu Saulo mu ja'k na pai' kioka' Tarso. ²⁶ Ba' nat pai' dhuuk ba ti, ba baidhim mu ja'k Antiokiya. Mi'm ba' pu oipot tu ja a'gi'ndha' gu mui' ja'tkam, maa'n oidha' mit dho moo mi' juruun ja bui gui' nam pui'p ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' jano' ji' dir gu mi' kam Antiokiya, pui' ji ja tit jamit gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam sap jir jich Xoi'kam jügi'ndham.

²⁷ Ba' jano' mummip ba ji bubua mit ji'kchi gui' nam bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. ²⁸ Ba' maadit na Agaabo ti, na pui' ja'k jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'n Ii'mda', jup kai'ch mi ja'p ji kikbok na sap gatuuk mui' kap bhiogi' ka jimia'. Ba' gatuuk pui' ji chu buus na jax ba kai'ch, ba' jano' pik pui' tum duu na pai' dhuuk gu Klaudio jir g'e'kam ka' bhammi dir Rooma. ²⁹ Ba' gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam mummip kam Antiokiya, maap ba tu a'ga mit nam pui' kai'ch nam sap mu ja joochxidha' gu tuumiñ gui' nam pui'p ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gu Judea oi'rikam, nam ji'k pix ilhi'i'ñ sap bi'x ji'ma'n nam tu makia'. ³⁰ Ba' gatuuk gu Bernabee gio gu Saulo mit mu joot nam ja ui'dhika' gu tuumiñ gu Judea oi'rikam gui' nam ja guguuxi'ndha' gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, nam sap ba' mi' dhir jup ja makia' bi'x ji'ma'n gui' nam ji'k ti jügi'ndha'.

12

Gu Jakoobo nam ba mu'aa' gio ba' gu Peegro nam daagii ba kuupa'

¹ Ba' jano' gu Eroodis gui' nar g'e'kam ka' bhai' ji ja o'bhai' jai' dhit gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, ² ba' tu chia nam mu'aa' gu Jakoobo gui' nar ja'nni'ñ gu Juan. ³ Ba' na xi ja ñii'ñ gu Eroodis nam joidham jix bhai'm taat gu Israel kam ja'tkam gu pui' nat ji'k jax tu dooda, ba tu chia ip nam dagia' gu Peegro. Ba' jano'r piasta ka' na pai' dhuuk jum a'jida' nam kua'da' gu paan gui' na cham binka' na ki'n jappukar. ⁴ Ba' na mit pai' dhuuk ba daa gu Peegro, mi' pix ka xi chu chia gu Eroodis nam kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada' gu ja'tkam, mi' nam pai' gammi'ji maakob mi chu nuuka'nda' gu sandaarui'x, na sap ba' mi' dhir gatuuk bhai' ji iattulhdha' git ja bui gu ja'tkam na ka xi buusnia' gu piasta bhaan Paaskua ta'm. ⁵ Ba' mi' na mit pai' kuu gu Peegro, giillhim jix bhai' nuuka'n am gu sandaarui'x, gu' ji na gu' gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam joidham tu daa'ñxi'ñchu' am buiñor gu Dios.

Gu Dios na ba buusaidha' gu Peegro mi' dhir na pai' ka kuupa'

⁶ Ba' moo jano' gu tukaa' na ba' moo gu Eroodis buimgidhak mu ba aichdha' git gu Peegro ja bui gu ja'tkam, nat kia'pix ba ji koi ja biim gook gu sandaarui'x buuplhixim noonbiran ki'n gu bapainum titropiñ, na ja noonob am ja'k jup buupulh gu gook sandaarui'x nam bixxik dir boobok, nam jai' gook mu ja'p jup ka guguuk gu sandaarui'x diirap dir nam mi' tu nuuka'n, ⁷ jotmoda' pix mi' bam maax maa'n gu nobii'ñ gu Dios, pix nammi tu maaxir mi' na ji'x jir ba'k chir. Ba' mui' ji ai mi' na pai' bo' gu Peegro, ba' mi' xi dhaagik jano'mgaran ja'p xi joiñdhak xi ñiiñdhak jup titda:

—Xi bamii'.

Ba' nat bhai' ji bam gu Peegro, nai' pix gan ji ii' gu bapainum titropiñ gui' na ki'n ka buuplhich. ⁸ Mi' dhir ba' moo gio mui'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios, jup titda:

—Xi chim ti'ii'ñ dhim jajannullh, gio dhim sussak jap bi'x jup ba aada'.

Ba' gu Peegro pui'p tu buim na jax titda gu nobii'ñ gu Dios. Mi' dhir ba' moo gio mui'p ji ñio, jup titda:

—Bi'x dhi daam dir kam jum ti'i'dhara'p xi chi'ji' bhai' xiñ oidha'.

⁹ Ba' pui' xi chi'ñik gamai' ji jii gu nobii'ñ gu Dios, gu Peegro ba' mui'p xi oi. Ba' cham pik bhai' juraa'n bia'tu' no' moor silhkam gu pui' na jax ti niidhim ka' ba' gu' cham, ji'x ja'p jum aa' ji na pix bap ti niidhim.

¹⁰ Gu' ji na gu' na ja'p xi chi' niidhim, maa'n kap mui' ba bubua mit mi' nam pai' guguuk gu sandaarui'x nam mi' tu nuuka'n, gio ja'xpix gama ja'k jup ba bubua mit nam pai' jai'p guguuk nam pui' mi'p tu nuuka'n. Mi' dhir nammi gama ja'k jup ba ai mit na pai' baiñum bar ki'ñgob, mi' na pai' pu ba tum busaak mu ja'p diirap dir na daa'ñxim mui' bar kikcham. Ba' nam jax jiiim, diilh pix joidham nai' jim kupio' gu ki'ñgob, ba' gui' dai na mit mui' ba bubua. Ba' nammi gama ja'k pai' nam ka jiiim na daa'ñxim mur kikcham, mi' jotmoda' cham pai' kam maax gu nobii'ñ gu Dios, dai diilh pix mui' ba jim gu Peegro. ¹¹ Ba' ba maat gu Peegro nar silhkam gu pui' na jax ti niidhim, ba'p kai'chim diilh pix:

—Xib jañ dho gi ba' ba ti jügi'ñ ji nar silhkam nat bak bha joot gu nobii'ñ gu Dios na ba' pu'ñi mi' dhir jiñ buusaidha' nañ pai' ka kuupka', na ba' cham jax jiñ dhoda' gu Eroodis gu pui' na jax kam aagit, gio gu jai' Israel kam ja'tkam.

¹² Ba' nat pai' dhuuk pu'ñi ba maat gu Peegro, pu jii mu ja'k buiñor gu Mariiya di'i'ñ gu Juan, gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'. Ba' jano' ampik mui' mi'p ka jumpax am gu ja'tkam nam mi' tu daan jix dhaam ja'k. ¹³ Ba' na jax jim mui' ba tu son gu Peegro bha ki'ñgob mi' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki mu ja'k irban dir.

Ba' maa'n gu ubii tiyaa Roodi tūgim mui' ji jii nat ba ti tūgim nar jaroi' dha' gui' na mu tu son. ¹⁴ Ba' nat ba kai na dhi'r di' gu Peegro, giilhim jix bhai'm ilh, pu cham ji kupio'kdhak xi m̄i nat ja aa'ndham gui' nam mi'p tu'ii', jup ja titda na sap dhi'r di' gu Peegro na miji dir bha tu son ki'ngob. ¹⁵ Ba' gui'p titda am pix:

—jlat ap dho jia!

Gu' ji na gu' gui' xi kiik na pui' kai'ch na dhi'r di', ba'p titda am ip gio:

—jCham tu' ji nar di'! Chi chu' ii'mdaga'n pix ji ba'.

¹⁶ Gu' ji na gu' gu Peegro pix ji kūsaim na mu tu son miji dir ki'ngob. Ba' gui' b̄ix mu jim̄iik xi kupio' mit gu ki'ngob, dhi'r di' gu Peegro na mit ba ti. Ba' giilhim jix chooto'n jamit, ¹⁷ gu' ji nat gu' gu Peegro ja'p xi ja duiñ nobii'n̄ ki'n̄ nam sap cham ñiokda'. Mi' dhir ba' dai na xi ja aagi'n̄ nat jax dhuuk buusai guch Gi'kora' mu dir na pai' ka kuupich. Gio ba' moo ja'pnip ja titda ip:

—Aagi'ndha' pim gu Santiago gu dhi' pui' nañ jax ba tu jam a'gi'n̄, gio ba' b̄ix gu jai' gui' nam pui'p ti jūgi'n̄ buiñor guch Xoi'kam.

Ba' daipu' nat pu'ñi xi chi'ñiik, mi' dhir pu jii maakam ja'k.

¹⁸ Ba' nat ba xia', nai' ti ti n̄i'n̄ am gu sandaarui'x, nam gu' cham maat nat pa ja'k bh̄i gu Peegro nam mi' ka kuupkat. ¹⁹ Ba' gu Eroodis nai' ti xi chu joot nam gaa'mpu' gu Peegro, gu' ji na mit gu' cham pai' ji ch̄i. Ba' bhai' ji ja o'bhai' gu sandaarui'x gui' nam mi' tu nuuka'ndat, tu chia dho gu' nam ja kooda'. Mikkat ba'p ma jii gu Eroodis bhai' dhir Judea, mu ja'k pu bh̄i Sesareeya nat ba kiicham.

Na ba mukia' gu Eroodis

²⁰ Ba' moop jix ja bhaamki'ndha' gu Eroodis gu Tiuro kam ja'tkam gio ba' gu Sidoon kam, ba' gui' maa'n ñi'ook xip duuk mui' ma jii mit buiñor gu Blaasto gui' na iam pix ja'xbui'p jir gē'kam ka' na jax gu Eroodis, na mit pu tiidam na sap ja a'mkam nokia', na mi' dhir pu tiida' gu Eroodis na cham ka bhaam ka' ja bui, na gu' nam jix aa' gu Tiuro kam gio gu Sidoon kam nam mi' ja'p tu saba'nda' gu koi' na pai' jax jir gē'kam gu Eroodis na Judea dib̄ir bhaan bipio'. ²¹ Ba' ba tu ja daax gu Eroodis nam pai' dhuuk mi'm jumpada' buiñor dhi' ji' dhi ja'tkam. Ba' nat bam ai nat pai' dhuuk tu ja daax, giilhim mui' mi' bam jumaap jamit buiñor. Ba' joidham jix abhaar xi chim ti'dhak bhai' ji dhaibu nam pai' dadaarrida' gui' nam pu'ñir gē'gē'kam ka', mi' dhir ba' bhai' ji chu ja a'gi. ²² Ba' gu ja'tkam pix jiiñak suulh jamit, jup kai'ch am:

—jDhi' na ya' tu a'ga, cham tu' ji nar maa'nkam, gu' dhi'r dios ji!

²³ Ba' pui' xi chu duu gu nobii'n̄ guch Gi'kora' na mi' jotmoda' pix cham bhai' ji chu tatdachia gu Eroodis, nat gu' cham taxchaabgi gu Dios gu pui' nam jax titda gu ja'tkam. Mikkat pu muu dho ba', botpoda' mit pix bhai' ji jugio.

²⁴ Gu' ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n̄ gu Dios pix mik ja'p ji kai'ñichaidha', mui' kap pix ja'x pui' ba tum a'gada'.

²⁵ Ba' gu Bernabee gio gu Saulo gio ja'k jup ba suulh jamit ip bhammi dir Jerusaleen na mit pai' dhuuk bhammi xi ja aichulhdhak gu tuumiñ gui' nam ti jūgi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. B̄ix jamit jup xi baidhak gu Juan gui' nam Maarkos ki'n̄ jup jix mat ka'.

13

Gu Bernabee gio gu Saulo nam ba tu a'gapu' gu ñio'ki'n̄ gu Dios

¹ Ba' gui' nam ji'k mummix jai'ch ka' Antiokiiya nam ti jūgi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, jai' dhit bhaankam tu a'gada' am gu Dios, jai' ba' nam ja'p xip tu mam-tuxi'ndha'. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Bernabee, gio gu Simoon gui' nam Jix ñika' ki'n̄ jup jix mat ka', gio ba' moo gu Luusio ip gui' na mumm̄i ja'k kioka' Sireene, gio ba' moo gu Manain ip gui' na mit maap gi'gir gu Eroodis kat gui' na mumm̄i gē'kam kat Galilea, gio ba' moo gu Saulo ip. ² Ba' maa'nnim nam jim saabut maap jumpaxich ka tu daan buiñor guch Gi'kora', pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nam sap d̄iilh pix bhai' ba ji ja aaga' gu Bernabee gio gu Saulo nam pui' ja'k tu'm ki'n̄ ja darsa' nam mi' dhir ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios, nat gu' sap dhi' ja a'm ba ti ti. ³ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk xi chiimuk nam tu daa'ñimik gio nam jum saabuimik, pui' ja'k tu'm ki'n̄ ba ja darai mit gu Bernabee gio gu Saulo, nam sap mi' dhir ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios. Mi' dhir ba' dai na mit bhai' xi ja daagik ma tu daani ja a'mkam buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' dai na mit nai' ba ja joot nam tu a'gapu'.

Gu noonbi'n̄ guch Xoi'kam nam ba jimia' bhammi dir ja'k na pai' pui' ti ti' Chipre

⁴ Ba' pui' nat jax ja chia gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gu Bernabee gio gu Saulo, pu jii mit mu ja'k ju'ndharan gu gē' suudai' na pai' pui' ti ti' Siluusia. Mi' dhir ba' bhammi dir ja'k jup bh̄i mit na pai' alhi'ch jir dib̄ir na pui' ti ti' Chipre, dai na mit jax bha tiitis bhaan gu gē' kanuub na mi' ja'p sē' suudai' jugii'n̄. ⁵ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai momkoran, bhai' nam pai' gu'ngukda' gu gē'gē' kaknub na pui' ti ti' Salamiina, bhai' pu ji chu a'ga mit gu ñio'ki'n̄ gu Dios bha ja'p nam pai' jax chu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' b̄ix jup ja oi'fichu' gu Juan

na jai' ja palhbuidhidha' tu na pix ki'n. ⁶ Gatuuk ba' bhai' dhir gammiji dir ja'k jup bhii mit na pai' gio jumaip bar ju'ndharan gu gē' suudai' na pai' pui' ti tii' Paapos. Ba' na mit pai' dhuuk mummy dir ba ai, mi' ba tii mit maa'n gu Israel kam maa'nkam nax jiboiñara' ka' gio na giilhim jix iatbi' ka' na pui' kai'chdha' na sap bhaankam tu a'gada' gu Dios. ⁷ Ba' dhi' dhi maa'nkam nax jiboiñara' ka' mi' daaka' buiñor gui' na mi'r gē'kam ka' na pui' tii' Serkio Paulo, nam gu' gook dit maap jix bhai'm daa'nka'. Ba' dhi' dhi gē'kam jix chi bhii'n ka' gio nax chu matda' ka', ba' na pui' ba tē kēē na mit mi' pai' ba ai gu Bernabee gio gu Saulo, mui' ba tu ja joochxi, na gu'x ja kaim nam tu a'gidha' gu ñio'ki'n gu Dios. ⁸ Ba' na mit pai' dhuuk mu jimiiik bhai' j' chu a'gi gu gē'kam, mi' dhir ja'p mui'p ñiokim gu jiboiñarkam gui' nam Eliimas ki'n jix mat ka' gu griago ñi'ook ki'n, na gu' tii cham aa' na mu ja'k ba ji ja kaaya' gu gē'kam. ⁹ Ba' gu Saulo gui' nam Paablo ki'n jup jix mat ka', na gu' gē' bhaan tajañixchu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', mui' xi chiigik ¹⁰ jup titda gu jiboiñarkam:

—ja'p moox buam tomaat ap jiiñ jaduun, gio nap jix iatbi', gam nap cham kiigalhi'n gu'x kii'p jum duukam! jir maraa'n ap dho gu ja'ook! Tii' nap gu' cham aa' nam kaaya' gu ja'tkam na jax ja'k jir silhkam nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹¹ Ba' xib tu' na jax chui'ka', ka xim tulhiiñchuda' guch Gi'kora', cham ñia ka' ap ji'k tanoolh, jix chu tukgam ka' pix ba' sia chu tiix chu maax ki'n gu tanoolh.

Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n, bhai' pix cham ji ñia gu Eliimas, mi' ja'p ba' nai' tii ba tu umuagi'n na jaro'i' iam nobchi' ba baidhika', na gu' pu cham ji'x ka ñia. ¹² Ba' nat pui' ji' tii' gui' na mi'r gē'kam ka', giilhim jix choon, ba' ba tii jii'n nar silhkam gu pui' na jax tu a'gi'n gu Paablo gu ñio'ki'n gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xo'i'kam.

Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee bhammi dir ja'k Antiokiya gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dibür

¹³ Ba' mummy dir Paapos gio gamai'p ji jii mit gu Paablo gio gui' na ja biim jim, dai na mit jax bha tii'is bhaan gu gē' kanuub na mi ja'p sē' suudai' jugi'ñ. Ba' silh bhammi dir ja'k pu bhii mit na pai' pui' ti tii' Perje, gui' na bhaan bipio' gu Panpiilla dibür. Dai gu Juan ba' mi' dhir pu ja'k gi' bhammi ja'k Jerusalem. ¹⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai Perje, bhai' dhir baasi'n ja'k jup bhii mit na pai' pui' ti tii' Antiokiya, gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dibür. Ba' nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' jiimdat mi ja'p ji dharaiibu

mit. ¹⁵ Ba' moo ja'xpix ba ja bai'ñ am gui' nam bhai'r ja gē'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam na mit pai' dhuuk xi chiimuk nam ja jiiñkuixdhimik gu u'uan gu ja'tkam mi' na pai' tu ua'ñix gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ba' mi' na mit pai'p tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ba' ba ja chian am nam tu ja a'gidha' gu ja'tkam, jup ja titda am:

—Ea no' pim jax jix chu a'gam jich jaaduñ na pim ki'n ja guguuxdha' dhi ja'tkam, xib jir am na pim ya' pui' xi chi'ya'.

¹⁶ Ba' gu Paablo nat jax jup kikbo, ja'p xi ja duñ nobii'ñ ki'n gu ja'tkam nam sap ba' xi kaaya' ip na jax tu ja a'gidha', jup ja titda:

—Ea na pim xiñ kaaya'ñ jaaduñ Israel kam gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm ni'ñ gu Dios. ¹⁷ Dho gu' gu ja Dios tuk gu Israel kam ja'tkam ja a'm ti tiigik ji guch bopxi kat, ba' ja a'm dir ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam jano' nam pai' dhuuk mu ja'k oi'ñka' Ejipto ja bui gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam, gatuuk ba' mi' dhir ba ja boosolh sia kum tii cham aa' gu mi' kam.

¹⁸ Ba' gatuuk nam pai' dhuuk bhammi dir xi dharaat gampix jix chu gak kir gu gook oo'm oidha' juugit, tii tu nakoo'nda' gu Dios nam cham mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'. ¹⁹ Gatuuk ba' dai nat ba ja koi gu Dios gu jai' ja'tkam ji'k xijum gok kap gē'gē' kikcham nam bha ja'p oi'ñka' Kanaan na sap ba' bha ja'p ja oi'ñchuda' guch bopxi kat. ²⁰ Ba' jano' dir nat pai' dhuuk ja a'm ti tii gu Dios guch bopxi kat, jup duu maakob jix cha'tmam oo'm daman jix chamaam mambhix (430) oidha' na mit ba' pik bhammi ja'k ba ai Kanaan.

Jano' ba' maa'n gē'kam ki'n ja bui ba dai gu Dios, gatuuk ba' jumai gē'kam ki'n jup dai nat pai' dhuuk ba muu, gio mi' dhir jumai ip nat pai' dhuuk jup muu, gammiji pui' jano' juugit nat pai' dhuuk gē'kam ki'n jup daasak gui' na bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na pui' tii' Samuel. ²¹ Mi' dhir ba' jix io'm gē'kam ki'n maa'n ja buip bax aa' am na daasa' gu Dios na sap ba' ja silhka'nda', gio no't ba muu, mi' dhir gu maraa'n jup bar ja gē'kam tuk ka', gio mi' dhir no't jup ba muu, gu maraa'n ip jup bar ja gē'kam tuk ka', gammiji pui'. Ba' gu Dios gu Sa'uul gook oo'm oidha' ja bui gē'kam ki'n daasak, gui' nar maraa'n kat gu Sis na maadit jir bopxi'ñ kat gu Benjamiin. ²² Gu' ji na gu' mi' dhir cham ka' aa' gu Dios nar ja gē'kam tuk ka' gu Sa'uul guch bopxi kat, na gu' cham mi' pui' ka jim na jax jix aa'. Jumai ba' ja bui gē'kam ki'n jup dai na pui' tii' Dabii, na gu' sap mi' pui' jim na jax jix aa', na ja'pni kai'ch gu Dios: “Gu Dabii gui' nar maraa'n gu Isai, mi' pui' jim nañ jax jix aa', gio nax aa' na mi' pui' tu duñia' nañ jax ilhii'ñ, pui' kuñ ba'x kiigalhi'ñ.” ²³ Ba' maadit gui' nam jir

bopxiñ kat gu Dabii jir di' gu Jesusu, gui' nat bha joot gu Dios ya' dhi oiñga'n na ba' ya' uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam nat jax pu ba tu dai biipi' dir: ²⁴ Ba' gu Juan pu ba ja aagiñ gu Israel kam ja'tkam na ba' moo ya' ba aaya' gu Jesusu, na pui' ja titdada' na ja a'm jum aa' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam bam bopkona', na gu' sap bar mia'n na bhai' ba jim guch Xoi'kam. ²⁵ Ba' mikkat na pai' dhuuk bar mia'n nam mu'aa' gu Juan, ba ja aagiñ gu ja'tkam na sap cham tu'r di' guch Xoi'kam, jup ja titda: "Aañ cham tu'r di' guch Xoi'kam na pim aapi'm jax ilhiiñ, gu' matgim gui' gatuuk bha jim ji na ni ji'x kuñ cham iam jir jupaabkamu'n nañ iam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' git, na gu' giilhim jix io'm jir gē'kam."

²⁶ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga gu pui' nach jax ja'k cham kach chulhiña' gatuuk nach pai' dhuuk ko'ya', gu' dhi' aapi'm ji na pu jam bui ba jim jiñ jaaduñ na pim jir bopxiñ gu Abraam, gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm ñiiñ gu Dios. ²⁷ Gu' ji na gu' gui' nam bhammi oi'ñka' Jerusaleen, pu cham maatit am nar tu'p tu'm da' gu Jesusu, ni gu ja gē'gē'kam tuk kum cham mat ka', gio nam cham maatit kē'kē' gu u'uan na jax ba' kai'ñkam jup jum kai'chdha' mi ja'p na mit pai' jax tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nam ti tu jiiñkui'ñdha' bhai' na pai' tum daanda' gammiji na pai' dhuuk jum a'jida' na cham tum juanda' na dhi' bhaan tu a'gat jup kai'chdha'. Dhi' dho ba' pix pui' ja'k tu kuugalh jamit na jax bam kai'ch gu u'uan na mit tu chia nam mu'aa' gu Jesusu. ²⁸ Sia ku gu' ti cham tu' kuiñcha bia'kat nam jax dhuu mu'aa' git, chia mit pix ji gu' gu Pilaato na ja chiña' gu sandaarui'x chugiñ nam kurusu ta'm sissapai mu'aa'. ²⁹ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk biix ba tum kuugalh gu pui' na jax chu ua'ñix bhaan gu u'uan, giop ba tibaañ jamit bhai' dhir bhaan gu kurusu, mi' dhir ba' dai na mit ba yaas. ³⁰ Ku ba' gu' gatuuk giop dua'ñ ji gu Dios. ³¹ Ba' mui' tanoolh gio ja buip xi oilhimik gui' nam jik pu maap oipoda', pui' na jax nam mu jimmida' bhai' dhir Galilea bhammi ja'k Jerusaleen. Ba' xib jir di' am gui' nam nai' tu ja a'giñ gu ja'tkam bhaankam guch Xoi'kam.

³² Pui' kuch ba' aach ja ja'p jup ba tu jam a'gidhim dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook. Na gu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios guch bopxi kat na pu tu duña' ja bui, ³³ aach jich bui pui' ja'k ba tu kuugalh nach jir ja bopxi. Ba' dhi' bhaan jix maati' nat pui' ba tu duu nat giop dua'ñ gu Jesusu, pui' na jax ba tu ua'ñix bhaan gu u'uan mi' na pai'r Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch: "Aañ joidham jix bhai'ñ chaat nap jir jiñ

mar." ³⁴ Pui' pu ba kai'ch gu Dios na pu'ñi giop dua'ñdha' na ba' cham jum ja'bsuna' gu tukga'n, pui' ku ba' jumai kap ja'pnip tu ua'ñix bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch: "Tu kuugalhda' iñ gu pui' na ñich jax ja'k ba tu daax gu Dabii nañ pu tu duña'." ³⁵ Pui' ku ba' ja'pnip tu ua'ñix ip jumai kap, nap jum kai'ch: "Nap gu' pui' tu duña' na cham tu'm ja'bsuna' gu tukga'n gum tujuandam tuk, na gu' mi' pui' tu duña'im nap ji'k jax jix aa'." ³⁶ Ba' gu Dabii cham tu' dñih jum aagat jup kai'ch, na gu' ja'ppix jir ja gē'kam tuk kat gu ja'tkam na jax pix ja'k chiañdha' gu Dios. Na gu' nat pai' dhuuk ba muu, cham tu' gio duadik jup ka bam mi' na mit pai' yaas ja sanoop nam pai' yassap gu gi'korga'n, gu' mi' ji nat pum ja'bsu gu tukga'n. ³⁷ Gu' gui' nat jaro'i Dios giop dua'ñ, cham tu' ji nat jum ja'bsu gu tukga'n, nat gu' giop bamii' mi' dhir koi'ñga'n tir. ³⁸⁻³⁹ Ba' gu xib dai na jam a'm bam aa' pix ba'ñ jaaduñ na pim jix mat ka' na gu Jesusu buiñor jix bhai' na pim ti jii'ñdha' na ba' pu'ñi ja'k uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara', pui' na jax gui' nam cham mi' pui' jim gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moises na tu aagix ka' no' cham ji'x ka bhai' na uañchuda' gu ua'tulhdhar ga'n. ⁴⁰ Moo pim mi' pui' xi jimiiñ jaaduñ nañ jax jam titda na pim cham mi' pui'p ba ji bubuakia' na jax jum kai'ch gu u'uan mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pnim kai'ch:

⁴¹ Ba jiboi'ñgia' pim totdoni aapi'm na pim cham ti jii'giñ gu pui' na jax ti kai'chdha' gu Dios,

nañ gu' aañ biix aixim ka tu duña' aapi'm jam bui,

dai ji na pim gu' cham ti jii'giñdha' sia ku jaro'i ti ba jam aagiñ.

⁴² Ba' na mit pai' dhuuk ba tñmu nam xi chu a'gimik, na mit mi' dhir ba bubua na pai' tum daanda' gu Paablo ja biim gui' nam maap jim, mu ja'p pui' ba ja titda am gu ja'tkam nam sap gio pui' ja'k jup tu ja a'gidha' na pai' dhuuk gio mui'p jim bhüya' na cham tum juanda'. ⁴³ Ba' na mit pai' dhuuk xi chñimuk nam tu daañimik, na mit mi' dhir ba jii gu Paablo gio gu Bernabee, jai'p ma ja oi mit gu Israel kam ja'tkam gio jai' gui' nam pui' ja'k jup ba tu jimda' na jax gu Israel kam. Ba' gui' xi ja guguux jamit nam sap cham jim o'joldhat gammiji biix ja jujur ki'n ti jii'giñdha' buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sap pu kai'ñkam jix ja joi'mdak ja a'm ba ti ti gu Dios.

⁴⁴ Ba' gu jumai simaan nat pai' dhuuk giop bam ai na cham tum juanda', giilhim mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam gu mi' kam gē' kiicham nam jix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi' tu a'ga gu Paablo. ⁴⁵ Gu' ji na gu' gu jai' Israel kam ja'tkam nam cham ti jii'giñ buiñor guch Xoi'kam, giilhim

bhai' ji bhaak jamit na mit ba ja tii gu ja'tkam nam nammi xi ju' nam mi' t'e k'e'e. Ba' bhai' ji ñiokbo mit buiñor gu Paablo, bix aixim jam tii xi chitda. ⁴⁶ Gu' ji na gu' gu Paablo gio gu Bernabee cham ji chotdonit mui'p xi chu a'ga am, jup ja titda am:

—Gu' aach aapi'm ji ba' pik bha jam aa'ñdham dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na pim jir Israel kam ja'tkam, gu' ji na pim bak gu' cham kaim, cham maachim japim na jax ja'k gammiji jam a'm ba ti ñii'ñdha' gu Dios. Ba' gu xib tu' na jax chui'ka', ya' dir ja'p ja'k gu jai' ja'tkam jach pix ba tu' ja a'gi'ñpu' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ⁴⁷ na gu' pui' ja'k jix aa' gu Dios na pui' ja'k tu' ua'ñix bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch:

Aa'ñ pui' ja'k tu'm ki'n bam dai nap ja'p ji buusnia' na jax gui' na ki'n jix chu maax ka' ja bui bix gu ja'tkam nam jai' ñiiñio'k ki'n tu' a'ga,

na ba' ya' dir ja'p ja'k jix bhaai'n ka' nap tu' ja a'gi'ñmira' bix kap na ji'x jir oi'ñga'n nam ba' maatii mi' pui' ba jimia' nañ jax ja'k cham ka ja tulhiñchuda'.

⁴⁸ Ba' na mit pu'ñi kai gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, joidham jix bhai'm ilh jamit, ba' pui' ji chii mit na sap jir jix kii' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' dai na mit ba ti jii'ñ buiñor guch Xo'i'kam bix nam ji'k pu' ba aagix bii'pi' dir nam pu'ñi ba ti jii'ñdha' nam jax ja'k gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios. ⁴⁹ Gatuuk ba' mu ja'p nai'p ji chu ja a'gi mit gu ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam mu ja'p oi'ñka' na ji'x bhaan bipio' gui' gu dibii'. ⁵⁰ Gu' ji na gu' gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jii'ñ buiñor guch Xo'i'kam, gui' na mit bii'pi' dir pu ba ja ñiok, bhai' ji ja iatgi mit ji'kchi gu u'uub nam jir jix chutumñgam ka' gio nam tu' ka'm ti ñii'ñdha', gio ba' jai' gu chichio'ñ gui' nam bhai' g'e' kiicham jir jix a'aixkam ka', nam pui' ja titda nam sap mai' ja jootsa' gu Paablo gio gu Bernabee. ⁵¹ Ba' gui' bhai' dhir jup ba jii mit, dai na mit mi ja'p xixiixkak gu dibii' nat ji'x mi' bam tii ja toton am na ba' bhaan jix maatii' ka' na mit jai' cham ja kiigalh gu bhai' kam. Bhai' dhir ba' mu ja'k pu bhii mit Ikoonio. ⁵² Ku gu' gui' na mit ji'k ti jii'ñ buiñor guch Xo'i'kam joidham jix bhai'm taat am ji, gio na g'e' ja a'm jup tu'ii' guch Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'.

14

Na bajimia' Ikoonio ja'k gu Paablo gio gu Bernabee

¹ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi ja'k jup ba ai Ikoonio gu Paablo gio gu Bernabee, ma jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mi' bhai' ji chu ja a'gi mit ip gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nam tu daan. Ba'

giilhim joidham jix bhai' xi bua am nam xi ja k'e'e, ba' mui' ja'tkam pix ja'x ji chi jii'ñ jamit buiñor guch Xo'i'kam pui' na jax gu Israel kam gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ² Ba' jai' dhit nam cham ti jii'ñ buiñor guch Xo'i'kam nam pui' jir Israel kam ja'tkam, bhai' giilhim ji ja a'ga mit ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam sap ba' pui' jim aaga' nam cham jir kiki' ja'tkam gui' nam ji'k ba ti jii'ñ buiñor guch Xo'i'kam. ³ Ba' pui' kai'ñkam bhai' pup oipo am gu noonbi'ñ guch Xo'i'kam, mui' tanoolh jamit bhai' juruuñ, tu ja a'gi'ñdha' am gu ja'tkam cham ji' tondonit, nam gu' buiñor jix biiñak ka' guch Gi'kora', gio na gu' ja palhbui'ñdha' nam jup tu buada' gux kii'p jum duukam nam tu' cham pai' ñii'ñdha' gu ja'tkam na ba' bhaan jix maatii' ka' nar silhkam ka' gu pui' nam jax kai'chdha' nam pai' dhuuk tu a'gada' na jax ja'k jix chu joi'gi'ñ gu Dios. ⁴ Ba' cham tu' maa'n ñii'ook kap duuk am gu ja'tkam gu bhai' kam g'e' kiicham, nam gu' jai' mu ja'k ba ja kaichu' gu noonbi'ñ guch Xo'i'kam, jai' ba' mu ja'k jup ja kaichu' am gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix bhaak ka' ja bui dhi gook. ⁵ Ba' dhi' dhi Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam maap ba tu a'ga mit ja bii'm gu g'e'g'erkam nam sap pu ja dooda' gu noonbi'ñ guch Xo'i'kam nam jax ilhii'ñ, gio nam ja ma'yasai ja kooda'. ⁶⁻⁷ Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai gu Paablo gio gu Bernabee nam ba ja o'bhagi'ñ, ba' bhai' dhir mai' ma boop jamit, Listra ja'k jamit pu bhii, gatuuk ba' bhai' dhir Derbe ja'k jup bhii mit. Ba' tu ja a'gidhidha' am gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñii'ook sia mu ja'p na pai' ji'dilh jir kikcham. Ba' dhi gok kap kikcham na mit ai bhaan bipio' gu Likoonia dibii'.

Gu Paablo nam ba ma'yasa' joodai ki'n gu Listra oi'ñkam

⁸ Ba' bhai' Listra maa'n jup jai'ch ka' gu maa'nkam na cham tu oirida', na gu'x ma'mkulhi' ka' pu ilhi'ch dhim dir nat pai' dhuuk dir maaxir. Ba' dhi' dhi maa'nkam mi ja'p daakat k'e'e gu Paablo na tu a'ga. ⁹ Ba' na xi ñii'ñ gu Paablo nax io'm soi'm ilhii'ñ gu maa'nkam, ba maat na tiix dhuadhim nax aa' na ba tu oirida'. ¹⁰ Ba'p titda gu Paablo g'e' ki'n:

—jiñ jaduunñ, xi kikbo!

Ba'x kii' nammi ja'p pu tuu'n gu maa'nkam nat jax pu ti'n, jano' dir ba' bhai' pu ji chu oilhich. ¹¹ Ba' pix jiiñak suulh jamit gu ja'tkam bhai' kam Listra na mit pu'ñi ji chii'gik gu Paablo nat dua'ñ gu maa'nkam, jup kai'ch am gu Likoonia ñii'ook ki'n:

—Xib ba' ya' ba ai mit gu didios jich bui ja'tkam jup jim duuk.

¹² Ba' gu Bernabee pui' xi chii'ti' am na sap jir di' gu ja dios tuk gui' nam pui' tiiti'nda'

Seus, gu Paablo sap ba'p jir di' gu jumai ja dios tuk gui' nam pui'p tii'ti'nda' Eermes, na gu' dhi' pik nax io'm mui' xi chu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. ¹³ Ba' gui' na bhai'r g'e'kam ka' bhai' na pai' tu daanda' ja biim gu ja'tkam buiñor gu ja dios tuk gui' nam pu'ñi tii'ti'nda' Seus, bhai' na pai' dhir jax mui' ji chum hapki mu ja'k irban dir bhai' gu g'e' kiicham, xi mi' nat ja saadam gu tutuur, na sap ba' ja makgirxidha' gu noonbi'ñ guch Xo'i'kam. Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai, gam yooxi' xi chu ua'. Mi' dho gu' bax chu ja makgirxidham, gio na ja bui bax chu daa'ñim ja biim gu ja'tkam. ¹⁴ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba maat gu Bernabee gio gu Paablo, giilhim jix buam jum ilh jamit, ba' xi ja saassak jamit gu daam dir kam ja kuktun mui' ji jii mit mi'ji ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam, xi jiiñkidhat am jup kai'chim am:

¹⁵ —Cha'pim pui' tu buada'ch jaadañ. Nach gu' aach jir ja'ppix ja'tkam ja'p na jax aapi'm. Gu' aach pu kai'ñkam ji ba' bha jii na chich bha jam aa'ñdham na pim cham pui' ja'k ka tu buada', na pim mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios nar maaxik dua kam gui' nat jaroi'p duu gux dhaam, gio dhi dibir, gio gu suudai' na g'e' nai' suu'n na ji'x jir oi'ñga'n, gio na ji'k tu'x chu jai'ch biix ji'ma'n bhaan. ¹⁶ Na gu' sia gu bijik na cham tu'p jum buixi'ñdha' gu Dios ja bui gu ja'tkam nam biix aixim pix tu jimda' nam jax ilhii'ñdha' dñilh. ¹⁷ Pu gammiji jix bhai' tu buada' na jax jir am, pui' na jax aapi'm na bha jam joochxi'ñ gu duuk na ba' ki'n jix bhai' tu kaipbhar na pim ba' gammiji bia'ka' na pim tu' xi kua'dat jix bhai'm taat ka'.

¹⁸ Gu' ji na gu' ni ji'x kum pui' ilhii'ñ nat jax ti xi chu ja a'gi gu Paablo, nam gu'x xijaim ilhii'ñ, jix ja makgirxidham am pix ji gu' gu tutuur, gio nam jix chu daa'ñim ja bui.

¹⁹ Ba' moo bhai'p ba ai mit ji'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix bhaaktu' ja bui gu noonbi'ñ guch Xo'i'kam gui' nam bhammi oi'ñka' Antiokiya gio gui' nam bhai' ja'k jup oi'ñka' Ikonio, ba' bhai' ji ja iatgi mit nam bhai' kax ja daa'ñim. Ba' gui' giilhim bhai'p ji bhaak jamit, maap jamit xim daagik bhai' ji ma'yasa gu Paablo joodai ki'n. Ba' nam pai' dhuuk ilhii'ñ nat ba muu, tiimirak jamit mu ja'p xi buapuk na pai'r ju'ñdharan bhai' gu g'e' kiicham. ²⁰ Ba' gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam mui' jim jumaap jamit mi' na pai' kaat gu Paablo. Mi ja'p gu'kat jam ba' mi' ba ni'ñ biix xikoolh dhir, ba' bhai' ji bam gu Paablo. Mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak ip gio mu ja'k irban dir gu g'e' kiicham na sap ba' ja bui xi chibiapui. Buimgidhak ba' dai nat ba jii Derbe ja'k biima'n gu Bernabee.

²¹ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' ba ai Derbe, bhai' ji chu ja a'gi mit gu ja'tkam gux bhai'm

kai'chdham ñi'ook. Ba' mui' ja'tkam pix ja'x jup ji chi jii'ñ jamit buiñor guch Xo'i'kam. Gatuuk ba' dai na mit bhai' dhir ja'k ba suulh baasi'n ja'k Lистра, bhai' nam pai' dhir ja'k jiiim. Bhai' dhir ba' gammiji ja'k jup bhii mit Ikonio gio ba' bhai' dhir Antiokiya ja'k ip. ²² Ba' bhai' ji' ja'p na mit jax bhii, giop xi ja guguuxdhidhat am gui' na mit ji'k biipi' dir ti jii'ñ buiñor guch Xo'i'kam, nam pui' ja titdaim nam sap gammiji biix ja jujur ki'n pu ti jii'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, gio nam jup ja titdaim ip na sap jum aa' nam jum tulhii'ña' biix aixim nam ba' pu'ñi ja'k dui gammiji buiñor ba'p tui'ka' gu Dios. ²³ Gio ba' nam ji'ma'n xi ja darsaidhat gui' nam ti jii'ñ buiñor guch Xo'i'kam nam sap ba' ja guguuxi'ñdha' gu jai' nam pui'p ti jii'ñ buiñor guch Xo'i'kam. Ba' gatuuk nam pai' dhuuk xi chii'muidhat nam xi chu ja daa'ñidhat gio nam jum saabuimi, pui' xi ja titdaidhat am na gammiji ja a'm ti niidhidha' guch G'i'kora' gui' na mit jaroi' buiñor ba ti jii'ñ.

Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee Antiokiya ja'k gui' na bhaan bipio' gu Siiria dibir

²⁴ Ba' bhai' dhir pu jii mit na pai' bhaan bipio' gu Pisiidia dibir, gui' na Panpilla dibir bhaan jup bipio' mit ba'p ba ai, bhai' na pai' pui' ti tii' Perje. ²⁵ Ba' bhai'p ma tu ja a'gi mit gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gatuuk ba' dai na mit giop ba jii Ataalia ja'k, bhai' na pai'r ju'ñdharan gu g'e' suudai'. ²⁶ Ba' bhammi dir na mit jax bha tiitis bhaan gu g'e' kanuub, bhai' pu jii mit mi ja'k Antiokiya mi' nat pai' dhir mu ja joot gu Dios nam bhaankamu'n tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. ²⁷ Ba' na mit pai' dhuuk mummy ba ai Antiokiya, ba ja bai mit gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, ba' ba ja aagi'ñ am nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit jup tu duu gux kii'p jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam ba' ti jii'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam. ²⁸ Mi' ba' pup oipo am gu Paablo gio gu Bernabee ja bui gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, mui' tanoolh jamit mi' juruuñ.

15

Nam Jerusaleen maap jim jumpadai ba tu a'gada' gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam

¹ Ba' jano' ji'kchi mummip ba ai mit Antiokiya gu Judea oi'ñkam, ba' mi' bhai' ji ja iatgi mit gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, nam pui' ja titda na sap cham ji'xkat uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara' no'm cham matgilhdhix nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'. ² Ba' gu Paablo gio gu Bernabee ji'x juugit ja bui ti ma ñiokko mit, gu' ji nam gu' cham

maa'n ñi'ook jup bua. Pui' ku ba' guch Xoi'kam jügi'ñdham Antiokiiya kam ma ja darai mit pu chu'm ki'n gu Paablo gio gu Bernabee gio ba' jai' dhit gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam sap mu jimia' bhammi Jerusaleen nam ja tikkapu' gu dhi' pui' ji' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

³ Ba' gui' mi' dhir jup ma jii mit Antiokiiya bhammi ja'k Jerusaleen nam jax ja titda gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gamai' kikcham nam jax bhijim gui' na bhaan bipio' gu Piniisia dibii' gu ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Samaaria dibii', xi ja aa'ñdhidhat am gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam jir Israel kam na mit sap pui'p ba ti jii'ñ buiñor gu Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam, gio nam sap cham tu' mi' pui' ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat biipi' dir. Ba' biix joidham jix bhai'm ilh jamit na mit ji'k kap pu'ñi ja aa'ñ gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nam jir Israel kam.

⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen gu Paablo gio gu Bernabee, pix jix bhai' ja ti'ñ jamit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, gio ba' gui' nam ja guguuxi'ñdha' dhi' ji' nam ti jügi'ñdha'. Ba' pui'p ba ja aagi'ñ am nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ⁵ Ba' jai' dhit nam bhai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na mit jax guguu jup kai'ch am:

—Dho dai dho ba' na ja a'm bam aa' na pim ja matgildha' gui' nam pui' mu pai' ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam cham jir Israel kam ja'tkam, gio ba' na pim ja chiñia' nam mi' pui' jimia' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'.

⁶ Ba' maap jim jumpadak ma tu a'ga mit gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ⁷ gu' ji nam gu' cham maa'n ñi'ook jup bua. Ba' gu Peegro nat jax kikbo jup ja titda:

—Ea na pim aañ alhiop ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tida'. Dho gu' na pim jax bax maat jia nat ji'kchi tanoolh bap duu nat dir jiñ a'm ti ti gu Dios aapi'm jam bui nañ ba' nai' tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ nam ba' kēēji mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'. ⁸ Gu' ba' na gu' gu Dios jix bhai'x maat jia gu ja jurur am bhaan, ba' ja tajaaxi gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ I'i'mda' ja'p nat jax jich tajaaxi aach. Ba' dhi' bhaan jix maati' na pui'p jix ja kügalhi'ñ sia kum cham jir Israel kam ja'tkam. ⁹ Cham tu' jai' kam ja ilhii'ñ gu Dios sia kum cham jir Israel kam

ja'tkam, pui' pix jup ja ilhii'ñ ji matgim na jax aach. Dhi' bhaan jix maati' nat pui'p uañchuda gu ja ua'tulhdhara' na mit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam ja'p na jax aach. ¹⁰ Ba' gu xib, çax ku pim ba' tu' pix ilhdhat gu Dios pui' kai'ch na pim ja chiñia' guch jaaduñ nam pu duñia' na jax ja'k giilhim jix xijai, na cham ji'xkat jaroi' pu duñia' sia aach, ni guch bopxi kat dho moo kum cham mi' pui' jii'mdat? ¹¹ Gu' matgim na chich ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' pix ba uañchudhix ji guch ua'tulhdhara', nat gu' ba tu namki gu Gē'kam Jesuus sia ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

¹² Ba' mi' pix pup tu'ii' am, pu cham jaroi' ñio'k, dai nam tē kēē pix nat pai' dhuuk bhai'p ji chu a'ga gu Bernabee gio gu Paablo, nam ja aagi'ñ nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit jup tu duu gux kii'p jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam tu' cham pai' ñii'ñ, na ba' bhaan jix maati' ka' nam silhkam jup kai'chdha' nam pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha'. ¹³ Ba' na mit pai' dhuuk tiimu nam xi chu a'gimik, mi' dhir ja'p mui'p ji ñio gu Santiago, jup kai'ch:

—Ea na pim aañ jup xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tida'. ¹⁴ Dho gu' ya' bach aagi'ñ dho dhich jaduñ Simoon nat jax ja'k pui' ja a'm ti ti gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gui' nat biipi' ja a'm ti ti nam ba' mi' dhir bar ja'tkam tugi'ñ ka'. ¹⁵ Ba' dhi' ya' pui' ba tum kuugalh dho gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bhaankamu' tu a'gimik gu Dios, na ja'pni mui' ji kiksa:

¹⁶ Mi' dhir ba' dai nañ giop ba küsa' gu bhii'ñbaki'ñ gu Dabii' gui' na xib ialhix, biix gu tuumki ga'n jax maap jumpadai mi' pui' duñia' na nañ tui'kat biipi' dir;

¹⁷ nam ba' soi'm ilhdha' aañ jiñ bui gu Israel kam ja'tkam ja biim gu jai' ja'tkam nam biix aixim jai' ñii'ño'k ki'n tu ñio'k nam ji'k pu ba aagix nam ti jii'ñdha' aañ jiñ bui.

¹⁸ Ba' dhi' guch Gi'kora' nat pu'ñi ja'k ti bijik.

¹⁹ Ba' gu xib aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaaduñ na gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gui' nam ji'k mi' pui' jimii'm na jax jix aa' gu Dios gio nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat biipi' dir; na pim cham ja chianda' nam mi' pui' duñia' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'.

²⁰ Dai pix ji nach mui' xi chu ja ua'ñxidha' na pui'm kai'chidha' nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja bui makgixix ka' gu pu duiñxim didios, sia gu i'ñir nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' nam cham jai'x bhai' ka ja titda'da' gu u'uub. ²¹ Nam gu' pu bijik dir ba'x jai'ch nai' ja'p gui' nam pu'ñi ja'k tu a'gada' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix, gui' nam gammiji jiiñkui'ñdha' mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu Israel

kam ja'tkam jano' na pai' dhuuk cham tum juanda'.

Gu Israel kam nam ba tu ja ua'ñixidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

²² Ba' gu noonbi'ñ guch Xo'i'kam ja bii'm gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, gio ba' bix dhi' ji' nam ji'k ti jügi'ñdha', maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap jai' dhit mu ja jootsa' ja bii'm gu Paablo gio gu Bernabee mummí Antiokiya gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam. Ba' bhai' ji aa mit gu Juudas gui' nam Barsabaas ki'n jup jix mat ka', gio ba' moo gu Siilas ip, nam gu' dhi' pik jix io'm tu' ka'm ja nii'ñdha'. ²³ Ba' mui' ba ja joot jamit xi ja maakak gu u'uan, na ja'pnim kai'chim:

“Aachi' nach jir jam jaaduñ gio nach jir noonbi'ñ guch Xo'i'kam, ja bii'm gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam ti jügi'ñ buiñor guch Xo'i'kam, aach ya' jir mui' xi chu jam guguuxi'ñ jich jaaduñ, aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim mummí oi'dha' Antiokiya, gio gui' na bhaan bipio' gu Siiria dibii', gio ba' aapi'm ip na pim bhammi dir ja'k jup oi'dha' na pai' bhaan bipio' gu Siliisia dibii'. ²⁴ Ba' aach ya' pui' ba tē kēčch jaaduñ, na mit jai' dhit ya' dir mummí ji ēk bhai' ji jam iatgi, sia ku chich ti cham mu ja joot. Ba' aapi'm cham bhaai' na pim jax kam duña'. ²⁵⁻²⁶ Ba' aach xi chu a'gāk maa'n ñi'ook xip duuk pui' ja'k ti nach jai' dhit pui' ja'k tu'm ki'n ja darsa' nam mu jimia' mummí aapi'm jam bui ja bii'm jai' guch jaaduñ, pui' na jax gu Bernabee gio gu Paablo, gui' nam jaroi'm tulhiin nam bhaankamu'n tu a'ga gu Gē'kam jich Xo'i'kam, nam tiix ja koodam ka' gu ja'tkam nam cham ja kaim ka'. ²⁷ Ba' dhi' nach jaroi' ja bii'm mui' xi jam joochxidha', jir Juudas gio ba' gu Siilas ip, nam ba' diilñ jix bhai' jam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am gu dhi' pui' ji'. ²⁸ Na gu'x aa' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' gio aach diilñ nach mui' xich ga'nga, nar am nach cham jam chianda' na pim mi' pui' jimia' gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam. Ba' dai na tu' pik jum aa' na pim pu duña', ²⁹ na pim cham ka ja kua'da' gu sasoi' gui' nam ja bui makgixix ka' gu didios jup duiñxim, sia gu i'hir na pim cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' na pim cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub. Ba' bix dhi' pui' no' pimit mi' pui' jii, jir pui' ka' dho na jax jir am. Ja'pni daipu'.”

³⁰ Ba' gui' dai na mit jax ja tabuimgi gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam pu jii mit mu ja'k Antiokiya, mu ja'k na mit pai' ba ja joot. Ba' dai na mit jax ēk maap xi ja jumpadak ba ja maa mit gu u'uan gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam. ³¹ Ba' gui'

dai na mit xi jiñkui, ba' joidham jix bhai'm ilh jamit, na gu' joidham jum kai'ch nam jax ja guguuxi'ñ. ³² Ba' gu Juudas gio gu Siilas jix io'm jup xi ja guguux jamit, na gu' pui' ja'k ja a'm tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nam ba' bhaankam tu a'gada' gu Dios. ³³ Ba' gatuuk ji'kchi jurni'ñ ki'n mi' dhir ba ja joot jamit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam nam sap giop ba jimia' bhammi ja'k Jerusaleen na mit pai' dhir mu ja joot, dai na mit pui' ja'k xi ja tabuimgidhak na sap gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Xo'i'kam. ³⁴ Dai ba' gu Siilas mummí pup bii, ³⁵ gio ba' gu Paablo ip gio gu Bernabee, mi ja'p jam ba' pu oiop tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios ja bii'm jai' mui' dhit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam.

Gu Paablo na giop ba tu a'gara' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, ba' dhi' ki'n bar gookim ka'

³⁶ Ba' gatuuk ji'kchi jurni'ñ ki'n giop ba baidhim gu Paablo gu Bernabee, jup titda:

—Maik jach giop ja paxiartu'npu' guch jaaduñ mu ja'p bix kap na chich pai' jax bhii bii'pi' dir na chich pai' dhuuk tu ja a'gi'ñpuk gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Gē'kam jich Xo'i'kam, nach ja ti'mpu' nam jax jum ilhi'ñ.

³⁷ Ba' gu Bernabee bix tiip jix baidhikam gu Juan gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'. ³⁸ Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, nat gu' bii'pi' dir gu Maarkos cham ja oi bhammi dir Panpiilla, baasi'n ja'k na mit ti ba tu a'gam gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai nat bhai' dhir ja'k ba gi. ³⁹ Pui' dho gu' cham maa'n ñi'ook jup duu mit, dai nam jup kai'ch nam ji'dilñ bhiiya'. Ba' gu Bernabee dai gu Maarkos xi baidhak ba jii bhammi dir ja'k Chipre na pai' alhi'ch jir dibii', dai na mit jax bha titis bhaan gu gē' kanuub. ⁴⁰ Gu Paablo ba' dai gu Siilas xi baidhak jup ba jii. Ba' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam ja a'mkam xi chu daani mit na mit jax mi' dhir gamai' ji jii na sap ba' ja a'm ti niidhidha' guch Gi'kora' mu ja'p nam pai' jax bhiiya'. ⁴¹ Ba' mummí ja'p ji bhii mit na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibii', gatuuk ba' mi' dhir bhammi dir ja'k jup bhii mit na pai' bhaan jup bipio' gu Siliisia dibii', ja guguuxdhim am gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam mu ja'p nam pai' jax tu daanda'.

16

Gu Paablo na ba baidhika' gu Timoteo

¹ Ba' bhammi dir ja'p ji bhii gu Paablo na pai'r Derbe gio ba' bhammi ja'k Listra, ba' bhai' ba ti maadit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam na pui' ti' Timoteo, nar maraa'n maa'n gu ubii Israel kam na pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, gu

taata'n ba' dair griago. ² Ba' bñx pix joidham jix kiigalhi'ndha' am gu Timoteo gui' nam ja'k ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Litra gio ba' gu Icoonio kam. ³ Ba' ba baidhim gu Paablo gu Timoteo nam sap maap tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, dai nat bëpi' dir xi matgilhdhak na mit ba' moo gamai' ji jii na sap ba'x maati' ka' na pui'p jir Israel kam, nam ba' sap jix kiigalhdha' gu Israel kam ja'tkam gammiji nam jax bhüya' ja bui, nam gu' bñx pix jup jix mat ka' gu Timoteo na griagor taata'n. ⁴ Ba' gammiji gu gë'gër kikcham nam jax aajim ja bui gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, bñx jup xi ja aa'ndhidhat am gu pui' na mit jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhammi Jerusalem ja bñm gu jai' nam ja guguuxi'ndha' gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ⁵ Ba' bñx ja jurur ki'n jix biñak ka' am buiñor guch Xoi'kam gio nam pix ji mui'dhidha', nam gu' jai' pix jup ji chi jii'ndhidha' nabap tanoolh.

Gu Masedoonia kam maa'nkam na buiñor bam maaxdha' gu Paablo

⁶ Ba' pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nam cham tu' mu ja'k tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na pai' jax bhaan bipio' gu Aasia dibñir, mu ja'k ba' pu bhii mit na pai' bhaan bipio' gu Priijia dibñir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Galaasia dibñir. ⁷ Mi' dñir ba' nammi ju'ndharan ba ai mit mi' na pai' dñir bhaan ba bipio' gu Miisia dibñir. Ba'p jum aa' am nam mi' dñir mu ja'k jup bhüya' git na pai' bhaan bipio' gu Bitiinia dibñir, gu' ji nat gu' gio pui' ja'k jup ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' ga'n guch Xoi'kam nam sap cham tu' mi' ja'k bhüya'. ⁸ Silh ba' pu bhii mit gammiji na pai' jax bhaan bipio' gu Miisia dibñir, gammiji dir ja'k jamit ba' ba ai na pai'r ju'ndharan gu gë' suudai', na pui' ti ti' Troas. Mi' ba' gan ji chibia mit. ⁹ Ba' tukaa' na ka koos gu Paablo, ba titki maa'n gu Masedoonia kam maa'nkam nat mi ja'p ji kikbok soi' ba titda, ja'p sap kai'ch: "Mu jimia' ap iam bhammi dir Masedoonia nap jich palhbuidha'." ¹⁰ Ba' nat jax pui' ji' ti ti' gu Paablo, moo jano' jix ki' bach dhuu chich nach bar jiidmak bhammi dir ja'k Masedoonia, nach gu'x maat na dñi'r di' gu Dios na much bai'ñ nach bhammi dir ja'p nai' tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

Gu Paablo gio gu Siilas nam Piliipos ji oipot ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios

¹¹ Ba' mummi dir Troas dai na chich jax bha titis bhaan gu gë' kanuub, pu jii chich silh bhammi dir ja'k na pai' ilhi'ch jir dibñir na pui' ti ti' Samotraasia. Bhai' dñir ba' kabuimuk gio gamai'p ji jii chich baasi'n dir ja'k na pai' pui' ti ti' Niapulis. ¹² Ba' bhai'

dñir Niapulis baasi'n ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti ti' Piliipos, ba' bhai' dñi gë' kiicham jix io'm mui' bha oi'ñka' am gu Rooma kam ja'tkam, cham tu' pui' na jai' kap. Ba' dñi' bhaan bipio' gu Masedoonia dibñir, bhai' ba' pup oipo ich ji'kchi tanoolh. ¹³ Ba' moo maa'nnim nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii chich mu ja'p ju'ndharan bhai' gu gë' kiicham, mu ja'p bñx ak jach pix tu tui'dhi' nach pai' ilhi'ñ nam jum jumpa'nda' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda'. Ba' mi ja'p ba ja ti chich maa'n kap nam tu daan gu u'uub, mu ba' aach mu ja'k ji ai. Mi ja'p jachich ba' ji dharaibuk bhai' ji chu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. ¹⁴ Ba' maadit gui' ji' gu u'uub Liidia ti', nar mu ja'k kam ka' Tiatiira, ba' tu ga'rada' gu jajannull gux ñakaabma' gux kiki'. Ba' na gu' gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, ba' pui' ja'k xi jurтуда nax bhai' xi këkë' gu Paablo na jax kai'ch na tu a'ga. ¹⁵ Ba' ja'xpix dai nat ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio ba' nat bam bakua ja bñm gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka'. Mi' dñir ba' dai na soi' bach chitda nach sap xi chibiappui mu ja'k na pai' kio, jup kai'ch:

—No' pim ilhi'ñ jii jaaduñ nañ silhkam ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, xi chibiappui pim muñ ki'aam.

Ba' aach jup ma oi, na gu' soi' kai'ch nach baidhim.

¹⁶ Ba' maa'nnim na chich giop ba tu daañim mu ja'k na pai' tum daanda', ba ti chich nach mui' ka jiiim na mi ja'p daa maa'n gu ubii tiyaa na bhaan jup tu'ii' gu cham ki' ii'mda'. Ba' bñx aixim tu' na pix jix mat ka' no' jaro' tu' tikka namkidhat, pui' kum ba' mi' daaska' gu ja'tkam, nam gu' mui' tuumiñ bhaan mi mai'chikda'. ¹⁷ Ba' gui' ji' gu ubii tiyaa gatuuk dir mui' jich oi jup kai'chim gë' ki'n:

—Dhi'ñi dñi ja'tkam jir tujuandam tugi'ñ am gu Dios gux dhaam kam. Pui' kum ba' ya ja'p tu jam a'gidhim na pim jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' ua'ñchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

¹⁸ Ba' maa'n na pui'ch chitda nach pai' dhuuk mui' ba jiidma' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' maa'nnim nax oodat pix ba këkë' gu Paablo, nat jax ja'k gi jup titda gu cham ki' ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' gu ubii tiyaa:

—Aa'ñ pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam nap buusnia' bhai' dñir bhaan dñi ubiiñ jaduun.

Ba' mi' jotmoda' buus gu cham ki' ii'mda' bhai' dñir bhaan gu ubii tiyaa, jix ki' dho gu'p jum duu. ¹⁹ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gui' nam jaro' mi' ka daaska' gu ubii tiyaa, na gu' cham ka bhaai' nam jax dñi bhaan ka mai'chia' gu tuumiñ. Na gu' nam ti xi ñii'ñ, ni ji'x ku cham ka mamti gu tu'

nam tii xi chikka gu ja'tkam namkidhat. Ba' ba daa mit gu Paablo gio gu Siilas, mi' dhir ba' dai na mit ba ja u'uuk mu ja'k irban gu g'e' kiicham ja bui gu g'e'g'erkam. ²⁰ Ba' mu ji ja aichdhak bhai' ji ja iattulh jamit ja bui gu g'e'g'erkam, jup kai'ch am:

—Aach ya' ja bai'ñichu' dhi Israel kam ja'tkam nam mu ja'p oipot ja kokdhichu'n guch ja'tkam tuk, ²¹ gam nam pui' kai'ch nach sap maakam ba tu jimda' na jax ja'k ni ji'x ku iam jir am nach pui' ja'k tu jimda', nach gu' aach jir Rooma kam.

²² Ba' gu ja'tkam na mit pui' ji' ji ja k'e'ek, giilhim bhai' ji bhaak jamit, gio gu g'e'g'erkam ba pui' ip. Ba tu chia mit dho gu' nam xi ja kookoxdhai gu ja jannulh ja gi'bia' o'xia ki'n. ²³ Mi' dhir ba' dai na mit ba tu chia nam ja kuupa', ba' xi chianik jamit gui' na mi' tu nuuka'nda' na sap jix bhai' ja nuuka'nda' nam ba' cham bubuakia'. ²⁴ Ba' gui' nat pui'p ji ja k'e'ek, jix io'm tuukab ja'k xi ja kuu gio nat jix bhai' u'uux cha'm xi baapai gu ja tooton.

²⁵ Gu' ji na gu' moo jano' gu iraab tukaa' nam ka tu daan gu Paablo gio gu Siilas, gio ba' nam ka tu laala'n gu alabaa'n buiñor gu Dios, gam gu jai' nam t'e' k'e'ek gui' nam mi'p kuup, ²⁶ jotmoda'x io'm bhai' ji chum gi'nduki sia mi ja'p d'irap mi' irban dir mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' nai' pix jim kukpio' gu kiki'ñgob, gio ba' gu bapainum titropiñ am jup xi i'ki' gui' nam ki'n ka buuphich bix gui' nam mi' kuup. ²⁷ Ba' nat pai' dhuuk ba ñiñia' gui' na mi' tu nuuka'nda', ba tii na bix kukpio'kix gu kiki'ñgob mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' bhai' ji baabu gu t'e'b kuxiuru'n na sap mi' xim mu'ai dilh, na gu' ja'p jum aa' na mit pu nakoo gui' nam mi' kuup na mi' ja nuuka'n. ²⁸ Gu' ji nat gu' jotmoda' mu jiñkui gu Paablo, jup titda:

—Cha'p jum mumua'da'ñ jaduun'. Ya'p tu'ñi' ich bix.

²⁹ Ba' pui' cham kam mua gui' na mi' tu nuuka'nda' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam, dai nat ba tu chia pix nam ti bi'ñdha'. Mi' dhir ba'x choo'nnichgit gio na ji gi'bokidhat mirdat mi' ba baa nam pai'p tu'ñi' gu Paablo gio gu Siilas, mi ja'p ba' ja tooton am b'ipi' dir ja'k o'ñhia'n ki'n ji kikbo. ³⁰ Gatuuk ba' xi ja boosgak ba ja tikka na sap jax ja'k jix bhaai' na uañchudhix ka' gu ua'tulhdhar ga'n, jup ja titda:

—¿Tu'ñ jax dhuñia'ñ jaaduñ na ba' ba uañchudhix ka' guñ ua'tulhdhara'?

³¹ Ba' gui'p titda am:

—Dho nap ti ji'ñdha' dho buiñor guch Xo'i'kam ja biim gum ki'aam kam na ba' ba uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

³² Ba' pui' xi chidak bhai' ji chu a'gi mit gux bhai'm kai'chdam ñio'ki'ñ guch Gi'kora', bix sia gui' nam ji'k mi'p tu'ñi'

kia'mi'ñ. ³³ Mi' dhir ba' dai nat ba ja bakuañ bha ja'p nam pai' jax jix ko'ktulhdhix nam ja gibiimik. Mi' dhir ba' dai nat ba ja umua' nam bakuana' mu ja'p na pai' suu'n gu suudai' ja biim gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim. ³⁴ Mi' dhir ba' giop ba ja baidhak mu ja'k kia'mi'ñ, ba tu ja onbai' ba', joidham pix jix bhai'm taat ji gu' ja biim gui' nam jir kia'mi'ñ kam, na gu' sap joidham jir am na mit ba ti ji'ñ buiñor gu Dios.

³⁵ Ba' kabuimuk nat ba xia', mui' ba ja joot jamit gu g'e'g'erkam gu ja o'rosiiris tuk nam sap pu tu'ñpu' gui' na mi' tu nuuka'nda' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam na sap ja do'ñcho' gu Paablo gio gu Siilas. ³⁶ Ba' pui'p ba titda gu Paablo gui' na mi' tu nuuka'nda', jup kai'ch:

—Ba jimia' pim jiñ jaaduñ, na mit gu' sap bha tu joot gu g'e'g'erkam nañ jam do'ñcho'.

³⁷ Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, dai nap ja titda gu o'rosiiris gui' na mit mu ja joot:

—Dho gu' ja'ppi na gu' moo cham jup jir am na mit ja'p pix tu chia nam jich gi'bia' gio nam jich kuupa', nach gu' aach pui'p jir ja'tkam tugi'ñ gu g'e'kam Rooma kam. Pu cham xich chikkak jamit no' moor pui' nam jax jich chitda gui' na mit yach aich, ka' ba' gu' cham. ¿Gu' xib ba' ihii'ñ am aa nam moox ixchuixim jup bach dho'ñcho'? Gu' ja'ppi diñh ji jia nam ya'ni bha jimich dho'ñcho'.

³⁸ Ba' gu o'rosiiris ba ja aa'ñdham jamit gu g'e'g'erkam. Ba' na mit pui' ba ti kai nam jir ja'tkam tugi'ñ gu g'e'kam Rooma kam, giilhim jix chooto'n jamit. ³⁹ Ba' xi boop jamit na mit pu ja tiidam nam sap ka tu ja uañi'ñka' gu pui' na mit ji'k jax ja dooda gu Paablo gio gu Siilas. Mi' dhir ba' dai na mit soi' xi ja tiidak ba ja joot nam sap ba jimia' mi' dhir g'e' kiicham. ⁴⁰ Ba' gu Paablo gio gu Siilas na mit jax jup bubua mi' dhir nam pai' kuupich, pu ji mit mu ja'k na pai' kioka' gu Liidia. Ba' mi' giop ba ja tii mit gui' nam ti ji'gi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, ba' xi ja guguuxdhak ba jii mit ip gio.

17

Gu ja'tkam nam ba bhaaku' gu Tesaloonika oi'ñkam

¹ Ba' bhammi dir mu ja'k pu bhii mit gu Paablo gio gu Siilas na pai' jai' kap jup jir g'e'g'er kikcham ka', na pui' ti tii' maa'n kap Anpiipolis, gu jumai kap ba' Apoloonia ip. Ba' bhai' ji' ja'p nam xi oipimik bhai' dhir mu ja'k jup bhii mit na pai' pui' ti tii' Tesaloonika, ba' bhai' maa'n kap jup tu daanda' am gu Israel kam ja'tkam. ² Ba' gu Paablo na gu' ko'raarda' na ba ji jimia' mu ja'p pai' nam jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' ji'k baikim na pai' dhuuk pu'ñim a'jida' na cham tum juanda' mui' ba ji jimia' mu

ja'p nam pai' pu'ñi tu daanda' gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Tesaloonika, ba' gammiji ja aagi'ñdha' bhaan gu u'uan mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ³ na pui' ja titdada' na sap pui'm kai'ch na kam kuugalhdha' nam pai' dhuuk mu'aa' guch Xoi'kam gui' na Dios pu'ñi bha jootsa'. Mi' dhir sap ba' duadii giop bangia' mi' dhir koi'ñga'n tir, jup ja titdada':

—Ba' gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam gui' nañ jaro'i jam aagi'ñ, gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa'.

⁴ Ba' jai' dhit ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, mi' dhir ba' dai nam ba kaichu' gu Paablo gio gu Siilas. Gio ba' jai' gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada', gui' nam jik' pu gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam, gio ba' jai' gu u'uub ip gui' nam jir jix a'aixkam ka' pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam. ⁵ Ba' jai' gui' na mit cham ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam bhai' ji bhaak jamit, ba' ba ja umua' mit jik'chi gu ja'tkam gui' nam bha ja'p oipot jix buam tomaat ka' na jix jir ge' kiicham, ba' pui' ja titda am nam sap ja iatgidha' gu ja'tkam gui' nam jik' cham ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' jai' bhai'p ji bhaaku' ja bui gu Paablo gio gu Siilas. Ba' pui'm duu dho, giilhim bhai' ji bhaak jamit. Ba' bixx maap xim daagik mui' tii jii mit mu na pai' kioka' gu Jason na mit tii o'bhai' gu Paablo gio gu Siilas, nam gu' mi' tibiapka' buiñor dhi' ji' dhi maa'nkam, nam sap ba' mi' dhir ja boosgai mu ja baidhika' git ja bui gu ja'tkam. ⁶ Gu' ji na mit gu' cham mi'p ja tii nam tii pup xi ja gaagaimik, ba' gu Jason pix bhai' ji o'bhai' mit. Tiimirak jamit dho gu' gamai' pix tu dooda ja biim gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam gu' maap mi' ka daraa. Mu ba' ba ja aich jamit jiiñkidhat nam pai' darka' gu ge'gerkam jup kai'chim am:

—Ya' ja'k jup ba ai mit gu ja'tkam gui' nam bixx kap nai' oipidhat ja ñiokbotu'n gu ja'tkam, ⁷ ba' dhi Jason mu xi ja aich kia'mi'ñ. Cham tu' ka'm nii'ñ am dho bixx dhi' dhi ja'tkam gu pui' nat jax ja'k tu dai gu ge'kam Rooma kam na pai' ja'k tu aagix ka', nam gu' pui' kai'ch na sap jumaip jix jai'ch gu ge'kam na pui' tii' Jesusus.

⁸ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gu ja'tkam na mit pui' ji' ja kai, gio gu ge'gerkam ba pui' ip. ⁹ Gu' ji na gu' gu Jason gio gui' na mit maap mi ja aich, jotmoda' xi ja namki mit gu ge'gerkam. Ba' pui' cham jax ka ja dooda mit, dai na mit ba ja joot nam ba jimia'.

Gu Paablo gio gu Siilas nam ba jimia' Bereeya ja'k

¹⁰ Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, bhai' dhir ba ja joot jamit gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba jimia' mu ja'k Bereeya gu Paablo gio gu Siilas, ba' gui' bhai' dhir jup ma jii mit mu ja'k nam pai' tu ja aagi'ñ. Ba' na mit jax ge'k, pu jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ¹¹ Ba' mu ji ge'k bhai' ji chu ja a'gi mit gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' gui' cham jax ji chi'ñik jup ti jii'ñ jamit, nam gu' diil kat pur jix bhahhai'kam ka' dhi' ji' dhi Israel kam ja'tkam nam bhai' oi'ñka' Bereeya, cham tu' pui' na jax gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika. Ba' gammiji nabap tanoolh tu jiiñkui'ñdha' am gu ñi'o'ki'ñ gu Dios nam jix maachim ka' no' moor silhkam gu pui' na jax tu ja a'gi'ñdha' gu Paablo gio gu Siilas. ¹² Ba' mui' dho ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, gio jai' gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada' pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gu chichio'ñ gio ba' gu u'uub ip gui' nam jir jix a'aixkam ka'. ¹³ Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika na gu Paablo mu ja'k Bereeya ji oirit jup ba tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'o'ki'ñ gu Dios. Ba' mu jimik mu ja'k bhai'p ji ja iatgi mit gu ja'tkam gui' nam jik' cham ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' gui' na mit pui'p ji ja ke'k giilhim bhai' ji bhaak jamit. ¹⁴ Gu' ji na gu' gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam jotmoda' xi joot jamit gu Paablo na sap bhai' dhir ba jimia' mu ja'k taatsab na pai'r ju'ñdharan gu ge' suudai'. Dai ba' gu Siilas gio Timoteo bhammi pup oipo am Bereeya. ¹⁵ Ba' jai' dhit jup ma oi mit gu Paablo gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mummy juugit na pai'r ge' kiicham ka' Ateenas ti tiigim. Mi' dhir ba' giop ba ja joot nam ba jimia' bhammi ja'k Bereeya pui' xi ja tiidak nam sap mu tida' gu Siilas gio gu Timoteo nam mui' xi jii'mda' mummy na pai' oiri gu Paablo.

Gu Paablo na Ateenas oirida'

¹⁶ Ba' na mu ja'p ka oiri gu Paablo na pai' jax jir ge' kiicham, bhammi dir na pai' pui' ti tii' Ateenas, na bhai' ja ñira gu Siilas gio gu Timoteo, bhai'x buam ji chu tadtat nat ba ja tii gu didios jup duiñxim nam mi ja'p pix ja'x tuut bixx kap na jix jir ge' kiicham. ¹⁷ Ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' tu daanda', gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ip, gui' nam jik' gammiji pu tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam mu ja'p jum jumpa'nda' irban gu ge' kiicham. ¹⁸ Ba' jai' dhit bhai' ji ñiokbo mit buiñor gu Paablo gui' nam pui' ilhii'ñdha' nam bixx aixim xi chu buada' nam ba' dhi' ki'n jix bhai'm taat ka', gio ba' gui' nam pui' ja'k jup ilhii'ñdha' na

dhi' ki'n jix bhai' tu ja jimda' no'm cham jax jum aa' sia ku biix aixim jix buam tu ja jim. Ba'p kai'ch am:

—¿Tu' ba' aagat jup kai'ch dhi maa'nkam jix xopkigim?

Jai' ba'p kai'ch am ip:

—Panaas ku ja a'mkam tu a'ga dhi maa'nkam gu jai' didios nam cham jir ya' kam, nam sap ba' gui' ja bui ti jii'ñdha' git gu ja'tkam.

Ba' dhi' pu'ñi ja'k kai'ch am, na gu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na tu ja a'gi'ñ gu Paablo na bhaan tu a'ga gu Jesus gio nat jax ja'k jum duu nat duadik giop bam mi' dhir koi'ñga'n tir.

¹⁹ Ba' pui' xi kai'chmik ba baidhim am gu Paablo mu ja'p na pai'r Areopago, mu ja'p nam pai' gammiji mi'm jumpa'ndat tu a'gada' no'm tu na jax jum buada' nai' ja'p. Mu ba' ji aichdhak jup tida am:

—Jich aagi'ñdha' ap jich jaduun nar tu'p tu'm da' dhi' nap jax ja'k kia'pix ya ja'p tu a'gim. ²⁰ Na gu' dhi' pui' nap jii'k jax tuch a'gi'ñ, aach cham pai' pui' t̃ k̃k̃k̃k̃et, pui' kuch ba' tiix maachim na jax jir jum duukam.

²¹ Ba' dhi' dhi ja'tkam nam bhammi dir oi'ñka' Ateenas, gio gu jai' gui' nam mik dir bhai'p oi'ñka', gammiji ja ko'raarda' nam jix kaim ka' gu jaroi' no' pu'ñi jax tu a'ga, gio ba' moo na ja ko'raarda' ip nam mi' dhir pui'p ba tu a'gada' no'm pu'ñi cham pai' jaroi' pui' k̃k̃k̃k̃et.

²² Ba' gu Paablo dai nat jax jup kikbo mi' ja saagi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii' Areopago bhai' ji chu ja a'gi, jup ja tida:

—Dho gu' ea na pim ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ na pim ya' oi'dha' Ateenas. Dho gu' aañ pui' jam ni'ñ dho na pim giilhim tu' ka'm ja niidhat ja daan gu jam didios tuk. ²³ Ba' maa'n kap na ñich ti tii mu ja'p na pim pai' jax chu daan ja bui gu jam didios tuk, bha tu ua'ñix bhaan gui' na pim mi' tu ja makgixi'ñ, na ja'pnim kai'ch, “Gu Dios na cham jaroi' maat.” Ba' dhi' dhi Dios na pim pui' cham maat na pim daan, aañi' dho jam aagi'ñdha' nar jaroi' dha'.

²⁴ Dho dhi' dhor di' gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n gio na jii'k tu ya ja'p jix chu jai'ch bhaan, gui' nax dhaam jir g̃k̃kam gio ya ja'p dhi oi'ñga'n, ba' cham tu' ya ja'p pai' kio bhaan gu chichioip gui' na ja'tkam jup jir ja duñ. ²⁵ Ni na cham tu' a'miram jum aa' na mu pai' palhbui'ñdha' gu jaroi' gu tu' no' jax jix dhuñim, na gu' dhi' pix jir di' nach maak gu i'nda' biix ji'ma'n, pui' na jax gu jibiilh nach ki'n iibhi, gio biix aixim na tu'ch a'm jum aa'.

²⁶ Gio dai maa'n ip gu maa'nkam nat bhaan dir ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam nam sap ba' biix kap nai' oi'ñka' na ji'x jir oi'ñga'n,

gio ba' nat ja daax nam ji'x pix juugit dud-uaka' gio nam pai' jax oi'ñka', ²⁷ nam ba' ba gaaga' gu Dios na pa ja'k jup tu'ii', katti iam tu tattamidhat am pix tigia' am na pai'p tu'ii', sia ku gu' gu Dios tii cham tu' mik jup tu'ii' aach jich bui biix ji'ma'n. ²⁸ Na gu' gu Dios buiñor jia nach ba' dudua, pui' ku ba'x bhai' nach joiñ, gio nach ba' ya ja'p jix jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p na mit jax ja'k tu ua'nak ip gui' nam tu u'anda' gu ya' kam aapi'm jam bui, na ja'pnim kai'ch: “Aach jir maamra'n gu Dios.” ²⁹ Ba' no'ch jir maamra'n gu Dios, cha'ch puich aa'nda' na panaas gu Dios jir pu chu'm na jax gu ja'ppix didios jup duiñxim gux u'uam bapaiñum totbikdam, piang gui' na pu chu'm na gux chua baiñum totbikdam, piang gu ja'ppix jodaip duiñxim jax ña tu'm jup jix dhuñim ka' dñih gu maa'nkam. ³⁰ Dho gu' bijik gu Dios cham tu'p jum buixdhat dho ja bui gu ja'tkam, sia kum biix aixim pix tu jimda' nam jax ilhii'ñdha' dñih, gu' xib pui' kai'ch ji nam sap biix kap mi' pui' ba jimia' gu ja'tkam na jax jix aa'. ³¹ Nat gu' ba tu dai jia gu Dios na pai' dhuuk ba ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam jax ja'k tu jimdat biix ji'ma'n. Ba' dhi' bhaankam pui' tu duña' gui' nat jaroi' pu bijik dir bhaan ti tii, ba' jano' nat pai' dhuuk dua'ñdhak gio mi' dhir jup bamii' koi'ñga'n tir, biix ja mattuda gu ja'tkam.

³² Ba' na mit pu'ñi kai na bhaan tu a'ga gu koi'ñga'n nam giop duduar, bhai' biix aixim ji ai'chux jamit. Jai' ba' siamrip kai'ch am:

—Moo chi jumai tanoolh jach ba' giop jum kaaya' gu dhi' pui' nap jax tu a'ga.

³³ Ba' gu Paablo mi' dhir pu jii ja bui gu ja'tkam. ³⁴ Ba' jai' dhit siamri pix chu'p jum duu mit na mit ba oi gu Paablo. Maadit jir di' gui' nam mi'r g̃k̃g̃k̃kam ka' Areopago na pui' tii' Doniisio, gio ba' maa'n ja'ppix ubii mui'p xi jimchu' Damaaris tiigim, gio ba' jai' jii'kchi pup gu ja'tkam. Ba' dhi' biix ti jii'ñ jamit buiñor guch Xo'kam.

18

Gu Paablo na ba jimia' Koriinto ja'k

¹ Ba' gatuuk na bhammi dir xi oilhimik gu Paablo na pai'r g̃k̃ kiicham Ateenas ti tiigim, bhai' dhir gammiji ja'k jup bhii na pai' jumaip jir g̃k̃ kiicham ka' na pui' ti tii' Koriinto. ² Ba' na mi ja'p ka oiri gu Paablo, mi ja'p ba tii maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii' Akila. Ba' dhi' dhi maa'nkam mu ja'k maaxir na pai' bhaan bipio' gu Ponto dib̃ir, ba' kia'pix pa' mu ja'p ai mit na pai'r Koriinto biima'n gu binga'n Prisiila. Bhammi dir ja'k jam jiiim na pai'r Rooma, gui' na bhaan bipio' gu Italia dib̃ir, na gu' gui' na bhai'r g̃k̃kam ka' na pui' tii' Klaudio, bhai' dhir mai' ja aadi biix nam jii'k bha ja'p ka oi'ñkat gu Israel kam ja'tkam,

pui' ku mit ba' mu ja'k ma oi'ñcham. Ba' gu Paablo ma ja paxiaram mu ja'p nam pai' oi'ñka'. ³Ba' na gu' pu chu'm ka'm bhaan jup tu juanda' gu Paablo nam jax chu'm ka'm bhaan tu juanda' gui', nam jup tu buada' gu g'e'ger jajannulh nam ja ga'rada' nam ja ba'kichdha' gu ja'tkam, ba' mi' pu bhai' ji chu jua gu Paablo ja biim. ⁴Ba' na pai' dhuuk jum aajidha' na cham tum juanda', ba jimia' gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' na tiix aa'nda' nam ba ti jii'ñdha' git buiñor guch Xoi'kam, gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ip.

⁵Ba' na mit pai' dhuuk mummy ba ai gu Siilas gio gu Timoteo bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibiir, cham tu' ka tu jua gu Paablo, dai nat pix bhaan ji bam na gammiji tu ja a'gi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, na pui' ja titdada' na gu Jesusus jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bhai' ba jootsa'. ⁶Gu' ji na gu' pui' ni ji'x kum ti jii'gi'ñdha', dai na mit bhai' pix ji bhaak, gio na jax aa' kum pu titda na jax cham jir am. Ba' gu Paablo xixixkak gu jajannulhi'ñ na sap ba' bhaan jix maati' ka' na mit cham ki'galh gu pui' na jax tii pup tu ja a'gidhimik, jup ja titda ba':

—Dho gu' aapi'm dho ba' diilh bar jam kuiñcha ka' na jam tulhiñchuda' gu Dios, aañ cham tu' kar jiñ kuiñcha ka', nañ gu' aañ ba jam aagi'ñ. Ba' xib dir ja'p ja'k dai gu jai' ja'tkam jañ pix ba tu ja a'gi'ñmira' nam cham jir Israel kam, na pim gu' aapi'm cham kaim.

⁷Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Paablo, mi' dhir pu jii na pai' tum daanda', mu ja'k ba' pix ji ai buiñor maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Tiisio Juusto, gui' na gammiji tu daanda' buiñor gu Dios gio na mi' dhir ja'p amuub kioka' biipgan mi' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ⁸Ba' maadit gui' nam bhai'r g'e'gerkam ka' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam Krispo tiigim, ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam ja biim gui' nam jik jir jum maap oi'dhagam ka', gio ba' jai' gui' nam jir mi' kam Koriinto. Pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam moo jano' na mit jax kai gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gio na mit pum bopko ip. ⁹Ba' maa'nnim tukaa' ba kai gu Paablo nat bhai' ba ñio guch Xoi'kam jix dhaam dir, jup titda:

—Cha'p toodon ka' Paablo. Aap moo xi chu ja a'gi'ñchu'nda' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, xi oidhidha' ap moo, ¹⁰nañ gu' aañ jum a'm ti niidhim jia. Ba' cham jixkat jaroi' jax jum dooda', sia ku tii xim mu'aam, ja'p dho ji nañ gu' aañ mui' ya' ka ja bia' gu ja'tkam ya' dhi ge' kiicham nam ka ti jii'ñdha' aañ jiñ bui.

¹¹Ba' mi' pup oiri ip gu Paablo na pai'r Koriinto, maa'n oi'dha' dho moo daman taak mi' juruufi, tu ja a'gi'ñdha' ba' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

¹²Gu' ji na gu' jano' na pai' dhuuk jup bar g'e'kam ka' gu Galion biix kap na ji'x bhaan bipio' gu Akaaya dibiir, maap xim daagik jamit gu Israel kam ja'tkam ba daa gu Paablo, pu bhiik jamit dho gu' mu na pai' daaka' gu g'e'kam. ¹³Ba' mu ji aichdhak bhai' ji iattulh jamit, jup kai'ch am:

—Aach ya' bai'ñchu' dhi maa'nkam na ya ja'p oirit pui' ja titda gu ja'tkam nam sap buiñor tu daanda' gu Dios na jax ja'k cham jir am nach pui' ja'k tu daanda' aach, na gu' maakam tu aagix aach jich bui.

¹⁴Ba' kia'pix mui' bax chu a'gam kat gu Paablo, gu' ji nat gu' mui'p ba ñio gu Galion, jup ja titda gu Israel kam ja'tkam:

—Aa gu' dhi' matgim na pim tu' a'gañ jaaduñ, gu' dhi' gu tu' ji no't jax dhuu no' giilhim jir jix buam jum duukam piam no't jaroi' mua nañ ba' dho gi cham jax ji chi'ji jam kaaya' git ji na pim jax kai'chdha' aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam. ¹⁵Gu' ji na gu' gu tu' ñi'ook ki'n pix nam jax tu a'ga gu ja'tkam, gio na jax ja'k pui' tu aagix aapi'm jam bui na pim tu jimda', gu' dhi' aañ cham maat ji, diilh japim mu pui' xi dhui na pim jax ilhi'ñdha'.

¹⁶Ba' pui' xi ja tiidak mi' dhir gammiji xi joot. ¹⁷Ba' gui' palhiip gama ja'k na mit ji bhii, bhai' ji o'bhai mit gu Soostenes gui' na mi'r g'e'kam ka' nam pai' tu daanda', daagik jamit gibidimik. Ba' gu Galion cham tu'p jum buixi'ñ sia ku mi ja'p jax chum bua.

Gu Paablo na gio ja'k jup ba gixia' Antiokiya ja'k, mi' dhir ba' giop ba jimia' na tu a'gara' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' dhi' ki'n bar baikim ka'

¹⁸Ba' mui' tanoolh mi' kapup xi juruufi gu Paablo na pai'r Koriinto. Gatuuk ba' mi' dhir ba jii ja biim gu Prisiila gio gu Akiila, dai na mit jax ja tabuimgi gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Pu jii mit ba' mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibiir, dai na mit jax bha tiitis bhaan gu g'e' kanuub. Ba' biip' dir nat chakui bha tis gu Paablo bhaan gu g'e' kanuub, soosnapan xi jii'kak gu kuupa'n na ba' bhaan jix maati' ka' nat ba tu kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu dai biipi' dir na pu tu duña'. ¹⁹Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai Eepeso, bhai' pix juugit oi mit gu Paablo gu Prisiila gio gu Akiila. Ba' ma jii gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mu ji e'ek bhai' ji chu ja a'gi biix nam jik mi'm jumpa'nda'. ²⁰Ba' gui' tii soi' ba titda am na sap jik tanoolh pup mi' ka xi juruufidhai ja bui, gu' ji na gu' cham jup aa'. ²¹Dai nat ba jii jup xi ja tiidak:

—Gion' ya ja'p' jup ba jam paxiaraidha' jia no' moox aa'nda' git gu Dios.

Ba' daipu' xi ja tiidak bhai' dhir pu jii Eepeso, dai nat jax bha tis bhaan gu g'e' kanuub. ²² Ba' nat pai' dhuuk mummi ba ai Sesareeya, mi' dhir jup ma jii bhammi ja'k Jerusalem nat ba ja paxiaram gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam. Ba' na bhammi xi oilhimik, bhai' dhir mu ja'k jup bhü na pai'r Antiokiya. ²³ Ba' mummi dir Antiokiya ji'kchi jurni'n ki'n mi' dhir giop ma jii gu Paablo bhammi dir ja'p na pai' bhaan bipio' gu Galaasia dibür gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Priijia dibür na ja guguuxdhim gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam, na pui' ja titdaim nam sap gammiji ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam.

Gu Apoolos na Eepeso ji oirit ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook

²⁴ Ba' jano' bhammi dir ja'k jup ba ai na pai'r Eepeso maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' ti' Apoolos na mu ja'k kiokat Alijandriya. Ba' dhi' dhi maa'nkam joidham jix bhai' xi buada' na pai' dhuuk xi chu a'gada', gio nax bhai'x mat ka' mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. ²⁵ Na mit gu'x bhai' tu mamtuxdhak na jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guch Gi'kora', pui' ku ba' joidham jix bhai' xi buada' na pai' dhuuk xi chu a'gada' na jax jir tu'm kam gu Jesusus, sia ku gu' daipu' kax mat ka' na jax jir jum duukam ka' na tu bopkonaimik gu Juan. ²⁶ Ba' bhai' ji chu a'ga gu Apoolos gux bhai'm kai'chdham ñi'ook mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' na mit pai' dhuuk ba kai gu Prisiila gio gu Akiila, mu ja'p jamit dilhkob xi baidhak jix bhai' xi aagi'ñ na jax pik ja'k jir silhkam gu pui' na jax tu a'ga bhaankam gu Dios. ²⁷ Ba' na pai' dhuuk bhai' dhir bar jiidam gu Apoolos bhammi dir ja'k na pai' pui' ti ti' Akaaya, jix io'm xi guguux jamit gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam, gio ba' maa'n u'uan jamit mui'p xi maa na sap ja makia' gu bhammi dir kam gui' nam pui'p ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam. Ba' gu u'uan pui'm kai'chim nam sap pix jix bhai' tüda' gu Apoolos na pai' dhuuk bhammi dir ba aaya' ja bui. Ba' nat pai' dhuuk bhammi dir ba ai na pai'r Akaaya, jix io'm bhai' jim guguux jamit gui' nat ji'k pu bipi' dir ja a'm ba ti ti' gu Dios nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam, ²⁸ na gu' gu Apoolos bhai' pui' xi ja titda gu Israel kam ja'tkam ja kaixdhat bix gu ja'tkam na sap cham tu'r pui' nam jax ja'k ilhi'i'ñ. Ba' cham bhaai' nam jax tüda', na gu' maaxik jir pui' na jax ja titda. Ba' bhaan tu ja a'gi'ndha' mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na pui' ja titdada' na gu

Jesuus jir di' guch Xo'i'kam gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa' gatuuk.

19

Gu Paablo na Eepeso ja'k ba aaya'

¹ Ba' na bhammi dir ja'k ka oiri' gu Apoolos na pai' pui' ti ti' Koriinto, gu Paablo bix jugkam ji bhik bhammi dir ja'k jup ba ai na pai'r Eepeso. Ba' bhai' ba ja ti' ji'kchi gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam, ² ba' ja'pni bhai' ba ja tikka:

—¿Aapi'm jam a'm jum tajaa aa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pimit pai' dhuuk ti ji'ñ buiñor guch Xo'i'kam?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Aach pu cham maat jia nar tu'p tu'm da' gu tu'x Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nach gu' cham pai' jaroi' pu chu'm k'k'k'et na pu'ñi ja'k tuch a'gi'ñ.

³ Ba' gu Paablo xi ja tikka na mit sap jax ja'k jum bopko, jup ja titda:

—¿Gu' jax ja'k japimit gim bopkoñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho pui' na jax ja'k tu bopkonaimik gu Juan.

⁴ Ba'p ja titda gu Paablo:

—Dho gu' gu Juan ja bopkonaimik dho gui' nam ji'k jix aa'nda' nam mi' pui' ba jiidma' na jax jix aa' gu Dios, ku gu' pui' xi ja titdat ji nam sap ti jü'ndha' buiñor gui' na jaroi' gatuuk bha jiidma', na dhi' aagit jup kai'chdha' gu Jesusus.

⁵ Ba' gui' na mit pui' ji' ji k'k'ek gu Paablo na pu'ñi tu ja a'gi'ñ, giop mam bopko mit buiñor gu G'e'kam Jesusus. ⁶ Ba' nat pai' dhuuk bhai' xi ja daa gu Paablo, pu ja a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', ba' jai' ñi'ñio'k ki'n bhai' ji chu a'ga mit. Mi' dhir ba' dai nam ba tu a'ga bhaankamu'n gu Dios, na gu' pui' ja'k ja jujurtu'n. ⁷ Ba' dhi' bix nat ji'k ja a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', aix am mambhix daman gook gu chichio'ñ.

⁸ Mi' ba' pu oirida' gu Paablo, baik masaa'n dho moo mi' juruufi. Ba' gammiji ba ji jimia' mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam na pai' dhuuk jum a'jida' na cham tum juanda', ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam cham ji choo'ñit na pui' ja titdada' nam sap ba ti jü'ndha' buiñor guch Xo'i'kam na sap ba' pu'ñi ja'k gammiji ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. ⁹ Gu' ji na gu' jai' ni ji'x kum cham ti jügi'ndha' gu dhi' pui', dai na mit bhai' pix giilhim ji ai'chux guch Xo'i'kam gui' na ja'p ji buusan na jax gu xibkam gu boi, na jax aa' kum pu kai'ch na jax cham jir am ja kaixdhat gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba' gu Paablo mi' dhir ba jii ja bui xi ja baidhak dai gui' nam ji'k ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam. Ba' maa'n kap xim taiñbuidhak gu ba'aak

mi' na pai' tu ja mamtuxi'ñdha' gu ja'tkam maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Tiraano, mi' ba' pu tu ja mamtuxi'ñdha' gammiji, dai na ji'x juugit pix gu tanoolh. ¹⁰ Gook oidha' juugit ba' tu ja mamtuxidhak, ba' bñix jup kai mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora' gui' nam bha ja'p oi'ñka' na ji'x juugit bhaan bipio' gu Aasia dibñir, pui' na jax gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ¹¹ Ba' joidham jix kñ'p jum duukam jix bhai' xi chu buada' gu Paablo, na gu' palhbui'ñdha' gu Dios, na gu' bhaan ti' niidhidha'. ¹² Sia ji gu' gu papñios ga'n gu Paablo gam jajannulhi'ñ nam ja u'tiki'ñdhat ja a'm xi ja da'ñixi'ñ gux kako'kkam, pu duduar am. Ba' jai' na ja a'm jup tui'ñgit gu cham kiki' i'ii'mda', pu bñix ja a'm dir bubua mit.

¹³ Ba' jai' ji'kchi gu Israel kam ja'tkam bha ja'p jup oipoda' am nam pui' mai'p ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ñgida' gu ja'tkam. Ba' ti' ilhdhat am nam bhaankam gu Jesusus mai' xi ja jootsa' git gu cham kiki' i'ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' maa'n gu maa'nkam. Ba' bhai' ji ja ñio'k jamit, jup ja titda am:

—iAach ya' pu jam titda bhaankamu'n gu Jesusus, gui' na jaroi' Paablo bhaankam tu a'ga, na pim mu ja'k bubuakia' bhai' dñir bhaan dhi maa'nkam!

¹⁴ Ba' dhi' pu'ñi ja'k ja titdadat mai' ja jootosda' am gu cham kiki' i'ii'mda' gu xi-jum gook maamra'n maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii' Esseeba, gui' nar ja gñ'kam tuk ka' gui' nam ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam mu ja'p na pai' tum daanda'. ¹⁵ Gu' ji na gu' maa'nnim nam mi' pui' ka titdatu' gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kñ' i'ii'mda', jotmoda' mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Jix maat iñ dho gu Jesusus, gio gu Paablo pui'ñ jup jix maat nar jaroi' dha'. ¿Gu' aapi'm jir jaroo da' ku pim ba' bha ja'k puñ chitda'?

¹⁶ Ba' daipu' xi chi'ñik, pu mui' jimii gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kñ' i'ii'mda'. Mi ja'p dho gu' nai' ji ja gibiimi na ji'x jix oo', pu bñix dho gu' tu ja saasxi-chulh gu ja jajannulh. Pui'x dha'npak jamit pix ba jiboi'ññor giok kako'ktulhdhix kam. ¹⁷ Ba' na mit pui' ba ti kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam mi oi'ñka' Eepeso, giilhim jix chooto'n jamit, gio gui' nam cham jir Israel kam ba pui' ip. Ba' mui' kap pix ja'x pui' tum a'gada' bhaankam gu Gñ'kam Jesusus.

¹⁸ Ba' jai' mui' gu ja'tkam gui' na mit ji'k ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam mi aajidhat ja kaichdhat gu ja'tkam pui' ba titdada' am gu Paablo nam sap cham ka aa' nam pui' ja'k tu jimda' nam jix buam tu buimik bñip'i' dir. ¹⁹ Ba' jai' mui' gui' na mit bam mamtuxdhak

gu jiboiñ mi ja aichdhak ba ja mii'ñ jamit gu ja u'uan ja ni'ñchudat gu mui' ja'tkam, gui' na mit bhaan mi' ba tum mamtuxdhak gu jiboiñ. Ba' nam xi chu ja'kilhi'ñ nat ji'k ka'm mi' ba ti mii' gu u'uan, jup jum duu gook oom' daman mambhñix miil gu bapañum tuumiñ jix chooto totbikdam. ²⁰ Ba' dhi' pu'ñi mui' kap pix ja'x pui' tum a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', gio ba' na bñix aixim jix kñ'p jum duukam jup tum buada' na ba' bhaan jix maati' ka' nar gñ'kam.

²¹ Ba' gatuuk pui' ba kai'ch gu Paablo na sap gio paxiarmira' bhammi dir ja'p na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibñir, bhai' dñir sap ba' mu ja'k jup bhiiya' na pai' bhaan jup bipio' gu Akaaya dibñir. Mi' dñir sap ba' bhammi ja'k jup bhiiya' Jerusaleen, gio ba' moop kai'ch ip na sap bhammi na xi çéji Jerusaleen bhai' dñir Rooma ja'k jup bhiiya'. ²² Ba' jai' bñip'i' gook mui' ba pup xi ja joot gui' nam oi'ñchu'nda' nam palhbuidhidha' tu' na pix ki'n, nam sap bñip'i' bhammi dir ja'p ba' oipoda' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibñir. Ba' dhi' nat jaroi' mu ja joot, maa'n jir Timoteo, maa'n ba'r Erasto ip. Dñilh ba' bhammi dir pup oiri' gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibñir, ji'kchi tanoolh bhai' xi juruuñ nat ba' moo ba jii.

Nam ba bhaaku' gu Eepeso oi'ñkam

²³ Ba' jano' bhai'p ji bhaak jamit gu ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Eepeso na mit bhaan ji chu a'gak guch Xoi'kam, ²⁴ nat gu' maakam ja iatgi maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Demetrio. Na gu' dhi' dhi maa'nkam jup tu buada' gu i'lhich didios jix a'bhar totbikdam pu chuutu'm na jax gu gñ' ubii dios tugi'ñ na pui' tii' Artemiisa, gio nam pu'ñi chichio'p kir jup tuuttuda' gu i'lhich didios. Ba' gui' nam ji'k palhbui'ñdha' nam jup tu buada', jix dha'ram ja namki'ñdha'. ²⁵ Ba' maa'nnim bñix dhi' ji' nam ji'k palhbui'ñdha', gio gu jai' nam pu chu'm ka'm jup tu juanda', ba ja bai nam mi'p tui'ka' buiñor. Ba' na mit pai' dhuuk bñix mi' ba ai, jup ja titda:

—Aapi'm jiñ jaaduñ, na pim jax bax maat bo jia na joidham jir am dhi' nach tu' bhaan tu juan. ²⁶ Gu' ji na gu' buam pix ba tum bua na pim jax ba ti nñi'ñ, gio na buam pix ba tum kai'ch na pim jax ba tç kçç, na pui' kai'ch gu' na saak jir Paablo nam sap cham tu'r didios gui' nam pu'ñi ja'tkam jup ja bua gu didios. Ba' mui' ja'tkam ba ja iatgi pu'ñi ji ja titdaimik, gio gu' bñix kap ip na ji'x bhaan bipio' gu Aasia dibñir, cham tu' dai ya' na pai'r Eepeso. ²⁷ Ba' dhi' pui' aañ jiñ bui cham jir am, nam gu' cham ka ja nini'ñdha' gu ja'tkam dhi' nach tu' bhaan tu juan, gio gu chiop mi' na pai' kñ'k guch ñaan Artemiisa, pui' dho cham jup ka nini'ñdha'

am, nam gu' cham gɛ'l'kam ka ilhii'ndha'. Ba' cham ya' ka tu daanda' am gui' nam ya' buiñor tu daan bñix kap dir na ji'x juugit bhaan bipio' gu Aasia dibñir; gio ba' nai' ja'p bñix kap dir na ji'x jir oi'ñga'n.

²⁸ Ba' na mit pu'ñi kai gui' na mi' pui' ja titda, giilhim bhaakuk pix jiiñak gi' mit, jup kai'ch am:

—jGu' dhi'r gɛ'l'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk bñix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

²⁹ Ba' mi' cham bhai' nam jax kam duñia' gu ja'tkam nam ji'k mi oi'ñka' na ji'x jir gɛ'l'ki-icham, nam gu' cham ka maat na jax pik ja'k jir silhkam. Ba' ba daa mit gu Gaayo gio gu Aristaarko, gui' nam maap jii'm gu Paablo, nam jir bhammi dir ja'k kam na bhaan bipio' gu Masedoonia dibñir. Ja tiñbiopak jamit gamai' pix tu' ja dooda na mit ba ja baidhak mu ja'k na pai' mi' pu tum a'gada'.

³⁰ Ba' gu Paablo mui' tiir jimdam nax chu ja a'gi'fimiram gu ja'tkam gui' nam jix bhaak, gu' ji nam gu' cham aa' gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam. ³¹ Gio ba' jai' nam ampik mi'p ka oipo gu bhabhai' kai'chdham tugi'ñ gu Paablo mui'p ba tu joot jamit nam sap pu tiida' na cham mu ja'k jimda'. Ba' dhi' bhammi dir ja'k jii'm am ja bui' gui' nam bñix kap jir gɛ'l'gɛr'kam ka' na ji'x bhaan bipio' gu Aasia dibñir. ³² Ba' gu ja'tkam pix jiiñak biit am mi' ji jumpaxich na pai' tum a'gada'. Jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ip, nam gu' jai' mui' cham maat na mit jax kai'ñkam mi' jim jumpadak giilhim ba kai'ch gui' nam mi'x bhaak. ³³ Ba' jai' dhit gui' nam jix maat na jax jir jum duukam, ba aagi'ñ am gu Alijaanru. Ba' gu Israel kam ja'tkam mui' ji ñu'yasa mit mu ja'k nam pai'x bhaak gu ja'tkam, mi ja'p jamit ba' xi kii bñipi' dir ja'k na sap ja a'mkam nokia' nam cham ja juanda'. Ba' gu Alijaanru nobii'ñ ki'n ja'p xi ja duiñ gui' nam mi' giilhim jix bhaak nam sap alhio ka xi kaaya' na jax tu ja a'gidha'. ³⁴ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba maat na pui'p jir Israel kam maa'nkam, gio pix jiiñak jup gi' mit. Miikim pa' moo nam mi' pu jiiñak, jup kai'ch am:

—jGu' dhi'r gɛ'l'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk bñix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

³⁵ Ba' gu gɛ'l'kam gui' na tu u'uanda' gu mi' dhi gɛ'l'kiicham siamri dakoo ma ja soo'mchulh nam cham ñiokda' gui' nam mi' giilhim jix bhaak, jup ja titda ba':

—Jiñ jaaduñ na pim jir ya' kam dhi Eepeso, jax dhu' nam moo bñix jix maat gu ja'tkam nach aach ya' umua'ndhix nach ji'k jir ya' kam dhi gɛ'l'kiicham nach nuuka'nda' dhi chiop mi' na pai' kiik guch ñaan Artemiisa, na dhi'r di' gu jodaip duiñxim nat jix dhaam dir ya' gi'. ³⁶ Ba' cham ji'xkat jaroi' jax dhooda', na gu'x bhai' nuukdhix. Ba'

añ pu jam titda na pim cham ñiokda', cha'pim ja'p pix pu tu buada' na pim jax ilhii'ndha'. ³⁷ Na gu' dhi ja'tkam na pimit ya' ja aich, cham pai' buam tu bua am jia mi' nach pai' tu chiopi', ni kum cham pai' giilhim jup a'ga guch dios tuk na jax cham jir am. ³⁸ No' gu' dhi Demetrio tu'x a'gam gu jaroi' buiñor gio dhi jai' nam maap tu juan, dho mi'ñi dho daraa am gu gɛ'l'gɛr'kam gui' nam jaroi' ti silhka'n, nam ja bui' pui' xi chi'ya' gu tu' nam pui' ki'n jix bhaak, na ba'x maati' ka' na jaroi' silhkam tu a'gada'. ³⁹ Piam no'm gu' maakam jup jix chu a'gam, dhox bhai' pix jam dhop xi chu a'gai jia pai' na silhkam tu'm a'gada', cham tu' pai' na ja'p pix tum a'ga. ⁴⁰ Na gu' dhi' pui' na pim jax ja'k tu bua gu xib, dhi' cham jir am ji, na gu' cham bhaai'n ka' nach ja ja tiida' gux io'm gɛ'l'gɛr'kam no' mit jax dhuuk maatik bhai' jich chikka gu dhi' pui' na pim jax kai'ñkam pui' tu bua. Dho gu' pui' dhoch chiida' am na aach jir jich kuiñcha na chich dñih jix buam ji chu doodak gu tu' na cham jir am.

⁴¹ Ba' daipu' xi ja tiidak ba ja joot nam ba jimia' mi' dhir.

20

Gu Paablo na ba jimia' Masedoonia ja'k, mi' dhir ba' Greesia ja'k jup bhüya'

¹ Ba' nat pai' dhuuk ampix ji chu juu nam ti' pup mi' xix bhaakut gu ja'tkam, ba ja bai' gu Paablo gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam. Xi ja guguuxdhak ba', xi ja ñio'kdhak ba jii bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibñir. ² Ba' bñix kap ai na ji'k kap bhaan bipio' gu Masedoonia dibñir; ja guguuxdhidha' soi' ja titdaidhat gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam. Gatuuk ba' bhai' dhir mu ja'k jup bhii na pai'r Greesia. ³ Baik masaa'n ba' mu ja'k jup juruuf, mi' dhir ba'p bar jimdam kat bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siria dibñir. Alhi'ch pix ba aagit na moo bhai' ba tsidia' git bhaan gu gɛ'l'kanuub, gu' ji nat gu' pui'p ba ti kai nam o'bhagi'ñ gu Israel kam ja'tkam gu bhammi dir kam. Ba' pui' ja'k gñsik gio pui' gamai' bhii bñix dibñir ta'm, gio bhai'p buusnichu' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibñir. ⁴ Ba' jai'p ma oi mit gui' nam ti jügi'ndha' buiñor guch Xo'i'kam, moo gu Soopatir gu Bereeya kam maraa'n gu Piuro, gio ba' gu Aristaarko ip, gio ba' moo gu Seguundo ip gu Tesaloonika kam, gio ba' gu Gaayo ip gu Derbe kam, gio ba' moo gu Timoteo ip. Gio ba' moo gu Tiikiko ip, gio ba' moo gu Troopimo ip, ba' dhi gook jir bhammi dir ja'k kam am na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibñir. ⁵ Ba' bñix dhi' ji' dhich jaaduñ bñipi' gamai' xi jii mit, bhammi dir jam ba' bach ñiira na pai'r Troas. ⁶ Ba' aach

gatuuk nat pai' dhuuk xi buus gu piasta jano' na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan gakhdi'ñchix kam na cham binka' gui' na ki'n jappukar, mi' dhir gamai'p ji jii chich na pai'r Piliipos bhaan gu gē' kanuub. Bhammi dir jachich ba' ba ai jix chamaam tanoolh ki'n nam pai' oipo gu jai' na mit biipi' mu jii. Bhai' chich ba' juruun xijum gook tanoolh.

Gu Paablo na ba ja paxiarmira' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Troas oi'ñkam

⁷ Ba' nat kia'pix mui' ba jim bhii gu simaan, maap bach jumaap jachich nach ba tu jugia' gu paan ta'tak xich jaixdhai, ba' bhai' ji chu ja a'gi gu Paablo gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' na gu' buimgidhak bar jimdam ka', mui' pu xi chu ja a'gi'ñchu' iraab tukaa' juugit. ⁸ Ba' mi' ba'k chir nach pai'p tu'ii', jir tē'kob, gio na mui' mimiichdhix gui' na ki'n jix chu maax. ⁹ Ba' moo maa'n bha ja'p jup daa gu biapma' na pai' dhir mu ja'p jix chu maax mi' dhir ba'k chir, Eutiko tiigim. Ba' bhai' pui' ma koi na jax ka daa, na gu' pix cham jum tiimuim na tu a'ga gu Paablo. Ba' ja'xpix bhai' dhir ma ji gi, mijimmi ji dhuu bipta'n. Ba' na mit tiitmigik ti xi bamii', attiuro muukix, pu cham jix joiñ. ¹⁰ Ba' gu Paablo timnk daam dir xi bo'ik mi' xi koom gu biapma', jup ja titda ba' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam:

—Cha'pim totdon ka'. Dua ji matgim dhi biapma'.

¹¹ Mi' dhir ba' gio mui'p ji chis gu Paablo bhammi ja'k daam dir, gio aach biix. Mi' dhir ba' dai nat ta'tak bach jaix gu paan, ma tu juu chich dho gu'. Gatuuk ba' gio bhai'p ji chu a'ga biix chukaa', nai' pu ji xia'. Mi' dhir ba' dai nat ba jii. ¹² Gio gu biapma' jix kii' mi' dhir jup ba baidhak jamit. Ba' giilhim joidham jix bhai'm taat am na mit pui' ji' ti nat cham muu gu biapma', sia kut tē'kob dir ji gi.

Gu Paablo na ba jimia' mi' dhir Troas mu ja'k na pai' pui' ti tii' Mileeto

¹³ Ba' aach biipi' gamai' xi jii bhaan gu gē' kanuub, miji dir ja'p biix gakoollh jachich bhii biix suudai' dhaam. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' jumai'p jir gē' kiicham ka' ju'ñdharan gu gē' suudai' na pui' ti tii' Aaso. Dai gu Paablo ba' cham jich oi, na gu' pui'x aa' na silh bhüya' biix dibür ta'm. ¹⁴ Ba' na chich pai' dhuuk maap bach ñanam mi' na pai'r Aaso, mi' dhir maap ba jii chich, dai na chich jax bha tiitis bhaan gu gē' kanuub, gamai' pu bhii chich biix suudai' dhaam. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' ilhi'ch jir dibür na pui' ti tii' Mitileene. ¹⁵ Mi' dhir ba' gio gamai'p ji jii chich gu biix suudai' dhaam bhaan gu gē' kanuub. Na bar buimgidhak nammi chich

ba bubua amuub mi' dhir ja'p na pai' pui' ti tii' Kiiyo. Gu jumai buimgidhak ba' nammi'p ba ai chich na pai' jumai ilhi'ch jup jir dibür na pui' ti tii' Saamos. Mi' dhir ba' na chich gio gamai'p ji jii, bhammi dir ja'k jup ba ai chich na pai' pui' ti tii' Mileeto. ¹⁶ Ba' dhi' pu'ñi ja'k jich dhuu chich, na gu' cham aa' na mik bha ja'p oilhidha' gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibür. Pui' ba' cham xi paxiarmirak mu Eepeso ja bui gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na gu' jootom jix aintu' bhammi Jerusaleen, na gu' bhammi ja'k jix buusaidham gu piasta bhaan Pentekostees ta'm.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso kam

¹⁷ Ba' nach pui bhammi dir ka oipo Mileeto, ba tu ja joochxi gu Paablo gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso kam. ¹⁸ Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na ñich jax ja'k tu jii aapi'm jam bui, sia gu pu jano' dir na ñich pai' dhuuk ya ja'p ai na pai' bhaan bipio' dhi Aasia dibür, ¹⁹ nañ gammiji tu jam a'gi'ñdha' bo bhaankam gu Dios soi'ñ ilhdhat biix jiiñ jur ki'n, gam nañ xi suakit na mit gu' giilhim bhai' ji bhaak jiñ bui gu Israel kam ja'tkam, nam ti ilhdhat nam puñ dhooda' git nam jax ti ilhdhat. ²⁰ Ku gu' cham tu' ji na ñich moo dhi' ki'n cham jup ka tu jam a'gidham, gu' ja'pji nañ mui' xi chu jam a'gi'ñchu' ji mi ja'p maaxik ja kaixdhat gu ja'tkam, gio mu ja'p jam kiikia' ma ba pui' ip, gu pui' na pim jax ja'k jum guguuxdhai mi' pui' jii'mda' na ba'x bhai' tu jam jimda' gammiji. ²¹ Pui' na jax gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam pui' ja titdada' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nar Gē'kam na Jesusu tii'. ²² Ba' gu xib, Jerusaleen ja'k bhichui' iñ, na gu' pui' ja'k jiñ jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'. Dai ji nañ gu' cham maat na tu'ñ dhuñia' bhammi, ²³ na gu' nañ jik kap oilhidha' gu gē'gēr kicham, pui' ja'k jiñ jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na sap kam aajim nam pai' dhuuk jiñ dhaagi' kañ ku-upa' gio nam biix aaim jiñ chulhiñchuda'. ²⁴ Ku gu' dhi' cham jax bua ji sia mit puñ dhooda, gu' aañ nañ jix aa' ji nañ jix bhai'ñ chaatit mi' pui' duiñchu'nda' nañ jix juugit duaka' gu pui' nat jax ja'k kai'ñkam jiñ a'm ti tii' guch Xoi'kam, nañ pu'ñi nai' tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na jax joidham jix chu joi'gi'n.

²⁵ Ba' pu xib dir bax maat iñ na cham jaroi' maadit kañ chigia' aapi'm na ñich jik'

ba tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k jir g'e'kam gu Dios. ²⁶ Ba' aañ cham tu' kar jin kuiñcha ka' sia kut jaro!' cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios, ²⁷ na ñich gu' aañ bix pui' ba tu jam a'gi na jax ja'k jix aa' na pim tui'ngit mi' pui' jii'mda', ni ji'x kuñ cham iam xix ixchu. ²⁸ Ba' xib dir ja'p ja'k jam a'm jum aa' na pim mi' pui' xi jii'mdat nañ jax ba tu jam a'gi'ñ na pim jix bhai' xi ja guguuxdhat gui' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xo'i'kam, nat gu' pu kai'ñkam jam a'm bam tajaa jia gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Ba' ja'p ji buusanda' pim na jax gu bipia'dam, na pim gu' ja guguuxi'ñdha' gui' na pim maap tu daan buiñor gu Dios nam ba' cham maakam pix ba jujurtika', nat gu' ba ja saba'lh gu i'ra'n ñich guch Xo'i'kam nat jum jaax. ²⁹ Ba' aañ pu ba jam aagi'ñ nam gatuuk ka jai'chdhilhia' gui' nam ja'p ji bubuakia' na jax gu sisi' gux bhaa'mnagim nam jix ja jid'lhkadam ka' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam. ³⁰ Sia dho aapi'm na pim ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xo'i'kam jam bui dhir jai'chdhilhia' am gui' nam bhai' ji ja iatgidha' gu jai' nam pui'p ti jügi'ñdha', nam jax dhuix aa'nda' pix nam ji'k jup xi ja kaichgida'. ³¹ Moo pim siamri xi chi'ñchukat na ñich jax ja'k jam aa'ñdhak bix ji'ma'n jano' na ñich pai' dhuuk baik oidha' jam bui juruun'dhak nañ tu jam a'gidhimik nabap tanoolh gio nabap tukaa', siañ jax xi suakit.

³² Ba' gu Dios pix jam a'm ti ni'ñdha'ñ jaaduñ na pim moo mi' pui' xi jii'mdat na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k joidham jix chu joi'gi'n. Na gu' gui'x ai'chu'n jia na pu tu duñia' na mui' xi jam kaapakada' gu jam i'li'mda' bhaan na pim ba' gammiji mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', na ba' pui'p jam makia' gui' nat tu' ba ja iimchuda gui' nat ji'k ja a'm ba ti ti. ³³ Ba' ja'pniñ ja'k jup xi jam tiadam jiiñ jaaduñ na ñich cham jaro!' taanik gu tu' nañ a'm jum aa', nich chu' tuumiñ ni gu jajannull nañ ja ti'ya'. ³⁴ Gu' ja'pji na ñich dñilh jiiñ ñoonob ki'n tu juanak tu saba'lh gu tu' nañ a'm jum aagaidha', na pim jax bax maat, sia gui' nam ji'k jiiñ bii'm jii'mda' ba pui' ip. ³⁵ Gio aapi'm jañ bix pui'p tu jam a'gi'ñdha' na pim pu'ñi tu juanda' gio na pim siamri xi ja maakidhat gui' nam cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da', pui' pim xim aagit nat pin jax ti'ñik gu G'e'kam jich Xo'i'kam na saak jix io'm jix abhaaruix no'ñ pu'ñi tu' nañ pix ja maakim gu ja'tkam, cham pui' na jax no'm ja'kbui' kat tuñ maak.

³⁶ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Paablo, mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok ma tu daani ja bii'm gui' nam ji'k mi' pu'ñi tu ja a'gi'ñ. ³⁷ Mi' dhir ba' bix mui' ji ai mit gu Paablo xi suañidhat gio na mit xi koomkik,

³⁸ na mit gu'x buam jim ilh na pui' ja titda nam cham pai' ka tigia'. Mi' dhir ba' na chich pai' dhuuk ba jii, jai' bix dappaam jup mach oi mit mummy juugit nam pai' gu'ngukda' gu g'e'g'er kaknub.

21

Gu Paablo na ba jimia' bhammi ja'k Jerusaleen

¹ Ba' na chich jax bha tütis bhaan gu g'e' kanuub na mi ja'p se' suudai' jugii'ñ, pu silh bhii chich bhammi dir ja'k na pai' pui' ti ti' Kos. Kabuimuk ba' bhai' dhir mu ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti ti' Roodas, mi' dhir ba' mu ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti ti' Paatara. ² Ba' mi' Paatara ba ti chich na maa'n kia'pix mi' dhir bar jii'mdam gu g'e' kanuub na mi ja'p se' suudai' jugii'ñ na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Piniisia dibii; ba' aach bhaan bhai' pu xi chütis. ³ Ba' nammi pai' nach ba jii'm gu suudai' iraab, ba ti chich na mu ja'p pix alhi'ch jir dibii; na pai' pui' ti ti' Chipre. Ba' aach ja'p gai dhir xi bhii; maa'n nach jii'm-chu' bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibii; ba' silh mu ja'k bhii'chu' ich na pai' pui' ti ti' Tiirro, nam gu' mu ja'k ti ti'pxidha' gu tu' nam bha tu bhiiñor bhaan gu g'e' kanuub. ⁴ Ba' na chich pai' dhuuk mi' ba ai, ba ja ti chich gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, mi' chich ba' ja bui xi juruun'dhak xijum gook tanoolh. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k ba ja jujurtuda nam pu tiida' gu Paablo na cham mu ja'k jii'mda' bhammi Jerusaleen. ⁵ Ba' gatuuk na chich pai' dhuuk mi' dhir giop ba jii gu xijum gook jurni'ñ ki'n, jai' ji'x juugit jup mach oi mit guch jaaduñ bix sia dappaam gu ja bipna' gio gu ja maamar mi' juugit na pai'r ju'ñdharan gu g'e' suudai', mi' na pai' juugit jir g'e' kiicham ka'. Mi' dhir ba' dai na chich mi ja'p jich o'lhia ki'n xi gu'kik ma tu daani. ⁶ Mi' dhir ba' pu jii chich, dai na chich jax xi ja ñio'kdha' guch jaaduñ na chich jax bha tütis bhaan gu g'e' kanuub na mi ja'p se' suudai' jugii'ñ. Gui' ba' mi' dhir ja'k jup ba suulh jamit mu ja'k ja kiikia'am.

⁷ Ba' mi' ji' dir na pai' pui' ti ti' Tiirro mu ja'k jup bhii chich silh na pai' pui' ti ti' Tolimaida. Ba' na chich pai' dhuuk mi' ba ai, mi'p ba ja ti chich ip jai' gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, ba' mi'p xi juruun'dhak jachich ja bui maa'n tanoolh. ⁸ Kabuimuk ba' mi' dhir giop ba jii chich, mu ja'k jachich jup bhii na pai' pui' ti ti' Sesareeya. Ba' na chich pai' dhuuk mummy ba ai, ma jii chich mu ja'k na pai' kioka' gu Piliip gui' na tu a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na maadit jir di' gu xijum gook gui' nam ja palh'ui'ñdha' gu noonbi'ñ guch Xo'i'kam. Ba' mi' buiñor xi chiiapuk jachich. ⁹ Ba'

dhi' jì' na pui' tii' Piliip, tu maamar ka' maakob gu u'uub di'dilhdhim, ba' dhi' pui'p tu a'gada' am bhaankamu'n gu Dios. ¹⁰ Ba' jì'kchi jurni'n ki'n maa'n mummip ba jì'buus gui' na bhaankam jup tu a'gada' gu Dios na pui' tii' Agaabo, na bhammi dir ja'k jim na pai' bhaan bipio' gu Judea dibür. ¹¹ Ba' na jax jim, bhai' jì' dhaa gu bhiisparu'n gu Paablo, ba' ki'n xi buuprak gu diilh noonbi'ñ gio gu totna'n jup kai'ch ba'!

—Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k jiñ jurtuda nam sap gu Israel kam ja'tkam pu'ni buuphia' bhammi Jerusaleen gui' na jaroir' bhiisparu'n dhi'ñi. Mi' dhir jam sap ba' ja chiña' nam kuupa' gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam ka'.

¹² Ba' aach na chich pu'ni kai, bhai' tii' soi' jì' chi'n gu Paablo na git cham mu ja'k jimda' bhammi Jerusaleen, gio gu jai'ch jaaduñ gu mi' kam Sesareeya pui' tii' soi'p titda am. ¹³ Gu' jì' na gu' cham jich jüigi'ñ gu Paablo, dai nat jup xich chiidak pix:

—Jax ku pim ba' moo ja'p dhi' ki'n jup ba suan? Aañ ba' jai' pui'x buam jup ba tu tatda', gu' aañ matgim cham jax jiñ aa' jì' sia ku mit jiñ buupra bhammi Jerusaleen. Ku gu' cham tu' jì' dai no' mit jiñ buupra nañ ba' cham jax jiñ aa', gu' ja'pji sia jì' no' mit jiñ mua nañ cham jax jiñ aa', pix jì' no' mit dhi' ki'n jiñ bhaamkidhak jiñ mua nañ mi' pui' duiñchu' na jax jix aa' gui' nar Gè'kam na Jesuus tii'.

¹⁴ Ba' nat gu' cham jich kai nach jax tii' pup titdaimik, aach ba'p kai'ch:

—Dho bak gu' pui' tu tui'ka' ku gi na jax jix aa' guch Gi'kora'.

¹⁵ Ba' gatuuk dai na chich jax jix ki'ch dhuu, pu jii chich bhammi ja'k Jerusaleen. ¹⁶ Ba' jai' dhit jup mach oi mit guch jaaduñ gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam. Ba' nammi nat ba jur, mach baidhak jamit nach tibiappu' mu ja'p na pai' kioka' maa'n guch jaduun' na pui' tii' Nasoon. Ba' dhi' bijik dir ba ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam, jir mu ja'k kam ka' na pai' alhi'ch jir dibür na pui' ti tii' Chipre.

Gu Paablo na ba paxiarmira' gu Santiago

¹⁷ Ba' na chich pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen, joidham jix bhai'm ilh jamit guch jaaduñ gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam. ¹⁸ Ba' buimgidhak na chich ba paxiaram mu ja'p na pai' kioka' gu Santiago, jai'p mach oi gu Paablo. Ba' ampik biix mi'p daraa am gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam. ¹⁹ Ba' gu Paablo xi ja ñio'kdhak ba ja aagi'ñ nat jax ja'k palhbui gu Dios nat jix ki'p jum duukam jup tu duu ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ²⁰ Ba' na mit pui' jì' kai, joidham jix bhai'm ilhdhak ma tu daani mit

buiñor gu Dios. Mi' dhir ba' moop titda am gu Paablo:

—Dho gu'ch jaduun', nap jax bax maat jia na mit mui' ba ti jüi'ñ buiñor guch Xo'i'kam gui' nam jir ya' kam dhi' Israel, ba' nam gu' pui' ilhi'ñ na pui' ja a'm jum aa' nam mi' pui' jüimda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. ²¹ Gu' jì' nam gu' ya' pui' ja titda na sap gui' nam jir ya' kam nam mu ja'p oi'dha' jai' kap na pai' jax cham jir Israel, nap sap aap pui' ja titdaidha' mu ja'p jì' oilhidhat na cham kam aa' nam mi' pui' jüimda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', nam sap cham ka ja matgilchudidha' gu ja maamar na ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ka'. ²² Jax jap ba' xi ilhi'ñ gu dhi' pui'ch jaduun'? Ja'p dho jì' nam gu' pui' ba ti kaaya' gu ja'tkam na pich ya' ba ai'. ²³ No' pich gi ja'pni ja'k tu duu nam kapbhai' ya' jai'ch maakob guch jaaduñ na mit ba tu dai buiñor gu Dios nam tu makgixidha'. ²⁴ Dhi'p xi ja baidhai mu jimia' mu gè' chiop nap ba' ja biim mi' pui' xi chu kuugalhdha' na mit jax ja'k ba tu dai buiñor gu Dios. Ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na pim pu'ni ba tu kuugalhdha', aap ja a'mkam xi chu namkidha' na ba' mi' dhir ja'p ja'k bax bhaai'n ka' nam jüika' gu ja kuup nam ba'm tigia' gu ja'tkam nap tu' ka'm ni'i'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix, nam ba' bax mat ka' na cham tu'r pui' nam jax kai'ch aap jum bui. ²⁵ Ba' gui' nam jì'k cham jir ya' kam dhi' Israel na mit pui'p ti jüi'ñ buiñor guch Xo'i'kam, pui' ja'k mui' ba tu ja ua'ñxi chich nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja bui makgixix ka' gup duiñxim didios, sia gu i'hir nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiichudat ja koo'nda', gio ba' nam cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub.

Gu Paablo nam ba dagia' gu ja'tkam na mi' ka oirida' gè' chiop

²⁶ Ba' gu Paablo pui' tiip tu buim nam jax titda gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam. Mui' ma jii xi ja baidhak gu maakob jich jaaduñ, buimgidhak ba' dai na mit pix pui' ja'k bhaan jì' baapam nam ba tu kuugalhdhim gu pui' na mit jax ja'k tu dai buiñor gu Dios nam pu tu duñaia'. Mi' dhir ba' dai nat mu ba baa gu Paablo gè' chiop nat ba tu aagam nam pai' dhuuk tu makgixidha' gu Dios biix jì'ma'n.

²⁷ Gu' jì' na gu' jano' na pai' dhuuk bam aajidhat nam pai' dhuuk ba tu kuugalhdha' git gu pui' na mit jax ja'k tu dai buiñor gu Dios, ba tii' mit gu Paablo na mi' oiri' na pai'r gè' chiop jì'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammi dir ja'p oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Aasia dibür. Bhai' jì' ja iatgi' mit gu ja'tkam nam sap ba' bhai' jì' bhaaku' buiñor gu Paablo, ²⁸ jup ja titda am gè' ki'n:

—Gor jich palhbui'n jich jaaduñ Israel kam kuch daagii tulhiñchuda' dhi maa'nkam na nai' jimdat ja iatgidhidha' guch ja'tkam tuk, na pui' ja titdaidha' na sap pur cham tu' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moises na tu aagix ka', gio sap ya' dhi gè' chiop sia pur cham tu'. Daman nat ya' ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir ya' kam dhi Israel, sia ku gu'x io'm tiix chu xidhuu.

²⁹ Ba' dhi' gu Troopimo aagit jup kai'ch am, gui' nar bhammi' dir ja'k kam Eepeso, nam gu' b'ipi' dir ka ni'i'n nam bha ja'p maap ka jim gu Paablo na pai' jax jir gè' kiicham, ba' ja'p jum aa' am nat mu baidhak gè' chiop.

³⁰ Ba' na mit pui' ji ja kè'ek gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaak jamit, pix giilhim ba kai'ch am bix kap bhai' na ji'x juugit jir gè' kiicham. Ba' jai' dhit mu boopok bhai' pu ji dhaa mit gu Paablo, timirak jamit gamai' pu bhiich mu ja'k na pai'r diirap dir bhai' gu gè' chiop, ba' xi buusaidhak jotmoda' bhai' pu tu kukpa mit gu kiki'ngob nam gu' giilhim jix bhaaktu'. ³¹ Ba' ja'p pik ba ji mu'aak jamit, gu' ji nat gu' moo ampik pui'p ba ti kai' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x gu Rooma kam nam giilhim jix bhaak gu ja'tkam bix kap na ji'x juugit jir gè' kiicham. ³² Ba' nat jax maap ja jumaap gu sandaarui'x chugi'n mu dai'bus. Ba' na mit ba ti' gu ja'tkam na mui' ba milhchu' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x gio gu jai' sandaarui'x chugi'n, mi' pui' pup tu'ii' am nam mi' ka gibchu' gu Paablo, cham ka juan am. ³³ Ba' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x mui' xi è'ek mia'n xi dhaagik gu Paablo xi ja chia gu sandaarui'x chugi'n nam buuplhia' gook bapaiñum titropiñ ki'n. Mi' dhir ba' ba ja tikka gu ja'tkam nar jaroi' dha' gio nat tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam kum ba' mi' bax mu'aam. ³⁴ Gu' ji na gu' cham maait ja kè'è, nam gu' giilhim gè' ki'n bha jiiñak gio nam bix aixim kai'ch, jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ip. Ba' pui' ma tu chia nam bhiika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x. ³⁵ Ba' na mit mu ba aich na pai' dhir mu tim tissa'n mi' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki miji' nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, t'è'kob daagik ma bhiik jamit gu Paablo nam ba' cham daagii mu'aa' gu ja'tkam gui' nam mi'x bhaak bui'ñor, ³⁶ nam gu' gatuu'k dir giilhim mu boopo' jiiñkidhat, jup xi kai'chidhat am:

—iMu gor mu'aiñ dhi maa'nkam!

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam jix bhaak ka' bui'ñor

³⁷ Ba' na mit kia'pix ba ji kuu gu Paablo mi' nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, ba tikka gu ja gè'kam tuk gui' ji' gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Cham jir am aa no' ñich alhio ka xi chum a'giñ jaduun'?

Ba' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x jup kai'ch:

—¿Ja'p aa griago ñi'ook ki'n tu ñiok ap jiiñ jaaduñ? ³⁸ ¿Dho bak gu' cham tu' aap jir di' ji jia gu Ejipto kam maa'nkam gui' nat maa'nnim mummi ma ti jigialhchuda gampix jix chu gak kir ja b'um maakob miil gu sandaarui'x nat ja kokda gu Rooma kam?

³⁹ Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Cham, aañ jir jumai' ji matgim jiiñ jaduun'. Jir ya' kam iñ dhi Israel, mu ja'k jañich maaxir na pai'r gè' kiicham na pai' pui' ti ti' Tarso gui' na bhaan bipio' gu Siliisia dibir. Ba' aañ ja'p ti xim tiidam jiiñ jaduun' nap git alhioñ dho'ñcho' nañ ka xi chu ja a'gidha' dhi ja'tkam nam ya'x bhaak.

⁴⁰ Ba' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x cham jax ji chi'nik jup xi chia na tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Ba' bhai' xi kikbok gu Paablo na pai' dhir mu tim tissa'n, ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nobii'n ki'n nam sap cham ñiokda', ba' gui' pix cham jup ñio mit. Mi' dhir ba' dai nat bhai' ji chu ja a'gi ebreo ñi'ook ki'n, jup ja titda:

22

1 —Ea na pim alhio ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tiida'.

² Ba'x io'm pix cham ñio mit gu ja'tkam na mit kai na ebreo ñi'ook ki'n tu ja a'gi'ñ. Ba' ja'pni mui' ji kii:

³ —Dho gu' aañ pui'p jir ya' kam dho dhi Israel jiiñ jaaduñ, mu ja'k jañich maaxir na pai' pui' ti ti' Tarso, ya' ja'k jañich ba' gi'iir dhi Jerusaleen. Ba' bui'ñor tuñ mam-tuxdhak jañich gu Gamalial, ba' tu maat jañich gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gux io'm bijik dir kam guch bopxi kat. Pui' kuñ ba' aañ gammiji bui'ñor tu daanda' gu Dios ja'p na jax aapi'm jiiñ jaaduñ na pim gammiji tu daanda'. ⁴ Ba' b'ipi' dir giilhim jix ja bhaamki'ñdha' iñ gui' nam ji'k pu'ñi ti jii'gi'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam, gui' na ja'p ji buusan nar xibkam gu boi, ja da'ngit jañ ja kukpada' gu chichio'ñ gam u'uub. ⁵ Jix maat dho gu dhi' pui' gu ja gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop ja a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, sia gux a'aixkam jum aa'ndam jich jaaduñ, na mit gu' dhi' muñ joot mu Damaasko jiiñ maakam maa'n gu u'uan nañ ja ti'ñchuda' guch jaaduñ gui' nam mummi oi'ñka' gu ya' dir ja'p kam Israel, na sap ba' dhi' ki'n jix bhaai'n ka' nañ ja da'ngii bha ja ui'ka' git guch jaaduñ gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' bui'ñor gu Jesus Nasareet kam, nach ba' ya' Jerusaleen ja aichdhai ja tulhiñchuda' git.

Gu Paablo na ba ja aagi'ndha' gu Israel kam ja'tkam nat jax dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 9:1-19; 26:12-18)

⁶Gu' ji na gu' gammiji gu bii'x boi nañ mui' ka jim jix dhaam duuk, nañ kia'pix ba aajidhat mu Damaasko, ba tii' ñich nat jii'ñ a'm bii'x xikoolh bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam giilhim jix o'jo' ki'n. ⁷Ba' aañ mi' pu ia nañ jax ka jimda, dir na kai' ñich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir na pai' bha tum tanoor, jup tum kai'ch: "Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'?" ⁸Ba' aañ xi chikka nar jaro'i' dha', ja'p jañ chitda: "¿Jir jaroop gi dha' aapi' Gê'kam?" Ba' gu'i'p kai'ch na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ: "Aa dho aañ' dhor di' gu Jesuus Nasareet kam gui' nap jaro'i' o'bhagi'ñchu'." ⁹Ba' giilhim jix chotdon am gu'i' nañ ja biim jim, nam gu' bii'x jup nii'ñ na bha tum tanoor bhammi dir jix dhaam, dai nam cham kè'è' gu jaro'i' na bha ñiok bhammi dir. Dai aañ diilh nañ ba' kè'è'. ¹⁰Ba' aañ giop xi chikka gui' na bhammi dir bha ñiok, ja'p jañ chitda: "¿Tu'p jix aa' nañ jax dhuñia' aapi' Gê'kam?" Ba' gu'i'p kai'ch: "Dho nap bamgii' giop ba jimda' dho mu ja'k nap pai' ja'k jim Damaasko. Mummim ba'm aagi'ndha' nap tu' jax dhuñia' aañ jii'ñ a'mkam." ¹¹Ba' nañ gu' cham ka ñia nat pui'ñ dhooa gui' na bhammi dir bha tanoordat, pui' mit jii'ñ ñobchik mañ baidhak mu ja'k Damaasko gui' nañ ja biim jim.

¹²Ba' maa'n mi'p kioka' guch jaduun' Ananiyas tiigim nax iom' tu' ka'm nii'ndha' gu Dios na mi' pui' jimda' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', gio nam bii'x pix joidham jix kiigali'ndha' gui' nam ji'k ya' dir ja'p Israel mummim ja'k oi'ñka' Damaasko. ¹³Ba' dhi' ji' dhich jaduun' Ananiyas tiigim mui' ma jii' mu na mit pai'ñ chibiaptuda, jup jii'ñ chitda ba' mu ji' è'è': "Aapi'ñ jaduun' Saulo, bhañ joot guch Gi'kora' nap sap giop bax ñia ka' xib dir ja'p ja'k." Ba' mi' jotmoda' bhai' ji' ñiata ñich nat jax puñ chii'ñ. Jix bhai' giop bax chu maax nañ nai' xi chi nii'ñ. ¹⁴Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k bhai'p ji' chuñ a'gi, jup jii'ñ chitda: "Jum a'm ba ti tii' jii'ñ jaduun' gu ja Dios tuk guch bopxi kat nap sap ba'x iom' jix bhai' ba machia' na jax pik ja'k jix aa', gio nap ba' tiglia' maaxik gui' na jaro'i'x iom' jir jix bhai'kam, gio nap ba' pu'ñi kè'è'è' na bha tum a'gi'ndha', ¹⁵nap sap gu' aap ba'r di' ka' jia nap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam na pich ji'k jax ba ti tii' gio na pich jax ja'k ba ti kai'. ¹⁶Ba' gu xib jum aa' nap xim dikoo'ndha' nap bam bakuanmira' mu ja'p pai' na jax suu'nka' gu suudai' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam na ba' uañchuda' gum ua'tulhdhara'."

Gu Paablo na ba ja aagi'ndha' gu Israel

kam ja'tkam nat jax dhuuk tu ja a'gi'ñmirak gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam cham jir Israel kam

¹⁷Ba' na ñich pai' dhuuk gio ya'p ba ai dhi Jerusaleen, mui' ma jii' ñich mu gè' chiop na ñich ba tu daañim. Ba' nañ mi' ka tu daan, ¹⁸ba tii' ñich gu Gê'kam jich Gi'kora' nat mi ja'p bam maax, jup jii'ñ chitda ba': "Ba jimia' ap ya' dir dhi Jerusaleen, xib moo, nam gu' cham ji'xkat jum jügi'ndha' sia kup tii' ja aagi'ñ nañ jir tu'p tu'm da' aañ." ¹⁹Ba' aañ bhai' tii' soi' ji' chii'ñ ja'p jañ chitda: "Ja'ppi nam gu'x maat nañ aañ biipi' dir mu ja'p nai' ja da'ngit ka ja tulhii'ñchu'nda' gui' nam ji'k ti jügi'ndha' aap jum bui, na jax aa' kuñ pui' ja gibdat ja ko'ktulhi'ndha'. ²⁰Gio jano' na mit pai' dhuuk ma'yasimik mua gu Teeban, gui' nam a'mkam ka tu a'gat gu pui' nap jax ja'k jix aa', nam gu' bii'x jup jix maat nañ aañ jai' mi ja'p jup xi kük nañ ja nuukxi'ñ gu daam dir kam ja tii'dhara' gui' na mit mi ja'p xi ja darsak na mit mi' ba ji' mua. Jai' ja'xbui' pui'p xiñ chaat iñ na sap pik ba'r am nam mu'aa'." ²¹Ba' maa'n na jax jii'ñ chitda gu Gê'kam jich Gi'kora', jup kai'ch: "Ja'ppi nap ba jimia', nañ gu' aañ jix aa' nap mik ja'k bhैया' ja bui' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam."

Gu Paablo nam tii' bax gi' bim ka' gu sandaarui'x

²²Ba' ja'xbui' juugit pix kai' mit gu Paablo nat tu ja a'gi, mi' dhir gu' gio pix jii'ñak jup suulh jamit ji, jup kai'ch am:

—Mu gor mu'aiñ dhi maa'nkam, na gu' cham jir am gu pui' na jax kai'ch!

²³Ba' pix miji dir ji kiksa am nam pui' kai'ch, gio nam mi ja'p nai' xi ja xiixkaim gu ja jajannullh, nam gu' giilhim jix bhaak, gio gu' dibiir nam jax da'ngi nai' tē'kob xi buppa am. ²⁴Ba' gux iom' ja gè'kam tuk gu sandaarui'x xi chu chia nam giop baidhika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, gio sap nam xi gi'bia' na sap ba' tu aaga' nam jax kai'ñkam jix bhaamki'ñ gu ja'tkam. ²⁵Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba buupra gu Paablo nam ba' moo ba gi'bia' git, ba tikka gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Aagix aa na pim ja gibda' gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu gè'kam Rooma kam, pui' na jax aani' nañ maadit jir di', gio no' pu'ñi chakui' maati' no' ñich tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam ka' ba' gu' cham?

²⁶Ba' nat pu'ñi kai' gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x, xi mii' nat aa'ndham gux iom' ja gè'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Jax jap ba' ilhii'ñ gu maa'nkam na pich jich chia nach gi'bia'? Maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gè'kam Rooma kam.

²⁷ Ba' nat jax pui' ti kai gux io'm ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x, mu dai'bus nat tikkam gu Paablo, jup titda:

—Jir silhkam aa nap aap maadit jir di' gu ja'tkam tugi'n gu gɛ'kam Rooma kam?

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jñ jaduun.

²⁸ Ba' gux io'm ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x jup titda:

—Aañ mui' tuumiñ tu namki nañ ba' maadit bar di' gu ja'tkam tugi'n gu gɛ'kam Rooma kam.

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Ja'ppi' añ ilhi'chdham dir pur pu chu'm ji.

²⁹ Ba' pui' cham ka gii' mit gu Paablo, na mit gu' dai bax chooto'n na mit ba maat na maadit jir di' gu ja'tkam tugi'n gu gɛ'kam Rooma kam, sia ji gu' gux io'm ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x giilhim jix choo'n nat gan tu chia nam buuphia' bapainum titropiñ ki'n.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam nam ti bax iattulhdham ka'

³⁰ Ba' buingidhak ba tu chia gux io'm ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x nam sap alhio ka xi dho'ñcho' gu Paablo na buupulh bapainum titropiñ ki'n. Mi' dhir ba' dai nat ba tu ja joochxi gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio ba' jai' gui' nam ja'ppix jir ja gɛ'gɛ'kam tuk ka', nax maachim nam jax kai'ñkam buiñor jix bhaak gu Paablo. Ba' na mit pai' dhuuk biix mi' bam jumaap mi' na pai' tum a'gada', ba tu chia nam mu baidhika' gu Paablo, mi ja'p ba' xi ja kiix ja saagi'n gui' nam mi' bax iattulhdham.

23

¹ Ba' gu Paablo bha ja'p nai' xi ja tiigik gu gɛ'gɛ'kam nam mui' mi' ba jumpax nam mi' bax iattulhdham, jup ja titda:

—Aañ gammiji mi' pui' jim jñ jaaduñ na jax ja'k jix kii' ka'm ni'i'n gu Dios.

² Ba' gu Ananiiyas gux io'm ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, xi ja chia nam bha gii'bia' chiñ'ran gu Paablo gui' nam ji'k mi ja'p amuub jup tu'ii'. ³ Gu' ji na gu'p titda gu Paablo:

—Aap dho pui' ja'p jup ji buusnia' nam gii'bia' gu Dios, na gu'm tulhiñchuda'. Tiñ' nap gu' cham mi' pui' jim na jax jix aa' nap moo mi ja'p daakat bhai'p ba tu chian nam bhañ gii'bia' dhi ja'tkam jñ chiñ am, sia ku gu' tiñ cham tu' pui' ja'k tu aagix, gio nap sap pik ba' ya' ba xi chuñ a'gidham na jax ja'k jir am nañ mi' pui' jimda' na jax ja'k tu aagix.

⁴ Ba' gu jai' gui' nam mi'p tu'ii' ip jup titda am gu Paablo:

—Jax ba' kup ba' pui' pik jup titda dhi' nat Dios gɛ'kam ki'n dai na ba' pu'ñix io'm jir ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam?

⁵ Ba' gu Paablo gio mui'p ji ñio, jup ja titda:

—Dho gu' aañ cham maatit jñ jaaduñ no' moop jir di' gux io'm ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Na gu' gu u'uan ta'm pui'm kai'ch jia gui' na mit bhaan mi chu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na sap pu'ñi cham jir am nañ giilhim titdada' gu jax chu'm gɛ'kam na ja silhka'nda' gu ja'tkam.

⁶ Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k bhai'p ji chu ja a'gi nat ba ja tiñ nam jai' dhit mi'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tiiti'nda' gio ba' jai' gui' nam saduseos jup jum tiiti'nda', jup ja titda gɛ' ki'n:

—Aañ dho pui' maadit jup jir di'ñ jaaduñ gui' nam pariseos jum tiiti'. Ja bui maaxir jañich, ba' pui'p ti jigi'ñ iñ nam gio duduardat jup bapmi' gu koi'ñga'n. Pui' ku pim ba' dhi' ki'n xiñ bhaamkidhat ya' ba xiñ iattulhdham.

⁷ Ba' nat jax pu'ñi ja tiñ gu Paablo, ma tu a'ga mit gu pariseos jum tiitgidam ja biim gu saduseos. Mi' dho gu' cham maa'n ñi'ook kap duuk am nam ti pup xi chu a'gimik.

⁸ Nam gu' jai' maakam jup kai'ch, pui' na jax gu saduseos nam gu' pui' kai'chdha' nam sap cham tu' duduardat giop ka bapmi' gu koi'ñga'n, gio sap nam cham tu' jai'ch gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios, ni jax chu'm ii'mda' dho sap moo ku mu pai' ka oirida'. Gu' ba' gu pariseos pui'p kai'chdha' am ip nam sap gu' giop duduardat jup bapmi' ji gu koi'ñga'n, gio sap gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios nam jix jai'ch, sia gu jax ña pix chu'm ii'mda' sap na mu pai' oirida'. ⁹ Gɛ' ki'n dho gu' pix jiiñak biit am biix nam ji'k mi'p tu'ii' nam pu'ñi kai'ch, jai' nam pui' kai'ch na cham tu'r pui' na jax kai'ch gu Paablo, jai' ba' nam pui' kai'ch na silhkam jir pui' ji na jax kai'ch. Gio jai' mi' dhir ja'p na mit jax jup guguu gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios nam pui' ja'k jup tu jimda' na jax gu pariseos, jai' bhai' bhaankam jup ji ñio mit gu Paablo, jup kai'ch am:

—Dho gu' maaxik cham tu' jax bua ji dhich jaduun gu tu' nar jix buam jum duukam. Jax jach gi bia' nax jup titda' no' gu' pui' ja'k aagi'ñ maadit gu nobii'ñ gu Dios na ba' pui' ja'k tu jim, piam gu jax chu'm ii'mda'? Dho gu' cham jir am dho nach jax dhui moop ba ji soo'mchulhdham.

¹⁰ Gu' ji na gu' jai' gui' nam cham ti jigi'ñ gu dhi' pui' ja'k, giilhim cham ti jijikgir am nam bhax bhaak. Ba' pui' too'nnik giop ka xi chu chia gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x nam giop ka xi kuupa' gu Paablo mu ja'p

nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x nam sap ba' cham daagi gibiimi' ta'tak jup dooda'.

¹¹ Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, buiñor bam maax guch Xo'i'kam mi' na pai' kuup gu Paablo, ba'p titda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda' Paablo, nam gu' cham ji'xkat jax jum dooda' sia kum jax ti' ilhi'i'ñ gui' nam xim bhaamki'ñ gu ya' kam dhi Jerusaleen. Na gu' kam aa' nap jiñ a'mkam bhammi dir ja'k ka tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam na pai'r Rooma ja'p na pich jax ja'k ba tu ja a'gi ya' dhi Jerusaleen.

Gu Israel kam ja'tkam nam maap jim jumpadai ba tu a'ga' nam jax ja'k dui mu'aa' git gu Paablo

¹² Ba' moo jano' buimgidhak nat jumai gamai'p ji chu maaxir, jai' dhit maap jim jumpadak ba tu a'ga mit gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam sap mu'aa' gu Paablo. Gio na mit pui' ti' nam sap cham tu' jurgia' gio nam cham tu' i'ya', nam pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jurgia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhooda, diilh dho sap ba' cham bhai' tu ja jimia'. ¹³ Ba' dhi' na mit ji'k pu'ñi ja'k maa'n ñi'ook jup duu, aix am gook oo'm damdir ji'kchi pup. ¹⁴ Gatuuk ba' na mit pu'ñi xi chu a'gak, dai na mit ba ja aa'ñdham gu ja g'e'g'erkam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppix jir ja g'e'g'erkam tuk ka' gu Israel ja'tkam, jup ja titdaim am mu ji e'ek:

—Aach pui' ba ti' nach cham tu' jurgia' gio nach cham tu' i'ya', nach pai' dhuuk xi mu'ai gu Paablo nach ba' ba tu jurgia'. Piam ku chich gu' moo cham jax dhooda, diilh dho ba' cham bhai' tuch jimia'. ¹⁵ Ba' gu xib ja'pni ja'k jix bhaai' na pim aapi'm mu jimia' ja biim gu jai' ja'ppix jich g'e'g'erkam tuk na pim pu ti'i'npu' gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x na kabuimuk bha jam bai'ñixidhika' gu Paablo, ja'p japim xi iatgidhai na pim jix bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. Aach ba' dai nach gama ja'k pai' boi cha'm ba ti' ñärda' biip' dir nach ba' mi' pu mu'aa' na bhai' ka bai'ñichu'nda'.

¹⁶ Gu' ji na gu' moop ja k'e'e' maa'n gu biapma' nar tataalhi'ñ gu Paablo, ba' jotmoda' xi mi' nat aa'ñdham mu na pai' kuup ja bui gu sandaarui'x. ¹⁷ Ba' gu Paablo nat pui' ji' kai, maadit ba tu joochxi gu sandaarui'x, ba' pui' ba titda nat pai' dhuuk mi' ba ai na sap mu baidhika' gu biapma' buiñor gu ja g'e'kam tuk na sap ba'x xi'lhim tu a'gidha'. ¹⁸ Ba' gu sandaarui'x cham jax ji chi'ñik mui'p ma baidhak gu biapma' mu ja'k na pai' daaka' gu ja g'e'kam tuk, jup titda ba' mu ji e'ek:

—Aañ ya' bai'ñichu' dhi biapma' nat bhañ joot gu Paablo gui' na mu kuup, na sap jix xi'lhim xi chum a'gidham.

¹⁹ Ba' gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x xi ñobchik mu ja'p xi baidhak gu biapma' na pai' cham jaro'i' xi ja k'e'e'e' nam jax kai'chdha', ba tikka ba', jup titda:

—Jax jap xiñ chiidam jiñ jaduun'?

²⁰ Ba' gu biapma' mui' ji ñio, jup titda:

—Dho gu' na ñich bham aa'ñdham dho na mit maa'n ñi'ook bap duu gu Israel kam ja'tkam nam sap pik ba' bha jimii pum tiida' nap kabuimuk mu ja bai'ñixidhika' gu Paablo nam sap pik ba'x bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. ²¹ Ku gu' aap cham mi ja jügi'ñdha' ji no'm moo ya' pai' jiidmat pui' bam titdaim, nam gu' pui' kai'ch jai' dhit gu ja ja'tkam tuk nam sap gook oo'm aixkam damdir ji'kchi pup mi' pai' ti' ñärda' boi cha'm jix ixchuixim, nam sap ba' mi' pu mu'aa' gu Paablo nap mui' ka bai'ñichu'nda', na mit gu' sap biip' dir pui' ja'k ba ti' nam cham tu' jurgia' gio nam cham tu' i'ya', nam pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jurgia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhooda, diilh dho sap ba' cham bhai' tu ja jimia'. Ba' gu xib dai aap pix nam ka xim kaim nap jax chi'ya'.

²² Ba' gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x pix cham jax jup ti'. Mi' dhir ba' dai nat xi soo'mchulhdhak ba joot gu biapma' na sap diilh pix pui'x chu mat ka' gu pui' nat ji'k jax ba tu a'gi.

Gu sandaarui'x nam Sesareeya ja'k ba do'ñichopu' gu Paablo

²³ Gatuuk ba' dai nat gook ba ja bai gu sandaarui'x chugi'ñ, jup ja titda ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai nam sap xi ja chifüia' gu jai' sandaarui'x chugi'ñ nam jix ki' bam duña' nam ba' ja'xpix gamai' ji jimia' na ji chukgia' nam do'ñichopu' gu Paablo mu ja'k na pai'r Sesareeya, ji'k gook jix cha'tmam oo'm sap nam jiidma' gui' nam aagix nam pui' ja tooton ki'n oipoda', gio ba' jai' baik oo'm daman mambhix aixkam ip sap gui' nam kakbai cha'm jup aagix nam oipoda', gio ba' gook jix cha'tmam oo'm ip sap gui' nam jup aagix nam dai laansax ja ua'dat jup oipoda'. ²⁴ Gio nat xi ja chia ip nam ja ulhña' gu kakba'i na ba' maa'n bhaan jup jiidma' gu Paablo, gio nap ja titda nam sap jix bhai' bai'ñichu' git mu aichulhdha' gum kai' Peeles. ²⁵ Damdir maa'n u'uan mui'p xi ja maa na ja'pni' kai'chim na mi chu ua'ñixchu'.

²⁶ —Aañi' nañ pui' ti' Klaudio Liiasas ya' dir jañ mui' xi chum guguuxi'ñ bhaan dhi u'uan nap jax jum ilhi'i'ñ aapi'ñ jaduun' Peeles nap jir jix kai'. ²⁷ Mi' dhir jañ ba' moo ja'pni ja'k jup xim tiidam na mit gu Israel kam ja'tkam ya' daa dhi maa'nkam gio ba'

na mit ja'p pik ba ji mu'aak, gu' ji na ñich gu' aañ mu dai'ñiik ma palhbui ja biim guñ sandaarui'x chuk, na ñich gu' pui' ba ti kai na dhi' maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gē'kam Rooma kam. ²⁸ Gatuuk jañich ba' tii ma baidhak mu nam pai' tu a'ga'ada' jim jumpadat gu Israel kam ja'tkam gu tu' no'm bax a'gam, nañ gu' tiix maachim nam tu' ba' ki'n jix bhaamki'ñ. ²⁹ Ba' bhaan bhai' ji chu a'ga mit gu pui' na jax ja'k tu aagix nam tu jimda', gu' ja'p gu tu'x buam jum duukam gu' cham pai' aa' am ji na jax ja'k moor am nam ba' mu'aa', nich chu' palh'ip jup jum duukam dho moo na jax ja'k moor am ka' git na ba' mi' pai' pu'ñi ba kuupka' git. ³⁰ Gu' ji na ñich gu' ya' pui' ba ti kai na mit sap maa'n ñi'ook bap duu gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam mu'aa'. Ba' mu' ja'k jañ mui' xi chu jootsa' nam mum bai'ñixidhika', gio ba' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ biix pui'p ba ja ti'n jañich nam mummi jimii aap jum bui mi' pu t'i'ya' nam jax ba' kai'ñkam pui'x bhaamki'ñ. Ja'pni daipu'."

³¹ Ba' gu sandaarui'x pui'p tu buim am na jax ja' tida gu ja gē'kam tuk, ma baidhak jamit gu Paablo nat pai' dhuuk gamai' ji chuk mu ja'k na pai' Antiipatris ti tii'. ³² Kabuimuk ba' jai' mi' dhir ja'k ba suullh jamit gu sandaarui'x gu' nam pui' jiiim ja toont ki'n, dai gu' nam kakkbai cha'm jiiim jamit ba' pu oi gu Paablo mu ja'k Sesareeya. ³³ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai, mi' xi maa mit gu u'uan gux kai', gio gu Paablo mit biix mi ja'p jup xi kiix. ³⁴ Ba' gux kai' xi jiñkuidhak gu u'uan bhai' ba tikka gu Paablo na sap jir pai' kam. Ba' nat ba maat nar mu ja'k kam na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dibiiir; ³⁵ jup tida:

—Dho bak gu'r am ji nañ jum kaaya' nap jax ja'k xi buada' nap tu a'ga'da' no' mit ya' ba ai gui' nam pui' xim bhaamki'ñ.

Ba' daipu' xi chi'ik ba tu chia nam kuupa' gu Paablo pu mi' pui' na pai' jax kio diih, na pai' kiokat ip biipi' dir gu Eroodis kat.

24

Gu Paablo nam cham jax dhooda' gu Israel kam ja'tkam nam tii ba ji iattulhdha' buiñor gux kai' Peeles

¹ Ba' gu Ananiiyas gui' nax io'm jir ja gē'kam tuk ka' gui' nam bhai' gē' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jix chamaam jurni'ñ ki'n mummi ba ji buus na pai'r gē' kiicham ka' Sesareeya ti tii'gim ji ja baidhat jikchi' gui' nam ja'ppix jir ja gē'gē'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, damdir maa'n jup xi bai'ñchu' gui' nax matda' ka' na tu a'ga buiñor gu jax chu'm gē'kam, Tertulo tii'gim. Ba' dhi' ji' dhi ja'tkam mu ba ai mit buiñor gui' na mi'r jix kai' Peeles tii'gim nam mi' bax iattulhdham

gu Paablo. ² Ba' xi chu joot gux kai' nam bai'ñpu' gu Paablo mu ja'p na pai' kuupka' nam sap ba' mi' ba tu a'ga' maap gui' na mit jaroi' mi' ba ai nam jix bhaamki'ñ. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich, mui' ji chu a'ga gu Tertulo, jup tida gux kai' Peeles:

—Taxchaab ba'ch jaduun, moo pik ja'p joidham jix jijikgim jup tu'ii' ich ji. Taxchaab ip gum matda' na joidham biix aixim jix bhai' ji chu buusnichu' aach jich bui nach jir jum ja'tkam tuk. ³ Ba' biix dhi' pui' aach gammiji bhaan gē'kam ki'n jix bhai'ch chaat nap ba' moox mat ka' aapi'ch jaduun Peeles. ⁴ Ba' na nam jix io'm ba ji miikidha' nach ya' tum a'gi'ñ, ka xich kaaya' ap nach ja'pni ja'k jum tida'; ⁵ Dho gu' dhi maa'nkam aach pui' nui'ñ ji na giilhim nai' jimdat ja kokdhichdham gu Israel kam ja'tkam, na ja iatgidhim na jax ja'k cham jir am. Dhi' dhor di' gui' nar ja gē'kam tuk gui' nam nasareenos jum tii'ti'. ⁶ Gio bhammi chiop na pai' tii giilhim jix chu xidhuu, nat cham tu' ka'm ti tii nat agree'n mu ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam. Ba' aach pu kai'ñkam tii daa nach ba' pu tida' tulhiñchuda' git na cham tu' ka'm ti nai'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix aach jich bui. ⁷ Gu' ji nat gu' mu dai'ñiik jup jich baabui gu Klaudio Liisias gui' nar ja gē'kam tuk gu sandaarui'x. Pui' chich dho ba' cham jax dhooda, ⁸ na gu' pui'ch chitda nach sap ya' ja'k aap jum bui tu a'ga' gu dhi' pui' nach jax ba kai'ch. Jix maat dho no' pich bhai' xi chikka diih nap ba' ba ti jiigi'ñdha' nach silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' nach jax ba tum a'gi'ñ.

⁹ Ba' gui' nam mi ja'p jup daraa gu Israel kam ja'tkam biix pui'p xi kai'ch am na jax kai'ch gu Tertulo na mi' iattulhi'ñ gu Paablo. ¹⁰ Ba' gux kai' ja'p xi duiñ gu Paablo na sap mui' xi chu a'ga'. Ba' gui' mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Dho gu' aañ jix bhai'ñ chaatit ya' pui' xi chi'ya' dho nañ jax ja'k jup xiñ maat, nañ gu'x maat nap aap mui' oidha' ya' bar jix kai' na j'i'x juugit bhaan bipio' dhi dibiiir. ¹¹ Dho gu' aañ nat kia'pix mambhiix daman gook tanoolh ba juruun na ñich bhammi ai Jerusalem na ñich mu tu daañim buiñor gu Dios, kagit nap tikkada'ñ jaduun nar pui' nañ jax kai'ch. ¹² Ku gu' cham pai' jaroi' buiñor ñiokbo ñich ji, ni miji irban dir gu gē' chiop kuñ cham pai' ja kokdichu'n gu ja'tkam, ni mu ja'p pai' nam jax jum jumpadat tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ni sia dho moo bhai' dhi gē' kiicham. ¹³ Ku gu' dhi' pui' nam jax kai'ch dhi ja'tkam ni j'i'x ji iam kur pui', cham bia' am dho nam jax t'i'ya'. ¹⁴ Na gu' aañ dai jia nañ mi' pui' jim nat jax ja'k tu dai xib gu Dios gui' nam pui'p daanit gux io'm bijik dir kam jich bopxi kat, na gu' dai nax aa' nach jix bhai'

mi' pui' jiidma' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n. Dhi' ba'r di' gu xibkam boi nam ja'p ilhii'n dhi' nam xiñ bhaamki'n nach diilh pix pu tu bua nach jax ilhii'n nach ja'k maap jich dhaa'. Gu' matgim aañ jix maat ji na jax ja'k tu aagix na mit tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ba' mi' pui' tu daa'fichu' iñ dho. ¹⁵ Ba' pu'ñip jix biiñak iñ aañ buiñor gu Dios na jax dhi' am nam pui' ja'k jix biiñak nam gatuuk dud-uadii giop baapmigia' bix gu koi'nga'n, pui' na jax gui' nam cham u'ua'tulhdhix ka' gio gui' nam jix u'ua'tulhdhix ka'. ¹⁶ Pui' kuñ ba' aañ jiiñ dhikoo'ndhatu' nañ mi' pui' jim na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n gu Dios gio gu ja'tkam ja bui.

¹⁷ Ba' mikkat ji'kchi oidha' ki'n nañ maakam ja'k xi oilhimik na pai' jax cham jir Israel, bhai' ma jii ñich ya' ja'k nañ jir pai' kam na ñich bha ja do'fichidham gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam tu' ki'n tu saba'da', gio na ñich bha tu makgrixidham gu Dios bhammi gè' chiop. ¹⁸ Ba' bhai' pui' ka tu kuugalhdhim iñ na jax ja'k tu aagix buiñor gu Dios, bam aajidhat nañ pai' dhuuk pui' tu kuugalhdha' git, gu' ji na mit gu' jano' pik bhai'n chügik gè' chiop bhai' puñ dhaa gu Israel kam ja'tkam gui' nam jir bhammi dir ja'k kam na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibii'r, ku gu' tii cham pai' ja kokdhichu'n iñ ji gu ja'tkam. ¹⁹ Dho gu' gui' ji jia nam ya'ni bha jimii pu ti'ya' nam jax kai'ñkam ba' pui' xiñ bhaamki'n. ²⁰ Piam kum gu' dhi' nam ya'p tu'ii', dho ya' pui' xi chi'ya' am no' mit mooñ chi' nañ jix buam tu bua gu tu' nar jix buam jum duukam jano' nañ pai' dhuuk bhammi kam tu'ii' ja bui nam pai' tu a'gada'. ²¹ Ja'p jañich pix xi chii' gè' ki'n jano' nañ pai' dhuuk bhammip tu'ii' ja bui: "Pu kai'ñkam ya'ñ iattulhi'ñ japim nañ ti' jügi'ñ nam gio duuardat jup bapmi' gu koi'nga'n."

²² Ba' gux kai' Peeles mi' pui' cham ka ja kaim gui' nam mi' ti ka iattulhi'ñ gu Paablo, na gu' pui' pu tē kēkē' na bhaan tum a'ga guch Xoi'kam gui' na pui' ji buusan nar xibkam boi. Ba'p ja titda:

—Moo chi jano' ba' na pai' dhuuk ya' aaya' gux io'm ja gè'kam tuk gu sandaarui'x na Liisias tii' nañ ba' jam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu a'ga.

²³ Ba' daipu' xi chi'ñik gux kai' Peeles, ba chia gu sandaarui'x chugi'ñ na giop ka xi kuupmira' gu Paablo amuub mi' dhir ja'p, ku gu' sap cham tu' ji na moop buupulh ka' na ba'x bhaai'n ka' na ji'x mi' ja'p jup xi oirida', gio nam cham ja juanda' gui' nam ji'k mi aajidhat jix chügik ka'.

²⁴ Mi' dhir ba' gatuuk nat pu'ñi ja'k xi chianik gu sandaarui'x chugi'ñ, ji'kchi jur-ri'ñ ki'n gio mi'p ba ai gux kai' Peeles na pai' tum a'gada', bix jup xi bai'ñichu' gu

binga'n Drusiila tügim na pui'p jir Israel kam ka'. Mi' dhir ba' moo xi chu joot gux kai' Peeles nam bai'ñipu' gu Paablo. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich, bhai' ji chu ja a'gi na jax ja'k jix bhai' nam mi' pui' jiidmat jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam. ²⁵ Gatuuk ba' ja'pni ja'k bhai'p ji chu ja a'gi, na sap tu' cham jir am nam pu tu buada', nam gammiji tu' ka'm ti nii'ñdha' na ba' cham ja tulhiiñchuda' gu Dios na pai' dhuuk tum ku-ugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. Ba' giilhim pux choo'nnit kai gux kai' Peeles, mi' pui' dho gu' cham ka kaim, dai nat ba soo'mchulh pix gu Paablo na ka tu a'ga, jup titda:

—Bax bhai' pix tu a'ga ap jiiñ jaduun'. Ba jimia' ap, gatuuk jañ ba' giop bam bai'ñdha' nañ pai' dhuuk cham tu' jax buada'.

²⁶ Gu' na ja'p tii ilhdhat ip ji gux kai' Peeles na git tu' tuumiñ ba aagi'ñdha' gu Paablo na ba' ba do'ñicho' git, pui' ku ba' mi'mia'n tii bai'ñdha' nam gook dit tu a'gada'. ²⁷ Gook oidha' dho gu' moop duu na maa'n na bai'ñdha' na ji'x juugit jir jix kai' kat. Mi' dhir nat gu' bam pataasa, jumai ba' bhaankam mi' bar jix kai', Porsio Pesto tügim. Ba' gu Peeles, na gu'x aa' nam jix kiigali'ñdha' gu Israel kam ja'tkam, pui' cham xi dho'ñchok gu Paablo. Diilh chi sap panaas jix maat na jax dhuñia' gui' na gatuuk mi' bar jix kai'.

25

Gu Paablo nam gio cham jax jup dooda' gu Israel kam ja'tkam nam tii iattulhi'ñdha' buiñor gux kai' Pesto

¹ Ba' mi' ba ai gu Pesto na pai'r Sesareeya nam ba' mi'x kai' ki'n ba daasa'. Ba' gatuuk baik jurni'ñ ki'n mi' dhir ma jii bhammi ja'k Jerusaleen. ² Ba' nat pai' dhuuk bhammi ba ai, bhai' ji iattulh jamit gu Paablo gu ja gè'gè'kam tuk gui' nam bhai' gè' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ja bii'm gui' nam ja'ppix jir ja gè'gè'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, ³ nam pui' titda na sap tu chiñia' nam mu baidhika' bhammi Jerusaleen. Gu' ja'ppi nam tii ilhdhat ji nam sap bhammi pai' boi cha'm mu'aa' git nam mui' ka bai'ñichu'nda'. ⁴ Gu' ji na gu' cham jup aa' gux kai' Pesto, dai nap ja titda pix na mi' pix kuupka' Sesareeya, na gu' sap cham xiim gio mu ja'k jup bhii'ya'. ⁵ Jup ja titda:

—Mummi ji nam muñ oidha' gu jam gè'gè'kam tuk nañ pai' dhuuk ya' dir gamai' ji jimia' mu ja'k Sesareeya. Ba' no' gu' moo silhkam pui'x buam tu dooda gu Paablo, dho gu' mi' dho ba' pui' xi kai'chdha' pim nat jax pui' tu dooda.

⁶ Ba' bhammi ka pup xi juruun' gux kai' Pesto na pai'r Jerusaleen ji'k xijum baik tanoolh, gatuuk ba' dai nat ba jii mu ja'k Sesareeya. Ba' nat mu ji èkèk buimgidhak bhammi ba daibu atookkor ta'm na pai'

daaka' gu gɛ'kam, na pai' dhir jix bhaai' na daakat nai' tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam. Mi' dhir ba' moo ba tu joot nam bai'ñpu' gu Paablo. ⁷ Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Paablo, mui' xi ai mit jix io'm mia'n gu Israel kam ja'tkam gui' na mit Jerusalem dir mu ai. Mi' ba' bix aixim bhai' ji iattulh jamit, panaas kum moox ñii'ndham xi kai'ch gu tu' nat jax dhuu nar jix buam jum duukam. Gu' pix ja'p kai'ch am ji, nim maa'n ku iam jir pui', pu cham dho jax dhooa mit. ⁸ Ba' gu Paablo na jax jup xim maat mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Aañ nañ jax pix jup ba kai'ch dho nañ cham pai' dhuuk tu'x buam jum duukam jax bua, ni nañ pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' kam aa' nach mi' pui' jiumda' na jax chu aagix aach jich bui nach jir Israel kam ja'tkam, ni sia dho moo gu gɛ' chiop kuñ cham pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' bhai', ni buiñor gu gɛ'kam Rooma kam kuñ cham pai' dhuuk buam pix tu bua.

⁹ Ba' gux kai' Pesto nax aagit nam jix kiigalhi'ndha' gu Israel kam ja'tkam, xi chikka gu Paablo, jup titda:

—ɛ'ka'ch ji sap mu jimia' aa bhammi Jerusalem nach ba' bhammi tu a'ga' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu a'ga?

¹⁰ Gu' ji na gu' gu Paablo jup titda pix:

—Dho gu' ya'p tu'ii' iñ ji na pai' juugit jir gɛ'kam gu Rooma kam na pai' pik jix io'm jum aa' na pim pu'ñi tuñ a'gidha'. Gio na gu' nap jax bax maat nañ aañ cham tu'x buam jum duukam jax ja buixi'ñ gu Israel kam ja'tkam. ¹¹ Gu' no'ñ gu' moo silhkam pui'x buam tu dooda' git gu tu' nar jix buam jum duukam, cham jai' dho jax kai'chit sia ku mit bañ mua, na gu' pui' ja'k pix bar am ka' git. Gu' ji nañ gu' cham tu' pui' tu bua nam jax jii' iattulhi'ñ, cham bhai' dho ba' moo na jaroi' mui'p bañ bai'ñchu'nda' ja bui. Gu' aañ bhammi dir ja'k ji nañ jix aa' nañ bhüya' buiñor gu gɛ'kam Rooma kam nach ba' maap tu a'ga' gui' nam jaroi'ñ iattulhi'ñ.

¹² Ba' gux kai' Pesto nat pu'ñi kai, xi ja tikkarak gui' nam aagi'ndha' na jax ja'k jir am ka' gu tu' no' jax jix dhuuñim. Mi' dhir ba' moo gio mi'p ji ɛ'ɛk jup titda gu Paablo:

—Dho bak gu' bhammi dir ja'k bhüya' ap ku giñ jaduun buiñor gu gɛ'kam Rooma kam, nap gu' diilh pui' ba kai'ch.

Gu gɛ'kam Agriipa tügim na bax kaim ka' gu Paablo na jax ja'k tu a'gada'

¹³ Ba' gui' nar gɛ'kam ka' Agriipa tügim biima'n gu binga'n Berniis tügim mumm'i ba ai mit Sesareeya nam paxiartudim gux kai' Pesto. ¹⁴ Ba' na mit gu' mui' tanoolh mi' juruun, ba' gux kai' Pesto ba aagi'ñ gu gɛ'kam na jax ja'k tu'ii' buiñor gu Paablo, jup titda:

—Maa'n ya' kuup gu maa'nkam nat ya' pu cham xi do'ñchok gu Peeles gui' na büpi' dir ya'r jix kai' kat. ¹⁵ Ba' maa'nnim na ñich ma jii bhammi Jerusalem, bhai' pui' bañ chitda am gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppix jir ja gɛ'gɛ'kam tuk gu Israel kam ja'tkam nañ sap tu chifia' nam mu'aa' gu Paablo. ¹⁶ Gu' ji nañ gu' aañ jup ja titda nach cham tu' pui' ja'k tu jim aach nach ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu gɛ'kam Rooma kam nach moop ba ji mu'aa' gu jaroi' no' mit pu'ñi chakui tu a'ga gu jaroi' biima'n nam xim bhahhaaku'i'ndha' na ba'x maati' ka' na jax ja'k jix chu buusnia'. ¹⁷ Ba' moo jano' na mit pai' dhuuk ya' ai, pu buimgidhak ba tu chia chich nam bha baidha' gu Paablo mi' na pai' tum a'gada' nam ba' mi' tu a'ga' maap. ¹⁸ Ku gu' na mit pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga, cham tu' pui' ja'k ji chii mit ji nañ aañ jax ja'k ilhi'i'ñ nam ti'ya' git, nim maa'n dho moo ku mit bhaan tu a'ga gu tu' nar jix buam jum duukam. ¹⁹ Dai nam jax ja'k tu jim diilh jamit pix bhaan bhai' ji chu a'ga na sap cham mi' pui' jim gu Paablo, gio sap na pui' kai'ch nat giop dua gu jaroi' na pui' ti' Jesus na mit ti' mua. ²⁰ Gu' ba' aañ nañ gu' cham maat na jax ja'k jir am gu dhi' pui' nam jax kai'ch, aañ xi chikka gu Paablo no' moox bhai' nach mu jimia' bhammi Jerusalem nañ ba' bhammi ja kaaya' gu dhi' pui' nam jax kai'ch. ²¹ Gu' ji na gu'p kai'ch na sap bhammi dir ja'k buiñor gu gɛ'kam Rooma kam jix aa' nam maap tu a'ga' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ. Ba' aañ ya' pix ka xi chu chia nam kuupka' nañ ba' mi' dhir gatuuk mui' ba tu jootsa' nam mu baidhika' pai' na duuk jir am ka'.

²² Ba' nat pai' dhuuk tümu na pui' xi chu a'gimik gux kai' Pesto, mui' ji ñio gu Agriipa, jup titda:

—Aañ dho pui'p jix kaim gu jaduun nap jaroi' aa' na jax ba' ja'k moo xi bua na tu a'gada'.

Ba' gu Pesto gio mui'p ji ñio, jup titda:

—Jir am dho jia nach kabuimuk kaipu'. Kagit na jax xi buada' nap kaaya'.

²³ Ba' na bar buimgidhak, mui' ma jii gu Agriipa biima'n gu binga'n Berniis na mit ba kaim gu Paablo na jax ja'k xi buada' na tu a'ga' mi' na pai' jax ba tum a'gada'. Dai na mit jai' xi chim ti'i'dhak gu jajannulh gui' nam jax chu'm gɛ'gɛ'kam ja ti'ka' na sap ba'x maati' ka' nam jir gɛ'gɛ'kam. Mi' dhir ba' dai na mit mui' ba baap mi' na pai' tum a'gada' ja biim gu ja gɛ'gɛ'kam tuk gu sandaarui'x gio gui' nam ji'k jir a'aixkam mi' dhi gɛ' kiicham. Mi' dhir ba' xi chu joot gux kai' Pesto nam bai'ñpu' gu Paablo. ²⁴ Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich, mui' ji chu a'ga gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—Dho ya' dho bap tu'ii' dhich jaduun nap saak jix kaim aapi'n jaduun Agriipa gio aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii'. Ba' dhi' gu Israel kam ja'tkam maa'n nam ya' iattulhi'n aañ jiñ bui, sia bhammi Jerusalem na ñich mu jimik maa'nim pu'ñip jiñ chitda am, gio na pix cham ji'x ikix nam bhañ chian nañ sap tu chiñia' nam mu'aa'. ²⁵ Gu' ji na gu' aañ nañ pui' xiñ aa', panaas cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam na jax ja'k moox bhaigit nañ tu chiñia' nam mu'aa'. Gu' ji nat gu' diilh pui' ja'k jup ti na sap buiñor ja'k gu g'e'kam Rooma kam maap tu a'ga' am gui' nam jaro'i'x bhaamki'n, ba' mui' tiip jix chu jootsam ka' iñ nam mu baidhika'. ²⁶ Gu' ji na gu' cham bhai' nañ jax ja'k mui' xi chu ua'ñixidha' gu g'e'kam Rooma kam, nañ gu' cham maat nat tu' jax dhuu dhich jaduun Paablo. Ba' aañ pu kai'ñkam bha jam bai'ñixi xib aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii' gio aap g'e'kam jiñ jaduun Agriipa, na pim ba' kaaya' na jax ja'k tu a'ga' na ba' gu' aañ jup jix bhaai'n ka' nañ jax ja'k mu tu ua'ñixidha' gu g'e'kam Rooma kam. ²⁷ Ja'p dho ji na gu' cham jir am aañ jiñ bui nañ moo' ja'p pix mui'p ba tu jootsa' gu jaro'i' nam mu baidhika' no' ñich cham bix mu tu joot gu u'uan na pui'm kai'chidha' nat tu' jax dhuu.

26

Gu Agriipa gui' nar g'e'kam ka' na ba kaaya' gu Paablo na pui' kai'chidha' na ti cham tu' jax buada' gu tu' nar jix buam jum duukam

¹ Ba' gu Agriipa xi chia gu Paablo na mui' xi chu a'ga', jup titda: —Eap xi chu a'gañ jaduun nap jax ja'k ilhii'n.

Ba' gu Paablo nobii'n ki'n ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nam sap cham ñiokda', ba' mui' ji chu a'ga, jup kai'ch:

² —Moox bhai'ñ chaat iñ na ñich ya' ba ji chu a'ga aap jum bui g'e'kam jiñ jaduun Agriipa, nañ gu'x maat nañ aap jum buiñ palhbuidha' gu dhi' pui' nam jax ja'k jiñ iattulhi'ñ gu Israel kam ja'tkam. ³ Nap gu' aap jix bhai'x maat jiñ jaduun gu dhi' pui' nach ji'k jax ja'k tu jim aach nach jir Israel kam ja'tkam gio nach jax ja'k tu a'gada' gu tu' no'ch bax a'gak. Ba' gu xib aañ pum titda nap jix bhai' ka xiñ kaaya' git no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nañ jax jum tiida'.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu jimdat bii'p' dir na chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xo'i'kam

⁴ Bix jam dhox maat gu Israel kam ja'tkam nañ jax ja'k tu jimdat jano' nañ pai' dhuuk ja bui kiokat bhammi Jerusalem, sia gu pu ilhi'chdham dir. ⁵ Pui'p jix maat am dho nañ gammiji pui' ja'k tu jimda' na jax gui' nam pariseos jum tiiti', gui' nam

tu' ka'm nii'ñ bix na ji'k jax ja'k tu aagix. Jum aagi'ñdha' am dho no'm moo pui'p ilhii'ñdha' git nam bha jimii' ya' pum tiida'. ⁶ Ba' gu xib dhi' ki'n pix ya'ñ chulhiin'chu'n am nañ mi' pui' tu daa'ñchu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios gu bijik dir kam jich bopxi kat na gatuuk pu tu duñia'. ⁷ Ba' aach nach ji'k jir bopxi'ñ gu mambhix gook maamra'n gu Jakob, ti nair ich na pai' dhuuk pui' ji chu buusnia' gu dhi' pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak, pui' kuch ba' aach gammiji tu daanda' buiñor gu Dios nabap tanoolh gio nabap tukaa'. Ba' gu xib dhi' ji' ki'n pix ya'ñ iattulhi'ñ am gu Israel kam ja'tkam, nap ba' moox mat ka'ñ jaduun, ⁸ nam gu' cham ti jügi'ñ jia na gu Dios jir g'e'kam, nax ai'chu'n na pu tu duñia' nam gio duduadiip baapmigia' gu koi'ñga'n.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na giilhim ja tulhiin'chudimik gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xo'i'kam

⁹ Aa'ñ dho bii'p' dir nañ chakui ti jii'ñdhat buiñor gu Jesusu Nasareet kam, pui'ñ aa'nda' iñ nañ bix aixim tu dooda' na jax ja'k dui cham jaro'i' bhaan ka titii'ñchuka' git buiñor. ¹⁰ Pui' ñich dho gu' tu dooda' maa'nim bhammi Jerusalem ki'n gu u'uan na mit jiñ maa gu ja g'e'g'er kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Mui' ñich dho gu' ja da'ngik ja kuu nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor gu Jesusu, gio ba' nam pai' dhuuk ba ji ja kooda', aañ jai' bix pui'p xiñ aa'nda' nar am gu pui' nam jax ja' buada'. ¹¹ Gio ba' nañ gammiji ja gibdat ja chianda' nam pu ti'ya' nam cham tu' ka ti jügi'ñdha' buiñor gu Jesusu. Bix kap jañich dho gu' pui' ja dooda nam ji'k kap jum jumpadat tu daanda', sia gui' nam mu ja'p oi'dha'ka' jai' kap na pai' jax cham jir Israel.

Gu Paablo na gio pui'p ba ti'ya' nat jax dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xo'i'kam
(Noo. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Ba' dhi' pix ki'n jañ mui'p ka jim mu ja'k Damaasko ji ua'dat gu u'uan gui' na mit jiñ maakak muñ joot gu ja g'e'g'er kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. ¹³ Gu' ji na gu'x dhaam duuk nañ gamai' ka jim gu bix boi ja bii'm gui' nam jiñ oi'ñchu', ba ti ñich nat bix xikoolh jich a'm bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam giilhim jix io'm jix o'jo' ki'n, cham tu' pui' na jax jix o'jo' gu tanoolh. ¹⁴ Ba' aach mi' pu ia'tri bix nach ji'k mui' ka jimdat, ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir na pai' bha tum tanoor, jup jiñ chitda gu ebreo ñi'ook ki'n: “Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'? Jum ko'ktulhi'ñ ap dho aap diilh, na gu' ja'p ji buusan nap joi' cha'm ti kiyas.” ¹⁵ Ba' aañ xi chikka, ja'p jañ chitda: “¿Jir jaroop

gi dha' aapi' Gê'kam?" Ba' gui' na bhammi dir bha ñiok jup jiñ chitda: "Dho aañi' dhor di' gu Jesusus Nasareet kam gui' nap jaroi' o'bhagi'ñ. ¹⁶ Ba' gu xib bamgiip xi kikbo', na ñich gu' pu kai'ñkam jum a'm ba ti tii nap tu a'ga' gu dhi' pui' na pich jax bañ chii gu xib, sia nañ jax jum aagi'ñdha' gatuuk. ¹⁷ Gio nañ aañ pix pui' tu duñia' nam cham jax jum dooda' gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jir Israel kam nañ jaroi' ja buim jootsa'. ¹⁸ Ba' dhi' ja'p kai'ñkam jañ mum jootsa' nap ja aagi'ñdha' nam ba' ba machia' nam jax ja'k mi' pui' jimia' nam ba' cham jix chu tukgam kir ka oipoda', nam ba' cham ka kaichgida' gu ja'ook. Gu' ja'ppi nam mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba' ba ti jii'ñdha' aañ jiñ bui. Dhi' pu'ñi' ja'k duuk ba' ba uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara', gio na ba' ja a'm bi'ya' gui' nat tu' ba ja iimchuda gui' na ji'k ja a'm ba ti niidhim gu Dios."

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nat pui' tu duu nat jax ja'k ti tii gio nat jax ja'k kai guch Xoi'kam

¹⁹ Ba' aañ pui' tu duu dho na ñich jax ja'k ti tiix dhaam gio na ñich jax ja'k kai gui' nat bha tuñ a'gi, ²⁰ na ñich bhai' pu ji chu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gui' nam mummi oi'dha'ka' Damaasko. Mi' dhir ba' bhammi ja'k Jerusaleen jañich bhai'p ji chu ja a'gi, mi' dhir ba' bñix kap na ji'x jir Judea. Sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ pui' ja titdaim nam cham kam ua'tulhi'ñdha', dai nam mi' pui' ba jimia' pix na jax jix aa' gu Dios, gio ba' nañ pui' ja titdaidha' nam jir jix bhahai'kam ka' na ba' bhaan jix maati' ka' nam tu' silhkam cham tu' pui' ja'k ka tu jim na jax biipi' dir. ²¹ Ba' dhi' ji' k'i'n pix jiñ dhaa mit gu Israel kam ja'tkam na mit bhammi jiñ chiigik gè' chiop, gio ba' na mit tii ilhdhak nam mooñ mu'aa' git, gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus. ²² Ku gu' aañ maa'n ji nañ jax mi' pui' tu daa'ñichu' nañ tu ja a'gi'ñichu' gu ja'tkam gam a'aalh sia gè'gèr, na gu' gu Dios jiñ palhbui'ñichu'. Gammijiñ pui' tu ja a'gi'ñdha' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios gio gu pui' nat jax ja'k jup tu ua'nak gu Moisees na jax ja'k ji chu buusnia' gatuuk, ²³ na saak pu'ñi gatuuk ya' aaya' guch Xoi'kam nam ba' mu'aa', ku gu' sap gatuuk na xi muukii, dhi' pik jir biipi' kam ka' ji na giop bamgia' duadii mi' dhir koi'nga'n tir. Mi' dhir ba' ja'p ji buusnia' na ja bi'ñidha' gu Israel kam ja'tkam na ba ja aagi'ñdha' na jax ja'k duuji uañchuda' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

Gu Paablo na tii bax aa'nda' na git gu Agriipa cham jax ji chij'i ba ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

²⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba tii mu gu Paablo na pu'ñi xi chu a'gimik na jax ja'k jup xim maat, gè' k'i'n jiiñkit mui' ji ñio gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—Jat ap dho Paablo! Gu' na pich giilhim xi' pik ba tum mamtux cham aagix kam. Gu' ba' ampix pui' bax ñaanbi' ap, pui' kup ba' jax ñap pix ba kai'ch.

²⁵ Ba' gu Paablo jup titda:

—Ja'ppi cham tu' ji nañ jix ñaanbigit jup kai'ch jiñ jaduun Pesto, gu' ja'ppi silhkam ji nañ ya' tu a'ga na jax ja'k jir pui'. ²⁶ Mi'ñi dho daa dhiñ jaduun Agriipa na pui'p jix chu maat gu dhi' pui' nañ jax ba kai'ch. Pui' kuñ ba' aañ kaixdhat ya' pui' xi kai'ch, nam gu' bñix pix pui'x chu maat gu ja'tkam, nat gu' cham tu'x ixchuixim pui' tum duu. ²⁷ Jia nap gu' ti jii'gi'ñ jiñ jaduun gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios? Aa'ñ jix maat nap ti jii'gi'ñ.

²⁸ Ba'p titda gu Agriipa:

—Alhi'ch pix dho ba aagit nañ ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nañ xim kè'è.

²⁹ Ba' gu Paablo jup titda ip gio:

—Dho gu' no' moox aa'nda' git gu Dios na git cham tu' dai aap nap ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'ppi sia bñix git ji nam ji'k ya'ñ kè'è gu xib nañ ya' tu a'ga nam pu'ñip ji buusnia' git na jax aañ, sia kum gu' cham pu'ñi buupulh dhi bapaiñum titropiñ k'i'n.

³⁰ Ba' nat pai' dhuuk tii mu na pu'ñi xi chu a'gimik gu Paablo, mi' dhir nat jax kikbo gu Agriipa gio gu binga'n Berniis gio xui' kai' Pesto gio ba' bñix nam ji'k mi'p tu'ii', ³¹ mu ja'p dilhkob jamit xi jimik ma tu a'ga, jup kai'ch am:

—Cham bhaigit ji na ya' pai' kuupka' git dhi maa'ñkam, ni na cham jir am nam mu'aa', na gu' cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam.

³² Ba' gu Agriipa mui' ji ñio ip, jup kai'ch:

—Jir am kat ji nap do'ñicho' no' git chakui pu kai'chdha' nam bhammi dir ja'k baidhika' buiñor gu gè'kam Rooma kam nam pui' maap tu a'ga' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ.

27

Gu Paablo nam ba bhika' gu sandaarui'x bhammi dir ja'k Rooma

¹ Ba' na mit pai' dhuuk ba bhik gu Paablo bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dibii'r ja bñim gui' nam maap mi' kupich, maa'n chia mit gu ja gè'kam tuk gu sandaarui'x na pui' tii' Julio ja bñim gui' nam maap jir sandaarui'x. Ba' dhi' dhi sandaarui'x pui' ja'k jix ja mat ka' am nam sap jir sandaarui'x chugi'ñ gu gè'kam Rooma kam. ² Ba' maa'n ampik mi' dhir suudai' jugii'ñ jup bar jimdam gu gè' kanuub na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibii'r, ba' dhi' pui'r bhammi dir ja'k

kam ka' na pai' pui' ti tii' Adramiitio. Ba' aach dhi' ka'm bhaan bhai' xi chii'tis, gio ba' maa'n bhai'p xi chis ip guch jaduun na pui' tii' Aristaarko na sap jir bhammi dir ja'k kam na pai' pui' ti tii' Tesaloonika, gui' na bhaan bipio' gu Masedoonia dibii'r. ³ Ba' buimgidhak bhammi dir ba ai chich na pai' g'e'r kiicham ka' ju'ndharan gu g'e' suudai' na pai' pui' ti tii' Sidoon. Ba' ma paxiaram gu Paablo mu ja'p nam pai' oi'fika' gui' nam ti juigi'ndha' bui'for guch Xoi'kam. Ba' gu Julio gui' nar ja g'e'kam tuk ka' gu sandaarui'x cham jax tii, gio na mit jix bhai' dhuu sia cham pai' jax tii. ⁴ Ba' bhammi dir Sidoon na chich gio gamai'p ji jii gu bii'x suudai' dhaam bhaan gu g'e' kanuub, mi'ji dir ja'p jachich bhii bii'x gakoolh mi' na ji'x alhi'ch jir dibii'r na pui' ti tii' Chipre, na gu' mi'ji dir ja'p cham pik jix io'm ti gib gu jibii'lh, na gu' mi' dhir ja'k pik bhai'p jibii'r nach pai' ja'k jii'm, ba' cham bhai' nach silh mu bhii'ya', na gu' bha ja'k nu'yas gu g'e' kanuub nach bhaan jim. ⁵ Nammi dir jachich ba' ja'p ba noo amuub na pai'r dibii'r ta'm gui' na Siliisia dibii'r bhaan bipio'. Mi' dhir ba'x io'm gama ja'k gio ja'p jup ba bhii chich na pai' gu Panpiilia dibii'r bhaan jup bipio'. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' Miira ti tii', gui' na bhaan bipio' gu Liisia dibii'r.

⁶ Ba' bhammi dir ampik maa'n bhai' dhir jup bar jimdam gu Alijandriiya kam gu g'e' kanuub na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dibii'r. Ba' ba tii gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x, ba' dhi' ka'm bhaan bhai' xich chii'ssa'n na chich giop ba jii bhammi dir ja'k na chich pai' ba jii. ⁷ Ba' cham pik xi' jimmi gu g'e' kanuub na chich gamai' tii ji jii gu bii'x suudai' dhaam, na gu' pui bha jibii'r mu dir ja'k nach pai' ja'k jii'm, ba' siamri dikoo soi' tui'dhi' ki'n ba bubua chich na pai' pui' ti tii' Niido. Ba' mi' dhir ja'p ja'k ba bhii'ch jami't gu g'e' kanuub na pai' ja'k cham pik jix io'm jibii'r na ba' xi' pa' ba jimda'. Ba' nammi ja'k jup ba bubua chich amuub na pai' ilhi'ch jir dibii'r na pui' ti tii' Salmoon, mi'ji dir ja'p jachich bhii bii'x gakoolh mi' na ji'x jumai ilhi'ch jup jir dibii'r na pui' ti tii' Kreeta. ⁸ Ba' gamai' bii'x ju'ndharan ji bhii'k jachich nammi dir jup ba ai na pai' pui' ti tii' Buenos Puertos. Ba' bhai' dhir mia'n bipio' baasi'n ja'k na pai'r g'e' kiicham na pui' ti tii' Laseeya.

⁹ Ba' nat gu' mui' tanoolh bap duu nach tii jii'm, ba' cham kar am no' chich gio gamai' tiip ji jii gu bii'x suudai' dhaam, na gu' ba mi-amlhim jano' na pai' dhuuk jix ju'pdharda' gio na duukda' jibii'lh ki'n. Ba' gu Paablo pui' ba ja titda nam ka xim niirada' na ka xi buusnia' na ji'x juugit jix ju'pi'n ka', ¹⁰ jup ja titda:

—Ja'p tu tu'ii'n jaadu'n na cham kar am no' chich gio gamai' tiip ji jii, na gu' mu pai'

ja'k dir gu'sii am xi bakia' dhi g'e' kanuub, pu bii'x dho gu' mai' ti xixia' gu tu' nach bha tu ua', gio aach nach bhai'kui ko'ya'.

¹¹ Gu' ji na gu' cham juigi'n gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x, dai gui' mu ja'k ji kai gu ja g'e'kam tuk gui' nam jix bhai' buidha' gu g'e' kanuub nam silh bhii'chhidha' no' gama ja'k pix jim. ¹² Ba' bii'x pix pui' ji chii mit na sap cham jir am nach mi' ti niirada' na pai' pui' ti tii' Buenos Puertos na ji'x juugit jix ju'pi'n ka'. Ba' mi' dhir ba jii chich mu ja'k na pai' pui' ti tii' Peniis, gui' na dhi' pix bhaan jup bipio' gu Kreeta dibii'r, nach sap ba' mu ja'k ka xi chi niirada' na ji'x juugit jix ju'pi'n ka', gio na gu' mi'r am na mi' kikbo' gu g'e' kanuub.

Na giilhim jix io'm bhai' ji jilhbia' na suudai' dhaam ka jimda' gu g'e' kanuub

¹³ Ba' gamai' ji jii chich gu bii'x suudai' dhaam bhaan gu g'e' kanuub, na gu' palhiip pix bhai' ka jibii'r mu dir ja'k jurnip dir. Ba' mi'ji dir ja'p bii'x gakoolh bhii'chu' ich mi' na ji'x jir Kreeta. ¹⁴ Gu' ji nat gu' ja'xpix ja'p dir ja'k xia'lhui bhai' ji jib giilhim jix io'm, ba' am ja'x bua gu g'e' kanuub nach bhaan mui' ka jii'm, ¹⁵ ba' ja'p ja'k gamai' ji nu'ya. Ba' cham bhai' nach jax dhuu ja'k ka bua' mu ja'k na pai' dhir bha jibii'r, bhai' pix jach ba' pu darai'chu'. ¹⁶ Ba' nammi pai' ba bubua chich amuub mi' dhir ja'p biipgan na pai' ilhi'ch jir dibii'r na pui' ti tii' Kauda. Ba' mi' xi chi saa'ndhak jachich gu ilhi'ch kanuub gui' nach gatuuk dir tiimir, na gu' mi' cham pik jix io'm jibii'r, ba' dikoo pix bhammi ji chisaa'n jachich. ¹⁷ Gatuuk titropi'n ki'n xi buuprak jachich gu g'e' kanuub, gio na chich xi chibaa'ndhak gu komarak jannulh gui' na ki'n jim gu g'e' kanuub, nach gu' giilhim bax chotdoutu' nax io'm gi'nxim bhaan gu o'ya gui' na pui' tii' Sirte. ¹⁸ Ba' buimgidhak nach nai' tii xi chi niidhim, pui' na jax ba tum bua, ba' aach gio jai' nammi'p xi chu iabu suudai' chir gu tu' nach bha tu bhii'for. ¹⁹ Ba' nat jumai gamai'p ji xia', jai' chich nammi'p xi chu iabu bii'x dhit gu' na ki'n jimmi'da' gu g'e' kanuub. ²⁰ Ba' mui' tanoolh pu cham ton, ni gu chii'chia' kut jum maax bha ja'p jix dhaam, ba' aach pu cham ka ilhi'f'n no'ch moop ka bubuakia' git mi' dhir suudai' chir, na gu' giilhim jix io'm pui bha jibii'r.

²¹ Gio nat mui' tanoolh bap duu na chich chakui tu juu, ba' gu Paablo mi ja'p jich saagi'n xi kikbok jup jich chitda:

—Aa'n moo tii pu ba jam aagi'n ji'n jaadu'n nach git mummy pix ka darka' Kreeta, gu' ji na pimit gu' cham ji'n kai. Tii' ba' nach jax ya' bach chulhi'faim. ²² Ba' xib tu' na jax chui'ka', cha'pim jax jum aa'ntu'nda', na gu' cham tu' jaroi' maadit bhai'mui mukia', sia kut gu' dhi kanuub mu pai' am xi jaiki. ²³ Pui'n chitda maadit gui' nam jir noonbi'n

gu Dios nat tukaa'ñ buim maax, nat gu' bha joot, ²⁴ Jup kai'ch: "Cha'p too'nnicu'nda' Paablo, na gu'm a'mkam aa' nap buiñor aaya' gu gɛ'kam Rooma kam. Ba' gu Dios pui' tu duñia' na cham jaroi' maadit bhai'mui mukia' na pim ji'k ya' jiiim bhaan dhi gɛ' kanuub, nap gu' aap ya jim." ²⁵ Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntu'nda', nañ gu' aañ buiñor jix biiñak gu Dios, na gu' pui' ji chu buusnia' na jax jiñ chitda gu nobii'ñ. ²⁶ Ku ba' gu' na ka nui'ññika' ji gu jibiiñ dhi gɛ' kanuub nach bhaan jiiim pai' na ja'k jax chu'm dibiiir.

²⁷ Ba' maa'nnim tukaa' nat gook simaan bap duu, ba maat jachich nach mummip tu'ii' na pai' pui' ti' tii' Adriatiko, nat bak mu ja'k bhich gu jibiiñ nu'yasidhat, na gu' ja'p ja'k jup bhichdha' jia gio ja'p ja'k ip. Ba' moo jano' gu iraab tukaa' ba maat jamit gui' nam ua' gu kanuub nach bak mia'n ba aajim bhaan gu dibiiir. ²⁸ Ba' xi jupaaba'n am na ji'x kax chuuk gu suudai', ba' maa'n oo'm obrasaa'n jix chuuk. Mi' dhir ba' palhiip gama ja'k na chich ji bhii, giop xi jupaabai mit na ji'x pix moo bax chuuk, ba' mambhix daman jix chamaam obrasaa'n pix bax chuuk. ²⁹ Ba' na gu' pix am ba tu sissapim gu kanuub bhaan gu joodai, ba' mui' xi dhado'nkosa mit maakob gui' na ki'n cham ka jimda' gu kanuub, dai na mi' pix ba sɛ'ka' suudai' dhaam. Mi' dhir ba' dai nam mi' pix ka tu daan buiñor gu Dios na ba' pui' tu duñia' na jotmoda' ba xia'lhia'. ³⁰ Ba' gui' nam ua' gu kanuub ti ilhdhat am nam diil mi' dhir ba jimia' git jix ichuixim, na mi' pup sɛ'ka' sap git gu ja kanuub. Ba' tii mui' ji chibaañ jamit gu ilhi'ch kanuub, panaas sap kum ja'p xi chu buada' git nam jai' mi' dhir ja'k mui'p xi dhado'nkosa' git gui' na ki'n mi' pix sɛ'ka' gu gɛ' kanuub. ³¹ Gu' ji nat gu' ba ja tii gu Paablo, ba' ba ja aagi'ñ gu sandaarui'x gio gu ja gɛ'kam tuk, jup ja titda:

—Ba jii mit gui' nam ua' dhi kanuub. Dhi' moo mi' pai' bhai'kui ko'ya' pim no'm cham biix ya' ka jiiim.

³² Ba' gu sandaarui'x xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n ka gigia'rxix kat gu ilhi'ch kanuub, mui' dho'ñcho mit ba' suudai' chir.

³³ Mi' dhir ba' na bar katukgab, soi' ba ja titda gu Paablo gu ja'tkam nam sap xi jugai gu tu' na jai'ch ka', jup ja titda:

—Gook simaan ba jip duu na pimit chakui ba ji chu juuñ jaaduñ, na pim jix chotduntu' nach panaas mi' pai' bhai'kui am xi ko'ya'. ³⁴ Ba' aañ pu jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntugit xi chu jugai gu tu' nach ua', na gu' dhi'x io'm jum aa' jia no' pim dho jix aa' na pim duduatgida'. Na gu' tii cham tu' jaroi' maadit mi' pai' bhai'mui mukia' jia, nich chu' kuupa'n dho moo ku jaroi' maadit mai' bua'.

³⁵ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Paablo, bhai' ji dhaa gu paan. Mi' dhir ba' dai nat xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mi' pui' ja saagi'ñ gu ja'tkam nai' xi ja maa ta'tak gio ba' nat bhai' ji chu juu diil. ³⁶ Ba' aach bhai'p jich uguux na chich ma ji chu juu. ³⁷ Ba' biix nach ji'k jiiim bhaan gu gɛ' kanuub, aix ich gook jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm damdir mambhix xijum maa'n (276) pup. ³⁸ Ba' gatuuk na chich xi chu jugaak nach ji'x jix chu naa, nammip xi iabu chich gu tiriik suudai' chir na ba'x jabkam sai'chgida' gu gɛ' kanuub.

Gu kanuub na o'ya bhaan ji chu siispai ba jaikia'

³⁹ Ba' nat ba xia', cham maatit ti nui'ñ am gui' nam ua' gu gɛ' kanuub na jax ti tii' mu ja'p na pai' pix jix chu maax nar dibiiir ta'm, ba' ba tii mit mu ja'p na pai' dhir joidham jix komaalhim mu suu'n gu suudai' mi' na pai' dhir bar dibiiir. ⁴⁰ Ba' xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n mi' pix ka sɛ'kat gu gɛ' kanuub, mi' ba' pup baapax suudai' chir. Gio ba' gu u'uux gui' nam ki'n ka tu bhiiñdhat na ba' jimda' gu gɛ' kanuub mummii xi iabu mit suudai' chir. Mi' dhir ba' dai na mit biipi' dir ja'k xi sa'iich maa'n gu komaarak jannulh, ba' gu kanuub gamai' ji jii mu ja'k suudai' jugii'ñ. ⁴¹ Gu' ji na gu' palhiip gama ja'k nat ji bhii, mi' ba tu siis biipi' dir ja'k bhaan gu o'ya na mi'x oidha'. Mi' dho gu' pu cham bhaai' na ka jimia', nat gu' giilhim jix bhai' mi' ba tu siis. Dai nat bhai' pix ji jaiki gatuuk dir ja'k, na gu' giilhim na bha nu'yas gu suudai' na bha silh gu'nguk. ⁴² Ba' gu sandaarui'x mi' bax ja koodam kat am gui' nam ja bai'ñchu' na mit ba ja kuupam, sap nam ba' cham ja o'ñixidha' nam ji bubuaki mi' dhir nam mui' ji chu suulhia' mu ja'k na pai'r dibiiir ta'm. ⁴³ Gu' ji na gu' gu ja gɛ'kam tuk dhi' ji' dhi sandaarui'x jotmoda' ja soo'mchulh, na gu' cham aa' nam jai' biix jup ba ji mu'aa' gu Paablo. Dai nat xi ja chia pix gui' nam ji'k jix maatit tu suulhi' nam biipi' mui' xi chu suulhia' mu ja'k na pai'r dibiiir ta'm. ⁴⁴ Gio ba' gu jai' nam ji'k cham maatit tu suulhi', xi ja chia ip nam sap taa'mlas bhaan mui' xi chu suulhia', piam sap gu ta'tak ga'n gu gɛ' kanuub gui' nat mi' ba jaiki. Ba' dhi' pu'ñich buidhat siamri biix dappaam ma tiitis jachich mi' na pai'r dibiiir ta'm.

28

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' na pai' ilhi'ch jir dibiiir na pui' ti tii' Malta

¹ Ba' na chich pai' dhuuk biix ba bubua mi' dhir suudai' chir, ba maat jachich nach mi'p tu'ii' na pai' pui' ti tii' Malta. ² Ba' gu mi' oi'ñkam pix jix bhai'ch chitda am gio na mit mi ja'p ba tu nai gɛ', na gu' giilhim jix jii'pi'ñ

na bha duuk, ba' bach bai'n am nach mui' xi juukgipu'. ³ Ba' gu Paablo jai' xi u'uuk gu ku'aa' mi'p xi chua tai dhaam. Ba' maa'n miji dir jimii gu ko' na ba miidhim gu tai, ba' nobi'ran jum bhiibgak pu ki. ⁴ Ba' gu mi' oi'fikam na mit tii nat nobi'ran ba kii gu Paablo gu ko', jup jum ti titda am diilh:

—Jir tu mua'kam dho bak dhi maa'nkam nat ba' ba kii gu ko', na gu' giilhim jix ua'tulhdhix, sia kut gu' tii cham mu pai' bhai'muk muu suudai' chir. Gu' ji na gu' gu Dios cham aa' na duaka'.

⁵ Ba' gu Paablo mi' tai dhaam xi dhaagik xixiix gu nobii'n na ba' jigixia' gu ko', ba' pu cham tu' jax jum duu. ⁶ Ba' biix dhit pix am nii'n am na pai' dhuuk bhai' ji baigikia' piam na pai' dhuuk am xi mukia', gu' ji nat gu' chakui pai' jax ba jim duu nam tii xi nii'n, tii gu' ba miikim. Ba' gatuuk pui' ji chii mit na sap jir dios ji gu Paablo, nat ba' cham maimtuda gu ko' nat tii kii.

⁷ Ba' mi' ju'ndharan nach pai' xi juukgimik, mi' dhir amuub bipio' gu dippir ga'n gui' na mi'r g'e'kam ka' na pui' tii' Publio, gui' nat jich chibiaptuda baik tanoolh gio nax bhai' tuch maakda'. ⁸ Ba' gu taata'n gu Publio jano' pik jup e'ka' gu toi'ndi' binkam gu book ko'k, ba' gu Paablo mui' ma tiigim. Ba' dai na jax jim xi chu daanik bui'for gu Dios bhai' xi dhaa gux ko'kkam, jix kii' dho gu'p jum duu mi' jotmoda'. ⁹ Ba' na mit pui' ba ti kai gu jai'x kako'kkam nam mu ja'p oi'fika', jum dikoo'n jamit na mit mu jii bui'for gu Paablo. Ba' gui' pix ja'x jup ji ja dudua'n, jix kiki' dho gu'p jum duu mit biix. ¹⁰ Mi' dhir ba' dai na mit ma tuch onbai' biix aixim gu tu', gio na chich pai' dhuuk ba jii bhaan gu jumai g'e' kanuub biix jamit jup xi chuch maa na j'i'k tu'ch a'm jum aagaidha' gammiji nach jax jiidma'.

Gu Paablo na bhammi dir ba aaya' Rooma

¹¹ Ba' gu baik masaa'n na chich bhammi dir xi juruu'ndhak na pai' ilhi'ch jir dibii'r, ba jii chich bhaan gu jumai g'e' kanuub gui' nat pui' bhai'p juruu'n na j'i'x juugit jix jii'pi'n kat. Ba' dhi g'e' kanuub jir bhammi dir ja'k kam ka' na pai' pui' ti tii' Alijandriiya, ba' bhaan bha tuuttu' am bii'pi' dir ja'k gook gu ja didios tuk gu bhammi dir kam, na pui' tii' maa'n Kaastor, gio ba' gu jumai Poolus ip. ¹² Ba' bhammi dir ba ai chich jumai momkoran na pai' pui' ti tii' Sirakuusa, ba' bhai'p juruu'n jachich baik tanoolh. ¹³ Mi' dhir ba' giop ba jii chich bhammi dir ja'k na pai' jumaip jir momkoran na pui' ti tii' Reegio. Ba' buimgidhak ampik bhai'p ji jib mu dir ja'k jurnip, ba' aach mui' pu xi jii bhammi dir ja'k nach pai' ja'k jiiim, maa'n tanoolh jachich ba'p duu na chich ba' bhammi dir jup ba ai na pai' pui' ti tii' Putioli. ¹⁴ Ba' bhai'

ba ja tii chich ip jai' guch jaadu'n gui' nam pui'p ti jii'gi'ndha' bui'for guch Xo'i'kam. Ba' bach baidhim am mu ja'p nam pai' oi'fika', ba' aach mui'p ma jii, maa'n simaan jachich dho gu' ja buip juruu'n. Ba' dhi' pu'fich buidhat siamri dikoo ba aajim ich bhammi dir Rooma. ¹⁵ Ba' gui' nam bhammi ja'k jup oi'fika' Rooma guch jaadu'n jich Xo'i'kam bhaan, pu bax maat am nach mui' ba jiiim, ba' bhai' ma jii mit na mit bhach namkim bhai' na pai' pui' ti tii' Pooro de Aapio, gio ba' bhai' na pai' pui'p ti tii' Baik Tabernas. Ba' nat ba ja tii gu Paablo, bhai'x bhai' jim ilh, ba' ma tu taxchaabgi bui'for gu Dios. ¹⁶ Ba' na chich pai' dhuuk bhammi dir ba ai Rooma, mui' xi ja aich gu ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x bui'for gu jumai ja g'e'kam tuk gu sandaarui'x gu bhai' kam, gui' na ja bai'fichu' nat mui' ba ja kuupam. Ba' gui' xi chu chia nam ja kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada' gu ja'tkam. Dai ba' gu Paablo dilhkob ja'k tu' chia mit nam kuupa', gio sap na maa'n pix mi' nuuka'nda' gu sandaarui'x.

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' Rooma

¹⁷ Ba' baik jurni'n ki'n nai' ba tu ja joochxi gu Paablo gu ja g'e'gerkam tuk gu Israel kam ja'tkam gui' nam bha ja'p oi'fika' Rooma. Ba' na mit pai' dhuuk biix bhai' bam jumaap, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Aa'n ma'n dhaa mit bhammi Jerusalem gu Israel kam ja'tkam sia kuñ tii cham tu' jax ja buixi'n, ni kuñ cham pai' iam cham tu' ka'm jup nii'n gu pui' nam jax ja'k tu jimdat guch bopxi kat, ba' ja chia mit gui' nam ya' dir bhammir g'e'gerkam nam jii chulhii'fichuda'. ¹⁸ Ba' tii ba xii'n dho'fichom kat am, na'n gu' cham tu' bhaan kui'ficha bia' kum gu'p ba'n mu'aa' git. ¹⁹ Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim ba xii' mu'aam, ba' aa'n pui' ma'n dikoo'n na nich pu tii'n gui' na bhammi dir jir g'e'kam Judea na tu chii'ia' nam bha'n bhii'ka' ya' ja'k Rooma bui'for gui' na ya'r g'e'kam na ba' ya'n chikka' no'n moo kui'ficha bia'ka' ba' gu' cham, sia kuñ gu' aa'n cham ja iattulhdham guñ jaadu'n Israel kam. ²⁰ Ba' aa'n ja'p kai'fiam mu tu jam joochxi' jaadu'n na'n xi jam tiigim gio na'n bhaan xi chu jam a'gidham gui' nach jaro'i' saak ni'rada' na bha jimda' git ya' aach jich bui nach j'i'k jir Israel kam ja'tkam, gui' na'n jaro'i' bui'for ti jii'gi'fii' na'n ba' ya' buupulh xib ki'n dhi bapai'num titropi'fii'.

²¹ Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu' aach ya' cham pai' jax t'e' k'e'e' ji, na gu' cham pai' jaro'i' pui' ja'k bha tuch ua'fii'fii' gu bhammi dir kam Judea, gio jai' tii bhammi dir jup jiiim am guch jaadu'n, sia cham pai' jax kai'ch am no'p moo mu pai' pix oirit jix buam tu bua. ²² Ba' aach tii xim

kaim dho gu pui' nap jax jix chu a'gam jich jaduun, na gu' aach nach jix maat, biix kap pix pui' kai'ch am gu ja'tkam na sap cham tu'r silhkam gu dhi' pui' nap jax kai'ch.

²³ Ba' ba tu dai mit nam pai' dhuuk bhai'p tui'ka'. Ba' nat pai' dhuuk jum ai, mui' bhai' bam jumaap jamit, ba' bhai' ji chu ja a'gi gu Paablo kabuimuk dir pu nai' ji jur. Ba' mi' bhaan tu ja a'gidhimik mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees gio ba' mi' na mit pai'p tu ua'nak gui' nam pui' bijik bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios nam sap ba'x maatit kɛɛji ba ti jii'ndha' buiñor gu Jesus. ²⁴ Ba' ji'ma'n siamri ti jii'ñ jamit gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi gu Paablo, jai' ba' pu cham, ²⁵ dai na mit xi ñiokboidhat ba jii. Ba'p ja titda gu Paablo:

—Pui' ba ji bubua pimit jiñ jaaduñ nat jax tu ua'nak maadit gui' nam jir jich bopxi kat, gui' nam bhaankam tu a'gat gu Dios nat pui' ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', gui' na pui' tiigich Isaiiyas, na ja'pnim kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak:

²⁶ Xi ja aa'ñdhamir dhi Israel kam ja'tkam nañ jax ja'k jix aa' nam mi' pui' jimia'.

Dai ji na gu' no'p tii pui' ba tu ja a'gi'ñ, pu cham maatit kaaya' am, piam no'm tiim nii'ñ nap jix kii'p jum duukam jup tu bua, pu cham maatit tigia' am na jax jir jum duukam ka'.

²⁷ Nam gu' pu cham maatit tɛ kɛɛ dhi' dhi ja'tkam,

panaas ba' ku ja'p ji buusan nam pu cham ñiñña gio nam pu cham tɛ kɛɛ.

Pui' kum ba' cham xim ga'ngada' na jax jir jum duukam ka' gux kii'p jum duukam no'm tii nii'ñ,

gio nam cham biix ja jujur ki'n xi chɛ kɛɛkɛ' gu' nam ba' jax dhui pix cham mi' pui' jimia' dho nañ jax jix aa'.

Ku gu' aañ cham tu'p jiñ buixi'ndha' ji ja bui.

²⁸ Ba' xib dir ja'p ja'k bax mat ka' pim jiñ jaaduñ nañ cham tu' aapi'm ka tu jam a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai gu jai' ja'tkam jañ pix ba tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ka', nam gu' gui'x kaim jia.

²⁹ Ba' nat pai' dhuuk tiimu na tu a'gimik gu Paablo, ba jii mit gu Israel kam ja'tkam xi ñiokboidhat.

³⁰ Ba' gook oidha' bhai' juruun gu Paablo bhai' nat pai'm taiñbui maa'n gu ba'aak tu namkidhat. Ba' mui' bhai' aajidha' am gu ja'tkam, ba' gui' pix jix bhai' ja titdada'.

³¹ Ba' cham jaroi' soo'mchulhi'ñka' na tu ja a'gi'ndha' gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'gada' guch Xoi'kam gui' nar Gɛ'kam.

**GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TI
JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH
XOI'KAM NAM
ROOMA OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo guch Xoi'kam jügi'ñdham Rooma kam

¹ Aañ jir Paablo, jam ñio'ki'ñ in bhaan dhi'ñi u'u'an aañ nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, nat gu' pu chu'm ki'n jin a'm ti tii nañ pu'ñi chu'm ki'n jir nobii'ñ ka'. Ba' nañ nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios nat bhaan jin a'm ti tii, dhi' ba' bhaan jir tujuandam tugi'ñ in gio nañ jir nobii'ñ.

² Ba' gui' na bhaan tu a'ga dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gu Dios diilh ja aa'ñ gui' na bijik bhaankamu'n ya ja'p tu a'gimik na pu'ñi gatuuk ya' aaya', dhi' ba' mi' dhir pui' ja'k tu ua'na mit. ³ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios bhaan tu a'ga gu Maraa'n, dhi' nach jaroi' iim aach nar jich Xoi'kam gio nar jich Gø'kam tuk, na tuuku' bhaan jir boxii'ñ gu Dabii' gui' na bijik jir gø'kam kat. Nat gu' guch Xoi'kam maaxik maa'nkam jup jim duuk ya' maaxir dhi' oi'ñga'n bhaan, dai gu ii'mdaga'n nar jix uañ. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk muukik giop dua guch Xoi'kam, dhi' bhaan matgir na silhkam jir Maraa'n gu Dios na bi'xchu'x bhaai' na pu tu duña'a', na ni jaroi' gu ja'ppix maa'nkam cham ji'xdhat pu tu duña'a', gam nat cham tu' bhaan jum ua'tulh sia pik nar jax ka' git. ⁵ Ba' dhi'r di' guch Xoi'kam nat xiñ joi'mdak jin chügik jin dhai nañ jir nobii'ñ ka' nañ ba' mi' pu tu duña'a' na jax jix aa', nam ba' biix kap na ji'x oi'ñga'n jai'chdhilhia' gui' nam buiñor ti jii'ñdhai mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa'. ⁶⁻⁷ Pui' na jax aapi'm jin jaaduñ na pim bhai' oidha' Rooma, ba ti jii'ñ japimit buiñor guch Xoi'kam, nat gu' diilh gu Dios xi jam joi'mdak pui' ja'k tu duu na pim ba' bar ja'tkam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam. Ba' gu Dios jich Gi'kora' biima'n guch Xoi'kam jam a'm ti niidhidha' am na pim ba' joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Gu Paablo na pui' ba ja tiida' gu Rooma kam na ja a'mkam tu daañchu' buiñor gu Dios

⁸ Biipi'ñ ja'p xi jam tiidam jin jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ aañ taxchaabgi'ñ gu Dios na pim jix io'm buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, biix kap nai' pui' tum kal'ch na pim jix io'm buiñor ti jügi'ñ. ⁹ Nañ gu' aañ gammiji jam a'mkam tu daanda' buiñor gu Dios na ba' jam palhbuidha' na pim jix io'm buiñor ti jii'ñdha'. Jix maat dho gu' gu Dios

nañ gammiji jam a'mkam tu daanda', nañ gu' gammiji jam ti'ñchoka'. Gu Dios gui' nañ jaroi'r tujuandam tugi'ñ jañ aagit jup kai'ch, nañ jaroi' bhaankam nai' tu ja a'gidhim gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga gu Maraa'n. ¹⁰ Ba' pui' ja'k jañ jup tu daanda' buiñor gu Dios na git gui' diilh aaga' nañ mu jam tii'mira', na gu' no't gui' diilh pui' ba tii nañ mu jam tii'mira', gui' diilh pui' tu duña'a' na jax ja'k jix bhaai'n ka' nañ mu jam tii'mira'. ¹¹ Tii mur jimdam in gu' nañ xi jam tügim gio nañ xi jam gu'nguxdham biix ji'ma'n jam i'ii'mda'ir bhaan na pim ba'x io'm mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ¹² Piam nach maap jich gu'nguxdha', jax ña pix. Pui' na jax aapi'm jin guguuxdha' na pim tu' bax maat na pim ji'x buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gio aañ nañ tu'p jix maat nañ ji'x buiñor jup ba ti jügi'ñ.

¹³ Jin jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ mui'kim ti ba ji tu dai nañ mu jam tii'mira', gu' ji na gu' tu' na pix bhaan cham jax kax bhaai'n ka' panaas. Nañ gu' tiix aa' na pim ja'xbui'p ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na jax aañ, ja'p na jax jai' kap nam ja'xbui'x io'm jup ba ti jügi'ñ na jax aañ. Dhi' ba' ja'p ji buusnim na jax no'ñ tu oraim. ¹⁴ Jum aa' gu' nañ biix kap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch, cham jax bua sia kum jai' dhit jir jix chu mamatdagim piam ku gu' cham, piam sia kum jai' dhit tu' ka'm ja ni'ñ gu jai' ja'tkam, piam sia gu' nam gampai' tu'm, sia jaroi' na pix jin a'm jum aa' nañ tu a'gidha' sia pik nar jax ka' git. ¹⁵ Pui' kuñ ba'x aa' nañ mu jimia' Rooma nañ mu tu jam a'gi'ñmira' gux bhai'm kai'chdham ñio'ok na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, tii aa'nda' git in nañ bhammi ba aaya'.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ok na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam

¹⁶ Aañ cham tu' xi'ir bhaan gux bhai'm kai'chdham ñio'ok na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na gu' dhi'x bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiñdha', ba' jumai' boi bhaan kisa' na pai'x bhai' ba tu jimda' gammiji, ku gu' no't ti jii'ñdhak mi' pui' ba jii' ji na ji'k jax jum kai'ch. Gu Israel kam ja'tkam pik git jam biix ti jii'ñdhai mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch, na gu' dhi' pik tii ja bui jim gux bhai'm kai'chdham ñio'ok. Gu' pix ji na gu' sia pui' ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' sia nam kęęji mi' pui' jimia'. ¹⁷ Gux bhai'm kai'chdham ñio'ok na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, dhi' bhaan jich aagi'ñ gu Dios nax u'uañ ki'n jich chuttu', dai pix no' chich soi'ch ihdhak ba ti jii'ñ buiñor guch

Xoi'kam, pui' na mit jax tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: "Gu jaroi' na mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios gio no' bix juraa'n ki'n buiñor ti jüigi'ñ, dhi' gammijix bhai' ba tu jimda'."

Gu Paablo na ba tu aa'nda' nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñ gu ja'tkam

¹⁸ Aañ jix maat na gu Dios jix dhaam dir jix bhaamut ja nii'ñ gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jiiim na jax jix aa', na gu' dai nam bix aixim tu bua nam diilh jax ilhii'ñ, pui' ku ba' bixchu' bhaan pix ba ja tulhiiñchu'n. Na gu' pui' nam jax cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios, ja'p ji buusan nam dhi' tu soobhi'ñ nam cham machia' gu jai' ja'tkam na jax pik ja'k jir mi' pui' nam tui'ñgida'. ¹⁹ Jix bhai'x maat am ti dhi' dhi' ja'tkam nam jax ja'k dui machia' na jax jir tu'm kam gu Dios, gu' pix ji no'm jix maachik ka' git. Nat gu' gu Dios diilh jup tu duu gui' nam tu' bhaan machia' git. ²⁰ Na gu' no'ñ jix bhai' bhaan xiñ ga'nga gui' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios, pu dhi' bhaan jix maati' na jax jir tu'm diilh gu Dios, sia ku gu' cham maax gu maaxik bhaan. Pui' na jax dhi oi'ñga'n nach xi ñii'ñ na jax jir tu'm nat jup duu, dhi' bhaan jix bhai'x maati' na jax jir gē'kam na ba' bixchu'x bhaai' na pu tu duñaia'. Pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' sia na cham ji'xkat jum tiimo' na bixchu'x bhaai'n ka' na pu tu duñaia' sia tu' na pix. Cham tu' dho ba' bhaai' nam tu' bhaan jax ti'ya' dhi' dhi ja'tkam, ²¹ nam gu' tiix maat gu Dios na jax jir gē'kam, gu' pix ji nam gu' diilh cham xim gu'nguxi'ñ nam iam gē'kamtuda' na jax ja'k jum aa' nach gē'kamtu'nda' nar Dios. Ni kum cham iam jup xi taxchaabgi'ñ sia tu' bhaan, dai nam bix aixim bhaan titii'ñcho na tu' pu cham tu' mim nini'ñ. Jix chu tukgam tir ja'k titii'ñcho am dai, cham tu'x chu maax kir ja'k. ²² Pui' xi kai'chit am nam jix io'm jix chu mamatda', gu' ja'ppi nam pu cham tu' maat gux matgim. ²³ Tii' na mit ja'p xi dhuuk gu Dios gui' na cham tu' munki, ba' dai gui' na diilh gu ja'tkam jup jir ja duiñ bhai' ji ja daani mit. Iam nam gu silhkam Dios ba' pik daanit gē'kamtu'n nam kapbhai' bax maat na jax jir gē'kam. Gu' dai gui'm pix ba ja daan nam jup jir tu duiñxim, na pu chu'm ka' ip na diilh gu maa'nkam, gam u'ji'p tu duiñxim, gam gu tu' nam maakob tu tooton, gam kooko'p tu duiñxim.

²⁴ Ba' dhi' bhaan gu Dios xi ja do'ñcho pix nam ba' diilh mu pu tu duñaia' nam jax ilhii'ñ gu tu' nar jix buam jum duukam, pui' ku mit ba' bix aixim jix buam tum duu'nkam bhai'p jip tu duu na tu' cham jir kii'. ²⁵ Diilh bhai' ji gaa mit nam jax ja'k duix ia'tbi' ka', iam chi na mit ja'kbui' kat gaa nam jax ja'k silhkam tu a'gada' na jax jix aa' gu Dios.

Gio nam bix aixim ja bui ba tu daan na tu' Dios pix jup jir duñii'ñ, iam chi nam gui' ba' pik buiñor tu daan na jaroi'p jir tu duñii'ñ bix dhi' nam ja bui tu daan. Na gu' dai gu silhkam Dios jix dhaam kam jix bhaai' nach dhaanda' gammiji sia pik nar jax ka' git. Iam git jach bix pui' duiñchu'nda' gammiji.

²⁶ Dhi' ji' ji bhaan ba' gu Dios xi ja do'ñcho dhi' dhi ja'tkam nam ba' pu tu duñaia' nam diilh jax ilhii'ñ, pui' ku mit ba' bhai' jip tu duu gui' na tu' cham jir kii'. Jai' dhit gu ja bipna' dhi' dhi ja'tkam, jai' u'uub jamit ja oi, cham tu' kap jum buix jamit gu ja chichio'ñ chuk, jix xi'iraam jum duu mit. ²⁷ Gio jai' dhit gu chichio'ñ pui'p jum duu mit, jai' mit ja oi gu chichio'ñ, cham tu' mit kap jum buix gu ja bipna' u'uub, nam gu' daix buam tu'm bhaan ba titii'ñcho. Xim ja joojoi mit dai chichio'ñ gio dai u'uub, cham tu'r am tii pui' na mit jax jum duu, jir jix xi'iraam dhi' pui'. Ku gu'm tulhiiñ am ji pui' ji chu't ja tutku' bhaan, nat gu' pu chu'm ja daam ba jii na mit jax jix aagik pui'm duu.

²⁸ Ku gu' diilh ji gu Dios nat xi ja do'ñcho pix nam pui' ja'k jum duñaia', gio nam pu tu duñaia' nam jax jix aa' diilh, na mit gu' cham aa nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', na mit gu' dai bhaan ba titii'ñcho gu tu' na cham jir kii'. Ba' cham jax bua siam chi ba' pum buimik jax ñam ilhii'ñ diilh, sia ku tii cham jir am. ²⁹ Gio gu' bix aixim jix buam tu jim am na jax cham jir kii', cham tu' dai pui' pix. Jix jüigak ka' am gu jaroi' sia tu' na pix bhaan. Gio nam jir tu koo'n kam. Gio nam ja'p jax ja ñioki'ñdha' gu jai' sia kum cham tu' jax bua. Gam nam jix ia'tbi'. Joidham ilhdhat pu buada' am gu tu' na cham jir kii', gam nam nai' ja a'gidhat ja axiidha' gu ja'tkam.

³⁰ Gam nam pui' ja a'gada' gu jai' ja'tkam nam jix buam tu jim, diilh ba' pu cham jum nii'ñdha' am. Gio nam jix bhaamki'ñ gu Dios. Gio nam cham tu' ka'm ja nii'ñdha' gu jai' ja'tkam, gē'gē'kam jum taat ka' am pix, jix aa'nda' am nam joidham jix bhai' ja aa'nda' gu jai' gu tu' nam jax buada'. Gio nam diilh jix jix aichu'nda' nam jax ja'k duñaia' gu tu' nar jix buam jum duukam. Gio gu ja gigi'kora' pu cham tu' ka'm ja nii'ñ am.

³¹ Gio pu cham maatit tē kēē am sia jaroi' tii tu ja a'gi'ñ. Gio cham ji'xkat pu duñaia' am jax no' mit tii xi chii. Gio nam cham tu'x joi'mdat nii'ñdha' gu jaroi'. Gio nam cham ji'xkat tu uañdha' gu jaroi' no't tu' bhaan mam ua'tulh ja bui, nam gu' pu cham maatit taat na jax tu tatda' no'ñ jix chu joi'gi'n. ³² Jix maat am tii nat gu Dios pui' ja'k tu dai, na gu jaroi' no'x buam tu bua nam jax jix buam tu jim diilh, dhi' mu ja'k bhäya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gu' pix ji nam gu' ja'p xi dhuukat pu tu duñiim sia kum tiix maat. Joidham pix nii'ñdha' am gu jaroi' no' pui'p xi chu bua nam jax tu buada' diilh.

2

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na gu Dios ja tulhiinchuda' gu jat'kam na ji'x pix ja a'm bipio'da'

¹ Ba' aapi'm Israel kam ja'tkam, cham jir am na pim jix u'uañ jum ilhdhat pui' ja titdada' gu jai' ja'tkam nam jir jix u'ua'tulhdhix kam, na gu' cham jam joi'mda' gu Dios jano' na pim pai' dhuuk buiñor ti ba aaya', sia ku pim gu' aapi'm pui' ilhiñ panaas na xi jam joi'mda' na pim jir Israel kam ja'tkam. Jax dhui na pim gu' pu chu'm ki'n jup jix u'ua'tulhdhix na jax gui' am. ² Jix maat ich dho na gu Dios ja tulhiinchuda' bixx gui' nam pu'ñi ja'k tu jim. ³ Gu' ba' aapi'm ja'p jum aa' aa ba' na katti iam pu'ñi ja'k cham jam tulhiinchuda' gu Dios na pim pui' ja titdada' gu jai' nam jir jix u'ua'tulhdhix kam? Chaam tu' ji matgim. Dhi' ki'n ji ba'x io'm jam tulhiinchuda', na pim gu' ja'xbui' pix jup jix u'ua'tulhdhix na jax gui' am. ⁴ Gu' ji na gu' gu Dios joidham jix chu joi'gi'n, tu nakoo' pix kia' na pim tu' jax bua, na gu' ti naira no' pim iam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', sia ku pim gu' aapi'm pu cham maat na jax jum aa' gu Dios jam bui. ⁵⁻⁶ Gu' ji na gu' aapi'm cham tu' iam pui' bam aa' na pim mi' pui' ba jimia', ja'kbui' kat japim jix io'm jum ua'tulhdhim. Ba' gu Dios jix io'm bhaamuim ip jam bui, bixx jam bi'chulhdhim jano' na pai' dhuuk jum aaya' na bixx ja tulhiinchuda' gui' nam pu'ñi cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', jano' na diihl gu Dios maaxik ja bui xim maaxdhai ja aagi'ñdha' na tu' ja a'm bipio'da' bixx ji'ma'n gu ja'tkam jax ñam ja'k tu jimia' ya' dhi oi'ñga'n. ⁷ Gui' nam ji'k pu gaaga' ya' dhi oi'ñga'n nam jax dhui aaya' buiñor gu Dios, gio na jax ja'k dui pix jix bhai' ja aa'nda', gio nam jax ja'k dui cham jimia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiinchuda', nam mi' pui' jimia' na jax jix ki' ka'm ni'ñ gu Dios, dhi' ji' am, gu Dios ja baidha' nam buiñor bap tui'ka' gammiji. ⁸ Gu' ba' gui' nam gammiji pix jum ua'tulhdha', nam cham ji'x aaga' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios, nam dai gux buam jum duukam jix joojoidha', dhi' ji' am gu Dios cham ja joi'mda' mu ja'k xi chu chiñia' nam ja iabo' nam pai'x io'm gammiji pup jum tulhiinchuda', na gu'x io'm bhaamu' ja bui. ⁹ Bixx jum tulhiina' am gui' nam ji'k jum ua'tulhdha', tiix buam jum aa'nda' am ba'. Aapi'm pik jam bui jim dhi tulhiina' na pim jir Israel kam ja'tkam, ku gu' sia ji na pui' ja buip jim gui' nam cham jir Israel kam. ¹⁰ Piam ku gu' ja'pni ip, joidham jix bhai' ja duñia' gu Dios gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa', pix jix bhai' ja aa'nda', ba' gui' pix jix bhai'p jum taat ka' am. Gui' pik jix bhai' ja duñia' nam jir Israel kam ja'tkam, ku gu' sia pui'x

bhai'p ja duñia' ji gui' nam cham jir Israel kam ka'.

¹¹ Na gu' gu Dios maa'n na jax pix ja bia' gui' nam jir Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ¹² Na gu' sia kum jai' dhit cham bia' gu u'uan gui' na bhaan tu daaxix na jax ja'k tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, sia mu ja'k bhi'ya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiinchuda', nam gu' pui' pix jup jum ua'tulhdha', sia kum gu' ti pu cham maat na jax ja'k tu aagix. Gu' ba' gui' nam ti bia'ka' gu u'uan na mi tu daa na jax tu aagix, gu' pix ji no' mit gu' ja'p xi dhuuk jum ua'tulhdha' bhaan bhai' ji ja dagia' gu Dios na mit jax kai'ñkam cham mi' pui' jii, nam gu' tiix mat ka'. ¹³ Cham tu'r bi'xim ka' am gu' gui' nam ja'p pix kaaya' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' gui' ji nam pu duñia' na jax jum kai'ch nam ba' cham jum tulhiina'. ¹⁴ Na gu' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia kum gu' pu cham maat na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' ji no'm gu' diihl jup bia' na jax ja'k jup tu aagix ja bui, bhaan tu daa'ñchu'nda' am na jax tu aagix ka' sia pik nar jax ka' git. ¹⁵ Ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na ja jujur am pix tu ua'ñix na jax tu aagix nam tui'ñgida'. Ba' nam tu'x mat ka' na cham jir ki' gio na tu'r jix ki', dhi' bhaan mui' xim ga'ngada' am nam tu' pu duñia' gio nam tu' cham pu duñia', dai ba' nax bhai' ba tu ja jimia' no' mit gu'x kii'p jum duukam jup tu duu. Piam ku gu' cham, dho dai na cham bhai' tu ja jimia' ¹⁶ jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh na gu Dios bixx ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam tu' jax xi buimii ya' dhi oi'ñga'n, pui' na jax jum kai'ch dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, sia kum gu' cham jum matda'ir pix pu buim xib nam jax ilhiñ.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam gu Israel kam ja'tkam cham mi' pui' jii'm na jax chu aagix gu' nat Moisees tu ua'nak

¹⁷ Ba' aapi'm na pim pui' kai'ch na pim jir Israel kam ja'tkam, ba' na pim pui' ji kai'chit dhi' bhaan tu daa'ñchu' pim na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees. Ba'x bhai'm taatit am g'e'g'ekam jum taat japim na pim xi iim gu Dios jix dhaam kam. ¹⁸ Jix bhai'x maat japim ip na jax ja'k jix aa' na pim tui'ñgit mi' pui' jii'mda', na gu' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, jix bhai' jam aagi'ñ na tu' pik jum aa' na pim mi' pu duñia'. ¹⁹ Ba'x bhai'x maat japim panaas na pim silh ja bai'ñchu' bhaan gu boi gui' nam cham ji'x ñiñña, gam nax bhai' miimtu' panaas gu jam taai' na pim ki'n ja bi'ñxi'ñchu' gui' nam jix chu tukgam tir jii'mchu'. ²⁰ Nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch na pim panaas jix bhai'x maat na pim pui' xim aa' na pim jax ja'k jix

bhai' ja aagi'n gui' nam pu cham ji'x maat nam jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios, gio na pim panaas jix bhai'x maat na pim jax ja'k ja palhbui'ñchu' gui' nam kia'pix maachim nam jax ja'k mi' pui' jiidma', na pim gu' aapi'm jix bhai' bax maat na jax jir mi' pui', na pimit gu' bhaan dir maat gu u'uan gui' na mi' tu daa na jax ja'k tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak. ²¹ Gu' ba' na pim kapbhai' tu ja mamtuxi'ñ gu jai' nam jax ja'k tui'ñgida', çcham bhaai' aa na pim dailh pu'ñip xi chum mamtuxdhat na pim jax ja'k mi' pui' jiidma'? Na gu' no' pim jax ja titda gu jai' na cham jir kii' nam gan ti iixi'ñdha', çgu' jax ku pim ba' aapi'm biipi' kat ti iixi'ñ? ²² Piam no' pim jax ja titda na cham jir am nam jai' ja biim boppoda' gu u'uub, daipux bhaai' gu ja bipna', çgu' jax ku pim ba' aapi'm nai' pix ja biim boppo gu jai' u'uub, iam na daipu' gu jam bipna'? Gio no' pim baabui' silhkam cham ja kügalhi'ñ gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ñga'n, çgu' jax ku pim ba' gan jix xi'ñhim mu baapkit ja chichio am mi' dhir ja iixi'ñ gu ja tumñi' ganai' biix aixim nax dha'ram tu namik? ²³ Tii bhaan gè'gèrkam jum taat japim dho pui' na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees, gu' pix ji na pim gu' cham tu' bhai' bi'iim buiñor gu Dios, na pim gu' cham tu' mi' pui' jiiim na jax tu aagix. ²⁴ Pu'jani bak ba'r jum duukam na ba'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Jix buam pix a'ga am gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Jir jam kuiñcha aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam."

²⁵ Jir silhkam dho na tu'x bhaai' nam jum matgilhi'ñ ja tutku' bhaan gu Israel kam ja'tkam nam ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam, ku gu' no'm mi' pui'p duiñchu'nda' git ji na ji'k jax tu aagix. Gu' pix ji nam gu' cham tu' mi' pui' jiiim, pu cham tu' bhaai' ba' siam tiim matgilhi'ñ. ²⁶ Na gu' gui' nam mi' pui' jiidma' na ji'k jax tu aagix, dhi' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ja'tkam ka', ba' pui' ji buusanda' nam matgilhdhix ka' ja tutku' bhaan, sia kum gu' pu cham pai' matgilhdhix. ²⁷ Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jiidma' na ji'k jax tu aagix, sia kum gu' cham tu' matgilhdhix ja tutku' bhaan, dhi'x bhaai' nam pu ja tiida' gui' nam jir Israel kam ja'tkam na jax kum ba' cham mi' pui'p jiiim, nam gu' ja'kbui' kat tiim matgilhi'ñ. ²⁸ Na gu' gui' nam pui'm tiiti'nda' nam jir Israel kam, cham tu' dai daam dir pix nam pui'm tiiti'nda'. Gio gui' nam jum matgilhi'ñdha', cham tu' dai daam dir pix ip nam jum matgilhi'ñdha' na ba' pui' bam kai'chdha' nam ba matgilhdhix. ²⁹ Gu' matgim gui' nam tu' silhkam pui'm tiiti'nda' nam jir Israel kam ja'tkam, sia irban dir ji nam jir pu chu'm ka', cham tu' dai daam dir pix. Gio gui' nam tu' silhkam ba matgilhd-

hix ka', sia irban dir ip ja jujur am bhaan nam matgilhdhix ka'. Dhi' ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na pui' ja'k ja duñia', cham tu' na jax tu ua'ñix na tu aagix. Ba' gu jaroi' na pu'ñi ja'k jir tu'm ka', dhi'x küi' ka'm ni'i'ñdha' gu Dios, sia kum gu' gu ja'tkam cham tu' pui' ilhii'ñ.

3

¹ ÇGu' tu' mit ba' mi chii' gui' nam pui'm tiiti' nam jir Israel kam ja'tkam gio nam jum matgilhi'ñ? ² Matgim mui' ji nat ja a'm ba tu bii' biix aixim tu'm. Gu gè'p jum duukam ja a'm bii, dhi'r di' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga nam jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa'. ³ ÇBa' aapi'm jax ilhii'ñ na tu tu'ii' nam ba' cham mi' pui' jiiim jai' dhit na ji'k jax tu aagix? ÇPanaas aa gu Dios pui' cham mi' pui'p ka tu duiñchu' nat jax ti? ⁴ Chaam tu' ji matgim. Jax dhu'i na gu' gu Dios maa'n na jax mi' pui' duiñchu'nda' jax na ti'ya' sia nar jax ka' git, cham tu' na maakam jup ba kai'chdha' gatuuk. Dai ji gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam ba' maakam jup ba ilhii'ñdha' jax nam xi chi'ji. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na tu ua'ñix nat pai' tu ua'nak maadi' gu bijik dir kam na buiñor tu daan gu Dios:

Biix pix jam pui'm bia'ka' nap dai aap jix bhai' ji buusnichu',
nap gu' gammiji pui' tu duñiidha' nap jax kai'chdha'.

Ba' cham ji'xdha' jaroi' jax jum tiida' nap tu' bhaan cham am buatu',

nap gu' biix pui' tu duiñchu'.

⁵ ÇGu' ba' palhbui'ñ ich aa panaas gu Dios nach jich ua'tulhi'ñ na ba' dai gui' dailh jix bhai' ji bi'iidha'? Gu' ba' nach chulhiñchu'n nach jich ua'tulhi'ñ, çdhi' aach ba' bhaan pui' kai'chdha' na cham tu' mi' pui'p jim, nach gu' tiix bhai' bua nach jich ua'tulhi'ñ na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha'? Tuuku' bhaan tu a'ga iñ, cham tu' gu i'i'mda' bhaan. ⁶ Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' cham mi' pui' tu duiñchu'nda' git dailh gu Dios nat jax ti, çjax dhu'i git jup ja silhka'nda' gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n nam cham mi' pui' jiiimchu'?

⁷ No' baabui'r silhkam ka' git nañ aañ pix palhbui'ñ gu Dios ki'n nañ jax jix iatbi' na ba' dai gui'x bhai' ji bi'iidha', çgu' jax ji chi ku ba'x ua'tulhdhix kam ki'n jiiñ chigii' bañ chulhiñchuda'? ⁸ Gio gu' no'r pui' ka' git, çcham aa nach biix maap jich dhaagii' biix aixim jix buam tu buimii' git na ba'x bhai' tuch jimda', nach gu'x bhai' ba duñia' na ba' dai gu Dios jix bhai' ji bi'iidha'? Pu'ñi ja'k sap jiiñ a'ga am jai' dhit nañ aañ pu'ñi ja'k ja mamtuxi'ñ gu ja'tkam, gu' sap nam jax dhu'i pix cham jiiñ küigalhi'ñdha' gu ja'tkam.

Ku gu' dhi' dhi ja'tkam nam pui'n a'ga, ja tulhiinchuda' ji gu Dios.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam biix pix jix u'ua'tulhdhix nam ji'k jix jai'ch gu ja'tkam

⁹ ¿Gu' jax japim ba' ilhdhat jin kɛɛ dhi' pui' nañ jax chu jam a'gi'n jin jaaduñ? ¿Aachi' aa panaas nach jir Israel kam ja'tkam jix io'm jir jix kiki' ja'tkam, gu' ba' panaas cham pik gui' nam cham jir Israel kam? Matgim chaam tu' ji nar pui'. Jax dhuu na gu' nach jax bax maat nach biix maa'n nach jax pix jich ua'tulhi'n, sia nach jir Israel kam ja'tkam gio gui' na cham, jich dhaam jup tu'ti' gu ua'tulhdhara' sia pik nar jax ka' git. ¹⁰ Gio gu'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Cham jaroi' jai'ch na iam jix bhai'm duukam jup tu duñia',
nim maa'n kux jai'ch.

¹¹ Ni ku cham jai'ch gu jaroi' nax maatit tɛ kɛɛ,

ba' pu cham jaroi' jai'ch na iam xi gaaga' gu Dios.

¹² Biix pix jamit bhaan bhii gu boi na pai' cham ti kii',

biix aixim jix buam pix ba tu jim am ba'.
Pu cham jaroi'x jai'ch iam nax kii'p jum duukam xip tu duñia',
nim maa'n dho moo kux jai'ch.

¹³ Gu ja chiichiñ ja'p ji buusan na jax no' yashbio'kix gu mukdha'x dhibaall, dhi' pu'ñi ja'k ji buusan nam giilhim jix ia'tbi'.

Daman ja'p jup ji buusan nax maimda' gu ja chiichiñ,

ja'p na jax gu kooko' nam ja chiichiñ am ua'ka' gux maimda' na cham jin jimchuda' no't maa'n jin kii,

¹⁴ Na gu' giilhim daix buam tu'm pix nam ba tu a'ga.

Ja'pniip ji buusan panaas na giilhim jix xibu' ja chiñ am dir buanda' nam pai' dhuuk giilhim kai'chdha'.

¹⁵ Gio nam pix jix dhu'ñi'ñ boopoya' nam mua'pu' gu jaroi' no' mit ba o'bhai'.

¹⁶ Biix aixim jix buam kum pu tu buidha' pai' nam ja'k jiidma',
ja tulhiinchudidha' am gu jai' ja'tkam mu ja'p pai'.

¹⁷ Nam gu' pu cham ka maat no'p jix jai'ch gux kii' boi nam ba' git bhaan bhiji cham tu' kam tulhiñdha',

¹⁸ pu cham pai' dhuuk jax xim aa'nda' am iam nam xix iibhi'ñdha' git gu Dios,
sia ku gu' tiim aa' nam git jix iibhidhat tu' ka'm nii'ñdha'.

¹⁹ Jix maat ich dho na gui' na ji'k jax tu aagix, pui' kai'ñkam tu ua'ñix nam bhaan machia' biix gu ja'tkam na tu'r ua'tulhdhara', nam ba' cham jax ti'ya' na mit pu cham ji'xkat maat jano' na pai'

dhuuk diilh gu Dios bhai' ba ja tikkada'.
²⁰ Na gu' jano' gu Dios cham ji'xkat jax tiida' gu jaroi' na cham ua'tulhdhix ka', sia kut ti biix pu tu duu na ji'k jax tu aagix ka'. Na gu' dhi' na ji'k jax tu aagix, mi' pix bhaan jich aagi'ñ nach jix u'ua'tulhdhix.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach tu silhkam soi'ch ilhdhat buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam na ba'ch uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios

²¹⁻²² Gu' ja'piani na tu tu'ii', kani nach ja'p ka xi dhuu dhi' na ji'k jax tu aagix nach bhaan ka tu a'ga. Gu' Dios jix bhai'ch aagi'ñ na jax ja'k duich uañchuda' guch ua'tulhdhara', dhi' pix bhaan jich aagi'ñ na jax tu aagix na tu ua'ñix, gam na mit jax ja'k tu jii bijik gui' nam bhaankam ya ja'p tu a'gimik, gu' ja'ppi dai no'ch jix bhai' xi chu jin'ka'ñ biix jich jujur ki'n. Guch Xoi'kam pix bhaan ji buppa nach sap tu' silhkam soi'ch ilhdhai buiñor ti jii'ñdha' na ba' pu'ñi ja'k jich uañdha' guch ua'tulhdhara'. Jaroi' na pix sia uañdha' gu ua'tulhdharga'n, dai pix no't pu'ñi biix juraa'n ki'n ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. ²³ Na mit gu' biix jum ua'tulh gu ja'tkam, ba' dilhkob ja'k ji bii mit na pai' cham ja a'm ka ti niidhim gu Dios. ²⁴ Gu' ji na gu' joidham jix chu joi'gi'n gu Dios, ba' pui' ja'k duu na gu jaroi' na soi'm ilhdhai buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, dhi' ba uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n, ba' mi' dhir dai nax joi'mdat bhaan ba ti niidhidha'. Gio pui' pix na tu uañdha', cham tu' gu tu' na jax dhuñia' nar jix bhai'm duukam. ²⁵ Na gu' jano' nat jaax gu i'ra'n guch Xoi'kam na mit mua, gu Dios pix diilh pui' ja'k ti na gu i'ra'n ki'n bhaan tu ja uañi'ñka' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git, dai no't pix soi'm ilhdhak ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba'x maati' na gu Dios daix bhai' ji buusnichu', cham tu' pui' na gu ja'tkam. Cham tu'p jum buixi'ñdha' gu' bijik ja bui gu ja'tkam sia kum jum ua'tulhi'ñdha', ²⁶ dai na ti niirada' na pai' dhuuk tu namkidhix ka' na ba' maa'n jimdam ba uañchudhix ka'. Ba' mi' dhir nat pai' dhuuk tu namki guch Xoi'kam biix gu ua'tulhdhara', biix ba tu ja uañdhim gu Dios gui' nam ji'k soi'm ilhdhat buiñor ti jii'ñdhim guch Xoi'kam.

²⁷ Pu cham tu' dho ba'x jai'ch nach bhaan tu' ka'm xich ilhi'ñdha' buiñor gu Dios, nach gu' cham tu' mi' pui' duiñchu' na ji'k jax jum kai'ch pui' na jax tu aagix, pui' pix nach bhaan ti jügi'ñ. ²⁸ Ba' biix na chich ji'k tu' bhaan ba tu a'ga, bhaan ji chamo chich na gu Dios pui' pix uañdha' gu ua'tulhdharga'n gu jaroi', dai pix no't soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, cham tu' na mi' pui' tu duñia' na ji'k jax tu aagix.

²⁹ Gio gu' gu Dios cham tu' dai gu Israel kam ja'tkam jir ja Dios tuk, gu' matgim biix

ji gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch na pui'p jir ja Dios tuk. ³⁰ Na gu' dai maa'n pix jix jai'ch gu Dios, cham tu' nam mui'x jai'ch. Daipu'x jai'ch gu Dios gui' na uañichuda' gu ua'tulhdharga'n gu jaro'i' no't soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, cham jax bua sia ku matgilhdhix nar Israel kam piam ku gu' cham. ³¹ ¿Gu' ba' dhi' ja'p jir jum duukam aa panaas na pu cham tu' bhaai' pui' na ji'k jax tu aagix? Chaam tu' ji nar pui'. Jax dhui nach pui' pix jup tu duiñchu' na ji'k jax tu aagix aach nach ji'k buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam.

4

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Abraam

¹ Ea nach bhaan jup xi chu a'ga' guch boxii Abraam nat jax ja'k tu jii bijik na ya' oihhimik, bhaan jach xi chu a'ga' nat jax chu't biix aixim bhaan tu bii. ² No' git gu Abraam jix kii' maa'nkam tigia' gu Dios nax bhai'm duukam bap tu duñia' gu tu' na diihl jax ilhii'ñdha', dhi' ki'n git bhaan gē'kam bam taat ka' ja bui gu ja'tkam, sia ku gu' cham tu' buiñor gu Dios. ³ Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: "Gu Abraam biix juraa'n ki'n soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ gu Dios, pui' kut ba' gu Dios pui' ja'k tii nar jix kii' maa'nkam." ⁴ Na gu' aach nach jix maat na gu jaro'i' no't tu' bhaan tu jua, cham tu' nam pui' pix makia' gu tuumiñ nam pai' dhuuk namkidha', gu' ja'ppi dhi'r mai'chik ga'n ka' na ba tu juana'. ⁵ Matgim gu' no't jaro'i' soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ gu Dios, ba uañdha' gu ua'tulhdharga'n pui' pix, cham tu' nam aa'nda' na ja'x dhuñia' nar jix bhai'm duukam na ba' git dhi' pix jir mai'chik ga'n ka'. Ba' mi' dhir diihl gu Dios pui' ja'k ba tigia' nar jix kii' maa'nkam ka'. ⁶ Gu Dabii gui' na bijik jix io'm jir gē'kam kat, dhi' bhaan jup tu a'ga' nax bhai' ba tu jimda' gu jaro'i' no't pu'ñi diihl gu Dios uañdhak gu ua'tulhdharga'n pui' ba tii na bar jix kii' maa'nkam, sia kut gu' cham tu' tu'x bhai'm duukam jup tu duu na ba' git dhi' bar mai'chik ga'n ka'. ⁷ Ja'pni moom kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak diihl gu Dabii: Joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gu ja'tkam gui' na Dios ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara', ba' cham tu' bhaan kap jum buixdha' gui' nam tu' bhaan jum ua'tulhdha' biipi' dir.

⁸ Joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaro'i' no' gu' Dios cham tu' bhaan kap jum buixi'ñ gu ua'tulhdharga'n.

⁹ Ba' dhi' pui' nat tu ua'na gu Dabii, ¿dai aa chi gui' ja aagit jup kai'ch nam jum matgilhi'ñ nam jir Israel kam, ka' biix aa chi gui' nam cham jum matgilhi'ñ? Nach gu'p

kai'ch nat saak gu Dios pui' tii gu Abraam nar jix kii' maa'nkam, dai pix nat soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ. ¹⁰ ¿Gu' paa chi ba' duuk pik pui' ja'k tii gu Dios gu Abraam nar jix kii' maa'nkam? ¿Gatuuk aa nat xim matgilhdhak nar Israel kam, ka' biipi' dir aa nat chakuim matgilhdhak? Biipi' dir ji matgim nat chakuim matgilhdhak nar Israel kam. ¹¹ Mi' dhir ba'p bam matgilh nat ba' bhaan jup matgir ja bui gu ja'tkam nat gu Dios pui' ja'k ba tii nar jix kii' maa'nkam, dai pix nat buiñor soi'm ilhdhak ti jii'ñ. Ba' gu jaro'i' na pu'ñi soi'm ilhdhai buiñor jup ti jii'ñdha' gu Dios sia ku gu' chakuim matgilhdhix nar Israel kam, gu Dios pix diihl pui' ja'k ba tigia' nar jix kii' maa'nkam ka', na gu' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' na jax gu Abraam, ja'p ji buusanda' nar taata'n ka'. ¹² Sia pui'p ji buusanda' nar ja taat ka' gu Abraam gui' nam ba matgilhdhix ka' nam jir Israel kam, dai pix no' mit tu' silhkam soi'm ilhdhak buiñor pu ba ti jii'ñ gu Dios biipi' dir nam chakuim matgilhdha', no'm gu' sia xib pu buiñor ti jii'ñdhatu'.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui' tu duñia' gu Dios jax na tii'da' gu jaro'i' no' soi'm ilhdhat buiñor ti jii'ñ

¹³ Na gu' jano' nat gu Dios iimchux gu Abraam na makia' gu dibii' sia gu bopxi'ñ, cham tu' nat mi' pu tu duu gu Abraam na ji'k jax tu aagix kut ba' iimchux. Jax dhui na gu' chakuim pai' jax tu aagix ka' jano'. Gu' ja'ppi na biix juraa'n ki'n soi'm ilhdhat buiñor ti jii'ñdha', pui' kut ba' pui'p tii nar jix kii' maa'nkam, na cham tu' bhaan ua'tulhdhix. ¹⁴ Ba' no' gu' jax dhuukat dai gui' ja a'm ji chu bi'ya' git nam mi' pui' jimia' na ji'k jax tu aagix dhi' nat tu' iimchuxdhak gu Dios gu Abraam, jir tu' kub ka' git sia ku jaro'i' tii soi'm ilhdhat buiñor ti jii'ñ gu Dios, gio dhi' bhaan bax maati' ka' git na cham pik jir gē'p jum duukam dhi' nat tu' iimchux gu Dios gu Abraam. ¹⁵ Na gu' pai' no'x jai'ch na jax tu aagix nam tu jimda' gu ja'tkam, no't maadit cham am bua mi' pai' maa'nkam, dhi' bhaan jum ua'tulhdhai ba tulhiiñchuda' am. Gu' ji no' gu' pu cham pai' jax jup tu aagix, dho pu cham pai' jai'ch ka' ip gu ua'tulhdhara'.

¹⁶ Pui' ku ba' mi' dhir gu Abraam gu bopxi'ñ ji'k nam soi'm ilhdhat buiñor jup ba ti jii'ñ gu Dios, ja maa gui' nat tu' iimchux jano' diihl gu Abraam, nat gu'x ja joi'mdak ja tii nam ja'p pix buiñor ti jii'ñ. Ba' cham tu' dai na mi' pu tu duñia' gu jaro'i' na ji'k jax tu aagix ka' na ba' mai'chia' gui' na Dios tu maak, gu' ja'ppi no' soi'm ilhdhat buiñor jup ti jii'ñ gu Dios ja'p na jax jano' gu Abraam. Ba' biix nach ji'k pu'ñi soi'ch ilhdhat buiñor ti jii'ñ gu Dios, ja'p ji buusan nar jich chaat gu Abraam. ¹⁷ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

“Aañ pui' ja'k jum duñia' nap mui' ja'tkam jir ja taat ka'.” Ba' dhi' gu Dios nat pui' tiidak gu Abraam nat jaroi' buiñor soi'm ilhdhak ti jii'ñ, dhi'r di' gu Dios gui' na sia koi'ñga'n ja dudua'ñdha' no' xi ilhii'ñ, gio nax bhaai' nap duñia' gu tu' na pu cham pai' dhuuk jai'ch ka'.

¹⁸ Ba' gu Abraam silh pix ti jii'g'i'ñdha' nar silhkam pui' na jax chitda gu Dios na mui' ja'tkam jir ja taat ka', sia ku gu' pu cham mat ka' na jax dhi' pui' tum duñia'. Ba' mui' tu bopxicha gu Abraam pui' na jik' jax titda gu Dios. ¹⁹ Nat gu' pu Abraam cham jix jum o'johl na soi'm ilhdhat tu' silhkam ti jii'g'i'ñdha' buiñor gu Dios, sia ku gu' jano' ba aichdhidha' gux chamaam oo'm oidha'. Jix mat ka' gu' ti gu Abraam na cham xiim ba mukia' bima'n gu binga'n Saara, nam gu' x io'm bar jagi'gir ka', cham bhaai' panaas nam jax dhi' ka ja tigia' gu a'aal. ²⁰ Gu' ji na gu' gu Abraam xi kii'gida' na silhkam ti jii'g'i'ñdha' buiñor gu Dios na jax titda, cham pai' pix am jum o'johl iam, gu' ja'ppi na ja'kbui' kat jix io'm xim odatgida' nax io'm xi chi jii'g'i'ñdha' pui' na jax titda, ²¹ dai na pui' kai'chdha' na dai diih gu Dios jix bhaai' na pui' tu duñia' na jax kai'ch. ²² Pui' kut ba' gu Dios pui' ti gu Abraam nar jix kii' maa'nkam.

²³ Ba' pui' ja'k tum ua'na nat gu Dios jix kii' maa'nkam ti gu Abraam, na cham pai' buiñor ka ua'tulhdhix, daipu' pix nat soi'm ilhdhak buiñor ti jii'ñ. Ku gu' cham tu' ji na dai buiñor gu Abraam pui' tu ua'ñix, ²⁴ gu' ja'ppi sia aach na jai'p jich iadhi'ñ dhi' nat jax chum ua'na. Na gu' pui' nach jax soi'ch ilhdhat buiñor ti jii'g'i'ñ gu Dios jai' dhit, gui' pui'p bach ilhii'ñ nach jir jix kiki' ja'tkam, cham tu' buiñor ka u'ua'tulhdhix ich gu Dios gui' nat dua'ñdhak buusai' koi'ñga'n tir dir guch Xoi'kam nar jich g'e'kam tuk xib. ²⁵ Nat gu' gui' pix jich Xoi'kam diih jum do'ñcho nam mu'aa' na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Ba' nat pai' dhuuk gio duadik jup buus mu dir koi'ñga'n tir, dhi' bhaan matgir na ba tu namkix guch ua'tulhdhara', ba' cham tuch dhaam kap tu'ii'.

5

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios gui' nam soi'm ilhdhat buiñor ba ti jii'g'i'ñ

¹ Ba' aach jai' dhit cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' buiñor gu Dios, nach gu' tu' silhkam ti jii'g'i'ñ soi'ch ilhdhat nat guch Xoi'kam bix ba tuch ñamkichulh guch ua'tulhdhara'. ² Ba' guch Xoi'kam nat jix bhai' dhuu kuch ba'x bhai'ch chaatit jix bhai' ba tu jim buiñor gu Dios, na gu' gu Dios xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim xib, na chich gu' tu' silhkam buiñor ti jii'ñ soi'ch ilhdhak. Sia xib maa'n

nach jax buiñor ti jii'ñdhatu', dai ji ba' nach jix bhai'ch chaatit ti nira nach buiñor aaya' gu Dios na pai' joidham jix chu abhaar, na pai' dhir bix kap jir g'e'kam. ³ Ku gu' cham tu' ji nach dai dhi' bhaan jix bhai'ch chaat, gu' ja'ppi sia bix aixim bhaan nach jich chulhiñ nach bhaan jix bhai'p jich chaat. Na gu' no'ch jich chulhiñ, dhi' ba' bhaan jix io'm jich guguuxdhaidha' ich nach soi'ch ilhdhat cham jich o'johl'i'ñdha' nach ti nira' nach buiñor aaya' gu Dios. ⁴ Ba' no'ch gu' pu'ñi bax maat nach jax ja'k dui cham jich o'johlhdhat ti nira' nach aaya' buiñor gu Dios, dhi' bhaan jix maati' ka' nach cham tu'ch o'johlhdha' sia kut tu' bhaan ma tuch ma'iich jix buam jum duukam. Ba' no't gu' pui' ji chu buus nach silhkam xi gu'ki' sia kut tuch ma'ich tu' bhaan, dho mi' dhir dai nach jix io'm jix bhai'ch chaatit ba ti nira' nach buiñor aaya' gu Dios. ⁵ Ba'ch jujur am bhaan jix chaat ich nach silhkam buiñor aaya' pui' nach jax ja'k ti nira, na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na pui'ch jurtu'n nat g'e'ch a'm tajaa diih gu Dios.

⁶ Pu cham bhaai'na ka' git gu' nach jax dhuich palhbuidha' diih pui' nach jax jilhim jix u'ua'tulhdhix, gu' ji nat gu' guch Xoi'kam ya' ma ai nat pai' dhuuk gu Dios diih tu dai, ba' siamrich a'mkam ma muu nach jix ua'tulhdhix, giilhim jix buam tu jim ich gu'. ⁷ Aach nach jix maat ya' aach jich bui, jix xijai na jaroi' pu ti'ya' na bhaankam mukia' gu juma' no'm bax mu'am no't tu' bhaan cham am bua, ni ku cham iam xim gu'nguxi'ñdha' sia kut gu' ti mi' pui' jii jax na tu aagix ka'. Siamri chi ti am jum gu'nguxi'ñdha' palh'ip no'x io'm jir jix bhai'kam gu jaroi', gu' chi ba' pik no' gi-ilhim jix buam tomaat. ⁸ Gu' matgim gu Dios ja'ppi nat xich joi'mdak jich chi sia kuch giilhim kax u'ua'tulhdhix. Ti' nat mooch a'mkam muu guch Xoi'kam sia pu chu'm jix u'ua'tulhdhix kam. ⁹ Gu' ba' xib cham tu' bhaan kuiñcha ka bia' ich buiñor gu Dios, nat gu' guch Xoi'kam pix pui' ja'k tu duu. Ba' sia jano' cham tu' kach chulhiñ'na' ich na pai' dhuuk jum aaya' nam jum tulhiñ'na' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁰ Ba' nat gu' diih gu Dios pui' tu duu, nat gu'ch a'mkam muu gu Maraa'n nach aach buiñor jix bhai' bi'ya', sia kuch jir ki'darga'n kat nach jix u'ua'tulhdhix, dhi' bhaan jix maati' na pu cham pai' dhuuk jup kach chulhiñchuda' sia pik nar jax ka' git, dai nach gammiji pu buiñor bap tui'ka' ba'. ¹¹ Ku gu' cham tu' ji nach ja'p pix gammiji buiñor jup tui'ka' gu Dios, gu' ja'ppi nach buiñor jix bhai'ch chaat ka' bhaankam gu G'e'kam jich Xoi'kam, na chich gu' bhaankam guch Xoi'kam jix bhai' ji bii buiñor gu Dios.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Adaan gio guch Xoi'kam

¹² Ja'pni moom duu jano' nat gu Adaan biipi' ya' ai dhi oi'figa'n bhaan nat ba' gatuuk guch Xoi'kam ya'p ba ai. Gu Adaan nat biipi' ya' do'ficho gu Dios, dai dhi' bhaan ya jai'chdhir gu ua'tulhdhara' nat ba' bhaan jii jii gu muuki', biix ba' gu ja'tkam bhai' ga'm pu ja daam jimiidha' ip, nam gu' pui'p bam ua'tulhi'fnda' nat jax jum ua'tulh gu Adaan. ¹³ Pu bax jai'ch ka' gu ua'tulhdhara' ya' dhi oi'figa'n nat chakui jai'chdhirik na jax ja'k tu aagix ka' gui' nat Moisees tu ua'na, ba' cham tu' mat ka' am gu ja'tkam nam tu' bhaan jum ua'tulhi'fnda'. ¹⁴ Gu' pix ji nam gu' sia ko'iidha' gui' nam pu'fim ua'tulhi'fnda' nat jax jum ua'tulhdhak gu Adaan, pu jano' dir jam ba' ga'm bhai' pu ko'iidha' nat dir jup muu gu Adaan, sia kut gu' mi' dhir jup ba tu ua'na ba' gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka'. Ba' nat jax ja'k tu jii gu Adaan, jum aanda' na jumai ya'p aaya' na maakam jup tu jimia'.

¹⁵ Ku gu' cham tu' ji nar ja'xbui' ip dhi' nat tu' bhaan xich joi'gilh gu Dios na jax gu ua'tulhdarga'n gu Adaan, na gu' nat jum ua'tulh jano' gu Adaan, mui' ja daam jii gu muuki', sia kut tii dai dhi'm ua'tulh. Matgim gu' gui' nat tu' bhaan xich joi'gilh gu Dios, jix io'm ji nar g'e'p jum ua'tulh, nat gu'x bhai' ba tu ja jii gu ja'tkam pui' mui' ip, daipu' diihl guch Xoi'kam nat bhaan jix bhai' tu ja jii. ¹⁶ Ba' dhi' bhaan jix maati' na cham tu'r ja'xbui' ip nat ji'x jum ua'tulh gu Adaan gio nat ji'x jup xich joi'gilh gu Dios. Na gu' gu Adaan mu ja'k ja bhiich gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiifnda', jup' ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, pui' ja'k jup tu duu na gu Dios pui' ti'ya' na biix ba ua'fchudhix ka' guch ua'tulhdhara' sia ku chich mui'kim bach ua'tulh. ¹⁷ Na gu' gu Adaan nat jum ua'tulh, biix ja daam jii gu ja'tkam gu muuki', sia kut gu' tii diihl gu Adaan jum ua'tulh. Ba' pu'fii dai guch Xoi'kam ip nam bhaan biix jix bhai' ji bi'ya' buiifor gu Dios pui' pix, cham jum aa' nam tu' jax dhu'nia'. Mi' dhir ba'p bax bhaai'n ka' nam bixchu'x bhai'm duukam bap tu buada'.

¹⁸ Ba' pui' nat jax jum ua'tulh gu Adaan nat ba' jai'chdhir nam pai'm tulhiifna' gu ja'tkam nam pui'p jum ua'tulhdha' nat jax jum ua'tulh gui', guch Xoi'kam jix bhai'p ja duu nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' biix cham tu' bhaan kax u'ua'tulhdhix ka' am, dai nax bhai' ba tu ja jimda'. ¹⁹ Piam ja'pni ja'k jax na pim ja'k jix bhai'x maatit kaaya': Gu Adaan cham tu' ka'm tii gu Dios nat jax tii tii'n na jax ja'k jix aa'. Pui' kut ba' biix ja daam jup jii gu ua'tulhdharga'n, na mit gu' mi' pui'p tu daa nat jax tu jii gui'. Ba' guch Xoi'kam nat ya'p ai, mi' pui' tu duu na

jax jix aa' gu Dios, ba' biix pui'p ja duu nam jix bhai' ji bi'ya' buiifor gu Dios.

²⁰ Gu' ba' nat pai' dhuuk tu ua'na gu Moisees na jax ja'k tu aagix ka', jix io'm g'e' bhai' jim gi'iilh gu ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' nat jix io'm g'e' bam gi'iilh gu ua'tulhdhara', ba matgir nat gu Dios jix io'm jup jum gi'iilh nat jix ja joi'gilh gu ja'tkam. ²¹ Ba' aaf joidham jix bhai' ba tu' jim xib, na'f gu' cham tu' bhaan kui'fcha ka bia' buiifor gu Dios, nat gu' xif joi'mdak jif chi' bhaankam gu G'e'kam jich Xoi'kam, pui' nat jax jich dhaam jup jii gu muuki' nar kui'fcha'n gu Adaan nat jum ua'tulh.

6

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na ja'p ji buusan nach ko'ix buiifor gu ua'tulhdhara'

¹ Jax japim ba' ilhdhat ke'e'n jaadu'f nat gu Dios jix io'm xich joi'gilh nat pai' dhuuk jix io'm jum gi'iilh gu ua'tulhdhara'? ² Panaas aa ba' kur am nach maa'n chich jax jich ua'tulhdhidha' na ba' gu Dios jix io'm jup gi'lhdhidha' na xich joi'gi'nda'? ³ Ka' pim ji chakui maat aa na chich maa'n maa'nkam pix jup jich dhuu biima'n guch Xoi'kam na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' ki'n, gio na chich maap jup koi jano' na mit pai' dhuuk mua? ⁴ Jano' na chich pai' dhuuk jich bopko suudai' ki'n, dhi' ja'p jir jum duukam na mit maap guch Xoi'kam much chua ti di'n kir jano' na mit pai' dhuuk mua. Ba' na chich maap koi guch Xoi'kam, pu kai'fikam maap koi chich nach ba' jai' pui'p duuduadi giop baapmigia' nat jax jum duu gui'. Mi' dhir ba' pu'fii bar jix kiki' ja'tkam ka' ich, jix bhai' ba tuch jimda' ip ba', na gu' guch Gi'kora' na bixchu'x bhaai' na joidham tu'm jup tu du'fia', dua'f guch Xoi'kam.

⁵ Ba' no' chich gu' pu'fii jai' biima'n jup koi guch Xoi'kam, dho pui' biima'n duuduadik jup baapam jachich nat pai' dhuuk duadik bam gui'. ⁶ Ba' bax maat ich nat guch ua'tulhdhara' biix bhai' pup bii biima'n guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit na mit bhaan sissapa jano' na mit mua, ba' xib cham tu'ch dhaam kap tu'ii'. ⁷ Na gu' gu jaro' no' ba muukix tukgaram bhaan, cham tu' daam ka jimda' gu ua'tulhdhara'. ⁸ Ba' ti' jigi'f ich na chich biima'n koi guch Xoi'kam jano' na mit mua, gio pui'p ti' jigi'f ich na chich biima'n jup duuduadik baapam jano' nat pai' dhuuk duadik bam mi' dhir koi'figa'n tir. ⁹ Jix maat ich ip sia na guch Xoi'kam cham tu' giop ka mukia', nat gu' muukik duadik ba bam, na gu' gu muuki' cham bhaai' na jax dhuu giop ka mu'aa'. ¹⁰ Nat gu' guch Xoi'kam pu daipu' maa'nnim

pix muu jich a'mkam nach jix u'ua'tulhdhix kat, pu cham ji'xkat pai' dhuuk ka mukia' ip gio, pu gammiji ba duaka' buiñor gu Dios jano' dir nat duadik giop bam. ¹¹ Ba' pu'ñi ip aapi'm, ti jügi'ñdha' pim na pim ba ko'iix buiñor gu ua'tulhdhara', ba' dai gu Dios buiñor japim pix ba dudua, na pim gu' maap bap tui'dhi' guch Xoi'kam.

¹² Ja'p japim xi dhui ya' dir ja'p ja'k gu ua'tulhdhara' na ba' cham pui jam daam jup tui'ñgida' jam tutku' bhaan. Cha'pim tu'p jum buixi'ñdha' sia ku tii jam chian na pim jix buam jum duukam jup tu duña'a', sia chi jax chu tatda' jam tutku' bhaan. ¹³ Cha'pim mi dadoo'ñchi'ñdha' gu jam tutku' gu ua'tulhdhara' na cham bix aixim bhaan pu tu buada' na jax ilhii'ñ, gu' ja'pji gu Dios na pim mui' xi dho'ñchidha' na ba' bhaan pu tu duña'a' na jax jir jix bhai'm duukam. Na pimit gu' aapi'm ba koi buiñor gu ua'tulhdhara', ba' giop dudua pimit na pim ba' mi' dhir pui' ba tu duña'a' na jax ja'k jix aa' dai gu Dios. ¹⁴ Mi' dhir dho gi' ba' gu' cham tu' jam daam kap tui'ñgida' ji gu ua'tulhdhara', na gu' xi jam joi'mdat jam a'm ba ti niidhidha' gu Dios pui' pix, cham tu' na pim mi' pu tu duña'im na jax tu aagix.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham tu' ja daam kap tu'ii' gu ua'tulhdhara' guch Xoi'kam jügi'ñdham Rooma kam

¹⁵ ¿Ka' gu' jax gi ja'k ilhdhat kēē pim dhi' pui' na gu Dios pui' pix xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim, cham tu' na chich jup tu duu na jax tu aagix? ¿Ka' gu' pui' ilhdhat kēē pim aa na cham jax bua siach chi ba'ch ua'tulhdhimik, kapbhai' na pui' pix xich joi'mdat jich a'm ti niidhim gu Dios? Chaam tu' ji nar pui'. ¹⁶ ¿Jax giix maat japim no't jaroi' tujuandam tugi'ñ ki'n mi' pai' ba ai buiñor gu jax chu'm gē'kam pui' pix cham ji' namkidhat? ¿Cham aam aa'nda' na mi' pui' tu duña'idha' na jax tiidaidha' gu gē'kam tugi'ñ, na gu' pu kai'ñkam mi aaya'? Pu'ñi ip dho no' jaroi' buiñor jup tui'dhi' gu ua'tulhdhara', jum aa'nda' na mi' pui' tu duña'idha' na jax jix aa'nda', ku gu' dhi' mu ja'k bhichdha' ji na pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. Gu' ba' no't jaroi buiñor jup ai gu Dios, pu kai'ñkam buiñor jup aaya' na mi' pui' jimia' na jax jup jix aa'. ¹⁷ Ba' aañ taxchaabgi'ñ gu Dios na pim aapi'm dai gu Dios pix bar tujuandam tugi'ñ, joidham bix jam jujur ki'n japim mi' pui' jiiim na jax jix aa', na pimit gu' pui' ja'k maat na mit jax jam aa'ñ, sia ku pim gu' biipi' dir giilhim kam tulhiidha' na pim jir tujuandam tugi'ñ ka' gu ua'tulhdhara'. ¹⁸ Mi' dhir na pimit bubuakik na pim xir tujuandam tugi'ñ kat gu ua'tulhdhara', mi' ja'k japimit jup baap na pim pai' mi' pui' ba jiiim ba' na jax jix aa' gu Dios. ¹⁹ Aañ tu' ua'rgidhat bhaan tu

a'ga na tu' jax jum buada' ya' dhi oi'ñga'n na pim ba'x maatii jiiñ kaaya' nañ bhaan tu a'ga gu ii'mda' bhaan. Ba' pu'ñi na pimit jax dhuu na pimit do'ñchi gu jam tutku' gux buam jum duukam na pimit ba' bix aixim bhaan giilhim jum ua'tulh, pu'ñi pim jup do'ñchidha' gux bhai'm duukam na pim ba' mi' pui' ba jiiimda' na jax jix ki' ka'm ni'ñ gu Dios, na pim jix u'uañ bap tui'ñgida' buiñor gui'.

²⁰ Na pim pai' dhuuk kar tujuandam tugi'ñ ka' gu ua'tulhdhara', chakui pim mi'p tui'ñgida' na pai' xib jix ki' ka'm ba jam ni'ñ gu Dios. ²¹ Pu cham tu' pimit mi' chii na pim jax ja'k tu jimdat biipi' dir na pim jum ua'tulhi'ñdha', dai na pim bhaan pix tii bax xi'ir ba' xib, na pim gu' mu ja'k silh ba jiiim na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhiidha'. ²² Ba' xib na cham ka tu jam juantu'n gu ua'tulhdhara', dai na pim mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' gu Dios. Dhi' dho gi' gu' mi' tigia' pim ji na tu'r jix ki'p jum duukam, na pim gu'x u'uañ ki'n bap tui'ñgida' buiñor gu Dios, ba' gatuuk dai na pim buiñor ba aaya' na pim ba' pu gammiji buiñor bap tui'ka'. ²³ Gu ua'tulhdhara' dai dhi' ki'n tu namki'ñ na mu ja'k bhichdha' gu jaroi' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. Matgim gu' gu Dios baidhika' ji na buiñor bap tui'ka' gammiji na pai' joidham jix bhai' ba tu jimda' gu jaroi' na biima'n maa'n maa'nkam bap jum duña'a' guch Xoi'kam gui' na xib jir jich Gē'kam tuk.

7

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax jir jum duukam pui' na jax chu aagix

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix maat japim na jax kai'ñkam jix jai'ch ka' jax na tu aagix ka'. Ba' dhi' na jax tu aagix ka', daipu' na ji'x pix duaka' gu maa'nkam bhaan jup tui'ñgida', cham tu' na pui bhaan jup tui'ñgida' sia ku ba muukix. ² Pui' na jax maa'n gu ubii no' ti biina' na gu'm aa'nda' na biima'n jup tui'ñgida' gu chio'ñ na ji'x duaka', na gu' pui' ja'k tu aagix. Ba' no't gu' jax dhuukat ma muu gu chio'ñ, gu ubii cham tu' ki'n ji bi'ya' buiñor gu chio'ñ gui' na ba mukia', mi' pix juugit aaya' gu' na ji'x tu aagix ka' nam maap jup tui'ñgida'. ³ Ba' no' gu' gu chio'ñ ka dua nat gu ubii jumai ba oi gu chio'ñ, dhi' pui' ja'k bam kai'chdha' na jax gui' nam jir ganai' pix ka'. Ji' ji no't gu' pu'ñi tu' bhaan ma muu gu chio'ñ, dho gi' gu' cham jax bua ji siat ba' jumai ba oi.

⁴ Ba' pu'ñim duu pimit aapi'm jiñ jaaduñ, koi pimit biima'n guch Xoi'kam na ba' aapi'm mi' dhir cham jam daam kap tui'ñgida' pui' na jax tu aagix, na gu' ja'p ji buusandata na dhi'r jam biina' kat. Gu' ji na gu' mi' dhir na pimit giop dudua, jumai

ba oi pimit, na pim gu' guch Xoi'kam pix ja'k ba kaichu' gui' nat duadik giop bam koi'nga'n tir dir. Ba' dhi' gu Dios pix nat pui' ja'k tu duu nach ba' pu'ni ya' dir ja'p ja'k bar jix kiki' ja'tkam ka' buiñor, ba' dai nach mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa'.⁵ Na gu' pui' na jax tu aagix ka', panaas kut dhi' ba'ch ñiññich nach jix buam jum duukam jup tu duña' na chich chakui biima'n ko'iik guch Xoi'kam. Dhi' ba' mu ja'k jich bhichdhatu'ndat panaas nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'.⁶ Gu' ji na chich gu' xib ba koi buiñor dhi' na jax tu aagix, ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii'. Dilhkob ja'k pix bap tu'ii' ich xib nach pai' dhir cham tu' bhaan jax jich aagit mi' pui' ba jii'm na jax jix aa' gu Dios. Dai nach pui' tu duñiim na j'i'k jax jich jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n, cham tu' na jax chu aagix na tu ua'ñix u'uan ta'm.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na chich jax ja'k duuk maat nach a'm jup tu'ii' gu ua'tulhdhara'

⁷ ¿Ja'p japim ilhdhat jiiñ kēē añ jaaduñ na panaas ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ nar ua'tulhdhara' dhi' pui' na j'i'k jax tu aagix? Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' cham pai' jax tu aagix ka' git, añ xib pu cham mat ka' git na tu' pui'm tiiti' ua'tulhdhara'. Pui' na jax nañ pu cham mat ka' git xib no'p jir ua'tulhdhara' nañ biix aixim ja'p pix bhax chu aa'nda' gu tu' no' git chakui pui' ja'k tu aagix ka'. Gu' ji na gu' ja'pni tu ua'ñix: "Jir ua'tulhdhara' no'p gan ja'p pix biix aixim bhax chu aa' nap git xi chu bia'ka' gu tu'."⁸ Gu' ba' gu ua'tulhdhara' dhi' bhaan jim iatak na j'i'k jax tu aagix bhai'ch dhaam ji jii, panaas ba' kut diilh gu ua'tulhdhara' pui' ja'k tu dai na jax ja'k tu aagix ka' na ba' dhi' bhaan jix bhai'ch bhiiya'. Na chich gu' dhi' ba' bhaan bhai' ji ñiñña nach jax ja'k jich ua'tulhdha', mu ja'k jach ba' ba jii'mit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'. Na gu' no' pu cham pai' jax tu aagix ka' git, pu cham pai'x jai'ch ka' git gu ua'tulhdhara'.⁹ Nañ pai' dhuuk chakui mat ka' añ na jax tu aagix ka', joidham jix bhai' tu jimda' iñ panaas, pu cham pai' bhaan jax jiiñ aa'nda' iñ gu tu' ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' na ñich pai' dhuuk bhai' ji maat na j'i'k jax tu aagix, panaas kut mi' dhir kia'pix bhai' ji jai'chdhir gu ua'tulhdhara',¹⁰ ba' dai na mu ja'k bañ bhichdhatu' nañ pai' gammiji mi' pup jiiñ chulhiñdha'. Na gu' dhi' na j'i'k jax tu aagix, ti pu kai'ñkam tum ua'na nach mi' pui' jimia' na ba' mi' dhir jix bhai' ba tuch jimda', gu' ji na gu' ja'kbui' kat mu ja'k pix bach bhichdhatu' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha'.¹¹ Gu' bak ji nat jax dhu' pix bhaan jix bhai'ch bhii ji gu ua'tulhdhara' pui' na j'i'k jax tu aagix, pui'

kut ba' panaas dhi' mi' dhir mu ja'k jup jich bhich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'.

¹² Ku gu' tiir jix uañ ji dhi' biix na j'i'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'. Biix jii'ma'n na j'i'k jax tu aagix jir mi' pui' na jax jum kai'ch, jir jix kii'p jum duukam.¹³ ¿Gu' ba' ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ aa panaas jiiñ jaaduñ na gux kii'p jum duukam ba' mu ja'k ti bhichu'ndat na pai'r tu tulhiñara'? Chaam tu' ji matgim. Gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' na dhi' bhaan ti bhichu'ndat na j'i'k jax tu aagix, panaas ba' ku dhi' na jax ja'k tu aagix pui' ja'k tu bua, sia ku tiir jix kii'p jum duukam. Gu' ji nat gu' dhi' bhaan jup matgir ba' nar jix buam jum duukam gu' na pui'm tiiti' ua'tulhdhara', diilh maaxik jum ki.

¹⁴ Jix maat ich ip na pui' na j'i'k jax tu aagix jir tē'kob kam, cham tu'r ya' kam dhi oi'nga'n bhaan. Ba' aach nach jir ya' kam dhi oi'nga'n bhaan, ja'p ji buusan nach ga'lhix buiñor gu ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir jup tuch juantu'n nach jup tu buada' na tu'r jix buam jum duukam.¹⁵ Aañ cham maatit na jax kai'ñkam pui' ja'k tuch jimda', na gu tu' no'ñ ti jax jix dhuñiim nañ jax jix aa'nda', cham jix'xda'ñ mi' pu duña', gui'ñ pix pui' ba duiñchu'nda' nañ tu' ti cham aa'nda' nañ pu duña'.¹⁶ Gu' ji na gu' nañ jix bhai' xiñ ga'nga nañ pu'ni cham tu' mi' pu buada' gu tu' nañ tiix aa'nda', dai gu tu' nañ cham aa'nda' nañ pui' ba tu duña', dhi' bhaan jix maati' nar jix bhaim duukam pui' na j'i'k jax tu aagix, cham tu' na ua'tulhdhara' bhaan jup tu'ii'.¹⁷ Ba' cham tu' aañ nañ pui' tu buada' gu tu' nar jix buam jum duukam, gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui'ñ dhuñichu'nda'.¹⁸ Ba' bax maat iñ na guñ chuuku' ya' kam dhi oi'nga'n cham tu'x kii'p jum duukam bhaan jup tui'dhi', gu ua'tulhdhara' bhaan jup tui'dhi'. Na gu' gu tu' no'ñ tiix aa' nañ pu duña', cham jañ jix'xda' pu duña'.¹⁹ No'ñ ti pux chu duñiim na tu'r jix bhaim duukam, dai gux buam jum duukam jañ pix pu tu duña' nañ tu' ti cham pu duñiim ka'.²⁰ Gu' ba' no'ñ gu' aañ ti cham pu duñiim gu tu' nar jix buam jum duukam, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' aañ nañ jix buam jum duukam jup tu buada', gu' ja'pji gu ua'tulhdhara' nañ a'm jup tui'ka' na pui' ja'k jiiñ dhuñichu'nda'.

²¹ Jix bhai'x mat ka' iñ ti na cham jir am ka' gu tu' nañ pui' ba tu duña', gu' pix ji na gu' panaas dai dhi'x bhaai'n ka' nañ pu tu duña' na tu'r jix buam jum duukam ka', sia kuñ gu' aañ ti cham aa'.²² Jiñ jur am bhaan aañ ti jii'gi'ñ nar am pui' na j'i'k jax tu aagix,²³ gu' ji na gu' ja'p dir ja'k jiiñ a'm jup baapak jumai na pui'ñ jurtu'n nañ cham mi' pui' jimida'. Dhi' ba'r di' gu ua'tulhdhara' nañ

a'm jup tu'ii', panaas ku ja'p jiñ dhuuk na mu pai'ñ kuup nañ ba' cham mi' pui' jimia' na jax jir am.

²⁴ Ja'p moox buam iam. ¿Jaroo ba' chiñ palhbuidha' nañ mu ja'k ba jim nañ pai' gammiji mi' pup jiñ chulhiñdha'? ¿Jaroo ja'k jootsa' gu ua'tulhdhara' nañ dhaam jup tu'ii'? Na gu' aañ cham bhaai' nañ diñh ja'k jootsa'. ²⁵ Dai dho gu Dios jix bhaai' na pu duñaia', dhi' nañ jaroi' taxchaabgi'ñ aañ bhaankam gu Gə'kam jich Xoi'kam. Ba' sia kuñ ti ti jüigi'ñ nar pui' na ji'k jax tu aagix buiñor gu Dios, guñ chuuku' bhaan mi' pui' tu daa'ñchu' iñ na jax jiñ jurtu'n gu ua'tulhdhara'.

8

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo nam guch Xoi'kam jüigi'ñdham mi' pui' jüim na jax ja urtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

¹ Na gu' gui' nam ji'k buiñor bap tui'ñgida' guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka jüimda' am nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiñdha', nam gu' cham tu' mi' pui' ka jüimda' na jax jix aa'nda' gu ja tutku', gu' ja'ppi dai pu' na jax pix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ² Na gu' no'ch pu'ñi buiñor jup tui'ñgit guch Xoi'kam mi' pui' ba jüim na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', cham tu'ch dhaam kap tui'ñgida' gu ua'tulhdhara', ba' cham tu' mu ja'k ka jüimda' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'. ³ Gu Dios pui' ja'k ba tu duu gu' nat tu' cham ji'xdha' pu duu gu' na jax tu aagix nat Moisees tu ua'nak, cham bhaai'n ka' gu' na jax dhuich pataasa' guch chutku' bhaan nach jir ya' kam dhi oi'ñga'n. Ba' gu Dios bhai' na joot gu diñh Mara'an pu chu'm jup xi dhuuk na jax chu'm gu ya' kam maa'nkam dhi oi'ñga'n ta'm nat ba' ya' muu jich a'mkam nach jix ua'tulhdhix, pu'ñi dhuuk ba' cham tu'ch dhaam kap tu'ii' xib guch ua'tulhdhara'. ⁴ Gio pu kai'ñkam pui' ja'k duu ip na ba' pui' ja'k dui bax bhaai'n ka' nach mi' pui' ba jimia' na jax tu aagix gu' nat Moisees tu ua'nak, nach gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax jix aa'nda' dhich chutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, gu' ja'ppi na jax ja'k jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

⁵ Na gu' gui' nam pui' mi' pui' tu daa'ñchu' na jax jix aa'nda' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n bhaan, dai gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n nam bhaan jix buam jum aa'nda'. Gu' ba' gui' nam mi' pui' jüimda' na jax jup ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na cham maax, dai gu tu' na cham maax jam bhaan jix buam jup jum aa'nda'. ⁶ Gio gu' gu jaroi' nax buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' joidham jix bhai' tu jimia', na gu' buiñor ja'k ahaa' gu Dios na

pai' joidham jix bhai' tu tatda'. Gu' cham ji gui' na dai bhaan jix buam jum aa'nda' gu ya' kam dhi oi'ñga'n na tu'x maax, na jax jurtu'nka' gu tukga'n, dai gu' na mu ja'k bhüya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ⁷ Gio gu' gui' nam pu'ñi dai bhaan jix buam jum aa'nda' na jax ja jurtu'nka' gu ja tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, dhi' bhaan jix maati' ka' nam jix bhaamki'ñdha' gu Dios, na gu' cham bhaai'n ka' nam jax dhui mi' pui' jimia' na jax tu aagix buiñor, gio gu' cham ji'xkat mi' pui' jimia' am sia pik jax ka' git. ⁸ Ba' cham ji'xkat ja kügalhdha' gu Dios gu' nam pu'ñi dai buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax ja jurtu'nka' gu diñh ja tutku', na gu' dai gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch ka' nam jix kügalhi'ñdha'.

⁹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' pim na jax jam jurtu'n gu jam tutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'ppi dai na jax pix jam jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, gu' dho ji no' silhkam jam a'm jup tui'dhi'. Na gu' gu jaroi' no' cham mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, cham tu' bhaan jup tui'ñgida' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. ¹⁰ Gu' ji no' gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, dho gi gu' dhi' bhaan jix maati' ka' ji na bhaan tajaañix ka' gu silhkam jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. Gio dhi' bhaan jix maati' ka' nat gu Dios mi' dhir ba baabu na pai' bhaan kap tui'ñgit gu' na diñh jax ilhi'iñdha' na pu tu duñiñdha' na tu' ya' dhi oi'ñga'n jax jum bua. Sia dhi' bhaan jup jix maati' ka' nat gu Dios buiñor jix bhai' ba bii, ba' cham tu' mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiñdha', na gu' ba uañchudhix ka' gu ua'tulhdharga'n. ¹¹ Gu' ba' no' gu' silhkam jam a'm tajaañix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, nat jich Xoi'kam gu dua'ñdhak jup bamii' mu dir koi'ñga'n tir, dhi' ji' Dios nat bamii' guch Xoi'kam, jai' tutku' jam makia' na pim ba' cham tu' pui' ka tu jimda' na jax biipi' dir, sia ku gu' pui' na jax bar ya' kam dhi oi'ñga'n. Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n pix jai' jam pataaxdha' dhi' na jam a'm ba tajaañix.

¹² Ba' pu'ñi pix aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jich a'm jum aa' nach mi' pui' jimia' na jax jich jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, cham tu' na jax jich jurtu'nka' guch chutku' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. ¹³ Na gu' no' pim aapi'm mi' pui' jüim na jax jam jurtu'nka' gu jam tutku', mu ja'k bhüya' pim na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Gu' cham ji no' pim gu' mi' pui' jüim na jax pix jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, na gu' dai na pui' buiñor jimia' gu Dios na pai' joidham jix bhai' ba tu

jam jimda'. Ba' dhi' ja'p ji buusnia' na pim mu'aa' gux ua'tulhdhix kam jam tuuku' na pim bhaan kap tui'ñgida' biipi' dir.

¹⁴ Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jiiimda' na jax pix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' na jax jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' na jax jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda'. Na gu' dhi' cham tu'r di' gux buam jum duukam na ja'p pix tu jam juantu'n na ba' mi' dhir cham bhai' ka tu jam jimia', gu' matgim dhix Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' pui' ba jam duu ji na pim jir maamra'n ka' gu Dios. Dhi' pix jix Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' pui'ch jurtu'nka' nach ba' gu Dios pui' iimda' nar jich Gi'kora'. ¹⁶ Dhix Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' maap jum dagia' am gu diihl jich ii'mda', ba' maa'n ñi'ook xip dui am mi' dhir pui' ba ti'ya' nach aach jir maamra'n gu Dios. ¹⁷ Gu' ba' no'ch mi' dhir pu'ñi bar maamra'n gu Dios, dho dai nach a'm ba tu bi'ya' gui' nat tu' Dios diihl jich iimchux. Ba' dhi' na tu'ch a'm bi'ya', maap jich a'm ji bi'ya' gook dit guch Xoi'kam, ku gu' no' chich ja'xbui' pui'p jich chulhii ji nat jax jum tulhii guch Xoi'kam, ba' mi' dhir dai nach buiñor ba aaya' na pai' joidham jix chu abhaar.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham jax bua sia kuch jich chulhiiñ xib

¹⁸ Aań ja'pni ilhii'ñ, na cham tu' ja'xbui'p jir ge' dhi' tulhiiñara' na jax gui' nach tu' tigia' gatuuk na joidham jix abhaar. Aań jiñ bui jir cham tu' dhi' tulhiiñara'. ¹⁹ Na gu' nat jik tu'p tu duu gu Dios dhi' oi'ñga'n bhaan, ti' ti' nira am na git bam aaya' gui' gu tanoolh na pai' dhuuk gu Dios diihl ba tu aa'nda' nam jir jaroi' dha' gu maamra'n. ²⁰ Cham tu' pui' ja'k tu'm tu bii gu' nat jax pik kai'ñkam tiip tu duu gu Dios gui' na tu'x chu jai'ch ya' dhi' oi'ñga'n. Ku gu' cham tu' ji nat diihl pui' ja'k tu bii, gu' ja'pji gu Dios nat diihl pui' ja'k jix aa, ba' kapup jix bhaai' na jax dhuu gio pui' ja'k jup tu bi'ya' nat jax pik kai'ñkam jup tu duu gu Dios. ²¹ Na gu' gu Dios pix diihl pui' ja'k tu duña' na jax ja'k gio pu chu'm jup tu bi'ya' nat jax pik kai'ñkam jup tu duu, na gio tu'p bax chu bhaai'n ka', cham tu' na gatuuk cham pai' tu matgilhia'. Na gu' xib bhaan jup tu'ii' gu tulhiiñara' dhi' nat jik tu'p tu duu gu Dios. Ba' gu Dios pix diihl giox joi'mdaip ja tiigiix bhai' ja duña', pui' ip na jax jix joi'mdat ja palhbui'ñ gui' na maamra'n ba ja ilhii'ñ. ²² Jix maat ich na giilhim tulhiiñara' tir jup tu tui'dhi' dhi' biix nat jik tu'p tu duu gu Dios ya' dhi' oi'ñga'n, tiix ko'kom tum bua ja'p na jax maa'n gu ubii no' bax chiigim gu alhii nax ko'kom jum buada'. ²³ Ba' pu'ñip suan ich aach jich ii'mda' ir bhaan, nach

gu' pui'p jich chulhiiñ na jax gui' nat tu'p tu duu gu Dios, sia ku gu'ch a'm jup tu'ii' gux Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda'. Dhix Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' biipi' bach onbai' gu Dios na ba' dhi' bhaan jich onbai'ñdha' ip gu ge'p jum duukam gatuuk. Gio no' ba pataaxix guch chutku', mi' dhir dai nach tu' silhkam bar maamra'n ka' gu Dios, nach gu' cham tu'x buam jum duukam kap tu buada'. ²⁴ Ba' dhi' pu'ñi nach ti' nira nach jich dhuña', dhi' bhaan cham mu ja'k ka jiiim ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiiñdha'. Aapi'm jix maat na gu tu' no'ch nira, cham tu' ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch nach bia'ka' gu tu', piam kuch mi' pai' niidhat jup kai'chdha', gu' ja'pji cham tu' ji nach niidha', pui' kuch ba' ti' nirda' pix. ²⁵ Ba' dhi' nach tu' niira xib, cham tu' bia' ich ni kuch niidha'. Silh pix nach ti' nira na pai' dhuuk pui' tum duña', ba' gammiji jich a'm jum aa' nach ti' nirda' cham iikix kam.

²⁶ Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' jich palhbui'ñdha' ip gu tu' no'ch cham am buatu' piam kuch cham maat. Na gu' no'ch cham maatit tu daan buiñor gu Dios na jax ja'k jum aa' nach buiñor tu daanda', gux Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' mi' dhir pui' soi' titdada' gu Dios jich a'mkam, dai na cham tu' ñi'ook ki'n ja'p nach jax kai'chdha' aach. ²⁷ Na gu' gu Dios diihl jix maatit ke'ke' na jax kai'ñkam jup titdada', na gu' gu Dios siax mat ka' nam jax jir tu'm ka' gu ja'tkam ja jujur am bhaan. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda' pui' pix titdada' gu Dios no'x aa' na pui' tu duña' nam jax titdada' gui' nam buiñor jup tui'ñgida'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham jixkat jax jich dhooda' gu tu' aach nach buiñor ti' jii'gi'ñ guch Xoi'kam

²⁸ Jix maat ich na gu Dios pix jup tu duiñchu'nda' na ba' joidham jix bhai' tu ja jimda' gui' nam buiñor tu daanda', gui' nat jik ja a'm ti' niam mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ²⁹ Pu bijik dir bax maat gu Dios nam jik buiñor ti' jii'ñdha' gu ja'tkam, ba' pu jano' dir pui' pu ti' ip nam pui'p jir tu'm ka' na jax gu Maraa'n. Ja'p ji buusnia' nam jir jajaa'nni'ñ ka', dai na gu Maraa'n jir biipi' kam ka'. ³⁰ Ba' pui' nat jax ti' bijik gu Dios nam jir pu chu'm ka' ip na jax gu Maraa'n, xib dai nat pui' ba ja duu nat jax ti'. Ba' nat pui' xi ja dunaak, pui' ja'k tu duu ip nam jax ja'k jix bhai' ji bi'ya' buiñor. Ba' na mit jix bhai' ba bii buiñor, dai nat pui' ba ti' ip nam buiñor aaya' na pai' dhir jix io'm jir ge'kam nax chu abhaar.

³¹ Dho jaiñ, jax ba'r jum duukam jiñ jaaduñ dhi' pui'? Dho nach palhbui'ñ dho gu Dios xich joi'mdat biix aixim bhaan, jich a'm ti' niidhim. Ba' cham jixkat jax jich

dhooda' sia chi jaroi' ti xich bhaamki'n.
³² Nat gu' gu Dios cham tu' xich dhai' gu Maraa'n, gu' ja'pji nat cham jax ji chi'nik tu maa nat ba' ya'ch a'mkam muu na ba' mi' dhir jix bhai' ba tuch jimda' pu'ni. Gu' ba' nat cham jich dhai' gu Maraa'n, dhi' bhaan jix maati' ip na bixchu'ch a'm jup tu tu'ii' biima'n gu Maraa'n. ³³ Gio cham ji'xdha' jaroi' pui' ka ja tiida' nam jix u'ua'tulhdhix gui' nat Dios diihl ja a'm ba ti tii, nat gu' diihl gu Dios pui' ba ti nam cham tu' bhaan kax u'ua'tulhdhix. ³⁴ Ni ku cham ji'xkat jaroi' jax ti'ya' nam mu ja'k jiim nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. Jax dhui nat gu' mi' dhir bach boosolh guch Xoi'kam nat muu jich a'mkam, gioch a'mkam duadik bam ip. Xib sonpan daa gu Dios kii'n dir ja'k, ba' bhai' dhir so' titdatu' xib jich a'mkam. ³⁵ ¿Tu' pim ilhii'n jiñ jaaduñ na mi' dhir kach boosga' na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim guch Xoi'kam? ¿Gu tulhiidha' aa? ¿Ka' gux xijaim jum aa'ndam aa? ¿Ka' no'm jich gib aa gui' nam xich bhaamki'ndha'? ¿Ka' gu bhio'gi' aa? ¿Ka' no'ch cham ka bia' aa nach tu'ch chii'dha'? ¿Ka' no'ch muuki' chir bap tu'dhi' aa? ¿Ka' diihl aa gu muuki'? ³⁶ Na gu' pui' tu ua'ñix mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, jup jum kai'ch: Bix pix ba xich koodak am gu ja'tkam nach jum bui ti jigi'ni aapi' Dios, ja'p tu'ii' ich panaas na jax gu kakasnr no'm amuub ba ja tuttu nam pai'm koo'n. ³⁷ Matgim chaam tu' ji na tu'ch dhaam jup tu'ii'. Ja'kbui'ch ja daam jup tu'ii' ji dhi' bix na ji'k jir jix buam tum duu'nkam, nat gu'ch palhbui guch Xoi'kam xich joi'mdak nach ba' pu'ni ja daam jimia'. ³⁸ Ba' cham ji'xkat tu' mi' dhir kach boosga' na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim gu Dios, sia chi moo tu' muuki' ka' git, piam gu tu' na du-aka', nix chu' gu noonbi'ñ gu Dios, nix chu' gu tu' nam tu dudua' li'i'mda' bhaan nam ti bix aixim jix bhaai' nam pu tu duña' nam diihl jax ilhii'ndha', nix chu' gu tu' na xib jix maax, nix chu' gu tu' na gatuuk tu maaxil-hia', ³⁹ nix chu' gu tu' na t'k'ob ja'k jix chu jai'ch, nix chu' gu tu' na tuukab ja'k jup jix chu jai'ch, nix chu' dho moo gu tu' na Dios jup jir duñii'ñ ku cham bhaai' na jax dhui mi' dhir jich boosga', na pai' xich joi'mdat jich a'm ba ti niidhim gu Dios bhaankam guch Xoi'kam nar jich G'kam tuk, na gu' guch Xoi'kam pix bhaan jix maati' na xich joi'mdat jich a'm ti ni'i'ñ gu Dios.

9

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat gu Dios ja a'm ti ti gu Israel kam ja'tkam

¹ Ba' aai' ja'pni xi jam tiidam jiñ jaaduñ, silhkam pui' tu tatda' nañ jax jam tiida', cham tu' nañ jam iatgidha', nañ gu' aai'

silhkam tu a'ga nañ ti jigi'ni buiñor guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'i li'mda'ñ mattu'n nañ jax ja'k silhkam tu a'gada'. ² Ja'pniñ xi jam tiidam: Aai' gammiji tiix buam jiñ aa'nda'ñ jur am bhaan, panaas kuñ gammiji pix dhi' bhaan jix ka'ook ka'. ³ Pui'ni aa'nda' iñ gu' nañ ja a'mkam jiñ chulhiidha' guñ jaaduñ nach maap jir jich oi'dhagam, no' git pu'ni ja'k iam cham mu ja'k ka jiimda' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha', siat chi moo pu cham tu' ki'n jiñ palhbui guch Xoi'kam. ⁴ Jir pu chu'm am ip gu' na jax aai', maa'n nach jax jir Israel kam ja'tkam gui' nat Dios pui' ja duu nam jir maamra'n ka'. Dhi Israel kam ja'tkam, joidham jix abhaar ki'n ja buim mamxidhimik gu Dios, ja aa'ndhak ba' na jax ja'k tu' tui'ka' ja bui gio na jax ja'k tu aagix ka', gui' nat ba' Moisees ba tu ua'na, gio ba' nam jax ja'k tu' tu daanda' buiñor, gio ba' nat bixchu' tu ja iimchudhak na gatuuk tu ja makia'. ⁵ Dhi Israel kam ja'tkam jir bopxi'ñ am gu bijik dir kam jich bopxi nam pu'p jir Israel kam ja'tkam kat. Ba' dhi Israel kam ja'tkam ja bui dhir jai'chdhir guch Xoi'kam, pu'p jir Israel kam ba' tuuku' bhaan. Dhi'r di' pix gu Dios gui' nat jup tu duu bix na ji'k tu'x chu jai'ch, pui' ku ba' dai gui'x bhai' nach gammiji buiñor tu daanda', iam git jach moo pui' pu duiñchu'nda' gammiji.

⁶ Ku gu' cham tu' ji nach jax jich aa'nda' na gu Dios ba' cham pui' tu duiñchu' nam jax ja tiidak guch bopxi kat, gu' ja'pji nam gu' cham tu' silhkam bix jir Israel kam ja'tkam, sia kum jai' dhi' pui' taim ilhii'ñ. ⁷ Na gu' cham tu' silhkam bix jir bopxi'ñ am gu Abraam gui' nat ji'k ti tu bopxicha, na gu'p titda gu Dios gu Abraam: "Bhaan dir gum mar Isaak jap mui' tu bopxicha'." ⁸ Ba' dhi' ja'pnir jum duukam, na gu Dios tu' silhkam bopxi'ñ ja ilhii'ndha' gui' nam pu'p tu jimda' nat jax tu jii diihl gu Abraam, cham tu' gu jaroi' na ja'p pix pui' mi' ilhii'ndha'. Ja'p ji buusanda' gu' nam mi' dhir maaxilhia' na pai' gu Isaak nat jax tiidak diihl gu Dios gu Abraam. ⁹ Gio ja'pni'ñ tii'ñ jano' gu Dios gu Abraam: "Gama' ja'kia'nniñ moo gio ya ja'p jup ba oiri, ampik maa'n ba tigia' gu alhi' gum biina' Saara."

¹⁰ Gio mi' dhir gatuuk pu'p jum duu ip na mit gook maaxir gu maamra'n gu Rebeeka, daipu' diihl jir ja taat ka' gu' ti' guch boxii Isaak. ¹¹⁻¹³ Ba' pu bi'pi' dir ba aagi'ñ gu Dios gu Rebeeka nam jax jir tu'm ka' gu maamra'n gatuuk, nat gu' pu pui' ja'k ba tu duu diihl gu Dios, sia ku mit chakui maaxir gu maamra'n, ni ku mit chakui tu'x buam jum duukam jup tu dunaak, piam ku gu' gu tu'x bhai'm duukam. Jup titda gu Rebeeka: "Gum mar gui' na bi'pi' maaxilhia', bitaa'n ji bi'ya', ba' gui' na gatuuk maaxilhia', t'k'ob

ji bi'ya." Ba' ja'p ja'k iam na iam pix pui'p tu ua'ñix jum kai'ch ip: "Aañ dai gu Jakob jix joi'mdak tii, gu Esauu ba' cham." Ba' dhi' bhaan pup jix maati' na gu Dios pui' duñia' gu jaroi' na diihl jax ilhii'ñdha', siatti tu'x buam jum duukam Jup tu duu piam ku gu' cham.

¹⁴ ¿Gu' dhi' bhaan jach ba' pui' kai'chdha' aa na gu Dios cham tu' mi' pui' tu duiñchu' nat jax ti'ñik bijik? Chaam tu' ji matgim.

¹⁵ Jax dhui nat gu' gu Dios pui' pu ti'dak ip gu Moiseses bijik, Jup xi chiidak: "Jix joi'mdat tigia' in gu jaroi' nañ ilhii'ñdha'. Jix bhai' duñia' in ip gu jaroi' nañ diihl ilhdha'."

¹⁶ Dho jaiñ, gu jaroi' bak na diihl ilhii'ñdha' gu Dios nax joi'mdai tigiix bhai' duñia', gu' pur cham tu' ka' ji gu jaroi' sia ku ti' bix aixim jix bhai' tu bua, na jax ja'k ti' xi ilhii'ñdha' na git jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, na ba' git mi' dhir bax joi'mda'. ¹⁷ Na gu'p jum kai'ch ip maa'n kap na tu ua'ñix na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap titda gu Dios gui' nax io'm jir gē'kam ka' Ejipto:

"Aañ pu kai'ñkam jix io'm gē'kam ki'n jum dai ya' Ejipto, nap ba' aap jiiñ a'mkam bhaan matgilhia' ja bui bix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n nañ jax jir gē'kam, na bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia' nañ diihl jax ilhii'ñdha'." ¹⁸ Ba' dhi' bhaan jix maati' na gu Dios jix joi'mdai tigia' gu jaroi' na diihl ilhii'ñdha', gio ba'x bhaai' ip na pui' duñia' gu jaroi' na ilhii'ñdha' na kabkada' gu juraa'n.

¹⁹ Gu' ba' no' gu' maadiit aapi'm jax kai'ch jiiñ jaaduñ: "¿Gu' jax ji ba' ku ba' gu Dios bhach kusbi'ñ nach pui'x u'ua'tulhdhix, na gu' pui' cham bhaai' nach tu' bhaan jax chiida', daipu' na diihl jax ilhii'ñ pix na pu tu duñia'?" ²⁰ ¿Gu' aap ba'p jir tu'p tu'm da' kup ba'p tikkada' gu Dios na jax kai'ñkam pui' tu bua, nap gu' cham jir jupaabkamu'n? Jir Jup duñii'ñ ap pix gu'. Paa pim gi duuk kē' gu bhi'ñ ja'aa na jax titda gui' nat Jup duu: "¿Jax ku pich ba' pu chu'm Jup jiiñ dhui?" ²¹ Gu' matgim daipu' ji gui' na jaja'p tu buada' nax mat ka' na jax chu'm Jup ja duñia'. Diihl bhairai gu bhi'ñ da'munai pu chu'm Jup ja duñia' na jax chu'm ilhdha', siat chip ja duu gu' llich jaja' gui' na gampai' tu'm ka', piam ku gu' gui' nax kiki' pa' ka', piam ku gu' gui' nax io'm jix kiki' ka'.

²² Ba' gu Dios pu'ñi ip, pu pui' ja'k duu bijik nam jum tulhiña' gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa', tu dai ba' na pai' dhuuk pik jum aaya' nam jum tulhiña' na ba' dhi' bhaan matgilhia' na jax jir gē'kam.

²³ Ba' pui'p tu dai ip na pai' dhuuk Jup jich aagi'ñdha' na xich joi'mdat jich a'm ti' nii'ñ aach nach ji'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', nat puch a'm ti' ti' ip bijik dir nach buiñor aaya'. ²⁴ Ba' gui' nach ji'k pu'ñi buiñor aaya' gu Dios, gu Dios diihl ji'k pix mi' dhir jich boosolh ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ji'k

ja bui dhir ip gui' nam cham jir Israel kam. ²⁵ Na gu'p jum kai'ch mi' u'uan ta'm nat pai' tu ua'nak gu Oseas bhaankamu'n gu Dios: Gui' nam cham jir jiiñ ja'tkam tuk, aañ pui' ja duñia' nam bar jiiñ ja'tkam tuk ka'.

Gio gui' nañ cham ja da'dat, bax ja da'da' in.

²⁶ Ba' palhüip iam ja'p ja'k dhi' ka'm pix dhi u'uan Jup jum kai'ch ip:

Aapi'm na pim cham jir jiiñ ja'tkam tuk, maamra'n gu Dios duukam japim bar jum tiitgidam ka'.

²⁷ Ba' gu Isaiyas na bhaan tu a'ga ip gu Israel kam ja'tkam, Jup kai'ch: "Sia kum ja'p pix tu'ñi gu Israel kam ja'tkam na jax gu o'ya na mu ja'p katka' gē' suudai' jugüi'ñ, ji'k pix jam jimia' buiñor gu Dios, cham tu' bix, ²⁸ jano' na pai' dhuuk cham xiim pui' tu duñia' gu Dios na ji'x oi'ñga'n nat jax ti'ñik bijik." ²⁹ Na gu' ja'p ja'k iam ja'pnip kai'ch ip gu Isaiyas:

No' git gu Dios gui' na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' cham jich bopxichu'nda' git, xib jach git ja'p ba tu'ñgida' na jax gu Sodooma kam kat ja'tkam gio gu Gomorra kam.

³⁰ ¿Jax ba' kai'ñkam Jup jum kai'ch dhi' pui'? Dho na gu' gu Dios pu'ñix kiki' ja'tkam ba ja tigia' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka', dai pix no' mit tu' silhkam buiñor ba ti' jii'ñ soi'm ilhdhak, sia kum gu' ti' cham tu' ga'nga nam jax ja'k duix bhai' ji bi'ya' git buiñor gui'. ³¹ Ba' gu Israel kam ja'tkam nam ti' mi' pui' jiiim na ji'k jax tu aagix, nam ja'p jum aa' nam git pu'ñi ja'k jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ja'kbui' kat gampai' ji bii mit. Cham tu'x kiki' ja'tkam ja ti' gu Dios. ³² ¿Jax ba' jum duukam chi? Dho nam gu' cham tu' soi'm ilhdhat buiñor ti' jügi'ñdha' gu Dios, daipu' gu tu' nam jax buada' nam bhaan gē'gē'kam jum taat ka'. Ja'p ji buus ba' na mit dhi' bhaan jutbuk ia'ri, ja'p na tu' jodai no' ñich bhaan jutbuk ia. ³³ Pui'm kai'ch ji gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga dhi' na pui' ji buusan na gu jodai, Jup jum kai'ch:

Maa'n jañ mi' ja daaxdha' gu jodai gu Sion oi'ñkam nam ba' dhi' bhaan jutbui ia'lhia'.

Ba' gu jaroi' na bhaan bam machia' dhi jodai,

cham tu' bhaan jum xi'irbo' gatuuk.

10

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo gu Israel kam ja'tkam gio gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

¹ Jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ tiix aa' nam git gu Israel kam ja'tkam cham

mu ja'k bhüya' nam pai' gammiji' mi' pup jum tulhiiñdha', ti ja a'mkam pui' ja'k tu daañchu'nda' iñ buiñor gu Dios. ² Jix maat iñ aañ nam gu Israel kam ja'tkam tiix aa' nam git mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, dai ji nam gu' cham maat na jax pik ja'k jum aa' nam mi' pui' jii'mda'. ³ Cham ti jügi'ñ am gu' na gu Dios pix dülh nax kii' maa'nkam tigia' gu jaroi', cham tu' na dülh jix kii' maa'nkam jum ilhii'ñdha' nam jax tu jim dülh. Dhi' bhaan ba' cham tu' mi' pui' jii'm am buiñor gu Dios na jax pik ja'k jum aa' nam mi' pui' jii'mda'. ⁴ Na gu' pui' na jik' jax tu aagix gui' nat Moiseses tu ua'nak, mi' bhaan ji juu buiñor guch Xoi'kam. Pui' ku ba' gu jaroi' no' buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba ilhdha' nar jix kii' maa'nkam ka'.

⁵ Jano' nat gu Moiseses tu ua'nak na jik' jax tu aagix, ja'pni ja'k jup xi chu ua'na: "Gu jaroi' na mi' pui' jimia' dhi' na jik' jax ba tu aagix, dhi' buiñor jimia' gu Dios." ⁶⁻⁸ Ba' ja'p ja'k iam nat dhi' pix Moiseses jup tu ua'nak, tu aa' ip nam silh pix buiñor ti jii'ñdha' gu Dios nam ba' buiñor jimia', na gu' pu'ñi ja'k cham pik xijai. Na gu' cham jum aa' kia' nam jax jum aa'nda': Jix xijai na jaroi' mu tisdia'x dhaam na ba' tigia' gu Dios, piam ku gu' mijimmi pai' nam jum jumpa'n gu ja i'i'i'mda' gu koi'ñga'n na ba' mu ja'k tigia' no' ampik mu ja'k oiri. Matgim gu' ja'ppi sap ja a'm nap tu'ii' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja chiichiñ am gio ja jujur am. Ba' xib dhi' pu'ñi ip, gu jaroi' no't ja'p pix soi'm ilhdhak buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ba tigia' na dhi'r jix kii' maa'nkam ka'. Cham jum aa' nax xijaim ilhii'ñdha', no' gu' jax jum aa': "Jix xijai nañ mu tisdia'x dhaam nañ ba' tigia' guch Xoi'kam, piam ku gu' mu ja'k nam pai'm jumpa'n gu ja i'i'i'mda' gu koi'ñga'n no' ampik mu ja'k oiri." Gu' jax pui' na gu' na jax bam kai'ch nach a'm jup tu'ii' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Dhi' ba'r di' guch bhai'm kai'chdham ñio'ook nach jax chu'm bhaan tu a'ga aach. Pui' ja tidaaim ich gu' gu ja'tkam nax bhaai' nam soi'm ilhdhai buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, pui' pix, cham tu' nam aa' nam tu' pik jax dhuñia'. ⁹ Na' gu' daipu' no' jaroi' dülh chiñii'ñ ki'n pui' ba kai'ch na guch Xoi'kam jir Gè'kam, gio na bix juraa'n ki'n ba ti jügi'ñ nat gu Dios pix dua'ñdhak giop bamii' mu dir koi'ñga'n tir, cham tu' mu ja'k ka jii'mda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ñdha'. ¹⁰ Na gu' no'ch bix jich jur ki'n buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gio no'ch dülh jich chiñ ki'n pui' ba kai'ch nar Gè'kam, gu Dios jix kiki' ja'tkam bach chigia', ba' cham tu' mu ja'k ka jii'mda' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chul-hiiñdha'.

¹¹ Jup jum kai'ch gu' maa'n kap mi' na mit

pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gu Dios pix dülh pui' tu duñia' nam cham tu' bhaan jum xi'i'rbo' gui' nam tu' silhkam soi'm ilhdhai buiñor ti jii'ñdha'." ¹² Ba' dhi' bix pix ja aagit jup kai'ch gu ja'tkam sia nar jaroi', cham jax bua no'r Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Bix pix jir ja Dios tuk gu' gu Dios nam jik' jix jai'ch gu ja'tkam, ba' gè' makia' gu tu' gu jaroi' no' soi'm ilhdhat taan. ¹³ Na gu' ja'pni jum kai'ch maakam ja'k na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gui' nam jik' soi'm ilhdhat buiñor ba tu daanda' gu Dios, gio' dülh mi' dhir ba ja boosga' nam pai' mu ja'k jii'm nam gammiji mi' pup jum tulhii'ñdha'." ¹⁴ ¿Gu' pix ji na gu' jax jam dui soi'm ilhdhai tu dañia' buiñor gu Dios no'm gu' cham buiñor ti jügi'ñ? ¿Gio jax jam dui buiñor jup ti jii'ñdha' no'm cham pai' pu chu'm tē kēē na tum a'ga? ¿Gio jax jam dui pu chu'm jup ti kaaya' no' pu cham jaroi' pu chu'm tu ja a'gi'ñ? ¹⁵ ¿Gio jax dhuip jai'chdhalhia' gu jaroi' na pu chu'm tu ja a'gidha' no' gu' gu Dios cham jaroi' pu chu'm ki'n nai' jootos? Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Ja'p moo joidham jix bhai' tu tadda' no'm pai' dhir jii'm gui' nam tu a'gidha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios!"

¹⁶ Gu' ji na gu' cham tu' nam moo bix kēēji mi' pui' jimia' na jax jum kai'chdha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p na jax jum kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak gu Isaiyas bijik, jup jum kai'ch: "Aapi' Dios, cham jaroi' iam ti jii'ñdhak mi' pui' ba ji jii' sia ku mit ti ba kai guch bhai'm kai'chdham jum ñio'ook." ¹⁷ Na gu'm aa' na biipi' kaaya' gu jaroi' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na ba' mi' dhir bhai' ji ti jii'ñdha' bix juraa'n ki'n.

¹⁸ Ba' aañ dülh jup jii' aa'nda': ¿Kux chakui aa chi pai' dhuuk kai mit guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam bix nam jik' jir Israel kam ja'tkam? Ba kai mit ji matgim, na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: Bix kap nai' pui' tum a'ga guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, na mit gu' bix kap ai na jix oi'ñga'n gui' nam pu'ñi nai' tu a'ga.

¹⁹ Gu' ba' ja'p jaañ jup jii' aa': ¿Ka' gu' pu cham maatit kēē am aa na tu' bhaan tum a'ga? Ja'ppi na gu' gu Moiseses jup kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak bhaankamu'n gu Dios: Aañ pui' tu duñia' gu Israel kam ja'tkam nam ja jii'mui bhai' ji bhaaku' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, pui'ñ ja duñia' nam ja bhaamkidha' gui' nam pu cham tu' maatit tē kēē.

²⁰ Ba' ja'p ja'k gu Isaiyas jix bhai' pui'p xi kai'ch bhaankamu'n gu Dios, jup kai'ch: Jii'ñ chi mit gu ja'tkam gui' nam ti cham jii'ñ ga'nga,

ja buiñ maax jañich gu ja'tkam gui' nam cham ji'x iam pai' dhuuk tiñ chikka.

²¹ Ba' gu Isaiyas pix na bhaankam tu a'ga gu Dios jup kai'ch ip na bhaan tu a'ga gu Israel kam ja'tkam: "Aañ bix chanooll mui' ti pu ja daagiñ guñ nob dhi ja'tkam, gu' ji nam gu'r jix kaapak, pu cham tu' ka'm ti niiñ am."

11

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na pui ja a'm ti niidhim gu Dios gu Israel kam ja'tkam

¹ Ba' ja'p jañ jup kai'ch aañ: ¿Pu cham tu' aa chi ba' kap jum buixiñ gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam? Matgim ja a'm ji na ti niidhim pui. ¿Jax japim giñ ñiiñ aañ? Aañ pui'p jir Israel kam maa'nkam gu', jir jiñ boxii gu Abraam, gio mi' dhir jai'chdhir jañich ja bui gu kukuuls'iñ gu Benjamiin.

² Jax dhuì nat gu' gu Dios pu bijik dir ja a'm ti tü gu Israel kam ja'tkam nam pu'ñir ja'tkam tugi'ñ ka', ba' xib pui pui' ja ilhii'ñ nam jir ja'tkam tugi'ñ. Gi na pim gu'x maat na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, na bhaan tu a'ga gu Elliyas na ti aagiñ gu Dios nam buam pix ba tu jim gu Israel kam ja'tkam, jup titda:

³ "Aapi' Dios, gu Israel kam ja'tkam jamit bix ba ja koi gui' nam jum a'mkam ti tu a'ga, ja xichui' mit gui' nam bhaan ka tum makgürxi'ñdhat. Dai aañ pix ba bi'chu' nañ pui kapup duatu', ku gu' sap sia bix kañ mu'aa' am ji kia'." ⁴ Gu' ji na gu' gu Dios jup titda: "Matgim jai' pup ji nam jix jai'ch gui' nam jir jiñ ja'tkam tuk. Baik oo'm daman mambhix jix cha'tmam oo'm (700) pup jañ ja bia', na mit chakui maa'nnim ja o'lhia ki'n gu'kik tu daani buiñor gu ja'ppix Dios Baal jum tütgidam." ⁵ Ba' dhi' pu'ñi ip xib, ji'k pix bi'iix am gu Israel kam ja'tkam nam mi' pu tu duñia' na jax jix aa' gu Dios, nat gu' dñil gu Dios jix joi'mdat pui' ja'k ja a'm ti tü. ⁶ Gu' ba' no' gu' pui'm kai'ch nat gu Dios jix joi'mdak ja a'm ti tü, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' gu tu' na mit jix bhai'm duukam jup tu duu na ba' pu'ñi ja'k jir ja mai'chik, gu' ja'ppi pui' pix nat jix ja joi'mdak ja a'm ti tü. Na gu' no'm git jix bhai'm duukam jup tu duñia' gu tu', cham tu' pui'm kai'chdha' git nat pui' pix jix ja joi'mdak ja a'm ti tü gu Dios.

⁷ ¿Mi' dhir gi, jax ja'k jach jup xi kai'chdha'? Aa dho na mit jai' dhit gu Israel kam ja'tkam cham ji'xkat ti' gui' nam tu' pik ti gaagidhat, dai gui' ti mit nat ji'k dñil gu Dios ja a'm ti tü. Gu jai' ba' dai nat xi ja kaapakadak gu ja jujur nam ba' cham ji'xkat maati' kaaya' ni kum jix maati' tigia' gui' nam tu' tü ga'nga. ⁸ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na bhaan tu a'ga gu Israel kam ja'tkam: "Gu Dios pui' ja duu nam ja'p tu jimda'

nam panaas pu cham ja jur bia'ka'. Cham maati' ti nii'ñdha' am, ni kum jix maati' tē kēkēkē." ⁹ Gio gu Dabii ja'pnip kai'ch ip ja'p ja'k bhaankamu'n gu Dios:

Gammijim joidham jix bhai'm taati' mui' dhit maap tu kua'da' nam ba' dhi' bhaan jum tukgi'ñka'.

Dhi' pix bhaan ja mai'chia' gux buam jum duukam na ba' mi' dhir dai nam bam tulhiñna'.

¹⁰ Gio nai' pix cham ji ñiiñna ka' am nam ba' cham ti nii'ñdha' na tu' jax jum buada',

gio nam nai' pix ji dhu'nmarka',

pu cham ji'xkat pai' dhuuk kam siissa' am.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam jax ja'k dui cham mu'ja'k kajimda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiñdha'

¹¹ Ba' ja'p jañ jup kai'ch: ¿Pu gammiji mai' ba suulh jamit aa chi ba' gu Israel kam ja'tkam na mit pui' bix aixim bhaan bam tukgi? Chaam tu' ji matgim, gu' ja'ppi nam ba' jax dhuì dhi' bhaan cham mu'ja'k bhüya' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Ba' bhai' pup ñiiñna'm ip gu Israel kam ja'tkam na gu'x bhai' ba tu ja jimda', panaas kum dhi' bhaan pix bhai' ji ja jii'mo'. ¹² Ba' no' gu' pu kai'ñkam pix jix bhai' tu ja jii gu ja'tkam bix na ji'x oi'ñga'n gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, na mit cham am bua pix gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dho bak gu'x bhai' ji na tu ja jimia' bix gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n no' mit bix gu Israel kam ja'tkam mi' pui'p jii na jax jix aa' gu Dios.

¹³ Ba' ja'p jañ xi jam tüdam aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam: Gu Dios, ja buiñ joot nañ jimia' gui' nam pu'ñi cham jir Israel kam ja'tkam nañ tu ja'gidha', ba' joidham jix bhai'ñ chaat iñ dhi' nat jax chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios. ¹⁴ Nañ gu' aañ jix aa' nam gu Israel kam ja'tkam bhai' ji jam jii'moi mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. Cham aa' iñ gu' tiñ nam mu ja'k bhüya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ¹⁵ Na gu' nañ jax ba kai'ch, no' mit gu Israel kam ja'tkam jix bhai' duu nam ba' bix gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam jix bhai' ji bi'ya' buiñor gu Dios, ¿jax ba' tu tui'ka' pim ilhii'ñ no' mit bix jix bhai'p bii buiñor gu Dios gui' nam jir Israel kam? Ja'pni dho tum duñia' panaas na jax no' mit ko'ik gio bhai'p ji baapam bix gu ja'tkam. ¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni na jax gu biipi' kam paan no' mit jix xidhuu kam jup duu, gu tui' nam pai' dhir jup duñia', pui' bix jup jix xidhuu ka'. Gio gu jax chu'm tua no' ti dai gu takaa'n jup jix xidhuu, sia gu mamraga'n pui'p jix xidhuu ka'.

¹⁷ Ja'pni ji buusan am ip gu Israel kam ja'tkam na jax gu oliibo. Dai ji nat gu dhi oliibo jai'm i'ki gu mamraga'n, jai' ba'm ua' rak bham tuttui' gui' nar gampix kam, na cham tu'r i'xchix kam. Dhi' ba' ja'p ji buusan nar aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, ba' maap bam daa' pim gu oliibo gui' na mi' pu kiik, ja'p ji buusan na maa'n na jax pix jir di' gu diih mamraga'n. ¹⁸ Ku pim ji gu' cham tu' jax jum aa'nda' ji na pim aapi'm jix io'm jir jix kiki' ja'tkam ku mit ba' bhai' jam tuttu bhaan gu oliibo, gu' ba' gui' na pik jir mamraga'n jamit ja i'ki nam cham jir kiki', na pim gu' dhi' bhaan g'e'g'erkam bam taat ka'. Gu' ba' no' pim gu' pui'm aa', dai na pim xi chi'n'choka' na pim cham tu' diih dudua, gu' ja'pji gu takaa'n gu oliibo na mu jam maak i'mda' na pim ba' ki'n dudua, na gu' gui' mi' pu tu tak.

¹⁹ Piam ku pim gu' jax kai'ch: "Jax dhui na mit gu' diih ja i'ki aach bhach chuttu. ζTu' gi' bhaan jup jir jich kui'ncha?" ²⁰ Ti dhor pui', dai ji na gu' gui' ja i'ki mit nam cham soi'm ilhdhat tu' silhkam bui'for ti jigi'n'guch Xoi'kam. Ba' aapi'm pu kai'nkam pix bhai'p jam tuttu mit na pim bui'for soi'm ilhdhat ti jigi'n'guch Xoi'kam. Cham jir am ba' na pim g'e'g'erkam jum taat ka', gu' ja'pji na pim jix chotdonit soi' pix jum ilhii'ndha' bhai' pui' ji chu't. ²¹ Cham bhai' ka tu jam jimia' gu' no' pim dai g'e'g'erkam jum taat, nat gu' cham ja joi'gilh gui' na pu diih jir mamraga'n kat dhi oliibo. ζlhii'n' japim aa ba' nap xi jam joi'mda' aapi'm na pim cham silhkam jir mamraga'n? Chaam tu' ji na jam joi'mda'. ²² Jir jix chu joi'gi'n' dho gu Dios, gu' ji na gu' pui'p jix bhanaa'. Ti' nat bhaam ja bui' gui' na mit bi'x aixim bhaan jum tukgi gu tu' na ya' dhi oi'n'ga'n jix chu jai'ch, sia kum tiir Israel kam ja'tkam. Aapi'm ba' xi jam joi'mdak jam tiigik jix bhai'p jam duu, sia ku pim ti' cham jir Israel kam. Jum aa' ba' na pim mi' pui' tu du'niidha' nat jax pik kai'nkam xi jam joi'mdak jam a'm ti ti, na gu' no' pim cham mi' pui' tu du'niim, giop jam i'kia' bhai' dhir bhaan gu oliibo. ²³ Gu' ba' no' mit gu' gu Israel kam ja'tkam mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios, gio dho bhai'p ja tuttu' bhaan gu oliibo nam jir pai' kam, na gu' gu Dios bi'xchu'x bhaai' na pu tu du'nia', pu cham tu' tu' jibo'xchu'n. ²⁴ Ti' na aapi'm na pim ti' cham jir Israel kam ja'tkam, gu Dios xi i'kdharak gu mamraga'n gu gampix kam oliibo bhai' ja'k tuttui' gui' nar i'xchixim gu oliibo. ζlhii'n' japim aa ba' nap jix xijaichu'n gu Dios na gio bhai'p tuttu'uidha' gui' na diih pur mamraga'n gu oliibo gui' nar i'xchixim? Chaam tu' ji na xijaichu'n, na gu' pu diih jir mamraga'n, gio diih gu Dios bhai' dhir i'ki.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka jiidma' gu Israel kam

ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tul-hii'ndha'

²⁵ Ji' jaadu'n jich Xoi'kam bhaan, aa'n jam aagi'ndha' na jax ja'k tu't'pui' ja'k tu du'niichu' gu Dios na pim ba' cham tu' bhaan jix matdagim jum ilhii'ndha'. Dho jai' dhit gu Israel kam ja'tkam ja kaapakai gu Dios gu ja jujur nam ba' cham ji'x maait t'e' k'e'k'e', kut ji gu' alhio pix pui' ja duu ji nam ji'x pix bi'x ka xi chi jii'ndha' bui'for guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ²⁶ Ba' no' mit pu'ni' bi'x ba ti jii'n, bi'x nam ji'k jir Israel kam ja'tkam mi' dhir ba ja boosga' gu Dios bhaan gu boi nam pai' bhaan mu ja'k jiiim nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhii'ndha'. Na gu' maa'n kap jup jum kai'ch na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gui' na tu boos'nda' mi' dhir bhaan gu boi nam pai' mu ja'k jiidma' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tul-hii'ndha',

mi' dhir maaxilhia' Sion.

Dhi' ba'r di' ka' gui' na ja ua'nchuda' bi'x gu ja ua'tulhdhara' gu bopxi'n' gu Jakob.

²⁷ Gio ja'p iam jup kai'ch ip gu Dios:

Na'i pai' dhuuk bi'x xi ja ua'ndhai gu ja ua'tulhdhara', dai na'i mui' xi ja binta'.

²⁸ Gu Israel kam ja'tkam xib jix bhaamki'n' am gux bhai'm kai'chdham ni'o'ki'n' guch Xoi'kam, ba' ampix jix bhai' na pim aapi'm kaaya', ku gu'x ja joi'gi'n' ji gu Dios, nat gu' pu bijik dir ja a'm ti ti gu ja bopxi kat. ²⁹ Na gu' gu tu' na makia' gu Dios gu jaroi', cham tu' giop baabuidha' gatuuk, gu' ja'pji na gammiji pup jir diihga'n ka'. Gio gu jaroi' na pu'ni' bhaan ti' gigia', pu gammiji ip na bhaan pup ti niidhidha'.

³⁰ Bijik na pim it aapi'm cham am bua bui'for gu Dios, pu cham tu' jam a'm ka ti niidhim. Ba' na mit gu Israel kam ja'tkam cham am jup ka bua bui'for gu Dios, aapi'm xi jam joi'mdak jam a'm jup ti ti. ³¹ Pu chu'm ki'n jamit cham am jup bua xib gu Israel kam ja'tkam na pimit aapi'm jax chu'm ki'n cham am bua bijik, ku gu' diih ji gu Dios nat pui' ja'k tu duu na ba' jax dhui xi jam joi'mdai jam a'm ti' gigia' aapi'm. Mi' dhir ba' giox ja joi'mdai ja a'm jup ti' gigia' gu Israel kam ja'tkam pui' nat jax ba duu xib. ³² Ba' dhi' ja'pni pik jir jum duukam, nat gu Dios pix pui' tu duu nam bi'x gu ja'tkam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' na ba' mi' dhir bi'x jix ja joi'mdai ja a'm ba ti niidhidha'.

³³ Ja'p moo joidham bi'xchu'x aichu'n gu Dios na jax ja'k tu du'nia' gu tu'! Jix io'm jix chu matda'. Cham jaroi' mat ka' na jax ja'k ji chu buusnia' pui' na jax ilhii'ndha', ni ku cham jaroi' mat ka' na jax kai'nkam pui' tu du'niidha', sia kum tiix mat ka' gu ja'tkam gu tu' na jax buada'. ³⁴ Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir

kam: “Jaroo gip guguuxdha' gu Dios? Na gu' pu cham jaroi' maat na jax jum aa'nda'.”
³⁵ Gio ja'p iam ja'pnip jum kai'ch: “Jaroo tu' ba maa gu Dios na ba' bhammi dir bha ja'k ja'k jup buidha' gu tu' ki'n?”³⁶ Jax dhui na gu' biix bhammi dir bha tu jim buiñor gu Dios na ji'k tu'x chu jai'ch, gui'p tu duu na ba'x chu jai'ch. Jir ti diilnga'n biix gu Dios, cham tu' na jai'p jir tu aachga'n. Pui' ku ba'm aa' nach gammiji buiñor tu daanda'. Mooch git pui' duiñchu'nda' gammiji.

12

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nach jax ja'k jix kiki'i' i'i'mda' ba ua'ka'

¹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ soi' jam titda na pim gammiji mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' gu Dios, kapbhai' nat xi jam joi'mdak jam a'm ba ti ti. Gammiji pim jix u'uañ jup tui'ñgida' gui' buiñor, cha'pim tu' bhaan kam ua'tulhi'ñdha'. Na gu' no' pim pu'ñi duiñchu', dhi' bhaan g'e'kamtu'nda' pim gu Dios, gio nax bhai' tu jam jiidma' aapi'm diil. Gio na gu' pu'ñi ja'k ja'p ji busanda' na pim makgixi'ñdha' gu Dios gu jam i'i'mda'.² Cha'pim pui' ja'k ka tu duduaka' nam jax ja'k tu duduaka' gu jai' ja'tkam nam cham ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ni ku pim cham pui' ja'k kam aa'nda', gu' ja'ppi na pim ba gaagidha' na pim jax ja'k jix bhai' bi'iidha' gammiji buiñor gu Dios, na tu'r jix kii' buiñor gui' gio na jax jir mi' pui'.

³ Aa'ñ nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat pu chu'm ki'n jiñ dhai' gu Dios, pu jam titda iñ jiñ jaaduñ na pim cham tu'x io'm tu' ka'm xim ilhii'ñdha', daipu' ji na pim jax pix jum ilhii'ñ xib, nat ji'x pix bhaan jam a'm ti ti gu Dios na pimit soi'm ilhdhak buiñor ti ji'ñ.
⁴ Na gu' pui' na jax dhich chutku', sia ku mui' tuttuidhix nach ki'n tu'x bua, gu' pix ji nach gu' cham tu' biix ki'n pu duñia' gu tu'. Jax dhui na gu' biix ji'ma'n aagix nach tu' ki'n jax buada'.⁵ Pu'ñi ip ba' aach nach ji'k buiñor ti jigi'ñ guch Xoi'kam, maa'n nach jax pix buiñor maap jich dhaa' sia kuch jir mui', nach gu' biix buiñor ti jigi'ñ.

⁶ Biix aixim tu'm jich maa gu' gu Dios nach jix joojoidhat pu tu duñia' biix ji'ma'n, nat jax chu'm ilh diil. Ba' no't gu' jai' dhit jich a'm bii nach nai' tu a'ga' bhaankamu'n gu Dios, dhoch nai' xi chu a'ga' na jax pix jich jurtu'nka' diil gu Dios, gio nach ji'x pix ti jigi'ñdha' nar mi' pui'.⁷ Piam kut gu' jai' dhit jich a'm bii nach ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pix ki'n, dho ja'ppi nach pui'p ba duiñchu'nda', dai ji na gu' na jax pix jir mi' pui' ip. Piam kut gu' jaroi' maadit bhaan bii na tu mam-tuxi'ñdha' pix gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dho pui' ba duiñchu'nda' ip.⁸ Piam kut gu'

jaroi' maadit bhaan bii na ja gu'nguxi'ñdha' gui' nam ti jigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam jax ja'k cham jum o'jholhi'ñdha', dho pui' ba duiñchu'nda' ip sia. Piam kut gu' jumai bhaan jup bii na tu ja maakda' gu tu' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, dho pui'p ba duiñchu'nda' dho. Piam kut gu' jaroi' bhaan jup bii ip na jax ja'k ja silhka'nda' gu jai', jir am ip na pui' duñia', dai na ja'xchudhix kam na jax pix jir mi' pui'. Ba' gu jaroi' no't bhaan bii nax ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam tu' na pix bhaan, joidham dhox bhai'm taatit pui'p ba duiñchu'nda'.

Naba tu aa'nda' gu Paablo najax ja'k jum aa' nam tui'ñgida' gui' nam buiñor ti jigi'ñdha' guch Xoi'kam

⁹ Aapi'm na pim ba ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, tu' silhkam japim xim ja joi'gi'nda' biix ji'ma'n, cham tu' na palhup pix. Cha'pim ka kiigalhi'ñdha' guch buam jum duukam, gu' ja'ppi dai gui' na tu'r jix kii' na pim gaa'ñchu'nda'.¹⁰ Pui' pim ja'k xim ja joi'gi'nda' na jax no' pim mia'n jir jum jajaa'nnim ka' git. Tu' ka'm japim xim niñiidhat, cham tu' na pim ampix jum jajaaxmagi'ñdha'.

¹¹ Gio na pim tu juanda' cham oodat buiñor gu Dios, cham tu' na pim ampix pui'x chu o'jo'nda'.

¹² Gio ba' na pim jix bhai'm taatit nārada' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Gio na pim nakoo'nda' gu tulhiñara' no't tu' bhaan jam daam ma jii. Gio ba' na pim gammiji tu daanda' buiñor gu Dios.

¹³ Gio na pim jix bhai' ja buada' guch Xoi'kam jigi'ñdham gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, pui' pim jum ilhii'ñdha' na pim panaas aapi'm pix jir gui' ka'. Gio gui' nam jam paxiaraidha', jix bhai' pim ja titdat, cham tu' na pim jix ja bhaamki'ñdha'.

¹⁴ Gio gui' nam xi jam bhaamkidhat xi jam koodak ka', cha'pim pui' kai'chdha' na git iam tu' na pix ja duñia'x buam jum duukam, ja'kbui' kat ji na pim tu ja daa'ñi'ñdha' na git jix bhai' tu ja jiidma'.

¹⁵ Ba' no'm jai' dhit jix bhai'm taat, jai' pim jix bhai'p xim taat ka' ja biim. Gu' ba' no'm jai' dhit suan, pui' pim jup xi suanda' ja biim.

¹⁶ Joidham japim jix bhai' kai'chit tu oi'ñka', cham tu' na pim xim bhabhaaku'ñdha'. Ni ku pim cham g'e'g'kam jum taat ka', soi' pix ji na pim jum ilhii'ñdha' nam jax soi'm ilhii'ñdha' gu jai'. Cha'pim jix chu mamatdagim jup jum ilhii'ñdha' sia, na gu' cham jir am na pim tu' pix ja ilhii'ñdha' gu jai'.

¹⁷ No't jaroi'x buam jam duiñ gu tu', cha'pim ja'k buppi'ñdha', gu' ja'ppi na pim ja'kbui' kat jix bhai' ja buada' biix pix gu ja'tkam.¹⁸ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' bi'iidha' gammiji ja bui gu ja'tkam

nam ba' cham xi jam bhaamki'ndha', ni aapi'm mu ja'k. ¹⁹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ pu jam tida na pim cham tu' pui'p buada' gu jaroi' no't tu'x buam jam duiñ. Gu Dios dñil jix maat na jax ja'k ja duña' gui' nam jix buam tu' buada', na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, na ja'pni kai'ch gu Dios: "Dai aañ jix bhaai' nañ ja'k buidha' gu jaroi' na buam jam dooda'." Pu chu'm ki'n jañ ja'k jup buidha' na jax chu'm ki'n jix buam jam dooda'." ²⁰ Gio ja'p ja'k iam nap tu ua'ñix jup jum kai'ch ip: "No' mi' pai'm taagiob ba uamaim gu jaroi' na xim bhaamki'ndha', xi chu makia' ap. Piam no' mi' pai' ba tonmoim, xi choi'dha' ap gu suudai'." Na gu' pu'ñi ja'k jum xi'irboi cham kam bhaamki'ndha'." ²¹ Ja'kbui' pim mai'chikda' gux buam jum duukam ki'n gux bhai'm duukam na pim jup tu buada', cham tu' na ja'kbui' kat jam mai'chikda'.

13

¹ Gio gu g'e'g'er kam nam jix chu jai'ch, tu' ka'm japim xi ja niidhat, cham tu' na pim gampai' ja ilhii'ndha', na gu' dhi' gu Dios pix na ja daraas. Cham tu' jai'ch ka'm git gu' gu g'e'g'er kam ya' dhi oi'nga'n no' git gu Dios cham pu kai'chdha'. ² Gu jaroi' ba' no' cham tu' ka'm ja nii'ñ gu g'e'g'er kam, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' mi' pui' tu da'ngi na jax ilhii'ñ gu Dios. Ba' gu jaroi' na cham pui' ilhii'ndha' na jax ilhii'ndha' gu Dios, dai na ba tulhiinchuda'. ³ Na gu' gu Dios cham tu' pu kai'ñkam ja daraas gu' gu g'e'g'er kam nam ba'x ja iibhi'ndha' gui' nam jix bhai'm duukam jup tu buada', gu' gui' ji nam jix buam tu buada'. Pui' na jax aapi'm no' pim jix aa' na pim cham tu' bhaan ja iibhi'ndha' gu g'e'g'er kam, dho dai na pim cham tu'x buam tu buada', dai ba' nam pix jix bhai' jam aa'nda' dñil gu g'e'g'er kam na pim jix bhai' tu jim. ⁴ Pu kai'ñkam ja daraas gu' gu Dios gu g'e'g'er kam nam ba' joidham jix bhai' tu oi'ñkam gui' nam jir jix kiki' ja'tkam. Ba' no' pim gu' aapi'm jix buam pix tu jim, dho pu'ñi dai na pim jix chotdon ka' na pim jix ja iibhi'ndha' gu g'e'g'er kam. Na gu' cham tu' ja'p pix ua'ka' gu g'e'kam gu oxia, gu' ja'ppi na dhi' bhaan jix maati' ka' na ja tulhiinchuda' gui' nam jix buam tomaat ka'. Pu'ñi ja'k bhaankam tu juan am gu Dios gu g'e'g'er kam ya' kam dhi oi'nga'n. ⁵ Pui' ku ba'm aa' na pim tu' ka'm ja nii'ndha' gu g'e'g'er kam, ku gu' cham tu' ji na dai na pim jix ja iibhidhat nam cham jam tulhiinchuda', gu' ja'ppi na gu' dhi' pui' ja'k jum aa' buiñor gu Dios. ⁶ Gu' ba' nam gu' gu g'e'g'er kam bhaankam tu juan gu Dios, jum aa' ip na pim tu maakda' gu tuumiñ na ji'k aagix na ja a'm bi'idha'.

⁷ Gammiji jam a'm jum aa' na pim tu maakda' gu tuumiñ na pai' dhuuk jum aa-

jidha'. Tu namkidhidhat japim sia tu' na pix bhaan no' pim tu ua'tu'n. Gio tu' na aagix ka' na pim tu namki'ndha', tu namkidhidhat japim. Gio tu' ka'm japim ja niidhat gui' nam aagix ka' na pim tu' ka'm ja nii'ndha', jir jix bhahai'kam ka' pim ja bui. ⁸ Gio dñil japim cham tu'm u'ua'tu'nda', xim nanamkidhat japim. Gu jaroi' no' pim jix joi'mdat nii'ñ, jix bhai' pim xi dhuña' na pim ba' dhi' bhaan cham tu' ka ua'tu'nda'. Na gu' gu jaroi' no'ch jix joi'mdat nii'ñ, ja'p ji buusanda' nach ua'tu'nda'. Gu' ba' no'ch jix ja joi'mdat pu'ñix bhai' ja bua gu ja'tkam, dhi' bhaan pui' bam kai'ch na chich bix pui' ba duu gu jai' na jax ja'k jup tu aagix. ⁹ Ja'pni tu aagix gu' buiñor gu Dios nach tu duiñchu'nda': "Cha'p jai' ja biim bop-poda' gu u'uub, daipu' gum biina' nap jax chu'm biima'n tu kioka'. Cha'p ja koo'nda' gu ja'tkam. Cha'p jix joi'ndha' gu tu' no'r jumai ga'n." Ba' dhi' pui' na jax tu aagix, gam bix gu jai', dhi' pix bhaan jim titmo na ja'pni kai'ch: "Jix ja joi'mdat jap jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia nar jaroi' ka' git. Pui'p ja'k jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada' nap jax dñil xim joi'mdat jix bhai'm buada'." ¹⁰ Na gu' gu jaroi' no'x chu joi'gi'n, jir jix bhai'kam ka' pix ja bui gu jai', cham tu' nax ja bhaamki'ndha'. Pui' ku ba' dhi' bhaan jim titmo bix na ji'k jax jup tu aagix gu jai'.

¹¹ Jix ja joi'mdat japim jix bhai' xi ja buada' gu ja'tkam, nat gu' xib jix io'm ba miamri na pai' dhuuk bach baidhika' guch Xoi'kam nach buiñor bap tu'ka', cham tu' pui' na jax jano' na chich jax kia'pix buiñor ti jii'ñ na mit pai' dhuuk tuch a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Jum aa' ba' na pim jix bhai' xi ñiññiai xib mi' pui' xi chu duña' na jax jix aa' gu Dios. ¹² Ja'p ji buusan gu' nach tukaa' buujim xib, gu' pix ji nach gu' ba xia'ndhim, cham xiim bhai' ba tu maaxilhia'. Pui' ku ba'ch a'm jum aa' nach cham tu' bhaan kap jich buixi'ndha' gu tu' nar jix chukgam ga'n, gu' ja'ppi dai gui' na tu'r jix chu maax ga'n nach bap tu duiñidha'. Ja'p ji buusnia' nach gux chu maax ki'n ba tich chii'dha', ja'p na jax gu sandaarui'x nam bapaiñum kuktun ba tim tii'dha' no'm bax chu kokdak. ¹³ Gammijich jix chu maax kir jiidma' ja'p na jax no' joidham jix bhai' tanoor, nach cham tu' mu pai' jimmida' pai' nam mui' dhi' maap tu kua'da'x bhai'm taatit gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ, piam sia tu' na pix nam sap pik ba' bhaan jix bhai'm taat ka'. Ni kuch cham jix maik ka', ni kuch cham nai' pix ja biim bop-poda' gu jai' u'uub nam jir ganai' pix ka', ni kuch cham nai' tu kokkada', ni kuch cham bixchu' bhaan jix chi jii'gak ka'. ¹⁴ Gu ja'ppi nach gammiji mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Cha'ch juch dho'ñchoka' na jax jich jurtu'nka' gux buam jum duukam,

na gu' dhi' dai nach bach ua'tulhdha' no'ch mi jügi'ñ.

14

Na bñx aixim ba tu a'ga' gu Paablo na jax ja'k jir am nam tu jimda' gu daich Xoi'kam jügi'ñdham

¹ No' jaroi' maadit ba jam paxiaraim na cham pik bhai' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, ba' no' gu' cham maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, cha'pim bñx aixim ba ji chüda', jix joi'gi'nda' pim pix. ² Pui' na jax nam gu' jai' dhit guch Xoi'kam jügi'ñdham pui'm aa' na bñx pix jix bhaai' nam tu kua'da' gu koi' na tu'x jai'ch ka', gu' ba' gui' nam cham pik bhai' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, pui' ilhi'ñ am na dai gum i'xchadam ki'n jix bhaai' nam tu kua'da'. ³ Gu' ba' no' pim gu' aapi'm pui' ilhi'ñ nax bhaai' na pim tu kua'da' bñx, dho pim cham jax ja titdada' gui' nam jix xidhuutu'n ka' jai' gu koi', ni gui' mu dir bha ja'k kum cham jax jam titdada', na gu' gu Dios maa'n na jax pix ilhi'ñ sia ku jaroi' bñx aixim tu'm tu kua' piam ku ji'k pix. ⁴ Gio gu' pui' na jax no' jaroi'r tujuandam tugi'ñ gu gē'kam, çjax kup ba'p silhka'nda' aap, na gu' cham tu' aap tum juañxi'ñdha'? Gu' gui' ji gē'kam tugi'ñ na dñlh silhkada' no' pui'p ilhi'ñ, cham tu' aap. Gio dñlh jup jix maat ka' gui' no'x bhai' bi'ya' buiñor gu gē'kam tugi'ñ piam ku gu' cham. Ku gu' gu Dios dñlh jix maat ji nam jax ja'k jix bhai' bi'ya' gui' nam buiñor ti jügi'ñdha'.

⁵ Gio jai' ja'pnip ilhi'ñ am guch Xoi'kam jügi'ñdham na sap ji'ma'n pix jir jix kiki' tanoolh ka', cham tu' bñx, ba' jai' pui' ilhi'ñ am na sap gammiji pix jir jix kiki' tanoolh ka'. Ba' buiñor gu Dios, cham jax bua sia jax ilhi'ñ maa'n gio gu jumai. ⁶ Na gu' jaroi' na pui' ilhi'ñdha' na jax chu'm tanoolh pix jir jix küi' ka', pu kai'ñkam pix gu' gu tanoolh pui' ilhi'ñdha' nar jix küi' ka' na ba' dhi' bhaan buiñor tu daanda' gu Dios soi'm ilhdhat. Gu' ba' gu jaroi' na bñx tu kua'da' na ji'k tu'x chu jai'ch ka', nax bhai'm taat ka' buiñor gu Dios ku ba' tu kua'da', dai na xi taxchaabgidhat. Gu' ba' gu jaroi' na ji'k pix tu kua'da', na pui'x bhai'p jum taat ka' buiñor gu Dios ku ba' ji'k pix jup tu kua'da' gu koi', pui'p xi taxchaabgidhat ip gu Dios.

⁷ Ba' aach nach ji'k buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' ja'p pix dñlh ka dudua ich, ni kuch cham ja'p pix dñlh ko'ya'. ⁸ Gu' ja'pji nach bhaankam dudua guch Xoi'kam tutku' bhaan, gio nach pai' dhuuk ko'ya', buiñor jup jimia' ich. Ba' cham jax bua sia kuch dudua piam kuch ko'iix, maa'n nach jax jir jich Xoi'kamga'n ka'. ⁹ Nat gu' pu kai'ñkam muukik giop dua guch Xoi'kam na

ba' mi' dhir pu'ñi bar ja gē'kam tuk ka' gui' nam dudua'k gio gui' nam ko'ya'.

¹⁰ Ba' cham jir am na pim pui' kai'chdha' na cham mi' pui' jim gu jumai na pui' tiip ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Bñx maa'n nach jax buiñor aaya' gu' guch Xoi'kam na pai'p tu'ii', bñx ji'ma'n jup jich aagi'ñdha' no'ch jir jix kiki' ja'tkam piam ku gu' cham. ¹¹ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Jup kai'ch gu Dios:

Tu' silhkam ki'n jañ pu kai'ch aañ nañ jir
Dios na bñx gu ja'tkam nam ji'k jix
jai'ch,

soi'm ilhdhai ja o'lhia ki'n gu'küiñ dhañia'
am jano' nañ pai' dhuuk aañ dñlh pu
ti'ya'.

¹² Ba' dhi' bhaan jix maati' nach bñx ji'ma'n buiñor aaya' gu Dios na ba' gui' dñlh pu ti'ya' no'ch jir jix kiki' ja'tkam piam ku gu' cham.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach cham tu' bhaan jax ja titdada' gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

¹³ Ba' cham jir am nach gan nai'ch a'a'gada' nach cham jir kiki' ja'tkam nañ jax ba kai'ch, gu' ja'pji nach ja'kbui' kat jix bhai' xi ja titdada' gui' nam pu'ñi chaku' bñx ja jujur ki'n jix bhai' ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam ba' cham gio ja'k jup suulhgia', jaiñ no' gu' jax dhuuk pu cham ka ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu jaroi' no'ch gan a'ga. ¹⁴ Pui' na jax aañ nañ gu' dñlh jup jix chaat jir jur am bhaan na cham tu' tu'x xidhuu ya' dhi oi'ñga'n gui' nar koi', nañ gu' pui' ja'k ti jügi'ñ. Gu' ji no' gu' jaroi' pu'ñi tu'x xidhuutu'n, dho cham tu' kuada' ip gu tu' nax xidhuutu'n ka', na gu' pui' ja'k ti jügi'ñdha'. ¹⁵ Gu' ba' no' pim gu' aapi'm nai'ñchudat kua' gu tu' na tu' cham kua'da' gu jumai, dhi' cham joi'gi'nda' pim ku pim ba'p buada'. Pui' ku ba' cham jir am na pim nai'ñchudat kua'da' gu tu' na jax chu'm jix xidhuutu'n ka' gu jumai, na ba' cham tu' pix ti ilhdhai mi' cham ka ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dai ba' na mu ja'k ba bhüya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ¹⁶ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam ba' xi jam nai'ñdha' ip gu jai' ja'tkam nam cham ti jügi'ñ na pim jix bhai' tu jim. ¹⁷ Na gu' na ba' ja a'm ti nai'dhidha' gu Dios gu ja'tkam, nam mi' pui' jimda' na jax jix aa', nam jix bhai'm taatit tu oi'ñka' bñx ji'ma'n na jax pix ja jurtudhidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' ji' bhaan na ja a'm ti nai'dhidha' gu Dios, cham tu' gu tu' koi' no'ñ bñx tu kua' piam ku gu' cham. ¹⁸ Ba' no'ch pu'ñi gammijix bhai'ch chaatit tu oi'dha', jix bhai'm taat ka' ip gu Dios jich bui, gio gu ja'tkam tu ka'm jich nai'ñdha' am.

¹⁹ Jum aa' nach bhaan tu juanda' nach gammiji gaagidha' nach jax ja'k jix bhai'ch chaatit tu oi'ñka', nach ba'x io'm jix o'jo'p jich dhuñiidha' nach buiñor ti jüigi'ñdha' guch Xoi'kam. ²⁰ Ba' cha'pim bhaan tu a'gada' gu tu' koi' no'r jix xidhuu piam ku gu' cham. Jax dhuu nat gu' gu Dios biix tum kua'dam Jup tu duu na ji'k jix chu jai'ch. Gui' dho gi gu'x xidhuu ji no't gan koi' ki'n gai gi gu jaroi' na pui' tiip ka ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ²¹ Ba' no' gu' pui', dho cham jir am na gan tu kua'da' gu jaroi' gu bakaax no' gu'x xi dhuutu'n gu jumai na pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ba' cham dhi' bhaan gai gixia', ni chu' biiñ ku cham io'da'. ²² Ku gu' aapi'm diilh jix maat ji na pim jax ja'k jix bhai' ji bi'iidha' buiñor gu Dios, na pim gu'x chaat ka' jam jur am bhaan. Joidham jix bhai' tu tatda' gu' no'ñ jix chaat jiñ jur am bhaan nañ jix bhai' bi'iim buiñor gu Dios, no'ñ mi' pui' tu duñiim na tu'r jix kü'p jum duukam. ²³ Gu' ji no' gu' jaroi'x chaat jura'ram bhaan na gu jax chu'm koi'r jix xidhuu, ba' no't gu' xi juu sia kux chaat, bam ua'tulhdha' buiñor gu Dios, na gu' cham tu' pui' ja'k ti jüigi'ñdha' nar jum kua'dam ka'. Na gu' no' pui' ti jüigi'ñ na cham tu'r ua'tulhdhara' gu tu' na kua'da', dho cham tu'r ua'tulhdhara' ka', gu' ji no' gu' pui' ti jüigi'ñ nax xidhuu gu jax chu'm koi', dhox xi dhuu ka' ip buiñor gu Dios, ba' dai na bam ua'tulhdha' buiñor no't xi juu.

15

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach jix bhai' bi'iidha' ja bui gu jai'

¹ Jai' dhit nach ji'k biix jich jujur ki'n buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, nach jix bhai' bax maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, ja palhbuidha' ich gui' nam chakui biix ja jujur ki'n jix bhai' ti jüigi'ñ, nam chakui bhai' maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiidma', cham tu' nach diilh g'e'g'erkam jich chaat ka' nach xix maat. ² Biix ji'ma'n nach ji'k pu'ñi biix jich jujur ki'n jix bhai' ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nach pu'ñi ja palhbui'ñdha' nam jax ja'k jix bhai' tu jimia' buiñor gu Dios gui' nam chakui biix ja jujur ki'n jix bhai' ti jüigi'ñdha', nam ba'x bhai' machia' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios nam mi' pui' jiidma'. ³ Nat gu' sia guch Xoi'kam cham tu' g'e'kam jum ilh jano' na ya' xi oilhimik, sia ku biix jix maat na jax pik ja'k jix aa' gu Dios, nat gu' pui' ja'k tu jii na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, Jup jum kai'ch: "Aañ jam pix Jup jiñ chitdat Jup kai'ch gu ja'tkam, sia kum gu' aap pix xim bhaamkidhat jax ñam pix jum titda panaas." ⁴ Na gu' biix na mit ji'k jax tu ua'nak gu bijik dir kam, pu kai'ñkam tu ua'nak jamit

nach ba' pu'ñi aach bhaan machia' nach jax ja'k jix io'm jich guguuxdha' nach buiñor ti jüigi'ñdha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' pui' na jax jix chu xijai ya' dhi oi'ñga'n. ⁵ Ba' gu Dios pix na dhi' bhaan jich guguuxi'ñ nach jix io'm buiñor ti jüigi'ñdha' guch Xoi'kam, gio nach jax ja'k tu nakga' ya' dhi oi'ñga'n. Ba' maa'n na jax gu Dios pix git moo pui' jam duuka' na pim biix maa'n ñi'look Jup duuka' cham tu' bhaan jax ji kai'chit, pui' nat jax ja'k tu jii diilh guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik. ⁶ Na gu' pu'ñi ja'k biix maa'n na pim jax pix jix bhai' maap buiñor tu daanda' gu Dios gio buiñor guch Xoi'kam, na gu' cham jir am no' jumai maakam Jup ilhii'ñ, gio gu jumai maakam ip.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na gux bhai'm kai'chdam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam biix ja buip jim gu' nam cham jir Israel kam ja'tkam

⁷ Jum aa' ba' na pim xim kiki'galhdhat biix ji'ma'n sia na pim jax jir tu'm ka' git. Ti'i' nat gu' guch Xoi'kam xi jam kü'galh sia ku pim jax jix u'ua'tulhdhix kat. Na gu' no' pim biix xim kiki'galhi'ñ, biix maa'n na pim ji'x buiñor tu daanda' ip sia gu Dios, na pim gu' cham tu' maakam ilhii'ñdha' biix ji'ma'n, gu' ja'pji maa'n ji na jax pix. ⁸ Guch Xoi'kam bha jii ya' dhi oi'ñga'n nat bha ja palhbuidham gu' nam jir Israel kam ja'tkam, pu kai'ñkam bha jii nat bhai' pu duñiim nat jax ja tiidak gu Dios bijik guch bopxi kat na pu'ñich palhbuidha' gatuuk aach nach jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' bhaan matgir na gu Dios pui' duña' jax no't ba ti. ⁹ Pu kai'ñkam bhai'p jii guch Xoi'kam nam ba' pu'ñi bhaan machia' ip gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam na joidham jix chu joi'gi'n gu Dios. Na gu' ja'pñim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Pui' kuñ ba' aañ jum g'e'kamtu'n ja bui dhir dhi' nam cham jir Israel kam ja'tkam, nap gu' aap jiñ palhbui'ñchu' sia tu' na pix ki'n.

Jum laala'ñxidha' iñ jix bhai'ñ chaatit.

¹⁰ Gio ja'p ja'k iam ja'pñip jum kai'ch ip:

Jix bhai' pim xim taat ka' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam ja biim gui' nam jir Israel kam,

na Dios jir ja'tkam tugi'ñ.

¹¹ Ba' ja'p ja'k iam ja'pñip jum kai'ch ip:

Xi dhaña' pim gu Dios biix na pim ji'k jir ja'tkam na pim jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n,

dai gui' pim xi g'e'kamtuda'.

¹² Gio ja'p ja'k iam nat pai' gu Isaiiyas Jup tu ua'nak na bijik bhaankamu'n gu Dios ya' ja'p tu a'gimik, Jup jum kai'ch ip:

Maadit jai'chdhihlia' gu boxii'ñ gu Isayii na ba'm g'e'kamtai ja silhkada' biix gu ja'tkam.

Ba' joidham jix kügalhdha'm ip gui' mu dir bha ja'k,

dai dhi'm pix buiñor xim palhbuidhak ka'.

¹³ Ba' gu Dios pix dhi' nach jaroi' buiñor jich palhbui'n, jam tajaan'dha' gui' na pim ki'n jix bhai'm taatit tu oi'ñka', na pim cham tu' xim bhahhaaku'i'ñdha' aapi'm na pim ji'k tu' silhkam ba ti jügi'ñ gui' buiñor. Gio gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n na jam tajaan'dha' git na ba' pui' jam jurtuda' na dai gui'x bhaai' nach buiñor jich palhbui'ñka' gammiji.

¹⁴ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix bhai'x maat na pim aapi'm jir jix bhah-hai'kam ja bui gu jai', bix aixim jix chu mamatda' pim na pim jax ja'k tu duñia' gu tu', giox maatit jup tum a'a'gi'ñ japim na pim jax ja'k tui'ñgida' bix ji'ma'n. ¹⁵ Gu' ji nañ gu' aañ ya' tu daasaim bhaan dhi u'uan dhi' nañ bhaan mu tu jam ua'ñxi'ñ na pim ba' bhaan ti'ñchokat mi' pui' duñiidha' na jax jix aa' gu Dios, na pim cham mik buppada'. Gio nat gu' gu Dios pix pui' ja'k jiñ dhai xiñ joi'mdak ¹⁶ nañ pu'ñi chu'm ki'n jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam. Ba'x bhai'p ba tu ja jimia' ip pu'ñi gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, nañ gu' aañ ba' ja'p ji buusan nañ maadit jir di' gui' nam jai' ja a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p chichio. Na gu' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nañ pai' dhuuk pu'ñi tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, no' mit ti jü'ñ, dai nañ buiñor ja'k ba ja aichdha' gu Dios joidham jix u'uañ ki'n. Ba' diñh gu Dios joidham ja tigia', na gu' ja a'm ba tajaan'ix ka' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda'.

¹⁷ Ba' aañ nañ ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, joidham jix bhai' tu tatda' nat jax chu'm ki'n jiñ dhai gu Dios nañ jir tujuandam tugi'ñ ka'. ¹⁸ Ba' dai pui' pix chu'm tu a'gada' iñ nat tu' jax joidham jix bhai'm duukam bap tu duu guch Xoi'kam bhaankam aañ, nañ gu' aañ nai' tu ja a'gidhim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. Diñh jiñ ñi'ook ki'n jañich pui' tu ja a'gi, gio pui' tu duu ñich ip ja niñ'ñchudat gu ja'tkam. ¹⁹ Na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n gu Dios nañ a'm tajaan'ix kuñ ba' bix aixim jix bhai'm duukam jup tu buim, nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti ni'ñ gu ja'tkam. Na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' na cham ji'xdha' jaroi' pu tu duñia' gu ya' kam dhi oi'ñga'n. Gio ba' nañ nai' pu'ñi tu ja a'gidhidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k bhüya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Mui' kap jañich nai' ba tu ja a'gi, Jerusalem dir jañich bhai' ji bhüich, mu ja'p jañich sia ba tu ja a'gi na pai'

jax Iliiriko bhaan bipio' gu dibüir. ²⁰ Gio gu' dai pai' nañ jix mat ka' nat chakui jaroi' tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nañ ba' tu ja a'gi'ñ aañ, nam pai' chakuix jai'ch ka' guch Xoi'kam jügi'ñdham. Na gu' cham jir am no'ñ aañ mijmimip ba baakchu' no't jumai mi' ba tu jua, tu gaagidha' iñ ba' nat pai' chakui jaroi' mi' tu jua. ²¹ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gui' gu ja'tkam tigia' am sia kum cham pai' dhuuk pui' tē kēē na ja bui aaya'.

Jix maatit tigia' am nar jaroi' dha' sia ku cham pai' dhuuk jaroi' pui' tu ja a'gi'ñ.

Napui' ba ti'ya' gu Paablo na mur jimdama Rooma

²² Pu'jani kai'ñkam jañich ba' chakui mu jam tügim, sia kuñ aañ ti aa'nda' git nañ ba jam tigia'. ²³⁻²⁴ Mui' oidha' bap duu gu' nañ dir ti mui' ba xi jam ti'miram, ku gu' na ñich kapbhai' ba timo ya ja'p na ñich tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, ti bhai'x buusnim iñ jam bui nañ bhai' xi jam tügidhat nañ Espaaña ja'k bhüya', kat japim chi bhai' dhir iam jup jiñ palhbuidha' nañ tu' ki'n aaya'. ²⁵ Aa'ñ xib Jerusalem ja'k kar jimdam nañ ka ja ui'dhika' nam tu' ki'n jum palhbuidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. ²⁶ Na mit gu' ji'k maap jim daagik guch Xoi'kam jügi'ñdham Masedoonia kam gio gu Akaaya kam, ja taa gu tuumiñ gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam ba' mu ja joochxi'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham Jerusalem kam gui' nam cham tu' bia' ni ji'x. ²⁷ Ba' dhi' na mit maap jumpadak gu tuumiñ mui' ba ja joochxi'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham Jerusalem kam nam cham tu' bia' ni ji'x, diñh ja jujur ki'n jamit pui' dhuu, cham tu' nat jaroi' ja chia. Ba' dhi'x bhai' bua am, na gu' gu Jerusalem kam nam jir Israel kam ja'tkam gio aañ, jix bhai' dhuu chich na chich ja ua'p gux ki'p jum duukam ii'mda' bhaan sia kum gu' cham jir Israel kam ja'tkam, jum aa' ip ba' nam ja palhbuidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam jir Israel kam ja'tkam sia tu' bhaan nax maax ya' dhi oi'ñga'n. ²⁸ Ba' daipu' dhi' nañ xi ja do'ñchi'ñmirai guch Xoi'kam jügi'ñdham, mu dir nañ ja'k gixia', pu Espaaña ja'k jañ ba bhüya'. Bhai'ñ ba' buusnia' jam bui nañ xi jam tügidhat, nañ jax ba kai'ch. ²⁹ Ba' nañ pai' dhuuk bhai' aaya' jam bui, aañ jix chaat jiñ jur am bhaan na guch Xoi'kam pix jiñ palhbuidha' gē'kam ki'n gu tu' nañ a'm jum aa'nda'.

³⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaankam guch Xoi'kam jich Gē'kam tuk gio bhaankam gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' na pui' ja'k jich jujurtu'n nach xich jajoi'g'nda' bix ji'ma'n, aañ soi' jam titda

na pim jiñ a'mkam xi chu daanda' bñix dhit. Bñix aixim bhaan jiñ chulhiñaim iñ gu'.³¹ Pui' pim ja'k xi chu daanda' buiñor gu Dios nam cham jax jiñ dhooda' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam mu kam Judea, gio ba' gui' nañ ja ua'tulhi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham Jerusaleen kam nam git moo cham tu' bhaan jax ji ch'i'xi xi gaamui.³² Gu' ba' no't gu'x bhai' tuñ jii, bhammiñ ja'p jup ba ji buusnia' jam bui, no' moop jix aa'nda' git gu Dios. Joidham chix bhai'ñ ilhdha' iñ nañ ba jam tigia', gio na bam jüpdha' guñ jur nañ ka xi jam tüigim ka'.³³ Ba' gu Dios pix jam palhbui'ñchu'nda' na pim ba' joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka' bñix ji'ma'n. Ja'pni pix git ba' moo tu tui'ka'.

16

Na pui' ba ja tüda' gu Paablo guch Xoi'kam jügi'ñdham nam mi' dhir bhaankam xi ja'ño'kdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Bhaan jañ xi chu jam a'gidha' maa'n gu ubiiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan na Peebe ti'i'. Dhi' tu ja a'gi'ñ ji'kchi guch Xoi'kam jügi'ñdham na pai' Senkrea ti ti'i'.² Joidham japim jix bhai' tüdai aichdha' na bhammi aaya' jam bui, na gu dhi' tu' silhkam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Xi palhbuidha' pim tu' na bhaan a'miram jum aa'nda', nat gu' diñlh pui' mui' ba ja palhbui gu ja'tkam bñix aixim bhaan gu tu' na ja a'm jum aa'nda', pui' na jax aañ nat gu' sia pui'p jii palhbui xiñ joi'mdak na cham bhai' tuñ jimdat.

³ Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' gu Priiska gio gu Akiila, nach gu' dhi' maap jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam.⁴ Dhi' mit biipi' dir guguu na mit jiñ palhbui nam ba xiñ mu'aam, diñlh jamit ba' tiip ja koi. Ba' aañ gë'kam ki'n ja taxchaabgi'ñ, ku gu' cham tu' ji nañ dai aañ ja taxchaabgi'ñ, gu' ja'pji sia guch Xoi'kam jügi'ñdham nam nai' ja'p maap jum jumpadat tu daan nam ji'k cham jir Israel kam ja'tkam.⁵ Bñix japim siañ a'mkam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam bhai' ja ki'aam jum jumpa'n gu Priiska gio gu Akiila. Bñix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' guñ bhai' kai'chdhami', gui' nañ joidham jix kügalhi'ñ na Epeneeto ti'i'. Jir bhai' kam na pai' Akaaya dibür bhaan bipio', dhi' biipi' ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Akaaya dibür.⁶ Sia gu Mariiya pim jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi' gë' ba tu jua jam a'mkam na ba'x bhai' tu jam jimda'.⁷ Bñix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Androoniko gio gu Juunias, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ. Dhi'ch maap kuupich na mit jich kuu gui' nam cham buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gio pui'p jir noonbi'ñ am guch Xoi'kam ja'p na jax aañ, pu biipi' dir ba ti

jügi'ñ am buiñor guch Xoi'kam na ñich ba' aañ jup ba ti jii'ñ.

⁸ Sia gu Ampliato pim bñix jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi'r jiñ bhai' kai'chami' bhaankam guch Xoi'kam.⁹ Gio gu Urbaano pim bñix jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi'guch maap jir tujuandam tugi'ñ ip guch Xoi'kam. Sia pim bñix jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Estaakis.¹⁰ Gu Apeeles japim siañ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi' tu' silhkam bñix juraan ki'n buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, jix maati' na jax ja'k tu jim. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Aristooobulo, gam sia bñix gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim.¹¹ Gio gu Erodiion japim bñix jiñ a'mkam jup xi ñio'kdha'. Dhi' siar Israel kam maa'nkam ja'p na jax aañ. Sia gu Narsiiso pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gam gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim nam buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam.¹² Bñix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Tripeena gio tu Tripoosa. Dhi' pui' bhaankam jup tu jua am guch Xoi'kam. Bñix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Peersida, nach gu' dhi' pui' joidham jup jix kügalhi'ñ na buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, gio gu dhi' gë' ba tu jua bhaankam.¹³ Bñix japim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Ruupo. Dhi' joidham jix bhai' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. Sia gu di'ññ japim bñix jiñ a'mkam xi ñio'kdha'. Dhi' ja'p ji buusan aañ jiñ bui na pui'p jir jiñ ñaan.¹⁴ Jiñ a'mkam japim xi ñio'kdha' ip gu Asiinkrito, gio gu Plegonte, gio gu Ermes, gio gu Patroobas, gio gu Ermas, gio bñix gu jai' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ja biim jum jumpadat tu daan.¹⁵ Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Piloologo, gio gu Juulia, gio gu Neereo, bñix gu ja'nni'ñ ubii. Sia pim jiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Olimpias, sia bñix guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ji'k dhi' maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam.

¹⁶ Ba' aapi'm diñlh bñix ji'ma'n jup xim ñio'kdhat. Pui' pim ja'k jum ñio'ki'ñdha' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim tu' silhkam xim ja joi'gi'n. Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan bñix kap dir nam ji'k kap maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam.

¹⁷ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim mi ja kë'kë'eda' gui' nam maakam tu aagi'ñ guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Na gu' no' pimit mi' ba ji ja kai, nai' pix jim ji'dilhkada' pim, cham tu' pim maa'n ñi'ook kap duuka', pu chu'm pix tu ua'pu no' pim mi ja kë'kë'. Piam jai' dhit cham ka ti jügi'ñdha' am buiñor guch Xoi'kam jax ña pix. Gu' ja'pji na pim dhi' bhaan tu daa'ñchu'nda' na mit jax chu'm ñi'ook tu jam a'gi.¹⁸ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, cham tu' bhaankam tu a'ga am gu' guch Xoi'kam, gu' ja'pji diñlh pix nam jax

ilhii'n̄ nam jax dhui dhi' bhaan ja mai'chia' ip sap pik ba' gu ja'tkam nam ba' pui'p xi ja kaichgida'. Joidham jix bhai' xi buidha' am nam jax ja'k ja iatgidhidha' gui' nam cham mat ka' na jax ja'k jir silhkam. ¹⁹ Ku gu' aapi'm mi' pui' jiiim ji na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n̄ guch Xoi'kam. Jix bhai'n̄ chaat iñ aañ na pim mi' pui' jiiim. Ba' gammiji pim mi' pui' pu jiiimda', jix kii'p jum duukam japim jup xip tu duñidha', cham tu' gux buam jum duukam. Na gu' no' pim gammijix kii'p jum duukam jup tu duñiim, dhi' bhaan jix maati' ka' na pim jir jix chu mamatda'. ²⁰ Gio gu' pu'ñi ja'k dui ba' mai'chia' ip gu Dios gu ja'ook na ba' cham tu' jax ka jam buada' aapi'm. Bitaa'n ji bi'ya' jam bui gu ja'ook, ja'p ji buusanda' na pim daam dir mi kiisapka'. Ba' guch Xoi'kam jich Gê'kam tuk pix gammiji jam a'm ti niidhidha'.

²¹ Ya' dir mui'p jam ñio'ki'n̄ gu Timoteo nach maap jir tujuandam tugi'n̄ guch Xoi'kam. Sia gu Luusio, gio gu Jasoon, gio ba' gu Sosiipater, nam pui'p jir Israel kam ja'tkam ja'p na jax aañ.

²² Ba' aañ nañ Tersio tii' nañ bhaankam gu Paablo tu u'uan dhi' na mu tu jam ua'ñxi'n̄, aañ pui' mui'p jam ñio'ki'n̄ bhaan dhi'ñi u'uan, mu jam ñio'ki'n̄ iñ bhaankam guch Xoi'kam.

²³ Gio gu Gaayo pui' ya' dir mui'p jam ñio'ki'n̄. Dhi' buiñor tibiap iñ ya kia'mi'n̄, nam gu' dhi' buiñor maap jum jumpadat tu daan gui' nam pu'ñi buiñor ti jii'gi'n̄ guch Xoi'kam. Biix mui'p jam ñio'ki'n̄ gu Erasto. Dhi' buiñor tu namki'n̄ am biix gu ja'tkam nam ji'k ya' oidha' dhi' gê' kiicham na ji'k aagix nam tu namki'n̄dha'. Biix mu jam ñio'ki'n̄ guch jaduun̄ jich Xoi'kam bhaan na Kuarto tii'.

²⁴ Moo git gu Gê'kam jich Xoi'kam gammiji jam a'm ti niidhidha' biix ji'ma'n̄ aapi'm. Moo git pui' tu tui'ka'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na dai gu Dios jix bhaai' nach gammiji gê'kamtu'nda'

²⁵ Dai gu Dios jix bhaai' nach gê'kamtu'nda', na gu' dai gui'x bhaai' na gammiji silh jam bhichdhatgida' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n̄ guch Xoi'kam, dhi' nax bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaro'i na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. Dhi'r di' nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, gio dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Ba' dhi' mi' pui' tum duñiim na chich jax ja'k maat na ilhii'n̄ gu Dios, pu bijik dir pui' ja'k pum aa na tu duñia' gatuuk, pu biipi' dir nat chakuip dunaak dhi oi'ñga'n. ²⁶ Ba' nat jax ja'k jix aa gu Dios na ji chu buusnia' gatuuk, tu dai mit u'uan ta'm gu bijik dir kam nam bhaankam ya

ja'p tu a'gimik. Mi' dhir jachich ba' maat ip aach, nat gu' diilh ja chia gu Dios nam pu'ñi tu ua'na' nam ba' mi' dhir pu'ñi machia' biix gu ja'tkam nam ji'k jix jai'ch ya' dhi oi'ñga'n nam ba' mi' pui'p tu dagia'.

²⁷ Ba' dai gu Dios jach gammiji gê'kamtu'nda' na cham tu mumki, na gu' daipu' maa'n jix jai'ch, gio daipu' gui'x chu matda' na jax ja'k tu duñia' gux kii'p jum duukam. Pui' kuch ba' dai gui' gammiji daanda' bhaankam guch Xoi'kam. Iam git moo pui' tu tui'ka'.

**GU BHPI' KAM UA'NA'N GU
PAABLO NAT TU JA UA'NXI
GUI' NAM TI JHGI'Ñ BUIÑOR
GUCH XOI'KAM NAM
KORIINTO OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ Paablo nañ jir nobiiñ'ñ guch Xoi'kam, diilh gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm ki'n jiñ dhai. Mu tu jam ua'ñxidha' iñ biima'n guñ jaduun'ñ jich Xoi'kam bhaan na Soostenes ti'.
² Aapi'm jañ mu tu jam ua'ñxidha' na pim mi' maap jum jumpadat daan gu Dios gē' kiicham na Koriinto ti' ti', na pim pui'p jir jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Na pim gu' pui'x u'uañ ki'n jup ba guguuk buiñor gu Dios, nat gu' gui' pix jam a'm ti' tiigik mi' jam tuttu na pai' gu ja'tkam tugi'ñ na pim ba' pui' jai' maap jum jumpadat buiñor jup ba tu daan ja'p na jax aach, gam sia biix gui' nam ji'k nai' mui' kap pui' maap jum jumpadat jup tu daan buiñor gu Gē'kam jich Xoi'kam. ³ Moo git ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gē'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti' niidhidha' am na pim ba' gammijix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na tax-chaabgi'ñ gu Dios

⁴ Aañ gammiji taxchaabgi'ñ gu Dios nat bhaankam guch Xoi'kam jam a'm ba ti' ti',
⁵ gio nat bhaankam jam maa gu matda' na pimit ba'x maatit kai gu ñio'ki'ñ, gam na ba'x bhaai'n ka' na pim jax ja'k bhaankam jup tu a'ga mi' dhir gammiji ja'k jai' ja bui gu ja'tkam. ⁶ Jix bhai' jam biinat gu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na pimit gu'x bhai'x maatit kai. ⁷ Ba' cham tu' tu' ka bi'iix na jam aagi'ñdha' gu Dios na pim tu' jax dhuñia', na pim gu' biix bax maat, dai ba' na pim mi' pui' jii'mda', na pim gu' pu'ñi ja'k nañda' gu Gē'kam jich Xoi'kam na jootom gio ya'p aaya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁸ Gu Dios pix diilh jam palhbui'ñchu'nda' na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' na pim ya' kap tui'dhi' dhi oi'ñga'n bhaan na ba' cham jaro!' jax jam tiida' na pimit cham am bua. ⁹ Pui' tu duñia' gu' gu Dios jax no't ba ti' sia pik nar jax ka' git. Gui' pix jam a'm ti' tiigik mi' jam tuttu na pim mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam nar Maraa'n. Dhich Xoi'kam ba' biix dhit jir jich Gē'kam tuk nach ji'k buiñor ti' jii'gi'ñ.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam maa'n ñi'ook jup duuka' gammiji

¹⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaankam gu Gē'kam jich Xoi'kam soi' jam titda iñ na pim gammiji maa'n ñi'ook

xip duukat, cham tu' na pim dai ñiokboda'. Jix bhai' pim kai'chit tu oi'ñka', cha'pim maakam kai'chdha' jai' gio jai' maakam. ¹¹ Aañ dhi' pui' jam titda, nam gu' bañ aagi'ñ gui' nam maap jir jum oi'dhagim gu Kloe na pim sap cham tu' maa'n ñi'ook jup duuk biix, xim bhabhaakuidhat japim sap ji'dilh jup tu'ii'. ¹² Ja'p sap kai'chdha' pim jai' dhit: "Aach gu Paablo ja'k kaichu'." Jai' sap ba'p kai'chdha' pim ip: "Dho aach gu Apoolos ja'k jup kaichu'." Jai' sap ba'p kai'chdha' pim ip: "Aach ba' gu Peegro ja'k jup kaichu'." Jai' sap ba'p kai'chdha' pim: "Aach silh ji' guch Xoi'kam nach kaichu'." ¹³ ¿Jax ba' ku pim ba' pui' ja'k tu jim? ¿Ka' pim ji' ilhi'i'ñ aa na guch Xoi'kam mui'p jum bua? Gio gu' aañ nañ jir Paablo, cham tu' jam a'mkam jiñ xissapa mit bhaan gu u'uux na gai biit, ni ku pimit cham jiñ a'mkam jum bopko suudai' ki'n jano' na pimit pai' dhuuk ti' ji'i'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁴ Gio gu' aañ gook pix ja bopko suudai' ki'n, daipu' gu Krispo gio gu Gaayo. Taxchaabgi'ñ iñ gu Dios na ñich dai dhi' gook ja bopko ¹⁵ na pim cham pu'ñi ba kai'chdha' jai' dhit na pim jir jiñ ja'tkam tuk. ¹⁶ Gio dho bak pin gu Esteepanas ja biim gui' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim jañich ja bopko. Cham pai' jai' pup ka ja bopko ñich mi' dhir. ¹⁷ Gio gu' cham tu' pu kai'ñkam nai'ñ joot guch Xoi'kam nañ ja bopkonaidha' gu ja'tkam, gu' ja'ppi nañ nai' ja aa'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham jimia' mu ja'k nam pai' gammiji mi' pup jum tulhi'iñdha'. Ni kuñ cham giilhim jix aixkam jup xi kai'chim nañ ja aa'ñdhim nam jax kai'chdha' gux a'aixkam, ja'ppix maa'ñkam nai' jii'mdat tu a'gim iñ nam ba'x bhai'x maatit kaaya' gu ja'tkam nat jax kai'ñkam jich a'mkam muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam tu' pix ilhi'i'ñ guch Xoi'kam gui' nam cham ti' jii'gi'ñ buiñor

¹⁸ Gui' nam ji'k cham mu ja'k jii'm nam pai' gammiji mi' pup jum tulhi'iñdha' ja'p na jax aach, jix maat ich na dhi' Dios jup jir tu duni'i'ñ, pui' kut ba' muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' gui' nam ji'k mu ja'k jii'm, gampai' pix ilhi'i'ñ am. ¹⁹ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam, na pai' gu Dios pix diilh tu a'ga, jup jum kai'ch:

Gui' nam gē'gē'kam jum taatit pui'm ilhi'i'ñ nam jix io'm biix aixim jix chu maat, pui' ja duñia' iñ nam cham maatit kē'kē' jax ña tum a'gada',
siam chi moox bhai' ja jujur ki'n ti' xi chē kē'ē.

Ni kum cham ka ti' bhibiñdha' ka',
sia kum ti' kax chi bhibiñ'ñ kat.

²⁰ Pui'm duu dho. Ti'i' gui' nam tiix chu maatim xi kai'chdha', cham maat am na tu'r jix kii'p jum duukam. Sia gui' nam jix maatim ka xi kai'chdha' nam jich aa'ndha' gu tu' nax maax ya' dhi oi'nga'n, pu cham bhaai' nam jax pik ja'k jix bhai'ch aa'ndha' kia'. Gu Dios diihl pui' ja'k tu duu na ja'kbui' kat gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n ja'ppix ji bubuakia' am na jax gui' nam cham ja jur bia'. ²¹ Nat gu' gu Dios ti' pui' tu duu nam jax ja'k machia' git gu ja'tkam na gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duñaia', gu' ji nam gu' pu cham maatit ti' niifn. Pui' kut ba' gu Dios jix ja joi'mdak pui' tu duu na dai pix no'm tu' silhkam bix ja jujur ki'n ba ti juigi'fn na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'fn, cham tu' mu ja'k ka bhiiya' am nam pai' gammimi' pup jum tulhiifndha', sia kum gu' jai' tu' pix ilhii'fn.

²² Gu Israel kam ja'tkam dai nam jix aa' na jaroi' tu' jax xi ja dui'ndha' nam cham pai' dhuuk pu chu'm ti niifn nam sap ba' bhaan jum gu'nguxdhai tu' silhkam ba ti jii'ndha' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'fn gu Dios. Ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ti' gaa'ñichu' am nam jax ja'k bix aixim jix chu mat ka'. ²³ Ba' aach nach ti juigi'fn buifor guch Xoi'kam, dai dhi' bhaan jup tu a'gichu' ich na mit jax kai'fikam sissapa guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. Ba' gu Israel kam ja'tkam jix bhaamum ilhii'fn am, gu' ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, pui' pix jich bia' am nach kam jich jur bia' kuch ba' pu chu'm tu a'ga. ²⁴ Ba' gui' nat ji'k Dios ja a'm ti tiigik pui' ja duu nam tu' silhkam buifor ba ti juigi'ndha', bax maat am na bhaankam guch Xoi'kam tuch a'gi'fn gu Dios. Bix sia bhaankam guch Xoi'kam tu ja a'gi'fn gui' nam jir Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ²⁵ Ba' sia ku panaas pur cham tu' pui' na jax jum kai'ch gu ñio'ki'fn gu Dios, dhi' pik jix io'm jum aa' nach tu' ka'm ilhii'ndha', na gu' maaxik jir silhkam pui' na jax kai'ch gu Dios, cham tu' pui' nam jax kai'chdha' ya' gu ja'tkam. Gio sia ku panaas gampai' pix jum kai'ch gu ñio'ki'fn gu Dios, dhi'x io'm bixchu'x bhaai' na pu tu duñaia' na jaroi' cham ji'xdha' pu duñaia' gu tu'. ²⁶ Ji' jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim xim ga'ngada' na pim jax ja'k jix bhai' machia' na jam a'm ti niidhim gu Dios aapi'm na pim gampai' tu'm. Nam gu' ji'ma'n pix jix jai'ch jam bui gui' nam bix aixim tu'm jix chu maat na tu'x jai'ch dhi oi'nga'n bhaan. Gio ji'k pix jup jix jai'ch am jam bui gui' nam tu' ka'm ja ilhii'fn gu ja'tkam. ²⁷ Ba' gu Dios ja a'm ti ti' gui' nam gampai'm ilhii'fn na ba' bhaan ja xi'rbo' gui' nam gē'gē'kam jum taatit pui'm ilhii'fn nam bix aixim jix chu maat na tu'x maax dhi oi'nga'n bhaan. Sia bix ja a'm ti ti'

gui' nam panaas cham tu' bhaigim tu'ii' ja bui gu ja'tkam na ba' dhi' bhaan pui'p ja xi'rbo' gui' nam panaas bixchu' ki'n tu'x bhaai'. ²⁸ Piam ja'pni ja'k jax ña pim ja'k jix maatit jiñ kaaya': Gu Dios dhi' pik ja a'm ti niidhim xib nam jax chu'm gampai' tu'm gu ja'tkam, nam cham tu' ki'n ja bia' gui' nam jix chu mamatdagim jum ilhii'fn. Gui' ba' pu cham tu' ki'n ji bi' mit nam pui'm aagit na dhi' ba' pik ja a'm jimiim gux bhai'm duukam. ²⁹ Pu kai'fikam pix pui' ja'k duu gu Dios nam ba' bhaan jix mat ka' gu ja'tkam na cham jir am na jaroi' gē'kam jum taatit pui' kai'chdha' na bix jix chu maat na ji'k tu'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan. ³⁰ Ba' aapi'm taxchaabgi'ndha' gu Dios nat xi jam joi'mdak jam a'm ti tiigik ya ja'k ba jam aich na pai' guch Xoi'kam, dhi' na jaroi' bhaankam tuch mattu'n bix aixim gu Dios, gam na dhi' bhaankam jix bhai' tuch jimda', gam nach bhaankam jix bhai'ch chaat ka'. Nat gu' dhich Xoi'kam bhaankam jich boosolh gu Dios mi' dhir na pai' cham bhai' tuch jimdat. ³¹ Ba' no' jaroi'x aa' na gē'kam jum taat ka', jum aa' na pui' ja'k duñaia' na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap jum kai'ch: "Jir am na jaroi' bhaan gē'kam jum taat ka' na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios."

2

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na mit jax kai'fikam sissapa guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jano' na ñich bhammi ja'p ē'ek tu jam a'gi gu ñio'ki'fn gu Dios dhi' na cham jaroi' diihl pix jix maatit kaaya' na jax jir jum duukam, cham tu' ñich giilhim jix aixkam ki'n tu jam a'gi nam jax kai'chdha' gu a'aixkam jum aa'ndam ya' kam dhi oi'nga'n. ² Ni ku ñich cham jumai ja'ppix maa'nkam bhaan tu jam a'gi, gu' ja'ppi guch Xoi'kam na ñich bhaan tu jam a'gi, na gu' dhi' pik jum aa' na pim kaaya' na mit jax kai'fikam sissapak mua bhaan gu u'uux na gai biit. ³ Gampai' tui'ngit jañich ba kikbo nañ ba xi chu jam a'gidham, ji gi'bokidhat iñ, nañ gu'x aa' nañ jix bhai' jam aa'ndha' na pim jax ja'k jix maatit jiñ kaaya'. ⁴ Cham jañich pai'x aixkam ki'n tu jam a'gi nam jax kai'chdha' gux a'aixkam jum aa'ndam nam sap pik ba' joidham jix bhai' xi buidha' nam tu ja a'gidhidha' gu ja'tkam nam sap ba' joidham ja kē'ē'ji bax ja kiigalhdha'. Gu' matgim aañ jiñ kiigalh japimit, nat gu'ñ palhbui gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na ñich jax ja'k jam ti'ñ, gio diihl gu Dios nañ a'm ti niidhim na bixchu'x bhaai' na pu tu duñaia'. ⁵ Ba' dhi' pui' ja'k duu gu Dios na pim ba' pu silh bix jam jujur ki'n buifor ti ji'ndha'

guch Xoi'kam, cham tu' gu jax chu'm ja'ppix maa'nkam jix aixkam nat bix aixim jam tiddaimik.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' bhaan jum ua'rgi'ni gu Dios

⁶ Jix a'aixkam ki'n tu' a'ga ich dho ja bui dai gui' nam ji'k bhaan bax kaapak nam ti jigi'ni bui'nor guch Xoi'kam, nam gu'x bhai'x maait ba ke'e na jax jir jum duukam gu ni'o'ki'ni gu Dios. Gio gu' cham tu' pui' ja'k bua ich nam jax ja'k tu' jim ya' dhi oi'nga'n gux a'aixkam nam ge'gerkam ki'n daraa, dhi' nam alhio pix ya'r ge'gerkam, na gu' bam aajim nam pai' dhuuk gampai' ji bi'ya'. ⁷ Jax dhui nach aach maakam tu't jir jix a'aixkam bhaankam gu Dios, diihl pix gu Dios pui' ja'k duu pu bijik nat chakuip dunaak dhi oi'nga'n na pu'ni dhi' bhaan jich a'm ti tigia'. ⁸ Pu cham maait kai mit dhi' gu ge'gerkam jix a'aixkam na jax pik jir jum duukam sia kum ti ja aagi'ndha'. Na gu' no'm jix maait kaaya' git, cham tu' chianda'm git nam sissapda' guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai bit, jix dhaam dir ti bha jii gu' guch Xoi'kam. ⁹ Gu' ji na gu' mi' pix pui' ba jim na jax dhui pui' tum du'nia' na jax jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu' ua'nak gu bijik dir kam, nap jum kai'ch:

Gui' nam ji'k tu' silhkam bui'nor ti jii'ndha' gu Dios,

ja bi'chulhi'ni nam tu' cham pai' dhuuk ni'i'ni ni kum cham pai' dhuuk pu chu'm ke'e na tum a'ga.

¹⁰ Ba' aach nach ji'k bui'nor ba ti jigi'ni guch Xoi'kam, gu Dios bhaankam gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mdaga'n jich aagi'ni dhi' nat tu'ch bi' pu bijik. Na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' no'ni a'm bap tui'dhi', bix tu' aagi'ndha', sia ku panaas jix xijai gu tu' na'i jix maait kaaya'.

¹¹ Na gu' dhi' ja'pni pix na jax aach nach pu cham mat ka' gu jumai na tu'x mat ka', na gu' diihl bhaan jup tui'ngida' gu ii'mdaga'n, cham tu' jai'p jich iadhi'nika'. Ba' pu'ni ip bui'nor gu Dios, dai gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mdaga'n jix maat na jax ja'k ilhii'ni diihl. ¹² Gu' ji na gu' aach cham tu'ch a'm kap tui'dhi' gu ii'mda' ya' kam dhi oi'nga'n, gu' ja'ppi gux dhaam kam nach a'm bap tui'dhi', na Dios jir ii'mdaga'n, nach ba' pu'ni dhuuk jix mat ka' nar tu' da' gui' na Dios bha tuch joochxi'ni xich joi'mdat. ¹³ Ba' aach dhi' pix pu chu'm bhaan tu' a'ga na tu'p jir du'ni'ni gu Dios, cham jach tu'r jix a'aixkam nam jax ja'k tu' jim gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n nam giilhim bix aixim kai'chdha', gu' ja'ppi daipu' na jax pix jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda'. Ba' dai gux dhaam kam jach tu' ja a'gi'ndha'

gui' nam ji'k bar jix u'ua'i, nam gu' gu jai' cham maait jich kaaya'.

¹⁴ Pui' ku ba' gu jaroi' no' cham bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda', cham kigalhdha' gui' na tu' maak gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda', pui' pik ja'k jum aa'nda' nar iatda'. Pu cham ji'xkat maait kaaya' ba', na gu'm aa' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' na palhbuidha'. ¹⁵ Gu' ba' gu jaroi' no' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda', bix jix bhai'x maait ke'ke'e gu tu' nam aagi'ndha'. Na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' pix na palhbui'ndha', xim ga'ngada' no' moor pui' gu tu', piam ku gu' cham, cham tu' na pui'p ilhii'ndha' nam jax ilhii'ndha' gu jai'. ¹⁶ Na gu'p jum kai'ch mi' na mit pai' tu' ua'nak gu bijik dir kam: "Cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam nax maat na jax jum aa'nda' gu Dios, ni ku cham jaroi' jai'ch na ja'kbui' kat ya' dir mu ja'k aagi'ndha' na jax ja'k mi' pui' jimda'." Gu' ji na gu' aach jir maat na jax jum aa' guch Xoi'kam, na gu' gui' pix diihl jich mattu'n nach ba' aach mi' pui'p tu' daa'fichu'nda' na jax gui'.

3

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jir tujuandam tugi'ni pix gu Dios gui' nam tu' a'ga gux bhai'm kai'chdham ni'o'ki'ni guch Xoi'kam

¹ Cham tu' jam a'gi'ni aapi'm jii' jaadu'ni na jax ja'k tu' tu'ii' ii'mda' bhaan, na pim gu' chaku' bhai' kaapak na pim bui'nor ti jigi'ni guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na pim kar a'aalh. ² Daipu' gui' na tu'x maax ja'nich bhaan tu' jam a'gi na pim ba'x maait jii' kaaya', ja'p na jax gu alhii'ni ch na gu' dai gu bii'm na io'da' na xi'chu'nda' gu di'ni'n, cham tu' maakda' gu tu' nax kaapak ka', na gu' cham io'gi'ndha'. Aapi'm ba' pu'ni'p ji buan, ³ na pim gu' chaku' mi' pui' jii'm na jax ja'k jum aa' na pim tui'ngida'. Pui' ka xim bhabhaakui'ni japim gu', jix chi jii'gag japim bix aixim tu'm ki'n. Pui' pui' ja'k tu' jim japim nam jax chu' jim gui' nam jir ya' kam dhi oi'nga'n. ⁴ Na gu' maait no' jax kai'ch: "Aa' gu Paablo kaichu'", gio gu jumai no' jax kai'ch: "Dho aa' gu Apoolos ja'k jup kaichu'", pu' dhi' bhaan jix maati' na pim pui' ja'k tu' jim nam jax tu' jim gui' nam jir ya' kam dhi oi'nga'n.

⁵ Jax dhui nach jir tujuandam tugi'ni pix gu Dios gook dit gu Apoolos, gui' pix much joot nach tu' jam a'gidha' na pim ba' bui'nor ti jii'ndha' guch Xoi'kam. Pui' ni'ch pix tu' duu nat jax xi'ni chii'ni gu Dios na'i tu' du'nia', gio gu Apoolos pui' ip. ⁶ Aapi'm ja'p ji buan gu' na jax gu gaa, ja'p ji buus na ni'ch ti ii na ni'ch tu' jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ni'o'ki'ni guch Xoi'kam, gu Apoolos ba' ja'p jup ji buus nat tu' baa nat jam aa'ni na pim

jax ja'k tui'ngida'. Gu' ji na gu' gu Dios pix nap tu dui'ochu' na pim jax ja'k jix io'm ti jii'ndhidha' buiñor guch Xoi'kam, ja'p jup ji buusan ba' na gu Dios pix gi'lhdim dhi gaa. ⁷ Ba' dhi' bhaan jix maati' nam pur cham tu' gui' nam tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gio gui' nam tu aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ngida' gui' nam ba ti jügi'ñdha', na gu' gu Dios pik na pui' ja duñaia' gu ja'tkam nam ba'x bhai' ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁸ Na gu' gui' nam tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gio gui' nam mi' dhir tu aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ngida' gui' nam ba ti jügi'ñdha', maa'n na jax pix ja ilhii'ñ gu Dios, gio dihl pix jup jix maat na jix tu ja makia' gu tu' nar ja mai'chik ka'. ⁹ Jir tujuandam tugi'ñ ich pix ba' gu Dios gook dit gu Apoolos nañ jax ba kai'ch, aapi'm ba' ja'p jup ji buan na jax gu gaa, ba' gu Dios dihl jix bhai' jam bua.

Gio ja'p jup ji buan japim na jax gu bhi'ñbak no' kia'pix jum kiasaim, gu' ji na gu' gu Dios bhaan ti ni'ñ dhi' dhi bhi'ñbak. ¹⁰ Gu Dios dihl xiñ joi'mdak jiñ a'm ti ti nañ aai' mi baapsa' gui' na bhaan bam kiasaim gu bhi'ñbak, jir jai' am ip ba' gui' nam tisaa'ñdhim nam bhi'ñbakchaim. Matda' ki'n jañich mi ti' gui' na bhaan bam kiasaim gu bhi'ñbak, gio gui' nam tisaa'ñdhim nam bhi'ñbakchaim pui' matda' ki'n ip. ¹¹ Ba' cham ji'xdha' jaroi' maakam tu'm kap duñaia' dhi' na ñich jax chu'm mi' ba ti, pu gammiji pup jir pu chu'm ka', na gu' dhi' na bhaan ba kiik gu bhi'ñbak, dhi'r di' guch Xoi'kam. ¹² Ba' no't pu chu'm mu pai'p bam ti' sia pai' na pix ja'k, jax ña pix chu'm gu bhi'ñbak jix bhaai' na bhaan mim kiasa'. Siat chi sai' ba'aak bhaan mim ki, piam juk sobkoñxim, piam kut joodaix a'bhur jam sobkonak bham bhi'ñbaki, piam gu bapainum gui' na joidham tugi'a'bhur jix chooto totbik nax dha'ram namik, piam gui' nax u'uam totbik nax io'm jix dha'ra'. ¹³ Na gu' gu Dios ba' dihl tai ki'n machia' no'r jix kii' gu jax chu'm na mi kiasa' gu jaroi' jano' na pai' dhuuk jum timo' dhi oi'nga'n, jano' biix machia' gu Dios no'r jix kii' gu tu' nach jax dhuñaia'. ¹⁴ No't jaroi' maadit jup duu gu tu', ba' cham mimii jano' na pai' dhuuk xi mimii'ñdha' gu Dios, makia' gu tu' ji'x na bhaan bipio'da'. ¹⁵ Gu' ba' no't gu' maa'n nat jax mi, cham tu' bhaan bi'ya', daipu' dhi'r mai'chik ga'n ka' na cham jum tulhiiña', na gu' cham tulhiiñchuda' gu Dios. Ba' ja'p ji buusnia' na jax gu jaroi' no't miji dir buusnik jimiiñnor no't ba mi' gu ba'ki'ñ.

¹⁶ ¿Aapi'm aa chakui maat na pim ja'p ji buan na jax gu chiop? Jir chiop ga'n japim dho aapi'm gu Dios, gio jam a'm tajañix gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n. ¹⁷ Bhaan ti niidhim ba' gu Dios dhi' dhi chiop. Ba'

no't jaroi' iar, dihl gu Dios pu dooda' na jax ilhii'ñ.

¹⁸ Cham jir am na pim biix aixim kai'chdha', na pim gu' bhaan gai suulhgia'. No' jaroi' pui'm aa' na biix jix chu maat na jax ja'k tu tu'ii' ya' dhi oi'nga'n, jum aa' na gampai'm ilhdha' ja'p na jax gui' nam pu cham tu' maat ni' jix, na ba' mi' dhir tu' silhkam jix chu matdagim ba buusnia'. ¹⁹ Na gu' gu ja'tkam gui' nam biix aixim jix chu amatdagim jum ilhii'ñ ya' dhi oi'nga'n, buiñor gu Dios ja'p ji buusan am nam cham ja jur bia', na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gui' nam jix chu amatdagim jum ilhii'ñ ya' dhi oi'nga'n, gu Dios dhi' bhaan jix bhai' ja bhüya' jano' na pai' dhuuk bhai' ba ja tikkada' nam jax ja'k tu jimia' ya' dhi oi'nga'n." ²⁰ Gio ja'p iam ja'pnip jum kai'ch: "Jix bhai'x maat gu Dios nam pui' pix ja'k tu jim nam cham ja jur bia' gui' nam tiix chu amatdagim xim ilhii'ñ." ²¹ Ba' dhi' bhaan jix maati' na pur ja'ppix ka' sia ku jaroi' ti bhaan g'kam jum taat gu tu' nax mat ka', na gu'r ya' kam ka' pix dhi oi'nga'n gui' na tu' tiix mat ka'. Gu' ji na gu' aapi'm na pim jik ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, biix jam a'm jup tu' tu'ii' na jik tu'x chu jai'ch. ²² Pui' na jax aai' jam buip tu'ii', sia gu Apoolos, sia gu Peegro. Sia dhi oi'nga'n jir jam aapi'm ga'n, gio gu ii'mda', gio na pai' dhuuk jum aajim na pim ko'ya', gio xib dhi tanoolh nach ya ka dudua, gio gatuuk pai' nach ja'k ba oipoda'. ²³ Ba' aapi'm jup jir jich Xoi'kam ga'n, gio mi' dhir guch Xoi'kam, Dios buiñor jup tu'ii' ip.

4

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k tu ja jimda' gui' nam jir tujuandam tugi'ñ ka' guch Xoi'kam

¹ Aach dai dhi' ki'n pix daraa nach ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam pu cham maatit na jax ja'k ilhii'ñ na tu duñaia' gu Dios ja bui. Ba' pui' pim pix ja'k jich ilhii'ñdha' nach ja'ppix jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. ² Na gu' na pim jax bax maat gu jaroi' no' tu' ki'n ba daa, jum aa' na pui' ja'k tu jimda' na tu' ki'n daaka' na ba' bhaan jix maati' ka' na silhkam jup kai'ch. ³ Ba' no' pim aapi'm jax jum aa', piam sia gu g'e'g'rkam no'm pui'm aa' nañ dihl cham mi' pui' jim nañ jax tu a'ga, dhi' cham jax bua, na gu' sia aai' dihl cham jir am nañ pu ti'ya' nañ mi' pui' jim piam ku gu' cham, gu' ja'ppi dihl gui' nat pu chu'm ki'n jiñ dhai. ⁴ Ti' cham pai'x buam tu bua iñ panaas na ñich dir ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, ku gu' cham tu' ji nañ ja'p kai'ñkam jup kai'ch nañ moox bhai' mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, gu' ja'ppi dihl gu Dios na pu ti'ya' no' ñich mi' pui' jii piam

ku gu' cham. ⁵ Ba' cham jir am na pim pui' titdada' gu jaroi' na mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios piam ku gu' cham, nat gu' chakui ja'k gi' guch Xoi'kam na diihl ja aagi'ndha' gu ja'tkam na mit jax chu jii biix ji'ma'n, na ba' mi' dhir gu Dios jup ba tu ja makia' na tu'r ja mai'chik ka'.

⁶ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ tu jam a'gi'ñ na pim jax ja'k duñia' na ba'x bhai' tu jam jimia' gatuuk. Biix jañ jup xiñ aa' aañ diihl nañ jax ja'k tu jim, gio gu Apoolos jañ biix jup xi aa', na pim ba' aapi'm mi' pui'p tu dagia'. Cha'pim biix aixim maakam ilhdhat kəpəkə' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja'ppi na jax pix jum kai'ch na pim bhaan tu daa'ñchu'nda', na gu' bhaan pix gə'kə'kam jum taat ka' gu jaroi' no' biix aixim maakam ilhii'ñ. ⁷ Cham jaroi' maadit jir diihl ga'n gu' gu tu', gu Dios pix tu jam maak biix na pim ji'k tu' tu bia'. Cham jir am ba' na pim dhi' ki'n gə'gə'rkam jum taat ka', na pim gu' cham diihl jup tu bua.

⁸ Gə'gə'rkam jum taatit pui' bam ilhii'ñ japim na pim jir jix chutumñigam, tu' pix bach ilhii'ñ japim ba', pu cham tu' bhai' ich panaas jam bui. Joidham chi no' pim silhkam gə'gə'rkam ki'n darka' git nach jai' jam biim jup bar gə'gə'rkam ka'. ⁹ Biix aixim tu'm ki'n pix bach chulhiñ ich gu' aach nach ji'k jir noonbi'ñ guch Xoi'kam, panaas kut ju'ñdharam ja'k xich chuttuk gu Dios na pai' cham pik jich a'm ti niidhidha'. Pu kai'ñkam pix jir noonbi'ñ ich panaas guch Xoi'kam nach jich chulhiñaimi ko'ya'. Gio gu ja'tkam panaas joidham jich ñiidhat jich as am nach jich chulhiñ, sia panaas diihl gu noonbi'ñ gu Dios. ¹⁰ Sia bhaan jich as am panaas gu ja'tkam pui' nach jax ja'k tu jim. Pui' pix ja'k tu jim ich gu' ti na jax pix jix aa' guch Xoi'kam, gu' gui' pui'ch bia' am nach cham jich jur bia' ni ji'x. Aapi'm ba' pui' xi jam bia'kat am na pim jix bhai' jam jur bia', aañ taxchaabgi'ñ guch Xoi'kam na gui' pix pui' tu duiñchu'. Gio aapi'm na pim pui'm ilhii'ñ na pim panaas jix io'm jix kaapak na pim buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, aach ba' panaas cham. Gio nam cham tu' ka'm jich ñii'ñ aach gu ja'tkam, aapi'm joidham tu' ka'm jam ñii'ñ am. ¹¹ Xib puich chulhiñ ich ki'n gu bhiogi', cham bhaai' nach pai' dhir u'ji gu tuumiñ ki'n tu saba'da', gam nach jix chanook ka'. Gio nach cham tu' jajannulh, alhi'ch pix nach pui'x dha'npak oipoda' git. Gam gu ja'tkam nam biix aixim buam jich chitdaidha' nai' ja'p. Gio na pu cham pai' bhaai' nach joidham xi chu oi'ñka' git. ¹² Gio diihl jach gaagidha' nach pai' tu juanai mai'chia' gu tu' nach a'm jum aa'nda', jix momgon ka' ich nabap jurnik. Gio nach tu ja daa'ñxi'ñdha' nax bhai' tu ja jimda' gu ja'tkam gui' nam giilhim jich chitdada' gio gui' nam xich bhaamkidhat jich gaagim

nam xich koodak. Aach cham tu' bhaan jax jich aa' sia pik nar jax ka' git. ¹³ Nam pai' dhuuk pu'ñi giilhim jich chitdada' gu ja'tkam, aach jix bhai' pix ja titdada'. Ja'ppix jich ilhii'ñ am ya' dhi oi'ñga'n na jax tu' tanaara', piam ja'p na jax gu koi' gui' na cham tu' ka bhaai'.

¹⁴ Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam pui' ja'k mu tu jam ua'ñi'ñ nañ jax dhui bhaan pix jam xi irappu, gu' ja'ppi nañ dhi' bhaan pix jam aagi'ñ na pim ba'x maatit jiñ kaaya', nañ gu' xi jam joi'gi'n na pim jir jiñ maamar tuutu'm. ¹⁵ Na gu' sia kum jix jai'ch ka' git ji'k mambhiix miil gui' nam tu jam a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, gu jam tataat tuutu'm cham tu' ja'kbui'x jai'ch ka'm git. Daipu' aañ jix jai'ch nañ jir jam taat tu'm, na ñich gu' aañ tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na pim ba' xib buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam. ¹⁶ Ba' aañ xib soi' jam titda na pim mi' pui' jimia' nañ jax ja'k tu jim aañ.

¹⁷ Pu kai'ñkam jañich mijip xi jam joochxi gu Timoteo na tu jam a'gidha' nañ jax ja'k tu jimdat ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio nañ jax ja'k tu a'ga jai' kap gam nai' ja'p chichioip. Mi' pui' jim gu' dhi Timoteo na jax jix aa' guch Xoi'kam, giox joi'gi'n iñ ip aañ, na gu'r jiñ mar tu'm, pui' ku ñich ba' dhi' mi'ji xi jam joochxi. ¹⁸ Gio sap aapi'm jai' dhit gə'gə'rkam ba xim ilhii'ñ ja bui gu jai' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ja'p jim aagit nañ cham mu' ka jim. ¹⁹ Matgim mu' ka jim iñ ji no' moox aa'nda' git guch Xoi'kam, mi'ñ ba' ja tigia' dhi' nam gə'gə'rkam jum taat no'm moo tu'x bhaigit jup kai'ch ka' ba' nam ja'p pix biix aixim kai'chdha' nam jax dhui gə'gə'rkam jum taat ja bui gu jai'. ²⁰ Na gu' gu jaroi' no' tu' silhkam bhaankam tu a'ga gu Dios, pui' ja'k tu a'gada' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na tu' silhkam bhaan ti niidhim gu Dios, cham tu' na ja'p pix tu a'gada' na jax pix ilhii'ñdha'. ²¹ ƷKu gu' jax ji ja'k ilhii'ñ japim aapi'm na pim ji'k gə'gə'rkam jum taat? Ʒix aa' pim aa' nañ bhaamda' ki'n tu jam a'gidha' nañ pai' dhuuk mu jimda', ka' gu' nañ xi jam joi'mdat tu jam a'gidha'?

5

Na pui' ba ja tida' gu Paablo na cham jir am na jaroi' bhbihda' gu di'ñ tu'm

¹ Jup tum kai'ch na sap bhai' jam bui maadit guch Xoi'kam jügi'ñdham xi bhik gu di'ñ tu'm biima'n ba tu kio. Jir jix buam dhi' pui' na tu bua gu jaroi', ni kum cham pui' ja'k tu jim gu' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ² Pix cham jax jum aa' pim panaas buiñor gu jaroi' na pui' ja'k tu jim, iam chi na pimit jix buam tiigik baabu bhai' dhir jam bui na git ba' cham jam biam ka

oirida'. ³ Aaŋ ya' dir pu kai'ch na cham tu' kar küi' maa'nkam gu jaroi' nat bhii' gu di'i'in tu'm. Sia kuŋ gu' cham bhammip tu'ii' jam bui gu maaxik, gu il'mda' bhaan bhammip tu'ii' iŋ. ⁴ Pui' pim xim aa'nda' naŋ jam biim jup tu'ii' na pim pai' dhuuk maap jum jumpa'nda'. Gio gu' gu Dios jam tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uaŋ li'mda' na pim ki'n pu duŋia' gu tu' na pu'niim aagidha', dhi' ki'n japim bhaankam guch Xoi'kam ⁵ mu joochxidha' gu ja'ook gu jaroi' na bhai' pai' pui'x buam tu' bua na ba' mu pu dooda' gu tukga'n na diih jax ilhii'n, katti pu'ni ja'k iam soi'm ilhdha', siat ba' dai il'mdaga'n jii buiñor guch Xoi'kam jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jim.

⁶ Cha'pim joidham niidhat jix bhai'm taat ka' gu jaroi' no' pu'niim buam tu' bua. Cham jax ka' ilhii'n japim gu' chi, no't gu' biix jup ba jam ia'n na jax bar jum kai'chdham na saak palhiip pix jum aa' gui' na ki'n ge' jabka' gu ariin no't jaroi' ba jip duu gu paan. ⁷ Baabu' pim bhai' dhir jam bui dhi' na ki'n jappukar gu paan, na gu' cham bhai' jam ia'dhi'n, ja'p ji buusan gui' nar biij kam. Ja'ppi japim jir tu'm ka' na jax gu paan pui' gaxdhi'ñchix kam nam jax chu'm kua' gu Israel kam ja'tkam bhaan Paaskua ta'm. Guch Xoi'kam pui'p ji buusan gu' nar di' gu kasnir bakaax na pui' bhaan Paaskua ta'm jup jum kua', nat gu' dhi' tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' na mit sissapa bhaan gu u'uux na gai biit. ⁸ Na gu'x bhai' tu' taatda' no'ch cham biina' gui' na ki'n jappukar gu ariin, naŋ ja'pni kai'nikam jup kai'ch nach jix bhai'ch chaat ka' cham tu' ki'n bhaan ji u'ua'tulhdhix kat. Jir ja'ppix paan gaxdhi'ñchix kam ka' ich nach mi' pui' jiidma' na jax jix küi' ka'm ni'i'n gu Dios.

⁹ Gui' na ñich biipi' dir mu tu' jam ua'n, jup jam titda iŋ na pim cham ja' küigalhi'ñdha' gui' nam jai' ja biim boppoda' gu u'uub nam cham jir ja bipna' ka', jir jix xidhuu gu' dhi' buiñor gu Dios. ¹⁰ Cham tu'ñ ja'p kai'nikam jup kai'ch na pim cham pai' ka ja ni'i'ñdha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam. Jum aa'nda' git gu' na pim ya' dir bubuakia' dhi oi'ñga'n na pim ba' cham pai' ka ja ni'i'ñdha', pui' na jax sia gui' nam ja'p pix jix chu aa'nda' nam git biixchu' xi chu bia'ka', piam gui' nam biixchu' ti iixi'ñdha', piam gui' nam biix aixim tu'm tu didios tuk. ¹¹ Ja'ppi naŋ ja'p pix kai'nikam jup jam titda na pim cham tu' pui' ja'k jup tu' jimdai', ni ku pim am maap daraat tu kua'da' sia ku pui' kai'ch na pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam no' pim gu' ni'i'n na mui' ja biim boppo gu u'uub, piam ku pim jix maat na ja'p pix biixchu'x chu joi'n na git xi chu bia'ka', piam ku gu' biix aixim tu'm tu didios tuk, piam ku gu' biixchu' bhaan jix iatbi', piam ku gu' dai nax maim ka', piam ku gu' biix aixim ti iixi'ñ. Dhi' ji' pu chu'm gu

ja'tkam jaŋ ja aagit jup kai'ch no'm jix jai'ch jam bui na pim cham ji'x ja bipnatda', ni ku pim am ja biim tu kua'da'. ¹²⁻¹³ Na gu' aaŋ dai gui' nam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam naŋ ja silhka'n, cham tu'ñ a'm bipio' naŋ ja silhka'nda' gui' nam cham ti jügi'ñ, dhi' diih gu Dios jix maat na jax ja'k ja silhkada'. Aapi'm ba' pu'ni ip, mai' jootsa' pim gu jaroi' na pui' bhai' oirit jum ua'tulhi'ñ jam taaglob, cham tu' na pim bhai' pix pu ni'i'ñdha'.

6

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu' jimdai' ja bui gu ge'gerkam nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam

¹ No' maadit aapi'm na pim ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam tu' bhaan cham bhai' ua' gu jumai na pui'p ti jügi'ñdha', cham jir am nam buiñor jimmida' gu jax chu'm ge'kam na cham ti jügi'ñdha' na ba' tu' ja a'gidha', gu' ja'ppi daich Xoi'kam jügi'ñdham nam maap xi chu a'gai. ² Jix maat japim gu' na aach nach ji'k buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam, jano' na pai' dhuuk jum tiimo' dhi oi'ñga'n, ja'kbui' kat tu' ja a'gidha' ich biix gu ja'tkam gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Jax jach ba' duukat ja'kbui' kat jup ja kaichu' nam jax jich chitdada' mu dir bha ja'k? ³ Jix maat japim ip nach sia gu noonbi'ñ gu Dios ja silhka'nda' jano'. ¿Ya' gi ba' gu palhiip jup jum duukam no'ch cham jich gu'nguxi'ñ nach pu duŋia'? ⁴ Cham jir am ba' na pim ja ga'ngada' gu ge'gerkam gui' nam cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam no' pim pu'ni cham bhai' kam u'ua' daich Xoi'kam jügi'ñdham, nam gu' aach jich bui pu'ni cham tu' bhaai' gui' nam pu'ni cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁵ Siamri pim dhi' bhaan xim ga'ngat xix xi'irda' naŋ jax jam titda, nam gu' tiix jai'ch jam bui' gui' nam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam jix maamatda' nam jax ja'k tu' kam a'gidha' no' pim pu'ni cham bhai' kam u'ua'. ¿Ka'm ji gu' cham jai'ch aa? ⁶ Jir jix buam dho no'm cham bhai'm u'ua' daich Xoi'kam jügi'ñdham, gio pui'p jir jix buam no'm mu ja'p ba sulhikim ja bui gu ge'gerkam nam cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

⁷ No' pim gi xi ñakoo' sia ku jaroi'x buam jam bua na pim cham dhi' bhaan jum kokdada' daich Xoi'kam jügi'ñdham, xi ñakoo'nda' pim sia ku jaroi' tu jam iixi'ñ. ⁸ Aapi'm gu' pui'p dooda' jaroi' no't jax jam dooda, cham ji'x nakgam jum ilhdha' pim. Jir jix buam gu' na pim daich Xoi'kam jügi'ñdham pui'm bua. ⁹⁻¹⁰ Iam gu'r cham pu tu't jiñ jaaduñ, cham ji'xkat aaya'm gu' buiñor gu Dios na pai' dhir biix kap jir ge'kam gui' nam pu'ni biix aixim jix buam tu buada'. Pui' na jax gui' nam ganai' pix ja

bïim boppoda' mui' gu u'uub, gio gui' nam bïix aixim tu'm tu didios tuk. Gio gui' nam jai' ja bïim boppoda' gu u'uub sia kum tii ti bipna'. Gio gui' nam dai chichio'ñ maap boppoda' nam pui' ji dhui dïihl na maadit jir ubii ka'. Gio gui' nam bïix aixim ti ïxi'ñdha'. Gio gui' nam ja'p pix jix chu aa'nda' nam git bïix aixim xi chu bia'ka'. Gio gui' nam daix maik ka'. Gio gui' nam bïix aixim bhaan iatda'. Gio gui' nam bïix aixim bhaan ja iatgidhat gu ja'tkam dhi' ki'n ja mamai'chikda'.¹¹ Jai' dhit pu'ñi ja'k tu jimdat japim na pim chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, gu' ji nat gu' dïihl guch Xoi'kam jam uafndhak gu jam ua'tulhdhara' pui' jam duu na pim jir ja'tkam tugi'ñ ka', gook dit jamit pui' jam duu gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n gu Dios.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham tu' pu kai'ñkam guch chutku' nach ki'n bïix aixim jix buam tu buada'

¹² Cham jax bua dho tii sia kuch bïix aixim pu tu bua nach jax ilhii'ñ dïihl nar joidham panaas, nach gu'x maat nat guch Xoi'kam bïix jich a'mkam ba tu namki. Gu' pix ji na gu' jix'x pix jir am nach pu tu buada', cham tu' bïix nach jax ilhdhidha'. Jir am nach pu tu buada' nach tu' ilhii'ñ dïihl nar joidham, dai pix nach bïipi' xich ga'ngada' gu tu' nach jax ba ji duñia' no' cham jix chu tukgam tir jich iabu'.¹³ Gio saak ja'pnip jir jum kai'chdham: "Pu kai'ñkam pix tu boopok ich na mim gaamuidha' gu koi'." Piam ja'pni: "Pu kai'ñkam pix jix jai'ch gu koi' nach boopok am jum gaamu'." Maaxik jir pui' dho, dai pix ji na gu' cham pai'ch matgilhdha' gu Dios pai' na duuk ilhdha', sia gu koi', na gu'r ya' kam pix dhi oi'ñga'n. Dhich chutku' ba' pu'ñi ip, pu kai'ñkam pix jup duñiix nach mi' pui' jimia' na jax jix aa' guch Xoi'kam na ba'ch a'm jup ti niidhidha', cham tu' nach jix buam jum duukam jup tu buada'.¹⁴ Gio na ba' no'ch pu'ñi mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, gu Dios jich dhuduua'ñdhai mi' dhir jich baapmi'ñdha' pai' nach yassapka' jano' na pai' dhuuk dïihl pu ti'ya', ja'p nat jax dua'ñdhak bamii' guch Xoi'kam. Na gu' gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', na gu'r Gë'kam.

¹⁵ Jix maat japim aa na aach nach ji'k ti jüigi'ñ ja'p ji buusan na jai'p jir bakxiga'n guch Xoi'kam dhich chutku'? Jir am aa panaas nach guch Xoi'kam gu tukga'n mu ja'k bipnalhi'ñdha' bhaan gu ubii nar ganai' pix ka'? Jir jix buam ji matgim. ¹⁶ Jix maat ich gu' no't jaroi' bïima'n ba boi gu pu chu'm, maa'n maa'nkam bap jum duñia' bïima'n. Na gu' ja'pnim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "No' mit maap ba tu oi'ñcha gu chio'ñ gio gu ubii, ja'p ji buusnia' nam maa'n maa'nkam jup

jum duñia'." ¹⁷ Gu' ba' guch Xoi'kam no'ch buiñor ba ti jüigi'ñ, pui' maa'n maa'nkam pix jup bap duuka' ich bïima'n ii'mda' bhaan, nach gu' mi' pui'p ba tu daa'ñchu'nda' na jax gui'.

¹⁸ Ba' cha'pim nai' pix ja bïim boppoda' gu u'uub, na gu' cham bhai' jam ia'ñdha' jam tutku' bhaan. Cham bhai' tu bua gu' dhi' pu chu'm gu ua'tulhdhara', na gu' silh jich chutku' am ja'k na tu ia'dhi'ñ, cham tu' pui' na jax gu' jai' ua'tulhdhara' nap jix jai'ch. ¹⁹ Cham maat japim aa sia na gu jam tutku' ja'p ji buusan na jax gu chiop na pai' dhir jum daan gu Dios? Jam a'm kio ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' gui' nat dïihl gu Dios jam tajaan na ba' pui' jam jurtudidha' na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda', cham tu' hui' na pim dïihl jix mat ka' gu tu' na pim jax duñiidha'. Dhi' bhaan jix maati' na cham tu'r aapi'm dïihl ga'n dhi jam tutku'.²⁰ Jano' nat pai' dhuuk xi jam joi'mdak jam tüigik jam palhbuu gu Dios na pim mu ja'k ba jiiimät na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ñdha' git, jam saba'dak jup jam duu, gi-ilhim jix dha'ram nam japimit. Ba' kapbhai' nat jix bhai' ba duu gu Dios, jix bhai' pim xi ja bhiichdhatgida' dhi jam tutku' na jax ja'k jix aa', gam na pim ba' dïihl jix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

7

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ti bipna'

¹ Gui' na pimät bha tuñ ua'ñ, jiñ chikka pim no'r am na pim cham ti bipna' ka'. ² Gu' pix ji na gu'x xijai na jaroi' nakga' na dïihl oirida', nai' pix jix ja joidhat ba ja nii'ñdha' gu u'uub. Piam no'r ubii, nai' pix jix ja joidhat ba ja nii'ñdha' gu chichio'ñ, mi' pix pum ua'tulhdha' ja'xpix. Jir am ba' na maa'n xi gaagai gu jaroi' na bïima'n tu kioka' na ba' cham pu'ñi nai'm ua'tulhi'ñdha' no' gu' cham nakoo' na dïihl oirida'. ³ Ba' gu jax chu'm chio'ñ piam gu jax chu'm ubii no' ba ti bina', jum aa' nam gammiji maap boppoda' daim bipnagim. ⁴ Na gu' gu ubii gu tukga'n, cham tu' dïihl jir tukga'n ka', gio gu chio'ñ gu tukga'n, cham tu' dïihl jup jir tukga'n ka'. Bïix gook maa'n tuuku'p duuka'm gu' daim bipnagim. ⁵ Jix bhai' kai'chit jam ba' maap boppoda' pai' nam duuk ilhii'ñdha', cham tu' na maadit cham aa'nda'. Gio gu'r am ip nam gook dit xi chu a'gai no'm jix aa' nam ji'k tanoolh cham maap boppoda', no'm gu'x aa' nam soi'm ilhdhat dai gu Dios buiñor ka xi chu dañia'. Ba' na pai'm aaya' nam pai' dhuuk juugit tu daasa', mi' dhir maa'n nam jax jix bhai' kai'chit maap boppoda'. Na gu' no'm mik cham maap boppo, cham maati' ka' no'm moo nakga' nam ti bïim jix bo'iik ka', ka'

ba' gu' dhi' bhaan ja mai'chii gu ja'ook bam ua'tulhdha' am.

⁶ Ba' dhi' nañ j'i'k jax jam titda, nañ jam aagi'n pix na jax ja'k jir joidham, cham tu' nañ jam chianit jup kai'ch na pim pui' duñaia'. ⁷ Ba' ja'p jañ jup ilhii'n na pim git bix di'dilhdhim oipoda', ja'p na pim jax jiiñ chitda na pim jiiñ chikka. Pui' pim git jup jir di'dilhdhim ka' ja'p na jax aañ, na pim cham tu' ka ga'ngada' gu jaroi' na pim biima'n tu kiicha', ni ku pim pui'm aagit ka oipoda'. Gu' ji nat gu' gu Dios bix j'i'ma'n jich a'm ti ti nach jax ja'k duduaka' ya' dhi oi'f'ga'n, jai' dhit maakam tu't jam ya duduaka', gio jai' maakam ip.

⁸ Pui' na jax gu chichio'n gio gu u'uub nam pur di'dilhdhim, aañ chix aa' nam git pui' di'dilhdhim ba bi'ya', sia gui' nam ba ko'iix gu ja bipna'. ⁹ Gu' ji no'm gu' cham nakoo' nam diilh oipoda', jix io'm jir am nam xi ja gaagai gui' nam ja biim tu oi'f'ka', na gu' cham jir am no'm dai bhaan ti ti'f'cho nam ti biim jix bo'iik.

¹⁰ Gu' ba' gu u'uub gui' nam ba ti bipna', pu gammijim ja biim ba tu oi'f'ka' gu chichio'n gui' nam ba ja oi'n, cham tu'm kam j'i'dilhka'nda'. Pui' ja'k jix aa' gu Dios, cham tu' aañ diilh nañ pui'x aagit jup kai'ch. ¹¹ Gu' ba' no't gu' maadit dhi ubii jax dhuuk tu' bhaan mai' na bua gu chio'n gui' na ka oi'f'dha', jir am na pui' diilh ba oi'rida', cham tu' jumai ka ga'ngada'. Gu' ba' no' gu'x aa' na chio'n biima'n tu kioka', gio gui' gaagaix bhai'p titda' na jax chu'm biima'n tu kiokat, cham tu' na jumai ga'ngada'. Sia gu chichio'n pui' ja'k jum aa' nam duñaia' nañ jax ja'k ja aagi'n gu u'uub.

¹² Ba' jai' gu chichio'n nam ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, no'm gu ja bipna' cham ti jügi'n, no' gu' cham pai' jax kai'chit jix aa' na biima'n tu kioka', jir am na gammiji pu biima'n tu kioka', cham tu' na mai' xi buaji. Dhi' aañ diilh pix nañ pui' ja'k ilhii'n nar joidham, cham tu' na pui' ja'k tu aagix buiñor gu Dios. ¹³ Gu' ba' no' gu' gu ubii ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, ba' gu binga'n chio'n cham ti jügi'n, gu' ji no' gu' pui' cham jax jup ji kai'chit jix aa' na biima'n tu kioka', jir am nam pui' gammiji maap jup tu oi'f'ka', cham tu'm mai'm i'labuda'. ¹⁴ Na pu' sia ku cham ti jügi'n gu chio'n, bix gook ja a'm ti nüdhidha' gu Dios, na gu' bix gook jix u'uañ ja nüf'dha' sia ku dai gu ubii ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam. Gu' ba' no' gu' gu chio'n ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam, gu ubii ba' cham, pui' maa'n na jax bix gook ja a'm jup ti nüf'dha' gu Dios, na gu' gu chio'n ti jügi'n'dha'. Gio mi' dhir gu ja maamar maa'n na jax ja a'm ti nüdhidha' gu Dios, cham tu' na cham kiki' a'aalh jup ba ja bia'ka'. ¹⁵ Ba' no' gu' gu chio'n piam gu ubii na cham ti jügi'n'dha' buiñor guch Xoi'kam pix

ji kiksa na pui' kai'ch na cham ka aa' na biima'n tu kioka' gui' na ti jügi'n'dha' buiñor guch Xoi'kam, jir am nam jum j'i'dilhkada' nam ba' cham dhi' bhaan jum kokkada'. Na gu' aach nach ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam cham jir am no'ch tu' bhaan jix buam jich aa', gu' ja'pji nach gammijix bhai'ch chaat ka'. ¹⁶ Na gu' gu ubii na ti jügi'n'dha' buiñor guch Xoi'kam cham mat ka' no' moo jax chu'm tanoolh pui'p ti jügi'n'dha' gu binga'n chio'n, ka' ba' gu' cham. Piam gu chio'n na ti jügi'n'dha' buiñor guch Xoi'kam, cham mat ka' no' moo jax chu'm tanoolh ti jügi'n'dha' gu binga'n ubii, ka ba' gu' pu cham j'i'xkat.

¹⁷ Ku gu' aañ ja'piani nañ jam guguuxi'n bix na pim j'i'k kap maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, na cham jax bua sia jax ña pim ja'k tu oi'f'ka', pix ji no' pim mi' pui' jiiim nat jax ja'k jix aagak jam a'm ti ti gu Dios na pim tu jimda' jano' dir na pimit pai' dhuuk ti jü'iñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁸ No' pimit jai' dhit ti jü'iñ buiñor guch Xoi'kam na pimit pu bam matgilh na pim jir Israel kam ja'tkam, cham jax bua sia kum bix jix maat na pim matgilhdhix. Piam ku pimit gu' cham matgilhdhix kam ti jü'iñ buiñor guch Xoi'kam, pui' pim dho cham jum matgilhi'f'dha'. ¹⁹ Na gu' cham jax bua sia ku jaroi' matgilhdhix nar Israel kam piam ku gu' cham, gu' ja'pji no' ti jü'iñ'dhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jim na jax jix aa'.

²⁰ Maa'n na pim jax tu jimda' nat jax ja'k jix aagak jam a'm ti ti gu Dios na pim tu jimda' jano' dir na pimit pai' dhuuk buiñor ti jü'iñ guch Xoi'kam. ²¹ Ba' jaroi' maadit no't ti jü'iñ buiñor guch Xoi'kam no'r tujuandam pui' cham namkidhat am, sia pui' cham jax jup jim aagit mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' gu Dios. Piam kut gu' jotmoda' jax xix bhaaigi na buusnia' mi' dhir na pai'r tujuandam, jir am na buusni maa'n na jax mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

²² Na gu' guch Xoi'kam pix na pui' tu duñaia' na ba' buusnia' mi' dhir na pai'r tujuandam ka', dai ba' gui' pix bar tujuandam tugi'n ka'. Gu' ba' gui' na pu pui' ti jü'iñ'dha' buiñor guch Xoi'kam, na cham pai'r tujuandam ka' pui' cham namkidhat am, dhi' ja'p ji buusnia' na panaas bar tujuandam tugi'n ka' guch Xoi'kam pui' cham namkidhat.

²³ Jum aa' gu' nach dai guch Xoi'kam pix bar tujuandam tugi'n ka' no'ch buiñor ba ti jügi'n, cham tu' jumai. Jich xaba'dak jup jich dhuu gu' gu Dios nat jich a'mkam muu guch Xoi'kam nach mu ja'k ba jiiimit nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñ'dha', giilhim jix dha'ram nam jachich nat ba' bach bubuax mi' dhir. ²⁴ Pui' kuñ ba'p jam titda aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim maa'n na pim jax ja'k tu jimda' nat jax ja'k jix aagak jam a'm ti ti gu Dios na pim tu jimda' jano' dir na pimit pai' dhuuk ti jü'iñ

buiñor guch Xoi'kam.

²⁵ Gu' ba' gu u'uub gio gu chichio'ñ nam pur d'ðilhdhäm, cham pai' jax jñ jurtu'n gu Dios nañ jax ja'k xi ja titdada', dai ðilh pix jañ ja'pni ðilhi'ñ no'm iam ðilh pui'p ðilhi'ñdha' git nam ba' mi' pui' xi jimia', nam gu'x maat nañ aañ jix io'm bax kabaak nañ buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, katti ba' iam jñ jügi'ñdha' am. ²⁶ Nam git pui' d'ðilhdhäm ba oipoda', cham tu'm ka ja ga'ngada' nam jaroi' ja bñm tu kiicha', na gu'x chu xijai ya' dhi oi'ñga'n bhaan no'ñ ba ti biina'. ²⁷ Gu' ba' no' gu' gu jax chu'm chio'ñ piam jax chu'm ubii ba ti biina', cham jir am na mai' bup-pada' gu binga'n, pu biima'n tu kioka' nam jix juugit duduaka'. Piam ku gu' cham ti biina', jix io'm jir am na pui' ðilh ba oirida'. ²⁸ Tii cham tu'r ua'tulhdhara' dho sia kut jax chu'm chio'ñ gaagak gu ubii biima'n ba tu kiicha, piam gu jax chu'm ubii no't oidhak biima'n ba tu kiicha gu chio'ñ, dai pix ji na gu' nam pai' dhuuk ti maap ba tu oi'ñka', biix aixim bax chu xijai ka', bhaan pix bam tulhiñdha' am. Dhi' bhaan jañ ba' tii cham aa' na pim ti bipna' ka'.

²⁹ Jñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ja'p jañ kai'ñkam jup jam titda nach ya' dir ja'p ja'k cham tu' bhaan kach chulhiñdha' git, nach gu' dhi' bhaan pix jich chukgi'ñ ka' ba' panaas nach tii mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gui' na cham ka miikidha' na gio bhai'p jim. Ba' aañ pu ja titda gui' nam jix ti bipna', ja'p jam tu jimda' nam panaas pu cham tu' ti bipna' ka' git. ³⁰ Gio jai' no'm tu' bhaan jix buam jum aa', ja'p jam jup tu jimda' nam panaas jix bhai'm taat. Gu' ba' gui' nam jix bhai'm taat ka', ja'p jam jup tu jimda' nam panaas jix buam jum aa'. Gio jai' dhit no'm bixchu' tu saba'dat tu bia', ja'p jam tu jimda' nam panaas pu cham tu' bia'. ³¹ Gio jai' dhit no'x bhai' tu jam jim ya' dhi oi'ñga'n bhaan na pim dudua, ja'p japim tu jimda' na panaas pu cham bhai' tu jam jim, na gu' dhi oi'ñga'n nach ya' niñ'ñ xib, gatuuk cham pai' matgilhia'.

³² Tii cham aa' iñ gu' na pim bixchu' bhaan jix buam jum aa'nda' kuñ ba'p jam titda. Na gu' gu jaroi' no'r ðilhdhäm, dai gu Dios buiñor jix buam jum aa'ntugit gaagidha' na jax ja'k mi' pui' jimda' na ba'x bhai' ji buusnichgida' buiñor. ³³⁻³⁴ Jax dhui na gu' gui' nam ti bipna' ka' dai bhaan ju-jurtika' am gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch nam gaagidha' nam jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ip ja bui gu ja bipna', ba' cham jixkat jix bhai' mi' pui' jimia' am na jax jix aa' gu Dios. Chichio'ñ jañ ja aagit jup kai'ch gio gu u'uub.

³⁵ Cha'pim jax jum aa'nda' nañ ja'p kai'ñkam jup jam titda na cham jax jix bhaai' na mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios gu jaroi' no' ba ti biina', ja'ppi nañ bhaan jam

aagi'ñ na gu Dios pik jix io'm jum aa' nach biip' buiñor jix bhai' ji bubuakidha', cham tu' biip' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch.

³⁶ Ba' no' jaroi' ðilhi'ñ nax bhai' ji chu buusnia' na biima'n tu kiicha' gu jax chu'm ubii na bax mat ka', jir am nam maap xi chu oi'ñchai, dai no' mit ba aich na jik' oidha' bia' kam tum kikiichar, na gu' dhi' cham tu'r ua'tulhdhara'. ³⁷ Gio gu jaroi' no' ðilhi'ñ na nakga' na ðilh oirida', na cham tu' jax jum aa'nda' na jaroi' pui' chian piam na mi' pai' pui' tu aagit, ja'ppi ðilh no'x chaat nar ðilhdhäm ka', jix io'm jix bhai' tu jimia' ya' dhi oi'ñga'n na ka duaka', na gu'x io'm jir joidham gu ðilh no'ñ oiri. ³⁸ Jir am ba' gu jaroi' no't biima'n tu kiicha' gu ubii gu jax chu'm na bax mat ka', gu' pix ji na gu'x io'm jir am gu jaroi' no'r ðilhdhäm.

³⁹ Gu ubii no' ti biina', ja'p ji buusanda' nam maap buupulh ka' daim bipnagam nam jix duduaka'. Ba' no't gu chio'ñ ma muu, ja'p ji buusnia' nam bam do'ñcho'. Mi' dhir ba'x bhaai' na gu ubii jumai oidhai gu chio'ñ biima'n ba tu kiicha', dai na pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁴⁰ Piam ku gu' ðilh pu ba bi'ya' na ba'x io'm jix bhai' tu jimda'. Ja'pniñ ja'k pix ðilhi'ñ aañ, nañ gu' ti jügi'ñ na pu'ñi ja'k jup ðilhi'ñ gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nañ a'm jup tu' dhi'.

8

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k buada' gu koi' gui' nam ja'ppix didios jup duiñxim ja titki'ñ gu ja'tkam

¹ Ba' xib jañ bhaan jup xi chu jam a'gidha' na pim jñ chikka na pim jax ja'k buada' gu koi' gui' nam didios jup duiñxim ja titki'ñ gu ja'tkam. Biix ji'ma'n jix maat ich dhi' na jax jir jum duukam, gu' pix ji na gu' nach tiix chu mamatda', bhaan pix g'e'g'erkam jich chaat ka' ich. Ba' no' gu'ch a'm jup tu'ii' gux chu joi'g'i'n, dhi' bhaan kabkaidha' ich nach jix io'm buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam. ² Na gu' gu jaroi' no' pui' aa' na panaas jix bhai'x maat gu tu', cham tu' silhkam jix bhai'x mat ka'. ³ Gu jaroi' ba' na daanda' gu Dios, jix bhai'x mat ka' ip gu Dios na dhi' buiñor tu daan, jix joi'mdat ba' bhaan ti niidhidha'.

⁴ Jix maat ich nam gu didios jup duiñxim pur cham tu', nam gu' pu cham dudua ni palhiip, pur cham tu' ip ba' sia gu koi' gui' nam ja titki'ñ. Maa'n pix jix jai'ch gu' gu Dios duakam aach nach jix maat. ⁵ Jai' gu ja'tkam didios ja bia'ka' am sia tu' na pix na bha ja'p jix maax jix dhaam piam tu' na ya ja'p jix jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, g'e'g'erkam ja ðilhi'ñ am. ⁶ Gu' ji na gu' aach nach jik' ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bax maat ich na maa'n pix jix jai'ch gu Dios duakam nat jup

tu duu bñx na jì'k tu'x chu jai'ch, dhi'r jich Gi'kora' aach. Pu kai'ñkam pix ya' dudua ich dhi oi'ñga'n bhaan nach dai gui' pix buiñor jup tui'ñgida'. Gio maa'n pix jup jix jai'ch guch Xoi'kam nar jich Gè'kam tuk, dhi' nat bhaankam jup tu duu bñx gu Dios na jì'k tu'x chu jai'ch, pui' na jax aach nach ya' dudua.

⁷ Jai' dhit gui' nam xib ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja bui tu daanit am gu didios jup duiñxim jano' nam cham ti jügi'ñdhat, ba' chakui bhai' maat am sia gu xib na jax pik ja'k jir silhkam. Ja'p jum aa' am nam dudua pui' ji chu't gu didios jup duiñxim, jix buam ilhii'ñdha'm ba' nam pai' dhuuk ti kua'da' gu bakaax nam ja titki'ñ gu ja'tkam, dai pui' ja'k jum aagit kua'da'm gu', ua'tulhdhara' ilhii'ñ am. ⁸ Jax dhui na gu' cham tu' dhi' ki'n jich a'm ti niidhidha' gu Dios gu jax chu'm koi' nach kua'da'. Nach gu' cham tu' dhi' ki'n jir jix u'uañ ka' no'ch tu kua' gu tikiix kam koi', ni kuch cham dhi' ki'n jich ua'tulhdhidha' no'ch cham tu kua'. ⁹ Ku gu' aapi'm na pim jì'k jix bhai' bax kaapak na pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' na pim cham ja taagiob tu kua'da' gui' nam chakui bhai' kaapak buiñor guch Xoi'kam, sia ku pim gu' aapi'm jix maat na cham xidhuu gu jax chu'm koi'. ¹⁰ Na gu' no't jaroi' maadit aapi'm na pim jix bhai' bax kaapak buiñor guch Xoi'kam, mu jümüik pai' nam tuut gu didios jup duiñxim mi' ba ji chu juu gu koi' na mi' tikiix, no' gu' mi' dhir ja'p mum nii'ñ gu' na cham kabaak buiñor guch Xoi'kam, jai' dho mummip ba tu jugia'. ¹¹ Ba' sia kup aap jix maat na cham jax bua sia kup tu kua', gu jumai pui'm aa'nda' nam dudua pui' ji chu't gu didios jup duiñxim, mi' dhir ba' pu cham ka ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, sia kut gu' ti dñil guch Xoi'kam jix joi'mdak bhaan ti ti gam nat pui' ti bhaankam jup muu. Aap ba' bar jum kuiñcha ka' na mai' ba gixia'. ¹² Gio gu' aach nach bax kaapak buiñor guch Xoi'kam, no'ch pu'ñi tu kua' piam tu' no'ch jax bua ja nii'ñchudat gui' nam cham bhai' kaapak buiñor guch Xoi'kam, jix buam jum aagit jich nii'ñdha' guch Xoi'kam, nach gu' ua'tulhdhara' tir ja iabutu'nda' gu ja'tkam tugi'ñ. ¹³ Jum aa' ba' nañ cham tu' ja taagiob kua'da' gu jax chu'm koi' gui' nam chakui bhai' kaapak ka' buiñor guch Xoi'kam, no'ñ gu'x maat nam dhi' ki'n jum ua'tulhdha'.

9

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k tu jimda' gu jaroi' no'r nobii'ñ guch Xoi'kam

¹ Aañ jix maat jñ jur am bhaan na pim bñx ti jügi'ñ nañ aañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, jix bhaai' ba' nañ pu tu duña' jax ña'ñ ja'k ilhii'ñdha' nar joidham, maaxik dñil jñ buupui ki'n ti ñich gu' guch

Xoi'kam. Ba' aapi'm bhaan jix maati' nañ gui' bhaankam tu juan, na pim gu' buiñor ba ti jügi'ñ na ñich tu jam a'gi. Jir jñ mai'chik japim ip ba' aapi'm. ² Gu' ba' no'm gu' jai' kap guch Xoi'kam jügi'ñdham pui' ilhii'ñ nañ cham jir nobii'ñ guch Xoi'kam, cham jax bua, na pim gu' aapi'm ba xiñ maat. Dhi' bhaan jix maati' gu' na pim jì'k buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam nañ maaxik jir nobii'ñ.

³ Ba' aañ ja'pni ja titda gui' nam jì'k jix buam ilhii'ñ nañ jax ja'k tu jim: ⁴ Jix bhaai' nañ mi' dhir tu kua'da' gio nañ mi' dhir tu io'da' gu tu' na ñich pai' ba tu jua. ⁵ Six bhaai' nañ mi' dhir maadit xi baidhai gu ubii' gui' na buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam na ba'r jñ ñina'tu'nda'. ⁶ Zhi' na ba' gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam, gam sia gu dñil sispidhi'ñ guch Xoi'kam? ⁷ Ka' aach aa ba' dai gook dit dhi Bernabee cham jir am nam tu' ki'n jich palhbui'ñdha' gui' nam ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam? ⁸ Jix maat japim gu' na cham jix'xat jax chu'm sandaarui'x dñil tu namki'ñ gu tu' na ki'n duaka'. Gio gu jaroi' na ti isda' gu uubas, mi' dhir ga'rat ki'n tu kua'da'. Gio gu jaroi' no' ja bia' gu kakaasni' mi' dhir ja suussat io'da' gu bii'm, piam na ga'rat ki'n tu kua'da'. ⁹ Cha'pim jax jum aa'nda' nañ dñil pix pui' ilhdhat jup kai'ch, gu' ja'ppi sia na pui' ja'k tu aagix na tu ua'ñix mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees. ¹⁰ Ja'pni kai'ch: "Cha'p bulhdhatu'nda' gu chifü'ñ gu tuur nap pai' dhuuk tu kai'p'nda' gu tiriik na ba' jai'p ko'iidha'." Ba' cham tu' jai'p kai'ñkam pui' ja'k tu aagix na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na gu Dios jix io'm jix ja joi'gi'n gu tutuur, ¹¹ gu' ja'ppi aach nach jir ja'tkam. Na gu' na jì'k jax tu aagix, aachi' nach jir ja'tkam nach mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ba'x bhai' tuch jimda'. Gio gu' gu jaroi' na ti ixia' gu tiriik, pu kai'ñkam ti ixia' na ba' mi' dhir mai'chia' ip gu tu' na bhaan bipio'da', gio gu jaroi' na tu kaipga' pui' ip. ¹² Ba' pu'ñi ip aach nach tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buus na chich ti ii na chich tu jam a'gi. Gu' ba' na pim gu' aapi'm ba ti jügi'ñ, dai na pim bach siispatgida' nach tu' ki'n duduagida', na gu' dhi' ba' bar jich mai'chik ka'. ¹³ Jir am ip dho no' pim ja siispatu' gu jai' na mit ti cham tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dai ji na gu' aach pik jix io'm jum aa' na pim gammijich siispatgida' na chich pik tu jam a'gi, nach ba' dhi' ki'n duduagida'.

Cham jach pai' dhuuk dhi' bhaan tu jam a'gidhat sia kuch gu' tiix maat, tu nakoo'nda'ch pix nam ba' cham maakam ilhdhai gu ja'tkam bhai' ji bhaaku'ch bui nach nai' ka tu a'gim gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ¹³ Gio gu'x maat japim ip na gui' nam jì'k chiop tu juan, mi' dhir jum palhbui'ñka' am chiop

nam ba' xia'ndhidha'. Pui' na jax gui' nam mi' tu juanda' nam pai' ja koodat gu sasoi' makgirxi'n gu Dios, mi' dhir gu bakaax nam kua'da' nam ba' siamri ki'n duduagida'.¹⁴ Pu'ni ip ba' gui' nam nai' tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, Dios pix diilh mi' ja tuttu' gu' nam ba' dhi' bhaan tu juanat mi' dhir mai'chidha' gu tu' nam ki'n duduagida'.¹⁵ Gu' ji na gu' nañ jax ba kai'ch nach cham pai' dhuuk jax jam titda gu pui' ja'k, ni sia xib kuñ cham pu kai'nikam mui'p ba tu jam ua'ni'n nañ jix aagit na pim tu' bhai' xiñ joochxidha'. Jax dhuu nañ gu' aañ dhi' ki'n jix bhai'n chaat nañ jir nobii'n guch Xoi'kam, pu dhi' ki'n jix bhai'n chaatit mukia' iñ sia kut gu' cham ji'xkat jaroi' tu' ki'n jiñ xiis ya' dhi oi'nga'n.

¹⁶ Gio cham tu'ñ dhi' bhaan gē'kam jiñ chaat nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, nañ gu'x maat nat gu Dios pix jiñ a'm ti tīgik jiñ chia nañ dhi' bhaan tu juana'. Ja'p chi cham bhai' tui jimia' no' ñich cham pu duu.¹⁷ Gio gu' cham pai' jax jiñ chi'n gu Dios nañ tu' namki' niirada' mi' pai' maa'n kap xi chu a'gai, ni kut cham pai'ñ chikka no'ñ jix aa' nañ nai' tu a'gara' ka' ba' cham. Ja'pji nat jiñ joot nañ nai' tu a'ga'.¹⁸ Pui' ba' pix nañ jax ba kai'ch nañ dai dhi' ki'n jix bhai'n chaat ka' nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam cham ji niirat gu tu' nam git jiñ makia' gu ja'tkam mu dir bha ja'k. Gio nañ ja'pni kai'nikam jup kai'ch ip nañ cham tu' bhaan jup jiñ buixdhat gu tu' nañ a'm bipio'da' git nañ jir nobii'n guch Xoi'kam.

¹⁹ Ja'p pix ji buusan ba' nañ jir tu ja juandam tuk gu ja'tkam pui' pix cham jiñ ñamkidhat, sia kuñ gu' ti cham pai' jaroi' tujuandam tugi'n gu maaxik. Gio gu' gu ja'tkam pix diilh nañ ja mai'chim gui' nam ji'k ti jii'ndhim buiñor guch Xoi'kam nañ tu ja a'gi'n, cham tu' na moo cham tu'ñ a'm jup bi'iim. Tiiñ jiñ dhakoo'ndhatu' ba' nañ tu ja a'gi'ñchu', nañ gu'x aa' nam git mui' ti jii'ndha'.²⁰ Ba' ja'pni chu't jañ ja mai'chim: Nañ pai' dhuuk ja buip tui'ka' gu Israel kam ja'tkam, pui'ñ ja'k xi chu jimda' nam jax tu jim nam ba' cham jax jiñ chitdada', mi' dhir jañ ba' bhai' ji ja mai'chia' nañ bhai' ji chu ja a'gidha' nam ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Tu' ka'm jañ xi chi ni'i'ndha' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moiseses tu ua'nak, sia kuñ gu' aañ diilh cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu'.²¹ Gu' ba' no'ñ ja buip tu'ii' gui' nam cham mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu aagix gui' nat Moiseses tu ua'nak, pui'ñ ja'k jup tu jimda' nam jax tu jimda' diilh, ja'p jañ xi dhuukat na ji'k jax tu aagix nam ba'ñ kiigalhdha', sia kuñ gu' aañ diilh pix jix maat nañ mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios, nañ gu' mi' pui' jim nat jax tu jii guch Xoi'kam na ya' xi oilhimak dhi oi'nga'n bhaan. Mi'

dhir ba' dai nañ bhai' ji chu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n nañ ba' ba ja mai'chia' gui' nam ji'k ti jii'ndha'.²² Ba' no'ñ ja buip tu'ii' ip gui' nam chakui bhai' buiñor ti jii'gi'n guch Xoi'kam, pui'ñ ja'k jup tu jimda' nañ panaas chakui bhai'p ti jii'gi'n, aañ gu' nañ jax dhuu dhi' bhaan ja palh-buidha' nam jax ja'k jix bhai' kaapaka' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' pu'ni sia pai' nañ jup tui'ngida', nañ jax ja'k ja ni'i'ndha' gu ja'tkam nam tu jimda' gu mi' kam, pui'ñ ja'k jup ba tu jimda' nañ ba' bhaan ja mai'chia', kat jam chi iam pu'ni ja'k jai' dhit ti jii'ndhai jimia' buiñor guch Xoi'kam.²³ Bii'x aixim jañ gaa'ñchu' nañ jax ja'k ja kaichdha' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam gu ja'tkam, jix joojoidhat jañ tu ja a'gi'n, na gu' maaxik jir pui' na jax jum kai'ch. Jix aa' iñ gu' ti nam git bii'x gu ja'tkam mi' pui' tu dagia' na jax jum kai'ch, nam cham tu' bii'x aixim tu jimda'.

²⁴ Gio ja'pni ip na pim jax bax maat jiñ jaaduñ, nam pai' dhuuk mu ja'p pai' titbiada' gu ja'tkam nam bapo'da', cham tu' bii'x tu mai'chia' am ji'k nam maap boopoya', maadit pix gu jax chu'm na tu mai'chia' jaroi' nax io'm jix miilhdha' ka'. Aach ba' pu'ni titbiadam ki'n jup ji buan nach ji'k buiñor ti jii'gi'n guch Xoi'kam nach ya' ka dudua dhi oi'nga'n bhaan. Jum aa' ba' nach jix bhai' mi' pui' xi jii'mda' nach ba' mai'chia' gu tu' nar jich mai'chikka' gatuuk.²⁵ Na gu' gui' nam bax chitbik ka', bii'pi'x bhai' bam duñia' am nam jax ja'k titbia' nam ba' cham buam pix jum buada' jano' na pai' dhuuk bar bhaan ka'. Gio nam pai' dhuuk pik ba titbiada', dai dhi' bhaan nam tii'i'ñchoka' nam jax ja'k jum buidha' nam ba'x bhai' pu duñiidha', nam gu' cham am bua' no'm bii'x aixim jum aa'ntu'. Ba' dhi' ya' pix dhi oi'nga'n kam nam jix mai'chik ka' gu tu' nam ba'm dikoo'ndhatgida' nam jix bhai' mi' pui' xi duiñchu'nda', gatuuk maa'n na jax dibaa' gu'. Aach matgim ja'pji gui' nach jix mai'chik na cham ji'xkat dibaa', na gu' jix dhaam kam.²⁶ Gui' pix nañ jix mai'chim aañ nañ ba'ñ dhakoo'ndhatu' nañ ti gaa'ñchu' nañ jax ja'k jix bhai' ji buusnia' buiñor gu Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan nañ miilhchu'. Jix maat iñ nañ cham tu' tu' kub pix tiiñ dhakoo'ndhatu' nañ miilhchu', gu' ja'pji'x maat iñ nañ tu mai'chia' gatuuk.²⁷ Mi'ñ pui' ti xi jim na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' nam ba' mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' gu ja'tkam, xiñ chulhiñaidhat iñ na jax aa'. Na gu' no'ñ aañ diilh maakam tu duiñchu', cham tu' pui' nañ jax ja aagi'ñ gu ja'tkam, aañ pix diilh cham tu' ki'n ji bi'ya' gatuuk buiñor gu Dios.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham jir am na jaro'i' buiñor tu daanda' gu jax chu'm dios jup duiñxim

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ti'ñchokat japim jano' na mit guch bopxi kat mi' bubua gē' suudai' iraab, nam pai' Bi' Suudai' ti' tiiti' bix pix gu ja'tkam, gio nat ja ii bo gu Dios tibiaa' ki'n. ² Dhi' ja'p' ji buus na mit ki'n jum bopko gu tibiaa' gio gu suudai' mi' na mit pai' bubua nam ba' mi' dhir dai gu Moiseses pix ba kaichgida'. ³ Gio bix maap tu juu mit gu koi' gux dhaam kam nat Dios tu ja maa. ⁴ Gio gu suudai' gux dhaam kam bix maap ii mit ip, maa'n a'ai' cha'n dir bubua nam giilhim bax chanook. Ba' gu a'ai' gui' nat bhaan dir bubua gu suudai', jir di' pix guch Xoi'kam na pu ja oi'ñ jano'. ⁵ Gu' ji na mit gu' mui' cham mi' pui' jii guch bopxi kat nat jax ti ja ti'n gu Dios nam tui'ngida', koi mit ba', pui' mi ja'p pup bit gu ja tutku' gampix jix chu gak kir.

⁶ Ba' dhi' pui' nat jax chum duu jano', dhi'ch bhaan mui' xich ga'ngada' no'r am pui' nat jax tu ja dooda guch bopxi kat. Ba' no't gu'x buam tu ja dooda, dho cham jach pu chu't na mit jax ja'k tu jii gui', cham jir am nach bhaan jurutika' gu tu' na cham jir ki'. ⁷ Cham jir am nach ja bui tu daanda' gu didios jup duiñxim, na mit gu' dhi' pu chu'm ki'n koi jai' dhit guch bopxi kat jano'. Ja'pniim kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu jano' kam: "Xi dharabuk jamit ma tu juu gu ja'tkam gio na mit bhai' ji maik, mi' dhir jamit jix io'm bix aixim bhai' ji chu duu na tu' cham jir ki'." ⁸ Sia cham jir am nach ganai' pix ja bim boppoda' mui' gu u'uub, ja'p na mit jax tu duu jai' dhit guch bopxi kat jano', koi mit maa'n o'o'm daman baik miil gu maa'n tanoolh cha'm. ⁹ Sia cham jir am nach tu' bhaan mamai'chikda' gu Dios ja'p na mit jax tu duu ip jai' dhit jano' guch bopxi kat, koi mit ba' na mit ja kiiki' gu kooko'. ¹⁰ Sia cham jir am no'ch cham ti' jii'gi'ñ nach mi' pui' jimia' jax ña tiich chitdada' gu Dios, ja'p na mit jax jup tu jii jai' dhit guch bopxi kat jano', ja koi ba' gu nobii'ñ gu Dios gui' na pu chu'm ki'n daa na ja koo'nda' gu ja'tkam.

¹¹ Ba' pu kai'ñkam jup tu ua'na mit ip jai' dhit guch bopxi kat jano' kam nach ba' pu'ñi bhaan jix mat ka' na tu' cham jir ki' aach nach yamm bar kukga'n ka' pix ba'. Nach gu' dhi' bhaan ba' bax maap na mit tu' bhaan cham am buak dhi' ki'n koi jai' dhit guch bopxi kat nach ba' aach cham pui'p tu jimda'. ¹² Ba' aapi'm na pim ba ti' jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no' pim jix maap na pim mi' pui' jiiim na jax jix aa', maa'n dho na pim jax mi' pui' jiiimda', xi chi' niidhat japim na pim cham tu' bhaan gai suulh-gia'. ¹³ Gio gu' aapi'm na pim ba ti' jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham ji'xkat ja'xbui' bhaan tu jam mai'chia' na pim ji'x cham nakoo'nda', aagix pix na pim ji'x jix ñakoo'

jam tutku' bhaan. Jam palhbui'ñchu' gu' gu Dios na pim jaro'i' soi'm ilhdhat buiñor ti' jii'gi'ñ, gui' jam gu'nguxdha' jam tutku' bhaan na pim ba' nakga' gu tu' na bhaan tu jam mai'chia'. Maa'n ba' na pim jax buiñor ti' jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam na xi chu jam mai'chi'.

¹⁴ Pui' kuñ ba'p jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham tu' ka ja daanda' gu ja'ppix didios jup duiñxim. ¹⁵ Jix maap in na pim aapi'm jix maapit jiñ kēēñ jaaduñ nañ ji'k jax jam titda, na pim gu' aapi'm jir jix chu ma-matdagim. ¹⁶ Nach pai' dhuuk maap jich jumpadai xi taxchaabgidhai gu Dios tu i'ya' gu biiñ i'lhich bapaas ta'm nach bhaan ti'ñcho' guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk jup tu ii ja bim gu noonbi'ñ, bix maa'n nach jax chu'm i'ya', na gu' dhi' bhaan jum ua'rgidha' gu i'ra'n guch Xoi'kam. Gio nach pai' dhuuk ta'tak jich jaixdhai tu jugia' gu paan gakdhi'ñchik kam, pui' maa'n nach jax pix bix jup jugia', na gu' dhi' bhaan jup jum ua'rgi'ñ gu tukga'n guch Xoi'kam. Bix ba' maa'n nach jax chu'm jugia' gio nach tu i'ya' nach pai' dhuuk pu'ñi soi'ch ilhdhat maap jich jumpada' nach bhaan ti'ñcho' guch Xoi'kam. ¹⁷ Ba' maa'n pix gu paan jach a'lhich jaisat kua' bix dhit sia kuch jax jir mui', nach gu' bix maap dai guch Xoi'kam buiñor ti' jii'gi'ñ. Na gu' pu'ñi ba'r jum duukam kat kua'da' ich gu paan na bhaan jum ua'rgi'ñ na dhi'r bakxiga'n guch Xoi'kam nach jaro'i' buiñor ti' jii'gi'ñ bix dhit, dhi' ba' bhaan jix maati' nach bix dhit maa'n tuuku'p duuk bima'n.

¹⁸ Gio ja'pni ip, na pim jax jix maap nam tu buada' gu Israel kam ja'tkam, nam xi makgirxidhai gu Dios gu bakaax, diilh jam ba jugia' gatuuk. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nam buiñor jup tui'dhi' gu Dios, nam gu' maap tu kua'da' gu bakaax. ¹⁹ Ba' dhi' cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch nam gu didios jup duiñxim tu'x bhaai', ni kuñ cham tu' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na gu' bakaax nam ja titki'ñdha' dhi' didios jum titgidam jix io'm jir jix ki' ka', cham tu' pui' na gu ja'ppix bakaax. ²⁰ Gu' ja'kbu'i' kat ji nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch na gu' nam cham ti' jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu jajo'k nam tu ja titki'ñdha' nam pai' dhuuk tu ja titki'ñdha', cham tu' gu ja didios tuk, gu' ji nam gu' gui' cham mat ka'. Pui' kuñ ba' aaf cham aa' na pim kua'da' gu tu' nam ja titki'ñdha', na pim gu jajo'k pix ja bim tu kua'da'. ²¹ Cham jir am gu' na pim bhaan tu io'da' gu bapaas ga'n guch Xoi'kam gio bhaan gu ja bapaas gu jajo'k. Ni ku cham jir am na pim maap jum jumpadat kua' gu paan na pim bhaan titi'ñcho' guch Xoi'kam gio no' pim jimmi' mu ja'p nam pai'p jum jumpadat ja daan gu jajo'k gui' nam cham

ti jüigi'n buniñor guch Xoi'kam. ²² ¿Ka' pim ji gu'x aa' aa na bhaamu'ch bui gu Dios? Jix maat ich gu' nach pur cham tu' buiñor, jich chulhiñchuda' ba' pai' na duuk ilhiññdha' no'ch tu' bhaan cham am buatu'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na cham tu' bñx jir joidham gu tu' nach jax buada'

²³ No' pim jai' dhit jax kai'ch: "Xib bñx aixim jix bhaai' nach pu tu duñaia' nach jax ilhiññ nar joidham, nach gu' buiñor ba ti jüigi'n guch Xoi'kam." Jir pui' dho ti, dai pix ji na gu' cham tu' bñx jir am nach pu tu buada' nach jik tu' ilhiññdha' nar joidham panaas, nam gu' cham tu' bñx pui'p ilhiññdha' guch Xoi'kam jüigi'ñdham gu' nam chakuix io'm jix kaapak nam ti jüigi'ñ. Cham tu' bñx ki'n ja palhbui'ñka' ba' gu' tu' nach jax buada' nam jax ja'k jix io'm ki'n kaapakaidha'. ²⁴ Jum aa' gu' nach ja palhbui'ñchu'nda' gui' nam pu'ñi kax mamoiñ nam buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' nach kuupit pu tu buidha' jax ñach ilhdhidha' aach nach bax kaapak nach ti jüigi'ñ.

²⁵ Jix bhaai' dho na pim saba'dai jugia' gu bakaax mu ja'p na tum ga'ra, dai na pim cham ti tikkat ni na pim pui' jim aagit no' tikiix kaat ka' ba' cham. ²⁶ Jix maat ich gu' na Dios pix jup jir duñiññ gu bakaax, bñx jir tu' gui' ga'n gui' na jik tu'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan.

²⁷ Gio no't jaroi' jam baidhak na pim tu koi'po' kia'mi'ñ sia ku gu' cham ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, aapi'm cham jax ji ch'i'ji xi chu jugai jax chu'm koi' nam jam bhiidha', cha'pim jax jum aagit no'r am na pim jugia' ka' ba' cham. ²⁸ Ji' ji no't gu' jax dhuukat jax jam ti'ñ na tikdhix kat ja bui gu didios na ba' cham jir am na pim jugia', na pim ba' cham dhi' bhaan gammiji pup jix buam jum aa'nda'. ²⁹ Gui'ñ jup ja titdat jup kai'ch nam kax mamoiñ nam buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' aapi'm na pim bax kaapak. Na gu' sia ku pim jai' dhit cham jax ilhiññ gu bakaax gui' nam didios jup duiñxim ja titki'ñ, cham mat ka' pim no' jai'p jam bim jium am gu' nam chakuñ bhai' kaapak ka' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Pui' ba' pix jix bhai' na pim pu cham kua'da' no'm ba jam aagi'ñ na tikiix kat gu' tu' nam jam bhiidha' no'm ba tu' jam onbagi'ñ.

Cham jir am dho ti sia aañ jifñ bui na moo cham jup bhaai' nañ jugia' gu tu' na xiñ ñi'ññ pix gu jumai nax buam ilhdha'. ³⁰ Na gu' no'ñ aañ taxchaabgidhat gu Dios kua' gu tu', ¿jax ku ba'x buam jum aagit jup jifñ ñi'ñdha' gu jumai? ³¹ Jum aa' dho ba' na pim bñpi' xim ga'ngada' na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' ja bui gui' nam chakuñ bhai' kaapak ka' nam ti jüigi'ñdha' buiñor

guch Xoi'kam. Bñpi' pim xim ga'ngada' gu tu' na pim ba ji jugia', piam gu tu' na pim ba ji i'ya', gam bñx aixim tu' na pim jax buada', na pim gu' pu'ñi ja'k ba' bñx maap jix bhai' ji bubuakidha' buiñor gu Dios gui' nar G'e'kam. ³² Piam pui' na jax gui' nam jir Israel kam ja'tkam no'm jam ñi'ñ gu tu' no' pimit jax ba ji dhuu, no' pim jix maat nam buam ilhdha', cha'pim pu buada'. Sia ja bui gui' nam cham jir Israel kam, gam sia ja bui gui' nam ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nañ jax ba kai'ch. Bñx sia jaroi' na pix no' pim jix maat nam jix buam ilhdha' gu tu' na pim jax bax dhuñiik ka', cha'pim pu buada'. ³³ Na gu' aañ gu tu' nañ jax buada', bñpi'ñ jix bhai' xiñ ga'ngada' no' moox bhai' ji buusnia' ja bui gu jai' piam ku gu' cham, nañ gu'x aa' nam pui' buiñor jup jimia' guch Xoi'kam, sia kuñ gu' aañ tiix maat na pur cham tu' sia tu' na pix.

11

¹ Pui' pim ja'k tu' duiñchu'nda' na pim jax jifñ ñi'ñ aañ nañ tu' duiñchu', nañ gu' aañ ya' dir ja'p ja'k pui' pix jup tu' duiñchu' nat jax ja'k tu' jüi guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' nam jax ja'k tu' jümda' gu u'uub

² Ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji na pim gammijiñ ch'i'ñchot mi' pui' jium nañ jax jam aagi'ñ. ³ Ba' ja'p jañ jup xi jam aa'ñdham na pim git ba' mi' pui'p xi jimii: Pui' nach jax tu' ka'm ñi'ñ aach guch Xoi'kam nach jir chichio'ñ, pu'ñip jum aa' nam tu' ka'm ja ñi'ñdha' gu u'uub gu ja bipna'. Guch Xoi'kam pui' tu' ka'm jup ñi'ñ gu' gu Dios. ⁴ Pui' ku ba' gu chio'ñ no' tu' ki'n iifñat gu ma'oo'n tu daan piam no' bhaankam gu Dios ja aagi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham na jax ja'k jix aa', dhi' ja'p kai'ñkam pui'm duuka' na cham tu' ka'm ñi'ñdha' guch Xoi'kam. ⁵ Gu' ba' gu ubii no' cham jup iifñat gu ma'oo'n tu daan buiñor gu Dios piam no' pui' bhaankam jup tu a'ga, dhi' ja'p kai'ñkam pui'm duuka' ip na cham tu' ka'm ñi'ñdha' gu chio'ñ gui' nar binga'n ka'. Ja'p pix ji buusanda' gu' nax dhaapkam jikix ka' gu ma'oo'n no' cham iifñ. ⁶ Ba' no' gu' gu jax chu'm ubii cham joi'ñ na iifñka' gu ma'oo'n na pai' dhuuk pu'ñi tu daanda' buiñor gu Dios, jix dhaapkam dho xim jüikai no' cham xi'ir gu pui' ja'k. Piam no' gu'x xi'ir, xim iifñat do. ⁷ Gu chio'ñ cham jir am na iifñka' gu ma'oo'n, nat gu' gu Dios pu chu'm jup duu na jax chu'm diilñ na ba' tu' ka'm ñidhat buiñor tu daanda'. Ba' gu ubii no'm iifñ, dhi' bhaan jup jix maati' ka' na tu' ka'm ñi'ñ gu chio'ñ gui' nar binga'n ka'. ⁸ Nat gu' gu Dios cham tu' gu baxxiga'n gu ubii alhi'ch iikdhak jup duu gu chio'ñ, gu' ja'ppi gu chio'ñ

nat alhi'ch ñkdhak jup duu gu ubii. ⁹ Gio cham tu' gu ubii nat biipi' jai'chdhir nat ba'p ba jai'chdhir gu chio'ñ, gu' ja'pji gu chio'ñ nat biipi' jai'chdhir nat ba'p ba jai'chdhir gu ubii na ba' bar binga'n ka'. ¹⁰ Pu'ñi pix kai'ñkam ba'm aa' na gu ubii xi ñiñat gu ma'oo'n na pai' dhuuk pu'ñi tu daanda', gio na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na tu' ka'm ja ñi'ñ gu noonbi'ñ gu Dios. ¹¹ Gu' ji na gu' xib nach ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, maa'n nach jax pix jich ilhi'i'ñdha' biix. Nach gu'x maat na cham ji'xdhat jai'chdhillhia' gu ubii no' cham jai'ch gu chio'ñ, ni gu chio'ñ ku cham ji'xdha' jai'chdhillhia' no' cham jai'ch gu ubii. ¹² Na gu' sia kut gu Dios jup duu gu biipi' kam ubii bhaan dir gui' nat pui' biipi'p duu ip gu chio'ñ, xib biix gu chichio'ñ nam ji'k jix jai'ch bhaan dir maaxir jamit gu u'uub. Maa'n ba' nam jir ji'x pix gu ubii gio gu chio'ñ, gam sia biix na ji'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n giox dhaam ja'k, na gu' Dios pix jup jir tu duñi'ñ biix.

¹³ Diih japim ba' xim ga'ngada' no'r am na gu ubii tu daanda' buiñor gu Dios pui' cham jim iññat piam ku gu' cham. ¹⁴ Na gu' maaxik ya' nach jax ja'k tu jim xib, jix xi'iraam tui'ka' gu chio'ñ no't xi chi'tbilh gu kuupa'n, ¹⁵ gu' gu ubii cham, sia kur t'et'eb gu kuupa'n, nat gu' maaxik pu' pui' ja'k ya do'ñcho gu Dios na ba' ki'ñi iñka' gu ma'oo'n. ¹⁶ Gu' ba' no' gu' jaroi' maadit cham maat na jax pik ja'k xi dhuñia' dhi' nañ jax kai'ch, no' gu' dai nat bhaan pix ba ji'ño'kbo, aañ ya' dir pu' titda nach daipu' pu'ñi ja'k jix maat nar joidham, cham jax chu'm jumaix maat. Sia jai' kap gui' nam pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, daipu' pu'ñi ja'k jix maat am nar joidham.

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo jano' nat pai' dhuuk tu juu guch Xoi'kam jurnik kam bhaan Paaskua ta'm

¹⁷ Dai ja'p tu'm ki'n jañ cham tu'x bhai'ñ chaat jam bui, panaas na pim pai' dhuuk ti maap jum jumpa'nda', cham bhai' jam ia'dhi'ñ, cham tu' na pim dhi' ki'n kaapakaim na pim ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁸ Biipi'ñ ja'pni mui' ji kisa' nañ tu jam a'gidha': Jup jiñ chitda am na sap na pim pai' dhuuk ti maap bam jumpada', cham tu' maap maa'n ñi'ook jup duuka' pim, ji'k sap maap ja'p ja'k jumpax ka' pim gio jai' ja'p ja'k ip, jix bhaak ka' pim sap pui' ji chu't. Pix am ti jüigi'ñ iñ ba' aañ na pim silhkam pui'm bua. ¹⁹ Gio gu' maaxik jup jum aagit na pim pu'ñim ji'dilhkada' na pim ba' bhaan matgilhia' na pim jir jaroi' dha' gui' na pim tu' silhkam kaichu' guch Xoi'kam. ²⁰ Ja'p t'et'et' iñ gu' na pim dhi' ki'n cham maa'n ñi'ook kap duuk na pim jai' dhit cham pui' ka duiñchu' na jax ja'k jum aa' na pim tu kua'da' gu jurnik kam, na

pim bhaan titi'ñchoda' guch Xoi'kam jano' nat tu juu jurnik kam bhaan Paaskua ta'm. ²¹ Jai' sap biipi' ba tu koi'chgida' pim sia kut chakuim ai na pai' dhuuk tu daaxix ka' na pim biix maap tu jugia', gam sap jai' bax maik ka' pim. Bhai' sap xi ja niidhat japim gu jai' nam jix bhio'git mi ja'p jup darka' nam ti ti niirda' nam aaya' na pai' dhuuk pik tu daaxix ka'. ²² Kux cham tu oi'dha' pim aa na pim mu pu xi chu jugai no' pim pui'x bhio' gio na pim mu pu xi io'ji gu tu' na pim jix ñaa ku pim ba' mummip bam xi'irappuidha' na pai'm aa'nda' na pim soi'm ilhdhat tu jugia' gio na pim tu i'ya'? Ja'p japim moo cham tu' ka'm ti ñi'ñ. Ja'p jum aa' pim nañ jix bhai'ñ chaat jam bui pui' na pim jax jum bua.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat jax ja'k tu juu guch Xoi'kam jurnik kam bhaan Paaskua ta'm

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lk. 22:14-20)

²³ Pui' ñich ja'k jam aa'ñ gu' nañ jax ja'k jix maat nat tu juu guch Xoi'kam jurnik kam bhaan Paaskua ta'm, palhiip iam biipi' dir nat ba' moo ba iattulh maadit gu nobii'ñ. Ja'pni ja'k tu duu: Biipi' xi dhaagik gu paan ²⁴ xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios nat ba' ta'tak jaisak mui' xi ja maa gu noonbi'ñ jup xi ja tiidak: "Dhi'ñir jiñ chuuku' na ba tu maakix nam mu'aa' na ba' aapi'm jix bhai' tu jam jimia'. Pui' pim tu buada' na pim ba' bhaan jiñ chi'ñchoka'." ²⁵ Ba' na mit xi jugaak gu paan, guch Xoi'kam jup xi dhaagik maa'n gu alhi'ch ja'aa na mi jim gu biñi'ñ gu' na uugas ki'n jup duñi'ñ jup ja titda gu noonbi'ñ: "Dhi'ñi biñi'ñ jir jiñ i'ñir na ki'n bhaan jix maati' ka' na xib dir maakam ba tu aagix ka' jam bui. Pui' pim jup tu buada' na pim ba' bhaan jiñ chi'ñchoka'." ²⁶ Pui' ku ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim pai' dhuuk tu kua'da' soi'm ilhdhat gu paan jurnik kam gio na pim tu io'da' gu biñi'ñ alhi'ch ja'aa ta'm, ja aa'ñdhat jup jum buada' pim gu ja'tkam nat jax kai'ñkam muu guch Xoi'kam. Gammiji pim pui' pu tu buada' jano' juugit na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na jax ja'k jum aa' nam tu' tu kua'da' nam pai' dhuuk bhaan ti'ñchoka' guch Xoi'kam

²⁷ Gu jaroi' ba' na pu'ñi cham mi' pui' duiñchugit tu kua'da' gu paan gio na tu io'da' gu biñi'ñ nat jax ja'k duu diih guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk tu juu jurnik kam bhaan Paaskua ta'm, dhi'm ua'tulhdhidha' buiñor guch Xoi'kam, na gu' nañ jax ba kai'ch na dhi' pix bhaan jum ua'rgi'ñdha' gu tukga'n gio gu i'ra'n. ²⁸ Ja'pni ja'k jum aa' na pim tu't tu kua'da' gio na pim tu io'da': Biipi' pim xi chi'ñchoi na pim jax kai'ñkam jugia' gu paan gio na pim jax kai'ñkam i'ya'

gu biiñ, na pim pai'x bhai' xi chi'ñcho' na jax jir jum duukam ka' na pim ba' ba jugia' gio na pim i'ya'. ²⁹ Na gu' tulhiñchuda' gu Dios gu jaroi' no' ja'p pix kua' gu paan gio gu biiñ no' ja'p pix io' cham jum matda' ir. Jum aa' na biipi'x mat ka' na gu paan bhaan jum ua'rgidha' gu tukga'n guch Xoi'kam gio gu biiñ na bhaan jup jum ua'rgidha' gu i'ra'n. ³⁰ Dhi' pu kai'ñkam mui'x kako'k japim jam tutku' bhaan na pim pu'ñi cham mi' pui' duiñchugit tu kua'da' gio na pim tu io'da' jurnik kam na pim tii bhaan ti'ñchoka' git guch Xoi'kam, jai' ba ko'iix am. ³¹ Na gu' no'ch jix bhai'x maat na'ch jax kai'ñkam jugia' gu paan gio gu biiñ nach kai'ñkam i'ya', cham tu'ch chulhiñchu'nda' gu Dios. ³² Pu kai'ñkam jich chulhiñchu'nda' gu' gu Dios na bhaan tiich aagi'ñdha' nach tu' bhaan cham am bua'tgida', kat jach chi ba' maatii mi' dhir cham pui' ka tui'ñgida'. Tiix aa' gu' gu Dios na git nim maa'n ku mu ja'k bhüya' nam pai' gammiji mi' pup jim tulhiñdha', mi' nam pai' ja'k bhüya' gui' nam cham ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

³³ Ba' aañ xib ja'pni jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan: Xim ninirat japim na pim pai' dhuuk pu'ñi maap ba ji chu jugia' jurnik kam na pim bhaan ti'ñcho' guch Xoi'kam, na pim pai' biix mi' xi aaya' pai' na pim jum jumpada' na pim ba' maap bhai' ji chu jugia' gu paan gio gu biiñ na pim tu i'ya'. ³⁴ Pu xi chu jugai pim jam ki'aam jai' dhit no' pim jix bhio' na pim ba' cham jix bhigot mu jiidma' pai' na pim tu jugia', na gu'x bhai'm aa' gio soi'm ilhdhat na pim tu jugia' na ba' gu Dios cham ka jam tulhiñchu'nka'. Ba' gu jai' na pim jiñ chikka na jax ja'k jix bhai' na pim tu duñia', jano'ñ jam aagi'ñdha' nañ pai' dhuuk diñh mu jim.

12

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na biix aixim tu'm tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix aa' na pim jix mat ka' na biix aixim tu'm tu maak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu tu' na pim jix aa'nda' nar jam a'mkam ka' na pim ba' dhi' bhaan tu juana' bhaankam gu Dios.

² Jano' na pim chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, biix aixim bhaan jum ua'tulhi'ñdha' pim, ja daanda' pim gu didios jup duiñxim nam pu cham tē kēē ni j'ix ni nam pu cham tu ñiok. ³ Gu' ba' xib na pim ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jam a'm bap tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Dhi' ba' pui' jam jurtu'nka' na pim cham bhaamut ka aa'nda' guch Xoi'kam, pui' pix ja'k ba jam jurtu'n nar jam gē'kam

tuk, na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

⁴ Ji'k nam mi' pai' ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, biix aixim tu'm jir ja a'mkam ka' gu tu' nam jax dhuñia', gu' ji na gu' maa'n pix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na biix aixim tu'm tu maak. ⁵ Gio gu tu' nam biix aixim bhaan ba tu juanda' biix ji'ma'n, jir maada'n pix guch Xoi'kam nam jaroi' bhaankam tu juanda'. ⁶ Gio gu Dios biix aixim tu'm bhaan jup jich aagi'ñdha' na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', tii maa'n pix jix jai'ch gu Dios gu' na pu'ñi bixchu' bhaan jum ua'rgi'ñ, na gu' maaxik bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. ⁷ Biix ji'ma'n jich makia' ba' gu Dios gu tu' na bhaan jix maati' ka' nach a'm tajaañix gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nach ba' dhi' ki'n maap jich gu'nguxdhidha'. ⁸ Jai' dhit gui' nam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja maak gu matda' nam ba' biix aixim jix chu maati' ja aagi'ñdha' gu jai', jai' ba' jup ja maak gu matda' nam ba' io'm tuukab ja'k xim ga'ngat jup ja aagi'ñdha' gu jai'. ⁹ Jai' ba'p ja maak nam jax ja'k jix io'm ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio jai'p ja maak ip nam jax ja'k ja duduadhi'ñdha' gux kako'kkam. ¹⁰ Gio jai'p ja maak na jax ja'k bixchu'x bhaai'n ka' nam pu tu buada' nam tu' cham pai' dhuuk pu chu'm ni'ñdha' gu ja'tkam, gio jai' ja maak ip nam jix oo' ñiokda' nam pai' dhuuk bhaankam tu a'gada' gu Dios. Gio jai' ja maak ip nam ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax ja'k tu jimda' no' silhkam jix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios ja a'm jup tui'dhi', gio jai' ip gui' na ja maak nam ja aagi'ñdha' gu jai' nam jax ja'k tu jimda' no' cham ja a'm jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios. Jai' ba' na ja maak nax bhaai'n ka' nam jumai ñi'ook ki'n daanda', jai' am ip ba' gui' na ja maak nam jix maati' kēēkē' pu'ñi gu jai' ñiñiio'k. ¹¹ Ba' daipu' maa'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na tu maak biix dhi', gio diñh ip gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na makia' jaroi' na ilhi'ñdha' gui' na jax chu'm bar a'mkamun' ka' ba' na pu tu duñia'.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nam maa'n tuuku'p duuk nam ji'k buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam

¹² Biix nach ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p ji buusan nach jir maa'n maa'nkam pix. Na gu' maaxik gu tuuku' nach jax bax maat, sia ku mui' tu tutuidhix gui' na ki'n tu juan, biix maa'n tuuku'p tu'ii'. Pu'ñi ba'p tu'ii' ich buiñor guch Xoi'kam nach ji'k buiñor ti jügi'ñ. ¹³ Na gu' jai' dhit gui' nam buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam jir Israel kam ja'tkam am, jai' ba' cham. Gio jai' dhit jir tujuandam am pui' cham ji ja namkidhat, jai' ba' cham ip. Gu' ji na chich

gu' maa'n maa'nkam pix jup jich dhuu jano' nat pai' dhuuk jich a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uaŋ Ii'mda' b'ix j'i'ma'n. Maa'n pix gu' gux Dhuudu' kam jix Uaŋ Ii'mda' nat jich chajaŋ gu Dios, ja'p ji buus nat ki'n jich bopcha.

¹⁴ Ba' pui' naŋ jax ba kai'ch, guch chutku' mui' tu tuttuidhix nach ki'n tu juan, cham tu'r maada'n pix. B'ix j'i'ma'n aagix ip nam tu' jax buada'. ¹⁵ No'm ju' tu' ŋiokda' git dhich chooton, ba' jax kai'ch maadit: "Aaŋ cham tu' bhaan bipio' dhi tuuku', naŋ gu' cham tu'r nobii'ŋ." Ba' dhi' cham tu' na moop jir pui' ka' sia ku pui' kai'ch, na gu' dhi' pix tuuku' bhaan tu daagich jup kai'chdha' na jax chu'm bhaan tu daa'nka' gu nob na aa'nda'. ¹⁶ Piam kum gu' guch ŋaanak tu ŋiokda' git, ba' jax' tu' ŋiokda' maadit: "Aaŋ cham tu' bhaan bipio' dhi tuuku', naŋ gu' cham tu'r bui'ŋ." Sia cham tu' na moo pui'p ba tu' ŋi'ŋida', na gu' dhi' pix tuuku' bhaan jup darka' gu buupu' na jax chu'm ka'm bhaan tu daa'nka' d'ihl. ¹⁷ Gio gu' no' daich bui' ka' git b'ix na ji'x jir jich chuuku', cham tē kēkē'ch git. Gio no' gu' daich ŋaak ka' git ip, cham ti' i'bhida'ch git. ¹⁸ Gu' ji na gu' gu' Dios d'ihl jix maat na tu' tum aa', bhai' pu tuch chuttui' ba' nat pai' ilh d'ihl. ¹⁹ Gio gu' cham tu' jai'ch ka' git guch chutku' no' git daich buupu' jai'chd'ihl' piam daich ŋaak. ²⁰ Gu' ji nat gu' pui' ja'k jup jich dhuu gu' Dios nach jax ja'k bar tu'm ba'. Sia ba' ku b'ix aixim tu'm tuch chuttuidhix nach ki'n tu juanda', b'ix maap maa'n tuuku'p duuk ich.

²¹ Gio gu' no' moop tu' ŋiokda' git guŋ bui, cham jir am na jax chitdada' guŋ ŋob na cham tu' ki'n palhbui'ŋ, ni guŋ mo' ku pui' titdada' guŋ chooton no' moo pui'p tu' ŋiokda' git, b'ix maa'n nam jax pix jum papalhbui'ŋ gu'. ²² Na gu' sia kut ji'k gampai' tuutu'm jich a'm tu tuttu gu' Dios, dhi' pik jix io'm jich palhbui'ŋ. ²³ Giox bhai' bua't ti'ii'ŋka' ich gu tu' nach cham tu' bhaigim ni'ŋdha', gam gu tu' nach jix xi'irgi'ŋdha'. ²⁴ Cham tu' ja'xbui' pui'x bhai' ja bua't tu ja ti'ii'ŋ ich gui' nach cham ja xi'irgi'ŋ, nat gu' gu' Dios d'ihl pu pui' ja'k duu nach pu'ŋi tu' ka'm ja niidat jix bhai' ja buada' gui' nach ti' gampai' ja ni'ŋdha'. ²⁵ B'ix j'i'ma'n jum aa' ba' nam jum papalhbui'ŋdha' na ji'k jich a'm tu tuut jich chuuku' am na ba' b'ix guch chuuku'x bhai' tu jimda'. ²⁶ No' jax chu'm jix ka'ook gui' na ji'k ya tuch chuttuidhix jich chuuku' am, b'ix maa'n nam jax pix jix kako'k ka', nam gu' b'ix maa'n tuuku' bhaan tu daa'nka'. Gu' ba' no' ŋich jix bhai' xi dhuu gu' jax chu'm nax ka'ook ka', b'ix jam bhai'p ji duduadhia', maap jam jix bhai' bam taat ka'.

²⁷ Pu'ŋi ip ba' aach nach ji'k ti' jūgi'ŋ bui'ŋor guch Xoi'kam, b'ix maap maa'n maa'nkam

pix jup tu'ii' ich b'ima'n guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na guch Xoi'kam jir tuuku', aach ba' bhai' pix bhaan tuttuidhix na ki'n tu juan. ²⁸ Jix aa' gu' gu' Dios na ja bui' guch Xoi'kam jūgi'ŋdham jix jai'ch ka' am gui' nam nai' jūmit tu' a'gidha' gu' ŋio'ki'ŋ, jai' ba' gui' nam mi' d'hir bhaankam jup ja aagi'ŋdha' gu' jai'ch Xoi'kam jūgi'ŋdham na jax ja'k jix aa'nda', jai' ba' gui' nam jix bhai' ja a'gi'ŋdha' gu' ŋio'ki'ŋ gui' na tu' ua'ŋix na jax kai'ŋkam jup jum kai'ch, jai' ba' nam jix bhai'm duukam jup tu' buada' na ni' jaro'i' ku cham pai' dhuuk pu chu'm ti' ni'ŋdha', jai' ba' nam tu' duduadh'i'ŋdha' gux kako'kkam, jai' ba' nam ja palhbui'ŋdha' gu' jai' ja'tkam sia tu' na pix ki'n, jai' ba' gui' nam jix gi'm ki'n ja silhka'nda' gui' nam pui'p ti' jūgi'ŋdha' bui'ŋor guch Xoi'kam, gio jai' gui' nam jai' ŋi'ŋio'k ki'n jix maatit tu' daanda'. ²⁹ Gio gu' cham tu' maa'n pix b'ix jir jam a'mkam gu' tu', pui' na jax maadit no'r a'mkamun' na nai' jimdat tu' a'gidha' gu' ŋio'ki'ŋ gu' Dios, cham tu' b'ix na pim jir ji'kia'n maa'n na jax pu chu'm jir jam a'mkam ka'. Ni ku cham b'ix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun' na ja aagi'ŋdha' gu' jai' nam jax ja'k mi' pui' jūmda' nam ti' jūgi'ŋdha' bui'ŋor guch Xoi'kam. Gio cham tu' b'ix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun' na pu tu' du'ŋia' na tu' jaro'i' cham pai' dhuuk pu chu'm ni'ŋdha'. ³⁰ Sia cham tu' b'ix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun' na ja duduadh'i'ŋdha' gux kako'kkam, ni sia ku cham b'ix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun' na jumai' ŋi'ook ki'n jix maatit tu' daanda', gio ni ku b'ix jir jam a'mkam ka' no' maadit jir a'mkamun' nax maatit kēkē' pu'ŋi gu' jai' ŋi'ŋio'k. ³¹ D'ihl japim xim ga'ngada' b'ix j'i'ma'n na jax chu'm jix io'm jir jam a'mkam na pim ba' dhi' bhaan tu juana'. Kani naŋ bhaan jup xi chu jam a'gidha' gui' na tu'x io'm jum aa' na pim pu du'ŋia' na ba'x bhai' tu' jam jimda'.

13

Na ba ja aagi'ŋdha' gu' Paablo na jax ja'k tu' jimda' gu' jaro'i' no'x chu' joi'gi'n

¹ No'ŋ cham tu' joi'gi'n, pu cham tu' mi' tigia' iŋ siaŋ chi mui' ŋi'ŋio'k ki'n jix maatit tu' daan, siaŋ chi moo ti' ja ŋi'ook ki'n gu' noonbi'ŋ gu' Dios jix maatit ki'n tu' daan. Ja'p pix kai'chdha' iŋ na jax gu' bai'ŋum piam tu' jooxia' kilhdha' no' jaro'i' ki'n ti' gib. ² Piam sia ku tiir jiŋ a'mkam naŋ bhaankam gu' Dios ja aagi'ŋdha' gu' jai'ch Xoi'kam jūgi'ŋdham na jax ja'k jix aa', piam kuŋ b'ix jix chu' maat na ji'k tu'x chu' jai'ch ya' dhi' oi'ŋga'n gio na jax ja'k tu' tu'ii', piam sia kux bhaai' naŋ ja joi'ŋchuda' gu' oi'dha' naŋ jix bhai' ti' jūgi'ŋ bui'ŋor guch Xoi'kam, gu' pix ji' no'ŋ gu' cham tu' joi'gi'n, pur cham

tu' ka' iñ. ³ Piam sia ku ñich tii tu ja maa bixx gu tu' nañ bia' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, sia ñich chi moo bhaankam tii xi muu gu jaroi' nañ pui' jiñ aagit nam gatuuk pix jix bhai'ñ aa'nda' gu ja'tkam, gu' pix ji no' ñich gu' cham tu' joi'mdak muu, pur cham tu' ka' iñ sia pik nar jax ka' git.

⁴ Gux chu joi'gi'n, dhi' pui'm tii'ti' no'ñ jix maat nañ jax ja'k nakga' no'x buam tuñ jim, gio nañ jix bhai' ja buada' gu jai'. Gio nañ cham tu' bhaan ti jügam ka', gio nañ cham tu' nai' pix am ja niñi'ñichu'nda' gu jai' gu tu' nañ xi bia'ka'. Gio nañ cham tu' ka'm gē'kam jiñ chaat ka', ⁵ gio nañ cham güllhim tu ñiokda', gio nañ cham diihl xiñ joi'gi'nda'. Gio nañ cham bhaamdar ka', ni kuñ cham jiñ jur am bia'ka' gu bhaamdara'. ⁶ Gio nañ cham tu' bhai'ñ chaat ka' no'ñ jix maat na cham jir am gu tu' no't mi' pai' jax tum duu, no' am güxim gu tu' na ba'x bhai'ñ chaat ka'. ⁷ Cham tu' bhaan jañ jax jir jiñ aa'ndam ka' no'ñ tu' silhkam jix chu joi'gi'n, siañ jax jiñ chulhiñ. Jir jix chu nakoo'nda' iñ, gam nañ ti jügi'ñdha' tu' na jax jum kai'chdha'.

⁸ Gammiji pux jai'ch ka' dhi' nax chu joi'gi'n jum tii'ti', cham pai' dhuuk jugia', na gu' pu cham tu' ju'ngi. Dai gu jaroi' na bhaankam ka tu a'gada' gu Dios na ba' jax chu'm tanoolh cham pai' ka tu a'gada', daipu' na xi ja aa'ñdhimii na jax ja'k jix aa'nda' gu Dios. Ni ku cham pai' jaroi'p ka tu daanda' gu jumai ñi'ook ki'n, ni ku cham kam aa'nda' sia ku jaroi' bixx aixim jix chu maat ya' dhi oi'ñga'n. ⁹ Na gu' jaroi' na bixx aixim jix chu mat ka' na ji'k tu'x chu jai'ch ya' dhi oi'ñga'n, gio gu jaroi' na bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda', dhi' ja'p ji buusan nam tii'tki' bhaan oipoda'. ¹⁰ Ba' jano' na pai' dhuuk pik bar maaxik ka', cham pai' ka oipoda' am dhi gook, ja'p ji buusnia' gu' nach kooksit bhai' ji ñiñña'.

¹¹ Aañ jano' nañ jir alhii kat, pui'ñ ja'k tu jimdat na jax ja'k tu jimda' maa'n gu alhii, nañ jax ja'k jiñ aa'nda', gio nañ jax ja'k tu a'gada', gio gu tu' nañ jax ja'k jix maatit kēēkē'. Ba' xib nañ bar gē' maa'nkam, cham tu' pui' kia'. ¹² Pu'ñi ba'p ji buusan xib aach nach ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nach gu' chakui bhai' maat na jax pik jir tu'm kam gu Dios. Ja'p pix jich ñi'ñ ich panaas xib na jax no'ch jich ñi'ñi'ñ bhaan gu baiñum totbikdam nach jix koongim jix maax ka'. Pu'ñi ja'k pix jup ji buusan sia no'ñ bixx aixim tiix chu maat ya' dhi oi'ñga'n, ku gu'm aaya' ji gu tanoolh nach pai' dhuuk jix bhai' machia' gu Dios na jax pik jir tu'm kam, ja'p na jax gui' bhammi dir bha ja'k na gammiji pux bhai' xiñ maat aañ nañ jax jir tu'm, maaxik mia'n dir ba tigia' ich gu'. ¹³ Ba' baik pix jum aa' nach bhaan tu daa'ñichu'nda' gammiji: Nach tu' silhkam ti jii'ñdhat buiñor

guch Xoi'kam mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', gio nach tu' silhkam ti jügi'ñdha' na pui' tu duñña' gu Dios nat jax tii, gio ba' nach tu' silhkam jix chu joi'gi'nda'. Ba' dhi baik nañ ja aa', dhi' pik jix io'm jum aa' nach tu' silhkam jix chu joi'gi'nda'.

14

Na bhaan ba tu a'ga' gu Paablo gu jai' ñiñño'k

¹ Gammiji pim jix chu joi'gi'nda'ñ jaaduñ, gio ba' na pim gammiji bhaan tii'ti'ñchoka' na gu Dios jam makia' gu tu' nar jam a'mkam ka' bixx ji'ma'n na pim ba' dhi' bhaan tu juana'. Dhi' pik japim jix aa'nda' na git jir jam a'mkam ka' na pim bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda'. ² Gu jaroi' no' pim cham maatit kēē gu jumai ñi'ook ki'n tu daan, dhi' bhaan jix maati' ka' na dai gu Dios buiñor tu a'ga, cham tu' gu jaroi' ya' kam dhi oi'ñga'n. Diihl gu ii'mdaga'n gu' na buiñor tu daanda' gu Dios, pu cham jaroi' maatit kēēkē' ba'. ³ Na gu' gu jaroi' no' bhaankam gu Dios tu a'ga na jax ja'k jix aa', jix maatit kēēkē' pim, ba' dhi' ki'n jum gu'nguxdhat mi' pui' xi jii'mda' pim, dhi' ki'n jix bhai' tu tatda' ka' ba'. ⁴ Gu' ba' no' jaroi' tu daan gu jumai ñi'ook ki'n na pu cham jaroi' maatit kēē, diihl pix tum daañxi'ñdha' na ba'x bhai' kabkaidha' na ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu jai' ba' pu cham ja palhbui'ñdha'. Dai no' bhaankam gu Dios ja aagi'ñ na jax ja'k jix aa' na ba' jai'p ja palhbui'ñdha', nam gu'x maatit kēēkē' na jax kai'chdha'.

⁵ Aañ tiix aa' na pim git bixx jai' ñiñño'k ki'n tu daanda' buiñor gu Dios, gu' ji nañ gu'x io'm jix aa' na pim bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham na jax ja'k jix aa'nda'. Jix io'm jir am gu' dhi' pui' ja'k, cham tu' pui' na jax nañ jumai ñi'ook ki'n tu daanda' buiñor gu Dios. Jir am ip dho no' gu'x jai'ch gu jaroi' nax maatit kēē, dhi' ba' mi' dhir jup ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham na jax kai'ñkam jup kai'ch nam ba' ki'n jum gu'nguxdhai mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu Dios. ⁶ Pui' na jax aañ no' ñich jax chu'm tanoolh mu jimik jam bui tu daani buiñor gu Dios jumai ñi'ook ki'n na pim jax chu'm pu cham maatit kēē, pu cham jaroi' bhaan baapkia', na gu' pu cham jaroi' maatit kaaya'. Jir tu' kub ka' pix ba' nañ mui' ba jimia' gio sia ku pimit tii bañ kai. Gu' cham no' ñich gu' tu jam a'gi na jax ja'k jix aa' gu Dios ki'n gu ñi'ook nach jax chu'm jix maatit kēē, bixx jix maatit jiñ kaaya' pim gu'.

⁷ Gio gu' dhi' ja'pni ip, no' maa'n nam jax pix tu kuuda' git gui' na ki'n tum sab, pui' na jax gu kichaar piam gu labeer, cham

bhai'm kai'chdha' git gu saasab. ⁸ Gio ja'pni ip, no' cham bhai' tu kuu gu kuichdhakar gui' na ki'n tum kuichu'n no'r jgialhi, cham maatit kaaya' am gu sandaarui'x sia kut ti ba tum kuich nam jix bhai' bam duña' nam tu kokda', ja'p jum aa'nda' am na ja'p pix tum kuichu'nda'. ⁹ Pu'ñi ba'p jam kēkē' am gu jai' nam pui'p ti jūgi'ndha' buiñor guch Xoi'kam no' pim jai' ñiñio'k ki'n tu daan, pu cham maatit jam kēkē' am, jir tu' kub ka' pix ba' na pim ja kaichdhat tu daanda'. ¹⁰ Mui' ñiñio'k dhop jix jai'ch ya' dhi oi'ngan, dai nam gu' dai gui'x maatit kēkē' jax chu'm nam pu chu'm tu a'gada' gu ja'tkam, nam gu'x bhai' tu a'gada', gio nam jix bhai' norrada' na jax ja'k jum aa'. ¹¹ Pui' na jax aach ya' gu dñlh jich ñi'ook, no' jaroi' maakam dir ja'k jimdat ti xi chuch a'gi'ñ, no' gu' cham mi' pui' norra na jax ja'k jum aa', dhi' bhaan jach pu machia' na cham tu'r ya' kam ka'. Gio aach ya' dir mu ja'k ba pui' ip no'ch ti xi chu ja a'gi'ñ ki'n gu ja ñi'ook mu pai' maakam ja'k no'ch cham mi' pui' norra na ja'k jum aa', dhi' bhaan pu machia' am nach cham tu'r mi' kam ka'. ¹² Pui' kuñ ba'p jam tida na pim gui' pik jix aa'nda' nar jam a'mkam ka', na jax chu'm jam palhbuidha' na pim ki'n bñx jix io'm kaapakaidha' na pim ti jūgi'ndha' buiñor guch Xoi'kam.

¹³ Ba' no' gu' jaroi'r a'mkamu'n na tu daanda' gu jumai ñi'ook ki'n, xi chañia' ip gu Dios na pui'p jir a'mkamu'n ka' nax maatit kēkē' dhi jumai ñi'ook na ba'p ja aagi'ndha' bñx nam ji'k mi' pai' maap jup tui'ka' na jax jir jum duukam. ¹⁴ Na gu' no'ñ tu daan buiñor gu Dios gu jumai ñi'ook ki'n, jir silhkam nañ dai guñ ii'mda' bhaan tu daanda' cham jiñ matda' ir. ¹⁵ Jax japim ba' ja'k ilhi'ñ nach duña' jai' dhit no' pu chu'm jir jich a'mkam? Aa dho nach bñx gook ki'n tu daanda', jich ii'mda' bhaan gioch matda' ir. Sia no'ch kantaarxi'ñ gu Dios, jich ii'mda' bhaan nach kantaarxi'ndha' gioch matda' ir ip. ¹⁶ Na gu' no'ñ daiñ ii'mda' bhaan tu daan, ba' no' gu' xiñ kēkē' ip jumai na chakui bhai' maat gu ñio'ki'ñ gu Dios, cham maatit jiñ kaaya' nañ ti taxchaabgi'ndha' gu Dios, pu cham mat ka' ba' nañ jax ja'k tu dañia'. ¹⁷ Cham tu' ba' tu' ki'n palhbuidha' iñ gu jumai na tiñ bñm tu dañia', sia ku ñich gu' aañ joidham tiñ bhai' xi dhuu na ñich taxchaabgi' gu Dios. ¹⁸ Jir jiñ a'mkam dho ip aañ nañ tu dañia' buiñor gu Dios gu jumai ñi'ook ki'n, cham tu' na cham. Jix io'm jix bhai'x maatit tu daan iñ, cham tu' pui' na jai' dhit aapi'm. Aañ dhi' bhaan taxchaabgi'ñ gu Dios. ¹⁹ Gu' ji na gu' nañ pai' dhuuk ja bui bap tui'ka' guch Xoi'kam jūgi'ndham, aañ cham tu' jumai ñi'ook ki'n tu daanda', nañ gu'x maat nam cham maatit jiñ kaaya', cham tu' ki'n ja palhbuidha' gu' sia kum tiñ

kēkē'. Pui' kuñ ba' ji'k jix chamaam pix ñokia' na xim kaima ka', na gu'r tu' kub ka' sia ñich mambhñx miil ñio na ñich tu daani buiñor gu Dios no'm gu' pu cham maatit jiñ kēkē'.

²⁰ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, dñlh japim jix bhai' xim ga'ngada' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia' dhi' nañ tu' bhaan tu a'ga. Ja'p na gē'gēr ja'tkam japim bhaan xim ga'ngada', cham tu' ja'p na tu' a'aal nam gampai' pix ti ilhi'ndha'. Jū' ji gu tu' nar ua'tulhdhara' na pim gampai' pix ilhdhat cham pu buada', ja'p na gu a'aal nam gu' cham tu' ua'tulhdhara' bhaan titi'ñchoka'. ²¹ Gio gu' ja'pniip jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios maa'n kap na nañ pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Jup kai'ch gu Dios: Jai' ñiñio'k ki'n jañ tu ja a'gidha' dhi Israel kam ja'tkam, jiñ a'mkam tu ja a'gidha' am gu mik dir kam nam jai' ñiñio'k ki'n tu a'ga, gu' ji nam gu' sia pu'ñi ja'k cham mi' pui' jimia' nañ jax jix aa'." ²² Dho jaiñ, dhi' bhaan jix maati' na cham tu' tum a'ga gu jai' ñiñio'k ki'n ja bui gui' nam ti jūgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji sap dai ja bui gui' nam cham ti jūgi'ndha'. Jū' ji no'ñ bhaankam tu a'ga gu Dios na jax ja'k jix aa' na ba' ja bui tum a'ga gui' nam ti jūgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' dai dhi' ja bui tum a'ga gu pu chu'm, cham tu' ja bui gui' nam cham ti jūgi'ñ. ²³ Kani no' pimit ba ji tu daani buiñor gu Dios maap jim jumpadak, no' gu' maadit mi'p tu'ii' ip gu jaroi' na cham pik ti jūgi'ñ buiñor guch Xoi'kam piam ku' gu pu cham ti jūgi'ñ, dai na ja'p pix mi' jam kēkē'. Ba' no' pimit gu' aapi'm bñx ji'ma'n jai' ñiñio'k ki'n bhai' ji tu daani, pui' dhom aaga' gui' na pim bax ñanaambi'. ²⁴ Gu' cham no't gu' jaroi' maadit bhai' ji chu a'ga ki'n gu ñi'ook nam jax chu'm jix maatit kēkē' bñx na ja aagi'ndha' na jax ja'k jix aa' gu Dios, na gu' xim ga'ngada' ba' gui' na ja'p pix jam kēkē'. ²⁵ Katti ba' iam dhi' bhaan ba machia' na jax jir tu'm ii'mdagaram bhaan, ba' dai na soi'm ilhdhai ba dañia' gu Dios o'lhia'n ki'n kikboi, ba ti jūgi'ndha' ba' mi' dhir na silhkam jam a'm ti ñiñ' gu Dios.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam pui' ja'k tu daanda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia'

²⁶ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, palhñp pix jañ ba tu jam a'gi'ndha' dhi' nañ jax chu'm bhaan tu jam a'gi'ñ. Na pim pai' dhuuk pu'ñi maap jum jumpada ba ji chu dañia' buiñor gu Dios, jai'm tu kantaaru' bhaan dir gu Saalmus ta'm na tu ua'ñix, jai' ba nam tu ja mamtuxdha' gu jai' nam jax ja'k tui'ngida', piam nam ja aagi'ndha' jax ña ja jurtu'nka' gu Dios. Jai' ba' nam pu'ñi jai' ñiñio'k ki'n tu dañia' buiñor gu Dios, jai' ba' nam ja aagi'ndha' gu jai' nam jax kai'ñkam jup kai'chdha' dhi' nam ba tu dañia' jai'

ñiñio'k ki'n. Jax ña pim ja'k ki'n jix io'm kaa-pakaiddha' na pim ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na pim pui' xi chu duñiidha'. ²⁷ Ba' jai' no'm pu'ñi bax chu a'gak jai' ñiñio'k ki'n, ji'k gook piam baik nam tu a'ga', cham tu' mui'. Gio ji'ma'n pix nam mui' ji chu a'ga', cham tu' maap maa'n jimdam. Gio nam jix jai'ch ka' gui' nam jix maatit ja kékéké' nam ba' mi' dhir jup ja aagi'ñdha' gu jai'. ²⁸ No' cham jaroi' jai'ch, pui' dho cham jaroi' tu a'gada' ja bui guch Xoi'kam jügi'ñdham. Ji' ji na dilhkob ja'k xi jimii silh tu a'gidha' diilh gu Dios. ²⁹ Gio gui' nam jix chu a'gak ka' na jax ja'k jix aa' gu Dios, pui' gook piam baik jam pix jup tu a'ga', cham tu' mui', gio pui' ji'ma'n pix ip, cham tu' maap maa'n jimdam. Ba' gu jai' nam mi'p tui'ka', dai nam xim ga'ngada' no' moor pui' na jax kai'ch piam ku gu' cham. ³⁰ Gu' ba' no't gu' jotmoda' maadit jax jurtuda gu Dios gui' nam mi'p tui'ka' na ka tu a'gada' gu jumai, dhi' biipi' xi chiñia' pim na xi jam aagi'ñdha' jax ña jurtu'n ka' gu Dios, gu jumai ba' ka xim niira'. ³¹ Pui' ja'k japim duiñichu'nda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' nam pai' dhuuk pu'ñi bax chu a'gak kai' jai' na jax ja'k jix aa' gu Dios, nañ gu' aañ jix aa' na pim jix bhai' tu maachidha' gio na pim dhi' ki'n jum gu'nguxdhat jum dikoo'ñdhatgida' na pim mi' pui' xi jiidma'. ³² Gu jaroi' na bhaankam gu Dios ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham na jax ja'k jix aa', jum aa' na mi' pui' tu a'gada' na jax ja'k jum aa' nam tu a'gada' gui' na pu chu'm ki'n ja daraas gu Dios, cham tu' na biix aixim kaichdha'. ³³ Na gu' gu Dios cham aa' nam biix aixim jum aa'nda' gu ja'tkam nam cham maatit ji kékéké' gu tu', gu ja'ppi na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' ja bui.

Ba' pui' nach jax ja'k jup ba duiñichu' biix nach ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ³⁴ nam gu u'uub pix cham ñiokda' na pai' dhuuk tum a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' pai' na pim maap jumpax ka' daich Xoi'kam jügi'ñdham, gu ja'ppi nam tu' ka'm ja ñi'ñdha' gu ja bipna' nam mi'p tui'ka', pui' na jax tu aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios. ³⁵ No'm jix bhai'x maachik gu tu', mummy pai' kia'mi'ñ ééji diilh tikka' gu binga'n na jax jir jum duukam gu tu', cham tu' na mi' bhai' ba ti tikkada' na ka tum a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios.

³⁶ Jix maat japim gu' nat cham tu' jam bui dhir jai'chdhir gu ñio'ki'ñ gu Dios, ja'kbui' kat jam bui ai gu'. Ni ku pim cham jax jum aa'nda' nat dai aapi'm jam bui ai, mui' kap jir nat pui'p ba ja ai. ³⁷ No' jaroi' pui'm aa' na dhi'r a'mkamun' na ja aagi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham na jax ja'k jix aa' gu Dios, piam ku jaroi' pui'm aa' na mi' pui' jim na jax jurtudim gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' bhaan matgilhia' na silhkam jir

pui' no' ti jügi'ñ na Dios pix pui' ja'k jix aa' dhi' nañ ji'k jax mu tu jam ua'ñi'ñ. ³⁸ Ba' no' gu' cham ti jügi'ñ, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu'r pui' ka', ba' guch Xoi'kam cham tu'p kam buixdha' ip buiñor.

³⁹ Ba' aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim dhi' pik bhaan titi'ñchoka' na git jir jam a'mkam ka', na pim ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham na jax ja'k jix aa' gu Dios. Gio cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch ip na pim cham ja do'ñchoka' jai' dhit no'm jix chu daañik jai' ñiñio'k ki'n. Jir am ji no'm jix chu daañik, ⁴⁰ dai pix ji na pim mi' pui' tu duiñichu'nda' na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnichgida' jam bui biix.

15

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat guch Xoi'kam duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib jañ ba' giop xi jam ti'ñchoixdha' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' na ñich jax chu'm tu jam a'gi, dhi' na pim bhaan ti jü'ñdhat mi' pui' jiim sia gu xib. ² Dhi' pix jix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam cham mu ja'k jam bhüichdha' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' no' pim gammiji mi' pui' xi jim na ji'k jax jum kai'ch na pimit kai jano' na ñich tu jam a'gi. Na gu' no' pim cham mi' pui' jiim, jir ja'p pix sia ku pim ti ti jügi'ñ.

³ Jano' na ñich jax kia'pix bhammi tu jam a'gi aapi'm jiñ jaaduñ, dhi' pix jañich jup jam aañ na ñich aañ jax chu'm jup tu maat. Ja'pniñ jam titda nat guch Xoi'kam jich a'mkam muu kim'ñ guch ua'tulhdhara'. Ba' ja'pni tu ua'ñix maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam ⁴ nat baik tanoolh mi' juruun na mit pai' ti gu tukga'n, mi' dhir ba' gio dua'ñidhak jup buusai' gu Dios. Gio ja'p iam ja'pniip tu ua'ñix ⁵ nat mi' dhir maa'n kap bam maax buiñor gu Peegro, mikkat biix ja bui bam maax gu noonbi'ñ. ⁶ Jix io'm mikkat ja bui bam maax jix chamaam sianto gui' nam buiñor ti jügi'ñ. Mui' pui' dudua am xib gui' na mit maaxik ti, sia ku mit gu' jai' dhit ba koi. ⁷ Mikkat buiñor bam maax ip gu Santiago, mikkat gio biix ja bui bam maax ip gu noonbi'ñ.

⁸ Mikkat dai aañ pix jiñ bui bam maax, cham tu' jumai buiñor kam maax, ja'p ji buusan nañ bar jigüx ga'n pix. ⁹ Pui' kuñ ba' cham tu' ka'm jiñ ilhii'ñ ja bui gui' nam biipi' dir pu bar noonbi'ñ guch Xoi'kam, ni ku iam xiñ ñamiik nañ pui'ñ chi'ti'nda' nañ pui'p jir nobii'ñ guch Xoi'kam, nañ gu'x ja bhaamkidhat gui' nam kaichgida', jir ja'tkam tugi'ñ ka' gu' ti gu Dios. ¹⁰ Gu' ji nat gu' xiñ joi'mdak jiñ chügik diilh gu Dios pu chu'm ki'n jiñ dhai nañ jir nobii'ñ ka'

guch Xoi'kam, pui' nañ jax bar nobii'n ba' pui' xib. Ba' cham tu'r tu' kub buiñor gu Dios nat xiñ joi'mdak pu chu'm ki'n jiñ dhai, na ñich gu' gè' bhaankam ba tu jua, cham tu' pui' na jax gu jai' nam Jup jir noonbi'n guch Xoi'kam. Sia ku gu' cham tu' noo aañ diihl nax bhaai' nañ tu jua, gu' ja'ppi gu Dios pix na xiñ joi'mdat jiñ palhbuñ'ñichu'. ¹¹ Ku gu' cham jax bua ji sia ku ñich aañ tu jam a'gi piam sia kum gu jai' noonbi'n guch Xoi'kam tu jam a'gidha' git, na gu' maa'n nam jax pix pu chu'm Jup tu jam a'gidha' git na pim jax chu'm bhaan ti ji'ñdhat mi' pui' ba jiiim xib.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam dud-uadii giop baapmiglia' gui' nam ba ko'ix ka'

¹² Ba' aach pu chu'm nai' tu a'gim nat guch Xoi'kam duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir, gu' ji na gu' jai' dhit aapi'm sap pui' kai'ch nam gu koi'ñga'n cham ji'xdha' duduadii giop ka baapmiglia'. Jax japim ba' duukat pui' kai'ch? ¹³ No'r silhkam ka' git nam gu koi'ñga'n cham ji'xdha' duduadii giop ka baapmiglia', dho bak pui' mi' pai' kaat gu tukga'n guch Xoi'kam na mit pai' tii. ¹⁴ Gio no'r silhkam ka' git nat guch Xoi'kam cham tu' duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir, dho bak pur cham tu' ip nach nai' pu chu'm tu a'gim, ni ku pu cham tu' bhaai' sia ku pim aapi'm pui' ja'k tii ba ti jii'gi'ñ. ¹⁵ Gio bhaankam iatda'ch pix git gu Dios nach pui' kai'ch nat gui' dua'ñdhak buusai' mi' dhir koi'ñga'n tir guch Xoi'kam sia kuch gu' tiix maat na cham tu'r silhkam, no' gu' pui' cham ji'xdha' giop duduadii ka baapmiglia' am gu koi'ñga'n. ¹⁶ No' pim aapi'm pui' ja'k ti jii'gi'ñ nam gu koi'ñga'n cham ji'xdha' duduadii giop ka baapmiglia' nañ jax ba kai'ch, dhi' bhaan jix maati' na pim sia pui' ja'k ti jii'gi'ñ nat guch Xoi'kam cham tu' duadik giop bam. ¹⁷ Gio pu cham tu' bhaai' sia ku pim aapi'm tii ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam no't gu' pui' cham duadik giop buus guch Xoi'kam mu dir koi'ñga'n tir, maa'n na jax jam a'm Jup tu'ii' ba' gu ua'tulhdhara'. ¹⁸ Gio gui' na mit ba koi' ti xi chi ji'ñdhak buiñor guch Xoi'kam, pu mai' ba suulh jamit ip bak. ¹⁹ Ja'p moox buam aach nach ji'k tii ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam no' gu' dai ya'ch chutku' bhaan nach ka dudua nax bhai' tuch jimda', mi' dhir nach pai' ko'ya', pu cham maati' ich no'x bhai' tuch jimia' ka' ba' cham.

²⁰ Gu' ji na gu' maaxik jir silhkam nat guch Xoi'kam duduadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir. Ja'p ji buus na jax gu bhaidha' na maa'n bi'pi' bhaaya' na ba' gu jai'p ba bhaaya', nach gu' aach mi' pui'p bhichu' nat pai' bhii' guch Xoi'kam. ²¹ Pui' nat jax chum duu bijik nat maa'n pix bhaan dir gu maa'nkam jai'chdhir gu muuki', xib pu'ñi ip, maa'n pix Jup jai'chdhir gu maa'nkam

nat pui' ja'k Jup tu duu nam duduadii baapmiglia' gu koi'ñga'n. ²² Piam ja'pni ip, jax ña pim ja'k jix maati' kaaya': Gu Adaan pui' ja'k jich boi'ñxi nach jir tu ko'dam ka', ba' guch Xoi'kam pui' ja'k Jup jich boi'ñxi nach duduadii giop baapmiglia' nach ka ko'ix ka'. ²³ Gu' ji na gu' dhi' aagix na pai' dhuuk pui' tum duñaia', pui' na jax guch Xoi'kam nat bi'pi' duadik ba buus mi' dhir koi'ñga'n tir, aach ba' nach ji'k ti jii'gi'ñ buiñor gatuuk duduadii baapmiglia' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. ²⁴ Jano' ba' bam aaya' nam tii'mo' dhi oi'ñga'n, ba' guch Xoi'kam gampai' ja' iabu' gui' nam kar gè'gèrkam ka' ya' dhi oi'ñga'n, gampai' pix ji bi'ya' am, sia gui' na kax bhaai'n ka' nam biix aixim pu tu duñaia' na jax chu'm cham ji'xdha' jaroi' ja'p pix pu tu duñaia'. Ba' dai gu Dios, Gi'korga'n guch Xoi'kam pix bax jai'ch ka' nar gè'kam ka', na gu' guch Xoi'kam pix pui' ba tu duñaia'. ²⁵ Gè'kam ki'n ya aaya' gu' guch Xoi'kam dhi oi'ñga'n bhaan, ba' biix pui' ja duñaia' nam cham tu' ki'n ji bi'ya' gu gè'gèrkam gui' nam cham kügalhdha'. ²⁶ Jix io'm gatuuk am Jup xi chibaañdha' gu muuki' na ya' kar gè'kam ka' dhi oi'ñga'n bhaan, pu cham tu' ki'n ji bi'ya' ip, pu cham ba' pai' ka jai'ch ka' gu muuki'. ²⁷ Gu Dios pix diihl pui' ja'k tii na biix bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam na ji'k tu'x chu jai'ch. Ba' na pui' kai'ch gu Dios na biix bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam na ji'k tu'x chu jai'ch, cham tu' na biix jum aagit Jup kai'ch gu Dios na bitaa'n bap tui'ka' guch Xoi'kam. Jax dhui na gu' gui' pix ba' pui' tu duiñchu' na bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam biix na ji'k tu'x chu jai'ch. ²⁸ Ba' na pai' dhuuk biix bitaa'n bap tu tui'ka' guch Xoi'kam, guch Xoi'kam diihl pui'p Jum duñaia' na bitaa'n Jup tui'ka' gu Dios, na gu'r Gi'korga'n. Na gu' gu Gi'korga'n pui' ba tu duñaia' na biix bitaa'n bap tu tui'ka' na ji'k tu'x chu jai'ch, biix ba' bhaan Jup tu tui'ka' gu Dios na ji'k tu'x chu jai'ch.

²⁹ Jai' dhit sap ja a'mkam Jup Jum bopkon japim gui' na mit ba koi' cham jim bopkonak suudai' ki'n sia ku mit tii ba ti ji'ñdhak buiñor guch Xoi'kam, na pim sap ja'p jim aagit nam pu'ñi dhui jimia' buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji no'm gu' pui' cham ji'xkat duduadii giop baapmiglia' gu koi'ñga'n, Jax ku pim ba' ja a'mkam Jup Jum bopkon? ³⁰ Gio aach nach tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, Jax kuch ba'p jich dhikoo'ñdhatu' nach nai' tu a'gim sia pui'ch chulhiñat gammiji? ³¹ Jix maati' japim dhoñ jaaduñ nam gammiji' pix xiñ mu'aak ka' gu ja'tkam nabap tanoolh, ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji na pim aapi'm ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ³² Gio bhammi dir Eepeso ñich Jup tu daa ja bui gu ja'tkam jix bhaa'mnagam nam ja'p tu jim na gu gampix

kam nam jix chu bhaa'mna'. Pur ja'p pix bak ba' sia kuñ jax jif bua, nam gu' pui' cham jix'xdha' giop duduadii baapmgia' gu koi'nga'n, dai ba' pui' pix bax bhaai' nam jax kai'chdha' gu ja'tkam nach pui' xi chu buximii nach jax ilhii'n na kapbhai' kam kii' dhi a'oo. Na gu' no't bam kajaa, cham tu' ka bhaai'n ka' gu tu' nach jax dhuñia'.

³³ Cha'am tu' ji nar pui'ñ jaaduñ, cha'pim nai' pix ja jügi'ñdha' gu jai' jax nam kai'chdha'. Na gu' maaxik jir pui' na saak jax kai'ch maa'nnim gu jaroi', na cham jir kii' no'ch ja biiim jiiim gui' nam maakam ilhii'ñdha' gu tu', no'ñ gu' aai' tii pui' ja'k ilhii'ñ na jax jir mi' pui', cham tu' ba' pui' ji chu buusnia' nañ jax tii ilhii'ñdha'.³⁴ Cha'pim kam ua'tulhi'ñdha'ñ jaaduñ. Jix bhai' pim xim ga'ngidhat mi' pui' xi jiiimda' na jax jir am, pui' pim ja'k mi' pui' xi jiiimda' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim jix bhai' jam jur bia'. Ja'p tu' jim japim gu' jai' dhit na pim panaas pu cham maat gu Dios, pui' kuñ ba' pui' jam tida na pim ba' iam jix xi'irai mi' pui' ba jimia'.

Na baja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k duduadii giop baapmgia' gu koi'nga'n

³⁵ No' maadi' jaroi' ti tikka nam jax ba' ja'k ba jim duñia' gu koi'nga'n nam pai' dhuuk duduadii ba' ji baapmgia', no' gu' jax kai'ch na jax ba'r tu'm ka', no' maaxik gio tuuku' binkam jup bangia' ka' ba' cham,³⁶ jix ñaanbim kai'chdha' gu jaroi' no' pui' kai'ch, maaxik jix maati' gu' sia tu' na pix. Pui' na jax gu jaroi' no't ba ii gu jax chu'm kaichuk, biipi' diba'a' gu kaichuk na ba' mi' dhir takchai bhai' ba buusnia'.³⁷ Gio bar jaagam ka' na bhai' ba buusnia', cham tu' kar kaichuk ka'. Na gu' gu kaichuk nax jai'ch, jai'r ka'kbulhik, jai'r gai che'teb ja'p na jax gu tiriik.³⁸ Na gu' gu Dios pix pu chu'm jup duñia' jax ña tu'm jix aa'nda' na buusnia', sia moo nar jax chu'm kaichuk ka' git, dai na pu chu'm tu' jaa'nka' na jax chu'm aagix na ba' bhaan jix maati' ka' na dhi'r di' gu jax chu'm na mim ixia'.³⁹ Gio pui' na jax gu tu' nam jix chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n, na gu' cham tu' maa'n nam jax chu'm biix. Aach nach jir ja'tkam, cham tu' pu chu'm ich nam jax chu'm gu sasoi' gio gu gampix kam nam jix chu jai'ch. Sia gu boptop jir maakam tu'm am gio gu u'ji'.⁴⁰ Ba'x dhaam ja'k pu chu'm jup jix chu jai'ch am nam jax chu'm jix chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n, dai nam pu chu'm ki'n a'bhartudhix na jax chu'm jix aa' gu Dios nam jix jai'ch ka' gux dhaam kam, ja'p nam jax chu'm ki'n jup a'bhartudhix gui' nam ya' dhi oi'nga'n jix chu jai'ch.⁴¹ Gio biix ji'ma'n jir maakam tu'm am, pui' na jax gu tanoolh na gu' cham tu' pu chu'm jup tu tonni'ñ na jax

chu'm tu tonni'ñ gu masaa'n, gio gu chichia' maakam tu'm jup mimiimda' am, sia ji gu' dñil dai chichia' biix aixim tu'm xi mimiimda' am jai'.⁴² Pu'ñi ba'm duñia' am gu koi'nga'n jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam gio duduadii baapmgia'. Diba'a' dho dhich chutku' nam pai' dhuuk jich yaaspa'. Gu' ji na gu' nach pai' dhuuk duduadii giop baapmgia', cham tu' ka ti di'nbarda' ich, nach gu' cham tu' kar tu ko'dam ka'.⁴³ Gio gu' na pai' dhuuk diba'a' guch chutku', jix buam tu'm jup jum duñia', gu' ji nam gu'x a'bhar jup jim dui ba bubuakia' jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam gio duduadhia', ba' cham jix'xat ka ko'ya' am.⁴⁴ Jir bakaax ka' dhich chutku' nam pai' dhuuk jich yaaspa', gu' ji nach gu' dai ii'mda' pix ba bubuakia' jano' na pai' dhuuk jum aaya' nach gio duduadii baapmgia'. Jix jai'ch am gu' gu tutku' ii'mda' bhaan, ja'p na jax ya' bakaax bhaan nam jix jai'ch.

⁴⁵ Jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nat sap bhai' ji dhua gu biipi' kam maa'nkam nat ba jai'chdhir na ba' mi' dhir ya' bar kiokam ka' dhi oi'nga'n bhaan, ba' dhi' gu jano' kam Adaan na aagit jup kai'ch. Ba' gu jumai Adaan nat xib ya'p ai, nar dhi' pix guch Xoi'kam, ii'mda'p jum duu nach ba' aach pu chu'm jup jich dhuñia' ip.⁴⁶ Ba' dhi' ja'pnir jum duukam: Biipi'ch ya' xi oipimii bakaax bhaan nach ba' gatuuk ii'mda' bap jich dhuñia'.⁴⁷ Na gu' gu biipi' kam maa'nkam dibir pix jup duñiix, gu' gu jumai nat ya'p ai gatuuk, jir jix dhaam kam.⁴⁸ Gio biix na jik' tu'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan jir tu pu chu'm na jax chu'm gu maa'nkam gui' nat biipi' jai'chdhir ya' dhi oi'nga'n. Gio gui' na jik' tu'p jix chu jai'ch jix dhaam ja'k, jir tu pu chu'm ip na jax chu'm gui' nax dhaam dir jim.⁴⁹ Ba' pui' nach jax jir tu'm xib na jax gu maa'nkam gui' nat biipi' jai'chdhir, gatuuk jach pu chu'm jup jich dhuñia' ip na jax chu'm gui' nat jix dhaam dir ya' ai.

⁵⁰ Ja'pñiñ kai'ñkam jup jam tidañ jaaduñ nach cham tu' pu chu'm jimia' buiñor gu Dios na pai' dhir jir gē'kam nach jax chu'm ya' oipo xib, cham tu' binkam dhich bakxi' ni dhich a'oo.⁵¹ Kani nañ xi jam aa'ñdha' na jax ja'k tu duñia' gu Dios gatuuk, gui' pix pui'ñ jurtu'n nañ ba' aai' ya' dir jup jam aagi'ñdha', cham jaroi' jumaix maat gu dhi' pui'. Na aach nach jik' ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, cham tu' biix ko'iix ka' ich jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam gio duduadii baapmgia' gu koi'nga'n, kuch ji gu' biix maa'n jimdám maakam tu'm jup jich dhuñia' ji,⁵² ja'p na jax nach maa'nnim kupiogia'. Jano' na maa'nnim pix ba tum kuichdha'x dhaam dir, duduadii bhai' ji baapmgia' am biix gui' nam ko'iix ka', ba'

dai gui' nach ji'k duduaka' nach ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jotmoda' maakam tu'm jup jich dhuñia' ich. ⁵³ Gu Dios pix diñh jai'p ja duñia' dhich chutku' nam xib kar tu ko'dam, guo nam kar ti di'nbadam, pu chu'm jup ja duñia' nam jax chu'm cham ji'xkat ka ko'ya', nam pu gammiji pu ba duduaka'. ⁵⁴ Ba' jano' nach pai' dhuuk pui' bach dhuñia', bam aaya' gu tanoolh na pai' dhuuk tu aagit jup kai'ch maadit gu bijik dir kam maa'n kap nat pai' ja'pni tu ua'nak: "Ampix ma'iich jamit gu muuki', pu cham pai' ka matgir ba'. ⁵⁵ ¿Paa pich ba' ja'k jax jum duu xib Muuki' nap kar g'e'kam kat? ¿Jum iikchullh jamit aa gui' nap ki'n ka tu koo'nda?" ⁵⁶ Gu ua'tulhdhara' pix ki'n tu koo'n gu muuki', ba' gu ua'tulhdhara' dhi' bhaan jup tu da'ngi na ji'k jax tu aagix nam tui'ngit mi' pui' jiumda' gu ja'tkam. ⁵⁷ Gu' ji na gu' gu Dios jir jix bhai'kam jich bui, aañ taxchaabgi'ñ, nat gu' gui' pix pui' tu duu nach bhaankam guch Xoi'kam tu' pix bia' gu muuki'.

⁵⁸ Ba' mi' pim pui' xi jiumda' aapi'm jiñ jaaduñ na jax jix aa' guch Xoi'kam. Jix io'm japim bhaankam xi chu juanda', cham tu'r ja'ppix ka' gu' buiñor gu Dios gu tu' na pim jax buada'.

16

Na pui' ba ja tüda' gu Paablo nam jumpada' gu tuumiñ

¹ Ba' ja'p jañ jup xi jam tüdam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim jumpada' gu tuumiñ na pim ja makia' gu jai' nam pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam Jerusaleen oi'dha'. Pui' pim ja'k duñia' nañ jax ja aagi'ñ gu jai' nam pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ji'kchi kap jum jumpadat jup tu daan na ji'x Galaasia bhaan bipio' gu dibüir. ² Nabap tumiñku ta'm japim ji'k bi'aidha' gu jam mai'chik na pim ba' ampik mui' ba jumpada' na pim ba' cham kia'pix bha ja'p bam tataanda' jano' nañ pai' dhuuk bhammi aaya' nañ mu jam tü'mira'. ³ Aañ ba' diñh bhai' dhir tu ja ua'ñdhai ba makia' gu jaro'i na pim ja aa'nda' nam mu jimia' Jerusaleen nam ja do'ñchi'ñpu'. ⁴ Piam ku pim gu' jax kai'ch nañ aañ mu jimia', aañ dho mui'p jimia', dai nañ gu' pui' pix jup jix aa' nam ji'k jiñ oidha' bhai' dhir nach ba' maap. Diñh japim xi ja aa'nda' gu jaro'i nam jiñ oidha'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na pai' jax bhüya' na pai' dhuuk mui' ji jimia'

⁵ Nañ pai' dhuuk mui' ji jimia' nañ mu jam tü'mira', bhai' dhir ja'p jañ bhüya' na pai' Masedoonia bhaan bipio' gu dibüir nañ ba' bhai' dhir ja'k ba aaya'. ⁶ Cham maat iñ no'ñ bhai' dhir jam bui buusaidha' gux jüip na ba miamlhim, ka'ñ ji ba' gu' jotmoda' pix bhai'

xi e'ëji jam bui maakam ja'k jup bhüya'. Ba' aañ pui'p jam titda na pim pui'p jiñ pallbuidha' gu tu' nañ ki'n bhai' dhir jimia' pai' na ja'k jum aa'nda'. ⁷ Ti dho cham aa' iñ nañ xib bhai' pix jup ba buusnichgida', gu' ji na gu' diñh jix maat gu Dios, iam git pui' ti'ya' nañ ji'k bhai' xi jam juruufxidhai. ⁸ Dai ya' Eepesoñ ya' ka xi juruufidha', ya' buusaidha' iñ bhaan Pentekostees ta'm. ⁹ Ya'ñ ka xi chu a'ga ya' oirit gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na kapbhai' kar joidham. Jix chaat iñ jiñ jur am bhaan nam mui' ka ti jü'iñdha', sia kum gu' jai' dhi' xiiñ bhaamki'ñ.

¹⁰ No't bhai' ba ji buus jam bui gu Timoteo, jix bhai' pim duñia' na ba' cham tu' bhaan jax jum aa'nda', pui' bhaankam jup tu juan gu' guch Xoi'kam ja'p na jax aañ. ¹¹ Biix pix japim jix bhai' duñia' aapi'm na pim bhai' oi'dha' na pim ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Xi pallbuidha' pim ip gu tu' na ki'n bhañ chü'mira' ja biim gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ñdham, aañ gu' ya' dir nüra.

¹² Tiñ soi' titda gu Apoolos na pui'p jir jich jaduñ guch Xoi'kam bhaan na ji'k ja baidhai guch Xoi'kam jüigi'ñdham mui'p jam tü'mira', gu' ji na gu' sap cham jax jix bhai', ku gu' sap mu jimia' ji pai' na duuk jix bhai'n ka'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

¹³ Mi' pim pui' xi jiumda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gammiji pim tu' silhkam buiñor ti jü'iñdhat. Cha'pim jum o'jolhi'ñdha', ni ku pim cham tu' bhaan jum tukgi'ñka' gu tu' na pu cham tu' mi nini'i'ñ. ¹⁴ Gio na pim pai' dhuuk jix bhai' ja buada' gu jai', tu' silhkam ki'n japim jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada'.

¹⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm jix maat nat gu Esteepanas ja biim gui' nam maap jir jum oi'dhagim biipi' ti jü'iñ jamit na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, pu cham jai'x jai'ch ka' am jano' nam pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ji'x Akaaya bhaan bipio' gu dibüir. Xib ba' dai nam bixchu' pix ki'n ja pallbui'ñ gu jai' nam pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁶ Pu'ñi pim jup xi chu duñia' aapi'm na jax gui' am, gam na pim jax ja nü'iñ sia gu jai' nam pu'ñi bhaankam tu juan gu Dios. ¹⁷ Jix bhai'ñ ih jañich na mit ya' xiiñ e'ëk gu Esteepanas gio gu Portunaatu gio gu Akaiku, na mit gu' jam a'mkam jiñ gu'ngux. ¹⁸ Biix aixim bhaan jiñ gu'ngux jamit, ja'p na pim jax ja'k jiñ gu'nguxdha' git no' pim diñh bha jimia'. Jix io'm japim jix bhai' ja buada' gui' nam pu'ñi tu gu'nguxi'ñdha'.

¹⁹ Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jüigi'ñdham nam ji'kchi kap maap jum jumpadat tu daan ya' na ji'x Asia dibüir bhaan bipio'. Sia mu jam ñio'ki'ñ gu Akiila gio gu Priiska, gam gui' nam ji'k ja biim maap tu daan ja ki'aam. ²⁰ Biix jam ya' dir

mu jam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam jii'gi'ñdham. Gammiji pim xim ñiñio'kdhat ip aapi'm diilh, pui' pim ja'k jum ñiñio'ki'ñdha' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim xim ja joi'gi'n.

²¹ Ba' diilh jiñ ñob ki'n jañ palhiip ya'p xi chu jam ua'ñxidha' aañ Paablo nañ bhaan jam tabuimgidha'.

²² No' jaroi' maadi't cham soi'm ilhdhat daan guch Xoi'kam, aañ pu kai'ch na cham bhai' tu jimia' dhi' dhi' jaduun, gamimmi tulhiñchuda' gu Dios. Ba' aañ ya' dir pum titda aapi' Ge'kam jich Xoi'kam nap jootom gio bhai'p xi jimda' git.

²³ Ba' guch Xoi'kam pix gammiji jam a'm ti niidhidha' bix ji'ma'n. ²⁴ Aañ pu gammiji xi jam joi'gi'nda' bhaankam guch Xoi'kam, sia pik nar pai' dhuuk ka' git.

Ja'pni daipu'.

**GU GATUUK KAM UA'NA'N
GU PAABLO NAT GIOP TU JA
UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ
BUIÑOR GUCH XOI'KAM NAM
KORIINTO OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aaň Paablo naň jir nobii'ñ guch Xoi'kam, nat gu Dios pix pu chu'm ki'n jiň dhai, jam ñio'ki'ñ iň biima'n gu Timoteo nar jiň jaduun' jich Xoi'kam bhaan. Aapi'm jach jam ñio'ki'ñ na pim bhai' dhir oi'dha' Koriinto na pim pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gam sia gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam nai' ja'p jup tu'ii' büx na ji'x Akaaya bhaan bipio' gu dibiiir. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Ge'kam jich Xoi'kam xi jam joi'mdat jam a'm ti nüdhidha' am na ba'x bhai' tu jam jimda'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nam büx taxchaabgi'ñdha' gu Dios

³ Gammijich taxchaabgi'ñdha' gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Ge'kam jich Xoi'kam, na gu' gammiji xich joi'mdat jich gu'nguxi'ñ. ⁴ Jich gu'nguxi'ñdha' no'ch tu' bhaan jich chulhiin' nach ba' ya' dir ja'p ja'k pui'p ja gu'nguxi'ñdha' gui' nam pui'p jum tulhiin'ndha'. Ja'xbui'ch jup ja gu'nguxi'ñdha' na ji'x jich gu'nguxi'ñdha' aach gu Dios. ⁵ Ja'xbui'x io'm jich chulhiin' ich gu' nat ji'x jum tulhiin' guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n, gio ja'xbui'p jich gu'nguxi'ñ ip gu Dios nat ji'x gu'nguxdhimik guch Xoi'kam jano'. ⁶ Gu' ba' aach nach jich chulhiin', pu kai'ñkam jich chulhiin' ich na ba'x bhai' tu jam jimia' aapi'm, na pim gu' cham mu ja'k ka bhüya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiin'ndha'. Jam gu'nguxdhatu' gu Dios ja'p na jax jich gu'nguxdhatu' aach na pim ba' cham jum o'joldhat mi' pui' xi jümda' na jax jix aa' sia ku pim jup jum tulhiin'. ⁷ Jix bhai'x maat ich ba' na pim mi' pui' pu jümda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, nach gu'x maat na jam gu'nguxdhatu'nda'.

⁸ Aaň jam aagi'ñdha'ñ jaaduñ na chich jax jich chulhiin' maa'nnim ya ja'p dhi Aasia dibiiir bhaan, naň gu'x aa' na pim jix mat ka'. Jix io'm tuch ma'iich, cham ka bhaai' nach jax jich dhuñia'. Ni ji'x kuch cham ka ilhiin' no'ch duduakam jup ka bubuakia' ya' dir, ⁹ jup jich aa' ich gu' nam jich gíbiimiich kooda'. Ba' dhi' bhaan maat jachich na cham tu'r silhkam ka' jax ñach ilhiin'ndha' dñil, gu' ja'ppi dai gu Dios nach ti'ñchoka' na gu'ch palhbui'ñdha' sia tu' na pix ki'n, sia koi'ñga'n ja duduadhi'ñ gu'. ¹⁰ Gui' pix Dios gu' nat jich palhbui, jix maat ich ba' na gammiji pui' puch palhbui'ñchu'nda',

¹¹ gam no' pim gu' aapi'm jai'ch a'mkam xi chu daan nax bhai' tuch jimda'. No' pimit mui' dhit tu daanich a'mkam nax bhai' tuch jimda', mui'p jai'chdñilhia' am gu ja'tkam nam taxchaabgidha' gu Dios, nam gu'x bhai'm taat ka' na bixchu' ki'n jich palhbui'ñchu'nda' nach tu a'gim gu ñio'ki'ñ.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat jax kai'ñkam cham mu jii Koriinto

¹² Aach cham tu'x buam jum duukam jup tu duñiim jiň jaaduñ nach xich ga'nga, jix bhai'ch chaat ich ba'. Mi' pui' jüim ich gu' na jax ja'k jum aa' nach mi' pui' jümda' nach ya' ka oipo dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax aapi'm nach gu' cham tu' tu' bhaan jax jam titda ku pim gu' bhaan jix buam jup bam aa'. Gio nach gu' cham tu' pui' ja'kjujurtik na jax gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n, gu' ja'ppi na jax ja'k jix aa' gu Dios na jaro' xich joi'mdat jich ñüdhim. ¹³ Gui' na chich mu tu jam ua'ñxi, dai pui' pix ja'k jum aa' na pim duñia' na jax pix jum kai'ch na pimit jiñkai, cham tu' na büx aixim jir jum duukam. Tiin' tu jam daañxi'ñ na pim git iam mi' pui'x maatit kaaya' na jax pix kai'ñkam jup jum kai'ch. ¹⁴ Gio gu'ch ñüñ'ñ japim aach nach jax ja'k mi' pui' jüim, ji'x bax maat japim ba' na jax ja'k jum aa' nach mi' pui' jümda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Gu' ba' no' pimit gu' mi' pui' jii na jax aach, jix bhai'm ilhdha' pim jich bui jano' na guch Xoi'kam gio bhai'p jimda', na pim gu' ba machia' nar silhkam ka'. Aach ba' pui'x bhai'p jich ilhdha' jam bui.

¹⁵ Ba' naň pui' jiň aagit büx dhi' naň jax jam titda, pui' baň aagit jañich naň mu jam guguuxdhar'a, gookim jai' sap git bhai' ji aaya'. ¹⁶ Naň gu' sap biipi' bhai' xi jam e'ji git naň Masedoonia ja'k bhüya', gioñ sap ba' bhai'p bhüya' git naň ja'k gixia'. Ja'p jaň sap ba' jam titda' git na pim bhai' dhir jiň palhbuidha' gu tu' naň ki'n aaya' Judea ja'k. ¹⁷ Jix maat gu Dios naň tii pui' baň aagit, gu' ji na pim gu' chi aapi'm pui'm aa' naň jir gook ñiokdam. Jax dhi' naň gu' aañ dai pui' ja'k tu ñiok na j'e'e', cham ji'xkat jax kai'ch iň na cham. ¹⁸ Siax maat gu Dios nach cham tu'r gook ñiokdam, jax dhiu nach gu' gammiji pui' pu jam titdada' na maaxik jir silhkam ka' jax nach kai'chdha'. ¹⁹ Jano' na chich bhaan tu jam a'gi guch Xoi'kam gui' nar Maraa'n gu Dios, Jano' nach maap jüim gu Silbaano gio gu Timoteo, cham tu' chich gio pui'p jam tiin' mikkat na cham jir silhkam pui' na chich jax chu jam a'gi, pu pui' ja'k bii na chich jax ja'k tu jam a'gi, na gu' maaxik pui' ja'k jir silhkam. Na gu' gu Dios pix dñil na pui' ja'k tu ñiok, ti jüñdñidhat pui' kai'chdha' na pui' tu tui'ka', nat gu' guch Xoi'kam pix pui' ba tu duu na mi' pui' tu tui'ñgida' na jax jir silhkam. ²⁰ Nat gu' Dios dhi' pix

jich Xoi'kam bhaan pui' tu duu nat tu' ja aa'ndhak guch bopxi kat bijik, pui' kuch ba'p kai'chdha' nach pai' dhuuk tii'moidha' nach tu daanda' buiñor gu Dios: "Ee ku pui' tu tui'ka' bhaankam guch Xoi'kam." ²¹ Biix ba'p' maap jup tu'ii' ich buiñor guch Xoi'kam, aapi'm gio aach. Gu Dios pix diihl pui' kai'ch nach pui' ja'k tu'ii', nat gu'ch a'm ti tii' nach aach jir ja'tkam tugi'ñ ka'. ²² Ba' na bhaan jix maati' ka' nach aach jir ja'tkam tugi'ñ, jich chajaañ gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n, gam nach ba' dhi' bhaan machia' na gatuuk gè'p jum duukam tuch makia'.

²³ Ba' na ñich jax kai'ñkam chakui mu jam tiigim na ñich jax bañ aagik, nañ tii mi' pix ka xi jam nii'ñ dho no' pimit moo mi' pui' ba ji jii nañ jax jam titda biipi' dir. Dios dhox maat nañ pui' kai'ñkam cham mu jimmi, gui'ñ baabuidha' guñ ii'mda' no'ñ jam iatgi'ñ. ²⁴ Cham jir am gu' nach moop jam chian na pim mi' pui' jimia', gu' ja'pji diihl na pim mi' pui' xi dhuñia' cham jax ji kai'chit, na pim gu' ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Aach dai nach mu jam palhbui'ñ pix na pim jax ja'k jix io'm jix bhai'm taatit buiñor ti jii'gi'ñdha' guch Xoi'kam.

2

¹ Pu kai'ñkam jañich cham mu jam tiigim na pim ba' cham jix io'm jix buam jum ilhdha' na pim bañ chigia'. ² Na gu' no' pimit dai bhai'x buam jim ilh no' ñich tii bhamit dir ba ai, cham jaroi' jai'ch ka' nañ gu'nguxdha' aañ, na pim gu' daix buam jum aa'nda' aapi'm. ³ Ja'p pix jañ ba' mu tu jam ua'ñi'ñ ip gio xib ja'p na jax biipi' dir, nañ gu' cham mu jimmi nañ cham jai'x buam jup bañ aa'nda' ji jam niidhat, cham tu'ñ gu'nguxdha' pim gu' gu' pui' ja'k. Na gu' biipi' dir na ñich mu tu jam ua'ñi, jam aagi'ñ iñ nañ ji'x jix bhai'ñ chaat jam bui nañ ja'p jii' aagit na pim aapi'm ja'xbui'x bhai'p jum ilhdha' git. ⁴ Gu' pix ji nat gu' cham tu' pui' ji chu buus na pimit pai' dhuuk ti ba jiñkai guñ u'uan, dai na pimit bhai'x buam jim ilh sap. Aañ ba' bhai'x buam jup jii' ilh, bhai' ji susua ñich dho gu', na ñich gu' tii cham tu' pu kai'ñkam mu tu jam ua'ñi na pim bhaan jix buam jum ilhdha', gu' ja'pji na pim dhi' pix bhaan machia' git nañ joidham xi jam joi'gi'n.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nam tu uañi'ñka' gu jaroi' nat pui' buam a'ga

⁵ Ba' gu jaroi' na pui' bhai' dhir oirit jix buam jii' a'ga, cha'pim jax jum aa'nda' na dai aañ jii' a'ga, gu' ja'pji sia aapi'm na jam ia'dhi'ñ sia gu palhii'p. Aañ pui' kai'ch na sia gu palhii'p jam ia'dhi'ñ, na gu' cham tu' ja'xbui' jam ia'dhi'ñ na ji'x aañ. ⁶ Ku gu'x bhai' ba tu tatdat ji na pimit tu' ki'n

tulhiiñchuda mui' maap jim jumpadak. ⁷ Dai ba' na pim ba tu uañdha' pix nat bach a'ga, cha'pim ka juanda'. Jix bhai' pim pix ba titdada' na cham jix buam jum aa'nda'. ⁸ Pui' pim ja'k jix bhai' buada' na jax ja'k bhaan jix mat ka' na pim jix joi'gi'n, soi'ñ jam titda na pim pui' ja'k duñia'. ⁹ Biipi' dir jañich bo pu pui' ja'k mu tu jam ua'ñi na pim tulhiiñchuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham am bua, xib jañ ba' machia' no' pim mi' pui' jimia' pui' na ñich jax jam tii'n piam ku gu' cham. ¹⁰ Ba' aañ jup tu uañdha' ya' dir dhi' na pim jaroi' tu uañdha', gui' dho ji no'm aa' ip nañ biix jai'p tu uañdha' aañ piam ku gu' cham. Aañ gu' pui' pix duiñchu' na pim ba' mi' pui'p tu daa'ñichu'nda' na pim jax jii' ñiidhat, na gu' pu'ñi ja'k jich a'm ti niidhidha' guch Xoi'kam. ¹¹ Gio cham tu' bhaan jich mai'chia' gu ja'ook, nach gu'x maat na dhi' bhaan tu da'ngi gam biix aixim gu tu' nar jix buam jum duukam.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nax buam jum aa' jano' nat Trooas ai

¹² Jano' na ñich Trooas ai, silh jañich bhai' ai na pai' gè'r kiicham nañ ba' bhai' tu a'ga' git guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Ba' joidham tii cham tu' jax jum kai'ch nañ nai' xi chè kèè, tii am kat nañ mui' ji chu ja a'gidha' git gu ja'tkam. ¹³ Gu' ji na gu' cham tu' pui' tu tatda'ñ jur am bhaan, na ñich gu' cham tu' bha tii gu Tiito nar jii' jaduun jich Xoi'kam bhaan. Cham jañich ba' tu ja a'gi, ba jii ñich Masedoonia ja'k xi ja tabuingidhak gu bha oi'ñkam.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo na taxchaabgi'ñ gu Dios

¹⁴ Ku gu' aañ taxchaabgi'ñ ji gu Dios na gammijich palhbui'ñchu' bhaankam guch Xoi'kam nach ba' ja'kbui' kat ja mai'chim guch buam tum duu'nkam, nach gu' bhaankam nai' tu a'gim gu ñio'ki'ñ, biix kap ba' ja aajim gu ja'tkam nam pai' jax oi'dha'. Ja'p ji buusan gu' dhi ñio'ki'ñ gu Dios na jax gux xuu'ngi nap jum bua na joidham uub, biix kap ba' i'bhim am gu ja'tkam. ¹⁵ Aach ba'r di' pix nam jich i'bhii gu ja'tkam, ja'p ji buusan nach a'm juulhix gui' na joidham uub, gui' nat jax chu'm jich Xoi'kam ki'n tu kubhioñ gu Dios. Biix i'bhia' am ba' gu ja'tkam sia pik nar jax ka' git, sia gui' nam mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', gio gui' nam ji'k buiñor ja'k jup bhiiya' guch Xoi'kam. ¹⁶ Gui' nam mu ja'k bhiiya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', pui' ja'k i'bhia' am nar maimda' kam, ba' gui' nam ji'k buiñor jimia' guch Xoi'kam, pui' ja'k i'bhia' am na dhi' ja'kbui' kat ja dudua'ñdha'. Ba' cham pik jaroi' xim gu'nguxi'ñ na pu'ñi nai' tu a'ga' ja'p na jax aach. ¹⁷ Gio gu' aach cham tu' pu kai'ñkam tu a'gim gu ñio'ki'ñ gu Dios nach

jax dhui ja tañiim gu ja'tkam gu tuumiñ, ja'p nam jax ja'k tu jim jai' dhit. Jax dhui nat gu' pu kai'ñkam nai'ch joot gu Dios nach bhaankam nai' tu a'ga' gu ñio'ki'ñ na jax jir silhkam. Gio nach gu' maa'n tuuku' bap duiñchu' biima'n guch Xoi'kam, jich a'm jum aa' ba' nach bhaankam tu a'ga'.

3

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na xib maakam ba tu aagix

¹ Ba' dhi' nach ji'k jax jam titda, cha'pim jax jum aa'nda'ñ jaaduñ nach dhi' bhaan pix jam aagi'ñ nach aach jir jix kiki'ñ ja'tkam. Jax dhui na gu' cham tu'm aa' nach jam aagi'ñdha' nach jax jir tu'm kam, ni ku cham jum aa' nach ua'kat gu jax chu'm u'uan jam ti'i'ñchoda' na mi' pui'm kai'chdha', ni aapi'm kuch cham ji'xdhat jam tañia' na pim tu ua'naich makia' nach ba'p ja niñi'ñchudidha' jai' kap nach silhkam jir jix kiki'ñ ja'tkam, ja'p nam jax bua jai' dhit. ² Jax dhui na gu' ja'p ji buusan na aapi'm diñh pix jir jich u'uan, pu chu'm ya'p tu ua'ñix gu' aach jich jujur am na jax chu'm jam jujur am tu ua'ñix aapi'm, biix dhit jich a'm tu jiñku'i'ñ am ba' gu ja'tkam. ³ Jix bhai' xim kaima pui' na ji'k jax tu ua'ñix jam jujur am, gio aach jich jujur am pui' ip. Ja'p ji buus nat guch Xoi'kam pix bhamm' dir jam a'm pu chu'm ya'p tu ua'nach jujur am nach ba' ki'n nai' ja aa'ñidhidha' gu ja'tkam nach silhkam jir jix kiki'ñ ja'tkam. Gio gu' guch Xoi'kam cham tu' gu jax chu'm na ja'p pix tu mamxi'ñ nat ki'n ya' tu ua'nach jujur am, gu' ja'ppi gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mdaga'n ki'n gu Dios. Ni kut cham bhaan tu ua'na gu jax chu'm ja'ppix u'uan nax jai'ch, gu' ja'ppich a'm aach sia kuch jir ja'tkam, jich jujur am silh nat tu ua'na.

⁴ Jix maat gu Dios na silhkam jir pui' nañ jax jam titda, nach gu' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. ⁵ Gio gu' cham tu' diñh pix nax bhaai' nach pu tu buim na pim jax jich ñi'i'ñ, gu' ja'ppi gu Dios pix nap tu buim. ⁶ Nat gu' gui' pix pu chu'm jup jich dhuu nax maat na jax ja'k tu'm jum aa' gui' nam pu'ñi bhaankam nai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na xib maakam tu't jum aa' nam mi' pui' jiidmat buiñor ti jügi'ñdha', nam cham tu' mi' pai' bhaan ka tu daa'ñchu'nda' gu jax chu'm u'uan na jax ja'k tu aagix, gu' ja'ppi dai na jax pix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'. Na gu' jaroi' maadi't no't cham am bua pui' na jax tu ua'ñix ka' nam jax ja'k tu't mi' pui' jiidma' gu ja'tkam, dhi' mu ja'k bhüichdha' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Gu' ba' no'm gu' bhaan pix tu daa'ñchugit mi' pui' ba jiiim na jax pix ja jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mdaga'n gu Dios, cham tu' mu ja'k

bhüya' am, bhai' ja'k ja bhüichdha' gu' na pai' gammijix bhai' pu ba tu ja jimda'.

⁷ Kani na gu' jano' nat tu ua'na gu Dios bhaan gu ja'ppix joodaix ko'kmallhik na jax ja'k tu aagix ka' nam tu'ñigida' biix gu Israel kam, sia ku gu' mu ja'k ti bhüichchu'n nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', joidham jix a'bhar ki'n ja bui ai gu Israel kam ja'tkam. Na gu' nat pai' dhuuk mu ba ja aichullu gu Moisees, joidham jix abhaar miimtu' gu buibsa'n, ba' cham bhaai' nam jax dhui bha tigia' silh buibsaram gu Israel kam ja'tkam. Gu' ba' nax abhaar miimtu' gu buibsa'n gu Moisees, dhi' nam bhaan jix mat ka' nar gē'p jum duukam gui' na tu' ja ua'tulhi'ñ, gu' ji nat gu' ji'k pix jur nat nai' ji tuu gu buibsa'n. ⁸ Gu' ba' no't gu' dhi' gē'kam ki'n ja bui ai gu Israel kam ja'tkam na mu ja'k bhüichdha' gu jaroi' no't cham am bua na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', dho bak jix io'm ji nar gē'p jum duukam dhi' nax Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'ch aagi'ñ na maakam tu't bam aa' xib nach mi' pui' jiidmat buiñor ti jügi'ñdha' gu Dios, na gu' ja'p ji buusan na gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' bhaan tu ua'ñix. ⁹ Piam ja'pni ip, jax ña pim ja'k jix maatit kaaya': No't gu' dhi' gē'kam ki'n ja bui ai gu Israel kam ja'tkam na mu ja'k jich bhüichdha' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha' no' chich cham am bua tu' bhaan mi' pai', jix io'm jir gē'p jum duukam bak na bach aagi'ñ gu Dios na jax ja'k jix bhai' ba tuch jimda' ya' dir ja'p ja'k. ¹⁰ Ba' dhi' bhaan jix maati' na cham tu'r gē'p jum duukam gui' nat jax chu'm ja bui ai jano' gu Israel kam ja'tkam, gu' matgim jix io'm ji nar gē'p jum duukam dhi' nat xib jich bui ai nañ jax ba kai'ch. ¹¹ Gani nat gatuuk nai' ji jaa nat tiix abhaar tonnichgit ja bui ai, ¿gu' dhi' gi ba' nat xib jich bui ba ai na pu gammijix abhaar miimda'? Jix io'm dho bak jir gē'p jum duukam.

¹² Dhi' pu kai'ñkam jach ba' aach cham tu' bhaan ji chotdonit tu a'ga dhi' nat gē'p jum duukam jich bui ba ai. ¹³ Cham jach tu' pui' ja'k jich dhuuk na jax jum duuka' jano' gu Moisees na iñka' gu buibsa'n maa'n jix xuu'ngi' jannull ki'n, nam ba' cham ni'i'ñdha' gu Israel kam ja'tkam na jax ja'k jagia' na joidham jix abhaar ka miimda'. ¹⁴ Gu' ji nam gu' pu cham maatit ni'i'ñdha' gu Israel kam ja'tkam na jax jir tum duukam ka' dhi' nam ji'k jax ti ni'i'ñdha', sia xib jam pui cham maatit ni'i'ñ. Na gu' ja'p ji buusan na pui ja soobhi'ñ gu jannull gui' na jax chu'm ki'n jum iñka' jano' gu Moisees, nam gu' cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' dai guch Xoi'kam jix bhaai' na ja'k ja bhüichdha' dhi jannull na ja iñ. ¹⁵ Cham maatit kē' am na jax kai'ñkam jup jum kai'ch sia kum ti tu jiñkai'ñ gui' nat ji'k Moisees tu ua'nak, na gu' ja'p ji buusan

na gui' pix jannulh ja soobhi'n gu ja moom nam ba' cham maatit kaaya'. ¹⁶ Jii' ji no' mit buiñor ba ti jii'n guch Xoi'kam na ba' ja'k ba ja bhidha', jix maatit bhai' ji kaaya'm ba'. ¹⁷ Dhi' pix jir Dios gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda'. Ba' no' jaroi' bhaan bap tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda', ba palhbuidha' sia tu' na pix ki'n. ¹⁸ Pui' na jax aach na gu' cham tu' tu' kach iin guch buibas, pui' pix ba' maaxik g'e' tanoor ich, na gu'ch a'm jum maaxi'n gu' Dios na jax jir tu'm kam. Gammijich jix io'm pui'ch dhuñim na jax jir tu'm kam gu' Dios, na gu'ch Xoi'kam pix nap tu' duiñchu', na gu' dhi' pix gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda'.

4

¹ Ba' aach cham tu' bhaan jich o'joldhat xi chu a'gichu' gu' ñio'ki'n gu' Dios, nat gu' gui' pix xich joi'mdak dhi' bhaan jich chuttu nach bhaankam tu' juana'. ² Cham tu'ch pui' ja'k tu' jim na jax gu' jaroi' na am jix xi'iraam jum ilhii'ndha' no'ch am mamti na tu' bhaan jich iatgi'n, nach gu' aach maaxik silhkam tu' a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu' Dios, cham tu' nach aach ya' dir maakam duñim na jax cham jir silhkam. Kani na pim jix bhai' xim ga'ngada' na maaxik jir silhkam pui' nach ji'k jax tu' a'ga bhaankam gu' Dios. ³ Jix bhai'x maatit k'e'e pim gu' aapi'm dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, cham tu' pui' na jax gui' nam cham ti jii'gi'n na ja'p pix ji buusan na iin gu' ja buibas. ⁴ Na gu' pui' ja duuk gux buam jum duukam ya' kam dhi' oi'nga'n nam ba' cham maatit kaaya' ni kum jix maatit tigia', sia ku' tiix abhaar miim na bhaan jum maaxi'n gu' G'e'kam jich Xoi'kam na jax jir tu'm kam, gio guch Xoi'kam na pui' bhaan jup jum maaxi'n gu' Dios duakam na jax jup jir tu'm kam. ⁵ Cham tu'ch ja aa'ndhim gu' gu' ja'tkam nach jax jir tu'm kam diilh, gu' ja'ppi nach pui' ja titdaim na guch Xoi'kam bix jir jich G'e'kam tuk. Gio gu' pui' pix jich ilhii'n ich jam bui nach jir tu' jam juandam tuk, nach gu' xi jam joi'gi'n bhaankam guch Xoi'kam. ⁶ Nat gu' gu' Dios gui' nat tu' chia bijik na mi' dhir jai'chdhihia' gux chu maax na pai'x chu tukgam, mimich guch jujur nach ba' pu'ñi ja bi'ñidha' gu' ja'tkam, nañ ja'pni kai'ñkam jup kai'ch nach ja aagi'ndha' gu' ja'tkam na ji'x jir g'e'kam gu' Dios, gio na dhi' pix bhaan jum maaxi'n guch Xoi'kam na jax jir tu'm kam gu' Dios.

Na baja aagi'ndha' gu' Paablo nam jax ja'k nakgat buiñor ti jii'gi'ndha' guch Xoi'kam

⁷ Jano' nat pai' dhuuk jich maa gu' Dios gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n, ja'p ji buus nat bhi'n jaja' ta'm gaam gux bi' bapaiñum gui' nax dha'ram namiik ya' dhi' oi'nga'n.

Nach gu' aach ja'p pix ji buan na jax gu' bhi'n jaja', pui' ku' ba'x bhai'x maati' na Dios pix jir ñio'ki'n dhi' nach tu' a'ga, gio gu'ch a'm ti niidhidhat jich palhbui'ñchu' nach bix aixim pu' tu' buim na jaroi' cham ji'xdha' pu' tu' duñia', sia kuch gu' aach jir ja'ppix jaja'x jaikgam. ⁸ Cham tu'ch ba' bhaan jich o'joldhat nai' xi chu a'gichu' sia pui' jich chulhiñat bix aixim, nach gu'x maat nach cham tu' gammiji' puch chulhiñdha'. Pui' na jax xib sia kuch jix buam jich aa' na cham bhai' tuch jim, cham tu'ch xi' kam jix aa' nax bhai' ba tuch jimda'. ⁹ Piam jai' dhit nam xich bhaamkidhat jich gaagim nam jax pik xich dhooda' git, aach cham jax jich aa', nach gu' bia' gui' na jaroi'ch palhbui'ñchu'. Gio gu' chakuich koi mit sia kum ti xich koodak. ¹⁰ Ba' sia pai' na pix ja'k nach jup tui'ngida', jich chulhiñaidha' ich ja'p nat jax jum tulhii' guch Xoi'kam na ya' xi oilhimik, gu' ji na gu' ja'xbui'p jich palhbuidha' gu' Dios nat ji'x jup palhbui' guch Xoi'kam jano'. ¹¹ Na gu' aach nach buiñor tu' juan guch Xoi'kam, jich chulhiñdha' ich sia pik nar jax ka' git, nam ba' xich ñii'ndha' gu' ja'tkam nach jax ja'k nakgat maa'n nach jax mi' pui' jiiim, na gu'ch gu'nguxi'n gu' Dios. ¹² Ba' pu'ñi pix kai'ñkam jich chulhiñ ich aach xib, jich a'm jup tui'dhi' gu' muuki', aapi'm ba' dai nax bhai' tu' jam jim.

¹³ Maa'n kap na mit pai' tu' ua'nak gu' bijik dir kam jup jum kai'ch: "Aañ jum a'mkam tu' a'ga, nañ gu' tu' silhkam jum bui ti jii'gi'n." Aach ba' pu'ñi ip xib, tu' silhkam jach buiñor ti jii'gi'n gu' Dios nach ba' bhaankam tu' a'ga. ¹⁴ Jix maat ich gu' na jax chu'm tanoolh jich dhudua'ndhaich baapmi'ndha' nach ba' mi' dhir buiñor bap tui'ka' gammiji, ja'p nat jax dua'ndhak giop buusai' guch Xoi'kam na ka muukix kat. Bix maap jich dhudua'ndhaich baapmi'ndha' sia aapi'm. ¹⁵ Gu' ba' dhi' nach jich chulhiñ, dhi' na jax dhuix bhai' tu' jam jimda' aapi'm. Na gu' no' mui'x ja joi'mdat ja a'm ti niidhim gu' Dios, dhi' bix dhit taxchaabgidhat jix bhai'm taat ka' am, g'e'kamtu'nda' am.

¹⁶ Cham tu'ch dho ba' bhaan jich o'jolhi'n, na gu' sia ku' ja' g'irtaim dhich chutku', jich i'mda' bhaan jich xixiibkamtaim ich gammiji nabap tanoolh. ¹⁷ Gio gu' ya' dhi' oi'nga'n bhaan nach jich chulhiñ pur cham tu', jootom ya' dir ba' bubuakia' ich gu'. Ba' dai nach ba tu' mai'chia' g'e'g'er jup tum duu'nkam na pu' cham ja'kbu'i' namiik iam nach ji'x jich chulhiñia' ya' dhi' oi'nga'n. ¹⁸ Ba' aañ pu' jam titda aapi'm jiiñ jaaduñ nach dai bhaan titi'ñchoka' gui' nach tu' cham ni'iñ xib, cham tu'ch bhaan jup jich buxi'ndha' gu' tu' nax maax. Na gu' gui' na tu'x maax ya' dhi' oi'nga'n, gatuuk cham pai' ka maati' ka', gu' matgim gui' nach tu' cham

niifn xib, gammiji ji na pux jai'ch ka', pu cham tu ju'ngi, na gu'r jix dhaam kam.

5

¹ Dhich chutku' pui'p ji buusan na jax gu ba'bhak gui' nam jup ja bua gu ja'tkam ya' dhi oi'nga'n na cham tu' mui' juruuxi'fn. No't jax chu'm tanoolh ma kiklhi'fnchak nai' jim kajaa, cham jach jax jich aa'nda', nach gu'x maat nach jai' ba tu ba'bhak jix dhaam buifnor gu Dios na cham ji'xkat kiklhi'fncha', dai nach bhai' pix ji baapkia' nach pai' dhuuk mu jiidma'. Cham tu'r jup ja dui'fn gu jax chu'm ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n. ² Ti aa'nda'ch git nach bhai' ba oi'fnka' bhaan dhich ba'bhak jix dhaam kam, gu' ji nach gu' ya' ka dudua bhaan dhi jai'ch ba'bhak nar ya' kam dhi oi'nga'n. Pui' pix jach ba'ch ii'mda' ka xi buppa nach tiix aa' nach git gui' bhaan ba oi'fnka'. ³ Gio ja'pnip ji buusan dhich chutku' na jax guch ti'dhara'. No't jax chu'm tanoolh am xi kiklhi'fnchak nai' ji dhibaa dhich ti'dhara', cham tu'ch pui'x dha'npak pup oipoda', jai' tich chii'dha' gu' gu Dios ki'n gu ti'dhara'x dhaam kam. ⁴ Ba' ka xi tu nakoo' ich sia kux buam tu tatda' nach ya' kap tu'ii' bhaan dhich ba'bhak na jax chu'm tanoolh kiklhi'fncha', na gu' kam aajim nach pai' dhuuk jai' xixiibkam ba'bhak bhaan aaya'. Gio cham aa' ich nach pui'x dha'npak pup oipoda' na pai' dhuuk kiklhi'fnchai nai' ji ii'fnxia' dhich ti'dhara' nach ya' ka ja ti' xib, gu' ja'pji nach jix aa' nach jai' ti' t'ya' na cham ji'xkat ka kiklhi'fncha', jumai ii'mda' bap jich dhu'fia' ich gu'. ⁵ Gu Dios pix diil gu' nat pui' ja'k tu duu nach pu'ni jai'p jich dhu'fia', maaxik ba' pui' ji chu buusnia', nat gu' pu kai'fnkam jich tajaan gux Dhuudu' kam jix Ua'fn Ii'mda' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka'.

⁶ Ti jii'gn' ich na pui' ji chu buusnia' sia pik nar jax ka' git. Gio gu' xib nach ya' kap tu'ii' dhi tutku' bhaan, mik jup tu'ii' ich, cham tu' amuub na pai'p tu'ii' guch Xoi'kam. ⁷ Pu cham niifn ich maaxik, silh pix jach buifnor ti jii'gn' jich jujur am bhaan ⁸ cham tu' bhaan jax jich aagit, dai nach ti bax aa' pix na git ja'bsuni dhich chutku' jai' bap jum du'fia' nach ba' buifnor ba jimia' guch Xoi'kam. ⁹ Pui' kuch ba' gammiji pui' ti tu dui'fnchu' nach jax ja'k jix bhai' ji bubuakia' buifnor guch Xoi'kam nach ya' ka oipo dhi oi'nga'n bhaan, gammijich sia mi' pui' pu tu dui'fnchu'nda' na jax jix aa' sia kuch buifnor bap tu'ii'. ¹⁰ Na gu' bii'x buifnor gu'kia' ich nach ji'k ja'tkam ka' na pai' daaka' nar ge'kam ka', gui' ba' diil pu ti'ya' na tu'r jich mai'chik ka' bii'x ji'ma'n tu' nach jax dhu'fia' ya' dhi oi'nga'n bhaan, piam ku gu' nach jich chulhi'fia' pix jir jich mai'chik.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nam dai gu Dios daanda'

¹¹ Ba' kapbhai' nach aach bax maat na dai gu Dios jum aa' nach tu' ka'm niidhat mi' pui' jiidma' na jax jix aa', aach ya' dir ja'p ja'k pui'p ja gu'nguxi'fn gu ja'tkam nam pui' tu' ka'm jup tiigi' mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa'. Jix maat gu Dios nach pu kai'fnkam pix ya' ja'p oipot pu chu'm tu a'ga, aapi'm git jup xim ga'ngada'fn jaadu'fn na maaxik jir silhkam. ¹² Cham tu' pim jax jum aa'nda'fn jaadu'fn nach dhi' bhaan ge'ge'kam jich chaatit pix am jam aagi'fn nach jax jir tu'm kam, gu' ja'pji nach mi' pix jam aagi'fn na pim ba' dhi' bhaan xim ga'ngada' nam jaro' silhkam bhaankam tu a'ga gu Dios, nam cham jam iatgi'fncha' gui' nam pui' xi kai'chdha' nam bhaankam tu a'ga gu Dios, sia kum gu' cham tu' silhkam bhaankam tu a'ga. ¹³ Ba' no' pim gu' jai' dhit jix fanaanbim pix jich ke'e' pui' nach jax kai'ch, cham dho jax bua, na gu' gu Dios cham tu' pui' ilhii'fn. Piam ku pim gu'x maati' jich ke'e', jix bhai' ji chu buusnia' dho ip jam bui. ¹⁴ Jano' dir xich joi'mdat jich a'm ti niidhim guch Xoi'kam na chich dhir maat nat gu' pix jich a'mkam muu bii'x, ja'p ji buus ba' na chich pu bii'x maa'n jimdam koi. ¹⁵ Ba' pu kai'fnkam pix bii'x jich a'mkam muu gio nat bii'x jich a'mkam giop dua, nach ba' aach mi' dhir pui' pix ja'k ba tu dui'fnchu'nda' na jax jix aa'nda', cham tu' nach diil jax ilhii'fncha'. ¹⁶ Gio gu' cham tu'ch pui'p ka ilhii'fn nam jax ilhii'fn gu ja'tkam ya' kam dhi oi'nga'n, bii'x aixim ilhdhat ke'e' am gu' nam bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, sia kuch gu' aach pui' bii'x aixim jup ilhdhat nach chakui ti jii'fnchat. ¹⁷ Pui' ku ba' gu jaro' no't ba ti jii'fn buifnor guch Xoi'kam, bar maakam tu'm ka' ii'mdagaram bhaan, cham tu' pui' kia' na jax bii'p' dir. Ja'p ji buusnia' na jumai maa'nkam xibkam jup jum du'fia'.

¹⁸ Ba' dhi' gu Dios pix diil nat pui' ti na pui' ja'k tum du'fia'. Na gu' guch Xoi'kam nat jich a'mkam muu, pui' ja'k tu duu nach jix bhai' ba bi'ya' buifnor gu Dios. Dhi' pu chu'm ba' aach jup jich chia gu Dios nach nai' ja aagi'fncha' gu ja'tkam. ¹⁹ Piam ja'pni ja'k, jax na pim ja'k jix maati' kaaya': Gu Dios pix diil pui' ja'k tu duu na guch Xoi'kam bhaankam pui' ja'k tu du'fia' nam jix bhai' bi'ya' bii'x gu ja'tkam buifnor diil gu Dios, cham jax bua sia kum jax jix u'ua'tulhdhix. Dhi' ji' pu chu'm jich chia aach gu Dios nach nai' tu a'ga'. ²⁰ Bhaankam pix nai' tu a'gim ich ba' aach guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na gu Dios pix diil soi' ja titda gu ja'tkam nam ti jii'fncha' buifnor guch Xoi'kam. Ba' aach xib bhaankam guch Xoi'kam soi' jam titda aapi'm jii'fn jaadu'fn na pim mi' pui' xi jiidma' na pim ba'x bhai' ji bubuakia' buifnor gu Dios. ²¹ Guch Xoi'kam

dho tii cham tu' tu' bhaan jum ua'tulhdhak na ya' xi oilhimik dhi oi'nga'n, gu' ji nat gu' gu Dios jich a'mkam tu bhiiñolh, ba' pui' ji buus nat giilhim gë'm ua'tulh. Jix bhai' ji bii chich ba' aach buiñor gu Dios, nat gu' guch Xoi'kam jix bhai' ba duu.

6

¹ Ba' aach nach jir tujuandam tugi'n gu Dios, soi'ch jam titda na pim mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' nat kapbhai' xi jam joi'mdak jam a'm ba ti tii, bix aixim bhaan bax maat japim gu' na silhkam xi jam joi'mdat jam a'm ti nii'n. ² Jup jum kai'ch gu' gu ñio'ki'n gu Dios maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam:

Aa'ñ jum kai jano' nat pai' dhuuk jum ai gu tanoolh na'ñ jum kaaya',
gio jano' ñich jix bhai'm duu ip nat pai' dhuuk jup jum ai na'ñ jum palh-buidha'.

Ba' dhi' xib tu aagit jup kai'ch, jam kəkək gu Dios ja'p ja'k ba jam tuttu na pim mu ja'k ba jimit na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'.

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo na bix aixim tu'm bhaan nai'm tulhiñaim na bhaankam tu a'gim guch Xoi'kam

³ Gio gu' aach cham tu' maakam tu buim na jax cham jir mi' pui', maa'n nach jax pix jam boi'ñxi'ñchu' na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios, nach gu'x maat na pim cham kach jügi'ndha' no'ch aach diilh cham mi' pui' duiñchu' nach jax kai'chdha'. ⁴ Bix na ji'k jax tuch jim, dhi' bhaan jix maati' nach silhkam jir tujuandam tugi'n gu Dios, pui' na jax nach bix aixim tu'm ki'n nai'ch chulhiñaim, gu' ji nach gu' aach tu nakgatu'. Ya' bix aixim tu'm jich a'm tum aa'nda' tii, gio bix aixim jich chu xijai ka' panaas. ⁵ Gio nam nai'ch gibiidha', gam nam nai'ch kuk-paidha'. Gio nax oodam tu tatda' ka' nam giilhim kai'chdha' gu ja'tkam nam cham ti jügi'ndha' nach jax tii ja titdada'. Gam nach gammiji tu juanda' nach ba' mai'chü gu tu' ki'n jumaip ba xia'ndha', pai'jich ua'maidha', gam nach cham koksoda'. ⁶ Sia bix aixim bhaan jup jix maati' nach jax jich aa'ch jujur am, pui' na jax nach mi' pui' tu a'ga na jax jir silhkam, gio nach tu nakoo'nda' sia kuch jich chulhiñ, gio nach jix ja joi'mdat jix bhai' ja buidha' gu ja'tkam tu' silhkam ki'n, gio gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nach a'm jup tui'dhi'. ⁷ Gio nach tu' silhkam tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax jir pui', gam na bix aixim jix bhaai' nach pu tu duña'a', ba' dhi' bhaan jix maati' nach a'm ti nüdhidhat jich palhbui'ñchu' gu Dios. Dhi'ch ki'n bix aixim jich palhbui'ñ nach mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, gio dhi'ch ki'n

jup tu kokda. ⁸ Pai'jich ja buip tui'ka' gu ja'tkam gui' nam jix bhai' kai'chdha'ch bui, pai'ji ba' ja bui gui' nam xich bhaamki'ñdha'. Gio pai'ji tu' pix jich ilhii'ñdha' am jai', jai' ba' nam tu' ka'm jup jich ilhii'ñdha' pai'ji. Gio pai'jim pui'ch chüda' gu ja'tkam nach ja iatgi'n no'ch tii tu ja a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, sia kuch gu' aach tii mi' pui' tu ja a'gi'ñ na jax jir silhkam. ⁹ Gio jai' kap gui' nam tiix bhai' xich mat ka', mi' pix ja'p gai ti nüdhidha' am nam chi sap panaas pu cham jich mat ka'. Gio nam tii pup jich koodaidha' nai' ja'p, ji nach gu' xi dhuduatu'. Cham jax jich aa' ich ba', nam gu' cham jich kooda' sia kum bixchu' ki'n jich chulhiñchu'u'n. ¹⁰ Gio gu' aach pu gammijix bhai'ch chaat ka', sia kuch gu' panaas pui' tu'ii' nach jix buam jich aa'. Gio mui' pui' ba ja duu chich nam jir jich chutumñigam ka' ii'mda' bhaan, sia kuch gu' aach cham tu'r jix chutumñigam ya' maaxik. Gio gu' bix jup jir tu aach ga'n nach ji'k tu' ti nii'n, sia kuch gu' cham tu' bia' panaas na pim jax jich ñii'n.

¹¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim Koriinto oi'dha', bix jir silhkam dhi' nach ji'k jax jam titda, giox bhai' jam aagi'ñ ich na pim jax ja'k jix bhai'x maati' jich kaaya', gio bix jach jam aagi'ñ nach ji'k jax jix chu maat, nach gu' xi jam joi'gi'n. ¹² Pu cham pai' palhüp am cham jam kügalhi'ñ ich iam, aapi'm ji na pim ji'x am cham jich kügalhi'ñ. ¹³ Ba' aa'ñ soi' jam titda na pim xiñ joi'gi'nda' ja'p na'ñ jax xi jam joi'gi'n aapi'm. Soi'ñ jam titda, na'ñ gu' ja'p jam ilhii'ñ na pim jir jiñ maamar.

Na pui' baja tüda' gu Paablo nam cham ja biim jum titmoda' gui' nam cham ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam

¹⁴ Cha'pim ja biim jum titmoda' gui' nam cham ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Jix maat japim gu' nar juma' gux kii'p jum duukam, gio gux buam jum duukam jir juma' ip. Gio pui' na jax na pai' dhuuk jix chu maax ka', na gu' cham tu' pu chu'm jup tum maaxi'ndha' na pai' dhuuk jix chukgam ka'. ¹⁵ Jix maat japim sia na guch Xoi'kam cham kügalhi'ñ gu ja'ook. Gio gu jaroi' na buiñor ti jügi'ndha' guch Xoi'kam, na gu' cham tu' pui' ja'k jup tu jimda' na jax gu jaroi' na cham ti jügi'ndha'. ¹⁶ Gio gu chiop gui' na silhkam Dios duakam bhaan ti nü'ndha', na gu' cham tu'p jir pu chu'm ka' nam jax chu'm kir ja tuttuka' gu ja'tkam gu didios jup duiñxim. Ja'p ji buusan gu' nach aach jir chiop ga'n gu Dios duakam nach ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jup kai'ch gu' diilh gu Dios mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:
Aa'ñ ja biim oirida' dhi Israel kam ja'tkam, na'ñ gu' ja biim kioka'.
Jir jiñ ja'tkam tuk ka' am,
aa'ñ ba'r ja Dios tuk ka'.

17 Gio ja'p iam nap tu ua'ñix ja'pnip kai'ch ip diih gu Dios:

Cha'pim mi ja b#im oipoda' gui' nam jix buam tu jim,

bubuakia' pim mi' dhir.

Cha'pim gan da'ngida' gui' na cham jir ki' aañ j#n bui.

No' pimit pui' duu dhi' nañ jax jam titda nañ ba' ba xi jam kiigalhi'ñdha' ip gio.

18 Gammij#n ba' pui' ba jam ilhii'ñdha' na pim aapi'm silhkam jir j#n maamar na pim ji'k jir u'uub gio na pim ji'k jir chichio'ñ,

nañ gu' aañ ba'r jam Gi'kora' ka'.

Aañ' pui' kai'ch nañ bixchu' pu tu bua na tu' jaroi' cham ji'xdha' pu duñaia',

nañ gu'x io'm jir g#kam.

7

1 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aapi'm nañ xi jam joi'gi'n, dhi'r di' nat xib ya' pui' ba tu duuch bui gu Dios nat jax ja t#dak bijik guch bopxi kat, pui' ji chu buus nat jax ti. Xib ba' aach pix bam aa' nach mi' pui' jimia' na jax jix aa' nach ba' cham tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'ch ii'mda' bhaan gioch chutku' bhaan. Jix i#hidhat jach mi' pui' ba j#mda' gu Dios na jax jix aa', gammijich pix jix u'uañ bap tui'ngida' gui' buiñor.

Na pui' ba ja t#da' gu Paablo nax bhai'm taat ja bui nam mi' pui' j#im na jax jix aa' gu Dios

2 Cha'pim kach bhaamki'ñdha'ñ jaaduñ, nach gu' cham tu' jax jam buixi'ñ, ni kuch jaroi' mu pai' ba gib#im, ni ku chich jaroi' tu' ba #x. 3 Cha'pim jix buam jum aa'nda' pui' nañ jax jam titda, nañ gu' xi jam joi'mdat mi' pix jam aagi'ñ. Tu' silhkam xi jam joi'gi'n iñ gu' nañ jax pu ba jam titda biip' dir, pu gammij#n xi jam joi'gi'nda' nach ji'x ya duduaka' dhi oi'ñga'n bhaan, sia chich chi pu gan ji koi. 4 Joidham jix bhai' tu tatda' gu' na pim aapi'm pui'p ti j#igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' tu' bhaan jax jiñ aa' iñ jam bui. Gio sia kuñ gu' aañ xiñ chulhiñat b#x aixim, cham tu' bhaan jiñ o'jolhi'ñ iñ, jix bhai'ñ chaatit jañ pix mi' pui' xi jim na jax jix aa' gu Dios.

5 Jano' dir na chich jax bhai' dhir ja'p ai na Masedoonia bhaan bipio' gu dib#ir, jano' dir jam nai' pup xich bhaamki'ñchu' gu ja'tkam, cham pai' dhuuk maa'n#im joidham cham jich juan am. B#x aixim jach ba' tich palh-bui'ñchu'nda'x chotdoutugit. 6 Gu' ji na chich gu' xib bach gu'ngux nat ya' ba ji buus gu Tiito, gu Dios pix jich gu'ngux gu' na jaroi' tu gu'nguxi'ñ no' jaroi' bam o'jolhi'ñ. 7 Gio gu' cham tu' dai nat ya ai pix gu Tiito na chich ki'n jich gu'ngux, gu' ja'ppi sia na bach aagi'ñ na joidham jix bhai'm taat jam bui, na pim gu' sap mi' pui' tu duñichu' na jax

jix aa' gu Dios. Jich aagi'ñ ip na pim sap ti xich ch#igik, gam sap na pim jiñ a'mkam jix buam jum aa' na jax tuñ jim, dhi' bhaan jañich jix io'm jix bhai'ñ ilh aañ.

8 Na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ biip' dir jiñ jaaduñ, cham tu'ñ bhaan jix buam kañ aa' xib, moo jano' ji na ñich jix buam jiñ ilh, na pimit gu' sap jix buam jum ilh aapi'm. Ji'k tanoolh japim sap jix buam jum aa'nda' pix. 9 Xib jañ jix bhai'ñ chaat na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ, ku gu' cham tu' ji nañ dhi' bhaan jix bhai'ñ chaat na pimit jix buam jum ilh, gu' ja'ppi na pimit jix buam jum ilhdhak gio mi' pui'p ba jii na jax jix aa' gu Dios. Dios pix jup jir duñi'ñ bak gu' nach pui' ja'k mu tu jam ua'ñdha', cham tu' ba'r jich kuiñcha aach. 10 Pu'ñi ja'k tu aagi'ñ gu' gu Dios no' jaroi' cham mi' pui' jim na jax jix aa', tu' jax xi dhuñdha' na bhaan jix io'm jix buam jum ilhdha' na ba' katti juraa'n bh#iji mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'nda'. Mi' pix jix bhai' buada' gu' na ba' cham mu ja'k bh#iya' na pai' gammij#n mi' pup jum tulhiñdha'. Jix io'm jir jix buam gu' gu jaroi' no't mu ja'k pu bh#i, dhi' mu ja'k ti bh#ihichu'n no'ñ bhaan jurtikat jix buam jiñ aa' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch. 11 Am gi' ba' dhi' nat jax ja'k jam aa'ñ gu Dios, na pimit gu'x buam jum ilhdhak gio mi' pui'p ba jii na jax jix aa'. Sia ba maat japimit gu' na maaxik cham tu'ñ a'm jup tu tu'ii' pui' na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ, sia ku pimit gu' ji'x ma bhaak jiñ bui. Giop ma tooto'n japimit gu' na pim jix bhai' xim ga'nga na jax jum kai'ch, giop ba xiñ ch#igik japim ba'. Maaxik ba maat japimit gu' nat am gi' pui' na ñich jax mu tu jam ua'ñ. 12 Na ñich pai' dhuuk mu tu jam ua'ñ, cham pai' jax jiñ aa' iñ no'p bar jiñ kuiñcha ka' gatuuq, nañ gu' pu cham maat no' pim dhi' ki'n jix buam jup jum ilhdha'. Pui' ñich pix jiñ aagik mu tu jam ua'ñ Dios buiñor na git iam dhi' bhaan matgilhia' no' pim tu' silhkam jix buam jum aagit jich ch'ñcho piam ku gu' cham. 13 Jix bhai'ñ chaat iñ ba' aañ xib na pim gio mi' pui'p ba j#im na jax jix aa' gu Dios.

Ba' na chich tu' pik bhaan jix io'm jix bhai'ch ilh, gu Tiito nat jix io'm jix bhai'm taattugit ya' ba ai, b#x aixim bhaan gu'ngux japimit gu' sap ip gio. 14 Gio gu' aañ pui' pu ba ti'ñ biip' dir gu Tiito nañ jix bhai'ñ chaat ip aañ jam bui, maa'n ba' nañ jax jix bhai'ñ chaat jam bui sia gu xib. Tu' silhkam jañ jix bhai'ñ chaat jam bui, cham tu' nañ pui' pix kai'ch, gio dhi' nach ji'k jax jam titda, jir silhkam ip. 15 Jix io'm dhi' bhaan jix bhai'm taat gu Tiito na pimit sap cham jax ji ch'i'ik mi' pui' jii nat jax jam ti'ñ, tu' ka'm t#igik japimit sap mi' pui' jii. 16 Pui' kuñ ba' cham tu' tu' bhaan jax kañ aa' aapi'm jam bui, na pim gu'r jix kiki' ja'tkam.

8

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam jumpada' gu tuumiñ

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib jañ ba'p xi jam aagi'ndha' nat jax ja'k matgir nax ja joi'mdat ja a'm ti niif'ñ gu Dios gui' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam biix nam ji'k kap maap jum jumpadat tu daan na ji'x Masedoonia dibüir bhaan bipio'. ² Jix bhai'm taat am dhi' dhich jaaduñ sia kut biix aixim tu'm bhaan tu ja ma'lich. Gam sia kum cham tu' bia', mui' tu maakda' am gu tuumiñ buiñor gu Dios, ja'p na tu'x chutumñigam panaas. ³ Diilh jiñ buupui ki'n jañ ja niif'ñ aañ nam mui' tu maak gu tuumiñ buiñor gu Dios, jix io'm mui' xi chu makia' am sia kum gu' cham tu' bia' nañ jax ba kai'ch. Diilh ip ja jujur ki'n nam tu maakda', cham tu' na jaroi' ja chianda'. ⁴ Maa'nnim jamit pu'ñi mui' maap xi jumpadak gu tuumiñ soi'ch chü'n nach aach ja ui'dhika' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ndham nam cham tu' bia' ni ji'x. ⁵ Gio gu' tu' silhkam soi'm ilhdhak tu maa mit. Biip'i mit soi'm ilhdhak tu maa buiñor gu Dios, mi' dhir ba' aach jich bui soi'p bam ilhii'ñ am nam pui'ch chitda nach ja ui'dhika' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ndham nam cham tu' bia' ni ji'x. Gu Dios pix gu' na pui' ja'k tu buim. ⁶ Ba' aach xib ya' dir pui' soi'p ti'i'ñ gu Tiito na mu jimii jumpada' gu tuumiñ na pim pai' maap jum jumpadat tu daan, kat japim chi ba' iam jix ja joi'mdai gu jai' tu makia' ji'k na pim pui' pup jum duuk. Nat gu' dhi Tiito pu ba tu jumpai biip'i dir gu tuumiñ bhai' jam bui, dhi' ba' gio mui'p jimia' xib. ⁷ Jix bhai' ti jügi'ñ japim gu' aapi'm buiñor guch Xoi'kam, giox bhaai' na pim jax chi'ya', gio bixchu'x chu maat japim na jax ja'k tu'ui'. Pu'ñi chu'm pix jum aa' am guch Xoi'kam jügi'ndham gui' nam ja palhbui'ndha' gu jai'. Gio gu' bax maat japim nach jax ja'k jix chu joi'gi'nda', nach gu' jam aagi'ñ. Dai dhi' pix ba' bam aa' na pim machia' na pim ja palhbui'ndha' tuumiñ ki'n gu jai'ch Xoi'kam jügi'ndham.

⁸ Cham tu' nañ jam chianit jup kai'ch dhi' nañ jax jam titda no' pim gu' aapi'm cham aa', ja'ppi nañ mi' pix jam mamti no' pim ja'xbui' pui'p jix chu joi'gi'n nam jax jix chu joi'gi'n jai' kap guch Xoi'kam jügi'ndham. ⁹ Gio gu'x maat japim gu Gê'kam jich Xoi'kam nat gampai' xim duuk ya' xi oilhimik dhi' oi'nga'n bhaan. Nat xich joi'mdak jich chü kut ba' pui'm duu nach ba' aach jix chutumñigam ki'n ji bi'ya' iimda' bhaan, cham tu' na jax pik jir jum duukam.

¹⁰ Aañ jix maat na pimit aapi'm maaki'n biip'i tu maa gu tuumiñ ji'k maap xi jumpadak, joidham japimit cham da'dat tu maa. ¹¹ Aañ ba' xib pui'p ilhii'ñ na pim maa'n na pim jax cham da'dat tu maakda'

na pimit jax ba duu maaki'n, sia jax ña pim pui' pup jum duuka' pim xi chu makia'. ¹² Gio gu' gu Dios jix kai' kam tigia' gu tuumiñ no' pimit cham da'dat tu maa, gio dai gui' nam bia'ka' nax aa'nda' nam tu makia', cham tu' gui' nam cham bia'ka'.

¹³ Gio gu' no' pim pu'ñi tu' ki'n ja palhbui'ñ gu jai', cham tu' nam moo ki'n jup bam tutumñigamta', aapi'm ba' gampai' pix ji bi'ya', ¹⁴ gu' ja'ppi nañ ja'pni kai'ñkam pui' ja'k bua nam gui' pui'p tu bia'ka' na pim aapi'm tu' tu bia' xib. Gio gu' jax chu'm tanoolh pui'p ba duña' am no'm pui'p ba bia' gu' tu', sia kum gu' xib cham tu' bia'. Kani no' pim aapi'm buimok gu maaxdhi' cham ka bia' gu tu' na pim xib bia', gui' dhop ba jam onbai'ndha' am no'm gu'p ba bia', maa'n ba' na pim jax pix jum papalhbui'ndha'. ¹⁵ Ja'pniim kai'ch gu' maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: "Gui' na mit mui' tu jumaap, ampix ja ai biix, cham tu' pai' palhiip tu' bii. Gio gui' na mit gook alh tu jumaap, pui' ampix jup ja ai ip, cham pai' jax ti mit nat cham ja ai."

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nar jix kai' maa'nkam gu Tiito gam sia gui' nam maap tu juan

¹⁶ Aañ taxchaabgi'ñ gu Dios nat pui' ja'k jup jurtuda gu Tiito nat jax chu'm jiñ jurtuda aañ, xi jam joi'mdat jam ti'ñcho ip gu' sia ja'p na jax aañ. ¹⁷ Jix aa' ba' nañ a'mkam pu duña' nañ jax ka tu duña' git aañ, diilh pui' kai'ch na dhi' mu jam ti'mira', na gu' sap xi jam tügim.

¹⁸ Jumai biima'n mui'p jimda' gu Tiito na pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jir jix bhai'kam dhi' dhich jaduun, biix pix pui' kai'ch am gu jai'ch Xoi'kam jügi'ndham nam jai' kap jup tu'ii'. Jix bhai' sap mi' pui' tu duiñchu' na jax ja'k jum aa' na ba'x bhai' ji buusnichgida' dhix bhai'm kai'chdam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach tu a'ga. ¹⁹ Gio diilh guch Xoi'kam jügi'ndham jamit bhaan ti tügik pui' ti na dhi' jai'p jich oi'ndha' nai' ja'p, na ba' jai'ch palhbuidhidha' nach tu jumpada' gu tuumiñ nach tu' bhaan ba tu a'ga. Gio gu' dhi' nach bhaan pix gê'kamtu'n guch Xoi'kam nach ba' pui' ja'k duiñchu' nach ja palhbuidha' gu jai', gam nach jix aa' nax bhai' tu ja jimda' ip diilh. ²⁰ Gio gu'x maat ich nam biix aixim bhai' ji chi'ya' gu ja'tkam no' chich cham mi' pu duu nach jax kai'ñkam jumpada', ²¹ pui' kuchi ba' mi' pui' tu duñiim na ba'x bhai' ji chu buusnichgida'. Gio gu' cham tu' dai buiñor gu Dios nach jix bhai' ji bubuakidha', gu' ja'ppi sia ja bui gu ja'tkam nam xich ñii'ñdha'.

²² Jumai pup biima'n xi jimda' gu Tiito, pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gook ba' bap jum duña' am gu jumai ki'n na pui' biima'n mui'p jimda'. Dhi' sia pui'p

jir jix kii' maa'nkam ya' nach xi ñii'n na jax ja'k tu jim, gam na pui'x bhai'p jum taat jam bui na pim ti jügi'n bui'ñor guch Xoi'kam. ²³ Gu Tiito aañ jiñ buir jix kii' maa'nkam, jam a'mkam maap tu juan ich na ba'x bhai' tu jam jimda'. Ba' dhi jai' gook nam biima'n mu jümda' gu Tiito, gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham jamit dhi' ki'n ja darai, mi' pix ba' pui'p tu duifichu' am na jax jix aa' guch Xoi'kam. ²⁴ Aapi'm ba' iam mi' dhir cham tu' bhaan jax ji chi'jix bhai'p ja aichdha' nam pai' dhuuk bhammi dir ba aaya'. Pui' pim ja'k jix bhai' ja duñia' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim tu' silhkam jix ja joi'gi'n, nam ba'x bhai'm ilhdha' jai' kap dir guch Xoi'kam jügi'ñdham nam pui' ba ti kaaya', gio na ba' dhi' bhaan matgilhia' na silhkam jir pui' nach jup kai'ch nach jix bhai'ch chaat jam bui na pim mi' pui' tu duñiim na jax jix kii' ka'm ñii'n gu Dios.

9

¹ Aañ ya' pix juugit pu chu'm tu jam ua'ñdha' dhi' nañ bhaan tu a'ga na pim tu makia' gu tuumiñ nach ba'p ja makia' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham. Cham tu'm aa' gu' nañ ge' mui'p tu jam ua'ñi'ñdha' gu pui' ja'k, ² ba xi jam maat iñ gu' na pim jir jix bhahai'kam. Jix bhai'ñ chaatit jañ ja aagi'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam Masedoonia oi'dha' na pim aapi'm Akaaya kam cham tu' bhaan jax ji chi'ji tu makia' na pai' dhuuk pu'ñi ba tum aagidha', na pimit gu' maaki'n cham jax ji chi'jik tu maa. Ba' na ñich pu'ñi ja tii'n, mui' mit jum gu'nguxdhak tu maa ji'k nam pui' pup jum duuk. ³ Mijiñ ba' xi jam joochxidha' dhi'i jaaduñ nañ ja aa', na ba' git iam pui' ji chu buusnia' nañ jax ja titda jai' kap guch Xoi'kam jügi'ñdham na pim aapi'm bixchu' ki'n pix jir jix bhahai'kam. ⁴ Jir jix xi'iraam gu' no' mit jax dhuuk ji'k maap jim daagik guch Xoi'kam jügi'ñdham muñ baidhak nam jix maachik no' moor pui' nañ jax jam aa'. Jaiñ no' pim gu' cham pui' ilhiu'ñ na chich bhammi dir ji bubua, bhai' bach xi'rbo chich dho gu' jam biim. ⁵ Pu'ñi kai'ñkam jañ ba' biipi' mui' ba ja jootos dhi'i jaaduñ nam ba' bhammi dir e'jei jai' jam palhbuidha' na pim jumpada' gui' na pim ji'k pui' tu makia' ip gio na pimit jax ti maaki'n. Dhi'm ba' bhaan bach jügi'ñdha' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nar silhkam pui' nach jax kai'ch, na pim gu' joidham jix chu joi'mdat ba tu makia' cham da'dat.

Na baja aagi'ñdha' gu Paablo na ja'xbui'p tu ora' gu jaroi' ji'x na ti'ixia'

⁶ Jup kai'chdha' am gu ja'tkam na saak gu jaroi' no' ge' ti is, ge'p tu orda', ba' gu jaroi' na palhiip ti isda', palhiip tu orda' ip. ⁷ Ba' aapi'm pu'ñi na pim tu makia' gu tuumiñ, ja'kbui' pim tu makia' na pim

ji'k ilhiu'ñ nar am na pim ba'x bhai'm taatit tu makia', ni ku cham jaroi' jam chianda' ip. Jix joi'gi'nda' gu' gu Dios gu jaroi' nax bhai'm taatit tu maakda'. ⁸ Gio gu' gu Dios pix biix tu jam maak tu' nam aa', jai' pup xi jam bipio' na pim ba' pu'ñi mi' dhir ja makia' gu jai' nam cham tu' bia', piam gu tu' na ki'n jax jum duñia' na jax jix kii' ka'm ñii'n gu Dios. ⁹ Na gu' ja'pñim kai'ch maa'n kap nat pai' tu ua'nak maadit gu bijik dir kam: Xi ja makia' ap gu tu' nap bia' gui' nam cham tu' bia' ni ji'x,

gammiji ba'x bhai' ba tum jimda' sia nar pai' dhuuk ka' git no' pich pui' duu.

¹⁰ Ba' gu Dios pix biix aixim tu'm jam makia' gu kaichuk na pim ba' ti isdat tu kua'da', jir gui' ga'n gu' gu kaichuk dhi' na biix aixim tu'm jix jai'ch. Gio gu Dios pix diilh jup tu duifichu'nda' nax kii' gigi'rdat ge'ger iibhai'ñcharda' gu jam gaa, gam na pim ge' tu orda'. Dhi' pix ba'r jam mai'chik ka' na pim ba tu makia' gu tuumiñ.

¹¹ Gammiji biix aixim tu jam maakidha' gu Dios tu' nam aa'nda', mui' nammi ji chu jam kixdhidha' na pim ba' aapi'm mi' dhir jup ja maakda' gui' nam pu'ñi cham tu' bia'. Gio gu' gui' na pim xib jumpada' bhach joochxidha', pu kai'ñkam ja makia' ich gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham nam ba' mi' dhir jam a'mkam taxchaabgidha' gu Dios na tu jam maak. ¹² Nach gu' cham tu' dai pu kai'ñkam pix ja maak gu tuumiñ guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ba' ba bia'ka' nam ki'n saba'da' gu tu', gu' ja'ppi dhi' ki'n jup jum gu'nguxi'ñ am nam jam a'mkam taxchaabgi'ñ gu Dios. ¹³ Pu kai'ñkam jix bhai'm ilhdhai taxchaabgidha'm ip gu Dios, na pim mi' pui' jüim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam dhi' na pim pui' bhaan jup tu a'ga ip aapi'm, dhi' bhaan machia' am gu' na pim mui' ba ja joochxidha' gu tuumiñ. Sia dhi' bhaan taxchaabgidha'm ip gu Dios no' pimit mui' maap jumpadak mui' xi ja joochxi. ¹⁴ Gio gu' xi jam joi'mdat jam a'mkam tu daan am, nam gu'x bhai'm taat na pim jir jix bhahai'kam, nam gu'x maat nat gu Dios pix diilh pui' ja'k jam jurtuda na pim jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' gu jai'. ¹⁵ Aach pui'x bhai'ch chaatit jup taxchaabgi'ñ gu Dios nat pu chu'm ki'n jich dharai nach tu' bhaan ba tu juan xib, cham bhaai' nach jax pik ja'k xi taxchaabgi'ñdha' git.

10

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat cham tu' jumai tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

¹ Aañ! Paablo soi' jam titdat tu jam a'gi'ñ, nañ gu' bui'ñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam gui' nax chu joi'gi'n, sia ku pim gu' pui' kai'ch

nañ mik dir jix bhaamut tu jam a'gi'ndha', no'ñ jam buip tu'li' sap ba' xi jam iibhi'ndha' iñ panaas. ² Ba' aañ xib dir soi' jam titda na pim cham tu'ñ chianda' nañ pai' dhuuk bhammi' dir aaya', nañ ja ñiokdha' gui' nam saak bhai' dhir pui'ch a'ga nach aach pui' ja'k tu jim, nam jax ja'k tu jim gui' nam cham ti jüigi'ñ. Cham tu' ja iibhi'ñ iñ gu' no' ba xim aagim. ³ Jir ja'tkam ich dho pix ya' kam dhi oi'nga'n aach nach ji'k ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji nach gu' cham tu' pui' ja'k tu kokda nam jax chu kokda gui' nam cham ti jüigi'ñ. ⁴ Gui' nam jax chu'm ki'n tu kokda gui' nam cham ti jüigi'ñ, aach cham tu' pu chu'm ki'n tu kokda, gu' ja'ppi gui' ki'n nat Dios jich chajaañ, na cham maax, dhi' ki'n jix bhaai' nach cham pai' matgilhdha' gux buam jum duukam sia kur gè'p jum duukam panaas. Pu'ñich jup ja dooda' gui' nam pui' bhai' pai' oipot buam jich a'ga na jax cham jir pui', iimda' bhaan jach cham pai' ja matgilhdha'. ⁵ Sia jax ña pix chu'm gux buam jum duukam no' tu sosbhi'ñ nam cham machia' gu ja'tkam gu silhkam ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' ki'n jach cham pai' matgilhdha'. Na gu' dhi' pix nach a'm tajaañix na ba' pui' tu duiñchu' nam gu ja'tkam jix maatit kè'èjidhat gu ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' jimiim na jax jix aa' guch Xoi'kam. ⁶ Jix bhaai' ip ba' nach tul-hiñchuda' gu jaroi' no' cham mi' pui' jim na jax jix aa' guch Xoi'kam no' gu' ti ti jüigi'ñ buiñor, aapi'm jam bui dhir jach bhai' ji kiisa' no' pim cham mi' pui' jüim.

⁷ Aañ jix maat na pim aapi'm cham tu' tuukab xim ga'nga na jax ja'k jir tu'm kam ka' gui' na silhkam mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Kani no' pim aapi'm tu' silhkam buiñor jup tui'dhi' guch Xoi'kam, jix mat ka' pim nach aach tu' silhkam buiñor jup tui'dhi' ip. ⁸ Ba' sia kuñ ji'x am bhab-hai'bchu'n nañ jax ja'k tu jam a'gi'ndha' pai'ji, aañ cham tu' dhi' bhaan jup bax xi'ir, nat gu' gu Dios pix jich chajaañ gui' nach ki'n jam silhka'nda' no' pim cham mi' pui' ka jüim na jax jix aa', cham tu' nach ki'n cham pai' jam matgilhdha' ja'p nach jax dhooda' gux buam jum duukam. ⁹ Cham tu' pim jax jum aa'nda' nañ dhi' bhaan pix jam 'nkiat mik dir mui' ji chu jam ua'fidhat. ¹⁰ Jai' dhit saak jup kai'chdha' pim nañ mik dir jix bhaamut mu tu jam ua'ñi'ndha', nañ jam buip tui'ka' sap ba' cham tu' bhaan jax jam titdada' iñ, daman jañ sap cham pik bhai' maatit tu a'ga. ¹¹ Ba' aañ xib dhi u'uan bhaan pu ja titda gui' nam pui' kai'chdha' nach jix bhaamut tu ja a'gidha' nach pai' dhuuk bhammi' dir aaya' jam bui no'm cham mi' pui' jüim na jax jix aa' guch Xoi'kam. Ja'xbui'x bhaakut jach jup tu ja a'gidha' nach ji'x jix bhaakut pui' mu tu jam ua'ñi'ñ.

¹² Gui' nam nai' jüim pui' kai'chidha' nam jir jix kiki' ja'tkam, aach cham tu' pui' ja'k bhaan jup tu daa'ñchu', ni kuch jix aa' nam jich bi'pna'nda' pu chu'm gu ja'tkam. Ja'p ji buusanda' gu' nañ jir jix ñaanbigim no'ñ büx aixim bhaan gè'kam jüñ chaat. ¹³ Aañ daipu' dhi' bhaan gè'kam jüñ chaatit jix bhai'ñ chaat nañ jir tujuandam tugi'ñ gu Dios, gio daipu'ñ dhi' bhaan gè'kam jup jüñ chaat na ñich ji'k kap ba tu jua, ja'p na jax na chich bhai' è'èk jam bui tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, ti jü'ñ japimip ip cham jax ji chi'ñik. ¹⁴ Aach biipi' bhammi' dir è'èk tu jam a'gi gu' Koriinto gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' bhaan jañ ba' pui' kai'ch nach sia aapi'm jam buix bhai'ch chaatit gè'gèrkam jich chaat. ¹⁵ Cham tu'ch bhaan gè'gèrkam jich chaat ja bui gu jai' na chich cham aach tu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dai aapi'm jam bui pix. Jix io'm jach jam bui tu juana' no' pim aapi'm xim gi'lhdhim na pim buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. ¹⁶ Gio gu' ka tu ja a'gidha' ich jai' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam gammiji ja'k iam na pim pai' oi'dha' aapi'm, nach ba' dai dhi' ja buix bhai'ch chaatit gè'gèrkam jich chaat ka', cham tu' ja bui gui' na mit jai' ba tu ja a'gi.

¹⁷ Gu jaroi' ba' no' gè'kam xim ilhdham, dhi' bhaan gè'kam jum taat ka' no' mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. ¹⁸ Na gu' gu jaroi' nam tu' ka'm ilhii'ndha' gu ja'tkam, no' pui' kai'ch gu Dios nam ba' tu' ka'm ilhii'ndha'. No' gu' cham pui' kai'ch gu Dios, dho cham tu' ka'm ilhii'ndha'm ip gu ja'tkam, pur ja'ppix maa'nkam ka' sia ku jax kai'ch mi ja'p oirit.

11

Na ba ja aagi'ndha' gu Paablo nam ja'p ji buan na jax maa'n gu tiyaa

¹ Ea na pim ka xiñ kè'èñ jaaduñ nañ jai' pup ka xi chu jam a'gidha' dhi u'uan bhaan, sia ku pim gu'x ñaanbim pix jüñ kè'è. ² Aañ jix buam jüñ aagit jam ti'ñchoka' gammiji, jix maat iñ na gu Dios pix jup tu duiñchu' nañ ba' pui'ñ aa', ja'p ji buan japim gu' büx na jax maa'n gu tiyaa no' buiñor ba xim tüimom maa'n gu biapma'. Ba' gu biapma'r di' guch Xoi'kam na ñich aañ jam iimchuda na pim buiñor jum tüimo'. Jix aa' iñ na pim tu' silhkam jir titiyya ka' jano' na pim pai' dhuuk büma'n jum tüimo'. ³ Pui' kuñ ba'x buam jüñ aa'nda', nañ gu' cham maat no' pim moo gammijim nuukdat oipoda', ka' ba' gu' pui' ma tu jam dooda' nat jax chu dooda bijik gu Eeba nat büx aixim iatgidhak ma'ñich gu ko'. Na pim gu' cham tu' kar pu chu'm ka' na jax chu'm jix aa' guch Xoi'kam na pim buiñor jum tüimo' no't pui' tu jam

dooda. ⁴ Ja'pniñ kai'ñkam pui' jam titda na pim ja'p xi bubuakia' no' jaroi' maakam tu jam a'gidhim na jax cham pui'm kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, no' cham tu'r pu chu'm na chich jax chu'm tu jam a'gi aach. Aapi'm gu' sap k'èk'è' jaroi' na jimda' sia ku cham mi' pui' tu a'gim na jax jir silhkam. Cham tu' dhi' pix bhaan jup tui'ñgida' gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na jax chu'm jich a'm jup tui'dhi' aach, jumai pix jam a'm jam tajaan'dha' na jax chu'm cham kai'. ⁵ Gio gu' aañ cham tu'ñ dho'ñcho' nam tu' pix jiñ ilhdha' gui' na mit gatuuq bha ja'p ai nam saak pui' kai'chim nam jix io'm jir jix kiki' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' na jax aañ. ⁶ Cham tu'r jiñ jupaabkam am gu' sia kuñ cham pui'x bhai' li' bua nañ tu a'ga na jax gui' am, na gu' nañ ji'k tu'x chu maat aañ, cham tu' ja'xbui' pui' tu maat am gui'. Jix maat japim dho aapi'm jano' nach bhammi dir oipimik nach biix aixim tu buada' nam tu' cham pu bua gui' xib.

⁷ Gio gu' cham tu' ki'n jiñ ua'tulh jañich jam bui. Pui' pix jañich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham pai' jam taa ñich tu' tuumiñ. Gampai' ñich jiñ dhuuk tu jam a'gi na pim ba' aapi'm t'è'kob iam ji bi'ya'. ¿Ka'ñ chi gu' dhi' ki'n aa mañ ua'tulh jam buiñ jaaduñ? ⁸ Jai' kap dir jiñ palhbui mit gu' guch Xoi'kam jügi'ñdham tuumiñ ki'n na ñich ba' ki'n bhai' dhir ja'p èk jam bui ba tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ⁹ Cham tu' tu' jam taa ñich na pim ki'n jiñ palhbuidha' na ñich ji'k tanoolh bhai' juruuñ jam bui, na mit gu'ñ palhbui guch Xoi'kam jügi'ñdham Masedoonia kam na mit bha èk na ñich ba' ki'n bhai' buusai'. Jix maat iñ gu' nax xijai jam bui no' ñich biix aixim bhai'p ba ji chu jam taa, sia xib jañ cham tu' tu' jam taan. ¹⁰ Jix bhai' tu tatda' gu' aañ jiñ bui nañ cham tu' tu' jam taan, sia ku jaroi' pui' kai'ch na cham jir am bha ja'p ji oirir na ji'x jir Akaaya. Ja'xbui'ñ jiñ jur ki'n jix maat nar am nañ ji'x ti jügi'ñ nar silhkam na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ¹¹ Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam pui' jam titda nañ cham ka jam joi'gi'n, xi jam joi'gi'n iñ ji matgim, jix maat do gu Dios.

¹² Aañ gammiji' mi' pui' pu jimda' nañ jax ba jim nam ba' cham tu' bhaan jiñ mai'chia' gu jai' nam ti dhi' bhaan g'e'g'erkam xim ilhdhak nat jax chu'm ki'n jich dharai aach gu Dios. ¹³ Cham tu' silhkam jir noonbi'ñ am gu' guch Xoi'kam sia kum pui' kai'ch, pui' pix ja'k jam ti xi chu jim nam jax dhuu bhaan ja iatgi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham. ¹⁴ Gio gu'x maat ich gu ja'ook na bixchu'x aichu'n na jax ja'k bhaan ja iatgidha' gu ja'tkam, sia pui' xim dui na panaas jir nobii'ñ ka' gu Dios. ¹⁵ Mi' pui'p

tu daa'ñchu' am ba' gui' nam jir noonbi'ñ gu ja'ook ya' dhi oi'ñga'n, pui'm ja'k xi chu jimda' nam panaas jir jix kiki' ja'tkam, gu' ji na gu' na pai' dhuuk jum aaya' nam jum tulhiña', mu ja'k pu bhaya' am, na gu' pu'ñi pix ja'k jir ja mai'chik ka'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat g'e' kam tulhii na bhaankam tu juan guch Xoi'kam

¹⁶ Jix gi'm jañ ya' tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ, sia ku pim gu' aapi'm pui' pix ja'k jiñ k'èk'è' na jax gux ñaanbigim nañ jax ba jam titda, piam ku pim gu' pui'm aa' nañ silhkam jix ñaanbi'. Sia pim ka xiñ k'èk'è' nañ jam aagi'ñdha' nañ jax jir tu'm kam aañ dñilh, sia ku gu' dhi' bhaan jix maati' nañ am g'e'kam jiñ chaat. ¹⁷ Cham tu' pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios nañ g'e'kam jiñ chaatit am ja aagi'ñdha' gu jai' nañ aañ jix io'm jir jix kii' maa'nkam, jix ñaanbigim pix jiñ ilhii'ñdha' gu' no'ñ pui' kai'ch. ¹⁸ Gu' ji na gu' kapbhai' nam mui'x jai'ch gui' nam g'e'g'erkam jum taatit pui' kai'ch nam jix bhai' tu jim, aañ jai' pui'p xi chi'ya' g'e'kam jiñ chaatit sia gu palhüip nañ jax ja'k jix bhai'p tu jim. ¹⁹ Jix bhai' jam jur bia' pim dho ti aapi'm jiñ jaaduñ, gu' pix ji na pim gu' joidham ja k'èk'è' gui' nam pu'ñix ñanaanbim kai'chdha'. ²⁰ Cham jax ilhii'ñ japim panaas sia chi jaroi' tu jam juantu'n, piam sia kum jam bui dhir jum tutumñigamtaim biix aixim xi jam iatgidhat, gam chi siam gampai' xi jam ilhdhat, ji'x jam xi jam kakkpiasat na jax aa'. ²¹ Aach gu' gampai' tui'ñgit bhammi dir jam bui ai jano', jix xi'iraam tu tatda' xib nañ mui' xiñ ga'nga.

Ba' kapbhai' nam jai' g'e'g'erkam jim ilhdhat pui' kai'ch nam jax jir tu'm kam, aañ dho pui'p xi chi'ya' xib, sia ku gu' buiñor gu Dios ja'p ji buusan nañ jix ñaanbi'. ²² Ja'pniñ kai'ch nañ aañ ja'xbui'p jir pu chu'm nam jax chu'm gui', ebreo ñi'ook ki'n jañ tu a'ga ja'p nam jax chu'm ki'n tu a'ga gui', gior Israel kam maa'nkam iñ ip ja'p na jax gui' nam jir Israel kam, jir jiñ boxii ip gu Abraam ja'p na jax gui' na pui'p jir ja boxii. ²³ Gior tujuandam tugi'ñ iñ guch Xoi'kam ja'p na jax gui' nam sap pik ba' jai'p jir tujuandam tugi'ñ. Jix io'm jir jix kii' tujuandam tugi'ñ iñ aañ guch Xoi'kam, pui' xi chiñ ñich sia kuñ buiñor gu Dios jix ñaanbim kai'ch. G'e' ba tu jua ñich gu' bhaankam guch Xoi'kam, gui' cham pai' pui' tu juan am. Gio mui'kim jamit ba jiñ gi' jo' ki'n, gui' cham pai' ja gib am, pai'ji tiip jiñ mumua'da' am. ²⁴ Jix chamaamim jamit jix io'm ba jiñ gi' jo' ki'n gu Israel kam ja'tkam, aichdha' am maa'n oo'm daman mambhiix damdir jix jum maakob nam miñ chitkidha' gu jo' gu maa'nnim nam jiñ gi'bia'. ²⁵ Baikim jamit jup ba jiñ gi' uux jix kabaak ki'n, gio maa'nnim joodai ki'n namit jup jiñ ma'yasa.

Gio baik suudai' chir jup ba baap gu kaknub gui' nañ bhaan ka jimda'. Maa'nnim jañ suudai' dhaam pu sê' ji bhabhai'mukdat, irban gu gê' suudai' nañ pu sê' maa'n tukaa' gio maa'n tanoolh. ²⁶ Gio nai' ja'p nañ jax jimda', tiip jiñ bhbih'ntikidha' gu suudai' na gê' jimda' nai' a'kk'i'n. Pai'ji gux i'xkum jam tiip jiñ mumua'da' nam mia'n mañ bh'ya'. Gam d'ihl gu Israel kam ja'tkam nam xiñ mu'aak ka' sia kuñ tiip jir pu chu'm, gam jai' kap dir nam cham jir Israel kam ja'tkam. Pai' nañ ja'k jimda'ñ muuki' chir jup tui'ñgida', sia kuñ gê' kiicham oiri, piam mu ja'p gampix, piam kuñ suudai' dhaam ka jim kanuub ta'm, gam sia ja bui gui' nam sap pik ba' ti ti j'igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ²⁷ Gio nañ jix io'm tu juanda', bhaan pix jiñ chulhiñdha' iñ, pai'jiñ cham koksoda' gu', gam pai'ji nañ uamaidha', pui'x bhogit juruuxi'ñdha' iñ. Gam nañ tonmoidha' pai'ji, gam nañ gibkaidha' nañ cham kiki' tu jajannulh.

²⁸ B'ix aixim jañ bhaan nai'ñ chulhiñaidha', gam nañ jix ja joi'mdat ja ti'ñchoka' nabap tanoolh b'ix guch Xoi'kam j'igi'ñdham nam j'i'k nai' maap jum jumpadat tu daan. ²⁹ No'ñ ja bui kap tu'ii' mu pai' no't jano' pik tu' bhaan ma tu ai maadit, aañ ja'xbui'x ko'kkam jup xiñ dhuñia' na ba' bhaan jix maati' ka' nañ jix joi'mdat nai'ñ. Piam no' mit jaroi' tu' bhaan gai bua nam ua'tulhdha', jix buam jiñ ilhdhaiñ gampai' pup tui'ka'. ³⁰ Aañ dhi' pix bhaan gê'kam jiñ chaat nañ gampai' pix jiñ ilhi'ñ, cham tu' jumai tu' bhaan pup gê'kam jiñ chaat iñ. ³¹ Jix maat do gu Gi'korga'n gu Gê'kam jich Xoi'kam nañ silhkam jup kai'ch, dhi' na gammijim aa' nach gê'kamtu'nda' sia nar pai' dhuuk ka' git. ³² Jano' nañ Damaasko xip tu't, gux kai' gui' nat jix io'm gê'kam Areetas mi dai, tu chia nam mi gê' ki'ñgob gu'kuya' gu sandaarui'x nam tu nuukda' nañ pai' dhuuk mu buusnia' nam ba'ñ dhaagiñ kuupa'. ³³ Gu' ji na mit gu' jai' dhit jix bhai' duu nam jix chu joi'gi'n, maa'n kap dir jamit jiñ buusai' na pai' dhir mu ja'p tum joojoi'ñ na ilhi'ch ti di', ampix jiñ aixim. Baalh cha'm jamit xiñ dhaasak xi gia'rgidhak tirbiñ ki'n muñ tibaañ mijimmi diirap. Pu'ñi tu't jañich ba' ja nakoo gui' nam ka xiñ kuupak kat.

12

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nat jax chi ti i'mda' bhaan

¹ Ba' pui' nañ jax ba jam titda, pur cham tu' sia kuñ ti gê'kam jiñ chaatit b'ix aixim tu a'ga, gu' ji na gu' dhi' nañ tu' bhaan tu jam a'gidha' xib, jum aa' nañ jam aagi'ñdha' sia kuñ panaas dhi' bhaan pix gê'kam jiñ chaat. Jam aagi'ñdha' iñ nat jax tiñ chii'ñchuda gu

Dios maa'nnim jiñ i'mda' bhaan. ²⁻³ Aañ maa'n jix maat gu jaduun na pui'p ti j'igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' tiñ ñich i'mda' bhaan na mit baidhak bhijimmi baik jix dhaam bhaan. Mambh'ix daman maakob oidha' bap duu jano' tu mit baidhak, dai nañ cham maatit nai'ñ no' b'ix tukga'n binkam jim, ka' ba' dai i'mdaga'n pix, gu Dios d'ihl jix maat. ⁴ Maa'n kap aich jamit na pai' joidham tu tu'ii', bhai' ba' ti kai na tum a'ga ki'n gu ñi'ook nax xi dhuu ya' dhi oi'ñga'n na jaroi' ki'n tu a'ga'. ⁵ Ba' aañ pu jam titda na dai dhi' dhi jaduun jir am na gê'kam jum taatit pix am tuch a'gi'ñdha' gui' na tu'r jumai oi'ñga'n kam na cham tu ju'ngi. Aañ gu' no' ñich ti bhai'p ji chu a'ga gu tu' nañ jix maat ya' dhi oi'ñga'n, dhi' pix bhaan tu a'gada' iñ nañ tu' bhaan jiñ chulhiñ. ⁶ Gio gu' aañ jiñ bui ti cham tu' nañ gê'kam jiñ chaat ka' no'ñ tu a'ga nañ tu'x maat, nañ gu' silhkam maaxik jix maatit jup kai'chdha'. Gu' ji nañ gu' aañ ja'xchudhix kam pix tu a'gada' nam ba' cham jax jum aa'nda' gu ja'tkam nañ ja'p pix gê'kam jiñ chaat.

⁷ Pui' na jax nat tiñ chii'ñchuda i'mda' bhaan gu Dios, nañ gu' cham tu' b'ix tu aa' na ñich jax ti ti, d'ihl pix jañ pui'x chu maat. Tu nakoo' iñ sia kuñ jax ti bhaan gê'kam xiñ ilhdham gui' nañ tu'x maat, bhai' pix ji chuñ ai ba'ñ chuuku' bhaan, ja'p tu tatda' na panaas joi' ki'n jiñ xissi gu ja'ook b'ix kap na j'ix jir jiñ chuuku'. ⁸ Aañ ba' ti baikim pui' ba ti'ñ gu Dios nañ cham ka aa' nañ dhi' ki'n jiñ chulhiñdha'. ⁹ Gu' ji na gu' gu Dios jup jiñ chitda na dhi' bhaan xiñ joi'mdat jiñ a'm ti niidhim, gio sap dhi' bhaan mamti am gu ja'tkam na b'ix aixim jix bhaai' na pu tu duñia' sia ku cham jax jix bhaai' panaas gu tu'. Pui' kuñ ba' aañ jix aa' na cham bhai' tuñ jimda' na ba' dhi' bhaan matgildha' na b'ixchu'x bhaai' na pu tu duñia' guch Xoi'kam sia ku jax jix chu xijai panaas. ¹⁰ Gam ba' nañ gammiji pux bhai'ñ chaat ka' sia ku cham bhai' tuñ jim, siam chi giilhim jiñ chitda gu ja'tkam, gam sia kuñ cham tu' bia', gam sia kum jai' xiñ bhaamkidhat xiñ mu'aak, gam sia ku jax jix xijai nañ mi' pui' jimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Gio gu' aañ jiñ bui no' tu' bhaan jix buam tu tatda', dhi' ki'n jañ jix io'm bhaan xiñ gu'nguxdhai mi' pui' ba xi jimda'.

¹¹ Ja'p pix kai'ch iñ dho gu' na tu'x ñaanbigim nañ jax chu jam a'gi'ñ, nañ gu' panaas dhi' pix bhaan gê'kam jiñ chaat, gu' ji na gu'm aa' nañ dhi' bhaan tu jam a'gidha' na pim ba' aapi'm tu' ka'm jiñ ilhdha', cham tu' nañ aañ d'ihl gê'kam jiñ chaatit jam aagi'ñ nañ jax ja'k tu jim. Ja'p ji buus ba' na pimit jiñ chia nañ pu chu'm tu jam a'gidha' na pim ba' dhi' bhaan xim ga'ngada'. Cham tu'r jiñ jupaabkam am gu' gui' nam bhai' pai' oipot pui' kai'ch nam jix io'm jir jix kiki'!

tujuandam tugi'n' guch Xoi'kam, aañ ba' gampai' pix bañ ilhii'n am. ¹² Dhi' bhaan jix maati' nañ aañ jir jix kii' tujuandam tugi'n' guch Xoi'kam nañ xi ñakoo'ntugit mi' pui' xi jim na jax jix aa' sia pui' jiñ chulhiñat. Sia dhi' bhaan jix maati' na ñich bix aixim jix bhai'm duukam jup tu duu jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk pu chu'm niidhat. ¹³ Gio gu' aapi'm cham tu' bitaa'n bipio' ja bui gu' jai'ch Xoi'kam jigi'ñdham nam nai' maap jum jumpadat jup tu daan, cham tu' pim dhi' ki'n bitaa'n bipio' na ñich cham tu' tu' jam taa na pim ki'n jiñ xiispa' jano' nañ bhai'p tu' jam bui. Xi chuñ uañdha' pim no' pimit pui' ja'k ilh, cha'pim dhi' ki'n jix buam jup bam aa'nda'.

Na pui' baja ja tiida' gu Paablo na gio mui'p ja tii'mira'

¹⁴ Ba' aañ gio pix am jix bhai'p bañ bua nañ gio mui'p ba xi jam tii'miram, bar baikim ka' ba' dhi' nañ gio bhammi dir jup ba aaya' jam bui. Ba' maa'n nañ jax pix cham tu' jam tañiidha' na pim tu' ki'n jiñ xiispa', nañ gu' aañ cham tu' mu gaagidha' gu tu' na pim bia', gu' ja'ppi aapi'm nañ mu jam gaagidha'. Na gu' na pim jax bax maati' ya' dhi' oi'ñga'n no' jaroi' tu maamar, jum aa' na gu' ja taat gaagidha' gu tuumiñ na ki'n tu ja taañxi'ñdha' gu maamra'n, cham tu' nam ja'kbui' kat tu taañxi'ñdha' gu ja taat. Aa'ñ ba' pu'ñi ip, aapi'm ja'p ji buan gu' na pim jir jiñ maamar. ¹⁵ Ba' aañ dhi' ki'n jix bhai' jam duñia' nañ ji'k ki'n pui' pup jiñ dhuuk diilh, sia ñich chi pui' ji bii. Sia aañ diilh jañ jam a'mkam xiñ chulhiñat' na ba' aapi'm jix bhai' tu jam jimia'. Jix io'm xi jam joi'gi'n iñ gu', cham maati' in na jax ku pim ba' aapi'm cham ja'xbui' pui'p jiñ joi'gi'n mu dir bha ja'k.

¹⁶ Jix maati' japim ip jiñ jaaduñ na ñich cham tu' tu' jam taa na pim ki'n jiñ xiispa', gu' ji nam gu' jai' sap pui' kai'ch na ñich ixchuixim g'e'p jum duukam ma tu ma'iich jano' nañ bhai' dhir oihimik jam bui, dai ji sap na pim gu' aapi'm pu cham maati' na ñich jax duu. ¹⁷ ʔKa' pim ji gu' aapi'm ja'p jum aa' aa na mit gui' pui' jam dooda na ñich mi'ji ja joot nam mu jam tii'mpo'? ¹⁸ Jax dhuu na gu'r jix bhai'kam gu Tiito nat mu jimik jam bui jumai bii'ma'n ip na pui'p jir jix bhai'kam, nam gu' ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Mi' pix pui'p tu daa'ñchu' gu' gu' Tiito na jax aañ, maa'n i'ldmda' pix jup duuk ich, cham ilhii'n iñ ba' nat jix ixchuixim jup ma'iich gu tu' bhammi dir jam bui.

¹⁹ Gio gu' chi aapi'm ja'p jum aa'ñ jaaduñ nach pu kai'ñkam pix bix aixim soi' jam titdat mai'chim gu tu' na ba' ki'n jix bhai' tuch jimda' aach. Chaam tu' ji matgim, jax dhuu na gu' gu Dios jix maati' nach jax kai'ñkam pui' ja'k tu jam a'gi'ñ. Bix dhi'

nach ji'k jax jam titda, dhi' na pim ki'n jum gu'nguxdha' na pim mi' pui' xi jiidmda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ²⁰ Nañ gu'x aa' na pim mi' pui' jiidmda' nañ pai' dhuuk gio mui'p jam tii'mira'. Jix buam tu' tatdachia' gu' no' ñich ba' jam ti na pim cham mi' pui' jiiim, cham tu'ñ ba' ka tu jam a'gidha' na pim jax ja'k bhaan jix bhai'm taat ka'. Jix buam gu' no' pim daim kokda, piam ku pim xim jiiigak bixchu' pix bhaan, piam ku pim gu' bix aixim bhaan g'e'g'erkam jum taat, piam ku pim gu' diilh pix xim jajo'i'gi'n, no' pim gu' pu cham jajo'i'gi'n gu jai'. Piam ku pim jum i'iatulhi'ñ, piam ku pim jum a'a'ga, gammiji bix aixim ku pim pui'm bua na jax cham kii' ka'm ni'i'ñ gu Dios. ²¹ Siañ dhi' bhaan jix buam jiñ aa' nañ pai' dhuuk bhammi dir ba ji buusnia' no' ñich ja tii na maa'n nam jax kii'saim nam jum ua'tulhi'ñ gui' nam pum ua'tulhi'ñ jano' na ñich bhammi dir xi e'ek. Jiñ xusuakchuda' dho gu' gu Dios nañ jix xi'irai ja a'mkam dhi' dhi ja'tkam nam tii ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Mui' ja biiim boppo am gu' gu u'uub gam bix aixim gu tu' nam diilh joidham ilhii'ñ nam pu tu buim nam jax tu jimdat nam chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, ni ji'x ba' kum cham soi'm ilhdhat ja'k sulhi' ip gio.

13

Na baja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu duiñchu'nda' gio na ja tabuimgidha'

¹ Ba' nañ jax ba kai'ch, dhi' bar baikim ka' nañ gio bhammi dir jup ba jam tigia'. Jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios nach sap cham tu' ja'p pix bha kusbi'ñdha' gu jaroi' no'ch cham bhai' maati' no't silhkam cham am bua gu tu', jii' ji no'm gook jix jai'ch piam ji'k baik gui' nam jix bhai'x maati' nat maaxik cham am bha, piam no' mit tii ja bu-upui ki'n nat tu' bhaan cham am bua nach ba' bhai' ba kusbidha'. ² Ba' aañ ya' dir gio pui'p ja titda gui' nam pum ua'tulhi'ñ jano' na ñich gatuuk gio bhammi dir jup xi e'ek, nañ cham tu' ka ja joi'mda' no' maa'n nam jax jum ua'tulhi'ñ nañ gio mui'p jimda', pui' ñich pu xi ja tiidak diilh jano', ³ nam gu' chix maachik kat pui'm bua nañ jax ja'k bhaankam guch Xoi'kam ja silhkada'. Na gu' guch Xoi'kam na pai' dhuuk jam silhka'nda', cham tu' na soi' jam titdada' na pim mi' pui' jimia', gu' ja'pjix oo' ñi'ook ki'n na tu jam a'gi'ñdha' na pim ba' bhaan xim ga'ngada', ⁴ sia kut gu' gampai'm duu jano' na mit pai' dhuuk sissapak mu bhaan gu u'uux na gai bii. Na gu' mi' dhir nat pai' dhuuk gio duadik jup bam, tajaañ gu Dios gui' na ki'n bix aixim jix bhaai'n ka' na pu tu duñia'. Aach ba' pu'ñi gampai'p tu'ii' xib, nach gu' buiñor ti jigi'ñ guch Xoi'kam, gu' ji na gu' pui'ch a'm jup tajaañx gu'

na ki'n bixchu'x bhaai' nach pu tu duñia'. Mi' pim dho ba'ch machia' no' pim cham mi' pui' jiim nach pai' dhuuk bhammi dir ji bubuakia'.

⁵ Xim ga'ngada' pim diilh no' pim silhkam buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, tu' pim jax xi dhuñia' na pim bhaan machia'. Jix bhai' pim xim ga'ngada' no' jam a'm ti niidhim guch Xoi'kam pui' na pim jax ja'k tu jim piam ku gu' cham. ⁶ Biix japim xim ga'ngada' no'r am piam ku gu' cham pui' nach jax ja'k jup tu jim aach. Aach diilh jix maat gu' na chich chakui tu' bhaan gai suulh, mi' pui' pu jiim ich na jax jix aa' guch Xoi'kam. ⁷ Gu' ba' no' pim gu' aapi'm tu'ch ñii'ñxi'ñ nach bhaan gai suulhgichu', aach jam a'mkam tu daan na pim aapi'm cham tu' bhaan gai suulhgia'. Cham tu'ch jam a'mkam tu daanda' nach aach xi'r jix kiki' ja'tkam, gu' ja'ppi ja'p pix nach jam a'mkam tu daanda' na pim ba'x bhai' mi' pui' jiiimda'. ⁸ Aach dai pui' pix tu duiñchu' gu' na jax pix jix kii' ka'm ñii'ñ gu Dios, cham tu' nach maakam tu duiñchu' na jax cham jir mi' pui'. ⁹ Pui' kuch ba'x bhai' pix jich chaat ka' sia ku cham bhai' tuch jim, nach gu'x maat na pim dhi' ki'n jum gu'nguxdhai mi' pui' xi jiiimda' aapi'm. Gammijich pu jam a'mkam tu daanda' na ba' gu Dios jam palhbuidha' na pim jir jix kiki' ja'tkam ka', na pim cham tu' u'ua'tulhdhix ka'. ¹⁰ Biipi' dir jañ mui' pu ba tu jam ua'ñii'ñ bhaan dhi'ñi u'uan na pim jax ja'k tui'ñgida' nañ ba' cham xi'x oo' ki'n tu jam a'gida' nañ pai' dhuuk bhammi dir aaya'. Jiñ chajaañ gu' gu Dios gui' nañ ki'n biix aixim pu tu duñia' nañ jax ihii'ñdha', dai nat cham tu' pu kai'ñkam jiñ chajaañ nañ cham pai' jam matgilhdha' ya' dir dhi oi'ñga'n, gu' ja'ppi nañ ba' dhi' ki'n jix io'm ja kabkadidha' guch Xoi'kam jüigi'ñdham.

¹¹ Ja'p jañ ba'p xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ ba' moo ja'xbui' pix tu jam ua'ñdha': Aañ jix aa' na pim gammijix bhai'm taatit tu oi'ñka'. Xi gaagidhat japim na jax ja'k jix bhai' tu jam jimda' na pim ya' kap tu'ii' dhi oi'ñga'n bhaan. Xim gu'nguxdhat japim ip biix ji'ma'n na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios. Gio na pim jix bhai' kai'chit, cha'pim daim kokdada' na ba' gu Dios xi jam joi'mdat jam a'm ti ni'ñdha', na gu' gu Dios cham tu' pui' bhanaa'. ¹² Xim ñii'ñio'kdhat japim ip na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim xim ja joi'gi'n. ¹³ Ya' dir mu jam ñio'ki'ñ am biix guch Xoi'kam jüigi'ñdham.

¹⁴ Ba' gu Dios gui' nax chu joi'gi'n biima'n gu Gê'kam jich Xoi'kam gio gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pix jam a'm jup tui'ñgida' am gammiji. Ja'pni daipu'.

**GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TI
JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH
XOI'KAM NAM
GALAASIA OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'ñ iñ guch Xoi'kam. Diihl guch Xoi'kam bii'ma'n gu Gi'korga'n Dios pu chu'm ki'n jiiñ dhai mit, cham tu' na mit gu jax chu'm ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n pu chu'm ki'n jiiñ dhai. Gu Gi'korga'n guch Xoi'kam, dhi' pix jañ aagit jup kai'ch gui' nat jano' mi' dhir dua'ñdhak bamii' koi'ñga'n tir. ² Ba' aani' gio ja bii'm bii'x guch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam jik' jiiñ bii'm jup tu'ii', mu tu jam ua'ñi'ñ ich bii'x aapi'm na pim jik' kap maap jum jumpadat tu daan buiñor guch Xoi'kam na jix' Galaa-sia bhaan bipio' gu dibii'. ³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Ge'kam jich Xoi'kam pix git xi jam joi'mdat gammiji' jam tajaan'dhidha' am gui' na pim ki'n joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka'. ⁴ Guch Xoi'kam diihl jum do'ñcho na mit mua na ba' pu'ñi ja'k tu namkix ka' guch ua'tulhdhara', gam na ba' cham tu'ch dhaam kap tui'ka' guch buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n jix jai'ch, nat gu' pu kai'ñkam bha jii na ya' pui' tu duñia' na jax jix aa' gu Dios. ⁵ Ba' dai gui'ch pix ge'kamtu'nda' gammiji' sia nar pai' dhuuk ka' git. Jam git jach moo bii'x pui' duiñchu'nda'!

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na maa'n pix jix jai'ch gui' na silhkam bhaan tum a'ga gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam

⁶ Gu Dios jam a'm ti'ñ aapi'm na pim ba'r ja'tkam tugi'ñ ka', bhaan guch Xoi'kam mat-gir nat tu' silhkam xi jam joi'mdak jam a'm ti'ñ. Gu' pix ji nañ gu' cham maat na pim jax kai'ñkam jotmoda' maakam jup ba tu jim na jax ja'k cham aa' gu Dios. Cham japim mi' pui' ka jii'm, juma' bhaan gu ñi'ook japim pix bhaan ba tu daa'ñchu', cham tu' kia' gui' na jax chu'm pik jir silhkam. ⁷ Gu' ji na gu' maa'n pix jix jai'ch guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga, cham tu' gook, gu' pix ji nam gu' mi' dhir jai' maakam duñiim na jax ja'k cham jir silhkam. Mi' ba' maakam ja'k jup ba jam bhii'chdhatu' am aapi'm, na pim gu' mi' cham ka maat na jax pik tu'm jir silhkam. ⁸ Ku gu' no' jaroi' maakam jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, no' cham tu' pui' ja'k na chich aach jax ja'k tu jam a'gi, aañ pu kai'ch na git iam tulhiñchuda' dhi' gu Dios. Cham jax bua sia chi moo maadit gui' nach maap tu a'ga no'm maakam jam aagi'ñ na

jax cham jir silhkam, piam sia kut maadit gu nobii'ñ gu Dios jix dhaam dir ya' ji e'ek. ⁹ Gioñ moo pui'p xi chi'ya': No' jaroi' maadit maakam jam aagi'ñ guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' pui' ja'k na chich jax ja'k tu jam a'gi, pu kai'ch iñ na git iam tulhiñchuda' gu Dios sia pik nar jax ka' git.

¹⁰ Aañ cham tu' ja nira gu' gu ja'tkam nam pu ti'ya' nañ jir jix kii' maa'nkam, piam no'ñ mi' pui' tu a'ga, gu' ja'ppi gu Dios nañ aañ nira na pu ti'ya'. Na gu' no'ñ aañ jix aa'nda' git nañ jix bhai' bi'ya' ja bui gu ja'tkam, cham tu' silhkam jir tujuandam tugi'ñ ka'ñ git guch Xoi'kam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat jax dhuuk mi' ji buus nar nobii'ñ ka' guch Xoi'kam

¹¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jix aa' na pim jix bhai'x mat ka' nat cham tu' jaroi' ja'p pix pui' ja'k jim aagak gu jax chu'm maa'nkam ya' kam dhi oi'ñga'n pu chu'm nai' ji chu a'ga dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, dhi' nañ aañ jax chu'm bhaan tu a'ga. ¹² Cha'pim jax jum aa'nda' nat jaroi' jax chu'm maa'nkam pu chu'm jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot nañ nai' pu chu'm tu a'ga, gu' ja'ppi diihl guch Xoi'kam nat pui' ja'k jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot.

¹³ Jix maat japim dho nañ aañ jax jir tu'm kat nañ chakui buiñor ti'ñ dhat guch Xoi'kam, nañ mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' nam jik' jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti' jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jix bhaamut jañ ja gaagidha' gui' nam ti' jii'gi'ñ, jix ja koodaktu'nda' iñ. ¹⁴ Aañ pik jix io'm bii'pi' pup xiñ chaattu'nda' nañ mi' pui' xi chu duñiida' nach jik' jax tu jimda' bii'x nach jik' jir Israel kam ja'tkam jano' nañ cham ti' jii'gi'ñdha'. Cham jaroi' gui' nach jik' maa'n nach jax jich chaat ka' kum iam jiñ jupaab jimmida' nam sap pik ba' ti' mi' pui'p xi chu duiñchu'nda'. Aañ jix io'm jix iibhi'ñdha' gu' na jax tu aagix ka', pui' kuñ ba' mi' pui' xi chu duñiida' nam jax tu jimdat guch bopxi kat. ¹⁵ Gu' ji nat gu' gu Dios pu bijik dir xiñ joi'mdak jiñ a'm pu ti'ñ nañ pu'ñir tujuandam tugi'ñ ka', pu bii'pi' dir jiñ a'm ba ti'ñ na ñich chakui maaxir. Ba' yamm'i nat pai' dhuuk jup ilh diihl gu Dios, ¹⁶ bañ mattuda gu Maraa'n nañ ba' bhaankam nai' ji chu a'ga' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhii'ya' gu ja'tkam nam pai' gammiji' mi' pup jum tulhiñdha', gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ tu ja a'gidha'. Gu' ba' aañ jano' cham pai' mu pai' gaagam gu jaroi' nañ tikka' nañ jax ja'k ba ji chu duñia' ja bui gu ja'tkam, piam nañ jax ja'k ba ji chu ja a'gidha'. ¹⁷ Ni ku ñich cham ja tiigim ip gui' nam pu bii'pi' dir bar noonbi'ñ guch Xoi'kam

nam Jerusaleen jup tui'ka' nañ xi ja tikkada' git. Jax dhui na ñich gu' moo jano' mu ja'k pu bhii maa'n kap na pai' Araabia bhaan bipio' gu dibii'r, gio mi' dhir Damaasko ja'k jañich pu bhii ip.

¹⁸ Baik oidha' ki'n jañich ba' mui' ka jii Jerusaleen, jano' ñich kia'pix ba maat gu Peegro. Dhi' buiñor juruuñ jañich mambhix daman jix chamaam tanoolh. ¹⁹ Ba' mi' dhir daipu' gu Santiago ñich pix ba tii, gui' nar ja'nni'n gu Gek'am jich Xoi'kam. Pu daipu' dhi' pix ba', cham jañich jumai pup ka tii gui' nam jir noonbi'n guch Xoi'kam. ²⁰ Jir silhkam dhi' pui' nañ jix jax jam titda, cham tu' nañ pui' pix kai'ch. Jix maat sia gu Dios nañ silhkam jup kai'ch.

²¹ Ba' gatuuk jañich mu ja'k pu bhii ip na pai' Siiria gio Siliisia bhaan bipio' gu dippir, ji'kchi kap jañich ai mi ja'p. ²² Ba' jano' pu cham jiñ mat ka' am guch Xoi'kam jügi'ndham bix kap nam ji'k kap maap jum jumpadat tu daanda' na ji'x jir Judea, pu cham jiñ ñii'ndha' am maaxik. ²³ Dai sap ja'pni pix ja kexekel' am jai' nam kai'chdha': "Xib sap mu pai' oirit ba tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam gui' na ka xich bhaamkidhat ka xich koodak ka'. Pu chu'm sap jup ba tu a'ga na jax chu'm cham aa'nda' na git cham pai' pu chu'm ka tum a'gada'." ²⁴ Jix bhai'm taat am sap ba' buiñor gu Dios nañ jax ja'k bar tu'm xib.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na mit joidham jix kigalh gu jai' noonbi'n guch Xoi'kam

¹ Ba' mambhix daman maakob oidha' xip duu na ñich gio mui'p jii Jerusaleen biima'n gu Bernabee, bix gu Tiito ñich xi baidhak. ² Gu Dios pix pui' ja'k jiñ jurтуда gu' nañ mu jimia' na ñich ba' aañ mui'p jii. Ba' bhammi nach bap tu'ii' Jerusaleen, maa'n kap jachich bach jumaap dilhkob ja büm gui' nam ji'k jix io'm jir jix chu mamatda' ja bui bix guch Xoi'kam jügi'ndham. Ba' aañ xi ja aagi'n nañ jax ja'k tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham mu ja'k ka bhüya' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', xi ja aagi'n iñ nañ pu'ni chu'm ja bui tu a'ga gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi' na ñich ja aañ, ja'p kai'nkam ja aañ jañich nam gui' mu dir bha ja'k jiñ aagi'ndha' no'r am pui' nañ jax ja'k tu a'ga piam ku gu' cham, nañ gu'x maachim no' cham jir tu' kub nañ jax ja'k tu ja a'gi'n. ³ Ba' cham pai' jax kai'ch am. Sia gu Tiito nañ bai'ñchu', cham pai' jax titda am sia ku cham jir Israel kam maa'nkam. Cham pai' jax titda am no'p jum aa' nam matgildha' na ba' bhaan bax maati' ka' na jai'p bar Israel kam maa'nkam. ⁴ Jix maat iñ

gu' nam jai' dhit bhai'p oipoda' gui' nam sap pui'p ti jügi'ndha' tii buiñor guch Xoi'kam, gu' nam jax dhui bhai'ch mai'chidha' nach sap gio mi' pui'p tu dagia' nam ji'k jax tu jim gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam. Tii chian am gu' gu Tiito nam matgildha' na ba' jai'p bar Israel kam maa'nkam ka'. Jax dhui na gu' aach dhi' pui' ja'k cham kam aa' nach pui' ka tu buada', cham tu'ch dhaam kap tu'ii' gu' pui' nam jax ja'k tu jim, nat gu' aach guch Xoi'kam mi' dhir bach boosolh. Ba' dhi' bhaan jix maati' nam cham tu' silhkam buiñor ti jügi'ndha' guch Xoi'kam, nam pui' pix xi iatat jix xi'lhim bha ja'p jich iatgi'n. ⁵ Gu' ji nach gu' aach xi gu'ki'nda' sia kum jax jich chitda, ni ji'x dho moo ku chich am pui' tii nach mi' pui' jimia', nach gu' aach jix aa' na pim mi' pui'p tu dagia' bhaan gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam nar silhkam pui' na jax jum kai'ch.

⁶ Ba' gui' nam jir jix chu mamatda' ja bui bix guch Xoi'kam jügi'ndham, cham pai' jax jiñ chii'n jamit nañ jax ba kai'ch no'ñ tu' cham mi' pu duiñchu' nañ jax tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam. Cham pai' jax jiñ chitdam ip no' tu' pup jum aa' nañ mi' xi binda' dhi' nañ jax ja'k tu a'ga. Gu' ji nañ gu' cham maat no'm silhkam jir jix chu mamatdagim ka' ba' cham. Gio gu' cham jax bua sia kuñ cham maat no'm jir jix chu mamatdagim, na gu' gu Dios kam tu' dhi' ki'n xich joi'mda'. ⁷ Gu' ji nam gu' ja'kbui' kat jup jiñ chitda nat sap aañ jiñ a'm ti tii gu Dios nañ tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gu' ba' gu Peegro bhaan jup ti tii sap na tu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam. ⁸ Ba' gu Dios, dhi' nat Peegro bhaan ti tii na nai' tu ja a'gidha' gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dhi' pix gu Dios nañ aañ jiñ a'm jup ti tii nañ pui' nai'p tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

⁹ Ba' gu Santiago gio gu Peegro gio ba' gu Juan, dhi' nax io'm jix bhaai' nam jax ja'k ti'ya' ja bui bix guch Xoi'kam jügi'ndham, dhi' bix pui'p tii mit nat aañ jiñ a'm ti tii gu Dios nañ nai' tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Gu' ba' na bhaan jix maati' ka' nach maap pu chu'm ka'm tu juana', bhai' xiñ dhaa'ñ jamit gu ja noonob, panaas ku chich jich ñiñio'ki, sia bix gu Bernabee bhai'p xi dhaa'ñ jamit, nat gu' dhi' ba' bhaan bii nañ büm nai' tu a'ga'. Ba' gui' diñh sap ja bui tu a'ga am dai gu Israel kam ja'tkam. ¹⁰ Ba' ja'pni soi'p xich chii'n jamit nach sap siamrix joi'mdat jix bhai' xi ja bua't gui' nam cham tu' bia' ni ji'x, na pu cham bhaai' nam pai' dhir u'ji gu tu'

ki'n tu saba'da'. Ba' aaf' dhi' pui' tii duiñchu', cham mik buppa iñ.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat ñiok gu Peegro bhammi Antiokiya

¹¹ Ba' maa'nnim nat mu jii gu Peegro Antiokiya, ñiok jañich maaxik bhai' ji ñiidhat buisaram, na gu' buam pix tu jim na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ¹² Biipi' dir ja biim ka xi chu kua'da' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. Ba' mikkat na mit bhammip ba ji bubua ji'kchi gui' nam bhaankam bhammi ja'p oipim gu Santiago, cham tu' ja biim ka tu kua', nat gu' bax ja iibhi. Mi' pui' tu daa'ñichu' am gu' nam jax tu jim gu Israel kam ja'tkam nam cham ti' jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa'nda' sap gu' nam matgüldhix ka' sia kum gu'p ti' jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, mi' dhir ba' bax bhaai'n ka' ip nam ja biim tu kua'da' gui' nam jir Israel kam ja'tkam. ¹³ Ba' gui' nam jir Antiokiya kam nam pui' tiip ti' jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, jai' mi' pui' tiip ba tu daagik jamit nam jax ji ñiidhat gu Peegro na jax ja'k tu jim, nam gu' pui' jir Israel kam ja'tkam, sia jai' gu Bernabee pui' ja'k jup xi chu jii. ¹⁴ Ba' pui' na mit jax ja'k tu jii, dhi' cham tu' pui'm kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach pu'ñi ja'k tu jimda'. Pui' ku ñich ba' pu tii'ñ gu Peegro nam biix dhit xi chë këë guch Xoi'kam jii'ñdham gui' nam ji'k jir Antiokiya kam. Ja'pniñ moo titda: "Aap nap jir Israel kam maa'nkam, pui' ja'k jap tu jimdat nap panaas pu cham tu'r Israel kam maa'nkam. Gu' ba' xib, çax kup ba'p ba ja chian gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' jimia' na jax gui' nam jir Israel kam ja'tkam? Na gu' cham jir am gu pui'."

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na dai pix no' jaroi' tu' silhkam buiñor ba ti' jii'ñ guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ka bhüya' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'

¹⁵ Aach dho pui' tiich chüiti' nach jir Israel kam ja'tkam, nach mi' pui' jiiim panaas na ji'k jax tu aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' cham tu' pui'r jich chüitgidam ich nach jir jix u'ua'tulhdhix kam, ja'p na jax gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ¹⁶ Gu' pix ji nach gu'x bhai'x maat na gu Dios cham ji'xkat ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gui' nam mi' pui' tii xi chu duñiim na ji'k jax tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gu' gui' ji na ja uañi'ñ nam tu' silhkam soi'm ilhdhai buiñor ba ti' jii'ñdha' guch Xoi'kam. Pui' ku chich ba' aach tu' silhkam soi'ch ilhdhak buiñor ti' jii'ñ nach jix aagit nach uañdha' guch ua'tulhdhara' gu Dios, cham tu'ch mi' pui' ka tu daa'ñichu' na ji'k jax tu aagix, na gu' dhi' cham ji'xkat jich palhbuidha'.

¹⁷ Gu' ba' aach nach gaagim nach ja'k jix bhai' bi'ya' buiñor gu Dios bhaankam

guch Xoi'kam, gu' ji nam gu' jai' pui' ilhii'ñ nach aach ji ba'r di' gux u'ua'tulhdhix kam, çja'p kai'ñkam jup kai'chdha'm aa ba' na guch Xoi'kam ua'tulhdhara' bhaan jup tui'dhi'? Chaam tu' ji matgim. ¹⁸ Na gu' dhi' ja'pni na jax gu tu' no' ñich xi iarak nañ pui' ilhii'ñ na cham tu' bhai', gu' ji no' ñich gu' gatuuk gio mi'p kii, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham jir am pui' nañ jax tu bua. ¹⁹ Aaf' nañ gu' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñichu' na ji'k jax tu aagix gu bijik dir kam, ja'p ji buusan nañ muukix buiñor dhi'. Kuñ ji gu' dua ji buiñor gu Dios, nañ gu' dai pui' pix ja'k ba tu duñiim na jax jix aa', cham tu' kia' na jax ja'k tu aagix. ²⁰ Biima'n muu ñich gu' guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk mua. Ba' na ñich pai' dhuuk biima'n duadik giop bam, cham jañ kar pu chu'm nañ jax jir tu'm kat biipi' dir, bar jumai iñ. Guch Xoi'kam pix jiiñ a'm pup kio ba' mi' dhi; dai ba' nañ soi'ñ ilhdhat pix buiñor ba ti' jii'ñ, nat gu' xiñ joi'mdak jiiñ a'mkam muu. Dhi'r di' gu' gu Maraa'n gu Dios. ²¹ Ba' aaf' ti' jii'ñ dhi' pui' nat jax ja'k tu duu gu Dios xich joi'mdak, na gu' cham kam aa' nach mi' pui' ka tu duñiidha' na jax tu aagix. Na gu' no' pui' ja'k xich joi'mdat jich a'm ti' ñiidhidha' git gu Dios nach mi' pui' tu duñiidha' na ji'k jax tu aagix, jir tu' kub ka' git pix ba' guch Xoi'kam nat ba muu bhaan gu u'uux na gai biit.

3

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo no'm mi' pui' jimia' na jax chu aagix gu bijik dir kam piam ku gu' nam silh pix ba ti' jii'ñdha' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam

¹ ja'p moo cham am बातु' pim aapi'm na pim Galaasia oi'dha' na pim tii buiñor ti' jii'ñ guch Xoi'kam! çJaroo biix aixim jam titdaimik maakam jam iatgi na jax cham jir silhkam? Maaxik jam aa'ñ jachich gu' nat jax ja'k jum duu guch Xoi'kam nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. ja'p cham jam jur bia' pim panaas! ² Jano' nat jam a'm jum tajaan gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gu Dios, çna pim mi' pui' jiiim aa na ji'k jax tu aagix gui' nat Moiseses tu ua'nak kut ba' jam a'm jum tajaan, ka' na pimit ti' jii'ñ aa nar silhkam pui' na pimit jax ja'k kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam? çJia na gu' na pimit ti' jii'ñ na maaxik jir silhkam pui' na jax jum kai'ch? Jiiñ aagi'ñdha' pim.

³ ja'p cham ji'x jam jur bia' pim panaas ku pim ba' pui'm bua! Tii' na pim gu' biipi' dir ka xix aa'nda' na jam a'm jup tui'ngit jam palhbui'ñchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda', gu' ji na pimit gu' xib ja'p xi dhuuk, diilh japim pix mi' pui' ba tu duiñchu' na pim jax pix ilhii'ñ. Ya' pix jup jir ja duiñ gu' gu ja'tkam dhi' na pim jax chu'm bhaan ba tu daa'ñichu'.

4 Bix aixim japimit ti xi chu maat panaas na pim jax ja'k mi' pui' jimdada' git na jax jix aa' gu Dios, gu' pix ji na pimit gu' bak pu cham tu' maat. Cham ilhi'iñ in na pimit moo cham tu'p maat. 5 Jano' na jam a'm jam tajaafi'ndha' gu' pui' jimdada' git na jax jix Ua'i Ii'mda', gio na bix aixim jix bhai'm duukam jup tu' buada' jam bui na pim tu' cham pai' dhuuk pui' ti nii'ndha', dhi' cham tu' pu kai'fikam pui' tu' buada' na pim mi' pui' jimdada' na jax tu' aagix, gu' ja'pji na pim silhkam ti jigi'ndha' na maaxikjir pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam.

6 Pui'm duu gu' bijik gu' Abraam, nat tu' silhkam ti jii'ñ pix buiñor gu' Dios, pui' kut ba' gu' Dios bhammi dir bha ja'k pui'p ti nar jix kai' maa'nkam. 7 Gu' ba' gui' nam tu' silhkam jir bopxi'ñ ka' gu' Abraam, jum aa' nam pu'ñi tu' silhkam ti jigi'ndha' soi'm ilhdhat buiñor gu' Dios. 8 Gio gu' pui'p tu' ua'ñix maa'n kap na mit pai' tu' ua'nak gu' bijik dir kam gu' ñio'ki'ñ gu' Dios na saak sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jix kiki' ja'tkam ja' tigia' gu' Dios, dai pix no'm tu' silhkam soi'm ilhdhat buiñor ba ti jigi'ñ. Pui' ku ba'p titda gu' Dios gu' Abraam: "Jix bhai' tu ja jimia' bix gu' ja'tkam aap jum a'mkam." 9 Ba' bhaankam gu' Abraam, gu' Dios bix jix kiki' ja'tkam ja' tigia' gui' nam ji'k soi'm ilhdhai tu' silhkam buiñor ba ti jii'ndha', ja'p nat jax soi'm ilhdhak tu' silhkam buiñor ti jii'ñ diih gu' Abraam.

10 Gu' ba' gui' nam ji'k mi' pui' jimdada' na ji'k jax tu' aagix gui' nat Moisees tu' ua'nak nam pui' jim aagit na git dhi' ki'n jix bhai' tu ja jimia', dhi' cham tu' bhai' tu ja jimia'. Na gu' ja'pnim kai'ch: "Ba' gu' jaroi' na cham bix pui' tu duña' na ji'k jax tu' aagix dhi' na ba tu' ua'ñix, gu' Dios pui' ti'ya' na dhi'm tulhiña' sia pik nar jax ka' git. Siat chi moo maa'n kap pix cham am bua, na gu' ja'p ji buusnia' na pu bix maa'n jimdam cham am bua' na ji'k jax tu' aagix ka'." 11 Gu' ba' na gu' cham ji'xdha' jaroi'x bhai' bi'ya' buiñor gu' Dios dhi' ki'n na jax tu' aagix na tu' ua'ñix, pui' kut ba' ja'pnip tu' ua'nak maadit gu' bijik dir kam: "Gu' jaroi' na soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jigi'ndha' gu' Dios, diih gu' Dios pui' ba ilhdha' nar jix kai' maa'nkam." 12 Gu' ba' no'ch jix bhai' bi'iidha' git buiñor gu' Dios nach mi' pui' tu' duña' na ji'k jax tu' aagix na tu' ua'ñix, dai pui' pix ja'k jach jup tu' duña' git, ba' cham tu' maa'nda' git nach silh pix soi'ch ilhdhat buiñor ti jigi'ndha' gu' Dios. Na gu' ja'p iam ja'pnip jum kai'ch nat tu' ua'nak gu' Moisees na jax ja'k tu' aagix ka': "Gu' jaroi' na bix mi' pui' tu' duña' na ji'k jax tu' aagix dhi' na ba tu' ua'ñix, dhi' ki'n jix bhai' tu' jimia' buiñor gu' Dios."

13 Gu' ba' guch Xoi'kam mi' dhir jich boosolh nach pai' cham ji'xdha' mi' pui' jimia', mi' dhir jich boosolh nat pai' gu' Dios pui' ba ti'ñik nach jich chulhiña' git, nach gu' cham tu' bix mi' pui' tu' duña' na ji'k jax tu' aagix ka'. Guch Xoi'kam ba' ja'p ji' buus nat diih mi' ja'k ji' bii, jich a'mkam ba' cham bhai' tu' jii. Na gu' ja'pnip tu' ua'ñix ja'p iam mi' na pai' tu' daa na jax ja'k tu' aagix: "Gu' jaroi' na bhaan mukia' gu' u'uux na gai biit, dhi' bhaan jix maati' ka' nat ge'kam ki'n jix buam tu' duu." 14 Ba' dhi' pui' ja'k tum duu na ba' bhaankam guch Xoi'kam jai' ja' a'm jup bi'ya' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam dhi' nat tu' iimchuxdhak gu' Dios gu' Abraam, dai pix no'm soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ba ti jigi'ñ. Gio na ba' pu'ñi bix jich a'm jich chajaafi'ndha' gu' Dios gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mdaga'n aach nach ji'k buiñor ti jigi'ndha' guch Xoi'kam, pui' nat jax ti'ñik bijik.

Na bhaan ba tu' a'ga' gu' Paablo na ji'k jax chu aagix gio gui' nat tu' tu' iimchuxdhak gu' Dios gu' Abraam

15 Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ya' kam dhi' oi'nga' na jañ bhaan xi chu jam a'gidha' na pim ba'x maati' jiñ kaaya' nañ jax kai'ñkam jup kai'ch. Pui' na pim jax bax maat, no' mit gook maap xi chu a'gak gu' ja'tkam nam jax ja'k duña' gu' tu', jum aa'nda' nam u'uan ta'm tu' ua'na', bitaa'n jam ba' mi'p xi dharsa' nam jax ti' na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pui' tu' tui'ka'. Ba' cham ji'xdha' jaroi' gio maakam jup ka duña' pui' na jax ja'k ba tu' ua'ñix ka', pui' ja'k pup tui'ka'. 16 Ba' pu'ñi ip gu' Dios na mit gook dit maa'n ñio'ook jup duu gu' Abraam bijik. Gu' Dios pui' ja'k ti'ñ gu' Abraam nax bhai' tu' jimia' diih gio gu' bopxi'ñ nam jai'chdhihia' gatuuok. Ba' dhi' nam jir bopxi'ñ ka' gatuuok, cham tu' ja'p kai'ñkam jup kai'ch na diih pix jix bhai' tu' ja' jimia', gu' ja'pji na maadit mi' dhir jup jai'chdhihia' nam ba' dhi' bhaankam jix bhai' tu' jimia', dhi' ba'ch Xoi'kam nat xib ya' ba jai'chdhir. 17 Kani nañ jix bhai' xi jam aagi'ndha' na jax pik ja'k tu' tu'ñi dhi'. Pui' nat jax ja'k ti'ñ gu' Dios gu' Abraam, tu' silhkam ki'n pui' ti'ñ na pui' tu' duña', ba' cham tu' na gio maakam jup ba kai'chdha', sia kut bap duu gu' maakob sianto daman maa'n oo'm mambhix oi'dha' nat ba' mi' dhir jup ba jai'chdhir na jax ja'k tu' aagix ka' nat tu' ua'nak gu' Moisees. 18 Na gu' no' gu' Dios git jix bhai' ja' duña' dai gui' nam mi' pui' tu' duña' na ji'k jax tu' aagix, dhi' cham tu' pui' ja'k ka' duñichu'nda' git nat jax ja'k tidak gu' Abraam. Na gu' jano' nat pai' dhuuk pui' ti'ñ gu' Dios, cham pai' jax titda na tu' jax xi dhuña' na ba' pui' tu' duña' nat jax ti'ñ.

¹⁹ ¿Gu' tu' ji chi ba'x bhaai' pui' na ji'k jax tu aagix? Aa dho biipi' dir nat pui' xi chüdak gu Dios gu Abraam nax bhai' tu ja jimia' ip gu bopxi'ñ, gu Dios pix diilh gatuuk jich maa dhi' pui' na ji'k jax tu aagix nach ba' dhi' bhaan pix jix mat ka' nach tu' bhaan jich ua'tulhi'ñdha', ba' jano' juugit pix tu'x bhaai'n ka' na pai' dhuuk pu'ñi jai'chdhilhia' maadit gu boxii'ñ gu Abraam, dhi' na bhaankam jix bhai' tu ja jimia' gu jai' bopxi'ñ. Ba' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix, gu noonbi'ñ gu Dios jamit maa gu Moisees nat bha ja joot diilh gu Dios, mi' dhir ba' gu Moisees diilh jup jich aagii'ñ nach ba' mi' pui' jiidma' git. ²⁰ Gu' ji na gu' jano' nat pai' dhuuk maa'n ñi'ook jup duu gu Dios biima'n gu Abraam, cham tu' jumai' pix pu'ñi gu Dios na ba' mi' dhir pui' tu'ñda' gu Abraam, gu' ja'ppi diilh maaxik nat pu'ñi. Ba' xib cham tu' kam aa' nach mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax tu aagix, nat gu' diilh guch Xoi'kam ya' gëk jich boi'ñi nach jax ja'k mi' pui' jimia' na ba'x bhai' tuch jimia', na gu' ja'xbui'p jir gë'kam na gu Dios.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat tu' ki'n jich palhbui pui' na jax chu aagix

²¹ ¿Ja'p kai'ñkam jup kai'ch iñ aa ba' panaas na pui' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', dhi' bhaan jix maati' na cham tu' pui' ka tu duñaia' gu Dios nat jax tiidak gu Abraam, na gu' pui' xib cham tu' ka bhai' nat jax tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'? Chaam tu' ji matgim. Na gu' no' pui' ja'k jix bhai' tuch jimda' git nach mi' pui' jiidma' pix na ji'k jax tu aagix, jum aa'nda' git nach dai dhi' bhaan jup tu daa'ñchu'nda' nach ba'x bhai' bi'iidha' buiñor gu Dios. ²² Gu' ji na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam na gu ua'tulhdhara' biix ja daam jup tu'ii' gu ja'tkam. Gu' ba' gu' nam ji'k pu'ñi tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, mi' dhir ba ja bubuaxdha' gu Dios, na gu' dhi' pu'ñir jum duukam nat jax tiidak gu Abraam.

²³ Biipi' dir nach chakui tu' silhkam buiñor ti jüigi'ñdha' guch Xoi'kam, ja'p ji buusandant na mu pai'ch kuupka' ja'p na gu' i'xkum dhi' na jax ja'k tu aagix ka'. Ya' juugit jich kuu nat pai' dhuuk jum ai nach soi'ch ilhdhai tu' silhkam buiñor ti jii'ñdha' guch Xoi'kam. ²⁴ Ba' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix ka', ja'p jup ji buus na panaas bhai' puch bai'ñchu', yammi ba' xich dho'ñcho na pai' guch Xoi'kam. Ja'p na jax maadit gu tujuandam na ja aa'ñdhidha' gu a'aalham nam jax ja'k tui'ñgida', nam pai' bar gë'gër ja'tkam ka' nam ba' mi' dhir diilh bax mat ka'. ²⁵ Gu' ji na gu' xib nat bam ai na dai guch Xoi'kam pix bax bhaai' nach buiñor soi'ch ilhdhat tu' silhkam ba ti jüigi'ñdha', cham tu' kam aa' na

pui' kar jich boi'tu'nda' dhi' pui' na ji'k jax tu aagix, cham kam aa' na kach aa'ñdhidha' nach jax ja'k tui'ñgida'.

²⁶ Pui' na jax aapi'm xib, bar maamra'n japim gu Dios, na pimit gu' soi'm ilhdhak tu' silhkam buiñor ba ti jii'ñdha' guch Xoi'kam, ²⁷ na pimit gu'm bopko suudai' ki'n. Dhi' ba' bhaan matgir ip na pimit maa'n tuuku'p duu maap guch Xoi'kam, xib ba' pui' ja'k jup ba tu jim japim na jax gu'. ²⁸ Ba' ya' dir ja'p ja'k, cham tu' jax ka bua sia chi maadit jir Israel kam maa'ñkam piam ku gu' cham, piam sia kur tujuandam pui' pix cham namkidhat am piam ku gu' namkidhix kam jir tujuandam, piam ku gu'r chio'ñ piam kur ubii, pix ji no' pim biix soi'm ilhdhat tu' silhkam buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam. Biix maap jup tui'ñgida' pim biima'n guch Xoi'kam sia pik nar jax ka' git, panaas ku pim jir maa'n maa'ñkam pix ka' biima'n. ²⁹ Gu' ba' no' pim gu' pu'ñi biima'n jup tui'dhi' guch Xoi'kam, dho aapi'm ba'r di' na pim tu' silhkam jir bopxi'ñ gu Abraam. Jai'p tu jam makia' ba' gu Dios gui' nat tu' iimchuxdhak gu Abraam jano'.

4

¹ Ja'pniñ ja'k jup xi chu jam a'gidha' na pim ba'x maati' jii' kaaya' nañ jax kai'ñkam jup kai'ch. No' gu jax chu'm jix chumñigam maa'n tu mar, gu' ji no' gu' kar alhi' gu maraa'n, chakui bhaan jup tu tui'ka' gu bixchuga'n gu taata'n, dai na tu iimchudhix ka' pix. Gio no' pu'ñi kar alhi', pui' pix jup jir tu'm ka' na jax maadit gu tujuandam, sia ku gu' gatuuk biix bhaan ji chu bi'ya' na ji'k tu' tu bia'ka' gu taata'n. ² Gio jai' gu ja'tkam nam jix bhai' buada', bha bhüidhidha' am gu tu' na aa'nda'. Na pai' dhuuk diilh gu taata'n xi ñii'ñdha' na bar am ka' na ba' ba tu makia' gu bixchuga'n. ³ Pu'ñi ip ba' aach nach ji'k ba ti jüigi'ñ xib buiñor guch Xoi'kam. Bijik nach chakui buiñor ti jii'ñdhat, mi' ja'k jich bhüichdhatu'nda' na jax ja'k ilhi'ñdha' gux buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n bixchu'x bhaai' na pu tu duñaia', aach ba' mi' pui'p tu duñaia' ja'p na tu' a'aalham. ⁴ Gu' ji na gu' yammi nat pai' dhuuk jum ai nat pai' pix juugit tu dai diilh gu Dios, bhai' ba joot gu Maraa'n nat ba' ya' maaxir bhaan dir maa'n gu ubii, dhi' na mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ji'k jax tu aagix ja' bui biix gu Israel kam ja'tkam. Ba' diilh mi' pui'p tu duu na ji'k jax tu aagix dhi' Maraa'n gu Dios. ⁵ mi' dhir ba' dai nat bach boosolh nach cham mi' pui' ka tu daa'ñchu' nam aa'ndat nach mi' pui' tu duiñchu'nda' biix na ji'k jax tu aagix ka'ch bui aach nach ji'k jir Israel kam ja'tkam. Ba' xib nat bach boosolh, maamra'n bach ilhi'ñ gu Dios.

⁶ Ba' mi' dhir diilh gu Dios jup jich chajañ guch Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'ch

jujur am nach ba' dhi' bhaan machia' nach silhkam bar maamra'n, pui' nat jax jup tajaan dñih gu Maraa'n. Ba' dhix Dhuudu' kam jix Uañ I'i'mda' pui'ch jurtu'nka' nach pui' kai'chdha' na gu Dios jir jich Gi'kora'.⁷ Ba' aapi'm cham tu' pui' ka ji buan na jax gu ja'ppix tujuandam, gu' ja'ppi bar maamra'n japim aapi'm gu Dios. Gu' ba' na pim gu' aapi'm bar maamra'n, cham kam aa' na pim mi' pui' tu duiñchu'nda' bñx na ji'k jax tu aagix, na gu' tu jam makia' ip ja' gu bixchuga'n na pim pai' dhuuk buiñor aaya'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nax buam jum aa' ja a'mkam guch Xoi'kam júgi'ñdham Galaasia kam

⁸Biipi' dir na pim chakui maatit dhi' na jax chu'm silhkam jir Dios, jir tu ja juandam tuk ka' pim gu didios jup duiñxim ya' kam dhi oi'ñga'n. ⁹Gu' ba' xib na pim ti' bax maat gui' na jax chu'm silhkam jir di' gu Dios, sia ku gu' ja'kbui' kat jix bhai' xi jam maat na pim jax jir tu'm, ¿jax ku pimit ba' gio mi'p ja jii'ñ gux buam jum duu'nkam nam jam daam jimia', nam bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia' ya' dhi oi'ñga'n? Pu cham tu' bhaai' am gu' ti' buiñor gu Dios. ¹⁰Pui' pim bñx aixim tu'm bhaan tu piastat gu', jix ñbhidhat japim tu piastatda' jax chu'm masaa'n nam aajidha', piam jax chu'm tanoohl, piam jax chu'm oidha'. ¹¹Jix buam tu tatda' ba' nat moo pui' pik cham jam a'm jup baap gu ñio'ki'ñ gu Dios na ñich ti' tu jam a'gi.

¹²Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ soi' jam titda na pim soi'm ilhdha' ja'p na jax aañ na ñich soi'ñ ilh jam bui jano' nañ jam bui oilhimik. Cham tu'ñ ja'p kai'ñkam jup kai'ch na pimit tu' bhaan mañ ko'ktulh, ja'ppi nañ soi' pix jam titda na pim mi' pui' jimia' na ñich aañ jax tu jii jano'. ¹³Na gu' na pim jax bax maat jano' na ñich tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham jum tulhiña', jix ka'ooktugit jañich tu jam a'gi. ¹⁴Ba' sia ku jax jix xijai ka' aañ jiñ bui nañ jix ka'ooktu'nda', aapi'm maa'n na pim jax joidham xiñ kúgalhi'ñdha', cham pai'x buam jiñ ñii'ñdha' pim, ni ku pim cham jiñ oo'nda'. Joidham jix bhai'ñ aichdhidha' pim nai' ja'p jam ki'aam ja'p na panaas maa'n gu nobii'ñ gu Dios piam ja'p na dñih guch Xoi'kam. ¹⁵Joidham japim jix bhai'm taat ka' jano', cham bhaai'n ka' na pim jax pik xim buada' na pim joidham jix bhai'm taat ka'. Sia gu jam buupui pim xiñ chaiñbuidhak ka'. ¿Gu' xib japimit ba' jax jum duu na pim jix bhai' kam taatit jiñ bui? ¹⁶Panaas ku pimit dhi' ki'n bañ bhaamki na ñich xi jam aa'ñ na tu'r silhkam.

¹⁷Gu ja'tkam dhi' nam bñx aixim maakam jam iatgi'ñ, joidham xi jam da'dat

jix bhai' jam titda am, gu' nam jax dhui jumai boi bhaan jam bhüichdhatu' na mu ja'k bhüix na pai'r tu tulhiññara'. Jix aa' am na pim cham tu'ñ bui kap tui'ñgida', nam gu'x aa' na pim dai gui' pñx mu ja'k ba ja kaichgida'. ¹⁸Jir am ip dho nañ jix ja da'da' gu ja'tkam no'm gu'r jiñ ja'tkam tuk tu' bhaan, dai pix ji no'ñ mi' ja'k ja bhüichdhatu' na pai' ja'k jix bhai' tu ja jimia', cham tu' mu ja'k na pai' cham bhai' tu ja jimia'. Gu' ba' no' pim gu' aapi'm silhkam xiñ kúgalhdhat jiñ buip tui'dhi', gammiji pim pu xiñ kúgalhi'ñdha' sia kuñ cham jam buip tu'ñ, cham tu' na dai no'ñ jam buip tu'ñ na pim ba' xiñ kúgalhi'ñdha'. ¹⁹Aañ ya' dir mu ja'k ja'p jam ilhi'ñ gu' na pim panaas jir jiñ maamar, gammijiñ ba' pux buam jiñ aa'nda' no' pim cham mi' pui' jimmi' nat jax ja'k tu jii guch Xoi'kam, jix ko'kom jix buam tu tatda' gu' xib ja'p na jax maa'n gu ubii no't kia'pix ba maaxir gu maraa'n. ²⁰Tii dhox aa' iñ nañ git xib jam bui bap tui'ka' nañ ba' maakam tu't jup tu jam a'gidha' na pim jax ja'k jix bhai'x maatit jiñ kaaya', na pimit gu' chi cham bhai' maatit jiñ kai na ñich jax ti' tu jam a'gi.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' gu Agaar gio gu Saara

²¹Ea nañ aapi'm jup xi chu jam a'gidha' na pim mi' pui' tu daa'ñchu' na ji'k jax jum kai'ch na jax tu ua'ñix na tu aagix. Ja'p tu'm japim xiñ aagi'ñdha': ¿Aapi'm aa cham ji'xkat jiñkai'ñ gu u'uan gui' na mit bijik dir kam tu ua'na? ¿Pu cham maat japim aa na jax jum kai'ch maa'n kap na pai' bhaan tu a'ga gu Abraam? ²²Ja'pnim kai'ch na sap gook tu maamar kat gu Abraam, maa'n bhaan gu tujuandam tugi'ñ, gio ba' jumai bhaan ip gu dñih binga'n. ²³Gu maraa'n gui' nat ti' gu tujuandam tugi'ñ, ja'ppix maa'nkam maaxir. Gu' ba' gui' nat ti' gu dñih binga'n, dhi' pu kai'ñkam maaxir nat jax tiidak biipi' dir gu Dios dñih gu Abraam na saak pu'ñi maa'n makia' gu alhi. ²⁴Dhi'ch bhaan jix bhai' xich ga'ngada' na jax ja'k ji chu busaak. Gu Agaar gio gu Saara ja'p ji buan am nam jir di' nat jax ja'k ti' gu Dios na tu tui'ka' ja bui bñx gu ja'tkam. Ba' gu Agaar ja'p ji buusan na dhi'r di' na jax ja'k tu aagix bñx nat ji'k tu ua'nak gu Moisees, nat jax aa'ñdhak gu Dios bhaan gu oidha' na Sinaii ti'. Ba' gui' nam ji'k pu'ñi pui' mi' pui' jiim na ji'x jax tu aagix, ja'p ji buusan nam jir maamra'n gu Agaar, ba' pui'p jir tujuandam am. ²⁵Sia gui' nam ji'k Jerusaleen oi'dha' xib, na Judea bhaan bipio' gu dibñr, nam gu' dhi' sia pui' mi' pui'p tu daa'ñchu' nat ji'k jax tiidak gu Dios gu Moisees na tu aagix ka' jano' nat ñio'ki bhaan gu oidha' na Sinaii ti', na Araabia bhaan jup bipio' gui' gu dibñr. ²⁶Ba' gu Saara

ja'p ji buusan na dhi'r di' gu gè' kiicham jix dhaam kam na pui'p tii' Jerusaleen. Ba' aach nach ji'k buiñor ti jii'gi'n'ñ guch Xoi'kam, dhi'r maamra'n ich. Cham tu'ch ba' tujuandam ki'n oipo, gu' ja'pji ja'p pix nach oipo jix bhai'ch chaatit. ²⁷ Jup jum kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: Jix bhai'p jum taat ka' aapi' ubii na cham jir jum ai gu a'aalh.

Xi jiiñakda' ap jix bhai'm taatit nap cham tu taat na jax jix chu ko'k no'p ja nini'i'n. Jix io'm mui' ja tigia' gu' gu a'aalh gu ubii gui' nar dilhdhim ka',

cham tu' pui' na jax aap sia kup tii ti bi'na'.

²⁸ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach nach ji'k buiñor ba ti jii'gi'n'ñ guch Xoi'kam, jir bopxi'n'ñ ich gu Abraam, nat gu' gu Dios di'ihl pui' tiidak gu Abraam na saak mui' tu bopxicha' bhaan dir gu Isaak. Gu' ba' na gu' guch Xoi'kam jir boxii'n'ñ gu Isaak, aach jai'p jir jich boxii. ²⁹ Gu' ba' gu Ismael nat ja'ppix maa'nkam maaxir, bhai' ji bhaamki gu sipdhi'n'ñ Isaak nat pik bhaan ti tii gu Dios. Pu'ni bap tuch bua aach xib, gui' nam mi' pui' tu daa'ñchu' na ji'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, xich bhaamki'n'ñ am aach nach jir di' gu bopxi'n'ñ gu Isaak. ³⁰ Gu' ji na gu' ja'pnip jum kai'ch ja'p iam mi' na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam nap titda gu Dios gu Abraam: "Mai' jootsa' ap mi' dhir jum ki'aam dhim tujuandam tuk, biima'n jap mai' jootsa' gu maraa'n. Na gu' dhi tujuandam gu maraa'n, cham jir am na jai' bhaan jup tu bi'ya' gui' na tu' bhaan bipio' gu maraa'n gum bi'na'." ³¹ Ba' aañ pu jam titda aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na cham jir am nach aach pui' mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' na jax tu aagix gui' nat gu Moisees tu ua'nak, nach gu' aach cham tu' gu tujuandam jir maamra'n, gu' ja'pji gui' ji na pik jir binga'n gu Abraam.

5

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat guch Xoi'kam jich palhbu

¹ Guch Xoi'kam pix di'ihl mi' dhir bach bubuax nach pai' pui' ka tu daa'ñchugit na jax tu aagix na tu ua'ñix gu bijik dir kam. Pui' ku ba'm aa' na pim aapi'm mi' pui' xi jii'mda' bhaan dhi boi nat pai' ja'k bach chuttu. Cha'pim gio mu ja'k jup ka bhìbhìda', na pim gu' ja'p jum duña' ip gio na jax gu tutuur nam yuu' ta'm buupl-hichgida'. Pui' pim dho tu't bi'pi' dir.

² Kani na pim jix bhai' xiñ kaaya' nañ jax jam tida'. Aañ Paablo ya' jam aagi'n'ñ na cham tu' dhi' ki'n jam uañdha' gu Dios gu jam ua'tulhdhara' sia ku pim tii ja mat-gilhi'n'ñ gu jam maamar nam jir Israel kam. Na gu' no'r pui' ka' git, jir tu' kub pix ka' git ba' nat jich a'mkam ba muu guch Xoi'kam.

³ Na gu' gu jaroi' no' tu' bhaan mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu ua'nak gu Moisees, pui' na jax nam jum matgilhi'ñdha' nam jir Israel kam, ja'p ji buusanda' na biix bhaan tu daa'ñchu'nda' na ji'k jax tu aagix ka' nat ji'k jax tu ua'nak gu Moisees, sia ku tii panaas dai maa'n bhaan tu daa'ñchu'. Jum aa'nda' ba' na biix mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na ji'k jax tu aagix. ⁴ Aapi'm jañ jup jam titdat jup kai'ch na pim ji'k jix joojoi'n'ñ na pim pui' mi' pui' jii'm na jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak, na pim gu' ja'p jum aa' na pim pui' ja'k cham ka u'ua'tulhdhix ka'. Gu' ji na gu' cham tu'r pui', ja'p xi dhuuk japimit gu' guch Xoi'kam, pu cham jam a'm ti niidhim ba' gu Dios. ⁵ Gu' ji na gu' aach maa'n nach jax tu' silhkam buiñor ti jii'gi'n'ñ guch Xoi'kam, na gu' guch Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' pui'ch jurtu'n. Pui' ja'k ti jii'gi'n'ñ ich nach cham tu' ka u'ua'tulhdhix nach kax u'ua'tulhdhix kat. ⁶ Na gu' aach nach bax maat nach buiñor jup tu'i'dhi' guch Xoi'kam, jich a'm ti niidhim sia kuch cham kach mat-gilhi'n'ñ. Na gu' guch Xoi'kam cham tu' dhi' bhaan jich a'm ti niidhidha' no'ch matgilhdhix piam ku gu' cham, gu' ja'pji no'ch tu' silhkam buiñor ti jii'ñdhat xich jajo'i'gi'n.

⁷ Aapi'm tii moo mi' pui' ka jii'mit. ¿Jax ku pimit ba' moo mi'p ja jii'n'ñ gui' na mit jam iatgi? ⁸ Na gu' cham tu' di'ihl gu Dios nat pui' jam jurtuda na pim gio ja'k jup suulhgia'. Jax dhu'i nat gu' gu Dios ba' tii mi' dhir jam boosolh na pim pai' bap tu'ii' ip gio xib. ⁹ Maadit ji gu' gu jaroi' na bhai' oirit maakam jam aagi'n'ñ guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'n'ñ guch Xoi'kam biix na ji'k jax jum kai'ch. Dhi' ja'pni ji buusan na jax gui' na ki'n jappukar gu paan na palhii'p jix jum aa' nam mi' gi'i'ñxidha' gu tui', gè'p jum duña' na bhai' ji jabka'. ¹⁰ Iam git mu gamimim tulhii'ña' gu jaroi' nat jam iatgi, sia chi moor jaroi' pik ka' git. Aapi'm git ba' moo cham mi ja jii'ñdhat xi gu'kgida' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

¹¹ No'ñ git aañ pu pui' ja'k ja mamtuxd-hidha' gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam nam moo jano'm matgilhdhidha' nam jax ti jii'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam na ba' bhaan jix maati' ka' nam jai'p bar Israel kam, sia ku gu' gu maaxik ja tutku' bhaan cham tu'r Israel kam am, cham tu'n bhaamki'ñdha'm git gui' nam jir Israel kam ja'tkam nam cham ti jii'gi'n'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' cham tu' jax ilhii'n'ñ no'ñ ja'p pix tu a'ga nat jax jum duu nat muu guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. ¹² Iam git pu biix maa'n jimdham ja i'kia' am mi' nam pai' matgilhdhix gui' nam bha ja'p oipot jam iatgi'n'ñ na ba' cham ka bhaai'n ka' nam tu a'gada' bhaankam gu Dios, nam gu' buam pix jam aagi'ñ.

¹³ Ba' aapi'm jifn jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, diihl pix gu Dios jam a'm ti tiigik mi' jam tuttu na pim mi' pui' ba jimia' nat jax ja'k tu dai na tu tui'ka' ya' dir ja'p ja'k, na cham tu' pui' ja'k kia' nat jax tu ua'nak gu Moiseses tu na aagix ka'. Cham tu' pu kai'nikam jam a'm ti tii na pim pu tu duñia' na pim diihl jax ilhii'ñ. Xim jajo'i'mdat japim jup jum papalhbuy'ñdha' bix j'i'ma'n, ¹⁴ na gu' bix gu jai' na j'i'k jax tu aagix, dhi'ñi bhaan jim titmo na ja'pnim kai'ch: "Jix joi'mdaip jix bhai' duñia' gu jaroi' no' tu' bhaan jum tulhiiñ, sia moo nar jaroi' ka' git, panaas ku moo aap pix jir di' ka' gu jaroi' nam tulhiiñdha'." ¹⁵ Ba' aafn pu jam titda na pim jix bhai' kai'chit, cha'pim jum ko'kdat, na gu' cham bhai' tu jam jimia' no' pim daim ko'kda.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na sia jaroi' bixchu' bhax chu aa'nda' no' pix dua tuuku' bhaan

¹⁶ Ba' jam guguuxi'ñ iñ na pim dai pui' pix ja'k tu duiñchu'nda' na jax pix jam jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'. Cha'pim gaagidha' na pim pu tu duñia' na pim diihl jax ilhii'ñ, na gu' jam mai'chia' gux buam jum duukam. ¹⁷ Cham tu'm kiki'galhi'ñ am gu' gux buam jum duukam gio gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda', dhi' bhaan ba' cham jir am na pim pu tu buada' na pim diihl jax ilhii'ñ, sia pim chi moo tu' ti jax jix dhuñik. ¹⁸ Na gu' no' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' jam a'm jup tui'ngit pui' jam jurtudim na pim jax ja'k tu duiñchu'nda', cham tu'm aa' na pim mi' pui' ka tu duñiidha' na jax tu aagix gui' nat Moiseses tu ua'nak.

¹⁹ Jix bhai'x maati' am gu ja'tkam gui' nam jix buam tu jim, na ja daam jup tui'dhi' gux buam jum duukam. Pui' na jax gui' nam mui' ja biim boppo gu u'uub, gio gu u'uub nam mui' ja biim boppo gu chichio'ñ, gam bix aixim kum pu tu bua na jax cham jir kii'. ²⁰ Gio nam tu' ka'm niidhat daanda' sia tu na pix nam pui' ji ilhdhat nar dios, sia ku gu' cham tu' maaxik jir di' gu silhkam Dios. Gio nam jix jii'poiñar ka'. Gio nam jix chu bhaamki'ñdha', gio nam jix chi jijigak ka', gio nam palhiip pix niirda' nam bhaaku'. Gio nam jix aichu'n ka' nam jax ja'k ja kokd-hichdha' gu ja'tkam. ²¹ Gio nam jai' pui'p jix chu aa'nda' nam git pu chu'm jup xi bia'ka' gu tu' nam jax chu'm ni'ñxi'ñ ka' gu jaroi'. Gio nam jix maik ka', gio nam gammiji pix g'e'ger tu kua'da' cham aagix kam, gammiji bix aixim na tu' cham jir kii' kum pu tu buidha'. Dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham jix'kakat aaya' am buiñor gu Dios na pai' dhir jix io'm jir g'e'kam, aafn moo jam aagi'ñ, na gu' cham ja kii'galhi'ñ gui' nam pui' ja'k tu jim.

²²⁻²³ Ba' no' jaroi' bhaan tajaanixchu' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda', jix chu joi'gi'nda' pix sia tu' na pix bhaan ja bui gu ja'tkam, na gammijix bhai'm taatit ja palhbui'ñdha' sia nar pai' dhuuk ka' git. Gio na cham bhaamdar ka', nax chu nako'o'nda' pix sia tu' na pix ki'n. Gam na diihl jum palhbui'ñka' na jax ja'k cham tu' bhaan mai'chia' gux buam jum duukam. Na gammiji soi'm ilhdhat tu' silhkam ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jimda' na jax jix kii' ka'm ni'ñ. No' jaroi' gammiji pu'ñi mi' pui' tu duiñchu', cham jum aa' na jaroi' aagi'ñdha' na jax ja'k tu aagix, na gu' pu'ñi pix ja'k jum aa' nam tui'ngida' git bix gu ja'tkam. ²⁴ Na gu' aach nach j'i'k buiñor ba ti jii'gi'ñ guch Xoi'kam, bix binkam sissapa mit guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit na j'i'x jich a'm jup tu't guch u'ua'tulhdhara', gam sia bix nach j'i'k tu'x buam jum duukam kap tu duñia' git. ²⁵ Ba' no'ch gu xib mi' pui' tu daa'fchugit mi' pui' tu duñiim na jax jich jurtudim gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda', dho gammiji'ch mi' pui' tu daa'ñchugit mi' pui' jii'mda' na jax jich jurtudidha'. ²⁶ Gio nach cham tu' g'e'gerkam jich chaat ka', soi'ch pix jich ilhii'ñdha'. Ni kuch cham ja kokdhichu'nda' gu ja'tkam, ni kuch cham xich jijigak ka' aach diihl nach j'i'k ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

6

Gu Paablo na pui' ba ja tiida' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam xim papalhbuyidhat bix j'i'ma'n nam jax ja'k jix bhai' mi' pui' jii'mda'

¹ Ja'p jañ jup xi jam tiidam jifn jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, no't jaroi' tu' bhaan mam ua'tulh, xi palhbuidha' pim aapi'm na pim mi' pui' jii'm, xi aagi'ñdha' pim jix bhai' pix na jax ja'k jix bhai' mi' pui' jii'mda'. Gio aapi'm diihl mi' pui'p xi jii'mit, xi gaagidha' pim na jax ja'k cham jam mai'chia' gux buam jum duukam. ² Xim papalhbuyidhat japim bix j'i'ma'n na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. Ja'p ji buusan gu' nach bix j'i'ma'n jix biipit tu kuuksiop, pui' ku ba'm aa' nach jich papalhbuyiñchu'nda' nach ba' bix mi' pui' jii'mda'.

³ Gu jaroi' no' tu' ka'm jum ilhii'ñ sia ku tiir cham tu', diihl tu daam jimiidha'. ⁴ Jum aa' ba' na pim bix j'i'ma'n xim ga'ngada' na pim jax ja'k mi' pui' jii'm. Ba' no' pim gu'x bhai' mi' pui' jii'm, cha'pim jax jum aa'nda'. Cha'pim pui' ja'k jup tu jii'mda' nam jax tu jii'mda' gu jai', gu' ja'ppi aapi'm diihl na pim xim ga'ngidhat na jax ja'k jir am nañ jax ba kai'ch. ⁵ Diihl pix japim jix mat ka' na pim jax ja'k jix bhai' ji bubuakidha' buiñor gu Dios, na gu' ja'p ji buusan nach bix j'i'ma'n tu kuuksiop guch bixchu', ba'

diih jach soi'ch buidhat aaya' nach pai' ja'k jiiim.

⁶ Gio gu jaroi' na tum mamtuxi'ndha' gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, jum aa' na tu' ki'n palhbui'ndha' gu jaroi' na tu mamtuxi'ndha', na gu'm aa'nda' na tu' ki'n duaka' ya' dhi oi'ñga'n bhaan.

⁷ No' pim biiix aixim jix buam xi chu bua't gio na pim sap pik ba' mi' pui' xi jiiim na jax jix aa' gu Dios, dhi' na pim jax dhui jaaxmagi'ndha' pix gu Dios. Cham tu'm jaaxmagi'ñ gu' gu Dios, na gu' cham jaroi'r jupaabkamu'n. Ba' pui' na pim jax chu'm ti'ixia' xib ii'mda' bhaan, pu chu'm tu' oraa' pim ip gatuuk. ⁸ Na gu' gu jaroi' nax joojoidhat daix buam jum duukam jup tu buada', ja'p ji buusan na pu chu'm ti' isda'. Ba' na mu ba aaya' na pai' bam tulhiiña', ja'p ji buusnia' na pu chu'm ba tu oraa'. Ba' gu jaroi' nax joojoidhat mi' pui'p tu duñiidha' na jax pix jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', dhi' pui'p ji buusan na pu chu'm jup ti' isda'. Ba' na pai' dhuuk ba aaya' buiñor gu Dios na gammiji buiñor bap tui'ka', ja'p jup ji buusnia' na pu chu'm jup tu oraa'. ⁹ Gammijich jix kii'p jum duukam xip tu duñiidha' cham jich o'joldhat. Na gu' no' chich cham jich o'jold, jix kii'p jum duukam tu oraa' ich na pai' dhuuk jum aaya'. ¹⁰ Jum aa' nach biiix jix bhai' ja buada' gu ja'tkam gui' nam jum tulhiiñdha', gui' pik jach jix io'm jix bhai' ja buada' nam pui'p ti' jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam ja'p na jax aach, nam gu' dhi' ja'p ji buan nam jix io'm mia'n jir jich jaaduñ.

Gu Paablo na ba ja aagi'ndha' guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam jax kai'ñkam maakam ja iatgi'ñ jai' bhai' ji oipot, mi' dhir ba' dai na ba ja tabuingidha'

¹¹ Aañ dhi'ñi' duih jir jii' u'uan nar gē'gēr. ¿Jia nañ gē'gēr tu u'uan na pim xi ñii'ñi'?

¹² Gu ja'tkam nam jam chian na pim jum matgilhdha' na pim ba' jai'p bar Israel kam ja'tkam ka', dhi' pu kai'ñkam pix pui' ja'k bua am nam ba' jax dhuix bhai' bi'iidha' ja bui gui' nam cham ti' jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' cham aa' nam jai' bhai'p ji ja o'bhai'ndha' no'm bhaankam jup ba tu a'gim guch Xoi'kam na mit jax kai'ñkam mua bhaan gu u'uux na gai biit. ¹³ Gio gu' pui' pix cham tu' biiix mi' pui'p tu duiñchu' am na jii'k jax tu aagix gui' nat Moisees tu ua'nak gui' nam jii'k tiim matgilhi'ñ. Dhi' ba' bhaan jix maati' nam jax dhui pix bhaan gē'gēr kam jum taat ka' no' pimit jum matgilh, nam gu' mi' dhir pui' ba kai'chdha' ba' na mit gui' pix pui' jam chia. ¹⁴ Aañ cham tu' pui' ja'k tu jim na jax gui' am, aañ daipu' pix bhaan jix bhai'ñ chaat nañ jii' chulhiiñ bhaankam guch Xoi'kam gui' na mit sissapa bhaan gu u'uux na gai biit. Na gu' nañ jix maati' aañ, pu

kai'ñkam pix muu guch Xoi'kam nañ ba' mi' dhir jumai maa'ñkam jup jii' dhuñia' ii'mda' bhaan, cham tu' pu chu'm kia' nañ jax jir tu'm kat. Ba' xib cham tu' ka jai'ch iñ nañ jax jir tu'm kat bi'ipi' dir, ni buiñor gux buam jum duukam kuñ kax jai'ch. ¹⁵ Aañ jix maati' na pu cham tu' bhaai' sia ku jaroi' tii matgilhdhix piam ku gu' cham, gu' ja'pji nañ cham tu'x buam ka tu buada', dhi' pik ji nam aa', na jumai ii'mda'ñ a'm bap tui'ñgi'da'. ¹⁶ Ba' na pim jii'k mi' pui' jiiim dhi' nañ jax jam aagi'ñ na pim jii'k maap jum jumpadat daan gu Dios, gammiji pim git moox bhai'm taatit tu oi'ñka' gio na pim xim ja joi'mdat biiix jii'ma'n.

¹⁷ Cha'pim mi' ka ja jii'gi'ndha' gui' nam bhai' oipot maakam jam iatgi'ñ na jax cham jir pui', nañ gu' aañ ba'x io'm jii' chulhiiñ' no' pim gan mi ja jii'gi'ñ. Diih kat gē'gēr bax bapaiñmi' guñ chuuku', sia ku gu' dhi' bhaan jup jix maati' nañ tu' silhkam jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam.

¹⁸ Ja'pni pix jii' jaaduñ jich Xoi'kam bhaan ku ba' duih pix gu Gē'kam jich Xoi'kam jam a'm ti' niidhidha' gammiji biiix jii'ma'n aapi'm. Ja'pni tu tui'ka'.

**GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TI
JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH
XOI'KAM NAM
EPEESO OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'ñ iñ guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm ki'n jiñ dhai. Aañ mu tu jam ua'ñxi'ñ bhaan dhi'ñi u'uan aapi'm na pim mi' oi'dha' Eepeso na pim buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, na pim gu' aapi'm Dios bar ja'tkam tugi'ñ. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gê'kam jich Xoi'kam pîx xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' am na pim ba' gammijix bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach dai gu Dios taxchaabgi'ñdha'

³ Taxchaabgi'ñdha' ich gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Gê'kam jich Xoi'kam, nat gu' guch Xoi'kam bach ua'p jix dhaam dir gui' na tu' ki'n jix bhai' ba tuch jimda'chi'i'mda' ir bhaan, nach gu' buiñor ba ti jügi'ñ. ⁴ Gu Dios pu bijik dir jich a'm ti ti nach jir ja'tkam tugi'ñ ka' bhaankam guch Xoi'kam, pux io'm bijik dir nat ba' moo bap duu dhi oi'ñga'n. Jich a'm pu ti ti nach pu'ñi gatuuk cham tu' buiñor kax u'ua'tulhdhix ka'. Joidham xich joi'gîl gu' gu Dios gê'kam ki'n, ⁵ pui' kut ba' bha joot guch Xoi'kam na ba' dhi' bhaankam maamra'n jich ilhdha', pu bijik dir pui' ja'k pum aa gu Dios na tu duñia'. ⁶ Pu kai'ñkam pui' ja'k duu gu Dios nach ba' aach pu'ñi dhi' bhaan taxchaabgidhat ba gê'kamtu'nda' gammiji nat gê'kam ki'n xich joi'mdak jich a'm ba ti ti, gam nat jix bhai' ba duu nat bhai' bach joochxi gu Maraa'n na ba' ya'ch palhbuidha'. ⁷ Gê'kam ki'n xich joi'mdak pui' tu duu gu Dios na dai pîx gu i'ra'n gu Maraa'n nat jaax, dhi' ki'n pu bach uañ guch ua'tulhdhara', ba' cham tu' mu ja'k ka jîim ich nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha' git. ⁸ Dhi' bhaan jix maat ich ip nat gu Dios xich joi'mdak jich a'm ti ti nat jich chajañ gu matda' nach ba' ki'n jix maatit kaaya' gu ñio'ki'ñ na jax jir jum duukam. ⁹ Jix maatit ba kai chich ba' xib nat jax ja'k jum aa bijik na tu duñia' pu'ñi gatuuk, bak na pu'ñi bha jimda' guch Xoi'kam na ba' dhi' bhaankam ya' pu tu duñia' na jax jix aa'. ¹⁰ Ba' jano' na pai' dhuuk bîx pui' tum duñia' nat jax ja'k tu dai dîlh gu Dios na tu duñia', bîx maap tu jumpadai na ji'k tu'x chu jai'ch jix dhaam gio ya' dhi oi'ñga'n pu ja tiida' nar ja gê'kam tuk guch Xoi'kam.

¹¹ Ba' gu Dios bhaankam guch Xoi'kam xich joi'mdak jich a'm pu ti tiix io'm bijik nach pu'ñi gatuuk jir ja'tkam tugi'ñ ka'. Gu' ba' nach pai' bar ja'tkam tugi'ñ ka', dai na ba tuch makia' nat tu' pu tu dai bijik na tuch makia'. Pu tu duñia' gu' gu Dios jax ña ilhdhai pu ti'ya'. ¹² Gu Dios pîx dîlh pui'x aa na aach nach jir Israel kam ja'tkam biipi' soi'ch ilhdhai buiñor ti jüi'ñdha' guch Xoi'kam nach ba' mi' dhir dai gui' ba gê'kamtu'nda', nach gu' pu'ñi bax mat ka' na dai gui' bîxchu'x bhaai' na pu tu duñia' na jax ilhi'ñdha'. ¹³ Mi' dhir ba' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam jup ba ti jüi'ñ buiñor guch Xoi'kam soi'm ilhdhak, na pimit gu'p ti jüi'ñ pui' na jax jum kai'ch guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ. Ti jüi'ñ japimit na dhi'r silhkam pui' na jax jum kai'ch, guch Xoi'kam pîx ba'p tu duu na pim ba' xib jai'p bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios. Ba' gu Dios jup jam tajañ guch Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat dîlh pui' pu ti bijik nach chajañdha' aach nach ji'k bar ja'tkam tugi'ñ ka'. ¹⁴ Ba' dhix Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat bach chajañ gu Dios, dhi' bhaan jix maati' na ka tuch makia' ip gui' na tu' ka bi'ix na tuch makia', dai pîx no't bîx mi' bach chuttu na pai'x aa' gui' dîlh aach nach ji'k jir ja'tkam tugi'ñ ka'. Dhi' bhaan jach ba' gammiji gê'kamtu'nda' dai gu Dios, na gu' dai gui'r Gê'kam.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo na tu daan buiñor gu Dios ja a'mkam

¹⁵ Pui' ti kai ñich na pim sap aapi'm tu' silhkam buiñor ti jügi'ñ gu Gê'kam jich Xoi'kam, jix ja joi'gi'n japim sap ba' bîx gui' nam jir ja'tkam tugi'ñ gu Dios. ¹⁶ Ba' dhi' bhaan gammiji ba jam ti'ñcho' iñ nañ pai' dhuuk ba ji chu dañia' buiñor gu Dios, xi taxchaabgi'ñdha' iñ ba' na gui' jam palhbui'ñchu' na pim buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. ¹⁷ Gio pui' soi'p titdatu' iñ gu Dios, dhi' nar Gi'korga'n gu Gê'kam jich Xoi'kam, na jam tajañdha' guch Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na ba' dhi'x bhai' jam aa'ñdha' na jax pik ja'k jir tu'm kam dîlh gu Dios, na gu'r matda' guch Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ¹⁸ Pui' ja'k soi'p titda iñ gu Dios na gui' pîx jam mattuda' na pim ba' machia' nach tu' nîra na gatuuk jup tuch makia' dîlh gu Dios, gio na pim ba' machia' na cham tu' ja'p pîx pui'm kai'ch na guch Xoi'kam mi' dhir baabu' gu jaro' bhaan dir gu boi na mu ja'k bîix na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', dhi' mi' dhir ja boosgaim gu' gu Dios gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'ñ ka'. ¹⁹ Pui' ja'k soi'p titdatu' iñ gu Dios na jam mattuda' ip na pim jix bhai' machia' nax io'm bîxchu'x bhaai' na pu tu duñia' dîlh, na gu' dhi' ba' bîxchu' pîx ki'n jich palhbui'ñ aach nach ji'k buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam.

Bixchu' pix jix bhaai' gu' na pu tu duñia' gu Dios cham aagix kam. Dhi' pix ki'n pui' tu duu²⁰ jano' nat dua'ñdhak giop buusai' guch Xoi'kam mu dir koi'ñga'n tir nat ba' mi' dhir ki'n dir xi chia na daibu' bhammix dhaam na pai' daa diilh gu Dios, bhai' na pai' dhir jir Gê'kam. ²¹ Gio dhi' ki'n pix na jax chu'm ki'n bixchu'x bhaai' na pu tu duñia' diilh gu Dios, dhi' pix tajaafñ guch Xoi'kam na ba' ja daam bap tui'ka' gui' nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch, nam pui' ti bixchu'x bhaai' ip nam pu tu duñia' nam jax ilhii'ñdha', sia bix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan gioux dhaam. ²² Bix na pu tu'x chu jai'ch, bitaa'n ji chu bii mit buiñor guch Xoi'kam, ba' cham tu'r jupaabkamu'n am. Gu Dios pix diilh jup dai guch Xoi'kam nar Gê'kam ka' ba' bix jich bui nach ji'k buiñor ti jügi'ñdha', ja'p ji buusan na dhi' ba'r jich mo'. ²³ Aach ba' ya' dir mu ja'k ja'p jup ji buusan nach jir tukga'n, nach gu' buiñor ti jügi'ñ. Bix nach ji'k buiñor ti jügi'ñ, gui' bhaan jix o'jo' ich. Sia bix na ji'k tu'x chu jai'ch, bhaan jup tu tu'ii' guch Xoi'kam sia pik nar jax ka' git.

2

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat gu Dios xich joi'mdak jich palhbui

¹ Biip' dir na pim chakui buiñor ti jü'ñdhat guch Xoi'kam, ja'p tui'kat japim panaas na pim ko'iix kat buiñor gu Dios, na pim gu'x buam tu buada' na tu'r ua'tulhdhara'. ² Mi' pui' tu daa'ñchugit japim nam jax jix buam tu jimda' gu ja'tkam nam ya' dhi oi'ñga'n dai bhaan titii'ñcho, jix jügi'ñdhat japim na jax jam jartu'nka' gui' na ii'mda' bhaan jix jai'ch na bixchu'x bhaai' na pu tu duñia', dhi' na jai' i'ii'mda' pui' ja daam jup tu'ii' nam pui' cham jup jir kiki'. Dhi' ba' mik ja'k ja bhiichdhatgida' gu ja'tkam na diilh jax ilhii'ñ gui' nam ji'k cham mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios. ³ Aach sia pui' ja'k jup tu jimdat nach pui' chakui buiñor jup ti jü'ñdhat guch Xoi'kam, mi' pui' tu duñiidha' ich jax no' tu tadda'ch chutku' bhaan, piam jax nach jich aa'nda', xich jügi'ñdha' ich panaas aach diilh nach jix buam jum duukam jup jix chu duñiik ka' na tu'r ua'tulhdhara'. Gu' ba' dhi' nach tu' bhaan jich ua'tulhi'ñdha', cham tu'ch joi'mdaich chulhiñchuda' git gu Dios no'ch pui' mi' pui' tu daa'ñchu'nda' git, ja'xbui' pui'p jich chulhiñchuda' git na jax ja tulhiñchuda' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ⁴ Gu' ji na gu' joidham jir jix chu joi'gi'n gu Dios, gê'kam ki'n xich joi'mdak jich chii' ba' aach. ⁵ Ti' nat jich dhudua'ñdhak jich baapmi' jano' nat pai' dhuuk dua'ñdhak giop bami' guch Xoi'kam mi' dhir koi'ñga'n tir, sia kuch gu' ko'iix kat ki'n guch u'ua'tulhdhara' nach jix buam tu

buada'. Ba' xib cham tu' mu ja'k ka jüim ich nach pai' gammiji' mi' pup jich chulhiñdha' git, sia ku gu' mi' ja'k jum aagit ti nach bhüya' git na chich gê' bach ua'tulhdhak. ⁶ Jano' nat pai' dhuuk gu Dios dua'ñdhak giop bami' guch Xoi'kam mu dir koi'ñga'n tir, ja'p ji buus nat aach jano' maap jich dhudua'ñdhak biima'n jich baapmi' nach ka ko'iix kat. Mi' dhir ba' maa'n kap jich bi' diilh gu Dios jix dhaam nach pai' aaya' gatuuk, nach mia'n bap tui'ka' buiñor. ⁷ Ba' pu kai'ñkam pui' ja'k duu na ba' dhi' bhaan jup jix maati' ka' nax io'm xich joi'mdaix bhai'ch dhuñia' ip gatuuk, na gammijix io'm pu ba xich joi'gi'nda', cham tu' dai xib. Ja'xbui'p xich joi'gi'nda' nat ji'x pu ba xich joi'gilh xib bhaankam guch Xoi'kam. ⁸ Ba' na pimit ti jü'ñdha' ip gatuuk, na gammijix io'm pu ba xich joi'gilh, dhi' bhaan cham tu' mu ja'k ka jüim japim bhaan gu boi na mu ja'k bhüix na pim pai' gammiji' git mi' pup jum tulhiñdha'. Cham tu' pimit tu' bhaan tu juanak ma'iich dhi', gu' ja'pji pui' pix nat xi jam joi'mdak ja'p ja'k jam tuttu gu Dios. ⁹ Ba' cha'pim tu' ka'm jup bam ilhii'ñdha' na pim cham tu' mu ja'k ka jüim na pim pai' gammiji' git mi' pup jum tulhiñdha', na pimit gu' cham tu' tu' bhaan tu juanak pu chu'm ma'iich. ¹⁰ Gio gu' aach jup jir dunii'ñ pix gu Dios, gui' pix pui'ch dhuu bhaankam guch Xoi'kam nach aach dai gux kii'p jum duukam bap tu duñiidha' ya' dir ja'p ja'k, cham tu' kia' gux buam jum duukam nar ua'tulhdhara'. Pu bijik pui' ja'k pu ti gu' gu Dios na tu duñia'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat guch Xoi'kam pix pui' tu duu nach ba' bix maa'n ñi'ook bap duuka' nach ji'k buiñor ti jügi'ñdha'

¹¹ Aapi'm na pim ji'k cham jir Israel kam ja'tkam, gui' nam jir Israel kam ja'tkam jup jam titi' am: Gu ja'tkam cham jum matgilhdhadam. Ba' diilh gu Israel kam ja'tkam jup jum titi' am: Aach ja'tkam jich matgilhdhadam. Ba' dhi' nam pui' jam titi', ja'p kai'ñkam jup kai'chdha' am na pim aapi'm cham tu'r kiki' ja'tkam, pu cham jam a'm ti niidhim gu Dios. Dilh sap ba' ja' a'm ti niidhim panaas nam jum matgilhi'ñ ja tutku' bhaan. ¹² Gu' pix ji na gu' maaxix aapi'm cham tu' buiñor jup ti jü'ñdhat guch Xoi'kam, dilhkob jup tui'kat japim, cham tu' ja biim gu Israel kam ja'tkam. Ba' pui' cham tu' jam a'm jup bipio'dat gui' nat tu' ja iimchux pu bijik gu Dios gu Israel kam ja'tkam, nam jaro'i'r ja'tkam tugi'ñ. Cham tu' pim pui' ja'k tu jimdat nat jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam, ja'p pix japim duduakat ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Pu cham buiñor ti jügi'ñdha' pim gu Dios, pu cham mat ka' pim sia na pim pa ja'k jüimda'. ¹³ Ba' sia ku pim mik

jup tui'kat buiñor gu Dios, xib na pim maap bap tui'dhi' guch Xoi'kam na pim buiñor ba ti jüigi'n, mia'n ba ai pimit, pu kai'nkam jich a'mkam muu gu' guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit. ¹⁴ Guch Xoi'kam pix pui'ch dhuu nach cham kach bhabhaakui'ñdha'. Nat muu pix bhaan gu u'uux na gai biit, dhi' ki'n pui' ba tu duu nach mi' dhir maa'n ñi'ook bap duuka' jam bui aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, gio aapi'm mu dir bha ja'k jich bui aach nach jir Israel kam ja'tkam. Panaas kut iar gu tu' na pui'ch dhuukat, ba' xib ja'p ji buusan nach maap bar jich oi'dhagam. ¹⁵ Guch Xoi'kam pix nat muu bhaan gu u'uux na gai biit nach ba' cham tu' pui' ja'k ka tu jim na jax tu daaxix na tu aagix, nach pu'ñi tu' pix ja ilhii'ñdha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ja'p ji buus nat daam dir mim jaax gu i'ra'n na ba' cham ka maax ka' pui' na jax ja'k tu aagix kat. Ba' xib ja'p ji buusan na pu cham pai' ka maati' gu pui' ja'k aach jich bui, maap pix bar jich oi'dhagam ich xib, nach gu' maap buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam. Diilh guch Xoi'kam pix pui'ch dhuu nach cham kach bhabhaakui'ñdha'. ¹⁶ Daipu' nat muu pix guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit, mi' jotmoda' cham kach bhabhaakui'ñ ich. Cham ka jam bhaamki'ñ ich aach ya' dir mu ja'k jam bui aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam, gio aapi'm mu dir bha ja'k pui' cham jup kach bhaamki'ñ aach nach jir Israel kam ja'tkam. Maap jach pix jix bhai' ba kai'ch, nat gu' maa'n maa'nkam pix jup jich dhuu.

¹⁷ Guch Xoi'kam bhach bhiidhak gux bhai'm kai'chdam ñi'ook na bhaan tu a'ga nach jax ja'k cham kach bhabhaakui'ñdha', nach jax ja'k maa'n ñi'ook bap duuka', pui' na jax aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam na pim mik jup tu't buiñor gu Dios, gio aach nach jir Israel kam ja'tkam nach pu mia'n jup tu'ii' buiñor gui'. ¹⁸ Gio nat muu pix guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit nach ba' maa'n ii'mda' pix bap duuk. Aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam jach jam bui maa'n ii'mda' bap duuk, gio aapi'm mu dir bha ja'k pui' maa'n ii'mda' pix bap duuk jich bui aach nach jir Israel kam ja'tkam. Ba' maa'n ii'mda'p duifchugit jach amuub bap tu'ii' buiñor gu Dios jich Gi'kora'. Ba' pu'ñi nach jax maa'n ii'mda' bap duifchu', maap bix jach buiñor aaya' gu Dios. ¹⁹ Ba' xib cham tu' pim kar jai' ja'tkam buiñor gu Dios, cham tu' pui' kam tiiti' pim na pim cham jir Israel kam ja'tkam, na pim gu' xib pui'p bar Israel kam ja'tkam, maap bar jum oi'dhagam japim gui' nam jir Israel kam ja'tkam. Gio jai'p bar ja'tkam tugi'ñ japim gu Dios, pui'p tu jam makia' ba' na jax tu ja makia' gui' nam pur Israel kam ja'tkam. ²⁰ Aapi'm na pim ji'k

buiñor ba ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buan japim na jax gu joodai na daam dir mui' ba bhi'ñbakchix ka' bhaan gu jai' joodai na bitaa'n jup darka'. Gu joodai na bitaa'n darka', dhi' pui' ji buan am na jax gui' nam ji'k jir noonbi'ñ guch Xoi'kam, piam gui' nam bhaankam tu a'ga gu Dios. Ba' diilh guch Xoi'kam ja'p ji buusan na dhi'r di' gu jodai na bix bhaan jum siisap dhi' dhi bhi'ñbak. ²¹ Ba' na pim saalh kaapakaim na pim buiñor ti jüigi'ñ guch Xoi'kam, ja'p ji buusan na diilh guch Xoi'kam saalh timuim dhi' dhi bhi'ñbak, dai pix no' pim bix maa'n ñi'ook jup duifchugit buiñor xip tui'dhi'. ²² Na gu' no' pim aapi'm bix buiñor xip tui'dhi' guch Xoi'kam, bix jir bhi'ñbaki'ñ ka' pim, mi' ba'r mi' ka' na pai'p tui'ka' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' bhaamkamu'n gu Dios.

3

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat tu' bhaan ti ti gu Dios na bhaankam tu juana'

¹ Aa'i Paablo, pu kai'nkam ya' kuup iñ nañ jir tujuandam tugi'ñ pix guch Xoi'kam, ku gu' mi' pui' tu duñiim iñ ji na jax ja'k jix bhai' tu jam jimia' aapi'm na pim cham jir Israel kam ja'tkam. ² Bax maat japim dho nat gu Dios pix pu chu'm ki'n jin dhai nañ pu'ñi jam aagi'ñdha' nat tu' bhaan xich joi'mdak jix bhai'ch dhuu, pui' nat jax pu ti bijik na tu duñia'. ³ Gu Dios diilh jin mattuda gu' nañ ba'x maatiit ba kēē nat jax ja'k tu dai pu bijik na cham jaro'i maatiit kēēkēt. Dhi' ba'r di' na ñich jax ja'k mu tu jam ua'ñ ji'k daam biipi' dir. ⁴ Ba' no' pimit gu'x bhai' jiiñkaidhak jix maatiit kai dhi' na ñich jax mu tu jam ua'ñ, bax maat japim nañ jax ja'k jix maatiit kēē pui' nat jax ja'k tu daasak gu Dios nat jax pum aa bijik na cham jaro'i maatiit. Guch Xoi'kam gu' na bhaan tu a'gat jup kai'ch, pui' ba tu duu xib nat jax ja'k tu dai bijik. ⁵ Dhi' nat tu' jax ba duu xib gu Dios, nat bijik pui' ja'k pum aa na tu duñia', dhi' pu cham tu' ja mattudak guch bopxi kat gui' nam bijik ya' tu duduakat. Ba' xib bhaankam gux Dhuudu' kam jix Ua'i Ii'mda' ba ja mattuda gu Dios gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam nam bhaankam tu a'gat jix u'uañ ki'n ya' oipo. ⁶ Nat jax ja'k jum aagak tu dai gu Dios bijik na tu duñia' pu'ñi gatuuk, jir dhi'ñi: Na sap pu'ñi bhaankam guch Xoi'kam bax bhaai'n ka' bix gui' nam ji'k cham jir Israel kam ja'tkam ka' nam pui'p ba bubuakia' mi' dhir bhaan gu boi nam bhaan mu ja'k jiiim nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Gio na bax bhaai'n ka' ip na jai'p tu ja makia' gu Dios na tu' ja bi'i'ñi gui' nam jir Israel kam ja'tkam, dai pix ba' nam aa' nam ti jii'ñdha' na maaxik jir silhkam pui' na jax

jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

⁷ Jix bhai'n dhuu aañ gu Dios, tii' nat jiñ dhai nañ aañ ba'r di' ka' nañ pui' nai' ja aagi'ndha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam, na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñaia'. Tii' cham tu'r am kat na dhi' ki'n jiñ dha'ñsada', ⁸ nañ gu' tii'r cham tu', gampai' tu'm iñ ja bui' gui' nam pui' Dios jup jir ja'tkam tugi'n. Gu' ji nat gu' gui' xii' joi'mdak jiñ dhai nañ aañ jir di' ka' nañ nai' tu ja a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, nañ ja aa'ñdha' na bhaankam guch Xoi'kam jix bhai' ba tuch jim. Bix aixim bhaan jix bhai' ba tuch jim na jaroi' pu cham ji'xdha' tii'mo' sia ku tii' ba tu ja'kilhi'ñ. ⁹ Bix pu chu'm ki'n jup jiñ dhai gu Dios nañ ja mattuda' na jax ja'k pui' tu duña'im nat jax ja'k ilhdhak tu daasak bijik. Diih gu Dios nat pui' ja'k ilhdhak tu dai bijik, dhi' nat jaroi'p tu duu bix na ji'k tu'x chu maax ya' dhi' oi'nga'n giox dhaam ja'k. Mui' oidha' bap duu nat pui' ja'k ilhdhak pu tu dai na tu duñaia' pu'ñi gatuu. ¹⁰ Ba' xib gui' nam i'i'mda' bhaan jix chu jai'ch, pui' na jax gu noonbi'ñ gu Dios gio gu jai' bix aixim nam jix chu jai'ch, na bixchu'x bhaai' nam pu tu duñaia', nam xi ja nai'ñdha' gui' nam ji'k buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, dhi' bhaan ba machia' am na gu Dios bixchu' bhaan joidham jix chu matda'. ¹¹ Pu'ñi ja'k pum aa gu Dios na tu duñaia' jano' bijik nat jax pui'm aagik pui' ja'k tu dai, ba' xib maaxik ya' pui' ba tu duu bhaankam gu G'e'kam jich Xoi'kam. ¹² Ba' taxchaabgi'ñ ich guch Xoi'kam nat jix bhai'ch dhuu, dhi' nach jaroi' buiñor ti jügi'ñ, na gu' xib bax bhaai' nach mia'n aaya' buiñor gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonit. ¹³ Ba' cha'pim jum o'joldhat buiñor xi chi jügi'ñdha' guch Xoi'kam. Soi'ñ jam titda na pim cham tu' dhi' bhaan jum o'jolhi'ñdha' na ñim giilhim jiñ chulhiñ aañ, na gu' dhi' nañ jax jiñ chulhiñ, jam a'mkam aapi'm jañ pui'ñ chulhiñ. Gu' ja'pji na pim jix bhai'm taatit mi' pui' xi jii'mda' nañ kapbhai' jam a'mkam jiñ chulhiñ.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat ji'x ki'n xich joi'gilh guch Xoi'kam

¹⁴ Ba' bix dhi' pu kai'ñkam jañ jiñ o'lhia ki'n kiikat gammiji buiñor tu daan gu Dios, dhi' nar Gi'korga'n gu G'e'kam jich Xoi'kam, ¹⁵ dhi' nat jaroi'p tu duu bix na ji'k jix chu jai'ch ya' dhi' oi'nga'n giox dhaam. ¹⁶ Gio ja'p jañ soi'p titda gu Dios, na bixchu' bhaan jir jix chumñigam bhammix dhaam na pai' dhir jix io'm jir G'e'kam, na git bhaankam gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n pui' jam duñaia' na pim jix io'm buiñor xi chi jügi'ñdha' guch Xoi'kam, na dhi' pix pui' jam

guguuxdha'. ¹⁷ Bix jañ pui' soi'p titdatu' gu Dios na diih guch Xoi'kam pix jam jujur am ba kioka', dai na pim aapi'm pui' ja'k buiñor ti jügi'ñdha'. Gammiji pim ba' joidham jix kügalhdhat gu Dios mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa', gio na pim jix ja joi'mdat jix bhai' xi ja bua't gu jai' ja'tkam ¹⁸ na pim ba' dhi' bhaan bhai' ji machia' nat ji'x g'e'kam ki'n xich joi'mdak jix bhai'ch dhuu guch Xoi'kam bix nach ji'k buiñor ba ti jügi'ñ. ¹⁹ Pui' ja'k soi'p titdatu' iñ ba' gu Dios na gui' pix jam mattuda' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch no'ñ maa'n jix kügalhi'ñ gio no'ñ maa'n jix joi'gi'n. Jix io'm jir g'e'p jum duukam gu' dhi' na pui'm kai'ch, cham tu' nach ji'x ilhi'ñ aach dhiih. Ba' no' gu' dhi' jam a'm bap tui'dhi', mi' dhir dai na pim jix bhai' ba machia' na jax jir tu'm kam gu Dios.

²⁰ Gu Dios jich makia' gu tu' nach aach taanda'. Jix io'm g'e'ch makia' gu tu', cham tu' nach aach ji'x ilhi'ñdha' na panaas jich makia'. Piam no'ch jax chitda na tu' bhaan jich palhbuidha', jix io'm g'e'ch palhbuidha', cham tu' ja'xbui' nach aach ji'x ilhi'ñdha', na gu' gu Dios jix io'm g'e'x bhaai' na pu duñaia' gu tu'. ²¹ Ba' bix nach ji'k buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, jum aa' nach gammiji buiñor tu daanda' gu Dios sia pik nar jax ka' git. Pu'ñi git moo tu tui'ka'.

4

Na pui' ba ja tii'da' gu Paablo nam maa'n ii'mda' pix jup duiñchu'nda' bix nam ji'k buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam

¹ Ba' aani' nañ ya' kuup, pu kai'ñkam pix nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Aañ soi'ñ jam titda na pim mi' pui' tui'ñgida' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' nat jam a'm ba ti tii' gu Dios, jam a'm ba ti nüdhim gu' aapi'm. ² Soi' pim pix bam ilhi'ñdha', bar jix bhabhai'kam ka' pim, cha'pim ka bhaa'mna' ka', xim jajoi'mdat japim pix bam papalhbu'ñdha' sia tu' na pix bhaan. ³ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k ti git cham bhakkurda' ja bui' gu jai' nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pim ba' gammiji maa'n ii'mda'p duiñchu'nda', pui' na jax ja'k jam jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ⁴ Maa'n tuuku' pim pix jup duiñchu'nda' gio maa'n ii'mda', pui' nat jax bix maap jam boosolh gu Dios mi' dhir bhaan gu boi na pim bhaan mu ja'k jiiimit na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhiñdha'. ⁵ Maa'n pix jix jai'ch gu' guch G'e'kam tuk, ba' dai dhi'ch buiñor ti jügi'ñdha', gio dai dhi'ch buiñor jich bopkonda'. ⁶ Maa'n pix jix jai'ch gu Dios, dhi' bix dhit jir jich Gi'kora', na gu' bix dhit jir jich G'e'kam tuk. Tu' no't jax ba ji dhuuch bui, bix jich bui pui' tu duñaia', na gu' bix pix jich a'm ti nai'ñ.

⁷ Ku gu' guch Xoi'kam bix ji'ma'n jich dharai ji' nach tu' jax dhuñia' bhaankam, ba' dhi' bhaan jix joojoidhaich mi' pu duñia'. Pu chu'm ki'n jich dharai guch Xoi'kam nat jax chu'm ilh dñlh, ⁸ pui'm kai'ch gu' maa'n kap na mit pai' tu' ua'nak gu' bijik dir kam, jup jum kai'ch:

Nat pai' dhuuk giop tis jix dhaam, mui' xi ja buuprak xi ja u'uuk gui' nat ja bui tu kokda,

jai' ba' ya' xi ja chianik nam ji'k tu' jax dhuñia' bix ji'ma'n.

⁹ ¿Gu' tu' ba' ku ba' pui'm kai'ch chi nat pui' giop tis jix dhaam? Dho na ja'pni kai'ñkam jup jum kai'ch dho nat guch Xoi'kam bhammi dir bha tim ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ¹⁰ Ba' dhi' nat bhammi dir bha tim, maa'n na jax jir dhi' pix nat gio mui'p tis. Jix io'm daam dir ji' bii na ji'k kap jix jai'ch gux dhaam. Dhi' ba'r di' na ja daam jup tu'ii' bix na ji'k tu'x chu jai'ch. ¹¹ Ba' dhi' pix jup jir di' nat jai' dhit ja darai nam pu'ñi mia'n jir noonbi'ñ ka', nam ba' mi' dhir bhaankam nai' pu tu duñia' na jax ilhii'ñdha'. Gio jai' dhit jup ja darai nam bhaankam tu' a'gada' na jax ja jurtu'nka'. Gio jai' dhit jup ja darai nam nai tu' a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na dñlh bhaan tu' a'ga' guch Xoi'kam. Gio jai' dhit jup ja darai gui' nam maap ja jumpadat daich Xoi'kam jügi'ñdham ja jñkaixdhat ja aagi'ñdha' gu' ñio'ki'ñ na jax jir jum duukam, gio ba' nam maap tu' daanda'. Gio jai' ja darai ip gui' nam ja mamtuxi'ñdha' gu' daich Xoi'kam jügi'ñdham nam jax ja'k mi' pui' jiidma'. ¹² Ba' dhi' nat bix aixim tu'm ki'n ja darai, pu kai'ñkam dhi' ki'n ja darai nam ba'x joojoidhat mi' dhir pui' duñia' na jax jix aa'. Aach pu chu'm ki'n jich dharai bix ji'ma'n nach ji'k buiñor ti jügi'ñ, nach ba' ya' dir pui'p tu' ja a'gidha' gu' jai' ja'tkam nam ba' mui'dha' gui' nam buiñor ti jügi'ñdha', gio nach ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgida'. Na gu' nañ jax ba kai'ch nach aach ja'p ji buan nach jir tukga'n guch Xoi'kam, ¹³ nach ba' mi' dhir bix maa'n nach jax jix io'm buiñor ti jügi'ñdha', gio nach bix maap mi' pui' jiidma' na jax jix aa', bix jix bhai' bax mat ka' ich gu' na jax ja'k jir tu'm kam gu' Dios. Ba' ja'xbui' mi' pui'p ba jiidma' ich nat ji'x mi' pui' jii guch Xoi'kam, chakui jupaaban bhi' chich gu' na ji'x jum aa'. ¹⁴ Ba' cha'ch pui' ja'k ka tu' jiidma' na jax gu' a'aalh. Na gu' gu' alhii jax ñam aa'nda' na tu' duñia', ja'xpix maakam jup bam aa'nda', cham tu' pui' ka tu' duñia' na jax ti xim aaga' biipi' dir. Gio ba' na cham tu'x bhai' xim ga'ngada' gu' jaroi' no' ba iatgi'ñ, ja'p pix ti jii'ñdhai mi' pui' ba duñia' jax ña iatgidha'. Jix jai'ch am gu' gu' ja'tkam nam bix aixim tu'm ki'n tu' iatgi'ñ, gu' ja'ppi nach pui' ja'k ba tu' jiidma' na jax no'ch jir gē'gēr ja'tkam. ¹⁵ Maa'n ii'mda'p

duiñchugit jach mi' pui' tu' a'gada' na jax jir silhkam, xich jajo'i'mdat ich bix ji'ma'n. Mi'ch pui' ba tu' duiñchu'nda' nat ji'k jax tu' duu'guch Xoi'kam nach ba' ja'xbui' mi' pui'p ba jiidma', na gu' dhi'r jich Gē'kam tuk bix nach ji'k buiñor ti jügi'ñ. ¹⁶ Guch Xoi'kam pix dñlh mi' kiisa' gu' jaroi' ja bui gui' nam buiñor ti jügi'ñdha' no't mi' pui' ba jii na jax jix aa'. Gio gui' pix jich Xoi'kam pui'p ja duñia' bix gui' nam buiñor ti jügi'ñdha' nam bix maap jix bhai' kai'chit mi' pui' tu' duñia' na jax jix aa', nam ba'x io'm mui'dha' gio nam jix io'm bax chu joi'gi'nda'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach jumai ii'mda' ba ua' nach ji'k buiñor ti jii'ñ guch Xoi'kam

¹⁷ Ba' ja'p jañ jam titda bhaankam guch Xoi'kam jich Gē'kami' na pim cham tu' pui' ja'k ka tu' jiidma' nam jax chu jim gu' jai' ja'tkam nam cham buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, nam gu' dhi' pui' ja'k tu' jim nam jax pix ilhii'ñ dñlh, pu cham tu' bhai' pui' nam jax ja'k tu' jim. ¹⁸ Cham tu' mamatda' am gu' dhi' dhi' ja'tkam, gio nam cham maaitit tē' kēē sia ku jaroi' tii tu' ja a'gi'ñ na jax ja'k jir joidham, pu cham maat am ba' na joidham jir jix kii' pui' na jax jix aa' gu' Dios. ¹⁹ Jir jix kaapak am dhi' dhi' ja'tkam kum ba' cham maaitit tē' kēē, bix aixim pix ba tu' buim am na tu' cham jir kii', na tu' cham bhaigit nam pu buada' nam pu tu' buim. Ni' ji'x kam iam xim ga'nga' no'r am gu' pui' ka' ba' cham. ²⁰ Ba' aapi'm cham tu' pui' ja'k tu' jim, na mit gu' cham tu' pui' ja'k jam aa'ñ gui' na mit tu' jam a'gi' bhaankam guch Xoi'kam. ²¹ Dai guch Xoi'kam bhaan tu' jam a'gi' mit, gio jam aagi'ñ am ip na jax ja'k jix aa' na pim mi' pui' jiidma'. Dai pui' ja'k jir jix kii' gu' gio nar silhkam nat jax ja'k jich aa'ñ guch Xoi'kam. ²² Ba' cha'pim gio ja'k jup ka sulhii'nda' mu' ja'k na pim pai'x buam tu' jimdat biipi' dir, na pai' gux buam jum duukam pui' jam duiñchu'nda' na pim jix buam tu' buada' na tu' cham jir kii'. ²³ Cha'pim pui' ja'k kam aa'nda', dai pui' ja'k japim pix bam aa'nda' na jax ja'k jir jix kii'. ²⁴ Bar jai' ja'tkam ka' pim, cham tu' pu' chu'm kii' na jax gu' biipi' dir kam. Jix u'uañ ki'n japim xi gu'kgida' pui' na jax jir tu'm gu' Dios, na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' nat gui' jam pataasak jai'p jam duu. Mi' pui' pim ba jiidma' na jax ja'k silhkam jir mi' pui'.

²⁵ Cha'pim ba' nai' kam i'iatgi'ñdha', silhkam japim tum a'a'gi'ñdha' bix ji'ma'n, nach gu' bix maa'n tuuku' pix jup duuk nach buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam.

²⁶ Ba' no' pimit gu' jax dhuukat tu' bhaan ma bhaak, cha'pim jum ua'tulhi'ñdha', xi ñakoo'nda' pim, gio gu' cham tu' na pim bix chanoolh jix bhaak ka'. ²⁷ Cha'pim jix jügi'ñdha' gu' ja'look no' pui' jam jurtu'n

na pim jum ua'tulhdha' no' pimit pu'ñi tu' bhaan ba bhaak. Dhi' bhaan ba jam mai'chia' gu' no' pimit bam ua'tulh.

²⁸ Gu jaroi' no' biipi' dir kax ixbi' kat, ya' dir ja'p ja'k cham tu' ka ti iixi'ñdha'. Ba tu juanda' pix na ba' diilh noonbi'ñ ki'n mai'chit gu tuumiñ jai' ja' maakda' gui' nam cham bhaai' nam jax dhui tu juana'.

²⁹ Giox bhai' pim tu ñiokda', cham tu' na pim giilhim kai'chdha'. Pui' pim ja'k tu ñiokda' na jax ja'k ja' palhbui'ñchu'nda' nam mi' pui' jiumda' gu jai'ch Xoi'kam jigi'ñdham, gio nam cham dhi' bhaan jix buam jum aa'nda'. Dhi'x io'm jum aa' na pim jix bhai' tu ñiokda', ³⁰ na gu' gux Dhuudu' kam jix Ua'i li'mda' pui'x buam jum aa'nda' no' pim jix buam tu ñiok. Jum aa' ba' na pim cham jix buam tu ñiokda'. Dhi'x Dhuudu' kam jix Ua'i li'mda' gu' na jam a'm tajaanix, ja'p ji buusan nat dhi' ki'n jam matgilh gu Dios na ba' dhi' bhaan jix maati jam tigia' ip gio gatuuk na pim aapi'm cham tu' mu ja'k bhiya' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'.

³¹ Cha'pim biix aixim bhaan jix buam jum aa'nda', ni ku pim cham bhaak ka'. Cha'pim giilhim ja titdat ja jiiñka'ñdha' gu ja'tkam. Ja'p japim xi dhui biix gux buam jum duukam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios. ³² Bar jix bhahai'kam ka' pim pix, jix ja joi'mdat japim jix bhai' xi ja bua't gu jai'. Xi chum u'uañdhat japim no' pimit tu' cham am bua, pui' nat jax xi jam joi'mdak tu jam uañ gu Dios bhaankam guch Xoi'kam.

5

Na pui'ba ti'ya' gu Paablo nam jax ja'k mi' pui' jiumda' gui' nam jir maamra'n gu Dios

¹ Jir maamra'n japim aapi'm gu Dios, ba' joidham xi jam da'. Xi gaagidha' pim na pim jax jax ti git pui' xi chu jimda' na jax gui', mi' pui' pim xi jiumda' na jax jix aa'. ² Jix ja joi'gi'nda' pim gu jai' sia tu' na pix ki'n, ja'p na jax guch Xoi'kam nat xich joi'mdak jich a'mkam muu. Na gu' guch Xoi'kam nat muu, ja'p ji buus buiñor gu Dios nat jaroi' kubhioñxi gui' na ki'n joidham uub. Dhi' bhaan ba' xich joi'mdak jich chi.

³ Gu' ba' kapbhai' na pim aapi'm jai'p bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios, cha'pim bhaan ka titi'ñchoka' na pim git jai' ja biim xi boppoda' gu u'uub nam cham jir jam bipna', gam jai' biix aixim gu tu' na pui'p jir ua'tulhdhara', pui' na jax ña pim cham tu' ja'p pix biix aixim bhax chu aa'nda' na pim git xi chu bia'ka'. ⁴ Gio na pim cham tu' giilhim ka tu ñiokda'. Cha'pim jix ñanaanbim kai'chdha'. No' pim giilhim bax chi'iik, xi chu dañia' pim buiñor gu Dios, xi gē'kamtuda' pim, cham tu' na pim giilhim ti'ya'. ⁵ Giox maat japim ip na ja'pniip tu' ti'i': Na gu jaroi' no'

ganai' pix ja biim boppo gu u'uub sia ku ti ti biina', piam no' biix aixim tu bua gu tu' na pui'p jir ua'tulhdhara', piam no' cham am jum ju'ngi'ñ sia ku ti bar jix chumñigam, no' gu' ja'p pix bhax chu aa' na git biix aixim xi chu bia'ka', dhi' cham tu' buiñor aaya' guch Xoi'kam na pai' dhir jir Gē'kam biima'n gu Dios jich Gi'kora'. Na gu' no' jaroi' biix aixim ja'p pix jix aa' na git xi chu bia'ka', jir jix buam jum duukam buiñor gu Dios, na gu' dhi' ja'p ji buusan na buiñor tu daanda' gu jax chu'm didios jum titgidam ja'ppix jup duiñxim. ⁶ Xim gaagidha' pim nam jax ja'k cham jam iatgidha' gui' nam nai' oipot maakam tu iatgi'ñ, na pu cham tu' mim nini'ñ buiñor gu Dios. Jix io'm ja tulhiñchuda' gu' gu Dios gui' nam nai' pui' tu iatgidhidha', nam gu' dhi' cham tu' mi' pui' jiumda' na jax jix aa'nda'. ⁷ Jam aagi'ñ iñ ba' na pim cham tu' mi ja' jigi'ñdha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam, ni ku pim am ja bipnatda'.

⁸ Gu jaroi' no' cham maat na jax jir tu'm kam gu Dios, ja'p ji buusanda' nax chu tukgam kir oirida', pui' na jax aapi'm na pim jix chu tukgam kir oipot biipi' dir na pim chakui maati na jax jir tu'm kam gu Dios. Ba' xib na pim bax maat, jix chu maax kir ja'k ba oipo pim, jum aa' ba' na pim mi' pui' jiumda' na jax jix aa' gu Dios na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na pim bax maat na jax jir tu'm kam. ⁹ Gux Dhuudu' kam jix Ua'i li'mdaga'n pix gu' diilh gu Dios jich mattudidha' nach jax ja'k mi' pui' jiumda', nach jax ja'k jix chu joi'gi'nda', gio nach jax ja'k mi' pui' jiumda' na jax jix ki' ka'm ni'ñ gio na jax jir silhkam. Gu' ba' no'ch gu' dhi' biix mi' pui' tu duiñchu', dhi' bhaan jix maati' ka' nach jix chu maax kir jimchu'.

¹⁰ Xi gaagidha' pim na pim jax ja'k ti git mi' pui' xi jiumda' na jax jix aa' gu Dios. ¹¹ Cha'pim jai' ja' palhbui'ñdha' gu tu' nam jax buada' gui' nam cham maat ni jix na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu' nam jix tu' jax buada', pu cham tu' mi nini'ñ am. Ja'kbui' kat ji na pim ja aagi'ñdha' na cham jir am pui' nam jax ja'k tu bua. ¹² Jix xi'iraam' gu' sia no'ch am jai' pu chu'm jup tu a'ga aach nach ji'k jix chu maax kir bap tu'ii', nam gu'x chu tukgam kir jup tu' pui' tu bua gui'. ¹³ Ba' no'm gu' iam mi' ja'k xi baapkia' git na pai'x chu maax, jix bhai' bhai' ji machia' am git na maaxik cham tu'r pui' nam jax tu bua, giox bhai' ba machia' am na jax ja'k jir silhkam. ¹⁴ Pui' ku ba'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam:

Gor xi ñiññaia,

cha'pim ka kookos ka'.

Xi baapmigia' pim mi' dhir koi'ñga'n tir na ba' jam bi'ñxidha' guch Xoi'kam.

¹⁵ Ba' xi gaagidha' pim ip na pim jax ja'k tu jimda' aapi'm diilh. Pui' pim ja'k tu jimda' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na

pim jix bhai' jam jur bia', na pim gu'r jix chu mamatda'. Cha'pim ja'p pix tu jimda' na jax gui' nam cham ja jur bia' ni ji'x. ¹⁶ Gammiji pim tu' jax xi buada' na tu'r jix kii'p jum duukam, cha'pim gam irdat darda' na gu' cham tu' gammijir jix kii' tanoolh ka'. ¹⁷ Cha'pim pui'm ilhii'ndha' na pim panaas pu cham ji'xdha' machia' na jax ja'k jix aa' gu Dios, na gu' dhi' pui' ji buusanda' na pim pu cham jum jur bia'ka' no' pim pui'm aa', gu' ja'ppi na pim xi gaaga' na pim jax ja'k jix bhai' mi' pui' jii'mda'. ¹⁸ Gio na pim cham tu' maikkorda', na pim gu' bix aixim jix buam tu' buada' no' pim cham jam jur ka bia', gu' ja'ppi ja'kbui' kat na pim xi baidha' gux Dhuudu' kam jix Ua'n i'nda' na ge' jam a'm jum tajaana' na ba' dhi' jam jurtudidha' na pim jax ja'k tu' du'iidha' gu tu'. ¹⁹ Gio na pim pai' dhuuk tu daanda' bui'nor gu Dios, ki'n japim xim guguuxdhat xi chu ji'nkaidhat bhaan Saaloms ta'm, gio mi' dhir japim xi boogat na pim laala'nda', piam sia jax na pim ja'k jix mat ka' na pim laala'nda', dai nax dhaam kam bhaan tu' a'gada'. Dhi' pu'ni ja'k japim bhaan ge'kamtu'nda' gu Dios bix jam jurur ki'n. ²⁰ Gammiji pim taxchaabgi'ndha' gu Dios jich Gi'kora' na bixchu' pix ki'n jix bhai'ch bua, bhaankam japim taxchaabgi'ndha' gu Ge'kam jich Xoi'kam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' daim bipnagam gio ja bui gu ja maamar

²¹ Tu' ka'm japim xim niniidhat bix ji'ma'n, cham tu' na pim ge'gerkam jum taat ka', na gu' pu'ni ja'k bhaan jup jix maati' ka' ba' na pim tu' ka'm nii'n guch Xoi'kam.

²² Gu u'uub gui' nam ti bipna', jum aa' nam tu' ka'm ja ni'ndha' gu ja bipna', pui' nam jax tu' ka'm nii'n guch Xoi'kam. ²³ Na gu' gu chio'ni pik bhaan jup tu' u'ii', cham tu' gu ubii. Ja'p na jax guch Xoi'kam na gui' pik bhaan jup tu' u'ii' bix nach ji'k bui'nor ti jii'gi'ni. Gio gu' dhi' pix jich Xoi'kam gammijich palhbui'ndha' sia tu' na pix bhaan, na gu' nañ jax ba kai'ch nach jir tukga'n pix. ²⁴ Jum aa' ba' na gu ubii tu' ka'm ni'ndha' gu binga'n sia pik nar jax ka' git, ja'p na jax aach nach ji'k bui'nor ti jii'gi'ni guch Xoi'kam nach gu' tu' ka'm nii'n.

²⁵ Gio gu chichio'ni gui' nam ti bipna', pui' tu' ka'm jam jup ja niidhat jix ja joi'gi'nda', ja'xbui' pui'p jix ja joi'gi'nda' am nat ji'x xich joi'gilh guch Xoi'kam aach bix nach ji'k bui'nor ba ti jii'gi'ni xib. Ge'kam ki'n xich joi'mdak jich a'mkam muu gu'. ²⁶ Ba' nat xich joi'mdak jich a'mkam muu, dhi' pu chu'm nai' pup tum a'ga, dhi' nat ba' aach jax chu'm ki'n uana guch ua'tulhdhara' binkam na chich jich bopko suudai' ki'n. Gui' diilh pui' ja'k tu duu nach ba' bar

ja'tkam tugi'ni ka', ²⁷ diilh jich kii'mpi nach ba' joidham jix kiki' bui'nor jup tui'ka' na xich ni'ndha', na ni ji'x ku iam palhiip jich a'm jup tui'ka' gux buam jum duukam. Ja'p pix jax tui'ka' na jax gu ipuur gui' nax io'm jix chua ka', na pu cham pai' pix am jix ikoora' ka', ni ku cham pai' pix am jix xo'solhik ka', ni palhiip ku pix am jax tui'ka'. ²⁸ Gu chio'ni ja'pni ja'k jup jix joi'gi'nda' gu binga'n na jax gu diilh tukga'n. Na gu' gu jax chu'm chio'ni no'x joi'gi'ni gu binga'n, ja'p ji buusanda' na diilh xim joi'gi'nda'. ²⁹ Na gu' cham jaroi' jai'ch gu maa'nkam na gampai' pix ilhii'ndha' gu tukga'n, gu' ja'ppi gammiji nam jix ja joi'mdat jix bhai' ja buada' gu ja tutku', tu ja maakda' am gio bix aixim nam jix bhai' ja buada'. Ba' pu'ni xich joi'mdat gammijix bhai'ch bua guch Xoi'kam aach nach ji'k bui'nor ti jii'gi'ni. ³⁰ Na gu' pui' nañ jax ba kai'ch, bix ji'ma'n nach ji'k bui'nor ti jii'gi'ni, ja'p ji buusan nach jir tukga'n. ³¹ Pui' ku ba'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Gu chio'ni no't maa'n ba bhi' gu ubii, mi' dhir ba jimia' ja bui gu gi'korga'n, na gu' dihkob ja'k ba tu ki-icha' biima'n gu binga'n. Ja'p ji buusnia' ba' nam maa'n maa'nkam pix jup jum du'nia' gook dit." ³² Ba'r ge'p jum duukam dhi' pui' na jax ja'k tu' u'ii' nam tu' chakui maat mui' gu ja'tkam. Guch Xoi'kam gio gui' nam ji'k bui'nor ti jii'gi'ni jañ ja aagit jup kai'ch. ³³ Bix dho ba' na pim ji'k jir chichio'ni na pim ti bipna', jum aa' na pim jix ja joi'gi'nda' gu jam bipna'. Gio bix na pim ji'k jir u'uub na pim jup ti bipna', jum aa' ip na pim tu' ka'm ja ni'ndha' gu jam bipna' chichio'ni.

6

¹ Ba' aapi'm na pim ti gigi'kora', tu' ka'm japim jup xi ja niidhat, na pim gu' aapi'm bui'nor bap tui'dhi' guch Xoi'kam, pui' ja'k jam a'm jum aa' ba' na pim du'ndha'nda'. ² Dhi' bii'pim aa' nach pui' du'nia' na ba'x bhai' tuch jimda' nat jax tu daasak gu Dios na tu aagix ka', nat ba' mi' dhir jup tu ua'na gu Moisees, ja'pni kam kai'ch: "Tu' ka'm jap niidhat mi' pui' jimda' na jax jum tiidaidha' gum taat gio gum naan ³ na ba'x bhai' tum jimda' gio nap ba' mik duaka' ya' dhi oi'nga'n bhaan."

⁴ Ba' aapi'm na pim tu maamar, cha'pim tu' bhaan ja bhakkutu'nda' gu jam maamar, cha'pim buam pix ja titdada'. Ja'kbui' kat japim xi ja mamtuxdha' nam jax ja'k jir jix kiki' ja'tkam ka', xi ja aagi'ndha' pim na jax ja'k jix aa' guch Xoi'kam.

⁵ Gio aapi'm na pim pui' pix jir tujuandam nam cham jam namki'ni, tu' ka'm japim ja niidhat mi' pui' xi chu du'ndha' jax nam jam tiidaidha' gui' nam jir jam ge'gerkam tuk ya' dhi oi'nga'n bhaan, jix ja ubhidhat japim mi' pui' tu du'ndha' gu tu' nam jam chii'ndha'.

Gio cham tu' na pim jix oodat parban pu buada' gu tu', gu' ja'pjix bhai', panaas ku pim guch Xoi'kam pix tujaafi'ndha'.

⁶ Gammiji pim jix bhai' tu ja juañxi'ndha' sia no'm cham jam nū'ñ, cham tu' na dai no'm jam nū'ñ na pim ba'x bhai' mi' pu duñia' gu tu', na pim gu' aapi'm jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, jum aa' ba' na pim mi' pui' tu duñiidha' na jax jix aa' gu Dios. ⁷ Cha'pim o'jodat mi ja'p pui' xi chu duñiidhat nañ jax ba kai'ch. Pui' pim pix xim aagat na pim gu Dios pix tu juañxi'ñ, cham tu' gu jam gē'gērkam tuk ya' kam dhi oi'ñga'n. ⁸ Bax maat japim gu' na gu Dios tu ja makia' biix gu ja'tkam gui' nam ji'k buiñor ti jūigi'ñ guch Xoi'kam na tu'r ja mai'chik ka', ja'xbui' tu ja makia' nam ji'x tu'x bhai'm duukam jup tu duñia' ya' dhi oi'ñga'n, cham jax bua sia kum jai' dhit pu'ñir tujuandam kat pui' cham ja namkidhat piam ku gu' cham, na gu' gu Dios maa'n na jax pix ja ilhi'ñ.

⁹ Ba' aapi'm na pim jir gē'gērkam, cha'pim buam pix ja buada' gu jam tujuandam tuk nam pui' pix tu jam juañxi'ñ cham ji ja namkidhat, jir jix bhabhai'kam ka' pim ja bui. Ti'ñchokat japim na jumaip jix jai'ch gui' nax io'm jir gē'kam, jir jam gē'kam tuk aapi'm gio gu jam tujuandam tuk, na pim gu' buiñor jup tui'dhi'. Gu Dios jañ dho aagit jup kai'ch nax dhaam jup tu'ii', gui' na maa'n na jax pix ja ilhi'ñ biix gu ja'tkam.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax jir tuutu'm gui' nam ki'n tu kokdada' buiñor gux buam jum duukam gui' nam buiñor ti jūigi'ndha' guch Xoi'kam

¹⁰ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xi chañia' pim guch Xoi'kam na jam makia' gui' na ki'n biix aixim jix bhaai'n ka' na pim pu duñia' gu tu'. ¹¹ Gio dhi' ki'n japim jum palhbui'ñka' nat tu' ba tu jam maa gu Dios, dhi' ki'n cham jax jam dooda' gu ja'ook sia kut ti ba ji jam oi. ¹² Nach gu' aach cham tu' tu kokda' ja bui gu ja'tkam gu ya' kam nam jix maax, gu' gui' ji nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch nam cham maax, nam jix dhaam ja'p oipo, nam jir jix buam jum duu'nkam. Pui' bixchu'x bhaai' ip nam pu tu duñia' nam jax ilhi'ñdha', gu' pix ji na gu' dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na gu' dai ya' pix nam gē'gērkam jum ilhi'ñ. ¹³ Pui' ku ba'm aa' na pim xi ja da'ngia' biix dhi' nat Dios ba tu jam maa na pim ki'n jum palhbuidha' na pai' dhuuk ti ji jam mai'chia' gux buam jum duukam. Maa'n ba' na pim jax mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios, na gu' cham ji'xdha' jax jam dooda' sia pik jax ka' git no' pim aapi'm xi gu'ki'. ¹⁴ Ba' gammiji pim mi' pui' xi jiiimit na jax jix aa' gu Dios, dai dhi' pim bhaan tu daa'ñchu'nda' na jax jir silhkam, na jax

jir mi' pui'. Dhi' ba' ja'p ji buusanda' na pim jum ti'ii'ñka' gu baiñum kutuun na pim ki'n jum taa'bi'ñka' na cham jam jur am jam aaya' gux buam jum duukam na bhai' ji jam mumuuya'. ¹⁵ Gammiji pim jix kii'm duuka' na pim ba' cham xijaichdha' na pim nai' tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nach jax ja'k jix bhai'ch chaatit tu oi'ñka'. Ba' dhi' ja'p ji buusanda' na pim aa'nka' gu sussak gui' nam jax chu'm sandaarui'x ja a'da. ¹⁶ Ba' na pim tu' silhkam soi'm ilhdhat ti jūigi'ndha' gu Dios, dhi' ja'p ji buusanda' na pim daa'nka' gu baiñum komarak na pim ki'n sosbhidha' gu u'uu'n gu ja'ook na pai' dhuuk mui' ji jam mumuuya' xi mimiichdhai na pai' dhir jix mu'muk. ¹⁷ Gu' ba' na pim cham tu' mu ja'k ka jiiim na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhi'ndha', dhi' ja'p ji buusan na pim jam moom am ja baapas gu bapaiñum hopnam na pim ki'n taa'bi'ñ, na ba' cham bhai' ja'k jam aaya' gux buam jum duukam na bhai' ji jam mumuuya'. Ba' na pim jix mat ka' na ji'k jax tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ja'p ji buusnia' na jax no' pim daa' maa'n gu tēb kuxiir na pim ki'n jup jum palhbui'ñka', gui' nat jam maa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ I'i'mda'. ¹⁸ Gammiji pim jup ti'ñchokat na pim tu daanda' buiñor gu Dios, pui' pim ja'k tu daanda' na jax ja'k jam jurtuididha' gux Dhuudua' kam jix Ua'ñ I'i'mda', sia gu tu' na pim taanda'. Gio soi' pim jum ilhdhat, gio na pim cham tu'm o'jolhi'ndha', ja'ppi na pim xi bua'tgida' na pim mi' pui' xi jiidma'. Ja a'mkam japim tu daanda' ip sia biix gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu Dios. ¹⁹ Sia aañ japim jiñ a'mkam xi chu daanda', pui' pim xi chitdada' gu Dios na gu' pix jiñ guguuxdhatgida' nañ nai' tu a'ga dhi' bhaan nat jax ilhdhak bijik xib ya' pui' ba tu duu, na dñilh pix pui'x chu maatit. ²⁰ Gu Dios pix gu' dñilh nai'ñ joot nañ pu'ñi nai' tu a'ga' dhi' pui' nat jax ilh pu bijik nat xib ba' ya' pui' ba tu duu, dhi' nañ ba' ki'n ya' kuup xib. Pui' pim soi' xi chitdada' gu Dios nañ aañ cham tu' bhaan too'nñit nai' xi chu a'gida' dñix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

²¹ Ba' gu Tiikiko nach joidham jix kii'galhi'ñ nar jich jaduun jich Xoi'kam bhaan, gam na joidham jir jix kii' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, dhi' mu jiiim' jam bui na ba' jam aagi'ndha' nañ jax jiñ ilhi'ñ aañ gio nañ ji'k tu' jax bua. ²² Mui'ñ xi jam joochxidha' na jam aagi'ndha' nach jax jich ilhi'ñ na pim ba' bhaan jum guguuxdha'.

²³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gē'kam jich Xoi'kam pix jam tajaanidha' am gui' na pim ki'n joidham jix bhai'm taatit tu oi'ñka', ²⁴ gio ba' nam gammiji git pix ba' moo xi jam joi'mdat jam a'm ti niidhidha' biix na

pim ji'k buiñor jup tui'dhi' gu Gɛ'kam jich
Xoi'kam.

**GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TĪ
JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH
XOI'KAM NAM
PILIPOS OI'DHA'**

Na ja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ Paablo biima'n gu Timoteo nach gook dit jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, mu tu jam ua'ñi'ñ ich aapi'm na pim mi' oi'dha' Piliipos na gē' daa'ñxim jir kiicham, na pim gu'r ja'tkam tugi'ñ gu Dios na pim buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam Jesuus. Biix jañ jam aagit jup kai'ch na pim ji'k maap jum jumpadat daan gu Dios, sia gui' nam biip'i' dir gu'kat tu jam a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ, gam gui' nam ja'ppix jir tujuandam mi' jam bui. ² Ba' gu Dios jich G'kora' gio guch Xoi'kam Jesuus nar gē'kam pix jam a'm ti niidhidha' am gammiji na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' biix ji'ma'n aapi'm.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na gammiji ja a'mkam tu daan

³ Aañ gammiji taxchaabgi'ñdha' gu Dios nañ ba jam ti'ñcho', ⁴ gio nañ pai' dhuuk tu daanda', jix bhai'ñ chaatit jañ jai' jam a'mkam jup xi chu dañia' biix aapi'm. ⁵ Nañ gu'x maat nach maap tu a'gichu' guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, jano' dir jach maap puch dhaa'ñchu' na pimit dir ti jii'ñ, sia pui xib. ⁶ Tu' silhkam ki'n ti jügi'ñ iñ aañ na gu Dios pix dñilh gammiji jam palhbui'ñchu'nda' na pim ba'x bhai'm duukam jup tu dui'ñxidhidha' dai gui', nat gu' pu chu'm ki'n jam a'm ba ti ti, pui' pu jam palhbui'ñchu'nda' jano' juugit na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam Jesuus ya' dhi oi'ñga'n bhaan. ⁷ Cham tu'r ja'p ja'k dhi' pui' nañ ji'k jax jiñ aa' jam bui biix aapi'm, nañ gu' joidham xi jam joi'gi'n, ja'xbui' pui' jam a'm jup ti niidhidha' gu Dios na jax aañ sia kuñ ya' kuup. Jiñ a'm ti niidhidha' sia ja bui gu gē'gērkam no' mit jiñ aich, nañ gu' mi' bhaankam nokia' guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, jix bhai'ñ xi ja aagi'ñdha' na jax pik jir jum duukam. ⁸ Jix maat gu Dios nañ ti xi jam tügim biix ji'ma'n aapi'm, nañ gu' xi jam joi'gi'n bhaankam guch Xoi'kam. ⁹ Jam a'mkam tu daan iñ ip na pim ba'x bhai' machia' na pim jax ja'k joidham jix chu joi'gi'nda', cham tu' ja'xbui' na pim ji'x jix chu joi'gi'n xib, gio na pim jix chi bhibhi'ñ ka' na pim ba'x mat ka' gu tu' na pim jax jix dhuñiik ka', ¹⁰ na pim dai guch kü'p jum duukam jup tu duñiidha' na ba'x u'uañ ka' gu jam i'ii'mda' na pim ya' ka xip tu'ii' dhi

oi'ñga'n bhaan, ba' cham tu'x buam jum duukam jam tii'ñxidha' guch Xoi'kam na gio bhai'p jimda'. ¹¹ Na gu' dhi' xib ja'p ji buusan na pim oraim biix aixim tu'm guch bhai'm duukam na pim jup tu bua, jano' pim ba' ba tii'ñchuda' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Gui' pix jam palhbuidha' na ba' pui' ji chu buusnia', ba' bhaan gē'kamtuda' pim gu Dios nax io'm jir gē'kam.

Na pui' ba ja tñida' gu Paablo na pu kai'ñkam pix dua tuuku' bhaan na dai guch Xoi'kam tu juanxi'ñdha'

¹² Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aañ jam aagi'ñ na pim cham jax jum aa'nda', nat gu'x bhai'm duu na mit jiñ kuu, nat gu' ya' ba' bhai'p ji chum a'ga guch bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham jimia' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ¹³ Biix nam ji'k ya'r tujuandam ja bui gu gē'gērkam gam jai' gu ja'ppix ja'tkam, biix jix maat am nañ pu kai'ñkam ya' kuup nañ buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. ¹⁴ Ba' mu'i' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam jiñ ñiidhat nañ aañ kuup, bhaan jum gu'nguxdhak nai' ji chu a'ga mit guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam cham tu' bhaan ji chotdonit, jix io'm jamit pix buiñor xim biñkadak guch Xoi'kam nar gē'kam.

¹⁵ Ji nam gu' ji'ma'n jup tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam nam jix chi jii'mut, gam jai' nam ja'p jum aa' nam jix io'm jix bhai' xi bua. Ba' jai' jix bhai'p tu a'ga am na jax jir mi' pui', ¹⁶⁻¹⁷ nam gu' silhkam jix ja joi'mdat gu ja'tkam tu a'ga ja'p na jax aañ, nam gu'x maat nat dhi' ki'n jiñ dhai gu Dios nañ bhaan tu a'ga'da' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nach aagi'ñ nach jax ja'k cham jich chulhiña' gatuuk. Gui' nam tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam nam dñilh jax jup ilhi'ñ, dhi' na sap ba'x bhai' tu ja jimda' dai gu maaxik bhaan, sia ku gu' ja i'ii'mda' bhaan xiñ jügak kat tu a'ga am. Jix io'm jiñ chulhiñchu'n am ba' dhi' pui' nam jax ja'k tu jim, daman pup nañ jiñ chulhiñ nañ ya' kuup. ¹⁸ Ba' cham jax bua sia jax ñam kai'ñkam tu a'gada', ku gu' aañ jix bhai'ñ chaat ji nam tu a'ga bhaankam guch Xoi'kam, nam gu' kē'ejim gu ja'tkam guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

Jix io'm jañ jix bhai' kañ ilhdha' gatuuk, ¹⁹ nañ gu'x bhai'x maat pui' na ji'k jax tuñ dhuñi'chu', dhi' na jax dhui pix jix bhai' tuñ jimia', na gu'ñ guguuxdhatu' guch Dhuudu'kam jix Uañ I'i'mdaga'n guch Xoi'kam, gio aapi'm na pim jiñ a'mkam tu daan. ²⁰ Gio gu' biix jiñ jur ki'n jup ti jügi'ñ iñ nañ mi' pui' tu kuugalhdha' na jax jix aa' gu Dios, na gu'ñ palhbui'ñchu', ba' dai nañ jix io'm xi chu ja a'gidha' gu ja'tkam sia nam jir jaro'i' cham tu' bhaan jax jiñ aagit. Ba' dhi' bhaan

jiñ a'm matgilhidha' gammiji nax io'm jir gɛ'kam guch Xoi'kam, na pim jax pu bax maat bi'pi' dir nañ a'm pu matgilhim. Ba' sia no' ñich ba muu, piam kuñ pui dua, puñ a'm jix maati' ka'. ²¹ Nañ gu' aañ dai guch Xoi'kam tu juañixi'ñdha' nañ jix' duaka' dhi tuuku' bhaan. Ba' no' ñich ba muu, dai nañ ba tu mai'chia' na tu'ñ a'm bipio' na tuñ makia' guch Gi'kora'. ²² Gio gu' no'ñ jax dhuukat duatgit dhi tuuku' bhaan maa'n nañ jax tu juantu' bhaankam guch Xoi'kam, maa'n na jax jix bhai' tuñ jimda'. Ba'x xijai nañ machia'. ²³ Cham maat iñ no'ñ mukia' piam kuñ gu' duaka'. Na gu' no' ñich ba muu, dai nañ ba jimia' nañ buiñor bap tui'ka' guch Xoi'kam. Jix io'm jix bhai' ji chu buusnia' gu pui' ja'k aañ jiñ bui. ²⁴ Gu' ji nañ gu' pui'p xiñ aa' nax io'm jix bhai' ji chu buusnia' aapi'm jam bui nañ duatgit jam palhbu'i'ñchu'nda' tu' na pix bhaan. ²⁵ Ku gu'x bhai'x maat iñ ji aañ nañ pui ka xi dhuatu' dhi tuuku' bhaan, ba' mu ja'k jiñ chi'ñcho iñ jam bui nañ jam guguuxdhara' na pim xi gu'ki'nda' na pim mi' pui' jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam, gio na pim ba'x io'm jix bhai'm taatit jix biiñak ka' buiñor. ²⁶ Ba' aapi'm joidham jix bhai'm ilhdha' nañ gio mup ba aaya' jam bui, nañ gu' mi oir'it ba jam guguuxi'ñdha' bhaankam guch Xoi'kam.

²⁷ Ba' ja'p jañ jup xi jam t'idam jiñ jaaduñ, xim ga'ngada' pim no' pim mi' pui' jiiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Na gu' no' ñich moo mui' ma jii piam ku gu' cham, pui'x chu maachim ka' iñ sia nar jax ka' git no' pim mi' pui' jiiim, gio no' pim dñilh xim gu'nguxdhat na pim jax ja'k jix io'm jum biiñkadim buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook nach aagi'ñ nach jax dhuñia' nach ba' cham jich chulhiñia' gatuuk. ²⁸ Gam na pim cham tu' ji ja ñhidhat gui' nam xi jam bhaamki'ñ, na gu' dhi' bhaan jix bhai'x maati' ba' na pim aapi'm cham mu ja'k ka jiiim na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' git, gio gu' nam xi jam bhaamki'ñ jix bhai'x maati' ip nam mu ja'k jiiim nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', nat gu' gu Dios pui' ja'k duu na tu tui'ka'. ²⁹ Na gu' no' pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' dai jam a'm jum aa' na pim ja'p pix ti jügi'ñdha' buiñor, gu' ja'pji sia na jam a'm jum aa' na pim bhaankam jum tulhiñdha'. ³⁰ Maa'n na jax pix chu'm jich a'm jum aa' nach nakga' aañ gio aapi'm, sia ku gu' jax jix xijai. Na pim jax bax maat na ñich jiñ chulhiñaimik nakoo maa'nnim, sia xib japim jix maat nañ jax jiñ chulhiñ, gu' pix ji nañ gu' nakoo'.

2

Na pui' ba ja tüda' gu Paablo nat soi'm duu dñilh guch Xoi'kam sia ku jax jix io'm jir gɛ'kam

¹ Aapi'm jiñ jaaduñ, no' pim bax maat na guch Xoi'kam pix jam guguuxi'ñ bñix aixim bhaan, gio no' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' jam a'm tajaañix, gio no' pim jix maat na jax ja'k jum bua no' pim ni'i'ñ na maadit mi' pai'm tulhiñ, ² jam a'm jum aa' ip na pim jix bhai' kai'chit tu oi'ñka'. Bñix na pim xim ja joi'g'i'nda' maa'n na ji'x. Gio jax ña pim jum aa'nda', bñix maap na pim pui' ja'k jum aa'nda', cham tu' na maadit maakam jum aa'nda', sia gu' tu' na pim jax jix dhuñiik ka'. Aañ joidham jix bhai'ñ chaat ka' no' pim bñix pu'ñi tu duiñchu'. ³ Cha'pim gɛ'gɛ'kam jum taatit bñix aixim tu buada' na pim dñilh jax ilhi'i'ñ, na gu' dhi' dai na pim jax dhiu bhaan pix jix bhaak ka', gu' ja'pji na pim soi'm ilhdhat tu' jax buada' nar jix bhai'm duukam. Pui' pim ja bia'ka' gu jai' nam jix io'm mui' namñik, cham tu' pui' na aapi'm. ⁴ Na gu' cham jir am no' jaroi' gan gaagim na ja'p jim aagit na dñilh joidham jix bhai' tu jimda', gu' ja'pji bñix maa'n jimdam na pim maap gaa'ñchu'nda' na jax ja'k jix bhai' tu jam jimda'.

⁵ Pui' pim ja'k jup jum aagit tu jimda' na jax guch Xoi'kam na ya' xi oilhimik. ⁶ Ja'pni ja'k bo nat tu jii: Sia ku gu' ja'xbui'p jir gɛ'kam na gu Dios, cham ji'xdha' ja'xbui' gɛ'kam jum ilh. ⁷ Ja'p xi dhuuk na dñilh jax jir tu'm nat ba' mi' dhir tujuandam ki'n ji bii nat maa'nkam jup jim duuk maaxir yi' aach jich bui. ⁸ Ba' soi' pix jum ilhi'i'ñdha' na ji'x ya' oilhimik tuuku' bhaan, mi' dhir ba' dñilh maaxik xim kii na mit mua, na gu' tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora'. Pui' ja'k ti mit na giilhim jix buam tu jim, bhaankam jix xi'i'rak mua mit bhaan gu u'uux na gai bit. ⁹ Pu'ñi dhuuk ba' gu Dios dñilh jix io'm gɛ'kam ki'n dai nat pai' dhuuk giop tis jix dhaam, cham jax chu'm jumai'ja'xbui' joidham kaidha' na jax gui'. ¹⁰ Ba' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, ja o'lhia ki'n gu'kuya' am buiñor gu Jesusu bñix gui' nam ji'k jix dhaam jup tu'ii', sia gui' nam ya'p tui'ka' dhi oi'ñga'n bhaan, sia gui' nam ka' ko'ixix ka'. ¹¹ Bñix bhai' ji machia' am na dai gu Jesusu jich Xoi'kam jix io'm jir gɛ'kam, pu'ñi dhuuk ba' gɛ'kamtuda' am gu Dios jich Gi'kora'.

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ja'p ji buan nam ti bigi'i'ña' dhi oi'ñga'n

¹² Ja'p jañ ba' xi jam t'idam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Ti'ñcho iñ na pim tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' duñidha' jax ñañ jam titdada' jano' nañ mup tu't jam bui. Aañ ba' xib jup jix aa' na pim jix io'm tu' ka'm jiñ chügi mi' pui'p xi dhuñia' nañ jax jam titda,

nañ gu' mik jup tu'ii'. Diih japim mi' pui' xi jiiimít na pim jax ja'k cham mu ja'k bhüya' na pim pai' gammiji' mi' pup jum tulhiiñdha', tu' ka'm japim xi chi niidhat sia tu' na pix bhaan na ba'x bhai' tu jam jimda'. ¹³ Na gu' gu Dios diihl pui' jam jurtudidha' na pim ba' dai gux kii'p jum duukam bhaan titii'ñchot pui' tu duiñchu'nda', na gu' gui'x aa' na pim jix bhai' ji bubuakia' buiñor.

¹⁴ Biiix na pim ji'k jix bhai'm duukam jup tu buada', cha'pim bhaan ñiokboda', ni ku pim pix am bhaan tu a'gada' ¹⁵ na ba' cham tu'x buam jum duukam jam a'm jup tu'ka' nam xi jam nii'ñdha' gu ja'tkam gui' nam cham tu' ka'm ti nii'ñ. Pui' pim ja'k tu jimda' nam jax ja'k jix maatit jam nii'ñdha' na pim jir maamra'n gu Dios. Na gu' aapi'm ja'p ji buan na pim mimiim ya' dhi oi'ñga'n ja bui gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p na jax gu chiichia' nam mimiimda' tukaa' ja'k bha ja'p jix dhaam. ¹⁶ Ba' dhi' bhaan jix maatit ja'k nar jix bhai'm duukam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook dhi' na sia jaroi'x kii' ii'mda' tigia' no't bhaan ti jii'ñdhak mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch. Aañ ba' cham pai' jax jii aa'nda' jano' na guch Xoi'kam gio ya'p aaya' dhi oi'ñga'n bhaan no' pimit pu'ñi mi' pui' jii nañ jax jam titda, na gu' cham tu'r ja'p pix ka' ba' nañ ji'x nai' oilhia' nañ bhaankam tu juana' guch Xoi'kam. ¹⁷ Ba' cham jax bua sia mit mañ mua, na gu' dhi' ja'p ji buusnia' nañ aañ ba' biiix mui' xi chi tikia' na ji'x ka jam bi'iix na pim ti tikiiim, na gu' pu'ñi ja'k ji buusan na pim jum tulhiiñat mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios tu' silhkam ti jii'ñdhat buiñor. Aañ joidham jix bhai'ñ chaat dhi' bhaan, ti pui'p jix aa' iñ na pim git aapi'm ja'xbui' pui'x bhai'p jum taat ka' na jax aañ. ¹⁸ Gi no' pimit moo aapi'm jix bhai'p xim ilh pui' na jax aañ, pui' pim ja'k xim ilhdha' na panaas aañ pix jir aapi'm ka'.

Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo na mu ja joochxidha' gu Timoteo gio gu Epafrodito guch Xoi'kam jügi'ñdham nam Piliipos oidha'

¹⁹ Aañ mu jam joochxidha' gu Timoteo na mu jam tii'mira' na ba'ñ ua'pdha' na pim jax jum ilhii'ñ nañ ba' bhaan jix bhai'ñ ilhdha', ku gu' no'x aa'nda' git ji guch Xoi'kam nar ge'kam. Aañ gui' pix buiñor jix biiñak. ²⁰ Na gu' cham jaroi'x jai'ch na jax gu Timoteo na pui'x buam jup jum aa' jam a'mkam ja'p na jax aañ. Cham jaroi' xax jim aa' iam no'x bhai' tu jam jim ka' ba' cham. ²¹ Na gu' jai' dhat nam pui' tiip ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, diihl pix nam jax ilhii'ñ nam mi' pui' jiiim, cham tu' na jax ilhii'ñ guch Xoi'kam. ²² Dai gu Timoteo nax bhai' mi' pui' jim. Jix maat japim sia aapi'm na jax ja'k tu jim jano' na puñ oi'ñchu' na chich bhammi dir tu jam a'gi gux bhai'm

kai'chdham ñi'ook, biiix aixim tu'm ki'n jiiñ palhbuidhim ja'p na jax maa'n gu alhii no' joidham jix jügi'ñ gu taata'n. ²³ Dhi'ñ ba' miji xi jam joochxidha' nañ jax pix xi machia' na jax ja'k tuñ jimia' nañ ya' kuup, ²⁴ sia kuñ gu' aañ diihl buiñor jix biiñak kat ti nüira na diihl pix pu ti'ya' guch Xoi'kam nañ jootom diihl mu jimii jam tigia' na pim jax jum ilhii'ñ.

²⁵ Gu' ba' xib nañ mui' xiñ ga'nga, biiix jup jum aa' nañ mu jam joochxidha' gu Epafrodito na pui'p jir jich jaduuiñ jich Xoi'kam bhaan, sia ku pimit gu' aapi'm bhammi dir bhañ joochxi nach ba' pu'ñi ya' maap ba tu juan bhaan gux bhai'm kai'chdham ñi'ook dhi' nach ki'n jich chulhiiñat xi ñakoo'. ²⁶ Tii xi jam tügim sap biiix aapi'm na pim jax jum ilhii'ñ, gio sap nax buam jum aa' na pimit pui' ti kai nat tu ai. ²⁷ Maaxik jup tu ai dho, tiip muu, gu' ji nat gu' siamri diihl gu Dios jix joi'mdak ma tü, sia aañ xiñ joi'mdak jiiñ nañ ba' cham jumai pup bhaan jix buam jiiñ aa'nda', daipu' nañ tu' pix pu bhaan jix buam bañ aa'. ²⁸ Mijiñ ba' moo xi jam joochxidha' na pim ba' cham jax kam aa'nda' na pimit giop ba tü, dai na pim joidham jix bhai' bam taat ka', jootom moo bhammi dir ba ji busnia'. ²⁹ Joidham japim jix bhai'm ilhdhai aichdha' na bhammi ba aaya', ja'p japim ilhdha' na jax gu mia'n jam jaduuiñ, na gu' pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jix io'm japim tu' ka'm ja niidhat jix ja joi'gi'nda' gui' nam pu'ñi nañ tu jimda' na jax dhi'. ³⁰ Tii' na gu' dhi' tiip mumkim, pu kai'ñkam pix na jai'p jir tujuandam tug'iñ guch Xoi'kam. Cham jaroi' maatit aapi'm iam bha jimüik jax kai'ch gu' na pim tu' bhaan xiñ palhbuidha' nañ a'm tum aagim ya' nañ pai'p tu'ii', dai dhi' na ya' ja'k giixchu'nda'.

3

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' nax io'm jum aa' nach mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, cham tu' nach jax ja'k tu jimda' aach diihl

¹ Aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim jum taat ka' buiñor guch Xoi'kam. Maa'n nañ jax jam titda xib, na gu' aañ jiiñ bui cham jax bua siañ pix miji dir bhai' ji kiksa, pui' na ñich jax tu jam ua'ñixi bii'pi' dir, na gu' aapi'm bhaan maachim na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na ba'x bhai' tu jam jimda'. ² Cha'pim mi ja kekēēdat gu ja'tkam nam buam pix tu jim, nam gu' ja jikiakkichulhi'ñdhat ja i'ki a'lhich gu ja tutku' gu ja'tkam nam sap ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam. ³ Jax dhui na gu' gui' nam silhkam matgilhdhix ka' nam jir Israel kam ja'tkam, jum aa' nam pui' ja'k tu jimda' na jax aach nach tu daan buiñor

gu Dios, pui' na jax pix jich jurtu'n gux Dhu-
udu' kam jix Uaŋ Ii'mda', jix bhai'ch chaat
ich ba' nach buiñor ti jügi'n'ñ guch Xoi'kam.
Dhi' bhaan tu daa'ñchu' ich aach, cham tu'
gu tu' na daam dir jich chutku' bhaan jix
maax ka'. ⁴ Maaxik dho aañ pui' ja'k jup jir
tu'm kat bijik nañ chakui ti jüñ'dhat buiñor
guch Xoi'kam. Cham jaroi' pui' ja'k jup tu
jii jano' na jax aañ. ⁵ Na gu' na ñich jax
maaxir, jix jum baik tanoolh ki'n jiiñ mat-
gilh jamit na ba' bhaan jix maati' ka' nañ
jir Israel kam maa'nkam, nam gu'r Israel
kam guñ gi'kora', gio mi' dhir ja'k jim iñ
na pai' gu bopxi'n gu Benjamiin, ba' aañ
jai'p jir jiiñ boxii. Gu' ba' nañ jax ja'k jix
maatit k'ëk'ë' na ji'k jax tu aagix ja bui gu
Israel kam ja'tkam, mu ja'k jañich maa'n
ñi'look jup duu ja bui gu'i nam pariseos jum
tiiti'nda'. ⁶ Ba'x io'm jix joojoidhat mi' pui'
jimda' iñ nam jax ja'k tu jimda', cham jaroi'
jai'ch ka' na tu' bhaan jax jiiñ chüda', nam
gu' bëix pix jix mat ka' nañ mi' pui' jimda'.
Ba' dhi' bhaan g'e'kam jiiñ chaatit bhai' ji ja
tulhiñchuda ñich gui' nam ba ti jügi'ñdha'
buiñor guch Xoi'kam. ⁷ Jix io'm gu' nañ tu'
ka'm ilhii'ñdha' pui' nañ ji'k jax tu jimda'.
Ba' xib nañ buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam,
ja'p xi dhuuk jañich, na gu' pu cham tu'
bhai' na ñich ba maat. ⁸ Ja'p pix gu' nañ mi'
pui' jimda' bak sia kuñ cham tu' mi chiigim
jiiñ ii'mda' bhaan, gu' guch Xoi'kam ji nar
g'e'kam nax io'm jum aa' nañ machia' nar
tu'p tu'm da'. Dhi' bhaan jañ ba' gampai'
pix ba ilhii'ñ nañ ji'k jax tu jimdat bëipi' dir,
dai guch Xoi'kam jañ pix bax dhaan gio nañ
buiñor bax bëiñak, na gu'ñ a'm ti nüdhim,
⁹ ba' gammijiñ buiñor jup tui'ñgida'. Na gu'
cham ji'xdha'x bhai' bi'ya' iñ git buiñor gu
Dios no'ñ git maa'n nañ jax mi' pui' jimda'
na jax pix tu aagix ja bui gu Israel kam
ja'tkam, gu' ja'ppi na ñich buiñor tu' silhkam
ti jii'ñ na ñich ba'x bhai' ji bëi. ¹⁰ Ba' xib dai
nañ jix io'm jix maachim na jax pik ja'k tu
jim guch Xoi'kam. Jix aa' iñ nañ ja'xbui'
pui' bëixchu'p jix chu aichu'nda' na jax gu'i
nat diilh duadik giop buus mu dir koi'ñga'n
tir na mit ti yaas. Ja'xbui' pui'p jix aa' iñ
nañ jiiñ chulhiña' nat jax jum tulhii gui',
gio pu chu'm ki'n jup jix aa' iñ nam jiiñ
bhaamkidhaiñ mu'aa' na mit jax chu'm ki'n
bhaamkidhak mua, ¹¹ nañ gu' pui'p jix aa'
nañ duadi giop bamgia' mi' dhir koi'ñga'n
tir nat jax jum duu gu'i'.

*Na ba ja aagi'ñdha' gu Paablo nach xi
gu'ki'nda' nach mi' pui' jimda' na jax jix aa'
gu Dios nach ba' buiñor aaya'*

¹² Ku gu' cham tu' ji nañ pui' kai'ñkam
jup kai'ch nañ bar pu chu'm nañ jax chu'm
bhaan tu a'ga, ni kuñ cham pui' ja'k kai'ch
nañ jix uañ ki'n ba kii. Jax dhui na ñich
gu' chakui ai na pai' juugit tu daaxix nañ

aaya', ba'ñ a'm jum aa' nañ pui mi' ka pup
xi jimda' cham jiiñ o'joldhat nañ ba' pu
chu'm ba mai'chia', nat gu' pu chu'm ki'n jiiñ
a'm ti tii guch Xoi'kam nañ a'm jum aa' nañ
aaya' sia nar jax ka' git. ¹³ Cha'pim pui' ja'k
jum aa'nda' aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam
bhaan nañ moo pui' bar tu'm. Chakui ji
matgam. Ku gu' cham tu' bhaan ka titii'ñcho
iñ ji nañ jax jir tu'm kat bëipi' dir, ja'p xi
dhuuk jañich bëix. Ba' dai nañ bëix jiiñ jur
ki'n ti jii'ñdhat mi' pui' jim na jax jix aa'
guch Xoi'kam. ¹⁴ Bhaan jurchichu iñ nañ
tu mai'chia' buiñor gu Dios na tuñ makia'
na tu'ñ a'm bëpio', na gu'ch bai'ñ na tuch
makia' bëix nach ji'k jich chulhiña'at mi' pui'
jiiim nach ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam Je-
suus.

¹⁵ Bëix nach ji'k bhaan ba xich maat nach
ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bëix dhit jach
mi' pui' duiñchu'nda' na jax ja'k jum aa'. Ba'
no' maadit cham maatit maakam jum aa' na
jax cham jir mi' pui', gu Dios diilh pui' ja'k
jurtuda' na jax jir mi' pui'. ¹⁶ Ba' pu'ñi ja'k
bëix maap mi' pui' ba duiñchu'nda' ich nach
ji'k tu' bax maat nach a'm jum aa' nach mi'
pui' duñiidha' gammiji.

¹⁷ Mi' pim pui' tu daa'ñchugit mi' pui' ji-
imda' na pim jax jiiñ ñii'ñ aañ nañ mi' pui'
jim, piam gui' pim xi ja nüdhath nam ji'k mi'
pui' ba jiiim na chich jax ja'k jam aa'ñdhak
jano' nach bhammp tu't jam bui. Aa' pu
jam titda aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam
bhaan. ¹⁸ Nam gu' mu'i'x jai'ch gu ja'tkam
nam ti pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam,
dai ji nam gu' pui' ja'k tu jim na jax ja'k
bhaan jix maati' nam cham ji'x nüdham
gu u'uux na gai bëit nat bhaan muu guch
Xoi'kam. Mui' kim jañich bhaan ba tu jam
a'gi dhi' bhaan jiiñ jaaduñ, ba' gioñ pui'p xi
jam titdax buam jiiñ aagit. ¹⁹ Ja'p ilhii'ñdha'
am gu ja boopok na jax gu Dios nam ba'
dai gu tu' gaa'ñchu'nda' nam gaamdha'. Gio
gu tu' nam git bhaan jix xi'irda', ja'kbui' kat
dhi' bhaan g'e'gërkam jum taat ka' am, gio
nam dai bhaan jujurtika' gu tu' na ya' dhi
oi'ñga'n jix chu jai'ch. Ku gu' dhi' pu chu'm
gu ja'tkam mu ja'k bëi'ya' am ji gatuuok
nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'.
²⁰ Aach ba' dai nach ba iimchudhix nach
buiñor aaya' gu Dios. Ba' jix dhaam dir pix
jup nüra' ich na bha jimda' gu g'e'kam jich
Xoi'kam nax bhaai' na jaroi' na pix baabu'
mi' dhir bhaan gu boi na mu ja'k bëix na
pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ²¹ Ba'
ya'ch pataaxdhai guch chutku' na cham kii',
pui' ja'k duña' na jax diilh gu tukga'n na
joiidham tanoor, na gu' bëixchu'x aichu'n na
pu tu duña', sia tu' na pix cham xijai kam
ilhii'ñ, na gu'x io'm jir g'e'kam.

Gu Paablo na pui' ba ja tida' nam gammijix bhai'm taat ka'

¹ Ba' ja'p ja'n xi jam tidadam ip jin jaadu'n jich Xoi'kam bhaan aapi'm na'n jix io'm xi jam joi'mdat xi jam da', gam na'n ti xi jam tiigim. Na gu' aapi'm jir jin mai'chik, jix bhai'n chaat in ba' jam bui. Mi' pim pui' xi jiidma' na pim jax mi' pui' ba jiidm na jax jix aa' guch Xoi'kam nar g'e'kam.

² Gu Eboodia gio gu Siintike, aa'n soi' ja titda nam iam maa'n ni'ook xip du'nia', nam gu' ti jigi'n bui'nor guch Xoi'kam. ³ Ba' aap Siisigo nap jir jin jaduun' guch Xoi'kam bhaan, iam jap mi' dhir xi ja palhbuidha' nam jax ja'k maap maa'n ni'ook jup du'nia', aa'n pum titda, nap gu' dai aap mi' pui' dui'ncu' git tu juan ja'p na jax aa'n. Jum guguuxdhak jin palhbui mit gu' dhi gook u'uub jano' na nich bhammi dir tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ni'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui' cham mu ja'k bhuyia' gu ja'tkam nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. Sia biix gu Klemeente gio jai' jik'chi pup na mit jup jin palhbui, ba' aa'n jix maat nam dhi' biix ba ua'niix jix dhaam bhaan gu u'uan nam pai' ja daasaim gui' nam jik' gammiji bui'nor bap tui'ka' gu Dios.

⁴ Ba'x bhai' pim jum taat ka' gammiji bui'nor guch Xoi'kam. Gio'n moo pui'p xi chi'ya': jix bhai' pim jum taat ka'. ⁵ Cha'pim ja bhaamkidhat gu ja'tkam, jir jix bhahai'kam ka' pim pix ja bui. Na gu' guch Xoi'kam bar mia'n na gio ya'p aaya', ba' cham jir am no'm jax jam a'ga gu ja'tkam na pim cham jir jix bhahai'kam.

⁶ Cha'pim bixchu'x buam jum aagit bhaan titi'fchoka', gu' ja'ppi na pim xi aagi'ndha' pix gu Dios bui'nor ji chu daanit na tu' jam a'm jum aa'nda'. Xi taxchaabgidhai pim ba' na pim pai' dhuuk pu'ni xi aa'ndhai. ⁷ Ba' diilj jam tajaan'dha' gui' na pim ki'n jix bhai'm taatit tu oi'fika' gammiji, na gu' diilj jix bhai'x maat na jax ja'k jich guguuxdhatu'nda', sia kuch gu' aach diilj cham maat. Ba' gui' pix pui' jam jurtudidha' na pim ba' dai bhaan titi'fchoka' na tu'r jix bhai'm duukam, ba' bhaan jix bhai'm taat ka' pim, na pim gu' maap maa'n ni'ook jup duuk guch Xoi'kam Jesusus.

Gu Paablo na pui' ba ja tida' nam dai bhaan titi'fchoka' gu tu' nar jix bhai'm duukam

⁸ Ja'pni'n ba' moop xi jam tidadam jin jaadu'n jich Xoi'kam bhaan. Dai gu tu' nar jix kii'p jum duukam japim bhaan titi'fchot mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios. Pui' pim ja'k tu jimda' nam jax ja'k pix jix bhai' jam aa'nda' gu ja'tkam na pim jir jix kiki' ja'tkam. Biix aixim japim tu' ka'm xi chi niidhat.

⁹ Pui' pim ja'k mi' pui' xi jimia' na nich jax jam aa'n gio na pimit jax ja'k jin chi' na nich mi' pui' jii jano' na'n bhammi dir jup tu't jam bui, pui' na'n jax ja'k tu a'gada' na pim jin k'e'ke', gio na nich jik' tu' jax dhuu. Na gu' no' pim biix pui' tu dui'ncu', jam a'm jam tajaan'dhidha' gu Dios gui' na pim ki'n gammijix bhai'm taatit tu oi'fika'.

Gu Paablo na ba ja taxchaabgidha' na mit mui' ba joochxi gu tuumi'n

¹⁰ Aa'n jix bhai'n chaat bui'nor guch Xoi'kam na pimit giop ma'n chi'ficho. Ku gu' cham tu' ji na'n ja'p kai'f'kam jup kai'ch na pim moo pu cham jix' jin chi'f'chokat, ja'ppi na'n ja'p kai'f'kam jup kai'ch na pimit siamrix bhai' ma duu na pimit ma'n palhbui ki'n gui' na pim tu' ilhi'i'n na'n a'm jum aa'. ¹¹ Dhi' sia cham pui' kai'f'kam jup kai'ch in na moox io'm jin a'm bam aagit dhi' na pimit tu' ki'n ba'n palhbui. Jax dhuu na'n aa'n cham jax kar jin aa'ndam sia ku'n palhiip pix bia' gu tu', na'n gu' bhaan ba xi'n maat. ¹² Siax maat in na'n jax ja'k tu jimda' no'n pu cham tu' bia' ni jix'x, gio no'n g'e' bia' gu tu', pui'p jix maat in na'n jax ja'k jup tu jimda'. Sia tu' na pix na'n dhaam jimuidha' bhaan ba xi'n maat in. Pui' na jax no'n uamaim, bhaan ba xi'n maat in na'n jax ja'k nakga'. Gio no'n bia' na'n tu' jugia', jix maat in ip na'n jax jup tu jimda'. ¹³ Biix aixim cham tu' bhaan jax jir jin aa'ndam in kia', na gu' guch Xoi'kam pix na'n a'm ti niidhidhat jin palhbui'fchu' na'n ba' biix aixim bhaan jix chu' nako'o'nda'. ¹⁴ Ku pim ti gu' siamrix bhai' duu ji na pimit bhai' ba'n joochxi na pim pui' jim aagit na bixchu'f' a'm tum aa' na'n ya'n chulhiin.

¹⁵ Jin jaadu'n jich Xoi'kam bhaan, aapi'm na pim bhai' oi'dha' Piliipos na pim jik' maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, dai aapi'm jix bhai' duu na pimit bha'n joochxi gu tuumi'n na pimit maap xi jumpadak jik' na cham jam a'm kam aa', na pim gu'x bhai'm taat na nich jam ua'p gux kii'p jum duukam jam i'ii'mda' ir bhaan na ba'x bhai' ba tu jam jim. Jano' bhai' ba'n aichulh jamit na nich kia'pix bhai' dhir ba ji jii Masedoonia na nich maakam ja'k ba ji chu a'gam gux bhai'm kai'chdham ni'ook na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui' cham kam tulhiidha' gu ja'tkam. ¹⁶ Gio gama ja'k Tesaloonika na'n bap tu'ii', gio pimit bhai'p xi'n joochxi jik'chi kim pup gu tuumi'n na jik' cham jam a'm kam aa' maap ji jumpadak, na'n ba' ki'n tu saba'da' tu' na'n a'm jum aa'. ¹⁷ Ku gu' cham tu' ji na'n moo dai dhi' bhaan jurtikat jix aa' na pim pix bhai' jin joochxi'ndha' gu tuumi'n, gu' ja'ppi na'n tu' pik jix aa' aa'n, ja'ppi na pim aapi'm jix io'm g'e'p jum duukam tu mai'chia' bui'nor gu Dios gatuuk. ¹⁸ Aa'n xib cham tu'n a'm jum aa' gu', kapup bia' in aixim na jik' jin a'm

tum aa', jai' pup xiñ bipio'. Pui dhi' pix jir di' na pimit bhañ joochxi buiñor gu Epafrodito. Ba' dhi' ja'p ji buus na pimit tu kubhio ki'n gui' na joidham uub, gio na pimit ti tii buiñor gu Dios nat ba'x ki'p jum duukam ki'n tii. ¹⁹ Gui' pix ba' gammiji xi jam joi'mdat tu jam maakidha' na ji'k tu' jam a'm jum aagidha', na pim gu' buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam. Na gu' guch Gi'kora' bixchu' bhaan jix io'm jir tu bia' kam, ²⁰ ba' dai gui' pix jix bhai' nach gø'kamtu'nda' gammiji. Pu'ñi ba' moo tu tui'ka'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

²¹ Mi' dhir japim bix jñ a'mkam xi ja ñio'kdha' gui' nam ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ya' dir mui'p jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ya'ñ büm jup tu'ii'. ²² Sia bix mu jam ñio'ki'ñ am guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam ji'k ya ja'p maap jum jumpadat daan guch Gi'kora', gui' pik nam jir tujuandam tugi'ñ gux io'm gø'kam Rooma kam.

²³ Ja'pni tu tui'ka' ku ba' moo guch Xoi'kam nar gø'kam pix gammiji jam a'm ti niidhidha' bix ji'ma'n aapi'm.

**GU UA'NA'N GU PAABLO NAT
TU JA UA'ÑXI GUI' NAM TĪ
JHGI'Ñ BUIÑOR GUCH
XOI'KAM NAM
KOLOOSAS OI'DHA'**

Na baja ñio'kdha' gu Paablo

¹ Aañ jir Paablo, jir nobii'ñ iñ guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios pui' ja'k jix aagak pu chu'm ki'n jiñ dhai. Ba' tu jam ua'ñxi'ñ ich gook dit guñ jaduun' jich Xoi'kam bhaan na Timoteo ti'. ² Tu jam ua'ñxidha' ich aapi'm na pim pui'p jir jich jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim bhammi dir oi'dha' Koloosas, Dios buiñor jup tui'dhi' pim. Ba' gui' pix jich Gi'kora' Dios git jam a'm ti niidhidha' na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na gammiji ja a'mkam tu daan buiñor gu Dios

³ Aañ gammiji jam a'mkam tu daan buiñor gu Dios gui' nar Gi'korga'n gu Gē'kam jich Xoi'kam, taxchaabgi'ñdha' iñ gammiji, ⁴ nach gu' pui' tē kēkē na pim sap tu' silhkam bix jam jujur ki'n buiñor ti jūgi'ñ guch Xoi'kam, xim jajo'i'g'i'n japim sap bix ji'ma'n na pim Dios buiñor jup tui'dhi'. ⁵ Ba' xib dai na pim ti niira na pim maa'n kap aaya'x dhaam nat pai' gu Dios ba tu jam bi' na pim aaya'. Ba' dhi' na pim ba ti niira na pim maa'n kap aaya' buiñor gu Dios, guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nat pui' jam duu, na pimit gu' cham jax ji chi'ñik kēkē mi' pui' ba jii na jax jum kai'ch, na pimit gu' maat nar silhkam, cham tu' nar iatda'. ⁶ Dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na mit tu jam a'gi, jum gi'lhdim bix kap na ji'x oi'ñga'n, pix ja'x ji ti jū'ñdham am mui' gu ja'tkam, ja'p na jax aapi'm bhai' dhir na pimit ba mui'dha, sia ku mit gu' tii ji'k pix kēkē ti jū'ñ na jax jix chu joi'gi'n gu Dios, maat japimit na tu' silhkam jix chu joi'gi'n, cham tu' na pui' pix jum kai'ch. ⁷ Guch jaduun' Epaapas pui' tu jam a'gi na pu chu'm ka'm jup tu juan ja'p na jax aach, na pim aapi'm jaroi' pui' bia' nar jix ki' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Gio aach pui'p jix kiigalhi'ñ dhi' dhich jaduun' jich Xoi'kam bhaan, ⁸ nat gu' dhi' ba' yach aichulh gu ñi'ook na pim jax tu jim bhammi dir, pu'ñi sap xim ja joi'gi'n japim bix ji'ma'n na jax jam jurtu'n guch Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

⁹ Ba' aach moo jano' na chich jax pui' ti kai, jam a'mkam jachich pu tu daani buiñor gu Dios, jano' dir jach cham ji'x mik ka buppa nach jam a'mkam tu daan. Pui' soi' titdatu'nda' ich gu Dios na jam makia' gu

matda' na pim ba'x bhai' machia' na jax pik ja'k jix aa' na pim mi' pui' jimia', sia gu ii'mda' bhaan na pim tu machia' na jax ja'k tu tu'ii'. ¹⁰ Na gu' mi' dhir ba' no' pim pu'ñix bhai' bax maat, mi' pui' ba duiñchu'nda' pim na jax ja'k jum aa' no'ñ pu'ñi buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam, dai guch kii'p jum duukam japim bap tu duñiidha' gu' na jax pix jix aa' gui'. Saalh japim pu'ñix kii'p jum duukam bhai' jip tu duñia', mikkat jix io'm, na pim gu'x bhai' ba machia' na jax ja'k jix aa' gu Dios na pim mi' pui' jii'mda'. ¹¹ Gio pui' soi'p titdatu'nda' ich gu Dios na gui' pix pui' jam duñia' na pim bix aapi'm jix chu nakoo'nda', na pim cham tu' jax jir jum aa'ndam ka', na gu' gu Dios joidham bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. ¹² Dai ba' na pim taxchaabgi'ñdha' gu Dios jich Gi'kora' joidham jix bhai'm taatit nat ba tu jam bi' na pim pai' buiñor aaya', na pai' joidham jix chu maax, nat gu' gu Dios diilh pui' pu ja tūdak guch bopxi kat na pu'ñi maa'n kap ja aichdha' nam buiñor aaya' gui' nam jir ja'tkam tugi'ñ ka'. ¹³ Gu Dios mi' dhir jich boosolh na pai'ch dhaam kap tu't guch chukgam, mi' ja'k ba'ch chuttu na pai'r gē'kam gu diilh Maraa'n, gui' nax io'm jix dha'. ¹⁴ Dhi' dhi Maraa'n bhaankam xich joi'gilh ip aach nat ba'ch boosolh mi' dhir nach pai' mu ja'k ba jii'mit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha', dhi' bhaankam jich uañ bix guch ua'tulhdhara'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na chich jix bhai' ba bii buiñor gu Dios bhaankam guch Xoi'kam nat jich a'mkam muu

¹⁵ Guch Xoi'kam jir di' pix gu Dios nat maa'nkam jup jim duuk ya' oi oihimik jich bui. Na gu' gu Dios tii cham maax, jir ii'mda' pix. Pu biipi' dir bap tui'dhi' dhi Maraa'n nar jich Xoi'kam nat ba' mi' dhir bap tu duu bix nach ji'k tu ti ni'i'. ¹⁶ Gu Maraa'n pix bhaankam jup tu duu gu Dios bix na ji'k tu'x chu jai'ch jix dhaam ja'k gio dhi oi'ñga'n bhaan, pu'ñi na jax gui' na tu' cham maax. Jup ja duu gui' nam i'ii'mda' bhaan tu dudua na bix aixim jix bhaai' nam pu tu duñia' nam jax ilhi'ñdha'. Dhi' bix jup tu duu gu Dios bhaankam guch Xoi'kam, pu kai'ñkam pix jup tu duu na ba' guch Xoi'kam pix bhaan tu bi'ya'. ¹⁷ Gu' ba' na gu' guch Xoi'kam jix io'm bijik dir pu bax jai'ch nat ba'p ba tu jai'chdhir bix aixim, gui' pix bhaan jup tu tu'ii' na ba' pui' tu tui'dhi' na jax jir joidham dhi' na ji'k tu'x chu jai'ch. ¹⁸ Gio gu' guch Xoi'kam pui'p ji buusan nar jich mo' aach nach ji'k buiñor ti jūgi'ñ. Gio biipi' duadik jup bam koi'ñga'n tir dir ja'p na jax nax io'm bijik dir pu bax jai'ch nat ba'p ba tu jai'chdhir bix aixim, pu kai'ñkam biipi' duadik bam na ba' pu'ñi bix bhaan ji chu bi'ya' na ji'x tu'x chu jai'ch. ¹⁹ Na gu'

guch Xoi'kam pu bijik dir dhi' pix jir di' gux Uaŋ Ii'mdaga'n gu Dios, ²⁰ bhaankam ba' guch Xoi'kam pui' tu duu nax bhai' tu bi'ya' buiñor na cham mi' pui' ka tu tui'ngit na jax jix aa' bñx nat jik' tu'p tu duu na jik' tu'x chu jai'ch, pui' na jax na jik' tu'x chu jai'ch jix dhaam ja'k gio na jik' tu'p jix chu jai'ch ya' dhi oi'nga'n. Jix bhai' tu bii bñx buiñor gu Dios nat jaax pix gu i'ra'n guch Xoi'kam bhaan gu u'uux na gai biit.

²¹ Aapi'm cham tu' jam kügalhdhat büpi' dir gu Dios, na pim gu' cham tu'r Israel kam ja'tkam ka' jam jujur am bhaan, daix buam jum duukam japim Jup tu buada' na tu' cham jir kü'. ²² Gu' ji na gu' xib gu Dios pix diilh pui' jam duu na pim jix bhai' bi'ya' buiñor na ba' xi jam joi'mdat jam a'm ba ti niidhim, pui' jam duu bhaankam guch Xoi'kam nat jum tulhii tuuku' bhaan na ya' xi oilhimik. Pu kai'nikam pui' duu gu Dios nax aa' na pim buiñor aaya' cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix kam, dappaam jix u'uaŋ pix na pim buiñor aaya'. ²³ Ba' no' pim gu' aapi'm jix aa' na pim buiñor aaya', dai na pim mi' pui' xi jümda' tu' silhkam ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam, maa'n na pim jax mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na pimit jax ja'k kai gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, na mit tu jam a'gi na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham mu ja'k bhaya' na pim pai' gammiji' mi' pup jum tulhiiñdha'. Dhi' ji' ji pu chu'm dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na bñx kap nai' tum a'ga na jix'x jir oi'nga'n. Ba' aañi' Paablo dhi' pu chu'm ki'n Jup ja palhbui'ñ gu jai' nam nai' tu a'ga, aañ pui'p tu a'gichu'.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat dhi' bhaan ti tü gu Dios nax bhai' tu ja aagi'ñdha' gui' nam buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam

²⁴ Ba' aañ xib jam a'mkam pix jiiñ chulhiin. Jix bhai'ñ chaat iñ nañ jam a'mkam jiiñ chulhiin, jam a'mkam ba tümuim iñ ip sia na jix'x tii ka bi'iix nam jum tulhiiña' bñx gui' nam jik' ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Diilh guñ tümuim' ki'n jañ ja a'mkam ba tümuim, katti ba' iam jix bhai' tu ja jimia' diilh, pui' nat jax Jup jum tulhii guch Xoi'kam jich a'mkam aach nach jik' buiñor ba ti jügi'ñ. ²⁵ Gu Dios pu chu'm ki'n jiiñ a'm ti ti' nañ jix bhai' ja duñia' gui' nam jik' pu'ñi buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam na ba'x bhai' tu ja jimia', nañ jix bhai' ja aa'ñdhidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax pik jir jum duukam. ²⁶ Gui'ñ aagit Jup kai'ch nañ jix bhai' jam aagi'ñdha' nat diilh gu Dios jax ja'k tu dai na tu duñia' pu'ñi gatuuk. Jix io'm müi' oidha'p duu nat dir pui' ja'k tu daasak, pu cham jaroi' maatiit kékéké' na jax jir jum duukam ka'. Xib ba'x bhai' ka matgir na jax jir jum duukam, nat gu' diilh gu Dios pix jich aa'ñ nach jik' jir

ja'tkam tugi'ñ. ²⁷ Gu Dios diilh jix aa na pu'ñich aagi'ñdha' aach nach jik' jir ja'tkam tugi'ñ nat jax ja'k tu daasak bijik na pu cham jaroi' maatiit kékéké', nach ba' mi' dhir bhaan machia' nax aa' gu Dios na joidham jix bhai' tu ja jimia' bñx gu ja'tkam, pui' na jax sia gui' nam pu'ñi cham jir Israel kam. Ba' dhi' nat jax ja'k tu daasak gu Dios na pu cham jaroi' maatiit kékéké', guch Xoi'kam tii pu aagit Jup kai'ch na pu'ñi gatuuk ya' aaya', dhi' na jam a'm ti niidhim xib, gam dhi' na pim jaroi' buiñor ti jii'ndhat jix aik na pai' joidham jix chu abhaar.

²⁸ Ba' aach bñx jich jujur ki'n jix bhai' xich ga'ngidhat tu a'gim na jax ja'k tu tu'li' buiñor guch Xoi'kam, nach ba'x bhai' bi'ya' buiñor jano' nach pai' dhuuk buiñor aaya'. ²⁹ Dhi' bhaan jañ gammiji' tu juantu' aañ, cham jañ pai'ñ o'jolhi'ñ, na gu'ñ a'm ti niidhim guch Xoi'kam na ba' bixchu'x bhaai' nañ pu tu duñia'.

2

¹ Ti'ñchoka' pim jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ aañ jix io'm jiiñ dhikoo'ñdhatu' jam a'mkam aapi'm na pim jik' Laodiisea oi'dha', bñx sia gui' nam cham jiiñ maat, nam pu cham pai' dhuuk jiiñ ñii'ñ maaxik. ² Jiiñ dhikoo'ñdhatu' iñ ja a'mkam nam ba'm guguuxdhai ja jujur am bhaan gammiji' xim jajoi'g'nda' bñx ji'ma'n. Jiiñ dhikoo'ñdhatu' iñ ip nam ba'x bhai' machia' nat jax ja'k tii gu Dios bijik na tu' jax dhuñia'. Gu Dios jir dhi' pix guch Xoi'kam. ³ Ba' guch Xoi'kam pix bhaan jix jai'ch gu matda', dhi' buiñor bhaan Jup tu tu'li' sia pik nar jax ka' git. ⁴ Aañ jam aagi'ñ na pim ba' cham jaroi' jügi'ñdha' sia chi moo ti joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga. Na gu' dhi' na mi' pix jam iatgi'ñdha', jix mamatdagim xi kai'chdha' am gu' gui' nam iatda'. ⁵ Gammiji' jam ti'ñicho iñ gu' aañ sia kuñ gu' cham jam buip tu'li' gu maaxik, ba' aañ jix bhai'ñ chaat nañ jix maat na pim aapi'm mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, na pim gu' sap tu' silhkam buiñor ti jügi'ñ.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nax kü' ii'mda' ba ua'ka' gu jaroi' no't buiñor ba ti jii'ñ guch Xoi'kam

⁶ Ba' gammiji' pim mi' pui' xi jiiimit na jax jix aa' guch Xoi'kam, na pimit gu' pu kai'ñkam buiñor ti jii'ñ. Jir jam gè'kam tuk ba' xib. ⁷ Mi' pim pui' tu daa'ñchu'nda' nam jax ja'k jam aagi'ñ nax aa' guch Xoi'kam, maa'n na pim jax mi' pui' tu duñiidha' na pim ba' pu dhi' bhaan jix io'm kaapaka'. Gammiji' pim taxchaabgi'ñdha' gu Dios.

⁸ Cha'pim mi ja kékékéda' gui' nam jix mamatdagim xi kai'chdha', nam gu' jam iatgi'ñdha' pix. Jir pui' ka' dho panaas nam jax kai'chdha', gu' pix ji na gu' cham

tu'r silhkam ka'. Na gu' dñilh pix nam jax ilhii'ñdha' nam pu kai'chdha' na jax ja jurtu'nka' gux buam jum duukam ya' kam dhi oi'ñga'n, cham tu' nam mi' pui' tu daa'ñichu'nda' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

⁹ Guch Xoi'kam maa'n na jax pix jir di' gu Dios. ¹⁰ Ba' guch Xoi'kam jir gē'kam ja bui gux buam jum duu'nkam nam jix chu jai'ch ii'mda' bhaan, cham tu'r jupaabkam u'n am. Jix bhai' tu jam jim ba' aapi'm na pim jik' buiñor ti jūgi'ñ. ¹¹ Gu Israel kam ja'tkam jum matgilhi'ñ am na ba' dhi' bhaan bax maati' ka' nam dhi'r di' gu ja'tkam tugi'ñ gu Dios. Ba' aapi'm sia ku pimit cham pui' ja'k duu, na pimit buiñor ti jū'ñ guch Xoi'kam, gu Dios pui' ja'k ba jam duu na pim pui'p bar ja'tkam tugi'ñ ka' ja'p na jax gu Israel kam ja'tkam. Mik ba' jam bui'ñchulh na pim ba' cham ua'tulhdhara' bhaan ka titii'ñchoka', ba' dhi' pu'ñi ja'k ja'p ji buus na pimit jum matgilh ja'p na jax gu Israel kam ja'tkam na pim ba' bar ja'tkam tugi'ñ gu Dios. ¹² Na pimit pai' dhuuk jum bopko suudai' ki'n, dhi' ja'p jir jum duukam na pimit biima'n jum yaas guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk yaas na mit xi mu'aak. Ba' nat pai' dhuuk duadik giop buus mi' dhir koi'ñga'n tir, aapi'm pui' biima'n duudak jup baapam, na pimit gu' ti jū'ñ na dai gu Dios bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. ¹³ Na gu' bñipi' dir ja'p ji buusandata na pim ko'iix kat, na pim dai ua'tulhdhara' bhaan jum tukgi'ñka', cham tu'r ja'tkam tugi'ñ ka' pim gu Dios. Ba' xib ba bubua pimit biima'n guch Xoi'kam, gu Dios pix dñilh biima'n jam dudua'ñ, ba uañchudhix xib gu jam ua'tulhdhara'. ¹⁴ Bñix na jik' jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moiseses, cham tu'ch palhbuidhat nach jik' jax ti chu buada', dai na mu ja'k jich bhichdhatu'ndat nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha', gu' pix ji nat gu' guch Xoi'kam tu soo'm nat muu bhaan gu u'uux na gai biit. ¹⁵ Ba' bhaankam guch Xoi'kam, gu Dios ja xi'rbo bñix gui' na bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia', nam i'ii'mda' bhaan jix chu jai'ch. Cham tu' ki'n ji bii mit nam xi ja nñi'ñ gu jai' nam jup jix chu jai'ch, nat gu' xi ja u'uuk ja saagi'ñ ja tuttuk bñix pu ti nam cham tu' ka bhaai', guch Xoi'kam pix nat muu bhaan gu u'uux na gai biit.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nach dai gaagidha' nach jax ja'k tu mai'chia' gux dhaam kam

¹⁶ Cham jir am no' jaroi' cham jam kiigalhi'ñ na pim kua' gu tu', piam gu tu' na pim io', piam no' pim cham tu piastat gu jax chu'm tanoolh na pai' dhuuk jum aa'nda', pui' na jax na kia'pix bhai' dhir ja'p ba gixia' gu masaa'n, piam na pai' dhuuk cham tum junda'. ¹⁷ Jax dhuu na

gu' dhi' ja'p pix ji buusan nar ikgiga'n guch Xoi'kam, dhi' bhaan pix jum ua'rgi'ñ nam jax ja'k tu jimda' gu ja'tkam. Gu' ba' guch Xoi'kam pik bhaan jup tu tu'ii' dhi' bñix. ¹⁸ Ba' cha'pim jaroi' jūgi'ñdha' sia ku jaroi' jax kai'ch na pim jum ua'tulhi'ñ, sia chi moo soi'm ilhdhat ti tu daan panaas ja bui gu noonbi'ñ gu Dios. Pui' xi kai'chdha' am moo nam jix dhuduu'nkam na nñi'ñ jix dhaam kam, gu' ji nam gu' iatda' nam jax dhuu pix bhaan gē'gē'kam jum taat ka', dai gux buam jum duukam nam bhaan titii'ñchoka' gu' na tu' cham jir ki'. ¹⁹ Cham tu' buiñor jup tui'ka' am gu' guch Xoi'kam dhi' pu chu'm gu ja'tkam, guch Xoi'kam pix gu' nar gē'kam ja bui dhi' nam buiñor ti jūgi'ñdha', dhi' ba' ja guguuxdha' nam jix io'm mi' pui' xi jimda' na jax jix aa'. Guch Xoi'kam pix sia ja maak na tu' ja a'm jum aa'nda' gui' nam buiñor ti jūgi'ñdha', sia guch Xoi'kam pix dñilh mi' ja tuttu' gui' nam buiñor ti jūgi'ñ na pai' jax jix aa' gu Dios nam tuutka'.

²⁰ Ba' aapi'm buiñor bap tui'dhi' guch Xoi'kam xib, na pim gu' ba ti jūgi'ñ nat jich a'mkam muu, cham tu' pim ja bui kap tui'dhi' gui' nam i'mda' bhaan ya'r gē'gē'kam dhi oi'ñga'n bhaan. Gu ba' no' pim gu' cham ja bui kap tui'dhi' dhi', jax ku pim ba' pui' pui' ja'k tu jim ja'p na jax no' pim panaas ja buip tui'dhi'? Pui pim ja jūgi'ñ gui' nam jup jam titdada': ²¹ "Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan da'ngi. Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan kua'. Ja'p tu'm jir ua'tulhdhara' no' pim gan di'nka." ²² Dhi' ya' pix gu' nam dñilh jax ilhii'ñdha' gui' nam pui' kai'chdha', na gu' dhi' saalh pui' ja'k ti pup xi chu jimdat am gu ja'tkam mikkat maakam jup ba tu duñichu'nda', cham tu' nam gammiji pui' pu tu jimda'. ²³ Ti dhor am ip pui' nam jax kai'chdha', nam gu' tu ja aagi'ñdha' nam jax ja'k soi'm ilhii'ñdha' gu ja'tkam gio nam jax ja'k jix bhai' tu jimda'. Ja aagi'ñdha' am nam tulhiñchuda' gu ja tutku' na ba'x bhai' tu ja jimia', gu' pix ji na gu' dhi' pui' ja'k cham jixkat jich palhbuidha' nach jax ja'k dui nagka' nach bñix aixim jix buam jix chu duñiik ka'ch chutku' bhaan.

3

¹ Gu' ba' na pimit gu' aapi'm ko'ik giop ba dudua biima'n guch Xoi'kam, jum aa' na pim gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k daix dhaam ja'k tu mai'chia', na gu' guch Xoi'kam jix dhaam daa, ki'n dir ja'k daa na pai' gu Dios. ² Dai gux dhaam kam japim bhaan titii'ñchoka', cham tu' gu tu' na ya' dhi oi'ñga'n jix jai'ch. ³ Na pimit gu' aapi'm ja'p ji bubua na pimit koi buiñor gux buam jum duukam, ba' xib ja'p ji buusan na pim buiñor ba ulhñix gu Dios biima'n guch Xoi'kam. ⁴ Guch Xoi'kam pix jir jam

ii'mda' aapi'm, na gu' na pai' dhuuk maaxik jam buim maaxdha', aapi'm pui' buiñor jup jum maaxdha', ba' dai na pim buiñor ja'k ji aaya', gammiji pim ba' pu buiñor bap tui'ka' na pai' dhir jix io'm jir gɛ'kam.

Gu Paablo na bhaan ba tu a'ga' nach jax jir tu'm kat biipi' dir gio xib nach buiñor ba ti jigi'n' guch Xoi'kam

⁵ Ba' kapbhai' nat ja'p ji buus na pim ba ko'iix buiñor gux buam jum duukam, cha'pim ka kūsaidha' na pim jix buam jum duukam jup tu buada'. Cha'pim nai' pix ja biim ka boppoda' gu u'uub no'm cham jir jam bipna'. Cha'pim pui' ja'k jix buam tu jimda'. Xi ñakoo'nda' pim sia ku jax jix buam tu tatda' na pim jix buam jix chu duiñik. Cha'pim jix aa'nda' sia na pim git ja'p pix mui' xi bia'ka' gu tuumiñ, na gu' dhi' pui' pix jup ji buusan na jax no'ch ja bui tu daan gui' nam didios jir jum tütgidam jup duiñxim. ⁶ Na gu' dhi' pu chu'm ki'n ba' ja tulhiñchuda' gu Dios gu ja'tkam gui' nam cham jix ki'x kügalhdha'. Na gu' gui' nam cham kügalhi'ñdha' gu Dios, dai pu'ñi ja'k nam tu buada', cham tu' ka'm ni'i'ñdha' am. ⁷ Aapi'm pu'ñi ja'k jup tu jimdat gu' biipi' dir na pim chakui' ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam.

⁸ Ba' xib cha'pim kam bhabhaakui'ñdha'. Cha'pim ka ga'ngada' na pim jax ja'k jix buam ja dooda' gu jai' ja'tkam, cha'pim gi-ilhim ka ja titdada'. Cha'pim jix buam jum duukam kap tu buada' na ba' cham giop bhaamu' gu Dios jam bui. Cha'pim tu' kap jum buixi'ñdha' biix dhi' pui'. ⁹ Cha'pim kam i'iatgi'ñdha' tu' na pix bhaan. Ba do'ñcho pim'it gu' aapi'm na pim jax ka tu jimdat biipi' dir, cham tu' pim pui' ja'k ka tu jim. Kam ua'tulhi'ñdha' pim gu' biipi' dir, ¹⁰ xib maakam japim ba tu jim, mi' pui' ba jiiim japim na jax jix ki'i' ka'm ni'i'ñ gu Dios. Saalh japim pix mi' pui' ji jimiim na jax ja'k tu jim gu Dios nat jaro'i'p tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch, na pim gu' saalh pix jix bhai' maachim na jax ja'k tu jim gu Dios. ¹¹ Cham tu' ba'm aa' kia' sia ku jaro'i' Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Piam sia ku matgildhix nar Israel kam maa'nkam piam ku gu' cham. Piam sia kur mi' pai' kam gu jaro'i' nam pai' oi'dha' gux chutumñigam, piam ku gu' maakam ja'k kam nam pai' oi'dha' gu' nam cham tu tumñi'. Piam ku gu'r tujuandam pui' cham namkidhat, piam ku gu' namkidhix kam jir tujuandam. Jax dhuu na gu' biix pix ja a'm ba ti niidhidha' guch Xoi'kam, dai no'm soi'm ilhdhat buiñor ba ti jigi'ñ. Ba' dai guch Xoi'kam jix bhaai' na ja palhbuidha' biix gu ja'tkam sia nar jaro'i' ka' git.

¹² Jix io'm xi jam joi'gi'n aapi'm gu Dios, ba' mi' jam tuttu ja bui gui' nam jir ja'tkam tugi'ñ na pim ba' aapi'm pui'p bar ja'tkam

tugi'ñ ka'. Dai ba' na pim mi' pui' ba jiiimda' na jax ja'k jum aa' na pim mi' pui' jiiimda' na pim bar ja'tkam tugi'ñ. Xix jajo'i'mdat japim gu jai', jir jix bhabhai'kam ka' pim. Soi' pim jum ilhii'ñdha', cha'pim nai' tu kokdada'.

¹³ Xi ñakoo'nda' pim no't jaro'i' maadit tu' cham am bua jam bui, cham tu' na pim tukgii' pui'p dooda'. Tu ua'ñi'ñka' pim pix, ja'p na jax guch Xoi'kam nat tu jam ua'ñ na pim buiñor jix u'ua'ñituldhix kat. ¹⁴ Dhi' pik jix io'm jum aa' na pim jix io'm xim jajo'i'gi'nda' biix ji'ma'n, na gu' no' pim xim jajo'i'gi'n, biix maa'n ñi'o'ok jup duiñchu'nda' pim. ¹⁵ Pu kai'ñkam jam a'm ti ti' gu' gu Dios na pim maa'n tuuku' pix buiñor bap tui'ñgida' bhaan gu tukga'n guch Xoi'kam. Jix bhai' pim jum taatit tu oi'ñka', na gu' dhi' guch Xoi'kam pui' ja'k jix aa', pui' ja'k jam jujurtu'nka' na pim jix bhai'm taat ka'. Jix bhai'm taat ka' pim ip ba' buiñor guch Xoi'kam nax bhai' jam bua.

¹⁶ Cha'pim mik buppada' na pimit tu' ba maat nat jam aa'ñ guch Xoi'kam, na gu' dhi' joidham jir jix kü'p jum duukam. Gio na pim pai' dhuuk tum a'aagi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñi'o'ki'ñ guch Xoi'kam, piam na pim pai' dhuuk jum sisilhka'nda' sia tu' na pix bhaan, biipi' pim xim ga'ngimii' na pim jax ja'k ti'ya' na pim ba'x bhai' ja aagi'ñdha'. Xi laala'ñxidhat japim gu Dios, bhaan japim dir xi boosgat Saalmos ta'm, piam sia jax ña pix chu'm, dai nax dhaam kam bhaan tu a'gada'. Dhi' pim ba' bhaan taxchaabgi'ñdha' gu Dios gio na pim bhaan gɛ'kamtu'nda' biix na ji'x jam jujur ki'n.

¹⁷ Gio biix na pim ji'k jax kai'chdha', piam na pim ji'k tu' jax buada', pui' pim ja'k buada' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim aapi'm silhkam kaichu' guch Xoi'kam nar Gɛ'kam. Xi taxchaabgidhat japim ip ba' gu Dios jich Gi'kora' nat jix bhai' ba duu jam a'mkam guch Xoi'kam.

Na baja aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tu jimda' nam buiñor ba ti jigi'ñ guch Xoi'kam

¹⁸ Aapi'm u'uub na pim ti bipna', tu' ka'm japim xi ja niidhat gu jam bipna'. Jum aa' na pim pu'ñi ja'k duiñchu'nda' na pim buiñor ba ti jigi'ñ guch Xoi'kam. ¹⁹ Gio aapi'm chichio'ñ na pim jup ti bipna', xix jajo'i'mdat japim ip gu jam bipna', cha'pim giilhim ja titdat. ²⁰ Ba' aapi'm na pim ti gigi'kora', tu' ka'm japim xi ja niidhat gu jam taataat gio gu jam nanaan, sia na pim jir a'aalh, piam ku pim jir biipibop, piam ku pim jir gɛ'gɛr ja'tkam, na gu' pui' ja'k jix aa' guch Xoi'kam. ²¹ Ba' aapi'm na pim jir ja gi'kora', cha'pim ja bhakutu'nda' gu jam maamar nam ba' cham tu' bhaan jum o'jolhi'ñdha'. ²² Gio aapi'm na pim pui' pix jir tujuandam cham ji jam namkidhat, pui' pim tu' ka'm jup ja niidhat gu' na pim tu ja juafxi'ñ. Gammiji

pim mi' pui' ja duiñxidhidha' gu tu', cham tu' dai nam pai' dhuuk xi jam niñ'ñdha' no' pim mi' pui' tu duñiim. ²³ Bix na pim ji'k tu' jax buada', cha'pim jum o'joldhat pu buada', gu' ja'pji bix jam jujur ki'n, panaas ku pim guch Xoi'kam pix pu buixi'ñdha' gu tu', cham tu' gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n. ²⁴ Bax maat japim gu' na gu Dios jam makia' gui' nat tu' bijik pu ja iimchux na ja makia' gui' nam pu'ñir ja'tkam tugi'ñ ka'. Bhaankam tu juaan japim gu' guch Xoi'kam dhi' na pik jir jaroi' ga'n bix na ji'k jix chu jai'ch. ²⁵ Na gu' gui' nam jix buam tu duña' ya' dhi oi'ñga'n, cham tu' pu chu'm tu mai'chia' am, ja'xbui' ka'm jum tulhiña' am nam ji'k tu'x buam tu duña', na gu' gu Dios cham tu' jai' ja'p pix jix ja kigalhdhai ja aichdha' buiñor, gu' ja'pji gui' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

4

¹ Ba' aapi'm na pim ji'k ja bia' gu tujuandam pui' cham ji ja namkidhat, jix bhai' pim ja bua't, jix bhai' pim ja titdat, cham tu' na pim buam pix ja buada'. Ti'ñchot japim na jumaip jix jai'ch gu ja gē'kam tuk nax dhaam jup tu'ñi, jam tikka' ba' na pimit jax ja'k tu' jii ja bui. Jich Xoi'kam dhor di' gu ja gē'kam tuk.

² Gammiji pim tu daanda' buiñor gu Dios, taxchaabgi'ñdha' pim sia tu' na pix bhaan, cha'pim dai gam irdat darka'. ³ Jich a'mkam japim sia tu daanda', pui' pim xi chitdada' gu Dios na cham tu' tu'x buam jum duukam tu soshhi'ñdha' nach na'i na a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, nach jix bhai' ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nat jax pik kai'ñkam bha jii ya' dhi oi'ñga'n. Dhi' ki'n ya' kuup iñ aañ nañ tu a'ga pix dhi' pu chu'm. ⁴ Pui' pim xi chitdada' gu Dios na gu' pix jiiñ palhbui'ñchu'nda' nañ ba'x bhai' ja aañ'ñhidha' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam na jax jir mi' pui'.

⁵ Diilh japim xim ga'ngada' ip na pim jax ja'k tu' jimda' ja bui gui' nam cham buiñor ti jigi'ñ guch Xoi'kam. Gammiji pim tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, cham tu' na pim jax chu'm tanoolh gam irdat darka'. ⁶ Dai gux kii'p jum duukam ip na pim tu ja a'gi'ñdha' gammiji na tu' joidham jum kai'ch. Gio bñipi' dir japim pu bam ga'ngada' na pim jax ja'k tiida' maa'n gu tu' na ba jam tikkada', cham tu' na pim ja'p pix mui' ba nokia' cham bhai' ji kē'ēji na tu' pik jix maachim ka'.

Gu Paablo na ba ja tabuimgidha'

⁷ Gu Tiikiko nar jich jaduun jich Xoi'kam bhaan, joidham jir jix ki' tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, gammiji puñ palhbui'ñchu' nañ ji'k tu' jax bua. Dhi'ñ a'mkam mummi

tu jam a'gidha'. ⁸ Mu jam joochxidha' iñ na ba'x bhai' jam aagi'ñdha' nach jax jich ilhii'ñ aach ya', gio na jam guguuxdha' na pim cham tu' bhaan jum o'joldhat mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam. ⁹ Bix mui'p jimda' biima'n gu Oneesimo na pui'p jir jich jaduun jich Xoi'kam bhaan. Jix kigalhi'ñ ich dhi' dhich jaduun, na gu' mi' pui' xi jim na jax jix aa' guch Xoi'kam ja'p na jax aapi'm. Bax maat japim nar jaroi' dha', na gu'r mi' kam jam bui. Dhi'm ba' jam aagi'ñdha' na ji'k tu' jax jum bua ya ja'p.

¹⁰ Mu jam ñio'ki'ñ dhi u'uan ta'm bhaan guñ jaduun jich Xoi'kam bhaan Aristaarko, nach maap ya' kuup. Gio gu Maarkos pui' mui'p jam ñio'ki'ñ, nam iampix mia'n jir jum jajaa'nim gu Bernabee. Bax maat japim na pim joidham jix bhai' tiida' aichdha' dhi Maarkos no't jax dhuuk mummi ja'p ba ji buus jam bui. ¹¹ Bix gu Jesusu mui'p jam ñio'ki'ñ, nam Juusto ki'n jup jix maat ka' jai' dhit gu ja'tkam. Dai dhi baik gammijiñ bñim jup tui'ñgida' am nam jiiñ palhbuidhidha' bix aixim nañ tu a'ga na jax ja'k duix joi'mdat ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios gu ja'tkam. Daipu dhi'ñ palhbui'ñchu'nda' am sia kum gu' ti jai'p jix jai'ch gui' nam pui' buiñor jup ti jigi'ñ guch Xoi'kam nam pui'p jir Israel kam ja'tkam. Ba' dhi'ñ ja a'm jiiñ guguuxi'ñ. ¹² Sia gu Epaapas mu jam ñio'ki'ñ, dhi' na pui'p jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam. Dhi' pui'p jix maat japim, na gu'r mu kam jam bui. Gammiji soi'm ilhdhat tu daanda' jam a'mkam aapi'm na ba' gu Dios jam a'm ti niidhidha' na pim mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', na pim cham tu' bhaan jum o'joldhat sia nar jax ka' git. ¹³ Niñ iñ aañ na tu' silhkam jix buam jum aa' jam a'mkam guch jaduun Epaapas, sia ja a'mkam jix buam jum aa' guch jaaduñ gui' nam Iaraapolis oi'dha' gio gui' nam Laodisia oi'dha'. ¹⁴ Sia gu Deemas ya' dir mu jam ñio'ki'ñ, gio gu Luukas, dhi' nax maatit tu ja julhii'ñ gux kako'kkam. Joidham jix kigalhi'ñ ich aach dhi Luukas.

¹⁵ Aapi'm ba'ñ a'mkam jup xi ja ñio'kdha' bñix gui' nam ji'k buiñor ti jigi'ñ guch Xoi'kam nam Laodisia maap jum jumpadat tu daan. Bix japim jiiñ a'mkam xi ñio'kdha' gu Ninpas, gam bñix gui' nam ji'k buiñor jum jumpadat maap tu daan buiñor gu Dios. ¹⁶ Ba' na pim pai' dhuuk timo' na pim jiiñkuidha' dhi'ñi u'uan nañ mu tu jam ua'ni'ñ, ja do'ñchi'ñpu pim gui' nam Laodisia maap jum jumpadat tu daan buiñor gu Dios nam ba'p jiiñkuidha'. Aapi'm ba'p xi jiiñkuidha' gu u'uan gui' nam bhai'p jam joochxidha', gui' na ñich mui'p tu ja ua'ñ bñipi' dir. ¹⁷ Ja'p japim tiida' gu Arkiipo nax bhai' mi' pui' xi dhuñidha' nat jax kai'ñkam bhaan ti ti gu Gē'kam jich Xoi'kam, jix bhai' na xi chu juañxidhidha'.

¹⁸ Ba' aañ Paablo, dñilh jññ ñob ki'n jañ ya' xi chu ua'na', ja'p jañ ya' xi chu jam ua'ñdha'. Xiñ ch'ñchokat japim nañ ya' kuup. Bñx jññ jur ki'n jañ aañ pui'ñ aa' na git gu Dios pix jam tajaanñdha' gui' na pim ki'n jix io'm xim jajoi'g'nda' bñx j'i'ma'n.

**GU BHƆP' KAM UA'NA'N GU
PAABLO NAT TU JA UA'NXI
GUI' NAM TI JHGI'N BUIÑOR
GUCH XOI'KAM NAM
TESALOONIKA OI'DHA'**

Gu Paablo na ba ja ñio'kdha'

¹ Aañ Paablo biima'n gu Silbaano gio gu Timoteo, mu tu jam ua'ñxi'n ich aapi'm jĩñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim Tesaloonika dibիր bhaan Jup tu'ii' na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kirkham, bhai' na pim pai'm jumpadat daan gu Dios jich Gi'kora' gio guch Xoi'kam nar Ge'kam, na pim gu' buiñor bap tui'dhi'. Ba' gui'm pix jam a'm ti niidhidha' bix ja'ma'n aapi'm na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' gammiji.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nam gammiji tu daanda' ja a'mkam

² Aach gammiji jam ti'ñchot taxchaabgi'ñdha' gu Dios na pim xi gu'ki' na pim buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, tu jam daa'ñxi'n ich na ba' cham tu' jam a'm jum aa'nda' jam i'li'mda' bhaan gio jam tutku' bhaan. ³ Pui'ch jich aagit taxchaabgi'ñdha' gu Dios jich Gi'kora' na pimit jix' xim biññkadak buiñor guch Xoi'kam pu duu na jax jix aa', gio na pimit jix' jix kügalhdhak tu juañxi sia pui' jim tulhiññaimik, na pim gu'x io'm buiñor jix biññak. Cham jax jum aa' pim ba' na pim pui' jim aagit na gui' pix jam palhbui'ñchu'. ⁴ Aapi'm jĩñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gu Dios xi jam joi'mdat jam a'm ti ni'ñ. Jix maati ich nat gui' pix jam a'm ti tügik pui' jam duu na pim dai gui' pix ba daanda'. ⁵ Na gu' na chich pai' dhuuk tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam nax bhaai' na mi' dhir baabu' gu jaroi' na mu ja'k ka jimda' na pai' gammiji git mi' pup jum tulhiññdha', cham tu' dai aach dñilh pix nach jax kai'ch, gu' ja'ppi gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nach a'm Jup tui'dhi' nat jich guguux na chich ba'x gi'm jix oo' ki'n pu jam ti'n na maaxik jir silhkam pui' na jax jum kai'ch. Gaa chich nach jax ja'k tu jimia' jam bui na pim ba'ch chügi' pui' ja'k Jup ba tu jimda' jai' ja bui. Jix bhai'x maat japim dho na chich pui'ch dhuu.

⁶ Ba' na pimit jax ja'k jich chügi'k nach tui'dhi', pui' ja'k Jup ji chu jii pimit, na gu' pui' ja'k jix aa' guch Xoi'kam. Cham jax ji ch'ñik joidham jix bhai'm taatit kai pimit gux bhai'm kai'chdham ñio'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na pui' jam jurtu'n, sia ku pimit gu' mi' dhir güllhim bam tulhii. ⁷ Ba' aapi'm jir ja booi'chu' bix guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' nam Masedoonia

dibir bhaan oi'dha' gio gui' nam Akaaya dibիր bhaan Jup oi'dha', nam gu' mi' pui'p ba tu daa'ñchu' nam jax ji che'ke'ket na pim tu jim. ⁸ Ba' cham tu' dai Masedoonia gio Akaaya nam pui' te'ke'ke' na pim jax ja'k tu jim, gu' ja'ppi sia jai' kap mui' kap nam pai' jax cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, bax maat am na pim buiñor jix biññak gu Dios. Ba' aach cham tu'ch a'm kam aa' nach jax kai'chdha', ⁹ ja'kbui' kat dñilh pui' tu a'ga am na chich aach pu chu'm tu jam a'gi bha ja'p ji jam paxiarak. Sia pui' tu a'ga am na pimit joidham jix bhai'ch aich cham jax ji ch'ñik. Bix pui'p xi kai'ch am na pimit cham tu' kap jum buix ja bui gu didios nar Jup ja duiñ gu ja'tkam, dai gu silhkam Dios duakam japimit bhaan ba jurjuti, dai gui' pim pix bar tujuandam tugi'ñ. ¹⁰ Gio nam pui'p xi kai'ch na pim jax ja'k tu't naira na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, Maraa'n gu Dios, nat Dios pix dñilh dua'ñdhak mi' dhir buusai' koi'ñga'n tir. Gu Jesus jir di' nach palhbui'ñ nach ba' cham jich chulhiñña' na cham xiim jum aaya' nam jix io'm jum tulhiñña' gui' nam cham mi' pui' jimia' na jax jix aa'.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo nat jax ja'k tu jii ja bui

¹ Aapi'm jix maat jĩñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na chich cham tu' tu' kub pix tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios jano' nach bha ja'p tu jam a'gidhim, ² sia kuch gu' bñipi' dir Jup xich chulhiññaimik bhammi Piliipos na pim jax Jup bax maat. Güllhim jamit bix aixim jich chitdaimik jich gibiimik, gu' ji nat gu' gu Dios jich palhbui nach ba' aapi'm Jup jam aagi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k jix bhai' na pim duñña', na pim ba' cham mu ja'k ka jii'mda' na pim pai' gammiji git mi' pup jum tulhiññdha'. Cham jax jich aagik jachich tu jam a'gi sia kum mui' dhit tiich o'bhagi'ñ nam cham jich kügalhdhat. ³ Nach gu' aach maaxik jix maat nach mi' pui' tu a'gim na jax jir silhkam, cham tu'r gama ja'k. Ni kuch cham iam maakam ja iatgidhat gu ja'tkam tu' mi' tügim na ba' aach dñilh jich a'm ji chu bi'ñidha'. ⁴ Jax dñui na gu' gu Dios pux maati jich ñii'ñ nach jax jir tuutu'm. Jix kiki' ja'tkam jich chügi'k pu chu'm ki'n jich dharai nach nai' tu a'ga' gu ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga nam jax ja'k duñña' gu ja'tkam, nam ba' cham mu ja'k ka bhüya' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiññdha'. Dai ba' pu'ñi pix jach tu a'gim, cham tu' jumai tu' pup kui'mgi'ñ ich, ni ku chich cham aa ip nam pix jix bhai'm taatit joidham jich aa'nda' gu ja'tkam, nach gu' aach jix aa' na dai gu Dios jix bhai'm taat ka' aach jich bui, gui' nax bhai'x maat nach jax jich aa' jich

jujur am bhaan. ⁵ Gio cham pai' dhuuk mu pai' giilhim biix aixim xi bua ich nach tu jam a'gi'n na pim jax ja'k joidham jich kēēji pix jix bhai'ch aa'nda' git, jix maat japim dho. Ni ku chich cham pai' dhuuk mu pai' biixchu' bhaan tu a'gimik ma'iich gu tuumiñ. Jix bhai'x maat sia gu Dios na chich cham tu' pui' tu jii. ⁶ Pu cham jich ko'raaro gu' na jaroi' gē'gērkam jich bia'kat pix jix bhai'ch aa'nda', ni jaroi' dho moo, ni aapi'm. ⁷ Jix bhaigit ip dho nach pui' ja'k tu jimia' na jax gu gē'gērkam, nach gu' bhaankam tu a'ga guch Xoi'kam nach jir noonbi'n. Gu' ji na chich gu' ja'p pix tu jii jam bui na jax gu a'aalh, gio ja'p na jax maa'n gu ubii nax ja da'dat jix bhai' ja buada' gu maamra'n. ⁸ Pu'ñich jup jam ilhii'n aach na pim panaas jir jich maamar. Joidham xi jam da'dat xi jam joi'gi'n ich, cham tu' na chich dai gu ñio'ki'n gu Dios pix xi chu jam a'gidhak, gu' ja'pji sia guch i'ii'mda' na jam a'm jup tu'ii'. Joidham tu' silhkam ki'n xi jam da' ich gu' ⁹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, sia ti'ñcho pim dho chi nach jix io'm tu juanaimik nach ba' mai'chikda' gu tu' nach a'm jum aa'nda'. Tu juanda' ich nabap tanoolh gio nabap tukaa', nach gu'x mat ka' nax xijai ka' aapi'm jam bui na pim tu' ki'n jich xi-ispal nach bha ja'p tu jam a'gi'n gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios.

¹⁰ Aapi'm dhox bhai'x maat gam sia gu Dios na chich mi' pui' tu jii na pimit jax ja'k joidham jix kiki' ja'tkam jich chi. Jix bhai' niidhix kam jachich pu tu duu jam bui aapi'm na pim ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam. ¹¹ Gam na chich jam gu'nguxdhimik na pim jax bax maat ip, jam aa'ñdhimik ich biix ji'ma'n na pim jax ja'k tui'ñgida', ja'p na jax maa'n gu maa'nkam no' tu ja aagi'n gu maamra'n. ¹² Jup xi jam tiidak jachich na pim pui' ja'k duña' na jax ja'k bhaan jix maati' ka' na pim Dios bar ja'tkam tugi'n, na gu' aapi'm bar dhi' na pim ba iimchudhix na pim buiñor aaya' na pai' dhir jix io'm jir gē'kam na joidham jix chu abhaar.

¹³ Pui'ch jup taxchaabgi'n gammiji gu Dios na pimit cham jax ji chi'ik kēēk mi' pui' jii na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n na chich tu jam a'gi. Ti jii'n japimit na maaxik Dios jir ñio'ki'n, cham tu' gu ja'tkam. Na gu' maaxik Dios bhaan tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ook nach bhaan tu a'ga. Aapi'm jam a'm jix maati' na tu'p jir tu'm da' na pim ji'k dhi' bhaan ti jii'gi'n. ¹⁴ Aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jano' na mit gu bhai' kam ja'tkam jam tulhiñchuda sia ku pim ti bhai' maap oi'dha' bhaan gu dibair, pu'ñip tu ja dooda guch jaaduñ Judea kam nam pui'p ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam nam ti mi ja'p maap jum jumpadat jup tu daanda'. Gu mi' kam ja'tkam nam jup ja bua, jir Judea kam am

ip pui', gu' ji nam gu' gui' cham ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁵ Dhi Judea kam ja'tkam jir dhi' am na mit mua gu Gē'kam jich Xoi'kam, pui'x maat am gu' na mit mui' ba ja koi'gui' nam bhaankam ti tu a'gada' gu Dios. Sia aach mi' dhir mai' bach aadi mit. Ni ji'x ba' kum xim ga'ngada' no'x bhai'm taat gu Dios ja bui ka' ba' cham. Giox bhaak ka' am tu' na pix ki'n, ¹⁶ na gu' no'ch ti xix chu ja a'gidham gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam ba' cham jup jum tulhiña', gui' cham aa'nda' am nach gan tu ja a'gi'ndha'. Pu'ñi dhuuk jamit ba' bam ua'tulh ja'p gē'kam ki'n, ba suuda' ja i'ii'mda' bhaan. Ba' dai na cham xiim jix io'm ja tulhiñchuda' cham ja joi'mdat gu Dios.

Gu Paablo na ti giop jix ja tii'miram ka'

¹⁷ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach gammiji jam ti'ñcho biix jich jujur ki'n, sia kuch gu' mik cham pai' ka jam nii'n maaxik. Tiich jich ga'ngada' nach jax dhui mu jam ti'mpo' git ip gio. ¹⁸ Maa'nnim jachich ti mui' ma ji jam tiigim, aañi' Paablo ti mui'kim ji tu dai nach mu jam ti'mpo' git, gu' ji na gu' gu ja'ook mi' gaim titka. ¹⁹ Na gu' aapi'm ba'r di' nach ji jam niidhat jich gu'nguxi'n nach jix bhai'ch chaat. Jix bhai' tu tatda' ka' nach xi jam ti'ñchoka', na gu' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, aapi'm pix jir di' ka' na pim biip'ch chuttu'. ²⁰ Pui' kuñ ba'p kai'ch nach aapi'm ji jam niidhat jix bhai'ch chaat, cham tu' bhaan jax jich aa' ich ba'.

3

¹ Ba' nañ gu' cham nakgaim nañ jix maachim na pim jax tu'ii', pui' ma tiñ fiich nañ aañ mi' pix ka oirida' Ateenas, ² gu Timoteo fiich ba' miji xi joot nañ a'mkam mu jam ti'mira' na pui'p jir jich jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gio na pui' bhaankam jup tu juan gu Dios, na tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Jup xi chiidak jañich na bhammi jam guguuxdha' na pim ba' mi' pui' tu daa'ñchugit ti jii'gi'ndha' dhi' na pimit tu' ba maat nar joidham. ³ Gio na pim ba' biix cham jum o'joldhat xi gukgida' sia pui' biix aixim bhaan jim tulhiñaidhat, na gu' dhi'm aa' nach pu'ñi biix aixim jich chulhiña' na pim jax bax maat. ⁴ Pu jam aagi'n ich jano' nach bhammi xip tu't jam bui na pu'ñi biixchu' bhaan bhai' jim tulhiña' pim ip aapi'm na pimit ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, ba' pui'p ji chu buus. Ti'ñcho pim dho chi nach pui' jam titda. ⁵ Pu'jani nañ jiñ aagit ba' cham nakgaim nañ jix maachim na pim jax tui'dhi'. Pui' ku fiich ba' miji tu joot nam jam tikka' no' pim pui' mi' pui' tu daa'ñchu' na pimit tu' maatik ti jii'ñ jano' na chich bhammi tu jam a'gi.

Nañ gu'x choo'nnit jam ti'ñchoka' ti no't jax dhuuk tu' bhaan ji jam mai'chik gu ja'ook mu ja'k jam iabu ip gio ua'tulhdhara' tir, nañ gu' cham aa' nar tu' kub ka' guch magooñi' na chich bhammi ja'p ba bhii.

⁶ Ba' xib bhammi dir ja'k ba giu gu Timoteo Tesaloonika na pim pai' oi'dha', joidham jix chu guguuxdham kai'chim. Mi' pui' tu daa'ñchugit jix biiñak japim sap na pimit tu' tu maat, jix chu joi'gi'n japim sap sia tu' na pix bhaan ki'n. Sia aach japim sap tiich chi'ñchoka', xich chiigik ka' pim sap ti maaxik ja'p na jax aach ya' dir mu ja'k nach pui' ti joidham jup xi jam tiigik. ⁷ Ba' dhi' bhaan aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gē'kam ki'n jachich jix bhai'ch ilh nam pui' bach chitda na pim mi' pui' jiiimit jix biiñak buiñor guch Xoi'kam, sia kuch gu' aach bix aixim bhaan jich chulhiin. ⁸ Panaas ku chich mi' pai' dhir kia'pix bhai' ji dhudua ko'iix kat nam pui' bach chitda na pim mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Gē'kam jich Xoi'kam. ⁹ Cham bhaai' dho nach jax pik ja'k moox bhai'ch chaatit xi taxchaabgi'ñdha' git gu Dios na pim mi' pui' tui'dhi' na jax jix aa', ¹⁰ dai nach soi' titdatu' nabap tanoolh gio nabap tukaa' na iam pu ti'ya' nach mu jimia' nach ba' maaxik jam tigia' ip gio, gio nach ba'x io'm jix bhai' xi jam aagi'ñdha' na jax ja'k tu tu'ii' dhi' nach jax ja'k tu jim na pim ba' cham tu' bhaan jax jim aagit jix bhai' bhaan ti jügi'ñdha'.

¹¹ Jix aa' ich ti na git gu Dios jich Gi'kora' gio gu Jesus jich Gē'kam tuk jich palh-buidha' nach jax dhuu mu jimia' nach jam ti'mpo'. ¹² Gio ba' na gui' pix Dios jam maakidha' matda na pim jax ja'k jix io'm maachidha' na pim xim jajo'i'gi'nda' bix ji'ma'n, ja'p na jax aach nach xi jam joi'mdat ti jam ti'ñcho. ¹³ Gio gu Dios pix git ip ba' moo pui' ja'k duiñchu'nda' gu jam jujur na pim jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', na pim jix u'uañ jup tui'ñgida', na ni jax chu'm ua'tulhdhara' ku jam ti'ñixidha' gu Dios jich Gi'kora' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jim gu Jesus jich Gē'kam tuk ja büm bix gui' nam ji'k buiñor jum biiñkada'. Moo git pui' tu tui'ka'.

4

Na baxa aagi'ñdha' gu Paablo nam jax ja'k tui'jmda'

¹ Ba' xib aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, soi'ñ jam tida bhaankam gu Jesus jich Gē'kam tuk na pim gammiji' mi' pui' jiiimda' na chich jax jam aa'ñdhak na pim duiñchu'nda' na ba'x bhai'm taat ka' gu Dios jam bui, pui' na pim jax ja'k ba duiñchu' xib.

² Jix bhai'x maat japim gu' na jax ja'k jum aa' na pim duñia', na chich gu' xi jam aa'ñdhak bhaankam guch Xoi'kam gui' nax io'm jir gē'kam. ³ Dai pui' pix ja'k jix aa'

gu' gu Dios na pim jix u'uañ jup tui'ka' gui' buiñor gammiji'. Cha'pim nai' pix ja büm boppoda' gu u'uub no'm cham jir jam bipna', ⁴ dai pu' ji gui' nam jir jam bipna' ka' na pim jix ja da'dat. Tu' ka'm japim ja nii'ñdha', cham tu' na pim jax ña pim pix ja alhiosda' na jax cham jir am. ⁵ Ni ku pim cham bix aixim jix buam jum aagit ja nii'ñdha' ja'p nam jax ja'k tu jim gui' nam cham maat gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁶ Ni ku pim cham jix joidhat nii'ñdha' gu jax chu'm jich Xoi'kam jügi'ñdham gu binga'n, ni jaroi' jax chu'm jumai. No' jax dhuukat jaroi' pui' ja'k tu jim, Dios dhox io'm tulhiñchuda' cham joi'mdai, nach gu' ti pu ba jam aagi'ñdha'. ⁷ Nat gu' gu Dios pu kai'ñkam jich a'm ti tii nach ba' mi' pui' ba jiiimda' na jax jix aa', nach jix u'uañ jup tui'ka' gui' buiñor, cham tu' nach bix aixim tu buada' na tu' cham jir kii'. ⁸ Pu'jani nax abhaaruix. Gu jaroi' na tu' pix ilhi'ñdha' dhi' nañ ji'k jax kai'ch na jax jim aagit na maa'nkam jup jir duni'ñ, cham tu' gu jax chu'm maa'nkam na cham kiigalhi'ñdha', gu' ja'ppi gu Dios nat jam a'm tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'.

⁹ Ba' na pim jax ja'k xim jajo'i'mdat jix bhai'm buada' diilh daich Xoi'kam jügi'ñdham, cham jum aa' nañ pui' ja'k tu jam ua'ñi'ñdha' bhaan dhi u'uan, nat gu' diilh gu Dios ba jam aa'ñ na pim jax ja'k xim jajo'i'gi'nda' bix ji'ma'n. ¹⁰ Pui' ja'k tu jim japim sap gu' ja bui guch Xoi'kam jügi'ñdham bix gui' nam ji'k Masedoonia dibür bhaan oi'dha', ku gu' aach jam aagi'ñ ji soi'ch ilhdhat na pim jix io'm xim gi'lhdhidha' na pim xim jajo'i'gi'nda'. ¹¹ Ba' dai dhi' bhaan japim jup jum tukgi'ñka' gu tu'x bhai'm duukam na pim jup tu buada', cham tu' na pim bix aixim jum aa'nda' gu tu' na cham jum aa'. Diilh jam boorda' ki'n japim tu bia'ka' gu tu', na chich jax pui' pu xi jam tiidak moo ba pui', ¹² nam ba' pu'ñi ja'k pix jix bhai' jam aa'nda' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio na ba' cham tu' jam a'm jum aa'nda' aapi'm diilh.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k gio bhai'p jim guch Xoi'kam

¹³ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xi jam aagi'ñdha'ch ip nam jax jum duñiim jai' dhit nam ko'iim ja tutku' bhaan guch Xoi'kam jügi'ñdham, nach gu'x aa' na pim jix mat ka' na pim ba' cham bhaan jix buam jum aa'nda' ja'p na jax gui' nam pu cham maat ni ji'x nam jax jum duñia' nam pai' dhuuk ko'ya'. ¹⁴ Pui' nach jax ti jügi'ñ xib nat muukik giop dua guch Xoi'kam, pu'ñip ti jügi'ñ ich na gu Dios pix diilh ja dudua'ñdhai ja baapmi'ñdha' nam jimia' buiñor guch Xoi'kam ji'k nam buiñor ti jü'ñdhai ko'ya'.

¹⁵ Ja'pni ja'k tu tu'ii' na pim ba'x mat ka', guch Xoi'kam jich Gē'kam tuk pix ya'ch

aagi'n dhi'. Aach nach j'i'k duduaka' tutku' bhaan jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, cham tu'ch bii'p' kat baasi'n namkia'. ¹⁶ Na gu' jano' na pai' dhuuk jum aaya' gu' tanoolh, bhammi' dir pui' ba tim ti'ya'x gi'm ki'n gio g'e' ki'n. Sia gu' ja g'e'kam tuk bii'x gu' noonbi'n gu' Dios g'e' ki'n pui'p ba ti'ya', gio gu' Dios gu' kuichdhakaru'n bam kuichdha'. Ba' guch Xoi'kam nar G'e'kam bhammi' dir bhai'ji jimia' jix dhaam, ba' gui' nam j'i'k bui'ñor ti' jii'ñdhai ko'iix ka', bii'p' dudua'dii bhai'ji baapmigia' am. ¹⁷ Ba' gui' nach j'i'k duduaka' nach pui'p ti' jii'gi'ñdha' bui'ñor, maap jach bhai' ba bhii'ya' nach ba namkipu' bhammi' tibaa'n' cha'm gui' na bhaan bha jimda', gammijich ba' bui'ñor pu bap tui'ka' guch Xoi'kam. ¹⁸ Pu'ñi pim xi kai'chit bii'x ji'ma'n cham jax jum aagit mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam.

5

¹ Ba' na jax ja'k ba tum buidha', piam na tu' tanoolh ba' pik gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, cham jum aa'ñ jaaduñ nañ pu chu'm ya'p jam aagi'ñdha', ² na pim gu' bax maat na guch Xoi'kam gio bhai'p jim na cham jaro'i' pum aa'nda'. Ya' pix ba aaya' ja'p na jax maa'n gux i'xkum na mu pai' aaya' ba'k chir jax ña pix chu'm tukaa'. ³ Nam pai' dhuuk gu' ja'tkam jup kai'chdha': "Ja'p moo joidham cham tu' jax jum bua xib, joidham jix bhai' tuch jim", ba' jotmoda' cham jum ilhdham pix ja daam ba jimia' gux buam jum duukam, ja'p tu' ja dooda' na jax maa'n gu' ubii' na bax chüigim ka' gu' alhii nax io'm joi'mdam jum buada'. Pu cham bhaai'n ka' nam jax dhuim palhbuidha'. ⁴ Ba' aapi'm jii'ñ jaaduñ cham tu'x chukgam tir kap tu'ii', ba' cham tu' totdoñia' pim na pai' dhuuk ya' pix ba kika' guch Xoi'kam ja'p na maa'n gux i'xkum. ⁵ Jix chu maax kir bap tui'dhi' pim, tanoor joidham na pim pai' jax oipo, pu cham jix'x jich a'm jup tu'ii' gux chukgam. ⁶ Pui' ku ba' aach cham jich a'm jum aa' nach mu pai' kookos ka' ja'p nam jax tu'ii' gui' nam cham ti' jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam, gu' ja'ppi nach ti' nii'ñdha', joidham jach jix bhai'ch jur bia' kam jup tui'ka'. ⁷ Na gu' gui' nam kookos ka', tukaa' buujidha' am kum ba' kookos ka', gio gui' nam jix maik ka', pui' tukaa' buujidha' am ip kum ba'x maik ka'. ⁸ Gu' matgim aach nach j'i'k jix chu maax kir bap tui'dhi', jum aa' ji nach gammiji' pix jich chiti'i'ñcho kam jix bhai'ch jujur bia' kam oipoda', gio nach jix bhai' bhaan jix bii'ñak kat tu' silhkam bhaan ti' jii'gi'ñdha' pui' nach jax ja'k tu' jim. Xich jajoi'mdat ich tu' silhkam ki'n, gam nach tu' silhkam ki'n ti' jii'gi'ñdha' nach cham tu' mu ja'k ka' jii'm nach pai' gammiji' git mi' pup jich chulhiidha'. Dhi'ch ba' bhaan jich palhbui'ñchu'nda' sia tu' na pix ki'n. ⁹ Na gu'

gu' Dios cham tu' mi' ja'k ka' tich ñii'ñchu'n nach pai' gammiji' git mi' pup jich chulhiidha', gu' ja'ppi bhaankam guch Xoi'kam nar G'e'kam mi' dhir jich boosgak maakam ja'k jich chuttu nach pai' ja'k cham kach chulhiidha'. ¹⁰ Nat gu' guch Xoi'kam jich a'mkam muu, ba' cham jax bua sia kuch jai' dhit dudua' tutku' bhaan piam ku mit jai' dhit ba koi, pui' pix maap bui'ñor jup oi'ñcha' ich gu' gatuuk. ¹¹ Pui' ku pim ba' cham jax jum aagit dhi' bhaan xim gu'nguxdhat mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' guch Xoi'kam, pui' na pim jax ja'k pu ba tui'dhi' xib.

Na ba ja aagi'ñdha' gu' Paablo nam jax ja'k tui'ñgida'

¹² Jii'ñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jam aagi'ñ ich ip soi'ch ilhdhat na pim siamri tu' ka'm xi ja' niidhat gui' nam mi' tu' juan jam bui' bhaankam guch Xoi'kam, sia gui' nam tu' jam aagi'ñ na pim jax ja'k tui'ñgida' na pim mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu' G'e'kam jich Xoi'kam. ¹³ Jum aa' na pim jix ja' joi'mdat ja' niidhat jix bhai' ja' buada', na gu' jix bhai'm duukam pui' nam j'i'k tu' jax bua. Joidham japim jix bhai' kai'chit tu' oi'ñka' ip bii'x ji'ma'n.

¹⁴ Ja'p jach jup xi jam tuidam jii'ñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, gui' nam cham tu' juan ka', xi ja' aagi'ñdha' pim na ja' a'm jum aa' nam tu' juanda'. Xi ja' guguuxdhat japim ip gui' nam jix buam jum aa'nda' tu' na pix ki'n. Gio gui' nam cham maat nam jax pik ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu' Dios, xi ja' aagi'ñdha' pim. Jir jix bhabhai'kam ka' pim sia jaro'i' na pix bui'ñor.

¹⁵ Cha'pim ja'k buppi'ñdha' gu' jaro'i' no't jax jam alhio, siat chi moo jax jix buam jam alhio. Ja'kbui' kat ji na pim jix bhai' buada' sia jaro'i' na pix, sia ku cham ti' jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam.

¹⁶ Gammiji' pim jix bhai'm taatit tu' oi'ñka', cham tu' na pim jix buam jum aa'nda' tu' na pix ki'n. ¹⁷ Tu' daanda' pim gammiji'. ¹⁸ Taxchaabgi'ñdha' pim gu' Dios sia bii'x aixim bhaan jax ña tu' jam jiidma', na gu' pu'ñi ja'k jix aa' gu' Dios na pim taxchaabgi'ñdha' aapi'm na pim ba ti' jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam.

¹⁹ Cha'pim tussada' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' na jam a'm miim. ²⁰ No' maadit tu' a'ga gu' tu' nar jix bhai'm duukam, no' aapi'm jix maat na Dios pui' ja'k jurtu'n, tu' ka'm japim xi chüigi' mi' pui' xi jii'm na jax kai'chdha'. ²¹ Bii'x aixim jax ña tum a'gada' piam gu' tu' na jax jum buada', xim ga'ngada' pim dhi' bhaan no' moor jix kii'p jum duukam piam ku gu' cham. Dai gu' tu' nar jix kii'p jum duukam japim bi'aidha' jam jujur am, ²² gux buam jum duukam japim ba' ja'p xi dhu'iidhat, na gu' bii'x aixim tu'm jix jai'ch.

²³ Ba' gu Dios na buiñor jix bhai' tu tatda' pix jup tu duñia' na pim jax dhuix io'm jix u'uañ bap tui'ñgida' gui' buiñor, gio na jam a'm ti niidhidha' na ba' cham jax chu'm jix buam jum duukam jam daam jimia', sia jam i'ii'mda' bhaan, sia na pim jax ja'k jum aa'nda', sia jam tutku' bhaan, na ba' cham tu'x buam jum duukam jam tii'ñixidha' gu Gɛ'kam jich Xoi'kam jano' na gio bhai'p jim.

²⁴ Silhkam jup kai'chdha' gu' guch Xoi'kam jax no't ba til, gui' nat jam a'm ti tii na pim buiñor jup tui'ñgida', cham tu' na pui' pix xi chi'ji. Pui' ba' ji chu buusnia' nat jax xi chi'iik.

Na ba ja tabuimgidha' gu Paablo

²⁵ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jich a'mkam japim tu daanda' gammiji.

²⁶ Biix japim xim a'aa'ñidha' nach xi jam joi'mdat mu jam ñio'ki'ñ bhaan dhi u'uan.

²⁷ Ba' bhaankam jañ pui'p jam titda gu Gɛ'kam jich Xoi'kam na pim biix xim ji-jiñkuixidha' dhi u'uan na pim ji'k buiñor ti jii'gi'ñ.

²⁸ Ba' gu Gɛ'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' gammiji biix ji'ma'n aapi'm.

**GU GATUUK KAM UA'NA'N
GU PAABLO NAT GIOP TU JA
UA'ÑXI GUI' NAM TI JHGI'Ñ
BUIÑOR GUCH XOIKAM NAM
TESALOONIKA OI'DHA'**

Na ba ja ñio'kdhah' gu Paablo

¹ Aañ Paablo biima'n gu Silbaano gio gu Timoteo, mu tu jam ua'ñxi'n ich aapi'm jñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim bhai' oi'dha' na pai' mui' pa' daa'ñxim jir kikcham na Tesaloonika bhaan bipio' gu dibiiir, bhai' na pim pai' maap jum jumpadat daan gu Gê'kam jich Xoi'kam gio gu Dios jich Gi'kora', na pim gu' gui' ja bui bap tui'dhi'. ² Ba' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Gê'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' am bix ji'ma'n aapi'm na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' gammiji.

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na gu Dios ja tulhiñchuda' gux u'ua'tulhdhix kam jano' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

³ Aapi'm jñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aach gammiji maa'n nach jax taxchaabgi'ñchu' gu Dios na pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu'ch a'm jum aa' nach dhi' bhaan jam siispatgida'. Jix bhai' ba maachim japim gu' na jax jir jum duukam dhi' pui' nach jax ja'k tu jim, ba'x io'm jix bhai' bhaan ti jii'ñdhidhat jum biiñkadim japim, gio na pim jix io'm jum gi'ñldhim na pim xim jajoi'gi'n. ⁴ Ba' aach jix bhai'ch ilhdhat ya' dir ja'p ja'k jup ja aagi'ñ gu jai'ch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jai' kap maap jum jumpadat tu daan. Ja aagi'ñ ich na pim jix bhai' bhaan ti jii'ñdhat jix biiñak nach ji'k jax tu jim, xi gu'ki' pim sia kum giilhim jam titdat jam tulhiñchu' gu ja'tkam. ⁵ Ba' dhi' bhaan jix maati' na aagix na jax ja'k jum aa' nam tu jimia' gui' nam jix jimik ka' buiñor gu Dios. Jix bhai' bax maati' na pim aapi'm ba iimchudhix na pim buiñor aaya' na pai' dhir bix kap jir gê'kam, na pim gu' pui' ja'k tui'ñgit mai'chim na pim jum tulhiñ.

⁶ Ba' gui' nam jam tulhiñchu'n, ja bi'chulhi'ñ gu Dios na pui'p ja tulhiñchuda', na gu' pui' ja'k ja a'm bipio'. ⁷ Aapi'm ba' dai na jam jikgida' ba jam jipdhatda' na pim jum tulhiñ, sia pui' na jax aach. Dhi' jano' pui' ja'k tum duñia' na gu Gê'kam jich Xoi'kam gio bhai'p jimda' ja biim gu noonbi'ñ gu Dios nam bixchu'x bhaai' nam pu tu duñia', gê' tonnichgida' ja'p na gu tai no' pai' gê' miim na bhai' ba jimda' jix dhaam dir. ⁸ Pu kai'ñkam pix bha jimia' na ya' ja tulhiñchuda' gui' nam cham tu'p jum buixdha' na jax jum kai'chdha' gux bhai'm

kai'chdham ñio'ki'ñ, na bhaan tu a'ga nam jax ja'k dui cham kam tulhiñia' git, nam dai tu' pix ilhdha' gu Dios. ⁹ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, cham pai' bhai' pai' mia'n aaya' am na pai' dhir jix io'm jir gê'kam gu Dios, mik ja'k pu ja iabu' pai' nam ja'k gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ¹⁰ Jano' pui' tum duñia' na guch Xoi'kam gio bhai'p jimda', na bam aaya' nam pai' dhuuk jix bhai'm ilhdhai gê'kamtuda' bix gui' nam ji'k ti jii'ñdha' buiñor. Aapi'm jir dhi' ka' na pim gê'kamtuda', na pimit gu' ti jii'ñ na chich jax jam tii'n, jix bhai' ba tu jam jim ba' xib.

¹¹ Tu daan ich buiñor gu Dios na cham tu'r tu' kub ka' nat jam a'm ti tii. Jam palh-bui'ñchu'nda' pix na ba'r jix bhai'm duukam ka' bix na pim ji'k jax jum aagidha', gam na ba' pui' ji chu buusnichgida' jax na pim jim aagai pu duñia' gu' tu' tu' silhkam ti jii'ñdhat na pui' ji chu buusnia'. ¹² Ba' sia jaroi' na pix pu kai'chdha' nar gê'kam guch Xoi'kam nam ji jam niidhat na pim jix bhai'm duukam jup tu buada'. Ba' diilh gu Dios biima'n gu Gê'kam jich Xoi'kam tu' ka'm jam ilhii'ñdha' am ji'x nam xi jam joi'mdat jam ni'i'ñ.

2

Na ba tu aa'nda' gu Paablo na jax ja'k ba tum buidha' na bar mia'n ka' na gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam

¹ Jñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, bhaan jañ jup xi chu jam a'gidha' na jax ja'k ba tum buidha' jano' nach pai' dhuuk baasi'n ba namkia' guch Xoi'kam na gio bhai'p jim. Aach soi' jam titda' ² na pim siamrix bhai' xim ga'ngada' bhaan jax ña tum kai'chdha', cham tu' na pim jotmoda' pix ba ti jügi'ñdha', sia moo ku jaroi' jax kai'ch nax Dhuudu' kam jix Ua'ñ Li'mda' bhaan jup tui'dhi'. Cha'pim taton ka', ni ku pim jix ja iibhi'ñdha'. Piam kut jaroi' ba jam ua'p gu jax chu'm u'uan jax ji kai'chidhat na aach jir jich u'uan, no' gu'p jum kai'ch gu u'uan nat bix pui' ba tum duu na jax tu daaxix na tum duñia', ba' dai nach ba ñiira pix na cham xiim ya' aaya' guch Xoi'kam, ³ cha'pim ja jügi'ñdha' dhi' nam pu'ñi kai'chdha'. Na gu' jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na bha jimda' guch Xoi'kam, ba jai'chdhi'lia' am gu ja'tkam nam cham tu' buiñor ka ti jügi'ñdha' gui' na silhkam jir Dios, ja'p xi dhuuji am na jax ja'k jix aa'nda' tii nam tui'ñgida' git. Maadi' jai'chdhi'lia' gu maa'nkam na pui' ja'k ja mamtuxdha'. Dhi' dhi maa'nkam dai gux buam jum duukam na bhaan jurtika', mu ja'k ti ni'i'ñchudhix na pai' gammiji pup jum tulhiñdha'. ⁴ Diilh jum aagidha' nar Dios ka' dhi' dhi maa'nkam jix buam tomaatim, pu ja titdaidha' gu ja'tkam nam dai gui' pix ba daanda', na gu' sap cham

tu' jumaip jix jai'ch ka' na bhaan jup tu tui'ka' bñix na ji'k chu jai'ch. Mi' pai' jax chu'm chiop e'je'ji bñipi' dir daakat bhai' ba tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam, sia ku gu' tiix chu xidhuu na silhkam Dios jup dui'ñidhix ka' gu chiop.

⁵ Pui pim dho chi ti'ñicho nañ pui' jam titda jano' nañ bhammi jam buip tu't. ⁶ Jix maat japim na maadit tu' ki'n tu soobhi'ñ na ba' cham bñipi' dir jai'chdhilhia' dhi' dhi maa'nkam na chakuim aaya' na pai' dhuuk pik tu daaxix. ⁷ Ba tu daaxix ii'mda' bhaan na tu'x buam jum duukam jup tum duña' jano', dai dhi' pix ba aa' na tu soobhi'ñ na gai dhir xim kñisa', ⁸ na ba' mi' dhir ba jai'chdhilhia' gu maa'nkam na Dios jum ilhi'ñdha'. Ba' guch Xoi'kam na pai' dhuuk g'e' tonnichgit ya' aaya', pu biimsa' maa'ñ jimdã, bhai' pix xi buxchana'. ⁹ Bhaan ti niidhidha' gu ja'ook dhi maa'nkam na pui'm ilhi'ñdha' nar Dios. Bñix aixim jix bhai'm duukam xip tu buidha' na tu' jaroi' cham pai' dhuuk pu chu'm ti ni'ñdha', dai na cham tu'r silhkam ka'. ¹⁰ Bñix aixim jix buam jum duukam bhaan ja iatgidha' gu ja'tkam gui' nam pui' mu ja'k jup ti ni'ñchudhix nam pai' gammiji' mi' pup jum tulhi'ñdha', gui' nam cham soi'm ilhdhai' mi' pui' jimia' na jax jum kai'chdha' dhi' na silhkam bhaan tum a'ga nam ba' cham mu ja'k bhñiya' git. ¹¹ Cham tu'p jum buixdha' gu Dios ja bui dhi ja'tkam sia ku mit bhaan ba suulh na tu' cham jir silhkam, xi ja ni'ñdha' pix nam dhi' bhaan ti jii'ñdha' ¹² na ba' maa'ñ nam jax mu ja'k pu ti ni'ñchudhix ka' nam pai' gammiji' mi' pup jum tulhi'ñdha', sia gui' nam ji'k xib cham aa' nam mi' pui' jimia' na jax jir silhkam, nam dai gux buam jum duukam bhaan jix bhai'm taat.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nat Dios ja a'm ti ti

¹³ Dhi' bhaan ba' aach jich a'm jum aa' nach gammiji' taxchaabgi'ñdha' gu Dios nat jam a'm ti ti aapi'm jii' jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, nat gu' pu kai'ñkam pix jam a'm ti ti na pim ba' aapi'm bñipi' ba boosgix ka' mi' dhir bhaan gu boi na mu ja'k bhñix nam pai' gammiji' mi' pup jum tulhi'ñdha' gui' nam pui dhi' bhaan jii'm, nat gu'x u'uañ bap jam duu gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', na pimit gu' mi' pui' jii bhaan gu' na tu'r silhkam. ¹⁴ Jam bai gu Dios ki'n gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga na pim jax ja'k dui cham gammiji' kam tulhi'ñdha', dhi' nach aach tu' bhaan tu a'ga. Jix dhaam ja'k ba ti ni'ñchudhix japim na pim buiñor aaya', na pai' dhir jix io'm jir g'e'kam guch Xoi'kam.

¹⁵ Ba' cha'pim jax jum aa'nda' aapi'm jii' jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, dai na pim mi' pui' xi jii'mda' xi chi'ñchot nach jax jam

titda jano' nach jam buip tu't, gio dhi' nach jax mu tu jam ua'ñi'ñ. ¹⁶ Ba' gu G'e'kam jich Xoi'kam bñima'ñ gu Dios jich Gi'kora' nat xich joi'mdak jich bai nach buiñor bap tui'ñgida', gam nat bach aa'ñ nach gammiji' cham tu' bhaan jax jich aagit dai gui' buiñor ti jii'ñdhat jix bñiñak ka', ¹⁷ gui' pix pui' jam jurtudidha' am na pim jum guguuxdhidhat mi' pui' jii'mda' na jax jir silhkam, na pim dai gux bhai'm duukam jup tu buada' gio na pim jax kai'chdha'.

3

Na pui' ba ja ti'da' gu Paablo nam mu dir bha ja'k ja a'mkam tu daanda'

¹ Palhñip pix jañ ba tu jam a'gidha' bhaan dhi u'uan aapi'm jii' jaaduñ na ba' moo bar daipu' ka'. Jich a'mkam japim tu daanda' buiñor gu Dios na ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam jotmoda' bñix kap aaya', gio nam ba' cham jax ji chi'ji joidham k'e'je'ji mi' pui' ba jimia' gui' nam kaaya', ja'p na jax aapi'm na pimit cham jax ji chi'ñk k'e'ek mi' pui' jii. ² Pui' pim xi kai'chdha' sia buiñor gu Dios nam cham jich juanda' gu ja'tkam nam jix buam tomaat nam cham tu' ka'm ti ni'ñ, nam gu' cham tu' bñix pui'p ilhi'ñdha' nach jax kai'chdha' aach. ³ Ku gu' na gu'r g'e'kam guch Xoi'kam, pui' tu duña' jax no't ba ti. Jam palhbui'ñchu'nda' sia aapi'm na pim jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', gio na ba' cham tu'x buam jum duukam jam daam jimia'. ⁴ Guch Xoi'kam pix nar G'e'kam buiñor jix bhai'ch chaat ich na jam palhbui'ñchu' na pim mi' pui' jii'm na chich jax jam aa'ñdhak, gui' pix jam palhbui'ñchu'nda' na pim gammiji' mi' pui' jii'mda'. ⁵ Sia guch Xoi'kam pix jam palhbuidha' na pim ba' ja'xbui'p jix chu joi'g'i'nda' na jax gu Dios, gio na pim ba' ja'xbui'p jix ñakoo'nda' gu tulhi'ñara' nat jax jix ñakoo dñilh guch Xoi'kam.

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo na ja a'm jum aa' nam tu juanda'

⁶ Aapi'm jii' jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix gi'm jañ ja'pñip xi jam tiidam bhaankam gu G'e'kam jich Xoi'kam. Cha'pim mi bñipnatda' gu jax chu'm jich Xoi'kam jii'gi'ñdham no' cham tu juanam, piam no' cham mi' pui' tu daa'ñchu' nach jax jam aagi'ñ na pim tui'ñgida'. ⁷ Jix maat japim gu' na jax ja'k jum aa' na pim mi' pui' jii'mda', na pimit gu'ch chñi aach na chich jax ja'k mi' pui' jii' nach jam buip tu't na pim ba' aapi'm mi' pui'p tu dagia'. Tu juanda' ich gammiji', cham tu' nach mi' pai' pix pu darka'. ⁸ Ni kuch pui' pix jam taanit tu kua'da' gu tu', gu' ja'ppi nach jam saba'nda'. Jax dhui nach gu' gammiji' tu juanda' nabap tanoolh gio nabap tukaa', nach gu'x mat ka' nax xijai ka' aapi'm jam

bui na pim tu' ki'n jich xiispa'. ⁹ Sia ku gu' maaxik jum aagit ip na pim jich xiispa' sia tu' na pim bhaan jum gu'nguxi'ñdha' git, gu' ji nach gu' cham pai' jax jam titda. Diihl jach tu juanat duduaka', pu kai'ñkam jach pix diihl tu juanda' na pim ba' aapi'm jich ñiidhat mi' pui'p tu daa'ñchu'nda'. ¹⁰ Jano' nach bhammip tu't jam bui, ja'pni chich xi jam tiidak na tu tui'ka': Jaroi' nax cho oodat cham aa'nda' na tu juanda', pui' mu oirida' cham tu kua'dat. ¹¹ Ba' aach pui' tē kēē na pim aapi'm jai' dhit pu cham tu juan, dai na pim gam darka' sap. ¹² Dhi' pu chu'm gu ja'tkam, aach ya' dir pu ja titda bhaankam gu Gē'kam jich Xoi'kam nam tu juanda' cham tu' bhaan jax jim aagit nam ba' mai'chidha' tu' nam aa'nda' nam ji'x duduaka'.

¹³ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim jum o'jolphdhat jix ki'p jum duukam xip tu duñiidhat gammiji. ¹⁴ No' jaroi' maadit cham pu bua nach ji'k jax kai'ch dhi u'uan ta'm bhaan, jix xi'iraam japim xi ñiidhat cham mi bipnatda' na ba' bhaan maachidhat jix xi'iraidha' ip diihl. ¹⁵ Ku gu' cham tu' ji na pim moop jix bhaamki'ñdha', iimda' pim ji nar jam jaduñ jich Xoi'kam bhaan na ba' cham xi' pik jix buam jum aa'nda'.

Na pui' ba ja tiida' gu Paablo nax bhai' tu ja jimda', mi' dhir dai na xi ja tabuimgidhai

¹⁶ Ba' gu Dios jich Gi'kora' na buiñor jix bhai' tu tatda' pix jam a'm ti ñiidhidha' gammiji na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka', sia bix aixim bhaan nax bhai' tu jam jimda'. Gui' pix jam bix jum tui'ñgida' gammiji.

¹⁷ Aañ Paablo, diihl jiñ ñob ki'n jañich ya' tu ua'na dai dhi'ñi nañ bhaan jam tabuimgi'ñ. Dhi' ba' bhaan jix maati' ka' nañ aañ mu jam joochxi'ñ dhi u'uan. Pui' ja'k bua iñ gu' bix na ji'k aañ jir jiñ u'uan, diihl jañ mi'p xi chu ua'na' na pai'm timo'. ¹⁸ Ba' gu Gē'kam jich Xoi'kam pix jam a'm ti ñiidhidha' gammiji bix ji'ma'n aapi'm.

GU BHĤP' KAM UA'NA'N GU PAABLO NAT TU UA'NĀI GU TIMOTEO

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Timoteo

¹ Aaŋ Paablo naŋ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, nat gu' gu Dios jiñ a'm ti tügik pu chu'm ki'n jiñ dhai, dhi' nat jaroi'ch uañ guch ua'tulhdhara' gook dit guch Xoi'kam, dhi' nach jaroi' buiñor jix biiñak xib. ² Ba' aañ tum ua'ñxidha' bhaan dhi'ñi u'uan aapi' Timoteo nañ ja'p jum ilhii'ñ nap jir jiñ mar, na pich gu'ñ a'm dir maat na jax ja'k jix bhaai' nap buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam, ba' pui mi' pui' tu daa'ñchu' ap na jax aañ. Ba' guch Gi'kora' Dios gio gu G'ekam Jesuux jich Xoi'kam xim joi'mdat jum a'm ti niidhidhat jum tajaanidhidha' am jum jur am gui' nap ki'n jix io'm jum biiñkadidha' ja bui, gio gui' nap ki'n jum guguuxdhat cham jax jum aagit jix bhai'm taatit oirida'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Timoteo na jax ja'k tu duñia' mu Eepeso

³ Aap mi' pix ka oirida' Eepeso na ñich jax soi' xim titdak na ñich ba jii Masedoonia ja'k. Aap bhai' ka ja soo'mchulhi'ñka' jai' dhit guch Xoi'kam jügi'ñdham nam cham maakam ja iatgidha' gu jai'. ⁴ Ja'p jap ja titdada' nam cham tu'p jum buixi'ñdha' nam jax tu jimdat gu bijik dir kam jich bopxi, na gu' dhi' bhaamdara' pix ba ua'. Bhaan ji ñiokboi pix cha'tak jimia' am gu' no' mit bhaan ba ji chu a'ga, cham tu' na iam ja palhubuidha' nam jax ja'k bhaan xim guguuxdhaix io'm mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa' gu Dios.

⁵ Jax dhui na cham tu' kam aa' nach bhaan titü'ñchoka' gu tu' bijik dir kam, ja'ppi dai nach xich jajoi'gi'nda' bix ji'ma'n. Dhi' pu chu'm tu ua'pu no'ñ jix kü'p jum duukam bhaan jurtikat pui' ba duñiim, nañ cham tu' gu buux jum duukam bhaan ka jurtika', gio nañ silhkam ti jügi'ñdhat buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. ⁶ Jai' dhit gui' nach maap tiñ kach dhaa'ñchugit pu'ñi bix aixim jim aagik bhaan pix ba ñiokbo am, pu cham tu' mi chüggim am siam ti bhaan ñiokbo maakam ji chi ilhdhat, bhaan pix mai' ba suull jamit. ⁷ Jix maatim xi kai'chdha' am ti nam pai' dhuuk ba ji chu a'ga na jax chu aagix na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ji nam gu' pu cham maatit k'ek'et jup kai'chdha'. Pui' ti xi ja titdada' am gu ja'tkam na maaxik jir silhkam pui' nam jax ilhii'ñ, gu' ji na gu'r gama ja'k ka'.

⁸ Jix maat ich dho nam aa' nach mi' pui' jimia' na ji'k jax tu aagix na tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai ji na gu' mi' pui' na jax

pix kai'ñkam jup jum kai'ch, cham tu' nach jax ilhii'ñdha' dilh. ⁹ Kani nach jix bhai' xich ga'ngada' na cham tu'm aa' na jaroi' ja aagi'ñdha' na jax ja'k tu aagix gui' nam cham tu'x buam tu bua, gu' gui' ji nam aa' nam ja aagi'ñdha' nam jix buam tu bua, gui' nam cham mi' pui' jimiik ka', nam cham ti jügi'ñdha', nam gammiji pix jum ua'tulhi'ñ, gio nam pu cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios, gio na ni jax chu'm jai'x xidhuu'n kam na nai'x chu jai'ch kum cham tu' ka'm ti nii'ñ. Gio gui' nam ja tataat ja koo'n piam gu ja nanaan, bix gui' nam ji'k jir tu koo'n kam. ¹⁰ Gio gui' nam mui' ja bii'm boppo gu u'uub, piam gu u'uub gui' nam mui' ja bii'm boppo gu chichio'ñ. Gio gui' nam dai chichio'ñ maap boppo nam pui' ji dhui na maadit jir ubii ka', piam gui' nam dai u'uub maap boppoda' nam pui' ji dhui ip na maadit jir chio'ñ ka'. Gio gui' nam ti ixdhat gu jai' ja'tkam maakam ja'k ja ga'ra' nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. Gio gui' nam jix ia'tbi' nam pui' xi kai'chdha' nar silhkam, sia kum gu'x maat na cham jir silhkam. Sia gui'ñ ja aagit jup kai'ch nam mi' dhir maakam duñidha' na jax cham jir silhkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na silhkam tu a'ga. ¹¹ Dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na silhkam tu a'ga, dhi'r di' gu ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. Diih guch Xoi'kam jich aagi'ñ nach jax ja'k duñia' nach ba' cham jimia' mu ja'k nach pai' gammiji pup jich chulhi'ñdha', dhi' nañ jax chu'm bhaan tu a'ga aañ, nat gu Dios jix dhaam kam jiñ chia nañ nai' tu a'ga'.

Gu Paablo na ba taxaabgidha' gu Dios

¹² Taxchaabgi'ñ iñ aañ gu G'ekam jich Xoi'kam, nat gu'x ki' maa'ñkam jiñ chüggik tujuandam tugi'ñ ki'n jiñ dhai, gio ba' nat jiñ guguux nañ pu tu duñia' na ji'k jax jix aa', ¹³ sia kuñ gu' b'ipi' dir giilhim jix bhaamut ka a'gada', ganai' bix aixim jañ ai'chuxdhat a'gada' na jax cham jir am kat nañ pu kai'chdha'. Gam nañ ja da'ngit ja kukpada' gui' nam buiñor ti jügi'ñdha', giilhim jañ xi ja titdat. Gu' ji nat gu' siamri xiñ joi'mdak jiñ chi gu Dios sia pu chu'm giilhim jix ua'tulhdhix kam, nañ gu' chaku ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pu cham mat ka' iñ no'ñ jix buam jum duukam bhaan jup tui'ka'. ¹⁴ Gu' ji nat gu' gu Dios g'ekam ki'n xiñ joi'mdak jiñ a'm ti ti, jiñ chajaañ gui' nañ ki'n buiñor bax biiñak ka', gio gui' nañ ki'n bax jajoi'gi'nda' gu jai'. Sia aap pu chu'm jum a'm tajaa, nach gu' buiñor ba ti jügi'ñ guch Xoi'kam, maap maa'n ñi'ook jup duuk ich ba'.

¹⁵ Jum aa' nam bix gu ja'tkam ti jügi'ñdha' na silhkam maaxik ja'pni tu tu'ii': Guch Xoi'kam pu kai'ñkam pix bha jii ya' dhi oi'ñga'n na ba' ya' ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam nam ba' cham

ka jimia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha'. Aaŋ pik jir di' kat naŋ giilhim jix io'm jix ua'tulhdhix kat. ¹⁶ Pu'ni dhuuk ba' gu Dios xiŋ joi'mdak jiŋ chi na ba' dhi' bhaan matgilhia' nat guch Xoi'kam pu kai'ŋkam jum tulhii. Aaŋ ba' ja'p ji buusan naŋ jir ja booi'chu' gu ja'tkam, na mit gu'ŋ chigik jup ba ti jii'ŋ jai' dhit gui' nat jik Dios ja a'm ti ti nam ti jii'ŋdha', nam ba' mi' dhir buiŋor bap tui'ka' gammiji. ¹⁷ Jum aa' ba' nach dai dhi' buiŋor tu daandat g'e'kamtu'nda' gammiji cham aagix kam, na gu'x io'm jir g'e'kam, cham tu mumki, gio na cham maax. Gio daipu' dhi'x jai'ch gu Dios. Maaxik jir pui' moo.

¹⁸ Ba' aap Timoteo naŋ ja'p jum ihii'ŋ nap jir jiŋ mar, xim guguuxdha' ap nap jix io'm xim biiŋkada' buiŋor guch Xoi'kam. Xi kiŋgida' ap nap mi' pui' xi jimda' na jax jix aa', na gu' dhi' ja'p ji buusan nap bhaan tu kokdatu'. Pui'p ja'k duiŋchu'nda' na pich jax ja'k ja kai na mit tum daaŋxi buiŋor gu Dios guch Xoi'kam jii'ŋdham. ¹⁹ Jai' dhit nam ti buiŋor kax biiŋak kat guch Xoi'kam, xib cham tu' kap jum buixi'ŋ nam buiŋor, na gu' dai na mit maakam jim aagik mu ja'k bhaan ba tu daa'ŋchu' na tu' cham kii' ka'm ni'ŋ gu Dios. ²⁰ Gu Imeneo gio gu Alijaanru pui' ja'k tu ja duiŋchu'. Aaŋ xi ja ni'ŋ pix na pu ja dooda' gu ja'ook nam ba' mi' xi machia' na cham bhai' nam giilhim ai'chuxdhat a'gada' gu Dios.

2

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nach ja a'mkam tu daanda' bix gu ja'tkam

¹ Bix jaŋ pu jam titda na pim jik buiŋor ti jii'ŋ guch Xoi'kam na pim siamri soi'm ilhdhat ja a'mkam tu daanda' buiŋor gu Dios bix gu ja'tkam, sia gui' nam cham ti jii'ŋ buiŋor, na ba' cham tu' bix aixim ja a'm jum aa'nda'. Xi taxchaabgidhat japim ip ba' na bha tuch joochxi'ŋ gu tu' nach pu'ni taanda'. ² Bix japim tu ja daaŋxi'ŋdha' nam jix bhai'm taatit tu oi'ŋka' gui' nam g'e'gerkam ki'n daraa ya' dhi oi'ŋga'n nam ba' cham ti jigialhchu'nka', gio ba' nam cham jich juanda' aach nach buiŋor ti jii'ŋ guch Xoi'kam, nach ba' cham tu' bhaan jax jich aagit mi' pui' jii'mda' na jax jix kii' ka'm ni'ŋ gu Dios. ³ Pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios gui' nat jich boosolh nach mu ja'k ba bhiichgit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiidha', nach pu'ni bix pix ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam. ⁴ Na gu' gu Dios jich Gi'kora'x aa' nam bix gu ja'tkam mi' pui' jimia' na jax jum kai'ch gu ŋio'ki'ŋ na silhkam tu a'ga na ba'x bhai' tu ja jimia'. ⁵ Na gu' maa'n pix jix jai'ch gu Dios, cham tu' mui'. Gio maa'n pix jup jix jai'ch guch Xoi'kam na pui' ja duŋia' bix gu ja'tkam nam maa'n

ŋi'ook bap duuka' buiŋor gu Dios, ba' mi' dhir gammiji buiŋor bap tui'ŋgida' am. ⁶ Nat gu' guch Xoi'kam dailh maaxik jum kai' na mit mua, pu'ni ja'k jich a'mkam tu namki guch ua'tulhdhara' gui' nach jik pu'ni mi' pui' jii'm na jax jix aa', ba' cham tu' mu ja'k ka bhiiya' ich nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiidha'. Yammi pu dhuuk pui' tu duu gu Dios nat pai' dhuuk tu dai dailh na pui' duŋia'. ⁷ Dhi' pu chu'm jaŋ ba' aaŋ bhaan tu a'ga, naŋ gu'r nobii'ŋ guch Xoi'kam. Gui'ŋ chia naŋ pui' ja'k nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam cham jir Israel kam, pui' ja titdaim iŋ nam dai gui' buiŋor pix ja'k bax biiŋak ka'. Jir silhkam naŋ jir nobii'ŋ guch Xoi'kam, cham tu' naŋ pui' pix kai'ch.

⁸ Ba' aaŋ pu kai'ch nam gu chichio'ŋ tu daanda' buiŋor gu Dios pai' na pix dhir maap jim jumpadai, xi baapmi'ndhat am gu ja noonob, gio nam cham jix buam jum duukam bhaan jujurtikat, ni kum cham bhaak ka' jai' ja bui, ni kum cham tu' bhaan ŋiokboix ka'. ⁹ Ba' gu u'uub aaŋ jix aa' ip nam ja'xchudhix kam pix jix bhai'm duuka', na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' nam soi'm ilhi'ŋdha'. Nam pai' dhuuk jum gaxbuda', ja'xchudhix kam pix nam jix bhai' buada' gu ja kuup, cham tu' na xi' bhai'bchixim. Gio cham jir am nam tu xialhulh ka' gux dha'ram namkim, ni gu jajannulh kum tu aa'nka' gux dha'ram namkim. ¹⁰ Gu' ja'ppi nam bix aixim jix bhai'm duukam xip tu duŋidha' na jax jix kii' ka'm ni'ŋ gu Dios, ba' dhi' pui' bam kai'ch nam jix bhai'm duuk. Pui'm ja'k xi chu duŋia' gu u'uub na jax ja'k bhaan jix maati' ka' nam dai gu Dios pix buiŋor soi'm ilhi'ŋ ja i'ii'mda' bhaan. ¹¹ Gio ba' nam tu' ka'm ja ni'ŋdha' gu chichio'ŋ jax ŋam kai'chdha', t'e k'e'e'k'e'm pix, ¹² cham tu' nam ja'kbui' kat tu ja aagi'ŋdha' nam jax ja'k tui'ŋgida'. Na gu' no'm ja'kbui' kat tu ja aagi'ŋ, dhi' bhaan gampai' pix ba ja ilhi'ŋdha' am, gu' ja'ppi nam cham ŋiokda' no'm tu a'ga gu chichio'ŋ. ¹³ Nat gu' gu Dios bii'p'p' duu gu Adaan, cham tu' gu Eeba. ¹⁴ Ni kut cham gu Adaan tu'm da'p duu na mit ba'm ua'tulh, gu' gui' ji Eeba nat iatgidhak ma'iich gu ja'ook. ¹⁵ Ku gu' cham tu' mu ja'k bhiiya'm ji gu u'uub nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha' no'm mi' pui' xi jii'm na jax ja'k jum aa' nam mi' pui' jii'mda' nam jir u'uub, gio ba' no'm mi' pui' xi jii'm buiŋor jix biiŋak guch Xoi'kam, nam jix u'uaŋ jup tui'ŋgida', gio nam jix chu joi'gi'nda'.

3

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nam tu jimda' gui' nam bii'p' dir gu'kat ja guguuxi'ŋdha' guch Xoi'kam jii'ŋdham

¹ Jir silhkam dho na ja'pni tu tu'ii': No' jaroi' pui'm aa' na biipi' dir kiikat ja guguxi'ndha' guch Xoi'kam jügi'ndham, dhi' joidham jir jix kii'p jum duukam gu jaroi' no' pui'm aa'. ² Dai nam aa' na joidham jir jix bhai'kam ka', nam cham jix bhaamki'ndha' gu ja'tkam. Gio ba' na maa'n pix ti biina' ka', daipu' gu jax chu'm na biima'n jum tümo' gu ubii'. Gio bixchu' bhaan na tu' ka'm ti niidhat mi' pu tu duñiidha', gio nax gi'm tu a'gada'. Gam nax bhai' ja titdat ja tibiaptudidha' gu ja'tkam no'm paxiaraim kia'mi'ñ. Gam nax joojoi'ndha' na tu ja a'gi'ndha' gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios. ³ Gio ba' na cham maimmukda', ni ku cham ja kokdada' gu ja'tkam, gu' ja'ppi nar jix bhai'kam ka' pix ja bui, jix ja joi'mdat pix ja ni'ndha'. Gam na cham tu' bhaan jup jum buixi'ndha' gu tu' tuumiñ. ⁴ Gio ba' nax bhai' titdat gu binga'n na jax jix kii' ka'm ni'i'ñ gu Dios, gio gu maamra'n na tu ja a'gi'ndha' nam jax ja'k jix bhai' mi' pui' jimda', nam tu' ka'm ti ni'i'ndha' gio nam jix chë këëké'. ⁵ Na gu' no'ñ aañ diilh cham maatit ja silhka'n guñ ki'aam kam, cham jir am nañ mu pai'p ba ja silhka'nda' guch Xoi'kam jügi'ndham. ⁶ Gio na cham jir am na jaroi' jotmoda' pu chu'm ki'n ba daaka' na jax kia'pix ti jii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Na gu' cham maati' ka' no' gammiji maa'n na jax mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, ka' ba' gu' moo jano' gë'kam jim taatii pum ua'tulhdha' ja'p nat jax chu'm ki'n jum ua'tulh gu ja'ook. ⁷ Gam nam aa' ip na tu' ka'm ja ni'i'ndha' gu ja'ppi jax ja'tkam nam cham ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam nam ba' mu dir bha ja'k jix kii' ka'm jup ni'i'ndha', pu'ñi ja'k ba' cham tu' bhaan mai'chia' gu ja'ook.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nam jup tu jimda' gui' nam mi' tu juanda' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham

⁸ Gio gui' nam mi' tu juanda' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham, jum aa' ip sia nam jir jix kiki' ja'tkam ka', nam jir jix bhabhai'kam ka' bix pix ja bui. Gam nam silhkam tu a'gada' jax ñam kai'chdha'. Ni kum cham jix maik ka'. Ni kum cham ja'p pix mui'x mai'chik ka' gu tuumiñ nam diilh ki'n xim tu tumñigamtak ka'. ⁹ Gio nam mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na jax jir silhkam nach aach jax chu'm bhaan ti jügi'ñ, nach gu'x maat nar silhkam, dai gux kii'p jum duukam nam bhaan jujurtika'. ¹⁰ Biipi'm aa' nam tu' jax xi dhuñia' no'm moo mi' pu bua gu tu' nam aa'nda' nam jax dhuñia' nam ba' mi' dhir tujuandam ki'n ba darka' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham. ¹¹ Sia gu u'uub no'm jix aa' nam tujuandam ki'n baapkia' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham, jum aa' nam tu' ka'm ti ni'i'ndha' ip sia. Silhkam nam tu' a'gada'

jax ñam kai'chdha', cham tu' nam iatda'. Jix gi'm nam tu a'gada', gam nam mi' pui' xi chu dhuñiidhat tu' nam aa'nda' nam pu duñia'. ¹² Jum aa' ip na maa'n pix ti biina' ka' gu jaroi' nar tujuandam ka' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham, pu daipu' gu ubii gu jax chu'm na biima'n jum tümo'. Gio nax bhai' ja mamtuxi'ndha' gu maamra'n, nam cham buam tu'm tu maachidha', sia gu binga'n jix bhai' titdat. ¹³ Na gu' gu jaroi' na pu chu'm bhaan ba tu juanda', no'x bhai' mi' pu tu duñiim na tu'm aa'nda' na pu duñia', jix kii' maa'nkam tügiix io'm tē'kob ba daasa' am guch Xoi'kam jügi'ndham, pix jix bhai' ba aa'nda' am ba' na silhkam buiñor jix biñak ka' guch Xoi'kam.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' na pui' ja'k jir silhkam nam jax ja'k tu daan guch Xoi'kam jügi'ndham

¹⁴ Jootom jañ mui' bam ti'mira', dai nañ biipi' mu tum ua'ñxi'ñ ¹⁵ na ba' no' ñich cham ob mu ai, aap bax mat ka' na jax ja'k jum aa' na tui'ngida' gu jaroi' ja bui guch Xoi'kam jügi'ndham. Na gu' dhi' ja a'm ti niidhat ja nuuka'n gu Dios maaxik duukam, nam ba' mi' pui' tu a'gada' gu ñio'ki'ñ na jax jir silhkam. ¹⁶ Aach diilh jix bhai'x maat nar gë'p jum duukam dhi' nach tu' bhaan jix biñak kat pui' ja'k tu jim, na gu' ja'pni tu tu'ii':

Guch Xoi'kam ya ai dhi oi'nga'n bhaan maa'nkam jup jim duuk.

Bix aixim jix bhai'm duukam jup tu buimik, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na bhaan tajaañixchu'.

Gu noonbi'ñ gu Dios joidham jix kii' maa'nkam ti mit,

sia nai' pu chu'm ba tum a'ga ja bui gui' nam cham jir Israel kam,

jai' dhit ba ti jügi'ñ am buiñor.

Ba' ya' dir giop jii jix dhaam ja'k na pai' dhir jir gë'kam xiib bix kap.

4

Na pui' ba ti'ya' gu Paablo nam gatuuk jai' dhit cham mi' pui' ka jiumda' na jax jix aa' gu Dios

¹ Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'p kai'ch na sap jano' na pai' dhuuk bar mia'n ka' na ba ji chum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, mui' cham mi' pui' ka tu daa'ñchu'nda' am na jax jix aa' gu Dios. Mu ja'k pix ba ja kaichgida' am gui' nam maakam tu mamtuxi'ndha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, diilh pix jam pui' ba tu buidha' nam jax ilhii'ndha'. Pu cham jir silhkam ka', na gu' gu cham kiki' i'ii'mda' ja a'm bap tui'ngida' dhi' dhi ja'tkam, dhi'm ba' pui' ja jurtu'nka' nam cham silhkam ka tu a'gada'. ² Pu cham mi' pui' jiumda' am diilh nam jax ja'k ja aagi'ndha' gu jai', dai gux buam jum

duukam nam bhaan jujurtika' dailh, ja'p ji buusanda' nam pui' ja'k bapainmichdhix ka'.³ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam jup kai'chdha' am na cham jir am na gan ti biina' ka' gu jaroi' no' ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam. Sia ji'ma'n gu koi' ua'tulhdhara' ilhii'ndha' am, aagix ka' pix na jax chu'm jix bhaai' nam kua'da'. Jax dhu'i nat gu' gu Dios jup tu duu büx na ji'k jir tum kua'dam nam ba' pu'ni tu kua'da' gui' nam ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, dai nam xi taxchaabgidhat gu Dios.⁴ Nat gu' gu Dios tum kua'dam jup tu duu gu koi' büx na ji'k jix chu jai'ch, cham tu' nach gu' aach ba' ya' dir pui'p ba duñia' na cham jir tum kua'dam ka', dai ji nach tu kua'da' xi taxchaabgidhat gu Dios.⁵ Na gu'x uañ jup jum duñia' gu koi' nañ xi taxchaabgidhai gu Dios tu jugia', nat gu' dailh gu Dios pui' pu ti nax bhaai' nach tu kua'da'.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jir tu'm ka' gu jaroi' na tu' silhkam jir tujuandam tugi'n ka' guch Xoi'kam

⁶ Ba' no'p gu' aap pu'ni dai gux kii'p jum duukam ja aagi'n guch Xoi'kam jüigi'ndham, gio no'p mi' pui' tu daa'ñchugit jum biñkadat bhaan jum guguuxi'ni na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ni gu Xoi'kam na silhkam tu a'ga, gio ba' no'p maa'n nap jax mi' pui' jim gammiji, jir jix kii' tujuandam tugi'n ka' ap guch Xoi'kam.⁷ Cha'p mi ja kékédat gui' nam bixchu' iatda' ganai' sapooki'n tu a'gada'. Cham tu' mim ninii'ni gu pu chu'm, gio gu' dai gui' nam cham ja jur bia' nam ba' pu chu'm tu a'gada'. Aap cham tu'p jim buixdhat xim guguuxdhatgida' nap jix io'm xi gaa'ñchu'nda' nap jax ja'k mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios.⁸ Na gu' dhi' ja'pni ji buusan na jax ya' maaxik jich chutku' bhaan nam aa'nda' nach ja'p xi oipoda' nach jich xiisida' na ba'x bhai' tu tatda' ka', sia ku gu' cham pik jum aa' dhich chutku' nach jix bhai' ja buada'. Gu' matgim guch i'ii'mda'x io'm ji nam aa' nach jix bhai' ja duñia' na ba'x bhai' tuch jimda' ya' nach ka dudua dhich chuuku' bhaan gio gatuuk jich i'ii'mda' bhaan.⁹ Jir silhkam dhi' nañ ji'k jax tu a'ga. Jum aa' nam büx dhit ti jüigi'ndha' na maaxik jir silhkam.¹⁰ Jich dhakoo'ndhatu'ndat tu a'gichu' ich aach gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ni gu Dios, sia kum cham jich kügalhi'ni gu ja'tkam nach buiñor jix biñak gu Dios duakam, gui' nat mi' dhir jich boosolh nach ji'k ba ti jüigi'ni buiñor guch Xoi'kam nach mu ja'k ba bhüchgüt nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha', gui' na sia pui'p jix bhaai' na ja boosga' mi' dhir gui' nam jix aa'nda' nam ba' cham jum tulhiña'.

¹¹ Pu'ñip xi ja aa'ndhai xi ja chiñia' nam mi' pui' jimia' guch Xoi'kam jüigi'ndham.¹² Cha'p jum do'ñchoka' nam tu' pix jum

ilhii'ndha' nap jir biapma', ja'kbui' kat ji nap aap jir ja booi'chu'nda' nam jax ja'k mi' pui' jüimda' büx guch Xoi'kam jüigi'ndham. Cha'p ji'x ja'p ti küssapda' nap jax ba jim, jix bhai'p tu ñio'kda', gio nap jix chu joi'gi'nda', gammiji nax chu uañ kir jup tu'ñigida' gum ii'mda' nap mui' xim ga'ngada'.¹³ Ba' ampik nañ aañ mu aaya', aap ka ja jüñkaixi'ndha' guch Xoi'kam jüigi'ndham gu ñio'ki'ni gu Dios na tu ua'ñix, xi ja guguuxi'ndha' ap nam mi' pui' jimia' na ji'k jax jum kai'ch.¹⁴ Pui'p xi chu duñia' nap jax ja'k jix chaat jum jur am bhaan, nat gu' gu Dios dhi' bhaan jum a'm ba ti ti. Nap gu'p kai'ch nap bhaankam jix chu juanam gu Dios, pui' ku mit ba' pui' ja'k tum daañxi bhai' xim daagik gui' nam bijik dir ba ti jüigi'ni buiñor guch Xoi'kam.

¹⁵ Mi'p pui' xi jimia' nañ ji'k jax jum titda nam ba' xim nii'ndha' gu jai' nap jix io'm jum biñkadim buiñor guch Xoi'kam.¹⁶ Xim nuukdat ap nap cham ua'tulhdhara' tir gixia'. Xim ga'ngada'p ip no'p moo mi' pui' ja aagi'ni gu jai' na jax jir silhkam. Gammiji'p mi' pui' xi jimdat na jax jix kii' ka'm nii'ni gu Dios, na gu' no'p mi' pui' duñichu', cham mu ja'k bhüya' ap nap pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', sia gui' nap ji'k pui' ja mamtuxdha'.

5

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k jum aa' nach tu jimda' ja bui gu jai'ch Xoi'kam jüigi'ndham

¹ Cha'p bhaamda' ki'n tu ja a'gi'ndha' gu chichio'ni jagi'gir nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ndha'. Tu' ka'm jap ja niidhat tu ja a'gi'ndha', nam gu' gu pu'ñim taati'm ja'p ji buanda' na jax gum taat. Gio gum bipna' biipibop jap pui'p ja ilhii'ndha' na jax gu mia'n jum jaaduñ, tu' ka'm jap ja niidhat tu ja a'gi'ndha'.² Gio gu u'uub jagi'gir jap pui' tu' ka'm jup xi ja niidhat, nam gu' gu pu'ñim taati'm pui'p ji buanda' na jax gum naan. Gio gu titi'ya pui'p jup ja ilhii'ndha' na jax gu mia'n jum jaaduñ, tu' ka'm jap ja niidhat jup tu ja a'gi'ndha'.

³ Jix bhai'p xi ja bua't gu u'uub di'dilhdhim nam ba ko'iix gu ja bipna', na gu' cham jaroi' ka jai'ch nax bhai' ja duñia'. Xi ja maakat ap gu tu' na ja a'm jum aa'nda'.⁴ Gu jax chu'm dilhdhim ubii no't muu gu binga'n, gu' ji no'm gu' dudua gu maamra'n piam gu a'buila'n, dhi' ji nap ja aagi'ndha' nam aa' nam biipi'x bhai' ja duñia' gui' nam maap jir jum oi'dhagim ka', nam ba' mi' dhir gu jai'x bhai'p ba ja duñia'. Jum aa' gu' nam pui'x ja joi'mdaix bhai'p ja duñia' ja'p na jax gui' na mit jix ja joi'mdak jix bhai' ja buimik ja gi'gilh, pui' ja'k jix aa' gu' gu Dios, na gu'r jix bhai'm duukam.⁵ Gio gu' gu ubii gui' na silhkam pui'm titi'nda' nar

dilhdhim, soi'm ilhdhat tu daanda' buiñor gu Dios gammiji nabap tanoolh gio nabap tukaa'. ⁶ Gu' ji no' gu' nai' bñix aixim tu bua na jax cham küi' ka'm niñ'ñ gu Dios sia ku tiir dñilhdhim, dhi' dho gi gu' pu muukix ka' ji iñ'ndagaram bhaan. ⁷ Pui'p ja'k xi ja chifnia' nam duiñchu'nda' gammiji bñix guch Xoi'kam jñigi'ñdham, na gu' cham tu' jaroi' tu' bhaan jax ja titdada' no'm gammiji mi' pui' jñim. ⁸ Na gu' jaroi' na cham ja joi'gi'nda' gui' nam maap jix bhai' kai'chdha', ni gu jajaa'nni'ñ na pik tiix io'm jum aa'nda', dhi' bhaan jax maati' ka' na cham tu' buiñor jix biñak ka' guch Xoi'kam. Jix io'm cham jir kiñ' maa'nkam ka' ba', cham tu' pui' na gui' nam cham ti jñigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

⁹ Ja daasa' ap gu di' dilhdhim u'uub gui' na silhkam jum aa'nda' nap jix bhai' ja duñia'. Dai gui' na mit j'i'ma'n pix ja bñim tu kiichak gu chichio'ñ, gio dai gui' nam baik oo'm oidha' bia'ka' gammiji ja'k. ¹⁰ Gio ba' nam bñix pix jix mat ka' no't jix bhai' ja mamtuxd-himik ja gi'gilh gu maamra'n. Gam no'r jix bhai'kam kat ja tibiapputu'n kia'mi'ñ gui' nam paxiaraidha'. Gio no' soi'm duukat ja palhbui'ñ guch Xoi'kam jñigi'ñdham bñix aixim tu' na ja a'm jum aa'nda'. Gio gui' nam bñix aixim tu'm bhaan jum tulhiñ no'x bhai' ja bua, no' dai gux ki'p jum duukam bhaan ji bangim nap tu bua.

¹¹ Cha'p ja da'nsada' gu di' dilhdhim u'uub nam gook alh oidha' bia'ka', na gu' cham am ka gixia' no'm jax dhuuk gio maakam jup ba ilhi'ñ gatuuk. Ja'p xi dhu'i am ba' guch Xoi'kam nam bax ja oidhak ka' ip gio jai' gu ja'tkam, ¹² bam ua'tulhdha'm ba', nam gu' cham mi' pui' jimia' nam jax ti xi chi'ya' nam jax jum daasa'. ¹³ Piam nam nai' pix jñimit ba tu a'gidha' kikcham na tu' cham bhai'm kai'ch, piam nam iataidha', piam nam bax chu o'jo'nda'. ¹⁴ Ba' ja'pni ja'k jix bhai', nam gu xixibkam di' dilhdhim u'uub jai' xi ja oidhai gu chichio'ñ, xi chu oi'ñchaim jix bhai' xi ja dui gu ja maamar no' mit j'i'k ja ti. Ba' pu'ñi ja'k cham tu' tu' bhaan jax jich chitdada' am gui' nam xich bhaamki'ñ aach nach ti jñigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁵ Jai' dhit gu di' dilhdhim u'uub cham tu' mi' pui' ka jñim am na jax jix aa' gu Dios, mu ja'k pix bhaan bax chutkagix am na jax ja jurtu'n gu ja'ook.

¹⁶ No' maadit guch Xoi'kam jñigi'ñdham, cham jax bua no'r chio'ñ piam kur ubii, no' tu jaaduñ j'i'k gu u'uub di' dilhdhim na mit koi gu ja bipna', jum aa' na dñilhdhim jix bhai' ja duñia' na ba' cham xi'x xijai ka' ja bui bñix guch Xoi'kam jñigi'ñdham nam jup ja palhbui'ñdha' gu jai' na pu cham jaroi' jai'ch ka' nax bhai' ja duñia'.

¹⁷ Guch Xoi'kam jñigi'ñdham nam jix io'm bax maat nam jax ja'k tu ja aagi'ñ gu jai'ch Xoi'kam jñigi'ñdham, dhi'x io'm jum aa' ip na

pim jix bhai' ja buada'. Gook ja'kbui' kim japim ja maakda' gu tu' nam aa'nda', gui' pik nam jix io'm tu a'gat tu mamtuxi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ¹⁸ Na gu'p jum kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Jum aa' na kua'da' gu tuur gu tu' nar magooñga'n ka'." Gio ja'p iam ja'pnip tu ua'ñix, iam pix pui'p jum kai'ch: "Jum aa' nam maakda' gu tu' na bhaan jup bipio'da' gu tujuandam."

¹⁹ Ba' no' jaroi' maadit jax jum titda na maadit gui' nam tu a'ga gu ñio'ki'ñ gu Dios cham mi' pui' duiñchu' na jax ja'k jum aa' na tui'ñgida', aap cham jñigi'ñdha'. Jii' ji no'm jix jai'ch j'i'k gook piam j'i'k baik nam maaxik ni'ñ. ²⁰ Ba' no'm jai' dhit pu'ñi küsaim nam jum ua'tulhi'ñ, ja ñiokdha' ap nam pai' dhuuk bñix maap jup tui'ka' guch Xoi'kam jñigi'ñdham nam ba' jai'p tē kēkēt jix chotdonit cham pui'p jum ua'tulhi'ñdha'.

²¹ Ja kaichdhat jañ ya' pum titda gu Dios gio guch Xoi'kam, gio gui' nat pu pui' ja'k ja a'm ti tñ bijik gu Dios nam jir noonbi'ñ ka', nap gammiji pu'ñi duiñchu'nda'. Maa'n nap jax pix jup ilhi'ñdha' sia nar jaroi', na gu' cham jir am no'p jai' cham ja juan sia kum jum ua'tulhi'ñ. ²² Gu jaroi' nap bax dhaasam ka' na bi'pi' dir kiikat ja aagi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios guch Xoi'kam jñigi'ñdham, bi'pi'p xi ni'ñdha' no'x joojoi'ñ na mi' pui' jñim na jax jix aa' gu Dios. Na gu' no't jax dhuukat cham mi' pui' ka jii, aap jum a'm ji chi gixia'. Dai gux ki'p jum duukam jap bhaan jum tukgi'ñka' nap xip tu duiñidha'.

²³ A'lhich jap mui'p xi io'dat gu uubas gu barga'n gux o'jo' pa' na ba' jotmoda' duadhidha' gum book na saak jix ko'k, cham tu' dai suudai'.

²⁴ Jai' dhit gu ja'tkam jix bhai'x maati' pu ya' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix, sia kut chakuim ai na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios. Ba' jai' na cham maati' ya' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix, jano'x bhai' matgilhia' nam tu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'. ²⁵ Ba' gui' nam jix bhai'm duukam jup tu buada', j'i'k pix ip nax bhai'x maati' pu ya', gu' ba' gui' na j'i'k cham maati', gatuuk jix bhai' matgilhia'.

6

¹ Jai' dhit guch Xoi'kam jñigi'ñdham nam tu ja juantu'n pui' cham ji ja namkidhat, jum aa' nam tu' ka'm ja niidhat mi' pui' xi dhuñidha' tu' nam ja chianda' gu ja gē'gē'rkam tuk nam ba' bñix pix jix bhai' aa'nda' gu Dios gio gu ñio'ki'ñ dhi' nach aach bhaan tu a'ga. ² Ba' no'm gu' pui'p ti jñigi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu ja gē'gē'rkam tuk, jum aa' nam jix io'm tu' ka'm ja niidhat mi' pui' xi dhuñidha' jax ñam ja tñidaidha'. Giox bhai' nam mi' pui' xi dhuñidha', cham tu' parban, na gu' ja'p ji buusanda' nam

mia'n jir jum jajaa'nnim ka' nam maap ti jügi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Gio gu' guch Xoi'kam jügi'ndham pik nax io'm jum aa' nach jix bhai' ja buada'. Xi ja aagi'ndha' ap bix nam pui' ja'k duiñchu'nda'.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na cham jir am najaro'i' bixchu' bhaxchu aa'nda' na git xi chu bia'ka'

³ No' jaro'i' maadit jix io'm maakam xi bua na tu ja a'gi'n' guch Xoi'kam jügi'ndham na jax ja'k cham pui'm kai'ch gu silhkam ñio'ki'n' guch Xoi'kam dhi' nach tu' bhaan ti jügi'n' aach, ⁴ dhi' na jax dhui bhaan pix g'e'kam jum taat ka' ku ba'p kai'chdha', cham tu' nax mat ka'. Na gu' gu jaro'i' na gammiji bix aixim kai'chdha' na jax ilhii'n diih, dhi' ja'p ji buusan na pu chu'm ki'n jix ka'ook ka', mi' dhir ba'p ja ia'ndhidha' gu jai'. Mi' dhir jum gigi'li'n ip gu ji'moda', gio gu bhaamdara', gam nam nai' pix ba tu a'gada', gio nam cham ka ti kiigalhi'ndha'. ⁵ Bar ko'kdhicham ka' pix ba', gammiji bix aixim pix bam buidha' am dai ja'p tuutu'm nam cham ji maatit na jax pik ja'k jir silhkam. Nam gu' bax ia'ndhix ka' gu tu' na cham jir kii' ka', bhaan pix jum tutumñigamtaidha' am nam jax ja'k tu jimda'. Cha'p mi ja k'k'k'eda' pu chu'm gu ja'tkam. ⁶ Jir pui' dho ip nax io'm jum tumñigamta' gu jaro'i' iimda' bhaan no' dhi' ki'n jix bhai'm taat na ji'x pix maakidha' gu tu' gu Dios nam aa'nda', na gu' buiñor ti jügi'ndha'. ⁷ Nach gu' aach pu cham tu' ua' na chich pai' dhuuk maaxir ya' dhi oi'nga'n bhaan, ni kuch pu cham tu' xi bhii nach pai' dhuuk giop ko'ya'. ⁸ No'ch bia' nach tu' kua' gio nach tu'ch chi ti'n, dhi' ki'n jach jix bhai'ch chaat ka', cham tu' nach bhaan jix buam jich aa'nda' gu tu' na pu cham jum aa'nda'. ⁹ Na gu' gui' nam jix aa'nda' nam jir jix chutumñigam ka', dhi' bhaan bix aixim tu'm ki'n bhai' ji chu ja mai'chi mu ja'k bhaan pix bax chutkagix ka' am, bix aixim pix bam aa'nda'm ba'. Dhi' pui' ja'k tu bua nam ba' cham ji'xkat mi' pui' jimia' gu ja'tkam na jax jix aa' gu Dios, dhi' ba' ki'n jup ba ja tulhiinchuda' gatuuk. ¹⁰ Na gu' gu jaro'i' no't bhaan ba ji jurti gu tuumin, dhi' mi' dhir bhai' jim gi'lhda' bix aixim gu tu'x buam jum duukam. Jai' dhit nam ti mi' pui' ka tu daa'ñchugit na jax jix aa' gu Dios, cham tu' mi' pui' ka jium am, nam gu' dai bhaan pix bax chutkagix nam jum ga'nga nam jax dhui bix aixim tu'm xi chu bia'ka' git, dai nam bam tulhiin pix ba' ja i'iimda' bhaan.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nam aa' nach mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios

¹¹ Ba' aap nap bhaankam tu juan gu Dios, cha'p pu chu'm bhaan jum tukgidhat mi' pui' xi jimda' na jax jix aa'. Soi'p jum ilhdhat jix ja joi'gi'nda' gu jai' gammiji. Mi'p pui'

tu daa'ñchugit xi kükigida' nap tu' bhaan jix biiñak kat ti jügi'n' bix jum jur ki'n. ¹² Ja'p ji buusanda' nap tu kokdatu'nda' nap mi' pui' tu daa'ñchu'ndat xi kiiki'nda'. Xim do'ñcho' ap nam a'm ti niidhidha' gu Dios gammiji, na gu' dhi'r jix bhai'm duukam. Gio gu' pu kai'ñkam jum a'm ti ti nap ba' mi' pui' tu duñia' na jax jix aa', pui' na pich jax ti jano' nam mui' t'e k'e'e' guch Xoi'kam jügi'ndham nap saak buiñor jix biiñak guch Xoi'kam bix jum jur ki'n. ¹³ Ba' gu Dios na ja maak ii'mda' bix nam ji'k tu' nai' tu dudua, gio guch Xoi'kam nat aa'n' gu Poonsio Pilaato nar tu'p tu'm da', aaf dhi' ja kaichdhat jum chian ¹⁴ nap mi' pui' xi dhuñia' nañ jax jum tida. Cha'p pataasat nañ ba' cham tu' bhaan jax jum tidadada'. Gammijip ba' moo pui' pu duiñchu'nda' jano' juugit na pai' dhuuk bha jimda' guch Xoi'kam nax io'm jir g'e'kam. ¹⁵ Na gu' gu Dios pui' tu duñia' na pai' dhuuk diih pu ti'ya', na gu' dai gui'r Dios nax io'm jir g'e'kam. Jir ja g'e'kam tuk gui' nam jix io'm jir g'e'g'er kam ya' dhi oi'nga'n, sia gui' nam a'lhich ki'n jir g'e'g'er kam. ¹⁶ Dai gui'x jai'ch na cham tu munki. Maa'n kap kio na pai' joidham jix chu abhaar gio nax chum tua kat tum tanoor. Pu cham jaro'i' nai'n maaxik, ni ku cham ji'xdha' jaro'i' tigia', na gu' pu cham jaro'i' mia'n a'ji bhai' na pai'p tu'ii'. Pui' kuch ba' dai gui' g'e'kamtu'nda', na gu' bixchu'x bhaai' na pu tu duñia'. Ee ku pui' tu tu'ka'.

¹⁷ Gui' nam jir jix chutumñigam ya' dhi oi'nga'n bhaan, ja'p jap ja tida' nam cham tu' ja tumñi' bhaan jujurtika', ni kum cham dhi' bhaan g'e'g'er kam jum taat ka', na gu' pu cham tu' bhaai' sia ku jaro'i' ti giilhim jir jix chutumñigam ya' dhi oi'nga'n bhaan. Ja'p jap ja tida' na dai gu Dios jix bhaai' nam buiñor jix biiñak kat jix bhai'm taat ka', na gu' gui' pix na tuch maak bix aixim tu' nach a'm jum aa'nda' nach ba' aach ya' dir ki'n jup jich guguuxi'ndha' dhich chutku' bhaan. ¹⁸ Xi ja aagi'ndha' ap nam jix joojoidhat jix chu onbai'ndhar ka' gu tu' nam bia' na ba' pu'ni ja'k silhkam pui' bam kai'chdha' nam jir jix chutumñigam, nam gu'x bhai'm duukam jup tu buada'. ¹⁹ Jix bhai' tu ja jimda' ba', na gu' ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. Gatuuk dai na ba ja baidhika' nam buiñor bap tu'ka' gammiji, nam gu' xib dir buiñor pu bam tutumñigamtaidha'.

Gu Paablo na ba guguuxdha' gu Timoteo na cham ja k'k'k'eda' gui' nam maakam ja mamtuxi'ndha' gu ja'tkam

²⁰ Ba' aap Timoteo, diih jap mi' pui' xi dhuñchu'nda' na pich tu' ba maat nar joidham. Cha'p ja k'k'k'edat gui' nam bix aixim tu'm tu a'ga na tu' ya' dhi oi'nga'n jax jum bua, na gu' pu cham tu' mim nini'i'i. Diih

pix nam jax ilhii'ñdha' nam pu kai'chdha',
 cham tu' na pui' ja'k jix aa' gu Dios. ²¹ Na
 gu'jai' dhit nach tii maap kach dhaa'ñchugit,
 na mit pai' dhuuk pu'ñi bix aixim tu'm ba ji
 chu a'ga, pu cham mi' pui' ka tu daa mit na
 jax jix aa' guch Xoi'kam.

Ja'pni tu tui'ka' ku ba' moo guch Gi'kora'
 git pix gammiji jam a'm ti ñidhidha' bix
 ji'ma'n aapi'm.

**GU GATUUK KAM UA'NA'N
GU PAABLO NAT GIOP TU
UA'NXI GU
TIMOTEO**

Gu Paablo na ba ñio'kdha'

¹ Aa'ñ Paablo na'ñ jir nobii'ñ guch Xoi'kam nat Dios bhach joochxi ya' dhi oi'nga'n, nat gu' bijik dir pui' ja'k pu tu dai na ba' mi' dhir pu'ñix bhai' ba tuch jimda' gammiji, na gu' guch Xoi'kam pix bhaan jup tu tu'ii' nat jix bhai' dhuu. ² Ba' aa'ñ ya' tum ua'ñixidha' aapi' Timoteo na'ñ joidham xim da', ja'p ji buusan nap jir ji'ñ mar. Guch Gi'kora' Dios gio gu Gê'kam jich Xoi'kam pix git ba' moo xim joi'mdat jum a'm ti niidhidha' am na ba' cham jix buam jum duukam jum daam jimidha'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' na cham xi'irdat ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nar tu'p tu'm da' guch Xoi'kam

³ Aa'ñ gammijim ti'ñhot taxchaabgi'ñdha' gu Dios na'ñ tu daanda' buiñor nabap tanoolh gio nabap tukaa', na'ñ gu' aa'ñ dai gui'r tujuandam tugi'ñ na'ñ pu duñiim na tu'r jix kii'p jum duukam, ja'p na jax guñ bopxi kat na mit pui'p tu jua'ñixidhak gu Dios. ⁴ Ja'p ja'ñ chi moo joidham jix bhai'ñ ilhdha' no' ñich jax dhuuk giop jum ti maaxik, ti xim tügim iñ gu'. Pui ti'ñcho iñ na pich susua, cham mik buppa iñ. ⁵ Ti'ñcho iñ sia nap jix bhai' buiñor jix biiñak guch Xoi'kam. Biipi' buiñor jum biiñakai gum abuiñ Loida gio gum naan Euniise, pui' kuñ ba' aa'ñ jix maat nap ja'xbui'p jix biiñak na jax gu' am.

⁶ Ba' aa'ñ jum aagi'ñ nap jix io'm xim guguuxdhai pui' xi dhuñia' nat tu' bhaan jum a'm ti tü gio Dios jano' na ñich bhai' xim daagik tum daa'ñixi. ⁷ Nat gu' Dios cham tu'ch a'm tajaa gu jax chu'm ii'mda' na bhaan jich ê'ka' gu too'nni', gu' gui' ji na tu guguuxi'ñ, gio na tu maak joi'mdara', gio na'ñ mattu'nka' no'ñ moox bhai'm duukam jup tu bua. ⁸ Jum jur jap xi dhaasai nai' xi ja mattuda' gu ja'tkam nar tu'p tu'm da' guch Xoi'kam, cha'p xi'irdat. Ni kup cham jiñ a'mkam xi'irda' na'ñ pu chu'm ki'n ya' kuup, gu' matgim ja'pji ji'x nam guguuxi'ñ gu Dios jap cham jax ji kai'chit pui'p xim tulhiña' ki'n guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam. ⁹ Nat gu' Dios mi' dhir bach boosolh nach pai' mu ja'k ba jiiimit nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiidha' git, xib ba' dai nach aach diih mi' pui' ba jiiimda' na jax jix aa'. Xi dho'ñchidha' ich guch ii'mda' na ba' gui' diih pui' ja'k duiñchu'nda' na jax jix aa'. Gio gu' aach cham tu' tu'x bhai'm duukam jup duu gu tu' nat ba'x bhai'ch dhuu gu Dios, gu' ja'pji diih pix nat

jix bhai'ch dhuu, na gu' pux maat na pui' ja'k jix bhai' ji chu buusnia'. Xich joi'gilh bhaankam guch Xoi'kam pu biipi' dir nat chakuip duuk dhi oi'nga'n. ¹⁰ Xib jix bhai' kach mattuda na tu' silhkam xich joi'gi'n, bhaan maat jachich nat bhach joochxi guch Xoi'kam nat ba'ch boosolh nach mu ja'k ba jiiimit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiidha'. Ma'ich guch Xoi'kam gu muuki' na ya' tu daam kiiikat dhi oi'nga'n bhaan. Ba' ja'p ji buus nat jix chu maax jup tum duu nach ba'x bhai' ti niidhat mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, gammijich ba' buiñor bap tu'ñgida'.

¹¹ Aa'ñ dhi' pu chu'm ki'n jir nobii'ñ gu Dios na'ñ ja aa'ñdhim gu ja'tkam guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Xoi'kam, pu chu'm jiñ aa'ñdhak nai'ñ joot nai' jiiimdat ja mamtuxdhidha'. ¹² Dhi' pu chu'm ki'n ba' ya' ba'ñ chulhiidha' iñ. Ku gu' cham tu' ji na'ñ moo dhi' ki'n jup bax xi'ir, na'ñ gu' aa'ñ jix maat na'ñ jaro' buiñor jix biiñak. Cham jax jiñ aa' iñ ba', na'ñ gu'x maat na gui'ñ palhbui'ñchu' na'ñ ba' biix tu kuugalhdhim na ji'k tanoolh tu daaxix na'ñ ya' pui' tu duñia' nat ji'k tuñ chia, na gu'r ê'kam.

¹³ Aap ba' mi' pui'p xi dhuñichugit na ñich jax ja'k tum aa'ñ. Gammijip jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam gam nap jix ja joi'mdat gu jai', gook dit maa'n ñi'ook jup duuk ich gu' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁴ Dai dhi'p bhaan tu daa'ñchu'ndat mi' pui' jiiimda' nap tu'x chaat nar jix kii'p jum duukam, na gu' gu Dios pix na dhi'x aa'nda' nap bhaan tu daa'ñchu'nda', na gu' guch Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mdaga'n nam palhbui'ñchu'nda' nach a'm tajaanix.

¹⁵ Ba' pui' nap jax jup bax maat na mit ja'p xiñ dhuuk guch jaaduñ nam pui' tiip ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam Aasia dib'ir bhaan oi'dha', jai' dhit jir di' am gu Pijeelo gio gu Ermoojenes. ¹⁶ Gu Onesiporo dho gi gu mui'kim ya' ba ji ai ji na'ñ guguuxi'ñ na'ñ cham tu' bhaan jax jiñ aa'nda'. Cham pai' jax kai'ch no'p jix xi'ir jiñ a'mkam na'ñ ya' kuup. Guch Xoi'kam pix git ba' moo ja a'm ti niidhidha' biix nam ji'k maap jir jum oi'dhagim. ¹⁷ Jum dikoo'ñ nat jiñ gaa nat jax ya' ai Rooma, pu cham ji'x jum jiiip. Nat pai'ñ chiñ nat ba'x bhai'm ilh. ¹⁸ Gu Dios git pix ba' moox joi'mdat tigia' jano' na pai' dhuuk tu kuugalhdha'. Jix maat ap dho nat biixchu' bhaan ê'kam ki'n jich palhbui nach maap mu oipimik Eepeso.

2

Gu Paablo na pui' ba tüda' nar jix kii' sandaarui'x chugi'ñ ka' guch Xoi'kam

¹ Aapi' na'ñ pui'm ilhi'ñ nap jir jiñ mar, diih jap xim guguuxdhai mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' guch Xoi'kam, na gu' gui' xich

joi'mdat jich a'm ti niidhim. ² Jai'p pui' xi ja tiidai gu chichio'n̄ nam pui'p ti jügi'n̄ buiñor guch Xoi'kam nam mi' dhir gammiji ja'k ja aagi'n̄dha' gu ja'tkam na pich jax ja'k jiiñ kai nañ kai'ch jano' nam mui'n̄ kēē. ku gu' gui' ji nap pu ja tiida' nap jaro'i'x ja mat ka' nam silhkam pui' duñia', gio nam jix joojoi'n̄dha' nam tu mamtuxdha'.

³ Cha'p tu' bhaan jax jim aagit xim do'n̄cho' nap jum tulhiina', na gu' dhi' bhaan jix maati' ka' no'p jir jix ki' sandaarui'x chugi'n̄ guch Xoi'kam. ⁴ Na gu' gu jax chu'm sandaarui'x no'r jix ki', cham tu' tu' jumai bhaan titi'n̄choka', dai na mi' pui' tu duñiidha' na jax ja'k tu aagix ka' ja bui gu sandaarui'x, na gu'x aa'nda' nax bhai' bi'iidha' buiñor gu gē'kam tugi'n̄. ⁵ Piam pui' na jax gui' nam titbia, no't maadit cham pui' ja'k titbia na jax ja'k aagix ka' nam titbia', cham ji'xkat makia' am gu tu' nam ti iimchuxdha' biipi' dir nar mai'chikga'n ka'. ⁶ Piam gu jaro'i' no't mi' pai' ti ii na gu'm aa'nda' nax bhai' duñia' na ba' tu' mi'p oraa'. Na gu' no't cham bhai' duu, cham ji'xkat tu' mi oraa'. ⁷ Jix bhai'p bhaan xim ga'ngada' dhi' nañ ji'k jax jum titda, guch Xoi'kam ba' diilh pui'm jurtuda' na jax pik jir jum duukam biix.

⁸ Ti'n̄chokot ap nat guch Xoi'kam muukik gio duadik jup buus mi' dhir koi'n̄ga'n tir. Jir boxii'n̄ kat gu Dabii gui' nax io'm jir gē'kam kat bijik. Dhi'n̄ ba' ja aagi'n̄ gu ja'tkam na jax jir jum duukam. Ba' gui' nam ji'k ti jii'n̄dhim, cham ja tulhiin̄chuda' gu Dios gatuuk. ⁹ Dhi' ba' pu chu'm ki'n̄ ya'n̄ chulhiinat na nakoo' iñ. Jiñ buupur am bapaiñum kiiki'i'n̄xim ki'n̄, ja'p tu'ii' iñ na jax gui' nam giilhim jix buam tomaat. Ku ba' gu' na gu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n̄ gu Dios cham tu' buupulh. ¹⁰ Pui' kuñ ba' cham jax jiiñ aagit xi kiik nañ tu nakoo' nam ba' bhaan jum guguuxdhai pui'p ti jii'n̄dha' buiñor guch Xoi'kam gui' nat ji'k Dios ja a'm ti ti. Ba' cham ji'xkat mu ja'k ka bhüya' am nam pai' gammiji git mi' pup jum tulhiin̄dha', dai nam jimia' na pai' joidham jix chu abhaar, dai pix no' mit ba ti jii'n̄ buiñor guch Xoi'kam. ¹¹ Jir silhkam dho maaxik na ja'pni tu'ii':

Ja'p ji buus na chich biima'n koi guch Xoi'kam jano' na mit pai' dhuuk mua. Ba' nat pai' dhuuk duadik giop buus, pui'p ji buus na chich pui' biima'n duadik jup bubua.

¹² Ba' no' chich jich chulhi, jir jich mai'chik ka' nach buiñor jimia' na pai' dhir biix kap jir gē'kam.

Ba' no' chich ja'p xi dhuuk, gui' ja'p jup xich dhunai.

¹³ Gio no'ch aach ji'x cham mi' pui' jiiim na jax gui', diilh maa'n na jax mi' pui' jimda',

na gu' diilh cham ji'xkat jum o'joldha'.

Gu Paablo na ba aagi'n̄dha' nax bhai' ja aagi'n̄dha' gu ja'tkam na jax jir silhkam

¹⁴ Jix gi'm jap xi ja aagi'n̄dha' guch Xoi'kam jii'gi'n̄dham na cham jir am nam bhaan tu a'gada' gu tu' na pu cham tu' bhai'. Na gu' dhi' dai nam bhaan pix ba ñiokboda', jix buam jum aa'nda' am ba' jai' dhit nam tē kēēkē. ¹⁵ Diilh jap xim guguuxdhai mi' pui' xi jimia' na jax jix aa' gu Dios, cha'p xi'irdat. Silhkam jap tu a'gada' na jax jir mi' pui' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. ¹⁶ Aap diilh cham jup tu a'gat gu tu' na pu cham tu' bhai' nam jax chu'm tu a'ga gu ja'tkam ya' dhi oi'n̄ga'n. Na gu' gui' nam pu chu'm ba ji chu a'ga', saalh pui' pu chu'm ji chu a'gimii gammiji mikkat cham kar kiki' ja'tkam ka' am, maakam pix ba kai'chdha' am. ¹⁷ Mi' dhir ba' pui'p ja mamtuxdhidha' am gu jai', saalh pix ji ja ia'n̄dhidha' ja'p na jax gu ko'kdai' gui' na cham duadhi' na saalh ja'k tu a'ji. Pui' ja'k tu ja duiñchu' gu Imeneo gio gu Pileeto. ¹⁸ Maakam sap pix ba tu a'ga am na jax cham jir silhkam, ja'p sap kai'chdha' am na cham ji'xkat gio mi'p ka baapkia' guch i'ii'mda' bhaan guch chutku' nach ba' gio duaduip baapmigia'. Mui'm sap pui' ja'k bhaan ba ti jii'gi'n̄ nam jax ja aagi'n̄. ¹⁹ Ku ba' gu' na gu'p kam kai'ch maa'n kap na mit pai' tu ua'nak gu bijik dir kam: "Diilh jix maat guch Gi'kora' nam ji'k silhkam buiñor jup tu'i'dhi'." Gio ja'p iam ja'pnpip tu ua'ñix: "Gui' nam silhkam daan gu Gē'kam Dios, jum aa' nam cham tu'x buam jum duukam bhaan ka titi'n̄choka'." Dhi' bhaan jich aagi'n̄ gu Dios nach ba' diilh xich ga'ngada' no'ch mi' pui' jiiim piam ku gu' cham.

²⁰ Mi' pai' no' gē'r kiicham, cham tu' dai mix jai'ch ka' gu u'uum piam jix chooto bapaiñum jix a'bhār totbikdam jup duñiixim i'lhich jup jum duu'nkam, gu' matgim ja'ppi sia gu u'uux jup duñiixim na mix chu jai'ch ka' gam bhii'n̄. Ba' ji'k pix nam jix dha'ram ja ilhii'n̄dha', jax chu'm nax io'm jix a'bhār ka'. ²¹ Aach ba' pu'ñi ip buiñor guch Gi'kora' no'ch jix aa' nax dha'ram jich ilhii'n̄dha', gio no'ch jix aa' nach tu'x bhaai'n̄ ka' buiñor, jum aa' nach jix u'uañ oipoda', nach cham tu'x buam tu buada'. Pu'ñi ja'k dho gi gu' tu'x bhaai'n̄ ka'ch ji buiñor guch Gi'kora', jich dharsa' ba' tu' na pix bhaan nach jix bhai'm duukam jup tu duñia'.

²² Ja'p jap xi buusnichgida' no' bixchu' bhaan xi chum mai'chim nap jir biapma'. Xi kiikgida' ap nap mi' pui' jimda' na jax jix ki' ka'm ni'i'n̄ guch Xoi'kam, gammijip jix biin̄ak ka' buiñor, xix ja joi'mdat ap gu ja'tkam. Jix bhai'p jum taatit oirida', ja biim ap gui' nam mi' pui' jiiimdat biix ja jujur ki'n̄ pui'p iim guch Gi'kora'. ²³ Cha'p mi ja bipnatdat

gui' nam dai ñiokboda' bixchu' bhaan ji chu a'gat na pu cham tu' mim niniñ'ñ, na gu' dhi' dai gu' bhaamdara' tu' ua'pu nap jax bax maat. ²⁴ Na gu' no'ñ jir tujuandam tugi'ñ guch Gi'kora', cham jir am nañ ja kokdada' gu' ja'tkam, gu' ja'pji nañ jir jix bhai'kam ka' bix pix ja bui, gio nañ jix joojoi'ñdha' nañ tu ja a'gi'ñdha'. Cham bhammukda' iñ sia kum jai' dhit jax jiñ chitda. ²⁵ Soi'ñ ilhdhat jañ pix xi ja aagi'ñdha' gui' nam jix bhaamki'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu' Dios. Gu' Dios ba' diñh jix maat no' pui' ja duña' nam buiñor ti jii'ñdhai machia' na jax jir silhkam, aach dai gu' pix buiñor jix biiñak ka'. ²⁶ Na gu' ja'p ji buusnia' nam bhai' ji ñiñña' no' mit jix bhai' ba maat na jax jir silhkam, ba machia' am gu' na ti'ngikar tir ja bia'ka' gu' ja'ook. Mi' dhir ji boopoya' am ba', na gu' mi' ba' ja bia'kat ja iatgi'ñdha' na ba' pui' ja duiñchu'nda' na diñh jax ilhii'ñdha'.

3

Gu Paablo na ba tu aa'nda' nam jax jir tu'm ka' gu' ja'tkam jano' na pai' dhuuk bam aajidha' na tum kuugalhdha'

¹ Bix jañ jup xim aa'ñdham nap ba'x mat ka' na jax ba tum buidha' no' bar mia'n na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Jix xijaim pix ba tum buidha' bix aixim. ² Gu ja'tkam bax aa'nda' am nam mui' bia'ka' gu' tuumiñ nam ba' bhaan tu' pix ja ilhii'ñdha' gui' nam cham tu' bia'ka', gè'gèrkam jum taat ka' am. Sia gu' Dios tu' pix ba ilhii'ñdha' am, jax ñam pix ai'chuxdhat ba a'gada'. Ni kum cham tu' ka'm ka ja nai'ñdha' gu' ja tataat, tu' pix ba ja ilhii'ñdha' am. Ni kum cham tu' ka'm ka ti nai'ñdha' gux xidhuu'n kam nax chu ja'ch, ja'p jam pix xi dhuukat sia kum tiix maat. ³ Ni kum cham joi'mdat ka aa'nda' gu' jaroi', gam nam jix ia'tbi' ka'. Pu cham ka bhaai'n ka' nam jax dhuu mik bua' pui' nam jax chu jimda'. Cham ti jii'ñdha' am sia ku jaroi' ti tu ja a'gi'ñ na tu'r jix bhai'm duukam. Cham kaim ka' am, dai nam jix bhaak ka' pix. ⁴ Gio nam cham ji'xkat pu duña' nam jax ti xi chi'ya', sia ku mit ti silhkam pui' xi chiñ nam pu duña' gu' tu' nar jix bhai'm duukam, dai gu' tu' nar jix buam jum duukam dho gi gu' pu duña'm ji no' mit ba ilh. Gè'gèrkam jum taatit gaagidha' am gu' tu' nam ki'n jix bhai'm taat ka' diñh, iam nam gaagidha' git nam jax ja'k mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' gu' Dios. ⁵ Pui' xi kai'chdha' am nam Dios buiñor ti jii'ñdha', gu' pix ji na gu' nam jax ja'k tu jimda', dhi' bhaan jix maati' ka' nam cham tu' mi' pui' jii'mda' na jax ja'k jix aa' gu' Dios nam tu'ñgida'.

Cha'p mi ja bipnatdat dhi' pu chu'm gu ja'tkam. ⁶ Nam gu' dhi'x ja oi'ñ gui' nam nai' jii'mit ja iatgidhidha' gu' u'uub mu ja'p nam jax oi'ñka' nam sap pik ba' ti ñio'ki'ñ

gu' Dios xi chu a'gidha', gu' ji na gu' diñh nam jax pix ilhii'ñdha', pu cham jir silhkam ka'. Gui'm jup ja jii'ñdha', nam gu' cham mat ka' no' moor silhkam. Dai gu' tu' nar ua'tulhdhara' ka' gu' nam bhaan jujurtika' ip dhi' dhi u'uub. ⁷ Bix aixim tu'm ti bax chu mat ka' am, ji nam gu' pu cham mat ka' gui' na pik tu'r silhkam ka'. ⁸ Ja'p na jax gux jii'poiñar kam Jannes gio gu' Jamres na mit ti ma'iich gu' Moisees, pu'ñi ip xib dhi ja'tkam nam bix aixim tu'm tu a'ga. Tii cham aa' am na tum a'gada' na tu'r silhkam, nam gu' daix buam jum duukam bhaan tii'ñicho na tu' cham jir kai', pu cham buiñor biiñak am gu' Dios. ⁹ Ku gu' cham mii'kidha' ji nam ba ja machia' gu' ja'tkam nam jax ja'k jir tu'm. Cham ja jur bia' kam pix ba ja bia'ka' am mi' dhir gammiji ja'k, pui' nat jax tu ja dooda gu' gook jii'poiñar kam nam ti pup mamai'chimik gu' Moisees.

Gu Paablo na daipu' pix ba aagi'ñdha' na jax ja'k tu'ñgida'

¹⁰ Aap dho gi gu' mi' pui' tu daa'ñchu' ji nañ jax ja'k tu mamtuxi'ñ aañ, nañ jax ja'k tu jim, jañ tu' jax bua, nañ jaroi' bhaan jix biiñak, gio nañ ji'x jix ñakoo' gu' bhaamdara', gio nañ jax jix chu joi'gi'n, gio nañ jax ja'k jiñ guguuxdhat jix ñakoo' nañ nai'ñ chulhiñaim ¹¹ nam cham jiñ kiigalhi'ñ gu ja'tkam. Jix maat ap dho nat jax tuñ dhooda mu Antiokiya, gio gama ja'k Ikoonio, gio mi' amuub ja'p ja'k na pai' Listra ti ti'. Gi-ilhim na mit jiñ bhaamkidhak jiñ dhaagik jiñ chulhiñchuda, ji nat gu' guch Xoi'kam jiñ palhbui. ¹² Jir silhkam gu' nam pu'ñix ja bhaamkidhat ja tulhiñchu'nda' pui' nam ji'k buiñor hap tu'ñgida' guch Xoi'kam. ¹³ Ba' gui' nam gammiji pux buam jum duukam jup tu' buada', gio gui' nam silhkam xi kai'chdha' nam iatda', jix io'm cham bhai' tu ja jimia' gatuuk, sia ku gu' xib palhup pix cham bhai' tu ja jim. Gammiji pup ja iatgidhidha' am gu' ja'tkam, gio diñh nam pui'p iatgidhix ka'.

¹⁴ Xi kiigida' ap aap na pich jax ja'k ba tu maat. Dhi'p pix ja'k bhaan bam o'to'nka', na gu' pui' ja'k bam guguux japich diñh nam jax ja'k silhkam jum aagi'ñ gui' na mit jaroi' tum mamtux. ¹⁵ Ihi'ch dhim dir bax maat ap na jax jum kai'ch gux uañ ñio'ki'ñ gu' Dios na tu' u'ñix. Dhi' maa'n na jax mi' pui'm bhiichdhatu'nda' nap ba' cham mu ja'k bhüya' nat pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. Gio nap jix bhai' buiñor jix biiñak ka' guch Xoi'kam. ¹⁶ Na gu' bix na ji'k jax tu' u'ñix gu' ñio'ki'ñ gu' Dios na mit tu' u'nak gu' bijik dir kam, gu' Dios diñh nam pui' ja'k ja jur tuda nam tu' u'na' nach ba' bhaan tuch mamtuxdhai mi' dhir pui'p ja mamtuxdha' gu' jai'. Gio gu'x gi'm na mi' pui'm kai'ch nach ba' aach mi' dhir jix gi'm

jup ja aagi'ndha' gu jai'. Gio nach aagi'n na tu' cham bhaai' nach pu buada', nach ba' aach ya' dir ja'p ja'k jup ja aagi'ndha' gu jai' na tu' cham jir kii' nam pu buada'. Gio ba' nach ja aagi'ndha' nam jax chu't mi' pui' jiidma' na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios, ¹⁷ na ba' gu' gu jaroi' na silhkam buiñor jup tui'ka' gu Dios, jix bhai'x mat ka' na jax ja'k duñia' sia tu' na pix nar jix kii'p jum duukam.

4

¹ Ba' gu Dios gio guch Xoi'kam na gio bhai'p jim jix io'm gē'kam ki'n, na ba' gu ja'tkam gui' nam du'uaka' gio gui' nam ko'iix ka' ja tutku' bhaan, ya' ja aagi'ndha' no' mit jix bhai'm duukam jup tu duu piam ku gu' dai gu tu' nar ua'tulhdhara', aañ dhi' ja kai'chdhat ya' pui' mii' tida' ² nap siamri xi chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam. Cham jax bua sia kum cham kaik piam kum gu'x kaik, na cham ji'x iikix ka' nap tu a'gada'. Jix bhai'p ja aagi'ndha' nam jax ja'k jix maatit jum kē'kē' nam ba'm jügi'ndha'. Gu jaroi' no' buam pix tu bua, xi aagi'ndha' ap jix gi'm na cham pui' ja'k tu jimda'. Xi ja guguuxdhat ap nam ba' cham jum o'jolhi'ndha'. Cha'p bhaamda' ki'n jup tu ja mamtuxi'ndha'. ³ Kam aajim nam pai' dhuuk jai'chdhihnia' gu ja'tkam nam cham ji'x ka kaim ka' dhi'x bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga. Diilh pix ba ja ga'ngada' am gui' nam tu ja mamtuxi'ndha' dai pui' ja'k nam jax jix aa'nda' diilh. Dai dhi' kē'kē' am jaroi' na ja ko'raarda' na jax chu'm tu a'gada'. ⁴ Ja'p jam xi dhuuji na tu' pik jir silhkam ka', dai gu tu' nar sapooki'n ka' nam jix io'm jix joojoi'ndha'. ⁵ Aap gammiji mi' pui' xi jimdat na jax jix kii' ka'm nii'n gu Dios, cha'p tu' bhaan jum ua'tulhdhat. Xim guguuxdhaip xi chu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga na jax ja'k dui cham ja tulhiiñchuda' gu Dios gu ja'tkam. Jix bhai'p xi chu juana' dhi' bhaan, sia kup jim tulhiiñat, xi ñakgat ap.

⁶ Na gu' chi moo ba miamlhim nam pai' dhuuk jiñ mu'aa', aañ dhi' pui' pix ilhii'n nañ buiñor bañ makgirixidha' gu Dios, ba' dai nax bhai' bam ilhdha'ñ bui'. ⁷ Na ñich gu' mi' pui' jii na jax jix aa' sia pui' jii chulhiiñaidhat, ja'p na jax maa'n gu sandaarui'x no't mu pai' tu kokdarak na pai' cham jaroi' ilhii'ndha' na gio duakam ja'k jup ka gixia'. Panaas kuñ milchhu' git ip ja'p na jax gui' nam pu chu'm ka'm titbia, biipi' ñich ai na pai' juugit daaxix. ⁸ Xib ba' dai nañ bi'chulhi'ñ guch Xoi'kam maa'n gu kurruun jix abhaar nañ kixdha' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. Na gu' gui'x uañ kat jir gē'kam, cham ji'xdha'x buam jum duukam jup tu duñia'. Ba' cham tu' dai aam jiñ bi'chulhi'ñ gu kurruun, gu'

ja'ppi sia gui' nam ji'k soi'm ilhdhat nñrada' na gio bhai'p jimda'.

Gu Paablo na ba aagi'ndha' na ji'k tu' jax dhuñia'

⁹ Xim ga'ngada' ap nap jax ja'k dui jootom bhañ chii'mira'. ¹⁰ Nat gu' gu Deemas ya' xiñ buak ba jii Tesaloonika ja'k, na gu' dai bhaan jurtik gu tu' na ya'x chu jai'ch dhi oi'nga'n bhaan. Gu Kresente maa'n kap jup jii na pai' Galaasia bhaan bipio' gui' gu dibii'r. Ba' gu Tiito bhai' dhir ja'k jup bhii maa'n kap na pai' Dalmaasia bhaan bipio' ip gui' gu dibii'r. ¹¹ Dai ba' gu Luukas ya'p tu'ii'n bim. Xi gaagai ap gu Maarkos bhai' xi baidhai, katti jai'n palhbuidha' nañ tu' jax bua. ¹² Gu Tiikiko ñich mu ja'k joot na jimia' Eepeso. ¹³ Nap pai' dhuuk bhai' ba jimda'p ti'ñchokat nap bha ja'p xi bhüjidhat Troas nap bhai' xiñ bhüidhai gux kabook jiñ kutuun bhai' buiñor gu Karpo na ñich ka daasak, biix gux koopok jiñ u'uan. Gu jajoo'ñ u'uan pik jap ti'ñchokat, na gu' dhi' pik jix io'm jum aa'n bui.

¹⁴ Gu Alijaanru na bapaifium ta'm tu juan, cham jup kañ kügalhi'ñ. Guch Gi'kora' diilh makia' gu tu' nar mai'chikga'n ka'. ¹⁵ Cha'p tu'p jum buixi'ndha' sia ku jax kai'ch, na gu' dhi' cham tu' mi' pui' ka tu daa'ñchu' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam dhi' nach bhaan tu a'ga, jix bhaamki'ñ pix ba'.

¹⁶ Pu cham jaroi'ñ palhbui jano' na mit jax jiñ iattulh gu ja'tkam ja bui gu gē'gē'kam. Diilh na ñich jiñ palhbui, na mit gu' biix ja'p xiñ dhuuk nach ji'k ti maap jich dhaa'ñchugit. Iam git dhi' bhaan cham tu'p jum buixi'ndha' gu Dios. ¹⁷ Guch Gi'kora' dho gi' gu'ñ palhbui ji, nat gu' gui'ñ guguux na ñich ba' siamri kuugal na ñich tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n guch Xoi'kam na bhaan tu a'ga nach jax ja'k duñia' nach ba' cham mu ja'k bhüiya' nach pai' gammiji pup jich chulhiiñdha' git. Biix kai mit gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, na gu' guch Gi'kora' pix diilh pui' ja'k jix aa' nañ tu duñia', pui' kut ba' gē'kam ki'n jiñ palhbui, ja'p tu tatda' nat panaas mabi'iñ ba jiñ jugiokak. ¹⁸ Ba' puñ palhbui'ñchu'nda' gammiji na cham jiñ dhaam jimia' gux buam jum duukam, na gu'ñ bi'chulhi'ñ nañ buiñor aaya' na pai' dhir biix kap jir gē'kam. Pui' ku ba'm aa' nach dai gui' gē'kamtu'nda' gammiji cham aagix kam. Moo git pui' tu tui'ka'.

Gu Paablo na pui' ba tida' na mi' dhir bhaankam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jügi'ndham

¹⁹ Mi' dhir jap jiñ a'mkam xi ja ñio'kdha' gu Priiska gio gu Akiila, sia gu Onesiiporo nam ji'k maap jir jum oi'dhagim. ²⁰ Gu Erasto bhai' dhir pup oiri Koriinto. Gu

Troopimo ñich ba' baasi'n dir xi dho'ñchok Mileeto, nat gu' ma tu ai. ²¹ Biipi' dir jap bhai' xim dikoo'ñdha' nap bha jimia' na chakui jüpdha', na gu' bax xijai ka' no't ba jüpdha. Ya' dir mum ñio'ki'ñ gu Eubulo, gio gu Pudente, gio gu Liino, gio gu Klaudia, gio ba' bix guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ji'k ya'p tu'ii'.

²² Ba' pu'ñi pix tu tui'ka' ku ba' moo gu Gê'kam jich Xoi'kam pix jum biim jup tui'ngida', gio gu Dios jich Gi'kora' pix jam a'm ti niidhidha' bix ji'ma'n aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU UA'ŊXI GU TIITO

Gu Paablo na ba űio'kdha' gu Tiito

¹ Aaű Paablo naű jir nobii'űn guch Xoi'kam nat pu chu'm ki'n jiű dhai gu Dios naű tu juaűxidha'. Jiű joot naű ja aa'ndhara' gu ja'tkam nam jax ja'k dai buiűor bax biiűak ka' gui' nat ji'k diilh ja a'm ba ti ti, ba' bhai' ji machia' am na pui' ja'k jir silhkam nach jax ja'k tu jim. ² Jum aa' na pu'űi ja'k tu jimia' gu jaroi' na ba'x bhaai'n ka' na buiűor jimia' gu Dios na ba' gammiji' buiűor bap tui'ka'. Gu Dios diilh pu pui' ti bii'pi' dir nat ba' moo bap duu dhi oi'űga'n na pu'űi ja baidhika' gu ja'tkam gui' nam ji'k soi'm ilhdhai buiűor jum biiűkadai ti ji'ndha'. Ba' dhi' pui' ji chu buusnia', na gu' gu Dios cham ji'xkat iata'. ³ Yammi pu duuk jix bhai' kach aagi'űn na tu' pik aagit jup kai'ch bhaan gux bhai'm kai'chdham űio'ki'űn, nat gu' diilh yammi pu dhuuk tu dai. Bhaan maat jachich jai' dhit nam jich aagi'űn nam pu chu'm ki'n bhaan tu juan, dhi' nat tu' aaű jiű a'm ji bii' ip naű pu tu duűia'. Nat gu' gu Dios pu chu'm ki'n jiű dhaasak jiű chia, dhi' nat bach boosolh nach mu ja'k ba bhichgit nach pai' gammiji' git mi' pup jich chulhiűndha'. ⁴ Ba' aaű tum ua'űxidha' bhaan dhi'űi u'uan aap Tiito, naű ja'p jum ilhi'űn nap jir jiű mar, nap gu' ja'xbui' pui'p jix biiűak buiűor guch Xoi'kam na jax aaű. Ba' moo gu Dios jich Gi'kora' gio guch Xoi'kam Jesusus pix git jum a'm ti niidhidha' am nap ba' gammijix bhai'm taat ka'.

Gu Paablo na ba aagi'ndha' gu Tiito na jax ja'k tu duűia' mi Kreeta

⁵ Jano' na űich jax bhammi dir xim do'űchok Kreeta, jup xim tiidak jaűich nap aap ba'r di' ka' nap ti tiimo' nat ji'k tu' tu bii nach jax ka tu bua't. Gio ba' nam pai' jax jum jumpa'n guch Xoi'kam jiigi'ndham, saak jap ji'ma'n nai' ja darsa' gui' nam tu ja a'gi'ndha' nam jax ja'k mi' pui' jiimda' gammiji'. Gio nar mi' kam ka' ja bui' gui' am gu jaroi' nap daasa', gam na mui' tanoolh ba ti jiigi'ndha' buiűor guch Xoi'kam. ⁶ Gu jaroi' nap daasa', jum aa' na joidham jir jix bhai'kam ka', nam cham ji'x bhaamki'ndha' gu ja'tkam. Gio ba' na maa'n pix ti biina' ka', pu daipu' gu jax chu'm na biima'n jum tiimo' gu ubii. Gio gu maamra'n nam biix ti jiigi'ndha' buiűor guch Xoi'kam, cham tu' nam jax ja a'gada' gu ja'tkam nam jix buam tu jim gio nam cham tu' ka'm ti ni'i'ű. ⁷ Na gu' gu jaroi' na tu ja a'gi'ndha' guch Xoi'kam jiigi'ndham, dhi' gu Dios na bhaankam mi' pui' tu buada'. Pui' ku ba'm

aa' na tu' ka'm ti niidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa', na cham tu' diilh pix xim joi'gi'nda', ni ku cham bhammukda', ni ku cham maimmukda', ni ku cham joojoi'ndha' na ja giibda' gu jai', ni ku cham jix mai'chim ka' gu tuumiűn na ki'n jix chu saba'dam ka' gu tu' na pu cham tu' mim ninii'űn buiűor gu Dios. ⁸ Gu ja'ppi ja'kbui' kat nax bhai' ja buada' biix pix gu ja'tkam, jum aa' na joidham jix bhai' tiidai tibiaptuda' gu jaroi' na paxiaraidha'. Dai gux kii'p jum duukam na bhaan jum tukgi'űka' nap tu buada', diilh xim guguuxdhatgida' na mi' pui' jimda' xim ga'ngidhat na jax ja'k jix aa' gu Dios. ⁹ Gam na gammiji' maa'n na jax mi' pui' tu daa'űchu'nda' nat jax ja'k ba maat gux bhai'm kai'chdham űio'ki'űn guch Xoi'kam na silhkam tu a'ga, na ba' gu' mi' dhir gammiji' ja'k pu chu'm ja aa'ndhat bhaan ja guguuxi'ndha' gu jai', gam na ba'x bhai' ja aagi'ndha' gui' nam maakam ilhdhat kűűű gux bhai'm kai'chdham űio'ki'űn guch Xoi'kam nam ba' mi' pui' jimia'.

¹⁰ Nam gu' mui'x' jai'ch gui' nam maakam ilhdhat kűűű gu űio'ki'űn guch Xoi'kam, ja'p jum aa' am nam pui' mi' pui' tu daa'űchu'nda' na jax gu bijik dir kam Israel kam, nam ja matgilhdhat gu a'aalh chichio'űn nam kia'pix maaxilhidha' na ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ka'. Gam biix aixim tu'm nam tu a'ga na ni jaroi' kux maati' kűűű na jax jir jum duukam, jai' dhit gu ja'tkam ja jiigi'űn am nam jax kai'ch. ¹¹ Ja soo'mchulhdha' ap dhi' pu chu'm gu ja'tkam nam cham pu chu'm tu a'gada'. Biix mu ja'k ji ja kaajidha'm gu' nam ji'k maap jir jum oi'dhagim ka' no't maadi' ba iatgi mi' pai' jax chu'm kiicham. Mi' dhir ba' biix maap aixim ba ja titdada' am na jax ja'k pu cham jir silhkam ka', nam jax dhui bhaan mai'chikda' pix ba' gu tuumiűn.

¹² Maadit gu mi' kam kat Kreeta nax chu matdagich, biix aixim tu'm tu ua'na. Ba' maa'n jix jai'ch gu u'uan nap jum kai'ch: "Gammiji' pix iatda' am gu ja'tkam ya' oi'űkam Kreeta, gam nam jix chu o'jo'n. Nam gűgűr tu kua'da' dho gi' gu' giilhim ji, daman ja'p tu jim am na jax gu ji'ngiarum nam mu ja'p jix jai'ch gampix." Gu mi' kam pix na ja aagit jup kai'ch gu ja'tkam. ¹³ Maaxik jir pui' dho nat jax tu ua'nak, sia xib pui' pui' ja'k tu jim am. Jix gi'm jix oo' ki'n jap xi ja aagi'ndha' nam dai dhi' bhaan ti ji'ndhat mi' pui' tu duűiidha' nach jax ja'k tu jim aach, na gu' dai dhi'r jix kii'p jum duukam. ¹⁴ Ni kum cham mi ja jiigi'ndha' gui' nam bijik dir kam bhaan tu daa'űchugit tu a'ga, na gu' diilh pix nam jax ilhi'i'űn nam pui' tu jim. Ja'p xi dhuukat am gui' na pik tu'r silhkam, silh pix nam ja chianda' gu ja'tkam nam pu duűia' sia ku ti cham jir silhkam.

¹⁵ Na gu' gu jaroi' na daix kii'p tum duu'nkam bhaan jurtika', bix jir jix kii'p tum duu'nkam ka' ip na jik' tu' nai'x chu jai'ch. Gu' ji no' gu' pu cham jix' ti jügi'n nax jai'ch gu tu' nar jix kii', dho pu cham jix'xdha' jai'chdhilhia', na gu' dai pui' pix ja'k jum aa'nda'. Pui' na jax gui' nam cham ti jügi'n buiñor guch Xoi'kam nam daix buam tum duu'nkam bhaan jujurtik. ¹⁶ Pui' xi kai'chit am nam mi' pui' jüim na jax jix aa' gu Dios, gu' pix ji na gu' nam jax ja'k tu jim, pu dhi' bhaan jix bhai'x maati' nam ja'p xi dhuukat na jax pik ja'k jum aa' nam tu'ñigida'. Jix ja bhaamki'ñdha' am gu' ka'tkam, gio nam cham ti jügi'n na tu' pik jir silhkam, ni kum cham jix' iam xim gu'nguxi'ñ nam xip tu duñaia' gu tu' nar jix kii'p jum duukam.

2

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Tiito na jax ja'k ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Ba' aap nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha' nap ja guguuxdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham, dai gu tu' nar silhkam jap bhaan titii'ñchokat tu ja a'gi'ñdha'. ² Gio gu chichio'ñ nap saak ja darsa' nam tu ja a'gi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham, jum aa' nam jix gi'm tu a'gada' gio silhkam, gam nam tu' ka'm ja nii'ñdha' gu jai'. Xim ga'ngidhat am diilh nam jax ja'k mi' pui' jüimda' na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammiji bhaan tu daa'ñchugit mi' pui' jüimda' dhi' nach tu' bhaan jix biñak kat ti jügi'ñ. Gam nam jix chu joi'gi'nda', gio nam jix ñakoo'nda' gu tulhiñnara' nam ba' nakga' na pai' dhuuk ja daam ji jimia'. ³ Gio gu u'uub nap saak pui'p ja darsa' nam tu ja a'gi'ñdha' ip gu jai' u'uub, jum aa' sia nam pui' ja'k jup tu jüimda' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios. Cham jir am nam nai' bix aixim tu'm tu a'gidha' na tu' cham jir silhkam, ni kum cham jix buam ja a'gada' gu ja'tkam, ni kum cham jix maik ka'. Gu' ja'ppi nam jix bhai' tu jüimda' nam ba' pui'p ji ja niidhat mi' pui'p tu daa'ñchu'nda' gu jai'. ⁴ Xi ja aagi'ñdha' ap nam xix ja da'dat gammiji gu ja bipna' gio gu ja maamar. ⁵ Diilh jam pui'p xim ga'ngidhat nam jax ja'k mi' pui' jüimda' na jax jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios, nax u'uañ jup tui'ñgida' gammiji gu ja i'i'mda'. Gio nam jix bhai' tu bua't mu ja'p ja kiikia' am, gio nam jix chu joi'gi'nda', gam nam jix ja kēēkēt gu ja bipna'. Pu'ñi ja'k jum aa' nach tu duñichu'nda' na ba' cham jaroi' buam a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

⁶ Ba' aap diilh jup xi ja guguuxdhatu'nda' gu biipbop nam gammiji diilh xim ga'ngidhat nam jax ja'k mi' pui' jüimda' na jax jix aa' gu Dios. ⁷ Na gu' aap ja'p ji buusanda' nap jir ja booi' ka', nam gu'm niidhat nap jax ja'k tui'ñgida' mi' pui'p tu

daa'ñchu'nda'. Ba' nap pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha' nam jax ja'k tui'ñgida', jix gi'm nap pu ja titdada', cham tu' jaaxmada' bhaan. ⁸ No'ch bix pui' tu duñichu' dhi' nañ jik' jax kai'ch, cham jaroi' buam jich a'gada', nam gu'ch nii'ñdha' nach jix bhai' tu jüimda', jix xi'iraam jum aagat jich ñii'ñdha' am pix.

⁹ Ba' gu tujuandam nam pui'p ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, xi ja aagi'ñdha' ap nam cham jax ji kai'chit mi' pui'p xi dhuñiidhat gu tu' na ja chianda' gu jaroi' nam tu juañxi'ñdha'. Na gu' cham jir am no'm jix bhaakut pix tu' kai'ch tu' na ja chianda', jir jix bhahbai'kam ka'm pix buiñor. ¹⁰ Gio nam cham ti iixi'ñdha', ba' dhi' bhaan bhai' ji machia' am gu ja'tkam na gu Dios jix bhaai' na pataasa' gu ii'mdaga'n gu jaroi' no't soi'm ilhdhak buiñor mi' pui' ba jüi na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ, ja'p na jax aach nat bach boosolh nach mu ja'k ba bhichgit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha'.

¹¹ Nat gu' gu Dios maaxik xich joi'mdak jich chii, pui' kuch ba' ti jügi'ñ na gu Dios pui'x joi'mdaip tügi baabu' gu jaroi' bhaan dir gu boi na mu ja'k bhix na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha', dai pix no't soi' bam ilh buiñor. ¹² Ba' pui' nat jax xich joi'mdak jich chii, pu'ñip jum aa' nach mi' pui' jimia' na jax jix aa', nach cham tu' kap tu buada' gux buam jum duukam na tu' dhi oi'ñga'n jich aagi'ñ, dai gux kii'p jum duukam pix nach bhaan bach chukgi'ñka'. Diilh jach xich ga'ngidhat na jax jir joidham, gio ba' nach soi'ch ilhdhat dai gui' ti'ñchoka'. ¹³ Pu'ñi ja'k jach tu duñichugit jix bhai'ch chaatit ñirada' gu Dios jich Xoi'kam na gio bhai'p jim jix io'm ge'kam ki'n giox abhaar bhaan. Na gu' dhi'r di' nat jich boosolh mi' dhir bhaan gu boi na mu ja'k bhix nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhiñdha', na gu'x io'm jir ge'kam. ¹⁴ Guch Xoi'kam diilh jum do'ñicho na mit mua nat ba' pu duuk bix jich uañchuda guch ua'tulhdhara' nach a'm jup tu't jano' nach chaku' ti jüñdhat buiñor, ja'p ji buus nat jich boosag ja'p ja'k jich chuttu mi' dhir na pai'x chu ua'tulhdhix. Ba' aach diilh xich guguuxdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', dai gui' buiñor pix ja'k jach bap tui'ñgida'.

¹⁵ Ba' aap mi' dhir pu'ñip ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham, bix aixim jap bhaan xi ja guguuxi'ñdha' nam jax ja'k mi' pui' jüimda', ja ñio'ki'ñdha' ap no'm jai' cham mi' pu bua, nap gu' ja'p ji buusanda' nap aap jir ge'kam ka' ja bui. Cha'p gan ja do'ñchoka' nam tu' pix jum ilhi'ñdha'.

3

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Tiito na jax ja'k jum aa' nam tui'ñgida' gui' nam ti jügi'ñ

buiñor guch Xoi'kam

¹ Gammijip ja ti'ñchoxi'ñka' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam tu' ka'm ja niidhat gu gë'gërkam jix kakai' ganai' büx aixim nam tu' ki'n tu daraa, xix ja këkëkët am jax ñam kai'chdha'. Biipi'm jup xim ga'ngada' no' moor jix ki'p jum duukam gu tu' nam ja chianda' gu gë'gërkam. ² Cham jir am nam buam ja a'gada' gu ja'tkam, ni kum cham bhaa'mna' ka', jix chu joi'gi'nda'm pix. Pui'm ja'k tu jimda' nam jax ja'k jix maatit ja ni'ñdha' gu ja'tkam nam soi'm ilhii'ñ ja jujur am bhaan.

³ Pui' dhor tu'm kat ich ji biipi' dir chakui ti jü'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, büx aixim tu buada' ich na tu' cham jir küi', nach gu' pu cham tu' ka'm ni'ñdha' gu Dios, ja'p ji buusanda' pix nach jir tui'andam tugi'ñ ka' gux buam jum duukam. Mai' suulhgix kat ich tu' silhkam ki'n, dai nach xich jiji'gag ka' tu' na pix bhaan nach jax dhuix bhaak ka'. ⁴ Ba' aach na chich ji'k buiñor soi'ch ilh, gu Dios xich joi'mdak jich chü'gik jich boosolh mi' dhir bhaan gu boi nach pai' bhaan mu ja'k ka jümit nach pai' gammiji git mi' pup jich chulhi'ñdha'. ⁵ Ba' cham tu' na chich moo tu' gë'kam ki'n jix bhai' duiñ gu Dios kut ba' xich joi'mdak jich boosolh mi' dhir nach pai' ja'k jich chulhi'ña' git, gu ja'ppi dülh pix nat xich joi'gilh. Uana büx guch ua'tulhdhara', ja'p ji buus nat jich bopko suudai' ki'n nach jix i'kora' kat, gio na chich panaas kia'pix ba maaxir. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat jich a'm jum tajaa, dhi' pui'ch jurtu'nka' nach jix mat ka' na tu'r jix ki'p jum duukam nach ba' mi' pui' jümda'. ⁶ Ba' dülh pix gu Dios jich palhbui'ñ bhaankam guch Xoi'kam nat ba'x io'm gë'ch a'm tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ⁷ Ba' mi' dhir dai nach ba jimia' nach gammiji buiñor bap tui'ka' nach jax ba' tu'm tii ñira xib, nat gu' bach uañ guch ua'tulhdhara' nat xich joi'mdak jich chüi.

⁸ Ba' aañ jix aa' nap gammiji dai dhi' bhaan tu a'gada' ja bui guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ba'x ki'p jum duukam bhaan jum tukgidhidha' nam jup tu duñiidha'. Na gu' dhi'r jix ki'p jum duukam, jaroi' na pix palhbui'ñchu'nda' na jax ja'k mi' pui' jümda'. ⁹ Cha'p tu'p jum buixi'ñdha' no'm jai' dhit bhaan ñiokbo gu tu' na pu cham tu' mim ninii'ñ, pui' na jax no'm bhaan tu a'ga gu bijik dir kam sapooki'ñ nam jax tu jimdat guch bopxi kat, na gu' dhi' bhaan pix jix bhaak ka' am bhaan ji chu a'gat na jax tu aagix nat tu ua'nak gu Moisees. Gu' dhi' cham tu' kam aa' xib, pu cham jañ maat nam jax kai'ñkam pui' ja'k tu daa'ñchu'.

¹⁰ No' jaroi' maadit mi' pai' maakam ja aagi'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham, dilhkob jax

xi baidhai xi chu a'gidha' na cham jir am na jax ja'k tu jim. Ba' no' cham jum jügi'ñ, ja'p jap tüda' na buusnia' mi' dhir ja bui guch Xoi'kam jügi'ñdham, cham tu' na mi' oirit maakam ja aagi'ñdha'. ¹¹ Na gu' no' cham ji'x jum këkëkë nap jax tii tütada', dhi' bhaan jix mat ka' ap na cham ji'xkat mi' pui' ka jimia' na jax jir silhkam, dülh ba' gu ua'tulhdharga'n tulhi'ñchuda'.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Tiito na ji'k tu' jax dhu'ña'

¹² Aañ mum joochxidha' gu Arteemas piam gu Tiikiko nam a'mkam mi' ka oirida' nap aap yammü ka jimia' Nikoopolis nap bhañ chü'mira'. Xim gaaga' ap nap jax dhuü mi'p tui'ka', nañ gu' aañ mi'x buusaidham gux jüip na ba miamlhim. ¹³ Aap ba' xi palhbuidha' gu abogaa'n Seenas gu tu' na a'miram jum aa'nda', gio gu Apoolos. Sia tu' nap bhaan pui' pup jum duuka'p ki'n xi ja palhbuidha', na gu'x io'm jum aa' na jaroi' ja palhbuidha' na ba' cham tu' ja a'm jum aa'nda' nam nai' ja palhbuidhim guch Xoi'kam jügi'ñdham. ¹⁴ Xi ja aagi'ñdha' ap guch Xoi'kam jügi'ñdham na pui'p jum aa' nam ja palhbuidha' tu' na pix ki'ñ nam ba' pui' maachidha'. Na gu' pu'ñi jaroi' na pix bam aa'nda' nam palhbuidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham.

Gu Paablo na pui' ba tüda' gu Tiito na bhaankam xi ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham

¹⁵ Büx ya' dir mu tum guguuxi'ñ am guch Xoi'kam jügi'ñdham nam ji'k ya'ñ biim jup tu'ii'. Aap ba' mi' dhir gammiji ja'k pui'p xi ja tüda' gui' nach maap jix bi'ñak guch Xoi'kam nach aach ya' dir mu tu' ja guguuxi'ñ. Ja'pni ku ba' gu Dios jich Gi'kora' pix git jam a'm ti niidhidha' gammiji büx ji'ma'n aapi'm.

GU UA'NA'N GU PAABLO NAT TU UA'ÑXI GU PILIMOON

Gu Paablo na ba ñio'kdha' gu Pilimoon

¹ Aañ Paablo nañ pu kai'ñkam kuup nañ buiñor ti jügi'ñ guch Xoi'kam, tum ua'ñxidha' iñ biima'n guñ jaduun Timoteo aapi' Pilimoon nach joidham xim kügalhi'ñ, nap gu' pu chu'm ka'm jup tu juan na jax aach. ² Bix jañ tu ja ua'ñi'ñ gui' nam mi'm ki'aam maap jum jumpadat daan guch Xoi'kam, pui' na jax gu Aapia gio gu Arkiipo nach maap jich dhakoo'ñdhatu' nach jax ja'k mi' pui' jüim na jax jix aa' guch Xoi'kam. ³ Ba' gu Dios jich Gi'kora' biima'n guch Xoi'kam pix jam a'm ti niidhidha' am na pim ba'x bhai'm taatit tu oi'ñka' bix ji'ma'n aapi'm.

Gu Paablo na ba aagi'ñdha' gu Pilimoon na joidham jix chu joi'mdat jix bhai' ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam

⁴ Aañ gammiji taxchaabgi'ñ gu Dios nañ jim ti'ñchoi jano' pik nañ pai' dhuuk tu daanda' buiñor, ⁵ nañ gu' pui' tē kēē nap sap joidham jix ja joi'mdat jix bhai' ja bua bix guch Xoi'kam jügi'ñdham na pim ji'k maap jum jumpadat daan gu Dios, gam nap sap tu' silhkam ki'n ti jii'ñdhat buiñor jix biñak guch Xoi'kam. ⁶ Ba' aañ tu daan buiñor gu Dios jum a'mkam nax io'm jum makia' gu matda' nap ba'x bhai' machia' bix nat tu'ch a'm ji bii bhaankam guch Xoi'kam, nap gu' aap pu chu'm jup tu a'ga nach aach jax chu'm bhaan ti jii'ñdhat jix biñak kat mi' pui' jüim. ⁷ Joidham jix bhai'ñ chaat iñ ba' nap jix ja joi'mdat jix bhai' ja bua guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, joidham jiiñ guguux jañich na ñich pui' ti kai. Cham tu' bhaan jax kam aa' am ip sap ba' bix guch Xoi'kam jügi'ñdham na pim ji'k maap jum jumpa'n, na mit gu' ba maat na tu'r jix küip jum duukam.

Gu Paablo na pui' ba tiida' gu Pilimoon nax bhai' aichdha' gu Oneesimo na nu joochxidha'

⁸ Ba' sia kuñ moo ti ja'p ji buusan nañ jir gē'kam nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, ba'x bhaagit nañ jix gi'm jix oo' ki'n tum chiñia' jax ñañ ilhii'ñdha', gu' ji nañ gu' aañ diihl cham pui' ilhii'ñ. ⁹ Xim joi'mdat soi'ñ ilhdhat jañ pix pui' xim tiidam, aañ Paablo nañ bax maat na jax ja'k jix bhai' ji chu buusnia' nap pu tu duñia', nañ gu' aañ mi' dhir ba jim, jagi'kat jañ jup jum titda. Ba' pu kai'ñkam ya' kuup iñ nañ ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. ¹⁰ Aañ bhaankam ñiok gu Oneesimo nat ii'mda' bhaan ja'p ji buus na bar jiiñ mar, nat gu' ba tu maat gux küip

jum duukam nañ tu a'gi'ñdha' ya' pui' nañ ji kuupich.

¹¹ Biipi' dir gu Oneesimo cham tu'x küi' tujuandam buus jum bui. Xib jix küi' tujuandam ba buus na ba' bix gook bar jich chujuandam tuk ka', aap gio aañ. ¹² Ba' xib jañ miiji xim joochxidha' ip gio, pui'p ja'k ilhdha' na panaas aañ pix jir gui' ka' na bhammi ba aaya'. ¹³ Aañ tiix aa' nam a'mkam ya' daakat jiiñ palhbui'ñdha' git bix aixim na tu'ñ a'm jum aagidha', na gu' aañ diihl cham bhaai' nañ tu' jax duñia' nañ kuup pu kai'ñkam pix nañ tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. ¹⁴ Gu' ji na gu' cham jir am pui' nañ jax ilhii'ñ aañ, pui' kuñ ba' mum kēkēē nap ba' aap diihl jiiñ aagi'ñdha' no'p pui'p ilhii'ñ nañ jax kai'ch. Ku gu' cham tu' ji na moo nañ jum chianit jup kai'ch, gu' ja'ppi aap diihl no'p pui'p ilhii'ñ. ¹⁵ Ja'p ji buus nat pu kai'ñkam pix mi' dhir jum o'ñidhax mai' müi ji'k tanoolh gu Oneesimo na ba' mi' dhir na gio mup aaya', gammiji jum biiim pu bap tui'ka'. ¹⁶ Ba' pui' pix ja'k jap jup ba ilhdha' na jax gu jai'ch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan. Jix joi'mdat jap ni'ñdha', cham tu'p pui' ja'k ka ilhii'ñdha' na jax biipi' dir nap tujuandam ki'n ka bia'ka' pui' cham ji namkidhat. Jix kügalhi'ñ iñ gu' aañ. Aap jum a'm jum aa' nap jix io'm jix dha'ram ilhii'ñdha', cham tu' pui' na aañ, na gu' bar jix küi' maa'nkam, gio na pui'p bar jum jaduun na ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁷ Ba' nañ jax ba kai'ch, pui'p ja'k ilhdhai aichdha'm ki'aam na panaas aañ pix jir gui' ka', no'p dho ji pui'ñ ilhii'ñ nañ aañ jir jum jaduun jich Xoi'kam bhaan. ¹⁸ No't tu'x buam jum duñ, piam ku tu' bhaan jum ua'tu'n, jiiñ aagi'ñdha' ap nañ aañ jum namkidha'. ¹⁹ Silhkam jañ jum namkidha', cham tu' nañ pui' pix kai'ch. Aañi' Paablo nañ ya' tu u'uan dhi u'uan ta'm bhaan ya' pui' kai'ch. Sia ku gu' aap ja'p ji buusan nap jix io'm gē'ñ u'a'tu'n, cham tu' ja'xbui' nañ ji'x jum chian nap puñ dhuiñdha' xib, ku gu' nañ gu' aañ dhi' bhaan cham tu'p kañ buixi'ñ. ²⁰ Ea nap pu duñia'ñ jaduun jich Xoi'kam bhaan. Soi'ñ ilhdhat jañ pum titda nap iam puñ dhuiñdha' nañ jax jum titda, nap gu' bax maat na jax ja'k jum aa' nach pu duñidha' no'ch ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Dhi' bhaan jap xiñ guguuxdha' nañ cham jax jiiñ aa'nda'ñ jur am bhaan, nach gu' pu kai'ñkam bar jich jajaa'nnim jich Xoi'kam bhaan.

²¹ Jix maat iñ jiiñ jur am bhaan nap mi' pui' tu duñia' nañ jax jum titda, pui' kuñ ba' mu tum ua'ñi'ñ. Jix maat iñ nap jix io'm jix bhai' mi' pu duñia', cham tu' pui' nañ jax jum aagi'ñ. ²² Gio ja'p jañ jup xim tiidam nap mi' dhir jix küi' xi chuñ dhuiñdha' mi ja'p pai'm ba'gir nañ mi aaya', na ba' gu'

no't jotmoda' ma aa gu Dios nañ mu jam
tîi'mira', bax maati' ka' nañ pai' aaya', na
pim gu' pui' ja'k soi' titda gu Dios.

*Gu Paablo na ba tabuimgidha' gu Pil-
imoon*

²³ Ya' dir mum ñio'ki'ñ gu Epaapras nach
maap kuup pu kai'ñkam pix nach buiflor ti
jügi'ñ guch Xoi'kam. ²⁴ Bix gu Maarkos
ya' dir mum ñio'ki'ñ, gio gu Aristaarko, gio
gu Deemas, gio ba' gu Luukas, nam pui'p
jiñ palhbui'ñ nach bhaankam tu juan guch
Xoi'kam.

²⁵ Ba' guch Xoi'kam nar g'e'kam pix
jam a'm ti niidhidha' gammiji bix ji'ma'n
aapi'm.

**GUX BHAI'M KAI'CHDHAM
ÑIO'KI'Ñ GU DIOS NA MĪT TU
JA UA'ÑXI
GU ISRAEL KAM JA'TKAM
NAM TĪ JĪHGĪ'ÑDHA' BUIÑOR
GUCH XOI'KAM**

Guch Xoi'kam na pui'p jir tu'm na jax gu Dios

¹ Bijik mui'kim bha ja ñio'kdhak gu Dios bñix aixim ja'k gui' nam jik' bhaankamu'n tu a'gat gu ñio'ki'ñ, jai' taitki' cha'm, jai' ba' maaxik ja bui jim maaxdhai. Gui' ba' mi' dhir bha ja'k jup ja mattu'nka' am guch bopxi kat nam jax ja'k tui'ngida' bñix ji'ma'n. ² Ba' aach xib dai guch Xoi'kam jup jich mattu'n na jax ja'k jix aa' gu Dios nach tui'ngida' bñix ji'ma'n, pui' ba' nat jax ja'k xi chu daasak na jax ya' xi oilhimik. Dhi' pix jir di' gui' nat jaroi'p duu dhi oi'nga'n gio dhix dhaam bhaankamu'n gu Dios. Ba' bñix na jik' tu'x chu jai'ch jir tu' gu' ga'n xib, nat gu' bñix bhaan ji chu bii. ³ Ba' xib jix bhai' bax maat ich na jax jir tu'm kam gui' na pui' tii' Dios nar jich Gi'kora', nach gu' bax maat na jax jir tu'm kam gu Maraa'n. Na gu' gu Maraa'n jich Xoi'kam pui' pix jup jir tu'm na jax dñilh gu Dios, ja'xbui'p jir gē'kam, gio na ja'xbui' bixchu'p jix chu aichu'n. Dhi' ba' xich joi'ndak mach palhbui nach jax ja'k cham mai' suulhgix ka', tii' nat bha jimik jich a'mkam muu kuruus ta'm na ba' pu'ñi duuji tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'. Mi' dhir ba' pu jii ip gio jix dhaam, bhammi ji dhaibu sonpan gu Dios kii'n dir ja'k.

Gu Maraa'n gu Dios nax io'm jir gē'kam, cham tu' pui' na jax gu noonbi'ñ

⁴ Guch Xoi'kam gui' nar Maraa'n gu Dios, jix io'm jir gē'kam, cham tu' pui' na jax gu noonbi'ñ, nat gu' dai gui'x io'm gē'kam ki'n dai gu Dios, cham tu' pui' nat ji'x gē'gē'kam ki'n ja darai gu noonbi'ñ. ⁵ Nat gu' gu Dios cham pai' dhuuk maa'nnim jax taidak maadit gui' nam jik' jir noonbi'ñ ja'p na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix, na ja'pni mui' ji kiksa:

Aap jir jiñ mar,

gē'kam ki'n jum a'm ba ti niidhim iñ.

Aañ jir jum gi'kora'.

Ni ku cham pai' dhuuk jax kai'ch na maadit gui' nam jir noonbi'ñ aagit jup kai'ch na jax jup jum kai'ch jumai kap gu ñio'ki'ñ na ja'pnip jum kai'ch:

Aañ jir Gi'korga'n ka',

gui' ba'r jiñ mar ka'.

⁶ Ba' jano' nat pai' dhuuk ya' ai dhi oi'nga'n bhaan gu Maraa'n jich Xoi'kam, jup ja titda

bñix na jik' noonbi'ñ, pui' na jax jup ba tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ nap jum kai'ch:

Tu daanda' pim buiñor guñ mar bñix na pim jik' jir jiñ ñoonob.

⁷ Ba' jumai kap ja'pnip tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga gu noonbi'ñ:

Jix bhaai' nañ jibñilh jup ja duñia' dhi' nam jik' jir jiñ ñoonob no'ñ xi ilhii'ñ,

jai' ba' tai.

⁸ Gio ba' jumai kap ja'pnip jum kai'ch gu ñio'ki'ñ na gu Maraa'n jich Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aap gammiji pur Dios sia nar pai' dhuuk, cham pai' ju'ka' nap jir gē'kam.

Jix bhai' ti silhka'n ap na jax pik ja'k jum ko'raar aap dñilh.

⁹ Jix kügalhi'ñ ap gui' na jik' tu'r jix kii'p jum duukam,

gui' ba' na jik' tu'r jix buam jum duukam cham kügalhi'ñ ap.

Pui' kuñ ba'p kai'ch nap aap pui'p jir Dios ja'p na jax aañ,

na ñich gu' pu chu'm ki'n jum a'm ti tii.

Ba' xib dai nap joidham gē'kam ki'n jix bhai' bam taat,

cham jaroi' pui'.

¹⁰ Gio ba' moo jumai kap ja'pnip jum kai'ch gu ñio'ki'ñ na sia guch Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aapi' Dios jiñ Gi'kora',

bixchu'x aichu'n ap nap pu tu duñia' gē'gē' jup tum duu'nkam.

Tii' na pich jup duu dhi oi'nga'n bijik na chakui jai'ch kat,

sia dhix dhaam japich bñix jup duu.

¹¹ Ba' aap gammiji pux jai'ch ka'ñ Gi'kora', cham tu' pui' na jax dhi oi'nga'n gio dhix dhaam na pich jup tu duu,

na gu' alhio pix yax chu jai'ch ka'.

Na gu' dhi' cham xiim kiklhi'ñchai nai' jim xichui'dha',

ja'p na jax gu tu' jannulh na kilhii'ñchai nai' ji saaskia'.

¹² Nap gu' aap bñix tu kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n,

ja'p ji buusnia' na jax no' pich ba nansapa gu jax chu'm jannulh,

piam pui' na jax gu jaroi' no't jai' ba tim tii' gu jajannulhi'ñ xixiibkam,

ba' dai na mai' ba tu iabo' gu kiklhi'ñga'n.

Aap pu'ñip tu dooda'ñ Gi'kora' ya' dhi oi'nga'n gio bha'ñi ja'p jix dhaam,

na gu' kai'ñkam alhio pix yax chu jai'ch ka'.

Dai aap ji nap ba' gammiji duakat pux jai'ch ka',

ni kup cham pai' dhuuk jum pataasa'.

¹³ Gio jumai kap pui'p tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nat sap gui' cham pai' dhuuk maa'nnim jup taidak maadit gui' nam jir noonbi'ñ:

Ya'ni ki'n dir ji'n xanoop jap ka xi dhaibu' nañ aañ ka xi ja tulhiñchuda' gui' nam xim bhaamki'n.

¹⁴ Nam gu' gu noonbi'n gu Dios jir ja'ppix tujuandam tugi'n, ja'pni pix jir tuutu'm am na gu jibiñh, na tu ja chianda' pix. Pui' na jax na bha ja jootosda' ya ja'p ja bui gui' nam ji'k ti jii'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam nam ja nuuka'nda' na ba' cham jax ja dooda' gux buam jum duukam.

2

Na jax ku ba'm aa' nach jix bhai'x mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam

¹ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na mit ba tuch a'gi, jix io'm jich a'm jum aa' nach tu' ka'm niidhat mi' pui' jii'mda' na jax jum kai'ch, cham tu' nach gampai' pix ilhdhat ja'p xi dhuukat, nach ba' cham gama ja'k pix bhichgida' na pai' ja'k jir tu tulhiñnara' no'ch ja'p xi dhuukat. ² Na gu' kai'ñkam dhi'x io'm jum aa' nach tu' ka'm ni'ñdha', ti pik aa na mit gu' ja tulhiñchudak gu bijik dir kam jich bopxi kat na mit cham tu' ka'm tiigik na jax ti tu daaxix ka' gu ñio'ki'n gu Dios na mit ja aa'ñdhak gui' nam jir noonbi'n pix, nam cham tu'x io'm jir gē'gē'kam. ³ Gu' gi ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na xib ya ja'p tum a'gichu', nat diñh bha jimik guch Gi'kora' maa'nkam jup jum duuk ya' xi chu daasak na jax ja'k tu aagix ka' jich bui, çcham aa gu'x io'm jum aa' nach bix jich jujur ki'n ti jii'ñdhai buiñor mi' pui' ba jimia'? Na gu' no'ch aach ja'p xi dhuukat cham ti jii'gi'n nat tuch uañ nach jix u'ua'tulhdhix kat, am ti'ñchoka' ich nax io'm jich chulhiñchuda', na gu' dhi' cham tu'r jaaxmada', ni ku cham tu'r iatda'. Gu' dhi' matgam maaxik ke'ejimik am ji gui' nam maap oipimik jano' guch Gi'kora', jix maatit jam ba' mi' dhir bha ja'k pui'p ba tuch a'gi'n. ⁴ Gio gu'x bhai'x maati' na silhkam jir di' gu Dios na ya' oilhimik jich bui, na gu' bixchu'p tu buimik jix bhai'm duukam nach tu' cham ji'xkat pui' ti niidhat. Sia xib jix bhaai' nach bhaankamu'n gui' jix bhai'm duukam jup tu duña' nach ji'k ba ti jii'gi'n buiñor, sia ku cham ya' kap tu'ii' jich bui, nat gu' xich chajañdhak gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mdaga'n na ba' pui' ja'k jich jurtudidha' nach ji'k tu' jax dhuña' bhaankamu'n bix ji'ma'n.

Guch Xoi'kam na pui'p jir tu'm na gu ja'tkam

⁵ Bijik nat jax jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n, cham tu' gu noonbi'n ya' tu daam kiika'm git. ⁶ Jumañ ji, na gu' ja'pnim kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix gu ñio'ki'n:

¿Tu'p ba' pik moop ilhdhat gu maa'nkam ku pich ba' ti gē'kam ki'n daasak ya' dhi oi'ñga'n?

Pur cham tu' gu' ti.

⁷ Ti' na pich gu' bix ti tu iimchudak na pich ji'k tu'p tu duu ya' dhi oi'ñga'n,

sia ku gu'r ja'ppix maa'nkam,

pu cham iam pui'p jir tu'm kat gu' na jax gui' nam jir jum noonob.

⁸ Bix ti tu daam kiikat na ji'k tu'x chu jai'ch, na pich gu' ti gē'kam ki'n daasak.

Dho jaiñ, maaxik dhor pui' na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm nat ti bix tu iimchudak gu Dios gu bii'p' kam maa'nkam nar jich boxii kat gui' na ji'k tu'x chu jai'ch. Gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus, nat gu'm ua'tulh. Ba' xib cham ka bhaai' nach tu daam kiika' ya' dhi oi'ñga'n. ⁹ Pui' kut ba' bha joot gu Maraa'n jich Xoi'kam na ya'ch a'mkam mukia' na ba' pu'ni duuji tu namkix ka' nach ba' cham ka u'ua'tulhdhix ka', nat gu' gē'kam ki'n xich joi'gilh gu Dios. Saak ba' nat ya' dir bhammi ai jix dhaam, pu gē'kam ki'n dai guch Gi'kora', nat gu' pui' tu kuugalh nat ji'k jax tiidak bha joot. Sia ku gu' na jax ya' xi oilhimik, jir ja'ppix maa'nkam kat na jax aach, ni ku cham pai'r gē'kam kat ya' dhi oi'ñga'n, xib gu'x io'm ji na gē'kam ki'n ba daa.

¹⁰ Gu Dios bix jup tu duu na ji'k tu'x chu jai'ch bix kap nat tu' ilh diñh, na jax bar tu gui' ga'n ba' gu xib sia nar tu'. Ba' tiix aa' na gu ja'tkam nat jup ja duu bix dappaam bhammi aaya' am git jix dhaam na pai'p tu'ii' nam bar maamra'n ka', na gu' tiix ja joi'gi'n, na ba' bix jai' ja a'm jup tu bi'ya' gui' na ji'k jir tu gui' ga'n. Ba'm aagat na pu'ni maadit bha jootsa' bhammi dir jix dhaam, nat jax bhai' ba joot ba' gu Maraa'n jich Xoi'kam. Ku gu' pui' ja'k duuji gu Dios na pui'p xim tulhiñdha' gu Maraa'n ya' dhi oi'ñga'n nam jax jum tulhiñ gu ya' kam ja'tkam, na bhaan matgilhia' no't moo cham jum o'jolhdhak pu maa'n jimdam jum ua'tulh, na sap ba' no't cham jum o'jolhdhak jum ua'tulh, mi' dhir jix bhaai'n ka' na ja a'mkam mukia' bix gu ja'tkam. ¹¹ Ba' gui' nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jii'm na jax jix aa' guch Gi'kora', pui' bam tiiti' am nam jir maamra'n gu Dios, pui' ip na jax guch Xoi'kam gui' nat tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' nar Maraa'n gu Dios. Ba' cham pai' jax ilhiñ'ñ guch Xoi'kam sia ku jajaa'nni'ñ ja iim gu ja'tkam nam ba ti jii'gi'n buiñor, na gu'x maat nam gui' pui'p bar maamra'n gu Dios na jax diñh. ¹² Pui' tu ua'ñix gu' gu ñio'ki'n gu Dios mi u'uan ta'm, jup jum kai'ch:

Ja aagi'ñdha' iñ guñ jaaduñ nap jax jir tu'm kam jiñ Gi'kora',

ja biim jañ jup jum laala'ñixi'ñdha' gu al-
abaa'n mu nam pai'm jumpadat tu
daanda' aap jum bui.

¹³ Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch:

Aañ dai guñ G'i'kora' pix buiñor jix biññak ka'.
Gio ba' moo ja'pni ip:

Ya' ja biim oiri iñ guñ jaaduñ nam pui'p jir
maamra'n gu Dios nam bañ kaichu'.

¹⁴ Na gu' guch Xoi'kam jir maa'nkam kat
jano' na ya' xi oilhimik, pu chu'm kat ip gu
tukga'n na jax gu aach jich chutku', gio ti
i'ñir kat ip na jax aach. Ja'pni na jax ba' gu
jaroi' no' gook tu maamar, na gu'r maa'n
nam jax chuutu'm ka' biix gook, pu'ñi ip
guch Xoi'kam. Cham tu' na pim jax jum
aa'nda' nar maakam tu'm kat, na gu' dai
pu'ñi ja'k jix bhaigit na duuji jich a'mkam
mukia' na ba' mi' dhir ba mai'chia' gu ja'ook
gui' na jaroi' giilhim xich bhaamkidhat mu
ja'k xich bhichdhak kat na pai' giilhim jir
tu tulhiñara'. ¹⁵ Ba' xib joidham jix bhai'ch
chaatit jix jikgim bap tu'ii' ich, nat gu'x
bhai' ba duu guch Xoi'kam nat xich joi'ndak
mach palhbui nach jax dhui cham mu ja'k
ka bhiiya' na pai' giilhim jir tu tulhiñara'.
Xib cham tu' ka totdon ich, nat gu' bax
maat nach jix dhaam ja'k ba bhichu'. ¹⁶ Nat
gu' guch Xoi'kam pu kai'ñkam pix bha jii
ya' dhi oi'ñga'n nat bha ja palhbuidham gu
ja'tkam nam jir bopxi'ñ gu Abraam, cham
tu' gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios. ¹⁷ Ba'm
aagit na pu chu'm jup jum duñia' na jax
gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n, na ba' mi'
dhir bax bhaai'n ka' na ja palhbuidha' nam
jax dhui cham mai' ka suulhgix ka'. Pui'
kut ba' maa'nkam jup jum duuk ya' e'ek
jich bui, ba' ya'm makgirta jich a'mkam
na ba' pu'ñi duuji tuch uañdha' gu Dios
biix guch ua'tulhdhara', nat gu'ch a'mkam
ba muu guch Xoi'kam. Dhi'r di' ba' xib
gui' nach a'mkam ñiok buiñor gu Dios, na
pui' tii'ntu'nda' gammiji na tuch uañi'ñka'
guch ua'tulhdhara' nach gammiji pix jich
ua'tulhi'ñ. Pui' ji buusan na jax gu ja
g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu ja
daa'ñxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palh-
bui'ñdha' nam tu daanda' buiñor gu Dios, na
joidham jix chu joi'gi'n. ¹⁸ Ba' jano' na ya'
xi oilhimik jich bui guch Xoi'kam, pui'p jum
tulhiñaimik nach jax jich chulhiñ aach xib.
Mui'kim tii' ji ma'iich gu ja'ook na sap ba'm
ua'tulhdha' git, gu' ji nat gu' cham jixdhat
ma'iich. Ba' xib gui' xich joi'ndat jich palh-
bui'ñka' no't tu' bhaan ba jich chulhiñchuda
gu ja'ook na bhaan xich mai'chim ka', na gu'
gui' bax maat na giilhim jix chu xijai ya' dhi
oi'ñga'n nach mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'
gu Dios.

3

Guch Xoi'kam nax io'm jir g'e'kam, cham

tu' pui' na gu Moisees

¹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam
bhaan na pim bar maamra'n gu Dios, nat
g'e'kam ki'n xi jam joi'ndak jam a'm ti tii,
jam a'm jum aa' na pim biix jam jujur ki'n ti
jii'ñdhat jix biññak ka' buiñor guch Xoi'kam.
Gu Dios pu kai'ñkam pix bha joot na ya'
pui' ba ji buusanda' na jax gu ja g'e'kam
tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja palhbui'ñdha'
gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios.
² Dhi' pu chu'm ki'n dai, nat gu' mi' pui'
tu kuugalh nat jax tiidak bha joot na pu'ñi
ya'ch palhbuidha' nach jax dhui cham kach
chulhiñaa' gatuuk. Ja'pni na jax bijik gu
Moisees nat pui' tu' ka'm jup tiigich pui' tu
duu na ji'k jax titda gu Dios, jano' nat chia
na ja palhbuidha' gu Israel kam ja'tkam na
ja boosga' mi' dhir nam pai' giilhim tu ja
juantu'nda'. ³ Ku gu' gu Jesus jich Xoi'kam
jix io'm t'e'kob ji bii ji, cham tu' pui' na gu
Moisees, nat gu'x io'm jix kiigalh gu Dios
nat ji'k tu' jax dhui, sia ku mit gu' biix gook
mi' pui' tu kuugalhdhak nat jax ja chia gu
Dios. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' gu
jaroi' no't mi' pai' kii gu ba'aak jix abhaar,
nam gu'x io'm g'e'kam bia'ka' gu ja'tkam
gui' na jaroi' mi' kuisa', cham tu' pik buiñor
gui' na mi' tu juanda' na nuuka'nda'. ⁴ Na
gu' gu ba'aak cham jixdha' diih jup jum
duñia', jum aa'nda' ji gu jaroi' na kuisa'.
Guch Xoi'kam dhor di' nat kii gui' gu ba'aak
bhaankamu'n gu Dios nat jaroi'p tu duu biix
na ji'k tu'x chu jai'ch. ⁵ Nat gu' gu Moisees
mi' pui' xi chu duu nat ji'k tu' chia gu Dios,
ja palhbui' gu Israel kam ja'tkam nam jax
dhui bubuakia' mu dir nam pai' giilhim tu
ja juantu'nda'. Xi ja aagi'ñ ip na ji'k tu' jax
dhuñia' gatuuk gu Dios ja bui biix nam ji'k
jir Israel kam, pui' nat ji'k jax tiidak mu joot.
Pui'p tu kuugalh ba' gu Moisees ja'p nax
kii' tujuandam na nuukdaimik gu ba'aak.
⁶ Ba' gu Jesus jich Xoi'kam nar Maraa'n gu
Dios, jix io'm g'e'kam ki'n dai ya' aach jich
bui jano' dir nat pui' xi chu kuugalhdhak
nat jax tiidak bha joot. Ja'p ji buus nat gui'
bhaan ji bii gu ba'aak nat kii bhaankamu'n
gu Dios na nuuka'ndat gu Moisees, na gu'ch
palhbui'ñchu' biix aixim bhaan aach nach
ji'k buiñor bap tu'dhi' gu Dios. Ba' gammiji
pu bax palhbui'ñchu'nda' no'ch aach cham
oodat buiñor ti jii'ñdhat mi' pui' xi dhuiñchu'
na jax jix aa' jix bhai'ch chaatit.

*Nach mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu
Dios tu' ka'm niidhat*

⁷ Gu jaroi' no' cham tu' ka'm ni'ñ gu Dios,
dhi' ba' pui' ba ji buusnia' na jax ba tu
ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi chu a'ga
gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mda' nap jum
kai'ch:

Aapi'm na pim xib k'e'e gu ñio'ki'ñ gu Dios,

⁸xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x maatit kaaya' na jax kai'nikam jup jum kai'ch.

Cha'pim kaapaka'nka' na mit jax jum duu bijik gu jam bopxikat mummu gampix jix chu gak kir na mit cham tu' ka'm tiigik jum ua'tulh buiñor gu Dios,

sia kuñ ti jaa aagi'ñdha' na jax ja'k jix aa' guch Gi'kora' nam tui'ñgida'.

⁹Cham jiñ jügi'ñdha' am siañ jax tii ja titda. Tii ja palhbui'ñchu'nda' iñ ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha',

gam nañ jix bhai'm duukam tiip tu buada' ja niñ'ñchudat gook oo'm oidha' juugit, nam ba' pu'ñi duuji jum biiñkada' git buiñor guch Gi'kora'.

Gu' ji na mit gu' cham ji'xdha' tu' ka'm tii.

¹⁰Aañ ba'p ja titda,

nañ gu' bax bhaam na ni ji'x ku ja a'm baapak nañ alh tii ja aagi'ñ nam jax ja'k tui'ñgida':

"Aapi'm chi cham ji'xdha' mi' pui' jimia' ji nañ ji'k jax tiix aa' na pim tui'ñgida', sia kuñ tii jax jam titda.

Tii' nar maa'n na pim jax jum ua'tulhi'ñ jiñ bui,

cham aa' pim na pim mi' pui' jimia' nañ jax jix aa'.

¹¹Ba' xib tu' na jax tui'ka',

cham ji'xdha' aaya' pim bhammi dir na pim pai'x jijikgim bap tui'ka' git.

Ya' pim pu bam tulhiñdha' na pim jax bam tulhiñ."

¹²Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, jix bhai' pim, cha'pim biix aixim tu'm bhaan titi'ñchoka' nar jix buam jum duukam, na pim cham miik bua' na jax jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida'. Jix io'm japim pix mui' xix biiñak ka' buiñor. ¹³Jix joi'ndat japim xi guguuxi'ñdha' no' jaroi' maadit cham pik mi' pui' ka jim na jax jix aa' gu Dios, kapbbhai' na xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, na jax bam kai'ch mi u'uan ta'm, na pim ba' cham jum ua'tulhdhai maakam ja'k pix ba bhiichgida' na pai' ja'k jir tu tulhiñnara'. ¹⁴Na gu' na ba'ch baidhika' gu Jesus jich Xoi'kam jix dhaam ja'k, jum aa' nach mi' pui' jimia' na ji'k jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio nach gammijix biiñak ka' buiñor nach jax bax biiñak jano' dir na chich jax ti jii'ñ buiñor.

¹⁵Na gu'p jum kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios:

Xib nam kapbbhai' kapup tu jam a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios na xia'lhidhat kapup tu maaxilhim,

xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x maatit kēēji mi' pui' ba jimia' na jax jum kai'ch.

Cha'pim kaapaka'nka' na mit jax jum duu bijik gu jam bopxikat mummu gampix jix chu gak kir.

¹⁶Jix maat japim aa nañ jaroi' ja aagit jup kai'ch na mit cham ji'xkat mi' pui' jii na jax tiix aa' gu Dios, sia kum tii ja aagi'ñdha'? Aa dho gu Israel kam ja'tkam nat mu dir bha ja boosolh Ejipto gu Moisees nam mi' ja tulhiñchudat. ¹⁷Ba' jai' dhit na mit xi'x io'm bam ua'tulh, pu maa'n jimdam ja koi diñh gu Dios, na mit gu' gē' bam ua'tulh nam cham ji'x jum biiñka'n buiñor, sia kut gook oo'm oidha' tii ba ja palhbuu mummu gampix jix chu gak kir. Cham ti jügi'ñdha' am sia jax tii ja titda. ¹⁸Pui' kut ba' maa'n jimdam ja koi nam ba' cham aaya' bhammi nat pai' tii ba tu ja iimchudak nam pai'x jijikgim bap tui'ka' git, nam cham tu' bhaan kam tulhiñdha', dai nam jix bhai'm taatit bam jii'ñka' git, na mit gu' cham ji'xdha'm biiñkadak mi' pui' jii na jax tii pup ja titdaimik. ¹⁹Pui' dho ba' pu cham bhammi dir ai mit Kanaan nat pai' tii ba ja maakak gu dibiiir, na mit gu' cham ji'xdha' mi' pui' jii na jax jix aa'.

4

¹Xib pu'ñi ip aach jich bui, tuch iimchuda gu Dios maa'n kap nach aaya' nach pai' joidham jix jijikgim bap jii'pdha', nach cham pai' tu' bhaan kach chulhiñdha'. Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, mui' pim xix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam cham jum o'joldhat, na pim gu' cham ji'xdha' aaya' nat pai' tu jam iimchuda gu Dios no' pimit dai ba jim o'jolh ja'p nat jax tu ja doodajano' guch bopxi kat. ²Bax maat ich gu' nach jax ja'k dui bhammi aaya' nach pai' tu iimchudhix, nam gu' bach aagi'ñ, ja'p na jax jano' guch bopxi kat nam gu' tii pup ja aa'ñdhimik nam jax ja'k duña' nam ba' bhammi aaya' git Kanaan. Gu' ji na mit gu' cham pu duu sia kum tii bax maat. Ja'p xi dhuuk jamit, nam gu' pu cham pai' biiñak ka' buiñor gu Dios, ni gu jai' kum cham iam ja jügi'ñdha' sia kum tii ja guguuxi'ñ nam biix ja jujur ki'n bam biiñkada' buiñor. ³⁻⁴Aach dho gi gu' aaya' ji bhammi nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', nach pai' gammiji bach jii'ñka', gio nach pai' cham tu' bhaan kach chulhiñdha', nach gu' aach biix jich jujur ki'n ti jii'ñdhat bax biiñak buiñor guch Xoi'kam. Sia ku gu'p jum kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios:

Ba' xib tu' na jax tui'ka',

cham ji'xdha' aaya' pim na pim pai' gammijix jijikgim bap tui'ka' git,

nañ gu' bax bhaam na pim cham jiñ jügi'ñ nañ jax tii jam titda.

Gio jumai kap na pai' ja'pniip jum kai'ch na bhaan tu a'ga nat pai' dhuuk jum jüip gu Dios nat xi chiiimok nat jup duu dhi oi'ña'n:

Ba' buimgidhak na bar xijum gook tanoolh, dai nat bam jüp gu Dios nat xi chiimok nat jup duu dhi oi'ñga'n.

⁵ Gio ba' mi' nañ pai' jax ba jam aagi'ñ biip' dir na ja'pnim kai'ch:

Ba' xib na tu' jax tui'ka', cham ji'xdha' aaya' pim bhammi dir na pim pai'x jijikgim bap tui'ka' git.

⁶ Dhi' gu bijik dir kam jich bopxi kat ja aagit jup kai'ch na mit cham ji'xkat mi' pui' jii tu' ka'm tügik na jax ti' pup ja titdaimik guch Gi'kora', pui' ku mit ba' cham ji'xdha' bhammi dir ai Kanaan nam pai'x jijikgim bam jüpdha' git. ⁷ Ku ba' gu' xib pui kapup jix bhaai' ji no' jaroi'x jimüim jix dhaam na pai' gammijix jikgim bap tui'ka', ja'pji dai na mi' pui' xi jimia' na jax tum a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, pui' nat jax tu ua'nak gu Dabii jix io'm gatuuuk nat pai' dhuuk pu'ñi ja'k tu ja jii guch bopxi kat, na ja'pnim kai'ch:

No'm tu jam a'gi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, xi moimkada' pim gu jam jujur na pim ba'x maait kēēji na jax kai'ñkam jup jum kai'ch mi' pui' ba jimia'.

⁸ Gu' na pai' ja'k tu aa' xib gu Dios nach aichdha' nach pai'x jijikgim bach jüpdha', cham tu' mu ja'k ka tu aa' ji Kanaan na mit pai' ai gu Israel kam ja'tkam xi ja koodak gu mi' oi'ñkam jix io'm gatuuuk nam mu xim tulhiñaimik gampix jix chu gak kir. Na gu' no' mi' pix tu aagit jup kai'chdha' git, xib cham tu' ja'p ja'k jup ka tuch iimchu'nda' git. ⁹ Gu' xib aach pui'ch chitda ji na ju-maip jix jai'ch nach pai' gammijix jijikgim bach jüpi'ñka' nach ji'k ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nach pai' cham tu' bhaan kach chulhiñdha', na pai' joidham jix chu uañ. ¹⁰ Na ba' gu jaroi' no't bhammi ba ai, gammijix jikgim bam jüpi'ñka', cham pai' tu' bhaan ka magoonka', ni ku pai' ka tu juanda', ja'p na jax gu Dios nat gu' pum jüp jano' nat xi chiimok nat jup duu dhi oi'ñga'n.

¹¹ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiiñ jaaduñ na pim cham oodat mui' xi bua'tgida' na jax jix aa' guch Gi'kora' na pim ba' bhammi aaya' na pim pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', na cham pui'p tu jam dooda' na jax guch bopxi kat Israel kam ja'tkam na mit cham ji'xdha' bhammi dir ai nat pai' ti ba tu ja iimchudak gu Dios nam pai'x jijikgim bam jüpi'ñka' git, na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix aa'.

¹² Na gu' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na tum a'ga xib, tu maak iimda' nañ ki'n gammiji pu ba duaka'x bhai'ñ chaatit, gio na bixchu'x aichu'n na pu tu duña'. Ja'p ji buusan nax io'm jix mu'uuk, cham tu' pui' na jax gu tēb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Dhix bhai'm kai'chdham ñio'ook jix bhai'ch mattu'nka' na jax jir tu'm ka' guch ii'mda', gio nach jax jich aa'nda', gio ba' nach tu' jax jix dhuñiik ka', gio bix jix

bhai'ch mattu'nka' na cham jir am nach tu' jax bua't oipoda'. ¹³ Cham ji'xkat tu' ixchoidha' ich gu Dios, sia kuch pui'ch aa' na chi cham maat nach tu' jax bua. Jax gi dhui na gu' gui' bix ti ñidhat jup tu'ii' nat ji'k tu'p tu duu. Kagit na gu' ka ja aagi'ñdha' bix gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat ja tutku' bhaan no't ba tum kuugalh ya' dhi oi'ñga'n, na gu' kai'ñkam bix jix bhai'x mat ka' nam tu' jax buada'.

Gu Jesus jich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gu ja gē'kam tuk gui' nam bhai' gē' chiop tu juan bhaankam gu Dios

¹⁴ Gu Jesus jich Xoi'kam nar Maraa'n gu Dios, pui' ji buusan na jax gu ja gē'kam tuk gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na bhammi ba daax dhaam sonpan gu Dios, nach a'mkam ñiok. Jum aa' ba' nach dai gui' pix buiñor jix biiñak ka' gammiji. ¹⁵ Gui'ch palhbui'ñka' no'ch tu' bhaan cham ka xi ja buatu', na gu' guch Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gu ja gē'kam tuk gui' nam bhai' gē' chiop tu juan, jix bhai'x maat na giilhim jir tulhiñara' ya' dhi oi'ñga'n, na gu' diilh pui'p jum tulhiñaimik jano' na ya' xi oilhimik. Ti mamai'chimik gu ja'ook na sap ba'm ua'tulhdha' git, gu' ji nat gu' cham ji'xkat ma'iich. Ba' cham tu' bhaan jum ua'tulhdhak guch Xoi'kam, pui' kuñ ba'p kai'ch nax maat na giilhim bixchu' bhaan tu mamai'chik gu ja'ook ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁶ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiiñ jaaduñ na pim jix io'm mu' xim biiñkada' buiñor gu Dios jich Gi'kora' na bhammi daax dhaam, na jaroi' joidham jix chu joi'gi'n, na ba'ch palhbui'ñka' no't tu' bhaan ti ba jich ma'iich gux buam jum duukam, na gu' gui' joidham xich joi'gi'n bix jii'ma'n.

5

¹ Gu jaroi' nar ja gē'kam tuk ka' gui' nam bhai' gē' chiop ja palhbui'ñdha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, pu kai'ñkam mi daaxix ka' na ja a'mkam ñiokda' gu ja'tkam jix dhaam ja'k buiñor gu Dios, gam na tu makgixi'ñdha' gu sasoi' ja a'mkam gu ja'tkam, na ba' pu'ñi duuji tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara'.

² Gammiji soi' ti'ntu'nda' gu Dios ja a'mkam bix gu ja'tkam na siamri tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara', na gu'x ja joi'gi'nda', na gu'x mat ka' nax chu xijai nañ duaka', tu' nañ pix bhaan gai ba gixia' gu'. ³ Pui' ku ba' gui' na pu'ñi mi' tu juanda' chiop, gammiji nabap tanoolh tu makgixi'ñdha' gu sasoi' gu Dios ja a'mkam bix gu ja'tkam gio diilh, na ba' pu'ñi duuji tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara'.

⁴ Ku ba' gu' dhi' gu Dios ji no't pu chu'm ki'n bhaan ba ti ti gu jaroi' na ba' pu'ñi bar

ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanda', cham tu' na diihl pix no'x aa' pai' na duuk ilhii'ndha'. Ja'p na jax bijik gui' na Aroon tīgich, nat gu' Dios pu chu'm ki'n bhaan ti tīgik dai na pu'fir ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam mi' tu juanda' irban dir gu jannulh ba'aak nam ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgirxi'ndha' gu sasoi' gu Dios, cham tu' diihl pix. ⁵ Gu' ba' gu Jesusu jich Xoi'kam pu'fi ip xib, gu Gɛ'kam Dios pu chu'm ki'n bhaan ti tii na ba' xib pui' ji buusanda' nar ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juan, cham tu' nat pai' dhuuk ilh diihl nat pu chu'm ki'n jum dai. Na gu' ja'pnm kai'ch mi' na pai' tu ua'fiix gu ŋio'ki'ñ gu Dios na dhi' aagit jup kai'ch:

Aap jir jiñ mar,

gɛ'kam ki'n jum a'm ba ti nüdhim iñ.

Aaň jir jum gi'kora'.

⁶ Gio ba' moo jumai kap ja'pniip jum kai'ch:

Ya' dir ja'p ja'k gammiji pui' ba ji buusanda' ap na jax gui' na Melkisidek tīgich na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios.

⁷ Jano' na ya' xi oilhimik guch Xoi'kam, palhbui gu Gɛ'kam Dios na bixchu'x aichu'n na pu duña' na jax dhui nakga' nam bax mu'aak gu ja'tkam, na gu' gɛ'kam ki'n soi'm ilhdhat suakit soi' tii'ntu'nda' na palhbuidha'. Palhbui ip ba' gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam, na gu' mi' pui' tu kuugalhdhim nat jax tuidak bha joot. ⁸ Ba' sia kut jax giilhim jum tulhiñaimik guch Xoi'kam, bix mi' pui' tu kuugalhdhak na ji'k jax jix aa' guch Gi'kora'. Na gu' na bar maa'nkam, ba maat na jax ja'k tu' ka'm jum niniñ gu Dios, sia ku gu' pu bijik dir jix maat, na gu'r Maraa'n. ⁹ Gu' ba' nat gu' cham ji'xdha' pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak buiñor gu Dios, bix mi' pui' tu kuugalh na jax jix aa', ba' pui' ja'k duu gu Dios nar am na ja a'mkam mukia' gu ja'tkam, na tu ja namkixdha' gu ja ua'tulhdhara', na ba' mi' dir pu'fi duuji bax bhaai'n ka' nam jimia' jix dhaam nam pai' gammijix jikigim bap tui'ka', gui' dho ji nam ji'k soi'm ilhdhai ti ji'ndha' buiñor gio nam mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ¹⁰ Gio pu chu'm ki'n jup dai ip gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam na ja'p ji buusanda' na gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanda', ja'p na jax jir tu'm kat gui' na Melkisidek tīgich.

Nach jax ja'k jix io'm machia' gu ŋio'ki'ñ gu Dios

¹¹ Mui' ka bi'iix ji gu' gui' nañ ji'k tii xi chu jam a'gidham jiñ jaaduñ, gu' ji na gu'x xijai nañ jam aagi'ndha' na pim jax ja'k jix bhai'x maait kaaya', na pim gu' cham bix maait kaaya' no'ñ mui' pix tiip xi jam aagi'ñ. ¹² Tii bar am kat ji gu' na pim jix bhai' bax mat ka' git dhi ŋio'ki'ñ gu Dios na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch, am jai'

ba tu mamtuxi'ndha' pim git, nat gu' dhi' mui' ba jur jano' dir na pimit pai' dhuuk kɛɛk dhix bhai'm kai'chdham ŋio'ki'ñ buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji na gu' cham, pui jam a'm jum aa' ji gu' na jaroi' jam aagi'ndha' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch dhix bhai'm kai'chdham ŋio'ki'ñ gu Dios. Ja'pni pix ji buan japim kia' na jax gu a'aalh gui' nam jix io'm kar a'lhich ka', nam pu chakui io'gi'ndha' gu timkall, dai bii'm nam io'da'. ¹³ Ja'pni dho moo ji buan japim na jax gu a'aalh gui' nam kia'pix maaxilhia', nam chakui mat ka' na tu'r jix buam jum duukam gio na tu'r jix kii'p jum duukam. ¹⁴ No'm bar gɛ'gɛr ja'tkam gu'x bhai' bax mat ka' am ji gui' nar jix buam jum duukam gio gui' nar jix kii'p jum duukam, nam gu' bixchu' ba tu machia'. Gio gu' bix aixim tu'm ba tu kua'da' am gu koi', cham tu' dai bii'm kia' na jax nam jir a'lhich kat.

6

¹ Jiñ jaaduñ, ja'pji nach jix io'm mui' xich mamtuxdha' gux bhai'm kai'chdham ŋio'ki'ñ gu Dios jax chu'm nach chakui maat, nach ba' mi' dhir jix bhai' ba gi'lhia' guch i'ii'mda' bhaan. Aaň tii cham tu' bhaan ka xi chu jam a'gidham ji na mit jax tuch a'gi jano' na chich ba' ba ti ji'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax nach saak cham jix buam ka tu buada' na tu'r ua'tulhdhara', gio nañ jax ja'k jix io'm mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios. ² Piam pui' na jax nach jax ja'k saak jich bopkonda' suudai' ki'n no' chich ba ti ji'ñ buiñor guch Xoi'kam, piam nach jax ja'k tu ja daa'xi'ndha' guch Xoi'kam jigi'ndham. Gio tii cham kam aa' nach pui pu chu'm jup tu a'gada' nam cham xiim bix duduadii baapmgia' gu koi'ng'a'n, nam ba' mi' dhir bhammi ba aaya' na pai' daaka' guch Xoi'kam na ja aagi'ndha' nam tu' jax buimik nam duduakat ja tutku' bhaan, nach gu' dhi' bix jix bhai' bax mat ka' git nach bijik dir ba ti jigi'ñ. ³ Gu' xib jai' ji nach bhaan jup ba tu a'gada' git gu ŋio'ki'ñ gu Dios nach chakui maat, saallhim xi chi ba', no' pui'p jix aa'nda' git guch Gi'kora'.

⁴ Ba' gui' nat ji'k ja a'm bam tajaax gux Dhuudu' kam jix Uaň Ii'mda' nam jix chu maax kir bap tu'ii', nat ji'k jix ja joi'ndak ja a'm ti tii gu Dios, ⁵ gio na mit joidham kɛɛk gux bhai'm kai'chdham ŋio'ki'ñ ti ji'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam gu' bax maat na bixchu'x aichu'n, gammiji mi' pui' jiimda' am na jax jix aa gu Dios. ⁶ Gu' ji no' mit gu'x oodak gio ja'k jup suulh nam giox buam jup ba tu buada', dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham ji'xdha' mi' pui' ka jimia' am na jax jix aa' gu Dios, sia jaroi' tii giop ba ja guguuxi'ñ, nam gu' cham tu' pui' soi' kam ilhii'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Tu' pix ba ilhii'ndha' am no' pui' tii xi chu ja a'gi'ñ gu jaroi', ba'

ja'p ji buusnia' nam giop ba sissapa' kuruus ta'm guch Xoi'kam, nam gu' giilhim bix aixim pix ba ai'chuxi'ndha' ja kaixdhat gu jai' ja'tkam na jax jano' na mit pai' dhuuk mua. ⁷ Ja'pni pix ba ji buusan na jax dhi dibir na mi' pu bhaan baapkidha' gu suudai' na pai' dhuuk bha duukda'. Na gu' no' joidham dai gux kii'p jum duukam mix joi'ni, joidham jir jix kii' dibir ka'. ⁸ Gu' ji no' gu' dai gu tu'x bii u'uux jix jo'ii' mix joi'ni na cham tu'r jix kii' sai', dhi' dho gi gu' cham tu'x kii' dibir ka' ji. Ba' gu jaroi' no' pu'ni pix ja'k ji buusan, am ti'richoka' nam mu bua' tai chir.

Nach jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam nach ba' bhammi aaya' jix dhaam

⁹ Ku ba' gu' aai ilhii'ni ja na pim aapi'm cham tu' mu ja'k jup tui'dhi'ni jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pai' ja'k mai'x chi gi'xi'. Silh bhichu' pim ji na pim pai' gammijix jijikim bap tui'ka', cham jum aagat nañ pu'ni chu'm tu jam a'gi'ndha'. ¹⁰ Ti' na pim gu' joidham jir jix bhabhai'kam, jix ja joi'ndat ja palhbui'ni japim gu jai' nam pui'p ti jigi'ni buiñor guch Xoi'kam ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha'. Dhi' ji ba' bhaan bax maati' na jam a'm ti ni'ni'ni gu Dios na joidham jix chu joi'gi'n. ¹¹ Ba' aai jam guguuxi'ni jii jaaduñ na pim cham mik buppada' na pim jax ba dui'chu' xib jano' juugit na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. Dai na pim pix am ti nirda' na pim jimia' na pim pai' tu iimchudhix na pim saak pai'x jijikim bap tui'ka'. ¹² Gammiji pim cham oodat pix bhaan ji baapmigidha' na pim jax ba dui'chu', mi' pim pui'p xi bhichgida' nam jax tu jim gui' nam tu' silhkam tu' ka'm niidhat gu Dios mi' pui' ba jim na jax jix aa', nam ji'k jix aik jix dhaam nat pai' tu ja iimchuda guch Gi'kora' gui' nam ji'k pu'ni tu' ka'm tigia'.

¹³ Jano' nat tu daax gu Dios gu Abraam na saak mui' bopxichuda', diilh xi chum daaxdhak na pui' tu duñaia', na gu' cham tu' jumaip jix jai'ch ka' gux io'm gē'kam na jai'p jix mat ka' na pui' tu duñaia'. ¹⁴ Ja'pni bo na titda: "Aai mui'm bopxichuda' cham daaxix kam. Ba' joidham jix bhai' tu ja jimia'." ¹⁵ Ba' gu Abraam cham pai' jax kai'ch na pui' ji' titda gu Dios, dai na soi'm ilhdhat pix ti niir na pui' ji chu buusnia' na jax titda. Pui' dho ji chu buus mikkat na jax titda. ¹⁶ Ya' ja'p gu ja'tkam no'm jix aa' nam silhkam jup kai'chdha' gu tu', jum aa'nda' nam bhaankamu'ni pu kai'chdha' gu jax chu'm gē'kam na ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam ka', ba' pui' tu tui'ka' no't pix pu'ni jax ba ti. ¹⁷ Ba' jano' nat pai' dhuuk pu'ni tu daaxdhak gu Dios gu Abraam, bhaankamu'ni diilh pu titda na ba' bhaan jix maati' ka' na silhkam pui' tu kuugalhdha'

nat jax ba ti'n, gio na silhkam ja makia' gu bopxi'ni no' mit ba mui'dha gui' nat tu' ba ja iimchuda. ¹⁸ Xib jach dho ba' bax maat jii jaaduñ na gu Dios jich Gi'kora' cham ji'xdha' iat, jir pui' ka' jax no't ba ti. Dhi'ch ba' bhaan jix bhai'ch chaat ka' nach ji'k buiñor ba ti jigi'ni, na gu' cham tu' pix jap kai'ch nat tuch iimchuda na bhammich aichdha' nach pai' gammijix jijikim bap tui'ka', gio nap kai'ch na gammijich nuukdaidha' nach ji'k ya' ka oipo dhi oi'nga'n bhaan. ¹⁹ Ba' cham jax jich aa' ich kia' gu xib, jir maa'n nach jax bix jich jurur ki'n jix biiñak kat buiñor guch Xoi'kam ti niir nach baidhika' nat pai' ja'k tuch iimchuda nach aichdha' gatuuk, bhammi na pai' joidham jix chu uañ. Dhi'ch ba' bhaan cham ji'xdha' kuu' ka jimia', pui' nach jax bax biiñak ka' buiñor. Dhi' dhi ni'ook ja'pni ji buusan aach jich bui na jax gui' na ki'n bulhka' gu kanuub na cham maakam ja'k nui'niika' gu jibiih. ²⁰ Jix dhaam nach pai' tu iimchudhix, jir bhai' nat pai' ja'k bhii guch Xoi'kam nat ya' dir mi' ji dhuu. Aach bhammi pix jup ji bubuakia' nach pai' dhuuk ya' dir mui'p ji jimia'. Guch Xoi'kam xib bhammi daakat jich a'mkam niok buiñor guch Gi'kora', na gu' pui' ba ji buusan na jax gu ja gē'kam tuk gui' nam bhai' gē' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, ja'p na jax jir tu'm kat gui' na Melkisidek tiigich bijik.

7

Guch Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' na tu ja daa'xi'ndha' gu ja'tkam na jax jir tu'm kat gui' na Melkisidek tiigich bijik

¹ Gui' na Melkisidek tiigich bijik, Saleem ti tiigim jir gē'kam kat, gio ba' na tu ja daa'xi'ndha' gu ja'tkam jix dhaam buiñor gu Dios. Ba' maa'nim na gu Abraam kia'pix ja'k ba gi'xchu' nat tu kokdarak ja bui ji'kchi gu gē'gērkam, gui' ji' Melkisidek nammi gama ja'k namki xi chu daa'xidhak nax bhai' tu jimia'. ² Ba' gu Abraam xi chu maa gu Melkisidek gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nat tu ja boosgi gu gē'gērkam nam ba tu ua'kat nat xi ja ko'ktulhdhak. Ba' gu pui' na jax tiigich Melkisidek ja'p kai'nikam jup jum kai'ch: Gu gē'kam nax bhai' ja silhka'n gu ja'tkam na jax pix jir am. Gu' ba' mi' na pai'r gē'kam ka' na Saleem ti ti'ka', ja'p kai'nikam jup jum kai'ch ip: Gu gē' kiicham nam pai'x jikim jup tu'ii' gu ja'tkam. ³ Ku gu' gui' gu jaduun pu cham jaroi' maati' ji nat pai' dhir ja'k buus, ni nat pai' ba maaxir, gio na jaroi'r taata'n kat, gio ba' na jaroi'r di'ii'n kat, ni ku cham maati' nam jaroi'r kukuulsi'ni gio nam jaroi'r bopxi'ni. Ni ku cham pai' kaidha' no't mus piam ku dua. Panaas ba' ku pui'

mu pai' dua sia gu xib na ja palhbui'n gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'ñi'ñ, iam pix pui' ja'k jup ba ji buus na jax guch Xoi'kam na bhaankamu'n ya' oilhimik gu Dios na gammiji pu dua.

⁴ Ku gu' gu Melkiseidek cham tu'r ja'ppix maa'nkam kat ji, ni ku cham pai' jaroi' tu' pix ilhdhat. Tii' nat guch boxii kat Abraam tu' ka'm tiigik xi chu maa gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nat tu ja boosgi gu g'e'gerkam nam ba tu ua'kat nat xi ja ko'ktulhdhak. ⁵ Mi' nat pai' tu ua'nak bijik gu Moisees nat aa'ndhak gu Dios, jup jum kai'ch na sap dai gui' nam ji'k jir bopxi'ñ gu Lebii nam mi' tu juan chiop nam ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgirxi'ndha' gu saso' gu Dios, jix bhaai' nam tu ja maakidha' gui' na ji'k Dios bhaan bipio'da' gu tu' nam tu mai'chikda' gu ja'kam, nam gu' pui'p jir bopxi'ñ gu Abraam na jax gui' nam jir ja'ppix ja'tkam nam cham tu' mi' tu juan chiop. ⁶ Gu' gu Melkiseidek tii cham tu'r boxii'ñ ji gu Lebii. Tii' nat guch boxii kat Abraam xi chu maa gui' na ji'k Dios bhaan bipio' gui' nat tu ja boosgi gu g'e'gerkam. Ni gu Abraam kur ja'ppix maa'nkam kat, nam gu'x bhai' maap jum k'e'k'e' gu Dios, pui' kut ba' pui' tu daax na g'e'p jum duukam buiñor jup tu du'ña'. Ba' gu Melkiseidek xi chu daa'ñidhak ip gu Abraam nax bhai' tu jimia'. ⁷ Dhi' ba' bhaan jix maati' na cham tu'r ja'ppix maa'nkam gu Melkiseidek. Na gu' gui' na tu daa'ñi'ndha' gu jaroi', jix io'm t'e'kob jup tui'ka', cham tu' pui' na gui' nam tu daa'ñi'ndha'. ⁸ Gui' nam xib bhai' tu juan g'e' chiop nam tu ja daa'ñi'ñ gu ja'tkam gio na ja a'm bi'iim gui' na tu ja'k bhaan bipio' gu Dios gui' nam tu mai'chik gu ja'tkam, jir tu ko'dam am pix ba'. Gu' mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios pui' ja'k pix iam jum kai'ch ji na sap gui' ji' na Melkiseidek tii' gammiji pu dua, na gu' cham pai' kaidha' no't jup muu. ⁹ Ba' gui' nam xib bhai' tu juan g'e' chiop na ja a'm bi'iim gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gui' nam tu mai'chik gu ja'tkam, nam jir bopxi'ñ gu Lebii, ja'p ji buus ji na mit biix tu maa gu Melkiseidek gui' na ji'k bhaan bipio' gu Dios gu tu' nam tu mai'chik, nat gu' guch boxii kat Abraam ja a'mkam pu ba tu maa, ¹⁰ na gu' dhi'r boxii'ñ gu Lebii gio gu jai'. Pu bhaan bap tui'dhi' am gu Abraam jano' nat gu Melkiseidek mui' xi ñam na ja'k ba giixchu' nat tu kokdarak, sia ku mit gu'x io'm gatuuk ba' ka maaxir, na gu' jano' pu pui' ba titda gu Dios na mui' tu bopxicha' cham daaxik kam.

¹¹ Bijik gui' nam bhai' g'e' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ndha' gu Israel kam ja'tkam nam tu makgirxi'ndha' gu saso' gu Dios, nam jir bopxi'ñ gui' na Aroon tiigich, na dhi Aroon tiigim Lebii jir boxii'ñ kat, tu

daasak jamit bhaankamu'n gu Dios na jax ja'k tu aagix ka' ja bui biix gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' xi jiiimda'. Gu' ji na gu' dhi' pui' na mit jax tu daasak jano' dhi' ji' nam jir bopxi'ñ gu Aroon, cham ji'xdha'ch aichdha'x dhaam sia kuch tii mi' pui' xi jiiim na jax jum kai'ch. Ba'm aa' na jumai jai'chdhilhia' gui' na mi' tu juanda' chiop na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, na cham tu' kar boxii'ñ ka' gui' na Aroon tiigich, ja'ppi gui' ji Melkiseidek. ¹² Na gu' no't pu'ñim pataasa gui' na jaroi' ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios, biix jup jum pataasa' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' maakam ba tu daasa', ba' cham tu' pui' ja'k ka tu aagix ka' na mit jax tu daasak gui' na biipi' dir. ¹³ Gu' G'e'kam Jesusus jich Xoi'kam jañ dho aagit jup kai'ch na jaroi' aagit jup kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na saak jir boxii'ñ ka' maadit gui' nam ji'k jir maamra'n gu Israel, na cham tu' maadit bhai' tu juan g'e' chiop gui' gu bopxi'ñ. ¹⁴ Gui' dho na Judaa tiigich jir boxii'ñ gu G'e'kam jich Xoi'kam. Biix gui' nam ji'k jir bopxi'ñ gu Judaa, cham tu' maadit mu ja'p tu juan chiop na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'ñi'ndha', na gu' gu Moisees cham pai' jax kai'ch no'x bhaai' nam mu ja'p tu juanda' chiop gui' nam ji'k jir bopxi'ñ ka' gu Judaa.

¹⁵ Ba' dhich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' na mu ja'p tu juan chiop na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'ñi'ndha', pui' ja'k jir tu'm pix iam na jax gu Melkiseidek gui' na tu ja daa'ñidhat bijik gu ja'tkam, ¹⁶ na pu cham jaroi' maat na jax chu'm jir boxii'ñ kat gui' nam ji'k jir maamra'n gu Israel, gio na pu cham jaroi' maat no't muu, ka' ba' pui' mu pai' dua. ¹⁷ Na gu' ja'pnim kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na guch Xoi'kam aagit jup kai'ch:

Aap xib dir ja'p ja'k gammiji pui' ba ji buu-sanda' na jax gu Melkiseidek gui' na tu ja daa'ñidhat gu ja'tkam bijik.

¹⁸ Ba' nat ji'k jax chu daasak bijik gu Moisees na tu aagix ka', biix mi' pix ja'p ji bi. ¹⁹ Na gu' dhi' na jax ja'k tu daaxix, cham ji'xdha' uana' git guch ua'tulhdhara', na gu' cham tu' bhaai'. Xib gu' na chich ji'k k'e'k'e'x gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba jiim, ba uadñuchdix ji guch ua'tulhdhara', ba' dai nat ba tuch iimchuda gu Dios na bhammich aichdha' nach pai' gammijix jijikgam bap tui'ka'.

²⁰ Diih gu Dios pui' ja'k tu dai na gu Maraa'n jich Xoi'kam gammiji pui' ji buu-sanda' na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daa'ñi'ndha'. ²¹ Gu' gui' nam bijik bhai' tu

juanat gɛ' chiop, cham pai' tu' pui' ti'iik ji gu Dios no'm gammiji ya' pu ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gam nam tu ja daaŋxi'ndha'. Gu' jano' na pai' dhuuk bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, silh pu tu aa' ji na gammiji pui' ji buusanda' na jax gui' na ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam na tu ja daaŋxi'ndha'. Pui'm kai'ch gu ŋio'ki'ni mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Ja'pni kai'ch guch Gi'kora':

“Aap gammiji pui' ji buusanda' na jax gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanda' nam ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daaŋxi'ndha'.”

Cham pai' dhuuk ka pataasa' gu Dios gu pui' nat jax ba ti.

²² Pui' ku ba' xib gu Jesus jich Xoi'kam pui'ch chitda aach nach ba ti jügi'ñ buiñor na xib ba' bax bhaai' nach aaya' buiñor gu Dios. ²³ Gu' gui' nam bijik ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daaŋxi'ndha', cham tu' pui' ja'k kai'chit am jia, gio gu mui' jai'chdirik jamit, cham tu' na tu' maa'n, nam gu' pix ji ko'iidha', nam gu'r tu ko'dam kat pix. ²⁴ Gu' gu Jesus jich Xoi'kam na xib pui'p ji buusan, cham pai' dhuuk ka mukia' ji, gammiji pu jai'ch ka', cham pai' dhuuk jum pataasa'. ²⁵ Ba' dhi' ya' dir ja'p ja'k pu gammiji bax bhaai'n ka' na ja baidhika'x dhaam buiñor gu Dios ji'k nam mux jimiik ka', na gu' dhi' ya' dir ja'p ja'k gammiji pu ba jai'ch ka', nach a'mkam ŋiokda' buiñor gu Dios.

²⁶ Dhi' ji' ji pu'ñi chu'm nach a'm jum aa' na pui'm tiiti'nda' nar ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daaŋxi'ndha' na jax jir tu'm guch Xoi'kam, na joidham jir jix uañ, cham pai' tu' bhaan jix ua'tulhdhix, ni ku cham pai'x buam tu bua na tu' cham jir küi', na xib bhammi ba daax dhaam jix io'm Gɛ'kam ki'n nat ya' dir maaxir ja bui gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam. ²⁷ Ku gu' gui' cham tu' pui' ja'k jup tu bua ji nam jax chu bua't gui' nam bijik jir ja gɛ'gɛ'kam tuk kat gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanat nam ja koodat gu sasoi' makgixi'ndha' gu Dios gammiji nabap tanoolh, na ba' tu ja uañi'ñka' gu diilh ja ua'tulhdhara' gio ba' gu ja ua'tulhdhara' biix gu Israel kam ja'tkam. Gu' dhich Xoi'kam nañ jaro'i' bhaan tu a'ga cham ji, maa'nnim pix ji nat tu makgixi gu Dios, pu daipu'. Dhi' ki'n pu gammiji ba tu ja uañdhix gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam, nat gu' diilh tukga'n makgixi gu Dios, cham tu' gu sasoi'. ²⁸ Na gu' gui' nam bijik ja palhbuidhimik gu ja'tkam nam tu makgixi'ndha' gu sasoi' gu Dios gam nam tu ja daaŋxi'ndha' nat ja darsak gu Moisees, cham ji'xdha'

uañchudak jamit ji gu diilh ja ua'tulhdhara', gammiji pix jum ua'tulhi'ndha' am ja'p na gu ja'ppix ja'tkam. Ba' na gu' tiix aa' gu Dios na maadit git jax chu'm na cham ua'tulhdhix ka' na pu chu'm ki'n daaka', ba' gu Maraa'n jich Xoi'kam nat cham pai' dhuuk jum ua'tulhdhak jano' na ya' xi oilhimik, pu chu'm ki'n dai guch Gi'kora' na sap pu'ñi gammiji pui' ji buusanda' na jax gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanda' na tu ja daaŋxi'ndha' gu ja'tkam gio na ja palhbui'ndha' nam tu daanda' buiñor gu Dios.

8

Nax io'm jir jix küi' guch Xoi'kam na xib pui' ji buusan na jax gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop ja palhbui'ndha' gu ja'tkam nam tu daanda' buiñor gu Dios gam nam tu ja daaŋxi'ndha'

¹ Na tu'x io'm jir joidham dhi' nach ji'k tu' bhaan tu a'ga xib, dho nach maadit ba bia' gui' na ja'p ji buusan nar ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu juanda', na bhaami ba daa jix dhaam sonpan gu Dios ki'n dir ja'k, na gammiji jich a'mkam ŋiok, dhi' ji'x io'm jir joidham aach jich bui. ² Gu Jesus jich Xoi'kam jañ dho aagit jup kai'ch na bhammi ba daa nat pai' küi' gu chiop guch Gi'kora' na joidham jix chu uañ, cham tu' pui' na jax ya ja'p nam pai' tu chichiopi' gu ja'tkam. ³ Na gu' ya' dhi oi'ñga'n gui' nam bhai' tu juanda' gɛ' chiop, pu ka'i'fikam pix mi darka' am nam tu ja daaŋxi'ndha' gu ja'tkam gio ba' nam ja palhbui'ndha' nam tu makgixi'ndha' gu sasoi' gu Dios. Ba' gu Jesus jich Xoi'kam na pui' ji buusan na jax gui' nam bhai' gɛ' chiop tu ja daaŋxi'ndha' gu ja'tkam gio na ja palhbui'ndha' nam tu makgixi'ndha' gu sasoi' gu Dios, jum aagit ji na tu' xi makgixidha' gu Dios. ⁴ No' git pui ya' oirida' dhi oi'ñga'n bhaan gu Jesus jich Xoi'kam, cham tu' pui' bia'ka'm git gu ja'tkam no' gui' jup jup ji buusan na jax gui' nam bhai' gɛ' chiop tu ja daaŋxi'ñ gu ja'tkam gio na ja palhbui'ñ nam tu makgixi'ndha' gu sasoi' gu Dios. Nam gu' mui'x jai'ch gui' nam bhai' gɛ' chiop tu ja daaŋxi'ñ gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñ nam tu daanda' buiñor gu Dios, daipu' gui' na jax chu'm pix ja aa' mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees nar am nam pu chu'm ka'm tu juanda'. ⁵ Ba' biix nam ji'k tu' jax bua gui' nam ya' darka' gui' nam bhai' gɛ' chiop tu ja daaŋxi'ndha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ndha' nam tu daanda' buiñor gu Dios, iam pix pui' ja'k ti xi chu bua am nat jax aa'ñdhak bijik gu Dios gu tujuandam tugi'ñ Moisees, nar pu chu'm na jax tum bua bhammix dhaam, pui' na jax tu'ñi' bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Na gu' jano' nat pai' dhuuk chia gu Dios

gu Moisees na kiisa' gu jannulh ba'aak mi' na pai' dhir mu daanda', nax io'm jix chu xidhuu ka', jup tida: "Pu chu'm jap moop du'nia' gu chiop mi' na pim pai' dhir bha tu daanda' jiñ bui na fiich jax chu'm jum tii'fichoda bhammi oidha' ta'm nach pai' xi chu a'gimik." ⁶ Gu' dhi' na jaroi' ba daaxix xib nar ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop tu ja daa'xi'ndha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ndha' nam tu makgirxi'ndha' bui'nor gu Dios, jix io'm jir jix kii' ji, gio gu' pui' ja'k ba duu na ya' dir ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka', cham tu' nat jax ja'k tii tu ja daaxdhak gu Moisees biipi' dir. Gu xib gu' pui' ja'k duu ji nach jax ja'k jix bhai' maa'n ñi'ook bap duuka' gook dit gu Dios, gam nach a'm ba tu bi'ya' gui' nat tu' tuch iimchuda.

⁷ Na gu' bijik nat tii tu ja daaxdhak gu Moisees gu Israel kam ja'tkam nam jax ja'k tui'ngida', ja'p ji buusan na dai daaman pix tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', irban dir ja'k ba' pu cham, siam chi moo mi' pui' tii xi chu kuugalhdhidha' git. Maakam aagit na du'nia' gu Dios na ba' pu'ni du-uji biix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam, ba' ja'p ji buusnia' na sia irban dir ba tu ja uañdha'. ⁸ Gio ji nam gu' cham tu'x bhai' mi' pui'p jiidma' gu Israel kam ja'tkam nat jax ja'k tii tu ja daaxdhak gu Moisees. Tii dho mi' pui' xi chu buada' am ji'x na jax ja chianda', gu' ji na gu' pui' nam jax bam ua'tulhi'ndha'. Ba' pui' ja'k tii gu Dios na jax chu'm tanoolh pui' ma tu du'nia' na jax ja'k jix bhaai' na tu ja uañdha' pu biix dappaam gu ja ua'tulhdhara', pui' na jax bam kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Kam aajim moo nañ pai' dhuuk maakam tu jam daaxdha' na pim tui'ngida' aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam gio aapi'm na pim jir bopxi'ñ gu Judaa,

maakam ba tu aagix ka' mi' dhir ja'p ja'k.

⁹ Ku gu' cham tu' pui' ja'k ji kia' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Moisees jiñ a'mkam nam tui'ngida' gu jam bopxi kat bijik na mit cham ji'xkat mi' pui' jii,

sia ku fiich tii ja palhbui nam bha bubuakia' mu dir Ejipto nam pai' tu ja juantudat.

Pui' kuñ ba' cham ja a'm ti niidhidhat ji'k tanoolh.

¹⁰ Gu' dhi' matgam nañ jax ja'k ilhii'ñ xib nañ tu daasa' jam bui aapi'm Israel kam ja'tkam na tu aagix ka',

cham tu' pui' ji kia' na jax jano'.

Xib jañ ji jam jujur am ua'na' ji guñ ñi'ook, ba' gammiji ti'fichot mi' pui' jiidma' pim nañ jax jix aa'.

Aañ jam buip tui'ngida' gammiji,

gio aapi'm mu dir bha ja'k jiñ buip tui'ngida'.

¹¹ Cham kam aa'nda' na pim jum a'aagi'ndha' biix ji'ma'n nañ jax jir tu'm kam piam nañ jax ja'k jix aa' na pim tui'ngida',

na pim gu' biix ji'ma'n jix bhai' bax mat ka' guñ ñi'ook.

Jix bhai' bax mat ka' pim ip nañ jax jir tu'm kam,

biix jam jix mat ka' na ji'k ja'tkam,

sia gui' nam jir g'e'g'er kam gio gui' na cham.

¹² Gio gammiji pix jañ ba tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara',

sia pim chi moo jax g'e'kam ki'n jum ua'tulhi'ñ,

panaas ku pim moo pu cham pai'm ua'tulhi'ndha'.

¹³ Ba' na pui' kai'ch gu Dios na maakam ba tu daasa', dhi' bhaan jix maati' na cham tu' ka bhaai' nat jax chu daasak gu Moisees biipi' dir, ba' cham xiim cham pai' maati' ka' na jax ja'k tu aagix kat.

9

Na jax tu tu'ii' bhai' g'e' chiop nam pai' dhir tu daan gu ja'tkam bui'nor gu Dios gio bhammix dhaam na pai' tu chiopi' gu Dios

¹ Gu Dios aa'ndhak bijik gu Moisees nam jax ja'k bua't mu daanda' gu Israel kam ja'tkam jix dhaam ja'k na pai'p tu'ii', gio na jax ja'k tu tui'ka' mi' nam pai' dhir tu daanda'. ² Maa'n chia na kiisa' gu jannulh ba'aak, irban ba' sa'iich gu jannulh na ki'n tu kuupka'. Ba' mi' dhir nañ jax mu baakidha', jix chu xidhuu kam tim tiiti'nda'. Maa'n mi kiik gui' na bhaan mimiimda' gu tai na ki'n ti bi'ndhix ka' mijii irban dir, gio ba' moo maa'n gu mees na bhaan jum tua'ba gux xidhuu kam paan. ³ Gu' ba' mi' na pai' s'e' gu jannulh mijii biipgam dir, jix io'm jix chu xidhuu kam tim tiiti', na cham pik jaroi' mijii bapki. ⁴ Maa'n mi'p kiik gui' na bhaan tum kubhion nar jix uam totbikdam nax dha'ram namiik, gio ba' gux xidhuu kam kaaja mi'p daa na biix gap juulhdhix gux uam totbikdam. Mijii irban dir ba' gaamix maa'n gu alhi'ch ja'aa na pui'p jir jix uam totbikdam na bhaan mi jim gu koi' na manaa jum tiiti' na ja'p tu'm na gu jabook kib. Gio ba' moo gu oxia'n gu Aroon mi'p jim jix xidhuu kam kaaja ta'm na joidham jix iipun, gio gu ko'kmarak joodai na bhaan tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁵ Ba' bha daam dir gu kuuparga'n bha tuut am jup duifxim gook gu noonbi'ñ gu Dios, pix am iif am ja kakarbo ki'n gu kuuparga'n gu kaaja. Dhi' ba' bhaan jix maati' na g'e'kam ki'n mi' ti ni'ñ gu Dios. Ku gu' chi dhi' cham pik jum aa' ji nañ biix jam aagi'ndha' na ji'k tu' mijii ja'p jix chu jai'ch kat irban dir gu jannulh

ba'aak, ku gu' pul'jani ja'k tu duu mit jano' gu Israel kam ja'tkam.

⁶ Ba' gammiji nabap tanoohl mi baa-pakda' am gui' nam pu'ñi chu'm ki'n darka' nam tu ja daa'ñxi'ñdha' gu ja'tkam buiñor gu Dios, ku gu' dai ji mi' dhir nañ jax mui' ji bakia', cham tu' biix tuukab dir na pai' tu kuup, na gu'x io'm jix chu xidhuu. ⁷ Dai ji diihl gui' nar ja g'e'kam tuk gui' nam mi' tu juanda' chiop nam tu ja daa'ñxi'ñdha' gu ja'tkam gam nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgixi'ñdha' gu sasoi', na ba'x bhaai' na mu bapkida' bhijimmi dir jix io'm tuukab dir na pai'x io'm jix chu xidhuu, ku gu' maa'nnim pix ji nabap oidha'. Ba' gammiji na pai' dhuuk mu bakia', ua'da' gu sasoi' ja i'ñir na makgixidha' gu Dios, na ba' ki'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' biix gu Israel kam ja'tkam gio diihl gu ua'tulhdharga'n, nam pu cham ji'x mat ka' nam tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha'. ⁸ Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k jich mattu'n na sia ku ti ba jai'ch nam pai' dhir ja a'mkam nokia' gu ja'tkam buiñor gu Dios gui' nam mi' tu juan, pui' pix cham jup bhaai' nam mu baapkia' mi'ji dir na pai'x io'm jix chu xidhuu. ⁹ Gu' ba' gu xib ya' pu'ñi ip aach jich bui, cham ji'xdha' biix dappaam uañchudhix ka' guch ua'tulhdhara' sia kuch aach mi' pui' ti tu daa'ñchugit tu makgixi'ñdha' gu Dios gu sasoi' nam jax tu jimdat gu bijik dir kam, gam siach ti tu maak gui' na ji'k bhaan bipio' gu tu' nach tu mai'chik. ¹⁰ Na gu' dhi' ja'p pix nach pui' ja'k tu buada', koi' pix nach mi'x bhai' buada' gam gu tu' nach i'ya' na pu cham tu' bhaai'n ka' sia kuch ti jax chu bua, panaas ba' kuch bhaan pix ti ñirada' na ji'x juugit pu'ñi maakam tu daasa' gu Dios na tu aagix ka' ya' dir ja'p ja'k, cham pai' nach iam uañchudidha' guch ua'tulhdhara' pu chu bua't.

¹¹ Ku ba' gu' xib nat ya' ba ai guch Xoi'kam, cham tu' pui' ji kia' na jax biipi' dir, nat gu' gui' ja'p ba ji buus xib na jax gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu juanda' nam tu ja daa'ñxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgixi'ñdha' buiñor gu Dios. Ba' dhi' pu gammiji bar pu chu'm ka', na gu' bhammi ba daa jix dhaam, bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios na joidham jix chu uañ, cham tu' pui' na jax ya ja'p nach pai' tu chichiopi' aach. ¹² Guch Xoi'kam maa'nnim pix mu baa bhammi dir tuukab dir na pai'x io'm jix chu xidhuu nat mu tu makgixi'ñmirak gu Dios gu diihl i'ra'n, cham tu' kia' gu kakarbax ja i'ñir gam bhe'mser: Pu daipu' maa'nnim pix nat tu makgixi, dhi' ki'n pu gammiji ba tuch uañdhix guch ua'tulhdhara', bax bhaai' ba' xib nach bhammi aaya' jix dhaam buiñor gu Dios. ¹³ Na pim jax bax maat jii jaaduñ na saak gu ja i'ñir gu tutuur

gam karbax no' ñich makgixi gu Dios, dhi' ki'n tuñ uañdha' guñ ua'tulhdhara' sia gu palhiip. ¹⁴ Gu' gi ba' gu i'ra'n guch Xoi'kam nax io'm jir g'e'p jum duukam, pu gammiji ji nat ba tuch uañ gu Dios guch ua'tulhdhara' nat pai' dhuuk makgixi guch Xoi'kam. Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na gammiji bhaan tajaañixchu'ndat guch Xoi'kam guguux nach a'mkam jum makgirta' buiñor gu Dios, na cham tu' bhaan ua'tulhdhix, na ba' pu'ñi duuji dappaam tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Ba' aach dai nach kaichgit gammiji mi' pui' ba jii-imda' na jax jix aa' guch Gi'kora' na gammiji pur Dios.

¹⁵ Jano' nat pai' dhuuk pu'ñi ya' xi e'ek jich a'mkam muu guch Xoi'kam, pui' ja'k xi chu daasak na mi' dhir ja'p ja'k bax bhaai'n ka' nach a'm tu bi'ya' gui' nat tu' tuch iimchudak bijik gu Dios. Pui' ja'k duu ip na mi' dhir ja'p ja'k pu ba tuch uañdhix ka' na chich ji'x g'e' bach ua'tulhdhak, sia kuch gu' pui' ti duiñchugit nat jax ja'k tu daasak gu Moisees biipi' dir. Ba' gu xib dai nach a'm ba tu bi'ya' gu g'e'g'e' jup tum duu'nkam nat tuch iimchuda gu Dios. ¹⁶ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax tum buada' ya ja'p maaxik, pui' na jax gu jaroi' no't tu iimchuda gu maraa'n biix na ji'k tu' bia'ka', pui' ja'k tu daasa' u'uan ta'm. Ku gu' chakuir tu gui' ga'n ka' ji no' pui' ka dua gu taata'n, no't ba muu ji na ba' bhaan ba tu bi'ya'. ¹⁷ Chakuir tu gui' ga'n ka' gu bixchu' no' gu' pui ka dua gui' nat tu iimchuda, nañ jax ba kai'ch, daipu' nar iimdharga'n ka' pix. ¹⁸ Pui' ku ba' moo jano' nat jax tu ja daax gu Dios gu Israel kam ja'tkam nam jax ja'k tu buada' buiñor, gu Moisees ja koodak gu sasoi' makgixi na ba' pu'ñi duuji jix bhaai'n ka' na tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' sia gu palhiip. Ba' dhi' pui' ji buusan na jax gu jaroi' no't bhaan ba tu bii gu bixchu' na tu iimchudhix. ¹⁹ Ba' nat pai' dhuuk xi ja aa'ñdhak gu Moisees gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios nam jax ja'k tui'ñgida', mi' dhir ba' baxbhat gu ja i'ñir gu sasoi' ki'n ja jupsusda' biix na ji'k gu Israel kam ja'tkam suudai' palhiip xi bipnadat, biix sia ki'n jupsusda' gu ko'kmarak joodai na bhaan tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios. ²⁰ Jup ja titda ba': "Dhi i'ñir na ñich ki'n ba jam jupsussa, ja'p jir jum duukam na gu Dios jix aa' na pim pui' ja'k tu kuugalhdhidha' na ji'k jax jix aa' na ba' tu jam uañi'ñka' gu jam ua'tulhdhara'." ²¹ Gio ba' mu ja'k jup tu jupsusda' gu Moisees gam gui' na mi'ji tu daraa irban dir gu chiop nam bhaan tu'x buada' gui' nam mi' tu juanda' nam tu ja daa'ñxi'ñdha' gu ja'tkam gio nam ja palhbui'ñdha' nam tu makgixi'ñdha' gu sasoi' gu Dios. ²² Pui' dho tu duu gu Moisees na jax ja'k titda gu Dios, na sap jum aa' nam i'ñir ki'n ja jupsusda' gui' nam ki'n tu daanda'

buiñor na ba'x kiki' ka', na gu' sap cham bhaai' na ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam no'm cham bix makgírxi'ñ gu ja i'ñir gu sasoi'.

Guch Xoi'kam jix bhaai' na tuch uañdha' guch ua'tulhdhara' nat gu'ch a'mkam bam makgírta

²³ Gu chiop nat kiasak bijik gu Moisees, iam pix jir pu chu'm kat na jax chu'm gux dhaam kam chiop, sia gu tu' na mijix chu jai'ch irban dir. Pui' kut ba' gu Moisees ja koodak gu sasoi' baxbhak gu ja i'ñir ki'n tu jupis mijí irban dir bhaan gui' na mijí tu daraa nam bhaan tu'x buada' gui' nam mi' tu juanda' na sap ba'x uañ kir tu bi'ya'. Dho jaiñ na gu' ya ja'p dhi oi'ñga'n tum makgírta gu sasoi' bhai' gè' chiop na sap ba'x chu uañ ka', gu' bhammi gi ba'x dhaam na pai'x io'm jix chu xidhuu, jix io'm gè'p jum duukam ji na aa' na tum makgírta, cham tu' gu sasoi'. ²⁴ Bhai' ji' nañ tu aagit jup kai'ch nat baa guch Xoi'kam nax io'm jix chu xidhuu, cham tu' pui' na jax ya ja'p nach pai' tu chichiopi' aach, na gu' gui' Dios jir chiopga'n, cham tu' gu ja'tkam. Tii iam pix pu chu'm xip duu mit gu ja chichiopi' gu ja'tkam na jax chu'm gux dhaam kam. Bhai' ji' ba' daakat jich a'mkam ñiok xib guch Xoi'kam buiñor gu Dios, na pu ti'ntu'n na tuch uani'ñka' guch ua'tulhdhara'. ²⁵ Maa'nnim pix bhai' tu makgírxi guch Xoi'kam gu Dios, cham tu' na mui'kim nam jax chu buada' ya ja'p dhi oi'ñga'n gu ja gè'gèrkam tuk gui' nam bhai' gè' chiop tu juanda', nam gammiji nabap oidha' mui' ba ji bhaika' gu sasoi' ja i'ñir mijí na pai'x io'm jix chu xidhuu nam ki'n jupsusda' gux xidhuu kam kaaja, na ba' dhi' ki'n tu ja uañdix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. ²⁶ Na gu' no' mui'kim ji chu makgírxiidha' git guch Xoi'kam gu Dios, çcham aa gu' ji'k na kim ba mukia' git dhi' jano' dir nat pai' dhuuk jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n, kux ba' gu' tu' maa'nnim pix? Dai xib na ya' ba miamlhim na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n nat ba' bhai' xi jimik ya' aach jich bui xim makgírta jich a'mkam, pu daipu' maa'nnim pix. Dhi' ki'n pu gammiji ba tu uañdix ka' guch ua'tulhdhara'. ²⁷ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ya ja'p gu ja'tkam, nam gu' cham tu' ko'dat gio duduakat ya ja'p oipo, ja'pji no't pix ba muu, pu cham pai' ka dodhia', dai jano' na ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n nam ba' duduadii giop bhai'p ji baapmigia' na bam aaya' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam nam tu' jax buimii nam duduakat gu ja tutku' bhaan. ²⁸ Pu'ñi ip guch Xoi'kam jano' nat ya' xi è'èk, maa'nnim pix jum makgírta jich a'mkam, dhi' ki'n pu ba tu namkix bix maa'n jimdám

nam jix u'ua'tulhdhix gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n. Ba' xib na gio bhai'p jimda', cham tu' na gioch a'mkam jup ka mukia' na tuch ñamkixdha' guch ua'tulhdhara', ja'pji daipu' na bha ja bai'ñmira' pix gui' nam ji'k pu'ñi ti ñira na bha ja bai'ñmira' mi' pui' ji jiiimit na jax jix aa'.

10

¹ Gu Moisees pui' ja'k tu daasak bhaankamu'n gu Dios ja bui gu Israel kam ja'tkam nam sap tu makgírxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios na ba' ki'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' dhi' ji' nat ji'k jax tu daasak, iam pix pui' ja'k ip na ji'k jax jum duñia' guch Xoi'kam no't pu'ñi ya' ba ai, na ba' mi' dhir pu bix dappaam tu ja uañdix ka' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. Na gu' pui' nat ji'k jax tu daasak gu Moisees nam pui' tu makgírxi'ñdha' gu sasoi' gu Dios, cham bhaai' na dhi' ki'n pu bix dappaam tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara', sia kum gu' tii gammiji nabap oidha' pix mijí dir ji bapo' nam tu makgírxi'ñ gu sasoi', pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka'. ² Ba' pux mat ka' am gu Israel kam ja'tkam na cham tu' bhaai' na pu bix maa'n jimdam tu ja uañdha' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', sia kum gu' tii tu koodat gu sasoi' makgírxi'ñ nat jax tu daasak gu Moisees, pui' nam jax bax u'ua'tulhdhix ka' nam xim taat ka'. Ba' tii pix mijí dir ji bapo'da' am nam tu makgírxi'ñdha' gu sasoi'. ³ Ku gu' dhi' pu ja'p pix ji ba' nam tii xi chu makgírxi'ñdha', panaas ba' nam jax dhui pix bhaan ti'ñchoka' gammiji nabap oidha' gu ja ua'tulhdhara', na gu' cham pai' iam pu bix dappaam ja uañdhidha' gu Dios, ⁴ na gu' gu ja i'ñir gu tutuur gam kakarbax cham ji'xkat bix dappaam uañchuda' gu ua'tulhdhara'.

⁵ Pui' ku ba' nat pai' dhuuk ya' ai guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n, jup titda gu Dios jich Gi'kora' jix dhaam:

Cham ka aa' ap jiiñ Gi'kora' nam jum makgírxi'ñdha' gu ja'tkam gu sasoi' ja i'ñir,

pui' ku pich ba' maa'n jiiñ maa gu tuuku' nax io'm jir gè'p jum duukam nañ jum makgírxiidha' ja a'mkam.

⁶ Nap gu' cham ji'xdhat bix dappaam tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' siam chi moo tiim mimi'ñixi'ñ gu sasoi' gam nam jum makgírxi'ñ.

⁷ Ba' nañ jax ba kai'ch jiiñ Gi'kora', ya'ñ bap tu'ii' ba' xib dhi oi'ñga'n bhaan nañ pui' tu kuugalhdha' na pich jax jiiñ chidak bhañ joot gam nap jax jix aa', na ba' pui' ba tum kuugalhdha' na jax tu ua'ñix gum ñi'ook mi u'uan ta'm.

⁸ Dho jaiñ na jax kai'ch guch Xoi'kam. Bi'pi' dir jup xi chi'ñik na gu Dios cham ji'xdha' bix dappaam tu ja uañdha' gu ja

ua'tulhdhara' gu ja'tkam siam chi moo tii makgixi'ñ gu sasoi' gam bñix aixim tu'm nat jax tu daasak gu Moisees nam saak tu buada', na ba' dhi' ki'n tu ja uañi'ñka' gu ja ua'tulhdhara' sia gu palhiip. ⁹ Mi' dhir ba' moo ja'pnip xi chii: "Ya'ñi'ñ bap tu'ii' ba' xib dhi oi'ñga'n bhaan jiñ Gi'kora' nañ pui' tu kuugalhdha' na pich ji'k jax jiñ chiidak bhañ joot." Dhi' ja'p kai'ñkam Jup kai'ch na mi' dhir ja'p ja'k maakam ba tu aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam, cham tu' kia' nat jax tu ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios nam saak tu makgixi'ñdha' gu sasoi'. ¹⁰ Gu' ba' nat pai' dhuuk pu'ñi' dhiil' jum makgirta guch Xoi'kam jich a'mkam, pu bñix dappaam tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Daipu' maa'nnim pix nat jum makgirta jich a'mkam, pu dhi' ki'n gammiji ba tuch uañi'ñka' gu Dios guch ua'tulhdhara'.

¹¹ Cham pui' na jax gui' nam bhai' tu juan gè' chiop nam ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam, nam gammiji nabap tanoolh ba ji chu makgixidha' gu sasoi' gu Dios na sap ba' pu'ñi' duuji tu ja uañi'ñka' git gu ja ua'tulhdhara'. Gu' ji na gu' pui' pix cham Jup bhaai' na bñix dappaam ja uañdha' nam ji'x jix u'ua'tulhdhix, sia kum gu' tii pix bhaan ji baapmigmim nam tu makgixi'ñ. ¹² Guch Xoi'kam gu' kai'ñkam maa'nnim pix ji nat xi makgixidhak gu Dios gu dhiil' tuga'n, pu daipu'. Mi' dhir pu jiix dhaam, bhammi ji dhaibu sonpan gu Dios ki'n dir ja'k. ¹³ Ba' bhammi pix dhaakat ti nira na bñix ka xi ja tulhiñchuda' gu Dios gui' nam ji'k jix bhaamki'ñ. ¹⁴ Ba' sia kut maa'nnim pix jum makgirta jich a'mkam guch Xoi'kam, dhi' ki'n pu gammiji ba tu ja uañi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' dai gui' nam ji'k soi'm ilhdhai ti ji'ñdha' buiñor. ¹⁵ Pui' ja'k jich jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñi' mda' na bñix aach jich aagit Jup kai'ch mi' na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ja'pnim kai'ch: ¹⁶ Jano' nañ pai' dhuuk maakam tu daasa' na tu aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam,

ja jujur am jañ ua'na' guñ ñi'ook, nam ba' gammiji ti'ñchokat mi' pui' jiumda' nañ jax jix aa'.

¹⁷ Dappaam jañ tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' sia mit jax gè' bam ua'tulh,

gio nañ gammiji pix ba tu ja uañi'ñka' no'm jum ua'tulhi'ñ,

panaas kum moo pu cham pai'm ua'tulhi'ñdha'.

¹⁸ Dho jaiñ nat jax ja'k ji chu buus jiñ jaaduñ, pu bñix ba tuch uañdix guch ua'tulhdhara' xib. Cham kam aa' nach gammiji nabap tanoolh tu makgixi'ñdha' gu sasoi' gu Dios nach jax tu bua't biipi' dir, nat gu' guch Xoi'kam na jax ya' xi oilhnik jum makgirta

jich a'mkam na ba' pu'ñi' duuji bñix dappaam tuch uañdix ka' guch ua'tulhdhara'.

Nach gammiji tu daanda' buiñor gu Dios

¹⁹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xib dho gi bax bhaai' ji nach dhiil' ba tu daanda' buiñor gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonit, cham kam aa' na jaroi' tuch dhaa'ñi'ñdha' na jax biipi' dir. Ja'p ji buusan ba' xib na bax bhaai' nach dhiil' mu baapkia' mi' irban dir gu chiop mi' na pai'x io'm jix chu xidhuu, sia kuch jir ja'ppix ja'tkam. Tu' gi nat gu' guch Xoi'kam ba makgixi gu Dios gu dhiil' i'ra'n na ba' pu'ñi' bax bhaai'n ka' nach ya' dir ja'p ja'k silh ba tu daanda' buiñor. ²⁰ Na gu' nat pai' dhuuk muu guch Xoi'kam jich a'mkam, pu irban sar gu jannulh na mi' sè' irban gu gè' chiop na Jerusalem kiik, na ki'n tu kuup na ba' cham jaroi' mu bakia' bhijimmi dir soosna'n na pai'x io'm jix chu xidhuu. Ba' dhi' ja'p ji buus nat jich kupio'k bhai' nach pai' dhir mu baapkia', na gu' bach aagi'ñ nach jax ja'k dui silh ba tu daanda' buiñor gu Dios aach dhiil'. ²¹ Gu Jesusu jich Xoi'kam ba' pui' ba ji buusan xib na jax gu ja gè'kam tuk gu' nam bhai' gè' chiop tu juan, na xib bhammi ba daa jix dhaam na pai' tu chiopi' gu Dios, ba' bhai' dhir soi' ti'ntu' na tuch uañi'ñka' guch ua'tulhdhara'. ²² Bax bhaai' ba' xib nach silh buiñor tu daanda' gu Dios soi'ch ilhdhat, nach gu' ba ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nat jaroi' tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Ja'p ji buus nat jich batbich joidham jix ki' suudai' ki'n, nat gu' bñix uañchuda nach ji'x jix u'ua'tulhdhix kat. ²³ Xib gu' dai ji nach jix biñak kat buiñor guch Xoi'kam pix ba ti nira'na nach bhammi aaya' na pai'p tu'ii' gu Dios. Cham jach tu' bhaan jax kach aa'nda', na gu' gu Dios cham xiim pui' tu kuugalhdha' nat ji'k jax ba tu dai jich bui. ²⁴ Ja'pji dai ji nach ba xich ja joi'g'nda' bñix ji'ma'n, joidham nach jix bhai' kai'chit jich papalhbi'ñdha' tu' na pix ki'n, gio nach jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n. ²⁵ Jum aa' ip nach gammiji mu jimnida' pai' nach jich jumpa'nda' nach tu daanda' buiñor gu Dios, cham tu' nach am irdat oipoda' na jax jai' nam pu cham jimmi mu ja'p nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda' buiñor gu Dios. Aach gu' jiumchu'nda' ji mu ja'p nach pai' jax jich jumpa'nda' nach tu daanda', na gu' pu'ñi' ja'k jix aa' guch Gi'kora' nach gammiji mu daañchu'nda'. Jix io'm jach mui' ba xi dhaa'ñchu'nda' xib, na gu' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam nam tu' jax buimk bñix gu ja'tkam nam duduakat ja tutku' bhaan.

²⁶ Na gu' no'ch aach am irdat daraat jich ua'tulhi'ñ ja'p xi dhuukat guch Xoi'kam sia kuch tiix maat na jax jum kai'ch gux

bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, cham ji'xdha' tuch uañdha' gu Dios guch ua'tulhdhara', nach gu' pu cham soi'ch ilhii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nat tiich a'mkam muu kuruuus ta'm. ²⁷ Ba' no'ch gu' aach pu'ñi pix tu'ii', dai nach am ti'ñchoka' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n na xich aa'ñdhai guch Xoi'kam na chich tu' bhaan jich ua'tulh mu ja'k xich jootsa' na pai' g'e' miim gu tai na gammiji cham tu'tki, mi' na pai' ja' tulhiiñchuda' gu Dios gui' nam ji'k jix bhaamki'ñ. ²⁸ Mi' nat pai' tu' ua'nak gu Moisees bhaankamu'n gu Dios, jup jum kai'ch nam sap pu maa'n jimdham mu'aa' gu jaroi' no' cham tu' ka'm nii'ñ nat jax tu daasak gu Dios, dai pix no'm ji'k baik nii'ñ nat pai' cham am bua, ti'ñchoka' nat ja'xbui' pix ti tü. ²⁹ Dho jaiñ, ¿gu' gi ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, jax japim ilhii'ñ na tu ja dooda' gui' nam ji'k tu' pix ilhii'ñ guch Xoi'kam Maraa'n gu Dios nat tiix ja joi'ndak ja a'mkam muu kuruuus ta'm, nat g'e' jaax gu 'ra'n nat ki'n tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara'? Jix io'm ji na ja tulhiiñchuda' gu Dios, cham tu' na tu' palhiip, gam nam gu' tu' pix ilhii'ñ guch Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na tiix ja tajaan'dham gu Dios nax ja joi'gi'n. ³⁰ Na gu' pui' pu kai'ch gu Dios mi' na pai' tu' ua'ñix gu ñio'ki'ñ na jax ja duña'a' gui' nam cham tu' ka'm tigia', jup jum kai'ch: "Aa'ñ dñilh jix maat ji nañ jax ja dooda' gatuuk gui' nam ji'k cham jiiñ kiigalhdhai cham tu' ka'm jiiñ chigia'. Ja makia' iñ na jax ja'k ja a'm bipio'da' gu pu chu'm gu ja'tkam." Gio ba' jumai kap ja'pnip jum kai'ch: "Gu Dios jich Gi'kora' dñilh ja aagi'ñdha' gatuuk gu ja'tkam nam tu' jax buimii' bñix ji'ma'n, no'm jix bhai'm duukam jup tu buimik piam ku gu'x buam jum duukam." ³¹ Ja'p moox iibhidham ji na tu ja dooda' ji'k no'm jaaxmam pix ilhii'ñ gu Dios na gammiji pur g'e'kam!

³² Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ, jam guguuxi'ñ iñ na pim cham jax jum aa'nda' no'tu' jax ba ji jam duu, ja'p na jax jano' na pimit jax ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pimit nakoo nat pai' dhuuk bñix aixim jix buam jum duukam bhai' jam daam ji jii, pui' na pim jax bax bñiñak buiñor. ³³ Jai' dñit aapi'm jamit bñix aixim jam ai'chuxdhak gam na mit jam ko'ktulh gui' nam xi jam bhaamki'ñ ja nii'ñchudat gu mui' ja'tkam. Ba' jai' dñit cham jax ilh japimit sia ku mit ti pui' bhai'p ji jam tulhiiñchuda nam jax ja tulhiiñchu'n gu jai' nam jix io'm jix bñiñak buiñor gu Dios nam ba' cham jax jum aa' sia kum jax ja bua. ³⁴ Gam na pimit jix ja joi'ndak ja tiigik ja palhbui gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham na mit ja kuu, gio na pim cham pai' jax jum aa' sia ku mit ba tu jam boosgi gu jam bixchu' gu g'e'g'er kam na pim tu bia'kat na pim ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na

pim gu' pui' pix xim aa' nax dhaam buiñor gu Dios no' pimit ba ai, jix io'm mui' jam a'm tu bi'ya' gu bixchu', na pu cham tu' jax jum bua, ni ku cham ti kikhli'ñchar. ³⁵ Ba' jam guguuxi'ñ iñ jiiñ jaaduñ na pim cham oodat jix io'm mui' xix bñiñak ka' buiñor gu Dios, na ba' jam a'm bi'ya' gu g'e'g'er jup tum duu'nkam. ³⁶ Cha'pim jax jum aa'nda' sia ku pim bixchu' bhaan jum tulhiiñ ya' dhi oi'ñga'n. Xi ñakgat japim mi' pui' xi chu kuugalhdhdidha' na ji'k jax jix aa' gu Dios, na pim ba' pu'ñi duuji tu mai'chia' gu g'e'g'er jup tum duu'nkam nat tu jam iimchuda na tu jam makia' bñix ji'ma'n no't ya' ba ai, na gu' dhi' cham xiim bha jim. ³⁷ Pui'm kai'ch jia gu ñio'ki'ñ mi' na pai' tu ua'ñix na ja'pnim kai'ch:

Alh moo cham xiim ya' aaya' gui' na saak bha jimda',
cham tu' ka mikiidha'.

³⁸ Ba' gui' nam ji'k bñix ja jujur ki'n ti jii'ñdhat jix bñiñak buiñor gu Dios,

joidham jix bhai' tu ja jimia'.

Gu' no' mit jix oodak gio ja'k jup suulh mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara',

dho gi gu' am ti'ñchoka' am ji na ja tulhiiñchuda' gu Dios.

³⁹ Jaiñ na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ku ba' gu' nach gu' aach bñix jich jujur ki'n ti jii'ñdhat jix bñiñak buiñor guch Xoi'kam, cham ji'xdha' ja'k suulhgia' ich sia ku jax jix buam tuch jim, nach gu'x maat nach baidhika' gu Dios jix dhaam nach pai' joidham jix jii'kgim bap tui'ka' gammiji, cham pui' na jax gui' nam gio ja'k jup suulhi' mu ja'k na pai'r tu tulhiiñara'.

11

Nañ jax ja'k bñix jiiñ jur ki'n ti jügi'ñdhat jix bñiñak ka' buiñor gu Dios

¹ No'ñ silhkam bñix jiiñ jur ki'n ti jii'ñdhat jix bñiñak buiñor gu Dios, pui'p ti jügi'ñdha' iñ na pui' tu kuugalhdha' nat jax tu dai na saak tu duña'a' gatuuk, sia kuch gu' cham maat na jax ba' ja'k ba ji chu duña'a' na pui' ba ji chu kuugalhdha'. ² Ja'p na jax bijik guch bopxi kat nam joidham bñix ja jujur ki'n ti jii'ñdhat jix bñiñak kat buiñor gui', ba' joidham jix ja kiigal, nam gu' tu' ka'm niidhat mi' pui' jiiimit na jax jix aa' nam tui'ñgida'.

³ Bñix jup ti jügi'ñ ich nat gu ñio'ki'ñ ki'n jup duu gu Dios dñi oi'ñga'n binkam gui' na ji'k tu' yax chu jai'ch gam gu jai' oi'ñga'n na mik ja'k daraa, na chakui tu'x chu jai'ch kat, dai na pui' pix xi kai'ch.

⁴ Jaiñ gui' na Abeeel tiigich bijik, joidham jix kiigal gu Dios gui' nat tu' makgirxi gio dñilh, cham tu' pui' na gu xio'gi'ñ Kayiin, na gu'x maat nat bñix juraa'n ki'n soi'm ilhdhak pui' tu duu, na gu' tu' silhkam ki'n tu' ka'm niidhat jix bñiñak ka' buiñor. Ba' cham jax

buu sia kut mui' oidha' ba jur jano' dir nat muu, xib gu' ja'p ji buusan ji na pui ya' oirit pui' na jax bax biiñak buiñor gu Dios, nach ba' aach niidhat pui'p jich biiñkada' buiñor guch Gi'kora'.

⁵ Gio gui' na Enok tügich, pu biiñ tukga'n binkam bhiiik gu Dios jix dhaam, mi' pix pu cham pai' ka matgir, na gu' pui' biiñ juraa'n ki'n jup ti jii'ñdhat jix biiñak kat buiñor gu Dios, gam na mi' pui' jimda' na jax jix aa', pui' kut ba' joidham jix kügalthhak baidhak pu biiñ tukga'n binkam. ⁶ Ba'm aa' nach aach pu'ñi biiñ jich jujur ki'n ti jii'ñdhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios no'ch baabui' silhkam ba kaichu', na gu' gui' cham tu' ja kügalthi'ñ gui' nam cham ti jii'ñdhat jix biiñak ka' buiñor. Silhkam nach ti jii'ñdha' biiñ jich jujur ki'n nax jai'ch ji gu duakam Dios nax dhaam jup tu'ii', gio na silhkam jich baidhika' gatuuik bhammi na pai'p tu'ii'.

⁷ Gio ba' pui' na jax gu Noee ip, pui' biiñ juraa'n ki'n ti jii'ñdhat jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Jii'ñ ip jano' nap titda na tisaa'ñdha' gu suudai' biiñ kap na jix oi'ñga'n, pui' kut ba' jotmoda' cham jax ji chi'ñik jup duu gu ge' kanuub nat ji'x chia gu Dios, na sap ba' bhaan jum oi'ñcho' dülh gu Noee ja biiim gu jajaa'nni'ñ na pai' dhuuk bhai' ji dhuudu' gio na bhai' ji chisdia' gu suudai'. Pui'm duu dho, dai gu Noee ja biiim gu maamra'n gio gu ja bipna' mit bhaan tüttis gui' gu kanuub, na gu' dai gui' nam tu' ka'm niidhat jix biiñak ka' buiñor gu Dios, gu jai' ja'tkam dho gi gu' pu biiñ koi mit ji bhai'kok.

⁸ Gio guch boxii kat Abraam pui' biiñ juraa'n ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Tii' nat tu' ka'm tügik pui' tu duu jano' nap titda na jimia' mi' dhir kia'mi'ñ mu ja'k na pai' ja makia' saak gu dibii' gu bopxi'ñ nam mui'dha'. Gu Abraam mui' pix pu jimchu' na pai' ja'k aa'ñdham gu Dios na bhüya', na gu' dai gui' pix buiñor jix biiñaktu', dülh pu cham maat gu' na pai' ba' silh ba' ji aaya', dai ba' na pix ti niiraim na aagi'ñdha' gu Dios na pai'. ⁹ Mummu ba' ji kiicha na pai' tu aagi'ñ, na gu'p titda na mi' ji' ja makia' gu dibii' gu bopxi'ñ no' mit ba maaxir. Cham tu' bhaan ji choo'nnit ba' mi'p xi kioka' gu Abraam cham ja übbidhat gu mi' oi'ñkam, dai nat jax mi ja'p tu tuttu gu jajannulh ba'bhak, na gu' dai gu Dios pix buiñor jix biiñak ka' biiñ juraa'n ki'n. Gio mi' dhir gu maraa'n Isaak nat maaxir pui' ip, gio gu kuulsi'ñ Jakob, pui' jajannulh ba'bhak chir jam pix jup tu oi'ñkat, nam gu' pui' dai gu Dios buiñor jup jix biiñak kat, na gu' pui'p ja titda gu Dios na mui' ja bopxichuda'. ¹⁰ Gu Abraam biiñ juraa'n ki'n jix biiñak kat buiñor gu Dios pu ti niirada' na jax chu'm tanoolh bhammi aaya' na pai' joidham jix a'bhah tuut gu ba'bhak nat dülh bhai' ja tuttu gu Dios.

¹¹ Gio jano' nat chakui maa'n ba ji chi' gu alhii gu Saara, gu Abraam dai gu Dios pix buiñor xix biiñak ka', ti jii'ñdha' biiñ juraa'n ki'n na gu' pui' tu kuugalthdha' nat jax tu daax büpi' dir, nap titda nam saak maa'n tigia' gu alhii sia kum jax bar jagi'gir, na ba' mi' dhir dhi' bhaan mui' tu bopxicha' gu Abraam. Pui'm duu dho, gu Dios dülh ja pallhbui nam jax dhui tigia' gu alhii, na gu'x maat nam tu' silhkam jix biiñak buiñor. ¹² Ba' pui' ji chu buus na jax titda gu Dios gu Abraam, jix io'm mui' tu bopxicha cham daaxix kam, cham jum ilhdham ji gu', na mit gu' dakoo pix ji chi' gu alhii daim bipnagim nam pux io'm bar jagi'gir, nam cham ka ilhii'ñ, na gu' am ti pup pu am bax muukim gu Abraam nax io'm bar jagi' ka'. Gui' ji' ba' gu alhii na mit ti bhaan mui' tu bopxicha gu Abraam, ja'pni pix jum duu mit na gu chiichia' na bha'ñi ja'p daraa jix dhaam, gio ja'pni ip na jax gu o'ya na mu ja'p kaat suudai' jugii'ñ. Pu cham jaroi' maat nam ji'k aix.

¹³ Biiñ ji'ma'n dhi' nañ jaroi' ja aa' nam tu' silhkam jix biiñak kat buiñor gu Dios, chakui ja a'm tu bi'ñik gu ge'p jum duukam nat Dios ja iimchudak na mit koi. Ku gu' nam gu'x biiñak kat buiñor, ja'p ji buus ji na mit sia gu mik dir mu ti tügik bhammi jix dhaam na pai' ja makia' gu Dios gu ge'p jum duukam. Ba' joidham jix bhai'm taat am, pux maat am nam cham tu' gammiji ya' pu oi'ñka' dhi oi'ñga'n bhaan, nam gu'x maat nam cham jir ya' kam. Pui' kum ba'x biiñak kat buiñor gu Dios ti niirada' na jix dhaam ja'k pui' tu kuugalthdha' nat jax tu ja daax. ¹⁴ Ba' pui' kum ba'p kai'chdha' pix jano' nam ya' ka oipoda' dhi oi'ñga'n bhaan nam cham tu'r ya' kam, nam gu' pux maat na kam aajim gu tanoolh nam pai' dhuuk aaya' ja'p iam nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka' dho gi ji ba', nat pai' tu ja iimchuda gu Dios nam saak oi'ñcha'. ¹⁵ No'm git cham pai' maakam ja'k jum ti'ñchoka' nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka', çham aa gu' mi' pu cham joiñat daraaka' am git nam pai' jax ba oi'ñkat no'm pui'm aa'nda' git nam jir ya' kam dhi oi'ñga'n? Piam kum pallhup ja'p xi jimii ji'k tanoolh gio mup ba aaya' git nam jir pai' kam. ¹⁶ Gu' ji nam gu'x maat nam cham tu'r ya' kam, ba' ja'p ja'k jix aik am nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka' nax dhaam ja'k kat jup jum kai'ch. Ba' gu Dios cham pai'x xi'iraam jum ilhii'ñ sia ku pui'm tütti' nar ja Dios tuk dhi' ji', nam gu' biiñ ja jujur ki'n jix biiñak kat buiñor, dai nax ja aichdham jix dhaam nam pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka' joidham jix a'bhah ba'pki chir.

¹⁷ Gio jano' nap titda gu Dios gu Abraam na sap mua'ji makgixidha' gu maraa'n Isaak na mi' pix bhaan machia' no' sap moo silhkam jix biiñak buiñor piam ku gu' cham,

gu Abraam cham jax ji chi'nik pui'p tu duu na jax titda gu Dios, na gu' biix juraa'n ki'n ti jii'ndhat jix biiñak ka' buiñor. Pui' ku ba' biix juraa'n ki'n jix aa' na makg'ixidha' gu Dios gu maraa'n Isaak, cham jax bua sia ku daipu' maa'n tu mar, ¹⁸ sia ku gu'p titda bii'pi' dir na saak bhaan dhi' dhi maraa'n Isaak mui' tu bopxicha' cham daaxix kam. ¹⁹ Na gu' pux bhai'x maat gu Abraam na gu Dios jix io'm jir g'e'kam, bixchu'x aichu'n na pu tu duñaia', sia koi'nga'n jix bhaai' na ja dudua'ndhai giop ja baapmi'ndha'. Ba' pui' pix jum aa' na cham jax bua siat mu'aak makg'ixi gu maraa'n Isaak, na gu' mi' giop dua'ndha'. Gu Dios pux bhai'x maat ip na gu Abraam tu' silhkam biix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor, ba'p titda na sap cham ka mumua'da' gu maraa'n na bax mu'aam. Ku gu' pui' ji buus ji nat tii mua gu Abraam gu maraa'n Isaak, gu' ji nat gu' gu Dios giop dua'ñ.

²⁰ Gio mi' dhir gu Isaak nat pai' dhuuk gi'hir, biix juraa'n ki'n ti jii'ndhat jup jix biiñak kat buiñor gu Dios, pui' ku ba'p ja titda gu gook maamra'n, Jakob gio Esau, na sap joidham jix bhai' tu ja jimia'. ²¹ Gio pui' na jax gu Jakob, pui' biix juraa'n ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios, mi' pui'p jimdat na jax jix aa'. Pui' ku ba' jano' na pux io'm bar jagi', na pu bar mia'n na mukia', pui' ja'k xi chu ja daaxdhak gu gook maamra'n gu Josee na sap jix bhai' tu ja jimia'. Gio sia ku cham ka oo' na kiika' nax io'm bar jagi', gu oxia'n bhaan xim siisap nat tu daani buiñor gu Dios, na gu' kai'nikam tu' silhkam jix biiñak kat buiñor. ²² Gio gu Josee pui' ip, biix juraa'n ki'n jix biiñak kat buiñor gu Dios. Pui' ku ba' jano' nat pu ba ji muu, na pu palh'ip pix ba' fiok, jup xi ja' tiddak gu jaa'n'ni'ñ na sap ji'kchi oidha' ki'n gu Dios ja palhbuidha' nam bubuakia' mi' dhir Ejipto. Ba'p xi ja' tiddak nam sap xi bhiji gu tukga'n no' mit ba jii mi' dhir, na gu' biix juraa'n ki'n ti jii'ndha' na pui' tu kuugalhdha' gu Dios jax no't ba ti.

²³ Gio ja'pni ip na jax gu gi'korga'n gu Moisees nam pui' biix ja jujur ki'n jup jix biiñak kat buiñor gu Dios. Pui' ku mit ba' cham tu' bhaan ji chotdonak ixchu baik masaa'n gu Moisees nat jax maaxir, sia kum gu'x maat nat pui' ja'k tu dai gu g'e'kam mi' kam Ejipto nam pu biix ja koodaidha' gu a'alh Israel kam nam jax maaxilhidha' no'm jir chichio'ñ. Na gu' nam xi'ñi'ñ, joi'mdam tu'm gu alhi, gio nam gu' pui' pix xim aa' na ja palhbuidha' gu Dios, nam gu' buiñor jix biiñak ka'. ²⁴ Gio mi' dhir nat gi'hir gu Moisees, pui'p jum biiñakai buiñor gu Dios, biix juraa'n ki'n ti jii'ndhat mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Pui' ku ba' cham ka aa' na pui' pui'm tiiti'nda' nar gi'lhga'n gu maraa'n gi'ul na mi'r g'e'kam Ejipto. ²⁵ Na gu' cham aa' na

pui' ja'k jup tu jimda' nam jax tu jim gu mi' kam Ejipto nam biix aixim tu buada' na jax cham jir am, sia gui' nar di'ii'n tu'm, pui' ku ba' cham ka aa' na kaichgida'. Pui'm aa' ba' nar am na mu ja'k ba ja binta' gu Israel kam ja'tkam na mia'n jir jajaa'n'ni'ñ, cham jax bua sia ku mit pui' bhai'p ji chulhiinchuda nam jax ja tulhiinchu'nda' gu Israel kam ja'tkam. ²⁶ Pui'm duu ba', buus gu Moisees mi' dhir ja bui gu Ejipto kam ja'tkam, na gu'x aa' na ja bii'm jum tulhiina' gu Israel kam ja'tkam, cham tu'p jum buixdhak sia chi jax kar jix chumñigam kat. Jix aa' gu' na ja'xbui'p xim tulhiina' na j'i'x jum tulhiina' guch Xoi'kam no't pu'ni ya' ba ai, na gu' pux maat na g'e'p jum duukam makia' gu Dios jix dhaam no't ba ai, na gu' biix juraa'n ki'n jix biiñak ka' buiñor. ²⁷ Pu mai' mi' ba' mi' dhir Ejipto cham tu' bhaan ji choo'nnik sia ku jax giilhim jix bhaam gu g'e'kam mi' kam, na gu'x maat na g'e'kam ki'n bhaan ti' niidhim gu Dios sia ku cham pai' ni'i'ñ maaxik.

²⁸ Mi' dhir ba' dai nat ba tu juu gu paan gakdhi'ñchix kam bhaan Paaskua ta'm ja bii'm gu Israel kam ja'tkam, na bhaan jix maati' ka' nam jix io'm jix biiñak kat buiñor gu Dios ti jii'ni'ñ na gui' ja palhbuidha' nam bubuakia' mi' dhir Ejipto. Gio ba' nat ja chia biix ji'ma'n nam sap i'hir ki'n mamxidha' gu kiki'ngob mu ja'p nam pai' jax chu ba'bhak, na sap ba' cham mi' aaya' gu nobii'ñ gu Dios na pai' dhuuk biix kap ja kooda' gu bii'pi' kam ja maamar gu Ejipto kam ja'tkam. ²⁹ Ba' buimgidhak na mit ba jii mi' dhir Ejipto, ja palhbui gu Dios nam jax dhui mi' bhaya' irban gux Bi' Suudai', nam gu' biix ja jujur ki'n jix biiñaktu'nda' buiñor. Joidham jix chu gak kir bhii mit, nat gu' joidham irban nai' ji i' gu suudai'. Gu' ba' gu Ejipto kam ja'tkam nam mui' ti ja ardim gu Israel kam ja'tkam, mi' pu koi mit na mit pai' dhuuk mu' tiip ji bubua, nat gu' jotmoda' am xim kuu ip gio gu suudai' na mit mu ji bhii irban.

³⁰ Gio gatuuk nam mummu ja'k jup ba tu kokda na pai' Jerikoo ti ti', diilh pix nai' ji ia'ri gu bhibhii'ñbak, dai na mit biix xikoolh dhir pix xi jii sakaalh gu Israel kam ja'tkam xijum gook tanoolh juugit, nam gu' biix ja jujur ki'n jix biiñaktu'nda' buiñor gu Dios, pui' kut ba' gui' pix jup tu duu. ³¹ Gio pui' na jax gui' na Raab tii'gich bijik, pui'p ti jii'ndhat jix biiñak kat buiñor gu Dios, sia ku gu' bii'pi' dir jir ganai' pix kat. Pui' kut ba' cham muu ja bii'm gu mi' oi'nikam nat pai' dhuuk ja koi gu Dios, nat gu'x joi'gilh nat ja palhbuidhak ja tibiaptuda gu gook ja'tkam na mit mu ja joot gu Israel kam ja'tkam nam ti' tii'mpu' nam jax tu't tu oi'dha' mi' Jerikoo.

³² Jax jañ pik ja'k moop xi jam tiida' git na pim ba'x maati' kaaya'? Tii mui' ka bi'ix am ji gu' na nich chakui ja aa nam pui'p jix

biiñak kat buiñor guch Gi'kora', dai ji na gu' chix io'm tɛb jup tum bua no' ñich bix mui' ji jam aa'n nam ji'k jax tu buimik na bhaan jix maati' nam jix biiñak kat buiñor gu Dios. Dai nam jax tiigich jañ pix mui' xi jam aa'ñdha', pui' na jax gui' na Gedeon tiigich, gio ba' gu Barak, gio ba' gu Sansoon, gio ba' pui' na jax gu Jepete nam pui'p jix biiñak kat buiñor gu Dios. Gio gu Dabii gui' na bijik jir gɛ'kam kat, gio ba' gu Samuel, gam gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios. ³³ Bix ja jujur ki'n ti jii'ñdhat jix biiñak kat am buiñor gu Dios dhi' dhi ja'tkam, pui' kum ba' jai' dhit ja daam kikat gu jai' ja'tkam, jai' dhit ba' nam jix bhai' ja silhkadimik gu ja'tkam nam pai' dhuuk jir gɛ'gɛ'kam kat na jax jix aa' gu Dios. Jai' dhit ba' nat ja a'm tu bii gui' nat tu' tu ja iimchuda gu Dios. Gam jai' dhit nat cham ji'xdhat ja jugiokak gu maapi'ñ sia ku mit miji'ñi ja iabo nam pai' kuup, nat gu' ja palhbui gu Dios nam buiñor jix biiñak ka'. ³⁴ Gio ba' jai' dhit na mit tii tai chir ja iabok, cham ji'xdhat ja muidhak sia ku giilhim jix choiñ, nat gu' ja palhbui gu Dios na ja buip tui'ngit. Gio gam jai' dhit na mit cham ji'xdha' mia'n ja bhii na mit jibo'i'ññor nam tii bax ja koodak tɛ'tɛb kukxir ki'n. Ku ba' gu' gatuuk na mit gio mui'p ji chu kokda, pu tu ma'iich jamit ji, nat gu' ja palhbui gu Dios nam buiñor jix biiñak ka'. Cham ji'xdha' ba' jax ja dooda mit gui' nam jix ja bhaamki'ñdha'. ³⁵ Jai' dhit dhi' nañ jaroi' ja aa', jix bhai'm duukam jup tu duuk jamit ja bui gu di'dilhdhim u'uub, ja dudua'ñdhak bhaankamu'n gu Dios giop ja baapmi' mit gu ja maamar nam ba ko'iix kat.

Jai' dhit moo xi'x io'm jix biiñak kat am buiñor guch Gi'kora', pui' ku mit ba' cham jax ilh na mit giilhim ja tulhiiñchudaimik ja koi nam xi' chuut nam gammiji pu kaichgida' gu Dios sia kum tii ja chian nam sap cham ka kaichgida', nam gu'x aa' nam ba jimia' nam pai' cham tu' bhaan kam tulhiiña'. ³⁶ Jai' dhit nam ja gibiimik giilhim bix aixim xi ja ai'chuxdhimik, gio jai' dhit na mit ja buuprak bapainum titropiñ ki'n ja kuu nam tii xi chu ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ³⁷ Jai' dhit jamit joodai ki'n ja ma'yasimik ja koi, jai' dhit ba' na mit 'rapan ja 'iki sirruuch ki'n, gam jai' dhit nam ja sixximik kukxir ki'n. Bix dhi' nañ ji'k ja aa', jai' dhit cham pai' tu oi'ñkat am, mui' kap oipimik am, kakasnr jajo' tim ti'ii'ñka' am gam kakarbax jajoo', nam gu' cham tu'r jix chutumñigam kat, gampai' tuutu'm kat am. Bixchu' bhaan jum tulhiiñaimik am, gam na mit ja ko'ktulhdhimik. ³⁸ Bix pix gu ja'tkam jix ja bhaamki'ñdha' am sia kum tii mi ja'p jix chu oi'ñchak ja biim. Ba jimia' am ba' mu ja'p gampix jix chu gak kir na pai' cham jaroi' oiri, gam bha

ja'p gɛ'gɛ' oi'dha' ta'm. Mu ja'p jam ba tibiapka' ji'x na pai' chiichio' gio na pai' jax gɛ'gɛ' ti dñidi'. ³⁹ Ku ba' gu' siam jix io'm jix biiñak kat buiñor gu Dios, cham tu' pui' tu kuugalh ji nat jax tu ja daaxdhak, ⁴⁰ na gu' pui' pum aa' gu Dios na xib ba' pui' ka tu kuugalhdha' nat jax tu ja daaxdhak gui' nach pai' dhuuk aach ya' ba oipoda' pu'ñi, na ba' bix maap maa'n jimdam tuch uañdha' guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir bax bhaai'n ka' na sia aach jich a'm tu bi'ya' gu gɛ'gɛ' jup tum duu'nkam nat ja iimchuda gui'.

12

Nach cham jax jich aa'nda' sia kuch pui'p jich chulhiñ nax jum tulhii guch Xoi'kam

¹ Dho jaiñ nam jax pik joidham bix ja jujur ki'n ti jii'ñdhat jix biiñak kat buiñor gu Dios gu bijik dir kam jich bopxi kat. Aach dho pu'ñi ip jiñ jaaduñ, ja'p jach xi dhui bix nach ji'k tu' bhaan jich chukgi'ñ, ba' dai nach bix jich jujur ki'n bach biiñkada' buiñor gu Dios. Cham jach bhaan ka titii'ñchoka' gu tu' nar ua'tulhdhara', dai ji nach pix bhaan ji' baapmigia' nach mi' pui' ba tu kuugalhdhidha' na jax jix aa' guch Gi'kora'. ² Mi'ch pui' ba jimia' nat jax xi chi'ik guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik, gui'ch pix buiñor jix biiñak ka' gammiji. Gui' dñil jich palhbuidha' no't tu' ba jich dhuu, gio nach guuxxi'ñdha' nach ba' cham jax jich aa'nda', gam na tuch uañi'ñka' no' chich tu' bhaan cham am bua, nat gu' gui' pui'p jum tulhiiñak jano' na mit gibiimik sissapa kuruus ta'm. Ku gu' cham pai'x xi'iraam jum ilh ji nam pui' bax dhoodak, ni ku pai'x buam jum aa', na gu' pux bhai'x maat na alhio pix ya' xim tulhiiñai mi' dhir ja'p ja'k gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax xib na gu'x jikgim bhammi pix daa sonpan gu Dios ki'n dir ja'k.

³ Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, mi' pim pui'p xi chu daa'ñchu'nda' nat ji'k jax tu duu guch Xoi'kam nam pai' dhuuk tulhiiñchudimik gu ja'tkam jix u'ua'tulhdhix kam. Cham tu' na pim moo maa'n jimdam totdoni' pu ja'k suulhgia' no'm jax ba xi jam doodak gu ja'tkam na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, piam ku gu' na cham bhai' tu jam jim, gu' ja'pji na pim jix bhai' pix jum taat ka' ji. ⁴ Na gu' dhi' cham pik jir tu' no' pim tu' bhaan jum tulhiiñ, piam no'm pu'ñi jax ba xi jam doodak gu ja'tkam, no' mit gu' chakui jam koi na mit jax dhooda guch Xoi'kam. ⁵ Ba' aapi'm cham tu' dhi' bhaan kuu' jimmda' no' pimit ba jim tulhii, na gu' pai' ji' Dios pix jir jup duni'ñ ka'. Ti'ñchokak japim gu ñio'ki'ñ mi' na pai'p jum kai'ch na saak ja tulhiiñchudat ja silhka'nda' gui' nam ji'k moo

tu' silhkam ba kaichu', nam bar maamra'n, na ja'pnim kai'ch:

Moop cham jix buam jum aa'nda' ni nap jix bhaam ka' no'm tulhiifichudat jum silhka'n gu Dios,

piam kut jum ñiok no'p mi' pai' cham pu duiñchu' na jax jix aa',

na gu' xim joi'ndat pix Jup jum buada'.

Cham tu' nap moo dhi' bhaan pu ja'k gixia'.

⁶ Na gu' gu Dios silhka'nda' gu jax chu'm maraa'n no'x dha',

tulhiifichuda' ip no' cham mi' pui' jim na jax jix aa'.

⁷ Aapi'm pu'ñi ip jifñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' no' pimit tu' bhaan ba jim tulhi, na gu' xi jam joi'ndat pix Jup jam buada' gu Dios na pim jir maamra'n, na pim ba' pu'ñi duujir maa'n na pim jax jix biifñak kat buifñor mi' pui' bhiichgida' na jax jix aa'. Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ya ja'p gu ja'tkam, nam gu' ja gibdat ja silhka'nda' gu ja maamra no'm buam pix tu bua. ⁸ Na gu' no' cham jam tulhiifichudat jam silhka'n gu Dios no' pim buam pix tu bua, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' maamra'n jam ilhiifñ, na gu' na jik' tu' silhkam maamra'n ja ilhiifñ, ja silhka'nda' na jax ja'k jix aa'.

⁹ Ja'p na jax aach bijik nach jir a'aal kat, nam gu'ch chulhiifichudat jich xilhkadimik guch gi'kora', tu' ka'm ja niifñdhat ja kēēkē' ich ip ba' no'm jax jich chitda nach cham pu buada' gu tu'. Gu' gi ba' gu Dios nax io'm jir gē'kam nax dhaam Jup tu'ii', çcham aa gu'x io'm jum aa' nach tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jiumda' na jax jix aa'? Nach ba' gu' pu'ñi duuji bhammi aaya' gatuuk na pai'p tu'ii'.

¹⁰ Mi' pix jich xilhka'nda' jia gu Dios na ba'ch chulhiifichu'nda' no'ch cham mi' pui' jim na jax jix aa', nach ba' cham pik moo ja'p xi' pik xich ua'tulhi'ñdha'. Na gu' no' mi' pix xich ñiifñ nach jich ua'tulhi'ñ, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham jich joi'gi'n, na gu' cham bhai' tuch jimia' ba' gatuuk. Pui' ku ba' tiich xilhka'nda' na xich joi'ndat, ja'p na jax aach nach jir a'aal kat na mit gu'ch gi'bak jich xilhkadimik guch gi'kora' kat nam jax ja'k ilhiifñ nach jix kiki' ja'tkam bi'ya', na ba'x bhai' tuch jimia' nach ji'x juugit ya dudu-aka', nam pu'ñi xich joi'gi'nda'. ¹¹ Maaxik dho gu' cham tu'r jix kii'p jum duukam gu tulhiifñara' no't jifñ a'm ba gi', na gu'x buam tu tatda' nañ jifñ chulhiifñdha'. Ku gu' mi' dhir no' ñich ba buus nañ xifñ chulhiifñaimi, ba machia' iñ ji na tu' cham kii' ka'm niifñ gu Dios. Ba' mi' dhir dai nañ jix jikim pix bap tui'ka', gio nañ cham tu'x buam ka tu buada' na tu' cham jir kii', nañ gu' ba too'nnia'.

Na cham bhai' tu jimia' gu jaroi' no't cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios

¹² Ba' aañ jam guguuxi'ñ jifñ jaaduñ na pim jix io'm mui' xim biifñkada' buifñor gu

Dios na ba' ja'p ji buusnia' na pim giop ba o'jo'nta', na gu' xib ja'p ji buusan na pimit ba momgo na pim tii jiumchu', pu'ñi duuji pim ba' giop o'jo'nta'. ¹³ Mui' pim ba' moo xi gaa'ñchu'nda' na pim jax ja'k jix bhai' mi' pui' jiumda' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida'. Ja'p ji buusnia' na pim dai mi' bhiichgida' na pai'x chi kii', na ba' gu jai' nam chakuix bhai'x biifñak ji jam tiigi jix io'm soi'm ilhdhai mi' pui'p ba jimia' am na jax jix aa' gu Dios.

¹⁴ Jam guguuxi'ñ iñ ip na pim joidham jix bhai' kai'chit jix jikigim tu oi'ñka', cha'pim tu' ki'n jum kokdat, gu' dai ji na pim soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiumda' na jax jir am. Cha'pim kam ua'tulhi'ñdha', na gu' gu jaroi' no' daim ua'tulhi'ñ, cham ji'xdha' aaya' bhammi buifñor gu Dios. ¹⁵ Jam aagi'ñ iñ mooñ jaaduñ na pim siamri bix tu' ka'm xi ñiidhat gu Dios. Na gu' no' pim jai' dhit am irdat oipo, cham tu' bhai' tu jam jimia' gatuuk. Ni ku cham tu'r am na pim jai' dhit tu' bhaan ba ji ja ko'kdhichdha' gu jai', nam gu' mi' dhir ba' bix bhai' jim kooda' na ji'k guch Xoi'kam jügi'ñdham. Ba' ja'p ji buusnia' gu' na tu ko'kdhichdha' na jax gu jax chu'm i'ñix nax maimdagim tē bheē na ja maikkutu'n gu ja'tkam no' mit xi juu. ¹⁶ Gio jam guguuxi'ñ iñ ip na pim cham jai' dhit ba bim boppoda' gu jai' u'uub no' pim cham maap tiimui'x. Ni ku pim cham tu' mik bua' ji tu' pix ba ilhiifñdha' gu Dios nat tii xi jam joi'ndak tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara'. Pui' dhom duu ji gu' na Esauu tiigich bijik, na pu'ñi moo gampai' pix ti ilhiifñdha'. Tii' nat ga'ra nar biipi' kam kat, maa'n jooxia' gu bhab gisaar jamit pix xi maa, ja'p ji buus ba' nar gatuuk kam pix ba'. ¹⁷ Ba' gatuuk na tii ba chian gu taata'n na tu daa'ñxidha' nax bhai' tu jimia', nap jum aa' na gu' bhaan bipio' nar biipi' kam na jax tu daaxix, cham tu' tu daa'ñxi gu taata'n, nat gu' pu biipi' dir ba maa gu sipdhi'ñ na saak gui' ja'p ji buusnia' nar biipi' kam ka'. Ba' tii ma susua ja'p io'm pa', cham ji'xdha' bhaan ka bii gui' na a'miram bipio'dat nar biipi' kam, nat gu' ga'ra, ja'ppix ba ji buusan gu' nar gatuuk kam.

¹⁸ Aapi'm chi gu' cham pai' dhuuk pu chu'm ti tiigik ji na mit jax ti tiigik guch bopxi kat bhammi gē' oidha' ta'm na pai' Sinaii ti tii', jano' nat maaxik bha ēēk gu Dios. Giilhim iibhidham ji nat tum duu jano', bhai' ji gi'nduki gu oidha', gio nat giilhim jix chukgam Jup tum duu, gio gu tai na pix nammi kikka bhai' na ji'x jir oidha' ta'm. ¹⁹ Gio nat gē' ki'n bhai' ji chum kuich, pix am joiñchu'n gu dibix, nat ba' mi' dhir bhai' ba tu ja a'gi gu Dios guch bopxi kat na jax ja'k tu daaxix ka' ja bui. Ba' guch bopxi kat jix chotdonit tiip kai'ch am na ja'xbui' pix tu a'ga' gu Dios, ²⁰ nam gu'x maat na cham ji'xdha'

jaro! nakga' na ji'k jax kai'ch, nam gu'x iibhidhat kēē nap kai'ch: "Pu maa'n jimdam japim moo mu'aa' ma'yasimii joodai ki'n piām kuxiir ki'n gu jaro! no't gan yammi tis oidha' ta'm nañ pai'p tu'ii', sia gu jax chu'm so!." ²¹ Giilhim ji nax iibhidham tum bua jano!, cham tu' pui' pix. Sia gu Moisees tiix choodon na bhammip tu'ii' oidha' kuu am, jup kai'ch: "Giilhim jañ jix io'm gi'bok nañ jix choodon."

²² Aapi'm gu' ba jam kupio'kdhix ji bhammii dhaam na pai' joidham jix a'bhar gu ba'bhak na pai'p tu'ii' guch Gi'kora' na gammiji pur Dios, na pim ba' jiiimit aaya' bhammi na pim pai' iimchudhix na pim saak oi'ñcha', bhammi na pai' ja'p ji buusan nar xibkam gē' kiicham na Jerusaleen ti'ii', nam mui' bhai'p tu'ii' gu noonbi'ñ gu Dios nam gammiji gē'kamtu'n. Cham tu' kax chi iibhidhara' ka' nach pai' dhuuk bhammi aaya' buiñor, cham pui' na jax jano' nat bha ēēk Sinaii. ²³ Jai' dhit jam bhammi bap tu'ii' xib buiñor gu Dios na mit ji'k tu' silhkam mi' pui' jii na jax jix aa' ja'p na maamra'n, nat ji'k pu ja dai nam pu'ñi bhammi aaya' buiñor. Ba' aapi'm pu'ñi xib jiñ jaaduñ, cham xiim japim bhammip ji bubuakia', na pim gu' aapi'm mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' gu Dios gu' na ja aagi'ñdha' gatuuk gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duuakat ja tutku' bhaan, nat gu' ba tu jam uañ biix dappaam gu jam ua'tulhdhara', ²⁴ jano' dir pix nat guch Xoi'kam ya' ēēk maakam tu dai na tu aagix ka', nat guch a'mkam muu, na ba' pu'ñi duuji biix tuch uañdhix ka' guch ua'tulhdhara'. Nat gu' pu kai'ñkam pix jaax gu i'ra'n bhaan gu kuruus na ba' dhi' ki'n pu'ñi tuch uañdhix ka', cham tu' na ja'p pix na jax bijik gui' na Abeel tiigich nat pui' tii gē'p jaax gu i'ra'n na mit pai' dhuuk mua.

²⁵ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiiimit na jax jam tiidaidha' gu Dios, cha'pim gampai' pix ilhii'ñdha'. Na gu' no' pim gampai' pix ilhii'ñ jax no' tii jam tiida, jam tulhiiñchuda' ja'p nat jax ja dooda bijik guch bopxi kat nat pu maa'n jimdam ja tulhiiñchuda' gui' na mit ji'k cham tu' ka'm ti na jax tii ja ti'n. Aach pu'ñip tuch dhooda' no'ch am i'rdat oipo no' tiich a'gi'ñ nach jax ja'k tui'ñgida'. ²⁶ Jano' nat maaxik tu ja a'gidhak gu Dios guch bopxi kat bhammi Sinaii, jix io'm gi'nduki gu dibii' nat ji'x maikim tu a'ga. Ba' dhi' cham xiim jum aaya' na pai' dhuuk giop joiñchuda' gu dibii', pui' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ, jup jum kai'ch: "Maa'nnim jañ pix ba joiñchuda' dhi oi'ñga'n, biix sia dhi' na tu' bha'ñi ja'p jix maax jix dhaam." ²⁷ Ba' gu dhi' pui' na kai'ch na pui' maa'nnim pix ba joiñchuda' dhi oi'ñga'n, ja'p kai'ñkam jup kai'ch na biix tu kuugalhdha' nat ji'k tu'p tu duu, na cham tu' bhai', na pu'ñi ampix tu gi'ndukda', na

ba' mi' dhir dai gui' pix bax chu jai'ch ka' na cham jax jum bua, ni ku pai' joiñdha'. ²⁸ Jix dhaam ja'k kat jup jum kai'ch dhi' na pai'p tu'ii' gu Dios, bhammi ja'k dho gi cham pai' dhuuk joiñia' ji gu oi'ñga'n no't bhammi bach aoi' gu Dios. Na gu' gui'x io'm jir jix kii' ka', cham tu' pui' na dhi' nach bhaan oi'dha' xib. Pui' kuch ba' gammijix bhai'ch chaatit mui' xi dhaañchu'nda' bhammi ja'k na pai'p tu'ii' tu' ka'm niidhat. Gammiji nach mu gē'kamtu'nda' cham oodat na jax ja'k jix aa', na ba'ch baidhika'. ²⁹ Na gu' no' chich jax dhuuk cham tu' ka'm ti, am ti'ñchoka' ich nax io'm jich chulhiiñchuda', na gu' gui' ja'p ji buusan na gu tai gui' nax io'm jix choiñ na tu' na pix ja'ngichu'n.

13

Nach jax ja'k tu jimda' na ba' xich kügalhi'ñdha' gu Dios

¹ Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim joidham jix bhai' kai'chit xim jajo!gi'nda' na jax ja'k jum aa' no'ch ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Cha'pim tu' bhaan jum bhabhaakuidha' ni na pim jum kokdada', gu' ja'pji na pim joidham jir jix bhabhai'kam ka' ji pix. ² Gio no'm jam paxiaraim gu ja'tkam, joidham japim jix bhai' ja tiidai ja aichdhai ja tibiaptuda' jix bhai'm taatit, cham tu'x oodam. Jai' dhit gu bijik dir kam nam pu'ñi joidham jir jix bhabhai'kam kat, gu noonbi'ñ gu Dios jamit ja tibiaptudak nam cham pum aa', na gu' pu'ñi jaro! nam pix tibiaptudidha'. Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, cham maati' ka' gu' nar tu'p tu'm da' ka' gui' na mi' jam paxiaraidha'.

³ Jix ja joi'ndat japim soi' pix jum ilhii'ñdha' ja a'mkam guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jum tulhiiñ mu nam kuup, panaas ku pim moo aapi'm biix mup kuupka' ja biim. Sia gui' nam ja'p pix ja tulhiiñchu'n japim pui' soi'p jum ilhii'ñdha' ja a'mkam, panaas kum moo aapi'm biix jup jam tulhiiñchu'nda', na pim ba' gu' cham jax ilhii'ñdha' no' mit pui' bhai'p ji jam dooda ja'xpix.

⁴ Gio ba' jam guguuxi'ñ iñ ip na pim cham jir ganai' pix ka'. Cha'pim jai'x bhai' ja tiidadat ja biim boppoda' gu u'uub, dai ji gui' na pim maap tiimui'x na jax tu daaxix. Na gu' pui' pix jam tiida' gu Dios jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n na pim jix u'ua'tulhdhix no' pim pu'ñi jai'x bhai' ja tiida gu u'uub. Ba' pui' xi jam tiidai mu ja'k xi chu chii'ña' nam jam iabu' na pim pai' gammiji mi' pup miijidha'.

⁵ Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim cham tu' bhaan jum tutkagi'ñka' gu tuumiñ ni ku pim jix aa'nda' na pim mui' bia'ka'. Dhi' ki'n japim jix bhai'm taat ka' ji'k na pim bia'ka'. Dios diil jix maat na pai' dhir

tu jam maakidha' gu tu' na jam a'm jum aagaidha' no' pim cham ka bia', na gu'p jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' u'uan ta'm na tu ua'ñix: "Aañ gammijim a'm tu niidhidhat jum palhbui'ñchu'nda' ki'n gu tu' nam a'm jum aagaidha'. Cham ji'xdha' pai' dhuuk diih jum bua' iñ." ⁶ Jaiñ na gu' jax pik joidham kai'ch gu Dios jich Gi'kora', ja'pji dai nach buiñor jix biññak kat pix ti'ñchoka' mi' ja'k na pai' ja'pnip tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ: Cham jañ pai' dhuuk tu' bhaan jix choodon ka',

na gu' cham ji'xkat jaroi' jax jiñ dhooda', na gu' gu Dios gammiji xiñ joi'ndat jiñ a'm ti niidhidhat jiñ palhbui'ñchu' tu' na pix bhaan.

⁷ Gammiji pim ti'ñchokat mi' pui' xi chu daa'ñchu'nda' na mit jax tu jii gui' na mit ya ja'p tuch a'gi gu ñio'ki'ñ gu Dios, nam joidham biix ja jujur ki'n ti ji'ñdhat jix biññak kat buiñor.

⁸ Guch Xoi'kam bijik dir pux jai'ch, cham pai' dhuuk jum pataas. Gio ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', cham pai' dhuuk jum pataasa'. ⁹ Pui' ku pim ba' dai gui' pix buiñor ti ji'ñdhat jix biññak ka' gammiji. Cha'pim tu'p jum buixdhat na ji'k jax tu daaxix gu ya' maaxik, pui' na jax gu koi' na jax chu'm jir jum kua'dam gio na jax chu'm cham. Na gu' dhi' cham ji'xkat tu' ki'n jich palhbuidha' sia kuch tii mi' pui' tu daa'ñchu' na jax tu daaxix. Ja'pji dhi' nax io'm jum aa' nach mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' nat jax tu daasak guch Xoi'kam, nach ba' bhammi aaya' jix dhaam buiñor gu Dios.

¹⁰ Na gu' guch Xoi'kam pui' ji buusan na jax gu xibkam sasoi' mimi'ñkar, cham tu' pui' na jax gu bajik kam na jax chu'm jai'ch mi' nam pai' tu juan gui' nam tu ja daa'ñxi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam. Dai pix nam aa' nach buiñor jix biññak ka', na ba' pui' ji buusanda' nach tu makgirxi'ñ gu Dios. ¹¹ Piam pui' na jax gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu juanda' nam tu ja daa'ñxi'ñdha' gu ja'tkam, na baxbhat gu ja i'ñir gu sasoi' mummy ki'n tu jup-susda' na pai'x io'm jix chu xidhuu ka', na ba' dhi' ki'n tu ja ua'ñi'ñka' gu Dios gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. Gu ja bakxi'm ba' mik ja'k ja u'tikat ja mimi'ñdha', na pai'r gampix na cham jaroi' oiri. ¹² Ba' jano' nat ya' e'ek guch Xoi'kam pu'ñip jum duu, ðirap dir gu g'e' kiicham jamit baidhak tulhiñchudimik mua, gu i'ra'n nat jaax ki'n ja ua'ñchuda biix dappaam gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam. ¹³ Aach ba' xib pui' cham jax jup jich aa'nda' sia ku mit pui' bhai'p jich chulhiñchuda' na mit jax dhooda guch Xoi'kam, jix bhai'ch pix jix chaat ka', dai ji nach jix io'm mu' xix biññak ka' pix buiñor, ja'p jax x dhuu biix na ji'k tuch chugki'ñ ya' dhi oi'ñga'n, ¹⁴ nach ba' aaya'x dhaam nach

pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka'. Na gu' ya' nach pai' oi'dha' xib cham tu' gammiji ya' pu oi'ñka' ich, pui' kuch ba' tii gaa'ñchu' xib dir nach jax dhuu ja'p iam oi'ñcha' nach pai' gammiji bhai' pu ba oi'ñka'. ¹⁵ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ nach gammiji mu daa'ñchu'nda' guch Gi'kora' jix dhaam, gam nach taxchaabgi'ñdha' nat jix bhai' ba duu nat bha joot guch Xoi'kam na pu'ñi ya' tuch ñamkixdha' guch ua'tulhdhara', ja'p ji buusanda' nach mu tu makgirxi'ñdha' gui' na ki'n tuch ua'ñi'ñka' guch ua'tulhdhara'. ¹⁶ Jam guguuxi'ñ iñ ip na pim cham mik buppat jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios, gam na pim jix ja joi'ndat xi chu ja maakat gu jai' gu tu' no' ja a'm jum aagaidha', na gu' dhi' pu'ñi ja'k jix kii' ka'm nai'ñ gu Dios, ja'p ji buusanda' na pim tu makgirxi'ñdha'.

¹⁷ Gio gui' nam biipi' dir gu'kat jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios japim siamri' tu' ka'm jup xi ja niidhat, cha'pim gampai' pix ja ilhii'ñdha'. Na gu' ja'p ji buusan nam gui' gammiji jam nuuka'n na cham tu' jam duñia', nam gu' gammiji tu jam daa'ñxi'ñdha' buiñor gu Dios na jam nuuka'nda'. Gu Dios diih pu chu'm ki'n ja darai nam pu'ñi jam nuuka'nda' gu jam i'li'mda' bhaan, na ba' no't ba tum kuugalh ya' dhi oi'ñga'n, joidham jix bhai'm taatit pu ti'ya' am na pimit jix bhai' tu jii biix ji'ma'n. Jix bhai'm duukam japim xip tu buada', nam ba'x bhai'm taatit gammiji biipi' dir gu'kat jam aagi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Na gu' no' pim buam pix tu bua na tu'r jix buam jum duukam, jix buam jum aa'nda' am, na gu'x xijai ka' nam jix bhai' jam tuttu' na jax ja'k jix kii' ka'm nai'ñ gu Dios.

¹⁸ Bhai' pim xi chuch dhaa'ñxi'ñdha'ñ jaaduñ, nach ba' gammijix bhai' tu a'gada' dhix bhai'm ka'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Jix aa' ich nach jix bhai' mi' pui' tu kuugalhdhidha' na jax jix aa' guch Gi'kora'. ¹⁹ Gio jam taan iñ ip na pim pui' ja'k tu daanda' buiñor gu Dios nañ palhbuidha' nañ jax dhuu jootom gio mui'p jam paxi-armira' mu ja'p na pim jax tu oi'dha' nañ mu jam tii'mira'.

Na ba tñmo' na tu a'ga gui' nat mu tu ja ua'ñxi gu Israel kam ja'tkam gio ba' na tu ja daa'ñxidha'

²⁰ Ba' gu G'e'kam Dios gui' nat dua'ñdhak giop bami' guch Xoi'kam mu dir koi'ñga'n ti; gui' na xib pui' ji buusan nar jix kii' bipia'dam, xi jam joi'ndat tu jam ua'ñi'ñka' gu jam ua'tulhdhara' ki'n gu i'ra'n nat jaax, ²¹ gam nax kiki' ja'tkam jup jam duñia' biix ji'ma'n, na pim ba' gammijix biññak kat mi' pui' jiiimda' na jax jix aa'. Gu Dios ba' diih jix maat mi' dhir ja'p ja'k na tu' jax dhuñia' jam bui na pim ba ti jigi'ñ

buiñor guch Xoi'kam. Gammijich ba' moo gɛ'kamtu'nda'. Ja'pni pix tui'ka'.

²² Ba' jam guguuxi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham oodat xi chu jiñkuidhai dhi' na ñich mui' ba tu jam ua'ñxi, na gu' cham pik moo ja'p jup jir gɛ', palhüp ji, nañ ji'x pix bhaan jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k gammijix biiñak ka' buiñor guch Gi'kora'. ²³ Gio ba' xi jam aa'ñdham iñ ip nat kia'pix ba buus na kuupich gu Timoteo nar jich jaduñ jich Xoi'kam bhaan. Ba' pui' tii ilhii'ñ iñ no't jootom ya' ai nach maap mu jiim nach mu jam paxiarpu' mu ja'p na pim pai' tu oi'dha'.

²⁴ Miji ja ñio'ki'ñ iñ guñ jaaduñ nam biipi' dir gu'kat jam aagi'ñ gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio gui' nam ji'k ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'm jix bhai'm ilhii'ñ. Aañ ya ja'p siamri jix bhai'ñ ilhii'ñ ji sia gu palhüp. Gu ya' kam Itaalia guch Xoi'kam jügi'ñdham mijip xi jam ñio'ki'ñ am no' pim sap jix bhai'm ilhii'ñ.

²⁵ Ja'pni pix ba' moo tui'ka' ku ba' gu Dios jich Gi'kora' pix gammiji xi jam joi'ndat jam a'm ti nüdhidha' bix ji'ma'n.

GU UA'NA'N GU SANTIAGO

Gu Santiago na mui' ba ja ñio'k'dha' gu Isra'el kam ja'tkam mu ja'p nam jax oi'dha'

¹ Aañ Santiago nañ jir tujuandam tugi'ñ gu Dios jich Gi'kora' gio gu Jesuus jich Xoi'kam jañ ya' dir mu jam ñio'ki'ñ jiñ jaaduñ na pim mummum ja'p oi'dha' mui' kap na ji'x oi'ña'g'n, na pim jir ja bopxi gu mambhixx gook gu maamra'n gu Jakob, na pim ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

Na jax ja'k bua't jum mamti gu ñio'ki'ñ gu Dios

² Aañ ya' dir mu jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim g'e'kam ki'n jix bhai' pix jum taat ka' no't tu'x buam jum duukam jam a'm ba ji chu jii na panaas ku cham nakgam tu tatda'. Xi ñakoo'nda' pim, ³ na gu' no' pim pu'ñir maa'n na pim jax jix biññak buiñor guch Gi'kora', sia ku pim bixchu' bhaan jum tulhiññ, pui' ba machia' pim. Mi' dhir cham tu' jax ka ilhii'ñdha' pim sia tu'x buam jum duukam jam a'm jimiiim, panaas ku pim moo pu cham tu'm tulhiññdha', na pim gu' pui' ja'k ba kaapaka'.

⁴ Dai ji na pim gu'x bhai' xim ga'ngidhat mi' pui' duiñchu'nda' na jax moox kü' ka'm ni'ñ guch Gi'kora', dhi' pim bhaan ba' pu'ñi mui' xim otdatgida' cham tu' bhaan jax jim aagit. Dhi' ba' bhaan bax maati' ka' na pim silhkam jix biññak buiñor gu Dios, mi' dhir ba'x io'm bhai' ji machia' pim na jax ja'k jix aa' gui' na pim tui'ñgida'.

⁵ Ba' no' pim gu' jai' dhit aapi'm jix bhai'x maachik na jax pik ja'k moox aa' gu Dios na pim tui'ñgida', soi'm ilhdhai pim mui' xi chañia' gu Dios. Gui' jam makia' maa'n jimdam gu matda' cham jax ji chi'ji, g'e' cham daaxix kam, na pim ba' mi' dhir ki'n bhai' ji machia' pu'ñi na jax pik ja'k jix aa' na pim tui'ñgida'. ⁶ Dai ji na gu'm aa' na pim bixx jam jujur ki'n jix biññak kat pu' taida' na pim ba ilhii'ñdha' na pui' ji chu buusnia', bixx jam jujur ki'n na pim ti jügi'ñdha' na silhkam jam makia' gu Dios na pim pai' dhuuk mu tañia'. Na gu' no' pim aapi'm pix bap xi chitda pu cham ji chi'ñdhat bixx jam jujur ki'n na pui' ji chu buusnia', cham tu' jam makia' gu Dios gu matda'. Na gu' no' pim pu'ñi cham bixx jam jujur ki'n ti jügi'ñ na pui' ji chu buusnia' na pim jax ilhii'ñdha', ja'p pix ba ji bubuakia' pim na jax gu suudai' na gu'ngukidhat mu ja'k jup jimda' pai' na ja'k bhüda' gu jibñilh, ja'p ja'k gio ja'p ja'k. ⁷ Ba' gu jaroi' no' pu'ñi ja'k pix jir tu'm, cham ji'xdha' makia' gu matda' guch Gi'kora', sia ku tiix maachim na jax ja'k jix aa' gu Dios, ⁸ na gu'x mat ka' na cham tu'x biññak kat jup titdada', pix bap

na ti xi chaanda'. Ni ku cham tu' gammiji nabap tanooll pu chu'm bhaan titii'ñchoka', na gu' buimgidhak maakam tu'm bhaan jup ba titii'ñchoka', gio buimgidhak maakam ip. Mikkat mi' pu cham ka ti'ñchoka' na pin tu' ka taanit gu Dios, pu cham tu' kap jum buixdha'.

⁹ Ba' gu jax chu'm jiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan no' gampai' pix tu'ii' na cham tu' bia', jix bhai' pix jum taat ka' buiñor gu Dios, na gu' bhammi dir bha ja'k jix chumñigam ilhii'ñdha' gu Dios, na gu' bhaan ti ni'ñdha'.

¹⁰ Gu' ba' gu jax chu'm jiñ jaduun jich Xoi'kam bhaan no'r jix chumñigam, gu' ji no't gu' nai' ji chu juu gu tu' na bia'kat, jix bhai' pix jum taat ka' ip sia buiñor gu Dios, na gu' gu Dios pui' na jax bhaan ba ti niidhidha', pui' na jax bar jix chumñigam ka' buiñor, sia ku gu' ya' gu maaxik bhaan pui' ji bii. Gio na gu' cham tu' gammiji ya' pur jix chumñigam ka' gu jaroi' no'r jix chumñigam. Ja'p pix ji buusan jia na jax gu yooxi' na alhio pix mu pai' yoota', ni ji'x ku iam moo gammiji mi' pu yootda'. ¹¹ Na gu' no't jix io'm bhai' xi chon, bhaatai pu nai' ji gokia' bixx binkam gu toona'n, jix gak mi ja'p pup katka', mi' pu dibai cham pai' ka matgilhia'. Pu'ñi ip gui' nam jir jix chutumñigam, jotmoda' pix cham pai' matgilhia' no't tu' ma duu, gio gu' pu nix chu' ip ku bhüka'.

Na jax ja'k jix bhaai' nañ dhuñia' no' cham bhai' tuñ jim

¹² Ja'p moo joidham jix bhai' ba tu jimia' gu jaroi' no' xi ñakgat gammiji pux biññak buiñor gu Dios, sia kut giilhim bixx aixim jix buam jum duukam bhai' a'miram ji chu jii, na gu' gatuuk na pu'ñi xim tulhiññaimii, mi' dhir dai na ba baidhika' guch Xoi'kam jix dhaam ja'k na pai' gammiji jix jikgim bap tui'ka', na joidham jix chu abhaar. Ba' pui' ji buusnia' na ba mai'chia' gu kuruum na joidham jix abhaar nax dha'ram namiiik, gui' nat jax chu'm ja iimchuda guch Xoi'kam na saak ja makia' gui' nam ji'k pu'ñi mi' pui' jimia' na jax jix aa'. ¹³ Gu' ba' gu jaroi' no' ampix pui'x buam jix chu duñiim na jax ja'k cham kü' ka'm ni'ñ gu Dios, cham tu' jax jum aa'nda' na gu Dios pui' ja'k jurtu'n ku ba' pui' tu tatda'. Jax dhiu na gu Dios cham ji'xdha' pui' ja'k jurtu'nda' gu jaroi' nax buam tu duñia', na gu' cham tu'x buam jum duukam a'miram dir busaak. ¹⁴ Ja'ppi diilh jura'ram dir na buusnia' gu jaroi' na pu'ñi bixx aixim bam aa'nda', na mi' ba ji kaaya' na jax ja'k jurtu'nka' gux buam jum duukam na ba'x buam bax chu duñiim ka' na jax ja'k cham kü' ka'm ni'ñ gu Dios. ¹⁵ Mi' ba' na pu'ñi xim aagaimii, dho gu' dai na pui' ba duñia' dho na jax cham kü' ka'm ni'ñ gu Dios, ba' dai na bam ua'tulhdha'. Mi' dhir ba' no't cham soi' kam ilh buiñor gu Dios

na tu uañdha', muuki' chir bap tui'ñgida' gu ii'mdagaram bhaan, na gu' gatuuk dai na ba tulhiñchuda' gu Dios.

¹⁶ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim pui' ja'k kam aa'nda' na gu Dios pui' ja'k jam jurtu'nka' na pim ba' pu'ñi buam pix jix chu duñiim ka' na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gui'. ¹⁷ Jax dhui na gu Dios cham tu' a'miram dir busaak gu tu' nar jix buam jum duukam, dai ji gui' na ji'k tu'r jix kii'p jum duukam. Bix gui' na ji'k tu'ch a'm jimiim nar jix kii'p jum duukam, Dios jir jup duniñ, gui' nax dhaam jup tu'ii' nat jaroi'p duu dhi chiichia' na bha'ñi ja'p daraa jix dhaam gio dhi tanoolh na bix kap tu toonni'ñ. Gu Dios gammiji pur Dios jia, cham pai' dhuuk maakam jup bar tu'm, pu maa'n na jax pix jir tu'm na jax bar tu'm. ¹⁸ Ba' xich joi'ndat ti xich baidhikam jix dhaam na pai'p tu'ii' nach pai' gammiji jix jikigim bap tui'ka', dai sap nach mi' pui' xi jiiimda' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ. Joidham jix bhai'ch chidai jich aichdha'x dhaam dai aach nach ji'k mi' pui' jimia'.

Nañ jax ja'k tui'ñgida' no'ñ silhkam ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam

¹⁹ Ja'pniñ ba' moo tiip xi jam tiidam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim siamri xi ñakgat no' jaroi' giilhim jam titda na jax cham jir am. Cha'pim juanda', xi kēkē' pim pix sia ku jax kai'ch. ²⁰ Cham tu' na pim moo maa'n jimdam bhaakui giilhim mui'p tiida ya' dir mu ja'k, na gu' dhi' pu'ñi ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ²¹ Gu ja'pji na pim soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiiimda' ji na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gui' na bhaan jich aagi'ñ na jax ja'k jix bhaai' nach duñia' nach ba' cham jich chulhiña' gatuuk, na pim gu' bax maat. Ja'p japim xi dhui bix na ji'k tu'r jix buam jum duukam na ya' dhi oi'ñga'n jix chu jai'ch na pim ba' cham dhi' bhaan jum ua'tulhi'ñdha'.

²² Ku gu' dhi'm aa' ji na pim tu' silhkam mi' pui' xi dhuiñchu'nda' na ji'k moo jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, cham tu' daipu' na pim jix mat ka' pix. Na gu'r ba pui' pix ip sia pim tiix maat no' pim gu' cham pu bua na jax jum kai'ch, diilhapim ua'tulhdhara' tir jum iabuda', na pim gu' cham am buatgida'. ²³ Na gu' gu jaroi' no' tiix maat na jax ja'k jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gu' ji no' gu' cham pu bua, dhi' ja'pni pix ba ji buusan na jax gu jaroi' no'm ninii'ñ nax maachim na jax moo tu'm ba ti nii'ñ, piam no' cham jix ja'kkulhi'. ²⁴ Ba' dai mi' na ka ti'ñchoka' na kam ninii'ñdha', mi' dhir na ja'p ti tigia', pu cham tu' ka ti'ñchoka' na pin jax chu'm ti nii'ñ. Pu'ñi ip ba' dhi'. ²⁵ Gu' ba' gu jaroi' no' kēkē' gux bhai'm kai'chdham

ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' xi dhuiñchu' na ji'k jax jum kai'ch na bhaan jich aagi'ñ nach jax ja'k dui cham kach chulhiña', dhi' dho gi gu' joidham jix jikigim bap tui'ka' ji gio nax bhai' ji chu buusnidha' na ji'k tu' jax buada', na gu' joidham bhaan ti nüdhidhat palhbui'ñchu'nda' gu Dios.

²⁶ Ba' gu jaroi' no' mi' pui' ti xi jim na jax moo tu' aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu' buam pix tu' ñio'k na jax cham jir am na cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, pur cham tu' ka', sia ku gu' ti pui'm aa' na mi' pui' bhüchu' na jax tu' aagix, jir ja'p pix ka' ba' na pui'm tiiti'nda' nar jich Xoi'kam jügi'ñdham, na gu' giilhim tu' ñio'kda'. ²⁷ Gu' dhi' matgam no'ñ tu' silhkam mi' pui' ba bhüchu' na jax tu' aagix gu ñio'ki'ñ gu Dios na ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' ji nañ kañ ua'tulhi'ñdha' ki'n gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, pui' na jax nañ jix buam tu' ñio'kda' gam nañ giilhim ja titdada' gu ja'tkam, gu' ja'pji nañ jix ja joi'g'i'nda' ji gio nañ ja palhbui'ñdha' gu a'aalh nam alh jir di'dir koi', gio gu di'dilhdhim u'uub nañ xi ja maakidhat gu tu' na ja a'm jum aagaidha'.

2

Nañ jax ja'k jix bhai' ja buada' gu ja'tkam sia jaroi' na pix

¹ Ja'pni ja'k jañ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ na pim ba ti jügi'ñ buiñor gu Gē'kam jich Xoi'kam, na pim cham tu' ji'k pix jix ja joi'ndat jix bhai' ja buada' gu ja'tkam, jai' ba' tu' pix ja ilhi'ñdha' pim. ²⁻³ Pui' na jax mu pai' no' pim jum jumpa'n na pim tu' daanda' buiñor gu Dios, no't gu' maa'n mi' ba ai gu maa'nkam jix chumñigam na bixchu' bapañum jix u'uam tothikdam xi chu baapsatu' noonbiram, gio nax kiki' xi chi ti'chu' jix dha'ram namkim, ba' aapi'm pix jix bhai' titdak jax chitda: "Jam jii'p jiñ jaduñ ya'ni ja'k dhix kii' atookkor ta'm." Gu' ba' no't gu' ja'x dhir mi'p ba ai jumai gu maa'nkam na alh gampai' pix chu'm nax xaasak ti ti'chu' giox i'k suuskam, ba' aapi'm jax chitda pix: "Aap baasi'n jap pix ka kii'ka' soosna'n, piam kup mi' ja'p xi dhaibu' dharap no'p jix oo'n nap kai'k." ⁴ Dhi' ji' no' pim pu'ñi ja'k pix tu bua pui' bam kai'ch na pim ji'k pix jix ja kügalhdhat jix bhai' ja bua gu ja'tkam, jai' ba' cham. Dhi' cham tu'r am gu pui' ja'k. Bix ji sia nar jaroi' na pim jix bhai' ja buada'.

⁵ Dho gu' dhi' ji ba' pik jix io'm jix ja joi'ndat ja a'm ti nii'ñ gu Dios gui' nam alh gampai' tu'ii' nam cham tu' bia', nam gu' gammiji pix soi'm ilhi'ñdha' buiñor. ¿Tu'm gi bhaan gē'gē'kam jum ilhi'ñdha'? Dai nam jix io'm jix bii'nak ka' pix buiñor gu Dios. Dhi' ji ba' pik ja baidhika' jix dhaam ja'k

nat pai' ja'k ja iimchuda na saak ja aichdha' gui' nam ji'k mi' pui' jimia' na jax jix aa'.⁶ Gu' ji na gu' aapi'm dhi' ba' pik tu' pix ja ilhii'ndha', gampai' pix ja ilhii'ñ japim na pim ja nii'ñ nam alh cham tu' bia', dai gux chutumñigam na pim ba'x ja kiigalhdhat jix bhai' ja buada'. Gu' dhi' jim ba' pik tu' xi bua no' mit bach o'bhai', jich ui'ka' am dho buiñor gu' gē'kam nam jich chulhiñchuda' no' chich palhüp am cham am bua mi' pai'.⁷ Gio nam gu' dhi' ba' pik cham kiigalhi'ñ gu' ñio'ki'ñ gu' Dios na ti' tum a'ga, tu' pix ilhii'ñ am gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu' a'ga guch Xoi'kam gui' nach jaroi' buiñor ba ti' jügi'ñ.

⁸ Gu' dhi'm aa' ji na pim mi' pui' xi chu daa'ñchu'nda' na jax jum kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu' daaxix gu' ñio'ki'ñ gu' Dios nap jum kai'ch: "Jix ja joi'ndat jap jix bhai' ja buada' gu' ja'tkam sia jaroi' na pix, ja'p nap jax xim joi'ndat jix bhai' buada' aap diilh." Dhi' ji' no' pim pu'ñi ja'k duiñchu' na pim ba' bhaan pui' ba ilhii'ndha' na pim mi' pui' bhüchu' na jax jum kai'ch gu' ñio'ki'ñ gu' Dios. ⁹ Gu' ji no' pim gu' pu'ñi ji'k pix jix ja kiigalhi'ñhdhat jix bhai' ja bua gu' ja'tkam, jai' ba' tu' pix ja ilhii'ñ japim, cham tu' mi' pui' duiñchu'nda' pim na jax ja'k tu' daaxix gu' ñio'ki'ñ gu' Dios. Ba' dhi' bhaan bam ua'tulhdha' pim, na gu' dai na pim diilh jax ilhii'ndha' pix na pim pu' tu' buada', cham tu' na jax jix aa' gu' Dios. ¹⁰ Gu' ba' no' pim büx mi' pui' ti' ka duiñchu' na ji'k jax tu' daaxix gu' ñio'ki'ñ, gu' ji no' pimit gu' mi' pai' maa'n kap am cham am xi bua, mi' pimit dho bam ua'tulh gē'kam ki'n, ja'p ji buusnia' na pim moo pu' büx cham am bua' na ji'k jax tu' daaxix gu' ñio'ki'ñ gu' Dios, sia ku' pimit gu' maa'n kap pix ti' cham am bua. ¹¹ Pui' na jax mi' pai' maa'n kap nap jum kai'ch gu' ñio'ki'ñ gu' Dios: "Cha'p büma'n boppoda' gu' ubii no'p cham dhi' büma'n tümüi'x", gio jumai kap nap jum kai'ch: "Cha'p ja koo'nda' gu' ja'tkam." Ba' no' gu' gu' jaroi' ti' cham tu' büma'n boppo gu' jumai ubii na cham tu' büma'n tümüi'x, gu' ji no' t' gu' maa'n ma mua gu' maa'nkam, dhi' dho ki'n gē'kam ki'n bam ua'tulh, ja'p ji buusnia' na pu' büx cham am bua' na ji'k jax tu' daaxix gu' ñio'ki'ñ gu' Dios. ¹² Ba' aapi'm pu'ñi ip jiiñ jadauñ, mi' pim pui' xi jümda' na jax jix aa' gu' Dios. Cha'pim buam pix ka tu' ñio'kda' na jax cham ki' ka'm nii'ñ guch Gi'kora', gu' ja'pji na pim mi' pui' xi bhüchgida' ji, panaas ku' moo bar bhaan ka' na pai' dhuuk jam aagi'ndha' gu' Dios no' pimit mi' pui' jii na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan jich aagi'ñ nach jax ja'k duñia' nach ba' cham mu' ja'k bhüya' nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha', piam ku' chich gu' cham mi' pui' jii. ¹³ Na gu' no' pimit aapi'm cham ja palhbuix ja joi'ndak gu' ja'tkam ki'n

gu' tu' na ja a'm jum aa'nda', gu' Dios pui' cham jup jam joi'nda' aapi'm, gu' ja'pji na jam tulhiñchuda' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, dai na pui' xi jam tüdai na pimit cham bhai' ja duu jix ja joi'ndak gu' ja'tkam. Gu' ba' gui' nam ji'k jix bhai' ja buimii jix ja joi'ndat gu' ja'tkam sia jaroi' na pix, dhi' dho gi' gu'x bhai' tu' ja jimia' ji, jix bhai' ja tüdai ja aichdha' guch Gi'kora' na pai'p tu'ñi'.

Gu Santiago nap kai'chdha' nam aa' nañ pui' xi chu duñidha' nañ jax ja'k jix büñak ka'

¹⁴ Gio ba' no'ch aach jax kai'ch nach büx jich jujur ki'n jix büñak kat ti' jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu' ni' ji'x kuch iam pui' xi bua na jax ja'k bhaan jix maati' nar pui', pu' bar iatda' ka' dho, pix jap kai'chdha' ich pix ba'. Ba' dhi' pu' cham ji'xdhat jich palhbuidha' jano' na pai' dhuuk jich aagi'ndha' guch Gi'kora' na chich cham tu' mi' pui' jii na jax jix aa', sia kuch gu' aach ya'x baabui'm kai'ch xib nach pui' kai'ch nach büx jich jujur ki'n ti' jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'ch gu' cham mi' pui' bua gu' maaxik bhaan na jax jix aa'. ¹⁵ Na gu' dhi' ja'pni ja'k ji buusan jia na jax no' maadit gu' jax chu'm jich jaduuiñ jich Xoi'kam bhaan cham ka' bia' gu' koi' na tu' jugia' ni' gu' ja-jannulhi'ñ na ti' ti'ya', no' gu' pui'x dhaapak pix ba' oiri. ¹⁶ Ba' no' gu' maadit aapi'm mu' jimik jax chitda: "Moo git alh joidham jix bhai' tum jümda'ñ jaduuiñ tu' na pix bhaan, gē' bia'ka' ap gu' koi' nap tu' kua'da', gio gum jajannulh jap git moop tu' bia'ka' nap ti' ti'ka' nap ba' cham gibkaidha'." Gu' ji no' gu' ni' ji'x ku' pich iam xi onbai' gui' na tu' a'miram jum aa' nap nii'ñ, çtu' gi' ki'n jup palhbuidha' sia kup aap mi' joidham ti' xi chitda? ¹⁷ Pu'ñi ja'k pix jup ji busaak ba' sia kuñ aañ pui' ti' xi kai'ch nañ büx jiiñ jur ki'n jix büñak kat ti' jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Pur ja'p pix ka' ba' nañ pui' kai'chdha' nañ sap pik ba' ti' jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'ñ gu' cham pui' xi bua gu' maaxik bhaan na jax jix aa' guch Gi'kora', pui' ji buusanda' ba' nañ pu' cham pai' ti' jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁸ Jaiñ no' jaroi' jax jum titda mu' pai' jim namkik: "Na ba' aap moo ni' ji'x kup iam jix bhai'm duukam xip tu' bua na jax ja'k jix ki' ka'm nii'ñ gu' Dios, na saak aap ba' pik büx jum jur ki'n jix büñak kat ti' jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Aañ iam jix bhai'm duukam jup tu' bua ji, sia kuñ cham ti' jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Pui' kai'chdha' ap na saak jum aa' nañ büx jiiñ jur ki'n jix büñak kat ti' jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ba'ñ baidhika' jix dhaam ja'k, gu' ji na gu' ni' ji'x kup iam jix bhai'm duukam xip tu' bua na jax jix aa' gu' Dios na bhaan jix maati' ka' git nap silhkam büx jum jur ki'n jix büñak kat mi' pui' jim na jax jix aa'. Aañi' ji na ba'

pui' bam kai'ch nañ panaas tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' gu Dios. Tii' nañ gu'x bhai'm duukam xip tu' bua na jax jix kii' ka'm ni'i'n." ¹⁹ ¿Ka' na pim bax maat aa naa io'm jir g'e'kam gu Dios gam na daipu' maa'n jix jai'ch na bixchu'x aichu'n ku pim ba' ilhii'n na pim dai pui' pix ja'k bhaan jix biiñak kat biix jam jujur ki'n? Chaam ji gu'n jaaduñ, na gu' dhi' cham pik xijai jia nañ ti jügi'ñdhat jix mat ka' na jax jir tu'm kam gu Dios. Sia dho gu jajo'k jix maat am na jax jir tu'm kam gu Dios, jix maat am ip na ja tulhiñchuda' gatuuk, ba' tiix chotdon am xib, nam gu'x maat nam jum tulhiñña'. ²⁰ Moo pim siamri jam jujur xi bia'kat xim ga'ngada' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida', jam moom am japim xi baapsai dhi' nañ ji'k jax jam titda. Na gu' kai'ñkam pui' pix cham tu' ki'n jup jam palhbuidha' sia pim aapi'm ti biix jam jujur ki'n jix biiñak kat ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no' gu' ni ji'x ku pim iam jix bhai'm duukam xip tu' bua ja bui gu ja'tkam na jax ja'k jix kii' ka'm ni'i'n gu Dios, pur ja'p pix ka' ba' na pim pui'm titi'nda' na pim jir jich Xoi'kam jügi'ñdham. ²¹ ¿Jax japim gi bax maat nat tu jii bijik guch boxii kat Abraam? Jaiñ nat ti pup makgirxi gu Dios gu maraa'n Isaak, sia ku daipu' maa'n tu mar. Ba' joidham jix kügalh gu Dios, na gu'x maat na dhi' joidham tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa'. ²² ¿Jia na gu' gui' tu' silhkam biix juraa'n ki'n jix biiñak kat ti jügi'ñdhat buiñor gu Dios? Ti' na gu' moo mi' pui' xi chu buidha' na ji'k jax tiidaidha', jix bhai'm duukam xip tu' buada' gu maaxik bhaan, cham tu' na daipu' biix juraa'n ki'n jix biiñak kat ti jügi'ñdha' pix buiñor gu Dios. Dhi' ji' ji ba' bhaan ba matgir na tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' jimdat na jax ja'k moox aa'. ²³ Pui dho mi' pai' tu' ua'ñix u'uan ta'm dhi' nat jax tu duuk gux boxii kat Abraam, mi' na pai' tu' ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch: "Gu Dios jix io'm jix kügalhdhak gu Abraam, nat gu' biix juraa'n ki'n tijii'ñdhat mi' pui' tu' dunaak na ji'k jax tiidaidha'." Pui' ja'k jam ba' pup jix maat gu ja'tkam na sap gu Abraam gio gu Dios maap jix bhai'm daa' am, nam gu' maap maa'n ñi'ook jup duuk.

²⁴ Dho jaiñ nat jax ja'k tu' jii guch boxii kat Abraam. Pu'ñi ip ba' aach xib, jum aa' nach jix bhai'm duukam xip tu' buada' gu ya' maaxik bhaan na jax jix kii' ka'm ni'i'n guch Gi'kora', gio ba' nach pu'ñi biix jich jujur ki'n xi chi jii'ñdhat buiñor, na ba' gu Dios pui' bach ilhii'ñdha' nach tu' silhkam mi' pui' ba duiñchu' na jax jix aa', ba'x kikii' ja'tkam bach bia'ka'. ²⁵ Gio ja'pni ip nat jax tu jii bijik gui' na Raab tügich nar ganai' pix kat. Ti' nat joidham jix kügalh ip pui' gu Dios nat biix juraa'n ki'n ti jügi'ñdhak buiñor jix bhai' ja duu nat ja palhbuidhak ja tibiaptuda gu

gook ja'tkam nat mu ja joot gu Josue. Gio buimgidhak nat xia' na mit giop ba jii, nat ja'p ja'k gabiñh ja joot nam bhüya', cham tu' mi g'e' boi cha'm nam sap ba' cham ja tigia' gu mi' oi'ñkam. ²⁶ Aach pu'ñi ja'k jich a'm jup jum aa' nach xi chu buada' no'ch baabui' silhkam mi' pui' ba jii'm na jax jix aa' gu Dios. Na gu' no'ch cham pu bua, pur ja'p pix ka' siach ti pui'ch titi' nach jir jich Xoi'kam jügi'ñdham. Ja'pni na jax ba' jia gu maa'nkam na gu' muukix ka' no' cham bhaan kap tui'dhi' gu i'ndaga'n, dai no' bhaan jup tui'dhi' na ba' duaka'.

3

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach giilhim pix tu' ñiokda'

¹ Moo pim alh jix bhai'ñ jaaduñ, cha'pim biix pix jix aa'nda' na pim biipi' dir gu'kat ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham gu ñio'ki'ñ gu Dios, na gu' dhi' cham tu' jaax-mada'. Jum aa' gu' nañ biipi' jix bhai'x mat ka' gio ba' nañ mi' pui' xi jimda' na jax pik ja'k moox aa' gu Dios nañ ba' bar pu chu'm ka', nañ ba' gu' cham maakam pix ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham. Na gu' no'ñ mi' pai' maakam pix ja aagi'ñ, no' gu' cham tu' pui' kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios, dhi' ñich dho bhaan g'e'kam ki'n bañ ua'tulh buiñor, ba' dai na bañ chulhiñchuda'. ² Na gu' tu' nañ pix bhaan bañ ua'tulhdha' sia tu' palhüp jup jum duukam mi' ja'p no'ñ cham bhai' maat, sia no' ñich mi' pai' maakam pix ti na cham pui' tum ñiok, dhi' ki'n jañich dho pu bañ ua'tulh buiñor gu Dios. Na gu' dhi' biipi'm aa' nañ jix bhai' tu' ñiokda' nañ ba' ilhii'ñdha' nañ a'm ti niidhidha' gu Dios, nañ cham tu' giilhim ka tu' ñiokda' na jax cham jir am na cham kii' ka'm ni'i'n. Dhi' pix no'ñ pu'ñi ja'k ba duiñchu', cham ji'xdhat pui' ka tu duñia' dhiñ chuuku' na dñilh jax ilhii'ñdha' nar jix buam jum duukam, na gu' ja'p ji buusnia' nañ mi' bhüichdhatgida' na pai' jax jir am. ³ Ja'pni na jax ba' jia gu kabai piam gu tu' maachu', nañ gu' bhai' xi baaxdhai chiñ'ram gu piriñ no' ñich pai' ba jii nañ ba' ki'n silh bhüichdhatgida' pai' nañ ja'k jimda', gam nañ ki'n kiksaidha' gammiji biix boi no'ñ bax chamñim. Na gu' no' cham tu piriñchu', gammiji pup jimda' pai' na ja'k ilhii'ñdha' dñilh. ⁴ Gio ja'pni ip na jax gu g'e'g'er kaknub na mu ja'p bhaan tum oiri g'e' suudai' dhaam. Jaiñ jir i'lhich gu u'uux nam ki'n palhüp jax xi chu bhüiidha' gui' nam bha daraichgida', silh ja bhüichdhatgida' am pai' nam ja'k ilhii'ñdha' sia ku gu' jax jir g'e'g'er gu kaknub, gio sia jax jix io'm jix jibär. ⁵ Pu'ñi pix jup ji buusan dhiñ ñiin na yiji kük jiiñ chiñ am, jir ilhi'ch jup jum duukam ti na palhüp ja'p joiñdha' nañ ba'

tu a'gada! Gu' ji na gu' dhi' ba' pik jix io'm xi chu xi bua na pai' dhuuk mui' ji ñokia', ja'p na jax gu tai no't palhüp mi ja'p pai' gi' nax chi miidha', pu giilhim jix na gë' ti müya' pai' na juugit jix chi miidha' ka'.⁶ Dhiñ ñiin na yji kiik jiñ chiñ am, pu'ñip ji buusan na jax gu tai, na gu' na pai' dhuuk bhai' ji joñia', jix bhaai' na giilhim ti'ya' na jax cham pui' tum ñiok na sia gu Dios cham kii' ka'm nii'ñ. Aa'ñ ba' bhai'ñ a'm ji jimia' gu ua'tulhdhara' na pai' dhuuk pu'ñi giilhim ti'ya' dhiñ ñiin binkam guñ chiñ no'ñ cham soo'mchulhiñ, na gu' nañ jax ba kai'ch, na kai'ñkam dhiñ ñiin pui' ji buusan na jax gu tai. Ba' na pai' dhuuk giilhim ti'ya', ja'p ji buusnia' na bhai' pu ji müya' biix dhiñ chuuku', na gu'ñ a'm ba jimia' gu ua'tulhdhara'. Ku gu' dhi' mummum kat jup jum kai'ch ji na pai' cham tutki gu tai nañ pu ba miijidhat jup tui'ka' nañ pai' gammiji mi' pup jiñ chulhiñdha', dhiñ ñiin na tu'm da'p duña' no'ñ cham soo'mchulhiñ. Ku ba' gu' chi na gu'x xijai nañ ba' soo'mchulhdha' no' jax jix chi'iim, ⁷ cham pui' na jax gu jaroi' no'x ja sasoi'ntam gu ji'ngiarum sasoi', pui' na jax gu u'ji', piam gu kooko', piam gu maapi'ñ, piam sia jax chu'm, daipu' na ja da'ngüi ja mamaansutdai ja mam-tuxdha' jax ña ilhii'ñdha', pui' ja'k machia' am. ⁸ Gu' matgam dhiñ ñiin gio dhiñ chiñ chi gu' moox xijai ji nañ aa'ñdha' gio nañ soo'mchulhdha' na jax jup ilhii'ñdha', ja'ppi na pu ti'ya' na jax jup jix chi'iim ka', na gu' dhi' cham tu'r jix kii'p jum duukam bak. Dhi' ja'p ji buusan ji na bhaan dir jum gigi'lhi'ñ dai gu tu' nax io'm jix maimda'.⁹ Jaiñ gu' dhiñ ñiin gio dhiñ chiñ ja'k ki'n pix jup gë'kamtu'nda' ti' gu Dios jich Gi'kora' nax dhaam jup tu'ii', gu' ji nañ gu' dhi' ki'n pix giilhim jup ja titda' gu jai' ja'tkam nañ jix maat nat Dios jup ja duu, na saak jir pu chu'm am ip na diilh, na jax aa' kuñ pu ja titdaimi nañ jax ilhii'ñ na cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ¹⁰ Jax ba' ja'k jup tu'ii' dhi'ñ jaaduñ nach ba' gu' dhich chiñchiñ ki'n pix jup gë'kamtu'nda' gu Dios gio ba' moo nach giilhim jup ja titdada' gu ja'tkam na jax aa'? Panaas gu' moo dhi' cham tu' am gi'nsi ji gu pui' jiñ jaaduñ. ¹¹ Na gu' dhi' ja'pni jia na jax ba' pai' no' diibon gu suudai', çpaa pim duuk nii'ñ na ji'x jix i'oob mi' dhir jup ba buan, ji'x ba' moox xibu'? çña na gu' cham? ¹² Gio ja'pni ip na jax gu iigix, na gu' cham jix'xdha' turaasno iibhai'ñcha', nix chu' gu uubas ku cham jix'xdha' iigix iibhai'ñcha', na gu' cham tu'r pu chu'm ka' gu toona'n. Pu'ñi ip ba' dhi'ñ jaaduñ, aañ cham pai' dhuuk ti' nii'ñ ji pai' na diibon gu suudai' na ji'x jix xibu' mi' dhir jup ba buanda', ji'x ba' moox i'oob ip.

Nañ jax ja'k tu jimda' no'ñ silhkam jix bhai' bax maat na jax ja'k jix aa' gu Dios

¹³ No' jaroi' maadit jix bhai' bax maat na jax pik ja'k moox aa' gu Dios na tui'ñgida', jum aa' nar jix bhai'kam ka' gio nax bhai' xi chu jimda' ja bui gu jai', na ba' dhi' bhaan jix maati' ka' na silhkam jix bhai' bax maat gu ñio'ki'ñ gu Dios. Ba'x io'm pix bhai' ji maachidha' no' pui' ja'k duiñchu'.¹⁴ Gu' ji no' gu' dai gë'kam jum taatit nai'x ja bhaamki'ñ gu jai' na pui' jim aagit nax io'm jix chu maat sia tu' na pix, gam sia na jax ja'k jix aa' gu Dios, cham tu'r di' ka' gu matda' gui' na Dios tu maak. ¹⁵ Na gu' gui' cham tu' pu chu'm tu maak jia gu matda' na ba' gu jaroi' ki'n gë'kam jim taatit nai'x ja bhaamki'ñdha' gu ja'tkam na palhüp bar jix aixkam. Gu' dhi' ya' kam pix ji dhi' oi'ñga'n na bhaan jup tui'ñgida' gu matda' gu jaroi' na pu'ñi ja'k pix jir tu' na ka' na jax ja'k jurtu'nka' pix gu ja'ook, pui' ku ba' gë'kam jim taatit nai' pix jix chu bhaamki'ñdha'.¹⁶ Pai' no'm mui' jai'ch gu pu chu'm gu ja'tkam, gammiji pix jum daa'ngichgida' am tu' na pix bhaan nam xim jiji'gak kat ki'n gu tu' nam bia'ka' biix ji'ma'n. Jum koo'nda' am jai', jai' ba' nam jum kokdadat jum ko'ktolhi'ñdha', gammiji na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ¹⁷ Matgam gu' gui' nam moo tu' silhkam bax maat na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida', nat ba ja tajaañ gu matdaga'n, mi' pui' ji nam xi jiumda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ. Cham pai' tu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha' am, ni kum cham pai' dhuuk tu' ki'n ja bhaamki'ñdha' gu ja'tkam, dai ji nam jir jix bhabhai'kam kat jix bhai' ja titdada', gio ba' nam jix ja joi'mdat ja palhbui'ñdha' tu' na pix bhaan. Dhi' ji' ji na ba' pui' bam kai'ch nam silhkam jix maati' mi' pui' ba bhiichu' na jax ja'k jix aa' gu Dios no'm pu'ñir jix bhabhai'kam sia jaroi' na pix buiñor. ¹⁸ Ba' gu' ja'k nam pu'ñi jix maati' gu ñio'ki'ñ gu Dios jix bhai' pix ja titda' gu ja'tkam, nam cham pai' dhuuk tu' ki'n ja kokda, dhi' ja'p ji buusnia' nam jix kii'p jum duukam ja a'm ti is gu ja'tkam. Pui' na jax nam jax ja'k dui' cham tu' bhaan jax ji kai'chit tu oi'ñka', ni kum cham pai' dhuuk tu' ki'n jum kokdada', dai ji nam jix jijikgim jix bhai'm taatit mi' pui' jiumda' na jax ja'k jix aa' gu Dios.

4

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach bhaan titi'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n

¹ çPaa pim dir ilhii'ñ nam gigi'lhi'ñ gu bhaamda' na pim ba' ba jim ñiñiokboixdha' tu' na pix bhaan gam na pim ba jim kooda'? Dho bhai' dhir jam jujur am bhaan na pim biix aixim jix chu duñiik ka' na tu' cham jum aagaidha', gam na pim bhaan titi'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n. ² Tiix aa'nda' pim

na pim jai'p bia'ka' gu tu' na pim nii'ñxi'ñka' na bia' gu jumai. Ji'x japim tii bax chu kokdak ka', pi'am ku pim bax mu'aam ka' gu jaroi' na pim ba' pu'ñi duuji ba bia'ka' git gu tu' na pim jix aa'nda' na pim bia'ka'. Gu' ji na gu' cham, na gu' ni ji'x ku pim soi'm ilhdhat jup xi chaanda' gu Dios na jam makia', dai na pim pu'ñix bhaamut ja ti'ñchoka' gu jai', gam na pim jix ja jügak ka' tu' na pix bhaan. ³ Gio ji na gu' sia ku pim tii taan gu Dios na jam makia' gu tu' na pim jix aa'nda' na pim bia'ka', cham tu'p jam maakda', na gu'x bhai'x maat ka' na pim bhaan pix gë'gërkam jum taat ka' gio na pim ki'n biix aixim jix chu duñiik ka' na jax ja'k cham ki' ka'm nii'ñ, cham tu' na pim ki'n jix bhai'm duukam jup tu buada'. ⁴ Ja'p japim pix ba ji buan jiñ jaaduñ na jax gu jax chu'm ubii no' tii biima'n tiimui'x maa'n gu chio'ñ, no' gu' jumai biima'n boppo. Dhi' pu chu'm gu ja'tkam cham tu' ja kügalhi'ñ gu Dios, na pim gu'x maat na gu jaroi' no' pu'ñi pix ja'k tu jim, no' dai biix aixim tu bua na jax cham jir am, cham tu' bhaan ti niidhidha' gu Dios, jir ki'darga'n ka' pix, na gu' cham mi' pui' jümda' na jax jix aa'. ⁵ Na gu'p jum kai'ch gu ñio'ki'ñ nax io'm xich joi'ndat xich dha' aach, nat gu' tiich a'm ba tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nach ba' kaichgit mi' pui' xi jümda' git na jax jix aa', cham tu' nach maakam tu buidha'. ⁶ Jumai kap jup jum kai'ch ip gu ñio'ki'ñ na sap jix kügalhdhat jix joi'gi'nda' gu Dios gu jaroi' na gampai' pix jum ilhii'ñdha', gu' ba' gui' na gë'kam jum taat ka', gampai' pix bia'ka', ni ku cham kügalhi'ñdha'. ⁷ Ba' aai jam guguxi'ñ jiñ jaaduñ na pim mui' xix biññak ka' buiñor gu Dios biix jam jujur ki'n. Cha'pim mu ja'k kë'kë' gu ja'ook. Xi ñiokdhai pim bhaankamu'n guch Xoi'kam, ka na gu' pu jimiññolia', ba' cham tu' maakam ka jam jurtu'nka'. ⁸ Soi' pim bam ilhdha' buiñor guch Gi'kora' na ba' xi jam joi'ndai gio jam a'm jup ba ti niidhidha'. Ja'p ji buusnia' na pim jix bhai' bam i'koimda' gio na pim ba uana' gu jam jujur, na gu' ba tu jam uañdha' gu Dios no' pimit soi'm ilhdhak pui' ba ti'ñ na pim cham pui' ka tui'ka', sia ku pim gu' pui' tii kam aagit na pim biix gok kap jup tui'ka' git, pui' na jax na pim kaichgida' gu Dios gio ba' na pim pu'ñi biix aixim tu buada' git na jax cham ki' ka'm nii'ñ. ⁹ Na gu' cham kügalhi'ñ gu Dios gu pui' ja'k, gu' ji na pim soi' pix bam ilhii'ñdha' ya' dir ja'p ja'k. Cha'pim jix bhai'm taatit ka jümda', ni na pim gë'gërkam jum taat ka', ja'pji na pim soi'm ilhdhat ba suanda' ji pui' xim aagit na pim gë'kam ki'n cham am buatu' gu pui' na pim jax ja'k tu jim. ¹⁰ Gio na pim gampai' pix bam ilhii'ñdha' buiñor gu Dios, cham tu' na pim bhaan ka titi'ñchoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n, na ba' mi' dhir pu'ñi xi jam joi'ndai

gio jam a'm jup ba ti niidhidha', gam na ba jam palhbui'ñchu'nda' tu' na pix bhaan.

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham jir am nach pu'ñi guch jaduun' jich Xoi'kam bhaan na cham tu' mi' pui' jim na jax jix aa'

¹¹ Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim git cham tu' bhaan aap ji kai'chit tu oi'ñka'. Cha'pim jum a'a'gat, gio na cham jir am na pim jax tiida' gu jax chu'm jich jaduun' jich Xoi'kam bhaan na cham tu' mi' pui' jim na jax tu daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios. Nap gu' cham tu' dhi' pu chu'm ki'n daaxix ka'ñ jaduun' nap mi' dhir ja aagi'ñdha' gu jai' no'm mi' pui' jüm ka' ba' cham, ja'pji nap mi' pui' xi jümda' aap diih cham tu'p jum buixdhat nam jax ja'k jup tui'ñgida' gu jai'. Na gu' no'p pu'ñi ja'k duiñchu', pui'r jum duukam ka' nap gë'kam jum taat, cham tu' nap mi' pui' jim na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios. ¹² Na gu' dai gu Dios jich Gi'kora' jix maat na jaroi' mi' pui' jimchu' na jax jum kai'ch gu bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gio na jaroi' cham tu' mi' pui' jim. Gui' ba' diih ja aa'ñdhai na mit pai' cham am bua ja tulhiñchuda' gatuuk gu jik nam cham mi' pui' jümia'. Gu' ba' gu jik nam mi' pui' jümia', dai na ba ja baiddhika'x dhaan na pai'p tu'ii'. Ja'pni ja'k dhi'ñ jaaduñ, ba' cham bhaai' nach aach moo jax jup ja titdada' guch jaaduñ nam cham mi' pui' jüm, nach gu' cham pu chu'm ki'n dalhxix ka'. Ja'pji aach diih nach mi' pui' xi jümda' nax io'm jum aa'.

Gu Santiago nap kai'chdha' na cham bhaai' nach diih gë'gërkam jich chaatit pux chu duñiik ka' nach diih jax ilhii'ñdha'

¹³ Jix bhai' pim xiñ kaaya' aapi'm na pim joidham ti ilhdhat jup kai'chdha': "Maik jach tu juanpu' mummum ja'p na jax jix bhai' tum namki'ñ. Maa'n oidha'ch mu juruuñdha', joidham jach mui' xi mai'chii gu tuumiñ bhai'p ba jümia', tu' gi. Ja'xñich moo gamai' ji jümia' piam kabuimuk, xi chu bhiñforai ich gu tu' nach tu ga'raidha' nach ba'x io'm mui' mai'chia' gu tuumiñ." ¹⁴ Jaiñ gu' ni ku pim jix mat ka' na tu' jax jam duñidha' gu mi' jotmoda', sia ku pim aapi'm joidham tii ti ilhii'ñ na pim tu duñia'. Pu cham mat ka' pim no' pim moo pui'p ka duduaka' buimgidhak ka' ba' gu' cham, gui' dho ji nach gu' cham tu' gammiji joodaap jich dhuukat ya' pai' darka'. Jax dhui nach gu' aach ja'pni pix ji buan na jax gu jikoom na mu ja'p së'ka' kabuimuk ja'k. Alhio pix mi' pui' tui'ka', na pai' dhuuk bhai' ji chu juuka' pix cham pai' matgillhia'. ¹⁵ Gu' dhi' bñpi'm aa' ji nach jix biññak ka' buiñor guch Gi'kora' gui' na jaroi'ch chaiñbui'ñ gu ii'mda' nach ki'n dudua. Ja'piani nach kai'chdha' no'ch jax jup ilhii'ñ: "Mooñ ja'pni

tu duñia' kabuimuk gio ja'pni, no' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git dho ji guch Gi'kora' na jaro'i'ch palhbui'ñ bñix aixim bhaan." ¹⁶ Gu' ji na gu' aapi'm diih pix gē'gērka'm jim taatit bñix aixim jum aa'nda' na pim tu duñia', ni ji'x ku pim iam jix bñiñak kat buiñor gu Dios. Dhi' pu'ñi chuutu'm gu ja'tkam, cham tu' ja kīgali'ñ guch Gi'kora', na gu' cham ki' ka'm ni'ñ no'm diih gē'gērka'm jum taat. ¹⁷ Pu'ñi ja'k jañ dho ba' pix jam titdañ jaaduñ, jam guguuxi'ñ iñ na pim siamri mi' pui' xi jii'it na jax ja'k jix ki' ka'm ni'ñ guch Gi'kora'. Na gu' moop jir ua'tulhdhara' ji bo no'ch aach ja'p xi dhuukat na jax ja'k jix aa' gu Dios maakam tu buim, no'ch gu' tiix maat na jax ja'k jix aa'.

5

Nam jax ja'k tui'ñgida' gui' nam jir jix chutumñigam

¹ Ba' aapi'm na pim jir jix chutumñigam, soi' pim bam ilhdha' buiñor guch Gi'kora', na gu' bam aajim na pai' dhuuk cham bhai' tu jam jimia'. ² Cha'pim mu ja'k bhaan ka jujurtika' gu tu' na pim bia' na pim ki'n jir jix chutumñigam, na gu' dhi' ja'p ji buusan na bax dhibaalh, na pu cham tu' ka bhai'. Gio dhi jam jajannulh jix dha'ram namkim na pim ti ti', pui' cham tu'p ka bhai', na gu' ja'p jup ji buusan na ampix bam bhñi nax io'm bax dhibaalh. ³ Gux uam totbikdam gio guch chua totbikdam na pim bia' nax io'm jix dha'ram namñik, ja'p ji buusan nax io'm jix kuukum pix ba' gam na bax konbi'ñ, na gu' pur cham tu' buiñor guch Gi'kora', sia ku gu' panaas jix io'm jix dha'ram namñik na pim pui' xim aa'. Aapi'm chi gu' ja'p jum aa' na pim pui' pix jup jimia' jix dhaam ja'k sia ku pim ja'x ji chi kiisaim na pim jumpadaim dhix dha'ram namkim xib na ya' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha'. Ja'kbui' kat ja'p ji buusnia' ji na dhi' ba' mu ja'k xi jam iabu' tai chir na pai' cham tutki, na gu' dhi' bhaan jam tulhiñchuda' gu Dios na pim dai jumpadim guch dha'ram namkim, iam gu' mi' pui'p ba ji jii pimit na jax jix aa' na pim ba' pu'ñi duuji jimia' git buiñor. ⁴ Daman gu jam tujuandam tuk japim pui' pu cham ja namkidha' pai'ji, sia kum alh tiix bhai' bua nam jam ixii'ñdha' gio nam tu orda'. Tu' pix ja ilhi'ñdha' pim, ni ji'x ku pim jix ja joi'gi'nda'. Ku ba' gu' na gu' gu Dios jix bhai' ja kēē nam gē'ka'm ki'n ti soi'm ilhi'ñ buiñor na pim ja tulhiñchu'n, gui' ba' diih jup bax maat na jax dhu'i ja palhbuidha', ⁵ sia ku pim gu' aapi'm cham tu'p jum buixdhat gē'gērka'm jum taatit bñix aixim tu bua na jax cham ki' ka'm ni'ñ guch Gi'kora', dai gu' na pim bñix aixim tu bua na pim diih jax ilhi'ñ. Ja'p ji buusan na pim jum gi'iñchudaim na ba' mi' dhir ja'p tu jam

dooda' na jax gu sasoi' nam ja gii'ñchudat ja koodat ja kua'da', ⁶ na pimit gu' gē' bam ua'tulh na pimit bñix ja tulhiñchudak ba ja koi' gui' nam cham tu' bhaan kuiñcha bia'kat.

Gu Santiago nap kai'chdha' nach sap cham jax jich aagit ti niirka' na pai' dhuuk bha jim guch Xoi'kam

⁷ Aapi'm moo cham tu' bhaan jax jim aagit ti niirka'ñ jaduñ jano' na pai' dhuuk bha jim guch Xoi'kam, Dios japim pix buiñor jix bñiñak ka' cham jim o'joldhat. Ja'pni na jax ba' gu jaro'i' no't ti i, na gu' soi' pix jum ilhi'ñdha' na ba' bha duukda' na ki'n tu kaibhaidha', mi' dhir ba' ti niirda' na pai' kabka' na ba' pik ba tu oraa', cham tu' gu mi' jotmoda' nax aa'nda' na git ba tu oraa'. ⁸ Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' na cham ob pai' aajim guch Xoi'kam na pim ti xi chi niira, Dios japim pix buiñor jix bñiñak ka' cham jax jim aagit nañ jax ba jam titda. Pu ka na gu' jootom ya' pix ba kiika' cham jum ilhdham, dai ji nach cham oodat pix am ti niirda'. ⁹ Aapi'm jix bhai' xi chu jimda' dai. Cha'pim bñix aixim jum i'iatulhdhat jum ñiñiokboixi'ñdha', ni ku pim cham jum bhahbaakui'ñdha', na ba' gu' cham pui' jam ti'dai jam tulhiñchuda' guch Xoi'kam no't ya' ba ai. Na gu' no' pim aapi'm pu'ñi ja'k pix tu jim, pui' ji jam ti'da na pim dhi' bhaan kuiñcha bia', pui' jam ti'da' na pimit dhi' bhaan cham tu' mi' pui' jii na jax jix aa', ba' dai na ba jam tulhiñchuda'. Alh moo cham ji'x ka miikidha' ji gu' na ya' pix ba aaya' guch Xoi'kam, am bha mia'n bam kiisap ji gu' na bhai' bar jimdam. ¹⁰ Aapi'm gu' mi' pui' xi jii'ndat ji na jax jix aa' jix bñiñak ka' buiñor, cha'pim jax jim aagit sia ku jax giilhim cham bhai' tu jam jim xib bñix aixim bhaan. Mi' pim pui' xi chu daa'ñchu'nda' nat jax tu ja jii' gui' nam bijik ya' ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' nam pu'ñi giilhim jum tulhiñaimik bñix aixim bhaan nam ti tu a'gada' gu ñio'ki'ñ. ¹¹ Aapi'm ba' pu'ñi ip, na gu' aach nach ji'k ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, gammijich a'm ti niidhidhat jich palhbui'ñchu' guch Gi'kora' nach ba' gammijix bhai'ch chaatit jix jikgim jup tui'ka' guch i'ii'mda' bhaan, sia kuch pu'ñi bñix aixim bhaan jich chulhiñ. Jax japim gi' bax maat nat tu jii' bijik gui' na Job tiigich? Jaiñ nat giilhim jum tulhi bñix aixim bhaan, ku gu' mi' nat xi ñakoo sia ku jax giilhim jix buam tu tatda', joidham jix bhai' tu jii' ji, gē'p jum duukam jup tu duu gu Dios buiñor, jix joi'ndat palhbui, na gu' bhaan ti niidhidhat jup tui'ka'. Aach ba' pu'ñi ip jiñ jaaduñ no'ch xi ñakoo' siach pu'ñi giilhim jich chulhiñ tu' na pim bhaan, gui' dhoch palh-

buidha', na gu' gui' joidham jir jix bhai'kam, dai pix ji no'ch jix biiñak buiñor.

¹² Gio ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim tui'ngida' git, na pim cham pai' dhuuk jax kai'chdha' dho na dhix dhaam bhaan jix maati' ka' nar pui' ka' jax na pim kai'chdha', piam dhi oi'nga'n, piam sia gu tu' ya' kam dhi oi'nga'n, na pim pui' jim aagit na dhi' ba' jam palhbuidha' piam ku jam tulhiñchuda' no' jax dhuukat cham jir pui' jax na pim kai'chdha'. Ja'pji daipu' na pim pu ti'ya' pix na cham no' pim jix maat na cham jir pui'. Piam no' pim jix maat nar pui', dho daipu' na pim pu ti'ya' pix na jee'. Daipu' dhi' nax aa' guch Gi'kora' nach silhkam tuch a'a'gi'ndha' na ba' cham dhi' bhaan jich chulhiñchuda' gatuuk no't ba tum kuugalh.

¹³ Gu' ba' no' moo maadit aapi'm cham bhai' tu jim na tu' na pix bhaan jum tulhiñ, jum aa' na soi'm ilhdhai pu tida' gu Dios na palhbuidha' na ba' mi' dhir cham kam tulhiñdha'. Piam ku gu'x bhai' tu jim, ba'x jikgim jup tu'ii' nax bhai' tu tatda', dho gu' dai dho na laala'ñxi'ndha' gu alabaa'n buiñor gu Dios na taxchaabgi'ndha'. ¹⁴ Piam ku gu' jaroi' maadit ee' gu jax chu'm kokdai' na ki'n jix ka'ook, dai na ja umua'ndha' dho guch Xoi'kam jii'gi'ndham gui' nam ji'k bijik dir ba ti jii'gi'ñ nam tu daa'ñxidha' buiñor gu Dios na dua'ndha' xi juulhdhai am palhup gu asait. ¹⁵ Dua'ndha' dho guch Gi'kora' no' mit biix ja jujur ki'n soi'm ilhdhak buiñor tu daa'ñxi, tu ua'ndha' ip no't tu' bhaan jum ua'tulh buiñor. ¹⁶ Pu'ni ja'k jum aa' na pim duiñchu'nda'ñ jaaduñ. Xi chu a'gat japim xi chum uañdhat maa'n ñi'ook xip bua't no' pimit tu' bhaan mam ua'tulh dai aapi'm jam bui, na ba' gu'p jam ke'ke' gu Dios na pim pai' dhuuk pu'ni soi' ba titdada' na pim tum daa'ñxi'ndha' biix ji'ma'n na jam dudua'ndha' no't ba ji jam ai gu jax chu'm ko'kdai', sia gu jam i'ii'mda' bhaan. Na gu' gu jaroi' no' moo mi' pui' xi dhuiñchu' na jax ja'k moox aa' guch Gi'kora', bixchu'x bhai'm duukam jix bhaai' na pu tu duña' bhaankamu'n, na gu' ke'ke' na pai' dhuuk mui' ba taanda'. ¹⁷ Ja'pni na jax gu Eliiyas gui' na bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. Jaiñ na ti pui' pix jup jir tu'm kat na jax aach, cham tu' mu pai'r tu'p tu'm da' kat. Ti' na ke'ke' gu Dios na pai' dhuuk taanda' gu tu', na gu'x mat ka' na mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Jaiñ jano' nat soi'm ilhdhat pu ti'n gu Dios na cham tu duukchuda' baik oidha' daman taak mi' na ji'x jir Israel. Pui' dho ji chu buus, kai gu Dios nat ji'k jax ti'n. ¹⁸ Gio mi' dhir nat xi buus gu ja'kbui' baik oidha' daman taak, gio soi'm ilhdhak pui'p xi chi'n gu Dios nax bhaai' na ba tu duukchuda'. Pui' giop ji chu buus, giop ba duu'n mi' na ji'x jir Israel na mit ba' giop ba ti i'sa gu

ja'tkam. Pu'ni ip ba' aach no'ch moox biiñak buiñor guch Gi'kora'.

¹⁹ Gu' ba' no' moo jax dhuukat jaroi' maadit cham tu' kap jim buix buiñor gu Dios, no' gu' maakam pix ba tui'dhi' na jax cham pui' ja'k aa', ba' no't gu' jaroi' maadit jix joi'ndak tiigik guguux na gio mi' pui'p ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, ²⁰ dhi' g'e'kam ki'n jix bhai' ba duña', na gu' guguuxd-haimii na jax ja'k dui giop bax biiñak ka' buiñor guch Gi'kora', ba' biix pu tu uañdha' ip gio gu Dios na ji'k ua'tulhdharga'n. Mi' dhir ba' cham tu' mu ja'k ka bhiichgida' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' git.

GU BHPI' KAM UA'NA'N GU PEEGRO

Na mui' ba ja ñio'kdha' gu Peegro guch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Aañ Peegro nañ jir nobii'ñ guch Xoi'kam, ya' dir mu tu jam ua'ñxi'ñ iñ aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim mummu ja'p oi'dha' mui' kap na pai' jai' dippir bhaan bipio', pui' na jax aapi'm jiiñ jaaduñ na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Ponto dibür bhaan bipio', gio aapi'm na pim mummu ja'k jup oi'dha' na pai' Galaasia dibür bhaan jup bipio', gio ba' moo aapi'm ip na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Kapadoosia dibür bhaan bipio', gio ba' aapi'm na pim mummu ja'k oi'dha' na pai' Aasia dibür bhaan jup bipio', gio aapi'm na pim mummu ja'k jup oidha' na pai' Bitiinia dibür bhaan bipio'. ² Nat gu' bijik dir pu chu'm ki'n jam a'm ti tu gu Dios na pim pu'ñi ti jii'ñdha' buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam, gio ba' nat biix jii'ma'n jam tajaan' guch Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n na pim ba' kaichig' mui' pui' xi bhichgida' na jax ja'k jam jurtudidha', gam na jam mattu'nka' nat guch Xoi'kam tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara' jano' nat pai' dhuuk jaax gu i'ra'n bhai' bhaan gu kuruus na mit sissapa, na pim ba' mi' dhir cham tu' ka ua'tulhdhix ka'. Ja'pni, moo git ba' gu Dios pix jam a'm ti niidhidha' na pim ba' gammijj cham tu' bhaan jax jim aagit jix jijikgim jup tui'ka'ñ jaaduñ.

Nach jax ja'k dui mai'chia' gu küp' jum duukam na cham jax jum bua

³ Ja'p moor gë'kam ji gu Dios jich Gi'kora' gui' nat bha joot gu Jesus jich Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n, tu daanda' ich buiñor jiiñ jaaduñ na gu'r jix bhai'kam. Tii' nat jix bhai' duu nat xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach jix u'ua'tulhdhix kat, nat tuch ñamkix guch Xoi'kam jano' nat muukik duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir na mit pai' ti yaas. Ba' xib ja'p ji buus na chich giop ba maaxir nach jix'k ba ti jügi'ñ buiñor, xib ba' gu' dai ji nach jix bhai'ch chaatit pix am ti niirda' nach a'm tu bi'ya' gui' nat tuch iimchuda gu Dios. ⁴ nap kai'ch na saak jich makia' gatuuk gu gë'gër jup tum duu'nkam no' chich bhammi ba ai na pai'p tu'ii', gui' na cham jii'xdha' jax jum duñia' ni gu cham pai' dhuuk kilhii'ñchai nai' ji dhübaa'. Ka git na gu' pui' ji chu buusnia' nañ jax jam titda, ⁵ na pim gu' biix jam jujur ki'n bax biiñak buiñor gu Dios, gë'kam ki'n jam a'm ba ti niidhim ba' gu xib. Ba' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, dai na ba jam baidhika'x dhaam na

pim pai' gammijjix jijikgim bap tui'ka', cham tu' mu ja'k na pai'r tu tulhiiñara'.

⁶ Ba' aapi'm dhi' ki'n jix bhai' pix bam taat ka'ñ jaaduñ na pim ba tu iimchudhix, cha'pim kuu' jimmida' sia ku jii'x cham bhai' tu jam jim tu' bhaan. Mui' pim xix biiñak ka' buiñor guch Gi'kora' na gu' gatuuk joidham jix bhai' tu jam jimia'. ⁷ Na gu' dhi' cham pik jir tu' sia ku pim jum tulhiiñ tu' na pix bhaan, na gu' bhaan pix jix maati' ka' no' pim moo tu' silhkam biix jam jujur ki'n jix biiñak buiñor guch Gi'kora'. Ja'pni na jax ba' jia gux uam totbikdam nax dha'ram namiiik, nam gu' xi mimi'ñdha' tai chir nam mi' pix mamtida' no' moor di' gux kii', piam ku gu' gui' na cham pik tu' bhai'. Aapi'm ba' pu'ñi ip jiiñ jaaduñ, mi' pix bhaan jix maati' ka' no' pim moo silhkam jix biiñak buiñor guch Gi'kora' no' pim pu'ñi tu' bhaan jum tulhiiñ. Ba' no' pim pur maa'n na pim jax jix biiñak, ja'p ji buusnia' buiñor gu Dios na pim aapi'm jir di' gui' nax dha'ram namiiik. Jix io'm tu' ka'm jam ilhii'ñ gu Dios, cham tu' pui' na jax gux uam totbikdam, na gu' dhi' pui' pix jup jum xichui'dha' saalhiom. Ba' jano' na pai' dhuuk ya' ba aaya' guch Xoi'kam, joidham pix jix bhai' jam tüdai jam baidhika' buiñor, na gu'x mat ka' na pim aapi'm gammijjix biiñak kat buiñor sia ku pimit jum tulhii'.

⁸ Na pim gu' aapi'm buiñor ti jii'ñdhat tu' ka'm niidhat guch Xoi'kam mi' pui' ba jiiim na jax jix aa', sia ku pimit cham tu' maaxik tügik na ya' xi oilhimik. Jix maat iñ na pim biix jam jujur ki'n jix biiñak buiñor, sia ku pim jix maat na cham tu' ya' kap tu'ii' dhi oi'ñga'n bhaan, gam na pim gë'kam ki'n jix bhai'm taatit buiñor jix jijikgim jup tu'ii' na pu cham bhaai' na pim jax xim buada' ni na pim jax xi chitdada', ⁹ na pim pui' xim aa' nat gë'kam ki'n jix bhai' ba duu nat tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara' na pim ba' mi' dhir cham tu' kam tulhiiñ, dai na ba jam baidhika'x dhaam nat pai' tu jam iimchuda. Pui' ku pim chi ba' cham jax jum aagit mui' xix biiñak buiñor biix jam jujur ki'n sia ku pim jum tulhiiñ tu' bhaan.

¹⁰ Na gu' gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, pui' tu a'gimik am gio na mit pui' tu ua'nak na sap pu'ñi jax chu'm tanoolh jix joi'ndat jam tügii' gu Dios tu jam uañdha' gu jam ua'tulhdhara' na pim ba' cham jum tulhiiñ, gatuuk. ¹¹ Diih guch Xoi'kam pui' ja'k ja jurtu'nka' gui' ji' nam bhaankamu'n tu a'gada' gu ñio'ki'ñ jano', na ji'k jax tu duñia' no' pu'ñi ya' ba ai dhi oi'ñga'n bhaan, gam na jax ja'k jum tulhiiñ, ja a'mkam na ba' mi' dhir jix io'm gë'kam ki'n ba daasa' guch Gi'kora'. Tii ba' xim ga'ngada' am ja jujur am bhaan nam jix maachik ka' na jaroi' ba' pui'r jich Xoi'kam ka', na pai' dhir buusni ba' pui'

ba ja palhbuidha' gu ja'tkam, gam na pai' dhuuk ba' pui' tum duñia' gu pui' na jax ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uań Ii'mda'.¹² Ba' diil gu Dios ba ja mattuda gui' ji' nam bhaankamu'n tu a'gada' na cham tu' jano' pui' tu kuugalhdha' na pui' tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam nam pai' dhuuk mi' kapup oipoda' gui'. Ja'ppi sap jix io'm gatuuk ji na ba' pui' ba tu kuugalhdha', xib bak ba' nach pai' dhuuk pu'ñi ya' ba oipoda' aach. Jaiñ, pui' dho ba tum kuugalh ba' xib na mit ji'k jax tu ua'nak gui' ji' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora'. Ya' dho ɸɸk guch Xoi'kam pui' xi chu duuk nat tu' ki'n bha jii. Xib ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook nai'p ba tum a'gichu' na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, nat ji'k ja a'm tajaan gu Dios guch Dhuudu' kam jix Uań Ii'mdaga'n gui' na ja a'm tajaanixchu'ndat gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik, na ba' ja mattudidha' nam jax ja'k dho ɸɸk, piam nam ki'n machia' gu tu' no'm jix maachik sia moo jax jix xijai, nam sia gu noonbi'ñ gu Dios cham ji'xdha' machia' siam tiix maachik.

Gu Ppegro nap kai'chdha' nach sap jix chu uañ kir bap tui'ka' na jax gu Dios

¹³ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jii jaaduñ na pim siamri mi' pui' xi jiiñit na jax jix aa' guch Gi'kora' pix am ti nürda' jano' na pai' dhuuk ya' aaya' guch Xoi'kam na ba' mi' dhir ba jam makia' gu gɸgɸr jup tum duu'nkam nat jam iimchuda gu Dios na jam makia'.¹⁴ Cha'pim mu ja'k bhaan ka titi'ñichoka' gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n na pim jax tu buimik jano' na pim chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' aapi'm xib bar maamra'n gu Dios.¹⁵ Gu' ja'ppi dai ji na pim pix bhaan ji baapmiglia' na pim mi' pui' xi jiiñda' na jax ja'k moox aa' guch Gi'kora' na pim ba' pu'ñi duujix chu uañ kir bap tui'ka' ja'p na jax gui' nat jaroi' xi jam joi'ndak jam a'm ti ti na joidham jix uañ.¹⁶ Na pim gu' bax maat na jax jum kai'ch gu ñio'ki'ñ mi' pai' u'uan ta'm na tu ua'ñix nap jum kai'ch bo: "Joidham japim jix chu uañ kir jup tui'ka' ja'p na jax aañ nañ joidham jix uañ."

¹⁷ Gu' ba' gu xib jum aa' na pim siamri soi'm ilhdhat mi' pui' xi jiiñda' na jax ja'k jix ki' ka'm ni'ñ gu Dios, gui' na pim pui' ba iim xib nar jam Gi'kora', na pim ya' kapup dudua dhi oi'ñga'n dhi jam tutku' bhaan, na ba' jam baidhika' jix dhaam ja'k. Na gu' gui' cham ji'xdha' jaroi' joi'nda' no'x maat nat cham mi' pui' jii na jax jix aa' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duuakat. Biix ji na mi' pui' xi ja tida' nam silhkam kuiñcha bia' na mit cham mi' pui' jii nat jax tu daasak, cham tu' na gu' ji'k ba'p jix ja

joi'gi'nda' sia ku mit cham tu' ka'm ti.¹⁸ Ba' aapi'm jii jaaduñ cham pu chu't, tu' ka'm japim xi ñiidhat gu Dios, nat gu'x bhai' ba duu nat tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach buam pix tu jimatd nam jax tu jimatd guch bopxi kat gam jich kukuuls kat, nat bha joot guch Xoi'kam na ya' tuch ñamkixdha' ki'n gui' nax io'm jix dha'ram namiik, cham tu' ki'n gu tu' ya' kam dhi oi'ñga'n na sap pik ba' pui' tiix dha'ram jup namiik, pui' na jax guch uam totbikdam gio guch chua totbikdam na nai' pix jim xichui'dha' mikkat.¹⁹ Gu' ja'ppi gu'ra'n guch Xoi'kam nat jaax bhaan gu kuruus nax io'm jix dha'ram namiik nat ki'n tuch ñamkix nach jix u'ua'tulhdhix kat, na mit mua sissapak kuruus ta'm na ba' mi' dhir pu'ñi duuji tuch uañdix ka' guch ua'tulhdhara'. Ja'p jum duu na jax maa'n guch kii'x dhuakam gu kasnir nam ba makgirta' bhaan gu sasoi' mimi'ñkar.²⁰ Gu Dios bijik dir na chakui ya'r oi'ñga'n ka' pu pu chu'm ki'n dai jia guch Xoi'kam na sap ba' pu'ñi bha jimii ya'ch a'mkam jum tulhiñia' na tuch ñamkixdha' nach jix u'ua'tulhdhix, nach ba' mi' dhir cham mai' ka sulhgia'. Dho jaiñ, pui' tum duu dho, ya' dho xi ɸɸk pui' xi chu kuugalhdhak. Ja'p moo joidham iam, ti' na gu' jano' pik nach pai' dhuuk ya' ba oipo aach, jix bhai' tuch jii dho gu', nat gu' ba tuch uañ gu Dios guch ua'tulhdhara'.²¹ Jix bhai' duu dho guch Xoi'kam nat tuch ñamkix, nach gu' mi' dhir ba' pu'ñi duuji dai gu Dios pix buiñor bax biññak ka', gui' nat jaroi' dua'ñdhak giop bamii' guch Xoi'kam mu dir koi'ñga'n tir na mit pai' ti yaas gu ja'tkam xi mu'aak nat ba' mi' dhir jix io'm gɸ'kam ki'n ba dai bhammix dhaam. Ba' xib dai gu' pim pix buiñor jix biññak kat ti nürda' na pui' tu kuugalhdha' nat jax tuch dhaaxdhak.

²² Na pim gu' aapi'm jix chu uañ kir ba'p tu'ii' ba' xib, na pim gu' kɸkɸt guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios mi' pui' ba bhichu' na jax jix aa' ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, nat gu' ba tu jam uañ gu jam ua'tulhdhara', gio na pimit ba maat na pim jax ja'k dui jix bhai' kai'chit xim ja-joi'gi'ndat tu oi'ñka' biix ji'ma'n gammiji. Ba' dhi' pu'ñi ja'k japim duiñchu'nda' gammiji nabap tanoolh, cha'pim tu' bhaan jum kokdada', gu' ja'ppi na pim joidham jix bhai' kai'chit jix bhai' xim ti titdat xim ja joi'gi'nda' ji biix ji'ma'n biix jam jurur ki'n gio na pim ji'x jup jum taat.²³ Na gu' aapi'm na pim mi' pui' ba jiiim na jax jum kai'ch guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, ja'p ji buus na pimit giop ba maaxir gu jam i'ii'mda' bhaan, cham tu' gu ya' maaxik na jax na pimit pai' dhuuk maaxir dhi tuuku' bhaan. Gu ja'ppi na pim mi' pui' ba jiiim ji na jax jix aa' guch Gi'kora' na jax bam kai'ch guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, nat

gu' ba pataasa gu jam i'ii'mda', cham tu' pui' ja'k ka tu jim japim na pim jax chu jimdat. Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na pim kaichgit mi' pui' ba jiiim, cham pai' dhuuk jum pataasa' ni ku cham pai' dhuuk jugia', gammiji ya' pui' pu tu daaxix ka' na jax ba tu ua'ñix. ²⁴ Pui' na jax ba tu ua'ñix maa'n kap gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:

Bix na ji'k gu ja'tkam ja'pni pix ji buan am na jax gu sai' na mu ja'p tuut.

Ba' nam pai' dhuuk bar gə'gə'kam ka', ja'p pix jup ji buanda' am na jax gu yooxga'n.

Ba' na pai' dhuuk bhaatai nai' ji gakia' gu sai',

bix gu yooxga'n pix cham pai' matgilhia', na gu' ba gakia' gu toona'n.

²⁵ Pu'ñi ip gu ja'tkam ya' dhi oi'ñga'n, alhio pix nam ya' oipoda',

gu' matgam gu ñio'ki'ñ gu Dios cham pai' dhuuk jugia' ji,

gammiji ya' pui' pu tu daaxix ka' nat jax ba tu dai na tu aagix ka',

ni ku cham pai' dhuuk jum pataasa'.

Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na jax jir tu'm kam na xib mui' kap tum a'gichu', jir di' pix gu ñio'ki'ñ gu Dios na gammiji pui' pup tu aagix ka'.

2

¹ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiiimit na jax jix aa' guch Gi'kora', cham tu' na pim pui' pix xim tigtat na pim jir jich Xoi'kam jii'ñdham pu cham tu' ka'm nii'ñdha' na jax jix aa', sia ku pim gu' pui' ti xi chu bua nam jax ja'k bhaan pui' jam ilhii'ñdha' gu ja'tkam na pim jir jich Xoi'kam jii'ñdham. Gu' ja'pji na pim silhkam tu' ka'm nii'ñdha' ji. Cha'pim bix aixim jix buam jum duukam kap tu buada', ni ku pim cham jum i'iatgi'ñdhat, silhkam japim tu a'gada'. Ni ku pim cham tu' ka' jii'gak ka' maa'n no' tu' bia', gam na pim cham nai' ka tu a'gada'. ² Gu' ja'pji dai ji na pim joidham bax maachik ka' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida', na pim ki'n joidham jix kokba'n ka' gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p na jax gu a'aal gu' nam kia'pix maaxilhia' nam gu' joidham gammiji pix kax xi'ik ka'. Pu'ñi ip aapi'm jiñ jaaduñ, mui' pim xi gaa'ñchu'nda' na jax pik ja'k jix aa' guch Gi'kora' na pim ba' cham mu ja'k ka bhii'chida' na pim pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ñdha' git, ³ no' pim dho ji moo baabui' pui' bax chu maat na joidham jir jix bhai'kam gu Dios piam ku gu' cham.

Guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na jax maa'n gu jodai gui' nax io'm jix kii'

⁴ Mui' pim xix bii'ñak ka'x io'm bui'ñor guch Xoi'kam jiñ jaaduñ, na gu' gui'x io'm jir gə'p jum duukam bui'ñor gu Dios, pui' kut ba' gə'kam ki'n bhaan ti tii'gik bha joot ya' dhi oi'ñga'n. Gui' ja'p ji buusan jia na jax maa'n gu jodai gui' nax io'm jir jix kii' na mit tu' pix ilhdhak ja'p xi dhuuk gu ja'tkam cham kii'galhdhak. ⁵ Ba' aapi'm no' pim moo bix jam jujur ki'n ti jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam, gu Dios pu chu'm jup jam duñia' na jax gu joodai gux kii' joidham, mi' dhir ba' ki'n kiisa' gux abhaar gu chiopga'n. Piam na pu chu'm jup jam duñia' na jax gui' nam mi'r gə'gə'kam ka' jax chu'm chiop, nam mi' oipot tu makgirxi'ñdha' gu Dios gam nam tu kubhioñxi'ñdha' na gammiji gui' na joidham jix kii'galhdhidha'. Aapi'm pu'ñip ji bubuakia'ñ jaaduñ no' pim moo pix bhaan ji baapmigim na pim mi' pui' jiiimit jix bii'ñak bui'ñor guch Xoi'kam nar gə'p jum duukam bui'ñor gu Dios, ⁶ pui' na jax bam kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na pai' tu ua'ñix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:

Maa'n jañ mu jootsa' gui' nañ a'mkam ja palhbuidha' gu Sion oi'ñkam nar gə'p jum duukam aañ jiñ bui.

Gui' ja'p ji buusan na jax maa'n gu gə'p jodai nax io'm jum aa' nam mi' daasa' gu bhii'ñbakchadam nam pai' bhaan jum o'to'nka' gu jai' joodai.

Ba' gu jaroi' no't soi'm ilhdhak ti jii'ñ bui'ñor, gə'kam ki'n jix bhai' ba tu jimia' gio nañ ba palhbui'ñchu'nda' gammiji.

⁷ Aapi'm dho pui'p bax maat nar gə'p jum duukam gui' ji' na ja'p ji buusan na jax gu jodai gux kii' joidham, na pim gu' ba ti jii'gi'ñ bui'ñor bix jam jujur ki'n. Gu' ba' gui' nam ji'k cham kii'galhdhat cham ti jii'gi'ñ bui'ñor, dhi' bhaan pix pui' ba tum kuugalhdha' nat jax tum ua'nak bijik nap jum kai'ch:

Gu jodai na mit mai' ti xi buak gu bhii'ñbakchadam,

xib mi' daa na pai'x io'm jum aa' nam bhaan jum o'to'n gu jai' joodai.

⁸ Gio jumai kap ja'pnip jum kai'ch ip:

Dhi' ji' dhi jodai bhaan jutbui ia'lhia' am gu ja'tkam.

Maaxik dho pui' ba ji buusan nam ba ia'lhix jutbuk bhaan dhi jodai gui' nam ji'k cham tu' ka'm nii'ñ guch Gi'kora', na gu' dai na ba ja tulhii'ñchuda' gatuuk nam cham ti jii'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam na ti tum a'ga gu ñio'ki'ñ. Dhi' ba' pu'ñi ja'k ja bi'chulhi'ñ.

⁹ Aapi'm nat gu' xi jam joi'ndak jam a'm ti tii gu Dios na pim ba' pu'ñi tu' ka'm niidhat mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' na ba' jam a'm ti niidhidha', gio na pim ba' pui' bar tuutu'm ka' na jax gui' nam mu ja'p tu juanda' chiop bhaankamu'n gu Dios, gam na pim sap ba' joidham jix chu uañ kir bap tui'ka' gammiji na jax gui', na pim gu' mi' pui' jiiimda' na jax jix aa'. Pu chu'm ki'n jam a'm ti tii ip gu Dios

jiñ jaduun na pim joidham tu' ka'm niidhat nai' xi jimia' bixx kap na pim tu' a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu' a'ga guch Xoi'kam, na pim ja aa'ñdhidha' gu ja'tkam nat gui' xi jam joi'ndak jam boosolh mu dir jix chu tukgam tir na pim pai'p tu't, na pim ba' mi' dhir pu'ñi joidham jix chu maax kir bap tui'ka'.¹⁰ Na gu' jano' na pimit chakui ti jügi'ñdhak buiñor guch Xoi'kam, cham tu' jam a'm ti niidhat gu Dios, ni ku cham pai' xi jam joi'g'i'ndat. Gu' matgam xib na pim ba kaichu', g'e'kam ki'n ji na jam a'm ti niidhidhat xi jam joi'g'i'n, na pim gu' buiñor bap tui'dhi' mi' pui' jümit na jax jix aa'.

Nach jax ja'k bhaankamu'n tu juanda' gu Dios

¹¹ Ja'pniñ ba' moo tiip kai'chit jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim gammijix bhai' pix jum taat ka', na pim gu' cham xiim ba jimia' maakam ja'k na pai' joidham jix chu abhaar. Na gu' xib ja'p ji buusan na pim ya' pix ja'p bhii'chu' dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p na jax pai' no'ñ cham jir mi' kam. Pui' ji buusan na pim cham tu'r ya' kam dhi oi'ñga'n, ba'm aa' na pim siamrix bhai' xi chu jimdat na jax jix kii' ka'm ni'i'ñ guch Gi'kora' na pim ba' jimia' jix dhaam. Cha'pim pui' ja'k jup tu' jimda' nam jax tu' jim gu' ya' kam dhi oi'ñga'n nam cham tu' ka'm ni'i'ñ gu Dios. Xi ñakoo'nda' pim sia ku pim ti pui'p jix chu duñiik. ¹² Jix bhai' pim xi chu jimda' na jax jix aa' gu Dios mi' ja bui' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'ñdha' gu Dios bixx gu ja'tkam nam tu' jax buumi' nam duduakat, ba machia' am na pimit aapi'm silhkam tu' ka'm tügik guch Xoi'kam, nam gu' xi jam ni'i'ñdha' na pix jix bhai' jam tüdai jam aichdha' na pai'p tu'ii'. Ba' dai nam ba g'e'kamtuda' gu Dios, sia kum gu' xib ka xi jam bhaanki'ñ nam jam ni'i'ñ na pim maakam pix tu' jim na jax cham ja ko'raar.

¹³ Jam guguuxi'ñ iñ ip jiñ jaaduñ na pim tu' ka'm xi ja niidhat gu g'e'g'er kam ya' kam dhi oi'ñga'n, pui' na jax gux io'm g'e'kam Rooma kam. Pu'ñi ja'k jix kii' ka'm ni'i'ñ gu' gu Dios na pim tu' ka'm ja ni'i'ñdha' gu g'e'g'er kam. ¹⁴ Sia gui' pim tu' ka'm ja niidhat nat jix kakai' ki'n mu ja'p ja darai jam bui na g'e'g'er jir kikcham na ba' bhaankamu'n ja silhka'nda' gu ja'tkam, gio nam ja tul-hiiñchu'nda' gu ji'k nam buam pix tu' buada' na jax cham jir am. Dai ba' gui' nam tu' ka'm ti niidhat jix bhai' tu' jimda' x kiki'i' ja'tkam ja bia'ka' am. ¹⁵ Na gu' guch Gi'kora' pui' ja'k jix aa' na pim tu' ka'm ti niidhat jix bhai' xi chu jimda' na jax ja'k jir am, nam ba' cham tu' bhaan jax jam a'gada' gui' nam cham tu' ka'm ti ni'i'ñ. Jax jam gi bia' nam ba ji chü'ya'

jam biibhi' dhir no' pim gu'x bhai' xi chu jim?

¹⁶ Ku pim ji gu' cham pik moo ja'p xi' pik jup ka xim ua'tulhi'ñdha' ji jiñ jaaduñ na pim pui' jim aagit na gammiji tu jam uañi'ñka' guch Xoi'kam nat ba tu jam namkix bhaan gu kuruus, gu' ja'ppi na pim jix bhai' ba tu jimda' ji ya' dir ja'p ja'k, dai na pim jix bhai'm taatit bhaankamu'n ba tu juana' gu Dios. ¹⁷ Soi'm ilhdhat japim tu' ka'm xi niidhat gu Dios, sia gux io'm g'e'kam Rooma kam nañ jax ba jam titda biipi', sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gam sia gui' nam bar jich Xoi'kam jügi'ñdham japim jix ja joi'ndat ja palhbuidhat ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha'.

Gu Peegro nap kai'chdha' nach ja'xbui' pui'p xich chulhiñdha' nat jax jum tulhii guch Xoi'kam

¹⁸ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim nai' ja'p jir tujuandam, jam guguuxi'ñ iñ ip na pim tu' ka'm xi ja niidhat gui' na pim ja bui tu juan. Mi' pim pui' xi dhuñiidhat jax ña jam tüdaiida', sia ku cham pik jir kii' maa'nkam gu jaroi' na pim buiñor tu juanda' no' cham jir jix bhai'kam. Cham tu' na gu' moo dai no'r jix bhai'kam na pim ba'x bhai' tu juañxi'ñdha', ja'ppi sia ji no'r jax chu'm. ¹⁹ Cham jax bua sia kum jam tulhiiñchu'n, na gu'r joidham aach jich bui nach ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam no'm pu'ñich chulhiñchu'n ja'p pix sia kuch cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, dai nach jix bhai'ch chaatit mui' xix biñak ka' pix buiñor gu Dios. Gui' dñilh jich guguuxi'ñdha' na ba' cham pik moo jax xi chu tatda' ka', na gu'ch a'm ti niidhat jup tui'ka', gio na gu'x mat ka' nam ja'p pix jich chulhiñchu'nda'. ²⁰ Gu' ji no' chich gu' dñilh tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, jax jach dhuix bhai'ch chaatit tu nakoo'nda' no' mit pu'ñi bach chulhiñchuda, no' chich gu' dñilh cham am ji buak ja bui? Pui' pix chu'm jich a'm bam aa'nda' gu', nach gu' bach ua'tulhdha'. Gu' ji no'ch gu' ti moo cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam, no' mit bhai' jich chulhiñchuda, dhi' ji' ji nax abhaarix buiñor gu Dios, jix bhai'm taat ka' ip no'ch aach cham jax jich aagit xi ñakoo' no'm pu'ñi bach chulhiñchu'n. ²¹ Pu'ñi ja'k aa' nach tui'ñgida'ñ jaaduñ, mi'ch pui'p xi chu dda'iñchu'nda' nat jax jum duu guch Xoi'kam jano' nat jum tulhii jich a'mkam, nat gu' xich joi'ndak ba tuch uañ guch ua'tulhdhara'. Dai ba' nach pu'ñi mi' pix pui'p ji bhüya' nat jax tu jii gui', ²² nat cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak, ni nat cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak, silhkam tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam. ²³ Jaiñ na gu' jano' na mit mi ja'p daasak

giilhim titdaimik na jax aa', gam nam giilhim ai'chuxdhimik, cham pai' jax kai'ch, ni kut iam mu dir bha ja'k giilhim bhai'p ja tii'n na jax aa', mi' pix ji na pu tu'ii'. Gio na mit pai' dhuuk bhai' i chulhiifichuda, na mit bhai' ji gbiimi, cham pai' jax xim bua na git xim palhbuidha, ni ku pai' xim o'to'n, daipu' na soi' xim ilhiifn buifnor gu Dios bhammi ja'k jix dhaam na pai'p tu'ii', na jaroi'x bhai'x maat no' kuiñcha bia' ka' ba' cham. ²⁴ Guch Xoi'kam dho ba' ti bhiik biix guch ua'tulhdhara' jano' na mit pai' dhuuk pu'ñi xi chulhiifichudaimik gu ja'tkam ba sissapa kiuus ta'm, nach sap ba' mi' dhir cham tu' ka u'ua'tulhdhix ka', nat gu' biix bhammi ja'k ji bii tukgaran guch Xoi'kam guch ua'tulhdhara'. Xib ba' dai nach pix bhaan ji baapmgia' nach mi' pui' i xiimda' na jax jix aa' nach tui'ñgida'. Guch Xoi'kam pui' kai'ñkam pix jum tulhii jia jich a'mkam nach ba' aach ba duduadhia' nach jix kako'k kat ki'n guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir jich a'm ba ti niidhidha'. ²⁵ Nach gu' aach ja'pni pix tu't na jax gu kakaasnir no' cham jaroi' jai'ch na ja bipia'da', nam gammiji pix cha'tak jiiimda', jai' ja'p ja'k gio jai' ja'p ja'k. Gu' matgim xib bax maat ich ji na jaroi'r jix kii' bipia'dam, guch Xoi'kam dho nach jaroi' buifnor ti jii'ñdhat bax biiñak. Gui' ji na ba'ch a'm ti niidhidhat jich nuukdaim nach ba' gammijix jijikgim bap tui'ka', nach gu' cham tu' mai' ka suulhgix.

3

Nam jax ja'k tu't tu oi'ñka' gui' nam jir jum bipnagim

¹ Gio aapi'm u'uub jii jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim ti bipna', jam guguuxi'ñ iñ ip na pim samri tu' ka'm xi ja niidhat gu jam bipna' na pim maap tu oi'dha', na ba' gu' no'm jax dhuukat jai' dhit cham ti jii'gi'ñ buifnor guch Xoi'kam, saalhiom bhai' ji chi jii'ñdha' am, dai nam xi jam ni'ñdha' pix no' pim aapi'm joidham jir jix bhahai'kam ja bui. Cham pik jum aa'nda' ba' na pim gammiji tu ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ² daipu' nam xi jam ni'ñdha' pix na pim aapi'm joidham jix bhai' tu jim na jax ja'k jix abhaaruix, gam no' pim joidham tu' ka'm ti ni'ñ. Mi' dhir ba' pui' jim aaga' am na bak gu'r joidham ji no'ñ ba ti jii'gi'ñ buifnor guch Xoi'kam. ³ Gio ba' na pim pai' dhuuk jum iamtu'nda', cha'pim pik moo ja'p jix a'bhar tim titi'ñdha' gu jajannull na jax chu'm jix dha'ram namik, am buixim japim pix jix bhai'm buada'. Sia na pim jum gaxbuda', ja'xchudhix kam pix, cham tu'x io'm jix bhai', ni ku pim cham pik tu baapasda' gui' nax io'm jix dha'ram namik nar jix uam totbikdam. ⁴ Gu' ja'pji gu jam i'ii'mda' bhaan ji na bii'pim aa' na pim jix bhai'm

duuka'. Ja'p ji buusnia' na pim gammijix a'bhar tim ti'ii'ñka' guch dha'ram namkim na pu cham jax jum bua, na pim gu' gammiji soi' pix jum ilhdhat mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' guch Gi'kora'. Ba' mi' dhir dai na jam a'm ba tajaafixchu'nda' guch Dhuudi' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na jam guguuxi'ñdha' na pim ba' gammiji cham tu' bhaan jax jim aagit jix jijikgim jup tui'ka'. Dhi' ji' ji nax io'm jix kii' ka'm ni'ñ gu Dios. ⁵ Gui' nam bijik ya' oipimik gu u'uub nam pu'ñi buifnor ti jii'ñdhat guch Gi'kora', pu'ñi ja'k tu jimdat am ji nañ jax ba jam titda, nam gu'x io'm mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' gu Dios. Cham pai' tu'x io'm jix bhai'm duuka' am, am buixim pix, gio nam joidham tu' ka'm ja ni'ñdha' gu ja bipna', cham tu' nam pu' na du'ñidha' nam diil jax ilhi'ñdha'. ⁶ Pui' na jax gui' na Saara tügich, jai'ñ na joidham tu' ka'm ni'ñdha' gu binga'n Abraam nam maap tu oi'ñka', g'e'kam tugi'ñ xi iimit, na gu' gampai' pix jum ilhi'ñdha' buifnor, cham pai' tu' na diil g'e'kam jum taat ka'. Aapi'm ba' pu'ñi ip u'uub jii' jaaduñ, tu' ka'm japim xi ja niidhat jix bhai' xi chu jimda' ja bui gu jam bipna'. Mi' pim pui' xi chu daa'ñchu'nda' nat jax chu jii bijik gu Saara na ba' ja'p ji buusnia' na pim jir maamra'n, na pim gu' pui' ja'k jup xi chu jimda' nat jax tu jii. Ba' no' pim pu'ñi ja'k duiñchu' nañ jax jam titda, cham pai' dhuuk tu' bhaan jix chotdon ka' pim ja bui gu jam bipna', na pim gu' tu' ka'm ja ni'ñdha'. ¿Tu'm gi bhaan bhaaku' jam bui?

⁷ Gu' ba' aapi'm na pim jir chichio'ñ, jam guguuxi'ñ iñ ip na pim siamrix bhai'p xi ja titdat gui' nam jir u'uub nam jir jam bipna'. Cha'pim ja bhaamki'ñdha', xi ja palhbuidhat japim tu' nam jax buada' mi ja'p. Na gu' gu ubii cham tu' ja'xbui' pui'x oo' na jax gui' nar chio'ñ, pui' ku ba'm aa' na pim jix ja joi'ndat ja palhbui'ñdha' na ba' gu' pui'x bhai' tu tatta' ka'. Gio na gu' gu Dios ja'xbui' pui'p jix ja joi'gi'n gui' nam jir u'uub na jax aapi'm, pui'p ja baidhika' gatuuk jix dhaam ja'k nat pai' jam iimchuda aapi'm na jam aichdha', nam gu' pu'p ba ti jii'gi'ñ buifnor guch Xoi'kam. Na ba' no' pim pu'ñix bhai' kai'chit maa'n ñi'ook jup duuk na pim jir jum bipnagim, jam k'e'ke' gu Dios tu' na pim mui' ba taanda' soi'm ilhdhat.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ja tul-hiiñchu'nda' siam cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam

⁸ Ba' biix na pim ji'k ti jii'gi'ñ buifnor guch Xoi'kam, jam guguuxi'ñ iñ na pim joidham jix bhai' kai'chit tu oi'ñka'. Joidham japim maa'n ñi'ook xip duukat biix dhit xim ja joi'gi'nda' biix ji'ma'n, panaas ku pim moo jir maa'n na pim jax pix ilhi'ñdha' biix ji'ma'n, cham tu' jai' maakam. Gam na pim joidham jir jix bhahai'kam ka' ja bui gu

jai', gio na pim gampai' pix jum ilhii'ndha'.
 9 Tu uañi'ñka' pim gu jaroi' no't tu' jax ma
 jam duñi, cham tu' na pim ya' dir mu ja'k
 pui'p dooda'. Sia no't jaroi' giilhim jam tii'n
 na jax cham jir am, tu uañi'ñka' pim sia,
 cham tu' na pim moo pui' giilhim mui'p
 tiida' ya' dir mu ja'k na jax cham jir am. Xi
 chu daañi'ñdha' pim pix buiñor gu Dios nax
 bhai' tu jimda' sia ku buam pix jam bua, na
 ba' jam a'm ti niidhidha' ip aapi'm gu Dios,
 na pim gu'r jix bhabhai'kam ka'. 10 Pui'
 na jax bam kai'ch mi' pai' u'uan ta'm na tu
 daaxix gu ñio'ki'ñ gu Dios nap jum kai'ch:
 Gu jaroi' no'x aa' na pim giilhim jikgim bap
 tui'ka' gio na joidham jix bhai' ba tu
 tatda' ka',

jum aa' nax bhai' ba tu ñio'kda' na jax jir am,
 cham tu' na giilhim pix kai'chdha' na jax
 cham pui' tum ñio'k,

gio na cham tu' iatda' ka tu a'gada',
 ja'ppi silhkam na tu a'gada' na jax jir pui'.

11 Gio ba' na cham tu' bix aixim jix buam ka
 tu buada' na jax cham ki' ka'm ñii'ñ
 gu Dios,

gu' ja'ppi dai ji na pix bhaan ji bamgidha'
 nax bhai'm duukam bap tu buada' na
 jax jix aa',

na ba' pu'ñi duuji gammiji cham tu' bhaan
 jax jim aagit jix jikgim bap tui'ka',
 gammiji na pu'ñi ja'k duñichu'nda',
 cham tu' pai' pix.

12 Na gu' gu jaroi' no' moo pu'ñi tu' ka'm
 niidhat mi' pui' xi jim na jax jix aa'
 guch Gi'kora',

gɛ'kam ki'n bhaan ti niidhidhat ba nuuk-
 daidha' na ba' cham tu' duñia',

gio na maa'n jimdam kaaya' na pai' dhuuk
 soi'm ilhdhat mu taanda' gu tu',
 makia' ip.

No' gu' pu cham mi' pui' jim na jax jix aa',
 no' gu' dai na buam pix tu bua na jax cham
 ki' ka'm ñii'ñ,

pu cham tu' dho bhaan ti niidhidha',
 dai na ba bi'chulhi'ñka' na tulhiñchuda'
 gatuuk.

13 Ba' aapi'm cham pu chu't jiiñ jaaduñ,
 mi' pim pui' xi jiiñ na jax jix aa' gu Dios.
 Jaroo gi jax jup jam dooda' ya' dhi oi'ñga'n
 no' pim aapi'm tu' ka'm niidhat mi' pui'
 xi bhichu' na jax jix abhaaruix? Na gu'
 jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu'nda'
 guch Gi'kora'. 14 Piam no' mit gu' moo
 sia bhai' ji jam tulhiñchuda gu ja'tkam sia
 ku pim jix bhai' tu jim na jax jir am, jix
 bhai' pim pix jum taat ka'. Cha'pim jax
 jum aa'nda', ni ku pim cham pai' totdon
 ka' siam jax ba xi jam doodak nam xi jam
 bhaamkidhat. 15 Mui' pim pix xix biiñak ka'
 soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam, tu' ka'm
 japim xi niidhat, na gu'x io'm jir gɛ'kam
 gam na jam a'm ti niidhim. Gu' ba' no' jax
 dhuukat jaroi' maadit bhai' ba jam tikka' na

pim jax kai'ñkam ba' pui' ti jii'ñdhat buiñor
 guch Xoi'kam maakam ba tu jim, na tu' ba'
 mim ñii'ñ nañ pui' ja'k tu jimda', aapi'm
 silhkam xi ja aagi'ñdha' cham jax ji chi'ji na
 jax kai'ñkam. Xi ja aagi'ñdha' pim na pim jix
 jimiik jix dhaam ja'k nat pai' jam iimchuda
 guch Xoi'kam na jam aichdha', pui' ku pim
 ba' ti jii'ñdhat mi' pui' ba jiiim na jax jix aa'.
 16 Ku gu'x bhai' pix ji na pim xi ja aagi'ñdha'
 soi'm ilhdhat gio tu' ka'm ja niidhat, cham
 tu' na pim gɛ'gɛ'kam jim taatit, ni ku pim
 jix bhaakut. Pu ka git nam gu'x xi'ra'
 gui' nam xi jam bhaamkidhat bix aixim
 jam ai'chuxi'ñ, nam xi jam ñii'ñdha' na pim
 aapi'm joidham jir jix bhabhai'kam gio na
 pim tu' ka'm niidhat jix bhai' tu jim na pim
 ji'k ba ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. 17 Ba'
 cha'pim jax jum aa'nda'ñ jaaduñ sia ku mit
 gu' moo bhai'p ji jam tulhiñchuda sia ku pim
 cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum
 duukam, no' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git
 gu Dios na pim cham tulhiñña'. Jix bhai' pim
 pix jum taat ka' buiñor. Ba' no' pimit gu' diil
 cham am bua mi' pai', pui' dho pix chu'm
 jam a'm ba jimmida' nam jam tulhiñchuda'.

18 Gu' matgim cham jax bua ji siam jam
 tulhiñchu'n no' pim gu' ti cham tu' jax
 bua. Pui' kam dho no'ch ba ti jii'ñdhat buiñor
 guch Xoi'kam. Jaiñ sia diil guch Xoi'kam
 pu'ñi pik jum tulhiñña'. Jax bhai' dhuuk
 tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' pu daipu'
 maa'nnim pix, na ba' mi' dhir pu gammiji
 ba tuch uañdhix ka'. Gui' ti cham tu'
 pai'x buam tomaatit dho, ni nax ua'tulhdhix
 kat, cham tu' kuiñcha bia'kat nam pui'
 dooda' git. Gu' ja'ppi na gu' aachi' nach jix
 u'ua'tulhdhix, nat xich joi'ndat ba' pui'm
 duu jich a'mkam, na sap ba' mi' dhir bax
 bhaai'n ka' nach bhammi aaya'x dhaam
 na pai'p tu'ii' gu Dios. Ba' sia ku mit ti
 mua, gu ii'mdaga'n gu' pui' ji na jax ba dua,
 19 mumm ja'k pu oiri gu ii'mdaga'n na ji'x
 ka muukix gu tukga'n nam pai' kuupich
 jum tulhiñ gu ja i'ii'mda' gu ja'tkam nam
 ba ko'iix. Mu ja'p xi chu ja a'gidhimik guch
 bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. 20 Jir
 di' pix am gu ja i'ii'mda' gui' na mit jano'
 cham ji'xkat ti jii'ñdhat buiñor gu Dios na ti pup
 tu ja a'gidhimik gu Noee jano' nap duñidha'
 gu gɛ' kanuub. Tii pup xi ja niiraimik ip gu
 Dios nam git soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia'
 na jax jix aa' ampik na tiimo' gu Noee nap
 duñiim gu gɛ' kanuub, na ba' bax bhaai'n ka'
 nam bhaan jum o'ñcho' git na pai' dhuuk jix
 io'm duudui bhai' ji chisdia' gu suudai'. Gu'
 ji na gu' cham, tu' pix ilh jamit. Xijum baik
 jamit ba' pix bha tiitis bhaan gui' gu kanuub
 nat pai' dhuuk bhai' ji chis gu suudai' na
 mit ji'k ti jii'ñdhak mi' pui' jii na jax jix aa'
 gu Dios, gu jai' pu bix koi mit. 21 Ba' gu
 xib nach ya' dir mui' xich ga'nga, ja'p ji
 buus nat jum bakua gu Noee gui' gu suudai'

ki'n nat tis jano', na gu' soi'm ilhii'ñ buiñor gu Dios, pui' kut ba' cham muu bhai'muk. Aach ba' pu'ñip ba ji bubua xib, nach gu' cham tu' mai' ka suulhgix, na chich gu'ch bopkonak suudai' ki'n pui' ba tü'n guch Xoi'kam nach gammiji ba kaichgida'. Nañ jiñ bakuana' suudai' ki'n, cham tu'r pui' na jax nañ bathbia' no'ñ bax ikoora', gu' ja'pji na bhaan jix maati' ka' ji nañ mi' dhir ja'p ja'k soi' bañ ilhii'ñdha' buiñor gu Dios, gam nañ mi' pui' ba jimda' na jax ja'k jix aa' nañ tui'ñgida', gio ba' nañ pui' xi chüda' guch Xoi'kam na gammiji ba tuñ uañi'ñka' guñ ua'tulhdhara', nat gu' xiñ joi'ndak jix bhai' ba duu nat jiñ a'mkam muukik giop bam mu dir koi'ñga'n tir, ²² gui' na jaroi' ya' xi oilhimik giop tis bhijimmini ja'k jix dhaam, na xib bhammi sonpan ba daa gu' Dios kii'n dir ja'k. Ba' bix pix tu' ka'm nii'ñ am gui' nam bhammir noonbi'ñ gu Dios, sia gui' nam bhammi gē'gēr kam ki'n dalhxix.

4

Nañ bhaankamu'n tu juanda' gu Dios jax ña ja'k jiñ a'm ti tigia'

¹ Ba pui' na pim jax bax maat jiñ jaaduñ, nat guch Xoi'kam jix io'm jum tulhii' bo jano' na ya' xi oilhimik tuuku' bhaan, jaiñ na cham pai' jax jum aa'. Aapi'm pu'ñi ip jiñ jaaduñ, cha'pim jax jum aa'nda' sia pimit bhai' jim tulhii' tu' na pix bhaan, jix bhai' pim pix jum taat ka'. Na gu' no' pim pu'ñim tulhii', gammiji soi' pix jum ilhii'ñdha' pim, cham pai' tu' bhaan ka xim ua'tulhdha'ka' pim, ² dai' ji na pim gammiji pix bhaan ji baapmigidha' na pim mi' pui' tu' kuugalhdhidha' na jax pix ja'k jix aa' gu Dios na pim tui'ñgida'. Cham tu'x buam jum duukam kap jix chu duñiik ka' pim nar ya' kam dhi oi'ñga'n, ni na pim dñil jax ilhii'ñdha', na pim no' kai'ñkam soi' pix bam ilhii'ñdha' buiñor no' pim xim tulhii'. ³ Sia ku pimit gu' gē'm ua'tulhdhak buiñor gu Dios na pim chakui' ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam, na pim bix aixim tu' bua't na pim dñil jax ilhii'ñdha' nar ya' kam pix dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax na pim jix maik ka' gē'gēr xi chu kua'dat mi ja'p pai' maap jim jumpadat, gam na pim bixchu' bhaan jum tutkagi'ñka' na pim jup tu' duñia' nar jix buam jum duukam, gio na pim tu' daanda' ja bui' gu didios jum tütgidam nam jir jup duñiixim pix, na tu' ni ji'x ku cham kiigalhi'ñ gu Dios gui' nax dhaam jup tu'ii'. ⁴ Ba' gu xib na pim cham pui' ja'k ka tu' jim na pim jax tu' jimdat, xi jam bhaamkidhat bix aixim jam ai'chuxi'ñ am gui' nam cham tu' ka'm nii'ñ gu Dios nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pim cham ka ja bipnat nam jix buam tu bua' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, na pim gu' aapi'm maakam ba tu jim.

⁵ Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji jiñ jaaduñ siam xi jam bhaamki'ñ na pim cham ka ja bipnat, na gu' dhi' kam aajim na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios na mit cham tu' bhai' tu' jii gu pui' nam jax ja'k tu' jim xib, jano' nam pai' dhuuk bix maap jum jumpada' gu ja'tkam, sia gui' nam ba ko'iix gio gui' nam ka duduaka', na ja aagi'ñdha' gu Dios na mit jax tu' jii bix ji'ma'n, no' mit tu' ka'm tügik piam ku gu' cham. ⁶ Na gu' gu' ja i'ii'mda' gu ja'tkam gui' nam pu' bipi' dir ba ko'iix nat chakui' muukik guch Xoi'kam, mu jimik bix pui' ba tu' ja a'gi dñil nat jax kai'ñkam jum tulhii' ja a'mkam, na sap ba' ji'k nam ti jii'ñdhai soi'm ilhdha' buiñor dai jano', jimia' am jix dhaam buiñor gu Dios nam pai' gammijix jikigim ba'p tui'ka', sia ku mit gu' cham tu' ka'm tügik gu Dios nam ka duduakat gu ja tutku' bhaan.

⁷ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ, mi' pim pui' xi jiiimit na jax jix aa' gu Dios, gammiji pim soi'm ilhdhat tu' daanda' buiñor, na gu' dhi' ya' bar mia'n na pai' dhuuk tum kuugalhdha'. ⁸ Gampai' pim pix jum ilhii'ñdha' bix ji'ma'n, joidham japim xim jaijoi'g'ndat bix ji'ma'n jix bhai' kai'chit. Xi cham uañdhat japim no' pimit tu' bhaan mam ua'tullh dai aapi'm jam bui, na gu' pu'ñi ja'k jum bua no'ñ tu' silhkam jix chu joi'gi'n, nañ tu' uañi'ñka' gu jaroi' siat jax jiñ dhooda. ⁹ Gio na pim joidham pix jix bhai' tüdai aichdha' gu jaroi' cham jax ji ch'i'ji no' jam paxi-araim mu ja'p na pim jax oi'dha'. Xi ja tibiaptudidhat japim jix ja joi'ndat, gio na pim xi chu ja onbai'ñdhat no' pim pup bia' gu koi'. ¹⁰ Na gu' aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm ba ti nüidhim gu Dios, pui' ku pim ba' aapi'm pui'p jix ja joi'ndat xi chu ja maakidhat gu jai' gu tu' na jam maakidha' xi jam joi'ndat guch Gi'kora'. Pui' pim xi chu duñiidha' jax ña pim ja'k jix joojoi'ñdha' na pim bhaankamu'n tu' juana' gu Dios, nat gu' bix ji'ma'n ba jam maa na pim jax tu' duñia' bhaankamu'n. ¹¹ Pui' na jax no' gu jaroi' maadit jix joojoi'ñ na bhaankamu'n tu' a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, dho dhi'r di' ka', dai' ji na ba oidhidha' na ba tu' a'gichgida'. Na gu' gu' Dios dñil aa'ñdhidha' na jax ja'k ti'iidha', na gu' bhaan ti nüidhidha'. Piam ku gu' jaroi' maadit jix joojoi'ñ pix na bhaankamu'n ja palh-bui'ñdha' gu ja'tkam gu tu' na ja a'm jum aagaidha', pui'p jir am dho, na gu' dñil gu Dios guguuxdhatgida' na ba' cham oodat pix bhaan ji bamgidha' nax bhai' ja buada'. Dhi' pim ba' pu'ñi ja'k tu' bua't bhaan gē'kamtu'nda' gu Dios na pim jix bhai'm taat ka' nat jix bhai' duu guch Xoi'kam nat tu' jam uañ gu jam ua'tulhdhara'. Gammiji pim ba' moo tu' daañchu'nda' buiñor, na gu' gui' gammijir gē'kam. Ja'pni ba' pix tui'ka'.

Gu Peegro nap kai'chdha' nach cham jax jich aa'nda' sia kuch jich chulhiin' aach nach ba ti juigi'n' buiñor guch Xoi'kam

¹² Gio ba' pui' nañ jax ba jam titdañ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, na pim alh moo xi chu nakoo'nda' sia ku pimit jax jix io'm bhai' jim tulhii na pim ba ti juigi'n' buiñor guch Xoi'kam. Cha'pim jix buam ilhii'ndha', ¹³ nat gu' diilh guch Xoi'kam pu'ñi pik jup jum tulhiin'ak. Pui' ku pim ba' aapi'm ge'kam ki'n jix bhai' pix jum taat ka' na pim pui'p jum tulhiin' nat jax jum tulhii gui' jich a'mkam jano' na ya' xi oilhimik gu tuuku' bhaan, na ba' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' jix io'm ge'kam ki'n, joidham jix bhai'm ilhdha' pim buiñor, na gu' pix jix bhai' jam tida' na pimit pui'p tu jii na jax gui'. ¹⁴ Sia no' jaroi' giilhim jam ai'chuxi'n' piam ku giilhim jam tida na jax aa' na pim maakam ba tu jim na pim ba ti juigi'n' buiñor guch Xoi'kam, ge'kam ki'n japim jix bhai' pix jum taat ka' sia, na gu' aapi'm ge'kam ki'n jam a'm ti niidhim gu Dios pui' ji chu't, na gu' jam a'm ba tajaanix gux Dhuudu' kam jix Uañ Li'mdaga'n. ¹⁵ Cham tu'r jix xi'iraam jia no'm jam tulhiin'chu'n na pim ba ti juigi'n' pix buiñor guch Xoi'kam. Ji' ji no' pimit tu' jax dhuu nar jix buam jum duukam, pui' na jax no' pimit maa'n mua gu maa'nkam, piam ku pimit tu' ti ix, piam ku pimit tu' jax ja duiñ gu jai'. Dhi' ji na ba'r jix xi'iraam no'm pu'ñi chu'm ki'n mu pai' bañ chulhiin'chu'n. ¹⁶ Gu' cham ji no' gu' na pim ti juigi'n' pix buiñor guch Xoi'kam nam ba jam tulhiin'chu'n, cham dho jax bua. Xi ge'kamtu'nda' pim pix gu Dios jix bhai'm taatit nam pui' jam bua, cha'pim xi'irda'.

¹⁷ Na gu' xib ya' aach jich bui nach ji'k ba ti juigi'n' buiñor guch Xoi'kam, bar bhaan na pai' dhuuk matgilhia' nach ji'k moo jimia' jix dhaam ja'k buiñor gu Dios. Pui' ku ba'm aa' nach jich chulhiina' xib nach ya' ka dudua dhi tutku' bhaan, na ba' bhaan jix maati' ka' no'ch silhkam buiñor ti juigi'n', piam kuch gu' pix jap kai'ch. Dho jaiñ nach gu' aach pui'p xich chulhiina' palhup sia kuch ba ti juigi'n' buiñor guch Xoi'kam nach ba' pik ba jimia' nach pai' ja'k cham kach chulhiina'. ¿Gui' gi ba' nam pu cham kiigaldhat pu cham ti juigi'n' buiñor sia kum tii tu ja a'gi'n' gu ñio'ki'n', jax japim ilhii'n' na ji chu buusnia' ja bui? Dho dai na xi ja aagi'ndha' dho na mit pu cham mi' pui' jii na jax jix aa', mi' dhir dai na ba ja tulhiin'chuda'. ¹⁸ Jaiñ no' gu' aach nach tii ti jii'ndhat mi' pui' jiiim na jax jix aa' guch Xoi'kam, jich chulhiinaimik ich na chich ba' pik ba jiiix dhaam na pai'p tu'ii' gu Dios. ¿Gui' gi ba' nam pu ni ji'x kum Dios ti'ñchokak bix aixim tu bua na jax cham ki' ka'm ni'i'n', nam gammiji pix jum ua'tulhi'n', jax japim ilhii'n' na ja doodaa' gu Dios jano' na pai' dhuuk ba

tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n? Dho dai dho na ba ja tulhiin'chuda' pix, cham tu' na pui' pix ja ni'i'ndha'. ¹⁹ Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ na pim aapi'm cham tu' jax jum aa'nda' sia ku pimit bhai' jim tulhii bix aixim bhaan, no' gu' moo pui' ja'k jup jix aa'nda' git dho ji gu Dios, na gu' alhio pix na pim jum tulhiina'. Aapi'm gu' mi' pui' xi jiiimit na jax jix aa' jix bhai'm duukam xip tu buada' ji jiiñ jaaduñ, Dios japim pix ti'ñchokak gammiji nat jaroi'p jam duu bix ji'ma'n. Gui' diilh jam palhbuli'ñchu'nda', na gu' gammiji jam a'm ti niidhidha', cham ji'xdha' pai' diilh jam iabu'.

5

Nam jax ja'k tui'ñgida' gui' nam bii'p' dir gu'kat tu ja aagi'ndha' guch Xoi'kam juigi'ndham

¹ Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ na pim jix io'm bijik dir ba ti juigi'n' na pim bax maat gu ñio'ki'n' gu Dios, palhup jañ jup xi chu jam a'gidham na pim jax ja'k tui'ñgida' nañ kapbhai' bax maat pa' na jax ja'k bax bhai'. Nañ gu' aai' pui' pix am jup bax maat gu ñio'ki'n' gu Dios na jax aapi'm, nañ gu' pui' bijik dir jup ba ti juigi'n', gio na ñich gu'x bhai' tii'gik jiiñ buupui ki'n guch Xoi'kam nat jax jum duu jano' nat jum tulhiin'ak jich a'mkam bhaan gu kuruus. Ba' pui'x bhai'p jiiñ ilhdha' iñ jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'x io'm ge'kam ki'n na pim jax jix bhai'm ilhdha' aapi'm, na gu' maap bach baidhika'. ² Ja'p jañ ba'p xi jam tiiidam jiiñ jaaduñ na pim bhaan bax kaapak gu ñio'ki'n' gu Dios, na pim joidham jix bhai'm taatit mui' xim guguuxdhatgida' na pim ja aagi'ndha' guch Xoi'kam juigi'ndham gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n' gu Dios. Ja'p ji buusnia' na pim ja bipia'kada', nam gu' ja'p ji buusnia' nam jir jam kakaasnira'. Ku gu' cham tu' ji na pim bhaan pix jix mai'chik ka' gu tuumiñ ku pim ba'm dakoo'ndhatgida' na pim ja aagi'ndha', sia ku pim jix oo'n no' pim gu' cham joojoi'n' gu pui' ja'k. Gu' ja'pji na pim joidham jix bhai'm taatit ji, diilh pix na pim joidham jix aa'nda' na pim pu'ñi ja'k bhaankamu'n tu juanda' guch Gi'kora'. ³ Ni na pim ge'ge'kam jum taatit jix bhaakut mu ja chianda' nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios na pim pui' jim aagit na pim jix io'm bax maat gu ñio'ki'n'. Ja'p jix bhai' pix ji na pim ja aa'ndhat xi ja guguuxi'ndha', gio aapi'm diilh na pim jix bhai' mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' gu Dios nam ba' jam niidhat mi' pui'p bhii'chigida'. ⁴ Na ba' jano' na pai' dhuuk jich baidhika' guch Xoi'kam gui' na jaroi'r jam ge'kam tuk na pim tu bipi'ñxi'n' gu kakaasnir ga'n, joidham jix bhai'm ilhdha' pim buiñor, na gu' pix jix bhai' jam tida' ba jam tuttuidha' bix ji'ma'n

gu kuruun nax io'm jix dha'ram nam#k, na pu cham jax jum bua, dhi' ba' ki'n jix io'm g#k'am ki'n jix bhai' bam ilhdha' pim.

⁵ Gu' ba' aapi'm ji# jaadu# na pim kar biipibop, jam guguuxi'i# in ip na pim siamri tu' ka'm ji ja niidhat gui' nam jam aagi'i# gu #io'ki'i# gu Dios, nam gu' gui'x io'm bax maat, nam gu' bijik dir ba ti j#gi'i# bui#or guch Xoi'kam. Jam guguuxi'i# in ip na pim jix bhai' xi kai'chit b#x ji'ma'n, cha'pim jai' dhit g#g#r'kam jum taatit tu' pix ja ilhii'ndha' gu jai'. Ja'pji gampai' pix na pim jum ilhii'ndha' b#x ji'ma'n, na gu' ja'pnim kai'ch gu #io'ki'i# gu Dios mi' na pai' tu ua'i#:

Cham tu' ja k#galhi'i# gu Dios gui' nam g#g#r'kam jum taatit giilhim xim ilhii'ndha',

ni ku ja a'm ti ni'i'ndha',

dai gui' nam ji'k gampai' pix jum ilhii'ndha' na ba' joidham jix ja joi'ndat ja a'm ti niidhidhat ja palhbui'fchu'nda' tu' na pix bhaan.

⁶ Ba' aapi'm pu'i# ip ji# jaadu#, cha'pim g#g#r'kam jum taat ka', soi' pim pix jum ilhii'ndha' bui#or guch Gi'kora' na ba' jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'fchu'nda' tu' na pix bhaan, na ba' cham xi' gampai' xi chu tatda' ka'. ⁷ Sia xib no' pim tu' bhaan jix buam jum aa' na cham bhai' ji buusnim, soi'm ilhdhai pim pui' xi chiida' gu Dios na jam palhbuidha'. Na gu' gui' joidham xi jam joi'gi'n b#x ji'ma'n, pu moo jano' jam palhbuidha' no' tu' ba jam dui'fchu', dai ji na pim mui' xix bii#ak ka' pix bui#or.

⁸ Moo pim alh jix bhai'i# jaadu#, cha'pim am irdat darka'. Tu daanda' pim bui#or gu Dios, cha'pim kooksit darka', na ba' cham jax jam dooda' gu ja'ook. Na gu' giilhim xi jam bhaamki'i# na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, giilhim nai' mimra na tu ga'nga no' jaroi' pai' am irdat daa, na ba' mi' pu xi mai'chi# maakam ja'k bhiichdha' na pai' ja'k mai'x chi gi#xi'. Na gu' gui' ja'p ji buusan na jax gu mabii'i# no' giilhim bax bhio' na g# ki'n j#rkit nai' ti ni'i'ndha'. ⁹ Aapi'm xi #akgat maa'n na pim jax mi' pui' xi jiidma' na jax jix aa' guch Gi'kora' no't ti bhai' ji jam tulhii'fchuda gu ja'ook tu' na pix bhaan. Mui' pim pix xix bii#ak ka' bui#or gu Dios, nam gu' sia pu'i#im tulhii# guch jaadu# jich Xoi'kam bhaan nam nai' ja'p oi'dha' na ji'x oi'nga'n na bixchu' bhaan ja tulhii'fchu'n gu ja'ook. ¹⁰ Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji ji# jaadu#, na gu' na# jax ba jam titda na sia ku pim palh#p jum tulhii# ya' dhi oi'nga'n, gatuuk joidham jix bhai' tu jam jimia'. Na gu' gu Dios gui' na joidham jir jix bhai'kam jam baidhika' jix dhaam ja'k na pim pai' gammiji joidham jix jikgim bap tui'ka'. Gio na gu' no' pim moo mui' xix bii#ak pix bui#or gu Dios, gammiji jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'fchu'nda', gam na

jam guguuxi'i#dha' na pim ji'x ya' kapup oipo na ba' cham pik moo xi'x buam xi chu tatda' ka' no' pim jum tulhii#, na pim gu' aapi'm ba ti j#gi'i# bui#or guch Xoi'kam. ¹¹ Dai gui'ch ba' pix moo g#k'amtu'nda' gammiji sia nar pai' dhuuk, na gu'r g#k'am. Ja'pni ba' pix tui'ka'.

Gu Peegro na ba ja tabuimgidha' guch Xoi'kam j#gi'i'ndham

¹² Miji #ich ba' xi joot gu# jaadu# Silbaano na# jaroi'x maat na joidham b#x juraa'n ki'n ti ji'i'ndhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', na mu jam do'fichi'fmirra' dhi u'uan na #ich bhaan mi' tu dai na pim jax ja'k mi' pui' jiidma' na jax jix aa' gu Dios, gio na# bhaan jam guguuxi'i# na pim jix j#j#k'gim jup tui'ka', gam na pim ba' bhaan jix mat ka' na gu Dios joidham xi jam joi'gi'n b#x ji'ma'n. B#x ja#ich mi'p xi chu dai na pim jax ja'k gammijix bhai' kai'chit tu oi'fka', gio na pim xim ja joi'gi'nda'.

¹³ Ba' gu# jaadu# jich Xoi'kam bhaan nam ya' oi'dha' Babiloonia, nat pui'x ja joi'ndak ja a'm jup ti ti# gu Dios na jax aapi'm, mu jam #io'ki'i# am no' pim jix bhai'm ilhii#. B#x gu Maarkos mui'p xi jam #io'ki'i# na pim jax jum ilhii#, dhi' na# jaroi'i# mar ilhii'i# guch Xoi'kam bhaan. ¹⁴ Ja'pni# ba' pix jam titda# jaadu#. Moo git ba' gammiji pix jix j#j#k'gim jup tui'ka' pim b#x ji'ma'n na pim ba kaichu' guch Xoi'kam. Xim #i#io'kdhat japim ba' xim kookmikik na pim pai' dhuuk bam titgia', jix bhai' pim jum taatit na pim ba ti j#gi'i# bui#or guch Xoi'kam.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU PEEGRO

Gu Piegro na mui' ba ja ñio'kdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Aañ Simoon Piegro nañ jir tujan-dam tugi'ñ gu Jesusu jich Xoi'kam, mu jam ñio'ki'ñ iñ jiñ jaaduñ bhaan dhi'ñi u'uan no' pim miji' ja'p pai'x bhai'm ilhii'ñ, nañ gu'x bhai'ñ chaat na pim aapi'm pui'p ti jü'ñdhat jix biiñor buiñor gu Dios jich Xoi'kam na jax aach, gui' nat jaroi' joidham xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach ba' mi' dhir ja'p ja'k cham mai' ka suulhgix ka'. ² Moo git ba' gammiji' jam a'm ti niidhidha' gu Dios na ba'x bhai' tu' jam jimda' tu' na pix bhaan, gio na pim ba' gammijix jijikgim jup tui'ka' cham tu' bhaan ji chotdonit, na pim gu'x maati' mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Gi'kora' gio gu Jesusu jich Xoi'kam na pim jaroi' buiñor ba ti jügi'ñ.

Nañ mi' pui' xi jimda' na jax jiñ chüdaidha' gu Dios

³ Na gu' gu Dios nax io'm jir gë'kam xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' nach ba' mi' dhir jix bhai'ch chaatit ba tu daanda' buiñor cham tu' bhaan jax jich aagit, gio ba' nach joidham jix bhai' ba tu jimda' na jax jix aa', nach gu' bax maati' nat gë'kam ki'n jix bhai'm duukam jup tu duu aach jich bui nach ba' cham mai' ka suulhgia'. ⁴ Mi' dhir ba' xich aagi'ñ ip na jax ja'k jich palhbui'ñchu'nda' biix ji'ma'n nach ji'k tu' ka'm ba ni'i'ñ, nach ba' mi' dhir pu'ñi duuji pui' ja'k jup xi chu jimda' na jax gu Dios, ba' cham tu' bhaan kach chutkagi'ñka' ich gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, ni nach jix buam kax chu duñik ka' na jax cham ki'i' ka'm ni'i'ñ. ⁵ Ba' gu xib kapbhai' nat xi jam joi'ndak ba jam palhbui' gu Dios, jam a'm jum aa' na pim tu' ka'm niidhat gammiji' ti jü'ñdhat jix biiñak ka' buiñor gui', jix bhai' na pim xi chu jimda' na jax ja'k jix kiigalhi'ñ na pim ba' mi' dhir bhai'x maati' ji kaaya' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁶ Mi' dhir ba' no' pimit jix maati' ba kai gu ñio'ki'ñ, bhai'p ji machia' pim na jax pik ja'k jix aa' na pim tui'ñgida', ba' dai na pim jix maati' mi' pui' ba jimda' diihl jam jujur ki'n, cham kam aa'nda' na jaroi' jam aagi'ñdha'. Gu' ba' no' pim pu'ñi ja'k ba duiñchu', cham pik jax kam aa'nda' pim sia cham ob pui' ji chu buusnim jax ña pim ilhii'ñdha', gio na pim bax ñakoo'nda' no't tu' ba ji jam duu, dai na pim jix bhai'm taati' xi gë'kamtu'nda' pix gu Dios. ⁷ Mi' dhir ba' bhai' ji machia' pim ip na pim jax ja'k tu' ka'm ja niidhat jix ja joi'gi'nda' gu jai'ch Xoi'kam jügi'ñdham, nat gu' jam a'm bam

tajaa gux chu joi'gi'n na pim ba' ki'n gammiji' bax chu joi'gi'nda'.

⁸ Dhi' ji' biix no' pim pu'ñi ja'k ba duiñchu' nañ jax tu jam a'gi'ñ, dho gi ba' gu'x bhai' ba machia' pim ji na pim jax ja'k tui'ñgit mi' pui' jiiimda' na jax ja'k jix aa' gu Gë'kam jich Xoi'kam, cham tu' na pim ja'p xi dhuukat am irdat darka' sia ku pim tiix maat. ⁹ Na gu' gu jaroi' no' cham pu'ñi ja'k duiñchu' nañ jax jam titda, dhi' ja'p pix ba ji buusnia' na jax gu jaroi' no' cham ñia, piam no' cham mik ñia. Ba' dhi' bhaan bax maati' ka' na ja'p xi dhuukat sia ku tiix maat nat jix bhai' duu gu Dios nat tu uañ gu ua'tulhdharga'n na gë'x ua'tulhdhix kat, gio na cham aa' na tu' ka'm ni'i'ñdha'. ¹⁰ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, mui' pim xim dikoo'ñdhatgida' na pim mi' pui' xi jimda' nañ ji'k jax jam titda na ba' bhaan jix maati' ka' na gë'kam ki'n xi jam joi'ndat jam a'm ba ti niidhim gu Dios. Ba' mi' dhir cham tu' ja'k jix xuulhgix kam ilhii'ñdha' pim na pim jax tu jimdat biip'i' dir na pim chakui' ti jü'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. ¹¹ Pu'ñi ja'k no' pimit duu nañ jax kai'ch, joidham cham tu' bhaan jax ji chi'ji jam aichdha' gu Gë'kam jich Xoi'kam bhammix dhaam na pai' dhir nai'r gë'kam, gui' nat jaroi' xich joi'ndak tuch uañ guch ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir pu'ñi bax bhaai'n ka' nach baidhika'.

¹² Aañ gammiji' pu'ñi ja'k tu jam a'gi'ñdha'ñ jaaduñ nañ jax ba jam titda na pim ba' bhaan ti'ñchoka' na pin jax ja'k jix aa' guch Gi'kora', sia ku pim gu' biix jam jujur ki'n ti jü'ñdhat buiñor bax biiñak, gam na pim jix maati' mi' pui' ba jiim na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na mit ba tu jam a'gi'. ¹³ Nañ ji'x ya' kapup duañ jaaduñ, pu'ñi ja'k ja' tu jam a'gi'ñdha' gammiji' na pim ba' ti'ñchokat mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, sia kuñ gu' alhio pix ya' bap tu'ñi dhi oi'ñga'n. ¹⁴ Na gu' pui' kam tu tatda' nañ jootom ba mukia' panaas, diihl gu gë'kam jich Xoi'kam pui' ja'k jiñ jurtu'n na jootom bañ baidhika'. ¹⁵ Pui' kuñ ba' tiñ dhikoo'ñdhatu' nañ tu jam a'gi'ñ dhi' pui' nañ jax ba jam titda na pim ba'x bhai' machia', na ba' sia ku ñich aañ am xi muu, aapi'm ti'ñchokat pui' na pim jax mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' guch Gi'kora'.

Nañ jax ja'k jix bhai'x mat ka' nax io'm jir gë'kam guch Xoi'kam

¹⁶ Na gu' dhi' na chich ji'k jax ba tu jam a'gi'ñ jaaduñ bhaankamu'n gu Dios nach jup kai'ch nar gë'kam kat biixchu'x aichu'n gu Gë'kam jich Xoi'kam, gam nach jup kai'ch na gio bhai'p jimda' gatuuk, cham tu'r iatda' pix dhi', ni ku chich diihl pui' ja'k xi duuk nai' ja'p pu chu'm ba tu a'gim, ni ku cham tu'r sapooki'ñ. Ja'ppir silhkam ji dhi', maaxik jachich tiich buupui ki'n gu

Gê'kam jich Xoi'kam nax bhai'm duukam Jup tu buimik na ya' xi oilhimik kuch ba' pui' ba tu jam a'gi'ñ. ¹⁷ Jix bhai' kai chich ip guch Gi'kora' maa'nnim nat bhammi dir ba ñio jix dhaam na gê'kamtu'n guch Xoi'kam nach maap jiiim, Jup kai'ch: "Dhi'r jiiñ mar nañ jix io'm jix dha', gê'kam ki'n jañich bhaan ti tii'gik mu joot. Jix bhai'ñ chaat iñ ip ba' bui'ñor." ¹⁸ Jix bhai' ti'ñcho ich na pu'ñi bha kai'ch guch Gi'kora' bhijimmi dir jix dhaam jano', nach gu' pu maap jiiim gu Gê'kam jich Xoi'kam bhammi maa'n kap oidha' ta'm nat pai' dhuuk bhai' ba tum ñio. Dhi' jii' jich ba' bhaan pui' kai'ch nar gê'kam ji guch Xoi'kam.

¹⁹ Ba' aañ jam guguuxi'ñ jiiñ jaaduñ na pim kèkèkè mi' pui' xi jiiimda' nach jax tu jam a'gi'ñ dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na ba' bhaan jix maati' ka' na cham tu'r ja'p pix na mit jax tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nam dhi' pix aagit Jup kai'ch guch Xoi'kam na pu'ñi bha jiiimda'. Dhix bhai'm kai'chdham ñio'ook ba' pui' ji buusan na joidham gê' tanoor, na tu tonni'ñka' pai' no'x chukgam. Gammiji ya' pu gê' tanooro'dhi ñio'ki'ñ gu Dios nammi juugit na pai' dhuuk gio bhai'p jiiimda' guch Xoi'kam. Jano' guch Xoi'kam ja'p ji buusnia' na jax gu gê' chi'ii' gui' na katukgab bha tissa'n na ba' mi' dhir diihl ba jam bi'ñxi'ñka' bii'x ji'ma'n jam jujur am bhaan. ²⁰ Gio ja'pniñ ba' moop xi jam tiidam jiiñ jaaduñ, na pim cham tu' maakam ilhdhat kèkèkè' dhi ñio'ki'ñ gu Dios no'm tu jam a'gi'ñ, sia ku cham tu' pui' ja'k kai'ñkam Jup jum kai'ch. Na gu' no'ch aach diihl pix tiix maachik nach jir ja'tkam, maakam pix ilhdhat kèkèkè' ich no'ch gu' cham taan gu Dios nach mattuda'. ²¹ Na gu' gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, cham tu' diihl na mit jax ilh nam pui' tu a'gimik, gu' ja'pji na jax ja'k jix aa' ji gu Dios, na gu' bii'x ji'ma'n ja a'm tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ li'mdaga'n na ja mattudidha' nam jax ja'k tu a'gada' gu ñio'ki'ñ, nam gu' tu' ka'm niidhat mi' pui' jiiimda' na jax jix aa'.

2

Nam jax jir tu'm kam gui' nam nai' tu iatgidhidha'

(Juudas 4-13)

¹ Ba' mu' gui' nam tiip ti jii'gi'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam bhai' ji jai'chdhihlia' am nam bii'x aixim bhai' ji chu jam a'gidha' nam sap pik ba' ti Dios ñio'ki'ñ xi chu a'gada', gu' ji na gu' maakam pix na jax cham jir pui'. Pu chu'm jai'chdhihlia' am na mit jax chu'm jai'chdhihrik bijik ya' ja bui gu Israel kam ja'tkam. Bii'x aixim jam tu a'gidha' na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu

Dios, nam jax dhui pix bhaan bam tulhiiñ'a' gatuuk. Sia gu Gê'kam jich Xoi'kam jam bii'x aixim jix bhaamut a'gada' nat jaroi' tiix ja joi'ndak ja palhbuidhak ja boosolh mu dir jix chu tukgam kir. Ku gu' dhi' dai ji ba' nam pix am ti'ñchoka' na pu maa'n jiiimdam ja tulhiiñchuda' gu Dios mu nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. ² Mui' gu ja'tkam joidham ilhdha' am nam jax ja'k tu a'gidha' dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nam gu' pui' tu ja a'gidhidha' na cham tu'r ua'tulhdhara' ka' siam chi bii'x aixim tu bua na jax cham jir am. Ba' bhai' ji bhaamkidha' am gux bhai' kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios dhi' na tii silhkam tum a'ga, nam gu' maakam ba ja aagi'ñdha' gui' nam nai' jiiimit maakam tu iatgidhidha' pui' xi kai'chit nam Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Ba' gui' nam chaku ti jii'gi'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam, bii'x aixim bhai'p ji ai'chudha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios, iatda' pix ba ilhii'ñdha' am. ³ Ku gu' dhi' nam bhaan pix xi jam boosgidhak ka' ji gu jam tumñi' nam ba' pu'ñi mu ja'p jiiimit maakam jam iatgidhidha', cham tu' nam silhkam ñio'ki'ñ gu Dios tu a'gidha' joidham jix joojoidhat. Ku ba' gu' dhi' kam aaya' ji gu tanoolh nam pai' dhuuk jum tulhiiñ'a' ja'p io'm pa', nat gu' gu Dios pu bijik dir tu dai na pu'ñi ja tulhiiñchuda' gu pu'ñi chu'm gu ja'tkam.

⁴ Ja'pni nat jax ja dooda' jano' gu noonbi'ñ na mit jum ua'tulh bui'ñor. Tii' nat moo jano' tu chia nam ja da'ngii ja buuprai mu ja'k xi ja iabu' na pai'r tu tulhiiñara'. Na giilhim jir jix chukgam kir, cham tu' nat pai'p tu ja ua'ñ na mit jum ua'tulh bui'ñor. Xib dho gu' dai nam pix am ti'ñii' jano' nam pai' dhuuk bhammi aaya'x dhaam na pai' ja aagi'ñdha' guch Xoi'kam na mit tu' bhaan jum ua'tulh nam ba' bam tulhiiñ. ⁵ Gio ja'pni ip na jax gui' nam bijik ya' oipimik gu ja'tkam nat cham jii'xdhat tu ja ua'ñ gu Dios nam pu'ñi giilhim bii'x aixim jix buam tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ, gu' ja'pji nat pu maa'n jiiimdam ja koi ji suudai' ki'n jano' nat jix io'm tu duukchuda nat ba' mi' dhir bhai' ji chis gu suudai' na mit ba' ki'n ba koi bhai'kuk. Daipu' gu Noee jix joi'ndak palhbui na cham mukia' bhai'mui ja bii'm gux xijum gook gu jajaa'ni'ñ. Na gu' gu Noee mi' pui' jiiimda' na jax jix aa', gam na bhaankamu'n ti pup tu ja a'gidhimik gu ja'tkam, gu' ji na mit gu' cham jii'xdha' tu' ka'm ti gu Dios. ⁶ Gio pui' na jax gui' nam bijik mu oi'ñkat Sodooma gio ja'pni ja'k na pai' Gomorra ti tii'gich nam pu'ñi cham tu' ka'm niidhat gu Dios, bii'x aixim tu buada' am na jax cham kii' ka'm nii'ñ. Jaiñ nat pui' cham Jup ja joi'giih gu Dios, pu maa'n jiiimdam ji nat ja koi tai ki'n, mataip ja dooda bii'x dappaam. Dhi'm sap ba' bhaan jix mat ka' gu jai' ja'tkam nam jai'chdhihlia' gatuuk na

pu'ñip tu ja dooda' no'm jax dhuukat cham tu' ka'm nii'ñi pu'ñi, no'm jax bix aixim tu' bua na jax cham kii' ka'm nii'ñi. ⁷ Jano' maa'n pix gu maa'nkam Lot tügim mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios bhai' ja bui gu Sodooma oi'ñkam, sia ku gu' tiix buam ja nii'ñdha' nam jax ja'k tu' jimda'. Pui' kut ba'x joi'mdak palhbui gu Dios na ba' cham bhai' miiya' binkam gu jai' nat pai' dhuuk ja mii'ñi. ⁸ Na gu' mi' pui' xi jimda' na jax jix aa'nda' gu Dios sia diihl, xi ñakgat sia ku tiix buam ja nii'ñi nam bix aixim tu' buada', gio nam bix aixim kai'chdha' gu mi' oi'ñkam gammiji nabap tanoolh. ⁹ Ba' pu'ñi ip aach no'ch moo tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jiiim na jax jix aa' gu Dios, gui' dhoch palhbuidha' no't ba jich ma'iich gux buam jum duukam. Gu' ba' gui' nam bixchu' bhaan jum ua'tulhi'ñ xib, dai na ba ja bi'chulhi'ñ na ja tulhiñchuda' xi ja aa'ñdhai na mit tu' bhaan jum ua'tulh jano' na pai' dhuuk jum aaya' nam buiñor aaya' guch Xoi'kam.

¹⁰ Bix ja tulhiñchuda' gu Dios gui' nam tu' pix ilhii'ñ gu ñio'ki'ñ na ti tum a'ga, nam dai bixchu' bhaan tii'iñcho nar jix buam jum duukam, nam gu' ja'p moo cham tu' ka'm ti nii'ñi gu ja'tkam, ge'gerkam jum taatit bix aixim tu' buada' am, gam nam bix aixim jix buam xi ja ai'chuxdhat ja a'ga gu noonbi'ñ gu ja'ook. ¹¹ Gu noonbi'ñ gu Dios cham tu' moo pui' pik ge'gerkam jup jum taat am, sia kum gu'r ge'gerkam pa', cham pai' dhuuk tu' pix ja ilhdhat bix aixim ja ai'chuxi'ñ am gu noonbi'ñ gu ja'ook, ni nam pai' xi ja iattulhi'ñ buiñor guch Gi'kora'.

¹² Gu' matgam dhi' dhi ja'tkam ni ji'x ji kum iam ja jur bia', ni ji'x nam xim ga'nga na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'. Ja'p pix nam dudua ja'p na jax gu sasoi' nam pu cham ja jur bia', ja'p pix nam mikkat ja koodai ba ja bioma'. Dhi' pu'ñi ja'k pix ji buan am, gammiji pup kai'chidha' am nam jax aajidha' nam sia diihl pu cham maatit ke'ke'. Ku ba' gu' dhi' pu chu'm gu ja'tkam am ti'ñchoka' am ji na ja'p tu ja jimia' na jax gu sasoi' nam ja koodat ja kua'da' gu ja'tkam. ¹³ Na mit gu' dhi' giilhim ge' bam ua'tullh nam bix aixim bhaan ja tulhiñchu' nam gu ja'tkam. Pui'm dho ka xi chu bua xib nam diihl jax ilhii'ñ nam bhaan jix bhai'm taatit ge'gerkam jum taat ka'. Ja'p chi moox buam gio nax xi'iraam no' pim aapi'm jai' mijimmip xi oipo pai' nam tu piastatda' dhi' dhi ja'tkam, nam gu' bix aixim jum buada' mi' pui' ji chu bua't.

¹⁴ Nam gu' kai'ñkam gammiji pix jum ua'tulhi'ñ jia. Sia tu' ubii no' mi ja'p pai' oiri dho gu'x joidhat nii'ñdha' am ji, maakam jum aagit nii'ñdha' am. Dhi'm ba' ji ja niidhat pui' ja'k jup ti bhijidha' gu jai' nam cham jir pu chu'm, gio gu' bixchu' aa'nda' am nam tu bia'ka' jix dha'ram namkim. Dhi'

ba' ki'n pui' bam kai'ch nam cham tu'r jix kiki' ja'tkam. ¹⁵ Ba' dhi' pu mai' ba suulhgix kat jup tu'ii' am, nam gu' cham tu' mi' pui' jiiim na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida', dai diihl pix nam jax ilhii'ñ. Pui' pix ja'k jup tu' jim am gu' nat jax tu' jii bijik gui' na Balaam tügich, maraa'n gu Beor, na ti ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Dios, gu' ji na gu' pu'ñi mui'x mai'chim ka' gu tuumiñ nam namki'ñdha' gu ja'tkam, sia ku gu'r jix buam jum duukam gu tu' nam chianda' na jax dhuñia' na jax cham pui' ja'k aa' gu Dios. ¹⁶ Gu' ji nat gu' maa'nnim cham pui' ka ji chu buus na jax ti ka ti ilhii'ñchu'ndat. Mummu pai' boi cha'm na ka jim, mi' ma juraap gu bhuru'xi'ñ na bhaan jim. Jotmoda' bhaamda' ki'n bhai' ba ñio, ba' mi' dhir too'nnik pu ja'k gi' gu Balaam, nat gu' dhi' bhaan ba maat na cham jir am gu pui' na jax jum aa'ntugit mui' ka jim.

¹⁷ Dhi' pu chu'm gu ja'tkam ja'pni pix ji buan am na jax no' ti mu ja'p pai' ge'ger kakolhbixdhix gu suudai', gu' ji no' gu' pu cham mi suu'n, jir ja'p pix ka' ba' na mi kakolhbixdhix ka'. Piam ja'pni ip na jax gu tibiaa' no' bha ja'p pai' ka daraa, gu' ji no't gu' jotmoda' mui' ji jib, pu cham pai' matgilhia', na gu' pai' na ja'k jax ja dooda'. Pu'ñi pix ja'k jup ji bubuakia' am dhi', nam gu' dhi' ba bi'chulldhix nam mu ja'k bhiiya' na pai' giilhim jix chu tukgam, na pu cham tu maax ni ji'x. ¹⁸ Nam gu' giilhim ge'gerkam jum taatit bix aixim kai'chdha' dai, cham pai' dhuuk gampai' pix jum ilhdhat tu a'ga am. Gam nam ja iatgidhat ja chianda' nam jix buam jum duukam jup tu duñia' gui' nam kia'pix bax mat ka' na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'. ¹⁹ Pui' xi ja titdat am nam dai pu'ñi ja'k jix jijikgim jup tui'ka' no'm pui' xi chu bua nam jax ja'k tu' jimda' diihl, gio sap nam cham tu'm tulhiñña' sia kum pu'ñi ja'k tu' jim. Gu' ji nam gu' pu' diihl mai' suulhgix kat jup tui'ka' nam giilhim bix aixim tu' buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñi gu Dios. Bax bhai' ba ja dagia' gux buam jum duukam, nam gu' mi' pui' xi chu buidha' na jax ja chianda'. Iam gu' nam tu' ka'm nii'ñdha' git gu Dios. ²⁰ Ba' gui' nam pu'ñi ti ba ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam bax mat ka' nat ja a'mkam muu kuruus ta'm nam ba' cham kam tulhiñña', gu' ji no' mit gu' gio ja'k jup suull mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara' nam giox buam jup ba tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñi gu Dios, jix io'm jix buam tu'm pix ba bi'ya' am, cham tu' pui' kia' na jax biipi' dir nam chakui' ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam. Jix io'm jix buam pix ba tu buada' am na jax cham kii' ka'm nii'ñi gu Dios. ²¹ Jir am kat nam pu cham mamtida' git na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam nam ba' cham pu'ñix io'm bam ua'tulhdha' no' mit alhio pix xi

chi jii'ndhak buiñor guch Xoi'kam gio ja'k jup suulh mu ja'k na pai'r tu ua'tulhdhara' ja'p xi dhuuk na jax ja'k tiix aa' guch Xoi'kam nam tui'ngida' git. ²² Dhi' pu chu'm gu ja'tkam pui' pix ja'k ba tu jimda' am na jax gu gagoox no't mi ja'p pai' ma bio, ja'xpix gtop xi jugai gu bioxi'ñ. Piam pui' na jax gu tooxkolh no' mit tiix bhai' batbich jix kii' suudai' ki'n, nam pai' dhuuk xi dho'ñcho', giop xi dhai'ñña' nam bakchira' mu na pai'x chu jaraam, pui' na jax jix ikoora' mi ja'p ba oirida'. Pu'ñi pix ja'k tu jimda' am gui' nam ja'k suulhgii' giop bam ua'tulhdha', sia kut ti ba tu ja uafndhak guch Xoi'kam.

3

Na jax tum duña' jano' na pai' dhuuk gio ya'p aaya' guch Xoi'kam

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, aai' ya' dir gio mui'p tu jam ua'ñxi'ñ, dhi' ki'n ba' moo bar gookim. Biix gook ka'm dhi' u'uan jir maa'n na ñich jax pix mi' tu jam ua'ñxi nañ bhaan jam guguxi'ñ na pim jax ja'k jir maa'n na pim jax mi' pui' tu daa'ñchu'n na jax jix aa' gu Dios na pim ba' cham maakam ba jim aaga' na jax cham kii' ka'm ni'ñ. ² Ti'ñchokat japim mi' pui' xi jiidma' na mit jax tu ua'nak gui' nam bijik ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gio nat jax ja'k jup xi chi'ñik gu Gē'kam jich Xoi'kam gui' nat jaro'i'ch a'mkam muu na ya' xi oilhimik, gam na mit jax tu jam a'gi gu noonbi'ñ nam biima'n oipimik.

³ Ja'pniñ ba' moop xi jam tiidam jiñ jaaduñ na pim ba' moo ti'ñchokat, na jano' na pai' dhuuk ba miamlhidha' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, biix aixim pix ba tu buada' am gu ja'tkam nam dñil jax ilhii'ñdha' na pu cham kii' ka'm ni'ñ gu Dios, gam nam biix aixim bhai' ji jam tiida' nam bhaan pix jam asda' aapi'm na pim ba kaichu' guch Xoi'kam. ⁴ Jup jam titdada' am: "Jax jum duu na saak gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam na pim jup kai'chdha', nat ba' moo cham pai' ba ji ai? Ja'p moo na pur iatda' ji bak. Bijik dir pu chu'm ba tum a'ga, yammii pui' ba koi mit guch gi'kora' kat pu chu'm jup xi chē kējimiik. Gio gu' ni ku cham pai' iam maakam jup ba tum duñim no' moo tum pataasaim, pui' na jax pix ba tu tu'ii' na jax pu ba tu tu'ii' nat dir jup jum duu dhi oi'ñga'n. Ja'p moo na pur iatda' ji dhi'."

⁵ Pu'ñi ja'k jam titdada' am jai' dhit gu ja'tkam, nam gu' cham mat ka' nax io'm bijik dir nat jax jup duu gu Dios dhi oi'ñga'n gio dhix dhaam, chakui pai'x maax kat gu dñiir na jax xib. Na gu' suudai' pix ya suu'n kat biix kap na ji'x oi'ñga'n moo jano' nat jax jup duu gu Dios, cham pai' maa'n kap jix chu gak kat. Gu' ji nat gu' dñil gu Dios pix jup tu duu nat ba' ji'ma'n kap pix jim

tua gu suudai', pui' kut ba'x chu gak kir jup tum duu jai' kap. ⁶ Gio xib pa' nat tum surnik ya' dhi oi'ñga'n nat gē' tis gu suudai', gu Dios pix jup tu duu ip, na gu' bixchu'x aichu'n. ⁷ Gu' ba' gu xib na ya' ba miamlhim ip na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n, gu Dios na jaro'i' bixchu'x aichu'n na pu tu duña', pui' ja'k ba tu dai na tai ki'n miidhai tiimo' dhi oi'ñga'n. Gio ba' na tai chir ja' tulhiñchuda' gui' nam ji'k buam pix tu buada' na jax cham kii' ka'm ni'ñ, daipu' na xi ja aa'ñdhai na mit tu' bhaan jum ua'tulh jano' nam pai' dhuuk bhammim jumpada' gu ja'tkam buiñor.

⁸ Ti'ñchokat japim na gu Dios cham tu' xijaichu'n na pu tu duña', ni na mik kam ti ilhii'ñ siat chi mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' ba jur. Maa'n tanoolh dho pix ti ilhii'ñ gu ja'kbui' oidha', sia ku gu' aach jich bui mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' ba jur. ⁹ Cham tu' ji na moo nar saalhiom gu Dios na pui' tu kuugalhdha' nat jax tu dai na pui' saak gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, sia kum pui' kai'ch jai' dhit gu ja'tkam na pur iatda'. Gu' ja'pji na ti ja niir pix ji nam git biix gu ja'tkam kējiji gu ñio'ki'ñ mi' pui' ka xi jimia' na jax jum kai'ch nam ba' cham jum tulhiña'. Na gu' biix na ji'k ja'tkam tiix ja joi'gi'n gu Dios, pui' ku ba' cham ob bha jimim ya' dhi oi'ñga'n, na mit gu' chakui biix kai gu ñio'ki'ñ.

¹⁰ Ku ba' gu' na pai' dhuuk jum aaya' na bha jimda' gu Gē'kam jich Xoi'kam, ya' pix ji na ba kika' cham jum ilhdham, cham jaro'i' mat ka' na jax chu'm tanoolh. Ja'pni na jax ba' gu jax chu'm jix ixkum no' pai' bax chi iixdham ba'k chir na gu' pu cham aagi'ñdha' gu mi kiokam, mi' pix ba bakia'x xi'lhim. Pu'ñi ja'k jup ji buusnia' guch Xoi'kam na pai' dhuuk bha jimda', dai na jotmoda' pix giilhim ba tim ti'ya'. Ba' pu cham pai' mat-gilhia' dhix dhaam, gio gu chiichia' bhai' nai' ji miya' gam gui' na ji'k tu' bha ja'p tu daraa. Gio dhi oi'ñga'n biix pu miya' maa'n jimdam binkam gu tu' na ya'x chu jai'ch, na gu' jano' bar bhaan ka' na pai' dhuuk ja aagi'ñdha' gu Dios gu ja'tkam nam tu' jax buimii nam duduakat ja tutku' bhaan.

¹¹ Dho jaiñ, bax maat japim dhoñ jaaduñ na jax jix iñhidham tum duña' jano' na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, na pai' dhuuk bha jimda' guch Xoi'kam. Ba' mi' pim pui' xi jiiimit na jax jix aa' gu Dios, cha'pim jix buam ka tu buada', na pim gu' bax maat ba' xib na jax chu ja dooda' gui' nam ji'k cham tu' ka'm tigia' gu Dios. ¹² Gu' dai ji na pim mi' pui' jiiimit na jax jix aa' pix ti niirda' jano' na pai' dhuuk bha jimda'. Gammiji pim pu chu'm bhaan titi'ñchokat pui' xi chu duñidha' na jax jix aa' na ba' jotmoda' bha jimda'. Ba' jano' na pai' dhuuk bar bhaan ka' na bha jimda'

guch Xoi'kam, pu maa'n jimdam bhai' pu m'uya' dhix dhaam na bha'ñi ja'p binkam gui' na ji'k bha ja'p tu' daraa. Pu cham pai' tu matgillhia', na gu' pu biix ti m'uya', na gu' giilhim nammi ka'n kikkidha' gu tai. ¹³ Ku ba' gu' aach nach ji'k ba ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam jimia' ich ji na pai' gu xibkam oi'nga'n gio na pai' gu xibkam jix dhaam, nat pai' tuch iimchuda gu Dios nach aichdha' na pai' dhuuk pu'ñi ba tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n. Bhammi ja'k dho gi cham tu' ka jai'ch ka' ji gu ua'tulhdhara', cham pai'x buam ka tum buada' na jax cham jir am.

¹⁴ Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim cham jax jim aagit mi' pui' xi jimda' na jax jix aa' gu Dios cham jim o'joldhat, na ba' na pai' dhuuk ya' aaya' guch Xoi'kam, pu jam baidhika' maa'n jimdam, na pim gu' cham tu' bhaan u'ua'tulhdhix ka'. ¹⁵ Pu'jani pix kai'ñkam ba' cham ob pai' aajim guch Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n bhaan, na gu'x aa' nach biipix bhai' mi' pui' ka xi jimia' na jax jix aa' na ba' bhai' ba jimda', ba' mi' dhir dai na bach baidhika'x dhaam nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka'. Gu Paablo gui' na pui'p jir jich jaduñ jich Xoi'kam bhaan, dhi' pix bhaan jup tu a'ga mi' u'uan ta'm nat pai' tu jam ua'ñi nañ tu' bhaan tu jam a'gi'ñ aañ xib, dai'pu' na ji'k jax jurtudim gu Dios na mu tu jam ua'ñi'ñ. ¹⁶ Biix moo nat ji'kim ba tu jam ua'ñi, dhi' pix pu chu'm bhaan tu a'ga nañ jax chu jam a'gi'ñ aañ, na pui' bhaan jup jam guguuxi'ñ na pim jax ja'k tui'ngida', sia ku ji'ma'n kap jix io'm jix xijaim tu a'ga na cham pik moo jaroi' maatit xi kaaya' na jax jir jum duukam. Ku gu'x maatit kaaya' am ji gui' nam biix ja jujur ki'n jix biñak buiñor gu Dios. Gu' ba' jai' dhit nam cham pik buiñor jix biñak kat gu Dios tu jiñkui'ñdha' dhi ua'na'n gu Paablo, maakam pix ilhdhat k'ek'ek' am, cham tu' pui' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch. Ba' no' mit gu' cham biix ja jujur ki'n xim gaa na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch, pu cham ji'xdha' maatit kaaya' am, maakam pix ilhdhat k'ek'ek' am. Sia gu jai' ñio'ki'ñ gu Dios na cham jir ua'na'n gu Paablo bhai' maakam ji dhuñia' am nam jax pix ja'k ilhdhat k'ek'ek' diil, cham tu' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch, nam gu' cham biix ja jujur ki'n jix biñak kat buiñor gu Dios tu jiñkuidha'. Ku ba' gu' dhi'x io'm ja tulhiñchuda' ji gu Dios no' mit jax dhuuk maakam duu.

¹⁷ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ti niidhat japim nam cham jam iatgidhai mu ja'k jam aichdha' ja bui dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nañ gu' ba jam aagi'ñ nam kai'ñkam mui' cham maatit k'ek'ek' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch gu ñio'ki'ñ gu Dios. Sia kum gu' tii tu jiñkui'ñ, maakam pix ilhdhat k'ek'ek' am, nam gu' cham biix ja

jujur ki'n xim ga'ngada' na jax pik kai'ñkam jup jum kai'ch. ¹⁸ Aapi'm gu' dai ji na pim jix io'm mui' xi gaagidha' na pim jax ja'k jix bhai' machia' na jax jir tu'm kam gu G'kam jich Xoi'kam gui' nat jaroi' xich joi'ndak tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' bhammi ku-ruus ta'm, gio ba' na pim jix bhai' machia' na pim jax ja'k joidham jix chu joi'g'i'nda'. Gammijich ba' moo tu daanda' buiñor sia nar pai' dhuuk ka' git. Ja'pni pix tui'ka'.

GU BHĤP' KAM UA'NA'N GU JUAN NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Gu Juan nap kai'chdha' na guch Xoi'kam jir di' pix gui' na tu maak gu ii'mda'

¹ Miji ja'p tu jam ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaaduñ na pim pai' jax tu daraa nañ bhaan tu jam a'gi'ñ na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch. Aach jai' dhit jix bhai' maatik na jax jir tu'm kam, na chich gu' maaxik tügik jich buupui ki'n, ñu'kdhak jachich, kēējimik ich ip na jax tu a'gimik. Dhi' pix jir di' gui' na bijik dir bhaan ba tum a'ga, jir di' pix ip gui' na tu maak gu ii'mda'. ² Ba' dhi' ji' na jaroi' tu maak gu ii'mda', maaxik ya' xi oilhimik maa'nkam jup jum duuk. Aach jix bhai' tügik jai' dhit, jix maatik jach ba' ya' dir pu chu'm jup ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ na pim ba' moo mu'i xim guguuxdha' na pim jix io'm mui' xix biiñak ka' buiñor na ba' jam makia' gu ii'mda' na pim ki'n gammiji pu ba duduaka' bhammi ja'k jix dhaam. Na gu' dhi' nañ jaroi' bhaan tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ, cham tu'r ya' pai' kam dhi oi'ñga'n, matgim gu' dhi' bhammi dir ji nat bha jii jix dhaam na pai'p tu'ii' gu Dios, nat pai' ja'k giop bhii na jax ya' xi oilhimik. ³ Ba' aach xib bhaankamu'n gui' jam guguuxi'ñ jiñ jaaduñ na pim bix jam jujur ki'n ba ti jii'ñdha' buiñor. Na gu' dhi' cham tu'r iatda' nach jax tu jam a'gi'ñ, gu' aach maaxik tügik ji jich buupui ki'n nañ jax ba jam titda, jix bhai' kēējimik ich na jax tu a'gimik. Ba' jam guguuxi'ñ ich na pim bix jam jujur ki'n ti jii'ñdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' nach ba' maap maa'n ñi'ook bap duuka' jam biim, ja'p na jax aach nach maap maa'n ñi'ook bap duuk gu Dios gio gu Maraa'n jich Xoi'kam, nach gu' bix jich jujur ki'n ba ti jügi'ñ buiñor. ⁴ Bix dhi' pu'ñi ja'k jañ mu tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ, nañ gu' gē'kam ki'n jix bhai' bañ chaat buiñor guch Xoi'kam, na pim ba' aapi'm pu'ñi dhuuji pui'x bhai'p jum taat ka' buiñor.

Gu Juan nap kai'chdha' na gu Dios joidham gē' tanoor

⁵ Jano' nach maap oipimik guch Xoi'kam, pui' tuch a'gidhimik na gu Dios joidham gē' tanoor bhammi na pai'p tu'ii', cham pai' dhuuk jix chukgam kir jup tu'ii'. Ba' aach ya' dir pu chu'm jup ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ na jax jir tu'm kam gu Dios nat jich aa'ñdhak guch Xoi'kam. ⁶ Ba' no'ch aach jax kai'ch nach silhkam ti jii'ñdhat mi' pui' ba jiiim na jax jix aa', gu' ji no'ch gu'x chu tukgam tir jup tu'ii' pui' xi kai'chit, ba iatda' ich pix, cham tu' pai' silhkam ti jügi'ñdha' ich buiñor. ⁷ Gu' no'ch silhkam bix jich

jujur ki'n ti jii'ñdhat mi' pui' ba jiiim na jax jix aa', dho gi gu' pui' bam kai'ch ji nach tu' silhkam jix chu maax kir jup tu'ii', na gu' tiich bi'ñxi'ñka' gu Dios no'ch tu' ka'm nii'ñ. Gio gu' joidham jix bhai' kai'chit maa'n ñi'ook bap duuka' ich nach ji'k ba ti jügi'ñ buiñor gu Dios, ba' gammiji ba tuch uañi'ñka' no'ch jich ua'tulhi'ñ ki'n gu i'ra'n gu Maraa'n jich Xoi'kam nat jaax bhammi kuruus ta'm.

⁸ Ba' cham jir am no'ch aach jax kai'ch nach cham ka u'ua'tulhdhix, na gu' cham ji'xdha' jaroi'x uañ ki'n pu ba kiika' ya' dir ja'p ja'k, na gu' ya'x chu ua'tulhdhix. Pui' kuñ ba'p kai'ch na cham jir am no' jaroi' pui'm aa' na cham ka ua'tulhdhix, na gu' cham tu'r mi' pui' ka' na jax jir silhkam, diih pix na pui' ihii'ñdha'. ⁹ Jēē' ji no'ch maaxik jax kai'ch nach gammiji pix jich ua'tulhi'ñ na ba'r pui' ka' na jax jir silhkam. Tuch uañi'ñka' ip gu Dios no'ch soi'ch ihldhat jax chitda na tuch uañdha' no' chich tu' bhaan mach ua'tulh. ¹⁰ Sia cham jir am no'ch jax kai'ch nach cham pai' dhuuk tu' bhaan jich ua'tulhi'ñ, na gu' pui' pix ba ji buusnia' ba' gu Dios nar jix iatku, na pui' kai'ch nach bix pix jix u'ua'tulhdhix nach ji'k ja'tkam, maaxik jup jir pui' gu' nach bix pix jix u'ua'tulhdhix. Ba' no'ch pui' kai'ch nach cham pai' dhuuk tu' bhaan jich ua'tulhi'ñ, dhi' bhaan bax maati' ka' nach cham tu' bix jich jujur ki'n ti jügi'ñ buiñor gu Dios.

2

Guch Xoi'kam jich a'mkam ñiok buiñor gu Dios

¹ Ba' aañ dhi' pu'ñi ja'k pix mi' tu jam ua'ñxi'ñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim mi' pui' xi jiiimda' na jax jix aa' gu Dios, na pim ba' moo cham kam ua'tulhi'ñdha'. Piam kut gu' moo jax dhuuk jaroi' maadi mam ua'tulh cham jum ihldham, maadi bia' ich ji gu' matgim gui' na jaroi'x bhaai' nach a'mkam nokia' buiñor gu Dios jich Gi'kora', na ba' tuch uañi'ñka' nach jich ua'tulhi'ñ. Gui' dho Jesus jich Xoi'kam jañ aagit jup kai'ch na jaroi'x uañ ki'n kiik, ² nat jaroi' jich a'mkam jum makgirta bo jano' bhaan gu kuruus na ba' pu'ñi dhuuji tu namkix ka' bix nach ji'x jix ua'tulhdhix. Ku gu' cham tu' ji na dai nach ji'k jir ya' kam dhi Israel nat tuch ñamkix, ja'pji dappaam ji na ji'x oi'ñga'n kam gu ja'tkam.

³ Ba' no'ch mi' pui' xi jiiim na jax jix aa' gu Dios, dhi' bhaan bax maati' ka' nach tu' silhkam bix jich jujur ki'n ti jii'ñdhat tu' ka'm ba nii'ñ, ba' pui' bam kai'chdha' nach jix bhai' bax maat na jax jir tu'm kam. ⁴ Gu' ji no'ch gu' pu cham tu' mi' pui' jiiim na jax jix aa', sia kuch gu' pui' ti xi kai'ch nach

bix jich jujur ki'n ba ti jüigi'n buiñor, pix jap kai'chdha' ich, cham tu'r pui' ka'. ⁵ Gu' matgim gu jaroi' no't moo tu' silhkam ba maat na jax jir tu'm kam gu Dios, joidham ji na tu' ka'm nüidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa'. Dhi' ba' bhaan bax maati' ka' na bix juraa'n ki'n ba ti jüigi'n buiñor, ba' maap bam kékéké am gu Dios. ⁶ Ba' no' jaroi' jax kai'ch nam maap maa'n ñi'ook bap duuk gu Dios, jum aa' na pui' ja'k jup xi chu jimda' nat jax tu jii guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik na ba' bhaan jix maati' ka' nar silhkam.

Na jax ja'k tu aagix ka'ya' dir ja'p ja'k

⁷ Ba' dhi' nañ jik' tu' mu tu jam ua'ñixi'ñ jiiñ jaaduñ, jir di' pix gu ñio'ki'ñ gu Dios na pim bijik dir pu ba kéké na pu chu'm tum a'ga, nat pu bijik dir pui' ja'k tu dai gu Dios. Cham tu' na pim jax jum aa'nda' na dhi' ba' bar xibkam nañ aañ mui' ba tu jam ua'ñixi'ñ. ⁸ Ku ba' gu' dhi' nañ jik' tu' mu tu jam ua'ñixi'ñ jiiñ jaaduñ, ja'p ji buus ji nar xibkam ñio'ki'ñ gu Dios, sia ku gu' bijik dir pu chu'm bhaan ba tum a'ga, nat gu' kia'pix pui' tum kuugalh na jax ya' xi oilhimik guch Xoi'kam. Dhi' ba'r di' ba' xib gui' na joidham gél' tanoor ya' dhi oi'ñga'n.

⁹ Ba' no' gu' maadit jax kai'ch nax chu maax kir bap tu'ii' na pui' jim aagit na ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, gu' ji no' gu'x bhaamki'ñ gu jumai na pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu'x chu maax kir jup tui'ka', puix chukgam kir kap tui'ka'. ¹⁰ Jii' ji no' gu' joidham jix joi'ndat pix jix bhai' titda gu jumai na pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dhi' ji' ji na ba' pui' bam kai'ch na joidham jix chu maax kir bap tui'dhi', ba' cham ji'xdha' tu' bhaan jutbui ilhia'. Ja'p jañ kai'ñkam jup kai'ch na cham ji'xdha' mai'chia' gux buam jum duukam. ¹¹ Gu' ji no' gu' daix bhaamki'ñ gu jumaich Xoi'kam jüigi'ñdham, dhi' dho gi' gu' puix chu tukgam kir jup tui'ka' ji, ba' pu cham mat ka' na pai' ja'k bhüichgida', pui' pix ba ji buusnia' na jax maa'n gu cham ñiakam.

¹² Ja'pniñ ba' moo ya'p tu jam ua'ñixi'ñ jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim jix bhai' pix jum taat ka', nat gu' ba tu jam uañ gu Dios bix gu jam ua'tulhdhara' nat jix bhai' duu guch Xoi'kam nat tuch ñamkix. ¹³ Ba' aapi'm na pim jik' bar gél'gér ja'tkam, mu tu jam ua'ñixi'ñ iñ ip nañ jix bhai'ñ chaat na pimit pui'p ba maat guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch, na gammiji pur gél'kam. Gio aapi'm na pim jik' jir tu biipibop, pui'ñ mui'p tu jam ua'ñixi'ñ nañ jix bhai'ñ chaat na pim cham ka kaichu' gux buam jum duukam, na pim gu' ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

¹⁴ Pu'ñi ja'k jañ dho ba' pix tu jam ua'ñixi'ñ jiiñ jaaduñ nañ bhaan jam guguuxi'ñ na pim jix bhai' pix bam taat ka', na pim gu'

bax maat ba' xib na jax jir tu'm kam gu Dios jich Gi'kora'. Gio aapi'm na pim jik' jir gél'gér ja'tkam, pu'ñi ja'k pix jañ mui'p tu jam ua'ñixi'ñ na pim ba' moox bhai' pix jup bam taat ka' na pimit pui'p ba maat guch Xoi'kam gui' na bijik dir pux jai'ch. Bix sia aapi'm na pim jir tu biipibop jañ pu'ñi pix ja'k mui'p tu jam ua'ñixi'ñ, nañ gu'x bhai'ñ chaat na pim bhaan bax o'jo' ba' xib buiñor guch Xoi'kam, na pim gu' ba ti jüigi'ñ buiñor, ba' cham ji'xdha' jax ka jam dooda' gu ja'ook.

¹⁵ Jam guguuxi'ñ iñ ip jiiñ jaaduñ na pim siamir mik ba bua' gu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n. Cha'pim bhaan kam tutkagi'ñka', ni ku pim pui' ja'k jup ka tu jimda' nam jax tu jim gui' nam chakui ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Na gu' jaroi' no' dai mu ja'k bhaan titi'ñcho gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, dhi' bhaan jix maati' ka' na cham tu' bix juraa'n ki'n ti jii'ñdhat tu' ka'm nii'ñdha' gu Dios. ¹⁶ Na gu' cham tu' gu Dios na pui' ja'k jurtu'nka' no'x buam bax chu duñim na jax cham ki' ka'm nüi'ñ, ya' dir pix ji bhaan dhi oi'ñga'n na pu chu'm busaak. Bix nam jik' tu' jax bua gu ja'tkam nar jix buam jum duukam, jir ya' kam pix dhi oi'ñga'n bhaan, pui' na jax nam gél'gérkam bam taat ka' no'm bar jix chutumñigam, piam nam bixchu' bhax chu joi'ñdha' jix dha'ram namkim, gam nam jai' bhax ja joi'ñdha' gu u'uub. ¹⁷ Ku gu' dhi' alhio pix ji nam ya' pui' xi chu buimä dai ya' dhi oi'ñga'n bhaan, iam gu' gammiji ki'n ya' pux bhai'm taat ka' am git. Na gu' na pai' dhuuk jum timo' dhi oi'ñga'n, bix pu cham pai' matgilhia' gu tu' na ya'x chu jai'ch. Gu' matgim gu jaroi' no't ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, gammiji ji na pux jikgim bap tui'ka', na gu' pu baidhika' bhammi ja'k jix dhaam na buiñor bap tui'ka'.

Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam jix bhaamut a'gada' guch Xoi'kam

¹⁸ Jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ya' moo ba miamlhim na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n bhaan. Ba' na pim jax bax maat jiiñ jaaduñ na pui' tum kai'ch bo na saak maa'n jai'chdhi'ñia' gui' nax bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam na pai' dhuuk pu'ñi bar mia'n ka' na tum kuugalhdha'. Dho gu' xib mui' ji nam pu chu'm ba oipo gu ja'tkam nam jix bhaamut a'ga guch Xoi'kam. Dhi'ñ ba' bhaan pui' ba kai'ch na bar mia'n ji na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁹ Dhi' dhi ja'tkam nam xib nai' jiiñit jix bhaamut a'gim guch Xoi'kam, ya' maap jich jumpadat ich nach chu daandat buiñor guch Xoi'kam, nam gu' panaas ka ti jüigi'ñdha' buiñor. Gu' ji na mit gu' mikkat ya' dir ji jii jich bui, mummu ja'p jam pix jix bhaamut ba a'gim guch Xoi'kam. Dhi'

ba' bhaan ba matgir nam bak gu' pu cham kiigalhi'n ji sia pu bijik dir, nam gu' chi pu cham ti jüigi'ndha' buiñor bix ja jujur ki'n. Na gu' no'm pux kiigalhi'ndha' git pu bijik dir, puich biim jup tui'ngida'm git sia gu xib.

²⁰ Aapi'm na pim gu' bix jam jujur ki'n ba ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, ba' bix ji'ma'n jam a'm ba tajaanix gux Dhuudu' kam jix Ua'n li'mdaga'n. Dhi' bax bhai' jam mattu'n na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam, gio na jax ja'k jix aa' na pim tui'ngida'. ²¹ Pui' kuñ ba' mji' tu jam ua'ñxi'n jiñ jaaduñ, nañ gu'x bhai'n chaat na pim jix bhai'x maatit tu' ka'm ba ni'iñ guch Xoi'kam, gam na pim bix jam jujur ki'n ba ti jüigi'ndha' buiñor. Ba' gui' nam ji'k pu'ñix bhai' bax mat ka' na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam, cham tu'x bhaamut aa'nda'am.

²² Gui' nam ji'k pui' kai'chdha' na gu Jesus cham tu'r di' guch Xoi'kam nat Dios bha joot jix dhaam dir na ba' ya'ch a'mkam mukia', dhi'r di' ka' am gui' nam jix bhaamki'ndha' guch Xoi'kam. Ba' pui' bam kai'chdha' nam tu' silhkam jir jix iatkum ka', nam gu' nai' jüimit tu iatgidhidha' nam jix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam, ja'p jum aa'nda' am na gu' ja a'm ti nüidhidha' gu Dios nam chi sap pik ba' panaas ti ti jüigi'ndha' gui' buiñor. Jax gi dhuu ip nam gu' maap jup tui'dhi' gu Dios gio gu Maraa'n jich Xoi'kam. Ba' gu jaroi' no' tu' pix ilhdhat ja'p xi dhuukat gu Jesus jich Xoi'kam, cham tu' bhaan ti nüidhidha' gu Dios, na gu' pui' ji buusanda' na bix jix bhaamki'ndha' no' tu' pix ilhii'ndha' gu Maraa'n jich Xoi'kam. ²³ Na gu' kai'ñkam nañ jax ba kai'ch, na gu jaroi' no' tu' pix ilhdhat ja'p xi dhuukat gu Jesus jich Xoi'kam, cham tu' bhaan ti nüidhidha' gu Dios, sia ku gu' kai'ñkam ti ti jüigi'ndha' dai gu Dios buiñor. Ji' ji gu jaroi' no' ti jüigi'ndha' bix juraa'n ki'n buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam na ba' bhaan ti nüidhidha' gu Dios jich Gi'kora', nam gu' kai'ñkam maap jum kékéé gu Dios gio guch Xoi'kam.

²⁴ Ba' aañ jam guguuxi'ndha' na pim cham tu' mik buppada' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na pimit jano' dir pu maat na pimit pai' dhuuk ti jüi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. Jam jujur am japim xi baapsa na pim ba' gammiji' ti'ñchokot mi' pui' tu daa'ñchu'nda' na pim jax ba jüim, na ba' bhaan jix maati' ka' na jam a'm ti nüidhidha' gu Dios jich Gi'kora' gio gu Maraa'n jich Xoi'kam. ²⁵ Na ba' no'ch pu'ñi mi' pui' xi dhuuñchu' na ji'k jax jix aa' guch Xoi'kam, dai na bach baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nat pai' tuch iimchuda na saak jich aichdha'. Diih pui' xich chüidak gu' guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik.

²⁶ Pui' kuñ ba' tiñ dhakoo'ñdhatu' nañ mu tu jam ua'ñxi'ndha' jiñ jaaduñ nañ bhaan pix jam aagi'ndha' nam jax jir tuutu'm gui' nam

pu'ñi nai' jüimit jix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam, gam nam maakam tu iatgidhidha', na pim ba' moo cham ja kékééda' aapi'm jiñ jaaduñ no'm pu chu'm mi ja'p pai' ba gu'nguk, jir maan' na pim jax ti nüidhidha' na pim pai' jax ba jüim. ²⁷ Na gu' aapi'm jam a'm ba tajaanix gux Dhuudu' kam jix Ua'n li'mda', dai dhi' ji na pim pix kaichgida' na jax ja'k jam jurtudidha'. Cham kam aa' na jaroi' pai' dhir jimdat jam aagi'ndha' na pim jax ja'k tui'ngida'. Gux Dhuudu' kam jix Ua'n li'mda' na jam a'm ba tajaanix bix ji'ma'n, jir di' na pui' ja'k jam jurtudidha' na pim jax ja'k tui'ngida', gam na jam mattudidha' na jax pik ja'k jix aa' gu Dios. Gu' ba' no' pim mi' pui' xi bhichu', dhi' bhaan jix maati' ka' na pim silhkam bix jam jujur ki'n ti jüi'ndha' tu' ka'm ni'i'ndha' guch Xoi'kam.

²⁸ Ba' aañ jam guguuxi'ndha' jiñ jaaduñ na pim mu' xix biñak ka' buiñor guch Xoi'kam cham tu'p jum buixdhat sia ku mi ja'p jax tum a'ga. Na gu' no' chich jax dhuuk cham mi' pui' jii na jax jix aa', jix xi'rai nai' gampai' jich dhuñia' ich jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. Gu' dai ji nach jix bhai'ch chaatit baasi'n ba namki' no' chich mi' pui' jii, ²⁹ nach gu' tu' silhkam bar maamra'n ka'. Na gu' na pim jax bax maati' jiñ jaaduñ nap kai'ch bo gu Dios na gu jaroi' no' tu' ka'm tiigik mi' pui' jii na jax jix aa', dhi' ba' pui' bam kai'chdha' na silhkam jir maraa'n ka', ja'p na jax guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik nat gu' tu' ka'm tiigik gu Dios.

3

Gu Juan nap kai'chdha' nach aach bar maamra'n gu Dios nach ji'k ba ti jüigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam

¹ Dho jaiñ na jax pik jir jix bhai'kam gu Dios, bix pui'ch bia' nach sap bar maamra'n, na gu' joidham xich joi'gi'n. Maaxik dho silhkam bar maamra'n ich, nach gu' ba ti jüigi'ndha' buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam. Gu' ba' gui' nam ji'k cham ti jüigi'ndha' buiñor, pu cham maat am nach jir tu'p tu'm da', nach jax kai'ñkam ba' pui' bach chüiti' nach bar maamra'n gu Dios, nam gu' cham ti jüi'ndha' buiñor xim ga'nga bix ja jujur ki'n nam iam ba machia' git na jax jir tu'm kam gu Dios nach jaroi' buiñor bap tu'ii'. ² Aach dho gi nach gu' bax maati' nach tu' silhkam bar maamra'n gu Dios nañ jax ba jam tidañ jaaduñ, sia kuch gu' chakui pik moo maat gu xib nach jax moo tu'm jup jich dhuñia' jano' nach pai' dhuuk buiñor bap tui'ka' guch Xoi'kam no't bach baidhak ya' dir dhi oi'ñga'n. Daipu' nach jix maat nach saak pui' tuutu'm jup jich dhuñia' na jax jir tu'm gui', nach gu' maap bap tui'ka'. ³ Gu' ba' gu jaroi' no'x aa' na bhammi aaya' na pai'p tui'ka' guch Xoi'kam, jum aa' nax bhai' xi

chu jimda', na cham tu'x buam ka tu buada' na tu'r ua'tulhdhara'. Na gu' cham ji'xdha' jaroi' bhammi aaya' no'x ua'tulhdhix, na gu' gui'x uaf' ki'n kii'k na pai'p tu'ii'.

⁴ Na gu' gu' jaroi' no' bii'x aixim tu bua na jax cham jir am, jum ua'tulhi'ndha' buiñor gu Dios, na gu' gui' cham kii' ka'm nii'n gu pui' ja'k. ⁵ Pu kai'ñkam dho bha jii guch Xoi'kam ya' dhi oi'ñga'n na ba' ti bhii'ka' gu ua'tulhdhara' ya' dir dhi oi'ñga'n. Nat gu' gui' cham pai' dhuuk jum ua'tulhdhak, pui' kut ba'ch a'mkam jum makgirtak ti bhii'k. ⁶ Ba' no'ch tu' silhkam pui' ja'k ba ti jii'gi'n bii'x jich jur ki'n buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nach cham tu' bhaan kach ua'tulhi'ndha'. Gu' no'ñ gu' pui'ñ ua'tulhi'ñ pui' xi kai'chit nañ ba ti jii'gi'n buiñor, cham tu' ti jii'gi'ndha' iñ, pix jap kai'chdha' iñ. ⁷ Ja'pniñ ba' moop jam guguuxi'n jii'ñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan na pim siamri xi chi niidhat na cham jaroi' pai' dhir jimdat maakam Jup ba jam iatgidha' na jax cham jir pui' na jax jix aa' gu Dios. Aapi'm cham tu' ji kékéédat jir maa'n na pim jax mi' pui' xi jii'mda' na jax jix aa' gu Dios na ba' bhaan jix maati' ka' na pim dai gu' tu' ka'm nii'n. ⁸ Gu' no' pim gu' dai bii'x aixim tu bua na tu'r ua'tulhdhara', dhi' bhaan Jup bax maati' ka' na pim dai mu ja'k kaichgit gu ja'ook mi' pui' tu kuugaldhim na ji'k jax jam tuidaim. Na gu' gu ja'ook gammiji dhi' bhaan tu Juan, bijik dir pum ua'tulhi'ñ nat dir Jup duu gu Dios. Pu kai'ñkam ba' pix bha joot gu Dios gu Maraa'n jich Xoi'kam na ba' ya'ch palhbuidha' na pu'ñi tuch uaf'ndha' guch ua'tulhdhara', na ba' mi' dhir cham ji'xdha' jax kach dhoda' gu ja'ook na jax ti ka ilhdhat.

⁹ Na gu' gu jaroi' no' silhkam bar maraa'n gu Dios, cham tu' kam ua'tulhi'ndha'. Jix bhai' pix ba tu jimda', na gu' bhaan Jup tui'ñgida' gu Dios. ¹⁰ Pux bhai'x maati' ka' jia nam jax ja'k tu jimda' gu' nam silhkam jir maamra'n ka' gu Dios gio gui' nam Jup jir maamra'n gu ja'ook. Pui' na jax gui' nam bii'x aixim tu buada' na jax cham jir am, na jax cham kii' ka'm nii'n gu Dios, gio nam jix ja bhaamki'ndha' gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ndham, dhi' cham tu' Dios jir maamra'n ka' am, gui' ji ja'ook.

Gu Juan nap kai'chdha' nach xich ja-joi'gi'nda' bii'x ji'ma'n

¹¹ Ja'pni ja'k Jup xi chi'ii'k guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik, sap nach xich ja-joi'gi'nda' bii'x ji'ma'n na pim jax ba tē kékéñ jaaduñ jano' dir na pimit jax ti jii'ñ buiñor. ¹² Cham tu'ch mi' pui'p ka tu daa'ñchu'n nat jax tu jii bijik gu Kayiin nat cham tu' kii' maa'ñkam buus. Tii' nat bhaamkidhak mua gu sipdhi'ñ Abeel nat jax ja'k jurtuda gu ja'ook na bhaan Jup tui'ñgit. ⚡Jax japim

ilhii'ñ nat kai'ñkam Jup dooda'? Dho nax jii'gam dho, na gu'x maat na gu sipdhi'ñ tu' ka'm niidhat mi' pui' jimda' na jax jix aa' gu Dios, ba' joidham jix kii'galhi'ndha'. Dii'lh gu' gu Kayiin pu cham tu' mi' pui' jimda' na jax ja'k jix kii' ka'm nii'n gu Dios, ba' pu cham kii'galhi'ndha', na gu' buam pix tu buada'.

¹³ Jam guguuxi'n iñ ip jii'ñ jaaduñ na pim cham tu' bhaan jax jum aa'nda' sia kum xi jam bhaamki'ñ gu ja'tkam na pim bar jich Xoi'kam jii'gi'ndham. ¹⁴ Na gu' aach nach ji'k ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, cham tu' mu ja'k ba bhii'chu' ich nach pai' gammiji mi' pup jich chulhi'ndha' git. Xib gu' dai ji nach silh ba bhii'chu' nach pai' gammijix jii'kgim bap tui'ka', ja'p ji buus nach ko'ix kat gio duduadik Jup ba baapam. Pui' kuch ba' xib joidham bax ja joi'gi'n guch Xoi'kam jii'gi'ndham, na gu' pu'ñi ja'k jia no'ch silhkam ba dua guch i'i'mda' bhaan, gu' no'ch pui' ka ko'ix guch i'i'i'mda' bhaan, dai ji nach jix chu bhaamki'ndha'. ¹⁵ Ba' jaroi' no'x bhaamki'ñ gu juma' na pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, ja'p ji buusnia' na ba mu'aa', na gu' gu jaroi' na pu'ñix chu bhaamki'ndha', ja'p ji buusanda' nar tu mua'kam ka', ba' cham ji'xdha' ja baidhika' guch Xoi'kam jix dhaam nam pai' gammijix jii'kgim bap tui'ka'. ¹⁶ Aach dho gi gu' nach ji'k bii'x jich jujur ki'n ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam jix bhai' bax maati' ji nach jax ja'k tu buada' no'ch silhkam jix chu joi'gi'n, nach gu' mi' pui' tu daa'ñchu' nat jax tu duu guch Xoi'kam jano' nat joidham xich joi'ndak jich a'mkam muu nach ba' pu'ñi duuji cham kach chulhi'ña'. Aach ba' pu'ñi ip jii'ñ jaaduñ, pui'ch Jup xix chu joi'gi'nda' nat jax xich joi'gilh guch Xoi'kam, cham jax bua sia mit chi mach koi ja a'mkam gu jai', nach gu'x ja joi'gi'nda'. ¹⁷ Dhi' ji' pu'ñi ja'k no'ch xi dhuñ'chu' na ba' pui' bam kai'ch nach bax maat na jax kai'ñkam pui'm kai'ch nach jix chu joi'gi'nda'. Gu' ji no' gu' pui' na jax gu jaroi' no' tiir jix chumñigam, ba' no' gu' ti' nii'ñ na tu' a'miram jum aa' gu jax chu'm jich Xoi'kam jii'gi'ndham, ji no't gu' pu cham pai' iam jix joi'ndak xi maa, dhi' pu cham tu'x mat ka' na jax kai'ñkam pui'm kai'chdha' nañ jix chu joi'gi'n, na gu' bak pu cham mat ka' na jax jir tu'm kam gu Dios. ¹⁸ Ba' aapi'm cham pu chu't jii'ñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, ja'pji nach xi ja palhbuidhat guch jaaduñ ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha' na ba' bhaan jix maati' ka' nach silhkam bax chu joi'gi'n, cham tu' nach pui' pix kai'chdha'.

Nach jax ja'k tui'ñgida' na ba'ch a'm ti niidhidha' gu Dios

¹⁹ Dhi' pix no'ch pu'ñi ja'k xi dhuñ'chu' bhaan bax maati' ka' nach tu' silhkam bax maat na jax ja'k jum aa' nach tui'ñgida'

no'ch pui' ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, ba' pui' ba ilhi'i'ndha' ich nach a'm ti niidhidha' gu Dios. ²⁰ Nach gu' cham jixkat tu' ixchuidha' gu Dios, sia kuch gu' jax jich aa' na chi cham maat no'ch mi' pai' maa'n kap cham mi' pui' jiiim na jax jix aa'. Jax gi dhui na gu' gui' büx jix chu maat sia nar tu', pux bhai'x mat ka' no'ch jich ua'tulhi'n. Tii pik aa nach gu' aach sia diihl jix mat ka' no'ch mi' pai' cham pu duiñchu' na jax jix aa', gu' gi ba' gui' nar g'kam. ²¹ Ba' aapi'm jiiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, xim ga'ngada' pim jam jujur am bhaan no' pim moo mi' pui'p duiñchu' na jax pik ja'k moox aa' gu Dios, piam ku gu' cham. Ba' no' pim gu' moo panaas mi' pui' bhüichu' na jax jix aa' na pim mui' xim ga'nga, dho gu' dai dho ba' na pim joidham pix jix bhai'm taat ka' buiñor, na pim gu' bhaan bax mat ka' na jam a'm ti niidhim gui'. ²² Ba' gui' xi jam joi'ndat tu jam maakidha' büx na pim jik tu' mu taanda' bhammi ja'k na pai'p tu'ii', na gu'x mat ka' na pim tu' ka'm niidhat mi' pui' bhüichgida' na jax chu daaxix gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n na jax pik ja'k jix aa'. ²³ Gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n na tu daaxix, jir di' pix gui' na bhaan tu a'ga gu Maraa'n jich Xoi'kam na puim kai'ch nach sap ti jii'ndha' buiñor na ba' pu'ni duuji uañchudhix ka' guch ua'tulhdhara'. Mi' dhir sap ba' dai nach ba xich jajo'i'gi'nda' büx ji'ma'n ja'p na jax guch Xoi'kam nat xich joi'gilh, diihl sia pu'p xich chüidak na ya' xi oilhimik. ²⁴ Dhi' ji' ba' no'ch büx mi' pui' xi dhuiñchu' pui' bam kai'chdha' nach mi' pui' tu kuugalhdhim na jik jax chu daaxix gu ñio'ki'n gu Dios. Ba' gui'ch a'm ba ti niidhidha', gio aach ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'ngida' ip, nach gu' maap bach kékéké. Ba' pux bhai'x mat ka' ich no'ch a'm ti niidhim gu Dios, na gu'ch mattu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n nat jich a'm tajaa.

4

Nach jax ja'k duujix mat ka' nam jax chu'm silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gada'

¹ Jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, moo pim siamri xi chi niidhat na cham jaro'i' pai' dhir jimdat maakam jam iatgidha' pui' xi kai'chidhat na Dios bhaankamu'n tu a'gada'. Biipi' pim xi mamtida' no' moo silhkam Dios jir tujuandam tugi'n piam ku gu' cham, nam gu' xib mui' nai' oipichu' gui' nam maakam tu iatgi'n pui' xi kai'chidhat nam sap pik ba' Dios bhaankamu'n tu a'gim. Ba' aapi'm cham tu' maa'n jimdaj na kékéji mu ja'k jup ji ja kaaya', ka xi mamtida' pim. ² Jix maati' ka' am jia gui' nam silhkam Dios jir tujuandam tugi'n gio gui' na cham. Gui' nam silhkam Dios bhaankamu'n tu a'ga,

pui' ja'k kai'chidha' am nat guch Xoi'kam maa'nkam jup jum duuk ya' ai dhi oi'nga'n bhaan. ³ Ba' no' gu' cham tu' pui' ja'k kai'chim, dhi' cham tu'r di' ka' gui' na silhkam Dios bhaankamu'n tu a'ga, gui' ji ja'ook na bhaankamu'n tu a'gidha', gui' pix na pui' ja'k kai'chidha', na gu'x bhaamki'n guch Xoi'kam. Nam gu' saak pu chu'm jai'chdhihia' gu ja'tkam nam pu'ñix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam na pim jax ba t'é kéké. Dho gu' dhi' pu xib ji nam pu chu'm ba oipichu', cham tu' na pai' dhuuk.

⁴ Ku gu' aapi'm jiñ jaaduñ, cham ji'xdha' jam iatgidha'm ji dhi' pu chu'm ja'atkam sia kum tii ilhi'i'ndha' git, na gu' aapi'm jam a'm ti niidhidhat jam nuukdaim gu Dios, na pim gu' büx jam jujur ki'n ba ti jüigi'n buiñor. Gio na gu'x io'm jir g'kam gui' na jam buip tui'dhi' aapi'm, cham tu' pui' na jax gui' na ja buip tui'dhi' gui' nam pu'ñix bhaamut a'gidha' guch Xoi'kam. ⁵ Na gu' dai gu' tu' nar ya' kam dhi oi'nga'n nam bhaan tu a'gidha' na jax ja'k ja jurtu'nka' gux buam jum duukam, cham tu' gu' ñio'ki'n gu Dios. Ba' joidham ja kékéké am gui' nam cham tu' ka'm ni'i'ndha' gu Dios, na gu' büx ja ko'raarda' nam jax ja'k tu ja a'gi'ndha', na gu'r ya' kam ka' pix dhi oi'nga'n bhaan. ⁶ Ku gu' aach nach jik ba ti jüigi'n buiñor guch Xoi'kam, cham tu' kach bipnat ji siam jax tüich iatgi'n gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nach gu' aach jix bhai' bax maat na jax pik ja'k jir silhkam, dai ji gui' nam cham tu' ka'm ni'i'ndha' gu Dios nam ba' joidham ja kékéké. Aach ba' no'ch tüip xi chu ja a'gi'n gui' nar silhkam ñio'ki'n gu Dios, pu cham kaim ka' am, na gu' cham ja ko'raarda', dai ba' gui' nam tu' ka'm ni'i'ndha' gu Dios nam ba' joidham jup jix kaik ka'. Pu'ni ja'k japim ba' duujix mat ka' jiñ jaaduñ nam jax chu'm silhkam Dios bhaankamu'n tu a'gidha' gio ba' na jax chu'm cham.

Gu Juan nap kai'chdha' na gu Dios jir jix chu joi'gi'n

⁷ Jam guguuxi'n iñ ip jiñ jaaduñ na pim siamri xim jajo'i'gi'nda' büx ji'ma'n na ba' bhaan jix maati' ka' na Dios jam a'm ti niidhim, na gu' gui' joidham jix chu joi'gi'n. Ba' gu jaro'i' no' pu'ni joidham jix ja joi'gi'n gu jai', dhi' bhaan jix maati' ka' na bax maat na jax jir tu'm kam gu Dios, ba' pui' bam kai'chdha' na Dios bar Maraa'n. ⁸ Gu' no' ampix jix ja bhaamki'n gu jai', dho gi gu' bhaan jup bax maati' ka' ji na pu chakui maat na jax jir tu'm kam gu Dios, na gu' bak pu cham ti jüigi'ndha' buiñor. Na gu' no' ti jüigi'ndha' git, pui'p jix chu joi'gi'nda' git jia na jax gu Dios na joidham jix chu joi'gi'n. ⁹ Na gu'x bhai'x maati' jia na joidham jix chu joi'gi'n gu Dios. Tii' nat moo bha joot gu dai maa'n Maraa'n ya' aach jich bui, nat xich

joi'gilh na sap ba' no' chich ti jii'n buiñor, jich baidhika'x dhaam nach pai' joidham jix jii'gim bap tui'ka'. ¹⁰ Diih pix nat xich joi'gilh gu Dios, sia kuch chaku' mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', dai pix nax mat ka' nax nach mu ja'k bhiichu'n nach pai' gammiji mi' pup jich chulhiñdha'. Pui' kut ba' bhai' ma joot gu Maraa'n jich Xoi'kam na ya'ch a'mkam jum makgirta' na ba' pu'ñi duuji tu namkix ka' nach ji'x jix u'ua'tulhdhix.

¹¹ Dho jaiñ na jax pik jir jix bhai'kam gu Dios, g'e'kam ki'n xich joi'gilh nach mai' ba suulhgix kat. Aach ba' mi' pui'p xi chu daa'ñchu'nda'n jaaduñ na jax pui', joidham jach xich jajoi'gi'nda' bix ji'ma'n. ¹² Na ba' no'ch pu'ñi xich jajoi'gi'n bix ji'ma'n, gammijich a'm ba kioka' guch Gi'kora', gam nax io'm ba xich joi'gi'nda'. Sia kuch gu' cham nii'n gu maaxik bhaan na jax chu'm, ku gu' ya'p tui'ka' ji jich bui no'ch pu'ñi ja'k xi dhuiñchu'. ¹³ Jix bhai'x maati' nach a'm ti niidhim gu Dios, gio aach ya' dir mu ja'k nach buiñor jup tui'dhi', na gu' pui' ja'k jich mattu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' nat jich a'm taja'a bix ji'ma'n. ¹⁴ Bax maot ich ip nat guch Gi'kora' bha joot gu dai maa'n Maraa'n ya' dhi oi'ñga'n na ba' ya'ch palhbuidha' bix nach ji'k ja'tkam nach ba' cham kach chulhiñ'a' gatuuk. Dhi' bix pu'ñi ja'k jich mattu'n gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda'. ¹⁵ Gu jaroi' no' ti jii'gi'n nat gu Dios bha joot gu Maraa'n jich Xoi'kam, dhi' bhaan ti niidhidha', na gu' bix juraa'n ki'n ba ti jii'gi'nda' nar silhkam, gio gui' ya' dir mu ja'k buiñor jup tui'ñgida' ip.

¹⁶ Ba' aach nach ji'k ba ti jii'gi'n bix jich jujur ki'n buiñor guch Xoi'kam, jix bhai' bax maot ich na gu Dios joidham xich joi'gi'n, na gu'r di' pix gux chu joi'gi'n. Ba' gu jaroi' no' pui'p jix chu joi'gi'n na gu'i, dhi' bhaan bax maati' ka' na silhkam bax maot gu Dios, ba' pui' bam kai'chdha' na bhaan ba ti niidhim. ¹⁷ Ba' no'ch aach pui'p jix chu joi'gi'n na gu Dios, cham pai' totdon ka' ich jano' na pai' dhuuk jum aaya' na ja aagi'nda' guch Xoi'kam bix gu ja'tkam nam tu' jax buimá nam duduakat ja tutku' bhaan, nach gu' pui' xich aa'nda' nach pui' ja'k jup tu jimdat nat jax tu jii diih jano' na ya' xi oilhimik. ¹⁸ Na gu' no'n moo joidham xix chu joi'gi'n na jax gu Dios, cham tu' bhaan todon ka' iñ, dai nañ joidham jix bhai' pix jii' chaat ka', pu pai' na ja'k jax jum duña' gu too'nni'. Gu' dai ji no'n cham pui'p jix chu joi'gi'n na gu Dios nañ ba' tiix choodon ka', nañ gu'x mat ka' nañ bañ chulhiñ'a' pix ba', nañ gu' dhi' bhaan cham am बात'u'nda'.

¹⁹ Aach tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jii'm ji ba' xib na jax jix aa' gu Dios, nat gu' gui' bii'p' dir xich joi'gilh ampik nach ba' aach tu' ka'm jup ba ni'ñdha', cham tu' nat gatuuk xich joi'gilh nach aach pu tu' ka'm ba ni'ñ. ²⁰ Ba'

no' gu' jaroi' maadit jax kai'ch: "Aa' dho gi tu' ka'm niidhat mi' pui' jim ji na jax jix aa' gu Dios", gu' ji no' gu'x bhaamki'n gu jumai na pui'p ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, pix jap kai'chdha', cham tu' silhkam tu' ka'm ni'ñdha' gu Dios. Na gu' no' pu'ñi cham tu' ka'm niidhat jix joi'gi'n gu jumaich Xoi'kam jii'gi'ndham na ya' nii'n maaxik, jax dhui tu' ka'm jup tigia' gu Dios na cham maax? ²¹ Gu' dhi'm aa' ji na pui'p xix jajoi'gi'nda' gu jai'ch Xoi'kam jii'gi'ndham no' baabui' tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jim na jax jix aa' gu Dios, pui' nat jax ja'k xi chu daasak guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik nap kai'ch bo: "Gu jaroi' no' tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jim na jax jix aa' gu Dios, jum aa' na tu' ka'm niidhat jix joi'gi'nda' ip gu jumai na pui'p ti jii'gi'n aañ jii' bui."

5

Na cham ji'xkat jax jii' dhooda' gux buam jum duukam no'n bix jii' jur ki'n ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam

¹ Gu jaroi' no' bix juraa'n ki'n ti jii'gi'n na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam nat Dios bha joot, dhi' ji' pui' bam kai'chdha' na Dios jir Maraa'n. Ba' no' pui' bam tiiti' na Dios bar Maraa'n, jum aa' nax ja joi'ndat jix bhai' ja titdada' gu jai' nam pui'p jir maamra'n gu Dios. ² Ba' aach no'ch tu' silhkam tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jii'm na jax jix aa' guch Gi'kora', jich a'm jum aa' nach jix ja joi'ndat tu' ka'm ja ni'ñdha' gu jai' nam pui'p ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, nam gu'r maamra'n guch Gi'kora'. ³ Nañ mi' pui' xi jii'mda' na ji'k moo jax jix aa' gu Dios na ba' pui' bam kai'ch nañ tu' ka'm ni'ñ. Cham xijai ip nañ mi' pui' tu kuugalhdhidha' nat jax tu dai, ni ku pai'x magooñi'. ⁴ Gio na gu' no'n silhkam bar maraa'n gu Dios, cham tu' bhaan ka tiiti'ñchoka' iñ jia gu tu' nar ya' kam dhi oi'ñga'n, ni kuñ tu' bhaan ka xiñ ua'tulhdham ka', nañ gu' bix jii' jur ki'n ba ti jii'gi'nda' buiñor guch Xoi'kam, ba' cham ji'xdha' jax jii' dhooda' gux buam jum duukam. ⁵ No'n ti jii'gi'n dho siamri bix jii' jur ki'n na gu Jesus jich Xoi'kam Dios jir Maraa'n nat bha joot na ba' cham jax jii' dhooda' gux buam jum duukam, na gu' bañ palhbui'ñchu'nda' gu Dios nañ ba' cham ka xiñ ua'tulhdham ka'.

Nach jax ja'k duix mat ka' nat silhkam Dios bha joot guch Xoi'kam

⁶ Jano' na ya' xi oilhimik guch Xoi'kam dhi oi'ñga'n bhaan, suudai' ki'n jum bakua-nak, gio miikkat na mit pai' dhuuk mua na mit sissapa kuruu's ta'm, g'e' jaax gu i'ra'n. Dhi'ch ba' bhaan jix mat ka' na silhkam ya' oilhimik. Bix gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' pui'x chu maot nat pu'ñim duu guch Xoi'kam, ba'm aa' nach

jüigi'ñdha' na pai' dhuuk pu'ñi ja'k jich jur-tu'nka'. ⁷⁻⁸ Ba' pui' ji buusan nam baik pui'x chu maat nat silhkam ya' eëk guch Xoi'kam, pui' na jax gux Dhuudu' kam jix Uaň Ii'mda', gio ba' gu suudai', gio ba' gu i'ra'n ip. Ba' dhi' dhi bix baik xi chuut am nam pui' kai'ch nat silhkam ya' eëk ji guch Xoi'kam, ba'm aa' nach ti jüigi'ñdha' no'm pui' ba tuch a'gi'ñ. ⁹ Na gu' ja'pni jia na jax ba' gu jaroi' no' ya'ni ja'p pai' kiikat jax tuň a'gi'ñ, naň gu' joidham pix jix dhappaam jüigi'ñdha' no' jax kai'ch. Gu' dhi' gi ba' na Dios jir ñio'ki'ñ, pu moo jano' ji nach joidham këëji ba ti jüi'ñdha' no'm pui' ba tuch a'gi'ñ, nam gu' pui'ch chitdaidha' na guch Xoi'kam Dios jir Maraa'n nat bha joot bhammi dir jix dhaam. Dhi ñio'ki'ñ gu Dios gë'p jum duukam bhaan tu a'ga, cham tu' tu' palhüp jup jum duukam. ¹⁰ Ba' gu jaroi' no' bix juraa'n ki'n ti jüigi'ñ na guch Xoi'kam silhkam Dios jir Maraa'n nat bha joot, cham tu' iatda' ilhii'ñdha' no' jaroi' pui' ba tu a'gi'ñ. Gu' no' gu' cham ti jüigi'ñ na Dios jir Maraa'n guch Xoi'kam, iatda' dho pix ilhii'ñdha' guch bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga na guch Xoi'kam jir Maraa'n nat bha joot bhammi dir jix dhaam, pui' ba' pix ba ji buusnia' nax iatbi' gu Dios. ¹¹ Gu' gu Dios pui' ti ba ti ji na sap jich baidhika'x dhaam nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', ku gu' sap no'ch ti jüi'ñdha' ji buiñor gu Maraa'n jich Xoi'kam. No'ch gu' sap cham ti jüi'ñdha', cham tu' dhoch baidhika'. ¹² Na gu' dai gu jaroi' no' ti jüigi'ñ buiñor gu Maraa'n gu Dios na ba' jimia'x dhaam na pai'p tu'ii'. No' gu' pu'ñi cham ti jüigi'ñ buiñor, dho gi gu' cham tu' jimia' ji, ya' pup bi'ya' na pai'r tu tulhiiñara'.

Na ba ja tabuimgidha' gu Juan guch Xoi'kam jüigi'ñdham

¹³ Ba' aapi'm jix bhai' pix jum taat ka'ñ jaaduñ, na pim gu' aapi'm jimia'x dhaam na pim pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', na pim gu' aapi'm bix jam jujur ki'n ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam nar Maraa'n gu Dios.

¹⁴ Na gu' aach nach ji'k ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dai gu Dios jach pix buiñor bax biñak, nach gu'x maat nach këëkë' nach pai' dhuuk soi'ch ilhdhat mu taanda' gu tu' nach a'm jum aa'nda', no'x maat na silhkam jich a'm jum aa'. ¹⁵ Ba' dai nach pix ti ñürda' na gui'ch makia' maa'n jimdam gu tu' nach mu tañia' nach a'm jum aa', no'ch dho ji baabui' ti jüigi'ñ na gui'ch këëkë' nach ji'k tu' mu taanda' soi'ch ilhdhat.

¹⁶ Gioñ ba' moo ja'pni xi jam tiidam jiñ jaaduñ, no' pim maadit ñii'ñ gu jax chu'm jich jaduñ jich Xoi'kam bhaan na cham pik mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', no' gu' pui' ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam,

tu daa'ñxi'ñdha' pim buiñor gu Dios na tu uañdha' gu ua'tulhdharga'n na ba' cham ka tulhiiñchuda' gatuuk. No' gu' pu cham ka ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dho gi gu' cham ji'xdha' tu uañdha' ji gu Dios, sia ku pim aapi'm ti tu daa'ñxi'ñ buiñor na tu uañdha' gu ua'tulhdharga'n, na gu' pu cham pai' soi'm ilhii'ñdha', ba' dai na ba tulhiiñchuda' gatuuk. ¹⁷ Na gu' ya' dhi oi'ñga'n bhaan, tu' nach pix bhaan bach ua'tulhdha' ji bo, ku ba' gu' no'ñ moo ti jüi'ñdhat buiñor guch Xoi'kam soi'ñ ilhii'ñ, tuñ uañdha' ji gu Dios guñ ua'tulhdhara', ba' cham tu' kañ chulhiiñchuda' gatuuk.

¹⁸ Gu' ba' gu jaroi' no' Gi'korga'n ba iim gu Dios, cham ka joojoi'ñdha' nam ua'tulhii'ñdha', na gu' palhbui'ñchu'nda' guch Xoi'kam na ba' cham mai'chia' gux buam jum duukam.

¹⁹ Aach nach ji'k moo ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, Dios buiñor jup tui'dhi' ich, na gu'ch a'm ti niidhim. Gu' ba' gui' nam ji'k tu' pix ilhii'ñ guch Xoi'kam nam cham ti jüigi'ñ buiñor, dhi' dai bix ja daam kiik gu ja'ook.

²⁰ Aach nach gu' bax maat gu silhkam Dios na jaroi'x io'm jir gë'kam, nat gu' bach mattuda gu Maraa'n jich Xoi'kam nat bhammi dir bha joot jix dhaam na pu'ñi ya'ch aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam guch Gi'kora'. Pui' kuch ba' aach xib dai guch Xoi'kam buiñor ti jüi'ñdhat mi' pui' bhüichu' na jax jix aa', nach gu' bax maat nar di' gu silhkam Dios nax io'm jir gë'kam, gio nax bhaai' nach baidhika' gatuuk jix dhaam ja'k nach pai' gammijix jijikgim bap tui'ka'. ²¹ Dai gu Dios japim ba' tu' ka'm niidhat mi' pui' jii'mda' na jax jix aa' jiñ jaaduñ. Cha'pim mu ja'k ja daanda' gup duñiixim didios. Ja'pniñ ba' pix jam guguuxi'ñ.

GU TH'IRAB KAM UA'NA'N GU JUAN NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Gu Juan na ja guguuxi'ñdha' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam jax ja'k mi' pui' xi jüimda' na jax jir silhkam gam nam jax ja'k xim jajoi'gi'nda'

¹ Miji ja'p tu jam ua'ñxi'ñ iñ jüñ jaaduñ na pim ji'k joidham maap jum jumpadat tu daan buiñor gu Dios jich Gi'kora' mi' pui' jüimät na jax jix aa' tu' ka'm nüidhat, nañ gu' aañ joidham jix bhai'ñ chaatit aapi'm jam bui xi jam joi'gi'n büx ji'ma'n. Büx siañ büm jix bhai'm taatit xi jam joi'gi'n am gu ya' kam jüñ jaaduñ nam pui'p kaichgit guch Xoi'kam mi' pui' ba jüim na jax jix aa' guch Gi'kora'.
² Ba' aach ya' dir ja'p ja'k cham ji'xdha' mik ka bua' dhi' nach tu' bax maat xib, nach gu' büx jich jujur ki'n ba ti jüigi'ñ na dhi'r silhkam, cham tu' nar iatda'. Pui' kuch ba' xib joidham jix bhai' bach chaat aapi'm jam bui na pim pui' büx jam jujur ki'n jup ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Jam guguuxi'ñ iñ ba' na pim cham tu' mik ka buppada' dhi' na pimit tu' ba maat.
³ Ja'pni ku ba' gu Dios jich Gi'kora' büima'n gu Maraa'n jich Xoi'kam xi jam joi'ndat jam a'm ti nüidhidha' am gammiji na ba'x bhai' tu jam jüimda', gam na pim ba' joidham jix jüikgim jup tui'ka' cham tu' bhaan jax jim aagit, gio na pim ba' mi' pui' jüimät na jax jix aa' xim jajoi'gi'nda' büx ji'ma'n.

⁴ Joidham gë'kam ki'n jañich jix bhai'ñ ilh aapi'm jam bui na ñich pui' ba ti kai na pim joidham büx jam jujur ki'n ti jüi'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jüim na jax jix aa' gu Dios jich Gi'kora'.
⁵ Ba' aañ pui' tii jam guguuxi'ñ jüñ jaaduñ na pim siamri cham jum kokdat, joidham japim xim jajoi'gi'nda' pix büx ji'ma'n, na gu' pui' ja'k aagix jia gu ñio'ki'ñ gu Dios na pim jax ba tē kēē jano' dir na pimit pai' dhuuk ti jüi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Cham tu' na dhi'r xibkam nañ aañ mui' ba tu jam ua'ñxi'ñ, pu dhi' pix ji na jax bhaan ba tum a'ga bijik dir.
⁶ Na gu' no'ñ moox aa' nañ tu' silhkam tu' ka'm nüi'ñdha' gu Dios jich Gi'kora', jum aa' nañ büx mi' pui' tu kuugalhhdhidha' na ji'k moo jax jix aa', cham tu' nañ maa'n kap cham mi' pui' duiñchu'nda'. Ba' aach na chich pai' dhuuk dir ti jüi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' puch chitda nach sap jix ja joi'gi'nda' gu jai', sia jaroi' na pix.

Nam jax jir tu'm kam gui' nam jix bhaamki'ñdha' guch Xoi'kam

⁷ Moo pim xi chi nüidhat jüñ jaaduñ, nam gu' xib jix io'm mui' nai' oipichu' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam pui' tu iatgidhim nat sap

guch Xoi'kam cham tu' silhkam maa'nkam jup jum duuk ya' ēēk, nam gu' dhi' cham tu'r jix kiki' ja'tkam. Dhi' jim ba' bar di' gui' nam tu' silhkam jix bhaamki'ñ guch Xoi'kam, pu cham ti jüigi'ñ am gu' nat ya' ēēk, gu' chi ba' pik nam jup ba ti jüi'ñdha' buiñor.
⁸ Ba' aapi'm jüñ jaaduñ cham pu chu't, ni ku pim cham ja kēkēēda' gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam no'm jax jam iatgi'ñ. Jir maa'n na pim jax tu daa'ñchu'n na pim pai' jax ba bhüichu' na ba' jam a'm tu bi'ya' gu gē'gēr jup tum duu'nkam na saak tu jam makia' gu Dios. No' pimit gu' mu ja'k ji ja kai, dho gi gu' cham tu' jam makia' jü.

⁹ Ba' gu jaroi' no' jai' pup mi' xi baapsaim na dñilh jax ilhüi'ñdha' na pai' dhuuk tii sap pik ba' tu a'gada' gu Dios ñio'ki'ñ, cham tu' bhaan ti nüidhidha' gu Dios. Jii' ji no' daaxix kam pix tu a'ga, daipu' nat jax pix xi chu daasak guch Xoi'kam jano' na ya' xi oilhimik na ba' bhaan ti nüidhidha' gu Dios gio gu Maraa'n Jesuus.
¹⁰ Ba' no' jaroi' maadit mu ja'p pai' jüimdat jam ki'aam jax ba tu jam a'gidhim, no' gu' cham tu' pui' ja'k kai'chim nat jax tu daasak guch Xoi'kam, sia ku gu' pui' kai'chim na Dios ñio'ki'ñ tu a'gim, cha'pim ja kēkēēda', ni ku pim cham tu' pix jix bhai' ja tüidai ja aichdha'.
¹¹ Na gu' no' pimit aapi'm pix jix bhai' ja tüidak ja aich, dhi' bhaan pui' bam kai'chdha' na pim jai'p ba ja bintatu' gui' nam jix bhaamtu a'gada' guch Xoi'kam.

Na ba tümo' na tu a'ga gu Juan

¹² Büx aixim ji gu' nañ tii xi chu jam a'gidham jüñ jaaduñ dhi u'uan ta'm, gu' ji nañ gu' chi moo ja'xbui' pix mu tu jam ua'ñxidha' gu xib. Dñilh jañ mu jim bhammi dir jam bui nañ ba' maaxik mi ja'p daibui jam aagi'ñdha' nañ ji'k jax ka xi chu jam a'gidham, nach ba' mi' dhir ja'p ja'k büx dhit joidham jix bhai' bach chaat ka'.

¹³ Ja'pniñ ba' pix mu tu jam ua'ñxi'ñ jüñ jaaduñ. Ba' miji ja'p jam ñio'ki'ñ am gu ya' kam jich Xoi'kam jügi'ñdham no' pim jix bhai'm ilhüi'ñ, nam gu'x bhai'm taat nax ja joi'ndat pui' ja a'm jup ba ti nüidhim gu Dios na jax aapi'm.

GU GATUUK KAM UA'NA'N GU JUAN NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Gu Juan na guguuxi'ñdha' gu Gaayo

¹ Mu tum ua'ñxi'ñ iñ jiñ jaduun Gaayo, nañ gu' g'kam ki'n xim joi'gi'n, nach gu' g'kam dit maa'n ñi'ook jup duukat jix bhai' maap jich dhaa'.

² Aañ gammijim a'mkam tu daañchu'nda'ñ jaduun buiñor guch Gi'kora' nañ pui' tii'ntu'nda' nam a'm ti niidhidhat jum palhbui'ñchu'nda' na ba'x bhai' tum jimda' gu maaxik bhaan, nax bhai' ji buusnidha' gu tu' nap jax buada', ja'p na jax jix bhai' tum jim gum ii'mda' bhaan. ³ Joidham g'kam ki'n jix bhai'ñ ilh jañich nam pui' ba tuñ a'gi'ñ ji'kchi guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam bhiji' dir jüm, nap sap joidham jir maa'n nap jax mi' pui' jim na jax pik ja'k moox aa' guch Gi'kora' ⁴ ja biim gu jai'ñ jaaduñ nam ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba' gammiji pix joidham jix jikgim jup tu'ii' iñ nañ pui' xiñ aagit na pim jir maa'n na pim jax mi' pui' xi jüm na pim pai' jax ba bhüchu'.

⁵ Aap dho gi tu' silhkam jix biññak kat buiñor guch Gi'kora' jir jix bhai'kam ji jiñ jaduun. Tii' nap gu' joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua gu jai'ch jaaduñ nam mik dir ja'k tu jimda' nam mi' aajidha' jum ki'aam, nam mi ja'p tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. ⁶ Dhi'm ba' ya ja'p pui' ba tu a'gim nap jax jir tu' m kam jiñ jaduun, nap sap pu'ñi joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja buada' na mit ji'kim bhai' ba ai jum ki'aam. Bix jam pui' bax chu maat gu ya' kam jich Xoi'kam jügi'ñdham. Ba' aañ jum guguuxi'ñ jiñ jaduun nap siamri pu'ñix bhai' xi ja bua't guñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan no'm bhai' aajim jum ki'aam, xi ja palhbuidhat ap ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha', na gu' pu'ñi ja'k jix kii' ka'm ñii'ñ gu Dios. ⁷ Nam gu' dhi' tu juanaidhat jup tui'ñgida' jia buiñor guch Xoi'kam nam tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ, cham tu' nam ja'p pix mu ja'p jümmda', na gu' sap cham jir am nam ja taanda' gui' nam cham ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam gu tu' na ja a'm jum aagaidha'. ⁸ Aach ba'ch a'm jum aa' nach ji'k ba ti jügi'ñ nach pu'ñi xi ja palhbuidhat guch jaaduñ no'm jich aajim ki'n gu tu' na ja a'm jum aagaidha' nam ba' ki'n jum guguuxdhatgida' nam tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' pui' bam kai'chdha' nach aach bix jup jir tujuandam tugi'ñ guch Gi'kora' no'ch ja palhbui'ñ.

Na jax jir tu'm kam gu Diotrepes gio gu Demetrio

⁹ Maa'nnim jañich mi'ji tii tu ja ua'ñxi'ñ guch Xoi'kam jügi'ñdham nañ ja aagi'ñ na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida'. Gu' ji nañ gu' ja'p t' k' k' nax bhaam gu Diotrepes nat mu bam aich gu u'uan, panaas ku g'kam jum taat. Tiix aa' nam diilh kaichgida' git guch Xoi'kam jügi'ñdham, pui' ku ba' cham aa' nañ aañ ya' dir jax jup ka ja titdada' guñ jaaduñ, na gu' tiix aa' na ja daam kii'ka' git. ¹⁰ Kuñ ji gu' aañ siamri xi aagi'ñdha' ji nañ pai' dhuuk mu jimda' na cham bhai' na pui' ja'k tu jimda', na gu' dhi' cham tu'r am buiñor gu Dios. Gio gu' bix aixim jich a'ga bix nach ji'k ti jügi'ñ ya ja'p buiñor guch Xoi'kam, sia ku cham jir pui', na pui' pix jich buixi'ñ na xich bhaamkidhat. Gio ja'p jup t' k' k' iñ na sap cham ji'xdha' ja tibiaptuda' guch Xoi'kam jügi'ñdham nam mik dir mi' tii aajidha' kia'mi'ñ nam bhaankamu'n tu a'gidha' guch Xoi'kam. Piam no'm jai' dhit gu mi' kam jich Xoi'kam jügi'ñdham tiix ja tibiaptudak, ja soo'mchulhi'ñka'. Ba' no't jaroi' maadit xi ja tibiaptuda, pu mai' ardimia' sap mi' dhir nam pai' tu daanda'. Ja'pni ja'k dho pix kaidha'.

¹¹ Ba' aap jiñ jaduun cham pu chu't. Jix bhai'p xi chu jimda' na jax ja'k jix kii' ka'm ñii'ñ guch Gi'kora' cham tu'p jum buixdhat sia kum jai' jax jup tu jim. Na gu' cham tu' bhaan ti niidhidha' jia saak gu Dios gu jaroi' no'x buam pix tu jim na jax cham kii' ka'm ñii'ñ, j'j'j' ji gu jaroi' na joidham jix bhai' xi chu jimda' na ba' joidham bhaan ti niidhidha'.

¹² Gio guñ jaduun Demetrio pui' joidham jup kaidha', bix pix jix bhai' aa' am, jup kai'ch am na sap joidham jir jix bhai'kam. Ti jügi'ñ iñ dho nar silhkam na jax kaidha', nañ gu'x maat na gui' tu' ka'm niidhat mi' pui' jim na jax jix aa' guch Gi'kora', nap jax bax maat jiñ jaduun.

Na ba tii'mo' gu Juan na tu a'ga

¹³ Ja'xbui'ñ pix mu tum ua'ñxi'ñ jiñ jaduun. Bix aixim ji gu' nañ mui' tii xi chum ua'ñxidham kat, ji na gu' chi moo ja'xbui' pix gu xib. ¹⁴ Diilh jañ mu jim nañ mum paxiarmira'ñ jaduun mu nap pai' kio, muñ ba' moo bam aagi'ñdha' dho gi ji ba' nañ ji'k jax ka xi chum a'gidham.

¹⁵ Ja'pniñ dho ba' pix mu tum ua'ñxi'ñ jiñ jaduun. Moo git ba' joidham gammiji pix jix jikgim jup tui'ka' ap. Ba' ya' dir mum ñio'ki'ñ am gum jaaduñ jich Xoi'kam bhaan no'p jix bhai'm ilhi'ñ, gio aañ ya' dir mijip ja ñio'ki'ñ gu mu ja'p kam jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jax jum ilhi'ñ, nap ba' mi' dhir jiñ a'mkam ja ñio'kdha'.

GU UA'NA'N GU JUUDAS NAR NOBII'Ñ GUCH XOI'KAM

Na mui' ba ja ñio'kdha' gu Juudas guch Xoi'kam jügi'ñdham

¹ Aañ Juudas nañ jir ja'nni'ñ gu Santiago gio nañ jir tujuandam tugi'ñ guch Xoi'kam, mu tu jam ua'ñxi'iñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p na pim jax tu oi'dha' na ji'k xi jam joi'ndat jam a'm ba ti niidhim gu Dios jich Gi'kora' na pim ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam no' pim siamri mi'ji ja'p pai'x bhai'm ilhi'i'ñ. ² Moo git ba' gë'kam ki'n jam a'm ti niidhidhat xi jam joi'gi'nda' gu Dios na pim ba' gammijix jikigim pix jup tui'ka' bëix ji'ma'n, gam na pim xim jajoi'gi'nda'.

Nam jax jir tu'm kam gui' nam tu iatgi'ñdha'

(2 Peegro 2:1-17)

³ Bijik dir jañ mi'ji ti xi chu jam ua'ñxidham ka'ñ jaaduñ, nañ ti bhaan xi chu jam a'gidham ka' nat ji'k tu' jax dhuu guch Xoi'kam jano' nat tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' nach ba' cham kach chulhiñña' gatuuk. Ku ba' gu' xib jumai bhaan xi chu jam a'gidham iñ ji, cham tu' dhi'. Xib gu' dai ji nañ pui' ti xi jam tiidam dhi u'uan ta'm jiñ jaaduñ na pim mui' xim guguuxdhatgida' na pim jix biññak kat bëix jam jujur ki'n mi' pui' xi jii'mda' na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', nat jich chianik nach saak mi' pui' tu kuugalhdhidha' na ji'k xich joi'ndat jich a'm ba ti niidhim. ⁴ Tiix buam jiñ aa' iñ gu' na mit bhiji ba ji kai'ñcha jam bui gui' nam tu iatgi'ñ, nam pui' kai'ch na sap cham tum aa' nach tu' ka'm ni'i'ñdha' guch Xoi'kam, na gu' sap pur cham tu'. Gam nam pui' kai'chit oipo na sap cham ji'xdha'ch chulhiñchuda' gu Dios sia kuch jix buam tu bua na jax cham kii' ka'm ni'i'ñ, na gu' sap gui'r jix bhai'kam, cham ji'xdha' na moop ba jich chulhiñchuda'. Ku ba' gu' dhi' am ti'ñchoka' am ji nax io'm ja tulhiñchuda' guch Gi'kora', na mit gu' giilhim gë' bam ua'tulh buiñor. Pui' ja'k tu daaxix gu ñio'ki'ñ mi' nat pai' tum ua'nak bijik na jax ja dooda' gu pu'ñi chu'm gu ja'tkam. Cham jir am gu' gu pui' nam jax kai'chit oipo bhaan xim iatat nam sap pik ba' ti jügi'ñ nat gu Dios jix ja joi'ndak ja palhbui, gu' na jax dhuu pix bhaan cham maati' ka' ji nam cham kii'galhdhat jix bhaamut aa' guch Xoi'kam, gam nam bëix aixim tu bua na jax cham kii' ka'm ni'i'ñ.

⁵ Na gu' dhi' ja'pni jia nat jax tu ja dooda bo bijik guch bopxi kat. Pu kani git nañ moo

palhüp bhaan xi chu jam a'gidha'. Jano' nam bhammi dir tu ja juantu'nda' Ejipto gu Israel kam ja'tkam, gu Dios ja palhbui na mit ba' bha bubua yammi dir ja'k Kanaan. Yammi dir nat ja aichdhak ba' moo dai nat jup ba ja kai' gui' na mit ji'k cham tu' ka'm ti na jax tiix aagat. Dhi' pu'ñip tu ja dooda'. ⁶ Gio ja'pni ip na jax gu noonbi'ñ gu Dios jano' na mit gë'kam ki'n jum ua'tulh buiñor, na mit dai diilh gë'gërkam ba jim ilh, gio na mit pui' ba ji chu duu nam diilh jax ilhi'i'ñ. Jaiñ nat cham tu' tu ja uañ gu Dios, pu moo jano' ji nat tu chia nam ja buuprai bapaiñum titropiñ ki'n mi'ji ja'p ka xi ja kuupa' mi' maa'n kap na pai'x io'm jix chu tukgam, jano' juugit na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n na xi ja aa'ñdhai na mit tu' bhaan cham am bua na ba' moo mu ja'k xi ja iabu' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñdha'. ⁷ Gio ja'pni ip na pim jax bax maat nat tu ja dooda bijik gui' nam mu oi'ñkat Sodooma, gio ja'pni ja'k na pai' Gomorra ti ti', gio mi' dhir ja'p bëix xikoolh na jax a'lhich jir kikcham kat, nat tai ki'n ja kai bo gu Dios nam cham tu' ka'm ni'i'ñdha'. Pu'ñi bëix aixim tu buada' am na jax cham kii' ka'm ni'i'ñdha', gam nam giilhim mui' ja biim boppoda' gu u'uub, gam sia diilh dai chichio'ñ. Gammiji nam jax aajidha' nam pu tu buichgida', ja'pni kai'ñkam ba' ja mi'i'ñ gu Dios, na mit gu' giilhim gë' bam ua'tulh buiñor. Sia xib jam dho pui' mijim mu na pai' gë' miim gu tai na cham ji'xdha' tukia', ba' dhi' gammiji mi' pup jum tulhiñdha' am. Dhi'ch ba' bhaan ti'ñchoka' xib na pu'ñip tuch jimia' aach no'ch jax dhuuk cham tu' ka'm tigia' gu Dios.

⁸ Ba' dhi' dhi ja'p'kam nañ jaro'i ja aa' na mit bha ja'p maakam ba ji jam iatgi, pu'ñi ja'k jup tu ja dooda', na mit gu' pui' gë'p bam ua'tulh bixchu' bhaan, gam nam pui' kai'chit oipo na cham tu' jich Gë'kam guch guch Xoi'kam. Gio gu' cham tu' ka'm ni'i'ñ am pui' xi kai'chit, daman tu' pix ja ilhi'i'ñ am gui' nam ya ja'p jir gë'gërkam. Sia gu noonbi'ñ gu Dios gampai' pix ja bia' am, dai nam giilhim xi ja ai'chuxdhat, nam gu' ja'p moo tu' nam pix bhaan gë'gërkam jum taat ka'. ⁹ Cham pui' na gu Migiai'gui' nar nobii'ñ gu Dios, na cham pai' moo ja'p pu'ñi pik gë'kam jum taat sia kur ja gë'kam tuk bëix na ji'k noonbi'ñ gu Dios. Jaiñ na cham pai' jax xi chitda gu ja'ook diilh gë'kam jum taatit na jax ilhi'i'ñ jano' nat joot gu Dios na baabuudhai yaaspa' gu tukga'n gu Moisees nat ba muu. Jup titda pix soi'm ilhdhat: "Dho gu' gu Dios jich Gi'kora' ji nam aagi'ñdha' na jax jup ilhi'i'ñ. Aañ nañ gu'r tujuandam tugi'ñ pix, cham bia' iñ nañ jax jum tiida'." ¹⁰ Gu' dhi' dhi ja'tkam ja'pji nam moo pu cham ja jur bia', ja'p pix ji nam moo gë'gërkam jim taatit bëix aixim kai'chdha' nam sia diilh pu cham

maatit kəpə nam jax kai'nikam jup kai'chdha'. Silh pix nam gammiji pup kai'chidha' nam jax ilhii'ndha', ja'p pix ji buan am na jax gu sasoi' na ni j'i'x kum ja jur bia'. Dhi' ba' pui' pix ba ji buusan nam diilh gaa'fichu' nam jax dhui mu ja'k suulhgia' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'.

¹¹ Tiix buam jiñ aa' iñ ja a'mkam, na gu' dhi' cham bhai' tu ja jimia', nam gu' buam pix tu bua na jax cham kii' ka'm ni'iñ guch Gi'kora'. Pui' ja'k jup xi chu jim am gu' nat jax tu jii bijik gu Kayiin nat mua gu sipdhi'ñ. Gam nam bix aixim jix buam jum duukam bhaan mui'x mai'chik gu tuumiñ, ja'p nat jax tu jii ip bijik gui' na Balaam jup tiigich, na pu'ñi dai tuumiñ mui'x mai'chim kat. Ba' dhi' saalhiom dai na ja'pni pix ba tu ja dooda pai' na pim tu piastatda' daich Xoi'kam jii'gi'ndham na pim jix bhai'm taat ka' buiñor gu Dios. ¹² Ja'p chi alh moox xi'iraam no'm jai' mijimnip xi dharaa pai' na pim tu piastatda' daich Xoi'kam jii'gi'ndham na pim jix bhai'm taat ka' buiñor gu Dios. Nam gu' dhi' dhi ja'tkam cham tu' ka'm ti ni'iñ, ni nam jix maatit tu xi'ira, gə'gər bha chu koi'mi am nam j'i'x ilhii'ndha', nam jax dhui pix ba' mi' ba jam ia'ndha' nam jax jir tuutu'm no' pim gan ja bii'm tu kua'. Nam gu' mu dir bha ja'k pu cham xi jam joi'gi'nda', dai diilh jix nam xim joi'gi'n. Dhi' ja'pni pix ji buan am jia na jax no' ti pix jix chuk sai'chu' gu tibaa', gu' ji no' gu' cham bha duuk, dai na pix ji jim gammiji pai' na ja'k ua'ka' gu jibiilh. Piam ja'pni ip na jax gu jax chu'm i'ix no' cham i'bhai'ñchar sia kut ti bam ai na pai' dhuuk iibhai'ñchai ba bhaaya' git. Ja'p ji buusan nam pu ba ko'iix dhi' dhi ja'tkam, nam gu' cham xiim bam tulhii'na'. ¹³ Gio ba' ja'pni ja'k pix jup ji buan am dhi' na jax gu gə' suudai' na giilhim bha silh gu'ngukda' no'x jibir. Gu ja ua'tulhdhara' ba' ja'pni ip na jax gu tokso' na mi' dhir ja'p katka' bix suudai' jugii'ñ, jix ikoora' giox chanaara' na jax aa' gu pu chu'm, nam gu' dhi' dhi ja'tkam giilhim bixchu' bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ja'pni pix jup ba ji buan am na jax gu chiichia' no'm gammiji pix pup jii'm, na gu' dhi' ba ja bi'chulhdhix nam mummu ja iabu' maa'n kap na pai' giilhim jix io'm jix chukgam, nam pai' gammiji mi' pup jum tulhii'ndha'.

¹⁴ Moo pu pui' ba kai'ch ji gu' gui' na Enok tiigich na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na mik dir pa'r kuulsi'ñ gu Aadaan, na sap jax tu ja jimia' gu dhi' pu chu'm gu ja'tkam, nap kai'ch: "Alh moo jootom bhai' ka jim gu Dios jich Gi'kora' ja bii'm mui' cham daaxix kam gu noonbi'ñ ¹⁵ na bam aaya' na pai' dhuuk ja aagi'ndha' bix na j'i'k ja'tkam nam tu jax buimii nam duuakat gu ja tutku' bhaan. Ba' mi' dhir dai na ba ja tulhii'chuda' gui' nam j'i'k bix aixim

jix buam tu buimii na jax cham kii' ka'm ni'iñ, gam gui' nam bix aixim ai'chuxdhat jix bhaamut a'gimii gu Dios." ¹⁶ Ba' pu'ñi ja'k tu ja jimia' dhi' dhi ja'tkam nañ jaroi' bhaan tu a'ga, nam gu' giilhim buam pix tomaat na jax cham pui' ja'k aa' gu Dios. Jix bhai'x mat kam xim ilhii'ndha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios, gə'gər kam jum taatit gampai' pix ja ilhdhat jix bhaamut ja aa'nda' am ba' gui' nam silhkam tu a'gada' gu Dios ñio'ki'ñ pui' xi ja ai'chuxdhat nam cham tu' maat, nam sap ba' dai gui' pix mu ja'k ja kaichgida' gu ja'tkam. Jix bhai'm taat ka' am ba' no' mit mu ja'k ji ja kai, nam gu' mi' pix ja iatgi'ndha'.

Gu Juudas na ja guguuxi'ndha' guch Xoi'kam jii'gi'ndham nam jax ja'k tui'ngit gammijix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam

¹⁷ Ti'ñchokat japim jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan nam jax tu jam a'gidhimik gu noonbi'ñ gu Gə'kam jich Xoi'kam, ¹⁸ nam jup jam titda bo na saak pu'ñi na pai' dhuuk ba miamlhia' na tum kuugalhdha' ya' dhi oi'nga'n, mui' bhai' ji kai'chdhihia' am gu ja'tkam nam pu'ñi bix aixim tu buada' nam diilh jax ilhii'ndha', gio gam nam bix aixim xi ja ai'chuxdhat tu' pix ja ilhii'ndha' gui' nam bhaankamu'n ti tu a'gada' guch Gi'kora'. ¹⁹ Dho gu' dhi' jim ba' bar di' nam bha ja'p ba oipo jam bui nam ba xi jam kokdhichdhak na pim joidham maap maa'n ñi'ook jup duukat kax biiñak buiñor guch Xoi'kam, na pim sap ba'm j'i'dilhkadaid mu ja'k ji ja binta' na pim jai' pui' ja'k jup ba tu jimda' nam jax tu jim diilh. Pui' kai'nikam pix jam ba' maakam ba xi jam iatgidhak, na gu' dhi' dhi ja'tkam cham tu' ja a'm tajaafix jia gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na pui' ja'k ja jurtudim nam ba' xi jam iatgidhak, diilh pix ji nam gə'gər kam jim taatit.

²⁰ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, cha'pim ja kə'kə'əda' no' mit jax ba ji jam iatgi dhi' dhi ja'tkam. Dios japim pix buiñor jix biiñak ka' mi' pui' jii'mit na pim pai' jax ba bhiichu'. Gammiji pim tu daanda' buiñor gu Dios na ba' jam aagi'ndha' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' na pim jax ja'k tui'ngida'. ²¹ Joidham japim tu' ka'm niidhat mi' pui' xi jii'mda' pix na jax pik ja'k jix aa', dai ji na pim pix ti ni'rd'a' jano' na pai' dhuuk bha jim gu Gə'kam jich Xoi'kam, gui' na jaroi'x io'm xich joi'gi'n, na ya' dir jich baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nach pai' gammijix jijikgam bap tui'ka'.

²² Jix ja joi'ndat japim jix bhai'p xi ja aagi'ndha' gui' nam chakui bix ja jurur ki'n ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam ba' maatii jum biiñkada' buiñor. ²³ Gio jai' dhi' nam chakui pai' kə'pə gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, jix ja joi'ndat japim xi ja aagi'ndha' nam jax ja'k duñia' nam ba'

cham mu ja'k ka bhüichgida' na pai' giilhim gè' miim gu tai, nam pai' gammiji mi' pup miijidha'. Ku pim ji gu'x bhai' ji nam cham ja'kbui' kat mu ja'k jam bhüichdha' nam jax ja'k tu jim düih nam giilhim büx aixim bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ja'p ji buusnia' na cham bhaai' na pim gan da'ngida' gu ja jannull no' mi ja'p pai' daraa na cham jam ia'ñdha' gu ja ua'tulhdhara', na gu' giilhim gè' mi bhi'sap.

Gu Juudas na gè'kamtu'nda' gu Dios

²⁴ Ku ba' gu' gu Dios jich Xoi'kam düih jam palhbuidha' ji na pim jax dhui cham gai suulhgia' tu' na pix bhaan, gui' nat jaroi' bha jimik tuch ñamkix guch ua'tulhdhara'. Gui' tu jam uañi'ñka' gammiji no' pim soi'm ilhii'ñ buiñor, na pim ba' cham u'ua'tulhdhix ka' jano' na pai' dhuuk ya' aaya', ba' dai na pim joidham jix bhai'm taattugit ba oidha' bhammi ja'k jix dhaam.

²⁵ Dai gu Dios jach ba' pix buiñor tu daanda' gammiji nat jaroi' xich joi'ndak jich boosolh mu dir na pai'r tu tulhiñara', na gu' gui'x io'm jir gè'kam, bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. Joidham jix chu joi'gi'n ip, tii' nat bhach joochxi gu Gè'kam jich Xoi'kam na ya'ch palhbuidha' nach jax dhui cham mai' ka suulhgia'. Gammijich ba' moo tu daanda' buiñor sia nar pai' dhuuk ka' git. Ja'pni ba' pix tui'ka'.

NAT JAX TI TH GU JUAN

Gu Juan nat jax ti tii nat mattuda guch Xoi'kam na jax tum duñia' gatuuk

¹ Biiix na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm, ya'ch aagi'ñ gu Jesus jich Xoi'kam nach ji'k ba kaichu' na jax tum duñia' gatuuk, pui' na jax ja'k jup mattu' gu Dios. Ba' guch Xoi'kam mu joot maadit gu nobii'ñ gu Dios mummu buiñor gu tujuandam tugi'ñ Juan na sap ba' mattuda' na ji'k jax tum duñia' gatuuk. ² Ba' gu Juan pui'p tu ua'na biiix nat ji'k jax ti tii nat pai' dhuuk mattuda guch Xoi'kam bhaankamu'n gu Dios na tu' jax dhuñia'. Cham pai' maa'n kap tu ua'na na diilh jax ilhii'ñ, daipu' nat jax pix ti tii gio nat jax ti kai.

³ Ba' joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam ji'k tu jiiñkaidhai mi' pui' ba jimia' na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, bar mia'n gu' na pai' dhuuk pui' tum kuugalhdha' na ji'k jax ya' tu daaxix.

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jigi'ñdham mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda'

⁴ Aañ nañ Juan tii' mu tu jam ua'ñixi'ñ iñ jii' jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p xijum gok kap na pim pai' jax jum jumpadat tu daan buiñor guch Gi'kora' na Aasia dibiiir bhaan bipio', nañ mu jam ñio'ki'ñ no' pim jix bhai'm ilhii'ñ. Gammiji git ba' xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam na gio bhai'p jim gatuuk, gio ba' gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda' nam bhammip tu'ii' sonpan na pai' daa, ⁵ gio ba' gu Jesus jich Xoi'kam ip gui' nat duadiik giop bam mu dir koi'ñga'n tir, na xib jix io'm gē'kam ki'n ba daa ja bui biiix gu gē'gē'kam ya' dhi oi'ñga'n. Guch Xoi'kam gē'kam ki'n xich joi'gi'n jia, pui' kut ba' bha jimiiik tuch ñamkix guch ua'tulldhara' ki'n gu i'ra'n nat jaax kuruus ta'm, na ba' pu'ñi' duuji tuch ua'fnda' gu Dios. ⁶ Ba' mi' dhir pui' ja'k duu na gatuuk gē'gē'kam ki'n jich dharsa' nach ja silhka'nda' gu jai', gio ba' nach bhai' ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios jich Gi'kora'. Jaiñ na jax pik joidham. Gē'kamtu'nda' pim guch Xoi'kam, na gu'x io'm jir gē'kam sia nar pai' dhuuk.

⁷ Ba' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, tibiaa'ñ cha'm bhaan bhijimmii' dhir bhai' ji chimñia'. Biiix tigia' am gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n kam, sia gui' na mit tullhiiñchudak sissapa kuruus ta'm jano' na ya' xi oilhimik. Ba'x buam jum

ilhdhai bhai' ji susuañia' am tii gui' na mit ji'k cham ti jii'ñ buiñor nam ba tigia' na bhai' ba jimda', nam gu' pui' xim aa'nda' na mit cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Kani git na pui' tum duñia'.

⁸ Gui' nax io'm jir gē'kam, na bijik dir pur Dios, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji bar pu chu'm ka', gam na saak gio bhai'p jimda', ja'pni kai'ch: "Aañ! nañ bijik dir pux jai'ch, jup tu duu ñich biiix na ji'k tu'x chu jai'ch. Aañ ba' giop tu kuugalhdha', dai ba' aañ gammiji pu jai'ch ka'."

Na ba tigia' gu Juan na jax jir tu'm kam guch Xoi'kam

⁹ Aañ pui'p jir jam jaduun guch Xoi'kam bhaan, nañ gu' aañ pui'p ti jigi'ñ buiñor, pui' kuñ ba' miji tu jam ua'ñixi'ñ, pui' bhammip aaya' iñ buiñor gu Dios na pim pai' ja'k bhiiichu' aapi'm. Gio ja'xbui' pui'p jii' chulhiiñ iñ bixchu' bhaan na jax aapi'm, gu' ji na gu' guch Xoi'kam jii' palhbuidhat jii' guguxi'ñ nañ jax dhui nakga'. Xib jañ yammi dir ja'k jup tu'ii' suuda'i' iraab na pai' alhi'ch jir dibiiir na Patmos ti tii', na mit jii' dhaagik yammi dir ja'k jii' aich gu Rooma kam nam cham aa' nañ bha ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. ¹⁰ Ba' maa'nnim maa'n tumiiñku ta'm nañ ka tu daan buiñor gu Dios, gē'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Ba' miji dir ja'p pai' bhai' ji chum ñio jii' biihbi' dhir jix io'm gē' ki'n, ja'xbui' na ji'x tu kuu gu kuichdhakar, ¹¹ jup tum kai'ch:

—Tu ua'na' ap u'uan ta'm biiix nap ji'k jax ti tigia' nañ tim tii'ñchoda', mu ja joochxidha'p ba' gui' nam jii' tim ti jigi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpada' nam tu daan jii' bui na Aasia dibiiir bhaan bipio', pui' na jax mu na pai' Eepeso ti tii', gio ba' jumai mu ja'k jup jup tu jootsa' na pai' Esmirna ti tii', gio ba' moo jumai mu ja'k ip na pai' Peergamo jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k ip na pai' Tiatira ti tii', gio pui' na jax mu ja'k na pai' Sardiis jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k Piladelpia ip, gio ba' mu ja'k Laodiisia.

¹² Ba' na ñich pai' dhuuk mu' ji chi tii nañ jix maachim na jaro'i' ba' miji pai' dhir bha tuñ a'gi'ñ, mi ja'p tuut xijum gook gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jii' uam totbikdam. ¹³ Mi' irban ba' kiik maa'n gu maa'nkam, pui' kam tu'ii' na gu Jesus jich Xoi'kam. Tēb jum t'ii'ñ gu jannullh, diirap xi ju', gio ba' maa'n gu bhispara' bha ja'p jup xi bur bhaasturam na pui'p jir jix uam totbikdam. ¹⁴ Gu kuupa'n joidham jix chuam maaxi'ñ ja'p na gu jabook kib, piam ja'p na jax gux chua bapoo, gio gu buupui'ñ gē'gē' mimiim ja'p na tai. ¹⁵ Gio gu tootna'n jix io'm jix mimiim ja'p na jax tu'ka' gu baiñum no' tai chir baaxich, na giilhim bax miim

ka' nax io'm bax choiñ ka'. Ba' na xi chu a'ga, giilhim g'e'x kaidha', am tiroon, ja'p na jax kai'chdha' gu suudai' pai' no' g'e' mir na pu'ñi am tiroonda' na sasbakda'. ¹⁶ Ba' ja'pni kii'n dir ja daa' xijum gook gu chiichia', gio ba' na chiñi'ram dir busaak maa'n gu t'eb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Gio gu buibsa'n giilhim jix o'jo' tanoor, ja'p na jax gu tanoolh no'x dhaam ba daa.

¹⁷ Ba' aañ na ñich pu'ñi tii, mukxi kam jañich panaas mi ja'p pu gi' tootnaram na ñich tu kaam, na ñich gu' giilhim jix choo'n. Ba' gui' bhai' xiñ dhaagik ki'n gu kii'n dir kam nobii'ñ jup jiñ chitda:

—Aap moo cham toodon ka'ñ jaduun'. Aañi' pix jir di' nañ bijik dir pu jai'ch na ñich jup tu duu bixx na ji'k tu'x chu jai'ch. Aañ ba' giop tu kuugalhdha', dai aañ ba' gammiji pu jai'ch ka'. ¹⁸ Aañ pix jir di' na ñich duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir. Ba' ya' dir ja'p ja'k jañ gammiji pu ba duaka', cham jañ pai' dhuuk ka mukia'. Aañ ba tu daam kii'k ba' xib mu nam pai'm tulhiin gu koi'ñga'n, ja'p ji buusan nañ aañ ba ua' ba' xib gui' na ki'n jum kukpio'k gu ki'ngob na pai' dhir mu tum bapki, cham tu' kia' gu ja'ook. ¹⁹ Ba' aañ pui' ilhii'ñ nap tu ua'na' bixx nap ji'k jax ti nii'ñ xib gio nap ji'k jax ka ti tigia'. ²⁰ Ba' xim aagi'ñdha' iñ na jax jir jum duukam dhix xijum gook chiichia' nañ ja daa' gio dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nap ya' nii'ñ. Dho dhix xijum gook chiichia', jir di' am guñ chujuandam tuk gu'i nam mu ja'p biip'i' dir gu'kat ja aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook gui' nam bañ kaichu'. Gu' ba' dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam jiñ dhaanda' gui' nam ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui.

2

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham mu nam pai'm jumpadat tu daan buiñor na Eepeso ti tü'

¹ Mu tu ua'ñixidha' ap guñ chujuandam tuk na mu tu juan Eepeso jiñ a'mkam ja bui gui' nam ti jügi'ñ jiñ bui. Ja'pni ja'k mi chu daasa': "Gui' na ja daa' gux xijum gook chiichia', na mi' irban kii'k na pai' xikoolh tuut gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam, nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñ buiñor, ja'pni kai'ch: ² Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua aapi'm na pim jiñ bui ti jügi'ñ, gio na pim ji'k tu' jax bua't oipo. Jix maat iñ ip na pim pui' na pim jax bax biiñak aañ jiñ bui, sia ku pim bixchu' bhaan jum tulhiin, gam nam bixx aixim jam titdada' gui' nam jix buam tomaat. Siax bhai'x maat iñ na pim cham ja k'ek'ek' gui' nam maakam tu iatgi'ñ

mi ja'p oipot pui' xim tütgit nam aañ jir jiñ chujuandam tuk, na pim gu' bax maat nam bhaan pix tu iatgi'ñ. ³ Jix maat iñ ip nar maa'n na pim jax ti jügi'ñ jiñ bui sia kum giilhim jam tulhiin'chu'n gu ja'tkam na pim bañ kaichu'. ⁴ Maa'n kap dai cham pui' ka duiñchu' pim nañ jax jix aa', cham tu' bixx jam jujur ki'n jix biiñak kat tu' ka'm kañ ñii'ñ japim, ja'p na jax moo jano' na pimit jax ti jii'ñ jiñ bui na pim joidham bixx jam jujur ki'n jix biiñak kat. Xib ampix pui'x oodam ti jügi'ñ japim jiñ bui. ⁵ Ba' aañ pui' ilhii'ñ xib na pim gio soi'p jum ilhdhai mi' pui' ba jimia' na pim jax ja'k tu'ñigit biipi' dir, na pim joidham tu' ka'm niidhat mi' pui' jii'mit na jax jix aa' gu Dios. Piam ku pim gu' cham pu tu duña' nañ jax jam titda, ja'k bhaya' iñ gui' na tu jam bi'ñxi'ñ na pim ba'x chu maax kir jup tu'ii', ba' pui'x chukgam kir ji bi'ya' pim, nañ gu' xi' pik cham ka xi ñakgaim na pim jax tu jim. ⁶ Siamri dho maa'n kap mi' pui' duiñchu' pim nañ jax ilhii'ñ aañ, na pim cham ja kaichgit pui' ja'k jup tu bua nam jax tu jim gui' nam Niko-laitas jum tüti', pui' cham jup ja kügalhi'ñ japim na jax aañ. ⁷ Ba' gu ji'k nam k'ëji mi' pui' jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daan jiñ bui gui' nam bañ kaichu', ja baidhika' iñ bhammi ja'k na pai' joidham jix chu abhaar, na bixchu' bha ti i'xchix. Ja chiñia' iñ ba' nam jugia' gu bhaidha' na bhai'p kii'k nam ki'n gammiji pu ba dudua'ka'x jüjigkim, sia gui' nam nakgair maa'n nam jax jix biiñak ka' aañ jiñ bui sia kut jax bixx aixim jix buam jum duukam bhai' jam daam ji chu jii, nam gu' bhammi ja'k gammijix jüjigkim bap tui'ka'."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham na pai' Esmirna ti tü'

⁸ Mu ja'k jap jup tu ua'ñixidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiñ a'mkam na pai' Esmirna ti tü' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tüda: "Gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na gammiji pu bax jai'ch ka' ya' dir ja'p ja'k, nat maa'nnim duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir na mit tii mua, nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba ti jügi'ñ buiñor, ja'pni kai'ch: ⁹ Jix bhai'x maat iñ na pim giilhim bixchu' bhaan jum tulhiin mi ja'p na pim jax tu oi'dha', gam na pim gampai' pix tu'ii' na pim cham jir tu bia' kam. Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji, na gu' kam aajim na pai' dhuuk jam a'm tu bi'ya' gu g'e'g'e'r jup tum duu'nkam bhammi ja'k jix dhaam, sia ku pim gu' xib cham tu' bia'. Jix maat iñ ip nam xi jam bhaamkidhat giilhim jam a'ga gui' nam pui'm aa' na g'e'kam ki'n ja a'm ti nii'ñ gu Dios, nam gu'r Judea kam, nam gu' paa gi mi' pui'p jüim na jax jix aa' gu Dios

pui' xi kai'chit. Na jax ja'k jix aa' gu ja'ook dho gi gu' jê'ê' ji, pui' xi chu buim am dho na jax ja tîdaim. ¹⁰ Ba' aapi'm cham tu' bhaan jax jim aagit gammiji mui' xix biîñak ka' buiñor gu Dios. Cha'pim jax jum aa'nda' sia kut bîix aixim jix buam bhai' ji chu jam jii. Xi ñakoo'nda' pim sia no' mit bhai' ji jam tulhiîñchuda gu ja'tkam bhaankamu'n gu ja'ook, na gu' jax chu'm tanoolh pui' ja'k ja jurtuda' nam jam tulhiîñchudai jam dhuupa', ku gu' dhi' na bhaan pix matgilhia' ji no' pim moox biîñak jiñ bui piam ku gu' cham. Gio gu' cham tu' mui' tanoolh jum tulhiîña' pim, mambhîx tanoolh pix. Ba' no' pimit nakoo sia ku pim pu'ñi giilhim jum tulhiîñ, jam makia' iñ gu gê'gêr jup tum duu'nkam nar jam namki' ka'. ¹¹ Na gu' gu' jik' nam kê'ê'ji mi' pui' jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam bañ kaichu', cham tu'm tulhiîña' am gatuuk mu nam pai'm tulhiîña' gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham na pai' Peergamo ti tii'

¹² Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñixidha' guñ chujuandam tuk na mu tu juan jiñ a'mkam na pai' Peergamo ti tii' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'pni'p mi chu daasa' u'uan ta'm: "Ja'pni kai'ch gui' na chiñi'ram dir busaak gu têb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk: ¹³ Jix maat iñ na pui' na pim jax bax biîñak bîix jam jujur ki'n jiñ bui sia ku mi' tu daam kük gu ja'ook na pim pai' oi'dha', ni ku pim cham tu' bhaan jax jum aa' sia kut mua gu ja'ook guñ chujuandam tuk Antiip na mi' pui' jimdat nañ jax jix aa', na cham aa' na mi ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook, na gu' mi' kia'mi'ñ ti ilhiî'ñ na jix' Peergamo ti tii'. ¹⁴ Dai maa'n kap moo cham jiñ ko'raar na pim jax ja'k duiñchu', na pim gu' jai' dhit pui' ja'k tu bua nat jax tu jii bijik gui' na Balaam tügich, nax ixchuixim aagi'ñ gu Balak na jax ja'k duñia' nam ba'm ua'tulhdha' gu Israel kam ja'tkam na cham ja kügalhi'ñdha'. Pui' ku mit ba' saalh pui' mu ja'k ji ja bîinat gu mi' kam ja'tkam na pai' kio gu Balak, jai'p ba tu daanda' am ja bui gu ja didios tuk jup duñiixim, gam nam tu kua'da' gu koi' nam ja titki'ñdha' gu ja didios tuk, gio ba' nam jix bhai' ja titdat ja bîim boppoda' gu mi' kam u'uub. Ku ba' gu' gu Balaam ji nat tu'm da'p duu. ¹⁵ Gio jai' dhit dhi' nam jiñ bui ti jügi'ñ nam pui' ja'k pix iam jup tu daa'ñchu' nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tîti'. Dhi'jani bhaan jañ ba' pui' kai'ch na pim cham tu' bîix pui' tu kuugalhdhim nañ jax jix aa'. ¹⁶ Ba' aañ pui' ilhiî'ñ na pim siamri soi'm ilhdhai mi' pui' xi jimia' nañ jax jix

aa', ja'p japim xi dhui na pim jax ja'k tu jim xib. Piam ku gu' cham, mu jimia'ñ jam tulhiîñchuda' jam bîndai dhi' nam Nikolaitas jum tîti'. Ja'p'ji buusnia' nañ jam kooda' ki'n dhi têb jiñ kuxiir nañ chiñ am dir busaak. ¹⁷ Ja'pni ku pim ba' siamri mi' pui' xi jimia' nañ jax jam tîda, na gu' no' pimit moo mi' pui' xi jii nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia ku pimit bixchu' bhaan bhai' jim tulhiî, aañ bhambi ja'k jam aichdhaix dhaam jam makia' gux ki' koi' na manaa jum tîti' na pim ki'n gammijix jijikgim bap tui'ka'. Gio ba' moo gu a'lhich ko'kmarak joodai sopkofixim ip na joidham jix chooto na bhaan mi ua'ñixchu'nda' na pim jax ja'k ba tii'ka' mi' dhir ja'p ja'k. Cham jaro'i mat ka', dai aapi'm dîilh. Gu ba' no' jaro'i maadit jix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios, bîix juraaix ki'n xi kê'ê'ki' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam jiñ bui ti jügi'ñ."

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñixidha' gu Tiatira kam jich Xoi'kam jügi'ñdham

¹⁸ Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ja ua'ñixidha' gu Tiatira oi'ñkam nam jiñ bui ti jügi'ñ, buiñor guñ chujuandam tuk na mi' tu juan ja bui, na ba' mi' dhir ja aagi'ñdha'. Ja'pni'p ja'k mu tu ua'ñixidha': "Ja'pni kai'ch gui' na gê'gêr mimiim gu buupui'ñ, gio ba' gu tootna'n nax mimiim ja'p na jax gu baiñum toiñdhichdix kam: ¹⁹ Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mi' na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim joidham bîix jam jujur ki'n tu' ka'm niidhat jix biîñak aañ jiñ bui, gam na pim joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua't' ja palhbui'ñ gu jai' ki'n gu tu' na ja a'm jum aa'. Gio xib joidham bax chu joi'gi'n japim, cham tu' pui' na bi'pi' dir. ²⁰ Gu' ji na gu' cham jiñ ko'raar na pim jai' dhit pui' ja'k jup tu daa'ñchu' na jax tu jimdat bijik gu ubii na Jesabeel tügich, pui' kai'chdha' pim na pim Dios bhaankamu'n tu a'gada' ja'p na jax kai'chdha' gui'. Paa gip jir silhkam, pu cham tu' ka'm ni'ñ japim gu Dios pui' xi kai'chit. Tii' na pim jai'x bhai' ja titdat ja bîim boppo gu u'uub, gam na pim tu kua' gu koi' na tikdhix kat gu didios jup duñiixim, pui' ip na jax ja'k tu buada' bijik gu Jesabeel. Dhi'jani bhaan jañ ba' cham tu'x bhai'ñ chaat jam bui. ²¹ Bîix gui' nam pu'ñi ja'k tu jam a'gi'ñdha' na jax tu jimdat gu Jesabeel, tix ja joi'ndat ja niarka' iñ nam soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' git na jax jix aa' gu Dios, bîix sia aapi'm na pim jik' pui' ja'k ba tu jim. Gu' ji na pim gu' cham tu' soi' xim ilhdhak buiñor gu Dios, pui' na pim jax bam ua'tulhi'ñ, na pim jai'x bhai' ja titdat ja bîim boppo gu u'uub, gam na pim tu daan ja bui gu didios jup duñiixim. ²² Ba' gu xib na tu' jax tui'ka', jam tulhiîñchuda' iñ ko'kdai'

ki'n, cham jax bua sia pimit jai' dhit ma koi no' pimit cham nakoo. Ba' no' pim gu' sia cham soi'm i'lh'i'n buiñor gu Dios, dho gi ba' gu'x io'm ba jam tulhiñchuda'n ji, no' gu'r maa'n na pim jax pui' ja'k tu jim nat jax chu jii gu ubii na Jesabeel tiigich, ²³ nam ba' dhi' bhaan jix chotdon ka' bix nam ji'k jiñ bui ti jügi'n nam mui' kap jum jumpadat tu daan, na gu' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' no'm jai' pui' ja'k jup tu jim. Gio nam ba'x mat ka' nañ aañ bix jix mat ka' nam ji'k jax jum aa'nda' gu ja'tkam, gam nam jax tu buada', gio nam tu' jax jix dhuñik ka'. Ba' bhaan jup ba machia' am ip nañ aañ tu maak na jax ja'k ja a'm bipio'da' gui' nam pu'ñi tu' pix ilhdhat cham tu' ka'm ni'ñdha' gu Dios. ²⁴ Gu' ba' aapi'm na pim ji'k cham pui' ja'k tu jim na jax tu jim-dat gu Jesabeel, cham jañ jam tulhiñchuda', na pim gu' cham tu' pui' ja'k jup tu bua na jax tu bua't gui', na gu' dhi' ba' bhaan bax maati' ka' git na pim pui'p kaichu' gu ja'ook na jax gui'. ²⁵ Dai nañ jam guguxu'i'n na pim cham mik buppat gammiji' ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. ²⁶ Gio no' pimit mi' pui' jii nañ ji'k jax jix aa', gam no' pim pu' gammijix biñik jiñ bui sia kut tu'x buam jum duukam bhai' jam daam ji jii, g'e'g'er kam ki'n jam darsa' iñ ja bui bix gu ja'tkam na pim ja silhka'nda', ²⁷ ja'p na jax aañ nat g'e'kam ki'n jiñ dhai guñ Gi'kora' bix kap na ji'x oi'ñga'n. Aapi'm pu'ñi ip gatuuk, ji'ma'n japim ja daada' ka' gu bapainum o'xia, aapi'm ba' ja aagi'ñdha' bix gu ja'tkam na mit tu' bhaan cham am bua nam duduakat ja tutku' bhaan, ba' ja'p ji buusnia' na pim ja jaisa' ki'n gu jam o'xia ja'p na bhi'ñ jaja'. ²⁸ Gio ba' pu'ñi ja'k tu'm ki'n jam darsa' iñ na jax gu g'e' chi'i' na katukgab bha tissa'n. ²⁹ Gu ba' gu jaroi' no' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'n gu Dios, jum aa' na bix juraa'n ki'n xi k'e'k'e' na jax tu a'ga gux Dhuudu' kam jix Ua'i Il'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'n gui' nam bañ kaichu'."

3

Gu Juan na mu ja'p jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham na pai' Sardiis ti tii'

¹ Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiñ a'mkam na pai' Sardiis ti tii' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tiida': "Ja'pni kai'ch gui' na ja daa' xijum gook gu chichia' gio gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda', nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Cham tu' mi' pui' jiiim japim nañ jax jix aa', pui' xi kai'chit japim na pim ti jügi'ñ buiñor gu Dios, gu' paa gi tu' ka'm jup ni'ñ japim pui' xi kai'chit. Ba' dhi' ka daasaim na pai' dhuuk jam tulhiñchuda'.

² Ku ba' gu' no' pimit moo soi'm ilh pu' xib na kapbhai' xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, cham tu' jam tulhiñchuda' ji. Jix io'm japim mi' pui' xi jimia' na jax ja'k jix aa', cham tu' palhüp pix na pim jax tui'dhi' xib. Alhi'ch pix ba' aa' gu' na ba jam tulhiñchuda' gu Dios no' pimit chakui soi'm ilh, ba' dhi' ja'p ji buusnia' na jam kooda', na gu' cham tu' ki'i' ka'm ni'ñ gu pui' na pim jax ja'k tu jim.

³ Siamri pim moo mi' pui' xi jimia' na ji'k jax jix aa' gu Dios, ja'p na pim jax ja'k tui'ñgit moo jano' na pimit jax ti jii'ñ aañ jiñ bui na pim joidham bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñidhat. Soi' pim bam ilhdha' ip gio, cha'pim kooksit darka'. Na gu' no' pim aapi'm cham tu'p jum buixdhat am irdat oipo, cham tu' jam baidhika' iñ bhammi' ja'k nat pai' tu jam iimchuda gu Dios na saak jam aichdha', nañ gu' aañ jotmoda' pix mi' pix ba kiika' cham jum ilhdham nañ pai' dhuuk mu jimda'. Pu cham jaroi' mat ka' na pai' dhuuk, ja'p na jax ba' gu jax chu'm jix ixkam pai' no't ba tu o'bhai' jax chu'm ba'k chir na ti iixdha', na gu' cham tu' na mu pai'p ja aagi'ñdha' gu mi oi'ñkam, mi' pix ba bakia'. Pu'ñi ip ba' aañ nañ pai' dhuuk mu jim. ⁴ Dai ba' gui' nam ji'k jiñ ñiir jañ xi ja baidhai, pui' na jax gui' nam ji'k mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios mi' dhi' Sardiis, nam cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ba' gammijiñ biiim oipoda' am bhammijix dhaam joidham jix chooto ji chim tii'dhat. ⁵ Bix gu' nam ji'k mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', pu'ñi chu'm ja'p tu ja ti'dha' joidham jix chooto, gio ba' nañ mi' xi ja daasa' u'uan ta'm nam jax chi' nañ pai' ja daasaim gui' nam ji'k tu' ka'm jiñ ñidhat mi' pui' ba jiiim nañ jax jix aa' nañ ba' gatuuk pu' silh ja baidhika' bhammi' ja'k jix dhaam nam pai' gammijix jijikgam bap tui'ka'. Aa'ñi' pu' tiida' jano' gu Dios ja kaixdhat bix gu noonbi'ñ na ñich aañ bix tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gu' nam ji'k tu' ka'm jiñ chigia' xib. ⁶ Ba' no' jaroi' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'n gu Dios, jum aa' na mu jimia' bix juraa'n ki'n xi k'e'k'e' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Ua'i Il'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ti jügi'ñ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' gu Piladelpia kam jich Xoi'kam jügi'ñdham

⁷ Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Piladelpia ti tii' ja bui gui' nam ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui. Ja'pni'p mu tu ua'ñxidha': "Gui' nar Maraa'n gu Dios, na joidham jix uañ ki'n kiik gio nax io'm jir g'e'kam, cham tu' pui' na ji'x jir g'e'kam kat gu Dabii, gam na cham jixdha' jaroi' soo'mchulhdha' no' tu' jax jix dhuñiim, pui' tu kuugalhdha'. Ja'pni kai'ch nap sap ba' mi'

dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': ⁸ Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua ip aapi'm. Jix bhai' mi' pui' jiiim japim nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit, sia ku pim jum tulhiñ bixchu' bhaan. Ba' aañ pui' ilhi'ñ nañ jix io'm gē'kam ki'n jam a'm ba ti ñiidhidha' ya' dir ja'p ja'k, cham ji'xdha' jaroi'ñ soo'mchulhdha' nañ ji'x gē'kam ki'n xi jam joi'gi'n, dai ji no' pim jix biiñak pix aañ jiñ bui. ⁹ Aañ pui' ja'k tu duñaia' nam xi jam ñibhidhai tu' ka'm jam tigia' bixx gui' nam kaichu' gu ja'ook, gui' nam pui'm aa' na gē'kam ki'n ja a'm ti ñiidhim gu Dios nam jir Israel kam, nam ba' machia' nañ aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm ti ñiidhim, nam gu' gui' cham tu' mi' pui' jiiim nañ jax jix aa', dai na jax ja'k ja tida'im pix gu ja'ook. ¹⁰ Aapi'm ji na pim ba' bixx jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat jix biiñak jiñ bui, ti' na pim gammiji mi' pui' jiiim nañ jax jix aa'. Ba' aañ xi jam joi'ndat jam a'm ti ñiidhidhat jam palhbi'ñchu'nda' na pai' dhuuk bhai' ja daam ji jimia' gu tulhiñnara' bixx gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n, na bhaan pix matgilhia' nam ji'k moo tu' silhkam jix biiñak ka' aañ jiñ bui, gio na ji'k cham. Aapi'm jañ ba' dai jam palhbuidha', na pim gu' gammijix biiñak jiñ bui. ¹¹ Ba'm aa' na pim pu'ñi gammiji ti ji'ñidhat jix biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' jam a'm tu bi'ya' gu gē'gēr jup tum duu'nkam jano' nañ pai' dhuuk jam baidhika' bhammi ja'k jix dhaam. Na gu' no' pim am ir, jumai bhaan bi'ya'. Bar mia'n gu' nañ pai' dhuuk mu jim nañ mu ja bai'ñmira' ji'k nam jiñ ñira. ¹² Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', gē'gēr kam ki'n ja darsa' iñ bhammix dhaam, ja'p ji buusnia' nam gui' bhai' siisap ka' gu chiop ga'n gu Dios. Gammiji bhai' pu bap tui'ka' am, cham tu' ji'x juugit. Ja a'm ua'na' iñ na jax chi' gu Dios gio na jax ti ti' bhai' na pai' dhir nai'r gē'kam, nax io'm gē'r kiicham, na xibkam Jerusalem jup ti ti', gio ba' nañ jax jup ba ti'ka' ip aañ mi' dhir ja'p ja'k. ¹³ Ba' no' jaroi' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na bixx juraa'n ki'n xi kē'kē' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ba ti jūgi'ñ aañ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jūgi'ñdham nam mu ja'k jup oi'dha' na pai' Laodiisia ti ti'

¹⁴ Xib jap ba' mu ja'k jup tu ua'ñxidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mummu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Laodiisia ti ti' ja bui gui' nam jiñ bui ti jūgi'ñ. Ja'pnip mi' tu daasa' bhaan gu u'uan nap mu joochxidha': "Gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n bima'n gu Dios gio na ji'k tu'x chu ja'ch, na joidham jix uañ ki'n kiik, gam na pui' tu kuugalhdha' jax no't ba ti, ja'pni kai'ch nap sap ba' mi'

dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': ¹⁵ Jix bhai'x maat iñ na pim ji'k tu' jax bua't tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim cham tu' bixx jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat jix biiñak aañ jiñ bui. Cham tu'x bhai' mi' pui' jiiim japim nañ jax jix aa', palhñip pix. Ja'p pix ji buan japim na jax gu suudai' no'x juuk pix, na cham tu'x io'm jix choiñ ka' piam na cham io'm jix jii'pi'ñ ka'. Ba' aañ jiñ bui cham tu'r am gu pui' na pim jax tui'dhi', ja'pji no' pim jix aa' na pim jiñ kai'ch'ida', bixx jam jujur ki'n ip na pim tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' jiiimda' nañ jax jix aa', cham tu' palhñip pix. Piam no' pim jup jix oo'na na pim tu' ka'm jiñ ñii'ñdha', cha'pim pui' kai'chdha' na pim jiñ kaichu'. ¹⁶ Gu' ba' gu xib na tu' jax tui'ka', cham tu'ñ jam a'm ti ñiidhidha', na pim gu' cham tu' bixx jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' jiiim nañ jax jix aa', sia ku pim gu' pui' kai'ch na pim jiñ kaichu'. Ja'p ji buusnia' nañ jam biñbo' ya' dir jiñ chi' am, na pim gu' pui' pix ji buan na jax gu suudai' no'x juuk na pu cham i'oob no'ñ ti xi io'. ¹⁷ Pui' kai'chdha' pim gu' na pim jir jix chutumñigam, na pim saak bix tu bia' na tu' jam a'm jum aa' jam i'ii'mda' bhaan gio gu maaxik bhaan, gam na saak gammijix bhai' tu jam jim, gio na bixx jix bhai' ji chu buusnidha' gu tu' na pim jax buada'. Gu' aañ jiñ bui, paa gip jir jix chutumñigam japim. Cham tu' bixx tu bia' pim na tu' jam a'm jum aa'. Ja'pni pix ji buan japim na jax gui' nam alh gampai' tu'ñi, nam cham jir tu bia' kam. Ja'p ji buusan ip na pim pui'x dha'npakat oipo, gio na pim cham ñiiñña, sia ku pim gu' aapi'm pui' kai'ch na pim jir jix chutumñigam, pui' ku pim ba' cham Dios ka ti'ñcho. ¹⁸ Paa gip jir pui' na pim jax jum aa'. Cham tu' bia' pim gui' nax io'm jix dha'ram namñik. No' pim jix aa' na pim bia'ka' dhi' nax io'm jix dha'ram namñik, jum aa' na pim aañ jiñ chaña', na ba' dhi' ki'n pui' bam kai'chdha' na pim jir jix chutumñigam. Daipu' aañ bia' jia dhi' ji' nax io'm jix dha'ram namñik. Ba' no' pimit jiñ chaa, cham tu'x dha'npakat ka oipoda' pim gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p ji buusnia' gu' na pim ba tim ti'dha' joidham jix chooto gu jajannullh, gio na pim ba tum juulhia' gui' na dudua'ñdha' gu jam buupui na pim cham ñiiñña'. ¹⁹ Ja'p jañ dho kai'ñkam jup jam titda, na pim soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', cha'pim kam ua'tulhi'ñdha'. Piam ku gu' cham, jam tulhiñchuda' iñ na pim ji'x pix juugit soi'm ilhdha' aañ jiñ bui, nañ gu' ti xi jam joi'gi'n. Pu'ñi ja'k jañ ja bua't ja silhka'n jia gui' nañ ji'k jix ja da'. ²⁰ Tiix aa' iñ nañ bixx jam a'm jup tui'ñgida' git, ja'p ji buusan nañ mi' dhir ki'ñgob kiikat mu tu son na pim pai' jax chu oi'dha'. Ba' no't jaroi' maadit jiñ kupio'kdha' jiñ chia

nañ mu bakia' irban dir, mui'n dhop ji bakia' cham jax ji ch'ji, ba' mi' dhir dai nach maap daraibui ba tu jugia'. Pu'n'i ja'k jum aa' na duña' gu jaroi' no'x aa' nañ bhaan jup tui'n'gida'. ²¹ Gu' ba' gu j'i'k nam jiñ buix biiñak kat mi' pui' tu kuugalhdhim nañ j'i'k jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia tu' ba ji ja duu, aañ g'e'g'er kam ki'n ja darsa' ya' nañ pai' G'e'kam ki'n ba daa sonpan gu Dios, nam jai'n a'mkam ja silhka'nda' gu ja'tkam. ²² Gu' ba' no' jaroi'x bhai'x maachim gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, jum aa' na mu jimii bix juraa'n ki'n xi k'e'k'e' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Li'mda' mu ja'p chichio'p nam pai'm jumpadat tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam j'i'k ba ti jii'gi'n aañ jiñ bui'."

4

Na ba tum daanda' buiñor gu Dios bhammix dhaam

¹ Ba' mi' dhir bix dhi' pui', bhammi ja'k jup ba tum maax jix dhaam. Maa'n kap g'e' kiidha' na pai' bix xikoolh dhir kuup na pai' tuut gu ba'bhak, kupio'kix ji gu', cham tu' kuup. Ba'p jiñ chitda ip gio gui' na mi' tuñ a'gi'n, nax io'm g'e' tu ñiok ja'xbui' na j'i'x tu kuu gu kuichdhakar:

—Bhai' xi jiiim yammii ja'k nañ pai'p tu'ti', nañ tim ti'ñchoda' na jax chum duña' jano' nañ pai' dhuuk tu kuugalhdha' ya' dhi oi'n'ga'n.

² Ba' nat gu' g'e'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Li'mda', bhammi ñich ba ai jix dhaam. Ba' bhai' kiik maa'n gu atooxkor nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jix io'm jir g'e'g'er kam. Jaroi' maadit ba' bhai' dhaa bhaan dhi' dhi atooxkor. ³ Joidham jix a'bharr totbik gu ti'ddhar ga'n gio ñiil, ja'p na jax chu'm totbikda' gu joodai gui' nax io'm jix dha'ram namii'k ya' dhi oi'n'ga'n. Gio maa'n gui' na ja'p tu'm na ki'oor bhai'p kiik daam dir na pai' daa, pui' bix aixim tu'm ki'n jup miiim joidham jix a'bharr.

⁴ Gio ba' moo bix xikoolh dhir jup tuut ip jai' maa'n oo'm daman maakob gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan jup dadarr'i gui' nam cham pik jir g'e'g'er kam ka'. Bix ji'ma'n dhi a'toxkar bhaan daraa am maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam bar jagi'gir pa', nam jir tujuandam tugi'n gu Dios. Jix chooto ti' ti' am bix ji'ma'n, gio nam ja tuttu gu kukrun jix u'uam totbikdam. ⁵ Ba' giilhim g'e' tim tiroon mi' na pai' daa gux io'm G'e'kam, ja'p na jax kai'chdha' gu duuk no' tiroon, gio ba' na g'e' ki'n tum a'ga. Amuub ja'pni biipi' dir ba'p miiim gui' na ja'p tuutu'm na kañdhiir xijum gok kap, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'n gux dhuudu' kam jix u'uañ i'i'imdaga'n gu Dios. ⁶ Gio ba' gu

suudai' mi ja'p jup suu'n joidham jix kii'x uañ, cham pai' ikoora'.

Gio ba' moo bix xikoolh dhir mi' na pai' daa gux io'm G'e'kam gio gu jai' nam jir tujuandam tugi'n, mi'p guguuk am maakob gu sasoi' kam tuutu'm nam jir dudua kam gio nam pui' ja jur jup bia' na jax gu ja'tkam, bix kap tu buupui am na j'i'x jir ja tutku'. ⁷ Maa'n ja'p tu'm na gu mabii'n, jumai ba' ja'p tu'm na gu tuur, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu maa'nkam, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu bha'aa' na jax tui'n'gida' no' dai'chu'. ⁸ Bix ji'ma'n dhi sasoi' xijum maa'n tu kakarbo am, sia bix kap tu buupui am na j'i'x jir ja kakarbo, daam dir gio bitaa'n dir. Ba' gammiji cham jum jii'pi'ñka' am nam laala'nda' nam g'e'kamtu'nda' gu Dios, jup kai'chdha' am: Ja'p moox uañ ki'n kiik ji dhi Dios jich Gi'kora' na ya' daa.

Joidham bixchu'x aichu'n na pu tu duña', na gu'x io'm jir g'e'kam.

Dhi'x io'm bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch kat gu oi'n'ga'n, gio xib ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka'. Dhi' ba' ñiil giop kuugalhdha' gu oi'n'ga'n.

⁹⁻¹⁰ Ba' gammiji gu maakob sasoi', nam pai' dhuuk g'e'kamtu'nda' taxchaabgi'ñdha' gui' na bhai' daa g'e' atooxkor ta'm na gammiji pu daa sia nar pai' dhuuk, gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam bix xikoolh dhir daraa, jotmoda' ja o'lhia ki'n gu'kit tu daanda'm ip buiñor, nam pui'p g'e'kamtu'nda', xi ja kookosat am gu ja kukrun mu xi ja daraasdat ja'pni biipi' dir na pai' daa gu G'e'kam. Jup kai'chdha' am:

¹¹ Dai aap jix bhai' nam tu' ka'm jum niidhat jum g'e'kamtu'nda' gammiji Dios jich Gi'kora',

nap gu'x io'm jir g'e'kam,

gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duña'.

Tii' na pich jup tu duu bix na j'i'k tu'x chu jai'ch,

sia gui' nam jir tu dudua kam,

aap ja taiñbui'n gu ii'mda' nam ki'n dudua xib.

5

Gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba silhña' gu u'uan bhiibgixim

¹ Ba' gux io'm G'e'kam na bhai' daa atooxkor ta'm, ja'pni kii'n dir daa' maa'n gu u'uan bhiibgixim na bixxik dir mi tu ua'ñix, xijum gok kap ba' bhiibhi'sap ki'n gui' nax kabkam tu bhibhi'sap, na sap ba' cham jaroi' silhñai' tigia' na jax jum kai'ch. ² Ba' maadit gu nobii'n gu Dios bha ja'p kiikat jup kai'ch g'e' ki'n na j'i'x tu jiiñak:

—Jaroo chix bhai' na bhi'spio'kai silhñai' tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhi-ibgixim?

³ Pu cham jaroi' jai'ch gu' nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' gu' u'uan na jax mi tu ua'ñix gui' nam j'i'k bhammi' ja'p jup tu'ii' jix dhaam nam jir noonbi'ñ gu' Dios, gio gui' na mu ja'p jix chu jai'ch na j'i'x oi'ñga'n, piam sia chi moor pa ja'k kam ka' git. ⁴ Ba' aañ jix buam jiñ aagit ma susua nat moo pui' pik cham jup jai'chdhir gu' jaroi' nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' gui' gu' u'uan. ⁵ Gu' ji na gu' maadit gu' maa'n oo'm daman maakob nam mi' daraa bñix xikoolh dhir na pai' daa gux io'm Gə'kam, jup jiñ chitda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda'ñ jaduun, ba jiki' ap. Matgam ya' pai' jai'ch ji maadit nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim, nat gu' gui' ba ma'iich gux buam jum duukam. Gui'ñ dho aagit jup kai'ch nar boxii'ñ gu' Judaa, na xib jix io'm Gə'kam ki'n ba daa, sia bñix jai' bhaankamu'n gu' Dabii, na gu' pui'p jir boxii'ñ.

⁶ Ba' gui' nat ja'p ji buus na gux kii' kasnir mi'p kii'k ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Gə'kam, mi' irban nam pai' bñix xikoolh dhir daraa gu' ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu' maakob sasoi' nam bñix aixim tu'm, xijum maakob tu' a'aa', gio gu' buupui'ñ ja'kbu' ip. Dhi' pix kat jup jum kai'ch gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'ndaga'n gu' Dios nat mui' kap ja' joot bñix kap na j'i'x oi'ñga'n. Gui' ji' na pui' ji buusan na gux kii' kasnir, bñix kap jix bapainmi' gu' tukga'n nam pai' jax giiimik jano' nat jum makgirta, ⁷ ba' mu jimik bhai' ji dhaa gu' u'uan bhiibgixim na ja'pni kii' dir daa' gux io'm Gə'kam na bhai' daa atookor ta'm.

⁸ Gu' ba' gu' maakob sasoi' nam bñix xikoolh dhir guguuk, gio gu' maa'n oo'm daman maakob gu' ja'tkam nam bñix xikoolh dhir jup daraa, mi' ja' o'lhia ki'n ji guguu mit ja'pni biipi' dir na pai' kii'k gui' ji' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, bñix ji'ma'n ja daada' am gu' sasaasbikar gio gu' a'lhich jaja' jix u'uan totbikdam, susdagim mi jim gui' na joidham uub na jax chu'm jum kubhioñxi'ñ gu' Dios. Dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gui' nam j'i'k ba tu daan buiñor gu' Dios nam ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ji buusanda' nam tu kubhioñxi'ñ dha' nam pai' dhuuk tu daanda' buiñor. ⁹ Ba' bñix dhit bhai' ji laalagi mit maa'n gu' xibkam alabaa'n na ja'pni'kam kai'ch:

Dai aap jix bhai' nap bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim nap mi' daa',

na pich gu' pu kai'ñkam jum tulhiiñaimik jum makgirta jano' nat gə' jaax gum i'ñir bhaan gu' kuruus ja' a'mkam bñix dappaam gu' ja'tkam na j'i'x oi'ñga'n, nam bñix aixim tu'm tu ñiok gam bñix aixim tuutu'm,

na pich gu' bñix ja saba'lh ki'n gum i'ñir na pich ki'n tu ja namkix gu' ja ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir bax bhai' ka' nam yammii aaya' na pai'p tu'ii' gu' Dios.

¹⁰ Ba' xib pui' ja'k ba duu pich nam jai' dhit ba tu daam kii'ka' na j'i'x oi'ñga'n, gam jai' nam nai' ba tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu' Dios, nam pui' ja' titdai'dha' gu' ja'tkam nam ba ti jii'ñdha' soi'm ilhdhai aap jum bui.

¹¹ Ba' mi' dhir mui' cham daaxix kam mi' bam maax jamit gu' noonbi'ñ gu' Dios bñix xikoolh dhir mi' na pai' daa gux io'm Gə'kam, gio nam pai' daraa gu' maa'n oo'm daman maakob gu' ja'tkam gio ba' gu' maakob sasoi'. ¹² Jup kai'ch am gə' ki'n: Gə'kamtu'nda' ich dhi' na pui' ji buusan na

gux kii' kasnir, nat gu'm makgirta kuruus ta'm. Na gu' xib jix io'm Gə'kam ki'n ba daa, bñix bhaan ba tu bii gu' tu' nax chu jai'ch, pui' na jax gu' gə'gə' jup tum duu'nkam gio gu' a'lhich jup tum duu'nkam.

Xib dhi' bax bhai' na pu tu duñia' jax ña ilhii'ñdha' ja' bui bñix gu' ja'tkam.

Ja'pni kuch ba' moo gammiji' tu' ka'm niidhat gə'kamtu'nda'.

¹³ Ba' mi' dhir bñix gui' nat j'i'k tu'p tu duu gu' Dios na bhammi' ja'p jix chu jai'ch jix dhaam, gio ba' mu ja'p na j'i'x oi'ñga'n bhaan, gam mu ja'p suudai' chir, jup kai'ch am ip:

Gammijich moo tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor gux io'm Gə'kam na bhai' daa atookor ta'm gio dhi' nat ja'p ji buus na gux kii' kasnir nat jum makgirtak, nam gu' gammiji' pur gə'gə'kam sia nar pai' dhuuk ka' git.

¹⁴ Ba' gu' maakob sasoi' nam bñix xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa gux io'm Gə'kam jup kai'ch am ip:

—Pui' dho.

Gu' ba' gu' maa'n oo'm daman maakob gui' nam bñix xikoolh dhir daraa, na mit jax ja' o'lhia ki'n guguu bhai' ji chu daani mit buiñor.

6

Na ba bhiibhi'spio'ka' guch Xoi'kam gu' u'uan bhiibgixim

¹ Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, maa'n kap xi bhi'spio' gui' ji' u'uan bhiibgixim na daa'. Ba' maadit gu' maakob sasoi' jup jiñ chitda gə' ki'n, pix am nammi' ja'p tu' baapkichu'n:

—Pu kani muni ja'k xi chi' tii'.

² Ba' na ñich mui' xi chi' tii, maadit mu kii'k gu' maa'nkam jix chua kabai cha'm gaat ji dhaagit. Ba' maa'n xi kii'k jamit gu' kuruun na bhaan jix maati' nat ba tu ma'iich nat tu kokdarak ja' bui gui' nam jix bhaamki'ñ, gio

ba' na bhaan jix maati' ka' ip na mi' dhir ja'p ja'k gammiji tu daam ba kika'.

³ Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uau bhiibgixim gui' ji' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, jup jiñ chitda ip jumai maadit gu maakob sasoi':

—Mi'ñi ja'k jup xi chi tii'.

⁴ Ba' na ñich mui' xi chi tii, maadit mu ja'k jup kii' gu maa'nkam jix bi' kabai cha'm. Ba' maa'n xi maa mit gu tēb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk, gio ba' na mit xi chia na ja kokdhichdha' gu ja'tkam bix' kap na ji'x oi'ñga'n na pui' ja'k tu duña' nam diil' pix bhai' jim kokda', nam cham maa'n ñi'ook kap duuka'.

⁵ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uau bhiibgixim na ba' moo baik kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio maadit gu maakob sasoi', jup jiñ chitda ip:

—Muni ja'k jup jup xi chi tigia'.

Ba' na ñich mu ja'k jup xi chi tii, jumai mu ja'k jup kii' gu maa'nkam jix chuk kabai cha'm ji ua'dat maa'n gui' na bhaan jix maati' ka' na ji'x jix bit ka' gu tu'. ⁶ Ba' mi' irban nam pai' bix' xikoolh dhir guguuk gu sasoi', bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Ya' dir ja'p ja'k gook kiilo pix ba aix ka' gu juun na ji'k mai'chia' gu maa'n tanoolh no't tu jua gu jaroi', piari baik kiilo gu tiriik. Pu'ñi ku pim ba' siamri cham xi buada' gu asaít gio gu uubas baraa', na pim gu' pu'ñi cham tu' gammiji gē' bia'ka'.

⁷ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uau bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, na ba' moo maakob kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio gu maakob sasoi', jup jiñ chitda:

—Mi'ñi ja'k jup jup xi chi tigia'.

⁸ Ba' aañ mu ja'k jup xi chi tii na pai' ja'k tuñ aagi'ñ. Mu kii' ip jumai gu maa'nkam jix uam kabai cha'm, Muuki' sap tii' gui' gu maa'nkam. Ba' dhi' jumaip oi'ñchu' gu maa'nkam na Tulhiñara' tii', na dhi' pix kat jup jum kai'ch mi' nam pai'm tulhiñara' gatuuk gu ja'tkam. Ba' bix' gook jup ja titda am nam sap ja kooda' gu ja'tkam nam ji'k daaxix mui' kap na ji'x oi'ñga'n, nam pui' ja'k tu duña' nam diil' pix bhaakui bhai' ji chi jigialhchuda' nam jax dhui pix ko'ya', gam jai' nam ua'mai, nam ja a'm jimüchdha' gu bhioqi, gio jai' ko'kda' ki'n, gam jai' nam ja jugioka' gu gampix kam sasoi' nam jix bhaa'mna'.

⁹ Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uau bhiibgixim na ba' moox chamaam kap ba bhiibhi'spio'kix ka', mi' sonpan gu sasoi' mimii'ñkar na mi ja'p kii', ba tii ñich nam mi'm maaxi'ñ gu ja i'ii'mda' gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na mit ja bhaamkidhak ja koi gu ja'tkam nam cham

aa' nam tu a'gada'. ¹⁰ Ba'p kai'ch am mi' ji gu'kat gē' ki'n:

—Aapi' Gē'kam Dios jich Gi'kora', nap joidham bixchu'x aichu'n gio nap joidham jix uañ ki'n kii', gam nap pui' tu kuugalhdha' jax no' pich ba tii, ¿paa duuk jum aaya' nap saak ja aagi'ñdha' bix' gu ja'tkam nam tu' jax buimik gu ja tutku' bhaan kup ba ja tulhiñchuda' gui' na mit jich bhaamkidhak jich koi nach mu ja'p jum a'mkam ka tu a'gat gux bhai'm kai'chdham jum ñi'ook?

¹¹ Ba' bix' ji'ma'n dhi' nam mi' guguuk sonpan gu sasoi' mimii'ñkar, xi ja tii' mit gu jajannulh joidham jix chooto, gio ba' nam jup ja titda nam sap ka xim ñiira' alhi'ch pix ba', nam bix' bhammi ka xi aaya' gui' na mit chaku' ja koi, nam pui ka tu a'gichu' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios bix' kap na ji'x oi'ñga'n nam ji'k daaxix nam pu'ñi ja kooda', na ba' mi' dhir pui' ba tu kuugalhdha' gu Dios nam jax kai'ch.

¹² Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uau bhiibgixim, giilhim gē' bhai' ji chim tir, gio gu tanoolh bhai' pix ji chukuur, jix chuk bhai' pup daa, ja'p na gu jax chu'm jannulh no'x chukuum jix chuk, gio gu masaa'n jix bi'p jum duu ja'p na i'ñir. ¹³ Gio gu chiichia' nat mui' ji ii' mu ja'k oi'ñga'n bhaan, ja'p na jax gu iibhai'ñga'n gu iigix na giilhim mui' mu pix titronia' diirap no't jix io'm bhai' xi jib. ¹⁴ Gio gux dhaam pix cham pai' matgir, ja'pni pix jum duu na jax gu u'uan no't jotmoda' xim bhiib. Gio ba' nat giilhim jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, pix cham pai' matgir gu oi'dha' na mui' kap ka daraat na ji'x oi'ñga'n, gio gu a'lhich dippir na mu ja'p dir kax maaxich suudai' iraab. ¹⁵ Ba' gui' nam nai' ja'p daraa nam jir gē'gē'kam na ji'x oi'ñga'n, ma ji-boi'ññor jamit bha ja'p oi'dha' ta'm na jax chiichio', jai' bha ja'p na jax ti diidi' na mit bam o'ñchom, ja biim gu jaja'tkam tuk gam gu ja tujuandam tuk, pui' na jax gu ja gē'gē'kam tuk gu ja sandaarui'x chuk, bix' sia gui' nam jir jix chutumñigam, sia gui' nam jix io'm jix o'jo', gam sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam. ¹⁶ Ba'p ja titda am gu oi'dha' bhiji' ja'p ji baapxich chiichio' gam bha ja'p na jax ti diidi':

—Iam gor bhai' xi ia'lh jich a'm, xich ixchu' pim, na cham jich chigia' gui' nax io'm gē'kam ki'n daa bhammüx dhaam, gio gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, na gu' giilhim jix bhaam jich bui. ¹⁷ Bam ai gu' na pai' dhuuk jich chulhiñchuda' aach na chich cham mi' pui' jii na jax jix aa', gam gu jai'. ¿Jaroo gip jix ñakoo' nax io'm jum tulhiña'?

7

Na ba ja matgilhdha' gu Dios xijum gook oo'm daran maakob miil gu Israel kam

ja'tkam nam mi' pui' jiiim na jax jix aa'

¹ Gio ba' moo mi' dhir ja'pni ñich jup ti tii, maakob sap gu noonbi'ñ gu Dios maakob kap guguuk am na ji'x oi'ñga'n, na mit pui' ja'k ja tiiðak mu ja moot nam jix io'm ti jilhbichdha' biix kap na ji'x oi'ñga'n na ba' tum xichui'dha' biix na ji'k tu'x chu jai'ch biix kap, sia mu ja'p suudai' chir. ² Ba' jumai ja'pni jurnip dir ja'k mui'p ba jim gu nobii'ñ gu Dios ji' ual'dat gui' na ki'n ja matgilhchu'n gu Dios gui' nam ji'k kaichgida'. Ba' mui' xi ja jiiñkai gu jai' noonbi'ñ nam mu ja'p guguuk maakob kap na ji'x oi'ñga'n, na mit ja chia nam tu xichui'dha' jibiil ki'n biix kap na ji'x oi'ñga'n, jup ja titda:

³ —Chakui pim jix io'm ti jilhbichu'nda', nam gu' biix pu ko'ya' gui' nam ji'k tu' dudua na ji'x oi'ñga'n, sia biix pum xichui'dha' gu tutua gam sai' gio gu suudai', nach gu' ka ja matgilhdha' gui' nam ji'k tu' ka'm niidhat mi' pui' tu kuugalhdhim na jax jix aa' guch Gi'kora'. Dai nach ka xi ja matgilhdha' na pim ba' moo mui' ba ti jilhbichdha'.

⁴ Ba' gu nobii'ñ gu Dios xi ja matgilh ja kokobtai' am gui' nam ji'k tu' ka'm nii'ñ gu Dios nam jir Israel kam ja'tkam, xijum gook oo'm daman maakob miil (144,000) ja matgilh. ⁵ Mambhix daman gook miil ja matgilh gui' nam jir bopxi'ñ gu Judaa, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Rubeen ja'kbui' ip mambhix daman gook miil, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Gaad mambhix daman gook miil ip, ⁶ gio ba' gui' nam jup jir bopxi'ñ gu Aseer ja'kbui' mit jup ja matgilh mambhix daman gook miil, gio ba' gui' nam jir bopxi'ñ gu Neptalii ja'kbui' mit jup ja matgilh mambhix daman gook miil, gio gu bopxi'ñ gu Manasee mambhix daman gook miil ip, ⁷ gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Simeon mambhix daman gook miil ip, gio ba' moo gui' nam Lebiip jir bopxi'ñ ja'kbui' mambhix daman gook miil jamit jup ja matgilh, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Isakaar ja'kbui' mambhix daman gook miil jamit jup ja matgilh, ⁸ gio ba' moo gui' nam ji'k jir bopxi'ñ gu Sabuloon ja'kbui' ip mambhix daman gook miil ip, gio ba' gui' nam jir bopxi'ñ gu Josee mambhix daman gook miil ip, gio ba' gui' nam jup jir bopxi'ñ gu Benjamiin ja'kbui' mit jup ja matgilh mambhix daman gook miil.

Gu Juan na ba ja tigia' mui' gu ja'tkam jix chooto ti ti' kam

⁹ Ba' mi' dhir mui' mi' bam maax jamit gu ja'tkam cham daaxix kam, ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Gê'kam gio gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, pu cham jaroi' maat nam ji'k aix, pui' pix tu'ii' am. Biix kap dir mi' guguuk am gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n kam, nam biix aixim tu'm tu' ñiok gam biix aixim tuutu'm. Jix io'm mui'

dho ba' ji gu ja'tkam nam mi guguuk, nam pu cham ji'xdha' jaroi' ja tiimo' siat tii ma ja ja'kilh. Biix jix chooto ti ti' am, gio nam ji'ma'n ja daada' gu ko'kmarak jaaja'. ¹⁰ Ba'p kai'ch am gê' ki'n:

ja'p moo gê'kam ki'n jix bhai' duu ji dhi Dios jich Gi'kora' na bhai' dhaa atooxkor ta'm nat jich uañ guch ua'tulhdhara', nat gu' mu moot dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' pu'ñich a'kmak jum makgirta' na ba' ki'n tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'!

Gammijich jix bhai'ch chaatit tu daanda' buiñor, na gu'r jix bhai'kam.

¹¹ Ba' gu mui' cham daaxix kam gu noonbi'ñ gu Dios nam biix xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa, gio mi' nam pai' biix xikoolh dhir daraa gu maa'n oo'm daman maakob gui' nam jir jagi'gir pa', gio gu maakob sasoi', ja o'lhia ki'n gu'kik bhai' ji chu daan' mit buiñor gu Dios na mi' daa irban. ¹² Jup kai'ch am:

Maaxik dhor pui' nam jax kai'ch dhich jaaduñ,

gammijich dho tu' ka'm niidhat gê'kamtu'nda' dhi Dios jich Gi'kora' na ya' gê'kam ki'n daa,

na gu' maaxik jix io'm jir Gê'kam,

bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. Gammijich gê'kamtu'ndat taxchaabgi'ñdha' sia nar pai' dhuuk ka' git.

Ja'pni tu tui'ka'.

¹³ Ba' maadit gui' nam mi' biix xikoolh dhir daraa nam jir jagi'gir pa' jup jiiñ chitda:

—Jaroom da' dhi ja'tkam jix chooto ti ti' kam nam ya' guguuk? ¿Paam dir ja'k jiiim?

¹⁴ Ba' aañ jup titda:

—Cham ji nañ maat. No' pich mi' dhir iam jiiñ aa'ñ jiiñ jaduñ nap jix maat.

Ba' gui' xiiñ aagi'ñ ip, jup jiiñ chitda:

—Jir di' am dho gui' nam giilhim jum tul-hiiñaimik mu ja'p oi'ñga'n bhaan nam dud-uakat gu ja tutku' bhaan, gio nam gammiji pux biñak kat buiñor gu Dios siam jum tulhiñ. Ba' xib yamma ja'k bap tu'ii' am jix bhai'm taatit, nat gu' biix dappaam tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam, dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ki'n gu i'ra'n nat jaax bhaan gu kuruu, na mit gu' soi'm ilhdhak ti jii'ñ buiñor. ¹⁵ Ya' ji' bar di' nam pai' gammiji biima'n bap tui'ka' gu Dios joidham jix jijikgim, ja'p ji buusnia' nam gammiji ya' pu ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios. Dhi' ba' diilh ja buip tu't ja nuuka'nda'. ¹⁶ Ya' dir ja'p ja'k cham pai' dhuuk kax bhio'n ka' am, ni nam cham pai' dhuuk ka tanook ka', ni gu tanoolh ku cham pai' dhuuk ja a'm ka tonnia', ba' cham pai'x chatoiñ kir kam tulhiñia' am. ¹⁷ Ba' xib ya' dir ja'p ja'k gammiji ya' pu ba oi'ñka' am jix bhai'm taatit, cham tu' bhaan

jum tulhiinaat ka suanda' am nam jax jum tulhiinaimik mu ja'p oi'nga'n bhaan, na gu' ya' gammijix bhai' tu tatta' buiñor dhich Gi'kora', gio na gu' gammiji ja biim oirida' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja bipia'da' ja'p na kakasnir, gio na gammiji ja i'chu'nda' gux kii' suudai' nam ki'n gammijix bhai'm taat ka'.

8

Na jumai kap jup ba bhi'spioka' gu u'uan bhiibgixim guch Xoi'kam

¹ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' ki'n biix ba bhiibhi'spio'kix ka' na ji'k kap bhiibhi'sap kat, pix cham tum ñio biix kap na ji'x jir jix dhaam, miikim pa' moo na cham tum ñiok. ² Ba' gux xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam ja'pni biipi' dir guguuk mi' na pai' daa, xi ja maa mit ji'ma'n gu kukuichdhakar. ³ Ja'xpix ba' moo jumai mi'p ba ai na pui'p jir nobii'ñ gu Dios alhi'ch kubhioñkar ji kusbiot nar jix uam totbikdam, ba' mi' ji kikbo sonpan gu gè' kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimii'ñkar. Ba' gè' xi maa mit gui' na joidham uub na sap ba' kubhioñxida' gu Dios bhaan gu kubhioñkar na mi' kiik ja'pni biipi' dir na pai' daa, maap xi bindai gui' na mit tu kubhioñxi gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pui' ji buusan nam tu kubhioñxidhimik nam tu dañiimik buiñor tu' ka'm niidhat. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk bhai' ji chu kubhiona, silh mu ja'k bhii' gu kuu'mxiga'n na pai' daa gu Dios, maap jum bindak gui' nam tu kubhioñxi'ñ guch Xoi'kam jii'gi'ñdham. ⁵ Mi' dhir ba' nat jax daa ip gio gu alhi'ch kubhioñkar, mi' xi suuduidhak gu tuupalh bhai' dhir bhaan gu gè' kubhioñkar mijimmi xi bua oi'nga'n bhaan. Ba' bhai' pu ji gi'ndoki gu oi'nga'n, gio na gè' tim tiroon ja'p na jax kai'chidha' gu duuk tirnidam.

Gu noonbi'ñ gu Dios nam ba tu kuichdha'

⁶ Gu' ba' gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ji'ma'n ja daada' gu kukuichdhakar, jix kii' bam duu mit nam ba tu kuichdha'.

⁷ Ba' nat pai' dhuuk maadit xi chu kuich, jix dhaam dir mui' pu ji ii' gu chia mu ja'p oi'nga'n bhaan, gio ba' gu tai ip binkam gu i'hir. Ba' pu mi' alhi'ch gu dibii' binkam gu tutua gam sai' na mi' ja'p ka tu tuutit na ji'x pix aagix na ti miya'.

⁸ Mi' dhir ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios, maa'n jix dhaam dir mui' xi jibua mit gè' gui' na ja'p tu'm na oidha', dai na biix miimtu', silh mummu gi' irban gu gè' suudai'. Ba'x bi'p jum duu taak dir gu suudai' ja'p na i'hir na ji'x pix aagix na bi'lhia'. ⁹ Ba' koi mit gu boptop gam gu jai' nam mi' ka tu oipot mi' nat ji'x bigiir

gu suudai' na ji'k aagix nam ko'ya'. Gio gu ja'tkam nam mi ja'p ka oipot kaknub ta'm pui'p koi mit nam ji'k pix jup aagix, biix pu baap gu ja kaknub.

¹⁰ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar baik ka', jix dhaam dir mui' ji jigi' maa'n gui' na ja'p tu'm na chi'ii', ba' mu ja'p gi' ji'kchi kap gè'gè' jir a'kki'n na pai' mir gu suudai' gio mu ja'p na jax jir biipiatam, na ji'k kap aagix na gixia'. ¹¹ Jix Xibu' sap ti' gui' gu chi'ii', ba' biix nat ji'k kap a'kki'n gi', jix xibu'p jum duu gu suudai'. Ba' mui' koi mit gu ja'tkam na mit ji'k ii' gui' gu suudai' na ji'k pix aagix nam ko'ya', nat ja maimtuda gu suudai' na gu' giilhim jix xibu'.

¹² Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar maakob ka', ti' pup irban juugit nai' ji chuu gu tanoolh, gio gu masaa'n, gio ba' gu chiichia'. Cham tu'x bhai' ka tu tonni'ñ gu tanoolh, gio gu masaa'n palhiip pix ba tum masbagi'ñ gio gu chiichia', ba'x chukgam jup tum duu jai' kap na ji'k kap aagix na tum tukgamta', tataba ja'k gio tukaa' ja'k.

¹³ Ba' maa'n gu bha'aa' bhammi ja'p ji dhèdè'dat jix dhaam jup kai'ch gè' ki'n:

—Ja'p moo joi'ndam jum duña' am gu ja'tkam biix na ji'x oi'nga'n nam pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi baik noonbi'ñ gu Dios nam ka bi'ix nam tu kuichdha'.

9

¹ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar jix chamaam ka', maa'n jix dhaam dir mui' ji jigi' gu chi'ii' mummu oi'nga'n bhaan, ba' xi maa mit gui' na ki'n jum kukpio'k mu na pai' gè' ti di' na cham pai' ju'. ² Ba' xi kupio' mi' dhir na pai' kiidha', giilhim gè' mi'ji dir ji buus gu kuubhix iibhidham jix chuk jix kubha'biñ, ja'p na jax chu'm kuubhisda' gu ti'ñkar no' jaroi' bax chu mamaim. Ba' ja'xpix bhai' pix ji chim iika biix kap na ji'x oi'nga'n, nat gu' ba' ta'a'bi gu tanoolh gu kuubhix, na gu' giilhim jix chuk nat mi'ji dir buus na pai' gè' ti di'. Sia gu jibiilham cham tu' ka kii', nat gu' biix ba ia'ñ gu kuubhix. ³ Ba' bhiji' dir ja'p bhaan gu kuubhix bhai' ji bubua mit mui' gu sossai, biix kap ba oipo am na ji'x oi'nga'n, dai nam pui'x io'm jup jix bhaa'mna' na jax gu nankasir. ⁴ Pui' ja'k ja' tiddak mu ja joot jamit nam ja ki'mna' gu ja'tkam na ji'k cham daaxdhix ka' ja kokob-tai' am gui' na ki'n tu matgilhchu'n gu Dios na bhaan jix maati' nam gui' kaichu', gio nam cham jax ja buada' gu tutua gam sai' na mi' ja'p tu tuut, daipu' nam jax pix ja titda. ⁵ Gio ba' moop ja titda am ip nam sap cham tu' pu ja koodaidha' gu ja'tkam nam ji'k ja ki'mna', ja'ppi dai nam ji'x pix bhaan jum tulhiina'. Ba' dhi' ji' nam ja'p tuutu'm na

soosso, bhai' ji ja ki'mna mit bñx gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit, pui' ja'k ti kiki' am na nankasir. ⁶ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' jim tulhii gu ja'tkam na mit bhai' ji ja ki'mna gu soosso, mui' tiix aa' am nam ba ko'ya' git nam cham mi' pum tulhiidha', gu' ji nam gu' cham ko' siam chi moo jax jum bua't ti muuki' dhaan, ja'p ji buus gu' nat mai' mi' gu muuki' mi' dhir ja bui.

⁷ Gu soosso ja'p tuutu'm am na gu kakbai, gio nam pui'x ja joiñi' nam nai' xi bapo' nam jax xim buada' gu kakbai pai' no'r jigialhi'. Dai nam bñx ji'ma'n ja'p tu'm tu moom na ja'tkam, gio nam bñx ji'ma'n ja tuttutu' gui' na ja'p tu'm na kuruuñ. ⁸ Gu ja kuup ba' ja'xbui'r tē'tēb nam ji'x tu kuup gu u'uub, gu' ba' gu ja taatam ja'p tu'm ip na gu mabii'ñ gu taatmu'n. ⁹ Bñx kap na ji'x jir ja tutku' tu baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdhatu'. Ba' nam xi a'ngib ja'p tum kai'ch na jax no'm pai' dhir mui' mu boopo' gu kakbai ji ja tiibiopat gu kakret no't ba ji chum kokda. ¹⁰ Gu' ba' gu ja bhaabhai ja'p tu'm na gu bhai'ñ gu naksir, kukgaram mi chuut gui' na ki'n ti kiki'. Dhi' ba' ki'n ja ki'mna mit gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit. ¹¹ Gu ja gē'kam tuk dhi soosso, Abadoon ti' gu ebreo ñi'look ki'n, gu' ba' gu griago ñi'look ki'n Apolion. Dhi' pix jir di' gui' na mu ja'k jup jir gē'kam na pai' giilhim gē' ti di'.

¹² Ja'pni ja'k tum bua, ku gu' gook ka bi'iix ji gu tulhiifara' na ja a'm ka jimia' gu ja'tkam, cham tu' daipu'. Dhi' ki'n kia'pix maa'n ba jim.

¹³ Gu' ba' nat pai' dhuuk xi chu kuich gu jumai nobii'ñ gu Dios na ka bi'iix, bhai' ji chum ñio bhai' dhir bhaan gu kubhioñkar nar jix uam totbikdam na mi' kiik ja'pni biipi' dir na pai' daa gu Dios, ¹⁴ jup titda gu nobii'ñ gu Dios nat kia'pix tu kuich:

—Mi' dhir jap ja do'ñchora' gu maakob noonbi'ñ gu Dios nam mummu buupulh gē' akki'n na Eupraates ti' ti'.

¹⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios mu jimik jup xi ja do'ñcho gu jai' noonbi'ñ nam mummu buupulh ak juii'ñ, nam sap ba' ba ja kooda' ji'kchi gu ja'tkam na ji'k aagix, nam gu' pu pu kai'ñkam mi' buupulh nam pu'ñi tu duñia' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh gio gu oidha' na pui' tu kuugalhdha'. ¹⁶ Ba' gu ja sandaarui'x chuk gook jix cha'tmam oo'm miyoones ja aa am nam aix, bñx kak-bai cha'm jiim am.

¹⁷ Bñx ji'ma'n gu ja sandaarui'x chuk nam bha darai'chui' kakbai cha'm, ji'ma'n ja baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdha', dai na gē' miimtu' ja'p na tai, taak dir jix chiidu'm maaxi'ñ, taak dir ba'x uam. Gu' ba' gu ja kakbai' ja'p tu'm tu moom am na jax chu'm tu mo' gu mabii'ñ, ba' ja chiichiñ am dir busaak gu taix io'm

jix choiñ kuubhñx binkam. ¹⁸ Ba' mui' ja koi mit gu ja'tkam ki'n gu tai nam ji'k pix aagix nam ja kooda'. ¹⁹ Gu ja bhaabhai ba' ja'p tuutu'm na kooko', tu moom kukgaram dir na jax chu'm gu ko'. Dhi' ki'n jamit ba' mui'p ja ki'mna gu ja'tkam.

²⁰ Ba' gui' na mit bii na mit cham koi ki'n gu tai na ja chiichiñ am dir busaak gu kakbai, gio na mit cham ja ki'mna, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buiñor gu Dios sia kum jax ti ni'i'ñ, pui' nam jax ba tu bua na jax cham ki' ka'm ni'i'ñ. Jix io'm ba xi jii mit nam tu daan ja bui gu cham kiki' i'ii'mda' nam jir noonbi'ñ gu ja'ook, gam ja bui gu didios jum taitgidam nax uam totbikdam ki'n jup duñiix, gam jai' gui' nax chooto totbik, gio jai' bñx aixim tu'm, gio gam jai' gui' nar u'uux jup duñixim nam pu cham tu oipo sia kum ti tu tooton, ni nam tē kēē sia kum ti tu naanak, gio nam cham ñiñña sia kum ti tu buupul, nam gu' pu cham tu' dudua, nam gu'r jup duñiixim pix. ²¹ Gio ba' nam mui' ja bia'kat gu u'uub ja biim boppo, gio nam ti ixi'i'ñ, gam nam ja koo'n gu ja'tkam, gio ba' nam nai' tu jiboñ.

10

Gu nobii'ñ gu Dios na ua'ka' gu u'uan

¹ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios jix dhaam dir mui' ba jurnim mu ja'k oi'ñga'n bhaan joidham tibaa'ñ cha'm. Gē'kam kam tu'i'dhi' gui' gu nobii'ñ gu Dios, ki'oor bñx xikoolh xi bñiichdhixchu' bha mo'r daam, gio gu buibsa'n na gē' miimtu' ja'p na gu tanoolh, gio gu tootna'n pui' ip, ² maa'n daa'ñchu' gu u'uan silhñixim na bixxik dir mi chu ua'ñix. Ba' mummu ji kikbo oi'ñga'n bhaan, maap dir suudai' chir ti kiis gu ki'i'n dir kam toona'n ki'n, gu o'nsop dir kam toona'n ba' dibar ta'm ti kiis. ³ Ba' xi jiiñ gē' ki'n, ja'p ti na gu mabii'ñ no' gē' ki'n jiirok. Ba' mu pai' dhir bhai' ji chum ñio gē' ki'n gio nat tim tir, jix xijum gook ti na mit bha ñio maap maa'n jimdam. ⁴ Ba' aañ ba ji chu ua'nak nam ji'k jax kai'ch gui' nam mu pai' dhir bha ñiok, gu' ji nat gu' jotmoda' bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup jiiñ chitda:

—Dhi' dai cham tu' u'uanda' nam jax kai'ch dhi' nam mu ñiok, diilh jap pix pui'x chu mat ka'.

⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu kiik oi'ñga'n bhaan, na maap dir suudai' chir ti kiisap, xi bamii'ñdha' gu ki'i'n dir kam nobii'ñ ⁶ jup kai'ch bhaankamu'n gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na mi' dhir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam nat jup tu duu bñx na ji'k tu'x chu jai'ch:

—Ja'xbui' pix juugit ti niira gu Dios, ⁷ na gu' xib na pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi jumai nobii'ñ nat chakui tu kuich, bñx pui' ba tu kuugalhdha' nat ji'k jax ja tiidak gui'

nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik biix kap na ji'x oi'nga'n.

⁸ Ba' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'n jix dhaam, jup jiñ chitda ip gio:

—Taañmir gu u'uan na daa' gu nobii'n gu Dios na mu kiik oi'nga'n bhaan, na maap dir suudai' chir ti kiisap, ja'p jap tüda' nam makia'.

⁹ Ba' aañ mu jimik bhai'p ba taan gu u'uan na daa', ba' gui'p jiñ chitda:

—Ya' dho, dai ji nap gu' bha jugia'. Joidham jix maikak ka' nap mui' ji jugia', irban dir gum book ba' bhai' jim maimtuda'.

¹⁰ Ba' aañ bhai'p xi juu gu u'uan nat pai' dhuuk bhai' xiñ maa gu nobii'n gu Dios. Pui' dho joidham jix maikak ja'p na mübat na ñich mui' ji juu, nat pai' dhuuk irban dir jum gaam ji guñ book nat ba' giilhim bhai' jiñ maimtuda'. ¹¹ Ba' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'n jix dhaam jup jiñ chitda ip gio:

—Jum aa' nap giop ka tu a'gara' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'n gu Dios, nap ja aagi'ñdha' biix gu ja'tkam na tu' jax dhuñia' gatuuk. Biix kap jap aaya' na ji'x oi'nga'n, na gu' biix jum aa' nam pui' tu machia' na ji'k ja'tkam, sia nam jir jax chu'm, siam jir pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu ñiook, biix jap pui' tu ja a'gi'dha', sia gui' nam jir tē gē'gērkam.

11

Gu gook tujuandam tugi'n gu Dios

¹ Ba' mikkat maa'n xiñ maa mit gu jupaabdakar ja'p tu'm na tootkom, mi' dhir ba'p jiñ chitda am:

—Jupaabda' ap dhi' ki'n gu chiopga'n gu Dios gio gu sasoi' mimiñkar na bhaan tum makgirxi'n gu Dios, gio ba' nap ja ja'kilhdha' gu ja'tkam nam ji'k aix nam mi chu daan irban dir. ² Dai mu ja'p dñrap dir gu chiop jap cham jupaaba'nda', na gu' dhi' mi' dhir ja'p ja a'm bipio' gui' nam cham ti jügi'n aañ jiñ bui. Na gu' dhi' ja'p jir jum duukam nam biix tu' pix ja ilhdha' gui' nam ji'k ba ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui baik oidha' daman taak juugit. ³ Ba' aañ gook mu ja jootsa' guñ chujuandam tuk nam jiñ a'mkam tu ja a'gidha' guñ ñiook biix gu ja'tkam baik oidha' daman taak juugit. Gampai' pix tui'ngida' am, jix xaasak ti tii'chgida' am na bhaan jix maati' ka' nam soi' pix jum ilhii'ñchu'nda'.

⁴ Gui' ji' gook tujuandam tugi'n gu Dios, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ am gu gook oliibos na ja'pni biipi' dir tu't bhai' na pai' daa gu Dios, gio gu gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir. ⁵ Ba' nat pai' dhuuk mu ja joot gu Dios gu gook tujuandam tugi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, cham ji'xdha' jax ja dooda mit gu ja'tkam sia kum tiix ja bhaamki'ñ, na gu' bixchu'x bhai' nam pu

tu duñia', ja chiichiñ am dir busaak gu tai. Ba' jai' dhit nam tiix ja koodam, pu ja mi'i'ñ jamit. ⁶ Siax bhai' na mit pui' tu duu nat cham duu'n baik oidha' daman taak na mit ji'x juugit tu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios na jax ja'k tu duñia' gatuuk, gio na mit i'ñir jup duu gu suudai', gio ba' na mit pui' ja'k tu duu nam bixchu' bhaan bhai' jim tulhiña' gu ja'tkam na mit ji'x juugit ilh. ⁷ Gu' ba' nat pai' dhuuk jum ai na ji'x juugit daaxix nam tu a'ga', na mit biix kap ba tiimo nam tu a'gimik gu Dios ñio'ki'ñ, maa'n gu nobii'ñ gu ja'ook nax iibhidham tu'm miñi dir buusnik na pai' gē' ti d' bhai' ji chu kokda ja bui, ja mai'chik pu ja koi. ⁸ Mi' pix ja'p biit am ba'bhak sanoop, mi' irban gu gē' kiicham na Jerusalem ti tii', na mit pai' giibiimik sissapa ip keruuu ta'm guch Xoi'kam jano' na mu xi oilhimik, mi' na pai' ja'p ji buusan na gook ki'n ti tii': Sodooma gio ba' Ejipto, nam gu' pui' ja'k jup tu jim gu mi' oi'ñkam Jerusalem na jax gu Sodooma kam gio gu Ejipto kam. ⁹ Baik tanoolh daman taak mi' pu biit gu ja tutku' gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios. Biix na ji'k ja'tkam ja tii mit nam mi' pix ja'p ko'iix, sia gui' nam mik ja'k oi'dha', gio jai' gui' nam maakam tu ñiook. Biix kap dir na ji'x oi'nga'n ja tii mit, ba' pu cham jaroi'm guguux na ja yaaspa', mi' pix xi ja ñii'ñ am, nam gu' tu' pix ja ilhii'ñ. ¹⁰ Dai na mit joidham jix bhai' bhai' jim ilh biix na ji'k ja'tkam na mit ba ja tii na mit ba koi gui' ji' gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, pix am tum a'onbagi'ñ am biix ji'ma'n gux dha'ram namkim, nam gu' pui' xim aa' na mi' dhir ja'p ja'k joidham jix bhai' ba tu ja jimia', cham tu' bhaan kam tulhiña' am, na mit gu' ba koi gui' nam pui' ja'k ka tu bua't. ¹¹ Ba' mi' dhir nat xim ai gu baik tanoolh daman taak, gu Dios giop ba ja dudua'ñ gu gook tujuandam tugi'ñ, ba baapam jamit mi' dhir nam pai' ka biitit. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamit biix na ji'k ja'tkam na mit ba ja tii gu gook ja'tkam na mit giop ba dudua nam ka ko'iix kat. ¹² Ja'xpix bhammix dhaam dir mui' ba tum ñio gē' ki'n, jup ja titda am gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios:

—Bhai' gor bi jiim.

Ba' gu gook tujuandam gamai'p ji chütis jamit joidham tibaa'ñ cha'm na mit ba jii bhammi ja'k jix dhaam buiñor gu Dios ja nii'ñchudat biix gu ja'tkam nam jix ja bhaamki'ñ. ¹³ Ba' mi' dhir jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'nga'n na mit jax pix bhammi ji bhiihhi'ñ gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, ba' ji'kchi ia'ri gu ba'bhak na ji'k daaxix na ia'lhia' gui'p tanoolh, gio gu ja'tkam xijum gook müil jup koi mit nat ja tiim gu ba'bhak. Ba' gui' na mit ji'k biñ, jix chotdonik ma tu daani mit buiñor gu Dios nax dhaam jup tu'ii'.

¹⁴ Gook moo ba jim gu tulhiifāra', maa'n pix ba bii na pui' tum kuugalhdha'.

Na jumaip ba tu kuichdha' gu nobii'n gu Dios nam ba' ki'n bar daipu' ka'

¹⁵ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'n gu Dios nam ba' ki'n bar daipu' ka', mui' dhit bhai' ji chum űio gē' ki'n bhāmmi dir jix dhaam, jup kai'ch am: Dhi Dios jich Gi'kora' biima'n guch Xoi'kam, biix kap bar gē'gē'kam am na ji'x oi'űga'n, ba' gammiji pu bar gē'gē'kam ka' am sia nar pai' dhuuk ka' git.

¹⁶ Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa', nam biix xikoolh dhir daraa mi' na pai' daa gu Dios, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu, nai' ji mungia mit, diirap xi chu sissap gu ja moom, bhai' ji chu daani mit buiñor, ¹⁷ jup kai'ch am:

Taxchaab Dios jich Gi'kora' nap jix io'm jir gē'kam kat bixchu'x aichu'n nap pu tu duñia',

gio nap bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch kat dhi oi'űga'n,

nap gu' aap biix kap bar gē'kam ba' xib na ji'x oi'űga'n gam sia nar pa ja'k.

¹⁸ Mui' jai' dhit gu ja'tkam na ji'x oi'űga'n nam cham ti jūigi'n aap jum bui, tiix bhaam am nap biix kap bar gē'kam na ji'x oi'űga'n.

Ku ba' gu' nap gu' ba ja tulhiinçhuda', ya' bar bhaan gu' nap pai' dhuuk ja aagi'ndha' biix na ji'k ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat ja tutku' bhaan,

no'm jix kii'p jum duukam jup tu buimik piam ku gu'x buam jum duukam.

Xib jap ba' ampix tu ja makia' gui' na tu' ja a'm bipio' gui' nam bijik jum a'mkam tu a'gimik gum űi'ook,

gio gui' nam jum a'mkam tu juaanaimik, gam gui' na mit ti jūi'ndhak mi' pui' jii nap jax jix aa'.

Gio gui' na mit ji'k cham tu' ka'm jum ti, pui'p jup ja makia' na tu' ja a'm jup bipio', siam chi moor jix chutumñigam piam siam cham tu' bia'.

Sia ja makia' ap na tu' ja a'm bipio' gui' nam tu ko'ktulhdhimik biix kap na ji'x oi'űga'n.

¹⁹ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu ki'ñgob bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Ba' nañ mui' xi chi ni'i'n, bhijimmi pix daa irban dir gux xidhuu kam kaaja. Ba' mi' dhir gē' bhai' ji chim tir, gio nat bhai' ji gi'ndoki gu oi'űga'n, gam nat bhai' ji ii' gu chia.

12

Gu Juan na ba tigia' gu ubii gio gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook

¹ Ba' mi' dhir maa'n bhāmmi ja'p bam maax jix dhaam gu ubii ji chi'kat maa'n

gu jannull na gē' tanoor, ja'p na ji'x tu tonni'n gu tanoolh, maa'n xi kiis gu kuruun na mambhiix daman gook bha daraa gu chiichia', amuub bitaa'n ja'p ba' daa gu masaa'n na pai' kiik gu ubii. ² Jir alhi'ch kiikam ji gu' gu ubii, ba' mi' dhir gē' ki'n bhai' ji saraa nat bhai' jix chu ko'kor nat bam ai na pai' dhuuk tigia' gu alhi' na bia'. ³ Ba' ja'xpix ja'p ja'k jup bam maax gu ja'ook, dai na giilhim iibhidham tu'm gu tukga'n, ja'p tu'm na tirook dai na gē' gio nax bi', xijum gook tu moom, mambhiix ba' tu a'aa', ba' biix na ji'k moomoram ji'ma'n ja tututu' gu kukrun. ⁴ Mi' dhir ba' gu bhai'n ki'n ja gibio'rak xi ja ii'ñixich mui' gu chiichia' na bha ja'p daraa na ji'k pix aagix, mummu ja'k xi ja iabu oi'űga'n bhaan. Mi' dhir ba' mui' ji ai mu ja'k na pai' gu ubii na kia'pix ba duduar alhi' ki'n, na sap ba' mi' pu jugioka' gu maraa'n na jax maaxilhia'. ⁵ Gu alhi' nat ti' gu ubii, jir chio'ñ. Dhi' sap ba'r ja gē'kam tuk ka' gu ja'tkam biix na ji'x oi'űga'n, nax oo' ki'n ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia. Ba' moo jano' nat jax maaxir gu alhi' mi' dhir pum bhik baasi'n ja'k jix dhaam buiñor gu Dios, nam bhāmmi ja'k gē'kam ki'n daasa'. ⁶ Diil mi' pup bii gu ubii, di'iñ gu alhi'. Ba' mai' ba mi' mu ja'p gampix na pai' cham jaro'i oiri na ba' cham jaro'i jax dhooda', silh pu bhii mummu maa'n kap na pai' tu aagi'ñ gu Dios na aaya', nat gu' pu pui' ja'k ba duu biipi' dir nam gu mi' oi'ñkam ka tu maakda' gu koi' na ki'n duaka' baik oi'dha' daman taak juugit.

⁷ Ba' gatuuk jup ma jigialhich bhāmmix dhaam, gu nobii'n gu Dios nar ja gē'kam tuk gu jai' noonbi'n na Migial ti', ma tu kokda ja biim gu sandaarui'x chugi'n buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. Gu ja'ook tiix io'm tu kokda ja biim gu noonbi'n na ilhdhat na moo ja mai'chia' git gu noonbi'n gu Dios. ⁸ Gu' ji nat gu' cham tu' jax ji dhuu, tu' pix dooda mit, ba' pu mai' ardi mit bhāmmi dir jix dhaam. ⁹ Mu ja'k jamit xi ardi oi'űga'n bhaan binkam gu noonbi'n, ba' xib biix kap na ji'x oi'űga'n oiri' ja iatgi'n gu ja'tkam. Dhi' pix jir di' gu ko' na bijik dir pu jai'ch nat dir dhi oi'űga'n jup jum duu, na gook ki'n ti': Ja'ook gio ba' Dhiabur.

¹⁰ Ba' mikkat bhāmmi dir jix dhaam bhai' ba tum űio gē' ki'n, jup tum kai'ch:

—Xib ba' ya' bam ai na pai' dhuuk saak jix ja joi'ndai gu Dios tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam na ji'x oi'űga'n. Biix kap bar gē'kam ba' xib gu Dios ja bui gu ja'tkam, nat gu' guch Xoi'kam pui' ba tu kuugalh nat jax tiidak mu joot mu oi'űga'n bhaan, mai' ba ardi gu' gu ja'ook na ya' mimrat ka ja iattulhi'ndha' gu ja'tkam, gammiji ya' kiika' kia' na ja iattulhi'ñchu'nda' buiñor gu Dios jich

Gi'kora'. ¹¹ Xib na mit gu' mai' ba ardi, ba' ya' dir ja'p ja'k cham ka bhaai' ka' na jax ja iattulhdha' gu ja'ook dhich jaaduñ, nat gu' ba tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasni', jano' nat jaax gu i'ra'n bhaan gu kuruus na ba' pu'ñi duuji biix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' cham jax ka ja dooda' xib gu ja'ook, nam gu' dhi' ba kaichu' guch Xoi'kam. Pui' ku ba' na mit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor, mi' dhir nai'p ji jii' mit na mit tu ja a'gidham gu jai' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonik sia mit chi ja bhaamkidhak ja koi, nam gu' biix ja jujur ki'n bax biiñak buiñor guch Xoi'kam. ¹² Ba' aapi'm na pim ji'k ya ja'p tu oi'dha'x dhaam, gē'kam ki'n japim jix bhai' pix bam taat ka' na mit ya' ba ai dhich jaaduñ na mit mi' pui' jii' na jax jix aa' guch Gi'kora' nam jich biim ba oi'ñka'. Dai aapi'm na pim ji'k mu ja'p jup tu'ii' biix kap na ji'x oi'ñga'n dho gi' gu' gē'kam ki'n jix buam jum aa'nda' ji, na gu'x io'm jam tulhiñchuda' gu ja'ook biix aixim bhaan nat ya' dir miji xi mii, sia aapi'm na pim ji'k mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm, gam na jam iatgidhai mu ja'k jam bhai'chdha' na pai'x io'm jum tulhiñka' diihl, na gu'x maat na bar mia'n nam pai' dhuuk daagii tulhiñchuda'.

¹³ Ba' na mit pai' dhuuk mu ja'k xi ardi gu ja'ook na ja'p tu'm na tirook oi'ñga'n bhaan, mu gē'k bax mu'aam gu ubii gui' nat kia'pix tii gu alhii, na gu' giilhim jix bhaamtu'. Gu' ji nat gu' jimiiñor gu ubii, gu ja'ook ba' gatuu'k dir mui'p ji ardi. ¹⁴ Ba' gu Dios xi a'ngatuda' gu ubii ja'p tu'm na gu bha'aa' gu a'nga'n na sap ba' dē'ji nakga' gu ja'ook, gio na ba' jotmoda' aaya' mummy gampix nat pai' joot nam o'ñcho' baik oidha' daman taak juugit, na ba' cham mu'aa' gu ja'ook. ¹⁵ Ba' gu ja'ook chiñi'ram dir mui' xi nua gē' gu suudai' na sap ba' bi'ñña' git gu ubii nax mu'aam, ¹⁶ gu' ji nat gu' gu dibii' jotmoda' xim kupio' na mui' ba miihiim gu suudai' mu na pai' gu ubii, miji ja'k pix ji baap gu suudai' dibii' bita', pix cham pai' matgir, pu cham jax dhooda. ¹⁷ Giilhim tiix bhaam ji gu' gu ja'ook buiñor gu ubii nat cham jax dhooda. Ba' gatuu'k na mit pai' xi mui'dha gu bipsalhi'ñ gu ubii, bhai' ji chu kokda ja bui. Gu bipsalhi'ñ gu ubii, dhi' pix kat jup jum kai'ch am gui' nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammijix biiñak buiñor. ¹⁸ Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm na gu tirook, mi' pix ji kiku' ju'ñdharam gu gē' suudai'.

13

Gu gook noonbi'ñ gu ja'ook nam pui'x iibhidham tuutu'm jup tu tutku'

¹ Ba' mikkat maa'n miji dir ba ji buus suudai' iraab gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, pui' iibhidham tu'm jup tu tuuku', xijum gook jup tu moom, mambhiix ba' tu a'aa'. Ba' biix ji'ma'n ka'm gu a'ga'n ja tututu' gu kukrun, bha moomoram ba' mui' bha ua'ñixchu' gu ñiiñio'k na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios. ² Gu tukga'n gui' ji' nobii'ñ gu ja'ook nat miji dir ji buus suudai' iraab, ja'p tu'm na di'nbalh, gu tootna'n ba' ja'p tu'm ip na gu booji gu tootna'n, gu chiñi'ñ ba' ja'p tu'm na gu mabii'ñ gu chiñi'ñ. Gu' ba' gu ja'ook gui' na ja'p tu'm jup tu tuuku' na gu tirook, gē'kam ki'n ba dai gui' ji' nat miji dir buus suudai' iraab nar nobii'ñ, na sap ba' ja'xbui'p bar gē'kam ka' na diihl, gam na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. ³ Gu' ji na gu' panaas ja'p tu'ii' na maa'n muukixchu' gu ma'oo'n gui' ji' nobii'ñ gu ja'ook, panaas kux io'm jix ko'ktolhdhix, cham ji'xdha' ka dodhia' kam tu'ii', gu' ji nat gu' mi' jotmoda' bhai' ji dhua cham jum ihdham. Ba' biix gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n na mit tii nat ba dua gu ma'oo'n gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, joidham jix bhai'm ihdhak mu ja'k ji kai mit. ⁴ Ba' dai nam ba tu daanda' buiñor gu ja'ook gui' na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na gē', nam gu' biix ba kaichu' gui' na mia'n jir nobii'ñ nat pu pu kai'ñkam gē'kam ki'n dai na ba' pu'ñi ja iatgidhai biix gu ja'tkam ja chiñia' nam tu dañia' buiñor. Tu daanda' am ba' gu ja'tkam buiñor gu ja'ook gio buiñor gu nobii'ñ jup xi kai'chit:

—ja'p moo tu' silhkam jir gē'kam ji' dhi' nach jaroi' kaichgit ba tu daan buiñor! Cham ji'xdha' jaroi' jax dhooda' sia pik jax ka' git, na gu' cham tu' jumaip jai'ch na ja'xbui'p jir gē'kam na dhi'.

⁵ Ba' gui' ji' nar nobii'ñ gu ja'ook jup ja titda biix gu ja'tkam na sap dhi'r di' gu Dios, na gu' pu'ñi ja'k aagi'ñ diihl gu ja'ook. Ba' biix ja daam kiikak gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n baik oidha' daman taak juugit. Jup titda ip gu ja'ook na sap biix aixim ai'chuxdha' gu Dios na jax cham kii' ka'm nii'ñ. ⁶ Ba' pui'p duu gu nobii'ñ gu ja'ook nat jax chia, jix bhaamut bhai' ji a'ga gu Dios, biix aixim ba ai'chuxi'ñ na jax cham kii' ka'm nii'ñ ja bindat sia gu noonbi'ñ nam bhammi ja'p jup tu'ii'x dhaam. ⁷ Gio ba' nat bhai' ji ja tulhiñchuda gui' nam ji'k ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sia dhi' pu'ñi ja'k chia gu ja'ook na tu duñia'. Ba' ji'kchi ja koi nam ji'k kaichgit gu Dios, na gu'x aa' nam dai gui' kaichgida'. Biix ja daam kiika' na ji'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu ñio'k. ⁸ Ba' biix kap na ji'x oi'ñga'n gu ja'tkam ba tu daan am buiñor gu nobii'ñ gu ja'ook nat ji'k pu cham ja dai gu Dios jix io'm bijik dir na ba' moo dhi oi'ñga'n jup ba jai'chdhihla', bhaan gu u'uan nam pai' daaxix nam ji'k bhammi aaya'x dhaam,

nam pai' gammijix jijikgim baj tui'ka', na pai' ja daasaim xib gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir nam ji'k ti jii'ndhim buiñor.

⁹ Gu jaroi' no'x aa' na biix jix mat ka' gu ñio'ki'n gu Dios, jum aa' na biix mo'ram baapsa' mi' na pai' ja'pnim kai'ch: ¹⁰ "Biix gui' nam ji'k daaxix nam ja da'ngii ja kupa', pui' ja dooda' am, gio gui' nam ji'k jup daaxix nam tɛ'tɛb kukxir ki'n ja kooda', pui'm jup ja dooda', ba aagix am nam jaroi' pui' ja dooda'. Dhi' ba' bhaan matgilhia' na jaroi' moo tu' silhkam biix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor gu Dios, no'x mo' pui' nam jax bax biiñak buiñor siam jam ja bua."

¹¹ Ba' ja'xpix jumai ja'p dir ja'k dibiir bita' bhai'p ji buus gu nobii'ñ gu ja'ook na pui' ñbhidham tu'm ip gu tukga'n, gook tu' a'aa' ja'p tu'm na gu kasnir gu a'ga'n, pui' ja'k tu' ñiok na diihl gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. ¹² Ja'xbui' gɛ'kam ki'n jup daaxix na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu' moom. Biix kap ja daam jup ba kii' gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n, ja chia nam sap tu daanda' buiñor gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu' moom, gui' nat kia'pix dua gu ma'oo'n na ka muukix kat maa'n, sia ku gu' cham ji'xdha' ka dodhia' kam tu't. ¹³ Gio na joidham jix bhai'm duukam xip tu bua ja nii'ñchudat biix na ji'k ja'tkam, tai bhammi dir ja'p jix dhaam bhai' ji ii'ñixichu'n. ¹⁴ Ba' na mit ti' biix gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n na joidham bixchu'x aichu'n na pu tu duñia' nam tu' cham ilhii'ñ, biix jix bhai'm ilhdhak mu ja'k jup ji kai mit, nat gu' dhi' ki'n ba ja iatgi. Ba' mi' dhir dai nat ba ja chia nam sap jup duñia' gui' na pui'p tu'm ka' na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu' moom, gui' na mit ti' sii' tɛb kuxiir ki'n, gu' ji nat gu' cham tu' muu. ¹⁵ Ba' na mit pai' dhuuk timo na mit jup duu, gu nobii'ñ gu ja'ook gui' nat tu chia nam jup duñia', xi dhua'ñ gup duñiixim na sap ba' diihl ba tu oirida' gio na tu ñiokda'. Ja chia ba' biix gu ja'tkam nam sap tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor gup duñiixim. Ba' gui' nam ji'k cham aa' nam tu dañia' buiñor, pu biix ja koi. ¹⁶ Gio nat ja chia nam sap jum matgilhdha' biix na ji'k ja'tkam ja kokobtai' am piam gu kii'n dir kam ja noonob am, na bhaan jix maati' ka' nam buiñor jup tui'dhi' gu ja'ook. Biix jamit ba'm matgilh gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n, pui' na jax gui' nam jir jix chutumñigam gio gui' na cham, sia gui' nam jir tujuandam gio gui' na ji'k cham, gam biix gu a'aal nam kia'pix maaxilhim, gio gui' nam jix io'm bar jagi'gir. ¹⁷ Ba' pu cham bhaai' nam tu saba'da' gio nam tu ga'ra' gui' nam ji'k cham bha daaxd-hix ja kokobtai' am gui' na bhaan jix maati' nam buiñor jup tui'dhi' gu ja'ook piam na ji'k ja'kilhi'ñ bia', nam gu' ja o'bhagi'ñ. ¹⁸ Ya' ba' moox io'm matda' jum aa' gio na pim jix bhai' xim ga'ngada' na pim ba' machia'

na jax chii' gui' na ñbhidham tu'm bhaan dhi'ñi ja'kilhi'ñ na ya'ni daa: Xijum maa'n jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm xijum maa'n (666). Dhi' pim ba' bhaan machia'. Ku gu' na jax chii'ka', jir pu chu'm ka' ji nam jax chii' gu ya ja'p kam ja'tkam.

14

Nam ba laala'nda' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil gu ja'tkam nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam

¹ Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, bhammi kii'k gɛ' oidha' ta'm na pai' Sion ti ti' ja biim xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil (144,000) gu ja'tkam. Biix ji'ma'n bha ua'ñix ja kokobtai' am na jax chii' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir gio na jax chii' gu Dios. ² Ba' ja'xpix gɛ' ki'n bhai' ji chim tir bha ja'p jix dhaam, ja'p tum kai'ch na jax no' tiroon gu duuk, piam pai' no' gɛ' mir gu suudai', gio ba' na jax jup tum kai'chdha' no'm pai' tu sab mui' dhit gu sasabdam kikkchar ki'n. ³ Ba' gu mui' ja'tkam nam bhai' guguuk biima'n gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, laala'n am maa'n gu xibkam alabaa'n mi' ji gu'kat ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Gɛ'kam, nam pai' biix xikoolh dhir daraa gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu maakob sasoi'. Ku gu' cham bhai' ji na jaroi' machia' dhi' dhi alabaa'n, daipu' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil na mit mi' pui' jii na jax jix aa' guch Xoi'kam nam duduakat gu ja tutku' bhaan, ⁴ nam cham tu' biix aixim tu buimik na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ni nam cham tu' mui'x bhai' ja titdaimik ja biim boppimik gu u'uub, dai ji nam tu' ka'm niidhat mi' pui' jiiimit na jax jix aa' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir. Ja'p ji buus na mit jum makgirta buiñor gu Dios nat pai' dhuuk ja tulhiññchudak ja koi gu ja'ook. ⁵ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak jamit, ni na mit cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak.

Gu baik noonbi'ñ gu Dios nam ba tu a'ga' bhaankamu'n

⁶ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhammi ja'p dɛ'dɛ' irban gux dhaam, jir di' pix gui' na biix kap na ji'x oi'nga'n tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Biix na ji'k ja'tkam tu ja a'gi'ñ, siam jai' maakam tu ñiok, piam sia kum jir jax chu'm, gam sia kum jir pa ja'k kam. ⁷ Jup kai'ch gɛ' ki'n:

—Tu' ka'm japim niidhat gɛ'kamtu'nda' gu Dios, na gu'x io'm jir gɛ'kam. Xib ya' bam ai na pai' dhuuk saak ja aagi'ndha' gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Dhi' pix jir di' gui' nat jup duu dhi oi'nga'n gio dhix dhaam, gio gu suudai' na mu ja'p suusu'n mui' kap.

⁸ Gio ba' moo mi' dhir jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios, jup kai'ch ip:

—Xib dho gi ba' am xi ko'ya' am ji gu Babiloonia oi'ñkam, na mit pai' dhir pui' ja mamtux bix gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k gē'kam ki'n jum ua'tulhdha', gam nam jax ja'k ja daanda' gu didios jum tūtgidam jup duñiixim nam jax ja'k tu jim diih. Ja'p ji buus na mit ja i'tiich gu biñ nam ki'n jum ua'tulhdha' buiñor gu Dios.

⁹ Mi' dhir ba' moo jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar baikim ka', jup kai'ch ip gē' ki'n:

—Gu jaro'i' no't tu daani buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook, gio gup duñiixim na pui'p tu'm, gam no't jum matgilh bha kobtagi'ñ piang gu ki'n dir kam nobi'ram na bhaan jix maati' na ba kaichu' gu ja'ook, ¹⁰ am ti'ñchoka' nax io'm tulhiñchuda' gu Dios mu na pai' miim gu tai nax io'm jix choiñ ja ni'ñchudat bix na ji'k noonbi'ñ gio gui' na ja'p ji buusan na gux ki' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja i'chdha' gui' nax io'm jix xibu' nax maimda'. ¹¹ Mi'm ba' pu miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, na gu' cham pai' dhuuk tukia' gu tai, nam gu' gē'kam ki'n cham am bua no' mit jax dhuuk tu daani buiñor gu ja'ook, gio gui' nar jup duñiixim na pui'p tu'm, gio no' mit jum matgilh na bhaan jix maati' ka' nam gui' ba kaichu'. ¹² Ba' gui' nam ji'k ti jūgi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nam nakga' siat pu'ñix io'm bhai' ji ja tulhiñchuda' gu ja'ook, dai nam mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' pix na jax jix aa' gu Dios. Dhi' ba' bhaan ba matgillia' nam silhkam bix ja jujur ki'n jix biñak buiñor guch Xoi'kam.

¹³ Mikkat ba' moo bhammi' dhaam dir bhai' ba tuñ a'gi mit, jup jin chitda am:

—Ja'pni ja'k jap mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: “Ja'p moo joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gui' nam ji'k ti jū'ñdhai ko'ya' buiñor guch Xoi'kam!” Ba' gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda' jup kai'ch ip: “Jē' dho. Cham pai' dhuuk magoofi' ja a'm ka jimia', nam gu' cham pai' dhuuk ka tu juana', ni nam tu' bhaan kam tulhiña', dai nam gammijix jijikgim bap tui'ka'. Dhi' ba'r ja mai'chik ka' nam jix bhai'm duukam jup tu buimii' bhaankamu'n gu Dios.”

Na ba tum oraa' bix kap na ji'x oi'ñga'n

¹⁴ Ba' mi' dhir bix dhi' pui', maa'n gu maa'nkam bha ja'p daa joidham jix chua tibaa'ñ cha'm, kuruun maa'n xi kiis nar jix uam totbikdam, gio ba' juus maa'n jup xi dhaa' joidham jix mu'uuk. ¹⁵ Ba' maadi' gu nobii'ñ gu Dios bhiji dir buusnik na pai' tu chiopi' gu Dios jup titda gē' ki'n gu maa'nkam na bhammi daa tibaa'ñ cha'm:

—Ba kabka ba' xib gu tiriik mu ja'p oi'ñga'n bhaan. Bar am nap ti bhiji ki'n

dhim juus ba tu kaipga'. Bar bhaan gu' na pai' dhuuk tim bhii.

¹⁶ Ba' gui' na bhai' daa tibaa'ñ cha'm nat jax pui'p ti kai, ba ti bhiiim gu tiriik mu ja'p oi'ñga'n bhaan. Bix kap ti bhii na ji'k kap ti ix.

¹⁷ Mikkat ba' moo jumai bhiji dir jup ji buus chiop gu nobii'ñ gu Dios, pui' juus jup xi dhaa'ñchu' joidham jix mu'uuk. ¹⁸ Gio ba' moo jumai bhai' dhir jup ji buus bhaan gu kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimi'ñkar, na pui' ja'k gē'kam ki'n daaxix na miidha' sia tu' na pix. Ba'p titda gē' ki'n gu jumai nobii'ñ gu Dios na ua' gu juus:

—Ba ti i'kmira'p ba' xib gu uubas mu ja'p na ti ix bix kap na ji'x oi'ñga'n ki'n dhim juus nap daa'. Bar am gu' na pai' dhuuk jum u', na gu' bax bhii.

¹⁹ Ba' gu nobii'ñ gu Dios nat jax pui'p ti kai, xi mi' nat ti i'kim gu uubas mu ja'p oi'ñga'n bhaan, bix i'kik mu xi iicha bhaan gu gē' na bhaan jum baki' gu barga'n gu uubas na mi ja'p kiik nam ba' bakii'ñña'. Dhi' gu ja'tkam kat jup jum kai'ch nam pui' ji buan na gu uubas, ba' na pai' dhuuk jix io'm ja tulhiñchuda' gu Dios, ja'p ji buusnia' na ba ja bakii'ñña'. ²⁰ Ba' nat pai' dhuuk xim baki' gu uubas nat mi' iicha gu nobii'ñ gu Dios gui' na bhaan jum baki' na mu ja'p kiik ju'ñdharan gu gē' kiicham, i'ñir pix bhai' ji mi' gu barga'n, gūlhim gē'p jum duu, bhammi ja'p xi juu ja chiichiñ am gu kakbai nam mi ja'p guguuk, gio nat mik ja'p juugit mi, chi ji'k baik simaan ki'n jum a'ji gu pui' nañ jimda'.

15

Gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ba ja tulhiñchuda' bix aixim bhaan gu ja'tkam bix kap na ji'x oi'ñga'n

¹ Gio ba' moop ja ti ñich xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam pui' ja'k tu'm ki'n dalhxix bix ji'ma'n nam bix aixim bhaan ja tulhiñchuda' gu ja'tkam bix kap na ji'x oi'ñga'n bhaankamu'n gu Dios, na ba' moo bar daipu' ka'.

² Gu' ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n gē', joidham jix ki'x uañ, dai na biina' gui' na gē' miim ja'p na tai. Mi ja'p gai dhir dhi gē' suudai'm ba' guguuk ji'kchi gu ja'tkam ji chu daa'ngit gu ja kikchar. Jir di' am gui' na mit ma'iich gu ja'ook nax i'bhidham tu'm tu tuuku', gio gup duñiixim na pui'p tu'm, na mit cham tu'm matgilh ja kokobtai' am, gio na mit cham tu daani buiñor sia ti pup ja chiñiimi. ³ Ba' mi' ji gu'kat laala'n am maa'n gu alabaa'n gui' na jax chu'm laala'nda' bijik gu Moisees gui' na bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gio na jax chu'm jup laala'nda' gui' na ja'p ji buusan na gux ki' kasnir jano' na ya' xi oilhimik, nap jum kai'ch:

ja'p moo tu' silhkam jix io'm jir gɛ'kam ap ji bak jich Gi'kora',
gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duña'
jix bhai'm duukam gio gɛ'gɛr jup jum
duu'nkam!

Bix kap jir gɛ'kam ap na ji'x oi'nga'n,
gio nap bix kap ja silhka'n gu ja'tkam nap
jax pix jix aa' aap diilh.

⁴ Bix pix gu ja'tkam tu' ka'm jum niidhat
tu daan am aap jum bui Dios jich
Gi'kora',

na gu' dai aap nap jix io'm jix uañ ki'n kikat
jix io'm jir gɛ'kam.

Bix na ji'k ja'tkam tu' ka'm jum tiigi tu
daña' am aap jum bui,
nam gu' ba machia' nap aap joidham jir jix
bhai'kam kat jix bhai' ja silhka'n gui'
nam bam kaichu'.

⁵ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu chiopga'n
gu Dios na bhammi kik jix dhaam, bhai'
na pai'x io'm jix chu xidhuu. ⁶ Ba' bhiji dir
bhai' ji bubua mit xijum gook gu noonbi'ñ
gu Dios nam pu chu'm ki'n dalhxix nam ja
tulhiñchuda' gu ja'tkam bix aixim bhaan
bix kap na ji'x oi'nga'n. Jix chooto ti ti'chu'
am bix ji'ma'n, jix kiki' ji gu'x u'uañ gu
ja jajannull, gio nar jix dha'ram namkim,
ko'kmarak bhibhispara' nar jix uam totbik-
dam jam bha ja'p jup xi chu buupratu' ja
bhabhaastu am. ⁷ Ba' maadit gu maakob
sasoi' nam bix xikoolh dhir guuguuk mi' na
pai' daa gu Dios, ji'ma'n xi ja maa gu a'lhich
jaja' nar jix uam totbikdam gux xijum gook
noonbi'ñ gu Dios na mit bhiji dir ji bubua
chiop. Dhi jaja' bhaan mi jim gui' na tu'
ki'n jix io'm ja tulhiñchuda' gu Dios na jaroi'
gammiji pux jai'ch bix na ji'k ja'tkam nam
cham tu' ka'm ni'iñ, na gu'x io'm jix bhaam
ja bui. ⁸ Ba' ja'xpix mi' dhir bhai' ji bam
gu kuubhix na pai' daa gu Dios, bhijimmi
ja'k ji baa na pai' tu chiopi', bhiji jim timo
irban dir. Ba' dhi' bhaan jix maati' na chakui
jaroi' bhaai' na mu bakia' na pai' tu chiopi'
gu Dios, na mit gu' chakui tu tulhiñchuda
gux xijum gook noonbi'ñ. No' mit pui' ba
tu kuugalh na ba' bax bhaai'n ka' nam mu
baapkia'. Gu kuubhix dhi' pix pui' ja'k jum
maaxi'ñ na jax ja'k jir gɛ'kam gu Dios.

16

*Gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ba
ja tulhiñchuda' gu ja'tkam*

¹ Ba' ja'xpix gɛ' ki'n bhai' ji chum ñio bhiji
dir na pai' tu chiopi' gu Dios, jup ja titda gux
xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ji'ma'n ja
daada' gu jaja':

—Nua'pu' pim mu ja'p oi'nga'n bhaan dhi'
na ki'n tu tulhiñchu'n gu Dios na mi jim dhi
jaja' ta'm na pim ja daada'.

² Ba' maa'n biipi' mu jii mu oi'nga'n bhaan
nat ba nu'aam gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba'

nat mu gɛ'kam mi ja'p xeeñ ñua dibñir ta'm. Bix
gui' nam ji'k matgilhdhix ja kokobtai' am
na bhaan jix maati' nam kaichu' gu ja'ook
na iibhidham tu'm gu tukga'n, gam nam
tu' ka'm niidhat tu daan buiñor, sia gup
duiñxim na pui'p tu'm, bhai' ji ja ai gui' na
ja'p tu'm na bipri'x na giilhim jix ko'k.

³ Mi' dhir ba' moo jumai mijip ji dhuu
gu nobii'ñ gu Dios ua'dat gu ja'aa nat ba
nu'aam ip mu ja'p oi'nga'n bhaan gui' na mi
jim. Ba' mu gɛ'kam mi' xi ñua gɛ' suudai' chir.
Iñir jup jum duu gu suudai' bix na ji'x juugit
suu'n, ja'p tu'm na jax gu i'ra'n gu jaroi' no'
mit mua. Pu bix koi mit gu dudua kam nam
mi' ka tu oipo nat pai' dhuuk iñir jup jum
duu gu suudai'.

⁴ Mi' dhir ba' moo jumai mijip ji dhuu gu
nobii'ñ gu Dios ua'dat gu ja'aa, baik ba' moo
ba jim. Ba' mu ja'p xi ñua a'kki'n na pai' mir
gu suudai' gui' na mi jim ja'aa ta'm gio mu
ja'p na jax jir biipiatam, iñir jup jum duu ip
gu suudai'. ⁵ Ba'p kai'ch gu nobii'ñ gu Dios
gui' na mu ja'p nuuka'n gu suudai':

—Aap dho gi ja maak ji Dios jich Gi'kora'
nap jix uañ ki'n kiki na tu' ja a'm bipio' dhi
ja'tkam nam cham tu' ka'm jum ni'iñ aap
nap bijik dir pux jai'ch gio nap gammiji pu
jai'ch ka' ya' dir ja'p ja'k, ⁶ na mit gu' dhi'
gɛ'kam ki'n jum ua'tulh aap jum bui. Ti'i'
na mit giilhim ja tulhiñchudaimik ja koi gui'
nam jum bui ti jii'ñdhat gio gui' nam jum
a'mkam tu a'gimik bijik gum ñi'ook. Xib jam
ba' mi' xi aaya' nam i'ya' gu iñir nam ba' mi'
xi machia' na jax tu tatda' gu pui' na mit jax
ja dooda gui' nam jum kaichgit gio gui' nam
jum a'mkam tu a'gat. Pui' dho tu'm ja a'm
bipio'.

⁷ Gu' ba' bhai' dhir bhaan gu kubhioñkar
na ja'p tu'm na sasoi' mimiññkar, bhai'p ji
chum ñio, jup tum kai'ch:

—Pui' dho aapi' Dios jich Gi'kora' nap
bixchu'x aichu'n nap pu tu duña'. Maaxik
dho ja maak ap na jax ja'k ja a'm bipio' dhi
ja'tkam, nap gu'x maat na mit gɛ'kam ki'n
cham am bua aap jum bui.

⁸ Ba' gu jumai nobii'ñ gu Dios mu jimik
bhammi ja'k jup xi ñua bhaan gu tanoolh
gui' na mi jim ja'aa ta'm na ua'. Ba' dhi' ki'n
jix io'm jix choiñ bhai' ji chon gu tanoolh,
ba ji ja mi'iñ gu ja'tkam. ⁹ Ti pup koi mit
ki'n gu tanoolh nat ja a'm ton, na gu' giilhim
jix choiñ, gu' ji na gu' ni ji'x ku mit iam
soi' ba jim ilh buiñor gu Dios sia ku jax
ja tulhiñchu'n. Jano' mit dho ba' giilhim
bhaak ji buiñor, bix aixim bhai' ji ai'chux
jamit na jax cham kii' ka'm ni'iñ. Cham pai'
na mit iam soi'm ilhdhak ba tu daani buiñor
ku cham ka ja tulhiñchu'nda' git.

¹⁰ Ba' mikkat gu jumai nobii'ñ gu Dios
mui'p ji jii, mi'p xi ñua gui' na mi jim
ja'aa ta'm na pai' dhir jir gɛ'kam gu no-
bii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, jix

chukgam jup tum duu mi' na pai' daa. Ba' gu ja'tkam nam kaichu', giilhim pix sasrak biit am nam jum tulhiin, ¹¹ na ja e'e gui' na ja'p tu'm na bipri'x nax io'm jix ko'k. Gu' ji na gu' sia kum jax jum tulhiin, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buifor gu Dios, pui' nam jax jix buam ba tu bua na jax cham kii' ka'm niin, gio nam giilhim jix bhaamut biix aixim ai'chuxi'fi gu Dios nax dhaam jup tu'ii'.

¹² Ba' mi' dhir jumai mui'p ji jii gu nobii'fi gu Dios ua'dat gu ja'aa, xijum maa'n ba' moo ba jim. Silh jim mu ge' akki'n na pai' Eupraates ti' ti', na pai' ge' mir gu suudai'. Mu e'ek mi' xi' nua suudai' chir gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba' nai' pix ji gaa gu suudai', cham pai' ka mir, na ba'x bhaai'n ka' nam mu bubuakia' baasi'n dir ja'k gu ge'gerkam nam mu dir ja'k mu jiiim xia'lhbuu.

¹³ Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na ge', gio gu nobii'fi na pui' giilhim tu'm jup tu tuuku' nax xijum gook tu moom, gio ba' gui' na bhaankamu'n tu a'ga, bhiji dir ji bubua mit ja chiichi'fi am gu cham kiki' i'ii'mda' ja'p tu'm na sosbha'n, ¹⁴ nam jir noonbi'fi gu ja'ook, nam bixchu'x aichu'n nam pu tu du'fia. Ba' dhi' dhi cham kiki' i'ii'mda' mu ja'p ja joot gu ja'ook ja bui biix gu ge'gerkam na jix oi'nga'n nam pui' ja'k ja jurtu'npoi' nam biix maa'n fi'look jup dui tu kokda' buifor gu Dios nax io'm jir ge'kam. ¹⁵ Ba' aapi'm jii jaadu'fi na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, cha'pim jax jum aa'nda' sia jax tum bua, na gu'p kai'ch guch Xoi'kam: "Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' gammiji pu ti' jigi'fi aafi jii'fi bui, ni na cham pai' dhuuk koosit daaka'. Na gu' no' cham tu'p jum buixdhat am irdat daa, ja'p ji buusanda' nax dhaapkat oirida', ba' giilhim jix xi'iraa' na'f pai' dhuuk mu jimda'. Gu' cham ji no' gu' gammiji soi'm ilhi'fi, ja'p ji buusanda' ji na tim ti'ii'fi'ka', ba' cham xi'iraam jum ilhdha' na'f pai' dhuuk mu aaya'. Na'f gu' aafi jotmoda' mi' pix ba kiika' cham jum ilhdham, ja'p na jax gu ixkum no' pai' bax chi' ixhdham jax chu'm ba'k chir, na gu' jotmoda' pix mu jimii mi bakia', pu cham mat ka' gu kiokam na jax chu'm tukaa' mu jim." ¹⁶ Ba' gu cham kiki' i'ii'mda' pui' ja'k ja jurjurtuda mit biix na ji'k gu ge'gerkam na jix oi'nga'n nam maa'n fi'look jup dui mummim jumpadat na pai' Armagedoon ti' ti' gu ebreo fi'look ki'n, na ge'x gio'.

¹⁷ Mi' dhir ba' moo jumai mui'p ji jii gu nobii'fi gu Dios na ba' moo bar daipu' ka'. Mu ja'p jup xi' nua gui' na mi jim ja'aa ta'm bhaan gu jibiilh. Ba' bhiji dir chiop na pai' daa gu Dios bhai' ji chum nio ge' ki'n, jup tum kai'ch:

—Xib dho gi gu' pu biix dappaam ba tum kuugalh ji.

¹⁸ Ba' mi' dhir bhai' ji chim bipgi' bha ja'p jix dhaam, gio nat ge' ki'n bhai' ji chim tir, gam nat jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'nga'n, na cham pai' dhuuk pu'fi pik jix io'm joi'ndhat. ¹⁹ Ba' mi ge' kiicham na pai' Babiloonia ti' ti', baik kap bhai' ji jai gu dibii'. Ba' pu biix nai' ji ia'ri gu ba'bhak, sia biix kap na jix oi'nga'n na jax jir kikcham kat, nat gu' biix kap joi gu dibii', ba' mui' koi mit gu ja'tkam. Ba' gui' nam Babiloonia oi'fikat, jix io'm ja tulhiin'chuda gu Dios, na gu' pu ja bi'chulhi'fi na pu'fi ja dooda' jax chu'm tanoolh, na mit gu ge' bam ua'tulh buifor, ja'p ji buus nat ja i'lich gu biin nam ki'n ko'ya'. ²⁰ Sia biix pix cham pai' mat-gir gu a'lhich dippir na mu ja'p ka daraat suudai' iraab, gio gu oi'dha', nat gu'x io'm joi gu oi'nga'n. ²¹ Gio ja'xpix jix dhaam dir bhai' ji ii' gu chia ge'ger, chi ji'k gook oo'm kiilos jix biipit biix ji'ma'n. Ba' gu ja'tkam giilhim jix bhaak am buifor gu Dios, biix aixim ai'chuxi'fi am na jax cham kii' ka'm niin, na gu' giilhim ja tulhiin'chuu' ki'n gu chia.

17

Nam ba tulhiin'chuda' gu ubii' gui' nar ganai' pix

¹ Ba' maadit gux xijum gook noonbi'fi gu Dios nam ja daada' gu jaja', bha jimii'k jup jii' chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k na'f jum ti'fi'chuda' nam jax ja'k tulhiin'chuda' gu ubii' gui' nax io'm jir ganai' pix ka', na biix kap tu daam kiika' na ji'k kap suusu'n gu suudai'. ² Dhi' dhi ubii' ja'p ji buusan na biix jix bhai' ja titdat ja biim boppo gui' nam jir ge'gerkam mu ja'p na ji'x oi'nga'n, nam gu' pui' ja'k jup ba tu jim na jax gui', biix jai'p ba tu daan am ja bui gup du'niixim didios jum tiigtidam, biix sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam ja'p ji buus nat ja i'lich gu biin na pui' ja'k tu bua.

³ Ba' nat ge'fi' a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'fi' mda', ba'f baidhak gu nobii'fi gu Dios mummu pai' maa'n kap gampix. Ba' mi' oiri' maa'n gu ubii' bhaan gu tu'x buadam jix bi' na i'bidham tu'm, jix xijum gook tu moom, mambhiix ba' tu a'aa'. Biix kap na ji'x jir tukgaram bha ua'ni'xchu' gu i'ifiio'k na jax ja'k cham kii' ka'm niin gu Dios. ⁴ Gu ubii' ba' joidham jix abhaar jup xi' chi' ti'chu', jix bi' kat jix mura'a'nma' gu jannulhi'fi, jix uam totbikdam ki'n bha ja'p jup xi' oi'chdix gio gu joodai' gui' nax a'bhar totbik. Ba' maa'n ua' gu ja'aa na suu'ngim mi jim na jax ja'k jir tu'm dilh, pui' na jax nax io'm jir ganai' pix gam na jax ja'k cham kii' ka'm niin gu Dios, gio pui' na jax na mui' tu didiosi' jup du'niixim. ⁵ Gio ba' bha kobtagi'fi bhai' xi' chu ua'ni'xchu' palhiip na ja'p kai'f'kam jup jup kai'ch: "Mi ge' ki-icham na pai' Babiloonia ti' ti', ja'p ji buusan

na dhi'r ja naan bix gu u'uub gui' nam jir ganai' pix, na gu' mi' dhir na mit pui' ja mamtux gu ja'tkam nam jix buam tu buada' na jax cham ki' ka'm ni'i'n gu Dios, ja'p moo joidham." ⁶ Gu' ji na gu'x maimtu' gu ubii ki'n gu ja i'ir gui' nam ti jii'ndhat buiñor gu Dios gio gui' nam bhaankamu'n tu a'gat. Ba' aañ mi' pix pui' ba tu'ii', ⁷ ba' gu nobii'n gu Dios jup jiñ chitda:

—Jax kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Xib jañ jum aagi'ndha' na tu' pui' ja'k jum maaxi'n dhi ubii gio dhi' na bhaan jim nax xijum gook tu moom, gio ba' na jax jir jum duukam kum ba' pui' tu'ii'. ⁸ Dhi' nax iibhidham tu'm nax xijum gook tu moom na bhaan jim dhi ubii, dhi' maadit jir di' gu nobii'n gu ja'ook. Ku gu' cham tu' ya' ka oiri xi xib, dai bijik na jax ya' xi oilhimik, ku ba' gu' cham xiim gio ya'p aaya' ji, mu dir ja'k jimda' na pai' gē' ti di' na cham pai' ju'. Daipu' pix ya' xi e'jeji, nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhi'ndha'. Ba' gu ja'tkam gui' nat ji'k pu cham ja dai gu Dios bhaan gu u'uan mi' na pai' ja daasaim gui' nam ji'k ti jii'ndhim buiñor biipi' dir na pai' moo bap duña' dhi oi'nga'n, giilhim bhai' ji chotdonia' am nam ba tigia' na gio mi'p ba aaya' gu nobii'n gu ja'ook, sia ku gu' xib cham pai' maati'.

⁹ Xib jap ba' moox io'm bix jum jur ki'n xiñ kaaya' nañ jum aagi'ndha' na jax jir jum duukam gu pui' na jax ja'k tu'm gu nobii'n gu ja'ook: Gux xijum gook moomo'n gui' nax iibhidham tu'm, jix xijum gook gu gē'gē'kam kat jup jum kai'ch, gio ba' xijum gok kap ip na pai' jax tu daam kiik gu ubii na bhai' daa bhaan gu nobii'n gu ja'ook. ¹⁰ Ba' dhi xijum gook gē'gē'kam, jix chamaam jamit jum gē'gē'kamta ba koi. Maa'n pix ya'r gē'kam xib, maa'n ba' moo chakuim gē'kamta. Ku ba' gu' no't ya' bam gē'kamta gu maa'n na ka bi'iix nam gē'kamta', cham tu' mik ya'r gē'kam ka' ji, alhio pix. ¹¹ Ba' gu jumai gē'kam na mi' dhir bhai'p ji jai'chdihlia', jir di' ka' gu nobii'n gu ja'ook nax xijum gook tu moom na bhaan daa dhi ubii, na gu' jano' gio ya'p ba aaya' na pu'ñi giop bam gē'kamta', sia ku gu' bijik pui'p jir gē'kam kat. Ku gu' maadit jir di' ka' ji gux xijum gook nam biipi' dir jum gē'gē'kamta', daipu' maa'nnim pix bam gē'kamta', nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhi'ndha'.

¹² Gu' ba' gu mambhiix gu a'ga'n dhi' nar nobii'n gu ja'ook, mambhiix gu gē'gē'kam kat jup jum kai'ch, dai nam chakui' jai'ch gu xib. Ku ba' gu' ka jai'chdihlia' am ji dhi' dhi gē'gē'kam, ku ba' gu' alhio pix ji nam maap jum gē'gē'kamta' gu nobii'n gu ja'ook nañ aa' biipi'. ¹³ Ba' nam pai' dhuuk pu'ñi bam gē'gē'kamta' gu mambhiix nañ ja aa', maa'n

ñi'ook jup dui gē'kam ki'n daasa' am mi' ja bui gu nobii'n gu ja'ook nax xijum gook tu moom gui' na bhaan jim gu ubii. ¹⁴ Gio ba' nam palhbuidha' na tu kokda' buiñor guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux ki' kasnir. Gu' ji nam gu' cham ji'xkat jax dhoda', na gu' guch Xoi'kam na mu dir bhai'p ji chu kokda' ja biim gui' nam kaichu', pu maa'n na jax tu' pix dooda' gu nobii'n gu ja'ook gio gu gē'gē'kam nam kaichgida'. Na gu' guch Xoi'kam cham ji'xkat jaroi' jax dhoda', na gu' gui'r ja gē'kam tuk gui' nam nai' ja'p jir gē'gē'kam. Bix oi'ndha' am jano' gui' na mit ji'k ti jii'ndhak buiñor mi' pui' jii na jax jix aa'.

¹⁵ Gio ba' moo ja'pnip jiñ chitda gu nobii'n gu Dios:

—Ba' dhi suudai' na mui' kap suusu'n nap ni'i'n, na pai' jax tu daam kiik dhi ubii nar ganai' pix, dhi' bix gu ja'tkam nam pui' ja'k jum maaxi'n, sia nam jir pa ja'k kam, sia gui' nam maakam tu ñiok, bix nam ji'k jai'ch ya' dhi oi'nga'n. ¹⁶ Ba' gu mambhiix gu gē'gē'kam nam jai'chdihlia' ya' dhi oi'nga'n, gio gu nobii'n gu ja'ook, bhai' ji bhaamkidha' am dhi ubii nar ganai' pix. Bix tu boosgidha' am gu' tu na bia', sia gu jajannulhi'n na ti' chgida'. Mi' dhir jam ba' bhai' ji jugia' gu tukga'n, ba' gu ji'x na bi'ya', mu xi miidha' am tai chir. ¹⁷ Ba' diilh gu Dios pui' ja'k ja jurtuda' gu mambhiix gē'gē'kam ya' kam dhi oi'nga'n nam pu'ñi bix dhit maa'n ni'ook jup dui gē'kam ki'n daasa' gu nobii'n gu ja'ook ja bui, na jax dhiu' pix ba' gu' pui' tu kuugalhda' nat jax ja'k tu dai diilh gu Dios na tum buimii tum kuugalhda' ya' dhi oi'nga'n. ¹⁸ Ba' dhi ubii nar ganai' pix nap ya' ni'i'n, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'n gu gē'gē'kam mi' nam pai' mui' oi'dha' gu ja'tkam, na gu' gu mi' kam gu gē'kam, bix ja daam kiik gu jai' gē'gē'kam na ji'x oi'nga'n, sia gu ja'ppix ja'tkam. Pui' ja'k jam ba'p ba tu jim na jax gu mi' oi'fikam gē'kiicham, na mit gu' pui' ba ja mamtux.

18

Nam ba ko'ya' gu Babiloonia oi'nikam

¹ Ba' mi' dhir bix dhi' pui', maa'n gu nobii'n gu Dios bhammi dir jix dhaam bhai' ba jurnim, na gē'kam ki'n daaxix, gē' tonnichu', bix kap tu maaxir na ji'x oi'nga'n, ² jup kai'chim gē' ki'n:

—Am xi koi mit ba' xib gu Babiloonia oi'nikam. Bix pu ia'ri gu ja ba'bhak, jajo'k jam pix mi' ba oi'dha' nam pai' oi'nikat, gam gu cham kiki' i'ii'mda', gio gu u'ji' gux bupuichik nam jax chu'm cham kiki' ja ni'i'n gu ja'tkam. ³ Nam gu' giilhim cham bhai' tu jimdat dhi' dhi ja'tkam, bix pui' ja mamtux jamit gu ja'tkam na ji'x oi'nga'n nam jax ja'k jix io'm jum ua'tulhdha' nam ba' pui'p ba tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim, gam

jai' b̄ix aixim tu'm na cham k̄igalhi'ñ gu Dios, sia gui' nam b̄ix kap jir ḡe'ḡerkam na ji'x oi'ñga'n. Ja'p ji buus na mit bha ja i'iich gu biññ gui' na pui' ja'k tu bua nam ba' pu'ñi b̄ix aixim bhai' ji chu duñia' na jax cham jir am. B̄ix na ji'k ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam b̄ixchu' tu ga'ra, jix chutumñigam jup jum duu mit, nam gu' mi' dhi ḡe' kiicham tu ja saba'nda' gu tu' nam mu tu ga'raidha'.

⁴Ba' bhammi dir jix dhaam jup tum kai'ch ip:

—Aapi'm na pim ji'k ba kaichu' gu Dios, ja'k japim jimia' mi' dhir dhi ḡe' kiicham na cham jam ia'ñdha' gu ja ua'tulhdhara' gu mi' oi'ñkam, gio na ba' cham jai' jam daam jimia' gu tulhiñnara' na pai' dhuuk ja a'm gixia'.⁵ Na mit gu' dhi' giilhim ḡe' bam ua'tulh buiñor gu Dios, ja'p ji buusan nat yammi ba ai jix dhaam gu ja ua'tulhdhara' mi' nam pai' jumpadim. Ba' b̄ix ji'ma'n nam ji'k mi' oi'dha' dhi ḡe' kiicham, ja bi'chulhi'ñ gu Dios nax io'm ja tulhiñchuda'.⁶ Xib na tu' jax tui'ka', aapi'm na pim jir tujuandam tugi'ñ, xi ja tulhiñchuda' pim gu mi' oi'ñkam dhi ḡe' kiicham na ji'x ja a'm bipio' gu tulhiñnara' na mit gan ja iatgidhak buam ja mamtux gu ja'tkam, ja'p ji buusnia' na pim gookim bha ja i'chdha' gu biññ gui' na giilhim jix xibu' nax maimda' na mit jax ja dooda d̄ilh gu jai' ja'tkam. ⁷Aañ pu jam tidda bhaankamu'n gu Dios na pim siamri xi ja ti'ñchoixdha' dhi' dhi ja'tkam na mit ḡe'kam ki'n cham am bua buiñor, giilhim gu' nam ḡe'ḡerkam jum taat ka' tu' na pix bhaan, gio ba' nam mui' tu bia'kat gux dha'ram namkim bhaan jum ua'tulhi'ñdha', jup kai'chdha' am ba': "B̄ix pix tu' ka'm jich ñi'ñ am gu ja'tkam dai aach nach jir ya' oi'ñkam Babiloonia, gu' chi nach gu'r jix chutumñigam. B̄ix tu bia' ich na tu'ch a'm jum aa', gio na joidham jix bhai' tuch jim. Ba' cham pai' dhuuk tu' bhaan jich chulhiñna' ich." ⁸Ku ba' gu' xib ya' bam ai ji na pai' dhuuk ja a'm jimia' gu tulhiñnara' nam tu' cham n̄irat. Bhiogi' ja a'm jimia', gio ba' muuki' ip. D̄ilh gu Dios nax io'm jir ḡe'kam pu'ñi ja'k ja tulhiñchuda' dhi' dhi ja'tkam, mi' dhir ba' mu ja'k xi ja iabu' na pai' ḡe' m̄im gu tai, nam pai' gammiji mi' pup m̄ijidha'.

⁹Ba' gui' nam jir ḡe'ḡerkam b̄ix kap na ji'x oi'ñga'n, nam jai' pui'x buam jup tu buim̄i nam jax ji ja n̄idhat dhi' dhi ja'tkam, joi'ndam ja t̄igui bhai' ji susuañia' am nam mu pix m̄ijidha' tai chir gu Babiloonia oi'ñkam. ¹⁰Ba' totdoni nam cham pui'p ja tulhiñchuda' ja b̄indai, dilhkob ja'k xi gu'kia' am, ba'p kai'chdha' am mui' ji ja n̄idhat nam jum tulhiñchuda'.

—Cham pum aagit japim na jax jup ba tu jam buidha' aapi'm Babiloonia oi'ñkam, na pim b̄ix kap tu daam kiikat na ji'x oi'ñga'n, gu' ji nat gu' jotmoda' pix cham jum ilhdham

ba jam tulhiñchuda gu Dios na pim cham pum aa'.

¹¹Sia gui' nam b̄ixchu' mi' ka tu ga'rat b̄ix kap dir na ji'x oi'ñga'n, bhai' ji susuañia' am nam joi'ndam ja n̄i'ñdha' nam jum tulhiñchuda' gu Babiloonia oi'ñkam, gam nam pui' xim aa'nda' na cham jaroi' ka jai'ch ka' na tu ja saba'da' gui' nam tu ga'ra nax dha'ram nam̄ik. ¹²Pui' na jax gux uam totbikdam, gio ba' gux chua sobkoñkim na pui'x dha'ram jup nam̄ik, gio pui' na jax gu jajannull gui' na b̄ix aixim tu'm na pui'x dha'ram jup nam̄ik, pui' na jax gu' nar jix chooto na joidham am totbikda', gio gux mumra'nma', gio ba' gux ñankabma', gam jai' b̄ix aixim tu'm. Gio ba' pui' na jax gu b̄ixchu' nam jup tu bua nar u'uux sobkoñkim na pui'x dha'ram jup nam̄ik, gio ba' gui' nar bapaiñum nax io'm jix kaapak, gio gui' nax mamoi'k pa'. ¹³Gio ba' pui' na jax b̄ix aixim gui' na joidham uub, pui' na jax gui' nam jum jurda' gu ja'tkam nam ki'n joidham uubka', gio ba' gui' nam ki'n tum kubhion, gam jai' b̄ix aixim tu'm. Gio gu biññ gui' nax dha'ram nam̄ik, gio pui' na jax gu tiriik gio gu ariin nar tum kua'dam, gio gu asait. Sia pui' na jax gu b̄ix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu kakbai gam mamchus na bhaan tum b̄ii'mñor, gio ba' gu karretas, gio gam kakasni; ganai' tujuandam nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. ¹⁴Ba'p kai'chdha' am ip t̄i mui' ji ja n̄idhat gu Babiloonia kam nam bam tulhiñchuda'.

—Z̄Xib ba' jaroo ka tuch saba'da' dhi' nach tu' tu ga'ra? Na pu' dai aapi'm na rom jir jix chutumñigam kat gio na jam ko'raarot na pim tu bia'ka' gux dha'ram namkim. Xib ba' gu' cham jax kax bhaai' ji, na gu' mi' na pim pai' bam tulhiñ xib, cham pai' dhuuk kam tutumñigamta' pim.

¹⁵Ba' dhi' na mit ji'k mi' tu ga'raimik ja bui gu Babiloonia kam jum tutumñigamta, totdoni dilhkob ja'k xi gu'kia' am nam ba' cham pui'p ja tulhiñchuda' ja b̄indai, t̄i joi'ndam ja n̄idhat xi suanda' am ¹⁶jup ji kai'chit:

—Ja'p moo joi'ndam jup bua pim na pim jum tulhiñ aapi'm na pim Babiloonia oi'ñkat! Cham pum aagit japim na jax jup ba tu jam buidha'. B̄ix t̄i tu daam kiikat japim na ji'x oi'ñga'n, gio na pim jir jix chutumñigam kat, jix a'bhar jix dha'ram namkim japim xi chi ti'ka' gu jajannull na b̄ix aixim tu'm ki'n mamxidhix, pui' na jax gux mumra'nma', gio gux ñankabma' na pix am oi'chdhix ka' ki'n gux uam totbikdam nax dha'ram nam̄ik, gam jai' gui' na b̄ix aixim tu'm totbik. ¹⁷Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk bhai' ji jam tulhiñchuda, b̄ix pu cham pai' matgir dhix dha'ram namkim na pim ka tu bia'kat, ni nat tu' ki'n jam palhbui.

Sia mi'k ja'k xi guguu mit'gui' nam gammiji mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm na mit'pai' dhuuk bhai' ji ja tulhiiñchuda gu Babiloonia oi'ñkam, gui' na mit'pui'p jum tutumñigamta nam mi'p tu ga'raimik gu bop-top ganai' bix aixim tu'm ja bui. ¹⁸ Ba'p kai'ch am g'e' ki'n nam xi ja ni'i'ñ na mu pix miijim tai'chir:

—Dai dhi' nam ji'k mi' oi'ñkat Babiloonia nam bix kap tu daam kiikat na ji'x oi'ñga'n, gio nam dai dhi'r jix chutumñigam kat. Cham pai' dhuuk pu chu'm ka jai'chdhilhia' am chi'ba' gu ja'tkam ya' dir ja'p ja'k.

¹⁹ Ba' bhai' xim buidhak ja moom am gu matai g'e'g'er ki'n bhai' ji sasra mit'jix buam jum aagit nam joi'ndam ja ni'i'ñ gu Babiloonia oi'ñkam nam ja tulhiiñchu'n, jup xi kai'chit am:

—Ja'p moo siamrix iibhidham ja dooda mit' dhi' nam Babiloonia oi'ñkat! Tii cham tu'r ja'ppix ja'tkam kat am. Mi' dhir gu' na chich jich chutumñigamta gui' ja bui, nach mi' ja ga'lhidhimik gu bop-top ganai' bix aixim tu'm aach nach ji'k ja bia' gu kaknub, nam gu' dai dhi'x io'm jir jix chutumñigam kat. Gu' ji na mit'gu' ya' jotmoda' cham pai' matgir, sia gu tu' nam bia'kat nax dha'ram namiiik.

²⁰ Ba' bix aapi'm na pim ji'k bhammi ja'p jup tu'ii'x dhaam, jix bhai' pim jum taat ka', nat gu' ba ja tulhiiñchuda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat Babiloonia, nam giilhim jix buam tomaatit. Bix sia aapi'm jix bhai' pix jum taat ka' na pim ti'jiigi'ñ buiñor gu Dios na pim bhammi bap tu'ii'x dhaam, gio aapi'm na pim ji'k bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' mu ja'p na ji'x oi'ñga'n, na gu' xib ba ja tulhiiñchu'n gui' na mit'jam tulhiiñchudak jam koi jano' na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. Xib ba' ja a'm ba gi' gui' na tu' ja a'm bipio'.

²¹ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios na bixchu'x aichu'n na pu tu duñaia', nat jax daa maa'n gu g'e' komaarak jodai ja'p tu'm na jax gui' na ki'n jum tua' gu tiriik, mijimm'i xi bua urban gu g'e' suudai', mi' dhir ba'p kai'ch:

—Ja'pni ji bubuakia' pim aapi'm na pim ji'k mi' oi'dha' na pai' Babiloonia ti' tii' na pai' dhuuk jam kooda' gu Dios, ba' cham pai' dhuuk ka jam tigia' am gu ja'tkam.

²² Ya' dir ja'p ja'k cham pai' dhuuk ka jai'chdhilhia' am gu sasabdam nam bix aixim tu'm sasaasbikar ki'n tu sab mi' na pim pai' oi'dha' xib, gio nam cham pai' dhuuk mi' ka tu ga'ra' gux dha'ram namkim bix kap dir na ji'x oi'ñga'n. ¿Jaroo gip ka tu jam saba'da'? Sia gui' na pim bhaan tua' gu tiriik, cham pai' matgilhia', sia aapi'm na pim bix aixim tu'm ka'm tu juan, bix sia cham pai' matgilhia' pim. ²³ Ampix ji chu jugia' mi' na pim pai' oi'dha', gampix

jup tum duñaia'. Tuka' ja'k cham pai' ka miimda' gui' na ki'n jix chu maax ka', ni ku cham pai' dhuuk mi' pai' kar bhoo'n ka' na jax chum bua xib na g'e' ki'n tum sabda' pai' no' mit'bam tii'mo, na pimit'gu' g'e'kam ki'n cham am bua na pimit'pui' ja mamtux gu ja'tkam bix na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k ja daanit gu cham kiki' i'ii'mda' nai' tu jiboñdha'. Nai' xi ja jootsat japim gu jam tujuandam tuk bix kap na ji'x oi'ñga'n nam tu ga'rapu' gux dha'ram namkim.

²⁴ Ba' pu'ñi ja'k ja dooda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat g'e' kiicham na pai' Babiloonia ti' tii'gich, nam gu' giilhim jix buam tomaatit. Tii' na mit'ja' tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu ñio'ki'ñ, gio jai' gui' nam buiñor ti' jii'ñdhat, gam jai' ja'ppix nam ja koodaimik bix kap na ji'x oi'ñga'n.

19

¹ Ba' mi' dhir mui' dhit bhai' ji chum ñio g'e' ki'n bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch: ja'p moor g'e'kam ji dhi Dios jich Gi'kora'! Gammijich tu daanda' buiñor tu' ka'm ni'i'dhat,

na gu'r g'e'kam kat jir jix bhai'kam. Tii' nat jix bhai' duu nat tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam mu ja'p oi'ñga'n bhaan, pui' kuch ba' dai dhi' tu' ka'm niidhat g'e'kamtu'nda' gammiji.

² Na gu' dhi' niidhix kam ja tulhiiñchu'n gu ja'tkam nam ji'k kuiñcha bia', cham tu' na sia gui' nam jix bhai' tu jim. Pui' ba' nat jax ba ja dooda gui' nam mi' oi'ñkat g'e' kiicham na pai' Babiloonia ti' tii'gich,

na mit'gu' dhi' maaxik g'e'kam ki'n cham am bua buiñor, na mit'pui' ja mamtux bix gu ja'tkam na ji'k oi'ñga'n nam jax ja'k bix aixim tu buada' na tu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios,

gam nam tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim, gio na mit'ja' tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam mu ja'p tii' pup tu ja a'gidhimik gu ñio'ki'ñ gu Dios.

Pui' kut ba' ja koi, na mit'gu' g'e' bam ua'tulh.

³ Mi' dhir ba' moop kai'ch am ip gio gu mui' nam bhammi dir bha ñio'k jix dhaam:

—G'e'kamtu'nda' ich gu Dios jich Gi'kora', na gu'x io'm jir g'e'kam, gio na bixchu'x aichu'n na pu tu duñaia'. Jaiñ nat jax ja dooda gui' nam mu oi'ñkat g'e' kiicham Babiloonia ti' tii'gim. Dhi' gammiji' mi' pup miijidha' am tai'chir sia nar pai' dhuuk ka' git.

⁴ Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' nam bix xikoolh dhir daraa mi' na pai' daa gu Dios, gio ba' gu maakob saso'i' nam bix xikoolh dhir jup

guguuk, na mit jax ja o'lhia ki'n guguu, nai' ji mumgia mit, diirap xi chu sissap gu ja moom, bhai' ji chu daani mit buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Jé'p, pui' dho. Bix dhít jach dho gé'kamtu'nda' dhi Dios jich Gi'kora' na ya' daa.

⁵ Ba' ja'xpix bhai' dhir bhai'p ji chum ñio sonpan na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch: Tu daanda' pim buiñor gu Dios bix aapi'm na pim ji'k mu ja'p oi'dha' dhi oi'ñga'n bhaan na pim jir té' gé'gérkam, gio aapi'm na pim jir ja'ppix ja'tkam, sia aapi'm na pim tu' ka' ma'm niidhat bhaankamu'n tu juan, na gu'x io'm jir gé'kam.

Na bar piasta ka' bhammix dhaam na pai' ja'p ji buusnia' na bam tímo' guch Xoi'kam

⁶ Mi' dhir ba' panaas ku mit mui' dhít bhai' ji ñio gu ja'tkam, pix jap tum kai'ch na jax pai' no' gé' mir gu suudai' na sasbakda', piam ja'p na jax chum kai'chdha' no' tim tiroon, jup kai'ch am:

Bix dhít jach tu' ka'm niidhat gé'kamtu'nda' guch Gi'kora', na gu'r gé'kam kat bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'.

Xib ya' dir ja'p ja'k bix kap sia bar gé'kam ka' na ji'x oi'ñga'n gam sia nar pa ja'k. ⁷ Joidham jach bix jich jujur ki'n jix bhai'ch chaatit buiñor gé'kamtu'nda'.

Gio na gu' xib ya'r bhoo'n ka', bam ai gu' na pai' dhuuk jum tímo' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

Ya' bap tu'ii' gui' na biima'n jum tímo',

⁸ ba titi' mit gux chua jannulh na joidham jir jix kii' gio nar totbikdam.

Gux chua jannulh, dhi' pix kat jup jum kai'ch na mit joidham jix bhai' tu jii na jax jix aa' gu Dios nam duduakat gu ja tutku' bhaan gui' nam ji'k ti jii'ñ buiñor.

⁹ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chítta:

—Ja'pnip mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: “Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam ji'k baidhix nam tu jugia' gu bhoo'n, nam gu' bix dhít biima'n jum tímo' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir! Ba' ya' dir ja'p ja'k gammijix jijikgim bap tui'ka' am.”

Gio ba' moo ja'pnip xi chii:

—Dhi' nañ ji'k jax jum titda, bhaankamu'n gu Dios jañ pui'm titda, cham tu' aañ diilh. Silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' na jax kai'ch.

¹⁰ Ba' aañ na ñich jax jiñ o'lhia ki'n kikbo, ba ji chu daani ñich buiñor gu nobii'ñ gu Dios na mi' tuñ a'gi'ñ, gu' ji na gu' gui'p jiñ chítta:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ pur cham tu'. Jir tujuandam tugi'ñ ñi

pix gu Dios ja'p na jax aap jiñ jaduun' gio gu jai' nam ji'k tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jiim na jax chum a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Gui' ji Dios nap xi dhañia'.

Na gu' bix nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga gu Dios, bix ja jujur ki'n ba ti jügi'ñ am na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

Na ba tu mai'chia' gui' nax chua kabai cha'mjimda'

¹¹ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gux dhaam, ba' bhammi bam maax maa'n gu maa'nkam jix chua kabai cha'm, na ja'pni' tíi': Na pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba tíi, gio na silhkam jup kai'chdha'. Na gu' gui'x bhai' ja silhka'n gu ja'tkam, gio na niidhix kam tulhiñchuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham am bua buiñor. Piam no't jaroi' jax ba ji dhooda, tu kokda' ip buiñor. ¹² Gu buupui'ñ gé'gér mimiim jam' na tai, gio na mui' ja tututu' gu kukrun. Ba' bha kobtagiñ maa'n bhai' xi ua'ñixchu' gu ñi'ook na pu cham jaroi' maat na jax kai'ñkam jup jum kai'ch, dai gui' diilh pix jix maat. ¹³ Ba' gu jannulh na ti'ichu', i'ñir ki'n mamxidhix, jix chukuum jix bi'. Gio ba' moo ja'pni' ja'k jup tíi' dhi' ji' nax chua kabai cha'm jim: Gu ñio'ki'ñ gu Dios. ¹⁴ Mui' oi'ñichu' am ji gu' gu sandaarui'x chugi'ñ gu Dios pui'x chooto kakbai cha'm ip, gio ba' nam jix chooto titi'ichu', jix kiki'x u'uañ gu ja jajannulh gio nar totbikdam. ¹⁵ Ba' maa'n chii'ram dir busaak gu téb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Dhi' ba' ki'n tu kokda' bix kap na ji'x oi'ñga'n ja bui' gui' nam jix bhaamki'ñ. Mi' dhir ja'p ja'k ba' bar ja gé'kam tuk ka' bix na ji'k ja'tkam, gio nax bhai' ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia'n, gio ba' na ja aagi'ñdha' bix nam ji'k tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' dai na ba ja tulhiñchuda' gui' nam ji'k cham mi' pui' jimia' na jax jix kii' ka'm ni'ñ, ja'p ji buusnia' na jax gu uubas no't xi ba kii' tootna' ki'n, gio ba' na bha ja i'chdha' gu biñ' gui' na giilhim jix xibu' gio nax maimda', na jax chu'm ki'n tu tulhiñchu'n gu Gé'kam Dios na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. ¹⁶ Ba' bha ja'p jannulhiram gio toonaram bhai' xi ua'ñixchu' na jax chii', jup jum kai'ch: Gu ja gé'kam tuk gui' nam bix kap jir gé'gérkam sia nar pa ja'k.

¹⁷ Ba' ja'xpix maadit gu nobii'ñ gu Dios bhammi ji kikkok bhaan gu tanoolh jup ja titda bix gu u'ji' nam bha ja'p nini'x dhaam:

—Bhai' gor sap jiim na pim tu jugia' gu koi' na tu jam makia' gu Dios. ¹⁸ Na gu' gé' jai'chdhih'ia' gux kii' bakaax na pim tu jugia', nar ja tutku' gui' nam bix kap jir gé'gérkam na ji'x oi'ñga'n, gio gu ja gé'gérkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, gam jai' gui'

nam jix o'jo' nam giilhim jix maatit tu kokda, gio gu ja tutku' gu ja'tkam gui' nam kakbai cha'm jiiim gam gu ja bakxi' gu ja kakbai', gio ba' gu ja tutku' gui' nam jir tujuandam gio ba' gui' nam cham, gam gui' nam palhiip ge'gerkam ki'n dalhxix, gio ba' gui' nam jir ja'ppix ja'tkam.

¹⁹ Ba' gu nobii'n gu ja'ook na giilhim tu'm tu tuuku' gio nax xijum gook tu moom, ja biim gui' nam jir ge'gerkam biix kap na ji'x oi'niga'n, gio gu ja sandaarui'x chuk, maap bam jumaap jamit nam ba tu kokda' buiñor gui' nax chua kabai cha'm jim ja biim gu sandaarui'x chugi'n. ²⁰ Gu' ji nat gu' cham tu' ma'iich gu nobii'n gu ja'ook, nat gu' tu' pix doodaa gui' nax chua kabai cha'm jim. Ba' pu daa mit gu nobii'n gu ja'ook biima'n gui' na bhaankamu'n ja iatgidhimik gu ja'tkam na biix aixim jix bhai'm duukam jup tu buimik ja ni'iñchudat nat bhaan pix ja iatgi nam ba' aaga' nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am na bhaan jix maati' ka' nam ba kaichu' gu ja'ook, gio nam ba' tu dañia' buiñor gui' nar jup duiñxim na pui'p tu'm na gu nobii'n gu ja'ook. Ba' ja u'uuk mummu xi ja iabu mit pui' dudua kam na pai' ge' miim gu tai, na giilhim jix miim nax io'm jix choiñ. ²¹ Gu jai' ba' nam kaichgit gam gu sandaarui'x chugi'n, ja koi dñilh gui' nax chua kabai cha'm jim ki'n gu tēb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk na chiñi'ram dir busaak. Ba' biix gu u'ji' bhai' ji chu juu mit gu ja tutku', tu koi'mik am jum ju' mit.

20

Nam buuprai ba kuupa' gu ja'ook mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit

¹ Ba' mikkat maadit gu nobii'n gu Dios bhammi dir bhai' ba jurnim jix dhaam ji ua'dat gui' na ki'n jum kupio'k mu na pai' ge' ti di' na cham pai' ju' gio maa'n gu baiñum tirbiñ sarbhak. ² Ba' daagik xi buupra ki'n gu baiñum tirbiñ gux bhangim, nar di' pix gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na ge', jir di' pix ip gu ko' gui' na bijik dir bax jai'ch, kuupa' ba' buuphix kam mambhiix jix cha'tmam oo'm (1000) oidha' juugit. ³ Ba' mi' dhir nat xi buuprak, kupio'kak mi' na pai' ge' ti di' mjiimmi xi bua, gio mi'p xi kuu gu ki'nigob jix kabkam na ba' cham buusni' cham nai' ka ja iatgi'nidha' gu ja'tkam. Mi' ba' na xim aaya' gu mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha', giop ka xi dho'ñcho' am gu ja'ook, dai na gu' alhio pix, cham tu' mik.

⁴ Ba' maa'n kap daraa am mu' gu ja'tkam bhaan gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jir ge'gerkam pa'. Pui' ja'k ge'gerkam ki'n dalhxix am nam ja aagi'nidha' biix gu ja'tkam nam jax ja'k tui'nigida' nax kii' ka'm ni'iñ gu Dios nam ji'x juugit ya duduaka' dhi oi'niga'n bhaan. Jir di' pix

am gui' na mit ja tulhiñchudaimik ja koi ja i'kchulhdhak gu ja kuukxiopo jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, nam xi chuut nam gammiji pu kaichgida' guch Xoi'kam nam ti ja chian nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am piam ja noonob am na bhaan jix maati' ka' git nam kaichu' gu ja'ook. Ba' cham tu'm matgilh jamit, gio na mit cham tu' tu daani buiñor gu nobii'n gu ja'ook gio gup duiñxim na pui'p tu'm. Ba' duduadik baapmigik ba jii mit bhammi ja'k jix dhaam nam ba' gatuuk gio bhai'p jimi' maap bar ge'gerkam ka' guch Xoi'kam ya' dhi oi'niga'n ja bui gu ja'tkam mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit. ⁵ Ku gu' dai gui' ji nam ji'k ti jii'nidhat buiñor guch Xoi'kam na mit ba' baapmigik jii bhammi ja'k buiñor. Ba' gui' nam cham ti jii'gi'n, cham tu' dudua mit, mi' pup ko'iix am, nat pai' xim ai gu mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' na mit ba' duduadik bhai'p ji baapam. Gui' nam ji'k ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, biipi' baapam jamit. ⁶ Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam ji'k biipi' duduadii baapmigia', cham tu' gatuuk no't bam ai gu mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha'. Nam gu' mi' dhir ja'p ja'k gammijix jijikgim bap tui'ka', nam gu' bar maamra'n ka' gu Dios. Cham pai' dhuuk mu ja'k bhiiya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiñidha' git, nam gu' bhammi ja'k bap tui'ka' buiñor, ja'p ji buusnia' nam bhammi tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios gio guch Xoi'kam, nam gu' biima'n jir ge'gerkam ka' biix kap na ji'x oi'niga'n nam ja aagi'nidha' gu jai' ja'tkam na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'nigida' mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit.

Nam ba tulhiñchuda' gu ja'ook

⁷ Mi' dhir ba' nat xim ai gu ja'kbui' mambhiix jix cha'tmam oo'm oidha', giop xi dho'ñcho mit gu ja'ook na kuupkat. ⁸ Ba' giop xi mi' biix kap na ji'x oi'niga'n nat giop ba ja iatgidham gu ja'tkam nam ba' pui' tu duñia' na jax ilhii'n. Biipi' bhai' ji ja iatgi gui' nam mur ge'gerkam na pai' ge'ger jir kikcham na Goog ti tii', gio ja'pni ja'k na pai' Magoog jup ti tii', nam pai' dhir biix ja daam kiik gu ja'tkam na ji'x oi'niga'n. Ba' biix maap ja jumaap gu sandaarui'x nam ji'k ja'ch na ji'x oi'niga'n, ja'p pix tu'ii' am na jax gu o'ya, pu cham jaroi' maat nam ji'k aix. ⁹ Mi' dhir ba' nai' ji jii mit biix kap na ji'x oi'niga'n na mit ba ja gaagam gui' nam ti jii'nidhat mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios nam ja kooda'. Ba' maa'n kap pix ji ja tii mit nam biix maap oi'dha' na pai' ge'r kiicham na ge'kam ki'n ja a'm ti ni'iñ gu Dios. Ba' nam pai' dhuuk bax ja koodam, tai bhammi dir bha jigisik jix dhaam ja a'm gi' gu sandaarui'x, pu biix jaa mit. ¹⁰ Gu' ba' gu ja'ook nat ja iatgi, daagik mu xi bua mit na pai' ge' miim gu tai

na giilhim jix io'm jix choiñ, mi' na mit pai' bua gu nobii'ñ gio gui' na bhaankamu'n tu a'gimik na pui'p ja iatgidhimik gu ja'tkam. Mi'm ba' pup jum tulhiidha' tai chir nam miijidha' gammiji sia na pai' dhuuk ka' git.

Gu Dios na baja aagi'ñdha' bix gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan

¹¹ Ba' nañ mui' xi chi nui'ñ bhammix dhaam, bhammi pix dhaa gui' nax io'm jir gē'kam jix chua atookor ta'm. Ba' gu oi'nga'n gio gux dhaam na bha ja'p jix maax jotmoda' pix cham pai' matgir. ¹² Ba' ja'xpix ja'pni biipi' dir na pai' daa gui' ji' gē'kam, mi' bam maax jamit gu ja i'ii'mda' bix gu ja'tkam nam ji'k jai'ch kat na ji'x oi'nga'n, sia gui' nam jir jix chutumñgam kat gam gui' nam jir gampai' tuutu'm kat. Ba' gu Dios xi ja chia gu noonbi'ñ nam xi chigia' gux kakkok u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii gio nam tu' jax buimik bix ji'ma'n gu ja'tkam nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' gu jumai u'uan jup xi chu chia nam xi chigia' nam bhaan daaxix nam jax chi' gui' nam ji'k jimia'x dhaam nam pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', na mit ti jii'ñdhak buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'. Ba' gu Dios xi ja aagi'ñ bix gu ja'tkam nam tu' jax buimik bix ji'ma'n jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam tu' bhaan kuiñcha bia' jai', mi' xi ñidhat gu u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii. ¹³ Bix jamit sia baapmigik bhammi ai' gui' na mit mu ja'p koi bhai'kok gē' suudai' chir, sia gui' nam ji'k mu ja'k jup tu't nam pai' aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ñdhai buiñor guch Xoi'kam. Xi ja aagi'ñ ip gu Dios na ja tulhiidhuda', nam gu' gē'kam ki'n kuiñcha bia' na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix ki'ka'm nui'ñ. ¹⁴ Ba' dhi' ji' nam mu ja'k jup tu't nam pai' ja'k aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ñdhai buiñor guch Xoi'kam, mijimmi xi ja iabu mit na pai' gē' miim gu tai nax io'm jix choiñ, dai na mit xi ja aa'ñdhak nam tu' bhaan kuiñcha bia', mi' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiidha' ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'. ¹⁵ Bix jamit sia mu ja'k xi ja iabu gui' nam cham mi buan u'uan ta'm nam jax chi', mi' nam pai' buan gui' nam buiñor bap tui'ka' gu Dios jix jijikgim, na mit gu' buiñor ti jii'ñdhak guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'.

21

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam oi'nga'n gio gu xibkam jix dhaam

¹ Ba' mi' dhir bix dhi' pui', ja'p ja'k jup bam maax gu xibkam oi'nga'n gio gu xibkam jix dhaam, na gu' gu kilhi'nga'n oi'nga'n gio gux dhaam pai' nat ja'k jax

jum duu, cham pai' ka matgir binkam gui' na mix chu jai'ch kat bhaan. ² Ba' ja'xpix bhammi dir jix dhaam buiñor gu Dios bhai' ba timñim gu gē' kiicham na joidham tu tu'ii', jir di' pix gu xibkam Jerusalem. Joidham jix chu abhaar ji gu', ja'p ji buusan na jax maa'n gu tiyaa no't joidham jix chua ba tim ti' no't ba jim timo biima'n gu chio'ñ. ³ Mi' dhir ba' gē' ki'n bhai' ji chum ñio bhai' dhir na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch:

—Xib ya' dir ja'p ja'k gammiji buiñor bap tui'ka' am gu Gē'kam Dios dhich jaaduñ nam ya' bap tu'ii', gio gu Dios mu dir bha ja'k gammiji ja biim jup tui'ka' ip, nam gu' bar maamra'n. ⁴ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jix buam jum aagit ka suanda' am ya' dir ja'p ja'k, ni na cham pai' dhuuk ka ja aaya' gu jax chu'm ko'kdai', gio nam cham tu' bhaan jum tulhiina', ni nam pai' dhuuk ka ko'ya', na gu' ya' cham tu' pui' kia' na jax mu ja'k nam pai'p tu't biipi' dir.

⁵ Ba' gux io'm Gē'kam na bhai' daa atookor ta'm jup kai'ch:

—Bix jañich ba tu pataasa, cham tu' pui' kia' na jax biipi' dir.

Mi' dhir ba'p jiiñ chitda aañ:

—Bix jap dhi' mi' xi dhaasa' nañ jax kai'ch, nañ gu' silhkam jup kai'ch.

⁶ Gio ba' moo mi' dhir jup jiiñ chitda ip gio:

—Bix jañich pui' ba tu kuugalh ba' xib na jax tu daaxix kat, aañ nañ bijik dir pux jai'ch gio nañ ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' sia nar pai' dhuuk ka' git. Ba' gu jaroi' no'x chanoom gu ii'mdagaram bhaan, aañi' dho makia' pui' pix gux ki' suudai' mi' dhir baxbhixim bibiatam na pai' cham ga'ki, na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' mi' dhir ja'p ja'k, gio na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka'. ⁷ Dhi' ji' pu chu'm jañich ja iimchuda nañ ja makia' gui' nam ji'k gammiji pux biñak ka' bix ja jujur ki'n aañ jiiñ bui, sia kut tu'x buam jum duukam ja daam ba ji jii. Ba' gammiji ya'ñ biim bap tui'ka' am, nam gu' bar jiiñ maamar ka', aañ pur ja Dios tuk ka' gammiji sia nar pai' dhuuk. ⁸ Dai gui' nam ji'k cham jum guguuxi'ñ nam ti jii'ñdha' aañ jiiñ bui, sia kum tii ba kēē guñ ñi'ook, cham tu' ja makia' iñ, sia gui' nam cham bix ja jujur ki'n jix biñak ka' aañ jiiñ bui sia kum tii ba ti jigi'iñ, ni sia gui' nam nai' pix jix chu bhaamki'ñdha', sia gui' nam jix buam tu bua, pui' na jax gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio gui' nam jai' ja bia'kat gu u'uub ja biim boppda' nam cham maap timoi'x, gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja biim boppo gu chichio'ñ, gio ba' gui' nam nai' tu jiboñdha' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham ki' ii'mda', sia gui' nam ja bui tu daanda' bha ja'p ja tuttu' gu didios jum tii'gidam nam jir jup duñixim, gio ba' gui' nam jix ia'tbi' na pu cham jir silhkam ka' jax no'm kai'ch, gam sia gui' nam bix aixim tu bua

na tu'r ua'tulhdhara'. Biiχ dhi' jī' nam pu'ñi ja'k jir tuutu'm gu ja'tkam, mu ja'k xi chu chiñia' iñ nam ja iabu' na pai' giilhim gē' miim gu tai gio nax io'm jix choiñ, mi'm ba' pup jum tulhiñdha' nam miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'.

Gu Juan na batigia' gu xibkam Jerusaleen

⁹ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios nam ja daada' gu jaja' na bhaan mi jmdat gui' nat ki'n ja tulhiñchuda gu Dios gu ja'tkam, bha jimiiκ jup jiiñ chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k nañ jum ti'ñchuda' gui' na bii'ma'n jum tii'mo' gui' na ja'p ji buusan na gux ki' kasniir.

¹⁰ Ba' nat gu' gē'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Ua'ñ Ii'mda', mummu pai' chich ba ai gook dit gu nobii'ñ gu Dios na muñ bai'ñchu', maa'n kap gē' oidha' ta'm na miκ ja'p jix chu maax. Ba' bhammix dhaam dir na pai'p tu'ii' gu Dios, bhai' ba timñim gu gē' kiicham na joidham jix chu abhaar, jir di' piχ gu xibkam kiicham na pai' Jerusaleen ti' tii'. ¹¹ Joidham gē' tum tanoor ji gu' biiχ kap na ji'x jir kiicham, na gu' gē' tanoor gu Dios na bhai' daa, ja'p tu'm miim na jax chu'm totbikda' gu jodai gui' nax io'm jix dha'ram namiiκ gio na joidham ja'k dir jix chu maax. ¹² Ba' biiχ xikoolh dhir tē'kob kuup gu gē' kiicham, mambhiiχ gok kap ba'r kiki'ñgob, biiχ ji'ma'n kap ba' bha ua'ñix nam jax chi' gu mambhiiχ gook gu maamra'n gu Jakob. ¹³ Baik moo ja'pni xia'lhbuī dhir ja'k bipio' gu kiki'ñgob, baik ba' moo ja'pni o'nsop dir ja'k, gio ba' moo ja'pni jurnip dir ja'k baik ip, gio ba' moo tai' dhir ja'k baik ip. ¹⁴ Ba' biiχ xikoolh dhir daraa mambhiiχ gook gu joodai gē'gēr na bhaan kiik gui' na ki'n kuup biiχ xikoolh dhir gu gē' kiicham. Biiχ ji'ma'n bhaan dhi joodai bha ua'ñix nam jax jup tii' gu mambhiiχ gook gu noonbi'ñ guχ Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux ki' kasniir.

¹⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu ja'p jiiñ bai'ñchu', maa'n ua' gu jupaabdakar nar jix uam totbikdam na ki'n jupaabda' na ji'x moor gē' gu gē' kiicham, gam gu kiki'ñgobga'n, gio ba' gui' na ki'n tu kuup biiχ xikoolh dhir. ¹⁶ Ba' xi jupaabai, mambhiiχ gook jix cha'tmam oo'm miil (12,000) kilometros jir tēb maap dir gu gē' kiicham, biiχ maakob kap dir jir maa'n na ji'xi'ñ, cham pai' maap dir jir tēb. Gio na ji'x jir tē'tēb gu ba'bhak, ja'kbuī' ip mambhiiχ gook jix cha'tmam oo'm miil kilometros. ¹⁷ Mi' dhir ba' gui' na biiχ xikoolh dhir ki'n kuup jup xi jupaabai, maa'n oo'm daman mambhiiχ maakob obrasaa'n jir tē'kob. Pui' ja'k jupaabai nam jax ja'k tu jupaaba'n gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n.

¹⁸ Gui' na biiχ xikoolh dhir ki'n kuup gu gē' kiicham, jix a'bhār joodai ki'n bha bhii'ñbakchix na biiχ aixim tu'm totbik gio nax dha'ram namiiκ, gu' ba' gu ba'bhak na irban dir tuut, jix uam totbikdam nax dha'ram namiiκ ki'n jup duñiiχ, na joidham ja'k dir jix chu maax. ¹⁹ Gu' ba' gu gē'gēr joodai na bitaa'n dir daraa na bhaan kiik gui' na ki'n tu kuup biiχ xikoolh dhir gu gē' kiicham, biiχ aixim tu'm totbikdam bha bhii'bhii'spidhix. Maa'n gui' na biiχ aixim tu'm totbik bha bhii'spidhix, gu jumai ba' gui' nax chukuum jix chiido' totbik bhai'p bhii'spidhix, gio ba' moo gu jumai gui' nax io'm biiχ aixim tu'm totbik bha bhii'spidhix, gio gu jumai na ja'p iam jup daa, jix mondora' totbikdam bhai'p bhii'spidhix. ²⁰ Gu' ba' gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, gui' na biiχ aixim tu'm totbikdam bha bhii'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, jix chukuum jix bi' totbikdam bhai'p xi bhii'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k iam jup daa, jix uam totbikdam bhai'p bhii'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, gui' nax mondora' kat jix chiido' totbik, gio ba' gu jumai na ja'p iam jup daa, gui' nax bi' kat jix uam totbik bhai'p bhii'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, jix mondora' totbikdam bha bhii'spidhix, gu jumai ba' moo gui' nax bi' kat jix uam totbik, gio ba' moo gui' na ja'p dir ja'k jup daaxdhix, gui' nax mura'a'nma' kat jix chiido' totbik bhai'p bhii'spidhix. ²¹ Gu' ba' gui' na ki'n jum kukpa' gu kiki'ñgob, jir joodai sobkofixim gui' nax io'm jix kaapak gio nax a'bhār jix dha'ram namkim. Ba' gu komaarak boi na mu biiχ irban gu gē' kiicham, dai gux kiiga'n gux uam totbikdam ki'n jup duñiiχ nax io'm jix dha'ram namiiκ, na gu' joidham ja'k dir jix chu maax.

²² Ba' bhai' dhi gē' kiicham, cham tu' ka jai'ch gu chiop na pai' dhir tum daan, na gu' ja'p ji buusan na gu Dios bii'ma'n guχ Xoi'kam bhai'r chiop, na gu' bhai'p tu'ii' biiχ kap na ji'x jir kiicham. ²³ Ba' cham tu' kam aa' gu tu' na tu tonni'ñ ka' biiχ kap na ji'x jir gē' kiicham, pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios na bhai' daa joidham gē' tanoor, biiχ kap tu tonni'ñ na ji'x jir kiicham, gux chu maax jir di' guχ Xoi'kam. ²⁴ Joidham jix chu maax kir jam jup tui'ka' gu ja'tkam nam bhammi aaya' biiχ kap dir na ji'x oi'ñga'n bhai' dhi gē' kiicham. Gio gui' nam jir gē'gērkam kat biiχ kap na ji'x oi'ñga'n na mit mi' pui' jii na jax jix aa', tu' ka'm tiigi xi chu makia' am gux dha'ram namkim gu Dios. ²⁵ Cham pai' dhuuk jam kukpa' gu kiki'ñgob bhai' na pai' dhir mu tum bapki miji ja'k na pai'r kikcham, gammiji pu kukpio'kix ka', na gu' cham pai' dhuuk tukgia', gammiji pur tataab ka'. ²⁶ Ba' biiχ na ji'k gu ja'tkam na mit tu' ka'm tii gu Dios, bhammi

éjéji tu dañia' am buiñor, ja'p ji buusnia' nam tu makia' gux dha'ram namkim gio gu tu na joidham jix a'bhār. ²⁷ Bhai' cham tu' ka jai'ch ka' am gui' nam jix buam tomaat na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ni sia gui' nam bi'xchu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha' gam nam nai'x chu bhaamki'ñdha', gio gui' nam nai' pix tu iatgi'ñdha', dai ji gui' nam mi daaxix ka' nam jax chii' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim guch Xoi'kam gui' nam ji'k ti jii'ñdhidhat mi' pui' jiiim na jax jix aa' nam ba' bhai'p tui'ka'.

22

¹ Ba' mi' dhir ja'p ja'k jup jiñ baidhak gu nobii'ñ gu Dios, maa'n kap jiñ aich na pai' gé' mir gu suudai' joidham jix kii', jir di' pix gui' na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't xi ii. Joidham jix kii'x uañ ji gu', cham pai' palhüp pix am jix ikoora', bhai' dhir ja'k bha mir na pai' daa gu Dios gio guch Xoi'kam dhi' na ja'p ji buusan na jax gux kii' kasnir. ² Silh mi' irban gu gé' kiicham buusan gu ak na bhaan mir gux kii' suudai', bi'xzik dir juu'ñdham gu ak ba i'xchix gu bhaidha' na gammiji bhéé nabap masaa'n. Dhi' ki'n sia gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't ba juu, gu jaaga'n ba'x bhaai' nam ki'n jum duaduadhi'ñdha' no'm jix kako'k gu ja'tkam nam mu ja'p oi'dha' na ji'x jir oi'nga'n. ³ Bhai' dhi' gé' kiicham cham tu' ka jai'ch ka' gu tu' nam bhaan jum tulhiña' gu ja'tkam no'm bhammi bap tu'ii', na gu' gu Dios gio guch Xoi'kam bhai'p tui'ka' ja biim na ja a'm ti nii'ñdha', dai ji nam jix bhai'm taatit tu daanda' buiñor. ⁴ Maaxik ba nii'ñdha' am gu' ja buupui ki'n na jax jir tu'm kam gui' na pui' tii' Dios, gio na bhai' ba ua'ñix ka' ja kokobtai' am na jax chii'. ⁵ Cham pai' dhuuk xia'lhidhat ka jurnidha' mi' dhir ja'p ja'k, gammiji pur tataab ka'. Gio na cham kam aa'nda' gu tu' nam ki'n ti bigii'ñka' piam gu tu' na tu tonni'ñka', pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios jich Gi'kora' gé' miimda' na bhai'p tui'ka'. Biix kap tu tonni'ñka' gu' na ji'x jir kiicham, gui' ba' nam ji'k bhammi bap tui'ka', ja silhka'nda' am gu ja'tkam na mummu ja'p tu oi'ñka' oi'ñga'n bhaan.

Gu Juan nap kai'chdha' na bar mia'n na bha jim guch Xoi'kam

⁶ Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chitda ip gio:

—Biix na ji'k jax jum titda gu Dios, silhkam jup kai'ch, cham tu' na pix jap kai'ch, na gu' gu Dios jich Gi'kora' gammiji pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba ti. Jir di' pix gui' na ja tajaanii'ñka' gux Dhu-udtu' kam jix Uañ li'mdaga'n gui' nam ji'k bhaankamu'n ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jax tu duñia' gatuuk. Aañ ba' bhai'p xiñ joot

nañ sap pu'ñi biix ja mattuda' gui' nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga gu ñio'ki'ñ na jax tu duñia' jootom, na cham ka miikidha'.

⁷ Guch Xoi'kam jup kai'ch ip:

—Jootom jañ moo mui' ba jim. Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' ti jii'gi'ñ na jax mi chu ua'ñix dhi u'uan ta'm nañ jax chu duñia' gatuuk, na gu' dai na pix bhaan ji bamgidha' na mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' gu Dios.

⁸ Pu'ñi ja'k jañich ti kai gio na ñich ti tii aañ nañ Juan tii' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ. Ba' nat pu'ñi tiñ chi'ñchuda gu nobii'ñ gu Dios, jiñ o'lhia ki'n kikkok ba ji chu daani ñich buiñor, ⁹ gu' ji nat gu' gui' puñ xoo'mchulh, jup jiñ chitda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ jir ja'ppix tujuandam tugi'ñ gu Dios ja'p na jax aap gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n jup tu a'ga, gam gui' nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiiim na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm. Dai ji gu Dios buiñor nap tu daanda'.

¹⁰ Gio ba' moo ja'pnip jiñ chitda gu nobii'ñ gu Dios:

—Xib ba' moo dai nap biix kap ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n dhi' na pich ji'k tu' tu ua'na dhi u'uan ta'm, nam ba' biix pui' ba tu machia' na tu' jax dhuñia' gu Dios, na gu' dhi' cham xiim pui' tu kuugalhdha'. Cham tu' nap dülh pix pui'x chu mat ka'. ¹¹ Cham jax bua sia kum jai' cham aa' nam mi' pui' jimia'. No'm biix aixim jix buam tu bua na jax cham jir am, cha'p ja soo'mchulhi'ñka', sia gui' nam biix aixim tu'm bhaan titi'ñcho nar jix buam jum duukam. Dai gui' nam ji'k ti jii'ñdhat mi' pui' ba jiiim na jax jix aa' guch Gi'kora', nam jix bhai'm duukam bap tu bua na jax jix kii' ka'm nii'ñ, xi ja guguuxdha' ap nam jix io'm jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios. Piam gu jaroi' no' biix juraa'n ki'n ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' jup xi guguuxdha' nax io'm mui' xix biñak ka' buiñor gu Dios.

¹² Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Cham xiim jañ mui' ba jim. Moo pim pix ti niirada'. Pu tu ua'da' iñ gui' nañ tu jam makia' nar jam mai'chik ka', na tu' jam a'm bipio'da' na pim tu' jax buimiiñ a'mkam na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. ¹³ Aañ bijik dir pux jai'ch, gio ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' iñ sia nar pai' dhuuk ka' git. ¹⁴ Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' cham tu' biix aixim ka tu bua na tu'r ua'tulhdhara', na ja'p ji buusanda' nax kii' tim ti'ii'ñka' gu jajannulhi'ñ, nam gu' dhi' ba' pix jix bhai' tiidai mu baasa' bhai' dhir na pai' mu tum bapki miji ja'k gé' kiicham, ba' dai nam ba chiñia' na tu jugia' gu bhaidha' na mu kiik irban gu gé' kiicham na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'. ¹⁵ Dai

gui' nam bixchu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'm mu dir ja'p pup bi'ya' d̄irap dir, pui' na jax gui' nam b̄ix aixim tu buada' na jax cham k̄i' ka'm n̄i'ñ gu Dios, gio gui' nam giilhim nai' ja jiboiñdha' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam jai'x bhai' ja titdat gu u'uub ja biim boppoda', gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja biim boppo gu chichio'ñ, sia gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam tu daanda' ja bui gup duiñxim didios, gam gui' nam jix ia'tbi' nam nai' pix tu iatgi'ñdha'.

¹⁶ 'Aañi' Jesusu ya' dir mu joot jañich gui' nar nobii'ñ gu Dios mummu buiñor guñ chujuandam tuk Juan na ba' pui' tu mat-tuda' nañ ji'k jax tu duñia' jootom, na ba' mi' d̄hir gu Juan b̄ix kap ba ja aagi'ñdha' gui' nam ba ti j̄igi'ñ aañ j̄iñ bui na ji'x oi'ñga'n nam ba' pui' tu machia'. Aañ pui' ji buusan na jax gu ḡe' chi'ii' gui' na katukgab bha tissa'n. Jir di' pix iñ gu boxii'ñ gu Dabii gui' na bijik jir ḡe'kam kat.

¹⁷ Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' gio gui' na ja'p ji buusan nar binga'n guch Xoi'kam, jup kai'ch am ip:

—Jum n̄ira ich nap jootom bhai' xi jimda' Jesusu jich Xoi'kam.

Pu'ñi ip ba' gu jaroi' no' ba ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'x aa' na jimia' bhammi ja'k buiñor, jum aa' na tu' ka'm niidhat n̄irka', gio na xi bai'ñdha' na jotmoda' bha jimda'. Piam no' jaroi' maadit jix chanoom gu ii'mdagaram bhaan, guch Xoi'kam dho pui' pix toi'dha' gux k̄i' suudai' na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka' gio na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'.

¹⁸ Ja'pniñ ja'k ba' moop kai'ch bhaankamu'n gu Dios ja bui gui' nam ji'k jix aa' nam tu j̄iñkuidhai mi' pui' jimia' na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm: Na cham jir am no't jaroi' jai' mi'p baapai gu ñi'ook na d̄iil jax ilhii'ñ ya' na pai' tu daaxix dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook, na gu'x io'm tulhiiñchuda' gu Dios mu na pai' ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham tu' ka'm tigia', pui' na jax ba tu ua'ñix dhi u'uan ta'm na mi chu a'ga na pai' ja'k ja tulhiiñchuda'.

¹⁹ Gu' ba' gu jaroi' no't jai' boosolh dhi ñio'ki'ñ gu Dios na ji'k ya' tu daaxix u'uan ta'm, piam ku ja'p xi dhuukat, gu Dios pui'p baabo' na mi' ka daaxix ka' na jax chii' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim gui' nam ji'k bhammi aaya' ḡe' kiicham, na pai' joidham jix chu abhaar, bhai' na pai' gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax tu a'ga bhaan dhi u'uan. Ba' cham tu' ka jugia' gu bhaidha' na bhammi k̄ik na ki'n gammijix bhai' ba tu tatda' ka' git.

²⁰ Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Jix io'm jootom mu jimda' iñ no' pimit xim jotma'n na pim b̄ix kap ja aagi'ñdha' gu jai' ja'tkam dhi' na ji'k mi chu ua'ñix u'uan ta'm.

Aañ ba'p titda:

—Ea nach pui' tu duñia' nap jax kai'ch Jesusu jich Xoi'kam nap ba' moo jootom bha jimda'.

²¹ Ja'pniñ ba' pix jam titdañ jaaduñ. Moo git ba' gu Ḡe'kam jich Xoi'kam xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidhat jam pal-hbui'ñchu' tu' na pix bhaan b̄ix ji'ma'n aapi'm.